

Accipiens totum
Res ex eodem est bona, & est causa finalis. p. 22. c. 1

Sapientia in communi non est quid vniuersum ad sapientiam
unitam & infinitam. p. 18. c. 1

Sapientia quid sit. p. 4. c. 2.

Scientia quid sit. p. 2. c. 1.

Scienter secundum rem nihil refert, ex hoc siue ex illo anteceden-
tente propotium concludere fecus secundum modum for-
malium. p. 103. c. 1

Sensum non est vniuersum in partibus. p. 97. c. 1.

Sensibus quae partes transeant in substantiam geniti. ibid.

Sensibile per accidens ab aliqua potentia cognoscitur per se.
p. 8. c. 1

Sensibilia non immediate agunt in intellectu, sicut agunt in sen-
su. pag. 63. c. 1

Sensus literales, non sunt plures, aequè primò intenti ab au-
ditore. p. 6. c. 2

Sensus literalis qui sit primò intentus, quo querendum. ibid.

Sensu principia ex suo formali sunt respectiua. p. 64. c. 2

Sicut diuersificatur esse, sic & mora. p. 33. c. 2

Similitudo quomodo fundetur in superficie. p. 101. c. 1

Similitudo requiritur ad inclinationem voluntatis, vt princi-
pium & causa. p. 62. c. 1

Similitudo nunc & puncti in quo consistat. p. 34. c. 1

Simplex quomodo sit perfectio simpliciter. p. 15. c. 1

Species omnes quantitates ex ratione speciei dicunt imperfe-
ctionem. p. 73. c. 1

Species intentionales quomplexiter possint considerari. pag. 99.
col. 2.

Species, quae est principium cognoscendi aliquid, quomplexiter
considerari possit. p. 43. c. 1.

Species animalis non indicat hominem, nisi in genere. p. 43. c. 1

Species diuina interminatè continet omnia. p. 43. c. 2

Nulla species creata est sufficienter representatiua diuinae esse-
ntiae. ibid. em.

Species quando possit co-
gelli. p. 44. c. 1

Speculario quid sit. p. 3.

Species intentionales
de consideratione

Tale per participationem quomodo sit. p. 23. c. 2.

Tempus quomplexiter. p. 37. c. 2

Tempus per se consequitur motum primum quicumque sit illud
ibidem.

Tempus etiam post motum esse dabitur in inferno. p. 34. c. 2.

Terminus cathegoricus apud logicos quid sit. p. 74. c. 1

Theologia nostra quomodo subalternetur scientiae beatorum.
pag. 2. c. 2.

Theologia ex quodisursu causetur in intellectu viatoris. p. 22.
col. 2.

Theologia varia determinatione trahitur ad fidem & scientiam.
pag. 1. c. 1

Theologia quomodo comprehendat sub se practiceam & specu-
latiuam scientiam. p. 4. c. 1

Theologia quomodo magis sit speculatiua, quam practica. ibi.

Theologia nostrae quae finis. ibid.

Theologia nostra & beatorum stant vna specie. p. 3. c. 1

Theologus intinuis considerat Deum, quam Metaphysicus.
pag. 5. c. 1.

Theologus ex quibus propositionibus probet. p. 2. c. 2.

V

ex V Ariatione quae est in motu, sequitur variatio quae est in
tempore. p. 35. c. 1

Vbi non potest esse nisi vnus numero actus intelligendi, adaequa-
tus intelligenti, non potest esse nisi vnus verbum. p. 10. c. 1.

Verbi esse, et intelligi. p. 60. c. 1

Verbum Dei quomodo sit euisdem naturae cum Deo. p. 61. c. 2

Verbum complexum conclusionis procedit ex notitia actuali
primissimum. p. 60. c. 1.

Verbum complexum principiorum primorum procedit ex ac-
tuali notitia terminorum. ibid.

Verbum incomplexum termini simplicis procedit ex notitia
tantum habituali. ibid.

Verbum quando dicitur processionem secundum rem, & quando
secundum rationem. p. 79. c. 1.

Verbum metaphorice quomodo sit. p. 79. c. 1.

Verbum dicitur, est verbum produci. ibid.

Verbum dicitur manifestari. ibid.

Verbum dicitur formaliter emanationem à dicente. p. 79. c. 2

tione secundum operationem, & amittentiam non facit copon-
 tionem. p. 15. c. 2
 inter Unitatem & vnum quæ sit differentia. p. 72. c. 2
 Unitas rationis nature cõis, stante diuersitate suppositorum in
 esse, est fundamentum similitudinis. p. 63. c. 2
 Unitatis subiectum adæquatum est tota res vna. p. 73. c. 1
 Vnum, vt compositum, non opponitur. p. 40. c. 2
 Vnum quid dicat. p. 39. c. 2
 Vnum adæquatur diuino. p. 40. c. 1
 inter Vnum principium numeri & multa in quantitate quoti-
 plex sit oppositio. p. 40. c. 1
 Vnum non est mera priuatio. p. 40. c. 1
 Vnum transcendens non addit aliquid posituum. p. 72. c. 1
 ad Vnius conceptum quomodo procedamus. p. 41. c. 1
 ex Vna numero adæquata ratione vniuoca nõ potest sequi nisi
 vnus terminus. p. 100. c. 1
 Vniuersale quotupliciter accipi possit. p. 73. c. 2
 Voluntas per actum suum non producit suum obiectum, sicut
 intellectus producit suum. p. 61. c. 1
 inter Voluntatem diuinam, & eius operationem non est distin-
 ctio realis. p. 61. c. 1
 Voluntas quotupliciter sumatur. p. 96. c. 1
 Voluntas patris non comparatur ad filium genitum, vt prin-
 cipium ad principiatum. p. 96. c. 1
 Voluntas actuata notitia obiecti, vel se, vel alia à se. pag. 75
 col. 2.
 Voluntas nuda, & voluntas actuata notitia obiecti, non sunt idẽ
 realiter & præcisẽ. ibid.
 Voluntas & natura quotupliciter, & quomodo differant inter
 se. p. 96. c. 2
 Vnus bonus liberi arbitrij quotuplex. p. 54. c. 2

D I V I

Spiritus sanctus est primum donum, & ratio prima & rō omnis
 doni. p. 87. c. 1
 Spiritus sanctus procedat vt amor. p. 87. c. 2
 Spiritus sanctus est amor personalis, in quantum terminat pro-
 ductionem modo voluntatis. p. 87. c. 2
 Spiritus sanctus est primum donum, & primum omnium dono-
 rum. p. 105. c. 1
 Spiritus sanctus est ratio, vt filius dicitur nobis. ibid.
 Spiritus sanctus sub nomine doni dicat respectum donabili-
 tatis ad creaturas intellectuales ex sua proprietate constitui-
 ua, an ex alio. p. 88. c. 1
 Spiritus dignitius est inter partes spiritualiores feminis. p. 97.
 col. 1
 Spiritus sanctus non potest esse dilectio formalis creaturæ. pag.
 104. c. 1
 Spiritui sancto cur sit hoc nomen. p. 81. r. 1
 Spiritus sanctus cur dicatur imago filij. p. 81. c. 1
 Subalternantis & subalternatæ sciencie differentia perfecta.
 pag. 2. c. 1
 Subiecta taliter supponunt, qualiter requirunt prædicata. p. 85.
 col. 2
 Substantia quid sit. p. 69. c. 2
 Substantia omnis indiuiduatur per seipsam, vel seipsa tatum,
 vel aliquo sui. p. 67. c. 2
 Substantiæ abstractæ non sunt simpliciter simplices, & cur. p. 14
 col. 2
 Subiectum metaphysicum quod sit. p. 11. c. 1
 Suppositum theolog. cum quot sit. ibid.
 inter Suppositum & naturam quotuplex sit differentia. p. 11. c. 1

Guarantia...

Handwritten signature

- Profectiones diuine distinguuntur sufficienter externis produ-
 ctis, vt includunt ordine originis. *ibid.*
 Profectionum diuinarum distinctiuum est intrinsecum, quod ta-
 men sumitur ab extrinseco. *p. 61. c. 2*
 Productens & productum necessario requirunt distincta subie-
 cta. *p. 79. c. 2*
 Productio in diuinis est plurifacilis, & non filiaris. *p. 100. c. 1*
 Productio diuina nos nō concipimus secundum se, sed mo-
 do productionum in creatis. *p. 93. c. 2*
 Productionis modus in diuinis, *p. 80. c. 1*
 Productum naturaliter & voluntarie quomodo distinguantur
 inter se. *p. 100. c. 1*
 Proposito, in qua denominatur agens a sua actione, quando sit
 conuersus, & quando non. *p. 87. c. 1*
 Proposito quō possit esse per se nota vni, & non alteri. *p. 7. c. 1*
 Propositiones immediate quorūplures, & quarum vis sit in
 concludendo. *p. 5. c. 2*
 Proposito, quod habet aliquid, & non est illud, est tale per par-
 te participationem, quomodo intelligatur, *p. 12. c. 2*
 Proposito, quod est primum & per se agens, est primo, & per se
 forma quomodo intelligenda. *p. 10. c. 2*
 Proposito, quod est maxime tale in aliquo genere, est causa a-
 horum, &c. quomodo intelligenda. *p. 9. c. 1*
 Proposito, si vnum contrarium fuerit in quantum totaliter de-
 stitueret reliquum, quatenus admittenda. *ibid.*
 Proprietates nō personales in diuinis cōparantur ad personas quasi
 aduentitias & posteriores secundum intellectum. *p. 94. c. 1*
 Proprietas personalis est sicut forma totius, qua constituitur sup-
 positum in esse formatiue. *p. 94. col. 1*
 Proximum agens est simul cum suo effectū. *p. 29. c. 1*
 Punctū idem est principium & finis in motu circulari, *p. 33. c. 1*
 Punctum quomodo vere dicatur principū, & non principium.
pag. 91. c. 2
- damentis. *p. 100. c. 2*
 Relationis rō in diuinis, est sicut forma individualis. *p. 94. c. 2*
 Relationis non est relatio. *p. 101. c. 1*
 in Relatione oportet, vt fundamentum non distinguatur reali-
 ter in retroque extremo. *ibid.*
 Relatio rationis in quo sensu sit. *p. 101. c. 1*
 Relatio rationis quorūpluriter fac. *ibid.*
 Relationi repugnat esse principium actionis, sicut esse terminū;
pag. 76. c. 2
 Relationes diuine tripliciter considerantur. *p. 67. c. 2*
 an Relatio sub ratione relationis, vel in quantum est diuina ef-
 fectia constituat. *p. 94. c. 1*
 Relationis diuine que sunt officia. *ibid.*
 Relationis rō quorūpluriter possit ab aliquo remoueri. *p. 94. c. 2*
 Relatum quorūplex sit. *p. 19. c. 2*
 Relativa duo dici ad conuerentiam, aliud est, argue ea esse con-
 uerabilia. *p. 65. c. 2*
 Relativa duo dici ad conuerentiam, aliud est, atq; ea esse cōuer-
 ribilia. *p. 65. c. 2*
 Relativa pia, & ordinata ad alterum habent suum distinctiuū
 intrinsecū, sicut suā entitatē & vnitatē ab extrinseco. *61. c. 2*
 non omne Relatum dicitur ad conuerentiam. *p. 78. c. 1*
 Repletio loci quorūplex sit. *p. 30. c. 1*
 Reprobationis ratio ex parte reprobati. *p. 54. c. 2*
 Res nō distinguunt numeraliter quātitatē, nisi quātitate. *92. 2*
 à Re diuina significata vno nomine, ad eandem significatā alio
 nomine non valet consequentia. *p. 88. c. 2*
 Res de quibus aliquid predicatur requiritur non possunt in eo
 comparari. *p. 23. c. 1*
 Res vna simpliciter quomodo equi possit pluribus distinctis rea-
 liter. *p. 17. c. 1*
 Res eadem sit plura entia rationis. *p. 17. c. 2*
 Res quomodo distinguatur ratione a se ipsa. *ibid.*

8-10-6
ANDREÆ

A L C I A T I

V. C. EMBLEMATA.

**Cum Claudij Minois ad eadem
Commentariis & Notis
Posterioribus.**

*Quibus Emblematum omnium
aperta origine, mens auctoris
explicatur, & obscura omnia
dubiisque illustrantur.*

LUGDVNI

APVD HERED.

GVLIELMI

BOVILLII.

F. DIEGO PRIETO

M. D. C.

ex purgado por mdo del 1to Off. Conforme
al ex purgado de 1707. = fr. Anónimo de Cuzco

219. 91. 21

CLAVD. MINOS

IURISC. LECTORI, S.

Q UOD solet iis liberis contingere, qui extra nuptias nati non sic audenter patrem ciere possunt, ne pudorē eius onerent, si tamen ea sint indole & iis moribus ut non indigni suorum conditione

videantur, postmodum à patre vel agnoscuntur, vel adoptionis iure aliquo eos librorum in numerum aggregant, nec naturales modo, sed & legitimi aut certè ciuiles appellantur: Idem de meo hoc qualicumque libello non temerè dixerim, quem cum primis meę libertatis annis inchoassem, & ex amicorum arbitratu edi essẽ passus, volitare ita sæpe per manus hominum cępit, & famam nescio quam auctori suo ac parenti quærere, ut iam septies vel eo plus Antuerpię primum apud Christophorum Plantinum nobilem Typographum, tum Lutetię cusus ac recusatus, & aliquoties per me illustratus, nondum tamen suis omnibus numeris absolutus (quod non nisi homini otio abundanti licuit) si non placere omnino saltem non displicere primum visus sit, nec alio sanè nomine quam quod eruditis viris non planè improbaretur. Sic itaque tandem ex communis famę calculis me eo pellexit ac flexit, ut se agnoscerem haberemq; liberorum iure ac numero, quasi qui paterno nomine se non profus indignum præstaret. In quo tamen ne me communis decipiat φιλαυτία, velim ex fide bona hoc

temperamentum & quasi cautionem adiici vt quā-
diu studiosis literarum proderit habeatur pro meo,
meisque in sacris maneat : sin autem vilitate sua vel
(quod ita dixerim) inertia videbitur ad piper vel scō-
bros amandandus , aut conquiescat aut lateat, vel
quod de suo Aiace olim Cæsar Augustus sub spongia
hæreat, ne quid hac mea scriptione horis studiosorum
melioribus præiudicium afferatur. Licet enim, si con-
sultis credimus quod noceat nemini & aliis profit, fa-
cilè condonandum videatur si quid tamen vel incu-
ria vel humana parum cauit natura hac vel superio-
ribus editionibus , quas ego quidē polire melius non-
dum contigit aliis atque aliis negotiis auocatus, spero
me breui nouam & postremam editionem adornatur-
um cum multis fortèque non pœnitendis accessio-
nibus quas ad vmbilicum pènè iam perduxissẽm , si
vacui temporis vsura paulo benignior mihi permilla
esset. Cuius rei fidem sum tibi propediem facturus
Lector, si modo ea quam non semel pro tuo candore
sum expertus tua æquanimitas mihi, ad perficiendum
quod inœpi augeat industriam. Vale.

VIRI

VIRI DOCTISS.

NICOLAI GVLONII LITERARVM

GRÆCARVM LVETIÆ PROFES-

foris Regij, de his in Alciati Emble-
mata commentariis.

Εὐνίηρ ὁ μὲν ἄλλοι Διὸς ἦν Μίνως ἀριστὴς,
Τῆς κτώσεως βασιλεὺς, ὡς περ Ὀμηρὸς ἔφη,
Τοῦ πατρὸς καὶ μήτηρ διδάσκει καὶ ἐπίφρονα βουλήν,
Ἀρχομένοισι δόμοισι Κρησίην ἔδωκε νόμος.
Τὸν δ' ἡμῖν Μίνω μουσαί θρήψαυτο, καὶ αὐτὰ
Δῶκεν ἐὶ δάφνης ἱερὸν ὄζον ἴδμεν,
Ἐν δὲ πῖπν κρήνης ἰλικωνίδος ἐνδίου ὕδαρ,
Τοῦ δὲ λοπίου ἀμύλην μῦθον ἀεὶρε δειῶν.
Οὐνικὰ ρητήρων εἴτ' ἐνδυμήματα φαίνεαι,
Ἐκ χρυσοῦν σόματ' ἑτάματα λαμπρὰ ῥέει.
Εἴτε παλαιτέρων ὑπομήματα φθέγγεται ἀνδρῶν,
Οὐνίη, ἀλλὰ νύη γηραλέη φρονίη.
Εἴτε σαρκίηζει κρυφίον αἰνίγματα μύθων,
Μαύτις ἀληθεῖς οἰδίσσος κρατεῖαι.
Αἱ δὲ περιηδοαὶ Ἀλκιματῆ εἰς δαίδαλα ἔργα,
Ἀτρεκέως ἢ ἱμὸν μαρτυρεῖ οὐσι λέγει.

Ὀδυσσ. 7.

D. GVLONII EPIGRAMMA LATI-
NIS EXPRESSVM NVMERIS.

TER *ternos Iouis auditor rex Gnoſſius annos,*
Mæonide ut cecinit Muſa verenda, fuit:
A quo conſilium, ſacros mentisq; recessus
Percipiens, leges Cretebus ille tulit.
At noſtrum Muſæ Minoem aluere benigna,
Cuius Apollinea tempora fronde tegunt.
Dantq; Heliconiadum ſacros haurire liquores,
Inde ſatur retulit munera lata Deum.
Oratorum igitur ſiue enthymemata torquet,
Aureus ex ſacro deſluit ore lepos:
Seu reſerat nobis veterum monimenta virorum,
Mens cana illius nil puerile ſapit:
Siue etiam abſtruſus res prorſum enigmata pandat,
Oedipodem vates veridicus ſuperat.
Explanata quidem Alciati hæc Emblemata, paſſim
Teſtantur me nunc omnia vera loqui.

Vertebat P. Pinellus Vindocinenſis.

Stephani

Stephani Pasquier, in supremo Senatu
Parisiensi Patroni.

QVÆSITOR *Minos urnam mouet, hoc tibi, Claudi,
Emblema in prima fronte notato libri.
Atque hic augusta sedeat sub imagine Minos;
Omnia qui iusto temperet imperio.
Hoc autem cur te sortiri schema velimus,
Si petis, in promptu plurima causa subest.
Nam si Lethæo renocas Emblemata ab Orco,
Alciatum campis reddis & Elysiis:
Si veterum laudas laudanda, errata repurgas,
Pro merito tribuens præmia cuique suo,
Antu non isto es Minos Emblemate dignus,
Qui cum Minois nomine, nomen habes?*

Germani Andeberti, Aurelij Indiæ. Reg. Præfidis.

*Ant tibi, an Alciato plus, Minos docte, pararis
Nominis & fame, qui neget ambiguum?
Sic enigma facis, nodosa Emblemata soluens:
Vis solum hoc? tu te vincis, & Alciatum.*

Nicolai Quaterfolidi præfecturæ Colum-
nienfis Vicelegati.

*TE semel ut vidi, facilem doctumque repenti
Agnoui, verbis mellifluumque tuis.
Ut vidi, haud deceptus ego, neque me abstulit error,
Nam bene conueniens tu tibi nomen habes.
Nimirum (ignoscant Charites, Musæque poluæ,
Et, siquid peccem, parcat Apollo mihi.)
Nominis hoc anagramma tui & cognominis è re est,
O ANIMVS DVLCIS, quæ tua scripta probant.*

CLAVD. MINOS DIVIONENSIS.

LECTORI STUDIOSO
ET CANDIDO.

ROTOGENEM pictorem sua aetate no-
bilem, tam improbo fuisse studio, tamque in-
defessa pingendi cura diligentiaque memo-
ria proditum est, ut Apelli parem in omni-
bus futurum dicerent, si manum de tabula
tollere potuisset: adeo utile in omni vita humana instituto
vulgatum illud, *ἡδὲν ἄγαν*, ut Isocratea in compositione
cura diligentior a plerisque reprehendatur. Quod ideo à me
dictum volo, amice Lector, ut planum tibi faciam, quis meae
commentationis in hac Emblemata modus à me sit adhi-
bitus: in quo nimirum è multis quae facile cogere citra nego-
tium poteram, ea duntaxat in suos locos contuli, quae ad rem
presentem magis accommodata viderentur. In quo malui,
brevius omnia persequi, & leuiter attingere, quae nemini
esse ignota suspicabar, quam quasi *παρὰ τοὺς ἄλλους*, perque locos
communes identidem exspatiari. Sed ne te pluribus morer, non
erit alienum, si re ab ovo ducta, quod aiunt, huius meae lucu-
brationis consilium explicem, ut eadem via compertum ha-
beas, quid quantumque in literis contenderim, quosque
labores haecenus incredibili facultatum penè omnium ino-
pia laborans in ipsis pueritiae meae rudimentis sum per-
pessus. Quo tempore cum sperarem me liberatum in dif-
ficultatibus, & penè dicam, miseris, quibus exerceri &
interdum obrui pupillus solet. omni parentum ope desti-
tutus, manendum quasi aliqua in vigilia mihi statuebam,
neque

neque animum ita deieciham, ut à liberalium artiũ studio penitus auocaret: tamen si neque fortuna, neque alia melior occasio hunc mihi fructum, quẽ Dei beneficio videor cõsecutus, haud quaquã polliceri videretur. Nam me (anno atatis duodecimo) per septennium fermẽ ad inferiores relegatum scholas, & nodis, quibus me expedire non nisi serò admodum potui, detentum constrinxit inimica & certe molesta sortis conditio, quæ studia mea nescio quo veterno quasi sopita & fermẽ exincta reddidit. Quibus tamen in ærũnis sic animus occalluit, ut septem anni citius elapsi sint, quàm meum me otiũ tam male collocasse senserim. Quæ quanquã vera sint, tamen cum exantlatos à me labores in memoriam reuoco, & cerẽ quod summo & præpotenti Deo immortales habeã gratias, qui me hoc veluti gyro includi primũ voluerit: atque me, quanquam ea atate nimium rudem, nec dum satis cõfirmatum, provinciam suscipere concessit, ad quã partim atatis imbecillitate, partim etiã ingenioli modulo ac captu omninõ erã ineptus. Postquam enim lingua Latina & Græca, Mathematicũ & Philosophie peripatetica rudimenta delibasse, earumque disciplinarum cognitionem aliquam cerẽ mediocrẽ percepissem in palestra viri literatissimi L. Bæza, Hispani hominis (cuius in Logicis & Arithmeticis cõmentationes in lucem editæ à doctis commendantur) opportunitatem aliquã sum naetus ea omnia recoquendi sedulius, quæ per triennium & eò plus in Philosophico stadio primũ hauserã. In quo quidem diuturna cerẽ, parumque utili meditatione retexendo, herendũ mihi diutius fuit quàm unquã cogitasset, ut quasi scopulum Sisyphium toto fermẽ septennio effractis penè viribus voluerem. Quæ tamen à me dicta, nolim à quocquã sic accipi, ac si quas in studiis ærumnas pertuli, tam moleste ferre debeam: nihil enim est quod tanti faciam labores nescio quos, aut spontaneas illas molestias, quæ studiosos comitari solent: quanquã tamẽ (ut id ingenuè ac liberè) dubium sim

an ratione aliqua conqueri mihi liceat, quòd fortunam non
tam iniquam habuerim, quàm ingenium inani admodùm &
rusticano quodã pudore præpeditum. Dei enim optimi maxi-
mi beneficio (cuius munere ac dono sum id quod sũ) recreari
paululũ occepit ingenij mei languor: & ita hucusque perue-
ni, ut nunquam me pœnituerit tantillis laboribus adeptum
studiorum fructus vberiores quàm vnquam cogitassem: non
quòd ingenio me valere iactẽ (quod in me quàm sit exiguum,
planè sentio) sed quòd mihi nasci cõtingerit tẽpore feliceiore,
quo inciderim in præceptorem cordatissimum, multiplici rerũ
cognitione locupletẽ, & quod in maximis duco, cui meũ
studium probari haud dubiè perciperem. Ex eo itaque cũ ex-
cessi, quantum in me fuit, bonorum auctorum Græcorũ Latĩ
norũque pomœria libero, & quieto animo peruolutavi, erat,
enim mihi otij satis: bibliothecas virorum aliquot eruditorũ
adij, quantũ mihi concessum fuit, & eruditiones alicuius cõ-
parandæ instrumenta quamplurima perquisiui, eaque auide
arripui, quasi diuturnã sitim explere cupiens, ut ea mihi no-
ta essent, quorum postea vsum aliquẽ, quanquam admodum
mediocrẽ sum diligentia & studio consecutus. In his itaque
cum mihi viderer aliquantò implicatus, deque multis multa
consultarem, commodè incidit in manus meas Alciati liber
Emblematũ, quem recens nobis Lugduno aduectum, & ali-
quot annis antiè, Parisijs excusum, nouerã à philologis omni-
bus non nimium commendari. Quem cum de manibus ferè
non deponerem, & multa in eo perobscura deprehenderẽ, in
quibus harebam diutius, & in multis nitendo sudans, quòd
tunc quos vellem imprimis libros non haberẽ, sciscitabar ex
Leodegario Agathochithonio, Benedictino Disionẽsi, homine
verè pio, & in Hebraea, Græca, Latinaque lingua nõ medio-
criter versato, unde mihi omnes nodi & scrupi dissolui pos-
sent. Ille quidẽ de nõnullis me liberè admonuit, sed hoc ma-
ximè, ut fontẽ ipsum, si fieri posset, adirem, ex quo nimirum

Emblema quodque sumptum esse constaret: & Alciatiū Al-
ciato interprete, quoad eius maximè fieri posset, enarrarem: id
est, Alciati scripta alia; quòd id prestarem cōmodius, sedulo
& accuratè voluerē: utque ingenij vires periclitari paterer,
meque nihilo segnius exercerem, cum studia mihi alia gra-
uiora non suppeterēt, ipsa omnia Emblemata scholiis & cō-
mentariis illustrarem. Cuius viri consilio primū nō leuiter
inflammatus, primas lineas (quantum per etatē certē te-
nellam & cōsiliij inopem licebat) ducere incepit: in quo primo
impetu satis mihi suum conscius, me non secus atque vrsinū
fœtum incōditum planè & infirmem peperisse. Quòd enim
mihi hic auctor impēsissimè placeret, eū summa perlegi aui-
ditate: cuius opes admirabiles ut accuratius & melius ape-
rirem mihi, alios plerosque qui ad hoc argumentū tam plau-
sibile facere videbātur, deuorau: perque multas Philologie
areas locupletissimas summa cum voluptate exspatiatus ad
extremum id mihi lucrifeci, quod nūquam fuissem consecu-
tus, nisi animum ad hanc rerum explicandam difficultatem
applicuissem. Et quidē non potuit hic liber vel ob argumenti
splendorem varietatemque vel auctoris nomen clarissimum
apud omnes qui nō sunt alieni à Musarum amœniorū cho-
ro, non gratissimus esse: cuius lepores & concinnitatem eò
pluris facio, quò video maiorem cum voluptate vilitatē in
eo coniunctā, quàm aliis penè innumerabilibus qui quotidie
manibus teri consueuerūt. Quis igitur mihi iure succenseat,
aut paulò etiam iniquius frontem corruget, quòd aliquas ho-
ras in eo explanando collocarim? Non enim meā qualēcun-
que industriam & studium ab hoc genere scriptiois putauī
vngquam alienum esse debere, quanquam non parū in eo esse
difficultatis agnoscerem, quæ nisi ab homine & otio & litte-
ris abundatē, vix solui posse videretur. Quod si quis, ut sunt
varia & iniqua ferè hominū iudicia, animo reputet cōmen-
tarium nullo labore à nobis absolutum, censeatque id operis
quibus

quibuslibet aut etiam Grammaticulis comitti non minus
quàm mihi potuisse, vehemèter errat. Quotus enim quisque
est (absit arrogantia dicto) qui vel Ethicæ disciplina aut phy-
siologia ignarus, ne dicam historia aut lingua Græca prorsus
in scium, qui unū aut alterum Emblemata pro dignitate enat-
rarit? At ut isthac missa faciam quis noster in eo explicādo
& illustrando libello conatus fuerit & industria, ut eruditos
non lauerit, ita imperitis non potest non esse per obscurum &
valde ignotum, qui non plus ea de re quàm caci de colori-
bus iudicent. In quo si non ingenij dexteritas aliqua vel re-
rum peritia melior elucescat, ceriè diligentia quedam ob-
seruari non obscure ab iis potest qui sunt æqui rerum estima-
tores. Id verò maximè, nisi fallor, perspicuum erit in obser-
uando fonte & origine cuiuscunque Emblematis, in compa-
randis utriusque lingue auctoris, qui magnum videban-
tur adferre adiumentum ad singulas notas & explicationes,
ut denique in cumulandis iis locis, qui sparsim apud Alcia-
tū in scriptis aliis prolixissimis habeantur. Quæ cum dico,
scio equidem quid mihi obiici hoc loco possit: quasi qui velim
diligentiam ab omnibus approbari meam, ut nihil omninò cō-
cedam iis qui in eo libello primū enarrando elaborarunt,
suamque nobis industriam probauerunt. Certè, ut verum fa-
tear, modestius de me sentio, quàm ut velim incidere in mini-
mam arrogantia suspicionem: sed ut aliorum ingeniorū sum
candidus estimator, ita velim hoc mihi tribui concedique, ut
de me nō falsa iactanti mihi credatur. Ne enim dissimulare
videar, scio ante annos octodecim, Sebastianum Stokamerū
Germanum in aliquot Alciati Emblemata scripsisse commē-
tariola (sic enim appellat) familiariter admodū & studio fa-
cili concinnata: sed an fuerit auctoris mentem, & argumētū
splendorem secutus, aliorū esto iudicium. Loquor de Tornesij
Lugdunensis Typographi editione, non de alia quadā quam
ante aliquot annos adornauit Plātinus hac nostra ætate dili-

gentissimus Typographus: ea enim aliquot accessionibus longe alia est quam prior: quod non erit obscurum ei qui editionem utramque conferre volet: at vel posterior, ut sit, ea est tamen, ut eruditorum oculis non satis digna videatur. Sed esto: scripsit Stokamerus ille in aliquot Emblemata, non tamen attingit omnia: si quidem forte diuinare non potuit quid in aliis auctor sibi vellet: ita quaedam perobscura sunt, ut vel multa rerum cognitione, vel Delio natatore sit opus ei qui ea commodè velut explicare. Adhuc, etiam si Bartholomaeus Anulus vir eruditus, breuibus verbis, omnium ferè Emblematum sententiam complexus sit, eum tamen non puduit aliquot intacta omnino praetermississe, quã ob causam nescio, nisi quod verissimum esse video quod vulgò dicitur, Docti est etiam quaedam ignorare: vel, ut cum Poeta, Non omnia possumus omnes. Nihil enim morror Iesuitanae familiae sodalem aliquem, quẽ accipio ante annos sex in hac Academia publicè interpretatum hac eadem Emblemata: sed tamen quaedam, non omnia attingit: quamnam ob causam nescio, nec ut sciam sum admodum sollicitus: me tamen non fugit, si persecuturus esset quod inceperat, aliorum quorundam industria ei fuisse videndum, aut certe vigilias maximas eum impensurum in explanandis rebus tam varijs tanque ingeniosè ab ingeniosissimo Iureconsulto excogitatis aut efformatis. Quod tamen dictum nolim, ut Iesuita illi quicquã detrahi velim (quãdoquidẽ lubens faueã literatis omnibus, cuiuscumque professionis & instituti habeantur) non hoc dico, inquam, ut mihi canere videar, qui nihil aliud possim de me asserere, quã quod ingenio pœnè nullo sim: & si quid sit, illud diligentie cupiã velim tribui potius quã acumini aut dexteritati. At si ad iustam carminum tam lepidorum explicationem multa deesse obiecerit aliquis, dico, nihil esse quod omnibus numeris absolutum dici & perfectum possit. Sũ equidẽ, ut verè dicã, quod potui, cõsecutus, nullumque unquam laborem in bonis auctoribus euoluẽdis, qui in hoc mihi posset esse comodiores, effugi, ut ipsam aucto

auctoris mentem elicerem: quam si nondum assecutus omni
 parte videar, tamē quantum à me fieri potuit, ornatus sum,
 ut eo nomine nostram qualemcunque diligentiam doctis non
 nimium morosis probatum iri confidam. Quam si gratā stu-
 diosis, ut utile spero, & aliquā dignam approbatione intel-
 lexero, efficiēt profectō, ut qualiscūque nostra industria ex-
 citetur ad eam commētationem non modo illustrandam, sed
 etiam locupletādā. Quid enim desperē studium eiusmodi
 gratum fore, cū res per se iucunda & fructuosa mirabiles
 amores in animis eorū qui sunt ingenui & liberales, excitet?
 Laudatur à nobis Orator, Poëta, Historicus, Philosophus: aut
 aliquis alius scriptor, si γῶμαι insignioribus tanquā stel-
 lulis effulgeat & splendeat: quæ cū alicubi leguntur, di-
 gito aut trāsverso calamo notari solent, ut memoria commo-
 dius insigantur, & citius occurrant, cū iis opus erit. Aiqui
 has sententias non passim, nec semper, nec ubiuis reperire est
 facile, cū nullum sit Emblemata, quod præter sententiā non
 afficiat animū rei nouitate, & egregia quadam antiquitatis
 cognitione. Adhuc γῶμαι sunt interdum obscuriores, neque
 omnibus peruia esse possunt: Emblemata aut subiecta pictura
 causa, aut carminis ἐμνεσίæ aut ἐπιγραφή, aliquā facilita-
 rem habet, in qua possit animus conquescere. Proinde nō mi-
 rum videri debet si hoc scribendi genus & Alciato, & viris
 plerisque grauibus admodum placuerit, ut aliquid eiusmodi
 ludis eruditis consequi possent, quod studia grauior dulci (ut
 ita dicam) lenimento reficeret. Id enim simile præstare post
 Alciatum Gulielmus Perrerus Tholosus, qui Morosophiam
 centum Latinis & totidem Gallicis tetraſtichis conscripsit.
 Hinc pegma Costaly habuimus, hinc Bartholomæi Anuli pi-
 ctā Poesim egregiē & sollerter elaboratam: mitto enim Boc-
 chy laudatum ingenium, qui in hoc genere summū se artifi-
 cem præstitit: postremoque omnium optimē post Alciatum, si
 quid mihi credendū sit, Ioannes Sambucus, & Adrianus

Iunius, sua nobis Emblemata cuderunt, quibus nihil ingeniosius aut accuratius adinuentum, nihil diligentius elucubratum aut absolutum esse constat. Sed ut superior aetate Alcibiades fuit, ita, ni fallor se priorē & ingenij sollertia, & doctrina laude praestitit: quem cum hoc in genere primas tenere dicam, quas suo iure mihi repetere videatur, non est quod quis suspicetur me nonnihil famae doctissimorum huius seculi virorum Iunij Sambuci, Achillis Bocchij detraxisse. Id verò studij genus nisi fuisset liberale censendum & docto homine dignum, nolissent ipsi profecto viri tantam suam industriam contulisse, aut bonas interdum horas collocasse in iis quae nihili facienda esse duxissent. Sed de his iam satis.

Consilium
& metho-
dus horū
Commen-
tatorum.

Supereſt ut breuiter tota noſtra commentationis rationē explicē, in: que reſpondeā quos ad obirectādum citius quam imitandum paratos fore praesentio. In hac tota incunda ratione nihil magis obseruandum esse duxi, quam scrupos omnes & maendros difficilioreſ, ut locos etiā obſcuroſ enarrare, & Emblematum panē omnium originem ex ſuo fonte ductā repetere, poſtremoque uſum cuiuſque loci & ſententiæ facilem pro uirili parte adiciere. Quam uerò perſpicuē & comōdē id à nobis tentatū ſit nō dico perfectum, alij uiderint: aliquid certē laboris & diligentiae obſeruari nō obſcure poteſt, doctrinae nullā mihi tribui dariue laudem poſtulo: in quo tamen ab iis qui ſeridō docti ſunt & lueris politionibꝯ exculti, faciliuſ aliquam gratiā impetrare mihi uidebor, quam imperitiſ & quibuſdam nebulonibꝯ, qui omnia nō modō temere uellicāt, ſed, quod ait Comicuſ, niſi quod ipſi faciūt, nihil rectū putāt. Nullum adhuc ſcriptorem legi, qui cuiſlibet in omnibꝯ ſatiſfecerit. Nā in multis cura aut labor deſideratur, in aliis ingenij dexteritas, aut Graeca lingua peritiā, uel Latina proprietat: in aliis deniqꝯ, multorū auctōrū lectio, aut hitoriarū cognitio: quaſi uerò uirtuteſ haec omneſ ſingula in ſinguliſ tam facile deprehēdi poſſent. Non enim me latet in Virgilij poē-

mate, Seruū Grāmaticū diligentis & accurati operam saepe-
numero desiderari: quemadmodū nec desunt, qui itidem in
Porphyriōnis & Acronis commentariis in Horatiū obser-
uent: sed certē hi mihi videntur molestissimi cēsōres, qui cum
nihil faciant, nulloque se labore nobis cōmendant, importūne
tamen de aliorum scriptis conqueruntur. Nō tamen ut mea
qualicunque commentatione praeiudicatū alicui velim, quasi
mea tam unice probem, ut nolim aliquādo vel emēdari, vel
castigari. A qua suspitione quātum abhorream, qui me pro-
pius agnouerūt, facile liberabunt: qui nihil aliud à doctis re-
quirā, quā ut hasce minutias sua reprehensione in quibus
erratum fuerit, aliquando dignentur: ut in iis recognoscēdis
parem diligentiam atque operam impertiā. Non enim no-
stros errores emendari feremus impatienter, neque nos ullo
modo piguerit audire potiora suggerētem & meliora: ut nec
molestum erit priorē sententiam commutare, si quid minus
accuratē tractatum aut expensum à nobis quispiā cōquera-
tur. Quod dum facio, videri nolim in publica literarū causa
prouaricari, & ea docere quae aliquando putem dedocenda.
Quod tamen nec sine exēplis nec rationibus me praestaturū
intelligēt, si modō adsit aliqua in iudicādo equitas, cum ne-
mini dubiū sit, posteriores cogitationes meliores esse: & in mo-
numentis veterū legamus, Hippocratē artis medicæ principē
quādā à se non satis diligenter tradita, primū emendasse,
ne ceteri etiā in idē impingerēt. Idē factū à M. Tullio memi-
nimus, qui cum Rhetorici libri, quos adolescēs scripserat, nō
satis placerēt, ut min^o elucubratos dānare magna parte ma-
luit, quā corrigere, scripsitque accuratius libros alios orato-
rios, quos tāti fieri à doctis agnoscim^o. Sed & Fabius duos li-
bros à se primū De arte dicēdi scriptos, quōd non satis pro-
barentur, expūxit, & duodecim illos utilissimos nobis magno
studiosorum omnium applausu dedit, in quibus videtur &
priorē emēdasse, & perfectius aliquid reliquisse. Quod illis
igitur

igitur tantis viris laudi datum est in suis retractandis, non
debet nobis esse damno vel fraudi, ut meminerint quorum
maximè interest, doctiores permulta scire, non tamen omnia.
Itaque ut seuiorem omnem obiurgandi ansam precludā,
subinde Horatianum istud apud eum qui sit reprehensus,
oppono, ut & seipsum norit, & errata mea me non depre-
cantem sustineat.

Si quid nouistis rectius istis,

Candidus imparti: si non, his vtere mecum.

Lutetia CIO. IO. LXXX.

IVLII CÆSARIS SCALIGERI EX
LIB. POETICES VI. DE ALCIATI
Emblematis IVDICIUM.

ALCIATI, præter Emblemata, nihil mihi videre contingit, ea verò talia sunt, vt cum quouis ingenio certare possint. Dulcia sunt, pura sunt, elegantia sunt: sed non sine neruis; sententiæ verò tales, vt etiam ad vsum ciuiliis vitæ conferant.

LILIVS GYRALDVVS LIB. II.
DE POETIS NOSTRORVM
temporum.

ALCIATVS potest inter poëtarum collegium & consortium reponi, eo quòd eius extant carmina plurima diuersis in vrbibus iam impressa, vt sunt epigrammata & Emblemata. De hoc enim illud verissimè dici potest quod est apud Ciceronem de Scæuola, Iurisperitorum eloquentissimus, eloquentium Iurisperitissimus: addam ego, & polyhistor, bonúsq; poëta. Sed nostra commendatione non indiget Alciatus, qui suis scriptis iam toti orbi illustris & clarus habetur.

BARTHO

BARTHOLOMÆVS ANVLVS,
libello cui nomen fecit de Iurisprudencia à primo
sui ortu ad Academiam Biturigum deducta.

Alciatus tandem Alcides velut alter, & Alce,
Μηδέν ἐφύω ἀναβαλλόμενος, καὶ τὰ πάντα διέλθων
Ad Gallos venit tanto eius nomine motos,
Apperuitque viam ruptas per ut Annibal alpes,
Qua sua fida comes Iurisprudencia, rerum
Regina, ad regni transcenderet intima Franci,
Hunc Biturix, mediam quam totam amplectitur urbem
Francia, Metropolis gremio felice recepit,
Hunc Biturix magnis excepit honoribus, ampla
Et mercede, prius quam tam non ceperat ullus,
Ac Saluatori (qui munere functus honesto,
Iamque senex erat emeritus) succedere fecit,
Primus ab Ausoniis leges regionibus ille
Transtulit ad Gallas doctor clarissimus aras,
Doctrina humane pariter, Iurisque peritus,
Eloquio pollens, lingua & polyhistor utraque,
Primus & ille tuba veluti clangente vocauit
Militiam ad iuris studiosos undique mundi
Partibus ex variis turba coeunte frequentes,
Auribus appensos dicentis ab ore diserto,
Mirantesque virum tantum sua verba sonantem.

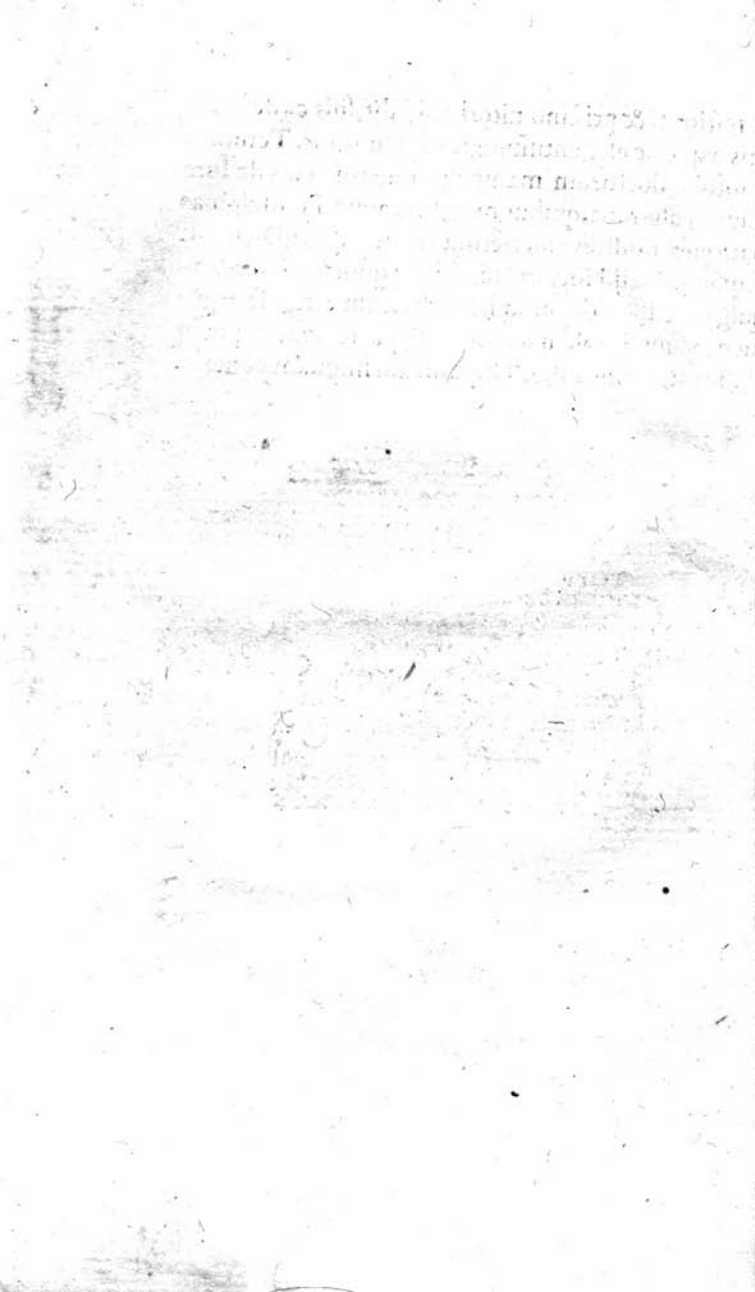
CHara mihi ante alias vrbs nostra gentis origo,
 Et cui debentur teneris documenta sub annis
 Prima meis, quam natali preponimus ora,
 Insubrum regina tibi quo munere grates
 Vberius referam, quam si quo sidera adibus
 Alciati eternis intexam nomina chartis?
 Clarius hoc non prisca tibi, non ultima secla
 Concessere decus: princeps polluta negando
 Barbaria sancta heu legum mysteria monstro
 Herculea purgavit ope, & viuacia ferro
 Colla renascentis superauit & ignibus Hydra.
 Hic quam compedibus miserè constrinxerat audax,
 In scelus omne dolis fucans violentia rectum,
 Iustitiam cœco produxit carcere in auras,
 Fallendique artes sublata ambage retexit.
 Margine qua Siculo tellus ad litus Iberum
 Perrigitur, quaque Aemonius declinat ad Arctos
 In Scythicum pelagus, ripamque binominis Istri,
 Nosse quibus labor est veterum decreta Quiritum,
 Hoc duce sacra petunt prisca penetralia iuris:
 Hoc sine tuta via est nulli, vestigia si quis
 Alterius premat, in præceps huc deuius error
 Transuersum trahit, & sperato frustrat honore.

Andræas in Alciato, Mediolanensi pago natus, sex-
 centos ante annos à barbaris hominibus captiuam
 detentam Iurispudentiam primus in libertatem af-
 feruit. Ab illis enim elegantissima veterum Iurecon-
 sultorum responsa, fœdis, & ineptis commentariis de-
 turpata, locis etiam innumeris ob inscitiam depraua-

ta restituit, & pristino nitore reddidit, suis ea doctissimi-
mis æquè ac elegantissimis notis illustrans. Teruntur
quotidie doctorum manibus numerosa eius de Iure
Ciuili volumina, quibus magistris apud Transalpinas
nationes illustres emerferunt Iurisconsulti, Duareni,
Cuiacij, Zazij, Hottomani, vel alij quorum fama per-
uulgata est. Poeticam fœlicissime eum attigisse argu-
mento sunt Emblemata toties Typis recusa, atque in
Italicam, Gallicam, & Hispanicam linguam cõuersa.

V. C.

ANDREÆ ALCIATI I. C.
MEDIOLANENSIS VITA.

PER CLAVDIVM MINOEM

IYRISC. CONSCRIPTA.

ANDREAS ALCIATVS in pago Alciato seu Alzato Mediolanensi natus, è nobili Alciatorum familia, Iurisconsultorum & politorum hominum gloriam incredibili studio ac virtute longo post se reliquit interuallo. Is adolescens cum primum ingenij cultum caperet, non pœnitendos institutores à quibus edoceretur, nactus est, sed maximè Ianum Parrhasium, quo Romæ ac Mediolani litteras humaniores summo omnium applausu docuit. Eas primas artes Alciatus auidè arripuit, sèque iis non leuiter tinxit, earum tamen vsus omnem ad peritiam iuris, cui se totum ad dicebat, optimè referendum esse duxit, vt ea studia, in quibus alij, tanquam apud Syrenios scopulos consenscunt, huic vni ancillarètur. Ille itaque quod seriò & percupidè eam iuris scièntiam persequeretur, breui admodum spatio temporis ita promouit, vt dignus existimaretur, qui Doctoris insignibus cohonestaretur. Eo primùm honore donatus sic ab omnibus suspiciebatur, tantàmque de se admirationem concitabat, vt de rebus etiam grauissimis, & quæ non nisi veteranis, & longo vsu exercitatis viris proponi solitæ essent, argutè politèque responderet. Rogatus enim à Quæsitorè, quem appellant, hæreticæ prauitatis de re admodum perplexa & dubia, quæque iam antè multos sanè doctos, tum Theologicæ rei peritos, tum iuris professores exercuerat, ita satisfecit, vt Quæsitor ille non tam ab homine, quàm ab ipso edoctus oraculo abierit: agebatur de supplicio Lamiarum, & earum mulierum quæ veneficæ aut fortilegæ vulgato vocabulo nominantur: sed cum Lamiarum seu strigum non esset vna species, ex isque aliæ dicerentur in Cruccem imminxisse, CHRISTVM Deum abnegasse, præsentés ipsas & vigilantes, veneficiis atque deuotionibus infantes ex-

raxisse : aliæ nonnullæ aliquando matribus interminatæ, noctu ad earum filios, quamvis foribus obseratis, valuisque oculis irreplisse, eos fascino pressisse : quos pueros constabat morbo repentino captos & medicis non cognito decessisse. Respondit in has illasque Quæstorem debere suo fungi munere. Quanquam enim (dicebat) ex iis aliæ reuera, & ut vulgus loquitur, personaliter non accessissent, tamen id Lemuribus suis videri mandasse. Quædam etiam nihil ultra egisse arguebantur, nisi quod sub arbore Tellina choreas duxissent, quod tamen hæ negabant. Et ea quidem vna suspicione, quamquam solo vulgi rumore vagaretur, eas tamen volebat Quæstor tormentis subiici, eo quod in fauorem fidei, consciorum & consceleratorum testimonium admitteretur. Alciatus, contra, id verum de iis quæ vigilantes vidissent, non quæ dormientes & in somnis: multa que alia præclare, quibus totam hanc quæstionem soluit, ut nihil ad eam dubitationis relinqueret. Eigo Mediolani per triennium moratus, sese foro parabat, munusque aduocationis cum aliqua laude, certè magna fide ac religione sustinebat, cum nomen cœpit eius ad cæteras nationes, nedum suos Italos propagari. Accitus enim est ad publicum profitendum ab Auenionensibus, proposito ei stipendio sexcentorum cum nunquam ad eum diem cathedram, quod ipse ait, cõscendisset, qua in vrbe per aliquot annos ita ingenium suum & industriam probauit, ut vnus penè inter laudatos iuris interpretes, solusque egregie doctus prædicaretur. Ea hominis fama excitatus FRANCISCVS 1. ingeniorum sollers & munificus æstimator, Alciatum ad Biturigum Academiam vocauit, anno Christiano 1529. honorario illi duplicato, adeo ut pro sexcentis, secundo sui aduentus anno, mille & ducenti præstarentur. Qua in vrbe Galliæ celebri, & qua nobilium auditorum frequentia, quantum ille laborum summa sua laude pertulerit, idque quinquennium expleat quo fuit in Gallia. Superfunt etiam hodie testes longè multi, laudati viri, qui Alciatum docentem audierunt: testes etiam libri editi æterna digni memoria, quos ille succisuis horis summo studio, parique ingenio reliquit. Cum enim ad laborem, non ad otium se vocatum à magno principe, & in Academia Galliarum florentissima intelligeret, ne quid de ea laude, quam multis magnisq; vigiliis consecutus erat, imminui pateretur, initium duxit ab ea Constitutione, quæ est De quinque pedum præscriptione, magna omnium, sanèq; doctorum hominum admiratione, eoque successu laudis, ut

V I T A A L C I A T I .

is labor, vel potius indefessi animi contentio, ianuam famæ nunquam intermoritura, aperuerit. Non est mihi animus lingua percurrere quæ magna doctrinæ laude, pari quæ dignitate toto eo quinquennio perfecit, eius orationem vix possum transire quam ille habuit ex tēpore cum FRANCISCVS Rex auditorium eius ingressus, præsens interesset. Eam vnam laudem è multis non vltimam fuisse censemus, tanto principi placuisse, eius auditoris animum demulsiisse, vt quasi Regia illa maiestas Iurisprudentiæ in suo sedenti folio falces submittere videretur. Ea viri ad publicam vtilitatem nati virtus, cum in dies incrementum caperet, FRANCISCVS SFORTIA Mediolanensium Dux, sui popularis amore ac gloria captus, eum moras nectētem, penèque tergiversantem ad patriam reuocauit: vt quæ omnem excusationis remoram interciperet, senatoria dignitate ornauit, & vt Ticini docendi partes sustineret ab eo impetrauit. Oratione ea quam publicè Ticini habuit faretur ipsemet se de longinquis regionibus à principe Sfortia sola virtutis commendatione agnitum, fuisse reuocatum, & summæ dignitatis codicillis ornatum, amplo etiam donarum honorario vt professionis munus obiret. Paulò post certis de causis Bononiam, studiorum omnium altricem petiit, in qua totos quatuor annos ea celebritate ius ciuile docuit, vt nullus satis doctus è scholis redire putaretur, nisi qui Alciatum audiuisset. Quod quoties animo complector, succurrit illud Homericum de Tiresia,

Ὅτις κείνοισι, τοῖς δὲ σκίσι κείνοισι.

Nam præter eloquentiam, qua ille vnus sua ætate prudentiam iuris illustrabat, linguæ vtriusque cognitionem, qua suos æquales omnes anteibat, ingenio adeò felici & vberè historiam omnem vetustatis hauserat & expresserat, vt nihil penitus ignorare videretur: iuris labyrinthos ita ingeniosè penetrabat, ea mysteria purè disertèque tractabat, vt veterum laudem penè adæquaret, recentium industriam facillè superaret. Ticinum reuocatus, ita iubente CAROLO IMPERATORE, per annos aliquot illic resedit, nihil de inceptis laborib⁹ remisit, gloriam quam tot vigiliarum impensis mercatus erat, auxit, vt putaret sibi exemplar propositum Herculis, cui apud Tragicū, finis vnus laboris, ad sequentem gradus pararetur. Ferrariam deinde inuisit, Ducis HERCVLIS honorificis adductis conditionibus, & prostratam Academiam ea sollertia extulit, qua cæteras euexerat, penèque excitarat. Ea in vrbe, vt in aliis

quas incoluerat, non modò viua voce profitendo, sed & per
 multa variaque scribendo id effecit, ne viuis & præsentibus
 modo consuleret, sed & posteris idem multò cumulatius præ-
 staret. Post multos tandem peregrinationum labores, Ticinum
 repetiit, in eaque vrbe suarum fortunarum tabulas postremò
 collocauit; docuit tres, quatuorve ad summum annos, vir qui
 nullis ætatis difficultatibus, neque quietis alicuius, quam ca-
 pere poterat, blanditiis delinitus, à cæpto opere ac studio ces-
 sãuit. De qua tamen adeò frequenti concussatione, quam ple-
 risque suspectam præsentiebat, seipsum publicè ita purgauit,
 vt non temerè rationem probabilem reddiderit. Quid enim si
 Auenione primùm, quid si Ticini, Bononiæ, Biturigibus pro-
 fessus sit, tanquam qui nusquam posset consistere? prompta
 enim excusatio hæc illi fuit: nam dum bellicos furores subter-
 fugeret, tuamque suis quietem studiis perquireret, diutissimè
 peregrinatum, principumque iussionibus huc atque illuc agi-
 tatum certam sedem tenere non potuisse dicit: enimuerò me-
 minerat Plautini verbi, Di nos tanquam pilas, homines ha-
 bent: ita se raptum instar lignorum, quæ pro fluctuum impetu
 feruntur, varièque agitatum: quicquid tamen erroris hoc fue-
 rit, in publicam semper vtilitatem cessisse. Aliis etiam rationi-
 bus inconstantia huius culpam deprecabatur neminem esse
 dicebat qui Solem vituperaret, quòd dum radiis & calore suo
 cuncta viuificet, ambitum terræ omnem circumquaque per-
 curreret, nec quemquam, qui eo animo fixas stellas laudaret,
 vt errantes improbaret. Celebratum Homeri carminibus Vlyss-
 sem, quod mores hominum multorum & vrbes viderit, sed &
 philosophos veteres, vt Pythagoram, Platonem, Apollonium,
 aliòsque multos, doctrinæ causa, peregrinationes maximas sus-
 cepisse Dionem Prusiensem, quòd ad Celtas & Sarmatas se cõ-
 tulisset, tanti à Traiano Imperatore factum, vt reuertentem
 aureo curru exceperit: & Aristotelem, ei qui ciuilibus administra-
 tionis studia profiteretur, admodum conuenire peregrinatio-
 nẽ, existimasse, idque Hippodami Milesij exemplo, qui diu per
 multas vrbes errauit, priusquam aliquid scribere sit aggressus,
 idem de Lycurgo, Solone, Zaleuco, Philolao, multisque præ-
 terea aliis proditum, hinc illud Sophoclem, *οἶνος ῥόβειν δι τὴν
 παλῶς ἐν δαίμονα*, domi manendum cuncta cui sunt prospera, sa-
 pientes de iis intelligere dũtaxat, qui priuatim vitam agerent,
 quiq; domi & in otio marcescere citrà publicum incommodũ
 possent: alioqui publico litterarum professori, qui versaretur

VITA ALCIATI.

in hominum luce & frequentia, haudquaquam conuenire, linguam quæ plurimis Academiis prodesse possit, intra vnus loci cancellos, in quo propter bellorum strepitus & horrores gymnasium nullum sit, concludere multum profecisse hac ratione professores alios: sibi peregrè agèti firmissimum semper fuisse in doctrina præsidium legalem hanc professionē sibi tanquam Palladis ægiferæ clypeum; quo superatas Gorgonēs; id est monstra omnia fabulæ prodiderunt. Et hæc quidem ille, vt passim multa de sua peregrinatione: quam tamen tam crebram locorum mutationem nihil moramur, quin potius eximiam hominis sollertiam admiramur. Ille disciplinarum liberalium, historiæ omnis, Græcæ & Romanæ linguæ fretus subsidiis, iuris studia nitore pristino fœliciter restituit, æmulatus veteres quosdam magni nominis Iuriconsultos, Herennium, Modestinum, Antistium Labeonem, Arteium Capitonem, aliosque, qui pares fuere in vtriusque linguæ cognitione, artiumque meliorum facultatē. Iam verò si quid aliquando inter disputandum pronunciarit aduersus receptas à maioribus opiniones, hoc nō eo animo fecit, vt lectorem etiam reluctantem in suam sententiam pertraheret; sicuti obiectum illi fuit à quibusdam maleuolis, qui omnia eius consilia sinistrè acciperent. Multa enim dum doceret, varia quasi fercula, vt in apparatusissimo conuiuio solitus erat apponere; ex quibus quod magis saperet, vocati conuiuæ pro suo arbitratu eligerent. In qua tentanda iudiciorum alea, quam se prudenter & circumspectè gesserit, id argumento est, quod se ad vtrunque compararit: vt si fortè populari aura exciperetur, non ideò tamen exsultaret: didicerat enim ex Biante plures esse malos; & non quicquid continuò multis placeret; id sapientibus arridere: contra si paucis probaretur, non ideò remittendum animum, cum, deserto ab omnibus auditoribus discipulo, Antigenides, mihi cane & Musis, dixerit. Sic enim aduersus insaniam hominum, quorundam petulantiam, adeoque caninam facundiam sese obfirmabat, vt neque cauillis moueretur, neque conuiciis ab incepto cursu reuocaretur. Qua de re tamen maturius paulo post. Duodecim post annos, cum ciuilibus & Pontificij iuris professoriis insignibus donatus esset, Paradoxa & disputationes in publicum emisit, opus, vt ipse dicit, elaboratum horis succisuis, & à candidato adhuc & trone. Quoties enim ea quæ à suis doctoribus acceperat, studio ipse secum perpederet, si qua essent quæ probabilibus argumentis digna refutatione viderentur, ne quod occorrebat memoria

VITA ALCIATI.

prætinus excideret, quibusdã quasi aduersariis describere con-
 fueerat: quæ omnia tũ in manus accepta, cũ paulò accuratius
 expolisset, in codicem verasq; tabulas referenda duxit, tandẽ-
 que studiosis omnibus communicauit. Quod opus non tam vt
 gloriam, cuius illa grãas solet esse auidissima, captaret, à se fate-
 tur editum, quàm vt ratione aliqua Doctorum, qui tum studia
 iuris profitebãtur, iudicium cõuelleret, qui bonarum literarum
 cognitionem non modò Iureconsulto non necessariam vbiq;
 alleuerabant, sed contrariam potius, & seriis omnibus studiis
 blãda quædam & illicita voluptate repugnãtem: quapropter non
 secus quàm à nauigãtibus Homericas illas Sirenes, euitãdam,
 Vlyssisq; sequendum exemplum, qui se malo nauis illigasset, so-
 ciisq; aures cera illeuisset, ne vocũ modulatione capti à cõ-
 pto cursu aberrarent. Quæ tamen quia dici fieriq; hominum
 more agnoscebat, qui ea facillè aspernarentur quæ assequi ipsi
 non possent, à suo proposito non discedebat, nihiloq; secius
 industriam suam excitabat. Interdum tamen eorũ conuicia non
 ferebat, qui quòd elegãtius quàm cæteri disputaret, pro obscuro
 incessabatur vulgò, ad eò vt imperiti auditores ceu nocturæ
 ad Solem caligarent: quinetiam aliquando inclamarent, *Indo-
 ètius loquãre, sed apertius.* Quod tamen nõ tam auditorum, quàm
 Professorum iudicium fuit, qui crescenti gloriæ Alciati apertè
 inuiderent. Ex iis Doctoribus neminem in pretio fuisse habitũ
 constat (vno aut altero exceptis) qui non omnium aliarum ar-
 tium rudis esset. Satis igitur sibi factum eo tempore arbitraba-
 tur, si suum litteris humanioribus honorem seruasset, iungi q;ue
 eas sua ætate sapientiæ studiis posse docuisset. Quod dum viua
 voce, & scriptis conatur, iuris Doctores tanquam transfugam
 eum insectabãtur, iidẽmque libris editis lacessere non desine-
 bant, apud humanitatis verò professores, tanquã omninò alie-
 nus esset, nec sibi locus, nec ratio vlla constabat: quorũ alij
 eum tãto æri soluendo non esse, alij prædiis prædibusq;ue non
 satis idoneum: alij alia cõminiscebantur, quo factum, vt maxi-
 mam apud omnes inuidiã, gloriæ loco, adeptus sibi videretur,
 & huius incassum cõcepti conatus tẽderet, vel potius malo edo-
 ctus laboris eũ pœniteret, donec paulatim libri quos emiserat
 in publicum, & docẽdi ratio quam seq;uebatur, in multis gym-
 nasiis sese insinuarint. Nec verò ipse, quoties occasio fert, dissi-
 mulat se reiecta sæculorũ aliquot ante lapsorum consuetudine,
 quã iuuenis erat amplexatus, ad imitationẽ & præscriptam ve-
 terum iuris explicandi rationem omnĩ conatu studioq;ue reuo-
 casse. Sed quod obseruaret eisẽ qui barbaras & impolitas inter-
 pretationes

VITA ALCIATI.

perationes elegantioribus præferrent, & tritico neglecto curi
 atavis vesci malient glandibus, cum primum hanc disciplinam
 profiteri cœpit, eo quod nondum sibi tantum auctoritatis com-
 parasset, seruire scenæ ac tempori cogebatur, quantumque fieri
 poterat, studia sua discipulorum auribus accommodabat. Inte-
 rea tamen de trita vulgataque docendi ratione identidè que-
 rebatur, suisque monebat, ad vtilitatem publicam valdè perti-
 nuisse Iustiniani edictum obseruari, & eam studiorum sequi
 methodum, quam ipse præmio Digestorum præfixisset. Humana
 quadam curiositate deceptos longè multos modum non tenuisse,
 & eò planè deuentum, vt Alciatus ipse, qui in eodè studio
 versarentur, dare manus consuetudini pridem receptæ
 cogerentur, non enim æquales, non auditores, non gymnasiorū
 præfectos omninò permissuros antiquatum & obsoletum mo-
 rem in vsum reuocari, pluris eos facere cœptam ducentis ab
 hinc annis docendi viam, quàm legislatoris ipsius iussum. itaq;
 se ea de re secutum fore posthac, neque moturum eo nomine
 controuersiam; id nihil esse aliud quam aduersus torrentem
 natate, eique se discrimini permittere, vt qui

Fertur equis auriga, neque audit curiſus habenas.

In quo cum diutius hæsisset, non destitit tamen quin se totum
 componeret ad veterum imitationem: non tamen, in tanta opi-
 nionum varietate ac dissensione, alicui sectæ nomen dedit, aut
 in alicuius magistri verba iuravit, quòd optimè censeret, vt in
 omnibus aliis artibus, sic in ea maximè quam profitebatur, pri-
 mas partes tenere sanum iudicium, vixq; fieri posse, qui naturā
 dubiæ sanitatis esset, idem legalis sapientiæ certus doctor eua-
 detet. Nec verò est quod quis existimet *subdicias* aut etiam *ci-
 lias* eum studio captum quadam suo tempore innouasse,
 aut secus docuisse quam qui superiore seculo floruisſent, si qui-
 bus locis errasse veteres doctores animaduerteteret, eorū no-
 minibus parcebat, sed tanquam aliud agens ostendebat quate-
 nus eis standum esset, in quo suū candorem certè laudandū ex-
 hibuit. nouerat enim tributū fuisse vitio Aristoteli, quod quæ
 cōpilasset, eis accepta nō referret à quibus acceperat: cōtrà vbi
 eos peccasse animaduertisset, nominatim carperet atq; insecta-
 rerur. sibi iuris interpreti agendū esse modestiūs, quia moralis
 quam profitebatur sapientia, hoc ceu inhumanum & inciuile
 non admitteret, altercandi studium eiusmodi ad nihil conferre
 aliud quàm artis opprobriū, nec cedere in laudem altercantis.
 Eo consilio Alciatus sua studia publicæ vtilitati prodesse vo-
 luit, & cirra omnem ambitionem bona fide suos auditores

VITA ALCIATI

docuit. Videbat hominum varia esse iudicia, & quot capita
 tot sensus: esse qui breuitatem eam affectarent quam veteres
 Dynus, Oldradus, Rainerius ætate sua secuti sunt, alios qui
 copiam maiorem vellent, etiam citra acumen vllum, qualis
 in Barbatio, Felino, aliisque nonnullis agnoscitur, quosdam
 subtilia perquirere, & cum Aretino, Socino, Ruino imaginari
 malle, vel ἀεροβατεῖν ἢ καὶ περιφρονεῖν τὸν ἄλιον, per aëra incide-
 re, & citra Solem fatagere, quod de Socrate Aristophanes ait.
 Sed ipse longo vsu didicerat, neminem vnum sequendum esse,
 at optima quæque de singulis decerpenda: quod prudentiæ
 opus planè singulare ab eodem persecutum, nedum tentatum,
 quo suum Iurisprudentiæ lumen redderet. De elegantiâ vero
 & polito genere dicendi, quam in ius Doctores non ferebant
 morosi quidam veterani, vt qui à suis magistris persuasi erro-
 rem vsu confirmatum mordicè tenebant, ille quædam disputa-
 uit, idque suis vigiliis consecutus est vt vincita barbaries à
 philosophiæ iuris latifundiis ablegaretur. Quod cum faceret,
 non tamen veterum, doctorum sane hominum, auctoritatem
 eleuauit: de iis semper candidè sensit: eorum doctrinam magni
 fecit, quanquam sermonis elegantiâ caruerint: id enim vitium
 non hominum, sed tēporum fuisse perspiciebat. Conuenire qui-
 dem Iurisconsulto oratoriæ artis facultatem censebat: faciliore
 enim aditum ad ius Quiritium præstare, non tamen corpus
 efficere, solam eius superficiem colorare, maximos fuisse Iu-
 risconsultos Bartolum, Baldum, Castrensem, Accursium, quos
 constat ne summis quidem labiis politiores artes attigisse, eorū
 non ferendam censuram qui supercilio grauissimo in eos in-
 uehuntur eo vno nomine quod bonarum litterarum rudes ex-
 titerint: id enim perinde esse ac si quis minoris Astrologum fa-
 ciat, quod Musicam ignoret: Galenum præstantissimum medi-
 cum nullo habeat in numero, quod Euclidis geometriæ nunquā
 circinū in manus sumpserit. Eos itaque summos iuris Doctores
 euoluebat, quos propter insignem peritiā colebat imprimis,
 neque ob linguæ minus politæ horrorem dedignabatur: inte-
 rea tamen quicquid ex eorum fertilibus aris ad suum excolē-
 dum studium colligebat, puræ Latinæque locutionis fluuiis ir-
 rigabat. Quod apertius quàm antea sibi faciendum censuit ac-
 ceitus in scholam Biturigum, cum tertius Pandectarum tomus
 pro lege Academiæ esset explicandus: titulum enim de verbo-
 rum obligationibus ad explicandum est aggressus, in quo non
 prætermittebat, quæ à Bartolo & recētoribus copiosius & acu-
 tius

VITA ALCIATI

nus ob materiae subtilitatem explanata fuerant, qualia sunt quae ad morae purgationem, quae ad poenalis stipulationis commisionem, quae ad renuntiationem fideicommissorum pertinent. Et profiteri frequentes aderant nobilissimi ex Gallia, Germaniaque adolescentes, qui eius doctrinae illicio capti, eaque suadae medulla non leuiter allecti, vna cum viris doctissimis, qui ei frequentes aderant, mirati tamen eum tritam in scholis & nimium patienter approbatam docendi rationem consecrari, stimulos illi admouerunt, ne id quod sciret melius & politius eos ita celaret, vt inuidere videretur. Cum ergo inculabant illi, vt qui ceu Plautinus Euclio, quos in pectoris penu thesauros haberet, occluderet, nec in apertum referret, dicebant nihil absurdius, quam qui optima quaeque haberet in manibus, ad imitandum ea non proponere, obseruabant eum aduersus legum scita quae tractaret ipse, non solum facere, sed & recentiores alios iussisse Iustinianum κατὰ ποδὴν interpretationes fieri, nihilque magis semotum ab antiquorum vsu & consuetudine, quam toto anno decem leges magno apparatu explicare, verbosaeque commentarios conficere, cepisse quidem Pyleum, Acursum, Azonem, & glossematum scriptores alios, quod in se fuit, leges ad litteram explicare, nec id eis infeliciter cessisse negotium: subsecutos Bartolum, & qui didascalici recte nominantur, vt sunt Castrensis, Alexander, Iason, qui certis doctrinae limitibus & cancellis ius concludere, hos non parua laude dignos, suoque seculo principes habitos, non putabant esse sequendam nouissimam opinionum sectam non multis ante annis enatam, quae modum omnem excessisset, quaeque iam in studiorum perniciem retineretur hos esse vt viperinos foetus parentibus exitiales, vt qui aetate posteriores seniorum sententiis aduersarentur, omnemque horam quam doctrinae impendisse debuerant, contradicendo infumere, de Bartoli verbis, aiebant, non debere Doctorem ita anxie sollicitum in multis & a proposito alienis immorari, satis esse quod sentiret intelligi, & breuiter admoneri, clarioreque ordine quam fecisset ipse: non illius tantum, sed caeterorum sententias, si quae ad rem facerent, adducendas videri, se minime probare fatebantur Doctores eos qui suggestus passim occuparent, quatuor aut sex ad summum leges toto anno interpretari solitos. Alciatum centum posse: & quot illi constitutiones, eum totidem integros cum suis titulis tractatus illos, viros quidem bonos, sed non satis eruditos, sola in rubrica tres menses insudare: qua ex lectionum pompa neminem ferè doctiorem redire

VITA ALCIATI.

domum : multos sed ignatos Doctorum laborem admirari paucos qui inde aliquid præficerent. Et ea quidem sanè vehementi & acuta auditorum oratione permotus Alciatus , vt qui se omnibus vtilem & morigerum doctorè præstare cuperet, postea non nisi perspicua & luculenta oratione docuit , non nisi quæ optima essent proposuit, immò iudicio & ratione suis ea conuiuis apponi voluit quæ conferrent ad valetudinem , non quæ cuique facerent ad stomachū. Iam verò cum ipse suo munere defungi posset vnus horæ spatio, maluit tamen clepsydras duplicare: nepe vt viua voce, integra hora doceret : altera verò dictaret, quò qui possent aut etiam vellent exscribere , id ceu auctarium ab eo consequerentur. Opportunè id quidem & ingeniosè cogitatum ab erudito homine, qui citra fucum omnè doceret, intelligebat enim Iurisconsulto memoriam esse maximè necessariam, quam non parum obtunderet aut etiam imminueret anxia illa cogitatio, quæ circa iuris subtiles quæstiones implicaretur. Post auditionem ideo assiduam & diligentem non posse leuari melius, quàm scriptione obseruabat: quàmquam enim essent aliqui qui valerent excellenti illo naturæ bono, memoria, tamen & temporis interuallo, & curis interdū hebetari quædā in ipso orationis cursu minus ab auditore percipi, quæ ex commentario facile intelligeret. Quam præclaram sanè & commodam docendi rationem plerique postea sunt omni conatu perfecuti, sed nescio an ex multis pauci sint affecti. Ex hoc flagranti studio summaque animi contentione ad id gloriæ peruenit quam nunquam antè sperauerat, id non semel fassus est, vt ad idem studiorum iter ingrediendum adolescentem excitaret. Bellica primùm clade, afflicto censu, cum nunquam in patria pedem figere tutò posset, ad professionem iuris, quam sacram anchoram vocat, se confugisse ait: ab ea salutem, honorem, opes, summum denique decus esse consecutū. vtque Zenonem dixisse ferunt, cum naufragus enatasset, se nunquam felicius nauigasse, quàm cum rebus amissis vacare philosophiæ cœpisset: sic Alciatū, cum in patria nimio otio marcesceret, atrocitate bellorum tandem excitatum cœpisse peregrinari, & ad disciplinam confugisse, quæ illi fuerit vt Myrtili clypeus, fuisse illum ingentis animi militem, scuto dimicare solitum, quem, cum ad expeditionem maritimam nauigasset, submersa fortè, nauis, eidem clypeo innixum, in tutum se recepisse. De hoc legitur epigrāma Græcum, quod ipse reulit in classem Emblematum. Id eiusmodi est. --- *Bina pericla vnus effugi Myrtilus armis,*

VITA ALCIATI

Cum premeretque solo, cum premeretque solo.

Incolorem ex acie clypeus me prestavit, idem

Naui fragum appensus, litus ad usque tulit.

Professionis autè ad alias nationes occasio quanquam non vna esset, eam tamè à multis exteris approbari voluit, non se vtrò, vt omnis egentem opis, erronem, & ignotum obtrudere. hic ne quidem possum transire sanè lepidum ea de re carmen Albutij Aurelianensis ad Alciatum, quo eum monuit, vt de tumultibus Italicis se subduceret, in Galliam concederet, illicque profiteretur, in quo materiam sumpsit à pomi Persici translatione, quod suo in solo noxium, in exteris confitum tandem haberi cœpit in pretio. Sic ergo ille:

Qua dedit hos fructus arbor, celo aduena nostro,

Venit ab Eoo Persidis axe prius:

Translatu facta est melior, qua noxia quondam

In patria, hic nobis dulcia poma gerit

Fert solum lingua, fert poma simillima cordi,

Alciate, hinc vitam degere discite tuam

Tu procul à patria, in pretio es maiore futurus:

Multum corde sapias, nec minus ore vales.

Sua quædam correxit ætate maturior quæ sibi adolescenti fatetur excidisse, ex eo à quibusdam reprehensus, id se fecisse maxima ratione nec sine exemplis innuit. Cum enim famæ suæ consuleret, noluit in publica studiorum causa præuaricari. idem factum ab Hippocrate, Medicorum Principe, qui ne posteri errarent, quædam malè à se tradita primus correxerit, fecit M. Tullius, qui cum libri Rhetorici, quos adolescens emiserat, parum probarentur, alios oratorios adornauit, & à se autè tradita damnauit, & earum rerum occasione in quibus lapsus esset, nouis libris editis suam gloriam permultum auxit. Eodem etiam modo Fab. Quintiliano qui duobus à se scriptis libris de Rhetorica, quod nec sibi, nec aliis placerent, duodecim illos magna cura elaboratos, singulari doctrinæ laude confectos edidit. Quod ergo aliis gloriæ datum est, fraudi non debuit esse Alciato. dandam hanc scriptoribus veniã, hocque præmio ad studia illustranda, vel etiam quoquo modo esse alliciendos, in quibus emendatio sit erranti concessa, & noua, quod dicitur, permittenda lima, qua niteant & poliantur ea quæ aut incuria fuderit, aut humana natura parum cauerit, vt ait Flaccus. Nec verò inficiatus est rectè ab eodem suatum, vt in nonum annum scripta

scripta premantur, quæ diutius durare velimus: sed ferè nullum esse ex omnibus, qui sit præceptum hoc ad vnguem seruaturus, quosdam enim, qui ex tempore, quàm à cura præstantiores habeantur, alios qui sic ingenio suo indulgeant vt compescere nimiam licentiam non possunt, nonnullos etiam reperiri qui à se conscripta semel approbent, corrigendi tædium non ferant dixisse Ouidium decentiorem esse faciem cui næuus inesset aliquis.

Hac celebritate famæ notus Alciatus, vt à viris solidè doctis cultus est (missos lubens facio exteros, imprimisque Iacobò Minutio, Ioanne Selua, Petro à Stella, multisque aliis qui verè sanèque de ingeniis iudicare poterant, sic quibusdam certè maleuolis & inuidis obrectatoribus malè acceptus, & numquam exagitatus est) Longouallium infestum habuit, hominem interdum sine mente ac sine iure tumultuantem, Alciato detrahentem, alios etiam in eam contentionis rabiem velis remisque pertrahentem. Fuit etiam illi æmulus, & σέβασμα in Italicis academiis, doctor quidam iuris, nomine Alexandrinus, à quo non semel prouocatus, sæpèque conuiciis imperitus nihil respondit: vt tamen interdum solet esse acrior viri boni iracundia, indignè tulit eum quasi sibi opponi, & in eodem suggestu successorem nominari, quod ostendit hoc carmen.

Altiuolam miluus comitatur degener harpam

Et prædæ partem sæpe cadentis habet.

Mullum prosequitur, qui spectas Sargus ab illo

Præteritisque avidus deuorat ore dapes:

Sic mecum Oenocrates agit: at deserta studentum.

Vititur hoc lippo curia tanquam oculo.

Ita læsus sibi temperabat, sed tamen ne foro cedere profus videretur, iniuriam acceptam interdum vlciscebatur: quod idè fecit prouocatus intolerabili planèque indigna Francisci Floridi maledicentia, qui Zazium, Budæum, Alciatum, viros incomparabiles fuerat ausus lacescere; postquam enim hominis insaniam, petulantiam, orisque duritiam pertulisset, ipse qui stili acumine facile confodere Floridum poterat, satis habuit hòc vibrare satyricon, nomine paululum immutato, versòque in Ranciscum Olidum.

Audent flagriseri metule, stupidi que magistri

Bilem in nos olidi pectoris euomere,

Reddemusne vicem opprobriis? sed nonne cicadam

Ala vna obstreperem corripere istud erit

VITA ALCIATI

Quid prodest muscas operosis pellere flagris?

Negligere est satius quod nequeas regere.

Relictis Biturigibus Italiam repetens, urbem eam in se veneficam, hoc tetrasticho, grati animi teste donavit.

Urbs Biturix inuitus amans, te desero amantem,

Quinque per aetates terra habitata mihi:

Nunc opus ad vitulos est à vernecibus ire,

Ergo vale & felix sit tibi Ianicium.

Quod tamen ab homine candido candidè scriptum carmen maledicus quidam nugator, Alciati nomini nescio qua causa infensus, ita suggilauit, vt totidem numeris ei calumniosè occineret.

Non nos, sed nostros nummos Alxatus amabat,

Qui tacitus spretus vanuit hospitibus.

Ille ergo valeat vitulos pasturus: at illum

Nostra vel horrentem frigore lana teget.

Ex quo illud verum intelligimus viurpatum iam olim, felicitatem omnem inuidiæ obnoxiam: solam miseriam carere inuidia. Qua tamen nugacitate minimè deterritus Alciatus, perinde se gessit vt Hercules ille in rusticum Lyndium, cuius infanas voces contumeliarum plenas non magis curabat ac musas: aut vt Hecate, quæ canum latratus nihil moratur. Ea ratione facile coniicimus scriptum Emblemata aduersus inanem quorundam impetum.

Lunarem noctu vt speculum canis inspicit orbem,

Seque videns, alium credidit esse canem

Et latrat: sed frustra agitur vox irritæ ventis,

Et peragit cursus surda Diana suos.

Sed & Doctor quidam nouus, & Cisalpinus profectus in vniuersitatem Tectofagum (ea est Tholosa) in ea peregrinatione non solum Italorum vitia, qui quorundam mos, sed & virtutes se addidicisse gloriatus, cuiusdam legis aggressus explicationem in eum sermonem incidit, vt diceret aliter à se legum nodos intelligi quàm ab Alciato, qui nihil apud nos inquit, facit, quam quod florettat iura docti tum quidam aderant, qui his auditis, seu hominis arrogantiam perosi, seu risus captandi causa, dixerunt, quæ Alciatus florettat iura, iste oletat. Ea fuit magnæ & præstatis sanè virtutis comes inuidia, quæ virum omni genere laudis admirabilem toto professionis tempore continenter exercuit. Is quanquam sano, viuidoque habitu corporis à natura conformatus, quo tempore de minuendis laboribus, quos mul-

ros grauesque pertulerat, ob ætatem ingrauescentem cogitaret neque dum excederet annum ætatis octauum & quinquagesimum dolore pedum primùm leuiter correptus, deinde paulò grauius & crebrius adeo vt continuè febris symptoma illi morbo adiungeretur, paulatim confectus intra decem & quatuor dies, integris sensibus, animam Deo reddidit, ineunte anno Christiano, ad Romanæ curiæ calculum, 1559. Ticini sepultus honorificè in basilica vrbs, vir cui (ausim dicere) plus sua patria, quam ipse patriæ debeat: vnus qui multis annis obsitam & occupatam quibusdam quasi opinionum senticetis, & vincitam barbariæ laqueis Iurisperuentiam asseruit, vindicauit, perpergavit, quem qui perstrinxerunt, aut inuidi aut etiam mæuoli: qui parcus laudarunt, parum candidi; qui pro dignitate coluerunt, eiusque doctrinam sanè vtilem sunt amplexati gratos se & probos nec leuiter eruditos præstiterunt.

Hic symbola hominis omni laude posteritatis dignissimi non prætermittam, quæ ad rarâ illius doctrinam virtutemque prædicandam non parum pertineant, vnum fuit gentilitium, vt ipse in Emblematis testatus est, ad nomen Alciatorum familiæ alludens, in scuti planitie depicta conspicitur Alce, fera Germanica, quæ vnguibus tenet epigramma, *μὲν ἀναβαλλόμεν* cuius symboli explicationem ipsemet edidit Emblemate, ad hunc modum.

*Alciate gentis insignia sustinet Alce,
Vnguibus & μὲν fert ἀναβαλλόμεν,
Constat Alexandrum sic respondisse roganti
Qui tot obiisset tempora gesta breui?
Nunquam, inquit, differre volens: quod & indicat Alce:
Fortior hæc dubites, ocyor amne fiet.*

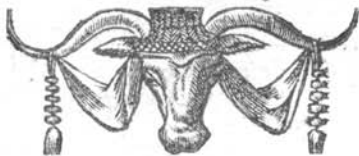
Alterum symbolum sibi ipsi proprium & præclarè fecit, vt me pridem Paulus Iouius docuit, eo libello sanè venusto quem de symbolis armorum & amoris lingua patria scripsit, caduceus est Mercurij inter duo Amalthææ cornua, cum inscriptione hac, *ἀνδρὸς ἀμείνων καὶ πρὸς ἐν ἀπὸ πλάσσει*, huius hæc sententia:

*Vnguibus implicitis geminis caduceus alis
Inter Amalthææ cornua reclusus adest.
Pollentes sic mente viros, sandique peritos
Indicat, vt rerum copia multa beet:*

In ea tamen icone Alciati, ad viuum expressa, qua me nuper donauit ANDRÆAS THEVETIVS, Cosmographus Re-

VITA ALCIATI.

gus vir lectissimus, subtus expressa ostenduntur insignia familiae Alciatorum: quorum alterum gentilitium est, cuius sic se planities habet à læua, turricula, qui erecta stans aquila corona insignita summo in apice conspicitur: à dextra, repagula quatuor, supra sicuti planitiem, galea (signum dignitatis equestris) superius etiam ceruinum caput, porrectis & eminentibus anterioribus animalis pedibus, in apice, sententia est de qua dixi, *μὲν ἀναβαλλόμεν*. Quæ singula si quis attendat accuratè facile percipiet, ab ingenioso & tollerti homine nihil aut cogitatum aut prætermisum quod ad illustrandum nomen suum (ut optimi cuiusque gloria ducitur) aut augendam rei literariæ dignitatem conduceret.

SYNTAGMA DE SYMBOLIS:
STEMMATVM ET SCHEMATVM.

*ratione, quæ insignia seu arma gentilitia
vulgò nominantur: Deque
Emblematis.*

DE SYMBOLIS & rerum notis nonnulla plerique scripserunt: eorum tamen nemo est adhuc, quod sciam, qui eam rationem & argumentum sit accurata disputatione persecutus. Id vt præstare quodammodo possim, quòd videam eas partes hoc loco mihi demandatas, de inuentione symbolorum, eorumque vsu & sine quædam, si non accuratè, at certè breuiter dicenda mihi videntur, ne subinde cogar anxie repetere quæ semel dixisse satis erit.

Quæ fuerit inuentionio prima Symbolorum.

COMPERTVM quidem nobis est vel sola coniectura primos illos homines, sed potissimum Ægyptios & Chaldaeos, qui in schola Memphytica philosophati sunt, imò ante expressam notarum aut characterum inuentionem & scripturæ vsum, reperisse symbola quædam rudia, vt animalium, vel siderum, vel rerum aliarum, quæ *ἱερογλυφικὰ*, id est, sculpturas sacras appellarunt: quod primum ab his factum esse constat, ne ab imperita multitudine mysteria & arcana sapientiæ, quam colebant puris animis ac manibus, facillè profanarentur, sed ab iis duntaxat intelligerentur, qui sacris iisdem initiati essent. Quorum rerum initia prima fuisse admodum rudia & simplicita nemo ambigit, qualia solent esse rerum penè omnium principia, quæ à rebus minimis orta tandem progressum ampliorem, & certè maiorem consequuntur. Quod nobis planum esse poterit, si eam inuentionem, quam Ægyptiis & Chaldeis acceptam tribuimus, conferamus cum ornatu, & accurata expolitione, quam huic præclaræ inuentioni Græci adiecerunt, tanta profecto cum venustate & apparatu, vt posteriores Græcorum cogitationes prioribus his, & fermè incultis Ægyptiorum signis præferre nõ dubitemus. Eo enim factum esse crediderim, quod

etiam inuento scripturæ vsu à curiosis quibusque ingeniis, sed maximè philologis, Imperatoribus, ducibus, & aliis etiam, quibus politior quædam literarum cognitio, rerumque meliorum elegans & culta natura placuit, auctus sit & asseruatus non sine literarum politiorum ornatu is *ἱερογλυφικῶν* vsus. Ad quam philologiæ partem quodam modo hoc Syntagmate declarandam (non enim mei pudoris est magnum quidpiam de me polliceri, quicquid sit, velim studiosi æqui consulant: nam aliis fortasse trado lampada, qui perficient quod hic à me inchoatum potius quàm perfectum) fingamus primum nobis aliquem ordinem familiarem, vt eruditos homines, & maximè rerum antiquarum studiosos hac qualicunque; sed tamè familiari commentatione iuuenimus.

*Quid Symbolum & quotuplex sit huius
voci acceptio.*

S Y M B O L U M ita Græci definiunt: *σύμβολον* ἰστὶν ἰξ ὁδὲ ἰστὶν *ἡμᾶς* *συμβάλλειν* καὶ *γύναι*; est id quo aliquid coniectamus & cognoscimus. Vocabuli huius multæ significationes occurrunt: ex quibus hæ sunt in primis. Symbolum accipi vulgare est pro signo quod epistolæ, vel vasi, aut dolio, aut ceteris eiusdè generis imprimitur, ne resignentur à quibus minimè oporteat: idque nos vulgari lingua Marquam nominamus. Deinde pro bellico signo, quam Tesseram vocant, Gallis *Mot du guer*. Tertio idem sonat ac collatio vel pecunia, qua plures in vnum conferunt ad epulas & conuiuia celebranda: quo sensu plerique viri eruditi etiam Symbolum & Symbolam vsurpant neutro & feminino generibus, & quibusdam rationibus confirmant; Symbolam dedi, apud Terentium, non Symbolum dedi, esse legendum. Quarto, Symbolum nuptiarum anulum significat. Quinto, coniecturam seu indicium, quo prænoscimus aliquid, vel coniiicimus, vel obseruatione dignum putamus, quo sensu ad res varias transferri testatur auctorum monumenta. Sexto, pro Principis numismate sumitur. Septimo, pro argumento, seu etymo, seu denique vaticinio aut nota quadam qua quidpiam occultatur, sed tamen doctis auribus intelligendum proponitur; quo sensu postremo nos Symbolum ad Emblematis naturam accommodamus, & veluti ad finem nostri huius Syntagmatis explanare conamur.

De Symbolis Aegyptiacis.

O B S E R V A M V S itaque à sapientibus Aegyptiis Symbola

bola primùm fuisse vsurpata illa, quæ *ἱερογλυφικά* nuncupabant; quibus suam raram illam quidem & reconditam sapientiam solis iis agnitam esse volebant, qui ea se dignos prætarēt. Ab ea enim consultò & prudenter hiic ingeniosis & eruditis Symbolis, vti iam admonui, profanum vulgus arcebat; eoque modo arcana illa doctrinæ reuera primæ & arduæ, castis beneque rotundis auribus & præparatis animis excipi volebant. Insignis est apud Clementem Alexandrinum locus ζ . Strom. quo loco ait, Ægyptios & Hebræos Symbolis vfos fuisse reconditis, vt sapientiæ diuinæ eos participes efficerent; qui rebus sacris initiati essent. Addit etiam nefas existimatum Platoni, cum qui minimè purus esset, ad purum quidpiam atrectandum accedere: quam ob causam sacra vaticinia ænigmatis reddita olim fuisse constat, nec vera mysteria ostendi iis solita, qui temerè & impudenter accederent, sed qui primùm purgati essent, seseque diligenter præpararent. Obseruat idem eos, qui ab Ægyptiis docerentur, primùm quidem arripuisse viam & rationem, quæ vocabatur *ἐπιστολογραφικὴ*, id est, ad epistolas scribendas comparata methodus: alteram, qua sacerdotes vtebantur, id est, *ἱερογραμμιατῆς*: tertiam & postremam *ἱερογλυφικὴν* nominabant, id est sacram quandam sculpturam vel cælaturam: ex quibus maximè celebris fuit ea quæ *συμβολικὴ* dicebatur. Longior essem, si exempla Clementis vsurparem, quæ eadem penè sunt apud Orum Niliacum. Sed vnum id duntaxat. Omnes quotquot vetustis temporibus de rebus diuinis aliquid scriptis mandarunt, tam Barbari quàm Græci, rerum principia occulta esse voluerunt, & ipsum verum (*τ' ἀληθῆς*) ænigmatis, signis, symbolis, & allégoricis quibusdam figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: quæ causa est cur Apollo Pythius cognomen *λαβία*: habuerit, eò quòd obscurè ac obliquè responderet. Cum Clemente illo polyhistore vnà coniungam Plutarchum, qui disputatione *περὶ ἰσίδου καὶ ὀσίριδος* idem omninò docet, interque alia ostendit hoc veterum Ægyptiorum institutum fuisse, vt ab iis legerentur reges, vel ex ordine sacerdotum, aut eorum qui militiae nomen darent: eò quòd illi ob fortitudinem, hi verò ob sapientiam magni ac celebres haberentur. Si quis è bellicosus rex crearetur, statim se sacerdotibus erudiendum dabat, idemque sapientiæ particeps efficiebatur, eius inquam sapientiæ quæ fabulis pleraque occultabat,

& obscuro quodam verborum inuolucro veritatem complectebatur. Hæc eius verba : *ἰνδὺς ἐγίνετο τῶν ἱερῶν , καὶ μεταξὺ τῆς φιλοσοφίας ἐπισηρῶμενης τὰ πολλὰ μύθοις καὶ λόγοις , ἀμύδρως ἐμάρσευ τῆς ἀληθείας καὶ διαφάσεις ἐχέουσι*. Quod certè ipsi notant , cum Sphinges ad templorum limina locant : innuunt enim eam , quam de rebus sacris doctrinam profitentur , ea sapientia consistere , quæ obscura sit , & inuolucris quibusdam lateat.

De Pythagoræ symbolis.

CERTE antiqua illa Pythagoræ symbola huius Philosophiæ usum non minimum præbuere ; quæ cum à Tyrreniis (apud quos fuit educatus , teste Plutarcho) aut ab Ægyptiis , ut relatum est ab Iamblichō nobili Philosopho , accepisset , ita excoluit , ut magnam suæ doctrinæ partem hisce mysteriis occlusam esse voluerit. Tradit enim idem Iamblichus , eos olim designasse per nauis gubernatorem , supremum Deū , primum motorem , & primam illam causam rerum omnium ; ut ostenderent omnia Dei providentia curaque administrari ; ut per mundi lutum , materiam aptam ad generandum , ipsumque corpus intelligi volebant. Atqui & interdum non alio symbolo Deum designabant , quàm oculo depicto , cui & baculum seu sceptrum substituebant : quandoquidem Deus vnus est , qui omnia videat , & penes quem sit præcellens & regia dignitas. Nonnulli tamen stantem baculum ad aliud referunt , nempe ad naturā diuinam ἀφθάρτον καὶ ἀκινήτην , id est , mutationi minimè obnoxiam , & quæ nunquam labefactari aut imminui vllō vnquam pacto possit. Hanc Ægyptiorum Philosophiam Chæremon complexus est , ut & Orus Apollo Niliacus : auxit Pythagoras , illustrarunt excellentes quidam Philosophi & scriptores nobiles Athenæus , Clemens & Cyrillus Alexandrini , Pausanias , Porphyrius , Plinius , Apuleius , Plutarchus : quamque nostra ætate penè intermortuam magno labore ac industria , imò verò admirabili penèque diuino ingenio excitauit , suisque perfecit numeris Pierius Valerianus , magnis illis Hieroglyphicōn Commentariis. Cuius primæ sapientiæ usum , ne id dissimulare videar , retinuerunt multò ante Pythagoram Moses , Salomon , aliique Hebræorum sapientes : sunt & qui de Chaldæorum symbolis ex Pselli commentariis , quibus magica oracula seu Chaldaica Zoroastres exequitur , nonnulla posteris reliquerunt. Sic enim ex figura plantarum ,
florum,

florum, animalium, stellarum, rerumque aliarum pleræque inuoluebant; ut minimè putem commodius sapientiæ veterum quasdam reliquias ad nostra vsque tempora transmitti potuisse. Id verò si quis velit ostensum esse aliqua exemplorum farragine, statim colliget, pro fertilitatis symbolo Papauer usurpatum, Cupressum pro morte, Oliuam signum pacis, Laurum & Hederam ingenij semper virentis, Malum coto-neum connubij, notam iisdem habitam fuisse, ut Satyrum vel Capram libidinis, Leonem terroris, iracundiæ, dominatus: Solem anni, Lunam mentis, & cetera alia longè multa, quæ immenso labore parique doctrina idem Pierius executus est.

Vnde profectus Stemmaturum vsus.

Ex quo factum esse constat, ut sapientes quique posteri inuentioni huic tam ingeniosæ multum ornamenti adiecerint suis tum libris, tum disputationibus: sic etiam permulti nobiles & generosi, vitique principes; quæ bellicis olim negotiis præfati sunt, ut etiam hodie, qui eundem dignitatis gradum obtinent, quo sui nominis atque familiæ splendorem quam latissimè propagarent, stemmata quædam & symbola sibi usurparunt. Et certè omnibus penè gentibus in more positum fuit, ut speciale aliquod signum militare haberent, quo facilius cogi possent, & in vnum conuocari locum milites, qui vel spatii vel fusi extra castra essent. Occurrit mihi quod Diodorus Siculus *I. βιβλ. β.* retulit, quo loco initium eiusmodi schematum videtur repetere à temporibus Osiris, his planè verbis: *τὸ δὲ οὐδὲν Ὀσίριδι σιωπῶντα τῶν δὲ δολιγῶν ἦν Ἄνθρῳ τε καὶ Μανιδέ-
να, διαφέροντες ἀνδρεία, ἀμφοτέρως χηρῶν δὲ τοῖς ἐπισημειώταις
ἔκδοις ἀπὸ τινῶν βίων ἐν ἀνομιῶν τῇ περὶ αὐτὸς ἀντολμῶν.*
Pindarus enim testis est Amphiarauum in expeditione Thebana pictum draconem in clypeo circūtulisse: Statius Capaneum hydræ: Polynicem Sphingis imagine, vsos in scutis fuisse. In bello Troiano Agamemnon pictum habebat in scuto Leonem vnà cum epigrammate, *ἔτ' ἔμην φίλ' ἐστὶ βροτῶν*: Ulysses delphinem: Typhonem Hippomedon ore fumos efflantē: Perseus Medulæ vel Gorgonis caput. Neque enim dubium potest esse quin & ceteri nobiles suæ insignia familiæ, seu symbola quædam propria sibi vendicauerint. Homerus alter *8. Æneid*: id minimè sibi prætermittendum putauit, cum Turni auxiliaries copias memorat, quorum hominum arma signaque

diligenter & studiosè persecutus est. Cimbrorum & Teutonum bello illo horribili, quod in Mario Plutarchus describit, id memoria dignum notat, eos populos, quanquam immanitate barbaros, suis in peltis, scutis, aliisque id genus bellicis instrumentis, non modo nitorem armorum fuisse, sed & depictas ferarum imagines. Nonnulli putant Marium primum Aquila pro schemate usum, ut præter ceteros testis occurrit Val. Maxim. Primis enim imperij Romani temporibus, in expeditionibus bellicis, cum educenda esset acies, aut etiam manus conferenda, pro signo, fœni manipulis utebantur: unde legiones manipulares primò appellatas esse constat. Sed cum incrementum aliquod cepisset imperium, signa alia sibi finxerunt, qualia fuere Lupi, Equi, Capri, Minotauri, pro vario Principum arbitrio, qui militibus præficiébantur. Sed ut ea demùm Aquila usurpari cœpta est pro publico & perpetuo imperij Romani symbolo; sic usus inualuit, ut quæcunque legio distinctas insignium notas haberet: quod posteris ita transmissum est, ut eius rei memoria, quanquam longa temporum intercapedine, longoque spatio, & pene vetustatis obliuione demersa, scriptorum beneficio, tamen nondum intermori potuerit. Dio tradit in Pompeij Magni annulo expressa fuisse tropæa tria, ut ante idem Sylla dictator fieri sibi curarat. Plutarchus verò ait in eo summi pretij lapillo, qui Pompeij fuit, quiq; post mortem eius, Casarem coëgit ad lacrymas, Leonis conspicuam fuisse imaginem ensẽ tenentis. Quod genus doctrinæ reconditoris, quanquam plerique ludicrum esse censeant, aut tamen dicere id sapientibus olim hominibus familiare habitum pro certo constare: quod declarant erudita & literata illa symposia: quo maximè nomine Principibus digna videri debet ea exercitatio, quos si verè Principes agant, literatis colloquiis suas epulas condire par est: non ut inertes quidam aulici, & (quod dicebat ille) arietes in aureo vellere, qui lapillis & tessæris, qui cubis & foliorum lusu non modò totos dies terunt, in quibus luditur quidem, sed interea permultum otij & pecuniarum impeditur, multoque plus temporis infumitur, quàm necesse esset, cum in ea symbolorum doctrina exercenda, & liberis hominibus digna cognitione, non mediocri utilitas capiatur, ingenium intendatur, iudicium augeatur, exerceatur memoria, mirifica oblectatio capiatur. Sed hæc missa faciamus. Quàm enim superioribus antea actis se-

culis hie symbolorum vsus magnis quibusdam viris arripserit, exemplis innumerabilibus testatum habemus: Quin id antiquarij & studiosi longè ante, & hoc nostro seculo diligentè obseruarunt in quibusdam priscorum temporum numismatis aereis & argenteis, tum saxis & aedificiis, longa seculorum caligine, & quasi senio ferè omninò collapsis, ex quibus illorum veterum hominum studium agnoscunt in obseruandis familiis, vel gentis alicuius stemmatis, aut effingēdis iis que ipsi suo arbitratu conceperant, quæque vel multis, vel certè paucis, & quidem eruditis atque ingeniosis proposita esse cupiebant. Siquidem, vt è multis pauca tublegam, Alexāder Magnus Serpentis imagine vsus est, quòd se à Ioue Ammone patrè sub forma serpētis esse natum credi vellet. Augustus Cæsar magnam sui animi moderationem, alienumque ab omni temeritate iudicium, id est maturitatem in rebus gerendis ostensurus, in altera numi aurei parte, quod cudendum ea maximè causa iusserat, Papiionem vnà cum fluuiatili Cancro cælari voluit, altero quidem tarditatem, altero verò celeritatem intelligebat: Eundem & Sphingis imagine in sigillo seu sphragidio sumpsisse memorant: quo plerique coniiciunt eum designasse suam in rebus obscuris illustrandis, & conficiendis negotiis atq̃uiperplexis admirabilem solertiam, quod tamen signum commutauit Repub. primùm composita, & imagine Alexandri Magni postea fertur vsus, fortasse vt Monarchiam, qua se dignum putabat, intelligeret: quam vbi magna, planèque inaudita felicitate consecutus est, non alia delectatus est imaginè quàm suā. Mæcenās eques Augusto familiarissimus, Ranam vsurpauit, fortasse Seriphiam, vt quibusdam placet, ad arcantē fidem, quam vnice obseruabat ille, designandam. Titus Vespasianus Augustum æmulatus, proprium sibi ac peculiare schema vel symbolum habuit, quo maturandum esse præcipiebat, Delphinum anchoræ alligatum. Narratur historiis Ecclesiasticis, & D. Hieronymi Commentariis, literam Hebraeam τ a v, salutis fuisse olim signam etiam Paganis ipsius habitum, quod parietibus templi Serapidis passim visum fuit. Nullus est ex nostris, quin audierit aut legerit memorabilem illam Constantini Magni expeditionem aduersus Maxentium, qua maximè signis militaribus signum Dominicæ Crucis tum primùm cæpit. Et certè Crux meritò pro salutis notā vsurpari cæpta est, quòd T literæ, quod fuit olim absolutionis si-

gnum, videatur respondere, si picturam & lineas spectes.

Quid enim ut externa illa quæ innumerabilia sunt, transiliam, ut quæ leguntur de Atheniensium Noctua, Persarum Aquila aurea, vel Solis effigie, aut igni sacro, Thebanotû Sphinx, Osiridis cane, Cyri Gallo aureo, & aliis etiam pluribus, de quibus fidem scriptores faciunt? Sed nescio quo modo nos magis delectant & afficiunt domestica, ut est Navis illa, quam pro stemmate habuerunt Franci veteres, sicuti Sidonius Appollinarius & Panegyristes ille Pacatus testantur: quod idem signum Parisiorum esse adhuc aperte videmus: ut tria illa Repagula rubea seu vinctes, quibus in publico stemmate Burgundiones vsi sunt, ut Vrsi, quibus Heluetij: ut Leones, quibus Germani quidam duces: ut Igniarium vnâ cum silice, quo equites illi torquati, qui à Burgundo duce primum instituti sunt: longum enim esset in singulis immorari, & ad ea omnia explanationes adiicere. Quid, inquam, nunc memorem veterum illorum Gallorum stemmata & insignia, quæ sibi vel ingenio si fixerunt, aut aliqua nacti sunt occasione, vel tanquam hereditario iure posterius usurparunt? Quia tamen multus essem, imò verò fortasse nimius in ea rerum veterum commemoratione, quas subinde fateri cogimur longa vetustatis obliuione nobis pœnè deletas & oblitteratas: facilius videtur, meo quidem iudicio, in iis pedem, ut ita loquar, figere, quæ non tam priscorum hominum libris, quam ipso nostrorum patrum, & quidem huius ætatis hominum exemplo, planè attinguntur: Itaque præter publicum & solenne imperij Germanici stemma, quod Carolus quintus superioribus annis pro imperatorio iure habuit, symbolum etiam peculiare sibi vendicauit; duas Herculis columnas, vnâ cum symboli anima **VLTERRIVS**: Lodoicus **XI**. antequam ad regnum euectus esset, aliqua ratione Histricem, quem Porcum spiceum vulgus appellat: Franciscus **I**. felicitis memoriæ Princeps, tria lilia, quibus alij Reges regio nomine fuerunt vsi ad hæc nostra vsque tempora, & Salamandram aliqua causa propriam sibi fecit: Henricus **II**. eius filius, crescentem Lunam, vnâ cum hemistichio; **DONEC TOTVM IMPLEAT ORBEM**: Margaritæ Nauarræ Regina, magni Francisci soror, heroina verè illustris, Heliotropium non sine causa sibi legit: Carolus **IX**. duas columnas in se complicatas vnâ cum, **PIETATE ET IUSTITIA**, descripto epigrammate: Catharina Medicea;

dicea, Regum mater, Iridem seu cœlestem arcum, adiecto symboli argumento, *ἰρὶς φερούσα γακκνύω*: Annas Mommorancius, militum magister, nudum Ensem, vñà cum verbo *ΑΠΛΑΝΟΣ*: Marecallus Santandreas nodum Gordium: Plerique idem tribuunt Regi Catholico, vt Iouius ipse: Cardinalis Borbonius, pastoriciæ dignitatis notam, Ensem seu gladium flammeum habuit, quo verbi diuini vim intelligi aiunt: Carolus Lothareus Cardinalis Hederam altæ pyramidi hærentem, vñà cum versiculi parte altera *TESTANTE VIREBO*: Franciscus Turnonius Cardinalis cœleste Manna: Christophorus Madrucius Cardinalis Tridentinus, Phœnicem se in igne comburentem, vñà cum sententia, *PÉRIT VT VIVAT*: Ferrariensis denique Cardinalis Hesperidum mala ab infomni non custodita dracone, quo virtutes significari constat. Alphonsus Arragonum rex libro aperto, ad libertatem designandam, vti maluit, Franciscus Sforzia cum ducatum Mediolanensem obtineret, Canis sibi symbolum pingi fingique curauit, vñà cum epigrammatè, *NEMO QUIETVM IMPVNE LAESES ET*. Duo inter cœtera Principū Itolorum symbola, eruditus hominibus placuerunt, nempe vnum Laurentis illius Medicei, & alterum Prosperi Columnæ: Ille quidem tres plumas habuit colore triplici distinctas, albo, viridi, rubeo, vñà cum *SEMPER* adiecto vocabulo, quod eruditi homines ad virtutem triplicem, Fidem, Spem, Charitatem, retulerunt Hic verò Columna, quo tempore Rauennati Reipub. præfectus, vibem obsessam defendebat, duplicem ramum complicatum pro symbolo circumtulit; alterum è Cupressò, è Palma verò alterum, vñà cum sententia adiecta ab eloquenti homine Antonio à Casanua, *ERIT ALTERA MERCES*: Illum quidem ramum, mortis, victoriæ hunc esse notam volebat: vt significaret in ea expeditione sibi certissimum esse mori, vel vincere. Quibus protectò notis & signis illustribus magni illi heroës ac Principes excellentem aliquam suorum animorum cogitationem obscure ostendi voluerunt.

De qua quidem philologiæ parte, ne cogar singula per- censere, cum quosdam viros excellenti doctrina, & antiquitatis vel maximè studiosos aliquando disputare audiebam, memini vtrò citroque habitos ea de re sermones eruditos, ex quibus tamen ad extremum, vt vno dicani verbo, nihil ferè præter coniectanea mihi comparauit. Nam vt prisca illa

& externa præteream, quidam auctores sunt non omninò mali, à quibus accepimus priorum Galliæ Regum, qui à Pharamūdo profecti sunt, insignia fuisse tres Bufonēs aut Rubetas: nonnulli tres Coronas malunt: alij Leonem qui Aquilam ad caudam habeat. In quo illi boni scriptores temerè interdum & sine iudicio caligant: quippè qui quod Regum quorundam peculiare symbolum fuerit, ad alios etiam tāquam commune omnium referant. Videri autem certius potest, tribus Liliis primū Clodoveum fuisse vsum, cum primū suadente Clotilde vxore lectissima, religioni Christianæ nomē dedit: quod liliorum trium stemma posterū etiam Reges ad nostra vsque tempora retinuerunt.

Polydorus Virgilius in Anglica història; quo loco vitam Gulielmi Nothi persequitur, auctor est Reges Anglos ad eam vsque regis illius ætatem certas insignium notas minimè habuisse: sed pro regum varia successione, etiam signa illa fuisse varia. In quibus omnibus primò excogitandis, effingendis, exornandis, aliqua ratione pingendis vel sculpendis, non video quid veri certique statui certò possit: nisi dicamus pro animorum & opinionum varietate miram semper peneque incredibilem symbolorum eiusmodi varietatem extitisse. Eset quidem imperiti hominis, parumque in rerum veterum historia exercitati, qui atteret affirmare nullam subesse sententiam in ea ingeniosa inuentione stemmatum, schematum, insignium & symbolorum, quæ veteres ipsi non tam studiosè affectassent, nisi suæ doctrinæ solertioris, suæ laudis & gloriæ, suarumque cogitationum aliquam non minimam partem aliis notam esse voluissent.

Symbolorum tria genera.

CETERVM ne hoc quidem prætermissum velim symbola & Emblemata, de quibus hoc agitur libro, multiplicia esse & varia: quorum tamen rationem multiplicem ad quosdam quasi cancellos reuocare possumus. Quædam enim historica sunt, alia physica, alia ethica, & certè allegorica, quibus aliquid petitam à fabulis aut rerum natura, ingeniosè ad mores vt plurimū traducitur. Historica sunt ea, quæ ducuntur ex historiis, vt Leænæ statua ærea in acropoli Atheniensi posita, de qua 13. Emblem. Triumphus M. Antonij triumviri de M. Tullio interfecto. 29. Emblem. Hanni Scythici descriptio. 37. &c. Physica verò, vt Bacchi & Palladis simulacris eadem ara erectis. 23. vt de Ciconiæ ἀντιπύλας

ἀρχία, 30. quæ tamen ad mores omnia mihi reduci posse facile videntur, quia ex iis omnibus, quanquam non semper ita perspicuè, moralis sententia eliciatur.

Differre inter se schemata, imagines, seu insignia, symbola.

QVOD cum fortasse pluribus ostendo, nolo mihi quispiam succenseat, ut qui nullum planè discrimen constituam inter schemata illa seu insignia vel arma, quæ vocantur gentilitia, imagines, & peculiaria hominum vel publica nationum aut civitatum symbola. Scio equidem ut primò de schematis, id facile vel tacente me intelligi ab iis qui omninò non sunt obtusi: nullum stemma esse puto, quod symbolo & nota non constet: sed tamen non omnia symbola stemmata esse possunt. Alterum enim, nempe symbolum, latius: strictius verò & specialius alterum accipi compertissimum est.

Alia verò imaginum ratio, quamquam ad eundem fortasse finem olim Romani sumpsisse videantur imagines, ut posterì, & hodie Nobiles sua illa stemmata. Ij certè nobiles erant, qui sui generis imagines poterant ostendere, teste M. Tullio; quæ causa fuit, ut læpè imagines pro nobilitate vsurpari familiare sit auctoribus. Eas Romæ patricij in primis sibi tribuerunt, & qui soli maiores magistratus, nempe Ædilitatem maiorem, Præturam, Censuram, Consulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint, libr. 6. Polybius me docuit, Plinius 35. ut etiam M. Tullius permultis locis: Erant enim simulacra quædam oris similitudinem artificiosè fictam, coloribus & pigmentis adumbratam referentia, quas in insigniore domus parte positas armaria lignea includebant. Eas autè imagines diebus festis exornabant apertis armariis: cumque aliquis e propinquis aut affinibus mortuus elatus esset, in funere circum ferebantur, addito, ut magnitudine quam simillimi apparerent, reliquo corporis trunco. Eas demum cereas fuisse me locus admonet Plinianus, quam citavi proximè: ut inde appareat maiorum imagines posteris etiam temporibus nominatas: sed non ita tamen vsurpatas. Nam insignia Nobilium imagines habent illas quidem, sed non humani vultus; ut fuere olim Romanorum. Pro quibus certè imaginibus posteriora seculæ experunt habere sua illa, quæ vulgò Arma vocitantur, id est insignia gentilitia: quæ ut ad honorem & gloriam veteribus servata sunt, sic certè uti credibile est, fuere postea virtutis præmio

præmia, & rerum præclare gestarum aperta testimonia.

Quæ spectentur in symbolis.

AD extremum itaque quid ad conficienda symbola in primis obseruandum sit, adiuciam, vt tandem (eorum gratia maxime, qui hanc liberalem & ingeniosam cognitionem colunt, formulam quandam apponam symbolorum conficiendorum, expeditam illam quidem & facilem iuxta Iouij doctrinam, qui non modo notas heroïcas Principibus multis excogitauit, sed & artem quandam apertam & compendiariam admodum inchoauit potius quam perfecit.

Symbolorum id proprium & peculiare est, vt gyris quibusdam & Mæandris, nempe obicuris sententiarum inuolucris obtegantur: Si enim tam aperta & popularis esset inuentio, nihil doctrinæ aut gratiæ in iis esse videretur, quod symbolis Ægyptiorum, Chaldæorum, Pythagoreorum, Græcorum, & aliorum, vt iam antè quadam ex parte demonstratum est.

Deinde, in eo vel maxime sita est Symbolorum ratio, vt cum grauitate breuitatèque quadam plurimum sententiæ contineant: quod obseruandum notat auctor grauis & acutus Demetrius Phalereus.

Id præterea obseruatur vt plurimum, vt symbolum habeat aliquam cum adagio seu parœmia similitudinem. Et quidem sæpenumerò fit, vt symbolorum & adagiorum eadem natura esse appareat, quanquam inter se ratione quadam differant. Quod Piatarchus diligenter obseruauit in quibusdam: & præter eum Apuleius, qui etiam exemplum apponit, vt cum olim diceretur, Ex quocunque ligno Mercurium non fieri, significabant omnia & quæuis ingenia minimè ad doctrinam capessendam idonea; neque cuiusque animum ita esse à natura informatum, vt ingenij cultum tam commodè capere possit.

Quæ tamen fortasse magis attinent ad ea symbola, quæ oratione viuâque voce vsurpatur, non ea quæ παράσημα & ἄφωνα σύμβολα nominantur. Certe inter vtraque magna potest intercedere similitudo, vt nusquam esse non possit inter res & verba non minima cognatio: aut si magis placeat, vt ænigmata, sic symbola sunt alia in verbis, in sententiis alia; quædam etiam in vtroque, imò interdum literis atque syllabis. Quod pluribus illustrarem, si putarem id studiosos aliquo tandem modo remorari.

*Ars quaedam inveniendorum & excogitandorum
symbolorum.*

Et itaque, qui symbolum aliquod vel schema commodè
volet effingere, spectanda hæc primum proponuntur, vt iusta
sit animi & corporis analogia (per animum, sententiam vno,
altero, vel certè paucis comprehensum verbis intelligo: no-
mine corporis, symbolum ipsum designari placet.) Deinde, ne
ita tenebricosum sit & obscurum, vt Delio naratore opus ha-
beat. Tertiò, vt faciliè conspici & diiudicari possit, si fortè ali-
quid interiectum habeat: vt interdum sunt sidera, stellæ, luna,
sol, ignis, vnda, nubes, siluæ, rupes, speluncæ, & alia innumerabi-
lia. Quartò, ne qua humana forma, nisi admodum rarò, depin-
gatur. Postremo, adhibeatur interdum anima illa symboli lin-
gua quadam nobili minimèque vulgari, vt id *παράσημον ἢ ἐπέ
ἀγαθὴν*, ingeniosaque inuentio, quæ cogitationem requirat, &
cam quidem eruditam, multò plus dignitatis habeat & graui-
tatis. Id autem fieri ab eruditis, vel iis qui à liberali & polita
literarum cognitione auersum animum non habeant, Græcè
aut Latinè commodè solet: aut denique, si magis placeat exte-
ra quadam lingua, idque sententia breui, arguta, graui, vel
adagio, aut etiam hemistichio, integro versu nonnunquam,
qui vel recens natus, vel aliundè petitus sit, dummodò argu-
tarum aliquid & falsi contineat. De symbolis, schematis, &
stematicis ratione iam factis: nunc tandem de Emblemate
quædam commentemur.

De Emblemate.

PLERIQUE sunt non satis acuti, qui Emblemata cum
Symbolo, cum Anigmate, cum Sententia, cum Adagio tem-
erè & imperitè confundunt. Fatemur Emblematis quidem
vim in symbolo sitam esse: sed differunt, inquam, vt Homo
& Animal: alterum enim hic maximè generalius accipi, spe-
cialius verò alterum norunt omnes qui aliquid iudicij habeant.
Emblemata anigmata non est, quanquam interdum cum anigma-
te aliquam similitudinem habeat: Ratio enim quædam est aper-
tior in Emblemate, propter notas quæ apertæ & perspicuæ
sunt: Anigmata verò in verbis ambiguum est & obscurum, vt
etiam viros alioqui solertes & ingeniosos interdum lingua
mora teneat. At Symbolorum & Emblematum, de quibus ma-
ximè

ximè hic agimus, ratio debet esse clarior & apertior : vt quemadmodum ab iis imperiti arcentur, sic docti homines aliquid habeant in quo ingenium exercent. Neque Emblemata sunt *γνώμη* seu sententia, quanquam sæpè Emblemata sententias in se contineant: nisi fortasse qua ratione Emblemata sumitur *μικρὸς* pro epigrammate seu explicatione Emblematis. *γνώμη* enim verbis exprimitur : & nisi fallor, aliter *γνώμη* esse minime potest, nisi pro eo vsurpetur, quod *ὑπόμνημα* diceremus. Emblemata enim sæpenumerò est *ἄφωρον* nec semper necesse est in Emblemate esse adiectum epigramma. Denique, vt vno verbo, Sententia & Emblemata videntur mihi differre vt verba & res seu signa quædam rerum, & res signatæ. Denique non est adagium vel parœmia : quia Emblemata est aliquid ingeniosè ab ingeniosis excogitatum, vt ita dicam : adagium vero sermo sit in ore omnium versans. In quo aduertendum an ij acutè viderint, & non potius aberrarint, qui quascunque sententias, adagia, similia, apophthegmata, historias ad Emblemata posse reuocari censuerunt, quali ex re quauis Emblemata cudi & confici deberet.

Superest itaque Emblematis nomen explicemus, si prius Adiecti verba ex Commentario in tit. De rer. & verborum signific. apposuerimus. Verba significant, inquit, res significantur : tamen si & res quandoque significant, vt Hieroglyphica apud Orum & Chæmeronem, cuius argumenti & nos carmine libellum composuimus, cui titulus est Emblemata. Hæc ille.

Emblemata quid, vnde dicatur, & quomodo id nomen propriè, quomodo figuratè accipiat.

DICITUR Emblemata, quicquid interseritur ornatus causa, non modò parietibus & pavementis, sed & rebus aliis permultis, vt vasis, pateris, vestibis: cuiusmodi sunt clauiculi, aut imagines aureæ vel argenteæ, vniones & gemmæ, ceteraque generis eiusdem. *ζωωτήν* vel *δαίδαλμα* dicitur Eustatio, nempe ornamentum exemptile quod innoxie demi potest vasis aureis vel argenteis, idèmq; reponi. Id enim nominis deductum esse constat *παρὰ τῶν ἐμβάλλεσθαι*, aut *ἐπιβάλλεσθαι*, quod est inferere, interponere, vel iniicere. Antiquitùs enim lapillis quibusdam quadratis & minutè sectis politisque, in quibus icones quædam intertextæ essent, ædes magnatum & Principum regiarum vt plurimum ornabantur, vt colligere est ex Paulania, Plutarcho, Apuleio, Philostrato, & aliis plerisque : cuius etiam rei vsum aliquem videmus in quibusdam templis, tum ædibus publicis & pri

& priuatis, vt nostra hæc ætas antiquitatis æmula pridem esse cœpit. Itaque *μυταφορικῶς* hic Emblemata vocantur carmina, quibus imagines, agalmata, pegmata, & id genus alia scite adinuenta, variè & eruditè explicantur. Sed & oratio variis verborum rerumque pigmentis & lenociniis Rhetoricæ artis elaborata Emblematis referta dici figuratè potest. Notum enim illud M. Tullij ex Lucilio;

Quàm lepidè lexcis composita vt tessera omnes

Arte, pauimento atque Emblemate vermiculato.

Verba sunt Lucilij Poëtæ Comici, apud quem Scauola exagitat Albutium, qui nimis esset in ornatu & structura verborum: in quo non vitabat affectatum dicendi genus doctis auribus odiosum. Non possum subticere à M. Tullio Verrem reprehendi acerrimè, quòd Emblematum vim, quæ esset in Sicularum vasis, abstulisset: quòdque Suetonius ait Tiberium reprehendi acerrimè, quòd Emblematum vim, quæ esset in Sicularum vasis, abstulisset: quòdque Suetonius ait Tiberium elegantia verborum studiosiorem, emblematis vocem aspernatum in quodam patrum decreto: commutandum enim verbum censuisse, & pro peregrino Romanum conquirendum.

Ceterum plerique vel suspicari vel obiicere poterunt hîc ab Alciato Emblemata improprie dici: cum ea carmina videantur potius expositiones esse & explicationes Emblematum, id est eorum symbolorum vel simulacrorum, quæ ab antiquis petita hic magna parte repræsentat, & horum rationem tradit. Sed dicimus adiuncta non temerè aliquando subiectorum habere rationem metonymicæ, & sententiam vel epigramma dici posse, quod Emblemata in se complectatur.

CLARISS. VIRI ANDR
ALCIATI IN LIBRVM EMBLE
matum Præfatio, ad Chonradum
Peutingerum Augustanum.

*DVM pueros iuglans, iuuenes dum tessera fallit,
Detinet & segnes chartula picta viros,
Hæc nos festiuis Emblemata cudimus horis,
Artificum illustri signaque facta manu:
Vestibus ut torulos, petasis ut figere parmas,
Et valeat tacitis scribere quisque notis.
At tibi supremus pretiosa nomismata Cesar,
Et veterum eximias donet habere manus.
Ipse dabo vati chartacea munera vates,
Qua, Chonrade, mei pignus amoris habe.*

Ad Chonradum.] De Chonrado illo Peutingero, cui hoc opusculum dicatum constat, tantum ea dicam & huc referam quæ scriptorum nostri temporis lectione consequi potui. Andreas Cratander in Epistola quadam, quam editioni omnium Ciceronis operum præfixit, hæc habet: Chonradus Peutingerus, eximium illud Augustanorum Vindellicorum decus & specimen, qui cum incomparabili auctoritate, quam in gnauiter sustinendis molibus Reipubl. magna nominis celebritate adeptus est, egregiam humanorum studiorum peritiam coniunxit. Pro quibus quo animo depugnet, vel inde satis apparet, quod mihi aliquot Ciceronianarum orationum reliquias, & venerandæ vetustatis exemplaria transmisit, tanquam auxiliatrices copias, &c. Hæc quidem ille. Sed expressit Henricus Pantaleon Prosopographiæ parte 3. eiusdem Chonradi vitam, laudèque perstrinxit. Sic autem: Chonradus ille Augustæ Vindellicorum ex honesta familia natus, & in omni genere virtutum ibidem educatus est. Is cum feliciter ingenio esset præditus, à teneris annis literis incubuit, & in primis legum lectioni diligentem operam impendit. Hinc

factum.

factum, ut iuris doctor omnium acclamatione creatus fuerit. Accedebant multae heroicae virtutes, & rerum agendarum dexteritas. Itaque patriae utilis civis & singulare ornamentum exiit, atque à Maximiliano Cæsare inter suos consiliarios coopertus fuit. Quinetiam hunc Erasmus Roterod. plurimum ob eruditionem dilexit, & inter summos amicos habuit. Scripsit is anno 1506. Sermones conuiuales, in quibus multa de mirandis Germaniae antiquitatibus referuntur; præterea de gentium quarundam emigratione Epiromen, quæ Procopio, & aliis historicis in editione adiecta. Erat enim Chonradus rerum antiquarum singularis æsumator, qui eiusmodi indagare, & posteris proponere magna delectatione erat solitus: tandem ætate confectus obiit, & apud suos honorificè sepultus est. Hæstenus Pantaleon, quæ omnia pænè mihi videntur sumpta ex 18. Epist. Erasmi.

Dum pueros.] Dissimilitudine suum negotium cum aliorum otio conferens, tria ludorum genera ponit, ex adiuncto tempore quo hoc opusculum scripserit. Pueri nucibus delectantur: hincque vulgò trita prouerbia, Relinquere nuces; &, Ad nuces redire. Adolescentes & iuniores tessera delectantur, quod est aleatorum. Segnes autem, quique corporis motum refugiunt, chartulis pictis oblectantur.

Luglans.] Nux.

Tessera.] Dicitur tessera, quicquid ex omni parte quadratū est. Gel. lib. 1. c. 20. & Cæl. Rhodig. lib. 20. c. 14. & 27. Cubus à Græcis dicitur: estque corpus ex sex lateribus æquali latitudine planitierum per quadratum. Is cum est iactus, quam in partem incubuit, immotam habet stabilitatem, ut sunt etiam tessere, quas in alueum ludentes iaciunt. Budæus 5. De assè.

Emblemata eudimius.] A fabris aurificibus, vel aliis sculptoribus ἀλλοτριῶν.

Festinus horis.] Diebus genialibus, quibus animum remittēbā à seuerioribus studiis. vel, festiuis horis. l. subcisiuo tempore. Sic enim Mar. Tullius, cum dies aliqui dabantur ad rusticandum, ut etiamnum dantur iustitiorum dies nostris Senatorib. ad eorum numerum accommodabat quæ scribebat, testis est ipse 1. de Legibus.

Artificium illustri.] Hic versiculus descriptionem continet τῶν ἐμβλημάτων, qua de re iam satis, sed hic aduerte materialem causam.

Vestibus ut torulos.] Finalis causa, & vsus Emblematorum. Torulos

autem appellat eminētias quasdam in vestibus, corollis, & aliis similibus. Cicero in Oratore perfecto, de mediocri genere dicendi loquens, Addit, inquit, aliquos ut in corona toros, omnemque orationem ornamentis modicis verborum sententiarumque distinguit. Sunt itaque toruli, ornamenta ex auro vel argento, quæ petasis, i. pileis, aut penulis vestibulisque adiacere solent. Palam est illud ex Amphitruone Plauti: Tum meo patrum autem torulus inerat aureus sub petaso.

Petasis.]pileis, galeris, &c. Petalum, Arcadicum pileum significatione primaria esse, didici ex Hesychio. *πέτασος* τὸ τῶν ἱερῶν βῶν φέρημα, sic enim legendum in Hesychio, non *φέρημα*, ut in vulgatis. Suetonius ait, Augustum non nisi petasatum, hoc est velato capite sub dio spatari solitum. Certè & Poëtæ & petasatum Mercurium faciunt. Id nominis à *πῆτασθαι*, pandere, vel extendere deflectitur: quod pilei genus galero non ab simile volunt. Prudentius 2, in Symmachum:

*Nec petaso insignis poterat Lacedemone capta
Mercurius servare suas de clade palæstras.*

Parma.]Parma, scutum breue peditum, pelta etiam dicta à Plinio. Nonius in dictionibus Parma, & Veles. Martialis:

*Hæc quæ sæpè solet vinci, quæ vincere raro,
Parva tibi scutum pumilionis erat.*

Varro De lingua Latina, & Alexander ab Alex. 6. c. 22.

Tacitis notis.] Sic se habent Ægyptiorum Hieroglyphica, ut etiamnum hodie symbola ea, quæ armis, scutis, signis militariibus, & cæteris id genus apponi solent. De quibus lepidum & eruditum scripsit Dialogum Paulus Iovius, nos in nostro syntagmate quædam adduximus.

At tibi supremus.] Optatio ex dissimilibus. Idem ferè dissimilium locus est apud Horat. Ode 8, lib. 4. Carmin.

*Donarem pateras gratæque commodus,
Censorine, meis era sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Gratorum: neque tu pessima munerum
Feres, diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas,
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens
Grandes carminibus: carmina possumus
Donare, &c.*

Huius autem dissimilitudinis hæc mihi videtur germana senten-

sententia: Possum ego tibi, Chonrade, Emblematum quorundam siluam & cumulum ex veterum auctorum bibliothecis aggregare: at magnus Imperator (cui sis à consiliis) potest tibi commodè & munificè suppeditare veterum artificum manupretia, statuas, imagines ingeniosè pictas, solemter expressas, sculptas, efformatas: ipsissimas inquam imagines, non picturam quandam nudam aut descriptionem, qualis mea hæc est chartacea.

Supremus Caesar.] Maximilianus Imperator, cuius consiliarium fuisse Peutingerum paulò antè meminimus ex Erasmo.

Ipse dabo.] Ἰὸς ἑρατοῦ in libro Poëtico Poëtæ consecrato. Non enim modo videndum quid, sed & cui des, Seneca De beneficiis: Vide ne mittas munera superuacanea, ut fæminæ arma, rustico libros, & studioso retia. Id enim est ac si cani des paleas, & ossa alino. Sic Martialis 14. lib. sed non eodem tamen sensu:

*Non sunt munera quæ putas puella,
Sunt donat vacuas poëta chartas.*

B 2

AD ILLVSTRISS. MAXIMIL.
 DVCEM MEDIOLAN. SVPER
 insigni Ducatus Mediolanensis.

EMBLEMA I.

EXILIENS infans sinuosi è faucibus anguis,
 Est gentilijs nobile stemma tuis.
 Talia Pelleum gessisse nemismata regem
 Vidimus, hisq; suum concelebrasse genus:
 Dum se Amnone satum, matrem anguis imagine lusam,
 Divini & sceolem seminis esse docet:
 Ore exit, tradunt sic quosdam eniter angues.
 An quia sic Pallas de capite orta Iouis?

Proponit schema gentilitium siue insigne Ducatus Mediolanensis, in quo serpens caruleus in aureo aequore infantem,

tēm, vel anniculum puerum rubore tinctum euomens, conspicitur. Cuius quidem schematis rationem adferam, si prius huc transtulero, quod idem noster auctor ea de re scripsit cap. 43. De singulari certamine, vt Alciatus ipse Alciatum enarret hac in parte. Sic enim ille: Celebre est in Annalibus Othonis Vicecomitis cum quodam Sarraceno in Asia certamen, quem illē manu captum confossumque galeæ ornamento priuauit, idque gentilitiis insignibus suis addidit, hoc est, vipera vix natum, & adhuc manantem sanguine infantem ore euomens: nimirum ab Alexandro Magno acceptum Emblemata. Siquidem in eius antiquis nomismatis idem sigillum reperire est, quo Ioue se natum rex illē per ambages ostendebat. Etenim serpentis forma pluribus Græciæ locis Iupiter colebatur. Sūntque in Asia genera serpentum, quos ore parere hominum opinione receprum est. Hactenus ille celebratur itaque stemma eiusmodi à diuina & antiqua origine, perenni que nobilitate, è sano Sapientiæ capite, promanantē. Sed instituenti mihi commēntaria integra, quoad eius maximē fieri potest, occurrit præter alia, quæ de hoc stemmate Ducum Mediolanensium retulit Franc. Petrarcha, Rerum memorabilium libro 4. ad finem: cuius hæc pænè verba sūnt: Azo Vicecomes, qui deinde Mediolani Principatum obtinuit, magni animi iuuenis, patris iussu cum copiis transmisit Apenninum. In ea expeditione cum fortē descendens equo requiescit, ingens vipera, nullo aduertente comite, in galeam Principis iuxta positam irrepfit: quam cum mox capiti reponeret, famoso quidem & horrifico, sed profus inuocuo lapsu, per genas Ducis interriti fluxit. Eam à nemine lædi passus adolescens ille animosus, ad omen geminæ victoriæ traxit, hincque factum tandem, vt ipse pro signo bellico vipera vteretur. Et hæc quidem Petrarcha, magni nominis raræque eruditionis auctor: quam narrationem, cum adolescens Bononiæ studiis operam daret, se sæpè audiuisse scribit. Idem pænè Gabriel Simeon Italus retulit, eo Compendio, quod lingua patria edidit de Ducibus Mediolanensibus: cuius tamen verba huc conferre minimē artinet. Paulus autem Iouius, nostra patrumque memoria historiæ scriptor insignis, cum Alciato conuenit, eo nempe libro, quo Mediolanens. Principum Vicecomitum vitam est complexus. Ait enim Othonem (sacro in bello contra Turcas & Sarracenos, Bulionio Godofredo duce) insigni pietate & magnitudine

Alciati loci.

Franc. Petrarcha.

Gabriel Simeon.

Paul. Iouius.

animi virum, nihil territum Volucis Sarraceni ferocitate, qui medio in campo ad singulare certamen fortissimum quemque ex acie Christiana prouocabat, cum eo fuisse congressum, tandemque eum non minore fortitudine quam felicitate deuicisse: deque confossi hostis galea opimum plenumque immortali gloria spoliū retulisse, auritam scilicet, viperam inexplicatis spiris minaciter à cono cassidis erectam, & puerum passis manibus deuorantem, quod vnum auspicae virtutis argumentum, non modò gentilitiae laudis gestamen fuit, sed & posteris id insigne audacter vsurpantibus, & imperia, & opes, & latè gloriam portendit. Fuere qui existiment Volucem ex stirpe Alexandri Magni progenitum, tulisse pro insigni viperam, ex Olympiadis fabula, puerum parturientem, quod ea à dracone se compressam fuisse, Iouis imagine, praedicaret. Sic Iouius. Ceterum id stemma nobile & antiquum video. Si quis enim veterum Aegyptiorum notas, quas Hieroglyphicōn nomine appellabant, obseruari ex Oro maxime Niliaco, facile discet eos imagine serpentis, Imperatorem regemque designasse. Quid enim dominium orbis, quid prouinciae Principem, quid regem optimū & tutelarem siue custodem, quid heroem, quid nominis & famae amplitudinem figura serpentis exprimebant, nisi quòd spectato huius animalis admirabili genio, conditionem & dignitatem Principum eo schemate ingenioso eruditus hominum oculis proponi volebant? Iactatum enim fuit olim Graeca libertate in potentiores, qui populi dispendio suas opes adaugerent Anguem, nisi anguem deglutierit, draconem non fieri. Sed & proditum memoriae est, serpentes olim adiunctos leonibus, qui Opis Deae simulacris apponi erant soliti, quo significabant orbis Principatum. Anguis enim circularis orbem, Leo verò fortitudinem virisque repraesentabat. Quòd autem serpens ita saepe depictus conspiceretur, qui sibi caudam mordicus ore retineret, pauci sunt qui explicuerint. Ea verò mihi perplacet eruditorum quorundam hominum coniectura, qui aiunt eo intellectum, & quasi ob oculos positum fuisse Regem eum, qui finem sibi actionum omnium & consiliorum prudenter & accuratè proponeret, cuique vltima, imò verò minima etiam curae essent. Eo enim nomine Augustus, Antoninus Pius, Traianus, Hadrianus, Pertinax, Seuerus Alexander ad caelum euecti sunt: contra malè cessit Heliogabalo, Caracallae, Commodò,

*Quid per
serpentem
Aegyptij de
signabant.*

*Quid per
serpentem
qui caudam
mordicus
teneat.*

modo, Domitiano & aliis permultis Reipub. Romanæ pestibus, quòd simul atque ad summum illum Principatum conscenderunt, abiecta cura publica, sibi tantum seruire, suâque persequi cupiditates, quo iure, qua iniuria, voluerunt. Ceterum Anguis imagine, Rex custos & tutelaris indicabatur: nam in bonorum Principum monumentis, populus suum in Regem studium (cuius beneficentiam grato animo agnoscebat) non alio modo posteris commendabant, quam serpente vigili, surrecto vertice, & elato pectore, quod Homericum illud declarat, *Ὀὐ χρὴ παννύχιον ἀΐδαν βεβηκόθεν αἰδέσθαι*: Non decet virum consultorem, qualis Princeps esse debet, tota nocte dormire. Apud Horatium eo quidem sensu, serpens Epidaurius appellatur, ut apud Græcos *Ἐπίδωρος ἕμμα*, ad vigilantiam designandam. Denique tam fuit insigne & celebre id Hieroglyphicum serpentis, ut non temerè Imperator clarissimus Epaminondas vlturpatit extremo ad Mantineam confecto bello: cuius memores posterì columnam erexerunt, appenso clypeo, in quo sculptus draco esset. Eius monumenti rationem affert Pausanias, quia is Imperator laudatissimus ex Spartiarum genere, quod Thebis antiquissimum fuit, ortum duxisse putabatur, quorum id gentilicium insigne esset, ut qui ab anguinis illis dentibus à Cadmo telluri mandatis essent oriundi. Nondum mihi tempero, quin alia quædam ad huius magnifici stemmatis arcanum illustrandum adiiciam. In ostentis enim & præfagiis, Angue summa nominis dignitas & amplitudo portendebatur, non modò iis, qui ad regij dominatus, aut etiam regni fastigium expectabantur, sed & iis, qui arte quadam vel ingenio celebritatem quandam sibi compararunt. Ut enim retulit τ. De diuinatione M. Tullius: Cùm Roscius in cunabulis esset, educareturque in Selonio, qui est campus agri Lanuini, noctu lumine appolito experrecta nutrix animaduertit puerum dormientem circumplicatum serpentis amplexu, quo aspectu exterrita clamorem sustulit. Pater autem Roscij ad aruspices retulit: qui responderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore. Atque hanc speciem Praxiteles exlauit argento, & Archias expressit versibus. hæc Cicero. Spartianus auctor est, Seuero imperium præmonstratum: eionim in stabulo dormienti serpens caput cinxit, & sine noxa expergefactis atque acclamantibus familiaribus, abiit. Ferunt & Anguem portendisse imperium Aureliano, quamquam ille me-

*Serpens
Epidaurius.*

*Anguis
quid significabat.*

Roscio.

*Seuerus
Imp.*

- Aurelia Imp.* diocrium fortunarum & parentum esset. Nam cum eius pueri per vim serpens cinxisset, neque unquam potuisset interfici, postremo mater eius anguem occidi noluit. Mulier hæc templi Solis sacerdos erat, diuinationum minimè ignara, quippe quæ familiarem hunc serpentem, tanquam genium agnosceret. Tyberius Cæsar serpentem draconem in deliciis habuit, eique sua manu cibum ministravit: quem cum is corrosus à formicis obseruasset, monitus est cauendam esse sibi vim multitudinis: formicis enim populum significari. Maximi Junioris, qui à patre regni particeps factus est, dormientis caput serpens circumdedit, futuræ dignitatis presagium. Idem panem, quod de Alexandro Magno, refertur de Pomponia Africani Scipionis matre, & Actia matre Augusti Octavianij, quæ in templo Apollinis somnauit se cum Dracone congressam, indeque factum, ut macula picti Draconis in corpore constanter haberet, quæ nunquam postea eximi potuit. Sed hæc satis.

Fauces. Sinuosus anguis.] Fauces sunt gulæ partes interiores. Plinius: Summum gulæ fauces vocantur, postremum stomachus. Sinuosus autem epitheton serpenti conueniens: sinuosum enim dicimus à longo sinu, & μεταφορικῶς apud eundem nostrum autoren: postea, sinuosi in faucibus antri.

Stemma. *Stemma.*] Nobiliores erant, qui sui generis imagines & stemmata proferre poterant. Budæus Annotat. in Pandectas. Vsurpatur plerumque pro corona: deductum enim est id nominis à στεφάνος, ut illud Homericum,

ἔμμελλ' ἔχου ἐν χροῖν ἰμβήλας ἀπὸ δαυδῶ.

Alciat. refert 2. Parerg. c. 30. Lege 6. Miscellan. P. Nannij.

Gentilitia stemmata. *Gentilitia.*] Pro imaginibus posteriora tempora insignia gentilitia habuerunt, quæ arma vel armaria vulgò dicuntur: quæ ipsa quoque primum, ut simile est veri, virtutis fuere præmia ac rerum præclarè gestarum decora. Budæus.

Pellæus Alexander. *Pellæum regem*] προπαγμαῖος pro Alexandro, ut apud Iuuenal. 10. Sat.

Vnus Pellæo inueni non sufficit orbis. Aufonius Paulino:

Ocyus illa ingi fatalis soluere lora

Pellæum potuisse deum reor.

Præclarus Alexandri Sic autem dictus à Pella vrbe Macedoniæ. Pompon. Mela lib. 2. quam etiam Plin. Alexandri patriam appellat. 35. lib.

Suum genus.] Iustinus lib. 12. ait Alexandrum, virum supra humanam potentiam magnitudine animi fuisse præditum.

Quæ

Qua nocte cum mater Olympias concepit, visa per quietem est cum ingenti serpente volutari, nec Dei decepta somnio. Nam protectio manus humana mortalitate opus vterò tulit, quam cum *Acidarum* gens ab ultima sæculorum memoria, & regnum patris, fratris, mariti, & deinceps maiorum omnium illustrauerit: nullius tamen nomine quam filij clarior fuit. Plutarchus auctor est, quòd cum Ammonis sacerdos Alexandrum saluraturus, linguæ vitio præpeditus, pro *παῖδι*, filiole, dixisset *παῖδός*, id est, louis filii, hinc cælestis originis gratiam captatam, cui initia dedisset error. Apud Lucianum in Mortuorum dialogis, Alexander fateretur vtilè sibi fuisse ad res gerendas, quòd louis Ammonis filius crederetur. Formidandum enim erat, ne aliquis sibi repugnaret. Id cur factum sit, lege Augustin. De ciuit. lib. 3. cap. 4. Præclara extat Alexandri laudatio apud Apuleium primo Floridorum.

Dum se Ammonem satum.] Iupiter Ammon ab arena dictus, quòd sub arietis forma coleretur in templo à Libero patre in arena condito, qua de re multa Lilius Gyrard. Syntagmate 2. hist. Deor. Politian. cap. 52. Miscellan. Lege & Hygin. lib. 2. De signorum cælest. historiis.

Tradunt sic quosdam enities argues.] Plinius lib. 8. capitul. 23. & Solinus cap. 30. Polyhist. Amphibænas ore parere tradunt: his enim caput est geminum, hoc est, & ad caput & ad caudam. Neminem quidem studiosorum latere velim, id commodè atque perspicuè relatum scriptis à Pierio 15. Hieroglyph. ne quis me ingrati animi arguat, qui ex tam fecundo ac copioso rerum selectissimarum pomærio tot flores & fructus collegerim.

Enities.] pro eniti *παρὰ γυν.* Enixæ dicuntur feminae, nitenti, hoc est conandi & dolendi labore perfunctæ. Nexum enim dicimus arctum & colligatum. Nonius. Id quidem ad zonæ solutionem referri non inconcinne potest, qua partus describitur à poetis, nempe quòd omni nexu oportet mulier solvatur, ut commodius enitatur & pariat. Callimachus Hymno in Iouem:

ἐπιτῆμαθ' δὲ † γένετ' ἰλυσσάτω μὲ τρην, id est, quando peperit, quod & admonet Græcus scholiastes Alcimede apud Apollonium Argonaut. i. filij discessum lugens,

— ἢ ἐπὶ μόνῳ

μῆτρην πρῶτῃν ἰλυσσάτω. καὶ ὕστατον. quo loco scholiastes ab altero non dissidet, quin & adiicit, *ἔδω καὶ λυσιβάνης ἀρτέμι-*

Ἰὺς ἐν Ἀθήναις. Quorum locorum mihi copiam pro sua humanitate fecit Ioannes Frater, Baiocensium gymnasij hac in Parisiorum Academia primarius, vir vtriusque linguae peritissimus, & cum quo, literarum nomine, mihi nuper amicitia intercessit.

Cur Pallas
è Iouis na-
ta cerebro,

An quia sic Pallas, &c.] Testis est Pindarus Olympode 7. cuius rei rationem (sed aliam atque aliam reddunt Fulgentius Mythologic. 2. Phornutus De natura deorum, Gyraldus Syntagm. 11. Ouid. Fastor. 3. epimythia etiam sua tradit, sed longe alius diuersa: Ex his enim alij speculationem Physicam, alij ethicen, alij alia considerant. Themistius oratione 10. ἰοῦ δὲ προσκαλῶς τὸς φιλοσόφους (alloquitur Imperatorem Valentem) καὶ ἀποκινῶσι, καὶ ἐπίστανσὺ κρίνον ἑῖς ἐπιχόρας μελέε, ἀνάγκης χαμνίσεις τῶν λόγων. τοῖς στρατηγῶσι ἢ οἱ φιλοσοφῶντες ἐν ἰσὶ προδράϊα, γνώμης ἀμα καὶ δινώμης εἰ διαραπῶδους. διὰ γὰρ τὸτο καὶ τῶν Ἀθλων ἐν τῆς κερσελῆς γυνῶσιν οἱ πενηταὶ τῶν Διὸς, ἐνδρακῶν καλῶς εἰσι προσηκῆσι τῶν βασιλεῶν μῆτιλέγον ἀπρακτον, μῆτι πράξιν ἀλογὸν ἐκφοιτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ νοτῶν ἐντρον ἐτι, καὶ γίμειν νοτῶν δραπῶν. Existimo autem cum Pindari scholiaste ad 7. Olympior. figmentum id esse referendum eò, vt dicamus omnes artes & disciplinas, è Iouis cerebro, id est summi & præpotenti Dei mente & sapientia prodiisse. Perspicuum enim nobis esse debet, vt alia omnia bona, sic ipsas quoque ingenuas artes a Deo nobis esse communicatas. Et quanquam Dei beneficio nobis hæc Minerua generetur, ductore tamen & magistro primum opus est. Nemo enim est, qui doctrinæ laudatissimam esse comparare sibi queat, qui non bonis præceptoribus sese traderit instituendum. Hinc enim à minuendo quod nervos minuatur, Mineruam dictam putant. Pallas autem vel ἀπὸ τοῦ πάλαν τὸ δόρυ, ab hasta vibranda, vel à Pallante occiso: qua de re postea fufius.

De capite orta Iouis.] Imitatus videtur illud Propert. è lib. 3.
Semina curarum de capite orta tuo.

Martianus Capella initio libri vi. de Pallade,

Hinc de patre ferunt sine matris federe natam,

Prouida cōsilia quod nescit curia matrum.

Postremum hunc versum (quod obiter moneam) vna voce corruptum, Beroaldus emendat annotat. in Caligulam Suetonij, ac pro, consilia, legi mauult, consilium. Ego cum meo Iureto ita melius & commodius, nisi me coniectura fallit:

Prouida consilij quod non sit curia matrum.

MEDIOLANVM.

EMBLEMA II

BITVRICIS veruex, Heduis dat sricula signum:
 His populis patriæ debita origo mea est.
 Quam Mediolanum sacram dixere puella
 Terram: nam vetus hoc Gallica lingua sonat.
 Culta Minerva fuit, nunc est ubi numine Tecla
 Mutato, Matris virginis ante domum.
 Laniger huic signum sus est, animalq; biforme,
 Acribus hinc setis, lanitio inde leui.

Nil mihi videtur hîc affingere, quàm quod Mediola-
 ni, urbis Insubrum notissimæ, notationem eliciat ex
 duarum Galliæ ciuitatum schematibus publicis. Ait enim He-
 duos porci; Bituriges arietis habuisse signum, memineram
 qui

*Heduarum
& Biturigū
schemata.*

quidem Alciatum Parerg. iuris §. c. 13. alterius meminisse
Huius hæc verba : Habebant & ciuitates sua signa, quibus
originem aut cultum testarentur. Hinc in nomismatis Athe-
nienfium plerunque vidimus noctuas. Sic Claudian.

—ad mania Gallis

Condita lanigera suis ostendentia pellem.

*Mediolanū
vnde nomi-
natum.*

Quò fortasse pertinet quæ de Mediolani iactis fundamen-
tis refert Liuius §. ab vrb. cond. Ex Heduarum itaque & Bi-
turigum schematibus publicis hic constituit Mediolani
Mediolanum autem à sue mediatur lanato denominatio-
nem sumpsit. Dum enim prima vrbis huius fundamenta iac-
cerentur (vt præter alios retulit D. Ambrosius) aper est reper-
tus mediâ parte lanatus : Alij à Medo Insubrum duce nomina-
tum Mediolanū malunt. Vrbis est metropolis Galliæ Cisalpinae,
à Gallis Insubribus condita 359. annis ante Christum natum.
quaque Olanum ducem Tusciæ primū eandem excitate
resterit Cato fragmento 7. Origin. Hinc docti plerique pro-
diere, inter quos non infimum, sed merita gloria certe in-
gnem Alciatum iure adscripsim, qui hoc emblemate Medio-
lanum natale solum non illepidè celebrat. Hoc obiter aduer-
tendum, Imperio in Orientem translato, veteri quasi senescens
Roma, Imperatores, Mediolano capi & delectari cœperunt,
vnde in tantum excreuit ea vrbis, vt à Procopio 2. Gothici
belli, prima inter Occidentis vrbes post Romam dicatur, &
facile ceteris anteire, vt magnitudine, ita & hominum fre-
quentia, reliquisque fortunæ bonis. Aufonius Catalogo illu-
strium vrbium:

Et Mediolani mirâ omnia, copia rerum,

Innumerae cultæque domus, sacunda virorum

Iugentia, antiqui mores : tum duplici muro

Amplificata loci species, populique voluptas

Circus, & inclusi moles cuneata theatri:

Templa, palatinaeque arces, opulensque moneta,

Et regio Herculei celebris sub honore lauacri,

Cunctaque marmoreis ornata peristyla signis.

Mænaque in vallis formam circumdata limbo:

Omnia quæ magnis operum velut amula formis

Excellunt, nec iuncta premit vicinia Romæ:

Ad id illustrandum multa suppediabant Geographica Vo-
laterrani & Munsteri : ille quidem lib. 4. hic verò 2. longè plu-
ta retulit. Quædam etiam petenda ex historia Liuiana lib.

5, ab V. c. vt iam admonui.

Bituricus vernex.] veruecem hic pro ariete fortasse posuit *να- Bituriges.*
ταχυστικῶς, sed parum refert. Bituriges autem (quorum ciui-

tas metropolis est Biturix) Aquitaniae populi sunt, quorum fi-

nes ab Heduis Ligeris diuidit fluvius, de qua lib. 8. belli Gallici

Cæsar. Vrbs est Academiae florentissima celebris; in qua per *In Acade-*

quingenium magna cum laude ius ciuile docuit Alciatus: *mia Bituri-*

quod ex aliquot suorum operum locis colligere est facile, tum *gum profes-*

vel maxime his versibus (quorum mihi copiam fecit ante ali- *sus est Al-*

quot annos, vir eruditus, qui Alciatum doctorem illic audiuit) *ciatus.*

quibus Biturigem donauit, cum Italiam repeteret:

Vrbs Biturix inuitus, amans te deiero amantem,

Quinque per ætates terra habitata mihi.

Nunc opus ad vitulos est à veruecibus ire.

Ergo vale, & felix sit tibi lanicium.

His autem alludit ad Biturigum stemma, quod non nihil adiu-

uat huius loci enarrationem. Quibus Alciati versibus contume-

liose respondit nescio quis: quo iure, qua iniuria, non est meum

disquirere, nisi quod existimem nihili tam bellè fieri dicere pos-

se, quin malè interpretando possit deprauarier. Huius anonymi

hoc est maledicium tetrastichon,

Non nos, sed nostros nummos Alciatus amabat,

Qui tacitus spretis vanuit hospitibus.

Ille ergo valeat vitulos pasturus: at illum

Nostra vel horrentem frigore lana teget.

Ceterum cum ait vitulos, porrò Italos intelligit: cuius rei cau-

sam ex Gellio petas licet, lib. nempè 11. cap. 1. quæ tamen à me

obiter dicta sint.

Heduis dat sucula signum.] Hedui, qui & Augustodunenses, *Hedui.*

Galliae populi, in Ducatu Burgundiae & in Francorum regno siti,

olim fratres & consanguinei à Romanis appellati. Cæsar Com-

ment. belli Gall. lib. 1. *Sucula.*] pro sue, diminutiuum.

Vetus hoc Gallica lingua sonat.] Nimirum Gallicè, Milan, dici- *Vetus lin-*

mus, à mediatis lanato sue. Sidonius Apollinaris lib. 7. epi. 1. *gua Gallica.*

Et que lanigero de sue nomen habet. Veterem linguam Gallicam

ait, vel propter Gallos Insulares à quibus Mediolanum excita-

tum iam docuimus: vel propter veterem linguam, quam longè

aliam fuisse quàm quæ nunc nobis est vulgaris, & verisimile

est, & docti plerique autumant.

Culta Minerva, &c.] Ait olim cultam illic Mineruam fuisse,

nunc autem D. Teclam à populo Christiano coli. Hæc virgo *D. Tecla*

& martyr sub Nerone apud Iconium, Pauli discipula. *Martyr.*

Nun

Nunquam procrastinandum.

EMBLEMA III.

ALCIATAE gentis insignia sustinet Alce,
 Unguis & ungue fert ἀββαλέμενος.
 Constat Alexandrum sic respondisse roganti,
 Qui tot obivisset tempore gesta breui?
 Nunquam, inquit, differre volens, quod & indicat Alce:
 Fortior hac, dubites, ocyor anne fiet.

Alciatorum
 schema.

P Rincipis & patriæ hæcenus insignia quasi depinxit
 nunc suæ familiæ gentilitium stemma proponit & ex-
 plicat Alciatos enim ab Alce fera nuncupatos, à fortitudine
 nimirum & diligentia commendabiles tacite indicat, sum-
 pto argumento ab Alces feræ natura, quæ equi robore, cer-
 ui celeritate, &, ni proceritas aurium & cervicis distingue-
 ret, iumento similis haberetur, auctore Plinio lib. 8. capitulo 15.
 Quod quidem appositè illustrat eleganti Alexandri apo-
 phthe

phlegmate, qui quærenti qua tandem via tanta sibi ad eò celeriter comparasset, respondit (quod vnguibus Alces insertum legitur) μηδὲν ἀναβαλλόμενος, nihil differendo aut procrastinādo. Siquidem optima & accommoda belli comes est festinatio: quo fit, vt qui imperant, quò rerum difficultates, quæ non nihil remorando vtrò sese offerunt, arcere facilius possint, eò pede citissimo necesse sit properare. Eam enim ob rem Alexander ab omnibus ferè laudatur, quòd sua præcipiti in rebus agendis cura & industria, Principum omnium celeritatē multis quasi stadiis anteuertit. Narrant enim eum pedites sic insertuisse, vt sua celeritate equorum cursum adæquarent: ipse ne quidem sibi parceret, noctes vt plurimum insomnes traduce-
ret, seque crepitaculo excitaret, si quando somno corripì se sentiret, quo maximè tempore vigilandum esse intelligeret. Itaque cum ab eo Darius impeteretur, maximè conquerebatur nulum sibi satis longum relinqui spatium, quo Alexandrum pro viribus, & ea qua præstabat animi contentione atque copiis, retunderet. Hoc enim præcipuè curabat Alexander, vt diu noctuque, magnis itineribus confectis, improuisum hostem offenderet, quem animum etiam adolescens habuisse memoratur. Huic enim cum Aristoteles diceret expectandam esse robustiorem aetatem, qua longè melius & opportunius ad res bellicas animum applicaret: At metuendum mihi est, inquit, ne dum annos expecto firmiores, audacem iuuentutem interea mihi præcipi per incuriam patiar. Hunc Caesar imitatus, ardua quæque quasi temerè & sine consilio aggrediebatur, imò vero dicebat de iis consultandum non esse, quòd ad ea perficienda maximam vim celeritas haberet. Non præmittam Aeliani locum de celeritate Alexandri in rebus conficiendis, variæ histor. libr. 10. Alexander Philippi filius ter decem stadiis continuo itinere confectis, antequàm quietem caperet, exercitus cum hostibus confligit, & eos vicit. Ἀλεξάνδρῳ τῆς πεντακοντακισίας στάδιον ἐκτρέψας μὲν ἅπαν ἰδιουργήσας, συμβαλὼν τοῖς πωλεμίαις, ὡρῆν ἀναπαύσασθαι τὸ στρατόπεδον, ἐκράτησε τῶν ἐχθρῶν. Rectè Flau. Vegetius libro quarto capitul. 31. in rebus bellicis celeritatem amplius solere prodesse quàm virtutem. Huc facit M. Tullius 6. Philipp. Nam cum plerisque in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est, tum hoc bellum indiget celeritatis. Videram etiam quòd idem habet oratione de Pompeij laudibus, seu, vt inscribitur, pro lege Manilia: Non enim

Alexandri
festinatio.

Julij Casari
celeritas.

Virtutes Im-
peratoria.

illæ

illæ sunt solæ virtutes Imperatoriæ, quæ vulgò existimantur: labor in negotiis, fortitudo in periculis, industria in agendo, celeritas in conficiendo, consilium in prouidendo, &c. & deinceps; vnde illam tantam celeritatem, & tam incredibilem cursum initum putetis: non enim illum eximia vis remigum, aut ars inaudita quædam gubernandi, aut venti aliqui noui, tam celeriter in vltimas terras pertulerunt, sed hæres, quæ ceteros remorari solent, non retardarunt. Prætermitto quæ de celeritate Alexandri retulit Q. Curtius libris maximè 5. & 7. Hæc enim prolixiora fortasse. Monemur itaque hoc lepido carmine maxima quæque perfici diligentia, & virium firmitate (quæ duo apertè representat Alce) & assidua tam animi quàm corporis cura contentione feliciter absolui. Nullus enim est repertus, hæctenus (nisi sit à fortuna quadam benigniore lætatus) qui absque aliquo labore improbo, constantiaque animi sit aliquam summam laudem consecutus. Citatur ex aliquo veterum: Αλέξανδρος ἄλυσεν ἡμῶν πονεῖν, καὶ ἐργασίην ἔπειτα κατέμηνεν ἰσχυρά. i. Alexander audendo, laborando, agendo, non desidendo, summam celebritatem consecutus est. Huic conuenit illud Hesiodi:

μηδ' ἀνοχάλλεω καὶ τ' αἰεὶον, καὶ τ' ἰσχυρίην.

& Lucan, 1. bell. ciuil.

Tolle moras, semper vocuit differre paratis.

cui affine Ovidianum illud:

Sed propera, nec te venturas differ in horas:

Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Martial. Non bene distuleris, videas quod posse negari. Id vnum et præceptis Socratis refertur à Xenoph. 2. ἀπομνημονόματῶν. Quicquid agas, promptissimè, atq; optimè & diligenter agere.

Fortior hæc, dubites, &c. Id est, an fortior, velociórne sit Alce, dubium est, quo subindicat vires celeritate pares, & contra celeritatem viribus æqualem esse debere: alterum enim sine altero non multum potest adferre commodi, immò damna plerumque maxima, funestumq; exitium hinc cōsequitur. Alcem descripsit Cæsar 6. Comment. quæ si quis cōferat cū Plinians, facillè aduertet id tā facillè non posse conciliari. Didici ex quibusdam Germanis eruditis hominibus, quæ traduntur à Plinio de Alce, veriora esse quàm quæ à Cæsare. Is enim retulit aliorum quorundam, qui eam fortasse feram nunquam viderant opinionem: at eam esse, qualem Plinius describit, experientia constare.

*Celeritatis
& diligentia
lusu.*

In Deo latandum.

EMBLEMA IIIII.

ASPICE *ut egregius puerum Iouis alite pictor*

Fecerit Iliacum summa per astra vehi.

Quisne Iouem tactum puerili credat amore?

Dic, hæc Maonius finxerit unde senex.

Consilium, mens atque Dei cui gaudia prestant,

Creduntis summo raptus adesse Ioui.

Consilium nostrum fuit hæc nostra qualicumque commen-
tatione, primum quidem fontem Emblematis ex insignio-
re quodam scriptore petere, usumque indicare sententiæ, quam
peritus noster artifex non modò animo committit, sed etiam
ob oculos ponit. Ne tamen videar, quod faciunt alij nonnulli

nimiam lectionis diligentiam ostentare, non semper initio tam ambitiosè, vel superstitiosè potius, vt ita loquar, originem indicabo, sed postquam quædam præfatus ero, de iis quæ ad subiectum argumentum necessaria videbuntur. Statim enim incipio ad huius carminis ingeniosi sententiam, si quædam præiudicij & quasi disputationis anticipare. Vniuersam poësim ænigmatum esse plenam docet Plato in Alcibiade 2. quippe quæ non sit cuius intellectui facilis, quòd rerum veritas quibusdam verborum inuolucris obtegatur. Huiusmodi autem figmenta tribus modis explicari possunt, vt plerunque veterum monumentis deprehendimus: quidam enim physice, alij ethice inspiciunt: nonnulli etiam rei Theologicæ rationem habent, vt ex doctrina Platonicoꝝ plerique docti viri. Sed enim Homerus ingeniorum vertex quatuor illa prima inter se pugnantia, & sese mutuò producentia effinxit sub nominibus Iouis, Iunonis, Neptuni & Plutonis. Ad mores tradidit: ut allegoria, vt cum Palladem cum Marte dissidia & pugnae aiunt, eam nempe animi partem, quæ sit rationis experientia in superiorem sese attollere intelligimus, virtutisque vitium aduersari: quo de genere est ea, quam nunc sumus explicaturi, fabula. Ad Theologicam verò rationem nonnulla referuntur, cum cælum suo motu tempus producat, quæque gignat perpetuò absumens, imaginem quandam intelligimus esse Deum Cælum, Rheam atque Saturnum filios deuorantem: in quibus Cælius (vel Cælius) essentiam diuinam præfert, Rheam vitam Saturnus autem eiusdem mentem. Quæ antè visum est operæpretium admonere, vt maturius ad nostri Emblematis deuoniam, Poëtâsque veteres, quantum fieri poterit, ab incepta quotundam scolorum contumelia vindicemus. Eos enim tale quippiam in fabulosis narrationibus obseruare voluit crediderim, quale priores illi Iurisperiti (vt M. Tullius in libro de Oratore memorat) obseruauerunt, qui vt auctoritatem aliquam obtinerent, eamque augerent, artem suam vulgarem esse noluerunt, nisi cum Cn. Flauio primus eam propalauit, qui eam diem dictus est cornicum oculos cõfinxisse. Eodem planè modo veteres illi poëtæ sub aliquo quasi velo certè obscuro, fabulosisque ornamentis res suas occultarunt, vt imperitam plebeculam à mysteriis sapientie reconditionis arcerent. Quod & Lactantius indicat, lib. 1. c. 11. & 19. cum Poëtâs ait, quæ verè gesta sunt, in aliquas species obliquis figurationibus cum decore aliquo conuersa traduxisse, & mendacium nõ in factis, sed in nominibus

*Poësis peno-
tota ænig-
matis plena.*

*Quatuor
elementa
cotidie deo-
rum nomi-
nibus in-
tellecta.
Cur Pallas
cum Marte
dissidat.*

*Saturnus,
Rhea,
Anchobit,
Saturn.*

*Quæ ad
finem poëta
figmentis vsi
sunt.*

*Allegoria
poëtica ra-
tio.*

minibus admisisse. Quamobrem inepti & planè *ἀνεροί* sunt, qui in Poëticis narrationibus, & figmentis explicandis, ipsas tantum voces, nudaque vocabula, aut etiam simplices *ὑπόμνη* considerant, nec ea potius eliciunt, quæ sensum aliquem abstrusorem contineant: ut qui in picturis diiudicandis colores aliquos, aut operum lineas quasdam conspiciunt, aut ut qui mercibus inuolutis appositas imaginum tesseras admirantur, nec quid intus lateat, aut inclusum esse possit, animaduertunt. Habet enim diuinum hoc studium nescio quid latens & recõditum, quod æquè omnibus peruium & apertum non sit, sed ei *Laus poetica.*

Ingenium cui sit, cui mens diuinior,

Ut Flaccus loquitur, sicuti nõ obscurè aliquot disputationibus est à diuino Platone traditum. Sed & ut hoc adiiciam, Poëtas ipsos Philosophis sapientia neutiquam posteriores, aut inferiores fuisse, præter alios quosdam Platonicos cõtendit Maximus Tyrius. Hi enim sese videntur populari auræ, & infimæ plebeculæ accommodasse, dum fabulosa eiusmodi prodiderunt, quæ *An poetæ philosophis posteriores.* diuinis rationibus accomodarunt, rem quidem aperta ratione abstrusorem, ænigmatis autem clariorem, æqualiter à scientia atque inscitia distantem, fidem sibi facientem propter id quod iucundum est, & admirationem, aliâq; non satis vulgò persuasæ: adhæc quæ animum ad rerû existentium peruestigationem, & eorum quæ remota sunt, inquisitionem diligentem concitet. Quia in re præstanda hi sanè homines magnum quiddam effecere: quandoquidem auribus humanis insidias quasdam sunt commenti, ij quidem re ipsa Philosophi, nomine autem Poëtæ rem inuidiosam ad eam artem reuocarunt, quæ populû admodum demulceat. Sese enim perinde habet erga multitudinem popularè Philosophus, atque diues aliquis in eos qui premûr inopia. Sic autem videmus natura cõparatum, ut qui vitio sunt alicui addicti, virtutem contrariam non sustineant, nisi eam superinductus aliquis fucus adumbrarit. Habetur autem Poëta *Poëtæ nomine, re philosophi.* mollis & facilis, propterq; delectationem diligitur, & propter virtutè nequaquam, aut saltè rarò cognoscitur. Ita enim medicis salubre quoddam alexipharmacû dulci aliquo liquore aspergunt, ne deterreatur æger saporis aut succi acrioris amaritie. Eodem planè modo de Philosophia illa veteri sentiendû, quæ sententiis suis figmentorum aut carminum, tanquam veste cultique magnifico tectis, priscorum hominum animos primum cepit atque deliniuit: neque secus id quidem, quàm dissimulata

Poëtica eadem ac philosophia

disciplinæ molestia ad institutionem & morum feritatem circurandam illexit. Nec est autē quod in dubium reuoces, vtri melius de diuinis tractarint, Philosophine an Poëtae: quin potius studium vtrumque tanquam inuito foedere, mutuò sese cōplecti deprehendas, vt eadem non diuersa putes. Cum enim Philosophum ais, Poëtam etiam intelligis: & cum Poëtam, Philosophum quoque innuis. Hæc & multa alia Tyrius, quæ huc conferre placuit, ne in sequentibus repetere subinde cogar, quod semel admonuisse satis erit, vt quantum Poëtis debeamus, philologus intelligat, nostrumq; consilium in narrationibus mythologicis, & Poëticis allegoriis planum aliquando faciamus. Si enim fabulam nudam aut historiam attexere satis esse ad commentationes has, quanquam tenues, existimassemus, ansam ridendi, carpendiq; hæc, tanquam Poëtarum deiria & nugamenta præberemus: (nonnulli enim sunt, & fuere iam olim, qui poëticum hoc studium vt planè nugatorium aspernētur) & maximè hoc de Ganymede figmentum, quod reprehendit Lactant. D. Aug. De ciuit. 18. c. 13. & ipse Plato 1. De legib. sub personâ Atheniēsis hospitis, nimirum ob insanum pæderastiæ flagitium. Sed quia non video quàm sit necesse singula tam anxie persequi, quin potius ad propositum finem me continuò recipere iam tandem par sit; agè verò, per Ganymedem ab aquila raptum, animam humanam intelligimus, quæ, vt ait Plotinus, tum condeie caput intra cælum dicitur, cum relicta quasi corporis secretionē, cælestia mentis oculo cōtemplatur: quod sanè absque raptu quodam fieri minimè potest, Plato etiam in Phædone & Theæteto, cum iubet animā à corpore seiungere, non loco segregandam esse intelligit; sed monet ne corpori animus adhærescat, neque ob corporis cōmerciū à mēte superiore fiat alienus, coneturq; quantum fieri poterit, subditā sibi animæ speciem ad superiora perducere. Cōstat autem sumptum Emblemata ex Xenophontis Symi osio, quo loci concinnè & appositè Ganymedis *(704)* explanat. Ait enim Deos & Heroas animæ amicitiam multò plurius facere, quàm vnum qui ex corpore percipitur. Iupiter enim quarū formā (cum essent mortales) amauit, has ipsas mortales esse sinit: quorū verò animas est amore profectus hos immortalitate donauit; de quorum numero Hercules, Castor ac Pollux esse dicuntur, cū aliquot aliis, quos Heroas appellabāt. Sic etiā asseuerat Ganymedem nō corporis, sed animi gratia à Ioue in Olympū fuisse raptum. Cuius quidē rei & testimoniū ex ipso nomine colligamus licet. Habetur enim alicubi apud

Ganymedis fabula varie accepta.

Quid per Ganymedē intelligimus.

Vnde Emblemata ducuntur.

apud Homerū γαίνονται δε τ' ἀκούων, latatur audiendo : & alibi, etiam πνευὰ φροσι μῆδία εἶδός, id est, sapientia plena mente cō-
nīlia sciens. Ex ambabus igitur his vocibus, non corporis, sed
mentis deliciarum nomen Ganymedes referens, inter Deos est
relatus. Sed dum vacat, huc ascribam verba Philosophi, vt ali-
quo tandem onere candidatos linguæ Græcæ leuare possim:
Ἐπει μὲν ἡ σοὶ, ἡ Καλλιὰ, καὶ μυθολογήσασαι, ἡ δὲ μόνον αὐδρωποι, ἀλ-
λὰ καὶ θεοὶ καὶ ἄγγελοι τῆσ τῆσ ψυχῆσ φιλέω περὶ πλέον θ' ἢ τῶ τῶ
σώματι θ' χρῆσιν ποιῶνται. Ζήσεται γὰρ ὅσων μὲν θνητῶν ὅσων μορφήσ
ἔχουσιν συγγενῆσ θ' ἄρα αὐτῶσ θνητῶσ ἔστι. ὅσων δὲ ψυχῶσ ἀγαθῶσ,
ἀδυνατῶσ τῶσ ἰποῖσ. ὀνηρωκλῆσ μὲν καὶ δυνῆρωι ἔσσι, λήγονται δὲ
καὶ ἄλλοι. καὶ ἔγ' δὲ φημί καὶ γανυμῆδιω δὲ σώματι θ', ἀλλὰ ψυχῆσ
ἵστωσ ἡσ δὲσ εἰσ ἄλυμπον ἀννιχθῶσσι. μαρτυρῶ δὲ καὶ τὸνομα αὐ-
τῶ. ἔστι μὲν γὰρ δῆπρ καὶ ἱμερωσ,

— γαίνονται δε τ' ἀκούων.

τὸ το δὲ φράσεισ ἐπι, ἴδεται δε τ' ἀκούων ἔστι δὲ καὶ ἄλλοθ' ἴπυω,

— πνευὰ φροσι μῆδία εἶδός.

ἔστω σιωπηροτῆρυν τῶττον ὅκ ἴδυσώματι θ' ἵνομα θ' ἔσ ἡ γανυμῆδης,

ἀλλ' ἴδωγυμῶν ἰω θεῶσ τιτιμῆται. Hæc fermè Xenophon. Fac-

illimum mihi esset repetere agalmatis historiam, nisi fallor à

Plinio, qui sc habet lib. 34. cap. 8. Leocras aquilam sentientem

quid recipiat in Ganymede, & cui ferat, parcentem vnguibus

etiam per vestem, &c. perindeque facilè ex Homeri scholiaste

ad 4. Iliad. Homericæ. Sed quid opus in tantillo libro tam

multis? Ceterùm raptum eiusmodi Alcīatus traducit ad eos,

qui pia cogitatione, & ardenti affectu animi, Dei quasi do-

mīclium penetrant, tamque sibi placent in iis quæ Deo

grata sunt, vt in hac etiam vita non nihil æternæ beatitudinis

deliciarum experiantur. Ab hoc non dissentit Homeri scholia-

stes ad 4. Iliad. qui Iouis nomine primam intelligentiam πρῶ-

την νοῶν : Ganymedis verò, eum qui consiliis diuinis gaudeat.

τὸ το γὰρ ἡ γανυμῆδης, ὡσ ὁ νοῶσ ἔχουσ ἰστων τὸ τῶσ μῆδεια γαίνονται.

Hoc penè sensu dixit Naumachius vetus poëta, pulcrum esse

virginem puris semper cogitationibus delectari, id est

(nam Græca perbellè conueniunt huic Ganymedis etymo)

— καλέω

πρωθῆμῶ καθαρῶσιν ἂ ἡ μελεθῆμασι χεῖρυν. Sed & Gram-

matici non modò, quin etiam Philosophi non postremi nomi-

nis beatos seu felices, quos ἀνδράμωνας καὶ μα ἀρί-σ appellant,

non alio sensu iis id impositum nomen putant, quòd habeant

Locus
Iliny.

Jupiter
quid.

Felices quæ

aliquem cum Diis consensum. Nam & *διδαιμονεῖν* Aristotelis interpretantur *δῖον* : nonnulli etiam *θεωρῶν, μακαρίδς* autem à

Auium re. μά, ἢ τὸ χεῖρω. Locus Aristot. est Moral. ad Nicomach. 7.

gina aquila. Iouis alite.] Aquilæ *περίφρασις*. Hanc auium reginam appellant, la. & Iouis crediturque antiquitas eam Ioui tela ministrare & fulmen. Ho-
ratus 4. Carm.

*Qualem ministram fulminis alitem,
Cui rex Deorum regnum in aues vagas
Permisit expertus fidem
Iupiter in Ganymede flauo.*

Phornutus eam Ioui esse sacram vult, quòd volandi pernicitate aliis auibus excellat, *ἰσὺς δ' ἔρως*, inquit, *αὐτὸς δ' αὐτὸς λιγυταί εἰ-
ται, διὰ τὸ ἐξυτάτεον τῶν ἄλλων πῖνων.* Lege Plinium lib. 10. c. 4. & 5. Pierium Valerian. lib. 19. Hieroglyphicôn. Sunt qui aliò conuertunt aquilam : nauem enim intelligunt, cuius insigne aquila esset; aut legionem militum, qua legione raptus esse putauit. Lactant. lib. 1. c. 10. Fulgentius Mythologic. 1.

Hom. Iliad. Puerum Iliacum.] Ganymedem, ab Ilio Troiæ ciuitate, qui Troem patrem habuit Troiæ regē: & à Poëtis dicitur ab aquila raptus, & in cœlum sublatus, vt Deorum præficeretur aqualiculis. Martialis lib. 1.

*Aethereas aquila puerum portante per auras
Illesum tumidis vnguibus hæsit onus.*

Puerilis simplicitas Deo grata.] *Quisne Iouem tactum puerili, &c.*] Puerilem simplicitatem, id est, innocentiam & mentis puritatem Deo gratissimam esse passim testantur sacre literæ. Quòd illud sacri oraculi referendum: *Sinite paruuli ad me veniant. & , Nisi efficiamini sicut paruuli, &c.*

Homerus cur Mæonius dicitur.] *Mæonius finxerit vnde senex.*] Homerus, qui Mæonius cæcutiës appellatur à Martiano Capella lib. 1. de nuptiis Philologiae, à Mæone rege à quo educatus fertur, ita cognominatus. Therfogoras apud Lucianum in Demosth. encomio, ita de Homero verba facit: *κατὰ τὴν ἡλικίαν ἢ ἀνδρῶν, ἢ ποταμῶν, ἢ μυτιῶν * μάγας ἀπὸ πύργου. λώπην φασὶν ἢ νόμην τῶν δρυάδων.*

Ganymedis nomē vnde.] *Consilium, mens atque Dei, &c.*] *Μυθολογία* est, in qua aduertendum, quàm graphicè & commodè Ganymedei nominis vim exprimat, *γάνυμι* enim, vel *γάνυμαι*, lætor est: respondetque his quæ dixit, *Gaudia præstant: & μύθεια* consilia, vnde *γάνυμι* *μύθει* *σι* *τὸ* *Διὸς*, Emblematis & figmentij sensum explanat.

Sapient

Sapientia humana stultitia est apud Deum.

EMBLEMA V.

Quid dicam? quonam hoc compellem nomine monstrum
 Bisforme, quod non est homo, nec est draco?
 Sed sine vir pedibus, summis sine partibus anquis,
 Vir anguipes dici, & homiceps anguis potest.
 Anguem pedit homo, hominem eructavit & anquis:
 Nec finis hominis est, initium nec est fera.
 Sic olim Cecrops doctis regnavit Athenis:
 Sic & gigantes terra mater protulit.
 Hæc vastrum species, sed religione carentem,
 Terrena tantum quique curet, indicat.

Hoc in monstro designando verbis usus est obscuris, & sententiis planè ænigmaticis. Id tamen quicquid sit aperto primùm fonte, deinde auctoris consilio, si tamen possim com-

modè, illustrare conabor. Totum hoc fermè videtur imitatus ex gryphis monostichis, & disticho quodam, quæ in collectaneis epigr. Græcorum legimus, quæque huc adscribemus. Sunt autem *αἰς χείρωνα ἰπποκιντλόβην*, lib. 4. Anthologiae, his verbis:

Ἀνδρὸς ἄνευ χυδ' ἰππο, ἀνδρὸς αὖτ' ἰπποδὸν ἀνής.

A viri videri pedibus, κεφαλῆς δ' ἄτις, ἀνάλ' ἰππο.

Ἰππο δ' ἰσχυρῶτα πόδα, ἀνής δ' ἀπὸ πῆδ' ἔσται ἰππο.

Ἰππο δ' ἴνυ ἀνάλω, ἀνής δ' ἀτέλεισ' ἴνατο,

Ὅν γὰρ φύσις πᾶσι σα δὲ ἐνικύτριστον ἰππο.

ad verbum sic effertur:

Ex viro descendit equus, ascendit autem de equo vir.

Vir sine pedibus, sine capite autem celer equus.

Equus ructat virum, vir autem pedit equum,

Equus non habebat principium, vir autem carebat fine:

Sed hunc natura ludens acri equo * miscuit.

infixit.

*Quid hoc
monstro in-
telligatur.*

Hoc informi monstro, quod nec omninò formam humanam, nec omninò serpentinam figuram habeat, natura quidem duplici, quòdque necdum certam appellationem fortiri possit, innotantur, qui anima rationis particeps à Deo informati, terrena tantum sapiunt: & neglecta conditione sui meliore, humili repunt, in naturamque belluinam degenerant. Mōstrum enim, ut hîc exprimitur, in hominem non desinit, nec est feræ princi-

Epicurei. pium: non enim finem spectant Epicurei homines, propter quem homini sit concessa ratio, qua miserè abutuntur, eamque spontanea quadam & exitiosa ignoratione inficiunt. Tales fuerunt rigidi illi Philosophiæ satellites, qui cum perpetuò dog-

Philosophi.

matis sapientiæ veteris, & sibi parum constantis adhæserint, nihil aliud spirarunt quàm quæ terræ sunt, tamen vnum illis videretur esse studium cælestia diuinæque contemplandi: quos idè exagitat vir sanctissimus Augustin. libris De ciuit. Dei, Lactantius, Eusebius, & alij multi. Opinor autem hîc Alciatum exempli causa Cecropem apposuisse, nec quidem ab re.

*Cecrops bi-
formis.*

Ille enim primus idolorum cultu totam Græciam imbuit, primus Iouem inuocavit, simulacrorum vsum induxit, aras construxit, & sacra diis fecit (teste Eusebio, Herodoto, & pluribus aliis) quæ omnia ante ea tempora omninò fuerant inaudita.

Quòd verò, primus inter marem & feminam certa connubia dicatur instituisse, quæ antè vaga essent & incerta, *δίκυς*, id est biformis, est nominatus. Hincque colligere licet mundi sapientiam, quam technis & præstigiis satanicis inuexere priores illi Principes, meram fuisse stultitiam, cum perspicuum sit eam longè

longè

longè descivisse ab institutis illis priscorum patrum, qui leges diuinas à Noëo, & eius meliori posteritate hauserant. Hos itaque vafros, & religionis expertes, quibus tantum curæ terrena sunt, & quorum Deum venter est, ex hominum albo reicimus. Neque enim hominum appellatione digni sunt, quanquam planum sit eos rationis, doctrinæ cuiusdam & humanitatis haud expertes fuisse: nam ea re caruerunt, qua sola à multis animalibus, id est religione, in qua certè nos homines summum bonum constituimus. Quanquā enim homo sit vera & expressa Dei imago, si tamen sic se abiiciat atque prosternat, vt opificem Deum ignoret, in belluarum numerum meritò est aggregandus. Id porrò totum potest conuertere in profligatos, & perditos huius seculi àδιδος, & voluptarios Epicuri affectatores, qui neglecta futuri boni spe, suas omnes cogitationes abiecerunt in id modò quod adest, quòdque præsens est. Id quidem ego argumentum non inuitus explicarem copiosè: sed satius est vt breuius cōtraham, si studium quemque admonuero, id cōmodiùs repeti posse à Lactantianis Institutionibus, maximèque lib. 2. cap. 3. & sequent. item lib. 3. cap. 10. lib. 5. cap. 15. & iis quæ sequuntur, vt denique lib. 6. capitib. 1. 7. 9.

Qua maxime te homo à multis animalibus differt.

Obscura obscuris descripta.

Quid dicam? quonam &c.] Quæ noua sunt, stupenda, aut admirationis aliquid præ se ferunt, vt quæ à communi rerum natura sunt aliena, describi ferè solent quibusdam verborum subobscuris ambagibus & rerum inuolucris, vt hîc fit ab Alciato in monstri huius periphrafi. Totum certè *δυναστικόν*, vti periculosa plenum alexæ doctis visum, mihi quidem non potuit non videri perobscuro. Quòd si rem acu, quod aiunt, non tetigerim, tentauit tamen quid hac in parte vires alioqui imbecilles possent, & aliis tradidi lampada, vt maiore tandem industria diligentiam aliquam nostram obscurent.

Quæ dum interea meditor, fortasse non malè vno claudam prouerbio, quod hîc obscure proponitur: Id igitur prouerbum vsurparunt duo ecclesiæ Christianæ lumina, Nazianzenus Gregorius, & Chrysofomus: Ille quidem in epistolis sic, *πῶς πρὸς τὴν φέρειν φιλοσοφίαν, καὶ κατὰ μέτρον*, pedestrem amplectari, humique manentem philosophiam. Idem monodia in Basilium: *ὄν ἀνδραποδῶδης καὶ κατὰ νενευκὲς ἰβί*: quorum vita seruilis est, qualis mancipiorum & humum spectans. Sic Chrysofomus adhortatur, humi repentis cogitationes erigamus, *ἵνα τὸς χάμαι συρομένους λογισμὸς ἀνορθώσωμεν*. Mitto

enim quod de paganorum studio multi è nostris tradiderunt, quos alicubi Theodoretus *χαμαιήλως καὶ ἐπιγείως* appellat: id est, rerum caducarum & humi repentium studiis addictos. Sed Lactantiana quædam lucem huic loco afferent, meo quidem iudicio, ex cap. 3. lib. 2. Quos homines (de philosophis loquitur) philosophus ac poëta Lucretius grauitè accusat tanquam humiles & abiectos, qui contra naturæ suæ rationem ad veneranda terrena se prosternant, ait enim:

*Et faciunt animos humiles formidine Divium,
Depressosque premunt ad terram.   alio loco sic idem:
Nec pietas ulla est, velatum sæpe videri
Vertit ad lapidem atque omnes accedere ad aras,
Nec procumbere humi prostratum, &c.*

Paulo post, non oportet sublimes & excelsos animos aduocari, atque in terram premi, sed nihil aliud, quàm caelestia cogitare.

Biforme, quod non est homo, &c.] Secūdi hi quinque versiculi senarij sunt trimetri Iambici. Obiter admoneo hic confundi virum & hominem, draconem cum angue siue serpente, &c. quæ ænigmatum lex est. Adhæc obscuris verbis de industria videtur vsus, vt rem abstrusam, & quasi reconditam insculpere potius quàm delineare videatur.

Anguem pedis homo, &c.] Hic Græcorum more non absumit vocalem, quæ in casura hac remanet integra, idque ferè fit rei difficultatis aut grauitatis ostendendæ ergò. Ceterum nouè videtur vsus his verbis, *pedis*, & *eructauit*, quæ vim magnam habent ad demonstrandam monstri huius obscœnitatem. Rem enim turpem turpia verba decent.

Nec finis hominis est, &c.] Non definit in hominem, quòd finem non spectet, cuius maximè causa conditus homo sit: nec habet feræ principium, quòd primò anima rationis particeps donatum à Deo sit, vt omnibus aliis animantibus excelleret, sicuti copiosa disputatione Cicero 1. De legib.

Tedere & eructare, obscœna verba.

Plin. 7. cap. 56. Cecrope rex Atheniensium.

Sic olim Cecrops, &c.] Cecrops regionis Atticæ rex primus, qui Athenarum arcem extruxit: hinc Cecropidæ Athenienses. Pausanias ait eū *διφυν*, hoc est, naturæ duplicis, superiori parte viri, inferiori feræ, quòd coniugia primùm instituerit in Attica regione. Malim tamen referre ad id quod superius attingi, de superstitione nimirum, & idolomania, quam primus illic dicitur induxisse. Lege D. Aug. De ciuitat. cap. 8. lib. 18. Iustin. lib. 2.

Doctis Athenis.] *δοκτας*, *δοκτασσορα* epitheti. Doctas posuit, propter celebratissimam toto orbe scholam. Hinc enim magni Oratores,

res, hinc Rhetores, hinc Sophistæ, hinc clari denique legum
latores, Plutarchus huius epitheti vim expressit commentario,
πειραν ἀδωαῖα κατὰ πόλιν, ἢ κατὰ σοφίαν ἐνδιξέτιροι. Reue-
ra hæc vrbs, inquit, multarum etiam aliarum mater, artiumque
benigna parens, quarum alias prima reperit, inque lucem mi-
sit, alius honorem, vim, incrementa contulit. Græcè verò sic:
*παιτρὴν μὲν οὖν καὶ ἄλλων ἢ πόλιν ἢ δὲ μητρὸς καὶ τρέφει συνέχων
τιχόντων γέγονε, τὰς μὲν ἐνταυθὶν καὶ ἀναφύνασα πρώτη. τὰς δὲ
δυναμῶν προσέταρα καὶ τιμὴν καὶ αὔξησην.* Cicero 1. de Orato-
re, omnium doctrinarum inuentrices Athenas appellat. Sic
idem pro Flacco: Ad sunt Athenienses, unde humanitas, doctri-
na, religio, fruges, iura, leges ortæ, atque in omnes terras distri-
butæ putantur. Hæc sunt præclara certè & antiqua vrbs Athe-
narum eulogia. Sed occurrunt etiam aliorum quorundam non

*Laus Athe-
narum.*

pœnitenda testimonia: sic enim Velleius Paterculus ad finem
1. hist. Rom. Vna vrbs Attica pluribus annis eloquentiæ, quàm
vniuersa Græcia, operibusque floruit, adeò vt corpora gentis
illius separata sint in alias ciuitates. Ingenium verò solis Athe-
nensium muris clausa existimes. Apuleius enim 10. Asini aurei:
Quale autem & illud iudicium apud legiferos Athenienses &
catofillos, & omnis scientiæ magistrōs. Idem Apolog. 1. Apud
Athenienses catts Melecides fatuus. Et Iustin. lib. 5. Athenas
vocat patriam communem eloquentiæ. Lib. 2. idem scripserat,
literas certas ac facundiam, & ordinem ciuilem, disciplinæ ve-
luti templum Athenis. Mamertin. oratione panegyric. quam
Iuliano dictam volunt: Ipsæ illæ bonarum artium magistrix &
inuentrices Athenæ. Quid enim transiliam cum aliis quamplu-
rimis Cassiodorum, qui lib. 12. Variarum. epist. 15. Athenas se-
dem esse sapientium dictas ab antiquis ait?

Sic & gigantes, &c.] Gigantes terrigenæ dicuntur à Poëtis,
id est, terræ filij, vt vi nominis intelligitur, γῆ, terra, γίνομαι,
fio, nascor. vel, *παρὰ τὸ ἐκ γῆς ἔσθαι*, quali *ἐκ γῆς γεγεννημένοι*. fue-
runt autem staturæ admirabilis, quorum pedes in serpentum
volumina desinebant, isque in Deorum perniciem nati puta-
bantur: cum quibus pugnare ausi, fulmine concussi sunt. Pugnâ
hanc attigit Pindarus in Nemeis. Huius figmenti rationem
Mythologi adferunt, eamque traducunt ad homines quosdam
impios, qui Deos negligerent, aut etiam negarent: quorum
pedes in draconum volumina desuisse aiunt, quòd nihil supe-
rum, nihil rectum cogitarent, totius eorum vitæ gressu ad in-
ferna mergente, Macrob. Saturnal. 1. Quod epimythion hexa-
sticho

stico complexus est Bartholom. Anulus in picta Poësi : hunc enim scriptorem , alioqui recentem , eruditum tamen & acutum, citare nihil verebor:

*Tale giganteum legitur genus, ut nihil altum
Cogitet, at spernat, vel neget esse Deum:
Et tantum, quantum sensu exteriori mouetur,
Commodat ad præsens se, vel ad id quod adest.
Hoc genus anguipedum mythici finxere Poetae,
Quorum affectus humi (segnis ad alta) repat.*

Si vacat, lege Pierium Valerianum lib. 16. & 25. Hieroglyphic. Missos facio, qui multi multa de gigantibus, quorum alij, fuisse negant, quidã contra & certè plures, non enim vacat sublegere quæ de gigantibus tradunt Herod. in Clio. Plin. 7. c. 16. Solin. cap. 5. tantum admonuisse sat est. Ego quidem facilè mihi persuaserim hoc gigantum nomine intelligi veteribus barbarà & impiam gentem, quæ sub hominis figura feritatem exerceret, à quibus honestarum rerum inducta fuerit ἀραξία, quales describuntur à poëtis Cyclopes, Læstrigones, aliiq̃ue qui ferina moribus vagabantur, insontes & probos quosque impunè laebant, nullam diuini humaniq̃ue iuris rationem habebant.

Hæc vasrum species, &c. πικρὸν Διον, seu figmenti sententia.

Vasfer. *Vasrum.*] Vasrum, callidum, & quasi valde Afrum. Nonius Cicero de repub. 3. Non sunt in disputando vafri, non veteratores, non malitiosi.

Religio homini propria.

Religionem carentem.] In qua tamen summum hominis bonum esse liquidò constat: cetera enim quæ putantur esse homini propria, in ceteris quoque animalibus deprehenduntur. Religio sola differētes homines à belluis facit : quam qui non admittit, alienus à natura hominis, vitam pecudum sub humana specie vivit. Lactant. lib. 2. cap. 3. & lib. 3. cap. 10. & de ira Dei, capit. 7.

Humana sapientia cur stultitia dicitur.
Lib. 3 c. 11.

& 8. Notabo ad extremum humanam sapientiam (quæ apud Deum stultitia dicitur D. Paulo] hic potissimum reprehendi, quippè quæ religione caruerit. Vult autem Lactantius vnam cum altera, id est, religionem cum sapientia inseparabili nexu colligari, in quibus hominis officium, & veritatem omnem inclusam esse colligat. Religio enim, quæ sine sapientia sit, non religio, sed superstitio putanda est : sapientia verò sine religione, mera est stultitia, de qua est illud Prophetæ: Perdam sapientiam sapientum & prudētiam prudentum reprobabo, & D. Pauli, 1. Cor. 1. & 3. cap.

Esa. 29.
Abd. 1.

Ficta Religio.

EMBLEMA VI.

REGALI residens meretrix pulcherrima sella,
 Purpureo insignem gestat honore peplum.
 Omnibus & latices pleno è cratere propinat:
 At circum cubitans ebriat urba iacet.
 Si, Babylonia notant: qua gentes illice forma,
 Et ficta stolidas religione capit.

Quam variè hoc agalma nonnulli hoc tempore accipiant, & ad suos affectus accommodè, ut potè odio partium laborâtes, certè recenseret pudet. Quamquam enim salua fide & pudore, aliorum sententias in medium afferre possem, ne cui tamè stomachum

machum moueam, tutius esse iudico veterum hominum doctrinam potius, quam nouorum placita consecrari. Id ex D. Ioannis ἀποκαλύψις 17. sumptum esse clarum est: quod quidem de eumentita religionis obseruatione, & veræ pietati opposita intelligitur. Ea est collectio reproborum, quæ meretrici dicitur, quòd Deo rerum omnium auctore neglecto, & vero spòso Iesu seruatore, impuro, illicito & nouo quodam cultu, id est, fucate religionis ritu, impuræ ac formidabili beluæ dicitur insidere. Aureum poculum manu tener, id est, hypocrisim persequitur, quæ dissimulatis vitiis, & sapientiæ fucatæ auro, pietatis veræ prætextu, quæ plurimis imponit, qui ebrietate plus quam fanatica correpti, miserè præcipites in ima ruunt. D. Augustinus lib. 20. De ciuitate Dei, idem planè hunc locum interpretatur: Quæ sit ista bestia, inquit, quamuis sit diligentius inquirendum, non tamen abhorret à fide recta, vt ipsa impia ciuitas intelligatur, & populus infidelium contrarius populo fidei & ciuitati Dei. Imago verò eius, simulatio eius mihi videtur: in eis videlicet hominibus, qui velut fidem profitentur, & infideliter viuunt. Fingunt enim se esse quod non sunt, vocaturque non veraci effigie, sed fallaci imagine Christiani. Hactenus ille. Calix aureus ad agij vice vsarpatur à D. Hieronymo: Multa de perfectione dicuntur, ait, vt qui volumen Philosophi nesciunt, sub martyris nomine bibant de aureo calice Babylonis. Origen. de vana & fucata eloquentia totum hoc intelligi voluit. Eos enim, qui apud gentiles, inquit, eloquentiæ laude floruerunt, pessimorum dogmatum sermones mortiferos, id est, venenum in calicè aureum infuderunt. Lubens equidem huc referrem, quæ in eâ ipsam rem cõmentati sunt nonnulli è neotericis viri certè eruditi doctrinæque veteris amantes. Sed ex auctorum recentium fluuiis meos agellos tã sæpe irrigare iam nõ est animus, ne quis philologus mihi pro suo iure diem dicat: quòd longè pulcrius sit (vt Varro dicit apud M. Tullium) adire fontes, quam riuulos consecrari. At vt ad rem propius: Promptum quidem id nobis, verumque esse constat: decipimur specie recti. Nam vt prudentiam malitia, & temperatiam immanitas in voluptatibus aspernandis, & magnitudinem animi superbia in animis extollendis, & despicientia in contemnendis honoribus, & liberalitatem effusio, & fortitudinem audacia: sic superstitionem religio imitatur. Vt enim olim apud Græcos nonnulli Philosophi pallio barbaque promissa raram quandam sapientiam pollicebantur, semperque habebant in ore libertatem & honesti studium, cum

ex iis

Falsa religio
qua.

Aureum
poculum.

Virtutem
vitiis imitatur.

Insensu
phi.

ex iis longè multi vitiis plusquam vulgaribus, planeque seruilibus laborarent: Vtque apud Iudæos Pharisei & Essæi tristi vultu, latis phylacteriis, & cultu quodam fucato, apud imperitum & rude vulgus venabantur sanctitatis opinionem: ita etiã, quod dicere nos admodum pudet & tædet, sed dicendum tamè, inter Christianos homines fuere iam olim, & adhuc hodie sũt, reuera nimis multi, qui suis præstigiis fictaque doctrina imperitros homines inescant, quibus errorum quasi poculo miserimè & fallacissimè imponunt: iiq̃ tandem facti ebrij erronea persuasione tanquam mente capti, purissimos veræ & simplicis doctrinæ fontes aspernantur, & ita insanientes ad belluæ nutũ sese totos componunt, vt nunquam postea de commutãdo vitæ misero statu cogitent.

Regali residens, &c.] Adiuncta sunt maiestatis & regie cuiusdam magnificentie, turpitude & impuritas regio in folio locũ habet, qui soli virtuti debebatur. At nulla vitia præsentiorum inuehant pernitiẽ, quàm quæ splendoris & honesti veste teguntur. Sedere enim in Hieroglyph. maiestati & augustum honorem exprimit, vt est à Pierio relatum lib. 43. Vestis purpurea, pudoris & verecundie notam, idem lib. 40. Hieroglyphic.

Peplum.] Sacrum & solemne vestimentum. Proverbium hinc fluxit, Peplo dignus, ab Aristoph. deductum, de strenuo & insigni quodam viro. Suidas tamè peplum ait esse *ἰμάτιον γυναικῶν καὶ παικίδων, ὅτι περιπέλασται ὄν.*

Latices,] Latex, quod intra aliquid lateat, dictus humor quiuis. Hic vinum sacrum, vt apud Virgil. in 4.

-Latices nigrescere sacros.

Illic forma.] Illicente & seducente. Illicere est illaqueare. Nonius. vel illice, ab illex, id est, sine lege. Plaut. Lectus illex est, elca meretrix.

Capit.] Decipit & allicit. Virgil. 1. Georg.

--Neque insidiis noctis capiere serene.

Cicero 3. Offic. ex veterum legum formula: Nam quanti verba illa, vt ne propter te fidem tuam captus, fraudatusve sim. Et in iure sepe, capere pro decipere: vt, Non capitur qui ius publicum sequitur. l. 1. 16. de reg. iur. D. Sæpe etiã titulo de Minorib. vt l. 3. 11. & l. 12. hinc captionem accipi pro fraudatione, fallacia, damno non raro reperimus, l. 1. de in integrum restitut. l. 1. in fin. de vacat. mun. l. 3. de coll. bon. D. Et captiosum pro fallaci atque damnofo, l. 41. de vsucap. vt & aliquot locis aliis.

Non

Non tibi, sed religioni.

EMBLEMA VII.

I S I D I S effigiem tardus gestabat asellus,
 Pando verenda dorso habens mysteria.
 Obuius ergo Deam quisquis reuenter adorat,
 Piasque genibus concipit flexis preces.
 Ast asinus tantum praestari credit honorem
 Sibi, & innumescit, admodum superbiens:
 Donec cum flagris compescens, dixit agaso
 Non es Deus tu, aselle, sed Deum vehis.

Sacerdotes
 honore affi-
 ciendi.

Sacerdotes, Episcopi, & qui rebus sacris praesunt, in honore
 sunt habendi, ob id maximè, quòd sacris praesint, quorù sunt
 adm.

administri, licet interdū aut vitiis plusquā vulgariis implicari, aut ignari & stupidi habeantur. Hi verò vt suum munus & officium curare vel maximè debent, sic quantā dignitatem sustineant, ipsos subinde animò secum reputare par est. Meminerint tamen se homines esse, nec sibi arrogant impensius, quòd tantum ministerium gerant, & rerum diuinarum curam, quasi humeris impositam habeāt, ne, vt alius audiuit, Non es Deus, sed Deum fers, illi audiant: Non vobis hæc, sed Deo soli omnis est tribuenda gloria. Itidem dici potest de præfectis Imperatorum aliorumq; principum cū popularē applausum excipiunt audacius quā par est in prouinciis, in quibus vicem regiam obtinent. Sic enim ad eò modestè, tamq; circumspectè se gereere debent, vt priuati honoris nomine nihil, ipsius Principis laudi vel minimum detrahant, & se interea norint quales sunt.

*Præfetti ac
ministri
Principum.*

Est enim operæpretium τὸς ἐν ἀξιώμασι τιμωρὸς γινώσκον, ἐπι-
αὐθροπον εἶσιν. Succurrit mihi exemplum nobile Cornelij Galli Ægypti prouinciæ præfetti: is quia sese gessisset insolentiùs, multaue flagitiosè fecisset, statuas etiam sibi locari passus & Pyramides in altum tolli, quibus à se gesta continerentur; accusatus est à Valerio Largo: cognitioni præfuit Augustus: ignominia notatus est Gallus: vetuitq; Cæsar, ne reus prouinciam postea obtineret. Retulit Dion. lib. 53. Huic penè simile quod narrat Corn. Tacitus lib. 4. de Lucilio Capitone; qui procurator Afiæ sub Tiberio accusatus est in senatu à prouincialibus, quòd vim prætoris vsurpasset, militumque manu ad comitatum vsus esset: itaque conuictus, in exilium pulsus est. Laudatur à Plutarcho Vitiellus Cato, quòd quæstor factus scribarum, officiorum, aliorumque generis eiusdem minuerit eam prærogatiuam, quā longo tempore vsurpauerant: iussit enim, ministros non magistros se esse meminissent. Sumptum est Emblemata ex Gabriæ apologis. Sic enim ille;

*Fons Em-
blematis.*

Ὁ μὲν δὲ παρῆεν ἀργυροῦν βέτας,
Ὁ πρὸ σπονδῶν πᾶς τις αὐτοῖς προσέειπε,
Τὸ γὰρ ἂν παρῆας, μὴ δέλον ἰδίῳ δὲ
ἢ κῆρυξ, ὃ δὲ αὐτὸν δεινὸν ἂν ἄγει.

Qui versiculi quoniam cōmodè (sed περιφραστικῶς) redditi sunt à Gabriele Faerno Cremonensi, conferam huc perlibenter:

Simulachrum a sellis baulans argenteum,
Cum id transeuntes flexo adorarent genu,
Sui hoc honoris gratia est fieri ratus:
Lūmque insolenti elatus arrogantia
Nolebat ambulare, donec aspero

*Prohè dolatus fuisse clunes, audijt:
O stultè, non es tu Deus, sed fers Deum.*

SE NORIT HOMINEM, QUI MAGISTRA-
TVM GERIT.

Fabulæ huius rationem vno disticho complexus est Ioan Mercerus, Hebrææ linguæ Doctor regius: quod memini ab eodem non semel in suggestu obiter dictum:

*Quid sibi vult asinus tergo mysteria portans?
Indoctos videas sæpè præesse sacris.*

*Quid per
asini syn-
bolum vete-
res intellie-
xerunt.*

Non erit à re alienum, si adiecero, asinum à veteribus Aegyptiis sapientiæ, fortitudinis, laboris indefessi, & frugalitatis esse symbolum. Qui enim sapientiæ sit operam daturus, eum oportet victu esse tenui, omnia quæ in vitam humanam cadere possunt, æquo ferre animo, neque ad ullam exandescentiam aut contumeliam sese conuertere: animo esse paruum, simplicè & inopem, ut asinus est, qui nullum inter carduos & lactucam discrimè faciat: nullum denique sit onus quod detreteret: & ubi opus fuerit, pro boue terram proscindat, sitq; totius humanæ cõmoditatis assiduus minister, ut etiam, quod adagio dicitur, portare mysteria compellatur. Lege Pierium Hieroglyph. lib. 12. Et hæc quidem mihi meditati, luccurrit illa mordax & acuta Cornelij Agrippæ declamatio, quæ de scientiarum vanitate inscripsit, ad cuius finem adiunxit Asini encomium, de quo homine quid omnino sentiam, nihil habeo necesse dicere: nisi quod cum in literas declamitavit, videri voluit egregiè literatus; quanquam tamen non minus apud sanos videatur aucupio vanitatis delectatus, quam otiosè solers in vanitate artium insectanda.

*Asini enco-
mium per
Cornelium
Agrippam.*

Isis.

*Isidis effigiem, &c.] Isis, vxor Osiridis, Aegyptia dea, inuenit hordei legentem, vnde & Ceres appellatur. Eadem autè quæ lo-
de qua Ouid. 1. Metamorph. Diodor. lib. 1. c. 2. Cuius & meminit D. Aug. lib. 8. cap. vlt. aliisque locis. Lactant. 1. cap. 11. & 15. quidque ea significetur, enarrat Macrobius. cap. 20. primi Satur. & postremo Lilius Gyrald. Syntagmate 12.*

Pando dorso.] Reflexo, curuo propter impositum onus. Ouid. 4. Metamor. Sustinet, & pando non fortiter hæret asello. Idè 1. Pastor. Venerat & senior pando Silenus asello. & 3.

Vsq; piger pandi tergo residebat aselli.

Item 2. Amor. *Currit in immensum panda carina solum.*

Mysteria.

Habens mysteria.] Alludit ad parcemiã, ὅν ἄγιν μυστήρια. Sim autè mysteria, arcana quæ dā vulgo minimè cõmittenda, & in tantum cognita, qui iisdè sacris iniiciantur; ἀπὸ τῶ μυστῆριον, ab ore obsignãdo, omnib⁹ enim mysteriis silētij fides debetur.

Qua

Quà Dij vocant, eundum,

EMBLEMA VIII.

In trivio mons est lapidum: supereminet illi
 Trunca Dei effigies, pectore facta tenus.
 Mercurij est bigitur tumulus, suspende viator
 Serta Deo, rectum qui tibi monstret iter:
 Omnes in trivio sumus, atque hoc tramite vitæ
 Fallimur, ostendat ni Deus ipse viam.

Didicimus ex Stephano & Hesyeh. Grecis auctoribus, Mer-
 curium Hodiurn & Hegemoniũ fuisse priscis appellatum
 (Ὁδὸς καὶ ἡγεμονίᾳ ἐπιπέδῳ) tum à viis & semitis, in quibus
 statuebatur ad viam monstrandam peregrè proficiscentibus.
 Proinde Herma, id est, statuae Mercurij, & lapidei lignicive

*Mercurius
 cur Hodiurn
 & Hegemo-
 nius dicitur.
 Mercurij
 officia.*

cippi solebant in triuuis erigi ad indicanda viarum discrimina, quia *αὐτῶ δ' αὖτ' εἰς πᾶσιν προξενὶν ἠγρεύουσιν χερσὶν αὐτῶν*, ait Phurnutus. Viatores itaque statuis solebant lapidum aceros cumulare: sic enim Deum putabant honorari, ea. l. re quæ in promptu esset & obuia: vel quod ita viam repurgare viderentur, vel quod eo lapidum cumulo Dei effigies prætereuntibus esset notior. Vlpianus, auctor Græcus, annotat ad oration. Demost. aduersus Leptinem, Hermas. i. Mercurios eiusmodi fuisse quadrangulos, superiore parte Mercurij figuram referentes, inferius inscriptiones viarum ostendentes. Qua de re Gyraldus Syntagmate 9. Iuuenalis huc respexit, cum ait, *truncoq; simillimus Hermæ*: & Prouerb. Mercurio dextro, & Mercuriale, & Bistrōs Mercurius. Hoc autem quasi ænigmatico monemur, ea tantum sequenda esse, ad quæ Deus & natura nos idoneos esse voluit, cum summae fatuitatis & dementiae sit, aliquid inuita, quod aiunt, Minerva suscipere & persequi. Rectè dicebat Cato apud Ciceronem, naturam optimam ducem sequendam, nihilq; aliud fuisse olim gigantum more bellare cum Diis, nisi naturæ repugnare. Sed & D. Paulus adhortatur, eam vt sortem vitæ quæ rationem teneamus, cui nos Deus addixit. Sed quoniam menti humanae ea est innata cæcitas & ignoratio, vt qua via sit eundem planè ignoret, omni piæ vitæ cultu, & summissa mente ad eum per fugiendum est qui se viam, qui veritatem, qui vitam esse falsus est; quem qui sequitur, in tenebris non ambulat: continuoque illud Dauidicum nobis ardenti animo repetendum, *γνώρισθαι μοι ὁ δὲ ὁδὸν ἢ πῶς πορεύσομαι*: Ostende mihi, Domine, viam in qua ambulem. Certè & Socrates apud Platonem in Critone, pergendum ea se solum esse via, qua Deus nos ducit, asseuerat. Quo pertinet illud Persij è 3. Satyra:

— *d. sec quem te Deus esse*

I. sit. & humana qua parie locatus es in re.

Ceterum ne transiliam quod ad rem pertinere videatur, hic Mercurij nomine olim Deorum nuncij, vel sacras literas (quæ nobis diuinam voluntatem aperiant) intelligimus: vel Prophetas & Doctores sacri & caelestis oraculi nuncios, ex quibus orthodoxam salutis aeternæ viam & rationem excipere est necesse. Seria autem suspensa, honorè cultumque aut quem obseruantiam exhibendum esse significant. Hoc addam postremò, videri hoc Emblemata non malè referri posse ad cuiusque vitæ genus & institutum, ad quod ingrediendum cum difficili sit, opus est aliquo Mercurio, id est, præceptore seu doctore, qui viam doceat.

Mercury

Hermæ.

*Sequenda
natura.*

*1 Cor. 7
Ephes. 4.*

Psal. 143

*David no-
mine Al-
1077*

Serta.

Mercurij est igitur tumulus.] In aliis quibusdam exemplaribus legitur Cumulus: sed vtraque lectio tolerabilis. Tumulus, quasi tumens tellus, pro sepulcro frequentius usurpari solet. Qui verò loco vocabuli tumulus, aut cumulus, legi malunt, facies, non mihi probantur: quia vocabulum, facies, pro effigie aut statua hic veram Latinitatem non sapit. Non desinam prius, quàm quod improba lectione obseruavi, studiosis rerum antiquarum communicem. Olim consuetudine receptum fuit, vt supersticiosi temerè oblatos in via lapides stipitesque, tanquam numina colerent: Apuleius de asino: Neque iustus religiosam moram viatori obiecerit, aut ara floribus redimita, aut spelunca frondibus inubrata, aut quercus cornibus onerata, aut fagus pelli- bus coronata: vel enim colliculus sepimine consecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel celspes libamine humigatus, vel lapis vnguiæ delibutus. Propertius

Et quicumque sacer, qualis ubique lapis,

Xenophon: καὶ τὸς ἕδ' ἰσθῆν, ὅτι βωμῶν, ὅτ' ἄλλων τ' ἰσθῶν

ἰσθῶν τιμῶν, τὸς δὲ καὶ λίθους καὶ στυλάς τὰ τυχεύοντα, καὶ θηρία οὐκ ἴσθῶν.

Suspende viator Serta Deo.] Plinius historia mundi 2. l. c. 2. Inter sacra tantum & bellicos honores, coronis nomen suum vindicantibus. Idem 3. c. Et iam tunc coronæ Deorum honos erat.

*De coronis
quæ statuis
Deorum ap-
pendebantur.*

Quibus ex locis intelligimus, coronas statuis rebûsque sacris olim solitas appendi. Quod si quis auctoritatem etiam aliorum sibi dari postulet, adferre possum Apuleium, qui sic 3. De asino aureo. In ipso verè meditullio, inquit, Hipponæ Deæ simulacrum residens edicula, quod accuratè corollis roseis, & quidem recentibus fuerat ornatum. Et 4. lib. Iamque per plateas commeantem, populi frequenter floribus, sertis, & solutis adprecantur. Idemque libro vndecimo, simulacrum Lunæ describēs: Corona, ait, multiformis variis floribus sublimem distinxerat verticem. Et paulò post. Dextra proferens sinistram Deæ coronam, mihi etiam Hercules coronam consequenter. Itémque: Nam sibi visus est quiete proxima, dum magno Deo coronas exaptat. Ad hunc veterum ritum respexit Ouid. Fastorum 2. de Arione loquens, qui citharædus à piratis captus, iamque de vita desperans,

capit ille coronam

Quæ posset crines, Phæbe, decere tuos.

Apponam & Tertulliani locum è libro De corona militis, vbi ait Pandoram primum à Charitibus coronatam, honoris causa scilicet, cum à Diis omnibus numeraretur.

*Viatores
homines.*

Viator.] Quicumque sis hac in vita hospes, vt omnes reuera sunt. Plato vitam nostram modò viæ, modò peregrinationi similem facit, *παραπεδιμια καὶ ὁβία*.

Omnes in triuio sumus, &c.] Iuxta Ouidianum illud, *Fastor. 5. Vt stat, & incertus, quâ sit sibi nescit eundem,*

Cum videt ex omni parte viator iter.

Theognis: ἐν τριόδῳ ἐστῆκα: In triuio consisto. vt enim viâ sepe pro consilij ratione poni solenne est Græcis: sic *τριόδῳ* pro incertitudine consilij. Itaque Plato 7. Legum, *καθάπερ ἐν τριόδῳ γινώμεν*, &c. monet ne ad rem nouam & inusitatam amplectendam accurramus, sed consistamus, quasi ad triuium aliquod venerimus. & Minutius Felix in Octa. vt qui rectam viam nescit, vbi, vt fit, in plures vnâ diffinditur, hæret anxius, nec singulas audet eligere, nec vniuersas probare: Sic cui non est veri stabile iudicium, &c. Sic hac in vita tot tantæq; sese offerunt difficultates. & salebræ. Adde quòd tam crassa, tamq; supina hominum mentibus insita sit ignoratio, vt quid potissimum sequi debeat, quiuis ignoret, & nisi adiutus ope cælesti, in certam aliquam viam se recipere non potest. Dicebat enim ipse salutis instaurator: Sine me nihil quicquam efficere potestis. Nec verò sumus idonei ad aliquid vel cogitandum tanquam ex nobis sed si ad aliquid idonei videamur, id certè ex Deo est, ait D. Paulus, 2. Cor. 3.

Trames.

Tramite vite.] Curriculo vitæ & decursu. Toto disticho eandem continuat *ἀλληγορίαν* à viatoribus. Trames, *transuersa* & obliqua semita.

Ostendat mi Deus ipse viam.] Allusio ad illud Pindari: *Διὸς ἐκ προομιῆς*, ab Iouis proœmio, quo significatur conatus omnis nostri principium à Deo sumendum esse. Aristides oratione panegyrica: *ἀλλ' ὡς ἐρ' ἴφην Πίνδαρος*, *Διῶν δειξάτω ἀρχὴν*, *ἵδεν δὲ πικρὸν*. Sed, vt ait Pindarus, Deo initium ostendente, nihil erit impediendi. Idem auctor alio loco eandem sententiam vsurpauit: *Διῶν δειξάτω Πίνδαρος*, *δείξάτω ἀρχὴν*, *εὐθεία δὲ κέλευθός ἐστιν τὸ προκείμενον*: Deo initium monstrante, ait Pindarus, facilis est semita ad inueniendum quod propositum est.

Fidei Symbolum

EMBLEMA IX.

STET depictus HONOR tyrio velatus amictu,
Eiusq; iungat nuda dextram Veritas.

Sitq; AMOR in medio castus, cui tempora circum
Rosæ n, Diones pulchrior Cupidine.

Constituunt hac signa Fidem, Reuerentia Honoris
Quam fouet, alit Amor, parturitque Veritas.

EX antiquissimo marmore, quod etiã visitur hodie Romæ, sumptum Emblemata. Est autem Fidei simulacrum, quod Vnde tractum Emblemata. imagine imberbi, sed ætate matura, cui adiectum nomen HONOR. Hic VERITATE, quæ virginea est facie, manum por-

*Fides ad-
iunctis cau-
sis descri-
pta.*

Fides quid.

*Veritas nu-
da.
Honos.*

*Pudicus a-
mor.*

*Sancta
regiō
Sabini, pra-
figurata.*

*Iupiter, Pi-
stius San-
ctus, Sagus.*

*Fidij simu-
lacrum.*

*Honor
Deus.*

igit: in medio AMOR puer. His tribus simulacris FIDES describitur: quippe quæ veritate, fide & amore nitatur. Veritatem matrem habet, illam quidem nudam & simplicem non comptam fuce aliquo, non velo tectam. Et quidem fides definitur, dictorum conuentorūque constantia & veritas, quæ ideo parentem habere Veritatem dicitur, & eam nudam, quod in pactis, cōventionibūque nihil fucatum esse, aut à verò alienum debeat: cui adheret Honos porrecta dextra, tanquam stabilis cuiusdam, firmique pacti pignus. Is Honos purpurea indutus veste, quod veritas facillimè possit imminui & labefactari, nisi adsit honoris & reuerentiæ quædam ratio, qua eadem fulciri opportunè & cum dignitate possit. Hoc etiam virtutis præmium, & honestatis omnis tanquam patrem nutricium, pictores & plastæ nobis adumbrarunt. At locum medium occupat honestus Amor, qui veritatem & honorem nexu firmo colligat & deuincit. Nisi enim tanquam condimento aliquo amicitia & beneuolentiæ mutue consocientur hæc inter se alioqui diuersa, vinculum nullo penè negotio dissolui poterit. Id etiam totum referre par est ad antiquam illam veterum Sabinorum præfigurationem sacrosanctæ *πιάδος*, apud quos, diu ante CHRISTI seruatoris aduentum, erat simulacrum quoddam triplici facie, cuius etiam nomen triplex, nempe Sanctus, Fidius, & Semipater, haud dubiè præcipuum religionis Christianæ mysterium representans. Quod ab Ouidio describitur 6. Fastor. Sanè Diony. Halicarn. lib. 4. ait Iouem, Pistium esse dictum, quem Romani Sanctum appellabāt, qui & sagus, Pistius, Sanctus, & fidei sponsor aliis nominibus efferebatur. Coniicere est Pistium eundem fuisse cum Fidio. Nam vt *πίσι* Græcè fides, ita *πίσιος* *πείσιος*, Fidius nominari commodè potest. Sed & hodie in Romanis antiquitatibus Fidij simulacrum ita effictū conspicitur. Marmor est in fenestræ modum formatum, in quo tres imagines effictæ statuuntur. Dextra quidem virilis habitu pacifico, sinistra verò vt muliebris, eodem habitu, coronam in capite lauream gestans, quæ dextram dextræ iungat cum prior imagine. In harum duarum mediò ingenui puertuli effigies cernitur, cuius supra caput hoc legitur, FIDII SIMVLACRVM: apud imaginem dextram virilem HONOR: in sinistra imagine muliebri, VERITAS. Gregor. Gyrald. Syntag. 1. 2. & 10. Historiæ Deorum.

Stat depictus Honos, &c.] Honorem pro deo coluerunt veteres, vt etiam Fidem & Virtutem, & Ouid. Fast. 5. ex Honoris, & Reue

Reue

Reuerentiæ coniugio ortam esse Maiestatem voluit. Plin. 35. cap. 10. August. De ciuit. 4. cap. 21. & 24. Adiciam obiter: Amor honori adiunctus verecundiam creat, imò verò ipsamet verecundia dici non ineptè potest, quò spectat illud M. Ciceronis ex Lælio: Maximum ornamentum amicitiae tollit, qui ex ea tollit verecundiam, itaque in iis perniciosus est error qui existimant libidinum, peccatorumque omnium patere in amicitia licentiam.

Tyrio amictu.] Purpurea veste. Ex Tyro vrbe Phœniciae conchyliis, & murices aduehuntur, quorum sanguine fit purpura. Plinius lib. 5. cap. 19. Nunc omnis eius nobilitas conchylio atque purpura constat. Et lib. 35. c. 6. Quare Puteolanum potius laudatur, quàm Tyrium aut Gætulicum, vel Laconicum, vnde pretiosissimæ purpuræ. De purpuræ autem inuentione, si vacat, lege Calliodorum initio lib. 1. Variarum formularum.

Lingat nuda dextram VERITAS.] Fingebatur *ἀλήθεια*, vt scribit in Amphiarao Philostratus, virgo niueis induta vestibus. Hippocrates in quadam ad Philopomenem Epistola, eam depingit mulierem pulchram, magnam, simpliciter ornatam, illustrem ac splendidam, cuius oculorum orbis pro lumine nitentur, vt astrorum & stellarum fulgorem viderentur imitari. Nuda hic dicitur, quòd qui eam colunt, aperti sunt ac simplices, nullo modo fraudulentum, aut insidiosum, aut quòd veritatis oratio simplex esse debeat, aut quòd in luce & oculis omnium agnosci velit. Hinc Horat. 1. Carm.

*Veritas
Dea quomodo
pietate.*

Nuda Veritas cur.

— & *Iustitiæ soror*

Incorrupta Fides, nudaque Veritas.

Ceterum Fidei symbolum in dextris iunctis conspiciebatur, idque Numæ Pompilij instituto. Moris etiam fuit, vt fidei faciendæ & comparandæ gratia dextras coniungerent. Quod multis auctorum meliorum locis facile est obseruare. Veritatis nudæ rationem docuit libro 44. Hieroglyphicôn Pierius: symbolum verò dextrarum coniunctionis Gyrald. 1. Syntagmate Historiæ deorum: post ceteros omnes vir eruditus Cælius Curio appendice Hieroglyph. Pierij quædam non pœnitenda retulit.

*Dextra
symbolum
Fidei.*

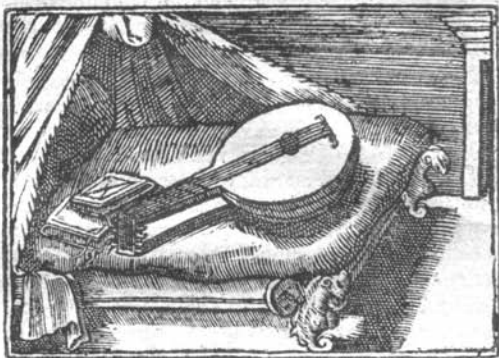
Diones pulchrior Cupidine.] De duplici Cupidine, & Venere duplici, maturius postea. Dione Veneris mater ex Ioue, vnde Venus Dionæa. Virgil. 3. Æneid.

Sacra Dionea matri, diuisque ferebam.

Fœdera.

Ad Maximilian. Mediolanen. Ducem.

EMBLEMA X.

HANC citharam, à lembi qua forma halientica fertur,
 Vendicat & propriam Musa Latina sibi,
 Accipe Dux : placeat nostrum hoc tibi tempore murus,
 Quo nova cum sociis fœdera inire paras.
 Difficile est, nisi docto homini, tot tendere chordas:
 Vnâque si fuerit non bene tenta fides,
 Ruptâve (quod facile est) perit omnis gratia concha,
 Illeque præcellens cantus, ineptus erit.
 Sit Itali cocunt proceres in fœdera : concors
 Nil est quod timeas, si tibi constet amor.
 At si aliquis desciscat (uti plerumque videmus)
 In nihilum illa omnis soluitur harmonia.

Principi suo indicat, quanta vis concordiae sit, sumpta comparatione à lyra temperato, aut confuso concentu: ea enim constans ex summis, mediis, & infimis chordis concinnam reddit harmoniam, si tamen eam vir artis peritus aptauerit. Eodem quoque pacto Respublica omnis variae ac diuersae conditionis hominibus composita, firma & concordiae pace ligatur, si modò Principem habuerit idoneum, qui & consilio & visu rerum valeat, quiq; benevolentiam, assensum, & commune pacis vinculum inter ciues fouere norit. Ea ratione praeter alios quotquot usquam fuere ab omni saeculorum memoria terrarum Dea gentiumque Roma perstitit, quoad Principes habuit pacis & tranquillitatis studiosos, iidemque auctoritate dignitateq; commendabiles. Cicero de Republica disputans, inducit Scipionem eum, qui Carthaginem deleuit, de Republ. verba facientem, quando iam iamque peritura praesentiebatur. Cum enim Scipio in 2. lib. sine dixisset, ut in fidibus ac tibiis, atque cantu ipso ac vocibus, concertum esse quendam tenendum ex distinctis sonis, quem immutatam ac discrepantem aures eruditae ferre non possunt, eumque concertum ex dissimillarum vocum moderatione concordè tamen effici & congruentem sic ex summis & mediis, & infimis interiectis ordinibus, ut sonis, moderata ratione ciuitatem consensu dissimillimorum concinere: & quae harmonia à musicis dicitur in cantu, eam esse in ciuitate concordiam, arctissimum atque optimum omni in Republ. vinculum incolumitatis, quae sine iustitia esse non potest: quod à Cicero petitum constat è 4. De republ. Platonis, cuius haec verba: ἰσῆς οὖν, ἢν δ' ἰγὼ, ὅτι πιπιακῶς ἰμαντινόμεντα ἀρτί, ὡς ἀρμονία τινὲ ἢ σφροσύνη ἰμῶνται, τί δὲ ὅτι ἔχ' ὡσπερ ἢ ἀνδρεία καὶ ἢ σοφία ἐν μίση τινὲ ἰκατέρᾳ ἰνοῦσα ἢ μὴν σφῆν, ἢ δ' ἀνδρείου πῶν πόλιν παρέχοντο, ἔχ' ἔτω πῶν πόλιν ποιῆ αὐτῆ, ἀλλὰ δὲ ὅλας ἀτιχῶς τίταται διὰ πασῶν παρεξομίνην ξισιάδοντας τοὺς τι ἀδυνασίαν τωτῶν, καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους, καὶ τοὺς μίσηνε, εἰ μὴ βούλα, φρονήσι, εἰδὲ βούλα, ἰσχύει. εἰδὲ πλῆθῆ ἢ χρημασίμ, ἢ ἄλλα ἐπιπῶν τῶν τοιούτων. ὡς ἰσχυροτάτ' αὐ φαίμεν ταύτῳ πῶν ἐμῶντων σφροσύνην ἰδὲ χείρονός τε καὶ ἀμείνον' κατὰ φύσιν ξυμφωνίαν, ἐπίτηρον δὲ ἀρχειν καὶ ἰν πόλει καὶ ἰν ἰσὶ ἰκάσῳ. Hæc ex Ciceronis libris de Republica retulit diuus Augustinus libro 2. capite 21. De ciuitat. Dei. Sed hoc loco non erit alienum, si admoneam Romanos veteres per Lyrae Hieroglyphicum concordiam designasse, ut & veteres alij iudicium compositum, concordiam inæqualium, rectam

Reipubl.
cum Lyra
comparatio.

Locus insignis è 2. de
Repub. Cicero-
nis.

Quid per ly-
tam veteres
intellexe-
runt.

bonamque institutionem, rationem, amorem, sedatum animum, & alia plura; ut commodius ad concordiam suadendam symbolum ab Alciato minimè videatur excogitari potuisse. In lyra enim diuersæ chordæ simul componuntur; & ad eundem tonum temperantur: quod prudens & sedatus homo praxim vel in suis affectibus rationi subiiciendis, vel in œconomia moderanda, vel denique gubernatione Reipubl. in quibus homines varij ac diuersi, cum singuli sint, non possunt non habere singulas de rebus opiniones: sed sapientis tamen Principis moderatione in vnum quasi harmoniæ concentum conueniunt. Isidorus quidem Cynicus meritò Neronem increpabat, quod cum Musicæ arti operam daret, Nauplij mala bene canentium sua verò bona malè disponderet; neque sibi vllum in vita concentum proponeret. Et Diogenes Musicos stultitiæ arguebat, qui lyrae chordas optimè iuxta suæ artis leges compararent, animum verò minimè componerent. Ea quidem ratio fuit, quæ Platonem animum harmoniæ & concentus nomine appellari: Aristophanes sapientem hominem & Gratiis ornatum, optimum Musicum & citharædum esse. Nam idem Platonem putat Musarum nomen à *μῦσιν*, quod sonat idem ac honeste institui. Sed inter ceteras symboli huius significationes, mihi placet admodum ea, quæ ratio, quæ mens, quæ iudicium, & recti conspicientia intelligitur. Sic enim plerique optimi scriptores (inter quos principatum quendam sibi suo iure Cicero vendicat) concordiam à corde deflectunt: cor enim animus videtur, è quò in corde sit animi principatus: vnde còcordes, vecordes, & excordes denominantur. Alij concordiam à chorda derivari malunt, quòd variæ chordæ cantum vnum faciant. Ita verò quia studiorum consensus atque similitudo amorem pariat, Platoni lyra consecratur, & annumeratur inter ea quæ sunt amoris monumenta. Cum enim in se lyra suauitatem Musicæ contineat, non malè videtur habere quandam cum Venere Amore, Gratiis similitudinem: quippè quæ blando ad se homines illicio pertrahat. Ceterum ea sedati animi iucunda gratiaque imago, imò verò laborum, studiorum & perturbationum dulce lenimen; bellè fuit institutis Lacedæmoniorum expressa, apud quos erat solenne, ut ad lyrae aut tibiæ, ut alij volunt, sonum aciem instruerent: & Achilles non alia ratione furibundum animum sedabat, quam lyrae modulis: ut placet mihi Hieroglyphicum istuc mirabile esse videatur. Sed de lyra plus satis, & fortasse *παρρηγνα*: nisi quòd huc referrem libere

*Concordia
vnde dicta:*

quæ de lyra retulit Stobæus ex Euryphamo Pythagoreo, cap. *πρὸς ἀθανάτους*, quo loco humanâ vitam cum lyra nō inconcinne confert. Non possum etiam, quin hoc loco memorem, quæ Diogenes Pythagoreus disputat apud eūdem Stobæum, cap. *πρὸς βασιλέας*, Regis esse munus ut Rempubl. lyrae instar moderetur, nempe, vbi prius sibi ipsi imperarit ex præscripto legis: cuiusmodi qui nosse debeat populi, quem sibi commissum habeat, harmoniam & concentum ad eam legem sibi accommodandam esse.

Hanc citharam, &c.] Hic lyram pro testudine, quæ vulgò est *Lyra seu testudine*, accipit, cuius inuentionem Mercurio referunt. *Polydor. lib. 1. cap. 15.*

Alambi quæ forma halieutica.] Quæ formam habet lembi, *Lembus*, nauticæ breuis & celerrimæ. Lazar. Baifius lib. De re nauali. Halieutica autem per similitudinem scaphæ piscatoriæ. Hinc Halieutica. *Halieutica.* Halieuticum opus, in quo de piscibus tractatur. ἀλιεύς enim piscator. ut Ouidius Halieuticon opusculum scripsit: quod tamen plerique viri docti Lucano tribuunt. De Halieuticis quædam Plinius lib. 32. cap. 2.

Vendicat & propriam, &c.] Vendicat sibi propriam quantumvis inuentionem tamen Græcis debet. Sed tamen Italos id sibi vindicare suspicor, quod apud eos lyrae vsus sit frequens habitus. Non erit incommodum repetere, quæ de Musicæ prima inuentione collegit Polydorus Virgil. lib. 1. cap. 15.

Quo noua cum socijs, &c.] Historias Italicorum bellorum tibi compares ex P. Iouio, Guicciardino, & alijs permultis, si vacat: *Gratia.*] Concentus, decorum, suauitas.

Concha. Lyrae, testudinis.

Nilest quod timeas, si tibi constet amor.] *Δείσις* admodum effi- *Optima.*
cax, planèque iis necessaria, qui suum imperium volunt esse sta- *principis custodia quæ*
bile & permanens. Sic Isocr. ad Nicoclem: *φυλακὴν ἀσφαλιστά-*
την ἑσέμας & *ἔτι τιὼ τε τῶν φιλοῦν ἀρετῶν, καὶ τιὼ τῶν πολι-*
τῶν ὁμιλοῦν, καὶ τιὼ σαυτὸ φρίνησιν, διὰ γὰρ τῶν καὶ κτασθαι καὶ
διαψῆσαι τὰς τυραννίδας μάλιστα αὐτῆς δύνανται. Et Claudian.

Non sic excubia, non circum stantia pila,

Fit utatur amor.

Praclare Agesilaus, cū rogaretur cur Sparta nō cingeretur mœnibus, ciues armatos, & inter se cōsentientes, satis esse ad vrbis præsidium respondit. Dicebat etiam ciuitatē non saxis, aut vallibus, sed incolarum virtute muniri, quos nimirum si iungat concordia, nullus potest firmior esse murus. Ad id respexit Cicero 2.

Philip. Nonne igitur millies perire est melius, quam in sua ciuitate sine armorum praesidio non posse viuere? Sed nullum est istuc, mihi crede, praesidium: charitate & beneuolentia sepe oportet esse, non armis. Plutarch. ἐν πολιτικοῖς ποικυλλήμασι nihil comendatius esse viro ciuili ait, quam ut suos ciues amicitia mutua, concordiaque deuinciat, litium & discordiarum occasionem omnem tollat. λέγεται δὲ τῷ πολιτικῷ μόνον ἐκ τῶν ὑποκαμμένων ἔργων, ὁ μηδένος ἐλαττόν ἔχει τῶν ἀγαθῶν, ὁ μόνον ἀποποιῶν καὶ φιλικῶν πρὸς ἀλλήλους ἀπὸ τοῖς σωτικῶσιν, ἰριδας δὲ καὶ διχοφροσύνας καὶ δυσμελείαν ἐφαίρειν ἀπασαν, &c. Nec verò spernanda vox est Agasicles, qui rogatus, qua ratione Princeps tutus haberi absque stipatoribus & satellitio posset: Si subditus ita imperaret, ut pater liberis. Quid enim Periandri vel Antigoni preclara huc responsa conferam? Horum enim alter dicebat, summa ope nitendum esse iis, qui tuto regnare vellent, beneuolentia potius quam armis stiparentur: alter, amicis suadentibus, ut si Athenas caperet, firmis & validis eam praesidio muniret, rectissime dixit, nullum imperij firmius & stabilius esse praesidium, quam ciuium beneuolentiam. Idemque perit Synesius: σύννοια μόνη καὶ μέγιστα βασιλείας ἐστὶν ἰσχυρὸν φυλακτήριον. Nec verò mihi temperare possum, quin adiicia istuc et Arato Plutarch. Veram ac stabilem ciuium beneuolentiam, optimam esse principis custodiam: ὁδὸν, οἷον ἀληθινὴ καὶ βίβλος σύννοια φυλακτήριον ἀνδρὸς ἀρχόντου. Grassatores enim & latrones sese tutantur praecipitiis & rupibus, quantum possunt: Regi autem nihil fide & beneuolentia suorum firmius aut munius esse vnquam potest.

Desciscat.] Discordet, aut factiones concitet,
Soluitur.] Dissoluitur.

Harmonia unde dicta. *Harmonia.*] Fidium concordia & concentus, ab ἀρμόζω, concipere. Fab. c. 10. lib. 1. Instit. Orator. & Macrobi. 1. Saturn. c. 6. Laudatur Iustiniano, Nouella constitutione 8. καλὴ τε καὶ σύμφωνος τῶν τε ἀρχόντων καὶ τῶν ἀρχομένων ἀρμονία: qua soluta sequitur ἀταξία & perturbatio omnium Reipubl. ordinum.

Silentium.

EMBLEMA XI.

*Cum tacet, haud quicquam differt sapientibus amens:
 Stultitia est index linguaque voxque sua.
 Ergo premat labia, digitoque silentia signet,
 Et sese Pharium vertat in Harpocratem.*

ID expressum est ἐκ τοῦ παλλαδαῖ, i. Anthologiae Græcorum epigrammatum:

*πᾶς τις ἀπαιδύτῃ φρονιμώτατ' ἐπὶ σιωπᾶν,
 τὸν λόγον ἐγκρόπτων ὡς πᾶθ' αἰσχρότατον.
 Dum tacet indoctus, poterit cordatus haberi:
 Is morbos animi namque tacendo regit.*

Sic

- Prudentes pauciloqui.* Sic enim ferè non distinguitur imperitus à docto, à circumspetto prudenti que homine imprudēs, si linguam cohibuerit. Eam ob rem facile est coniciere, cur quos Homerus, ingeniorū vertex, sapientissimos effinxerit, eisdē & filētes ferè, aut certè pauciloquos esse voluerit. Nouerat enim silentium, & parcum sobriumque orationis vsum, specimen habere grauitatis: cōtraque apud sapientes maximè, loquacitatē indicem esse stultitiæ. Neque enim alio nomine Therfitem morionem vituperatione dignū arguit, quàm quòd loquax esset, quàm quòd obstreperus, importunè garrulus & seditiosus. Is enim nō propriè loquitur, non verba facit, vt alij, sed tumultuatur: *θερσίτης μὲν ὄμιλον τρεπνὸς ἐκόλοα.* Nestori consultissimo seni tribuit orationē melius dulcius ab ore fluentem: *τὴν ἡγεῖται ἀπὸ γλώσσῃς μέλιτος ὄμιλον ἰσὺν αὐδῆς.* Menelao argutā illam quidem, & nunquā à re discedentem breuiloquentiam: *παύρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγύως ἰπὸ πολλοῦ μύθου.* Vlyssi grandem & vehementem, sed diu tamē cogitandum facit, antequàm loqui incipiat. Rectissime dictum est à quodam ex veteribus, loquendi magistros nos habere homines, tacēdi verò Deos. Proinde vt laudatur *ἰχθυοδία* Pythagorica & Spartanus ille Licurgus, qui suos à pueris silētio initiari voluit. Notum est adagium Græcorum, Tutum silētij præmium: & illud Simonidis, Locutum fuisse pœnituit, tacuisse verò nunquam. Succurrit Zeuxidis pictoris ad Principem Megabizum sermo. Is enim Princeps cum, animi causa, in pictoris officinam descēdisset, & vnā cum suis de arte pingendi disputare ad ostentationem auderet: Cum primum huc venisti (inquit Zeuxis) & linguam cōtinuisti, pueri mei nescio quid de te magni sibi pollicebantur, quippè qui tuum cultum tuamque purpuram obseruarent: sed vbi de arte, quam non tenes, loqui cœpisti, te continuo vt ridiculum hominem esse putarunt. Quid caprius cum duceretur ad Antiochum regem, qui hominem comitabantur, iubebant esse præsentī animo, experturum fortasse regis clemētiam, vbi ad eius oculos peruenisset: Nulla ergo mihi spes, inquit: alludens ad Iulium regem, qui iocus inrepestiuè iactus homini fuit exitiosus. Merito apud Pindarū celebratur Thebanus Epaminondas, qui quanquam multa sciret, pauca tamen loquebatur. Et certè frequenter vsuuenit, vt qui plus habeant pectoris, vt ita dicam, id est, in quibus & eruditio & prudentia maior, ij minus habeant linguæ. Demaratus cum in cōfessu quodam sileret, rogatus an id faceret stultitia, an sermonis inopia? Atqui, inquit, stultus nūquam tacere potest. Non possum

possum transilire absque piaculo auream Zenonis vocem, qui Athenis exceptus à quodam Principe vna cū regiis oratoribus (quod ille sciret eos eruditis sermonibus oblectari, curavit & quosdam Philosophos arcessere) solus nihil dicebat. Itaque coniniter à legatis appellatus: De te verò, Zeno (inquiunt illi) quidnam sumus nostro Principi renunciaturi? Nihil, inquit, aliud, quàm Athenis esse senem, qui tacere sciat inter pocula. Zeno senex, inter pocula taciturnus. Quod non simpliciter dignum laude habitum est, magnum enim est semen taciturnum esse, cū ea ætas sit admodum garrula: fortasse maius, quod inter pocula, vbi non vno nomine ad loquendum homines prouocantur: denique quod Athenis, vrbe omnium loquacissima. Itaque olim dictum est in nescio quem, qui quamdiu siluit, tamdiu magnus & grauis habitus est: Philosophus hic videri poterat, si tacuisset. Pindarus Isthmiorum 1. Herodoti Thebani encomio, Sapenumero tacuisse, gloriam maiorem afferre dicit: *ἢ πᾶν πολλὰν ἡγεῖτο σιωπᾶ μὲν, ἰδύμην μάλιστα φησι.* Ad eundem omninò sensum occurrit ex Plutarcho id, in quo gloriatur vel in primis Iño Euripidea, nimirum se scire *σιγᾶν τι ἔπυν δῆ, καὶ λέγειν ἰν' ἀσφαλείς.* Non desinam prius, quàm huc retulero pulchrum certè Pythagoræ Samij elogium quod scriptum reliquit Apuleius 2. Floridorum; quandoquidem de silentij laude mihi verba facienti occurrat, quod aliquis ex veteribus longè antè dixerat, nullos certè fore sapientiæ fructus, nisi qui à radicibus silentij proficiantur. Sic igitur hic noster Apul. Tot ille doctoribus eruditus (Pythagoram intellige ab Ægyptiis, Chaldæis, Pherecide Syro, Anaximandro Malesio, Epimenide Cretenſi, aliisque multis edoctus) tot tamque multiugis comitibus disciplinarum toto orbe huius, vir præsertim ingenio ingenti, ac profectò supra caput hominis animi augustior, primus philosophiæ nuncupator & creditor, nihil prius discipulos suos docuit quàm tacere: primaque apud eum meditatio, sapienti futuro linguam omnem coërcere: verbaque quæ volanti poëta appellant, ea verba detractis pennis, intra murum candentium dentium premere. Profsus inquam hoc erat primum sapientiæ rudimentum, meditari, cōdicere: loquari, dediscere: &c. Idem fuit Iamblici Pythagorei præceptum, *γλώσσης πρὸ τῶν ἄλλων κράται, θεοῖς ἰπέμην*, linguam cohibe præ aliis omnibus ad Deorum exemplum. Sed ad id argumentum copiosè locupletandum, consultò repetere hæbet doctissimè congesta Plutarch. commentario De garrulitate, & tractatu De Ilide & Osiride: quo loco docet quid

olim Harpocrates apud Ægyptios mysterij habuerit. De silentij utilitate Gellius lib. 11. c. 10. Plin. 3. c. 5. & 28. c. 6. Prouerb. Tutum silentij præmium.

Amens.

Amens. Qui mente est minuta, vel qui à mente descendit. Varro. hic, pro stulto, vel eo qui non malè Abderologus dicitur potest, id est, stulta loquens, quique nihil nisi nenas, nugatasque meras effuriet.

Stultitia est iudex, &c. Stultitiæ argumentum manifestissimum est lingua effrenata, interpret est enim mentis & consilij.

Ergo premat labia. Ad id Iuuenal. Satyr. 10. apparet allusisse.

— *Digito compeſce labellum.*

Labra vnde dicta.

Labia. Plutarchus 8. Symposiacôn, problem. 6. Labra, quibus iis cibus capiatur, appellationem sortita esse vult. i. λαμβάνει τὸ βόσκηρον. Sed id fortè nihil ad rem, vt pluribus disputare, & labia, vel labias sit legendum, neque enim me mouet Gellius. Apuleius, qui labias vsurpant in voce feminina. Gellius quidem lib. 10. Noctium, c. 4. bis vsurpauit labias in feminino. Et Macrobius. 2. Saturn. c. 2. citat quosdam versiculos, in quibus est, Currat ad labias mihi. Sanè Apuleius lib. 3. Asini aurei, dixit labias pendulas: lib. 10. contorta in modum lingue extremâ labii grandissimum calicem vno haustu perhausi: hic enim labia extremâ, est sextus casus. Eodem: labias modicas ambrosio re purpurantes suauari. At, quid opus pluribus? certè labias & labia citra differentiam veteres dicebant: quanquam Donatus ad Eunuchum distinxit non aptè profectò, vt labra, superiora, labia, inferiora sint; & virorum labra, mulierum labia; & labias asinorum: quod an verum vnquam fuerit, ceteris relinquendum.

Digitoque silentia signet. Alludit ad illud Ouid. ex Metam. 11.

Quique premit vocem, digitoque silentia suadet.

Martianus Capella lib. 1. Verùm quidam redimitus puer ad compresso digito salutari, silentium commonebat. Et Apuleius lib. 1. De asin. aur. At ille digitum à pollice proximum oris admouens, & in stuporem attonitus: Tace, tace, inquit, &c. Respexit autem ad id quod de simulachro Serapidis auctores referunt, cui præpositus erat silentij Deus Harpocrates, digito labia comprimens, aut Angerona ore fera obſignato. D. Augustinus De ciuit. 18. c. 5. Gyrald. Syntag. 1.

Serapidi præpositus Harpocrates.

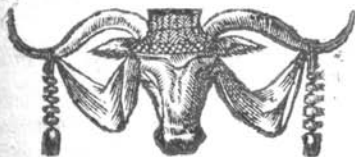
Reddere, & facere Harpocratem, quid.

Pharium vertat in Harpocratem. Apud Catullum reperitur formula hæc loquendi prouerbialis, Patrum reddidit Harpocratem: pro eo quod est, imponere silentium. Idemque dixit, Et in

ctum

stum me esse puta Harpocratem: id est omninò taciturnum & silentem. Politian. Miscel. cap. 83. Prouerb. Reddidit Harpocratem.

Vertat in Harpocratem.] Verba Plutarchi sunt ex disputatione de Iside & Osiride: τὸν ἀρποκράτην ἔτι θεῶν ἀτελεῖ καὶ νήπιον, ἔτι χερσῶν τινὰ νομισίον, ἀλλὰ τὸ περὶ θεῶν ἐν ἀνθρώποις λόγος νεαρὸς καὶ ἀτελεῖς καὶ ἀδιαφρόντης προσάτω καὶ σωφρονιστὴν, διὸ τῷ σώματι τινὲν δάκτυλον ἔχει προσκείμενον, ἰχθυοειδὲς καὶ σιωπῆς σύμβολον ἐν τῷ μιστρῷ μὲν τῶν χερσῶν ἐπιφέροντις λέγασιν, γλωσσοσά τύχη, γλωσσοσά δαίμων. i. Harpocrates non est habendus Deus imperfectus, aut etiam infans, vel certè qui leguminibus præficiatur, sed præses atque censor aliquis nouæ, imperfectæ & incompositæ hominum de Diis sententiæ. Itaque & digitum ori admotum habet, quod signum præ se fert taciturnitatis & silentij: proinde qui mense Mesore offerunt ei legumina, dicere solent, Lingua fortuna, lingua genius.

Non vulganda consilia.

EMBLEMA XII.

LIMINE quod caco, obscura & caligine monstrum,
 Gnosti acis clausit Dædalus in latebris,
 Depictum Romana phalanx in prælia gestat,
 Semiuiroq; nitenti signa superba boue:
 Nôsq; monent, debere Ducum secreta latere
 Consilia, auctori cognita techna nocet.

Minotauri
 effigies in
 signis mi-
 litariis.

Minotauri effigiē inter signa militaria Romanis ideò fuisse
 scribit Festus, quòd non minus occulta esse debeant con-
 silia Ducum & Principum, quàm fuerit olim domicilium Mi-
 notauri labyrinthus: idque vel maximè in bellicis expeditioni-
 bus obseruari debet. Vt enim momenti plurimum ad victoriã
 habet

habet taciturnitas, ita sæpenumerò ingentes adfert calamitates
 linguæ intemperantia. Dion auctor est, Tiberium Cæsarem, Tiberius.
 cum aliquando apud eum quispiam percontaretur, quid causæ
 esset cur sua consilia minimè committeret iis quibus tutò fide-
 re poterat, respōdisse, Aut nulli, aut paucis cognitum esse oport-
 ere Principis consilium. Id quod nouerat exactè & Metellus Metellus
Macedo-
nicus.
 Macedonicus, qui sciscitārī cuidam ex amicis, qua ratione tam
 subito consilio vteretur: Si ipsam, ait, vestem scirem consilio-
 rum meorum esse consciam, eam confestim abiicerem. Etenim
ἐπιβλεψὲς ἰσθῶν τοῦ χροῖμα, Consultor res est sacra: proinde non
 cuius communicanda. Plutarch. *περὶ πολυπραγμοσύνης οἱ τὰ τῶν
 μισθῶν καὶ ἐπιβλεψὲς, προσαλίμωσι τῆς γνώσεως ἑαυτοῦ*, Qui po-
 tentiorum mala inquirunt, sæpè antè seipfos pessundant, quam
 cognouerint quod quærebant. Etenim qui solis radios, &
 splendorem omnibus apertum diffusumque nolunt intueri, sed
 ad ipsum solem conuertunt oculorum aciem, excæcantur. Ita-
 que Philippides Comicus, cum Lysimachus ipsi dixisset, se vel-
 le de suis aliquid rebus impartiri: Quiduis (inquit) ô Rex, mo-
 dô ne quidpiam arcani. Quæ enim suauissima & visu pulcher-
 rima Reges habent, ea liberè ostentārī volunt, vt splendida cō-
 uicia, opes, munificentiam: si quid autem sit arcani, id quidem
 non est mouendum, neque vel minimum attingendum, &c.
 Nota est història de Fuluio, cui pessimè cessit, quòd arcanum Fuluio ma-
è cessit
ob detectū
principis
arcanum.
 Principis Augusti Octauij credere vxori non dubitasset. Scri-
 bit Q. Curtius lib. 4. de Alexandri rebus gestis, Persarum mo-
 rem esse vt arcana regum mira fide celent: vt non metus neque
 spes vocem eliciat qua prodantur occulta: vetus enim discipli-
 na Regum silentium vitæ periculoso sanxerat. Linguam gra-
 uis castigari, quàm vllum probrum: nec magnam rem sustine-
 ri posse putant ab eo, cui tacere graue sit, quod homini facili-
 mum natura esse voluerit: hæc ille. Huc reponenda verba Cas-
 siodori ex formula Notariorum, libro sexto Variarum: Nō du-
 bium est, ait, ornare subiectos Principis secretum, dum nullis
 æstimantur necessaria posse committi, nisi qui fuerint fide ma-
 gna solidati. Publicum est quidē omne quod agimus: sed multa
 non sunt antè scienda, nisi cum fuerint Deo auxiliante perfe-
 cta: quæ tanto plus debent oculi, quanto amplius desiderantur
 agnosci, Regis consilium solos decet scire grauissimos. Imitari
 debent armaria, quæ continent monumenta chartarū, vt quan-
 do ab ipsis aliqua instructio quæritur, tunc loquantur. Totum
 autem dissimulare debent, quasi scientes nesciant. Nam sollicitis

inquisitoribus sæpè & vultu proditur quod tacetur, &c. Leo imperator, lib. De bellico apparatu: In rebus (ait) occultis & abditis fideles adhibe tibi & temperantes viros & taciturnos, & qui in sua & non aliorum potestate sunt, cùm secretæ res istæ vt secretiores fiant, minimè ad cognoscendum multitudine indigent. Onofander lib. De optimo imperatore, ca. De consiliis non euulgandis, scribit, Stulti inconsideratque esse temerè vulgus cõsiliu promere, & multitudine arcanum intempestiuè committere. Improbi enim, & qui de Repub. malè sentiunt, eiusmodi obseruant occasiones: quas nacti, in hostes confestim transfugiunt, cum nuncium allaturi, vnde sibi honores & præmia consequi possentur. Nec fuit vnquã vllus exercitus, de quo pleraque ob causas tum liberi, tum serui in hostes haud cõmigrent: vbi præsertim arcanum aliquod atque seriũ tractant sentiunt, vel conferendi manũ, & præliandi tempus aduentant animaduertunt. Hæc ferè ille. Ceterum acerba certè lex fuit olim apud Ægyptios, qua iubebatur iis abscindi linguam quæ Reipub. arcana, quæ recta esse oporteret, alicui deperissent, & retulit Diodor. Siculus. Laudabile fuit institutum maiorum quod obseruabatur vt si quis de Repub. quidpiã rumore aliõve modo, id ad magistratum deferret antea, nève cum alio quoquam cõmunicaret, ne inde publicis rebus detrimenti aliquid importaretur, Magistratus quæ accepisset, vel occultaret, si ita videretur, vel multitudini proderet. Eam ob rem Athenis, cum hospes venisset in officinã tonforis, narrare cepit victos esse Athenienses in Sicilia: tonfor statim ad magistratũ renunciauit: hospes quia non satis constanter affirmaret, vel quia urbem totam eorum rumore perturbasset, victus, tortusque est, donec certiore nuncio de vero constitisset. Reuera multum refert in rebus tam magni momẽti non temerè spargi rumores falsos, vel parum verisimiles: vnde ex summa profusaque lætitia mæror acerbissimus, summæque consternatio: aut contrà, ex mærore, lætitia nimia & immoderata, quo nihil vel corporum valetudini, vel publicæ securitati perniciosius. Referrem exemplum Val. Maximi de Publio Vatiene, sed obuiũ est cuique, lib. 1. cap. 8. cui etiam argumento bellè conuenit, quod idẽ scribit initio lib. 2. Valerius singula enim exscribere non vacat. Interea tamen non præmittam quod Ammian. Marcellin. 21. apud Persas neminẽ consiliorum fuisse conscium, præter optimates taciturnos & fidos, apud quos silentij quoque numen coleretur. Vide Vegetium De re militari cap. 6. lib. 3. Frontin. Stratagem. lib. 1. cap. 1.

Limine quod cæco, &c.] Descriptio periphraſtica labyrinthi, in quo reclusus fuit Minotaurus. Plin. 36. cap. 13. Monſtrum hoc ex Paſiphaë & tauro procreatum Poëtæ tradunt, idque arte Dædalea, quod ſuperiore parte hominem, inferiore taurum referebat. Ouid. 2. De arte:

Dædalus ocluſit conceptum ſemine matris

Semibouémque virum ſemiuirúmque bouem.

Historiam referunt Hygin. Palæphar. lib. 1. Fabuloſ. narration.

Virgil. in 6. Ouid. 8. Metamorph.

Dædalus.] Dædalus ingenioſiſſimus faber, cuius inuenta pluma narrat Plin. lib. 7. cap. 56.

In latebris Gnoſiacus.] In tenebris labyrinthi Cretenſis. Gnoſius, ſos vrbs Crætæ clariffima fuit Minois regia. Hinc Gnoſiacus, & Gnoſius adiect.

Romana phalanx.] Exercitus Romanus. Phalanx vocabulum Macedonicum, pro cuneo & acie militari, connexionione atque reſtitudine quadrata militum.

ſigna ſuperba.] Vexilla militaria.

Techna.] τεχνη, pro fraude, caullatione: aliàs artem ſignificat.

Nec quaestioni quidem cedendum.

EMBLEMA XIII

CECROPIA effretam quam cernis in arce Leenam,
 Harmodij (an necis hospes?) amica fuit.
 Sic animum placuit monstrare viraginis acrem
 More ferae, nomen vel quia tale tulit.
 Quod fidibus contorta, suo non prodidit ullum
 Induitio, eliguem reddidit Iphicrates.

Leana
 meretricis
 patientia
 in tormen-
 tis.

Patientia & fortitudo plusquam virilis in muliercula extre-
 mis etiam cruciatibus affecta, tenacem fidem & illibatam,
 & ad miraculum constantem arguit. Fuit Leana scortum Har-
 modij & Aristogitonis, adolescentum in Atheniensi ciuitate no-
 bilium, qui cum inter se consilium inissent de tollenda Pisistra-
 cida

cida

tidarum tyrannide, & Hiparchum duntaxat, è tyrannis altè-
 rum, de medio sustulissent: (Hippiam enim fuerat adorsus) suc-
 cessu conatus caruit: Hæc capta fuit, & torta fidiculis, vt consi-
 lia iuuenum proderet: sed, cruciatibus, quanquam grauissimis,
 nõ cessit: quin in his post multos cruciatus, animam exhalauit.
 Eam ob rem Athenis, vt honor ei haberetur (non tamen tan-
 quam scorto) animal nominis eius effectum fuit, & vetitum in
 opere linguam addi ab artifice, vt honoris causa intelligeretur.
 Exemplum hoc constantissimæ mulieris adfert Tertullian. &
 in Apologetico, & ad Martyres: quò nostri fierent animosiores,
 & constantiores in tormētis quibuscumque perferendis Chri-
 stianæ persuasionis nomine: quandoquidem leui adèd de causa
 ceptæ mulieres essent, quæ tam forti animo pro amicorum
 salute ac fama non modò cruciatus intolerabiles parui fecis-
 sent, sed & spontaneæ morti sese dedissent. Hæc enim ipsa, car-
 nifice iam defesso, postremò linguam suam comestam in fa-
 ciem tyranni seuiantis expuit, vt expueret & vocem, ne con-
 iuratos proderet, si etiam victa voluisset, ait idem Tertullian.
 Exempla permulta eadem penè sunt apud Valer. Max. lib. 3.
 cap. 3. idèmq; omninò Plutarch. in vita Hyperidis Rhetoris:
 & hoc memorabile Leçnç facinus celebrat, commentario *περὶ
 ἀδελφικίας*. Eadem in tormētis patientia, vel pertinacia potiùs,
 prodita memoriæ fuit de quodam, qui Principem Gonzagam
 proditurus erat, & in hostium manus traditurus. quam histo-
 riam petas licet ex Cardani 8. cap. 40. De rerum varietate. Hi-
 storiam hanc de Leana plurimi retulerunt, vt Pausanias in At-
 ticis, Athenæus Dipnosoph. 13. cap. 24. Plin. lib. 7. cap. 23. idèmq;
 lib. 34. cap. 7. Gellius 9. cap. 2. & 17. cap. 21. & Lactantius
 lib. 1. cap. 20.

Cecropia in arce.] Id est, Atheniensis, à Cecrope sic dicta, vt i
 sup. memorauimus ex Plinio.

Virgini.] *Virago ἀντιώειρα, vel ἀνδρῆς.* Symmachus *αὐτὴ
 καλεῖσθαι ἀνδρῆς, ὅτι ἐν ταῖς ἀνδρῆς ἐλπίσθη αὐτῆς.* hoc est, voca-
 bitur hæc virago, quia ex viro sumpta est. Ouid. Metam. 2.

— *belli metuenda virago.*

de Pallade loquens, quæ virili sit animo & virtute. Et Martian.
 Capel. lib. 6. de eadem: Consultisq; virum præsis, hinc dicta
 virago. Auson. epigr. 1. Treslæque viraginis arma retractat. sic
 appellatur Iuturna 12. Æneid.

Fidibus.] Fidiculæ dicuntur chordulæ, non etiam vngulæ, vt
 putat Isidorus 5. Etym. cap. 27. quo loco scribit, Vngulas dictas,

Fidiculæ
 vel hdes.

quòd effodient: hæ & fidiculæ, quia his rei in eculeo torquentur, ut fides inueniatur. At Val. Maxim. libr. 3. capit. De patientia, aperte ostendit fidiculas esse funiculos seu chordulas: Rurit verbera, ait, fidiculas laxavit, soluit eculeum. Sueton. in Cæsaribus cap. 33. Quin & subinde iactabat exquisiturum semel fidiculis de Cæsonia sua, cur eam tantoperè amaret. Idem in Tyberio refert, eum Imperatorem excogitasse genus tormenti, ut repente veretris deligatis fidicularum simul, vrinæque tormento homines distenderet. De his Seneca lib. 3. De ira, cap. 3. Apparatusque illi reddendus est suus, eculei, & fidiculæ & ergastulæ. Ammian. Marcell. lib. 29. Intenduntur eculei, expediuntur pondera plumbea cum fidiculis & verberibus, &c. l. 1. C. Theodos. De quæstionib. Nullas omninò ob fidiculas perferendas inconsultis ac nescientibus nobis, &c. & l. 2. eod. Decuriones siue ob alienum, siue ob suum debitum exortes omninò earum volumus esse pœnarum, quas fidiculæ & tormenta constituunt. Extat in iure mentio eculei, vngularum, seu fidicularum, l. 4. Cod. ad leg. Iul. mai. l. 16. Cod. de quæstionib. l. 8. Cod. de malef. & Mathem. Curtius in 6. de Alexandri gestis, Philotam ait post fidiculas lampadibus ardentibus tortum fuisse. Sed de fidibus aut fidiculis plus satis.

Iphicrates.

Iphicrates.] Huius meminit Plinius 34. cap. 8.

Conf

Consilio & virtute Chimæram superari, id est,
fortiores & deceptores.

EMBLEMA XIII.

BELLEROPHON ut fortis eques superare Chimærã
Et Lycipotuit sternere monstra soli:
Sic tu Pegaseis vectus petis aethera pennis,
Consilioque animi monstra superba domas.

NVlla est tanta difficultas, aut etiã vis, quæ consilio & magnitudine animi sopiri, & tolli tandem non possit. Consilij & fortitudinis via. Quam enim nobis interdum fit cõcertandum cum fortioribus, & fraudum omni genere instructoribus, pugnae tamen minimè est cedendum, si modò panoplia firmissima prudentiæ cõstantiæque muniti & instructi simus. Notius enim est quàm ut con-

Bellerophontis
historia.

firmare necesse habeam, nihil tam arduum tamque inaccessiblei esse, quod dexteritate ingenij attingere & assequi nō possimus. nullas deniq; tātas vires aut molimina impetere posse, quæ tollerantia & mentis dexteritate non retundantur. quod hoc epimythio bellè proponit. Bellerophō eques præstātissimus, & adolescēs formæ dignitate insignis, ab Antia Proeri Regis Argiuorum vxore sollicitatus ad amorem, idque cū cōstanter elle auersatus, mulier doloris & odij impatiens, ad maritū detulit seque ab adolescente fuisse appellatam mentita est. Itaque ex factus, & vt quōquo modo de medio tolleretur, expeditionibus aleisque valde periculosis expositus, non tamen animum abiicit, sed permultis laboribus exantlatis victor euasit, & denique ad Chimæram delendam nō tam vocatus, quàm coactus, Pegaso equo alato vectus, monstrum virtute incredibili cōfecit. Fabulam hanc copiosè & eruditè nō modò retulit, sed & ad historiam fidem reuocauit Sabellic. 5. Enn. I. Non grauabor autem huc attexere mythologiam Plutarchi de Bellerophōte, deque Chimæra, ex lib. De virtutib. mulierum. Huius hæc est sententia: Fabulosum est quod in Licia dicitur euenisse, tamen hoc publica fama receptum sit. Narratur itaq; ad eum modū: Amisodarus, seu Isaras, vt nominatur à Lyciis, ex Lyciorū colonia quæ iuxta Zeliā erat, venit vnā cum nauibus piraticis, Chimæro duce, homine bellicoso, sed crudeli admodum & efferato. Huius nauis in prora Leonis, in pupi Draconis habebat insigne. Cumque noxæ multum Liciis intulisset, mareque infectū habuisset, vt ne quidem traici tutò posset, neq; vrbes maritimæ proinde habitabiles essent, in eam quidem expeditionē suscipit Bellerophontes, & ad extremum interfecit, fugientemque Pegaso infecutus: atq; Amazones expulit, & bellica virtute domuit, &c. Deinde sequitur: Sunt qui affirmant Chimæram illam Poëtarum figmētis decantatam, montem fuisse Soli oppositum, in quem Solis radij cū retroflecterentur, & vehementem æstum in planiciem retorquerent, factum esse vt inde fruges marcescerent. Quæ mali causā cū notā esset Bellerophōti, excidi iussit ipse præcipitij partem eam, quæ leuissima putabatur, & plurimum solarem æstum reflectebat. sed quod non ei essent habitæ gratiæ, iratus ad vlciscendum Lycios se contulit: tādē tamen à mulieribus placatus est. Eandem historiā complexus est integram enarrator Homeri ad Iliad. 5. vt & lib. 1. Paphratus: ἀλλυγορικῶς autem Fulgēnius 1. Mythologicōn. Vide Prouerb. Bellerophontis literas.

Bellerophon.] A Bellerio Corinthiorum Principe à se interem-
pto sic denominatus, quasi malorum occisor. τὰ δειλίερα enim Bellerophō
mala dicuntur: vel quasi βυλυφόντα, sapientem consultorem vnde δι-
dixeris, vt apud Homer. βυλυφόντον ἄνδρα, vt vult Fulgentius. ctus.

Chimeram.] Chimæra, monstrum trifforme, priore parte Leo-
nem, Draconem posteriore, media Capram referebat, flammis Chimæra
ore euomebat Homerus: πρόσθε λιων, ὀπίθου δὲ δράκων, μέσση δὲ qualis &
χιμαίρα, δὲ νεν ἀποπνείσσει πυρὶς μὲν. Proinde Virgil. in 6. flam- quid fue-
mis armatam ait. quo loco Seruius asserit reuera montem esse rit.

in Lycia, cuius tum cacumē arderet, iuxta quod Leones essent:
media verò pascua, & ima serpentibus plena, quem habitabilem
fecisse postmodum Bellerophontem. A qua sententia parum
discedit Palæphatus, cum ait, ante planitiem montis Chimæra
Leonem fuisse quendam, Draconem autem retrò, ex quibus
pastores læderentur. Ad quæ loca Bellerophon vbi accessisset,
montem occupauit, posteaque iniecto igni feræ perierunt. Tri-
formis est autem Chimæra (qua notatur amoris petulantia,
id est, ἡδὴ ἐρωτ) quia voluptas corporis insultu leonino pri-
mum inuadat, deinde procacitatē & lasciuiam inducat, postea Chimæra
cur trifor-
mis.

Pegasus pennis.] Pegasus nauim fuisse, qua vectus est Belle-
rophon, tradit Palæphat. Nauigia enim cum ex alto cernun- Pegasus
tur, si fortè remis agi contingat, ob celeritatem, mobilésque quid.
vtrinque remorum ordines procul spectantibus, alatorum præ-
beant animalium speciem. Ad allegoriam verò si referamus, per
Pegasus (ex Medusæ cæde prognatum) famam & immortalita-
tem nominis intelligimus. Virtus enim cum terrorem (quæ
Gorgone figuratur) amputauerit, famam procreat. Fulgent. &
Pierius lib. 4.

Petis athena.] Prouerbialis formula, pro, laudem consequeris
immortalem.

Consilioque animi.] Plus consilio & animi dexteritate effici,
quàm viribus corporis, exemplis infinitis perspicuum est.

Monstra superba] ἀλλογενεῖς, pro dolosis sycophantis, obtre-
ctatoribus, & aliis generis eiusdem. Monstra
hominum
sycophantæ.

Vigi

Vigilantia & Custodia.

EMBLEMA XV.

INSTANTIS quòd signacanus det gallus eoi,
 Et reuocet famulas ad noua pensa manus:
 Turribus in sacris effingitur area peluis,
 Ad superos mentem quòd reuocet vigilem.
 Est leo, sed custos oculis quia dormit apertis,
 Templorum idcirco ponitur ante fores.

Duo pasto
 ris ecclesia
 stæi mu-
 nera.

DVAE sunt Episcopi necessariae dotes, vt eius cui animarum
 cura demandata sit: aimirum vt iis quibus praestit, cotinua
 studeat, vt nihil eorum eis desit, quod spectet ad fidei verae pro-
 fectum & augmentum: neue quis a recta via desciscat, aut fa-
 crae doctrinae terminos transiliat. Nec vero est satis, vigilanter
 cu-

etiã custodẽ sese fortissimũ præbeat, id est, cum cura & vigilantia, quæ perpetua sit oportet, & etiã necesse habeat coniunctã cũ moribus doctrinã, qua & suos instituat, & alienos etiam hostes, atque erroneos homines forti animo retũdat, veræque & sanæ institutionis quasi hasta percellat. Quod duplici symbolo hic ostẽditur, sumpto argumẽto ab iis animalibus, quæ & sacris in turribus, & pro foribus templorũ apponi solẽt, gallo nimirũ, & leone: quorum alter vigilantiam, custodiam alter designat. Sanẽ non citra mysterium, veteres gallum editiori sacrorũ templorum loco cõstitui voluerunt, quo pastoris potissimũ vigilantia repræsentaretur. Quò spectat illud D. Gregorij ex homilia quadã: Quisquis populi speculator ponitur, inquit, debet in æto stare per vitam, vt prodesse possit per prouidentiam. Sunt præterea qui Doctores sacros hieroglyphicè galli nomine, vellent intelligi, propterea quòd illi inter præsentis vitæ tenebras venturã lucem, quasi cantãdo prænunciẽt. Vt verò gallus interuallis aliquot noctis, modò hos, modò illos excitat, & tempus antelucanũ discrimine aliquo partitur: ita pro ratione personarum, aliarumque circumstantiarum, doctrinã salutarem animis inferere debet. Quantum verò ad leonem pertinet, Aegyptij vigilãtem innuere cùm vellent, aut etiam custodem, leonem caput appingebant: leo enim clausis oculis vigilat, dormit apertis. quocirca nõ ab re ad sacra claustra & fana leones eriguntur, tanquã custodes, ait Orus, & Pierius lib. i. Hieroglyph. ex quo cetera petas licet, si quid præterea desideres. Nõ possum illud Plutarchi transilire, lib. De Pythiæ oraculis: *ὁ δὲ ἀλεκτρούβη πεισθεὶς ἐπὶ τῆς χερσὸς τῆ ἀπόλλωνος, ἰωδινῶ ὑπὲρ ἠλώων ἴσασθαι καὶ κερὸν ἐπίσθης ἀνκτυλῆς*: i. qui gallum in manu pinxit Apollinis, matutinum tempus, & solis ortum instantem significare voluit. Apuleius lib. 2. Commodum noctis indutias cantus perstrepebat christatę cohortis. Ouidius in Fastis gallum Noctũ cædi scribit à Romanis:

Noctẽ dea Noctis cristatus ceditur ales,

Quòd tepidum vigili prouocet ore diem.

Et elegantissimè Plinius lib. 10. cap. 21. Proximè, ait, gloriam sentiunt & hi nostri vigiles nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpẽdoque somno natura genuit. Norunt sidera, & ternas distinguunt horas interdiu cãtu. Cum Sole eunt cubitũ, quartaque castrensĩ vigilia, ad curas laboremque reuocãt. Nec Solis ortũ incautis patiuntur obrepere, diẽque venientẽ nũciant cantu, ipsum verò cãtum plausu laterum, &c. Aelianus 4. animal.

Gallus euz
sacris tur-
ribus sta-
tuatur.

Quid per
Leonem.

animal. historiz, cap. 29. ὁ ἀλιετρῶν τῆς σελήνης ἀνισχῶσι ἰθυσίᾳ φάσι, καὶ σικιστῶ. ἡλιῶ. ἢ ἀνισχῶν ἔν αὐ ποτε αὐτὸν διαλάθοι. ὠδιώτατ. δι' ἑ αὐτῶ μᾶλλον ἔσθι τρυγιάδι. 1. Gallum galinaceum ex oriente Luna, ut afflatum diuino quodam spiritu bacchari atque exultare ferunt. Oriens autem Sol nunquam ipsum fallit, tum vehementissimè vocē contendēs. Lucre. 4. sic

Quinetiam gallum, noctem explaudentibus alis,

Auroram clara consuetum voce vocare,

Poëticam rationem huius antelucani gallorum cantus tradit Lucian. in Somn. siue Gallo: Philosophicā Heliodorus Æthiopic. 1. his verbis: καὶ ἐν γὰρ κερὶν ἀλιετρῶντις ἄδουσιν, ἔτι, ἀλύ. αἰθῆρας φυσικῆς τῆς τῆς ἡλῆς καὶ ἡμᾶς πικιστοφῆς ἐπὶ τοῦ διῶ πρόσρησιν κινῶμενοι, ἔτι ἔσθι διεμέτρητ. ἀμα καὶ περὶ τὸ κινῶμεν καὶ στυῶμεν δᾶτ' ἔν ἐπιθυμίας τῆς σιωποῦντος ἰδίω κινῶμεν ἐπὶ τὸ ἔργον ἐγείρουσιν. At verò pulcherrimum D. Ambrosij locum ex lib. 5. capit. 24. libri, quem Hexæmeron inscripsit, apponere non grauabor, quòd sit huic Emblemati valde accommodus: Galli cantus suauis est in noctibus nec solum suauis, sed etiam utilis, qui quasi bonus cohabitator & dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter facientem solatur, pressum noctis canora significatione protestans. Hoc canente, latro suas relinquit insidias: hoc ipse Lucifer excitatur oritur, calumque illuminat. hoc canente, mœsticiam trepidum nauta deponit, omnisque crebrò vespertinis flatibus excitatur tempestas & procella mitescit: hoc canente, deuotus affectu exilit ad precandum: legendi quoque munus instaurat. hoc postremo canente, ipsa Ecclesie petra culpam suam diluit, quam priusquam gallus cantaret, negando contraxerat. Istius cantus spes omnibus redit, ægris leuatur incommodum, minuitur dolor vulnere, febrium flagrantia mitigatur, reuertitur fideli lapsis, Iesus titubantes respicit, errantes corrigit. Hæc ille. quæ ex loco facillè videmus, quid nobis statuendum sit in vitæ & studiorum ratione, cum vir ille sanctissimus tantum elaboraret in eo explanando mysterio.

Instantis tui.] Lucis aduentantis. ἡώς, aurora Græcis. Aufon. in Eidylliis:

—ter clara instantis tui

Signa canit serus depresso Marte satelles.

Et reuocet simulæ.] Ouid. 1. Amorum, eleg. ad Auroram.

Tu, ne feminei possint cessare lacerti,

Lanificam reuocas ad sua pensa manum.

Idem de Lucretia 2. Factorum:

Lumen ad exiguum famula data pensa trahebant.

Et in Epistolis:

Nene traham serua granda pensa manu.

Aerea peluis.] περιφρασις nolæ siue tintinnabuli, cuius inuenticnem repete ex 6. Polydori c. 13. De pelui aerea ipse Alciat. 8.

Parerg. cap. 11.

Custos oculis quia dormit, &c.] Sic Orus habet lib. 1. ἰγρυγορέτα Quid per
γράφοντες, ἢ καὶ φύλακας, ληόντες & γράφουσι κεισάλω, ἰπρὸν ὁ ληὸν ἐν
τῷ ἰγρυγορίναι, μίμνησι τὸς ὀφθαλμοὺς, κοιμώμενοι & δι' ἀνωγέτας τῶ-
ν ἰχθῶν, ἵπρ' ὅτι τὸ φύλακας σημεῖον, διόπερ καὶ συμβολικῶς, τοῖς
κλάδουσι τῶν ἱερῶν ληόντας ὡς φύλακας παρσλίφουσι: Vigilantem
& sedulum hominem & custodem cum Ægyptij volunt offen-
dere, leonis caput pingunt, quoniam leo vigilans oculos clau-
dit; eisdem cum dormit, apertos habet: quod quidem custodiae
arque excubiarum signum est. Vnde & non absque significatio-
ne, templorum claustris leones, qui sint custodum loco, appin-
xerunt. Leonem quidem παρὰ τὸ λάβειν, λαβῆναι, à videndo, deductū
volunt. Et Fulgentius gallum Mercurio attribuit, ob mercatorum
vigilantiam,

Nola seu
tintinna-
bulum.

Quid per
leonem
Ægyptij
designa-
bant.

F

Νῆφι, ὑμῖν νο' ἀπιτᾶν, ἀρδρα' ταῦτα τᾶν φρενῶν.

EMBLEMA XVI.

*Ne credas, ne (Epicharmus ait) non sobrius esto:
 Hi nervi humane membraq; mentis erunt.
 Ecce oculata manus credens id quod videt: ecce
 Pulegium antiqua sobrietatis olus:
 Que turbam ostensa sedauit Heraclitus,
 Mulxerit & iumida seditione grauem.*

DVo hic præcepta cuique honesti studioso traduntur, nimirum ut iobrietatem amet. & credulitatem leuem & temerariam vitet: quam ad rem duabus (suo more) notis vititur, nempe pulegio, & oculata manu: illo quidem, ut sobrietas parnoſenta significetur: hac verò, qua rerum certarum fides intelligatur. Cicero t. Episto. ad Atticum, carmen hoc Græcum ceteruatis rebus meis, inquit, propter infirmitatem honorum, iniquitatem malorum, odium in me improborum, adhibeã que

dam cautionem & diligentiam, atque ita Siculis infusurret Epicharmus cantilenam illam suam:

Νῆρι, ἢ μέναισ' ἀπιτᾶν, ἄρδρα τᾶντα τῶν φριυῶν:

Ac nostræ quidem rationis ac vitæ quâdam formam, ut opinor, vides. Alteram autem partem idem vsurpauit lib. De petitione Consularis. Quamobrem, ait, Epicharmion illud teneo, nervos atque artus esse sapientiæ non temerè credere, hæc Cicero. Relatum est etiam ab Alciato nostro lib. Parergon. 4. c. 8. Sobrietas virtutum penè omnium seminarium est: quâ vnam qui habeat, & cæteras etiam facillimè habuerit. Plato in Charmide temperantiam, vitæ hominum custodem appellat, in Gorgia præcipit, ut qui sanctus ac beatus esse velit, hanc virtutem exerceat. Et Xenophanes nihil in homine nasci mali posse, qui temperantiam fuerit amplexatus. Itaque quotquot sapientes olim habiti sunt, temperatissimi prædicantur: ut Socrates, qui quòd tenui victu esset, ea peste sæuissima tactus non est, quæ Atticum inuasit. Et Plato, apud quem cum nobilis imperator Timotheus cænasset moderatis cibus exceptus, postridie illi factus obuius, dixit, Qui apud te, Plato, cænant, sequenti die bene se habent. Nominatur & Pythagoras inter sobrios, qui etiam dicebat, Venter pinguis non gignit sensum tenuem, idem cum offendisset aliquem insigniter obesum; Non desines, inquit, tibi molestiorem carcerem struere? Prætermitto Græcorum veterum frugalitatem laudatam sapientibus, qui semel tantum interdum epularentur. Ergo Plato delatus in Siciliam, cum nullum isthic patriæ frugalitatis vestigium obseruaret, admiratus est insule corruptissimè deprauatum morem, quemadmodum refert ipsemet in epistola quadam ad Dionis propinquos. Apud veteres Romanos, frequentior pultis vsus, quam panis fuit: & eorum bonæ valetudinis quasi quædam mater erat frugalitas, inimica luxuriosis epulis, & aliena nimix vini abundantix, & ab immoderato Veneris vsu auersa. Val. Max. lib. 2. c. 5. Hæc etiam virtus non modo philosophos, sed & Imperatores commendauit, ut Fabricium, Curium, Coruncanium, Catonem, Cæsarem Iulium, aliosque multos. Credulitas verò aut maturè admittenda, aut statim repellenda, cum nemo citius fallatur, quam qui temerè credit: nemòque rectius iudicet & certius qui rem exploratam habet. Theocriti proinde laudatur illud:

Μὴ πιστεῦναι τάχα, τὰ πρὶν ἀπὸ κείνου πέρας ἴψαι.

Ne crede citissimè, ni prius finem videas.

Retulit etiam id Epicharmium Clemens 4. Stromatum, & ad

M. Tullij locus, unde petita est Emblematis epigraphæ.

Sobrietatis laus.

Credulitas.

institutum Christianum accommodat. De credulitate, quædam
mox adiciam.

Epichar-
mus.

Epicharmus.] Siculus, Philosophus & Poëta, Comædiæ inuen-
tor, Suida teste.

Ne nobis sobrius esto.] Duo negata vni affirmationi æquivalent.

Nerui, membra que.] *Μεταφορῶν*, quibus vim utilissimi præcepti
illustrat.

Sobrietas
animi ro-
bur.

Hi nerui humana, &c.] *Ρώμη ψυχῆς σωφροσύνη*, vt refert alicubi
Stob. quo sensu dixit Iustin. genitricem virtutum frugalitatem.
Hic neruos & membra sumit *μεταφορικῶς*: vt apud Demost.
νεῦρα πολέμου τὰ χρήματα: vt M. Tullius, ve ctingalia, neruos Re-
pub. dicit, sic Fabius lib. i. mollem educationem neruos omne
animi & corporis frāgere, & Dion in Vespasiano, pecunias ner-
uos esse imperij semper dixerunt, id est, *νεῦρα γὰρ ἡγεμονίας τὰ
χρήματα ἀλλὰ ποτὶ ἄτε ἔλεγον*.

Oculata
manus.

Oculata manus.] Adagium, quo rerum certitudo significatur,
vsurpatum à Plauto:

Cum à pistore panem petimus, vinum ex ænopolio,

Si æs habent, dant mercem: eadem nos disciplina vtimur.

Semper oculatæ nostræ sunt manus, credunt quod vident.

Vim Prouerbij videtur expressisse Terentianus ille leno, cum
ait Adelpis; Nunquam ego adeo astutus fui, quin quicquid
possem, mallem in præsentia auferre potius. Et sacrae literæ ad-
monent omni spiritui credendum non esse.

Non ita-
cim fiden-
dum.

Credens id quod videt.] Herodotus: *ἄτα τυγχάν τις ἀνδράπειον
ἔντα ἀπίστεύει εὐθαλῶν*: Aures sunt hominibus magis incre-
dula quam oculi. Hesiod. autem i. *ἔργων* sub finem:

πίστευε δ' ἄρα ἐμῶς καὶ ἀπίστεύεις ἄλλων ἀνδράων.

Cuius sententiæ vim tenere debent qui versantur in Rebusp. &
negotiis grauioribus implicantur, sed maximè tēporibus peri-
culosis. Si enim propter amicitiam multorū fucata[m] vix fratris
fides interdū sit habēda, perpetuò meminisse debemus Pytha-
goricæ parcemię. Ne cuius dextram inieceris, quandoquidem
hominum ea sit improbitas & versutia, vt non modò sermo, sed
& frons, vultus & oculi ipsi per sepe mentiantur. Apollonius ro-
gatus à rege Babyloniæ, qua ratione quietus in suo principatu
perduraret: Si, inquit, paucis fidem habueris. Nulla enim regib[us]
maior perniciēs impendet, quam cum delatoribus facilem ad
se aditum præhēt. Plato de Repub. magistratum optat, qui sit *τῶν
ἄτα διατρυλλημένος*, id est, qui aures obtusas habeat ad ru-
mores & fabulas populares. Addā & id Plautinū ē Truculentor[um]

Non laudandus est is, qui plus credit quæ audit quam

*Quæ videt, non placet, cum illi plus laudant quæ nulliunt
Quam quæ vident, pluri est oculatus testis vnus, quam auriti
Decem, qui audiunt, auditu dicunt: qui vident, planè sciunt.*

Quod tamen non probatur Apuleio, initio Floridorum, qui vt inferuiat argumēto quod tractat, plus fidei aurium quam oculorum esse adhibēdum vult. Huius hæc verba: Non itidem maior mens Socrates: qui cum decorum adolescentem, diuq; ta-
centem conspicatus esset: Vt te videam, inquit, aliquid eloque-
re. Scilicet Socrates tacentem hominem non videbat: etenim arbitratur homines non oculorum, sed mentis acie & animi obtutu considerandos. Nec ista re cum Plautino milite cōgrue-
bat, qui ita ait: Pluri est oculatus testis vnus, quam auriti decem: Imò hunc versum ille ad examinandos homines conuerterat: Pluri est auritus testis vnus, quam oculati decem. Atqui si magis pollerent oculorum quam animi iudicia, profectò de sapiētia foret aquila concedendum. Homines enim neque longè distita, neque proximè adita possumus cerñere, &c. Apuleius tamen alio sententiam torquet, vt dixi, neque propriè contrarium quid à Plauto statuit, sed certè dissimile. Ad rem redeo. M. Tullius in Lælio, Hæc in fabulis stultissima persona improuidorum & credulorum senum. Non minimum commendarunt
ἀπιστοί quidam ex veteribus, non quidem vt omninò fidem omnibus abrogemus, sed vt nullo non loco circūspecti simus, videamusq; quatenus dextra sit huic vel illi admoenda. Demosthenes hanc *ἀπιστοί* vnam ait omnibus qui sapiunt concessam à natura custodiam salutis & fortunarū. Homerus Vlysem quem sapientissimum facit, non alio vsum præsidio dicit, neque alia ratione terræ marisq; periculis euasisse, quam quòd nenni se crediderit, & callidè consilia sua texerit. Hesiodus nō ab re monet, vt neque fratri quisquam adeò fidem habeat, aut etiam negotium aliquod vel ioco transigat nisi teste adhibito. Nullus est qui nesciat ab inimicis nobis importari grauissima incommoda: sed longè perniciosius damnum ab amico creatur sæpenumero; quia sit alioqui facilè inimici effugere insidias: ab amico verò, aut eo qui amici nomen mentiatur, quis ita prouidè cauteq; sibi cauerit quin interdum opprimatur? Nisi molestum esset, ostenderem multo plures ab amicis quam inimicis oppressos esse: plures vrbes prodicione captas, quã vi expugnatas: plures in veterum libris, ipsaque vita quotidiana reperiri amicorum questus, quam inimicorum accusationes. Verù longior esset oratio ex multis exemplis, quædam satis erunt. Dion perit, quamquam suspicaretur insidias sibi strui à Calippo, sed

veritus est obseruare amicum & hospitem. Antipater Cassandri filius, vocato ad cœnam Demetrio, illoque vicissim sequenti die vocato, veritus ei diffidere, à cœna oppressus est. Sed ne longior sim, lege orationem Dion. Chryl. *περι ἀπιστίας.*

Pulegium. *Pulegium.*] Siti & vinolentię contrarium, cuius vires permultas habet, Plin. lib. 20. cap. 14. & Apul. De herbar. virtutib. ca. 92. multa.

Heraclitus *Heraclitus.*] Heraclitus in seditione quadam rogatus à ciuibus, vt cōcordiam suaderet, suggestum ascēdit, canem frigida compleuit, infusam digito farinam miscuit vnā cum pulegio. Idque bibit, & hinc discessit: nimirum reipsa loquens, plerūque seditiones ex luxu rerūque superfluarum vsu oriri: inter eos autem facile constare concordiam, qui medicis ac tantum necessariis essent contenti. Plutarchus De garrulitate.

Magna vis est orationis non modò, sed & gestus viri boni. *Quo turbam ostenso, &c.*] In eo nonnullis fortasse σκοτίνης habendus est Heraclitus, sed certè hac ambage, & symbolis aphorinis plus fortè persuasit, quàm alius quispiam oratione proxima, siquidem πολλὰν πάντων καὶ μακρῶν περιόδων ἐν ῥήματι καὶ ἰστορίᾳ πῖτον ἔχοντος ἀνδρὸς πρὸς κρυώτερον ἕλκεται: Plerūque vir, cuius respecta fides est, vno verbo vel nutu longas aliorum orationes superat. Sic enim fidē fecit Amasidi Pittacus, cū linguam immolatiuæ victimæ remisit, tanquam membrum omnium vti optimum, vel pessimum. Sic Anacharsis, cū apud Solonem perturbatus est eo gestu dormiēs, vt dextram haberet admotam on sinistram pudendis: vt significaret maiore studio & cura linguam esse cohibendam, vt pars omnium maximè rebellis. Quid enim vel Sciluri facinus ad concordiam suos liberos adhortantis, vel Tarquinij superbi summa papauerum capita baculo decutiētis, huc commemorem, cū hæc iam vulgò trita sint? Olim enim cū nondum Platonis opera, vel Carneadis, aut Chrysippi sapientia loquax esse didicisset, omnia breuibus oraculis, aut symbolis, interdūque ἀφώροις, non minus commodè tradebantur, quæ pertinerent ad vitæ humanæ cultum & informationem. Sed audiamus Plutarchum ea de re studiosè commentario *περὶ ἀπολοχίας* differentem: οἱ δὲ, inquit, συμβολικῶς ἀνευ φωνῆς ἀλλὰ φράζοντες διηκωνῶνται, καὶ θαυμάζονται διαφερόντως, ὡς Ἡράκλειτος, ἀξιοῦντων αὐτῶν τῶν πολιτῶν γνώμῳ τινὰ εἰπῶν περὶ δημοκρατίας ἀναβῆς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ λαβὴν ψυχρῶ κύλικα, καὶ τῶν ἀλφειῶν ἰσοπάσας, καὶ τῶ γληκρονι κινήσας, καὶ τῶν ἀπῆλδων, ἐνδείξάμενον αὐτῶν ἔτι τὸ τοῖς τυχεροῖς ἀρκεῖσθαι, καὶ μὴ δεῖσθαι τῶν πολυτελέων, ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐνομίᾳ διατηρῆσαι τὰς πόλεις.

Πρὸ παρὸν, τί ἔριξα, τί μοι δὲν οὐκ ἴταλι. 24,

EMBLEMA XVII.

ITALICÆ Samius sc̄ctæ celeberrimus auctor
 Ipse suum clausu carmine dogma breui:
 Quo pretergressus? quid agis? quid omitis agendum?
 Hanc rationem vrgens reddere que n̄que sibi.
 Quod didicisse Gruum volitantem ex agmine fertur,
 Atrepium gestant qua pedibus lapidem:
 Nec essent, neu transuersas mala flamma raptent,
 Qua ratione, hominum vita regenda suit.

Hunc Pythagoræ versiculum in primis obseruari diligenter, & addisci cuperem, ab iis maximè qui studia liberalia sectantur, & ex iis fructum aliquem sperant vberimum. Per-

Errores
eorū quis
litteras ad-
discunt,

multi enim ex iis peccant, quòd nō satis attēti sēpta, vt ita dicā, lectionis transfiliunt; & aliis rebus animum applicantes, non vidēt se abscedere ab eo laudabili & ingenuo instituto, cui nomen dederunt. Alij sunt, qui quanquam laboriosi, non sunt attenti satis, aut adiiciunt animum ad quæ agunt: Alij denique quanquam multa, & quidem sēpē diūque agant, tamen innumerabilia, aut certē multa prætermittunt in transcurso, quæ ad instituti laboris perfectionem valde conducerent. Sed præstat

Locus Al-
ciati ex
prælectio-
ne qua-
dam.

Alciatum magistrū audire citius, qui ita suos auditores adhortatus est quadam prælectione, ab iisdem primū rogatus, quæ præcipuē methodo in studiorum cursu esset vtendum: Præcat nobis (inquit ille) vetustissimus Italicæ Philosophiæ auctor Pythagoras, qui discipulos suos carmine Græco, quod maxime necessarium adipiscendæ disciplinæ esset, admonuit, quodque quotidie eos in ore habere iussit. Id est eiusmodi: *πῆ πᾶσι βίωσι, τί δ' ἐπιξῆται, τί μοι δέουσιν οὐκ ἐπιλαβῆναι*, Etenim hæc tria non tam præcepta, quam oracula vnicuique nostrū semper ante oculos esse debent. In primis scilicet, ne qua in re aut excidas, aut trāuersus ab instituto tramite feraris, quod iis cōtingit, qui aliis in rebus animi intentione occupata, ad scholas tamen accedunt: vt qui vel amore capti, vel armis rixisque dediti, vel aleæ Iustitiamque mancipati, vel artibus illicitis addicti, scholastici tamen nomen seruant. In hos Annæus Seneca veteris Iurisconsulti verbis inuehitur. Etiam magna, inquit, pars vitæ elabitur malè agentibus, maxima nihil agentibus. Qui enim auribus solis præsentēs, mentem aliò intendunt, ij aliud agere Latinis dicuntur. Alterum est, vt attendamus ad id quod agimus: vt cum quid boni nobis factum fuerit, magna voluptate afficiamur: si verò quid malè vertisse viderimus, in futurum ablineamus. Etenim præmium virtutis maximum ipsa est animi voluptas. Iſce enim iuuenibus, qui in sophisticis caillationibus, vel legum optimarum ambagibus diutiùs immorantur, rectè quis dixerit: Vide quid agas. Cuius rei exemplum in huius anni lectionibus accipi potest. Fuerunt florēte Romano imperio varij in eorū Republ. magistratus: vt Præfecti prætorio, vt Proconsules, vt Præfides prouinciarum, vt clarissimi, vt spectabiles, vt illustres: & si qua alia sunt huiusmodi nomina. Hæc hodie mutata Reipubl. forma exoleuerunt, nec vilo in vsu permanserunt, sed vnusquisque iudex eam habet cognominationem, quæ sibi vel lege municipij vel Principes sui diplomate concessa est. Ideoque parum refert diutiùs in veterum magistratuum muneribus digno-

1. Quid
transgres-
sus.

2. Quid
agis?

scendis versari. Bartolus certè & veteres nō vltra tres, aut quatuor lectiones hac in re videntur consumpsisse. Quod si quis maiorem anni partem hoc in argumento transigere velit, huic rectè præceptum Pythagoricum insufurrabitur, Vide quid agas, Superest tertium, ne quid agendū omittamus, in quo sanè adeò peccant vniuersi studiosi, vt vix vllum supersit remedium. Et hæc quidem Alciatus: cuius disputationem, & apertam dilucidamque huius carminis explicationē huc attexere malui, quàm quidpiam aliud comminisci, aut aliundè minus opportunè iaculare. Constet ergo inter nos omnem humanæ vitæ lapsum in tribus esse potissimum, aut cum secus quàm oporteat, facimus, quod est plus, quàm deceat: aut quod omissum oportuit: aut omittimus quod erat faciendum. Priori respondet illud, πῆ παραβῆν, quò transgressus? alteri verò, τί δ' ἔρξα. quid feci? tertio, τί μοι δῶν οὐκ ἐτελείδην, quid feci non conueniens? Solebat itaque suos hortari Pythagoras, vt perpetuò id carminis in animo versarent. Sic autem ille in Aureis carminibus:

3. Quid
omittis a-
gendum?

Triplex ho-
minum la-
psus.

Aurea Py-
thagoræ
carmina.

Μὴ δ' ὄππυον μαλακώσῃσιν ἰν' ἑμμοισι προσδέξασθαι,
πρὶν τῶν ἡμετέριον ἔργων τρεῖς ἑκάστον ἐτελείδην,
πῆ παραβῆν, τί δ' ἔρξα, τί μοι δῶν οὐκ ἐτελείδην,

Quæ interpretatus est auctor epigrammatis de viro bono, his quidem verbis:

Non prius in dulcem declinet lumina somnum,
Omnia quàm longi reputauerit acta diei:
Quæ prætergressus, quid gestum in tempore, quid non?
Cur isti facti decus absint, aut ratio illi?

Lepidissimum hoc Pythagoræ carmen vidit Seneca lib. 3. De ira, c. 36. cuius verba non piget huc adicere: Omnes sensus perducendi sunt ad firmitatem. Natura patientes sunt, si animus illos desinat corrumpere, qui quotidie ad rationem reddendam vocandus est. Faciebat hoc Sextius, vt consummato die cum se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum, quod hodie malum tuum sanasti? cui vicio obstitisti? qua parte melior es? Desinet ira, & erit moderatior, quæ sciet sibi quotidie ad iudicem esse veniendum. Quid ergo pulchrius hac consuetudine excutiendi totum diem? Qualis ille somnus post recognitionem sui sequitur, quàm tranquillus, altus ac liber, cum aut laudatus est animus, aut admonitus, & speculator sui, censorque secretus cognoscet de moribus suis? Vtor hac potestate, & quotidie apud me causam dico. Cum sublatum è conspectu lumen est, & conticuit vxor, motis iam mei conscia, totū diem

Præclarus
Senecæ io-
cus.

mecum scrutor, facta ac dicta mea remetior. Nihil mihi ipse abscondo, nihil transeo, quare enim quicquam ex erroribus meis timeã, cum possum dicere: Vide ne istud amplius facias, nunc tibi ignosco, &c. Neque est alienum etiam quod relatam est apud Apuleium 1. Florid. de Gymnosophistis loquens: Vbi ait, mensa posita, priusquam edulia apponatur, omnes adolescentes ex diuersis locis & officiis ad dapem conueniunt. Magistri perrogant, quod factum à lucis ortu ad illud diei bonum fecerit. Hic alius se commemorat inter duos arbitrum delectum sanata similitate, reconciliata gratia, purgata suspicione, amicos ex infentis reddidisse. Idem alius, se se parentibus quidpiam imperantibus obedisse, & alius aliquid meditatione sua reperisse, vel alterius demonstratione didicisse: denique ceteri commemorant. Qui nihil habet ad offerre, cur prandeat, impransus ad opus foras extruditur. Hęc Apul. Confer Hieroclis commentarium ad carmina Pythag. & Arrianum dissertationum Epicteti lib. 4. c. 6. huc enim transferre singula, nihil attinet. Ceterum Gruem cum lapillo depictam, prudentiæ symbolum fuisse notum est. Docent enim probatissimi auctores, lapillum Grues ideò ferre, dum in sublime volant, ut illius lapsu explorent, supra terramne an mare volitent: quod ex sono intelligunt, ac proinde confidendum, an ulterius progrediendum sit. Maximus Tyrius disputatione 40. lapilli arrepti aliam rationem adfert, nimirum quod propter imbecillitatem corporis alasque parum sultas, instar nauis fluitent à ventis impulsæ, quod cum intelligunt, non ante se volatui credunt, quam lapidem apprehenderit, firmamentum videlicet vacillaturi volatus, salutisque custodiam. Harum prudentiam cum non ignoraret cordatus homo Deucalion, à diluuij fluctibus seruatum aiunt gruum beneficio: quarum quidem superuolantium clangore admonitus enatauit, teste Pausania. Non erit huc conferre alienum, quod scitè & ad hunc locum accommodatè Plutare. retulit lib. πέντε τῶν ζώων φρονιμώτερον, τὰ χερσαῖα ἢ τὰ ἕνδρα. sic enim habet: ἡ δὲ γεράνων μεταβολὴ τῆς πίστεως πρὸς αὐτὸν, οὐκ ἐπὶ γένους ἔστιν, ἀλλὰ τοῦτο κοινῇ πάντες ἰχθύες νοοῦντες, ἀεὶ πρὸς κύμα καὶ ζῶν ἀντινήχονται, καὶ παραφυλάττουσιν ὅπως μὴ κατὰ οὐρανὸν προσφιρόμενον τὸ πνεῦμα, ἢ λεπὴν ἀναπύουμένην κατὰ τὸ σῶμα γυμνούμενην καὶ διατραχιζομένην ἴδωσιν ἀεὶ σωίχουσιν ἑαυτοὺς ἀντιπράξει. σχιζομένη γὰρ ἔστω κατὰ πορυθῶν ἢ δάλασσαν, τότε ἐραχχίαν κατὰ σελῆς, καὶ κατὰ τὴν πίπτασείας γένεσιν λέγει πῶς, καὶ οὐκ ἀνίστησι τὸ φρενῶδες, id est, Illa vero gruum ad ven-

Apuleius
de Gym-
nosophi-
stis.

Gruis sym-
bolum.
Gruum vo-
latus.

tum aciei commutatio, non vnus, sed & vniuersi maritimè generis est: siquidem & æstum fluctusque contrà natando niti, & eadem de causa aquaticis omnibus mos est: cauent quippè ne ventus à tergo incumbens, squamas subrigat cicatque, atque in nudatum & exasperatum corpus vulneret. vnde in ventum obnixique fluctibus cursum dirigunt: sic enim à vertice scissis fluctus & branchias cohibent, & per summa delati minus infestant, & horrorem non incutiunt. Hæc ille. Ascriberem alium locum non minus cōmodum ex eo quem scripsit ipsemet De animal. solertia libro: sed indicare duntaxat hic mihi satis esto. Ammian. Marcellin. lib. 18. de Barbatione garrulo quodam nebulione, eodémque proditore: Ignorabat, inquit, notum Aristotelis sapiens dictum, qui Callisthenem, sectatorem & propinquum suum, ad regem Alexandrum mittens, ei sæpe mandabat, vt quàm rarissimè & iucundè apud hominem loqueretur, vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantem. Ne sit hoc mirum homines profutura discernere nonnunquam & decentia, quorum mentes cognatas cælestibus arbitramus: animalia ratione carentia salutem suam interdum alto tueri silentio solent, vt exemplum est perquam notum: Linquentes orientem grues ob calorem, plagamque petentes occidentem, cum montem penetrare cœperint Taurum aquilis abundantem, timentes fortissimas volucres, rostra lapillis occludunt, ne eis esseiat vel necessitas extrema clangorem: iisdémque collibus agiliore volatu transcurtis prouiciunt calculos, atque ita securius pergunt, &c. Nescio an huc conferre auis Virgilij illud ex 10. Aneid.

— *quales sub nubibus atris*

Strimonie dant signa grues, atque æthera tranant

Cum sonitu, fugiuntque notos clamore secundo.

Vide Plin. lib. 10. cap. 23. Pierium Hieroglyph. lib. 17. & Proverb. Grues lapidem deglutientes.

Isaac Samius scilicet, &c.] Pythagoram Italicorum Philosophorum sectæ auctorem fuisse testatur Cic. 1. Tuscul. & D. Augustin. in lib. De ciuit. 8. cap. 2. Venit autem in Italiam Tarquinio Superbo regnante, tenuitque magnam illam Græciam cum honore & disciplina, tum etiam auctoritate. Multaque post sæcula sic viguit Pythagoreorum nomen, vt nulli docti alij viderentur. Samius autem ab insula Samo denominatus est. Huius vitam pete ex Laërtio, Plutarch. Plin. lib. 2. Gellio lib. 1. & 4. De huius doctrina Quid. Metam. 15.

Quid

Quò prætergressus?] Lege Prouerb. Quò transgressus?

Quod didicisse gruum.] Ex volatu gruum prudentiam hanc in rebus agendis nobis proposuit, nimirum *ὡς αἰσχύνουσαι τὸς λογισμὸς ποιῆν ἢ φρονεῖν ἂ μὴ ὄνυτες*: vt vereri addiscant homines rationis participes, si deteriores se præstiterint auibus in vita actionibus.

Mala flamina.] Aduersi & impetuoosi venti.

Prudentes:

EMBLEMA XVIII.

I A N E bifrons, qui iam transacta futuraque calles,
 Quique retro sannas, sicut & antiè, vides:
 Te tot cur oculis, cur fingunt vultibus? an quòd
 Circumspectum hominem forma fuisse docet?

IAnum biforem seu bicipitem veteres quidam plastræ & pictores effinxerunt, vel quod ferinū & siluestrem cultum suorum hominū in ciuilem mutarit: vel quod pater Græcæ & Latinæ gentis crederetur: aut quia Solem, quem eundem cum Iano volebant esse, caelestis aulae ianitorem putarent, quippè qui eam oriens aperire, occidens verò claudere videretur. Sed tamen id tam celebre, variisque nominibus decantatum Iani bicipitium quamplurimi ad solertiam prudentiamque regis retulerunt: si quidem prudentis est præterita nosse, futuris verò multo antè prouidere, quod significauit Persius, inquitens:

Ianus biceps cur.

Prudentis officium.

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit. Terent. in Adelph.

Istuc est sapere, non quod ante pedes modo est,

Videre, sed etiam illa quæ futura sunt, Prospicere.

Et certè hic regis optimi typus est, qui cum ceteris præsit, debet etiam prudentia, aliisque virtutibus antecedere. Neq; enim alia ratione puto Ægyptios oculum in scepro regio suis hieroglyphicis designasse, quàm vt in Principibus, summisque Regibus maximè, prudentiam, tanquam Reipub. vigilantem ac prospicientem oculum esse debere significarèt. Hoc de figmento multi Poëtæ luserunt, quorum alij ad alia ingeniosè traxerunt. Ouid. 6. Fastor.

Typus optimi regis.

— *Videt Ianus quæ post sua terga geruntur,*

Sed maximè in primo, ybi faciei duplicis rationes alias adfert.

Macrobius. 1. Saturn. Creditur inquit, geminam faciem prætulisse, vt quæ ante, quæque post tergum essent, intueretur. Quod

Macrobij locus.

procul dubio ad prudentiam regis, solertiamque referendum est, qui & præterita nosset, & futura prospiceret, sicut Anteuorta & Postuorta, diuinitatis scilicet aptissimæ comites apud Romanos coluntur. Quò spectat adagium *πρόσω καὶ πίσω*, A fronte & à tergo: quod est diligèter inspicere, & præterita cum præ-

sentibus & futuris conferre. Eundem fuisse Iantum cum Noëo

Ianus idè qui Noëus.

(qui post diluuium vitem vinumque adinuenit) auctor est Berofus,

(nisi tamen nos fallit Berofii nomen) quanquam dissentiat Lilius Gregorius sub finem Syntag. 4. Sed bicipitij huius causam aliam & eadem penè attulit Plutarch. in quaestione. Romanis: Nempè quòd genere Græcus ex Perrhæbia fuerit, atque

in Italiam profectus, sedibus apud barbaros positus, linguam vitæque rationem mutauerit. sic enim fama receptum est? vel

quòd Italos, qui ferinis essent adhuc moribus, quiq; iniuste uiuerent, ad aliud vitæ traduxerit & reuocari institutum, ita vt

agriculturam & ciuilem cultum eos docuerit. Sic verò ille: *Δὶα*

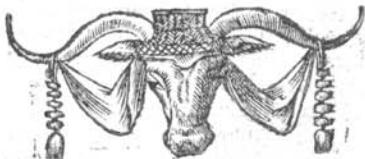
πὶ τὸν Ἰάνου διπρῶσπον διούται γιγνῆναι, καὶ γράφουσιν ὅτις
 πλάτυσιν, πότερον ὅτι τῷ μὲν γίνετ' ἕλλην ἐν πέρραιας ἰω
 ἰσορῶσι) διαβῆς δὲ εἰς ἰταλίαν καὶ σωσιμῆσας τοῖς αὐτοῦ βαρ
 ροῖς, μετ' ἐβαλε καὶ γλώττω καὶ δίαυτω, ἢ μᾶλλον ὅτι τῶς περι
 ἰταλίαν αὐτοῖς ἀγροῖς καὶ ἀνίμοις χρωμῶσς ἰθυσίνοις ἑτερο
 σχῆμα, πᾶσας καὶ γιωργᾶν καὶ πολιτοῦνδαι, μετ' ἐβαλε καὶ μετ' ἐ
 μῆσι,

Imago Iani bifrontis, sed corona spicea in numis etiam
 conspicitur, tributa Pompeio ob curam annonæ, de qua Erius
 in Nomismatis: qua similitudine deceptus Theodor. Cantem
 eandem effigiem Iano tribuit lib. vlt. Variar. lection.

Sanna.

Sannas.] Irrisiones ab occipitio distorto, & labris conton
 Perf. I. Satyr. Occipiti aco, postica occurrite sanna.

Prud

Prudens magis quàm loquax.

EMBLEMA XIX.

*NOCTUA Cecropiis insignia præstat Athenis,
Inter aues sani noctua consilij,
Armifera merito obsequiis sacrata Minerva,
Garrula quo cornix cesserat antè loco.*

Verborum parsimonia sapientes maximè decet, eorumque perspicacitas in rebus obscuris & difficilibus agnosci verè fatique debet. Eo enim præcipuè differt ab imperito & stulto prudens, rerumque sciens, quòd pauciloquus, quodque oculatus in iis fit, ad quæ alij conpuiunt, vel oculorum mentis obscura caligine cæcantiunt. Eius quidem rei symbolum est Noctua, olim Atheniensium insigne, ac Mineruæ sacra, nimirum-

Pauciloqui
qui sapientes.

propter

Cur no-
stra Miner-
uæ sacra, &
Athenarū
symbolū.

propter oculos cæcios : quod indicat parcemia, *γλαυκὸς ἴπτατος* :
prisca enim Atheniensibus Noctua volatus, victoriæ signū ce-
lebratur. Iustin. lib. 23, rei huiusce causam Hieroni duci ascribit
cui adolescenti prima bella ineunti, Aquilam in clypeo, No-
ctuam in hasta confedissee refert, Quod ostentum, & in consili-
cautum, & manu promptum, Regemque futurum significabat.
Alij malunt referre ad numum aureum & argenteum, in quo
insculpta erat Noctua. Vnde fluxit prouerb. Noctuas Athenas
Pierius 20, Hieroglyph. Gyrald. Syntagm. 11.

Sed quorsum hoc Emblemata, dixerit aliquis, aut quodnam
gumentum habet? Nimirum ciuitatem optimis moribus ac le-
gibus institutam sapientia, consilio maturo, recta prudentia firmari,
spreta inani hominum loquacitate. Idem de singulis magis-
tratus, qui que Remp. administrant, est statuendum : quod
ratione Demosthenes, alique boni oratores aduersos habebant
demagogos, bladosque concionatores qui vulgi cupiditatibus
inferuebant: nec minus eos insectabantur quam sophistas ob-
streperos optimi quique Philosophi. Certè epigraphes argumen-
tum, quod habet instar oraculi, *Prudens magis quam loquax*, pos-
sem nō incommodè illustrare Fabij Maximi exemplo, qui quod
tēpore Annibalem iuueniliter exultatem sua patientia fregit
multis cōiiciis militari lasciuia impetitus, non ponebat rumo-
res ante salutē: nisi occurreret laudatū Eteonici facinus. Is La-
cedæmoniis præfectus, cū accepisset suos milites in insula Chio
annona laborantes tacitè cōiurasse in insulares Chios utq; sese
discernerent, arundinem manu pileo circuntulisse : censuram
ille non aperta vi (quod fieri commodè non poterat) agēdum
sed quindecim delectis comitibus per urbem incedēdo, qui ne-
mus ei obuiam veniebat arundinem habens, obtruncari iussit.
Causam sciscitantibus nihil aliud respōdebat, quàm id à se fa-
ctum, quod gestasset arundinem. Itaque ceteri coniurati arun-
dines statim deposuerunt. Imò Eteonicus Chios conuocatis
vllū quidē de cōiuratione verbum fecit, ne metū aut suspicio-
nē iniiceret, sed pecunias imperauit, quas iussit militibus distri-
bui, ne quid noui molirentur. Ii statim paruere. Sic paucorum
pœna periclitantibus multis occursum est. Retulit Xenoph.
rerum Græcar.

Athenæ
vnde no-
minatæ.

Cecropis Athenis.] Athenas Cecropias à Cecrope Rege, &
Athenienses Cecropidas appellari, iam in superiorib. attigimus.
Athenæ autem ἀπο τῆς ἀδελφῆς (ne iterum adhuc repetere co-
gamur) hoc est, Minerua, quæ nomen huic ciuitati imposuit.

D. Au.

D. August. 18. De ciuit. c. 9. ex Varrone diuersum ab aliis sentit.
Vide Platon. in Cratylo.

Armifera Minerva.] Minerva ex cerebro Iouis armato profi- Minerva
cur armata
è Iouis ce-
rebro pro-
filiit.
liit. Mihi succurrit illud Amacreontis de rosa:

Βεβαιωθηεν τ' ἀδελφω

Σοφωτε ἰδ' ἀνω Ζοβς,

Id est, vt cum è vertice Iouis exiliit armata scuto & hasta Mi-
nerua: & Ouid. 6. Fastor.

Creditor armifera signum caeleste Minervæ.

Idem 2. Amorum, eleg. 6.

Vixit & armifera cornix iuuisa Minervæ.

Martial. in iicio epigramm.

Accipe belligera crudum thoraca Minervæ.

Meminit & in Olympiis Pindar. Qde 7. Armata autem fingitur Armata
cur Pallas.
(ait Phornutus) in iplo ortu, quòd sapientia suis ipsius prædiis
latis instructa sit ad maximas & difficillimas res obeundas,
Deinde artium omnium & belli Dea, quòd & disciplinarum li-
beralium vsu, & bellorum administrationem sine sapientia
mancam, & inanem esse intelligimus. Pindar. Scholiast.

Armifera merito, &c.] Noctuam dicatam fuisse Palladi, repu- Noctua
cur Palladi
sacra, rese-
cta corni-
ce.
diata cornice, copiosè tradit Ouid. 2. Metamorph. Minerva
Erichthonium Cecropis filiabus cistella viminea inclusum, ser-
uandum tradiderat, & ne aperirèt, interdixerat, Quod cum ne-
glexissent, Coronis factum Minervæ indicauit, vnde ab eius-
dem comitatu repulsa est, & in cornicem mutata. Sic enim con-
queritur:

— *Mihi gratia talis*

Redditur, vt dicar tutela pulsa Minervæ,

Et ponar post noctis auem: mea parua volueres

Admonasse potest, ne voce pericula querant.

Cuius postrema verba mythologiam habet. Garruli enim, qui-
que nimio linguæ vitio laborant, haud vnquam possunt cum
sapientibus & cordatis viris habere cōmercium: quin vbi apud
eos aliquid effurierint, tandem odiosa infamie labe aspergun-
tur, & à conuictu laudato virorum honestorum, & virtute insi-
gnium abesse coguntur. De noctuæ prudentia Dion Chrystosto-
mus doctè ac lepidè oratione Olympica, quæ est 12. Hoc etiam
addere non grauabor, quòd Alciatus scribat, Minervæ noctuam
merito consecratam, nempe ab Eustathio ingeniosè ad 1. Iliad.
rationem redditam: γλαῦκος sacram esse τῆ ἀφ' ἧς τῆ ἀδελφῆ, διὰ
τῶν προτε ἀδελφῶν τῶν γλαῦκων ἐν τῶν τέττα: quia nimirum ἀδελφῶν
& γλαῦκος idem significant.

Cornicum
& vularū
diffidium.

Garrula quo cornix.] Memini legere me apud Plutarch. De odio & invidia, inter cornices & vlulas perpetuum esse diffidium, quarum vel occisarum sanguinem permisceri quidam negant: vt etiam si quis confundat, vtrumque seorsum diffidire narrent. *Alian. lib. 3. c. 9. de animalib. perspicuè idem tradit*
ἐπὶ δὲ ἡ γλαῦξ ἔστιν αὐτῆ (supple κορώνη) πολέμιον, καὶ νύκτωρ ἐβουλεύει τοῖς ὄοις τῆς κορώνης, ἠδὲ μετ' ἡμέρας ἐκείνῳ ταῦτο δρᾶται· εἰδὺα ἔχει τὴν ὄψιν τὴν γλαῦκα τὴν καὶ αὐτὰ ἀδινῆ.

Maturandum.

EMBLEMA XX.

*Maturare iubent properè, & cunctarier omnes,
 Ne nimium præceps, neu mora longa nimis.
 Hoc tibi declaret connexum echeneide telum:
 Hac tarda est, volitant spicula missa manu.*

IN rebus arduis, & quibus neglectis aliquid periculi esse potest, cauendum à nimia celeritate, atque etiam mora: sed videndum maximè, ut maturè non modò suscipiamus, sed & con-
 sectemur quod nobis propositum est, ne hac vel illac aberrâdo parte nos quodammodo pœniteat. Plutarch. oratione ad Apollonium: *σοφοί διὰ τὸ μὲν οὐδέ τι, ἐπὶ δὲ ἡνίοχον περισσῶς*: Sapientes istud quidem, Ne quid nimis, præter modum celebrarunt. Laudatur & illud Phocylidis:

πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασιῶς δὲ ἄλλοτελέ:

Et enim vel maximè nomine Aristidem urbe pepulerūt Athe-

Vitanda
 nimia ce-
 leritas &
 nimia tar-
 dias.

nienfes, quòd nimis iuftus eſſe videretur. Eodem penè modo Ephelj Hermodorum. At vt modum aliquem exemplis etiam imponamus, hoc vnum addamus ex Liuiò: In bello Punico ſecundo, Terentio Varroni, homini iuueniliter exultãti & temerario datus eſt collega Paulus Amilius, maturus ætate & confilio, vt ſua prudentia feruorem alterius temperaret. Sic Fabium Max. creatum aliquando belli ducem memini, eum quidem cõſtatozem & maturum, vt Marcelli celeritatem reprimeret. Id ſi placet, ad nimiam quorundam ſtudioſorum induſtriam referre, ſic ſtatio. Præceptum hic eſt rebus in omnibus agendis validiſſimum, quo aurea mediocritatis regula commendatur. Sicuti nihil magis expedit quàm agrum optimè colere: ita ſæpe putatur inutiliſſimum nimio ſe labore conficere. Plantæ aqua mediocri aluntur; immodica ſuffocantur: ſic iuuatur ingenium laboribus ac ſtudiis moderatis; contrà obruitur ſi immoderate exerceas. Nam vt plerũque luſciniis euenit ob nimium canendi ſtudium, quo mirificè delectantur, vt in eo expirent, nempe quas, vt ait Plinius, ſpiritus deficiat citiùs, quàm cantus: Ita nõnulli, ſtudiis intenti plus quàm par ſit, in ipſo conatu interdum emoriuntur. Cæterum nulla opera, quanquam ab illuſtri artiſtice profecta, commendatur, quæ immoderata ſit, vt Apelles Protogenis tabulas admirabatur quidem, vt immenſi laboris: in hoc tamen non laudabat, quòd manum ponere de tabula vt vnquam poſſet; ſignificabat ei nocere nimiam diligentiam, quam etiam in compositione Iſocratea reprehendit Fabius: adeò modus in rebus, & certi denique fines ſpectandi ſunt in omni capiendò conſilio, labore ſuſtinendo, aggrediendò, perficiendòque negotio, vt quod ait Flaccus,

Infani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,

Vltra quam ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.

Quibusdã certè in negotiis celeritate opus eſt: mora obeſt, hoc enim citat ex neſcio quo Plutarch. τῖς δὲ αὐτῶν ἀγώνων, πρὶς αὐτῶν ἀρετῶν ἵς αἰπὸν ἔβαλε σκότος: Certaminibus iam propoſitis, cõſtatio virtutem profundas in tenebras deiicit. Itaque M. Curtius Dentatus Conſul, cùm delectũ ſubitum coactus eſſet educere, nemoq; iuniorum reſpondiſſet, coniectis in ſortem tribubus omnibus Polliæ, quæ proxima exierat, primum nomen extractum vna citari iuſſit, eo non reſpondente, bona haſtæ ſubiecit. Quod cùm illi nunciatum eſſet, accurrit ad tribunal Conſulum, collegiumq; tribunorum appellauit. At Cõſul Dentatus appellationẽ non recepit, bona eius & ipſum vendidit, non tam

feſtina

festinatione pœnæ, quàm præueniendi periculi causa, quando res, tumultuq; belli moram dilationemque non reciperet, dum interim cognosceretur de excusatione aut immunitate. Retulit Val. Max. lib. 6. Aliis in rebus probatur tardum consilium vt multo præstantius: contra nimium præceptis damnatur, vt quod adiunctam pœnitentiam habeat. Sic Lucian. epigrami.

Ἡ βραδύτης βραδύτης ἀμείνων, ἢ δὲ ταχέως

Ἀλλ' ἐπιτακτικῶν τῶν μὲν ἀνοσιχοῦ ἐχέει.

Sed de his iam satis. Virtus ea maturitas appellatur, illa quidem media inter celeritatem nimiam & tarditatem. Nigidius apud Gellium lib. 10. c. 11. Mature, inquit, est quod neque citius est, neque serius, sed medium quiddam & temperatum est. Bene atque proprie Nigidius. Nam & in frugibus & in pomis matura dicuntur, quæ neque cruda & immitia, neque caduca & nimium cocta, sed tempore suo temperatè adulta. Interpretatione hanc

Maturitas

Nigidianam duobus verbis eleganter expressit Augustus Cæsar: nam & dicere in sermonibus, & scribere in epistolis solitum ferunt *ἐπιτακτικῶν βραδύτης*, per quod monebat, vt ad rem agendam simul adhiberetur & industriæ celeritas, & tarditas diligentia: ex quibus duobus contrariis fit maturitas. Sic Poëta Neptunum inducit discessum ventis imperantem, vt & citò discedant, tanquam fugiant, & tamen standi mediocritatem in regressu teneant, tanquam maturè, i. temperatè abeuntes. Veretur enim, ne in ipso discessu classi noceant, dum raptu nimio tanquam per fugam redeunt. Ceterum id duabus noris Hieroglyphicis ob oculos ponitur. Telum enim velocitatis agilitatisque indicium est, vt explicat lib. Hieroglyph. 42. Pierius. Remora autem impedimentum & tarditatem designat, idè lib. 30. Alij rem planè eandem significantes, Delphinum Remoræ adiunxerunt, vt Paul. 3. Pont. Max. Alij anchoram Delphino copularunt, vt Aldus. Manutius nobilis typographus. Erasmus Prou. Festina lentè, id pluribus explanauit: in quod vberimum copiosæ orationis quasi fluuium concessit.

Augusti dictum.

Telum quid;

Remora quid.

Echeneide. Remora, vel echeneis, à sistendis nauibus sic appellata, *ἠρατὰ τῆς ἐχέει τὰς ναῦς, ἢ ἄνδρ.*, de qua in sequentibus opportuni.

Volitant spicula missa manu. Quid, ferè sic 1. de Ponto, eleg. 4.

— *Sarmatica spicula missa manu.*

Nescio. an huic etiam rectè contulero quod de Cymodocæa Nympha Virgilius in decimo:

— *Fugit illa per undas*

Ocyor & iaculo, & ventos aquante sagitta,

In deprehensum.

EMBLEMA XXI.

I A M D V D V M quacunq; fugis, te persequor: at nunc
Cassibus in nostris demique captus ades.
Amplius haud poteris vires eludere nostras:
Ficulno anguillam strinximus in folio.

Fugax tan-
 dem de-
 prehensus.

Allegorica prosopopeia in quemuis deprehensum, & fugacem, qui ob scelera notatus semel atque iterum è manibus iudicum sublatus, & pro temporis occasione subterfugijs vsus, non tamen possit effugere & expedire sese, si tandem correptus arctiori nodo illigetur. Id faciliè & commodè potest illustrari nobilibus historiis, de Perse, Pseudophilippo, Iugurtha, qui Romanorum infestissimi hostes dolis, fraudibus, subterfugijs vsi, vt vix capi posse viderentur, tandem tamen suc-

cubue

cubuerunt: sed libri sunt in omnium manibus. E multis quæ occurrunt, vnum sublegere placet ex Iustino: Hanno Carthaginensis adeò diues erat, vt ceteros ciues opibus anteiret, is de occupando regno cogitauit, sed interfecto primùm senatu: quod machinatus simulatis filiaë nuptiis, plebi in porticibus publicis, Senatui suas in dōmo epulas parari mandauit, vt poculis veneno infectis senatores tectius enecaret, & ita Remp. inuaderet. Quo tamen consilio nefario per ministros detecto, magistratibus placuit scelus declinari, non vindicari; periculum enim erat ne plus negotij exhiberet res cognita, quàm cogitata. Itaque decreto cohibuerunt, vt modus nuptiarum sumptibus statueretur. Quo consilio præuentus Hanno, seruitia concitat, rursusque constituta cædibus die, cum iterum se proditum vidisset, munitum castellum cum viginti seruorum milibus occupauit, sed comprehensus est ad extremum, dum sibi conatur Afros, & Mauritanos conciliare. Virgis cæsus, effossis oculis, & manibus cruribusque fractis, necatus est: corpus verberibus lacerum cruci affigitur. Filij quoque cognatique, quàmquam innoxij, vltimo supplicio affecti. Sed ne sim longior, id & opportunè torqueri potest in eos qui fallacis sunt fidei, quique crebrò furim se subducunt ab iis, apud quos verum dicere necesse habeant: vti plerosque (heu nimium multos) nostra hac tempestate vidimus, qui aliud in ore promptum habent, aliud in pectore clausum tenet, quod de Catilina Sallustius ait; sicque imponere aliis allueuere, vt non vereantur perfricta fronte pertinaciùs obistere iis quos sibi iustè interdum aduersari norunt. Quod & accommodari potest in pertinaces quosdam & refractarios, qui diuinis oraculis demum in nostram sententiam pertrahuntur, cum eos nihil morentur humana. Ducta est similitudo à natura anguillaë; quæ quia sit lubrica, facile contineri nequit, nisi folio fici scabro & aspero. Lege proverb. Cauda tenes anguillam: & Anguilla in strigmento, in

Anguilla
lubrica.

Ficulno anguillam, &c.] Allusio ad Prouerb. Folio ficulno anguillam. Cui potest videri aliud finitimum quod refertur ab aliis, inter Orci canctos adhærere: pro arctè irretiri, vt nulla pateat effugij ratio.

Custodiendas virgines.

EMBLEMA XXII.

VERA hac effigies innupta est Palladis: eius
 Hic Draco, qui domina constitit ante pedes.
 Cur Diuæ comes hoc animal custodia rerum
 Huic data: sic lucos, sacraeque templa colit.
 Innuptas opus est cura afferuare puellas
 Peruigili, laqueos undique tendit amor.

Cur Palla-
 dis simu-
 lacrum
 Draconem
 premerat.

PHidias clarissimi nominis statuarius, Palladis simulacrum
 Draconem apposuit, quem pedibus Dea cōprimeret: quod
 significabat virgines & puellas (fuit enim Pallas virginitatis
 numē) peruigili cura continendas esse, vt ea ratione sit optimi
 muli

muliebri pudicitiae consultum. Nunquam est enim committendum, ut otio sese dedant, aut plus quam satis est, vagentur: quandoquidem eo sexu nihil fragilius sit aut imbecillius. Val. Maximus lib. 6. refert exemplum longè præclarum de Publio quodam Mænio, qui se pudicitiae accerrimum vindicem præstitit. Nam in libertum suum, quanquam admodum gratum sibi, animaduertit, quòd filiae suae iam nubili osculum dedisset: cum præsertim non libidine, sed errore lapsus videri posset. Et quidè pœnæ grauitate, teneris adhuc puellae sensibus castitatis disciplinam ingenerari magni aestimauit: eique tam tristi exemplo præcepit, ut non modo virginitatem illæsam, sed etiam oscula ad virum sincera perferret. Sanè Draco à visu, quem acutissimum habebat, nomen apud Græcos habuit, id est *παρα* τὸ δριμύτα: nam *δριμύτα* est, acutissimè video: ut & *δρακίς*, serpens, ab *δρακίς*, ideòque Palladi sacer est, quia vocabulum id *παρα τὸ πάντα ἀδράν, καὶ βλαπῶν, καὶ περὶ πάντων νοεῖν*, factum plerique tradunt, prudentiamque hinc interpretantur, quæ omnia perspicit, & ante omnes intelligat. Porro quòd hic scribat veram esse Mineræ virginis effigiem, nec tamen explicet per partes, sed Draconem tantum adiungat, vigilantiae veluti ministrum, non videtur alienum, si Deæ panopliam subiecero. Puella igitur armata virum sapientem aduersus omnes animi perturbaciones se armantem, & vitiis animo forti resistentem significat: vel quòd virtutem suis ipsius præsidii instructam satis esse intelligimus, uti iam dictum est. Galeam habet cristatam in capite, quòd referendum est ad iudicium, & cōstantiam quæ vel maxime sapientis cerebrum, arx & propugnaculum animi, potissimum valeat: hastam verò longam, quòd oratione percutiat eminus: Scutum crySTALLINUM viri sapientis magnam solertiam repræsentat, qua seipsum haud aliter intus diiudicat, quam si in speculo crySTALLINO ea quæ externa sunt, contempletur. Sed illud Gorgoneo capite terribile apparet, quòd formidinis & terroris imaginem esse volunt: quam alij pectori Palladis appingunt, quia sapiens in pectore terrorem habet, quò aduersarios afficiat. Inde enim Tritogeniam dictam esse vult Phornutus, quòd malis terrorem & metum ingeneret. Pallium triplici colore tinctum, quòd sapientia sit multiplex, seu quòd tecta & operta sit, neque cuiuslibet seipsam conspiciendam præbeat. Candidus in eo color simplicitatem respicit: aureus interitens, vim sapientiae fulgurantem: purpureus fulgorem penetrantem. *γλαυκῶπις* ideò est, καὶ φεβύρα, καὶ χερσὶν, καὶ δε-

Draco unde nomen habet.

Cur armata Pallis.

Galea.

Scutum.
Caput
Gorgonis
in clypeo.

Pallium.

νῶς ἀνδρική, quodd ut illustris est & conspicua, ut quidam volunt, sic & formidabilis. Non enim tam caecos habet oculos, ut acutè non videat: ὄρα γὰρ δρυμὸν. vnde & ὀφθαλμίτις καὶ ὀπίλιτις dicta, templumque habuit à Diomede positum, nomine Ἰδρυμὸν ἀθανάτων. Ceterum alij, & Homerus maximè, tradunt caecos glaucis esse oculis & caecos: qua ratione huic consecrantur Dracones, & Vlulæ, nimirum ob similitudinem oculorum: acutissimo enim visu est Draco, & quandam excubandi vigilandique vim habet, nec venatione capi posse videtur. Draconi autem similem esse virtutem indagatricem aiunt, quæ diligenter & acutissime omnia perscrutetur, rimeturque studio indefesso: ideòque ab acuto visu illi nomen factum, ut iam diximus. Sed placet huc, non præter rem tamen, atretere quod perspicuè docuit Ponticus Heraclides in allegoriis Homericis: ἡ δὲ σύνθεσις μετανοία, δικαίως ἐν τοῖς ποιήμασιν ἀθηνᾶ νομίζεται. σχεδὸν γὰρ θεὸς, ὃν ἄλλοι τινοὶς, ἢ σωσίσιος ἐπώνυμοι ὄσιν, ἀθηνᾶ τις ὄσα, καὶ πάντα τοῖς λαοῖς τὰ τοῖς ὄμμασι τῶν λογισμῶν διαδρούσα. διὸ καὶ παρδίνου αὐτῆν ἐτήρησα. ἀφθόρον γὰρ αἰὲν τὸ φρόνημα, ὃ δὲ καὶ καλλιῶδες μισοῦσθαι δυνάμενον, ἐν τῇ τῆς διὸς κερκλῆς γιγνῆσθαι δοκῶ. τοῦτον μὲν γὰρ ἀπιφηνάμεθα τὸν χώρον ἰδίας λογισμῶν ἀπιφηνάμεθα: Quæ coniuncta est cum prudentia cœnitudo, iure apud Poetas Athena, id est Minerva nuncupatur. Etenim eius nomen non aliundè ducitur, quàm ab intellectu, ut Athenam tanquam ἀθηνᾶ vocetur, hoc est contemplatrix, & nihil non inspiciens acutissimis mentis oculis. Itaque virginem eam manere dicunt: quia prudentiæ vis non perit, neque vlla fœditas macula potest. Ad hæc putatur è Iouis orta capite: quem locum præcipuè rationum esse matrem ostendimus. Sed hæc tamen satis. Lege Phornutum lib. De natura Deorum, Fulgent. Mytholog. 2. Gyr. 11. Syntag. & Pierium Valerian. 14. Hieroglyphic.

Dracones
& Vlulæ
Palladi cō-
secrantur.

Pallas vir-
go.

Inmupta Palladis.] Hinc παρδίνος dicta. eo enim nomine culta est in Acropoli Atheniensi: vnde & templum Parthenon, eius autem virginitas puri & incorrupti esse symbolum, Phornutus ait.

Cur Diua comes hoc animal? Huius quidem rei meminit obiter Plutarchus, commentario De Iside & Osfride.

Lucos sacræque templa colit.] Nimirum ut custodiæ symbolum: eadem enim ratione hortis Hesperidum seruandis præfectus est Draco peruigil.

Virginum
cultodia.

Inmuptas opus est, &c.] Phocylidis eadem est sententia:

Παρθένη δὲ φύλασσι πολυκλείστῃς θαλάμοισι,
 μηδὲ μιν ἄχαρ γάμων πρὸ δέμων ὀφθῆναι ἴσῃς.

Γάλλοι δὲ συστρητὸν ἴφρ παίδων τοῖς ἴοσι.

*Causa tibi virgo thalamis seruetur honestis,
 Nec finito hanc ad connubium foris usque videri.*

Forma puellarum seruata parentibus egrè est.

quò spectat etymon nominis παρθένος, quòd Grammatici
 desinet à παρὰ δὲ ἐν τῇ μητρὶ, quòd virgo apud matrem ma-
 nere debeat. quem morem veterum Hesiodus attigit 2. ἰργων.

Vnde
 παρθένος
 dicitur.

Ὅτι δέμων ἔντα δὲ φίλῃ παρὰ μητέρα μέμνε.

Sed & Homerus in persona Penelopes, vult pudicam mulie-
 rem vix solam in medium procedere, sed ancillis comitibus sti-
 patam. sic enim ille:

Ὀνείτω, ἀμὲν τῇ γὰρ καὶ ἀμφίπολοι δὲ ἔποντο. id est,
 Haud sola, ast illam duæ famula comitabantur.

Val. Maximus exemplum seueritatis memorat in Q. Antistio,
 qui vxorem repudiavit, quòd illam in publico cum quadam li-
 bertina vulgari secretò loquentem vidisset. Is enim maluit oc-
 currere incunabilis & ininitis culpæ, quàm perfectū scelus vin-
 dicare. Itidē fecit Sempronius Sophus, non alia de causa, quàm
 quòd vxor, ignorante se, ludos spectare ausa esset.

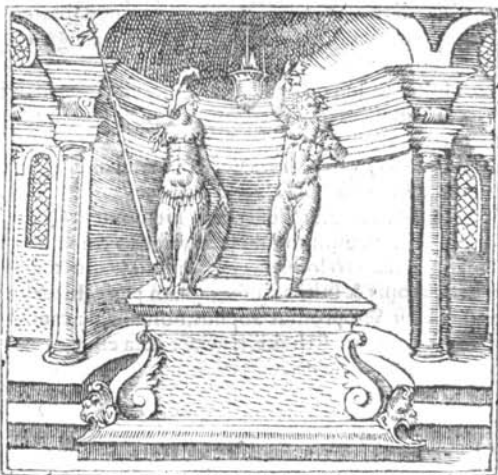
Laqueos vndique tendit amor.] γνώμη.

Vino

Vino prudentiam augeri.

EMBLEMA XXIII.

*H A E C Bacchus pater, & Pallas communiter ambo
 Templa tenent, soboles utraque vera Iouis.
 Hac caput, ille femur soluit: huic usus oliui
 Debitus, inuenit primus at ille merum,
 Iunguntur meritò: quod si qui absternius odit
 Vina, Dea nullum sentiet auxilium.*

Qui Dij
 veteribus
 habiti,

PRO diis fuisse veteribus habitos, qui sibi beneficiis huma-
 num genus deuinxissent, notius est ex M. Tullij libris D
 nat. Deor. Lactantio & Euseb. quam ut confirmare sit necesse
 Tantum obiter admonebo, quosdam Deos iisdem olim tēpli
 & artis fuisse cultos, ut Cererē & Neptunum, quod absque sal-
 cib

cibi penè omnes insipidi sint, refert Plutarc. Sympos. 4. Vt Herculem & Musas, quia Euandrum literas docuit Hercules, idem testis est in quaestione Rom. Sic denique Mercurium iuxta Venerem statuere, vt ostenderent matrimonij voluptatè maximè orationis indigere: itemque Suadam & Gratas, vt innuerent coniuges inuicem quæ vellēt, persuadendo impetrare debere. Certè reperio apud auctores quosdā Græcos, nomine peculiani Deos nuncupatos esse *συνας*, quibus delubrum commune fuit. ij etiam dicti *ῥημοχεται* vt apud Thucydidem. Vt & metaphoricòs Synefio epist. 1. *συνας ἢ πεινητικὴ τῆ φιλοσοφία*. Romæ etiam in inscriptione priuatæ cuiusdam domus, teste Fabricio, *ἀνδρῶν μεγάλων συνασπίδι, καὶ τοῖς συνασίου θεοῖς*. De his verò factis, Plinius autem lib. 23. ait, Vino ali vires, sanguinem coloremque hominum, & mentem augeri cum nobilioribus partibus. Gellius lib. 15. cap. 2. ex Platonis sententia, vinum ingenij fomitem esse refert, virtutisque incitamentum, si mēs & corpus hominis eo flagret. Quod quidem malè à nugatore quodam citatum sic emendat Gellius: Sed enim, inquit in primo & secundo De legibus, non vt ille nebulo opinabatur, ebrietatem istam turpissimam, quæ labefacere, & minuere hominum mentes sollet, laudauit: sed hanc largiorem paulò, iucundioremque vini inuitationem, quæ fieret sub quibusdam quasi arbitris, & magistris conuiuiorum sobriis, non improbavit: Nam & modicis honestisque inter bibendum remissionibus refici integrarique animos ad instauranda sobrietatis officia existimauit: redditque eos sensim lætiores, atque ad intentiones rursus capiēdas fieri habiliores. Hęc Gellius. Hinc illud vulgò tritum emanasse suspicor. Vinum acuit ingenium, Commodè itaque *ἄγαλλια* proponit Bacchi, & Palladis, eodem altari erectis, vt nimirum significetur prudentiæ incrementum esse aliquod, si Bacchi, id est, vini generosi, sed moderati, vsus accesserit. Etenim vinum præcipuum habetur liberè loquendi tanquam calcar: itaque & vino facundiam & inuentionem tribuit Plutarchus. Adhæc

Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma

Profuit dicenda.

Et Æschylus, poëta clarissimus, nō nisi inter pocula tragædias scripsisse fertur. Quid plura? Narratur & præci Catonis sæpè merito caluisse virtus, Præterire non possum quod scribit Athenæus Dipnosoph. 10. cap. 13. ex Polybio, vinum mulieribus olim interdictum: causam verò adiicit? *ὡς λαβῆν ἔστιν ἀδύνατον τὴν γυναικὰ πιῶσαν οἶνον*, fieri non posse, vt quæ mulier vinum bibe

Dij multi
iisdē aris
positi.

Vini vis.

Plato quatenus
vini laudet.

Cur Bacchus & Pallas eodem ara locarētur.

biberit, lateat. Ea causa maximè puto ab eodem Gellio scriptum lib. 13. cap. 11. Conuiuiarum numerum à Gratiis ad Musas definire. Sic veteres Bacchum Musis adiunxerunt, quia vino non minimùm vires ingenij excitentur: quam ob causam laudati sunt hominum veterum symposia: eoque nomine Homerum puto suos Heroas, ipsumque Vlysssem inter pocula de rebus legè feriis facere differrentem. quod Virgil. egregiè imitatus est. Scio quid Plutarchus sentiat quo loco disputat, An sit inter pocula de rebus grauib. differendum: sed locum indicare minime satis est ad alia properanti. Videtur porrò Alciati carmen confictum ex agalmate illo Διονύσος καὶ ἄδανῆς lib. 4. Epigram. Graecorum, quod tale est:

Εἰπέ τί σοι, ξυνοὺν καὶ παλλάδι, τῆ, γ' ἄκουτις
 Καὶ πόλεμωι, παρὰ σοὶ δ' ἔνθα δὲν εἰλαπίναι.
 Μὴ προσιπῶς, ὡς ξῆνι, διῶν πῆρε τοῖα μτάλλα,
 Ἴσθι σοῖσις ἰκίλῃ δάμωι τῆ δὲ πικρῷ.
 Καὶ γ' ἐμοὶ πόλεμον φίλιον κλέῃ. οἶδον ἅπας μοι
 Ἡ' ἄδ' ὀδμυθεῖς ἰνδὸς ἀπ' ὠκεανοῦ.
 Καὶ μύροπον δὲ φωνὴν ἰγυήρα μω ἢ μὴ, ἰλαίη,
 Ἀντὰρ ἰγὼ ἰγλυκερῆς ἐστρουσιν ἡμερίδῃ.
 Καὶ μὴν δδ' ἐπ' ἐμοὶ μήτηρ ὠδίνσας ὑπέτλη,
 Δῦσα δ' ἐγὼ μύρον πάτορον, ἢ δὲ, ἡάρα.

Quem dialogisum sic Latio donatum reperi:
 Dicit, quid commune tibi est cum Pallade? namque
 Spicula sunt illi, sed tibi vina sacra.
 Talia ne temerè Diuos spectantia queras,
 Aduena, dicturi quin cape verba prius.
 Bella mihi cura, tum belli gloria, & istud
 India testatur robore victa meo,
 Prodest illa virus succo frondentis oliuae.
 Pocula sed nostro munere leta bibis.
 Per me nec genitrix vlllos est passa dolores:
 Femur ego solui, sed caput illa patris.
 Bacchus pater.] Bacchus, Liber pater, vt Neptunus pater, Apo-

Bacchus
 cur pater.

Bacchus
 & Pallas
 cur Ioue
 patre nati.

lo pater. Liberum autem patrem nominatum aiunt, quòd cum in India bellasset, multas secum feminas abduxisset, quæ Bacchæ dicebantur.

Soboles vtraque vera Iouis.] Bacchus Iouis ex Semele filius, quo postea. Pallas ex Iouis capite nata, vt superiùs expositum est. Suspicio hoc in loco nō temerè Bacchum vnà cum Minerua coniungi, & vtrumque sobolem Iouis dici: vt notet duo pre-

stantissima munera homini à Deo concessa, quorum alterum ad animum, nimirum prudentia, alterum ad corporis vires instaurandas, nempe, vinum, pertineat.

Ille femur soluit.] Hoc vberius in sequentibus.

Huc usus oliui.] Olea Mineræ tribuitur, quòd semper vireat, Olea quid & aliquid semper habeat glaucedinis, & quòd oleum nihil cõ-Mineræ
tineat humidi admixtum, sed semper sincerum & ἀκράτων per- sacra,

seueret; ita & virginitas, ait Phornutus. Sunt qui fertum oleæ allignent, quòd arbor hæc pacis sit symbolum, ideoque arma ferri dicuntur, bellaque suscipi, quò tandem commodius in pace viuatur. Gyrald. Syntag. 11, aliam habet rationem,

Inuenit primus at ille merum.] Præter alios quàm plurimos, testis est Plin. 7. cap. 56.

lunguntur merito.] Antiphanes proinde τὸ σῶν idem ac τὸ πί-
νεν, aut πίνεν significare dicit, id est, viuere esse bibere.

Abstemius.] A vino abstinens. temetum, vinum antiquis fuit. Abstemius
Gellius lib. 10. Ouid Metamorphos. 15.

— *Gaudet que meris abstemius vndis.* Varro:
Quantoperè abstemias mulieres voluerint esse, &c. Nonius.

Pruden

Prudentes vino abstinent.

EMBLEMA XXIIII.

*Q*UID me vexatis vami? sum Palladis arbor,
*A*uferte hinc botros, virgo fugit Bromium.

VIdetur hic *καλιφδῶν*. Superiori enim dixit epigramati, cum qui à vino abhorreat, haudquaquam prudentē eundem: quod rationibus aliquot, si non omninò necessariis, saltem tamen probabilibus confirmari potest. Nunc autem prudentes à vino abstinere debere ponit. At hæc inter se sic conciliare est facile, si dicamus prudentis esse vino moderatè uti: seculus enim sumptum, rationem obturbat, curas, vigoremque animi impedit, ut meritò cesserit in Proverbium, Sapientiam vino obumbrari, ait Plinius. Cuius quidem rei non inscius Romulus, vino semper est usus parcissimo. Capitale fuit Romanis matronis

matronis vinum attingere, vnde institutum, vt cognatis osculū
ferrent, reprehendendi causa, quò indicium odor faceret si bi-
bissent. Sed & M. Cato refert, non solum probro affectas, sed
mulctatas quoque à iudice mulieres non minus si vino vsæ ef-
sent, quàm si adulterium admisissent. Egnatius Metellus vxo-
rem, quòd vinum bibisset, interemit: cuius facti nec accusatorē,
nec reprehensorem habuit, vnoquoque existimante optimo
exemplo illam violatæ sobrietatis pœnas pependisse, ait Val.
Max. lib. 2. cap. 1. Et sanè, inquit, quæcunque femina vini vsu
immoderatè appetit, & virtutibus omnibus ianuam claudit, &
delictis aperit. Polybius etiam testis est, matronas liberas vino
abstinuisse, vt etiam seruos, item & ephebos omnes ad annum
vix tricesimum, quod & apud Massilienses in vsu fuisse non-
nulli tradunt. Proditum est ab Æliano, lib. 2. c. 37. De var. hist.
Zaleuci legem apud Locrenses fuisse, qua si quis merum bibis-
set, nisi valetudinis causa medico id iubente, morte mulctaba-
tur. Ex quibus perspicuū est, quàm olim odio habiti sint ebriosi,
vinoque dediti. Porro hîc oliua, Mineruæ arbor, vitem incre-
pat, quæ suos ramos implicet, & admoueat oliuis. Sumptum est
autem distichon ex eo Græco incerti:

Παλλάς & εἰμι φυτόν, βρομὴς τὶ πὶ θλίβεται λῶνις:

Ἄριτι τοῖς θεύρασι, παρθένο & μιδύω.

Quod Iambicis dimetris sic reddidit Politianus:

Quid me implicatis palmites,

Plantam Mineruæ, non Bromij?

Procul vacemos tollite,

Ne virgo dicar ebria.

Retuli paulò antè monitū Polybij certè graue, λαθῶν ἐστὶν ἀδύ-
τακτον τὸ γυναικὰ πιεῖσθαι οἶνον, fieri non posse, vt quæ vinum bi-
berit mulier, lateat. Bellè consentit illud Varronis ex Agatho-
ne: Virgo de conuiuio abducatur idèò, quòd maiores nostri
virginis acerbæ aures Veneris vocabulis imbui noluerunt.

Ouid. 3. artis:

Turpe iacens mulier multo madefacta Lyæo,

Digna est concubitus quoslibet illa pati.

An verò etiam conciliabimus ad epigrapham huius distichi
Plautinum istud? Non vinum moderari, sed vino solēt, qui qui-
dem probi sunt.

Non Palladis arbor, Plin. lib. 12. c. 1. & lib. 17. cap. 44. testis est.
Phornucus & Martianus Capella lib. 6.

Mineruæ oliua sacra, Pacifera dicta: humanis vsibus nō pol-

Romulus
sobrius.
Matronæ
Rom. vinū
non attia-
gebant.

Quibus
vinum in-
terdice-
retur.

Fons Em-
blematis.

luebatur, nec temerè Deorum artis accēdebatur. Græci quidam negabant ab impudicis plātaram crescere, fructumve ferre, itaque à virginibus, & castis duntaxat inferi volebant.

Botros.] Βοτρίς, gemma, pro racemo accipitur σιωπῶδοχῆναι.
Virgo fugit Bromium.] Abhorret à vino.

Bacchus Bromius. Bromius autem Bacchus dicitur: παρὰ τὸ βέβητο refertur, est, tonitru, qui dum nāsceretur, est auditus, vt fabulantur: vel βέβητο, fremo. Ouid. Metamorph. 4.

— Bacchumque vocant, Bromiumque Lyæum,
 Iuuenal. 6. Satyr.

— Bromium committere noli.

Et ad rem appositè Theogoniæ scriptor non inuenustus, Pylades:

A strepitu Bromius, quòd vociferetur Iacchus:

Quòd curis soluat corda, Lyæus erit.

Reperi citatum ex Ennio Athamante:

His erat in ore Bromius, his Bacchus pater,

Illis Lyæus vitis inuentor sacrae.

In statuam Bacchi.

DIALOGISMVS XXV.

Baccus pater, quis te mortali lumine nouit,
 Et docta effinxit quis tua membra manu?
 Praxiteles, qui me rapientem Gnoſſida vidit,
 Atque illo pinxit tempore, qualis eram.
 Cur iuuenis, teneraque etiam lanugine uernat
 Barba, queas Pyluum cum ſuperare ſenem?
 Muneribus quandoque meis ſi parcere diſces,
 Iunior, & forti pectore ſemper eris.
 Tympana non manibus, capiti non cornua deſunt:
 Quos niſi dementis talia ſigna decet?

Hoc doceo, nostro quòd abusus munere sumit

Cornua, & insanus mollia sinistra quatit.

Quid vult ille color membris penè igneus? omen

Absit, an humanis vreris ipse focus?

Cùm Semeles de ventre parens me fulmine traxit

Igniuomo, infectum puluere mersit aquis.

Hinc sapit hic, liquidis qui nos bene diluit undis:

Qui non, ardenti torret ab igne iecur.

Sed nunc me doceas, quì vis miscerier? & quæ

Te sanus tutum prendere lege queat?

Quadrantem addat aqua, calicem sumpsisse falerni

Qui cupit, hoc sumi pocula more iuuat.

Stes intra heminas: nam qui procedere tendit

Vltra, alacer, sed mox ebrius, inde furit.

Res dura hæc nimium, sunt pendula guttura, dulce

Tu fluis. heu facile commoda nulla cadunt!

Vini in-
còmoda.

Bacchicæ statuæ profert *ἐπιμόδιον ἰδιον* per Dialogismum quo demonstrat incommoditates & damna quæ temulentiam consequantur: nam ex immodica vini portione ebrietas ex ebrietate furor, quo nihil vel miserius, vel exitiusius videntur, nedum cogitari potest. Deinde sumendi vini legem quandam præscribit omnibus vtilem, & planè necessariam. Omnia sigillatim diligentius aperiam, ne quid inturbet. De fugienda ebrietate Plinius fufum orationis riulum exprompsit lib. 14. toto 22. ca. Prouerbiū, Vinum caret clauo: & Vinum senem, etiam nolentem, saltare impellit. Plato 3. De Repub. & 6. De legib.

Bacchus
Liber pater.

Bacche pater.] Cur Baccho Liberi patris impositum nomē sit Plutarch. explicat *κεφαλ. φωμαίνου* libro: quòd nimirum bibentibus libertatem ingeneret. Nonnulli enim per vinolentiam Liberi & feroces efficiuntur: aut quia liba exhibuerit, aut quòd ille apud Eleutheras urbem Bœotia, Eleutherius. 1. Liber appellaretur.

Mortali lumine.] Humanis oculis, hæc ad figmentum. Nam nefas olim fuit Deos fuisse homines putare.

Praxiteles.

Praxiteles, qui me, &c.] Id Plinius attingit inter plurima Praxitelis opera laudatissima lib. 34. c. 8. Oriudus hic celebris artifex ex ea Italiae parte, quæ quondam magna Græcia dicebatur, &

ob artis excellentiam ciuitate Romana donatus.

Rapientem Gnosida.] Ariadnen intelligit, Minois Cretenfium regis filiam, quæ Thefei amore capta, Minotauri necandi occasionem ei præbuit, ea lege vt se vxorem duceret. Sed eam Thefeus in infula Naxo fomno feputam reliquit, cuius miferus Bacchus eam fibi connubio iunxit, quam in cælo raptam, Coronam Gnofiam appellant.

Ariadne à Baccho raptâ.

Cur iuuenis, &c.] Ouid. 3. Faſtorum:

*Sine quod ipſe puer ſemper iuueniſq; videris,
Et media eſt etas inter vtrumque tibi.*

Cur iuuenis Bacchus.

Et in Metamorph.

— *Tibi enim inconſumpta iuuenta,*

Tu puer æternus, tu formoſiſſimus.

Iuuenis ideo effingitur, quod ad iuueniles annos molliter traſigendos maximè conferat, ſi parcius, & vt decet, ſumatur: vel quod hilares & lætos faciat. Gyrald. Syntag. 7.

Lanugine.] Barba molli, à lanæ ſimilitudine, vt eſt in cotoneis Lanugo malis.

Queas Pylum cum ſuperare ſenem.] Alluſio eſt ad Prouerb. proximè citatum, Senem vel nolentem vinum ſaltare compellit: cui conuenit illud ex Athenæo:

Vinum inſanire facit.

ὄϊν & ἡγὲ φρονέουσας ἐς ἀφροσύνην ἀναβάλλει: hoc eſt,

Inſanire facit ſanos quoque copia vini.

Huc ſpectat quod Plato De legib. 1. ait: non ſolum ſenem fieri bis puerum, verum etiam temulentum. Per ſenem Pylum *συνελικνῆς*, ſenem quemuis ſapientem hominem intelligit, qualem Neſtorem Homerus celebrat in Iliade. Quem tamē locum de Bacchi iuuenta, non de vi, ſed de ætate & tempore intelligendum eſſe mihi facilè perſuadeo cum Ioan. Fratre viro ſanè docto; mirari enim poſſit aliquis Bacchum iuuenem ſemper videri, cum ſit ille Neſtore annioſior. Nam & apud Lucianum Iupiter ridet Cupidinem, qui ſe puerū eſſe iactet, cum ſi *ἀρχαῖότερον* πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις. Quam amici hominis explicationem lubens admitto, vt eruditam dignamque quæ probetur omnium calculis.

Tympana non manibus, &c.] Tympanum luxuriæ inſtrumētum dicitur à Juſtino. lib. 30. Suſpico Baccho tribui tympanū, tanquam hilaritatis ſignum notiffimum, vel propter ſtrepitum inconditum, quem edere interdum ſolent qui vino ſunt onuſti.

Tympanū cur adiunctum Baccho.

Plutarchus de Prolemæo Iuniore, qui temulentus in palatio, tympano comploſo obambulabat. Graue, inquit, & calamito-

sum si Cleomenes opperiretur otium dissolutum Regis Cybeleij præstigiatoris, vbi primum ille tympanum posuerit, & tripodiantium cætus dimiserit. Græcè ita: *δενόν γδ εἰ κλειομένης κἀθηται μιντρακύρτου βασιλέως σχολῶν ἀναμύνων, ἵταν πρῶτον ἀπίδται τὸ τύμπανον, ἢ κατεπίσῃ ἢ διασσοῦ.*

Cornutus
Bacchus.

Capiti non cornua desunt.] Ouid. in Epist. Sapphus:

Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

Nam prius ab Orpheo in Hymnis *βακίρωσ, ἢ δίκιρωσ* est appellatus. Diodorus in 5. rationem reddit, quod prius boues iugo iunxerit, vel quod Ammonis filius fuerit, qui capite arietino pingebatur. Cornua pro audacia Phornutius accipit, quod audace vinum reddat. Veteres cornibus pro poculis vsos, & eam ob causam Bacchum dici cornutum & temulentum scholiastæ quidam tradunt.

Vini vsus.

Hoc doceo, nostro, &c.] Sic Plin. c. 1. lib. 23. Vino modico neti iuuantur, copiosiore læduntur, sic & oculi. Stomachus recreatur, appetentia ciborum inuitatur, tristitiæ cura hebetatur, viti- na & algor expellitur, somnus conciliatur: Cōtrā, si nimius adhibeatur vini vsus, belluina cornua capessimus, & in furorem intolerabilem nonnunquam ruimus.

οἶνον
vnde di-
catur.

Hoc doceo, nostro quod abusus, &c.] Non me fugiebat, vnde vini, *τῷ οἶνῳ*, appellationem Plato in Cratylo deduceret, nempe *παρὰ τὸ οἴσιως ἢ νοῦν ἐμπιμπλᾶν*, quod opinione mētē oppleat: vel, vt etymolog. ἀπὸ τῆ ἐνήσειωσ, eo quod iuuat & recreat. Sed ad hūc locum mihi satis fecerit Plutarchi monitum ex 7. Sympol. Probl. 10. cuius hæc est sententia: Quod verò summum est, vti in consultatione de rebus arduis imprudens atque imperitorum rerum sequatur prudentiores, hoc vinum ebriis adimit. Ideo enim Plato vino nomen ait impositum esse *οἶνον*, quod efficiat vt qui biberint, sapere se putent, *οἶνῳ δαι νοῦν ἔχου.*

Quod abusus munere sumit cornua.] Athenæus lib. 13. *οἶνον κατὰ τὸ εἶς τὸ σῶμα, ἐπαναπλῆσ νὰ καὶ ἐπεκ ἢ τὰ μαινόμενα*: Vini corpus descendente, ascendunt verba improba & furiosa.

Sumit cornua.] In effusam prolabitur audaciam. Ouid. 1. Artis

Cornua
quid.

— *Tunc pauper cornua sumit.*

& 4. Trist.

Iam ferro in pugnas, & nondum cornua sumpsi;

Nec mihi sumendi causa sit vlla velim.

Idem 3. Amor. eleg. 10. quo loco significat se resipuisse, & ab amoris laqueis extricasse se, ait,

Venerunt capiti cornua fera meo.

Plato Dialogo De impositione nominū, *οἶνον* dictum vult, qua-

ἡ δὲ οὐκ ἐμπεδία τὸ δὲ δὲ ἡμᾶς ἰμπροπλοῦ. quod Horatius 1.
Carm. videtur circumlocutione expressisse:

— *saeva tene cum Berecynthia*

Cornu tympana, quae subsequitur cecus amor sui,

Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,

Addis cornua pauperi.

Quid. 4. Fastorum.

Mitte pater caput huc, placatâque cornua vertas.

Quo loco admonendi mihi sunt Philologi, Bacchum veteri- Bacchum
bus *κίρασφόρον* depictum, id est cornutum, aut cornigerum: cornutum
vel quod primus rationem boum copulandorum ad agricultu- quid fin-
ram inuenisse credatur: vel quod eius pater Ammon cornutus xerint.
colebatur. Plato aliam causam historicam retulit 2. Legum, &
post eum Athenæus Dipnosoph. 2. Olim soliti erant in capien-
do potu cornibus uti pro poculis. hinc verbum *κίρασαι*, pro,
vinum fundere: & *κίρατήρ*, quasi *κίρατήρ*, quod à nomine *κίρας*
deflexum est. Pompeius Festus ad moralem sententiam acce-
dit, quod qui temulenti sunt, adeò interdum truces apparent,
ut cornua habere videantur. & Scholiastes Horatij ad Odam
19. secundi Carm. ibi,

Te vidit insons Cerberus aureo cornu decorum—

ait cornua Baccho tribui solita, quia ebrietas arrogantiam &
audaciam gignit.

Mollia sistra.] Ebrius ad musicam, ut asinus ad Lyram. Sistro Sistrum,
dulci & ignoro instrumento in sacris Istris utebantur veteres.
Martial.

Hæc quatiet tenera garrula sistra manu.

Quid. de morte Tibulli,

*Quid nos sacra iuuant, quid nunc Ægyptia profunt
sistra? ———*

De sistro, Pierium Hieroglyph. 48. diligenter euoluere. Instrumē-
tum hoc æneum fuit, curuum ad lebetis formam, ut Plutarch.
commentario de Iside retulit: circum erant parua quædam
cymbala seu tintinnabula, & in eius parte superiore sculpta erat
felis humana facie: in ima verò, figura Isidis & Nephthys.

Quid nult ille color membris, &c.] Nuda fiebant Bacchi simu- Nudus
lacræ, inquit Phornutus, ut naturam vini ostenderent, quod ar- Bacchus.
cana detegat. Horat. 1. epist.

Quid non ebrietas designat? operta recludit.

Rubedo autem colorem satis indicat, hincque cognomē Igneus.
genæ habuit. Strabo lib. 13. Bacchus.

Fabula de
ortu Bac-
chi ad
quid.

Cum Semeles de ventre parens, &c.] Notissima est fabula, quam
fusè tractat Ouid. 3. Metamorph. dicitur opera matris Bacchus
vtero prodiisse, fabula nimirum calorem eius & feruorem in-
nuente, ait Phornutus: tali enim natura est vinum, vim obti-
nens igni parem. Sed apud Poëtas est: Femori Iouis insutum ad
perfectionem venisse, quòd secundò femoribus vinum matu-
rescat ac perficiatur. cum primùm enim maturum est, vsui
prorsus est imperfectum: sed pedibus calcatum, fit perfectius.
Nam prima illa generatio fit in autumnii maturitate, quæ est
etiam tum æstu vigente. At cum calcatur, & pedibus exteritur,
id femoribus confici videtur. Et hæc quidem *φυσικὸς*. Alij mo-
do alio enarrant. Prouerb. Perdidisti vinum infusa aqua, fabula
huius origo assertur. Veteres enim merum bibebant, non sine
noxa, donec Staphilius Sirrheni filius docuisset vini diluendi
rationem. Plato etiam admonēbat, Bacchum temulentū Deum
sobriis Nymphis temperandum esse, id est, vinum aqua mi-
scendum, quod hoc Epigrammate Meleagri compertius est:

Αἰ νόμαται τὸν Βάκχον ἔτι ἐκ πυρὸς ἤλαδ' ὁ νόμος

Νιψέω, πρὶν τέρψης ἄρτι κυλιόμενον.

Τούτου καὶ σὺν νόματαις βρέμι' ἔριδ' ἔτι. ἢ δὲ νιν ἄρτης

Μίσγασθαι, δεξὴ πῦρ ἔτι καίμενον.

Bacchus
Nymphis
temperan-
dus.

Id ego ita olim conabar reddere:

Profiliit rapido cum Bacchus ab igne puellus,

Est Nymphis lotus pulnerulentus adhuc.

Cum Nymphis idèo gratius fit Bacchus: at illum

Ni miscere sinas, igneus ardor erit.

Ponticus Heraclides lib. De allegoriis Homericis, id peripicue
docuit, citans illud ex Illiad. 7.

Ὡς ποτ' ἐμαιομένοιο Διονύσοιο τιθῆνας, &c.

Ait enim Bacchum seu Dionysium *μαιομένον* appellatum à
Poëta, id est, insanum, & furentem, quòd nimio vino insani ho-
mines fiant. Bacchi nutricibus, vites intelliguntur, quas Lycu-
gus pepulit per montem Nyseron: quia consuetudo fuit asser-
uandi vini causa admiscere marinam aquam. Idem videtur
sentire Athenæus Dipnosophist. 1. 1. cap. 3. quo loco rationem
reddit, cur Nymphæ dicantur Bacchi nutrices, nempe quòd
aqua immista vinum augeat, & temperet. Prisci autem illi Io-
ui duas nutrices, Iunoni vnam, Apollini duas, Baccho plures
attribuerunt, quòd oporteat hunc Deum pluribus nutricum
Nympharum mensuris mansuefactum esse ac domitum. Huc
adscribere non piget lepidum Cœlij Rhodigini Epigramma,
quod,

Nymphæ
Bacchi nu-
trices.

quod, ni fallor, è Græco confinxit:

Ardentis Semeles audens puer excidit alao,

Ardebatque vno mater & ille rogo.

Et spes nulla super miseræ succurrere matri,

A puer in flammis non tamen vstus erat.

Hæc occurrit, sed non prius attigit illum,

Succubuit multæ quàm Iouis ignis aque.

Ignis abijt, sed non abiit vis ignea prorsus,

Quique cuti summe parcat, in ima furit.

Nympha agitur procul: O puerum ne tangito, clamat,

Quisquis es, ignis enim est, ni prius imbre laues.

Huc facit illud Plutarch. disputatione, An seni regenda Resp.

Aquam mero miscemus, quo Deum furentem (vt cum Platone

istuc) sobrio altero castigatum temperemus. ὡς φησὶν Πλάτων

εἰ τὸ μινυμὲν πρὸς ὕδωρ ἀκράτῃ, μανόμενον θεῖον ἐτέρῳ θεῷ

πρὸς σωφρονιστῶν κλάσσειναι. Idem de philosophis, qui non

minus literatis sermonibus condiunt apparatus conuiuij,

quàm vinum aqua diffusa diluit, ἡλικίῳ τῆς Μούσης τὸν Διόνυσον

ἀπὸ τῆς Νέμεαις κεραιίνουσι: non minus Bacchum Musis,

quàm Nymphis permiscentes. Huc pertinent Gnemonis verba

ad Nausiclem, lib. 5. Æthiop. hist. Apud Heliodor. καὶ μοι δοκῶ

καὶ τὸ δαίμονιον μάλιστ' αἰσθάνεσθαι, τὸν ἑμὴν τῷ Διόνυσῳ συγκαθι-

δῆσαι, καὶ λέγων ἦδυσμα τῷ πύθῳ σωσασθῆναι. Videris mihi sacra

rei tenere optimè rationem, qui coniungis Baccho Mercuriũ,

& orationis condimentum poculis admisces. Eiusdem lege

questionem primam Sympol.

Hinc sapit hic, liquidus, &c.] Idem est illud Antinoi, ni fallor,

apud Homerum Odyll. φ.

— ἴν' ὅτ' ἐπὶ τρῶσ' μελιθεῖς, ὅς τε καὶ ἄλλους

ἐλαπίθε, εἰ σὺ μιν χροσθὲν ἔλη, μὴ δ' αἰσιμα πίνῃ.

Vinum ledit dulce quod & alios

Ledit, quicunque ipsum abundanter capit, neque decenter bibit.

At quæ causa inculandi vini, si quis damnum inde cõsequatur?

εἰ γὰρ ἴν' ὅτ' αὐτὰ οὐδὲ ἰ Διόνυσος πινῆ. τὸ δ' ἀμικτρον τῆς πέσιως

καὶ τὸ πῖμα τὸ καλῶς ἔχοντ' ἰμοροῦσθαι τὸ ἀκράτῃ. ὅς δ' ἑμμι-

τησιν ἀκράτῃσ' μὴ καὶ ἠδύων γίνουσι' αὐ. Theocritus Ei-

dyllio 13. à Baccho dari hominibus lætitiã & dolorem ait:

ὄνα Διόνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάριμα καὶ ἄχθ'.

Fabulam hanc scio à variis accommodari variè. Referam, si

commodè possim, quæ Philo Iudæus habet lib. Quod omnis

probus, liber, de Theodoro & Lyfimacho loquens: Cũm, ait,

Lysimachus præterea rogasset, nū & è patria fugatus esset propter suorum inuidiam ciuium : respondisse. Nequaquam, sed propter excellentiam ingenij, quod patria minimè capiebat. Sicut enim Semele Baccho grauida cum nō potuisset perfere vterū, Iupiter eam miseratus, abortiuū ambussit & inter Deo retulit : sic cum patria mea minor esset, quàm vt caperet Philosophum, bonus quispiam, siue Deus, siue Genius, Athenas, in locum fortunatiorem commodiorēque me transtulit, &c.

Torret ab igne iecur.] Horat. 4. Carmin.

Comessabere maximi,

Si torreri iecur quaris idoneum.

Idēque:

— meum

Feruens difficili bile tumet iecur.

Vide Athenæum 10. Dipnosoph. cap. 9. Plin. lib. 14. cap. 15. De Alexandri vinolentia.

Vino quo modo utendum.

Sed nunc me doceas, &c.] Non fat fuit ostendisse incōmoda, & ægritudines, nisi remedia quædam adhibeantur. Præceptum itaque est de vino temperatè sumendo, nimirum vt quarta pars aquæ semper immisceatur. quod tamen præceptum pro ratione locorum, temporum & personarum ad ἐπιείκεια reuocandum est. Prouerb. Episcythifare. Athenæum 10. cap. 8. & lib. 15. ca. 1.

Quò etiam pertinet illud ex Græcis epigrammatis:

Βάκχος μετρον ἄριστον, ὃ μὴ πολὺ μήδ' ἐλάχιστον,

Ἐστὶ γὰρ ἢ λύπησ' αἰτίῃ, ἢ μωσίης.

Καὶ εἰ ληνάμην ὄτρυσί Νύμφαις τίτραται αὐτὸς,

Τῷ μὲν καὶ θαλαμῶϊσ' ἔστιν ἰτοιμόταται.

Εἶδ' ἰ πολὺς πνύσσειον, ἀπίστραπται μὲν ἰρωταί,

Βαπτίσεται δ' ὕπνω γίγεται τῷ θανάτῳ.

id est,

Nec minor esto modus Bacchi, nec largior æquo,

Hinc meror mentes occupat, inde furor.

Quartus tres secum Nymphas admittere gaudet:

Sic thalamis aptus, coniugioque venit.

Namque solet teneros contemnere inuitus amores,

Et somnum morti conciliare parem.

Intra heminas.] Significat ultra mediocres mensuras nihil accipiendum, vel sobrius mensuris utendum. Neque enim Græcorum veterum, bibacitate insignium, aut Germanorum nostri huius temporis consuetudo probanda, qui inter conuiuandum potando certent.

Mox ebrius, inde furit.] Gallis veteribus non ebrietas modo, sed ebrietatis comes rixa & concertatio à Platone, aliisq; quibusdam

buldã notatur. In cuius culpæ societatem Germani à Cornelio Tacito vocantur, parique & vinolentiæ & contentionis appellantur nomine: sic enim ille: Aduersus sitim non eadem temperantia, diem noctemque continuare potando nulli probrum, si indulseris ebrietati suggerendo quantum concupiscunt, haud minus facile vitiis, quam armis vincentur. Crebræ, vt inter vinolentos rixæ, rarò conuiciis, sæpius cæde & vulneribus transfugantur. Hæc Tacit. Obiter adiciam quod memini legere me apud Firmicum Maternum, auctorem non postremi nominis, libello quo Paganorum errores cõquellit: Lycurgum Thracium idè vites excidi iussisse, quia vinum in Thracia insaniam furoremque pareret: quò pertinere puto initium Odes lib. 1. Carm. Horat.

Natis in vsum letitiæ scyphis

Pugnare, Thracum est. tollite barbarum

Morem, verecundumque Bacchum

Sanguineis prohibete rixis.

Qua ratione etiam Astyages apud Xenophontem, cùm Cyrum rogasset, quam ob causam à vino abstinuisset inter conuiuandum: quia metuerem, inquit, ne in cratere mixta venena essent: cùm enim tu ad natalitia amicos adsciuiisti, facile obseruari venena mero mixta. Sed quo tandem modo, inquit ille? Videbam enim vos, ait, neque mentis neque corporis esse compotes.

Res dura hæc nimium, &c.] Dura quidem, iis potissimum, qui sibi omnia effusè licere volunt.

Gramen.

Gramen.

EMBLEMA XXVI.

GRAMINEAM Fabio patres tribuere corollam,
 Fregerat ut Pœnos, Hannibalémque mora.
 Occulit inflexo nidum sibi gramine alauda,
 Vulgò aiunt, pullos sic fouet illa suos.
 Saturno Martiq; sacrum, quo Glaucus adeso
 Polybides, factus creditur esse Deus.
 His merito arguitur notis tutela salusq;
 Herbaq; tot vires hæc digitalis habet.

Gramen
 quid si-
 gnificet.

Gramen herbã, quæ aliis est sanguinaria, celebrat, ut tu-
 læ præsidij salutisq; symbolum. Ex ea enim corona g-
 raminea fiebat apud Romanos maximo in pretio habita. Sed

proprias quasdam in ea vires esse exemplo est alauda, Martis
 avis, quæ nidum gramineis ramulis vallare solet. Ad hæc Satur
 no & Marti gramen est consecratum, ne quis eam in minis
 habendam putet. Postremò comeso gramine Glaucus, Deus
 marinus est habitus. His omnibus tanquam notis arcanis defen
 sionem, salutemque intelligimus: quibus vti licebit, quoties
 effugij, aut præsidij spem voluerimus ostendere: vt si potentior
 aliquis nos opprimere conetur, aut quispiam in nos malè affec
 tus noxam inferre, nos in legum tutela, & iuris nostri inno
 centia fiduciam collocâdo, prouerbiali hoc schemate vtemur,
 dicemusque nos gramineas habere frôdes. Vt autem varij sese
 calus offerunt, ita diuersis modis istuc vsurpari potest. Grami
 nis symbolum significare mihi videtur certissimum ærumna
 rum omnium, & infortuniorum quasi præsens alexipharma
 cum: quod & de disciplinis, humanioribus, integritate animi,
 aliisque generis eiusdem, quorum portus tutissimus est, intel
 ligi facile potest. De gramine Plin. cap. vlt. 24. lib. Athenæus 7.
 Et hæc, prima mea coniectura fuit, inops quidem consilij, quod
 verum fateri cogor, vt ætas in qua minutias hæc commenta
 bar, nunc verò Emblematis huius veram sententiam repeto ex
 Festo Pompeio, cuius hæc verbâ: Herbam do, cum ait Plautus,
 victum me fateor significat: quod est antiquæ & pastoralis vi
 tæ indicium: nam qui in prato cursu aut viribus contendebant,
 cum superati erant, ex eo solo in quo certamen erat, decerptâ
 herbam aduersario tradebant. Citatur ex Attio.

Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt.

Plinius de obsidionali corona, dari solitam è gramine testatur,
 quod gramen decerptum erat quo loco obsessos seruasset ali
 quis, Summum enim apud veteres victoriæ signum fuit, her
 bam porrigere victos, hoc est terra & altrice humo & huma
 tione etiam cedere. Idem Plin. de elephante lib. 8. Mirus pudor
 est, victusque vocem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit.
 Itaque herbam dare siue porrigere gramen, est sese fateri
 victam, agnoscere victorem, præsidij & salutis auctorem re
 tueri.

Gramineam Fabio, &c.] Coronâ graminea (quæ & obsidio
 nalis) duci dabatur ab iis quos obsidione liberarat, ait Gellius:
 eaque fiebat è gramine quod eo loco natum esset, intra quam
 clausi erant qui obsidebantur. Hâc coronâ s. p. q. r. Fabio Ma
 ximo dedit bello Pœnorum secundo, quòd urbem Romam ob
 sidione hostium liberasset. Hac nullam aliam fuisse nobiliorè,
 quæ

Corona
graminea.

quæ nunquam nisi summa desperatione daretur, Plinius 22. lib. cap. 3. 4. 5. memorat.

Patres, Senatores. *Patres.*] Romani Senatores, quòd erga Rempubl. paternum esse animo deberent, sic nominati. Sallust. in Catil. hi vel ætate vel curæ similitudine, patres appellabantur.

Pœni. *Pœnos Hannibalemque.*] Id est, Hânibalem Carthaginensium Ducem. Pœni, quasi Phœni, quia duxerunt originem à Phœnicibus. quam tamen deriuationem ab aliis usurpatam refellit Pompon. Sabinus ad principium Æneid.

Fab. Maximus. *Mora.*] Cunctatione. Hinc Fabius cunctator appellatus, de quo Poëta 6. Æneid. Ennium imitatus, sic:

Vnus qui nobis cunctando restituit rem.

Occulit inflexo nidum, &c.] Quibusdam auibus & belluis

Animaliū quorundā solertia. *Alauda in gramine nidificat.* barum quarundam cognitio est à natura insita, vt quod arte maxima & diligenti obseruatione homines ipsi sciunt, hæc naturæ beneficio sentiāt. Quòd autem alauda siue galerita nidum suum ex gramine conficiat, ex veteri Prouerbio sic expressum est. *Cassiano Basso scholastico, lib. De agricultura: Galeritæ, inquit, in gramine nidificant, vnde etiam Prouerbum,*

Εν κορυθῶ κοίτα σκολήν κέρυπται ἄγρωσι:

Ramosum gramen nido occultatur alauda.

Solet enim alauda peculiari quodam amuleto suum lustrare nidum, impositis quibusdā ramulis graminis, sicuti aquila callitricho, cornix verbenaca supina, turdus myrto, palūbes laureo vt ex Zoroastre magi 15. *γλωσσικῶν* retulit literatissimus vt Belgij decus Iunius, adagio,

Alaudæ in nido latet gramen.

Glaucus. *Quo Glaucus adesto, &c.*] Id variis modis ab Athenæo libro cap. 16. & aliis narratur. Hic piscator fuit Anthenodius, natandi peritissimus, qui vel cunctos sui temporis natatores in vno exuperabat, ait Palæphatus: nam solebat è portu spectantibus donec iam extra eorum esset prospectum, enatare. Cum autem rediret, persuadebat sese in marinis fluctibus vixisse, hincque marinus Deus primùm est nominatus. Tradunt alij eum aliquando ob nimiam piscium, quos ceperat, multitudinem fuisse defessum, onusque in media via abiecit: vnū ex piscibus moribūdum herba gustata reuixisse, & in fluuium profuissse. quod cum Glaucus obseruasset, eadem herba comesa, immortalitatis adeptus putatur. Prouerb. Glaucus comesa herba habitat in mari. Plinius lib. 9. cap. 16. & lib. 32. cap. 11. Ausonius:

Sic *Authenodius* *Boeotia* per freta *Glaucus*,
Gramina gustatu postquam exitialia *Circes*,
Expertus carptas moribundis piscibus herbas
sumpsit, *Carpathium* subiit nouus accola pontum.
 Ille hantis & rete potens scrutator operi
Nereos, aquoream solitus conuertere *Tethym*
 Inter captiuas fluitauit prado caternas.

Ad id respexit Franc. Picus *Mirandulan.* in Voto pro salute cō-
 iugis (mihi enim aliud agenti pridem locus ille occurrit.)

Num mihi firmari possent mea vota, maligno
 Impete depulso morbi? num pallida tabes?
 Num tetris belli poterit mors improba succis?
 Gramine vel *Glauci* vel prisca *Paeonis* arte?

Quod dixit gramen Saturno & Marti sacrum, *Aischyrion* Sa- Gramen
 cur Satur-
 no & Mar-
 ti sacrum.

4. Carminum:

Te per gramina Martij
 Campi, te per aquas, dure, volubiles.

Horatius 3. Carm. Od. 7.
 Quamuis non alius flectere equum sciens
 Aequè conspicitur gramine Martio.

Seruius niritur causam reddere, cur gramen Marti sacrum sit: &
 Ouid. etiam in *Fastis*. Reuera gramen & in nominis ratione, &
 re ipsa, cum Marte aliquam habere similitudinem videtur: nam
 Gramen & *Gradius* (quod Martis cognomen) à gradiendo &
 serpendo duci videntur: & cum sit castrametatio, locus com-
 modus, id est planities campi deligitur ab Imperatorum mini-
 stris, quo loci solet esse gramen, cuius omninò tollendi vel a-
 uellendi nulla ratio esse potest; ideoque puto ab *Ouidio*, epi-
 theto ad rem accommodato, inexpugnabile gramen appella-
 tum esse, 5. Transformat.

Polybides, *Polybi* filius. In eo patronymico fateor me hæsisse:
 sed hunc, quanquam leuem, scrupulum exemerunt prosopo-
 graphi ex *Argonautis*, *Apollonij* scholiaste. Plerique nostræ A-
 cademiæ Parisiensis viri eruditi mihi pridem significarant, *Po-
 lybidem* *Glaucum*, διὰ τὸν πολλὸν εἶον καὶ ἰδαίν, esse fortè deno-
 minatum, quod ipsum non videretur abhorrere à *Glauci* viua-
 cis fabula: Sed huic tamen coniectaneo vt nō planè sum assen-
 sus, sic neque omninò repugnaui.

Polibides.

Notis

Notis.] Notis, symbolis.

Digitalis.] δακτυλίος ; vt Aristolochia μάκρᾱ ἢ δακτυλίτις cōsta : à digitorum forma, qui interfecti sunt, q.d. herba hæc vir-
tantes habet, etsi digitum non excedat. Plin. 24. cap. 19. Sunt
qui acculeatum gramen vocant trium generū, cum in cacu-
ne aculei sint, plurimum quini, dactylon vocant, &c.

Nec verbo, nec facto quenquam lædendum.

EMBLEMA XXVII

ASSEQUITUR, Nemesisq; virum vestigia seruat,
 Continet & cubitum, duraque frena manu.
 Ne male quid facias, neve improba verba loquaris:
 Et inbet in cunctis rebus adesse modum.

Idem

Nemeseos nomen, ut hinc ducam initium, ἀπὸ τῆς νεμεσῶν, indignari, succensere, iuste accusare, νεμῖσις verò apud Latinos nomen non habet, Plinius testatur lib. 28. c. 2. & Aufonius eidyllio de Mosella.

— *Latia Nemesis non cognita lingua.*

Adraestia etiam dicta vltrix superbiorum & arrogantium verborum, τιμωρὶς ὑπερβύων ἢ ἀχαλίων λόγων : ait Suidas. Pausanias Adriastiam αἰσὶ τῆς μηδῆν ἀπὸ τῆς ἀποδιδράσεως : ἔστι γὰρ ἡ παρὰ τῆς θείου ἡμῶν ἀνεκφυγόντων ἢ ἀναπύδραστον : quòd nimirum ipsam nihil effugiat: nam diuina vltio est ineuitabilis, quæque nō potest effugi. Quo sensu puto dictum à Catullo.

— *Precesque nostras*

Oramus caue despuas ocello,

Ne penas Nemesis reposcat à te,

Est vehemens dea, ledere hanc caueto.

Idē Pausanias in Atticis, auctor est, Nemefim, siue Rhamnufiam scelerum vindicem habitam, potissimumquē contumeliosis & elatæ mentis hominibus succēdere, illòsque iuste persequi & punire. Macrobius 1. Saturn. 17. eam contra superbiam coli fuisse solitam scribit : nec defuere qui apud Hesiodū Nemefim Insultiam interpretentur, cum cecinit, αἰδώς ἢ νεμῖσις, Pudor & Nemefis homines reliquere, & ad immortalium cætus euolant. Sæpenuerò pingebatur cubitum sistens, & frenum manū tenens. De qua illud est in Græcorum collectaneis lib. 4.

Nemesis
vindex.

Ἡ νεμῖσις προλέγει τῷ πῆχϊ τῷ τε χαλίῳ,

Μὴτ' ἀμείρον τι ποιεῖν, μὴτ' ἀχαλίνα λέγειν.

Vna manus cubitum ostentat, gerit altera frenum:

Ille modum serua: hæc admonet os cohibe.

Et aliud eiusdem fermè argumenti:

Ἡ νεμῖσις πῆχῳ κατινω, τινὸς δυνικα, λέξῃς,

Πᾶσιν ἀπαγγιλλῶν μηδῆν ἔπειρ τὸ μέτρον.

Contineo Nemesis cubitum, quæ causa, requiritis?

Præcipio cunctis rebus adesse modum.

Plato Dialogo 4. De legibus, Nemefim iudicij angelum appellat, cuius sententia proximè accedit ad nostrā religionem: Nōbis enim ex diuinis oraculis verè persuademus supremum rerum omnium opificem nihil latere; nihilque omnino impunè relinquere: quippe qui, ut cecinit Orpheus,

Deus omnia videt.

Πᾶσι ἐπιβλέων, ἢ πάντ' ἀνέξῃ, ἢ πάντ' ἀβραβύει.

Idem Tragic. Seneca:

Dominare tumidis, spiritus altos gere;

Sequitur superbos vltor à tergo Deus.

In mente
lex.

In ratione
iudicij.

In voluntate
iustitia.

In imagi-
natione
Nemesis.

Prouida itaque fuit admodu veterum in moribus componēdis cura, diligentiaque, qui vt ostenderent superbiā Deo prae aliis vitiis inuiliam esse, dixerunt eos qui hac correpti essent, nō modo centura diuina, sed etiā indignatione puniri: ideoque proprium ad hanc vltionem numē adhibuere, Nemeseos nominuncupatum. Colligere est enim è multis, quatuor potissimum (ait Ficinus) nempe legem, iudicium, iustitiam, Nemesis. Horum exemplum quisque nostrum in se habet, in mente legem quid agendum sit, quid non, communi norma dictitantem, & honestum quidem sequēdum: eius verò contrarium fugiēdum. Habet in ratione iudicium distinctiori quadam argumentationū discursione discernens, quod in hac vel illa actione positum est honestum esse vel turpe. In voluntate est iustitia, quae eligi aut prosecuatur, quod ratio per mētis leges sequēdum vel fugiēdum dictauerit. Est & in imaginatione Nemesis, quae turpibus actionibus verbisque succenscat, ac legitimè indignetur. Arist. 1. de arte dicendi, *νεμεσις* pro animi commotione accipit, & pro virtute, 2. Moralium ad Nicomach. mediam illā quidem inter *φθόνον* καὶ *πικρὰ* *φεισκαίαν*, id est, inuidiā & peruersam leuitiā definitur itaque in Rhetoricis, *λύπη ἐπὶ τῷ φανερῷ ἀνείξει*, ac *πραγαί*, dolor ob eius felicitatem qui ea sit indignus, quod in velim apertius explicari. Opponitur misericordiae Nemesis, quae est indignatio: sunt itaque quodammodo inter se cōtrariae: sed non tamen propter se, at propter res subiectas: bonū enim bono nunquam contrarium est. Misericordia, est aegritudo ex alterius miseria, iniuriā laborantis, & is quidem affectus nascitur ex opinione mali, non cuiusuis, sed eius tantum quod vel dolerem, vel interitum afferat, dolorē quidem, vt si quis vir minimus malus pellatur in exilium, & ab amicis destituatur, aut aduersa fortunae casu aliquo concutatur: interitum, vt si quem innocentem torqueri, vexariue videamus. At Nemesis prospera fortunae improborum excitatur. In vtraque dolor quidā est: nam misericordia dolemus innocētis afflicti infortunio: Nemesis dolemus felicitate hominis improbi. Quā in re plerique falluntur, eandem esse Nemesis atque inuidiam putant, propter aliquam motuum similitudinem. Nam inuidia nullum inter bonos & malos discrimen ponit, sed bonis alienis cruciatur, seu illa egnē, seu indignē accidunt: & inter aequales ac similes praecipue regnat. At Nemesis aegrè fert tantum indignos & improbos opibus & honoribus florere: qua ratione laudabilis animi cōmota

est, vt virtus existimeretur, & in probis tātū viris est. Cū enim æquitas postulet, vt malis malè, bonis eueniāt benè, certè vir probus & iustus maximè gaudet, cū iustitia seruatur: vt cū sceleratos homines, sicarios, grassatores, prædatores aliosq̄ id genus de medio tolli videt: sic neque minùs gaudet quādo viris bene meritis aliquid optimè succedit. Quæ omnia paulò post exemplis illustrabimus. De Nemese sic Ammia. Marcel. lib. 14. ad finem: Hæc & huiusmodi innumerabilia vltrix facinorū impiorū honorūmq; præmiatrix aliquoties operatur Adrastia, atque vtinam semper, quam vocabulo duplici etiam Nemese appellamus. Ius quoddā sublime nūminis efficacis, humanarum mentiū opinione lunari circulo superpositum, vel (vt definiunt alij) substantialis tutela generali potentia partilibus præsidens fatis: quā Theologi veteres fingentes Iustitiæ filiam, ex abdita quadam æternitate tradunt omnia despectare terrena. Hæc vt regina causarum, & arbitra rerum, hæc disceptatrix, vtinam sortium temperat, accidentium vices alternans, voluntatūmq; nostrarum exorsa interdum aliò quā quò contendebant exitu terminans, multiplices actus permutando conuoluit. Eadēmq; necessitatis insolubili retinaculo mortalitatis vinciens, fastus tumentes incassum, & incrementorum detrimetorūque momenta versans, vt nouit, nunc erectas mentium ceruices opprimit & eneruat, nunc bonos ab imo suscitans ad bene viuendū extollit. Pennas autem ideò illi fabulosas aptauit, vt adesse velocitate volucris cunctis existimeretur: & prætere gubernaculum dedit ei que subdidit rotam, vt vniuersitatem regere per elementa discurrens omnia non ignoretur. Sic ille: qui etiam lib. 22. Quem ab ima sorte adūsq; iubendum Imperatori penè elatū, ideòque intollerabilem, humanorum spectatrix Adrastia, aurē (quod dicitur) vellens, monēnsque vt castigantiū viueret, reluctantem præcipitem tanquam è rupe quadam egit excelsa. Audiamus etiam Artemidorum, qui lib. 2. Nemesis, ait, semper bona est viuentibus secūdem legem, & moderatis hominibus, & philologis: at verò contra leges delinquentibus, & his qui aliquibus insidias struunt, & magnas res auspicantur. Nam impedimento esse, & obstare his quæ inconsultè & præter animi nostri sententiā fiunt, Nemese vocamus. Quidam prodūt, quòd Dea hæc bona quidem in peius vertat, mala autem in melius. De eadem Nemese Plutarch. disputatione. De iis qui serò corripuntur à numine, multa eruditè collegit, vt & Gyrald. Syntag. 15. & Erasim. in Prouerb. Adrastia Nemesis.

Locus
Ammia-
no.

Artemido-
ri locus.

Vestigia seruat.] Epigramma Græcorū i. *ἰχθυῶν* eam ob rē dicta, id est, vestigiaria, quæ vestigia hominū insequatur; est & quædā ad prouerbiū allusio, *ἰχθυὸς μετρίδων*, & *ἰχθυὸς δ' ὄνειρον*, i. vestigium inistere, & vestigia persequi: quod Platoni familiare est.

Continet & cubitum duratq; frena.] Hæc temperantiæ symbola diligenter annotat Pierius Hieroglyphicōn 36. & 48.

Ne malè quid facias.] Sic tādē Nero post multa impia & scelerata facinorosa perpessus est suam Nemēsim. Is enim matre interfecta, iudicium non effugit eorum qui prehendi non potuerunt, cui enim senatus coactus fuerat assentiri, huius statua populus noctu culeum suspendit; palam etiam voces audiebatur, his conceptæ verbis: Nero matrem interfecit: quas multi ad Neronem deferebant, non tam vt afferrent interitum delatis, quàm vt Neronē apud Neronem accusarent. Tandem post miseram, impiam, & indignam omninò vitam, à senatu iudicatus est, vt nudus per publicum duceretur, furca eius inserta capiti, virgis ad mortem vsque casus, atque ita præcep̄s de saxo daretur, vt retulit Xiphilinus, & Eutropius. Passus est etiā suam, certè vt atrocissimam, sic iustissimā Nemēsim Seianus, magno quidē sed fallaci honore sub Tiberio lactatus, adeò vt imperatori pro collega haberetur, sed & Liuiā Drusi, filij Tiberij ab eodem stuprata, & Druso veneni portione per Eudemum medicum extincto, quòd denique Prætorianos militesq; alios multis ac magnis largitionibus sibi deuinxisse, eoque in principē coniuisset, Tiberius hominem nō aperta vi, sed paulatim depressum irrequiuit, eumq; in senatu accusauit. Crimine patefacto Patres ita censuerunt; vt Seianus capite multaretur, eius corpus in Gemonias proiiceretur, in liberos etiam animaduertetur, qua de rē multa Dio. lib. 58. Corn. Tacit. in 5. Val. Max. 9. cap. De improbè dictis & sceleratè factis, aliique multi.

Ne improbā verba loquaris.] Demadi pessimè cessit, qui dum funeribus necessaria venderet, oprasse dicebatur vt in hac arte sua grande maiusque solito lucrum obueneret, itaque damnatus est, quia id vorum nisi ex mala mente, pessimoq; in Rēpub. animo proficisci iudicatum est: adeò id lucrum non posse sine multorum morte contingere. Retulit Seneca de benefic. 6. Sic Thodoro præceptori Ptolomæi Ægyptiorum regis sua lingua fuit exitio: nā cum Pompeium interfici persuasisset, quia mortuos non mordere dixisset, imò verò sese iactasset Casare Iulio fortiozem: in Asia tandem à M. Bruto deprehensus, meritas pœnas luit, vt est apud Plutarch.

Tandem

Tandem, iustitia obtinet.

EMBLEMA XXVIII.

ÆACIDÆ Hectoreo perfusum sanguine scutum,
 Quod Græcorum Ithaco concio iniqua dedit:
 Iustior arripuit Neptunus in æquora iactum
 Naufragio, ut dominum posset adire suum:
 Littoreo Aiæcis tumulo namque intulit unda,
 Qua boas, & tali voce sepulchra ferit:
 Vicisti Telamoniade tu dignior armis.
 Affectus fas est cedere iustitiæ.

Apparet id sumptum esse ex duobus Epigrammatib. Græcis
 lib. 1. titulo *sis d'iklw*: primùmque sic habet:

Ἀσπίδ' ἀχιλλῆος πῶς ἔκτορος ἄμα πιῖσαν,
 Λαρτιάδης δοναῶν ἔλε κκοκρησίν.

Ναυηγῶ δὲ δάλασσαν κοσίσπασε καὶ παρὰ τύμβου
 Αἴωντος ἑρητίου ὄρμισίν, οὐκ ἰδάκην.

Pelide clypeum non equo cecidit Ulysses
 Iudicio, plenum sanguinis Heclorei.

Sed mare naufragio detraxit, namque natando
 Is tumulum Aiæcis, non Itacham petiit.

Quod autem sequitur, Alciatus ipse expressit, sed Musa pauli-
 fuhore, addiditque postremo ἐπιμόδιον:

Καλὰ ποσειδάων δὲ κασὼ πολὺ μάλλον ἀδίνης,
 Καὶ κρίσιν ἰθύνην συγγεῖν ἀπέδξε δάλασσαν.
 Ἀσπίς ἐν αἰγιαλοῖσι βοᾷ, καὶ σῆμα τινάσσει,
 Αὐτὸν οὐκ ἔκκαλεσσα τὸν ἄξιον ἀσπιδιάτῳ,
 Ἐργὸ καὶ τελαμῶντος, ἔχρησάντος αἰακίδα.

De armis
 Achillis cō-
 tentio.

Pausaniae
 locus præ-
 clarus.

Veritas, &
 ius, premi-
 tur, non
 opprimi-
 tur.

Cæterum de Achillis armis inter Aiacem & Ulysses coorta
 nobilis illa, Poetisq; decantata controuersia, quæ sanè Aia-
 cedere coactus esset astutus & uaser Ulyses, nisi sua eloquentia
 tanquam fascino aliquo iudices Græcos in suam sententiam
 pertraxisset. His tamen armis iniuria & dolo partis, non diu pos-
 titus est malæ fidei possessor. Retulit enim Pausanias non pe-
 stremi nominis scriptor, se audisse ab Æolensibus, qui Ilium
 post eius euerfionem tenuerunt, de armorum eiusmodi proditi-
 disse iudicio, illudque in primis: Post Ulyssis naufragia, armis
 de quibus certamen fuerat, ad Aiæcis tumulum tempestate de-
 lata. Id Deo volente factum colligit hic Emblematorographus
 ut alludat ad vulgatum miserorum & afflictorum conquestum
 Iustitia verumque laborat, sed tandem eluctatur: & quanquam
 prematur, non opprimitur tamen. Cicero pro Cluentio: Mu-
 torum improbitate depressa veritas emergit, & innocenti-
 defensio interclusa respirat. Et pro Cœlio, exclamat magna
 esse vim veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem
 solertiamque, contraque fictas omnium insidias facile se pe-
 seipsam defendat. Idem in Sextiana defensione: Alia quæ-
 dam ciuem egregium iniqui iudicij procella peruertit, ceteri
 aut repentina vi perculsi, ac tempestate populari, per popu-
 lum tamen ipsum recreati sunt atque reuocati, aut omnino
 inuulnerati, inuiolatique vixerunt. At verò qui senatus con-
 siliium, qui auctoritatem bonorum, qui instituta maiorum
 neglexerunt, & imperitæ aut concitatæ multitudini iucus-
 di esse voluerunt, omnes ferè Reipublicæ pœnas aut præ-
 ferunt.

fenci morte , aut turpi exitio pependerunt. Per multis sanè exemplis confirmari potest, plerisque iudicum iniquitate , aut etiam populari rumore , vel alio modo damnatos, deque honoris gradu decessisse, qui tandem vita functi, certissimis coniecturis insontes, & ab omni obiecto crimine immunes deprehensi, concitatum de se opinionem non modò absterferunt, sed immortalì gloria tandem donati sunt. Opportunè ergo dictum est à Liuiio : Veritatem laborare sapè, extingui nunquam. Vt enim quæ falsa sunt, vel nullo certè laborante delentur temporis aliquo tractu: vera autem & iusta violentis hominum iniuriis interdum cedunt, sed tandem emergunt. Rectè Mnander:

Ἐν παντί δὲ καὶ τὸ δίκαιον ἐπικρατῶν,
 εἰς τὴν δίκην ὁ μὲν οὐκ ἐν δίκῳ
 κρατῶν, τὸ δὲ δίκῳ πλεονεξίῃ τὸ ἐν δίκῳ.
 Tempore omni quod iustum est vincere par est:
 Vnus vir iustus infinitis non iustis
 Prestat, Deo & iustitia adiuantibus.

Quamuis monumenta præclarorum hominum situ squalleant, eorum tamen virtus nullis vnquam seculis obscurari omninò potest. Huc fortè non incommodè illud Pindari ex Od. 8. Olymp.

κατακρύψει δ' ἡ κόνις συγγέντων κείνων χάριτι,

Id est, Nec pulueris situm occultit congenitorum inclytam gratiam.

Acacida.] Achillis: ab Æaco Telamønìs & Pelei patre.

Perfusus sanguine Hectoreo scutum.] Id dicit, propterea quòd Achilles Hectorem interfecit.

Concio iniqua.] Iniustum iudicium Græcorum procerum: vel iniqua concio Vlyssis: quam repète ex Ouidij Metamorphos. 13. Concio, tria significare Gellius lib. 18. cap. 7. notat ex Verrio Flacco: locum, suggestumque vnde verba fierent: iam cœtum populi: & orationem ipsam quæ diceretur ad populum.

Ithaco.] Vlyssi, ab Ithaca patria.

Iustior arripuit Neptunus.] Aqua marina fuit æquior Aiaci, quæ scutum & arma illi arrepta reddiderit. Tacitè videtur alludere ad id quod postea dicit, plus inesse piscibus marinis humanitaris & fidei, quàm hominibus. Seneca Declamat. 1. Controuersiarum 7. O maria iustiora iudiciis, ó mitiores procellæ patre! Sic Quid. 1. Tristium eleg. 4. vbi poëta suos labores cum Vlyssis laboribus comparat:

Cumque minor Ioue sit tumidis qui regnat in undis:

Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Idem 3. eiusdem operis elegia undecima:

Neptunique minor quam Iouis ira fuit.

Apud eundem, Dido Æneæ.

Iustior est animo ventus, & vnda tuo.

In quibus ego comparationibus video Hyperbolen: & quidem mari nihil est implacabilius.

Dominum suum.] Aiacem, qui dominium quidem iure, post Achillem mortuum, animo retinuerat: possessionem verò nimè, quam Ulysses eloquentiæ viribus obtinuerat.

Boat.] Clamat, translata à bobus.

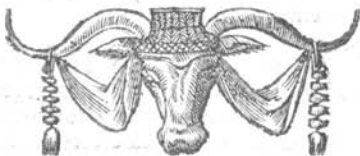
Voce.] Catachresis, pro sono,

Vicisti, &c.] *ἡρῶσεν ποσειδά.*

Telamonde.] Ajax Telamonis fili.

Affectus fas est, &c.] *ἔξυγνοῖς & ἐπιμύθων,* ad quod illustrandum succurrit Æliani exemplum nobile ex lib. 13. var. hist. de Macareo quodam sacerdote Mitylenensi, sed quia liber est in omnium manibus, non adscribam.

Etiam

Etiam ferocissimos domari.

EMBLEMA XXIX.

ROMANVM postquam eloquium, Cicerone perempto,
 Perdiderat patriæ pestis acerba sua:
 Inscendit currus victor, iunxitque leones,
 Compulit & durum colla subire iugum:
 Magnanimos cessisse suis Antonius armis,
 Ambage hac cupiens significare duces.

TEstis huius historiae potest videri Plinius, qui sic libr. 8. cap. 16. Primus Romæ leones ad currum iunxit M. Antonius, & quidem civili bello cum dimicatum esset in Pharsalicis campis, non sine quodam ostento temporum, generosos spiritus iugum subire illo prodigio significante. Plutarchus au-

Emblemata
 ex Plinio
 & Cicero-
 ne: au-
 toniana.

tem in Ciceronis vita copiosa oratione recenset interitus eiusdem causas, quibus M. Antonius cum ad necem postulatus. Nulla tamen potior fuit, quàm quòd Cicero, cum sibi (è re sua) maximè esset opus, seruire temporì non potuerit. Actionibus enim Philippicis in Senatu habitis sic excaudit Antonius, inde omnè, quòd aiunt, lapidè mouerit, quò Cicero de meatu tolleretur. Cùm itaque ex vrbe discedens primò in Tuscanum venisset, indeque transuersis itineribus in Formianum, nauim conscēderet, in altum prouectus esset, ventisque aduersis agitated, & vitæ & fugæ eum cepit tædium. Itaque reuersus in Formianum ab Antonij militibus petitus est, & Popilius Lænas (quem aliquando Cicero in Senatu defenderat) prominenti ex lectica, præbentique immotam ceruicem caput amputauit, & ab Antonio inter duas manus in rotis positum fuit, quo loco orationes in Antoniū Cicero habuerat. Val. Maxim. 5. cap. 3. multa Seneca 7. Controuers. 1. & suarum foriarum 6. cap. Seuerus Cornelius fatum hoc planè funestum ita deflet.

*Abstulit vna dies aui decus ietæque luctu
Conticuit Latiae tristis facundia lingua,
Vnica sollicitis quondam tutela salusque
Egregium semper patriæ caput: ille Senatus
Vindex, ille fori, legum, ritusque togeque:
Publica vox saeuis aeternum obmutuit armis.
Informes vultus, sparsamque cruore nefando
Canitiem, sacrâsque manus, operumque ministras
Tantorum pedibus cuius proiecta superbis
Proculcastronans: lubrica fata, de sique
Respexit, nullo luet hæc Antonius auro, &c.*

Nihil tam durum quod frangi non possit.

Meminere alij quidem facinoris huiusce Antoniani, vel potius insolentiæ plusquàm nefariæ infani huius hominis iugatos leones ad currum iungentis. Et hoc quidem certè sat nobis intelligi datur, nullam esse tantum vim, aut firmum animi propositum, nullius tam præfractam vocem & sententiam, quæ non coërcerit aut edomari queat. Quoties enim vel libertas vel virtus oppressa, & quasi sopita est tyrannorum violentia? Ultra sese mihi offerunt exempla longè multa de iis qui indigna & immerita extincti nece à multis iam anteaactis annis, delictorum sui nobis reliquerunt, vt eorum non possimus vel sine lacrymis, vel iusto dolore meminisse.

Sed vt ad Ciceronem reuertamur: Cæsarem in senatu con-

folum accipimus à ciuitatis Romanæ principibus, qui tyrannidem perferre non poterant; qui tamen cum aliam periculoſiſſimi & funeſtiſſimi conſilij ſubiſſent, longè aliud cecidit quam putalſent; tyrannum enim de medio ſuſtulerunt, at ipſam tyrannidem tollere non potuerunt. Statim enim perturbatis rebus, & omnium conſternatis animis eandem potentiam nescio quo fato M. Antonius occupauit, quanquam moribus & vitæ inſtituto diſſimilis aliſque partibus Cæſare inferior: cui aperte omni contentione animi reſtitit M. Tullius, & plerique alij nobiles Romani: quos (in ito fœdere cruentiſſimo ſtrumuitatus) proſcripſit Antonius, ex iſſque multos interfecit. Eam quidem quam non modò antè præſentiebat, ſed planè experiebatuſ inſanam M. Antonij rabiem, non diſſimulat ipſe Cicero 2. Philipp. cum ait: Doletis tres exercitus populi Rōmani interfectos? interfecit Antonius: auctoritas huius ordinis afflicta eſt? afflixit Antonius: deſideratis clariffimos ciues? eos quoque eripuit vobis Antonius: omnia denique quæ poſtea vidimus (quid autem mali non vidimus?) ſi rectè ratiocinabimur, vni accepta referemus Antonio. Et deinde ſubiecit: Verſatus in bello eſt, ſaturauit, ſe ſanguine diſſimiliorū ſui ciuium. Itaque 3. Philip. ait, cum in hoſpitis tectis Brundulij fortiſſimos viros, ciues optimos, iugulari iuſſiſſe, quorum ante pedes eius morientium ſanguine os vxoris reſperſum fuiſſe conſtabat. Certè Plinius lib. 14. cap. 22. Antonium ſanguine ciuium ebrium, & cum ſitientem nominauit. Et hæc quidem fortè ſatis. Quanquam enim ad Emblematis explanationem videamur adduſſiſſe quæ ſtudioſo cuique ſatisfaciant: tamen adiiciemus, quod non parùm fortalſe conducatur ad materiam ſeu fontem carminis huius explanandum. Si enim locus eſt coniecturæ noſtræ dandus (in quo tamen nihil cuiquam velim præiudicatum) videtur id Alciatus duxiſſe potius ex Antonianæ 2. M. Tullij loco, ſed (vt plerique doctis videtur) corrupto, qui ſic habet: Vehabatur in eſſedo Tribunus, &c. ſequebatur eum theda cum lenonibus, comites nequiſſimi. Nonnulli hinc legunt, leonibus, quod non probatur criticis, & iis qui maiorem probabilitatem ſectantur, quiſque cenſoriam virgulam in ſcriptis auctorum meliorum ſubinde adferunt. Quo ex loco ſuum videtur Emblemata conſinxiſſe Alciat. & leonibus, legiſſe pro lenonibus: adhæc non rectè temporum rationem habuiſſe. Si quos moueat Plinianus locus quem attuli, nihil certè moror, cum nihil præfractè hæc in parte auſim affirmare.

M. Antonius
 174
 rannus.

Fons Emblematis.

M. Tullij *Romanum eloquium.*] κατὰ τὴν ἕξοχην. Romanæ princeps eloquentiæ vocatur Cicero, vt etiam disertus artifex Reipubl. administrandæ à D. Augustin. Plinius senior eum sic lib. 7. c. 30. salutat : Salue , inquit , primus in toga triumphum, linguæque lauream merite, &c.

Pestis patriæ. *Patriæ pestis acerba sue.*] Allegorica nefarij hominis, Reique pub. perniciosi hostis, descriptio, quam sæpè orationibus usurpat. vt Catillinariis, Post reditum , pro Sextio idè orator: vt cum Clodium aliquândo tetram & immanem belluam, sæpè furiam, sæpius pestem appellat. Sed & Gabinium atque Pisonem, duas imperij Romani pestes memini nominatos eadè oratione Sertiana. Sic in Politic. Plutarcus Reipubl. Hostes Aristiona , Nabim, Catilinam, pestes, morbum & vomicam patriæ appellat, id est, νόσημα καὶ ἀπόστημα πόλεως. sic Virgil. Aen. 3. Harpyias pestem & iram Deorum: & 12.

— *Turni se pestis ad ora*

Fertque, refertque sonans.

Non mihi tempero, quin & hæc adiiciam , in eorum maximè gratiã, quos in politioribus literis instituimus: quicquid lethale, noxium & damnosum est, id pestis nomine solere appellari. verbum enim, pestis, παρὰ τὸ πῖσος: vnde ducta vox antiqua, perisum, perniciēs etiam à perneccando dicta. Sallustius : Et si certa pestis adesset, mansurum potius, &c. Catullus seipsum alloquens ita de amore suo,

Me miserum aspiciate : Et si vitam puriter egi,

Eripite hanc pestem, perniciemque mihi.

Idem ad Rufum:

Eripuisti heu heu nostræ crudele venenum

Vita, heu heu nostræ pestis amicitia.

M. Tullius 1. in Catilin. Hoc autem vno interfecto , intelligitur hanc Reip. pestem paulisper reprimi. & ibidem : Atque celebratur non modò hæc tam adulta Reipubl. pestis, verum etiã stirps ac semen malorum. Idem 2. in Anton. vt Helena Troianis, sic iste Reipubl. causa belli, causa pestis atque exitij fuit. & Philip. 7. Tetram & pestiferam belluam ne inclusam & constrictam dimitratis, caute. Apuleius 5. Asini aurei , De sororibus Psyche: Sed iam, ait, pestes illæ, teterrimæq; furie anhelantes viperum virus nauigabant. Idem lib. 7. Verum fortuna meis cruciatibus insatiabilis aliam denuò mihi pestē instruxit. Eodem schemate dixit idem Apuleius 9. Asini. De muliere quadam : Sed omnia prorsus vt in quadam cœnosam latrunculam in eius animū

confluxerant flagitia. Et Arnobius lib. 5. contra gentes, de Ioue loquens: Ut esset, ait, criminum sedes, maledictorum materia, locus quidam expositus, in quem spurcitiae se omnes scenarum colluuiionibus deriuarent, &c.

Iugum.] Nolim praetermissum quod notat Pierius 48. Hieroglyph. iugo seruitutem significari, & fatigationem. vnde vulgatum illud. Subdere colla iugo, pro eo quod dicimus, in seruitutem trahere, à bobus sumpta metaphora.

Ambage hac.] Signis & mutis demonstrationibus eiusmodi, Leones enim iunxit, vt significaret se fortissimos quosque sub iugum misisse. Leo in Hieroglyph. fortitudinem, robur, & alia multa signat: qua de re Pier. Valerianus lib. 1. Ambages autem primaria significatione pro verborum circuitu, & sententiarum aliorum tortarum ductu accipi solet: at hic, quantum conicio, sechema vel pompam, aut factum insolentem arguit, quo tacite quid sibi vellent, inaueret Antonius. Scio quidem apud auctores frequenter sumi *μυτασφισινω*: pro verborum circuitu, qualis in criminibus excusandis aut velandis adhiberi nonnunquam solet. Liuius 2. Per ambages regens ingenij sui effigiem. & 9. Vix pueris dignas ambages, senes & consulares fallendae fidei exquirere, & id quidem translaticie, proprie verò ambages sunt flexus & mandri fluminum. Claudianus itaque Aequoris ambages dixit, sic saepe apud Cornel. Tacitum Annalib.

Iugū quid.

Leo quid.

Ambages.

Gratiam

Gratiam referendam.

EMBLEMA XXX.

*AERIO insignis pietate Ciconia nido,
 Inuestes pullos pignora grata fouet.
 Taliæque expectat sibi munera mutua reddi,
 Auxilio hoc quoties mater egebit anus.
 Nec pia spem soboles fallit, sed fessa parentum
 Corpora fert humeris, præstat & ore cibos.*

Parentibus
 quantum
 debeant.

Omnibus iis qui humanitatis iura colunt, ab ipsa omnium
 magistra natura persuasum debet esse quantum parentibus
 debeant, nisi tamen omnem humanitatem sibi detrahi per-
 tiantur. Siquidem non homines modo arcano aliquo sensu pi-
 tatis in parentes, sed & animantium quædam, à quibus ab-
 ratio admonentur. Ciconiæ enim, ut est apud Solin. cap. 43. Po-
 lyhi

lyhiff. quantum temporis impenderit fœtibus educandis, tantum & ipsæ à pullis suis inuicem aluntur. Quamobrem Ægyptij cum significarent hominem, qui patris curam gereret, Ciconiam & Cucupham depingebant, quòd hæ soleant genitoribus senio confectis eodem modo gratiam rependere, quo ipsæ fuerint educatæ. Is enim nidum parant, penhas vellicant inutiles, & pabulum suppeditant: idque quoad resumptis pennis sibi ipsis queant sufficere. Itaque hæ & pietatis, & grati animi symbola gerunt, vt videre est apud Pierium lib. 17. Hieroglyph. Pudeat nos hac in re inferiores, aut etiã deteriores aibus esse. Atqui par est eo libentius & alacrius naturæ nos reddere quod accepimus, nimirum vitam eorum conseruare tutarique, qui nobis auctores vitæ fuerunt: & quo nobilior est nostra cõditio, eò affectus debet esse paratior ad humanæ vitæ officia obeunda, & pietatem omnem exercendam. Nobis enim ætate iam affectis, & imbecillioribus factis, itidem liberi restituent. Nec verò est quòd pluribus has naturæ leges commonstremus, quandoquidem omnes norint post tria illa, quæ ad diuinum cultum spectant præcepta, primum rerum humanarum decretum esse, vt parentes ipsos in honore habeamus: cui & spem certumque præmium vitæ longioris adiecit supremus ille legis auctor Deus, ad excitandam hominum tarditatem. Hesiodus huc alludens, Ἰ. ἄργων, seculum impium describit ab effectis hominum sceleratorum, qui probro contumeliaque afficient, eosque senio affectos non sustentabunt. Iupiter, inquit, perdet hoc genus hominum, Ζῆος ὀλίγη κρείττο

Γινῶ ἀνδράπων ἰ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοῦκας,

Μιμῶνται δ' ἄρα τοῖς χαλιποῖς βάζουτ' ἐπὶ εὐσε

Σχετλιοι, οὐδέ θεῶν ὅπιν εἰδέτε, οὐδέ μὲν οἶγε

Γηράτιοι τεκῶσιν ἀπὸ δρεπῆρια δόισυ

Χαριδίαι.

Sed vbi est illa naturæ vis (ait Cassiodor. variar. epist. 14. lib. 2. quæ amplexu copulæ destinatur ad posteros? ferarum catuli sequuntur parentes: à cespite suo virgulta non discrepant: propago vitis propriæ seruit origini, & discrepat homo à suo ful^o initio? Quid dicamus illa beneficia, quæ vel extraneam personam possunt obligare? Nutriuntur à paruulis: ipsis laboratur: ipsis diuitiæ conquiruntur: & cum sibi vnusquisque credat abundare quod possidet cum à patribus adhuc quæritur, pro altera potius ætate peccatur. Proh dolor! non mœrebitur eorum affectum, pro quibus subire non recusamus exitium? Maria ipsa sæuis tempestatibus excitata genitoris curâ nō refugit, vt pe
regrinis

regrinis mercibus acquirat quod proprię soboli relinquat. Aue
 iplæ, quarum vita semper in escis est, naturam suam extrane
 sordē non maculant. Ciconia, redeūtis anni iugiter nuāciatrix
 ciiciens tristitiam hyemis, lætitiā verni temporis introducēs
 magnum tradit exemplum pietatis. Nam cū parentes eoru
 pennas senio coquente laxauerint, nec ad proprios cibos qua
 rendos idonei potuerint inueniri, plumis suis genitorum men
 bra frigida refouentes, escis corpora lassā reficiunt: & donec
 pristinum vigorem alis grandæua redierit, pia vicissitudine in
 uenes reddunt quod à parentibus paruuli acceperunt. Ideo
 non immeritò vita longa seruantur, qui pietatis officia non re
 linquunt. Hæcten. Cassiod. Et hanc quidem naturę legum, quod
 plerumque à sceleratis quibusdam naturæ monstris violaretur,
 iura ciuilia confirmarunt, vt l. 5. Si quis à liberis, D. de liberis
 agnoscēdis: & de alendis liberis ac parentib. Cod. vbi respōsum
 hoc legitur Antonini Pij: PARENTVM NECESSITA
 TIBVS LIBEROS SVCCVRRERE IVSTVM EST.
 ea tamen alimenta præstari debent pro modo facultatum: &
 non præstentur, captis pignorib⁹ & distractis cogetur quis faci
 dare sententię. Tractauit hoc argumentū Basilius Magnus ora
 tionibus *sis ἐξαιμειρον*. Nonnulla ex Platone 1. Alcibiad. peti
 licet, Aristotel. 1. De animal. historia, Plin. 10. cap. 23. & Val. Mar
 lib. 5. cap. 4. Prouer. *αὐτίπιλαργῶν*.

Aerio mdo.] Alto, ex subiecto, adiunctum *μιτνωμικῶς*. vt apud
 Virg. 1. ecloga:

Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo.

& 3. Palumbes eadem ratione dicuntur aëriæ.

Effigies Ci
 conia, in
 scepus.

Insignis pietate.] Petronius Arbitr Ciconiam pietatis cultu
 cem appellauit, hinc in numis Adriani sculpta est, cum inscri
 ptione, PIETAS AVGVSTA. Reges enim antiquitus sum
 mo in scepro Ciconiæ gestabant effigiē, in imo Hippopotami
 ait Suidas: vt admonerentur, pietatē plurimi esse faciendam
 læuitiam & crudelitatem cohibendam atque comprimendam.

Inuestis.

Inuestes.] Impuberes, & quibus propter teneram ætatem nul
 la pars corporis pilat, ait Nonius. de hoc verbo multa doct
 Fornerius noster Selection. 1. cap. 29.

Pullos pignora.] Appositio. Liberi inter virum & vxorem tan
 quam vinculi & charitatis mutuae habentur pignora. Ouid.
 Fastorum:

Liberi pi
 gnora.

Inque sinu natos pignora chara tenent.

Sic Nouella Valentiniani de libertis: Itaque libertus, qui 6

uis Romani privilegium fuerit consequutus, siue vnicum pignus, siue plures cuiuslibet sexus habeat filios, cum mori cœperit, soboli suæ omnes proprias si maluerit facultates supremo securus dimittat arbitrio. Claudia. 1. De raptu Proserpinæ, vbi Fluro quæritur se priuari spe sobolis:

*Asi ego deserta mærens inglorius aila
Implacidas nullo solabor pignore curas?*

Et paulo post de Cerere:

Commendat Siculis furtim sua pignora terris.

Idem 3. eiusd. operis,

— Reuocat tandem custodia chari Pignoris. —

Abstinentia.

EMBLEMA XXXI.

*Marmorea in tumulis una stat parte columna
Vrcem ex alia cernere in alluuium est.*

*Ius hæc forma monet dictum sine sordibus esse,
Defunctum puras atque habuisse manus.*

Hæc Epigraphe non plena satis esse, & argumento carminis accommodata mihi videtur. Velim itaque reponi sic: *Abstinentia à muneribus capiendis.* Ceterum cum nuper forte fortuna incidissem in Aristææ Græci scriptoris librum, qui est De lege diuina, commodè sese locus obtulit huic Emblematis non parum accommodus. Ille sic: *ἡ πρώτη νοση δὲ καὶ τὸτε τινὲ χάρις ἀποκρίθαι τὰς χεῖρας, τὸ τλωικύτα ἀχροντα δισάφρατος δὲ, τι μαρτύριον ἐστὶ τῆ μηδὲν εἰργάζεσθαι κακίαν, πλῆσθα γὰρ ἀνεργία διὰ τῶν χερσῶν γινεται, καλῶς ἡγεῖσθαι μεταφύροντες ἐπὶ τῷ δικαίῳ λόγῳ καὶ τῷ ἀλλήλων πόντῳ.* id est, Interrogatunt (Iudæos intelligit) cuius rei causa manus abluerent vota facturi, significarunt illi id, fieri in testimonium & argumentum nullius sceleris perpetrari. Nam quòd per manus omnes conatus soleant expediri, ita pulchrè & sanctè ad iustitiam omnia referebant. Nonnulla sunt apud Cassiodorum præclara monita, quæ ad id maxime faciant, ex eo perat qui volet lib. 9. epist. 19. & lib. 11. epist. 8.

Aristææ locus de Iudæorum ritu in manibus abluendis.

Aqualis & malluii.

Marmorea in tumulis. Hæc sunt iudicis æquissimi notæ, quibus post mortem vel maximè celebretur. Siquidem vrcæolus vrcæolus aqualis vna tumuli parte; malluium cum mantili in altera depictum, arguit sepulti hominis in administranda iustitia æquitatem & innocentiam. Quæ virtutes vt iudicem quemque maximè commendant; sic ab eo si abscedant, non iudex, sed impius & inhumanus carnifex habendus est. Reclamant enim aduersus iniquos iudices, & diuinæ & humanæ constitutiones, quòd in Republ. bene liberalitérque instituta nihil debeat incorruptius obseruari, quàm iudiciū, quòd lingua sæpius quàm nummis peruerti solet. Quamobrem non iniuria Cicero dicebat se non intelligere, cur qui sententiam pecunia corrupit, pœna dignus sit: qui autem oratione, laudem ferat. At præcipuè iudicis est nec muneribus, nec affectibus priuatis ab æquitate dimoueri: debet enim ipse perpetuò meminisse Deum habere se iudicem, cuius oculum nihil effugere aut præterire possit. Adhæc, quantum ad symbola proposita spectat, malluium & vrcæus integritatem iudicis, & à muneribus capiendis abstinentiam repræsentant. Manuum siquidem abluendarum gestus olim fuit innocentie quædam aperta demonstratio. Cùm enim quis se infontem & immunem à crimine all-

Virtutes iudicis.

Manus abluere quid olim.

quo vellet indicare, sed nec vllum in eo admittendo assensum præbuisse, præsentibus quibusdam manus abluebat, vt ex ea manuum munditie puritatem animi declararet. Huc quidem spectat illud regij Psalms, Lauabo inter innocētes manus meas: idēque est intellectum à peruerso nostri Redemptoris iudice Pilato, cum accepta aqua manus abluit, innocentiam professus, crimēque in Iudæos reiciens. Quod annotauit Pierius Hieroglyph. 35.

Vreus.] Vas terreum aut æneum ad aquam excipiendam aut hauriendam. Malluuium, siue pollubrum, vas est siue lebes ad manus abluendas, quasi manulauitum. *Vreus.*

Ius dictum.] Iudex, vt vult Varro, iuncto verbo dicitur, qui ius dicit. Ius dicere ipsorum est magistratum. Cicero pro Flacco: Qui anno ante ius dixerat. Idem ad Atticum: Quippè ius Laodiceæ me dicere cum Romæ Plotius dicat. & 10. Antoniana: Qui cum Prætor vrbanus esset, vrbe caruit, ius non dixit.

Sed id paulò distinctius est explicandum, ne mihi diem dicant iuris studiosi. Didicimus itaque ex Vlpiano, l. Ius dicentis, D. de iurisdic. omn. iudic. Ius dicentis, hoc est Prætoris, officium esse latissimum. At non modò prætorem intelligimus iuris dicentis nomine, sed & præfectum vrbi, vt D. de off. præf. urb. l. 1. & De in ius voc. l. 2. præsidem prouinciæ, l. cum hi. §. sed nec mandare, D. de transact. & ædilem curulem, qui certis de causis ius dicebat, l. 1. de ædilit. edict. fuit tamen magis vsitatum, vt ius dicentis verbo, Prætor appellaretur, velut iuri dicundo præ aliis constitutus, l. 2. §. populo, D. de orig. iur. At de vrbis prætore id modò intelligimus: alij enim qui creati sunt Repub. augete, ius non dicebant, sed tantum de capitalibus quaestionibus cognoscebant, quæ ipsis obuenerat sorte, vnde Quæitores appellati. Ne longior sim, ita statuo, alium fuisse à Prætore iudicem, & à ius dicente: quod planum est ex M. Tullio, 2. in Verr. & pro Rabir. Post. Itaque distinguimus officium Prætoris, & ius dicentis: vt stipulationem etiam prætoriam à iudiciali: tamen aliquando iudicis & prætoris nomina confundantur. Etenim temporibus Imperatorum (quo antiqua penè omnia obsoleuerunt vnà cum linguæ Romanæ puritate) iudicum nomine quicumque magistratus etiam maiores appellari ceperunt.

Puræ habuisse manus.] Hi puris manibus viuere dicuntur, qui purè atque integrè vitam transigunt: qui neque dolo neque *Puræ manus.*

astu aliis negotium faceffunt: qui denique sunt (vt hic Alciatus intelligit) ἀποδοκτικοί. i. à muneribus accipiendis alieni. Horatius paulo deflexit:

— Bene si quis, inquit,
Et uiuat purus manibus.] Sic dicuntur in Nouell. 8. καὶ
καὶ χεῖρας.

Bonis à diuitibus nihil timendum.

EMBLEMA XXXII.

Iunctus contiguo Marius mihi pariete, nec non
Subbardus, nostri nomina nota fori,
Aedificanti bene nummati, sat aguntq; vel vltro
Obstruere heu nostris undique iuminibus.
Me miserum! gemine quem tanquam Phinea raptant
Harpyia, ut proprij: scabbus eyciant.

Integritas

*Integritas nostra, atque animus, quæsitur honesti,
His nisi sint Zetes, his nisi sint Calais.*

Quærela est de duobus suis vicinis, qui ædificando luminibus suis officerent, sicque ab eis importunè fatigaretur, ut olim Phineus ab Harpyiis, ut parum abesset quin propriis ædibus expelleretur, nisi succurrisset animi probitas & integritas: Sic enim viri boni sæpenumero ab importunis dominis deturbantur sine vllâ legum & honesti ratione, nisi æquanimirate; vel potius numinis aliquo præsidio, & quasi ariete vindicentur. Demosthenes in Calliclem: τὸ χαλεπώτερον ὁδὸν, ἢ γὰρ τὸν πονηρὸν καὶ πλιονικτὸν τυχερὸν: id est, Nihil molestius esse potest, quàm in vicinum malum & avarum incidere. Quò etiam illud Pindari non malè quadrabit ex Nemeor: τὸ χαλεπὰ ὁ ἔρις ἀνδρῶν πλείων ἢ μίαν ἡγεμονίαν: Periculosum est contendere cum potentioribus.

[Pariete.] Proceleusmaticus, dactyli vice.

[Sataguntque vel vltro, &c.] Arguitur iniustus & violentus ditium animus, à quibus in primis est timendum, quippe qui neque ius neque bonum, sed nec æquum colunt. Quæ ratione puto dictum à Platone ἡ ἰσότης: valdè diuites homines non esse bonos. Refert Plutarc. ita quendam dixisse Syllæ gloriâti: Quomodo vir bonus esse potes qui tā magnas opes possideas, cum nihil à patre acceperis?

[Obstruere nostris luminibus.] Obstruere luminibus vicini ἡ ἀποκλείειν τὴν ἀπόψιν: est structuram aliquam iuxta eius ædificium facere, quæ lumen eidem eripiat. Obstruere enim luminibus, verbum antiquum iuris, vnde Cicero pro domo sua: Cum ille negaret, inquit, primò se luminibus eius obstruendum minabatur: idem in Bruto: Ut horum concisis sententiis (de Philisto & Thucidide loquitur) interdum etiam non satis apertis cum breuitate, tum nimio acumine officit Theopompus elatione atque altitudine orationis suæ, quod idem Lysiz Demosthenes: sic Catonis luminibus obstruxit hæc posteriorum quasi exaggerata altiùs oratio. Quod dictum à Cicerone per metaphoram nemo non videt, pro eo quod dixisset sine tropo; impedimento fuit ne orationis Catonianæ lumina viderentur. Rectè Thucydides: πρὸς τὸ ἀσυνγάρτως πρὸς τὸ ἐντίπλεον ἡ ἐλάττω ἔργον καθίσταται. Ex vicinis malum bonumve proficiscitur. Harpyiarum verò fabulam Plurarch. lib. De usura vitanda, torquet in debitores, qui grauentur ære alieno: tolerant enim ac sustinent tan-

Obstruere
luminibus
quid.

quam Phineus Harpyias illas pennatas pascentes, &c. *ἄρ-
πυῖες ἀπὸ πηγῶν τινῶν ἐὼς πηλῶν βλακοντες.* Referam Alciati ver-
ba ex commentario ad tit. De verb. signific. l. 139. Finge, in-
quit: Concedit lex volenti lautè ædificare, vt vicinum ad pro-
ximæ rei venditionem cogere possit, an eum quoque adiuu-
bit, qui lautum ædificium perfecit, sed addere illi aliquid deli-
derat, puta hortum ampliari, vel impluuium? qua in re cum
ego impeterer, negabam adiuuari. Cum enim ornatus vrbis ra-
tione ita constitutum esset, & qui ciues ad expolienda ædificia
incitarentur, in eo qui iam perfecisset, hæc ratio locum non ha-
bebat. Paulopost ita: Verum cum non tam iuri meo quam iu-
dicibus diffiderem, transegi, vt verissimum sit illud Hæliodii, *ἢ
δ' αὖ βῆς ἀπόλοιτ' ἢ μὴ γαίτων κακὸς εἴη.* quod, vt ait Columel-
la, non solum de boue dicitur, sed etiã de omnibus partibus rei
familiaris, adeò refert non habere malum vicinum. hæc Alciat.

Harpyiæ
quot, & vn
de dictæ.

Gemma quem tanquam Phinea raptant Harpyiæ.] Hæliodū secū-
tus, duas tantum Harpyias statuit. Virgil. trium meminit, quarum
nomina Aëllō, Ocypete, & Celæno. Finguntur volucres
monstrôsæ, facie virginea, vnguibus vultures referentes *ἄρπυ-
ιᾶν ἀπὸ πηγῶν, ἀ* diripiendo dictæ. vnde Suidas ait, *ἀρπυιᾶν τινῶν ἁρ-
πυῖας εἶρε.* Sic autem habet fabula. Phineum vxorem duxit

Phineus.

Cleopatram, Boreæ & Orithiæ filiam tradunt, cumque alte-
ram nomine Idæam Dardani filiam superinduxisset, eius ne-
fario suasu filios ex Cleopatra susceptos excecauit; qua de cau-
sa dicitur & ipse à Diis excæcatus, in eumque missæ Harpyiæ
quæ cibos & mensam eius diriperent, & turpillimè fœderarent.

Zetes &
Calais.

Quòd verò Zetes & Calais cum Argonautis Colchos profici-
scentes à rege Phineo suscepti fuissent honorificè, vt cum hæc
intolerabili molestia liberarent, Harpyias magna dextérité-
te pepulerunt, & in Plotas vsque insulas persecuti sunt. Caro-
ra ex 3, Æneid. Virgilianæ, 6. & 7. Metamorph. Ouid. pete-
Vide etiam Valer. Flaccum 4. Argonautic. Sed quoniam
nobis proposuimus fabulis ipsis allegoricas enarrationes ad-
dicere, non videbitur à re alienum, si explanemus quid Har-
pyiarum nomine intelligatur. Sanè vt vis nominis indica-

Harpyiæ
quid.

Harpyia rapacitatem notat: vnde Harpax, & harpagare ver-
bum apud Plantum, Fuigentius ait, idè virgines fingi, quòd
rapina omnis sterileseat. nulliusque sit frugis: Volucres pro-
pter celeritatem qua feruntur, qui rapiunt: plumis operta
quòd latitet quicquid ab iis eruscaturum est. Tres verò, quo-
niam primò aliena expetuntur, cui succedit inuasio, & postre-

Cur volu-
cres Har-
pyiæ.

mo

mò absconduntur. Hinc enim nomina è re facta. Aello, tanquam ἄλλο ἀλλο, tollens alienum: Ocypete, citius auferens: Celenum verò nigrum. Sunt qui per tres Harpyias, auaritiam, inuidiam & superbiam intelligi velint. Opinor autem hinc Alciatum de industria duarum tantum meminisse, vt ad rem suam, id est, duos vicinos accommodaret. Ille quidem 2. Prætermissorum ait, Harpyias ira tonantis aduersus Phineum imputas à Poëta fingi, quòd quæcunque maxima oriuntur mala, iræ diuinæ soleant ascribi: & Theophrastus hæc tempestates sterilitates, & alia generis eiusdem, quæ non vitio terræ, sed cælitus proueniunt, ἀπὸ τῶν δαίμων & αἰτίων appellat, id est, causam Deorum numine vrgentem. Si plura de Harpyis requiras, consule Syntagma. 6. Historiæ Deorum Gyraldi.

Integritas nostra, &c.] Accommodat fabulam. Propriis ædibus cedere cogar, & his expellar, nisi mentis integritate & honestate vindicer, meque tute, vt olim Phineus, Zete & Calai adolescentibus fortissimis. Vitæ innocentis conscientia (vt hoc vel obiter adiciam) est instar muri ahenei, qua nimirum quis sustentatus, non eget Mauri iaculis, nec arcu ad retundendas insidias iniquorum & violentorum hominum. Itaque rogatus Bias quæ vita metu careret? innocens, inquit, & eius qui se sibi bene conscius: nam omnes animum innocentem amant & charum habent, vt est apud Pindar. adeò vt innocentem damnare pro grauissimo crimine sit iam olim habitum: ergò malè cessit Archiæ quòd Archilochum interfecisset: Cæcilio Metello de Dalmatis citra causam triumphanti: Attalo regi Asiæ, quòd infantes amicos occidisset. Sed hæc satis: longius enim oratio euagatur.

Hinc si sint Zetes, &c.] Pindarus Pythior. 4.

Θυμὸν γιγασσάει δαίμων ἐν

Τὸν Βασίλειος ἀνέμω

Σῆτα καὶ Καίον τὴν πάτηρ βορέας

Ἀνδρας πῆροισι νῶτα πι

φρηνοντας ἀμφὸ πορφυροῖς.

Id est:

Ridenti animo velociter ornabat rex vëtorum Zeten Calaimque pater Boreas viros, qui alis in tergo mouebantur ambo purpureis. Boream autem ventum esse Septentrionalem nemo nescit, cuius filij dicuntur Zetes & Calais, fictis ingeniosè Zetes & Calais, ad quid relata nomina.

scholiastis Pindari acumen, qui eo loco $\xi\epsilon\tau\lambda\omega\ \acute{\omega}\varsigma\ \xi\acute{\alpha}\iota\tau\lambda\omega$, nempe $\acute{\alpha}\gamma\omega\ \acute{\alpha}\nu\theta\epsilon$, quod nimium flet, interpretatur: $\kappa\alpha\lambda\lambda\acute{\alpha}\iota\alpha$ vero, ut qui $\kappa\alpha\lambda\acute{\omega}\varsigma\ \acute{\alpha}\nu\theta\epsilon$, quia leniter flet. At ad rationem physicam non usurpat Alciatus, sed ad mores conuertit, quò facilius ingeniosis hominibus suum id carmen ostendet.

Integritas nostra, atque animus quaesitor honesti.

Nam $\kappa\alpha\lambda\lambda\acute{\alpha}\iota\alpha$ fortasse $\acute{\alpha}\pi\iota\ \iota\theta\ \kappa\alpha\lambda\acute{\omega}\varsigma$, quo animi designatur integritas: animus autem quaesitor honesti, est ille $\xi\epsilon\tau\lambda\omega\varsigma\ \acute{\alpha}\ \xi\epsilon\tau\acute{\alpha}\rho$ nomen habens, quod querere significat. Idem video posse obseruari facile in Homericis nominibus per multis, & iis personis quae à Platone inducuntur: quae nomina interdum totius disputationis argumentum implicant.

Signa fortium.

DIALOGISMVS XXXIII.

*QV A E te causa monet volucris Saturnia, magni
Vt tumulo infideas ardua Aristomenis?*

Hoc moneo, quantum inter aues ego robore praesto,

Tantum semideos inter Aristomenes.

Insuaeant timida timidorum busta columbae:

Nos aquila intrepidus signa benigna damus.

HOc ex Epigrammatôn Græcorum libro 3. sumptum pulchre est æmulatus: quo sub nomine Aristomenis Imperatorem Carolū V. celebrat, alluditque apertè ad aquilam, quam in scuto habuit, & imperiali stemmate, quæ fortitudinis notam præ se ferat. Ea enim ut dignitate cæteris auibus antecellente ille Princeps alios & fortitudine & splendore nominis longe antecedit. Epigramma est Antipatri, quod huc adscribere non piget:

Aquila
pro stemmate
Imperatoris.

Ὅρνι δὲς κρονίδεο δίακτορι, τῷ χάριμ ἔσται
τοζγες ὑπὲρ μιλάλου τύμβον ἀρισμένους,
Ἄγγιλλο μερόπινω, δ' οὐνικον ὄσον ἀριστῶ
οἰωνὸν γινίμω, τόσον εὐδ' ἡμῶν.

Δαδὲ τοῖ δουλοῖσι ἐφειρήσουσι πελαγα.

Ἄμωσ δ' ἀτρίστis ἀνδράσι τερπέμειθα. **Hoc est:**

Nuncia fare Iouis præp' s'que volatibus ales,

Cur magni ad tumultum fidis Aristomenis?

Hæc homines moneo, volucrum quantum optima viuo.

Tantum hic heros optimus inter erat.

Superant pauide timidorum busta columbae,

Ast ego delector fortibus vsque viris.

Volucris Saturnia.] Quasi dixeris Iouiana: nam & Iupiter dicitur Saturnius. Vigil. in 4.

Iupiter
Saturnius.

Nec Saturnus hæc oculis pater accipit equis.

Sic apud Homerum multis in locis κρονίδης.

Magni Aristomenis.] ἔριστομένους, optimæ mentis hominem fontat, in Pindari Scholiafies, & Paulan. in Mellenic. cum Græcorum omnium optimum Apollinis oraculo iudicatum refert: quod & alicubi confirmat D. Hieronymus. Vir fuit admirandæ planèque stupendæ dexteritatis, qui de Lacedæmoniis victorias nobiles retulerit, à quibus bis atque iterum captus, mirabiliter euaserit, sed tandem ab eisdem occisus, execto eius corpore (videndi causa) cor hirsutum est repertum. Plin. lib. 11. cap. 37. Valer. Maxim. lib. 1. cap. 8. meminit Dion Chrysofom. oratione. 35. initio ferè.

Aristo-
menes.

Quantum inter aues.] Collatio partium.

Semidei.

Semideos inter.] Semidei sunt Heroës illustres, & nobiles viri, qui quoniam ad Deorum immortalium naturam quam proximè accesserunt, ab imperita plebecula, & Poëtis ipsis (quæ vulgarem opinionem velis remisque confectati sunt) in numero Deorum relati creduntur. Hesiodus:

Ζεὺς ἡγεμὶδης ποίησε δινὰὶ τεσσάρων ἄλλων

Ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γένεσσι καλεῖνται

Ἡμίθεοι. ————— Ouid. *Metam.* 1.

Sunt mihi semidei sylvestria numina Fauni.

Et Statius in 2. Reges semideos appellat. Læcicianus in mortuorum dialogis sub Trophonij persona, ἄλλοι, inquit, τῶν ἡμῶν αὐθροπῶν, καὶ ἡμίθεοι, ἀλλὰ ἡγίστων ἀμφοτέρων εἶσι. Mitto quæ Plutarch. de oraculorum defectu disputat, quæque diuus Augustinus 10. de ciuit. Dei cap. 21. aliisque certè multi retulerunt de heroibus.

Columba
pro trepi-
datione.

Insidiant timide, &c.] Columbam pro trepidatione & timiditatis simbolo ponere vulgatissimum fuit antiquis, nam & nomen illi apud Græcos τρέφην hoc idem significat: deducitur enim à τρέφω, quod est trepidare. Homerus enim sic:

Αἰδὲ φέτιω τρέφεται πηλαῖσσιν ἰθμάδ' ἰμῶνας.

Hoc est,

He pauide gressu similes abiere columbis.

Ouid. 1. artis.

Vi fugiunt aquilas timidissima turba columbe.

Pierius Hieroglyph. lib. 22. id scitè perspicuèque declarat.

Busta,] Sepulchra. Iuuenal. *Satyr.* 3.

—————portandum ad busta cadaver.

Ouidius *Fastorum* 5.

Compositique nepos busta piabat aui.

Et Virgilius:

Bustum.

—————feminaeque seruant Busta.

Cicero in Pisonem: Quorum ego furori nisi cessissem, in Cætilinæ busto, vobis ducibus, mactatus essem. Mortuorum cadauera olim cremabant, & cineres, quæ religiosè asseruabant, busta dicebantur, quasi combusta. Cicero tamen 3. De legib. bustum pro monumento accipit, vt & Suetonius pro sepulchro.

Aquila in-
figne Ro-
manorum.

Nos aquile.] Aquilam Romanorum (rerum dominorum) inhigne fuisse quampiurimi auctores referunt. Neque verò id sine causa factum coniicio, nam verusti quique aquilam auum principem vocitabant: vt Horatius proinde dixerit ei Iouem permisisse regnum in aues vagas. Obseruant enim

eius auis præstantiam virium, eam politam, concinnam, intrepidam, strenuam, liberalem: quæ adiuncta perpetuò fortem debent Principem comitari. Sed & aquilino naso homines regios appellarunt, testibus Platone & Plutarcho: ita ut Persæ ad regnum nemini aditum liberum concederent, nisi qui ea nota insignis esset, atque Cyrus ille, quem aquilino naso fuisse memorabant. Pyrrhus etiam Epirotarum Imperator, Aquilæ cognomen sibi datum à suis lubens admisit. Cum enim milites eum Aquilam appellassent: *τι γὰρ, ἡ μάλιστ' αἰὲς ὑμῶν ἐστὶν ἀνδρῶν, ἡ σὺν αὐτῷ κωνάρῳ, αἰετῷ, ἡ* Quid verò non debeo vestris armis tanquam alis pernibus in altum tolli? Imò verò apud Thebanos Aquilæ ut sacræ aues colebantur, ut apud Aegyptios Crocodili, Ibes, Cynocephali. Imò non ausim equidè transilire, Aquilam olim rerum successum prosperarum portendisse, sic enim Iupiter omen optimum cepit, cum sibi aduersus Titanas proficiscenti apparuit Aquila. Prætermitto lubens quæ prolixa sunt in Xenophontis commentariis. Certè Aquilam alij referunt Gordij, pauperis alioqui viri, in curru per totum diem sessitasse: vnde regnum Phrygiæ filio Midæ præmōstratum volunt. Cum Hiero admodum adolescens esset, & mediocriū homo fortunarum, primò bello quod vnquam iniisset, Aquila sedit eius clypeo, quod præfagium regni fuisse creditur. Tarquinio Rōmānī migranti Aquila pileum è capite abstulit, vnde Tanaquil vxor vaticiniorum perita regnum illi portendi coniecit. C. Marius puer Aquilæ nidum cum septem pullis in agro reperit: cuius ominis ratio fuit septem Consulatus ostensa. Celebratur & Octauij Cæsaris Principatus primū Aquilæ ostento notatus. Cum enim aliquando in via Campana præderet, Aquila ex improviso panem ei de manibus eripuit, & leniter deinde reddidit. Nec prætermittendum quod legitur de Alexandro Macedone, quo recens nato, Aquilæ duæ in culmine domus per totum diem sedisse dicuntur: quod omen tum primū captum fuit duplicis Imperij, nempe Asiatici & Europæi. Sed hæc dum colligo, ferè non sentio mihi ad reliqua pergendum.

Aquilæ
præstantia;Aquilino
naso homi
nes.Pyrrhus,
Aquila di-
ctus.Aquilæ
sacræ aues
quibus.Aquilæ
omen.

Ἀνέχῃ καὶ ἀπέχῃ.

EMBLEMA XXXIIII.

ET toleranda homini tristis fortuna ferendo est,
 Et nimum felix saepe timenda fuit.
 Sustine (Epictetus dicebat) & abstine. oportet
 Multa pati, illicuis absque tenere manus.
 Sic ducis imperium vincetus fert poplite taurus
 In dextro : sic se continet à grauidis.

Philoso-
 phia Epi-
 cleti duo-
 bus com-
 prehen-
 ta
 verbis,

D Vobis his verbis, ἀνέχῃ καὶ ἀπέχῃ, Philosopho Epicteto familiaribus, tota bene viuendi ratio comprehēdi potest. Primò siquidem ad patientiā adhortabatur, qua quisque disceret tum aduersos fortunæ casus, tum etiam laborem æquo animo perferendum: altero, esse ab omni luxu, potissimumque v-
 ner-

nece præcipiebat abstinendum. Quæ duo præcepta duobus hisce verbis comprehensa, sic Horatius illustravit:

*Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer, sudavit & alsit,
Abstinuit Venere & Baccho.*

In tolerantia constans hominis animus agnoscitur, quando sci- Patientia.

licet malis non cedit, sed cōtra audentior exurgit. Vnica siqui dem constantia hominem ab hominum communi fece differētem maximè, & longè nobiliorem facit: quandoquidem, vt doctè cecinit Prudencius, omnibus aliis virtutibus, & societatem & auxilium suum fortis patientia misceat: vtriūque omnis virtus sit, quam non patientia firmet. At quantum conducatur abstinētia quantalque habeat vires, pleni sunt auctorū libri, plenā antiquorum monumenta: tam enim latè patet, vt per omnia om- Abstinētia.

nia virtutum domicilia ferè locū sibi suo iure vendicet. Hinc apud Lactantiū triplex statuitur virtutis gradus: primus est à malis operibus astinere; alter, à verbis malis; tertius, à rerū malarum cogitatione. Sed vt paucis, quemadmodum Patientia & Abstinētia duæ virtutes sunt præ ceteris vtilēs, sic iis opposita duo vitia, Intolerantia nempe & incontinentia, multò omnium grauiorū & exitiosæ maximè dicebātur Epicūto (teste Gellio lib. 17. c. 19.) nempe cū aut iniurias, quæ sunt ferendæ, nō toleramus, neque ferimus: aut à quibus rebus voluptatibusque non tenere debemus, non tenemus. Itaque, inquit, si quis hæc duo verba cordi habeat, eaque sibi imperando atque obseruādo curet, is erit plerunque impetabilis, vitamque viuet tranquillissimam. Verba duo hæc dicebat, ἀνίχου καὶ ἀπέχου. Hactenus Gellius. Alciatus, vt hoc ob oculos ponatur, συμφορικόν adiecit, nempe taurum roboris excelsi patientissimum & abstinēntissimum animal. Ægyptij enim sacerdotes cū fortem & temperantem significare vellent, taurum valetudinis integræ pingebant, ait Orus. Onerum enim & laborum omnium patientissimus est, ærumnas nullas detrectat, instatque operi herili quantum libet, sed & obstinens est, quippe qui post vacā cōceptam, cum illa non coëat, vt idem Orus lib. 2. literarum Hieroglyph. & Plin. lib. 8. cap. 45. Vide Pierium Valerian. lib. 3. Hieroglyphicōn. De aduersis æquo perferēdis animo, quædam Lactantius 6. cap. 18. & Plutarchus Cōsolatione ad Appollonium de abstinētia verò exempla longè multa sunt apud Val. Max. lib. 4. cap. 3.

Tauri symbolum.

[Et toleranda homini, &c.] Huic respondet verbum ἀνίχου. Adhortatio

hortatio est ad patientiam: cui simile Virgil. illud:

Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

Et nimium felix, &c.] Publij minus est is:

Fortuna cum blanditur, captatum venit.

Tum enim maximè timenda est, cum valde prospera putat

ergò idem Publius verè:

Fortuna vitrea est, quæ cum splendet, frangitur.

Horatium hoc etiam vulgò tritum: *Sæpius ventis agitatur imus*

Pinus. quò videtur respexisse ad illa Herodoti, in Polymnia

*ἰσθῆς ὡς τὰ ὑπερχύτα ἢ α κρηδόνει ὁ θεός, ἐν δὲ ἰσθῆσι φαίνεται ἡ δαίμων. τὰ
συνεργὰ ἐν δὲ μιν κινεῖ. ἰσθῆς δὲ ὡς ἐς ἐκλήματα τὰ μεγίστα ἀπὸ πλάτος
ἀγρία, τὰ τοιχότα ἐπισκηνήσῃ ἐδία, φιλίῃ γὰρ ὁ θεός τὰ ὑπερχύτα
πύοντα κολύβει.*

Epicæus.

Epicæus.] Stoicus fuit natus Hierapoli Phrygiæ, cuius quædam morum & vitæ tanta fuit admiratio, ut lucerna eius ficta tribus drachmarum milibus penderetur. Circumfertur eius nomine Enchiridion multis paradoxis refertissimum, quod eum auditori Arriano tribuitur: continet libellus ille quasdam disputationes admodum viles & succinctas ad perturbationes animi cohibendas.

Illicitis absque tenere manus.] Id est tenere manus abs illicitis nam absque, hic non est vna dictio, sed duæ, conflatæ ex præpositione abs, & copulativa, que, ne quis fallatur. Suadet itaque continendas esse manus ab illicitis, notum hoc,

Est virtus, placitis abstinuisse bonis.

Cui non malè convenit Ciceronis illud Offic. 1. Bene Pericles cum haberet collegam in prætura Sophoclem poëtam, hique de communi officio convenissent, & casu formosus puer præteriret, dixissetque Sophocles: O puerum pulchrum, Pericles enim prætorem, Sophocles, decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere.

Sic ducis imperium, &c.] Ægyptij cum indicarent hominè modestum, & qui facile posset à malè factis auerti, taurum genibus dextro ligatum pingebant. Si enim dextro genu constringatur mansuetum se præbet, & vincula consequentem. Pierius eodem lib. 3.

Tauri sym-
bolo quid
significat.

Poplite.] Poples, genu est curvatura, pars genu opposita. Lib. canus:

— nisi poplite lapsa

Ultima curvati præcederet ungula tauri.

In adulari nescientem.

EMBLEMA XXXV.

SCIRE cupis dominostoties cur Theſſalis ora
 Muet, & ut varios querat habere duces?
 Nescit adulari, cuiquamve obtrudere palpum:
 Regia quem morem Principis omnis habet.
 Sed veluti ingenius sonipes, dorso excutit omnem,
 Qui moderari ipsum nesciat Hippocomon,
 Nec ſauire tamen domino fas: vltio ſola eſt,
 Dura ferum vt iubeat ferre lupata magis.

EX Vlpiano Demosthenis interprete, historiam primi hu-
 ius distichij petitam suspicor. Verba eius non piget adscri-
 bere: ἀλόβως ἀπὸ γένους τοῦ τῶ ἡγεμονίας διατάξις, ἐπιγράφουσι
 Locus e
 Demosthe
 nis inter-
 dit prete.

διτταλῶν. ἄτα καὶ οἱ τὸς παῖδες μὴ φέροντες οὐκ ἔτι τυραννίδος
 διτταλοὶ, καὶ ἀπορούντες τί δὲ ποιοῦν, μεταπέμψαστο εἰς συμμάχους
 τὸν φίλιππον. ἄτα ἰλθὼν ἐκείνῳ ἐξέβαλε τοὺς ἀλευάδας ἐκ τῆς τυ-
 ραννίδος καὶ ἑστὶν ἄτα χάριν αὐτῷ ἐμολογοῦντες οἱ διτταλοὶ, δι-
 κασιν αὐτῷ ὑμῶν πᾶσας καὶ τὰ χρήματα τὰ ἐν τῶν λιμῶν
 καὶ τῆς ἀγρίας. ἄπιστοι διτταλοὶ ἰσομίλησαν, ἢ διὰ τὸ τὴν ἰσ-
 μωνίαν πολέμῳ, ἐν αὐτῇ τῇ παρατάξει ἀπὸ ἀδυναμίαν πρὸς λαο-
 μωνίας μετατάξασθαι, ὡς φησὶν Ἰσχυροδίδης. id est, Aleuas quidam
 Herculis familia Thessalus, tyrannide in Thessalia positus et
 deinde huius etiam liberi. Quam cum Thessalli nec ferre po-
 sent, & quò se verterent, non haberent, Philippi opem pete-
 runt. Is cum venisset, Aleuadas tyrannos expulit. Cuius bene-
 ficij nomine gratum suum animum declaraturi, usus fructus
 Pagasarum, portuorum item ac mercatum vectigalia illi de-
 cesserunt. Perfidi autem existimati sunt, vel propter Thessali-
 Iasonem, quem Medæ fregisse fidem constat, vel quia be-
 Peloponnesiaco, cum utraque acies iam staret in provincia, ad
 Atheniensibus ad Lacedæmonios defecerunt, ut ait Thucydes.
 Hactenus Vlpian. Innascitur autem plerunque popularis
 rebellio, vel ob iniquam magistratus administrationem, vel ob
 tolerabilem Principum tyrannidem. Accidit enim plerumque
 principi rerum gerendarum imperito, quod equifoni, qui cum
 equum alioqui violentum moderari nesciat, nec cum sit equus
 pus aut freno, ut sistat, aut calcaribus, ut incitet ad cursum
 aut modum teneat, excutitur facillimè, seque ex eius manu
 equus eximit: Eodem modo Princeps importunus, & in se
 plus æquo sauiens, vel etiam omninò regni administrandi pro-
 fus ignarus, vulgi animos in se commouet. Eam ob causam
 cebat Aristippus bene cessurum Regi & Principi, si equitatis
 artè primum teneret: etenim si alias disciplinas disceret, id est
 dem hominum opera & vigiliis effici, qui tamen sapienter
 verum dicere ne quidem audent, ut quòd sciunt odiosum esse
 principibus, qui cum deliquerint, argui nolunt: at equitatis
 peritiam Princeps nò modò ex hominibus, sed ex equo didicit
 rit, qui adulari nesciat, ut homo, nec certè blandiri, ut parasitus
 aut scurra. Si enim vel ipse Princeps equum, ut decet, non
 xerit, erratum statim equus vindicabit, suumque fessorem quicumque
 sit, deiciet. Serio itaque prius ars hæc addiscenda principi
 cipi, aut sese indignum reputet, qui in tanto dignitatis gra-
 sedet.

Equitandi
 peritia qua
 ratione in
 principi-
 bus esse
 debet.

sedeat. Quod præceptum alicubi à Plutarcho literis consignatū memini ad hunc fermè sensum: Qui equos domant, iis primum adblandiuntur, ac mollissimè tractant, vt assuescant freno: sic popularis multitudo lenitate retinenda & excipienda ei qui diu in pace regere cupiat. Huc respicit grauius dictum à Scipione Africano maiore, quo, regi Antiocho pacem cum Romanis inire cupienti exprobrauit, non esse tempus, quādoquidem rex ipse perpeffus esset lupatum & hippocomonem. Quò etiam Stobæi ea pertinent, quæ retulit ex Epiçteto, serm. 44. Quemadmodum, ait, bonus equorum domitor non bonos tantum pullos alit, feroces autem famelicos valere iubet, sed ambos ex æquo nutrit, magis verò castigat alterum, & cogit similem fieri meliori: sic vir prouidus, & ciuilibus facultatis peritus, bonos ciues beneficiis demereri, malos autem non continuo perdere conatur: sed de alimento quidem minus ei prospiciet; instituet verò, & vrgebit eum vehementius qui rationi & legi obstiterit. Plutarch. initio De institutione liberali: Qui equi à primis bene domiti annis, suis non obsequuntur sessoribus? Qui autem indomiti perstāt, nōne ceruice durissimi, & animis feroces euaserunt? Idem De discrimine adulatoris & amici, ex Carneade ait, Diuitum & regum filios nihil rectè neque bene discere, præterquam equitare: quod his assentetur præceptor in exercitatione literarum, semper ea probans quæ puer admiserit, cedens ac submittens sese plus quàm par est. Certissimum enim est, sæpè ab equo sessorum deiici, qui equitandi fuerit ignarus. Hæc ferè Plutarch. Græca studiosis penè omnibus ad manum esse scio: itaque hic consisto. Nec verò hic transilire possum, equum rectè cum populo, non quouis sed ferocenti, & qui nisi difficulter freno pareat, sessorum cum principe comparari. Didici enim frenato equo hieroglyphicè hominē designari ferocem quidem & animo inuictò, sed qui tamen obsequatur rationi. Est enim equus, animal ferox & superbum, sed quod hominis leges subeat, & quas non egrediatur, vbi paululum assueuerit; vt quod ait Horatius,

Scipionis
cordata
vox.

Carneadis
apophthe-
gma.

Non equitem dorso, non frenum depellat ab ore.

Sic Virgilius in Georgic.

Sed tamen ydem olim curru succedere sueti

Quadrupedes, & frena iugo concordia ferre.

Idipsum & obseruatur in Carthaginis historia: cum enim vrbis fundamenta iacerentur, caput acris equi repertum, & hinc gētem fore bello egregiam præmonstratum est: cuius ostenti ea

significatio fuit, facilem victu per secula gentem. Addâ & hoc apud Onirocritas & somniorum coniectores, caput equi, alina canis, si in somnis apparuerit, seruitutem significari. De quibus iam satis. Nunc ad historiam redeo, quam me non statim enectum fateor, sed penè aliud agens tandem reperisse. Cui enim iam horum commentariorum, non quidem perpoliendorum, sed scribendorum me satietas aliqua tandem caperet, quippè qui ad studia grauiora festinarem, mihiq; permulta nondum satisfacerent, quod omninò, sicuti mihi proposuerâ intentio, consilium auctoris detexisse non viderer, maximeq; trium vel quatuor Emblematorum, & huius ipsius in primis, opportune de his verba facienti mihi, & studia humanitatis recolenti (me ante annos, ni fallor, vnà cum viro doctissimo ROBERTO VVEDIO, Tornodorense Glareani Loriti quondam auditori, qui per septennium hac in Academia Parisiensi diligenter & eruditè docuit) mihi venit in mentem, quod aliud agēs ab homine amico acceperam, huius Emblematis originē videri hactenac ex Diod. Siculi lib. 16. ad annum Philippi 4. Sic enim per Diodorus: Alexandrum Phereum tyrannum interfecerunt Thebe vxor eiusque fratres Lycophon & Tiphon: qua ex re libertatem popularem pepererunt. Hi tamen in apertam tyrannidem prolapsi, scruitiam tantam exercuerunt, vt Principes Aegypti in Thessalia nobilissimi in eos coniurarint. Quod vbi illi per se non possent, Philippum Macedonium in sui auxilium aduocauerunt: qui profectus in Thessaliam, tyrannidis deuidis libertatem huic populo restituit.

Locus est
Diodori,
Siculo.

Obstrudere
palpum.

Principes
ob assentatores
perditi.

Thessalis ora. Regio Thessalica. i. ipsa Thessalia.
Obstrudere palpum. Prouerb. Plautinum, pro eo quod est, amodoq; fallere, siue adulari. Hinc Palpones dicuntur adulatorum. Transitio ab equisonibus, qui refractariis equis vel manuum plausu, vel linguae palpo blandiri solent. Lege Chiliad.

Regia quem viderem Principis. Occurrit exemplum Constantini Manassis, de Imperatore Michaele ab assentatoribus miserè perditio: In fabulis est (inquit ille) venatorem illum Actæonem à rabidis canibus pro fera dilaniatum: sic certè cum Michaelem stipassent assentatores quidam improbi, effeminati, omnino male feriat, in quod exitium miserum, in quam malorum lenam eum non coniecerunt? Curtius lib. 8. Non deerat talia concupisceti perniciofa adulatio, perpetuum malum Regum, quorum opes saepius assentatio, quam hostis euertit. Paterculus in historiae Rom. De nepote Augusti Caio: Nec defuit conuersio

tio hominum vitia eius assentatione alentium, etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio.

Sonipes.] Equus velox & superbus, à sonitu pedum sic dictus. *Sonipes.*

Hippocomon.] Ab equis ornandis seu componendis, ut etiam Hippocomonius ab equis instruendis fucato colore, robur inani sagina mentientibus, ait Quintil. & Alciat. noster Comment. in tres posteriores lib. Codic. *Hippocomon.*

Nec scire tamen domino fas.] Clementia principem maximè decet, nihilq; debet esse ab eo tam alienum, quàm nimia censure severitas; quòd si cogant iura & leges in facinorosum aliquando scire, id efficere debent, non quidem personæ, sed vitij odio. *Clementia principis.*

Lupata.] Frena asperrima, quibus equus ferocior coërectur, à lupinis dentibus ita nominata, qui dentes inæquales sunt. Ouid. *Lupata.*
i. Amorum:

Asper equus durus contunditur ora lupatis.
Claudian. 2. de raptu Proserpinæ:

Terruit orbis equos pressis parere lupatis.

Et Panegyrico de Probrini & Olybrij consulatu:

— *Iuga ferrea nectit*

Cornipedes, rigidiq; docet seruire lupatis.

Obdurandum aduersus vrgentia.

EMBLEMA XXXVI.

Nitiur in pondus palma, & consurgit in arcum,
quo magis & premitur, hoc magis tollit onus:
Fert & odoratas, bellaria dulcia, glandes,
Quis mensas inter primus habetur honos,
& puer, & reptans ramis has collige: mentis 22
Qui constantis erit, pramia digna feret, 23

Occasione palmæ arboris, quæ pondere pressa non flectitur, sed attollitur, & cuius suauissimi fructus, nempe datyli, cum voluptate secundis mensis apponuntur: ad laborum & difficultatum perpeffionem fit adhortatio, ex qua nempe sumus vtilitatem aliquam non minimam capturi. Locus sese mihi offerit

offert Phornuti Græci scriptoris, qui ait, Musas ex veterū sententia coronari palma, ob nominis similitudinem, eo quod Phœnices primi credantur litteras inuenisse. Probabilior autem ratio est; quæ ab eo fertur, quod planta hæc tenela sit, quod benefica, quod perpetuò virens. Arbor hæc difficulter scanditur, fructusq; refert suaues admodum, vt non ab re Musæ coronis vtantur è palma confectis. Græca si quis malit, apponati: *στρανοῦται δὲ φοίνικι, ὡς μὲν τινὲς νομίζουσι, διὰ τὴν ἑμάνυμιον, ἀπὸ τῶν φοίνικων δευῶν διρρηματὰ εἶναι τὰ γράμματα ὡς δὲ ἀνλογότερον ἔστι, διὰ τὸ τρυφῆρον ἢ ἀργῆς ἢ ἀείρων ἢ δυσανάστατον ἢ γλυκύνανον τὸ φυτόν.* Nullus est certe, qui eruditionis aut fame laudē maximam assequi possit, nisi primūm graues & molestos labores pertulerit. Id velim symbolum bene natis adolescētibus proponi, qui aliquando studiorum liberaliūm difficultate non minimum deterrentur. Si enim fructum maximum literarum, cogitatione inrimoq; sensu degustaret, hæc vna grata boni spe, molestias quantumuis acerbis deuorarent. Sanè rebus in agendis proposita semper debet esse constantia, quæ sit ærummæ cuiusuis firmissimum condimentum. Ad id explicandum palmā proponit; cui si pondera magna imponas, ac tam grauer vi geas & oneres, vt oneris magnitudō sustineri nequeat, nō deorsum illa cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur. Idcirco in certaminibus fuisse victoriæ signum quamplurimi prodidere, hinc vulgatum adagium, Palmam ferre. Vide Gellium lib. 3. c. 6. ex Plutarch. 8. Symposiac. & Plin. 16. c. 42. Constantiæ exempla Val. Max. habet lib. 3. c. 8.

Phornuti
locus:

studiosi
deterren-
tur labo-
rum diffi-
cultatibus:

Palmæ na-
tura:

Odoratas glandes.] Odoriferos dactylos.

Bellaria dulcia.] *ὄσμυρα* vel *τρογύμυρα*: suntque omnia ea quæ secundis mensis apponi solent. Gellius lib. 13. cap. 11. Locus est elegans apud Ioan. Salisberiensem (auctorem quidem non ineptum, & quem non agrè inter optimos fortasse haberemus, si meliøre sæculo florūisset) in Polycratice lib. 8. cap. 7. Significant bellaria, ait, omne genus mensæ secundæ, quoniam ibi solent apponi quæ pulchriora sunt & delicatiora. Vtitur autem hoc nomine M. Varro: Bellaria, inquit, ea maximè mellita sunt, quæ mellita non sunt. Quod fortè eò referri potest, quod videnti gratiora sunt ea quæ necessitas appetit, quam quæ irritatio gulæ inuenit, hæc ille. Addeam & locum Arnobij aduers. gentes lib. 7. nam & his verbis bellaria significat. Pulmentorum varietatibus, ait, afficiuntur Di; cælitēs. vt fieri mos est post cœlestium dicitur & locupletum faginas: frustilla hæc parua pro

Bellaria.

suauibus mateolis sumunt, non quibus famen sedent, sed ut palatis admovent otium, seque ipsos plenae appetitu voracitatis instigent. Sed vereor ne quis haec praeter rem congesta dicat.

Mensas inter.] *Ἀνατρεφὴν*, pro inter mensas.

Reptans.] Nitens & concendens, *μεταπορᾶ*.

Mentis qui constantis erit, &c.] *Γνώμη*, quae complectitur totius Emblematis sententiam. Eam illustremus licet exemplo nobili, ut Emblemata per se quidem lepidum, accessione quadam fiat illustrius. Admirabilis Q. Fabij Maximi constanti omni laudatione superior venit in mentem. Is cum pecuniam pro captiuis Annibali numerasset, fraudatus ea publice, tacuit ut enim parentibus, sic neque patriae communi parenti putabatur esse aliqua occasione succensendum. Cum sibi dictatori magistrum equitum Minutium iure imperij senatus aequauit, quam queri posset, filuit tamen. Multis iniuriis, contumeliis probris laceffitus, in eodem animi habitu permansit. In bello gerendo prouidus, rumores qui de se temere à suis spargebantur, quod cum Annibale iuueniliter exultante non conferere manus, aut contempsit aut elusit, adeo ut se inuictum aduersus iram, spem, metumque praestiterit. Dignus ergo non vna palma Fabius, qui nisi se imprimis suosque fortitudine inuictum robore animi vicisset, Annibalem potentissimum hostem vicem etiam pugnando retudisset.

Omni

Omnia mea mecum porto.

EMBLEMA XXVII.

HUNNVS inops, Scythiciq; miserrimus accola Ponti,
 Vltus perpetuo livida membra gelu:
 Qui Cereris non nouit opes, nec dona Lyai,
 Et pretiosa tamen stragula semper habet.
 Nam marina illum persistunt undique pelles:
 Lumina sola patem, cetera opertus agit.
 Sic furem haud metui, sic ventos remittit & imbres,
 Tutus apudque viros, tutus apudque Deos.

Emblema hoc à Iustino historico petitum esse, facile qui-
 euis intelliget, qui Scytharum descriptionem, quam retulit

Locus è ille lib. 2. euoluerit: Sic enim: Scythis inter se fines nulli: neque
 Iustino Hi enim agrum colunt, nec domus illis vlla, aut tectum, aut sedes
 florico. est, armenta & pecora semper pascentibus, & per incultas soli-
 tudines errare solitis. Vxores liberòsque secum in plaustris ve-
 hunt: quibus, coriis imbrium hyemisque causa tectis, pro do-
 mibus vtuntur. Iustitia gentis ingeniis culta, non legibus. Nul-
 lum scelus apud eos furto grauius: quippè sine tecto munimen-
 tóque pecora & armenta habentibus, quid saluum esset, si fura-
 ri liceret? Aurum & argentum perinde aspernantur, ac reliqui
 mortales appetunt. Lactè & melle vescuntur. Lanæ iis vsus ac
 vestium ignotus: & quamquam continuis frigoribus vtantur,
 pellibus tamen ferinis aut murinis vestiuntur. Hæc continentia
 illis morum quoque iustitiam dedit, nihil alienum concupi-
 scentibus. Quippè diuitiarum cupido ibi est, vbi & vsus. Atque
 vtinam reliquis mortalibus similis moderatio & abstinentia a-
 lieni foret. Profectò non bellorù tantù per omnia sæcula terra
 omnibus continuaretur: neque plus hominum ferrum & arma,
 quàm naturalis fatorum conditio raperet. Prorsus vt admi-
 rabile videatur hoc illis naturam dare, quod Græci lingua sa-
 pientum doctrina, præceptisque Philosophorum consequi
 nequeunt, cultòsque mores incultæ barbariæ collatione supe-
 rari: tantò plus in illis proficit vitiorum ignoratio, quantò in
 iis cognitio virtutis. Et hæc quidem Iustinus. Quem locum in-
 tegerum, quia pulcherrimus est, ascribere malui, quàm trunca-
 tum. Hinc enim Alciatus, vt opinor, materiam traxit Emble-
 matis, vti iam dixi: cuius epigraphæ, *Omnia mea mecum porto*, ex
 apophthegmate Biantis, sententiã complectitur, & quasi ani-
 mã ingeniosæ picturæ quam subiecit oculis. Ea verò significa-
 tur, animũ hominis p̄dere non debere ex his quæ caduca sunt
 & fortuita, vtpotè quæ sollicitudines & cruciatus innumera-
 biles pariant, sed ea tantũ debere esse satis, quæ benigna natu-
 ra sit elargita, vel quæ ab ingenio proficiuntur. Vel intelligit
 paupertatem vbicumque terrarum (etiamsi ab omnibus pene
 miserima censeatur) esse tutam & securam. Quam ad rem de-
 scribit Hunni Scythici hominis cæterorum iudicio pauperri-
 mi conditionem, vt ex eo concludat, tutiores esse opes & facul-
 tates quæ nobis insunt, quàm quæ petuntur aliundè. Genus hoc
 hominum sic describi ab historicis recentioribus animadu-
 ertit, ne vel minimum studiosi hæreant. Pannonæ initio eam ter-
 ram tenuerunt, Parones olim dicti: inde Hunni habuere, gens
 Scythica. Mox Gotthi ex insulis Oceani Germanici profecti.

post Gotthos Longobardi, nouissimè Hungari ex alia Hungaria Scythica egressi, quæ non lōgè à Tanais ortu extat, & Imbra hodie dicitur: misera adhuc regio, vtpotè quæ sit sub cælo frigidissimo, Duci Moscouiæ tributaria: non tamen aurum, argentumve, quibus omninò carent, sed pretiosas animalium pelles sabellorum scismorumque pendunt homines. Non arant, non serunt, neque panes conficiunt: ferarum carnibus & piscibus vescuntur: aquam potant, sub tuguriis ex virgultis contextis inter densas siluas humiles habitant, vnde fit, vt homines syluestribus feris commorantes, vestimentis se non laneis neque lineis induant, sed pellibus nuper aut lupo, aut ceruo, vrisve detractis. Nullius ipsis aut auri, aut argenti vsus: lac & mel in cibatu frequens: contra frigora & rigores ferinis pellibus mutantque corpora communibant. Facile huc possem aggerere nobilem eiusdem gentis descriptionem ex 31. Ammiani Marcellini, ab initio ferè, sed studiosos admonuisse sat est.

Accola.] Incola, qui aduentitius terram colat,

Vltus perpetuo gelu.] Vreere etiam frigoris est. Virg. I. Georg. Vreere.

— *Boreæ penetrabile frigus adurit.*

& Lucanus:

Vrebant montana niues. —

Sic Ouidius 3. Tristium, eleg. 2.

Plurima me pelago terræque pericula passum

Vltus ab assiduo frigore pontus habet.

Eodem lib. eleg. 4.

— *asiricto terra perusta gelu.*

Sed & Fastor. 1.

Vos date perpetuos teneris sementibus auctus,

Nè noua per gelidas terra sit vltia niues

Quamquam tamen verbum istud, Vreere, pro molestiam exhibere, accipi metaphoricòs, & quidem non rarò, palam est. Cornel. Tacitus lib. 13. Ambusti multorum artus vi frigoris. & Festus Pompeius lib. 14. ait, primum nomen inde accepisse frigus, quòd fructus nempe ac virgulta perurat.

Qui Cereris non nouit opes.] Qui vsum panis atque vini non habet. Sic Marcellinus in sua vita: visu sunt asperi, vt neque igni, neque saporatis indigeant cibus, sed radicibus herbarum aggressum, & semicruda cuiusuis pecoris carne vescantur.

Lyæ.] Bacchi, id est, vini, ἀπό τῆς λύου sic dicti, quòd hominum membra & animos dissoluat, vt norunt omnes.

Stragula.] Vestimenta, pallia, pro lectorum opertoriis, aliàs.

Bacchus

Lyæus.

Stragula.

Murinae pelles.] E murium pellibus. Ammian. Marcell. sic Indumentis operiunt linteis, vel ex pellibus syluestrium murium confarcinatis. Nec alia illis domestica vestis est, alia forensis: sed semel obsoleti coloris tunica collo inserta non ante deponitur aut mutatur, quàm diuturna carie in pannulos defluxit defrustata. Hæc ille. Seneca in epistolis meminit pellicularum vulpium & murium, quæ ad arcendum frigus comparatæ essent. Has Armelinos atque Zibellinos quidam putant, sed nondum scio an rectè,

Sic furem haud metuit, &c.] Sic sanè nemo potest non beatissimus esse, qui est totus aptus ex sese, quiq; in se vno ponit omnia: cui autem spes omnis & ratio & cogitatio pendet ex fortuna, huic nihil potest esse certi, nihilque quod exploratum habeat, permanfurum sibi, ne vnum quidem diem, ait M. Tullius. Huc pertinent quæ Seneca disputat epist. 14. quo loci comparat fortunæ & doctrinæ bona. Circumspiciendum nobis est quomodo à vulgo tuti esse possimus. Primum nihil inde concupiscamus: rixa est inter competitores. Deinde nihil habeamus quod cum magno emolumento insidiantis eripi possit: quàm minimum sit in tuo corpore spoliolum. Nemo ad humanum sanguinem propter ipsum venit, aut admodum pauci plures computant quàm oderint. Nudum latro transmittit: etiam in obsessâ via pauperi pax est. Ad philosophiam ergo confugiendum: Hæ literæ non dico apud bonos, sed apud mediocriter malos, insularum loco sunt, &c.

Concordiæ symbolum.

EMBLEMA XXXVIII.

CORNICVM mira inter se concordia vitæ est,
 Mutua statque illis inemerata fides.
 Hinc volucres hac sceptrâ gerunt, quòd scilicet omnes
 Consensu populi stantque caduntque duces:
 Quem si de medio tollas, discordia præcep
 Aduolat, & secum regia fata trahit.

P Rincipibus & Regibus hæc vnâ & prima esse cura debet,
 vt populi concordia turetur, omnemq; motu & seditionu
 causas præcidant, si suu statum tranquillu & securu esse velint.
 Plebis cõ-
 cordia
 principi
 necessaria,
 Quam

Quam concordiam & consensum regie potestatis conferatricem hic proponit *συμβολικῶς*, adhibita cornicū quæ sceptrum sustinent imagine. Maxima itaque debet esse Regum prudentia & moderatio in eorum quibus præsent, amore fovendo, & modis omnibus perfequendo, si modò sibi bene velint esse còsultum. Meminisse si quidem debent imperium suum pèdere a populari consensu. Quod ne sit molestum exemplis hinc inde conquisitis confirmare, tantum modò repetam quæ auctor ipsemet in l. 15. Comment. De verbor. signific. attulit: Principio rerum omnium, inquit, non diuina iustione, sed ex populi còsensu reges assumpti sunt: quod & post Romani imperij occasum seruatum fuit, cum Carolus Magnus à populo Romano Augustus electus est, & à Pontifice Leone sacro oleo iniunctus: quod ius populi hodie Gregoriana lege in septè Germaniæ Primates translatum est. Sic & Franci Chilperico eiecto, quòd regno non esset idoneus, Pipinum, *πρωκελευτικῶ* consilio substituerunt. Et cum Pipini proles à maioribus degenerasset, rursus Odonè, mox eius fratrem Robertum, & deinde Roberti nepotem Hugonem ad summum fastigium euexerunt. Is Hugo est, qui vulgò Capetus dicebatur, vnde oriundi sunt qui etiam Francorum rebus moderantur. Et quod de maximis hisce Regibus, nimirum Romano & Franco, dictum est, idem & in inferioribus obseruatum fuisse, qui historicos legerit, deprehēdet, vt meritò ce nesci diuina lege eum iustum Principem esse, qui ex populi còsensu regnet, quod & Aristoteles tradit: qui verò inuictis dominetur, eum tyrannū esse. Vnde cum magna regna non ex subditorum consensu, sed per violentiam primò constituta sint, meritò D. Aug. de ciuit. Dei 4. magna latrocinia esse dixit, adducto etiam piratæ cuiusdam exemplo, qui comprehensus, & ante Alexandrum Magnum adductus, cum interrogaretur qua causa mare haberet infestum: Quid tibi, inquit, vt orbem terrarum habeat infestum? sed quia id ego exiguo nauigio facio, latro vocor: quia magna classe, Imperator. Hactenus Alciatus. Quoties autem veterum monumenta percurrimus, facillè obseruamus quàm fluxa, & momentanea sit Principum potentia, quàm sublimis & altis nixa radicibus putetur. Hi enim nisi precariò, & quasi populari suffragio imperant, nempe quorum nisi moderatum sit imperium, quam citissimè corruit. Alianus refert Thrysum insignem tyrannum suos ad eò torisise, vt legem tulerit, qua nemo neque priuatim neque publicè iniuicem colloqui aut miscere sermones aueret. Quod cum

Locus ex
Alciato.

Historia
Thrysi ty-
ranni ex
Aliano.

subditis molestissimum & odiosissimum esset, qui nutu oculo-
rum, manuumque gestu animi sensa cogebantur exprimere, id
etiam voluit esse prohibitum, ut molestiæ dolorem adiiiceret in-
tolerabilem: quispiam eorum locum publicum petiit, qui multis
lachrymis effusus, alios etiam ad fletum prouocauit. Id cum re-
flecteret tyrannus, in forum statim venit, quod etiam id si posset,
populo eriperet, flendi nempe libertatem, ciues commoti arma
regis satellitibus extorserunt, & suum tyrannum de medio sul-
tulerunt. Eandem fortunę mutationem sensit Amasis Ægyptio-
rum Rex. Cum enim plerosque ex suis extremo supplicio af-
fecisset, alios fortunis spoliasset, & in omnes insolentior atque
superbior veniret, imperium eius aliquantulum toleratum est, do-
nec Actisanes Æthiopum Rex in eum irrupisset: tum enim odia
occulta erupere, cumque multi ab eo descuiissent, regno tandem
pulsus est, teste Diodoro lib. 2. Cæterum Cornices haberi pro
concordiæ symbolo tradunt Orus & Pierius lib. 20. Hieroglyph. quid.
Iuuenalis Satyra prima:

Vi colitur pax, atque fides, victoria, virtus,

Quæque salutato crepitat concordia nido.

Quem Satyrici locum icio à plerisque non de cornice (quod
pro concordia nota hic statuimus) sed de ciconia intelligi. So-
lent enim ad id Ouidianum istud adducere:

Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.

Sed cornicis imago videtur in Faustinae Augustae nummis cum
inscriptione C O N C O R D I A. Sceptrum autem virgã regiã Hie-
roglyphicũ regni esse, ex literis sacris tradit idẽ Pierius lib. 47.

Mutua statque illis. Priores editiones habent,

Inque vicem nunquam contaminata fides.

Quam autem sequimur, correxit Barth. Anulus, ut alios quos-
dam locos, quos postea indicabimus.

Quod scilicet omnes, &c.] Huc, ni fallor, videtur pertinere
Horatianum illud, Ode 35. lib. 1.

Inuioso ne pede pronas

Stantem columnam: neu, populus frequens

Ad arma cessantes, ad arma

Concitet, imperiumque frangat.

Hic columnæ nomine, sceptrum Principis, ipsumque ad eum sta-
tum regium, populi, omniumque Reipub. ordinum concordia
fundatum significat: quæ nisi seruetur, concordia, omnia pessum
eunt. Proinde Nazarius panegyristes: concordia, fundamentum
ac radicem otij, bonorum ciuium seminarium, quietis publicæ
segetem appellat,

Dyscordia

Discordia
Dea.

Discordia præcepit adulat.] Discordiam Deam coluere pagani homines, quam eandem cum Ate (de qua postea) plerique vident. Vide Gyrald. Syntag. i.

Regia fata.] Regis aut Principis mortem;

Concordia.

EMBLEMA XXXIX.

*IN bellum civile duces cum Roma pararet,
Viribus & caderet Martia terra suis:
Mos fuit in partes turmis coeuntibus easdem,
Coniunctas dextras mutua dona dare.
Fœderis hæc species: id habet Concordia signum,
Vi quos iungit amor, iungat & ipsa manus.*

ME docuit Alciatus ipfemet Annotationibus, quas in Cornelium Tacitum edidit, vndenam materiam fumpferit Emblematis, nempè ex eodem Tacito, lib. 2. & 18. quibus ostenditur, dextras concordiaè signa vtrò citroque destinari ab exercitibus solitas. Nec verò alpernor, quod libris Genialium dierum notat Alexander Neapolitanus, nempè Marius, cum in Romanos maxima clade sauiret, quos seruare voluit, dextra porrecta aut salute data incolumes fecisse; nisi quod ille, suo more, vel multa confingat, vel auctorem non appeller ex quo aliquid mutetur. Sed ad rem, Tacitus in lib. 2. Annalium, vbi de morte Germanici agit: Iurauere amici, dextram morientis contingentes, hic gestus est datae fidei Germanico, qua pollicebantur familiares, eius se mortem vlturos. Idem paulo ante: Ab rege Parthorum Artabano legati venerunt, miserat amicitiam ac foedus, & cupere renouari dextras. Hic foedus renouatum inter principes Germanicum & Artabanum significatur. Occurrit exemplum Valerij Max. ex lib. 6. cap. 4. de Caio Popilio, qui legatus ad Antiochum missus, isque cum prompto animo & amicissimo vultu dextram Popilio porrexisset, inuicem ei suam porrigere noluit, sed tabellas senatusconsultum concinentes tradidit, cui cum post aliquam breuem moram satisfecisset, Popilius manus eius tanquam socij apprehendit. Caesar. 2. De bello Gallico, tendere manus, petendae pacis signum fuisse Gallicum memorat, vbi de Bellouacis. Item 7. Gergouiorum mulieribus, quae pectore nudo prominentes, è muro pallis manibus Romanos obtestabantur. Signum item fuisse deditiois eodem lib. traditur, vbi de Heduis, qui manus tendere, deditioem significare, & proiectis armis mortem deprecari dicuntur. Ferè transilieram quae Iustin. de Dario moribundo retulit 11. lib. Is enim rex porrecta manu expirauit, quam vnicum pignus fidei regiae dextram se ferendam Alexandro dare dixit. Sic conqueritur Aeneas Virgilian. 1. Aeneid.

Origo huius Emblematis.

Lib. 2. c. 19.

Dextra symbolum fidei.

—Cur dextra iungere dextram

Non datur? Quò pertinet & illud ex vndecimo Aeneid.

Oramus pacem, & dextras tendamus inermes.

Cicero etiam pro Deiotaro: Per dextram ipsam, quam hospes hospiti porrexisti. Fuit enim & hospitij symbolum apud Syros & Persas. Hinc & Romani Principum bene de Republ. meritorum statuas pedestres & equestres ita effinxerunt, vt dextra porrecta, fidem in Republ. ostenderent. Itaque in ipso belli, seu tumultus ciuilis classico, ne amici cum inimicis absque discrimine preme

merentur, interpositum est eiusmodi fidei sacramētum. Hoc de
 symbolo Pierius lib. 35.

Ciuite.
 Bellum

Viribus & caderet, &c.] Significat bellum ciuile, idque vide-
 tur ex Horatij Epod. 16. Oda imitatus?

Suis & ipsa Roma viribus ruit.

Itaque consultor ille apud Antiochum Annibal rebus omnibus
 maturo iudicio perpensis ait, Romanos nunquam nisi armis
 suis vinci posse: nec Italiam aliter quàm Italicis viribus subigi.

Roma ter-
 ra Martia,

Martia terra.] Roma, vel quòd fuerit studiis asperrima belli,
 vel propter Romulum Martis filium, vt fama tulit, sic appella-
 ta. Ouid. 3. Trist. eleg. 7.

*Dumque suis victrix septem de montibus orbem
 Prospiciet demitum Martia Roma, legar.*

Martial. 5. lib. epigr.

Pulcrior, & maior quo sub duce Martia Roma.

Alio quodā loco Martiam turbam, pro Romano populo dicitur.

Crede mihi, nimum Martia turba sapit.

Sic Symmachus lib. 1. epistolar. Ab exortu penè vrbis Martia
 &c.

Scilicet

Concordia insuperabilis.

EMBLEMA XL.

*Tergeminos inter fuerat concordia fratres,
Tanta simul pietas mutua, & unus amor:
Inuicti humanis ut viribus ampla tenerent
Regna, vno dicti nomine Geryonis.*

Concordia, vinculum incolunitatis & pacis, tot tantâque
vires habet, ut vix ferè queat, etiam si præ se ferat nescio
quid pusillum aut debile, nempe ubi singulorum habetur ratio. vis con-
Ut enim lapides quidam in insulâ Cycladicâ (teste Plinio) integri cordiæ.
natant in aqua, fracti concidunt in fundum: ita Respublicæ di-
scordiis pessum eunt, & quàm ocysimè collabuntur: concordi
verò pace ligatæ manent & perdurât. Quod aperte docuit Sci-
lurus ille Scythæ, cum motibundus ex telorum fasciculo colli-
gato, & postea soluto inuictam concordiam filiis cõmendavit. Sciluri fa-
ctum.

Gerys cur
triceps &
tricorpor.

Eam ob rem etiam finxerunt veteres, Geryonem fuisse tricor-
porem, aut tricipitem, quod vnâ cum fratribus, quos duos ha-
bebat, tanto amore tantâq; fide æuum traduxit, vt ij vno no-
mine Geryones dicerentur; adeoque vnicam regi animam &
voluntatem inesse, quanquam tres essent, communis iactabar
opinio, quod sanè idem omninò videtur Iustino sub finem lib.
44. Nec enim moror, quod alij id referât ad tres insulas Hispa-
niæ copiosissimas, duas nempe Balearides & Ebusin, quibus im-
perauit Geryon: sed neque quod Palæphatus, ad Trinacriam, id
est, tricipitiam ciuitatem in Euxino ponto malit conuertere,
cùm hoc nihil ad nostrum institutum pertineat. Cæterum aiunt
Geryones ab Hercule vinci nunquam potuisse, nisi separatos
& à se distinctos; ex quo perspicuum sit, quàm firmus & inuictus
sit vnanimus ille animorum & voluntatum quasi nexus atque
consensus. Vniuersi quippè concordēs inuicti, qui singuli debi-
les, & nullius sunt roboris. Sic enim, vt Philolophi loquuntur,
vnita virtus valentior est seipsa dispersa. Lege Pierium lib. Hiero-
glyph. 3. c. De tricipitio. Tales fuisse Moliones, aut Moli-
nides obseruo; siquidem D. Gregorius Nazianzenus, vt hoc
obiter adiiciam, pro commodi fratrum amore, verbum Moli-
nides vsurpauit, non sine aliqua prouerbij facie: *οἱ Μολωνίδαι τῆς
ἐμπειρίας δὲ τῶν τῶ δαίματός κωνονία συμφορῶν ἰγνήρισι*: Molioni-
dæ, Homericæ poëmatis miraculum, quos periculorum societate
coniunxit. Plutarch. *περὶ φιλαδελφίας, δαίμασι δὲ ἰνὸν ὄντι τῆς
Μολωνίδας ἐκείνης συμφορῆς τῆς σώμασι γεγονέναι δουλοῦντας*: Non
aliter quam Molionidas illos admirantur, quos coalito corpo-
re concretos fuisse existimarunt. Hi vasta corporis mole Augia
regi Elidis auxiliares, oppressi sunt ab Hercule atque interfecti,
ait Pindarus. Interpretes Homeri ad Iliad. A quaternas manus to-
tidemq; oculos illis tribui à veteribus adnotat. Horum nomi-
na Eurytus & Creatus.

Tergimēnos,] Lucretius lib. 5.

Quidve tripectora tergemini quoque Geryonæ vis.

Virgil. 8. Æneid. — *Maximus vltor*

Tergemini nece Geryonis spolijsq; superbus

Aleides aderat.

Geryon
unde di-
ctus.

Vno nomine Geryonis.] Geryon, vocabulum priscum à gera de-
riuatum, quod est aduena, vt interpretatur Hieronymus. Nam
filius Prisci Hiarbæ Numidæ fuit: ergo adueniens classe in Hi-
spaniam, Geryonæ. i. aduenæ nomen habuit. Non possum hoc
loco subticere quod mihi occurrit ex Politicis Plutarchi: qua
loca

loco monet, eum qui sit infirmo corporis habitu, industrium si-
bi pro socio debere sumere, vt quondam Nicias Lamachum. Si-
quidem proditum est memoriae his artibus Geryonem admi-
rabilem fuisse, qui multa crura, pluresque manus atque oculos
habere dicebatur, vnico tamen animo atque consilio regni sui
fines moderaretur, hæc ferè Plutarchi. Per multi meminere hu-
ius pegmatis, vt Eunapius Sardianus auctor Græcus, vita So-
phistarum: Lucianus in Toxari, ipso extremo. penè: Arrianus de
Alexandri gestis lib. 2. quo loco sententiam retulit Hecatei de
Hercule & Geryone.

M 4

Vnum nihil, duos plurimum posse.

EMBLEMA XLI.

*Laerte genitum, genitum quoque Tydeos vnâ,
 Hac cera expressit Zenalis apta manus,
 Viribus hic praestat, hic pollet acumine mentis,
 Nec tamen alterius non eget alter ope.
 Cùm duo coniuncti veniunt, victoria certa est,
 Solum mens hominem, dextrâve destituit.*

Fons Em-
 blematis.

EMblematis huius typum obseruo apud Homerum Iliad. n. quo loco vnâ cum Agamemnone & Menelao Nestor consultat de mittendis exploratoribus in Troianorum castra. Hanc in se prouinciam recipit Diomedes animi magni vir, si tamen ei socius aliquis vnâ profecturus adiungatur. Eius hæc verba:

Νῆστορ, ἢ ὀτρύνῃ καρδίῃ καὶ θυμὸς ἀγύνορ,
 Ἀνδρῶν δυσμνήτων δύναμι' ἑρατῶν ἰγγυσιόντα
 Τρωῶν, ἀλλ' εἴ τις μὲν ἀνὴρ ἄμ' ἔποιτο ἢ ἄλλ' ;
 Μᾶλλον θαλάσσορ, ἢ θαρσαλιώτερον ἔσσι.
 Ζῆντι δ' ἰρχόμενω, καί τι πρὸ τῶ νόουσι,
 Ὁ πῶς κέρδι' ἔσσι, μῦθ' ἂν ἔπειρ' ἰ νόουσι,
 Ἀλλὰ τι δι βράσων τὴ νόουσι, λιπ' ἢ δ' ἰ τι μῆτις. id est;

Nestor me mouet cor, generosusq; animus,
 Fortium hostium subire castra, quæ propè sunt,
 Troianorum: sed si sit aliquis vir qui me sequatur,
 Maior erit mihi fiducia, & audacius erit
 Euntibus vnà duobus: namque hic ante illum cogitat
 Qualiter vtile sit: solus verò quanquam intelligat,
 Tamen ei tardior animus, & consilium imbecillius.

Plutarchi disputatio, qua civilem hominem informat, huc facta est, cum ita dicit: καὶ δ' ἦ τις ἐγώδης, Ἐπιφανὴς δ' ἰ καὶ μεγάλη πρῶξι, καὶ τὸν ἐπὶ ταύτῃ τὰ εἰρησάτα πρῶτον, εἴτα προσελεῖσθαι τὸ φίλον, ὡς ὁ Διμήδης;

Εἰ μὲν δὲ ἰταρὸν γέ κελίεντ' ἰμαυτὸν ἰλιεῖσαι,
 Πῶς αὖτ' ἰπει' Ὀδυσῆ' ἰγὼ δ' αἰοιο λαδοίμω;

Cum res aliqua proponitur, magna quidem illa atque illustris; sed ardua & difficilis; laborum & operis socium tibi amicum assumito, vt Diomedes, Quòd si mihi alterum adiungi iubetis, inquit, quò tandem possim obliuisci diui Vlyssis? &c. Eundem Homeri locum Apuleius de dæmonio Socrætis vsurpauit, & breuibus verbis explicuit: Nónne Vlysses, ait ille, cum Diomede deliguntur, veluti consilium & auxilium, mens & manus, animus & gladius? Nihil egregium, nihilque magnificum perfici bellè potest, in his potissimum quæ bellica negotia respiciunt, nisi maturo consilio coniungantur corporis vires, i. nisi iuuenum robustiorum viuacitas, senum & eorum qui valeant experientia, ductu regatur. Non enim solùm viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporum res magnæ geruntur, sed consilio, ratione, sententia. Proinde Sophocles:

Γνώμαι μὲν ἰργαυ τῶν ἰν ἀνθρώπων τρεφοί.

Βουλαὶ τὰ δ' ἰ ἐπραξασ, οὐ χειρῶν δ' ἰν.

Hominum quidem rationibus opera fiunt ac enutriuntur: sed Vlyssis & Diomedis eas res consilia effecerunt, non manuum robur. Proponitur autem ἰγαλμα, in quo sint expressæ & mutuo coniunctæ effigies Vlyssis & Diomedis, quorum alter prudentia & consilio, alter

Consilium
& vires.

effigies
iunctæ,
quid.

verò firmitate virium commendabilis. Itaque quantum profuerit, vtriusque industria, & laudata strenuitas in bello Troiano, notum est ex Homero & historicis. Huc Prouerbum *ἀνὴρ, ὃ δὲ ἀνὴρ*, Vnus vir, nullus vir: quo intelligitur quantum conferat mutuum auxilium in rebus arduis, & alioqui difficilibus. Huc etiam referendum illud, *σὺν τε δὴ ἔρχομεν*, ex Iliad. Homericæ. Quam ob causam apud Ægyptios Mercurij gemini simulachrum sic effectum conspiciebatur, vt alterum scæni esset vultu venerandum, alterum, florente iuuenta: vt significarent eum, qui Reipub. munia obire ritè velit, cum animi prudentia vires habere debere coniunctas, quòd alterum alterius egeat adminiculo.

Mercurius
geminus.

Aristoteles 8. Moral. ad Nicomach. *σὺν τε δὴ ἔρχομεν, καὶ γὰρ νοῦσαι καὶ πράξει διακρίονται*, &c. quod perspicuè declarat Salustius initio Catilinarij belli: Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis, an virtute animi, res militaris magis procederet. Nam & priusquam incipias, consultò, & vbi cõsulueris, maturè factò est opus, ita vtrumque per se indigens, alterum alterius auxilio eget. Lege Plutarch. disputationem pulcherrimam, An seni gerenda Respub. sit. Sed occurrit mihi Heliòdi istud.

Πλείων γὰρ πλείωνων μελίτη, μείζων δ' ἐπιθήκη. id est,

Plus augere potest multorum industria vires.

Iamque Homericum ex Iliad. *μ.*

— *Πλείων γὰρ τί ἔργον ἄμενον.*

Quid verò Euripideum hoc sciens præteream ex Phœnissis?

— *Εἷς δ' ἀνὴρ ὃ πάνθ' ἔργα.* vel illud ex Heraclidis,

Μίης γὰρ χαρὴς ἀδούης μάχη.

In id quadrat elogium de Fauno Aboriginum rege, quod in retulit Dionysius Halicarn. *ἀνὴρ μετὰ τῷ θεῷ ἄσκητον καὶ σίον* vir & impiger & consultus. De Mithridate sic Paterculus: Consiliis dux, miles manu. Idem Pacatus panegyrico Theodosij, dux consilio, miles exemplo. Sed placet admodum quod funt memoriae proditum de Lælio & Scipione, quorum amicitia nō minus quam consiliū de rebus magnis celebrabatur. Itaque qui gloriæ Scipionis inuidebant, dicebant eum esse egregiorum facinorum histronem, nempe Lælium illius collegam gestorum. Scipionem præclara quædam gerere, sed Lælij consiliis. Tradit Iul. Capitolin. Antonium Pium, nec in bellicis, nec in ciuilibus negotiis aliquid statuisse, quàm sumpto cum viris grauibus consilio, dicebat enim æquius esse vt tot & totalium virorum

consilium sequeretur ipse, quàm ut tot præclari homines ab
vnius consilio penderent.

Laërta genitum.] Id est, Vlysses Laërtae & Anticleae filium. Vlysses.
Hic Rex fuit Ithacæ & Dulichij insularum vir, multichius, &
astutus admodum, cuius nomine Odyssæa tota Homeri con-
scripta est.

Genitum quoque Tydeos.] Diomedem, Tydei & Deiphiles fi- Diomedes.
lium, inter Græcorum duces fortissimos insignem. Zenalis.

Zenalis.] Quis ille fuerit, adhuc clam me esse fateor inge-
nuè. puto equidem nomen esse cuiusdam egregij pictoris, qui
ætate Alciati non minus celebris fuit, quàm Alexandri tempo-
re Apelles, aut Lysippus, alter pictor, alter statuarius: nisi ali-
quis malit esse nomen quoddam fictitium.

Solum mens hominem, &c.] Consilium viribus destitutum pa-
rum conducit: contra verò corporis robur consilij expers, faci-
limè in præceps ruit. Isocrates Paranesi ad Demonic. *ῥώμη δὲ
μὴ φρονήσις ὀφίλησεν, αὐτὴ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας
ἔβλαψεν. καὶ τὰ μὴ σώματα τῶν ἀσκούντων ἰκόνμησι, ταῖς δὲ τῆς ψυ-
χῆς ἰπιμυλίας ἐπιπέτυσεν.*

Firmissima conuelli non posse.

EMBLEMA XLII.

OCEANVS quamuis fluctus pater excitet omnes?
 Danubiūmque omnem barbare Turca bibas:
 Non tamen irrumpes perfractō limite, Caesar
 Dum Carolus populis bellica signa dabit.
 Sic sacra quercus firmis radicibus adstant.
 Sicca licet venti concutiant folia.

INnuīt ea vix confici, aut labefactari posse, quæ firmis herent
 radicibus, quæque vel longo temporis decursu, vel insigni
 aliquā virtute famam sibi pepererunt immortalem, Id autem
 fermè totū mutatus est ex Epigrammate quodam Crina-
 gori *ἐς Ρώμην*.

Οὐδ' ἂν ὀνειδέσῃς πᾶσσοι πλημμύρασι γείρει;
 Οὐδ' ἂν γερμακίην ῥᾶνιν ἅπαντα πίει;

Εἴμνησ' ἰδ' ἄσπον βλάψ' ἰδ' ἄσπον, ἄχρη κα' μίμνη;
 Δις τὰ σημαίνον καί σαρξ' ἰδ' ἄσπον.
 Οὐτὼ καὶ ἰσθμὸς ἰδ' ἄσπον ἰσθμὸς ἰσθμὸς
 Εἴμνησ' ἰδ' ἄσπον ἰδ' ἄσπον ἰσθμὸς ἰσθμὸς.

Apponam Ioannis Sleidani versionem, vt tyrunculus facile deprehendat, quorsum imitatus sit Alciatus auctorem Græcum, nec perinde ad verbum reddiderit, vt scilicet gratularetur Carolo V. Imperatori, qui Turcas insigni victoria profligauit, vt mox dicemus. Sic ergo Sleidan,

Oceanus moueat licet omnes vndique fluctus,
 Et potest Rhenum Teutona terra suum,
 Non cadet imperium Romæ, quo tempore Casar
 Præerit, atque salus publica facta reget.
 Sacra Ioui quercus nam sic radicibus heret,
 Et tamen aridulas huic caput aura comas.

Id convertitur ingeniosè ad celebres illas victorias, quas Germanorum Principes de Turcæ exercitu retulerunt. Cùm enim Solymanus trecentis millibus armatorum, Vngaria maiori ex parte occupata, Austriam ipsamque Germaniam toto conatu inuadere statuisset, de Vienna, clarissima Austriae vrbe, obsidenda cogitauit, quod immenso apparatu circiter Idus Septemb. anno 1529. aggredi conatus est, cuius minas & impetum, quanquam maximum, cùm Germani non ita putarent esse metuendum, vrbe vndique obseffa, tanta fortitudine restiterunt, vt Turcæ multoties reiecti, vix ad oppugnationem vel subsibus adigi possent. Sic Turcæ per mensem integrum continuis oppugnationibus Viennam frustra tentauit, postridie Id. Oct. re infecta inglorius discessit, & fugienti similis in Thraciam rediit, multis millibus ex suis amissis.

Germanorum Principum victoriae de Turcis.

Oceanus quamuis, &c.] Citatur ex Lucilio:

— pater optimus diuim,
 Vt Neptunus pater.

Patrem Neptunum, vt hic Oceanum patrem, qui aquam significet, à qua cuncta oriuntur; dici palam est, quæ doctrina fuit Thaletis. Homerus: ὠκεανὸς ἴ' ὄσπερ γίνεαι πάντας τίτυκται. Idem ὠκεανὸν τε θεῶν γίνεαι, καὶ μητέρα τῆς γῆς. mater Tethys inquam, id est mare dicitur: vt Platoni prima illa rerum omnium materia: qua ratione Pindarus, ἀπὸ τοῦ μὲν ὕδατος cecinit. Simile Virgilianum hoc;

Oceanumque patrem rerum.

Cicero Academ. 2. Princeps Thales, vnus ex septem, cui sex

reliquos confensisse ferunt, ex aqua dicit constare omnia. Quò pertinent etiam Homericæ isthæc à multis decantata, quibus Oceani patris vbertas longè latèque patens ostenditur,

Εξ οὗ καὶ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα
καὶ πᾶσαι κρήναι καὶ φρεῖα τὰ πάντα ναίουσι.

Sed & Catull. Argonauticis:

Oceanusque pater totum qui amplectitur orbem,

Oceanus
pater
quid, alle-
goricòs.

Quid si per Oceanum patrem ἀλλυγορικῶς intelligamus Turcicum Imperatorem sua celeritate, suòque (vt ita loquar) hominum, vel potius mancipiorum examine & inaudita multitudinè, toti Europæ orbique Christiano, vt magnum & immensum mare cæteris fluuiis bellum indicentem, dudumque minitantem? Oceanus denique ἀπὸ ὀχύτητος, à celeritate. Videtur hîc alludere ad illud ex 1. Metamorph. Ouid. vbi loquitur de diluuiò in terras misso: — illum

Ceruleus frater iuuat auxiliaribus undis,

Conuocat hic annes. —

Intelligit itaque noster hic auctor innumerabiles Turcarum copias in alto mari nauigantes, Danubiùmque Germaniæ fluiuium nobilissimum numero suo exercitu exhaurientes. Alludit ad exercitum Xerxis, quem Græci vt numerosissimum facerent, flumina exhausisse finxerunt.

Sic sacre quercus, &c.] Comparatio appositissima. Licet ventis hinc & hinc perflantibus è quercu frondes decidant arida, ipsa tamen immota sedet arbor: sic imperium firmis hæret fundamentis augustum & stabile, tametsi plerique hinc auocentur, aut pereât in bellis Turcicis. Quò pertinet illa Virgiliana collatio:

— *veluti annosam valido cum robore quercum*

Alpini Boreæ nunc huc, nunc flatibus illuc

Ernere inter se certant, &c.

Quercus
quid.

Et aduerte interea, quercus nomine significari in Hieroglyph. fortitudinem, diurnitatem, imperium firmum & principatum, vt docet lib. 5 1. Pierius Valerian.

Firmis radicibus adstant.] Huc fortè non omnino malè illud referam Senecæ è lib. De prouidentia. Id in quoque, ait solidissimum est, quod exercuit. Non est arbor solida, nec fortis, nisi in quam frequens ventus confurgat. Ipsa enim vexatione constringitur, & radices certius figit. Et id ex Epistola 265. Libani Rhetoricis (quem librum Græcè si haberem, eò libentiùs viderer:) Ea inquit, me ne minimè quidem commouerunt. Neque enim vetusta, & iam firmis radicibus arbor ad terram flecti, vento etiam maximè furenti, facile potest.

Spes proxima.

EMBLEMA XLIII.

*INNVMERIS agitur Respublica nostra procellis,
 Et spes venturae sola salutis adest:
 Non secus ac navis medio circum equore, venti
 Quam rapiunt, salsis iamque fatiscit aquis.
 Quod si Helena adueniant lucentia sidera fratres:
 Amisos animos spes bona restituit.*

SI quid nostræ coniecturæ dandum, suspicamus id ab Alciato Tempus
Nicei col-
loquij. scriptum fuisse, quo tēpore ad Niceum colloquium, magna
 omnium spe & vocis expectabantur Reip. Christianæ Principes
 potentissimi, Carolus quintus Imperator, & Franciscus I.
 Galliarum Rex: quò loci nonnulli in certam spem veniebant
 fœdus

foedus aliquod firmum & stabile, pacemque inter eos compo-
 situm tandem aliquando & sancitum iri: vt eo transacto negotio
 rixarum omnium & contentionum, tum denique falsarum opi-
 nionum religione Christiana tam longè lateque grassantium
 omnis occasio tolleretur, aut certè magna parte lues ista sanar-
 tur. Comparat ergo Christianam Rempublicam cum nauì ve-
 tis & fluctibus hinc & illinc agitata, sic vt parum absit, quin in-
 sanis & furètibz aquis obruatur, omniumque spes penitus ca-
 dat, nisi tã crassa caligini & tempestati Deus Opr. Max. aliquid
 lucis immiserit, quò bonorum virorum totiusque populi con-
 sternati animi recreentur: Sunt verò qui hic per Castorem &
 Pollucem intelligi velint summum Pontific. & Imperatorem,
 à quibus vnanimi voto ad metam eandem collimantibus bello-
 rum cessatio; turbationumque optata fuit quies. M. Tullius Ep-
 pist. ad Cornificium 12. lib. rectè nauis nomine Rempub. desi-
 gnauit: Conscende, inquit, nobiscum; & quidem ad puppim.
 Vna nauis est iam bonorum omniù: quam quidem nos damus
 operam vt rectam teneamus; vtinam prospero cursu. Idem in
 Pisonem non sine gratia vsus est eadem allegoria: Non tam fr-
 timidus, vt qui in maximis turbinibus ac fluctibus Reipub. nauem
 gubernassem; saluamque in portu collocassem, frontis tur-
 nubeculam pertimescerem: Alios ego vidi ventos; &c. Et pro
 Sextio eandem translationem mirè variat. Si mihi in aliqua na-
 ue cum meis amicis nauigati hoc accidisset, vt multi ex multis
 locis prædones classibus eam nauem se oppressuros minitaren-
 tur, nisi me vnum sibi dedissent; &c. Cum verò in hanc Re-
 publ. nauem ereptis senatui gubernaculis, fluitantem in alto
 tempestatibus seditionum ac discordiarum, armata tot classis,
 nisi ego vnus deditus essem, incursum viderentur, depugna-
 rem potius cum summo, non dicam exitio, sed periculo ces-
 vestro, quàm non id vnus pro omnibus susciperem. Horat.
 Carmin. eodem sensu & schemate:

O nauis referent in mare te noui Fluctus, &c.

Præter Stobæi locum cap. 44. & alium quendam è Plutarcho
 Bruto, quibus Rempublicam nauì comparant, succurrunt duo
 alij è Panegyricis Maximiano dictis. Prioris est Paccati: Statim
 igitur præcipitantem Rempub. refrenasti, & gubernacula flui-
 tantia recepisti, omnibus spes salutis illuxit, posuere vèti; fuge-
 re nubes, fluctus resederunt, & sicubi adhuc in longinquiorebus
 terris aliqua obuersione obscuritas, aut residuus vndarum pul-
 sus innummurat, necesse est tamè ante tuos nutus dilucescat &

fileat. Alter verò, est Mamertini: Neque, inquit, cum Reipubl. nauem secundus à puppi status impleret, salutarem manum gubernaculis addidisti, &c. alia enim longiora sunt, quàm vt huc transferri commodè possint. De nauì quædam Pierius doctè collegit libro 47. quæ hic commemorare nihil attinet.

Circum.] Circum hic aduerbij naturam induit.

Fatiscit.] Deficit, & penè obruitur vi tempestatis & fluctuum.

Virgil. 1. Aeneid.

Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiscunt.

Quod si Helenæ adueniant, &c.] *πριγγασις* est Geminorum, qui Castor & Pollux à Poëtis dicuntur, & Iouis ex Leda filij. Hi Pollux.

vbi adoleuissent, mare piratis liberarunt, eaque de causa propitij nautis olim credebantur. Ferunt, si horum alter appareat, tempestatem portendere; si ambo, serenitatem. De his sic Plinius: Vidi nocturnis militum vigiliis inherere pilis pro vallo fulgorem effigie ea, & antennis nauigantium, aliisque nauium partibus, ceu vocali quodam sono insistent, vt volucres sedem ex sede mutant: graues cum solitaria venere, mergentesque nauigia: & si in carinae ima deciderint, exurentes geminae autè saluatae, & prosperi cursus praenuntia, quarum aduentu fugari diram illam ac minacem, appellatamque Helenam ferunt. Et ob id Polluci & Castori id numen assignant, eosque in mari Deos inuocant. Hominum quoque capita vespertinis horis magno praefragio circumfulgent. Omnia incerta ratiope, & in naturae maiestate abdita. De stellis, quae Dioscuri appellantur. Plutarch. 2. De rectorum philosophicorum, cap. 18. Quid, sub fines 5. Fastrorum. Diodor. Sicul. sub finem etiam cap. 5. lib. 5. Lactant. lib. 2. cap. 2. Valer. Max. lib. 1. cap. 8. & alij quam multi. Sed obiter meminisse legere me apud Festum, stellam significare laetum ac prosperum, idque ex Ateio Capitone, auctoritatem secuto Seruiliij auguris. Lucem etiam seu lumen, id est *φῶς* pro spe accipi sollemne fuit, vt apud M. Tull. 1. Philippica: Lux quaedam videbatur oblata, &c. Enripid. item, *φῶς ἡνδ' ἰμοῖς κεικῶς*, lux venit meis malis. Nam & Varro de lingua Latina 2. testatur, lumen pro fausto omine veteribus fuisse. Ex quo illud Virgilijs

— Subitoque fragore

Intonuit leuum, & de caelo lapsa per umbras

Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.

In simulacrum Spei.

EMBLEMA XLIIII.

QVAE Dea tam lato suspectans sidera vultu?
 Cuius peniculis reddita imago fuit?
 Elpidij fecere manus. Ego nominor illa,
 Quae miseris promptam Spes bona praestat opem.
 Cur viridis tibi palla? quod omnia me duce verrent.
 Quid manibus mortis tela refracta geris?
 Quod viuos sperare decet, praecido sepultis.
 Cur in doli soli tegmine pigra sedes?
 Sola domi mansi volitantibus undique noxis,
 Ascrei ut docuit musa verenda senis.

Quæ tibi adest volucris? Cornix fidissimus oscen?

Est bene cum nequeat dicere, dicit, erit:

Qui comites? bonus Euentus praecepsque Cupido.

Qui praeconi? Vigilum somnia vana vocant.

Quæ tibi iuncta astat? scelerum Rhamnusia vindex,

Scilicet ut speres nil, nisi quod liceat.

E Legans est Spei descriptio per Dialogismum, cuius nempè Spei effe-
ctia. vires & adiuncta conuenientissimis symbolis explicat. Ea enim hominem letum reddit, & semper meliora expectantem ad mortem vsque comitatur. Ea tamen si importune sit & immoderata, vlticem Rhamnusiã secum aduocat, quæ vota plus æquo ambiciosa faciat irrita. Alia sigillatim enarrabo, si prius huc adscripsero doctissimi viri B. Dardanij epigramma in Spem, vt, si fieri possit, cum Alciati Emblemate conferam. Est autem eiusmodi:

Tu quæ sustentas tereti vestigia ligno,

Esne Dea? an nostro sanguine creca? Dea.

Vnde fata? è ceca rerum caligine, & ecquæ

Admouit nutrix vbera? Credulitas.

Æquinam à tergo plaudent tibi? gaudia, dic quis

Pallidulo semper te preit ore? Timor.

Suspicio intento cur calum lumine? tandem

Hinc dabitur votis meta suprema meis.

Fare, age, quæ vultus deturpet causa serenos?

Exercior quoties irrita vota cadunt,

Cur baculo innixa es? dum pascit opinio mentem

Cæca meam, irrepit curua senecta mihi.

Quid titubas pedibus? rerum est spes lubrica: sæpè

Quod puto complecti, labitur è manibus.

Obiter adnotarim Spem Deam à Romanis cultã ædes habuisse Spei Dea. se in foro olitorio. Gyrardus ait, eam se vidisse pictã in Adriani Imperatoris aureo numismate. Femina fuit stans, inquit, iustitię luciniam sinistra manu nonnihil attolens: dextra in cubitum elata pateram proferebat, in qua repositũ erat veluti ciborium, id est, vas in floris similitudine, cum hac inscriptione S P E S P. Spectare
sidera
quid. Quidam etiam Spem Deam viridi indutam palla effinxerunt, & sedentem supra dolium cum cornice: quidam etiam cũ Nemeli, &c. hæc ille, vide Syntag. I.

Suspectans sidera vultu.] Hic aduertendum alicuius expectationis

tionis signum, quod expressè notauit regius Psaltes, 120. psalmo, ἢ ἢ ἢ τὸς ὀφθαλμοὺς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἦξεν ἡ βοήθειά μου, & 122. πρὸς σὲ ἢ ἢ τὸς ὀφθαλμοὺς μου τὸν νατοικοῦντα ἐν τῷ ἔρανῳ.

Peniculus,

Peniculus reddita imago.] Id est, penicillo depicta & expressa Peniculus, vel penicillus; siue peniculum, pictorum est instrumentum, ex caudarum extremitatibus confectum, Plin. 35. lib. Arrepto peniculo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam.

Elpidius,

Elpidij fecere manus.] Nomen est è re fictitium, nam ἐλπίδος ἀπὸ τῆς ἐλπίδος, hoc est, à Spe, quam depinxit, nomen habet.

Spes bona præstat opem.] Alludit ad Prouerb. Spes seruat afflictos: & Spes alunt exules. Ouidius:

Spes bona dat vires, animum quoque spes bona firmat:
Vivere spe vidi qui moriturus erat.

Sed & meminisse legere me apud Plutarchum, olim Romæ aram fuisse bonæ Spei. Cui cōuenit & versiculus è Comædia quapi.

ἀνὴρ ἀτοχῶν σόονταί τὰς ἐλπίσι.

Spes viridi veste indu-
ta.

Cur viridis tibi palla?] Palla vestimenti genus est ad terram velle que promissum. Viridis autem color eorum est proprius, quo spe lactantur aliqua: dicit enim postea,

Nos sperare docet viridis, spes dicitur esse
In viridi, quoties irrita retrò cadit.

Fraeta tela
mortis.

Quid manibus mortis tela, &c.] Refraeta mortis tela nō temerè Spei tribuuntur, quòd viuos etiam in extremas miserias adfectos soletur & recreet, vt enim habet Adagium, Ægroto dum anima est, spes est: & Theocritus:

Θαρσύνχρον φίλι βᾶτι, τάχ' αἰθρον ἕως ἔτ' ἄμην,

Ἐλπίεις ἐν σωῖσιν, ἀν' ἐλπίσοι δὲ θανάτου,

Χῶ σὺς ἄλλοκα μὲν πῖλαι αἰθερὶ, ἄλλοκα δ' οἷ. hoc est,

Fidere, Batte, decet, melius cras forsā habebis,

Sperandum est viuis, non est spes vlla sepulcis.

Nunc pluit, & claro nunc Iupiter aethere fulget.

Quidam Rhodius ob intempestiuam libertatem à tyranno iniectus in caueā, in qua more feræ alebatur, ad cruciatum ignominiamque amputatis naribus, ac fœdata vulneribus facie cum à quibusdam admoneretur, vt inedia sibi dolorum finem aliquem quæreret, his respondit. At cuncta homini, quoad vitam, speranda sunt. Repete pulcherrimam Spei descriptionem apud Ouidium 1. de Pont. Eleg. 7. Quæ dum commentor, lubens adiuciam Fornerij mei, præclari certè hominis distichon quod ille mihi vtraque lingua, eademque sententia suggestit: ἰλαρῶ

Ελπίς γυροτρύφῃ & μέδωσι τρίφῃ ἰνδοδαῖνδρα,
 Ηὐ ἀπείσθη δὲ δαυ ἄν ἡδύνη, καὶ βίωσι.

Intus alit pectus nostrum spes viuuda: qua se
 Deslituar, durum est viuire, malo mori.

Præcido sepultus.] Præcidere hic amputare vel denegare signi- Præcidere.
 ficat: & dicimus, spem alicuius rei præcidere, i. auferre siue præ-
 cludere, vt apud Ciceron. 2. Verr.

Cur in dolio. &c.] Ignauia hæc nota esse potest. Nam ferè dū Locus ex
 speramus, desideramus: sed malim hoc ad fabulam referti, quam Hesiodo.

tradit Hesiodus de Pandora, principio fermè libri, qui ἱργα καὶ
 ἡμίρα inferibitur. Hæc enim pyxidem omnibus malis refertam
 cum aperuisset, innumerabilia calamitatū genera tum primū
 homines inuaserunt, vna tantū spe in dolij labris remanente,
 id est, in ipsius ore pyxididis consistente. Sic enim Hesiodus:

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρσι πίδυ μίγα πῶμ' ἀφιλοσα
 Εσὶ δασ' ἀνδρώποισι δ' ἡμίρατο κίδια λυγρὰ.

Μὲν δ' αὐτοδιελπίς ἰναφῆτοισι δέμοισι
 Εὐδὲν ἱμίρα πίδου καὶ χεῖρσιν, δδὲ δύραζε

Ἐστ' ἄ. hoc est, — Tegmen ab vrna

Dum Pandora leuat, totum exilire per orbem

Curarum infeste effigies: Spes sola remansit

Intus, & è labris ima sub parte refedit,

Origenes aduersus Celsum lib. 4. hanc ridet fabulam. Ridiculū,
 inquit, est quod de dolio dicitur, quod olim viuerent homines
 absq; malis, & graui dolore, & morbis molestioribus, quæ Par-
 cæ mortalibus dederant: sed fœmina manibus magnum dolij
 operculum auferens, diffudit hominibus, & curas atroces parti-
 ta est; sola autem ibi Spes in tutissimis domibus intus relicta est
 sub dolij labris, nec extrâ euolauit. Hæc Origen. Mythologi ta-
 men Pandoram, ad humanum corpus referunt, fœmineo no- Pandora.
 mine expressum, quod carnis imbecillitas minimo exsolui po-
 test.

Ascraei ut docuit, &c.] Hesiodus ab Ascra Bœotia vico. Virg. 6.

Ecloga:

— Hos tibi dant calamos, en accipe, Musa

Ascraeos quos ante seni.

Quæ tibi adest volucris: cornix.] Quod vocem edat Cras, Cras,
 cornix Spei adiungitur.

Osce.] Osce, auis dicebatur olim ab Auguribus, quod ore Osce.
 auspiciū faceret, a Varro.

Locus ex
Suetonio.

Est bene cum nequeat, &c.] Videtur hoc imitatus, & quidē mutatus ex Suetonii Domitiano, ubi agitur de Cornice, quę patris ante Imperatoris mortem diebus dicitur edidisse illud *πείρα καλῶς*, quod ostentum sic est aliquis interpretatus, ait se Suetonius:

Nuper Tarpeio quę sedit culmine cornix,

Est bene, non potuit dicere, dixit, erit.

Bonus
Euentus.

Qui comites? bonus Euentus, &c.] Duo hi Spei comites vana quędam phantasmata ingerunt, ne plus tædij adferat expectatio, quàm ferre queant miseri mortales. Boni Euentus simulachrum dextrâ pateram, sinistrâ spicam ac papauer tenens, sculpturâ Romę fuisse scribit Plin. lib. 34. c. 8. & 36. c. 5. Boni Euentus, & Bonę fortunę simulachra in Capitolio ex Praxitelis operibus Gyrald. Syntagm. i.

Spes vigi-
lū somnia.

Vigilum somnia vana vocant.] Plato dicebat τὰς ἐλπιδας ἕμπεδῶν ἀνθρώπων ἐνείργει εἶτε, quò videtur alluissē Maro in *De colic.*

— *An qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?*

Non enim est qui verbis possit facillē consequi, quàm variis animo patiantur imaginationes, qui vehementer aliquid sperant. Atque his inanibus simulachris perinde afficiantur, ac mel oblectant, ut si iam tenerent quę sibi pollicentur.

Vigilum somnia vana. [Pindarus Olymp. 12.

— *Αἴγε μὴ ἀνθρώπων*

Πέλλ' αὖτω, τὰ δ' αὖ κείτω

Ψυδὴ μεταμόνιαι τέμνει-

σαι, κεν λίνδουτ' ἐλπίδες.

id est,

Spes etenim mortalium, multa sursum, deinde verò deorsum vana mendacia secantes volutant.

Seclerum Rhamusia vindex, &c.] Qualibet enim sperare, nõ cuiuslibet. Itaque in hoc præcipuè illud animo fixum hæret. Ne quid nimis. Fortunę, ut naturę noscenda est mensura, nec verò sapiunt qui altiùs sperant, plusquę animi gerunt, quam viri in habent,

In dies meliora.

EMBLEMA XLV.

Rostra nouo mihi setigeri suis obtulit anno,
 Hacq; cliens veniri xenia, dixi, habe.
 Progreditur semper, nec retrò respiciit unquam,
 Gramina cum pando proruit ore vorax.
 Cura viris eadem est, ne spes sublapsa retrorsum
 Cedat, & ut melius sit, quod & ulterius.

Rústicus quidam Alciati vicinus Kalendis Ianuariis porci-^{Natura}
 nú caput pro strenis obtulit. Hinc sibi Emblematis argu-^{porci.}
 mentum nactus Alciatus, ex natura suis (qui dum istius ore
 reflexo colligit, semper vitarius progrediens, nunquam retrò
 aspicit) nempe vt nihil procrastinando meliora sequamur, neq;
 temporis aliquam particulam sinamus effluere, quod non per-
 tineat ad aliquem progressum, & rei melius gerendæ occasio-
 nem. Alludit autem ad extremum (vt ne in minutulis etiã otio-

Symbolū
Caroli
Quintū
Imp.

sum deprehēdas) ad symbolum Caroli V. Imperatoris, quod est
V L T E R I V S. Quid si hoc referamus ad studij Philosophici
assiduitatem, vt Plutarchus facit disputatione de profectu mo-
rum? Sic enim ille : ἐν τῷ φιλοσοφῆν οὐκ ἔστι ληγόνος διάλειμμα πρὸς
κοπῆς, ὁ δὲ σφριγμός: In philosophando & virtutis itinere nulla est
cessatio, nulla perpetui progressus intermissio. Contrā, misere
& nonnunquam improbè desipiunt qui suis ita malè rebus pro-
spiciunt, vt quò magis ætate prouehuntur, peiores euadunt, si-
cuti Menedemus permultos Athenas, studiorum causa, profici-
sci dicebat, principio sapientes, deinde philosophos, postea rhe-
tores, tandem idiotas. Qui itaque se meliorē in dies facit, quā
seipsum vincit: qui in deterius abit, vinci se ignauè permittit:
quod Plato 1. De legib. ait esse turpissimum: ἡ τ' ἄδ' αὐτὸν ἐφ'
ἐαυτῷ, πάντων αἰσχίστην τε ἄμα καὶ κείνησον.

Rostra nouo.] Rostrum nō modò de auibus, sed & de aliis ani-
mantibus dicitur.

Cliens.] Litigator, qui patronum sequitur, vt ab eo defendatur
in iudiciis.

Illicitum

Illicitum non sperandum.

EMBLEMA XLVI.

*Spes simul & Nemesis nostris altaribus adsunt,
Scilicet ut speres non nisi quod liceat.*

Recte & verè Pindarus Nem. 8.

Καὶ τὴν δ' ἀπίθων καὺνον τίλῃ:

Vanæ spei imbellis euentus, quo spectat Horatianum illud ex 4.
Carmm.

Terret ambustus Phaëthon auaras

Spes, &c.

Meminimus in superiori Spem cū Nemesi vnâ expressam fuisse. Spes cum
se, ex quo intelligi liceret, nihil nisi quod fas & iustū sit, quodq; Nemesis,
fieri facile possit, expectandum, sibi que fingendum esse. Nam
valde est insolens & temerarium ambire quæ nequeas assequi,
aut si assequaris, non tamen tueri aut seruare possis. Occurrit
exemplum Cæsaris Borgiæ Valentinorum Ducis, qui audaciùs
quàm aliquis alius eiusdem cōditionis, Imperij maiestatem sibi

Cæsar Bor-
gia.

pollicitus, militaribus aliquot vexillis appingi curarat illud vulgo Italico, *O Cæsar, ô nullo*, id est, Aut Cæsar, aut nullus: qui tandem morte misera interceptus, vaticinij locum inuenit; sed non quem spe magna sibi proposuerat. Itaque de eo sic ludit San- nazarius:

*Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: quid ni,
Cum simul & Cæsar possit, & esse nihil?*

Idémque in eundem:

Omnia vincebas, sperabas omnia Cæsar:

Omnia deficiunt, incipis esse nihil.

Obiter aduertendum distichon Alciati videri è quopiam Graeco expressum, sed ad imitationem effectum:

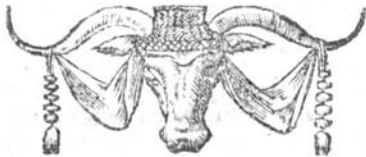
*Ἐλπίδα καὶ νίκην ἐμὴν δὴ πᾶσι βωμῶν ἔτινυξα,
Τὴν μὲν ἐν ἑλπίδι, τὴν δ' ἐν ἀμύδι ἔχυσ.*

Quod sic eleganter reddidit Politianus:

*Spem simul & Nemesin posita dicat Eunus in ara,
Scilicet vt speres omnia, nil habeas.*

Scriptit & in eandem sententiam lepidè ac doctè Marullus: quia proximè videtur accedere ad Alciati Emblemata, huc adhibere non grauabor:

*Quenam hæc tam semper tam leta est? optima rerum
Spes bona, qua lateri iuncta potens Nemeſis.
Dux magis, an comes est? vindex magis, vnde diabuss
Templa eadem speres ne nisi quod liceat.*

Pudicitia.

EMBLEMA XLVII.

*PORPHYRIO, domini si incestet in adibus vxor,
 Despondetque animum, praq; dolore perit.
 Abana in arcanis natura est causa: su index
 Sincera hac volucris certa pudicitio.*

Aelianus cap. 35. lib. 14. ait. Porphyriorem muliebris pudicitiae obseruationem esse matrisque familiâs adulterium suspensio suo indicare. Quod Athenæus etiam commemorat Dipnosoph. libro 9. cap. 12. ex Polemonis lib. 5. eorum quæ ad Antigonum & Adæum scripsit, retulitque Leonicus in Var. hist. libro 3. cap. 17. Aiunt itaque Porphyriorem domi educatum, mulieres quæ sunt sub viri imperio, diligenter obseruare, eiusmodique habere sensum adulterium admittentis, vt quan-

Porphy-
 rionis aui
 natura
 mira.

de hoc cognouerit, domino significet, sibi que vitam suffocatione, vel vt alij volunt, suspendio adimat; quam esse certissimam commissi adulterij notam aiunt. Huius rei causa est in abditis naturæ arcanis: tantumque licet hinc colligere, quam turpe, quamque flagitiosum sit adulterium, cuius actu vel clanculario auis eiusmodi vita priuetur. Itaque quantum ad id argumentum pertinet, hæc adhiberi potes pro certæ & illibate pudicitia symbolo. Huius etiam naturæ miraculi mentio est apud alios quosdam, sed neotericos, quorum studium & industriam laudo: sed veteres in primis habeo. Secundus Marterus (quem ego aliàs citauit, auctorem certe piæ & doctum) scribit, à leone castissimo animali leonam feminam singulari, quæ cum pardo coierit. Apud Aristotelem & Plinium exempla quædam alia leguntur, quibus eadem naturæ verecundia ostenditur. Non est alienum quod Nouella 12. Iulianian. scribit, eos qui se polluant nefario coitu, ea facere quæ bruta rationis expertia detestantur. *πράττειν ἀσεβῆτι καὶ ἀπίστῳ, καὶ ποικιλῶσι ἐπιθυμῶν, ὅποια πολλὰ καὶ τῶν ἀλόγων ἀπειρεσίται ζῶων.*

Incestus.

Incestet.] Polluat se adulterio. Incestus, vel incestum, est flagitium in affines admissum. Non. Marcel. sed & pro quacunque libidinosa pollutione Seruius accipit. *κισθ*, pudoris cingulum, quo spōsæ ornabantur, per translationem sumitur pro pudore ac legibus connubij. Hinc *ἀνίκετον*, pro turpi flagitio Græci accipiunt. Iurisconsulti incestum sumunt pro impudico, & turpitudinis flagitio, in propinquos admissio, l. ult. D. de ritu nupt.

Despondere animum.

Desponditque animum.] Animum despondere, apud Cicero- nem nusquam legi Budæus opinatur: usum tamen eius loquendi formulæ apud Varronem, Lium, Columellam notat; apponit Plautin. id è Menæch. Pater eius postquam perdidit puerum, animum despondit.

Causa occulta.

Abdita in arcanis.] Causam occultam philosophi appellant; vt cum quæritur, cur magnes ferrum? cur succinum paleam trahit? id in naturæ arcanis esse dicitur.

In victoriam dolo partam.

EMBLEMA XLVIII.

*AIACIS tumulus lacrymis ego perluo Virtus,
Heu misera albentes dilacerata comas!
Scilicet hoc restabat adhuc, ut iudice Græco
Vincerer: & caussa stet potiore dolus.*

Explicatur id agalma ab Eustathio ad Iliados Homericae β. Citaturque à Porphyrio alicubi. Quod epigramma tributum Virtuti, conditionem suam deploranti, mutatum fuisse à Mnasilca Sicyonio, & in Voluptatem conuersum, ex altero factum de Aiace, me admonuit doctissimus Camerarius. Hoc ex 3. Epigrammatôn Græcorum sumptum: est enim tetrastichon Asclepiadis.

Fons Emblematis.

Αἰεὶ γινώσκ' ἀπλάμωμ' ἀρετῆς παρὰ τῷ δὲ καὶ ὀμίμω

Ἄϊατ' ὅ τ' ἄλλω κερραμένα πλοκάμους,
 Θυμὸν ἄχαι μιν ἄλλω βεβλημένα, οὐνικ' ἄχαιῶν
 Ἀδελόφρων ἀπάτα, κρηῶσον ἔμοῦ κίεσται. id est;
 Dilacerata comas, visus miserabilis eheu
 Confideo ad cineres hinc Telamoniade,
 Ista dolore gravi mihi quod frater callida quondam,
 Iudicibus Graijs ante locata fuit.

Virtutem Profopopœia est Virtutis ad Aiæcis tumulum insidentis, &
 lugere magna lachrymarum copia eiulantis, propterea quod iniuste
 quid. lata sit à Græcis iudicibus sententia de armis Achillis Vlyssi,
 non autem Aiæci, cui debebantur, adiudicatis. Quo intelligi
 datur, quosdam viros bonos plerumque iniquorum iudicium
 decretis angere, & iniuste de suo iure deturbari, nullius tamen
 condolentibus aut opem vel consilium præstantibus. Eiusdem
 omnino argumenti sequitur eodem 3. lib. Epigramma nomine
 Antipatri, ex quo liquet Aiæcis tumulum fuisse in litore Re-
 thæo, ut etiam Q. Calaber: sed fuisse prope Sigæum Troiæ pro-
 montorium ponit Phinius lib. 5. cap. 30. & Sozomen. histor. uni-
 vers. part. cap. 18. lib. 2.

Dilacerata comas.] Signum doloris gravissimi. Sic Ovidius de
 Tibulli morte:

Venit inornatas dilacerata comas.

Æschyli scholiastes ἐν πέρσεϊς : σιώνειδ' ἢ τοῖς θρηνοῦσι τίλλαι
 τὰς ἐκτοῦν τρίχας. Porro Alciat. imitatus est Ovidian. hoc 4. de
 Ponto. 13.

Agamem-
non.

Venit ad albentes illabefacta comas.

Iudice Græco.] Id est, Agamemnone, quem prauum Atreidem
 vocat Auson. in Epitaphio Aiæcis, quod etiam huc non male re-
 ferri potuisset. Vide num alludat ad Proverb. Græca fides. Sed
 is postremo locus mihi videtur altiore quadam consideratione
 indigere: nam cum dicit,

Hoc restabat adhuc, ut iudice Græco Vinceret.

Rem exaggerat ipsa Virtus lachrymarum plena, à iudicis per-
 sona. Est enim indignissimum, virtutem à Græcis ipsis, à quibus
 id omnium minimè fuit expectandum, eiectam, oppressam
 ac desertam fuisse: sunt enim Græci sapientiæ nomine comen-
 dandi, quo etiam cæteris aliis nationibus præluceant. Atqui si
 à Barbaris profectum esset, ferendum quidem aut ridendum, de-
 nique fuerat. E multis quæ occurrunt locis ad id illustrandum
 apponam vnum aut alterum ex M. Tullio: quibus clarorum vi-
 rorum beneque de rep. meritorum casus miseris & indignis

fortunam conqueritur. Sic pro Sextio : Hæc audiuius de clarissimorum virorum consiliis & factis : hæc accepimus, hæc legitimus, neque eos in laude positos videmus, qui incitarunt aliquando populi animos ad seditionem, aut qui largitione cæcarunt mentes imperitorum, aut qui fortes & claros viros, & bene de Repub. meritos in invidiam aliquam vocauerunt : leues hoc semper nostri homines, & audaces, & malos, & perniciosos ciues putauerunt : at verò qui horum impetus & conatus represserunt, qui auctoritate, qui fide, qui constantia, qui magnitudine animi consiliis audacium restiterunt : ij graues, ij principes, ij duces, ij auctores, huius dignitatis atque imperij semper habiti sunt. At ne quis ex nostro, aut aliquorum præterea casu hæc vitæ viam pertimescat, vnus in hac ciuitate, quem quidem ego possum dicere, præclarè vir de Republ. meritus, L. Opimius indignissimè concidit, cuius monumentum celeberrimum in foro, sepulcrum desertissimū in litore Dyrhachino relictum est, &c. Idem *l.* de Oratore vbi agit de Rutilij causa, qui C. Marij Proconsul à publicanorum iniurijs Asiam defenderat, inuisus equestri ordini, penes quem iudicia tunc erant, in exilium pulsus est damnatus repetundarum. Sic itaque Cicero : Cùm esset ille vir exemplum, vt scitis, innocentia, cumque illo nemo neque integrior esset in ciuitate neque sanctior, non modò supplex iudicibus esse noluit, sed ne ornatiùs quidem aut liberius causam dici suam, quam simplex ratio veritatis ferebat. Et post : Nūc talis vir amissus est, dum causa ira dicitur, vt si in illa commentaria Platonis ciuitate res ageretur, nemo ingemuit neque inelamauit patronorum; nihil cuiquam doluit : nemo est questus : nemo Rempub. implorauit, nemo supplicauit. Cæterum nescio an conferre huc possim opportunè adag. quo dicitur bonos viros esse lacrymabiles; faciles enim sunt ad misericordiam viui boni pique : vt de Heraclito palàm est, sic Æneas Virgil. fatetur lacrymans. Dido contrà duritiem eidem exprobrans in 4.

Num fletu ingemuit nostro? num lumina flexit?

Et Horat. in Odis Plutonem illachrymabilem facit:

Non si trecentis quotquot eunt dies

Amice, places illachrymabilem Plutona.

Nolim prætermissum quod notatur à scholiastis quibusdã, Aiacem (de quo hic) nominatum ab *αι, αι*, heu, heu, nota dolentis, seu lamentantis particula, & *αι, αι* lamentari est.

In fraudulentos.

EMBLEMA XLIX.

PARVA lacerta, atris stellatus corpora guttis
 Stellio, qui latebras, & caua busta colit,
 Inuidie, prauique doli fert symbola pictus.
 Heu nimium nuribus cognita zelotypis!
 Nam turpi obtegitur faciem lentigine, quisquis,
 Sit quibus immersus stellio, vina bibat.
 Hinc vindicta frequens decepta pellice vino,
 Quam formæ amisso flore relinquit amans.

Stellio.

Plinius lib. 29. cap. 4. tradit è stellionibus malum medica-
 mentum fieri. Nam, inquit, cum stellio immortuus et

vino, eorū qui biberint, faciē lentigine obducit. Ob hoc in vnguento necant ex, insidiātes pellicū formæ. Alciatus li. 1. Parergon, cap. 46. id copiosè satis enarrat. Sic enim ait: Crimē stellionatus nomen sumpsit à stellione lacerta stellata: quod animal male apud veteres audit, siue quia inuidū (cū enim eodem, quo anguis modo pellē exuat, eam confestim deuorat, tanquā vult esse pro comitialis morbi remedio norit, idcircoque hominibus præripiat, vt plinius lib. 8. cap. 31. attestatur) siue quòd ex eo malum medicamentum fiat, quo mulieres decipiuntur. Nācū mortuus est in vino, faciē eorum qui biberint, lentigine obducit: ob hoc in vnguento eum necant, si quæ mulieres pellicum formæ insidiantur, qua ex causa verisimile est primò proditum id iudicium: an quia in id animal versus sit, vt canis Quid Metamorph. 5. — *Duri puer oris, & audax:*

vade & impudentiæ est symbolum, Græceq; dicitur ἀσκάλας, quia sit ἀσκαλίστης ἀφ᾽ ἑῶς, contactu asper & durus. Hæc Alciat. noster. Sanè idem Plinius lib. 30. cap. 10. nullum esse animal dicit, ex opinione communi, quod fraudulentius inuideat homini: indeque stellionum nomen in maledictum translaturum ferunt. Plerique volunt stelliones eosdem esse ac tarantulas, quas Græci ἀράχιδες nomināt. Quia v erò ex proximo Alciati loco meminimus criminis stellionatus, de eo hæc pauca obiter: Stellionatus iis obiicitur qui aliquid dolo fecerint: & vbicunque nomen proprium deficit criminis, stellionatus obiicitur, ait Vlojan. Locum autem præcipuè habet in eo qui rem fortè alij obligatam dissimulata obligatione per caliditatem distraxerit: sed & in eo qui merces supposuerit, vel corruperit, quique imposturam fecerit, pœna stellionatus nulla est à legibus constituta, quia nec legitimum crimen est. Cæterum & hoc aduertendum, vt auctoris mentem apertius aperiamus, in plerisque animantibus certas quasdam notas esse malignitatis à natura inditas, vt caueamus ne quid inde noxæ damni ve contrahamus. Vulgò enim fertur cauendum esse ab iis qui notis quibusdam insignes sunt. Diciturque non rarò eum qui pedibus claudicat, & animi quadam claudicare parte: quique gibbo sit deformatus aut struma, aut aliquo generis eiusdem vitio, cæteris infestior esse, & magis versipellem, si quid tamen vulgari hominum opinioni dandum: Vitiosum corpus vitiosæ naturæ imaginem esse. Quod Homerus in suo Thersite confirmauit, qui vt deformior erat, ita etiam turpior, loquacior, & seditiosior, describitur.

Crimen
stellionatus

Nota malignitatis.

Sic

Sic Cicero pro Roscio Comædo cauillatur Fannium Chæream ex habitu corporis: Nonne ipsum caput, & supercilia illa penitus abrafa olere malitiam, & clamitare calliditatem videntur, nonne ab imis vnguibus vsque ad verticem summum (si quam coniecturam affert homini tacita corporis figura) ex fraude, fallaciis, mendaciis constare totus videtur? qui idcirco capite & superciliis semper est rasis, ne pilum vllum viri boni habere dicatur. Lusit eodem penè schemate Martialis in Zoilum:

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine luscus:

Rem magnam præstas Zoyle, si bonus es.

Stellatus corpora guttis Stellio.] Virg. 4. Georg.

—— *Sæpe ignotus aledit*

Stellio lucifugis congesta cubilia blattis.

Ouid. 5. Metamorph.

—— *Lachrasque petit, aptumque colori*

Nomen habet variis stellatus corpora guttis.

Huc referam non inuitus doctissimi viri Turnebi carmina de Stellionis eadem animaduersione, ex Epithalamio Francisci Valetij: hæc enim:

Sic quæ pellicibus nuptæ insidiantur auaris,

Quas forma plus esse dolent, medicata propinant

Pocula guttata lentigine stellio quæ tu

Inficis, vt vario signetur tergo vultus

Discolor & maculis lineant ora subortis.

Et caua busta colit.] Ouid. 3. Amor. 8. eleg.

Mors tamen à templis in caua busta trahet.

Præuque doli.] Doli mali, quem Seruius definit machinationem

Dolus malus.

quandam alterius decipiendi causa, cum aliud simulatur, aliud agitur. Labeo autem omnem fallaciam, calliditatem, machinationem ad circumueniendum & decipiendum alterum adhibere censetque sine dolo malo aliud agi posse, aliud simulari.

Zelotypus

Zelotypis. ζήλον, æmulatio seu inuidentia; τύπος, forma. Hinc mulier zelotypa, quæ formæ alienæ inuidet. Ea zelotypiæ opinio permultis mulieribus animum dedit viros quoquo modo tollendi de medio, vt hoc etiã adiciam præter rem. Nam Cic. 2. de offic. refert Alexandrum Phereum ab vxore interfectum propter pellicatus suspicionem. Sic Antoninũ Verum Lucilla Lemniæ viros omnes vna excepta interfecerunt: & Demetrius Antigoni filius, Nicanor, aliique à suis feminis interempti. Denique cum omnia peruestigaris, collige tecum, quod vindicta nemo magis gaudet quàm femina. Ouid. 2. arti.

*Sed neque fulvus aper mediatam seuus in ira est,
Fulmineo rapidos dum rotat ore canes,
Femina quàm socij deprensa pellice lecti
Ardeo, & in vultu pignora mentis habet.
In ferrum flammamque ruit, postoque decore
Fertur, vt Aoniæ cornibus icta dei.*

Lentigine.] Lentigo, macula subrufa, aut nigricans in facie Lentigo.
aut manibus ad lentis similitudinem,

Pellice.] Pellex, quasi *παλλάξ ἢ παλλακίς*, ait Gell. lib. 4. cap. Pellex.
3. vel à pellendo, quòd vxorem legitimam è thalamo pellat, vel
quòd virum pelliciat. Paulus in l. 144. de verb. sign. Digestis ex
Masarij. Sabini sententia pellicem pro ea sumit quæ citra ma-
trimonium cum aliquo consuescat, domique retineatur: adidit-
que vulgò sic accipi, quæ cum eo se misceat cui sit vxor. Cæte-
rum an admittere auisim distinctionem Iurisconsulti in dicta
lege inter pellicem, amicam, concubinam, nondum satis liquet.
Sed præstat audire Demosthenem oratione aduersus Neæram,
egregiè nomina τῆς παλλακῆς, τῆς ἱταίρας, καὶ τῆς γυναικὸς di-
stinguentem: ait enim τὰς μὲν ἱταίρας ἰδὲν ἔχουσιν ἔχουσιν. τὰς
δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν διραπείας τοῦ σώματος, τὰς δὲ
γυναικας τοῦ παιδοποιεῖναι γνησίως, καὶ τῶν ἰσθμῶν φθλακα, πίστην
ἔχουσιν. Amicos habemus voluptatis causa; pellicos seu concubi-
nas famulitij & curæ quotidianæ gratia corporis vtimur: vxor-
es autem ducimus vt legitimos tollamus liberos, fidamque rei
familiaris custodiam habeamus.

Dolus

Dolus in suos.

EMBLEMA. L.

*ALTIUS allectator anas, & carula pennis,
 Assueta ad dominos ire redire suos,
 Congeneres cernens volitare per aera turmas,
 Garru, in illarum se recipitque gregem,
 Pratenſa incautas donèc ſub retia ducat:
 Obſtrepitant capta, conſcia at ipſa ſilet.
 Perſida cognato ſe ſanguine polluit ales,
 Officioſa aliis, extioſa ſuis.*

Proditorum
fraudes.

HAc ſimilitudine (cuius facilè ſubintelligitur apodofis) proditorum animum fraudulentium aperte arguit: qui cum

bee

benè velle se fingant, vt simulatis eiusmodi alloquiis imponāt, eò sanè nocentiores, quò versutiores, habendi sunt. Sic enim plerunque infontes & incautos in ignota discrimina, vel ad extremum vsque vitæ periculum adducant & compellant, sed potissimum cum vel vitæ consuetudine, & familiaritate, aut etiam obsequij aliqua specie fucata eos tenent irretitos, modisq; tam tenacibus illigatos, vt sese hinc nequeant extricare, quo de genere sunt vespertiliones quidam, & sceleratissimi sycophantæ (quorum numerus quantum his temporibus accreuerit, dici nō potest) qui viros inculpatæ vitæ, simplices planè, & ab omni fūco alienos, in discrimen & præcipitium trahat; nullumq; non mouent lapidem, vt, quod est in prouerbio, in laqueos inducāt: quam ad rem cuniculis quibusdam vtuntur, cum impingunt nomen detestandi sortilegij, vel etiam hæreseos, aut sectæ alicuius, vt securius magisq; impunè ouiculam, i. hominem simplicem, minimèq; malum ab omni crimine tam scelesto, tamq; abominando alienissimum maectent, vel certè quocunque tandem modo exterminent; sic vt insons ille misellus hac aspersus labe (tametsi toto vitæ tempore virtuti pietatiq; nomen dederit) humanæ societatis pernicies, & pestis habeatur ab imperita multitudine, quæ vt in vitium plus quàm liceat credula, ita ob inconstantiam maximam, quæ illi familiaris est, ad virtutes ipsas inuertendum sic prompta & parata sit, vt, quod ait Flaccus, sincerum auide cupiat vas incrustare. Sed vt paucis contraham, hoc genus hominum vt exitialius & magis aduersandum, sic & præter alios, in quod leges animaduertant, dignissimum. Quod enim vnice docuit optima illa omnium magistratura, hi tollunt, & improbitate iniquiore labefactant, nimirum vbi contra suum sanguinem insidiantur, & in animas suas fraudem moliuntur, vt loquitur Salomon. Id totum tamen torqueri melius fortasse potest in patriæ proditores, quales fuere *οι φιλιππισιους* apud Græcos, apud Olynthios Lathenes. Talis fuit Metius ille Suffetius dux Albanorum, pugnae desertor in bello Romanorum aduersus Albanos, qui suæ proditionis pœnas dedit ab equis discerptus, vt lib. 1. Liuius memorat.

Altilis allecator anas.] Anatem à natandi assiduitate dictam *Anas*, vult Varro, §. De ling. Lat. Altilis, quòd alatur domi, vel ruri, vt gallinæ, &c. Allecator porrò ab alliciendo. Legi alicubi morem esse aucupibus exoculatam columbam in reti colligare, quæ strepitu cæteras columbas ad se pelliceat, ea dicitur *πικλοῦτρα*, à *πικλοῦν*, quod est decipere, seducere, in laqueum allicere. Sed

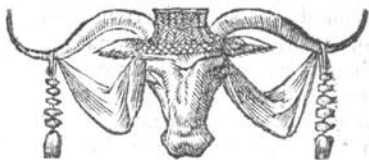
audiamus ipsum Alciatum, qui ea de re sic lib. Parerg. 9. cap. 11. Plaut. in Milite, Paleutrio nomen veteratori impostoriq; feru conueniens, vnde & *παλιούτρου*, quasi allectrices aues Aristoteli lib. De hist. animal. 9. turtures vel columbæ, quæ aluntur, v aucupes alias alliciant, eosque ad congeneres capiendos adiuvent; quod & in coturnicibus fieri conlueuit, itémq; anatibus de quibus (est enim aucupij genus valde iucundum) nos quandoque carmine sic lusimus:

Altilis alleclator anas, & cerula pennas, &c.] Hæc Alciatus.

Ire redire.] Ire, pro abire, vt alludat ad verba Iustiniani, in Ceruorum quoque, De rer. diuisione, in Institut. in sylvam ire & redire solent, & paulò post: In iis animalib. quæ ex consuetudine abire & redire solent. Martialis 12. lib. epigram.

Atque inter mensas ire, redire suas.

Garrire. *Garrit.*] Garrire, quasi ineptè strepere, Nonius, & propriè auium quidam putant.

Maledicentia.

EMBLEMA LI.

*Archilochi tumulo insculptae de marmore vespas
Esse ferunt, lingua certa sigilla male.*

Vespas tumulo affixæ Archilochi, linguæ malę petulantiam Maledi-
effrenem arguunt: hæ enim raucæ sunt & mordaces, sed centiæ no-
nullam ab iis neque oblectationem, neque fructum comparare ta.
possis, ut nec à maledicis aut mordacibus expectare quicquam
præter aculeum debeas. Hoc autē Archilochus intelligitur scri-
ptor quiuis, insolita quadam verborum petulantia & mordaci-
tate alios insectans: in quo tamen neque curam, neque erudi-
tionem possis deprehendere: sed hoc tantum notus, quod au-
dacious in obtrectando maluerit ostentare, tamq; prauè inno-
tescere, quam stare gratis, & cum silentio, ut loquitur Martialis.
Fuit verò hic Archilochus Poëta Lacedæmonius, vel Parius, ut
alii volunt, qui Lycamben socerum tam atrocibus & virulentis

Scriptor
maledi-
cus.

carminibus infectatus est, ut eum adegerit ad laqueum. Hinc Prouerb. Archilochia edicta, pro contumeliosis & mordacibus: & Archilochi patria, pro maledicis: & Archilochum terere, pro eo quod est, maledicentia delectari. Quò pertinet Archilochi epithaphium ex 3. Epigram. Græcorum lib.

Ξῆμα τόδ' ἀρχιλόχου παρὰ πέντιον, ὅς ποτε ποικίλῳ

Μῦθῳ ἐχιδναίῳ πρῶτ' ἔβαψε χέλω,

Αἰμῆξας ἑλικῶνα τ' ἡμερον, οἶδε λυκάμηνος

Μυρόλην τ' ἡμερῶν ἀμματα θυγατέρων.

Ἡξίμα δὴ παρὰ μέφον ὁδοῖ πορε, μή ποτε τῆδε

Κινηθῆς τύμβῳ σφῆνας ἐφισομλῶσι. hoc est,

Archilochus iacet hoc in littore tectus, amara

Cuius vipereo carmina felle madent.

Sanguine fiedauit Musarum Heliconæ, Lycambes

Luget natarum turpia lora trium.

Hospes abi tacite, irrites ne forte crabrones.

Illius in tumulo quos habitare vides.

Pindār. 7. Pyth. ait se nolle conuicio aliquo Ixionem afficere, quòd Archilochò conuicia non bene cesserint. Sic ille:

— Εἰ μὲν βεχρῶν

Φεύγειν δάει τ' ἀδινὸν, κακὰ γογίασιν.

Εἶδον γὰρ ἐκείνους ἐὼν, τὰ πάλ-

λ' ἐν ἀμαχανίᾳ

Υογίρειν ἀρχιλόχου βαρυλό-

γοῖσι ἴθυσσι πιανὸν ἔθεν. id est,

Me autem oportet effugere morsum imbellem & impotetem, maledicentiam nempe. Vidi enim iam olim multa in egestate positum conuiciatorem Archilochum, infensis obtrectationibus enutritum, & quasi pinguem factum. Antisthenes dicebat Diogenem vespis esse similem. Vespis enim non magnum esse alarum strepitum, aculeum autem acutissimum. Dion oratione 8. & Stobæus Sermon. 11.

Certa sigilla.] Quæ sunt symbola certæq; notæ hominis intemperanter lingua abutentis, ut qui maledicentissimus fuerit.

Vespæ ob
trectato-
res.

In receptatores sicariorum:

EMBLEMA LII.

Latronum, furumq; manus tibi, saua, per urbem

It comes, & diris cuncta cohors gladijs;

Atque ita te mentis generosum prodaige censes;

Quod tua complures alliciit ulla malos.

En nouus Aëtaon, qui postquam cornua sumpsit;

In pradam canibus se dedit ipse suis.

In receptatores. Hæc epigraphe mihi statim reuocauit in mē-
tem quod de receptoribus, seu receptatoribus iura edixerunt,
in quos nempe voluerunt acerrimè animaduerti, l. 3. §. cogno-
scit, D. de off. præf. vigil. quia sine his diu maleficia latere non
possint. l. i. de recepti. Sic Vlpian. in l. Congruit. de præf. vult à

præfide animaduerti in sacrilegos, latrones, plagiarios, fures, prout eorum quisque deliquerit: receptoresq; eorum coercere, sine quibus latro diutiùs latere non potest. Cui simile illud Quintiliani ex declamatione 255. vbi ait, proximos eos esse transfugis à quibus transfugæ recipiuntur: quia natura similis fit, facere scelus & probare.

Fons Emblematis à Stobæo.

Stobæo citatur illud ex Phauorino, ni fallor: *ὅσπερ ἰκταῖοι ἀπὸ τῶν τριφορέων ἀπ' αὐτῶν κνωῶν ἀπιδανν, ὅσως οἱ κλέωντες τὸς τρέφοντας κατὰλύουσιν*: Quemadmodum Actæon à canibus, quos alebat, discerptus est: ita parasiti & assentatores eos à quibus enutriuntur, miserè perdunt. Nonnulli sese putant insigniores & quidem nobiliores, si quosuis sicarios, nulliusque frugis homines & ganeones inertes, domi & mentis suscipiant, haud sano mentis oculo prævidentes se vnà cum patrimonij comminuti damno, nominis & plerumque vitæ iacturam facere. Tutissimos enim se fore credunt, utpotè tanto tamque generoso satellitio stipati; & tamen non aduertunt, quanti constat, quamque noxia sit ea familiaritas. Anulus in picta poësi sic:

Cornibus in ceruum mutatum Actæona sumptis

Membratim proprij diripere canes.

Næ miser est dominus, parasitos quisquis edaces

Pascit, adulantum præda parata canum:

Se quibus irridendum suggerit & comedendum,

Seruus & ex domino corniger efficitur.

Venatores Actæones.

Qui mythologica tractarunt, hoc de Actæone figmentum ad venatores referunt, qui suas opes miserè dilapidant in venandi luxu inuiti admodum & sumptuoso: etenim à canibus, quos aluere, tandem vltione diuina quasi membratim dilaniantur. Nam tametsi nihil aliud sceleris admitterent, nisi in eo quod erogent in victum canum quod commodius possit egenis & pauperie pressis conferri: ea tamen culpa satis habeat grauitatis ad prouocandum iustam Dei præpotentis iram, quæ tot bona nobis non est elargitus, ut iis tam malè utamur. Eoque grauius illi peccant, quod rebus necessariis animum non applicent, ut agriculturæ, ut Reip. ut aliis honestis actionibus, sed omnem temporis vsuram collocant in venatu: quod fit, ut in vrgentem minusque sibi notam penuriam præcipites ruant. Itaque dici non ab re potest, eos non à canibus modo, sed a iibus & equis absumptos ac dilaceratos. Palæphatus autem Poëtas hæc figmento nihil aliud docuisse, quam homines ca-

vere maximè debere, ne quid agant quod diis inuisum sit aut ingratum, aut quod eos in iram prouocet. Adhæc olim omnes labori fuisse intentissimos, & manibus victum quæsiuisse non seruis aut exteris sua negotia, sed sibi tantum commisisse: ideoque qui laboriosi essent, opibus & facultatibus præ cæteris abundasse: contra qui se otio dedebant, voluptates consectabantur, venationi & alex dabant operam, in extremam rerum penuriam decidisse, & opibus exhaustos esse, quemadmodum & ipsi Actæoni contigit. Sed id speciatim in prodigos adolescententes non ab re licet conuertere, qui promi magis quam cōdi, vt Phryges sero sapiunt, & tum fortè, sed frustra resipiscunt, cum nihil est amplius in loculis. Sibi quidem mirè placent, cum secundis fortunæ ventis opes suppetunt, quibus impudentes & ignauios ganeones (qui nullum aliud sibi pensum relictum habent, quam vt lauras culinas assestantur, alienaque quadra viuant) pascant & enutriant. At exhaustis patrimoniiis, quid illis superest nisi vt aliena compilent, tandemque in malam crucem adigantur, ab iis relictī, longūmque valere iussi, à quibus in conditionem tam miseram, tamque abiectam coacti sunt? Non piget huc traducere, quæ Dion Chylost. orat. 10. De seruis, apposite scribit, se non putare damna à malis canibus plures accepisse, quam à malis hominibus. Etenim à canibus perniciosissimum Actæonem aiunt (inquit ille) perditum, & his quidem in rabiem cum acti essent: à perniciosissimis vero hominibus dici non posse, quot perierint & plebeij & reges, quot etiam ciuitates, hi quidem à seruis, illi autem à militibus & satellitibus, alij ab amicis quibusdam, nomine tenus amicis: alij quidem à filiis & fratribus, vxoribusque damna capiunt innumera. Retulimus supra ex Constantino Manasse memorabile Michaëlis Imperatoris exemplum, quem cum Actæone discerpto à canibus comparat: siquidem inconsulto illi Principi, quod ab assentatoribus obsessus esset miserè omninò cessit.

Sæua. Proprium quoddam nomen aut fictitium non temerè suspicetur aliquis. plerique, sæua, legunt, pro, dira, crudeli, terrificā, &c. sed malim sæuam accipi, vt Symmachus, pro improbo, sinistrae famæ homine, rerum imperito. Quæ sub obreptu tuo à quibusdam scæuis designata dicuntur, ait ille. Et Græci, eum qui sit ingenio tardo *σναειν* appellant. *σὺ δὲ σναειν* *σὺ δὲ σναειν* *σὺ δὲ σναειν*, dicit Aristophan. i. neque scæuam, neque consilij inopem.

Veterum
induitur.

Otiosi ve-
natores.

Locus Dio-
nis Chyl.

Manus.] Multitudo, vt maxima militum manus apud Ciceronem in Philipp. & sæpè aliàs.

Prodige.] Cicero, Offic. Prodigii, qui epulis & viscerationibus & gladiatorum muneribus, ludorum venationumque apparatus pecunias profundunt in eas res, quarum memoriam aut breuiem, aut nullam sunt omninò relicturi.

Allicit olla malos.] Ea est ollæ amicitia, vt habet Prouerbiū ad quod respexit Martialis lib. 2.

Hunc quem vina tibi, quem mensa parauit amicum,

Esse putas fide pectus amicitiae?

Vinum amat & cyathos, & sumina, & ostrea, non te.

Sublato vino nullus amicus erit.

En nouus Actæon, &c.] Tangit Actæonis fabulam, quam fusè narrat Ouidius 3. Metamorphi. Hanc lubens prætereo, vt vel pueris notissimam.

In adultores.

EMBLEMA LIII.

SEMPER hiat, semper tenuem, qua vescitur, auram
reciprocatur Chamaleon:

Et mutat faciem, varios sumitque colores,
Præter rubrum vel candidum.

Sic & adulator populari vescitur aura,
Hiansque cuncta deuorat:

Et solum mores imitatur Principis atros?
Albi & pudici nescius.

Expressum id è Plutarchi libello, De discrimine adulatoris & amici, huius hæc verba: Ο κίλαξ ἀτεχνῶς τὸ τοῦ χαμαι-
λίτου πείποντον: ἰκάνεις τι γὰρ ἀπάσῃ χροίᾳ πλὴν τῆς λιυκτοῦ-
εἶται.

Adulator
vt Cha-
mæleon.

Alcibia-
des.
Arabum
assenta-
tio.

Scurra
Philippi
Macedo-
nis.

Chamæ-
leon.

*συναφομειούται ημί ὁ κόλαξι ἐν τοῖς ἀξίοις σπουδῆς ὁ μοιονίαντιν ἀδ-
νάτων παρεχειν οὐδὲν ἀπολείπει τῶν ἀσχηρῶν ἀμίμητων.* Adula-
tori quidem omninò id accidit vt Chamæloni : fiqui-
dem vt ille colorum omnium similitudinem exprimit præter-
quàm albi: sic assentator, cum se similem præstare nõ possit
his quæ digna sunt studio, turpia quæque imitatur quantum
potest. Vt enim nonnulli pictores imperiti, quia nequeant af-
fèqui quæ pulchra sunt & difficilia, in næuis quibusdam ac ve-
rucis aut rugis depingēdis toti sunt, & quælibet representant,
præter ea quæ pulchra sunt, quæque ingeniosi artificij laudem
mereantur : Sic & assentator, vt principi viro, cui assidet, al-
quid gratum faciat, eius diligenter imitatur intemperantiam,
iracundiam, supercilium, acerbiter in seruos, diffidentiam
in domesticos, & cognatione iunctos. Nam præterquam quod
sponte naturæque propensione ad deteriora propensum est, vi-
detur eo modo sibi longè abesse à vitio reprehensionis, si tur-
pia imitetur. Quem morem vt barbaricis moribus conuenien-
tissimum, meritò perstrinxerunt auctores grauissimi : hoc enim
vitio quòd laborarit Alcibiades, vt qui ingenio esset versatili,
& ad quiduis comparato, naturam Chamælonis habuisse de-
ctus est. Sed mirum est sanè quod narrant de Arabum quibus-
dam populis, apud quos inualuit consuetudo, vt illorum Rege
aliqua corporis parte affecto, aut decurtato, populus eius re-
gionis egritudinem imitetur Principis, illòque membro falcis
lanæque conuoluto, sic in medium prodit. Quod idem de Scurra
quodam Philippi Macedonis memoriæ proditum accepimus.
Cum enim in oppugnatione cuiusdam ciuitatis Argiuorum,
vnus Philippo fuisset erutus oculus, postridie scurra falcis
similem oculum circum ligatus processisse fertur. Idemque
cum crus in quadam pugna Regi fractum esset, in eius conspè-
ctum venire non erat solitus, nisi claudicans, eodémque cruce
colligato. Ea itaque est assentatorum mens, hoc vnum stu-
dium, vt imitentur omnia, omnibus assensum præbeant, præ-
terquàm iis quæ sunt à natura sua longissimè remota, nimi-
rùm quæ à niueo simplicitatis & innocentiae decore, ac pudori-
s & verecundiæ quasi rubori omninò sit aliena. Nam quod
Antisthenes dicitabat, vt meretrices omnia bona præter præ-
dentiam, sanumque iudicium suis amatoribus imprecantur:
sic assentatores iis quibus cum agūt. Vide Pierium in Chamæ-
leonte, lib. 27. Hieroglyph.

Semper hiat. &c.] De Chamæleonte sic Plin. capit. 33. libro 8.

Ipse celsus, inquit, hianti semper ore, solus animalium nec cibo nec potu alitur, nec alio quàm aëris alimento: & coloris natura mutabilior: mutat namque eum subinde, & oculis, & cauda, & toto corpore, redditque semper quemcunque proximè attingit, præter rubrum, candidumque. Cassiodorus Variar. formularum lib. 5. epist. 34. naturam Chamæleontis ad frustratorem debitorem non minùs ingeniosè traducit. Fugere nescius, sed suæ spõsionis ignarus: obliuiosus cum relinquitur: trepidus, cum tenetur. Mutat verba, variat constituta: nec in vna dicti sui qualitate cõtētus, diuersis imaginibus immutatur. Meritò Chamæleonti bestię conferendus, quę paruorum serpentum formę consimilis, aureo tantum capite, & reliquis membris subalbēis prasini colore distinguitur. Hęc quoties hominum aspectus incurrit, dum ei fugiēdi velocitas denegatur, nimia timiditate, colores suos variè commutat, vt modò veneta, modò blattea, modò prasina, modò possit cęyanea reperiri. Prouer. Chamæleōte mutabilior.

Reciprocatur.] Repetit, retroflectitur, vel recipit. procare, petere est, vnde procax, & proci dicti. Reciprocum verò à recipiendo dicitur ait Varro, quia eò redeat vnde profectū est. Hinc maris & animæ reciprocatio. Hoc loco verò reciprocare propriè est auram resorbere, subindeq; retrahere: sic enim Liuius reciprocare pro respirare vsurpauit.

Vesitur aura.] Allusio ad Prouerb. Vento viuere. Populari Color albus & ru-
aura vesci, est populi nugis assentiri, vulgi mores insequi.

Albi & pudici nescius.] Color albus mentis integritatem, vt beus, rubeus pudorem signat, vt dicemus postea.

Ei

Ei qui semel sua prodegerit, aliena credi
non oportere.

EMBLEMA LIIII.

*C*OLCIDOS in gremio nidum quid congeris? eheu
Nescia cur pullos tam malè credis auis?
Dira parens Medea suos sanissima natos
Perdidit, & speras parcat ut illa tuis?

Typus Em-
blematis.

HOc ex Græco Archia:

Αἰῶν ὄλιγ' ἔτι νήσουσ' ἴδ' ἀπὸ τῆς ἀμύνῃ σὺ χελιδόν,
Μηδείς γράπῃ πικρῆ ἰδίῃ νοσοτροφέϊς,
Ἐλπή δ' ὀρθάλιχων πίστιν ὅς' ἔτι δὲ φυλάξῃ
Κολχίδα, μή δ' ἰδίῃν φεισαμύνῃ τοκίων,
Sic Marullus exposuit 3. Epigrammatōn:

Quid vaga tot terras vrbesque emensa volucris,

Colchidos in sano nidificas gremio?

Pignoribusque tuis credis malè sana fidelem,

Ipsa suos partus qua lanauit atrox?

Ni fœtus exesa tuos Pandione nata

Phasiaca querit perdere scœuitia.

Breviùs reddidit Politianus, nimirùm tribus hendecasyllabis:

Medeæ statuta est misella hirundo,

Sub qua nidificas, tuœsne credas

Huic natos, rogo, qua suos necavit?

Sed brevissimè Borbonius noster, vno disticho,

Medeæ statua est: natos cui credis, hirundo?

Fer aliò: viden hæc macltet vt ipsa suos?

Apostrophe est ad hirundinem, ad statuam Medeæ nidificantē:

ex quo datur intelligi, cauēdum esse ab eo qui semel imposuit: Fides non habenda, ei qui fidē violarit.
vel iis nullam amplius habendam fidem, qui semel vel quoquo modo læserint, aut iis nullo pacto assentiendum, qui cum sua res aliena quàm sua debet esse charior aut cõmendatior. Quo-

modo enim fieri potest, *κακῶς κερημένον αἴθρα τοῖς ἰδίοις, ἐν αὐ-*

πίστῃ ἢ ἀλλοτρίοις. Id explicat Socrates apud Xenophontem

lib. 3. ἀπιμνημ. nempe colloquio cum Glaucōne. Refert Plu-

arch. ἢ γὰρ κικ. παρὰ γυγλ: Qua ratione Timarchum impudi-

citæ & prodigalitatē accusauit Æschines, non tamē vt hominē

probro afficeret, quàm ne deinceps ad populū concionaretur.

Qui enim rem familiarem adeò malè administrasset, indignus

videbatur qui publica crederentur. Præclarè Tiberij factū me-

moratur à Corn. Tacito: qui vt honestam innocentium pauper-

tatem leuauit: ita prodigos, & ob flagitia egentes Vibidiū Var-

ronem, Marium Nepotem, Appium Appianum, Syllam, Vitel-

lium mouit senatu, aut spontè cedere passus est. Gorgia oratore

publicè aliquando dicente vt concordiam suaderet, Melâthius

non sustinuit: aiebat enim de pace eum minimè aliis verba fa-

cere debere, qui sibi, vxori & ancillæ concordiam persuadere nō

potuisset. Idem in Lacopicis: Agis Archidami filius ei minimè

Duci fidē habēdā dicebat, neque credendum iuuenū exercitū,

qui suam ipsius patriam miserè prodidisset. Id dicebat Ephoris,

qui Imperat. quēdā lubricæ hominē fidei in hostes mittebant.

Colchidos. Medeæ Colchis nominata, quòd Colchorū regis fi-

lia fuerit, quæ Iasoni vt nuberet, aurei velleris obtinēdi corri-

piendiq; viam ei cõmonstrauit, sed prius Dracone sopito. Tã-

dem ab Iasone repudiata, quos ex eo liberos susceperat, inte-

remittit. Repete fabulam ex 7. Metamorph. Ouid.

Temeritas.

EMBLEMA LV.

*IN PRAECEPTIS rapitur, frustra quoque tēdit habenas
 Auriga, effreni quem vehit oris equus,
 Haud facile huic credas, ratio quem nulla gubernat,
 Et temerè proprio ducitur arbitrio.*

Cui non
 credendū.

Significatur nihil ei cōmittendum esse, qui in proprios aſſe-
 cus nullum sibi ſumit imperium, ſed temerè huc atque il-
 luc concinatus fertur, non aliter quàm equos, quem nulla ſigna
 nullaque habenæ continent. Similitudinem hanc mutuatus eſt
 ex Platone, qui animum noſtrum cum auriga, corpus vero &
 eiſdem perturbationes cum equis comparabat. Iuxta quod ab
 Hieronymo etiam dictum eſt, ſenſus corporū quaſi equos eſſe
 ſine

sine ratione currentes : animam verò in aurigæ modum frena
 cur. atum retinere. Maximè enim est afficiendum, vt appeti-
 tus rationi obediant, eamque neque præcurrât, nec propter te-
 meritatem, nec propter pigritiam, aut ignauiam deserant, sintq;
 tranquilli, atque omni perturbatione careant, vt docet M. Tul-
 lius. Locus Platonis est in Phædro, de duobus equis bono & ma-
 lo, & eorum aurigæ ratione, quò M. Tullius alluisse visus est 2.
 De Republ. Vt auriga indoctus è curru trahitur, operitur, elidi-
 tur, laniatur. Quem locum obseruauit Heraclides Ponticus
 lib. De allegoriis Homericis. Locus hic, vt apparet, è Maximi
 Tursi sermone 55. tractatus est. Neque verò grauabor locum
 integrum sublegere: τὸν δὲ τῆς ἀνθρώπινης ἐνδείας πρὸς τὸ θεῖον
 ἔστι διὰς τρεῖς ἰστίδας πλὴν ψυχῶν γίνεσθαι σώματι, ὡς ἢ νίχον ἄμα-
 τος, καὶ παραδὸς τὰς ἐνάς τῶν ἐνίχων, ἀφ᾽ ἧς θέν, ἔχουσιν μὴ παρ᾽ αὐ-
 τὴν ἰστίαν τεχνῶν, ἔχουσιν ἢ καὶ ἀτεχνῶν ἐξουσίαν. ἢ δὲ, ἐπεὶ δὲν ἐπιβῆ
 ἄματῶν, καὶ λαίηται τῶν ἐνίχων, ἢ μὴ οὐδαίμων καὶ μακαρία ψυ-
 χὴ καὶ μνημένη τοῦ ἐπὶ τὸ ὄχημα ταύτῃ ἐμβιβάσασθαι θεοῦ καὶ
 ἰστίαν προσάξασθαι, ἔχεται τῶν ἐνίχων: καὶ ἄρχῃ τὸ ἄρματῶν, καὶ
 κλάσῃ τὰς ἴσταν ἰστίαν οἰδὴ εἰσιν ἀτεχνῶν πατοδαπῶν, ἀλλ᾽
 ἀλλὰ θέν διζηρημένοι, ἢ μὴ αὐτῶν ἀπολασθῶν καὶ ἀδυσχερῶν καὶ
 ὄχου, ἢ δὲ, θυμῶδες καὶ ἰστίαν καὶ ἰστίαν καὶ ἰστίαν, ἢ δὲ, νοδῶδες καὶ
 ἰστίαν, ἢ δὲ, ἀντιλήθῃ καὶ σμικρῶδες καὶ ταπεινῶδες. ἕτως
 ἄμα ἰστίαν τῶν τῶν ἐνίχων κατὰ καὶ μὴ μὴ πρακ-
 τῶν αὐτῶν, κατὰ πλὴν τὸ διοασθῶν τῶν ἰστίαν μὴ ἀξίαν φέρεται, ἢ
 μὴ τὸ ἀπολασθῶν ἰστίαν πᾶν τὸ ἄρμα ἐμφερέμενον αὐτῶν ἐνίχων ἐπὶ
 ἔστι καὶ παρανίαν καὶ λαγνῶδες καὶ ἄλλας ἔτι εἰλικρινῶδες ἢ δο-
 τῶν, ὡς δὲ τὸ θυμῶδες ἐπὶ κακῶδες παντοδαπῶν. Quæ Latine ita
 sonant: Verum hic vnus inuentus est modus ab ipso Deo,
 quo humana conditio minorem se esse diuina fateretur, pro-
 pterea scilicet quòd animum terrestri corpori, tanquam au-
 rigam imposuit curru, cuius & habenarum sustinendarum &
 incitandi vim esset habiturus. Huic enim aurigæ, simul auri-
 gandi attem, virèsq; tradidit: simul etiam liberum abutenda
 atus arbitriū dedit, qui postquàm inscenderit currū, & habenas
 acceperit, siquidē felix beatúsque animus sit, memoriamq; ha-
 beat se iussu Dei sublatum esse in currum, validèque aurigatio-
 nē regere debere, nimirum habenas moderatur, regitq; cur-
 rum, & equorum temeritatem contundit. At equi diuersum ap-
 petunt cursum, temereque huc atque illuc rapiunt currum, hic
 ad petulantiam, ingluuiem ac cōtumeliam, ille ad temeritatem
 atque ferociam, alius verò tarditatem, mollitiem, seruitutem,
 fatui

Cypriani
locus.

fatuitatem, atque humilitatem sectatur; cuiusmodi seditionibus distractus currus, aurigam conturbat: & si vicerit eum præpotentis equi vis, fertur currus pro libidine victoris. Quo fit, ut victrice interdum petulantia, vnà currus & auriga ad contumelias, conuicia, impuritates, atque alias nefarias, minimeque sinceras voluptates; interdum verò dominante iracundia, multas variasque calamitates vterque feratur in præceps. Huc etiam referam commodè illud D. Cypriani, ex lib. De disciplina & bono pudicitia: Coërceat animus, ait, stimulos carnis, refrenet impetum corporis: Accepit hanc enim potestatem, ut illi ad imperium eius membra seruiret. Et quasi legitimus ac perfectus auriga vltra concessas corporis metas extollètes se carnis impetus, cælestium præceptorū habenis reflectat, ne vltra terminos suos currus iste corporis raptus in periculum suum secum & ipsum rapiat aurigam, &c.

In præceps rapitur frustra, &c.] Alludit ad illud Virgilianum,
—*Frustra retinaculatendens,*

Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

Et ad prouerb. De curru delapsus. Citatus ex Platone locus est in Phædro, qui explicatur commodissimè à Plutarcho, Quæstionum Platonicæ, 8. quò pertinet Ciceronis hoc è 3. Tuscul. Exisse è potestate dicimus eos qui effrenati feruntur, aut libidine, aut iracundia. Qui igitur exisse è potestate dicuntur, idèò dicuntur, quia non sunt in potestate mentis, cui regnum totius animi à natura tributum est; hinc cōpotes & impotes, qui animum habent, vel non habent in sua potestate.

Effreni quem vehit oris.] Manifesta allusio ad paræmiã, Os infrene, id est, ἀχάλινὸς ἵμαρ & ἰππ &.

In temerarios.

EMBLEMA LVI.

*Aspicis aurigam curruis Phaëthontæ paterni
 Igniuomus ausum flectere Solis equos;
 Maxima qui postquam terris incendia sparsit,
 Est temere in seffo lapsus ab axe miser.
 Sic plerique rotis fortuna ad sidera Reges
 Euecti, ambitio quos iuuenilis agit;
 Post magnum humani generis clademq; suamque,
 Cunctorum pœnas denique dant scelerum.*

Phæthôtis casus hic traducitur in Principes quosdam Du-
 cesque iuueniliter exultantes, qui magno suo suorùmque
 malo cuncta sursum & deorsum vertunt: cumque quod volunt,
 omne sibi licere putent, non mirum est, si intolerabilem malo-

Stulti Prin-
 cipes.

rum Iernam secum aduehant. Nihil enim aliud afferre poterat tam caeca praecipue temeritas, quam certissimum populi discrimen, & interdum exitium. Quod si illi quandoque resipiscat (quod ferè non fit, nisi accepto damno, eoque grauisimo, id sane contingit), postquam vulgus decidit in grauem fortunatum omnium iacturam, ut spei nihil reliqui habeat: ferè fit enim, ut Principes illi fatui & excordes, eo quod habeant in alios imperij ac potentiae, pro sua libidine miserimè abutantur, & qual prodigant in Reip. detrimentum. Vitio datur Agamemnoni, quod ambitiosus magis quam cordatus fuerit, qui pro una Helena tot tantisque homines ad necem postularit, subleuare ad eandem belli aleam prouocarit. Rectè Flaccus:

Fabula quæ Paris propter narratur amorem

Græcia Barbaria lento collisa duello,

Stultorum regum & populorum continet ætus.

Non est ambiguum, quin securius æuum traduxissent, & gloriæ credo meliorem fuissent consecuti nobilissimi Imperatores Cyrus, Xerxes, & Alexander, si suis contenti finibus, maluissent regna propria tutari & administrare, quam armorum alea plus quam pat. esset, alienis inhiare. Iudè & innumerabiles alij, quorum efferator ambitio, regnandiq; cupiditas, & suum & populi interitum accersuit. Quid enim, ut cæteros taceam, aliud fecit Alexander, quanquam præclaris naturæ & doctrinæ subornatus muneribus, quam ut grauiatorum princeps orbem circumcursaret, sibi suisque labores & molestias innumerabiles crearet, nullumque quietis & otij finem proponeret. Huius insatiabilem victoriarum sitim nullus vel prosperrimus successus vquam restinguere potuit; nullus honos, quamquam magnus, eius ambitionem sedauit. Itaque non contentus amplissimo imperio Persico, impetum fecit in Scythas, in Bactrianos, in Indos, ultra etiam progressurus si per copias suas licuisset, aut morte violenta repressus esset. Quid de Pompeio? quanta virtute & experientia viro? quam magni à suis habito? nec enim una causa fuit cur à Romanis, aliisque gentibus maximo in honore esset. Eum tamen miserè occæcavit, tandemque perdidit insana ambitio, nec se modò, sed & patriam & Remp. quam defendere se iactabat, oppressit & funestè dilacerauit. Totus enim in aucupanda gloria, in cuius communicationem admitti neminem sustinebat, dum Spartacum perdomuit: dum Lucullo eripit victorias Põticas & Armeniacas; dum Metello honorem de piratis suffuratur, vniúsque omnibus excellere, omniumque

obscurum

obscurare gloriam cogitat, alienauit à se optimorum quorumcunque animos. Ergo dum potentiam suam putat egregiè fultam C. Cæsaris affinitate, quem sibi adiunxerat ad suas vires firmandas, ab eodem fuit oppressus.

Et hos quidem suæ ciuitatis Phaëthontas rectè dicimus, quales nimium multos superior patrum & nostra vidit ætas. Constantinus Manasses, Annal. de Michaëlo Imperatore hunc in modum ferè scribit: (quia enim Græca non suppetunt, Latinam versionem huc conferre non verebor:) Vbi Michaëlus maturam ad ætatem peruenit, iamque solus amplitudinem negotiorum imperij procurare cœpit, reapse verum illud probauit esse quod est in fabulis. Quippè mox vt alter quidam iuuenis Phaëthon, curru conscenso, totum Romanorum imperium perdidit, & ipse de auito patrioque regno, veluti quodam curru, est deturbatus & excussus, non pronus tantùm cadens, sed etiã deorsum lædens. Quippè luxuriosæ humidæque vitæ se dedit, velut alter Nero, immodestus in vino, animo effœminato, impudicus, temulentus, omnem pecuniam in collusores exhauriens, qui erant scurræ impuri, curruum agitadores, mimi, primo statim diluculo temulentia dediti, delicias ciborum & suauium opsoniorum auidè quærentes, totos dies apud inuerecundas mulieres exigètes, potores, ludiones, libidinum flammis furentes: qualis. s. olim erat ille Sardanapalus, rex Niniuitarum, &c. Quod dum meditor, vtrò sese offert Caroli vltimi Burgundia Ducis fatum deploratissimum, qui propter virtutem bellicam, & ditionem amplissimam, inter Principes fortunatissimos haberi potuisset, si vim ingenij, qua pollebat, & magnitudinè animi qua se terribilem & formidabilem ostenderat, ad sua potius asseruanda, aut etiam augenda, quàm ad extera expugnanda conuertisset, nec sanè tam infortunatam mortem obiisset. De quibus tamen aliàs fortasse commodiùs. Huc refert Adagium, Aut Regem, aut fatuum nasci: & Habenas ignarus non tractet. Fabulam hanc alij aliò transferunt, nimirum ad insignem quandam conflagrationem, vt Plato in Timæo, cui Lucretius libr. 5. subscribit. Ficinus & aliquot alij tradunt fuisse Cometã vastum natura solarem, qui tandem dissolutus, intolerabiles æstus concitauerit. Sed hæc præter rem. Si ad mores referre malis, apponere huc potes exemplum Flaminij Consulis, cuius temeritas insignè detrimentum suæ Reip. attulit. Valer. Max. l. c. 6. Phaëthontis casum ad principes improuidos, ambitiosos, suiq; officij minimè memores torsit etiam Dio. Chrysostronus oratione prima De regno.

Michaëlus
Imperator.

Carolus
Dux Bur-
gundio-
rum.

Igniuomios equos.] Quatuor equi Solis naturam illius igneam
 equi Solis, indicat; Phlegon, ἀφλεγν, quod est inflammo; Pyrois, quasi igni-
 tus, ἀπὸ τῆ πυρός; Eous, ab ἠώς, aurora; Aethon, quasi ardens: Sunt
 qui his equis quatuor horas iuxta Solis exortum apparentes in-
 telligi velint, vnde est illud,

Hæc iubet, hæc splendet, dein hæc calet, illa tepebit.

Malim ego à studiosis legi diligenter quæ de iis Solis equis
 habet Ouid. 2. Metamorph.

Sic plerique rotæ, &c.] Similitudinis est ἀπέδοσις. Fortuna rota,
 cui insidet, tributa est, propter varietatem & inconstantiam.
 Galenus ἐν προτροπῇ τῶ ἐπὶ τῆς τεχνῆς egregiè fortunam eius;
 inconstantiam depinxit.

Furor & rabies.

EMBLEMA LVIV.

ORA gerit clypeus rabiosi picta leonis,
 Et scriptum in summo margine carmen habet,
 Hic hominum est terror, cuius possessor Atrida;
 Talia magnanimus signa Agamemno tulit.

QVORUNDAM Principum & Imperatorum ferocia & imma- signa fero-
 nitas signis plerumque notisque vexillaribus exprimitur, citatis.
 ita ut quid in animo reconditum habeant, tacitis symbolis aper-
 te ostendant. Quid enim significant in eiusmodi stemmatis
 Vulteres, Gryphes, Dracones, Aquilæ, Leones, quam rapacita-
 tem, ferociam, internecionem, formidinem, & cætera generis
 eiusdem, quæ perpetuò sanguinarios Duces comitantur? At ut
 carmen nostrum explanemus, habuit Agamemnon clypeum, in

quo esset depictus Leo ad terrorem aliis incutiendum: quod quidem scutum in Olympiæ fano per aliquot tempora pepedit, inscriptione etiam adiecta:

Οὗτ' ἔστι μὴ φόβ' ἔστι βροτῶν, δ' εἴ' ἔχων Ἀγάμεινον.

hoc est,

Terror hic est hominum, qui que hunc gerit, est Agamemnon.

Leo, terro-
rum sym-
bolum.

Leo quidem pro signo roboris & vigilantie apud Aegyptios habebatur: sic & ad terrificum hominem, qui reliquos aspectu solo consterneret, assumebatur, testis est Pierius in Leone. Plutarchus Aristide: Hanc iusti appellationem, inquit, regum & potentium nullus est persecutus: ἀλλὰ περιουρήται καὶ κεραινοί, καὶ νεοτορίαι, ἡνιοὶ δὲ αἰτοὶ καὶ ἰρακίαι ἔχαρον προσαγοροσουλῶν, τὴν ἀπὸ τῆς βίας, καὶ τῆς δυνάμεως, ὡς ἰσικίαι, μᾶλλον ἢ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς διέξαι ἀνοπῶντες: sed potius dicti sunt urbium vastatores, fulmina, & demitotes: alij etiam aquilæ & accipitres vocari maluerunt, a virtute & potentia, ut apparet, magis quam ex virtute laudem & gloriam amplectentes.

In eos qui supra vires quicquam audent.

EMBLEMA. LVIII.

D V M dormit, dulci recreat dum corpora somno
 Sub picea, & clauam cateraque arma tenet,
 Alciden Pygmaea manus prosternere letho
 Posse putat, vires non bene docta suas.
 Excus u se, velut pulices, sic proterit hostem,
 Et seu implicum pelle leonis agit.

Pindarus Nem. 10.

Καλεπα δ' υως ανθρωποις ομιλειν κρεσσονω. id est,
 Difficilis pugna est fortioribus repugnare velle. quod mihi de-
 clarat in Vrania Herodotus:

Και δυναμιο παρ ανθρωπων η βασιληα οτι και υπερμακρο.

Apologus hic admonet, nihil præter vires aggrediendum, nec ullum suscipiendum negotium, ad quod perficiendum vires non suppetant. Rectè Pindar. Pyth. β.

Χρηκαθ' αὐτὸν ἀπὸ πάντες ἐργῶν μέτριον:

Oportet quisque sui modulum spectet. Sic Propertius:

Turpe est quod nequeas capiti summittere pondus,

Et pressum inflexo mox dare terga genu.

Et Cicero I. Officior. Suum quisque noscat ingenium, acremque se & vitiorum, & bonorum suorum iudicem præbeat, ne scenici plus quàm nos videantur habere prudentiæ: neue histrio videat in scena, quod non videat sapiens in vita. Sed, ni
 Temerarij. fallor, conuerti fabula in eos potest, qui licet tenuis fortune sint, aut ingenio non perinde valeant, audent tamen potentiores, vel etiam doctiores impetere, quo ex conflictu nihil reportaturi sint præter infamiam & detrimentum. Allusio est ad prouerb. Cum sis nanus, cede. Quod intellexisse videtur Ammian. Marcelinus 22. lib. quò loci magnum Iuliani Imp. annum celebrat, & maledicorum in eo contemptum illud effen prouerbiali schemate, eoque eruto è Græco apologo quopiam: Frustrà, inquit, virum circumlatrabant, immobilem occultis iniuriis, vt Pygmæi, Thiodamas agrestis homo Lyndia cum Hercule. Quo innuit Iulianum nihilo magis commotum fuisse susurronum & blateronum aulicorum conuiciis, quàm Hercules ille *μυγαλώσωμεθ καὶ μεγαλίψυχοι* rustici homini contumeliosa insectatione, aut Pygmæorum insultibus exterritus fuerit. Meminit figmenti huius Politian. Epistola quadam, his quidem verbis: Vincere non magis te potui, quàm Herculem ridiculi apud Philostratum Pygmæi, quos ille omnes correptos leonis pelle inuoluit, &c. Meminit & Alciat. noster Commentar. De quinque pedum præscriptione. Hæc cum scripsissem, commodè sese historia Pygmæorum obrulit, quam retulit Philostratus in suis Imaginibus, vnde perspicuè video Emblemata hoc petitum esse.

Sub picea.] Piceam, quintam cedri speciẽm esse docet Plinius cap. 10. lib. 16.

Alciden.] Herculem, vel Alcæo Amphitryonis & Persei patre, vel *ἀπὸ τῆς ἀλκῆς*, à robore & fortitudine dictum volunt.

Pygmæi. *Pygmæa manus.*] Pumilionum aut nanorum multitudo. Vocantur à Philostrato *οἰπύχεις παιδία*, q. d. cubitales pueri. Eustathius & diuus Augustin. de ciuit. Dei 16. cap. 8. Nanos aiunt

Pygmæos

Pygmæos appellatos à πυγόν, vel πυχός, quod cubitum significat. vel πυγός, brevis: itaque πυγμαῖοι quasi πυχυόοι. Hi homunciones extremas Ægypti partes inhabitant, agricolationi dediti, subinde cum gruibus bellum gerunt. Plin. libro 7. cap. 2. aliisque locis. Gellius lib. 9. cap. 4. Existimat tamen Cardanus De rer. variet. lib. 8. cap. 40. contra quorundam opinionem, qui fabulosos Pygmæos faciunt, reuera Pygmæos esse. Sed hæc ἀπὸ τοῦ διογόρου.

Prosternere letho.] Suffocare, elidere, tollere de medio.

Vires non bene docta suas.] Phrasis Græca, pro non bene dicensis suis viribus, nulla ratione habita imbecillitatis suarum virium.

Et sæui implicitum, &c.] Partem eorum contriuit vt pulices, partem reclusit in sinu. Leonina autem pelle dicitur vsus pro thorace Hercules post occisam in sylua Nemea leonem truculentissimum, de quo postea,

P 5

EMBLEMA LIX.

Impossibile.

*ABLVI'S Aethiopem quid frustra? ah de sine. noctis
Illustrare nigra nemo potest tenebras.*

Typus Em-
blematis.

EX Luciani Epigrammate transtulit. sic enim habet:

*Eis τί μάτην νιπτεῖς δρυμας ἰνδίου, ἰσχυροῦ τεχνῆς.
οὐ δύνασθαις δυοσιρεῖν νύκτα παθηλιάσαι.*

Quod idem ab Erasmo sic est conuersum:

*Abluis Aethiopem frustra, quin desinis artem?
Haud unquam efficies nox sit ut atra dies.*

Id autem ex apologo quodā Ætopico manasse planum est: quod quidem significatur, ἐπι μένουσιν αἱ φύσεις ὡς προήλθον πτωχόν, naturas manere ut suum habuere principium. Pindar. Olymp. 13. Ἄμαχον δεκνύσαι τὸ σύγγενεῖς ἠδ' ὄϊ: Difficile est occultare morem ingenitum. Idem Aristophanes Vespiis: ἀπὸ πηχάδων φύσεις ἢ ἔχει τις ἄλλ' : Tegere difficile est quā

Mores vel
animū mu-
tare diffi-
cile.

naturam habeat. Succurrit illud Ciceron. ad Q. fratrem : hoc nunc non contendo , quod fortasse cum in omni natura , tum iam in nostra ætate difficile est mutare animum , & si quid est penitus insitum moribus, id subito euellere. Quò referendum Diogenis apophthegma; qui cum improbum quendam & proteruum castigaret, rogatus quid faceret: Æthiopem, inquit, abstergo, vt difficulter candidum reddam. Quod in genere de his omnibus intelligi potest, quæ nulla arte nullaque industria corrigi aut mutari queunt. Sed speciatim hoc torquebimus in ea quæ fucata sunt & simulata, vt gloriam inanem, non vitæ meritis sed precario emptam, cuius omnia simulacra, vt sic dixerim, tanquam flosculi celeriter decidunt : quandoquidem simulata quicquam non possit esse diuturnum, & ficta citò ad naturam redire suam. Vere Flaccus:

Naturam expellas furca, tamen vsque recurret.

Vel hoc traducemus ad mores indociles, & indomitam quamdam naturam, quæ nulla vi aut arte mitescere potest, vt sunt efferrata quorundam ingenia, à quibus non possunt auelli quæ rudibus annis primùm percepta sunt. Nam

Quo semel est imbuta recens, seruat odorem

Testa diu. ———

Tametsi enim ad tempus desinere videatur in plerisque caecothes, multaque prohibeant ætas, metus, & magistri, cum tamen habitum delere, nedum tollere ferè non est qui possit. Ascribam huc Epigramma lepidum Anuli ex picta Poësi:

Indocile ingenium si pergas velle docere,

Infelix operam perdes: vt si quis asellum

In campum doceat parentem currere freno.

Qui cum quadrupedum in morem videatur equorum

Tollere posse caput, gressus glomerare superbos:

Hunc tamen aut frenis, aut si calcaribus vrget,

Auriculas dimittit iniquæ mentis asellus

In terram, & pedibus posticis calcitrat, ergo

Desine: nam nunquam ars naturam vincet, equusque

Nunquam ex degeneri fiet generosus asello,

Et nunquam ex stolido cordatus fiet in arte.

Ablus Æthiopem.] Huc pertinet prouerb. Æthiopem dealbare: & Æthiops non albescit, quò refert & illud Nazianzen: non al-
Πάρδαλις ὃν ἀποτιθηται τὸ κατὰ σῆκτον, οὐδὲ αἰδιὸν τὸ μέλαν: hoc
 est, Pardus non deponit pellis maculas, neque nigrorè Æthiops.
 Si quid de Æthiopibus pluribus requiras, consule Plin. lib. 5. c.
 8. & cap. 30. lib. 6.

Cuculi.

EMBLEMA LX.

R V R I C O L A S agreste genus plerique cucullos
 Cur vocitent, quamam prodita caussa fuit?
 Vere nouo cantat Coccyx, quo tempore vites
 Qui non absoluit, iure vocatur iners.
 Ferti oua in nidos alienos, qualiter ille
 Cui thalamum prodit vxor adulterio.

Cuculus
 quis verò,

ID nobis luculenter enarrauit Alciatus. ipsemet lib. 7. Paterni
 Iuris, cap. 5. his verbis: Cuculum vocant, qui matrimonij sui
 incuriosus sit, quiq; vxorem suam mœchis permittat. Cucu-
 bitare verbum confinxerunt, quasi cuculitare. Ego Cuculos pe-
 culiari

culiari cōiucio agricolas dictos apud veteres legi, qui negligētes, socordes, tardique essent, quod non prius putatas viter haberent, quàm cuculus canere cœpisset. Horatius:

— *Magna compellans voce cucullum.*

Græcè κίκυξ à voce dicitur, vt appareat veteres Græcos ypsilō per u eo more quo nos Latini facimus, pronūciasse. Recētiore Grammatici Cuculos dici hos homines putant à natura auis, quæ in alienum nidum, maxime Hypolaidis, quam ipsi Curucā vocant, oua sua transfert. Sed hæc ratione nō cuculi, sed curucæ dici debuissent; cum nō ipse in alienum, sed alij in suum nidum congerant: vnde & adulterium dictum, quasi ad alterius torum. Hactenus Alciat. Air itaque Cuculi nomen abusiue in eos esse traductum, quorum impudicæ sunt vxores; cum ij contrā cuculi potius vocari debeant, qui alienas vxores adulterant, spectato nimirum auis ingenio, quæ sua in nidis alienis oua ponere soleat. Idem reperies Adagio Erasimico, Cuculi. Vide Plin. 18. c. 26. & Pierium lib. 25. Hieroglyph.

Scio etiā nomen Cuculi, alio accipi sensu, vt pro inepto homine, rerumque imperito, vt apud Lycophronem Ajax κίκυξ appellatur, sicuti Meleager Glauconis filius infulsus cuculus, κίκυξ ἠλιδί & apud Platonem Comicum.

Vere nono cantat Cocyx.] Vnde & pro verni temporis symbolo ponitur Cuculus. Sic Herodotus:

ἢ κίκυξ κικύβηθ' ἀγὼς ἐν πικύλοισι:

Vt cantum audieris quem reddit ab illice cocyx.

Quo tempore vites, &c.] Illud est quod Plinius ait, probro sole-
re obiici vindemiatoribus, si cuculus eos deprehendisset vitem
putantes, & Horat. 1. Sermon.

Tum Prænestinus falso multumque fluenti

Expressa regerit conuicia, durus

Vindemiator, & iniuictus, cui sepe viator

Cessisset, magna compellans voce cucullum.

Vcl

Vespertilio.

EMBLEMA LXI.

ASSUMPSISSE suum volucris ex Mineide nomen,
 Socraticum auctores Chærephoonta ferunt.
 Fusca viro facies, & stridens vocula, tali
 Hunc hominem potuit commaculare nota.

Chærephō
 Noctua
 dictus.

CHærephon Atheniensis, Socratis discipulus, tam pertinaciter libris incubuisse fertur, ut lucubrationibus nocturnis extenuatus, maximum pallorem maciemque contraxerit, ut vulgari ioco Noctua, vel, ut aliis placet, Vespertilio sit vocatus. Apud Aristophanem, in macilentum & pallore confectum petitur dicterium prouerbiale, ὁ δὲ διῖος χαιρέφωντος τί πρὸς, nihil natura differens à Chærephonte. Philostratus in præf.

vit. Sophistarum, duos fuisse eius nominis tradit, quorum alter Buxeus est cognominatus (*ὑπεβύξιος* Græci nomināt, qui sunt lurida cute, & texturæ rarioris) quòd admodum pallidus esset. ille enim lucubratione nimia sanguine laborabat: is que est, qui cognomen habuit Noctuæ. Alter iniurius quidam homo fuit, impudentissimèque momordit, qui etiam Gorgiæ studiū taxare ausus sit. At quantum conicere est, id non torquetur in pallorem qui ex studiis contrahitur, sed in labes quasdam corporis, quæ animi vitia produnt. Qui enim oculos habent ægros, assiduisque lucubrationibus propè iam perditos, non ideo ludibrio sunt habendi; sed potius qui vespertilionis æmulari naturam, videtur aliquo modo tum vocem, tum vultum humanum exuisse in eo, quòd in luce hominum versari refugiūt. Ex quorundam qui non extant commentariis Ælian. refert in 9. Variæ hist. Philetam quendam Cōiū fuisse adeò macilentum, vt occasione etiam leuissima subuerti posset: qui ne à ventis tolleretur, ferreis soleis utebatur. Id tamen figmēto similius esse quis non videt ad iocandum?

Volucris ex Mineide.] Id est, vespertilione. Mineides Thebanae Mineides. sorores cum Liberi patris sacrificia in contemptum raperent, Mineruæ lanificio addictæ, ex improviso, quadam vi numinis, vocibus tiliarum & tympanorum sono perterritæ, telis instrumentisque suis in vites ac hederam repente commutatis, omnique loco feris repleto, noctu fugientes, in vespertiliones transformatæ sunt. Ouid. 4. Metamorph. Hinc volucrem Mineidem pro vespertilione dixit Alciatus.

Fusca viro facies.] Eius quidem rei causam referre non temerè possumus ad lucernarum fuliginem, qua lucubrantibus inficiuntur. Quintilian. vndecimi cap. 3. Et vigilandæ noctes, & fuligo lucubrationum bibenda.

Aliud

Aliud.

EMBLEMA LXII.

*VESPERE quæ tantum volutat, quæ lumine lufca est,
 Quæ cum alas gestet, cætera muris habet,
 Ad res diuerfas trahitur: mala nomina primùm
 Signat, quæ latitant, iudiciùmque timent.
 Inde & Philosophos, qui dum caelestia querunt,
 Caligant oculis, falsaque sola vident.
 Tandem & versutos, cum clam sectentur utrumque,
 Acquirunt neutra qui sibi parte fidem.*

Quanquam vespertilionis nomen ad multa traduci possit, spectatum tamen triplici hominum generi accommodat Alciatus. Primò vespertiones ij appellantur, qui ob malam famam, vel aliquam capitis diminutionem, domi se continent, neque in medium prodire audent: hi quidem lucifugæ à Seneca & Apuleio appellari: vel qui grauati ære alieno noctu tantum prodeunt, ne à creditoribus offendantur, & in ius quoquo modo vocentur. Deinde conuertitur id nominis in quosdã, rigidos Philosophiæ satellites, qui omninò cæcutiunt, dum ea quæ sunt abstrusa prorsus atque abdita, scrutantur, ac rerum celestium naturam conquirunt, quæ à nobis longè remotæ, neque oculis intueri, neque tâgi manu, neque percipi sensibus possunt & tamen sic de his disputare ausi sunt, vt quæ asseruerunt, probata certa que videri velint. At profectò longè secus habendum nobis est. Illi enim dum contradicendi studio insaniunt, dum etiam quæ falsa proferunt, arctè & accuratè defendunt, aliorumque argumenta, quanquam vera, refutant audaciùs, nò tantum illis elapsa veritas est, quam se querere simulant, sed & ipsa eã potissimum suo vitio perdunt. Socrates cum esset omnium Philosophorum vel Apollinis oraculo sapientissimus iudicatus, tamen vt cæterorum argueret ignorantiam, dicebat se duntaxat hoc vnum scire, quòd nihil sciret. Videbat enim oculatissimus ille veritatis indagator, Philosophiam illam humanam nihil in se habere certi, nihil veri, nec (vt plerique censent) doctrinam ipsam dissimulauit, vt alios refelleret, sed quadã ex parte veritatem nouit: humanam enim sapientiam nullam esse falsus est, adeoque quam Philosophi scientiam profitebantur, quæ tum maximè versabatur in siderum inspectione, contempsit, derisit, abiecit.

Mala no-
mina

Philosophi
caci.

abiecit. Tertiò & postremò nomen hoc traducitur in callidos & versipelles ancipitis fidei homines, qui nec hui⁹ ordinis sunt nec illius, cum vtroque tamen colludunt, & plerumque tanta dexteritate res agunt suas, vt cum vtraque parte comunicãdius habere videantur, & vtramque (vbi collibuerit) conuiciis proscindere & ridere : cumque aliud temporis exiger occasio, eandem probabunt & extollent. Genus hominum certè vt versatile & infidum, sic detestandum maximè & execrandũ. Quid enim cum illis agas, qui neque fidem neque mentem habent sibi constantem? Non dubium est, quin alios, cum quibus versantur, fallant, cum sese ipsi priùs fefellerint. Si enim veritatis essent aliqua tandem parte studiosi, darent operam profectò, vt societatem cum melioribus & sapientibus inirent, usque adhererent, contrarios verò fugerent, & seriò, non perfunctoriè aut oscitanter, & quasi aliud agentes aduersarentur. Sed quid lucri, aut præmij denique? nimirum quòd mendaces atque impostores, quibus non credatur, etiãsi vera dixerint: sed & illud adiicitur, quòd vtrique patri suspecti & odiosi apud omnes turpissima infamiæ labe asperguntur. Vtrinque enim proditorum habentur loco, quibusque neutra pars ex animo fauere possit, quo fit, vt qui factionis vtriusque sibi contrariæ conuictores & assecleæ voluerint haberi, non rarò ab vtraque conficiantur & atterantur, vt Merius Sufferius Albanorum dux, ancipitis & dubiæ fidei homo, ruptor Albani, Romaniq; fœderis; cuius alio loco memini: vt fuerunt in bello Italico Senenses: in quo cum se medios gererent in neutram partium inclinatos, sedato tãdem bello à diuisis militibus confossi sunt, vnde festiuè dixit quidã magni nominis Princeps, Senensibus idem accidisse, quòd iis solet, qui mediam domus partem incolunt, vt fumo ab inferioribus, puluere autem & strepitu vexentur ab iis qui supernas partes teneant. Sapienter itaque à Solone sancitum est, vt qui in civili discordia & populi discessione duas in partes, non vni aut alteri se adiunxisset, sed solitarius, neuterque à communi malo ciuitatis secessisset, is domo, patria, fortunisq; omnibus priuaretur, & exul extorrisq; esset; quòd non inflammandæ aut augendæ discordiæ, sed compescendæ potius, aut etiam extinguendæ gratia decretũ est. Idem Phauorinus Philosophus inter fratres & amicos dissidentes faciendum esse censebat, vt qui essent in medio partis vtriusque beneuoli, si in concordia amittenda patum auctoritatis quasi amici ambigui habuissent, tum alter in alteram partem discederet, vt hac via concordiam vtriusque in-

Versipelles.

Solonis lex.

staurarent. Eo consilio Cicero actionibus in Catilinam, vult in frōte, nedum in animo inscriptum esse quibuscunque ciuibus, vt omnes apertē fateantur quid de bello tam nefario & periculoso sentiant. Sed ad alia festinandum, si prius monuero, Hesygium dixisse, vespertilionem impurum hominem, quique in ambiguo ponat ea quæ fidei sunt, representare, vt sunt qui omnibus etiam dissimilimīs sectis adhærent, quibus non iniuria *αἴτιο τῷ μαρτυρίῳ* dicitur inditum nomen est. Pierius lib. 2. Sed perlege ipsius Alciati caput integrum 16. lib. 9. Parerg. qui locus egregiè tibi Emblemata declarat.

Vespere quæ tantum volitat, &c.] Vespertilio, voluere biforme animal, à vespere nomen trahens, quod vesperi volitet, de quo Plin. c. 61. lib. 10. & cap. 37. lib. 11. Legi alicubi tetrastickon hoc naturam vespertilionis exprimens:

*Vt quadrupes & avis volitat, discurrit, & inter
Quadrupedes non est nec numerandus aues:
Lacte suos nutrit pullos, & non parit ouum:
Sunt ale, dentes, labra, pedesq; duo.*

Aduerte autem illud (*Vespere quæ tantum volitat*) referri ad primū genus hominum quos attigimus, eorum nempe qui infames sunt, & iudicium formidant.

Quæ lumine lufca est.] Membrum hoc refertur ad caligantes Philoſophos.

Quæ cum alicis.] Hæc pars ad posteriores respicit, nempe vefutos & infidos, qui de se pollutant quod est apud Varron. in Agathon, profiteri:

*Quid multa? factus sum vespertilio, neque
In muribus plane, neque in volucribus sum.
Calligant oculis.*] Caliginem inducunt, obscurant.

Ita.

Ira.

EMBLEMA LXIII.

*Alceam veteres caudam dixere leonis,
 Qua stimulante iras concipit ille graues.
 Lucea cum surgit bilis, crudefcit & auro
 Felle dolor, furias excitat indomitus,*

Id è Scholiaste Apollonij Rhodij ad libr. 4. ἀλυσίαν λέοντος
 ἡ αὐτοῦ ἢ τῆς ἀλυσίαν ἢ ἔργα, ἀπὸ δ' ἀλυσίαν εἰς ἀνάλω τριπύδα.
 Alcea dicitur præcipue leonis cauda, qua nimirum ad robur &
 fortitudinem excitatur. Impotentem & indomitum furorem
 significantes Ægyptij leonem catulos cauda flagellantem pin-
 gebant: leonem quidem ob iram, catulos verò caecos, quoniam
 eorum ossa inter se collisa ignem videntur emittere. Plinius 8.
 libr. leonis irati signa colligens, ait: Leonum animi index

Leo cauda
 catulos
 verberans
 quid.

Ira cohibenda.

cauda, sicut & equorum aures. Immota ergo, placidus, clemens, blandientiſque ſimilis, quod rarum eſt: crebrior enim iracundia eius. In principio terra verberatur, incremento terga, ceu quodam incitamento, flagellantur, &c. ex quibus colligere eſt facile, quantus ſit leonis concitati furor. Admonemur itaque ira imperum cohibendum eſſe, omneſque occaſiones deuitandas, quod ea perturbatio ſic hominem extra ſe deiiciat, vt in bellum ferociſſimam quaſi transformet. M. Tullius 1. De officiis: Licet ora ipſa cernere iratorum, aut eorum qui aut libidine aliqua, aut metu commoti ſunt, aut voluptate nimia geſtiunt: quorum omnium vultus, voces, motus, ſtatúſque mutantur. Quid tandem? Aelianus 5. hiſt. animal. c. 39. idem quod Plinius: deſque Alcaea cauda videtur idem penè quod Alciatus efferre lib. 13. cap. 14. eiufdem animal. hiſt. Sic ad finem ſui clypei Heſiodus:

Δεινὸν ὄρον ὄσοισι, λίων ὡς σῶματι κέρσας,
 Ὅσ τε μάλλ' ἐν θυκίῳς, ῥῖνὸν κρατεροῖς οὐχέσσι
 Σχίασας, ὅτ' ἰ τάχιſα πειλίφρονά θυμὸν ἀπύρρα,
 Εμμελίῳς δ' ἄρα τῶγι κελαινὸν πίμπλαται ἤτορ.
 id eſt, Senum videns oculis, vt quando naſtus leo corpus,
 Quoque alacriter admodum vnguibus ſeuis pelle
 Diſſecta, quam citiſſimè lenem animum abſtulit:
 Alacriter adhuc furibundum cor explet.

Sed huc propiùs accedit Lucani pulchra deſcriptio è lib. 1. quo loco Caſarem cum leone furibundo comparat:

Aeſtiferæ Libyes viſo leo cominus hoſte,
 Subſedit dubius, totam dum colligit iram.
 Mox vbi ſe ſeue ſtimulauit verbere cauda,
 Erexitq; iubas, vaſto & graue murmur hiatus
 Infremuit, dum torta leuis ſi lancea Mauri
 Hereat, aut latum ſubeant venabula peſtus,
 Per ferrum tanti ſecurus vulneris exit,

Exemplo eſt Alexander Macedo, totius penè Orientis victor, qui ſubita quadam ira correptus, Clytū nutricis ſuae filium (quo fuerat ad Granicum amnem ſeruatus) interfecit; quem quoque prouinciæ præfecerat, conuiuio admouerat, multiſque honoribus, vt amiſſiſſimum, donauerat, impetu neſcio quo inflammatus ferro traiecit. At paulò poſt cum ad ſe rediiſſet, ereptum tantum ex Clyti vulnere in ſeipſum doloris impatientia vertebat, niſi ſuorum manibus fuiſſet prohibitus. Itaque ſummè nobis elaborandum eſt in ira domanda, vel ſaltem ſic compeſcenda, ne nobis poſſit vllum adferre nocementum: hanc

Ira percussus Alexander amicū interfecit,

enim qui vicerit, hostem se vicisse omnium maximum & perniciosissimum dicere non iniuria potest. Euolue totum Plutarchi librum De ira cohibenda, & Val. Max. 9. c. 3.

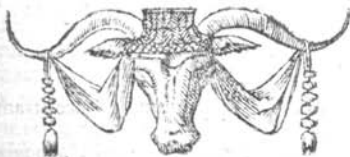
Alceam veteres caudam, &c.] Testis est Pierius Hieroglyph. Alcea lib. 1. Leonis caudam ab eruditissimis Alceam, ἀπὸ τῆς δι' αὐτῆς εἰς ἀλλήλων τρέπεισθαι, quod eius incitamento ad fortitudinē exercitetur, vt dixi iam.

Lutea cū surgit bilis.] Bilis Græcè χολή, omnis humor est in nobis calidus ficcus. Duplex primum statuitur, naturalis vna, quæ simplici nomine bilis appellatur, estque utilis ad alendum corpus: Alia verò est quæ recedit à naturæ mediocritate, additoque nomine vitium designante solet appellari, estque in multiplici differētia: alia enim rubra, alia glastea, alia nigra, flaua alia, liquida, aquosa, fusca, &c. puto hic intelligi glasteam, quæ ἰσχυροῦς glastum colore cæsis refert, eam medici faciunt acerrimam, calidissimam, mordacissimam, quæque extremam inter bilis genera malignitatem obtineat, in ventriculo & circa ipsum gignitur à calore vehementissimo. Præter Galeni commentarios ea de re plura perdoctè disputat Fernellius De functionibus & humoribus lib. 2. c. 3. & 9.

Crudefcit.] Crudus fit, commouetur, excitatur.

Atro felle.] Fel, iræ folliculus, quæ hominem pro sui conditione commutare solet.

Q 3

In eum qui sibi ipsi damnum apparat.

EMBLEMA LX.IIIII.

CAPRA lupum non sponte meo nunc ubere lacto,
 Quod male pastoris pronida cura iubet.
 Creuerit ille simul, mea me post ubera pascet:
 Improbitas nullo flectitur obsequio.

Id ex incerti auctoris Epigrammate Græco translulit, quod
 est eiusmodi:

Τὸν λύκον ἐξ ἰδίων μασῶν τρίφω οὐκ ἐδέλουσα.

Ἀλλὰ μὲ ἀναγκάσει ποιμὴν ὁ ἀφροσύνη.

Ἀψιδεὶς δὲ νῦν ἐμοῦ, καὶ ἐμοῦ πάλι θύριον ἔσται.

Ἡ χάρις ἀλλάξει τὴν φύσιν ἢ δόναται.

Id est, Capra lupum lacto mammis inuita, sed illud
 Pastoris cogit mens malè cuncta mei.

Nutritus per me, tandem fera sauiet in me.

Vertere naturam gratia nulla potest.

Videtur confictum hoc Epigramma ex Theocrito, apud quem eiusdem est argumenti apologus. Id torquetur in ingratos, eoque potissimum qui perniciem iis adferunt de quibus bene meriti sunt: quo genere hominum nihil peius aut deterius educere vel gignere terra potest: tantumque id flagitium atrocitatis habet & probri, ut omnia conuitia, ingratitude solo nomine contineri dicantur. Quid verò execrabilius esse potest, quam iis vitam adimere, aut etiam quodam torquere pacto, qui nobis viuendi causas suggessere, dederuntque operam, ut quod sumus, essemus? C. Toranius ingratisissimus filius trium virum partes secutus proscripti patris sui pratorij & ornati vitium latebras, artem, norasque corporis quibus agnosci posset, centurionibus edidit, qui eum persecuti sunt. Senex tamen pater de filij vita magis, quàm de sua sollicitus, petiit an incolumis filius esset, & an imperatoribus satisfaceret. At ipse est qui te nobis prodidit, inquit vnus è militibus: continuoque pectus eius gladio traiecit. Indigna quidem mors, sed auctore cordis miserior. Idem penè de Villio Annali narratur, qui cum proscriptus ad clientem suum confugisset, sceleratus filius militibus occidendum patrem, se præsente obiecit, bis parricida, ut qui consilio prius, deinde spectaculo tam crudeli & impio ei vitam ademerit à quo vitam acceperat. Missos facio alios quosdam, qui nobis interdum occurrunt in historicorum monumentis, ne nimium hinc hæream; tantum adiiicio quod scribunt auctores grauissimi, ingratitude sceleris atrocissimi loco esse positam, adeò ut tanto crimine non sit vlla pæna legibus constituta: quod, sicuti sapienter arbitrantur, maius sit quàm ut ab hominibus vindicari possit, ideòque ad ultionem diuinam remitti. Tamen legere est apud Xenophontem, in Persarum moribus & statutis hoc esse positum, ut maxime ingratitude notam insectentur. Quem enim cognouerint posse gratiam referre, nec refert, in hunc seuerissimè animaduertunt: quippe qui arbitrentur eos qui sunt ingrati, & Deos negligere, & parentes, & patriam, & amicos. Ingratitude verò, ait, potissimum impudentia sequitur, quæ ad omnem turpitudinem maxima est dux. Sanè ut hoc quasi per transfennam adiciam, pulcherri-
mas ingenij sui penè diuini dotes multum obscurauit Aristoteles, *ἡμίονος* dictus ab Athenæo, quòd animo in præceptorem Platōnem fuerit ingrato; quanquam tamen alicubi dissimulor

in suis disputationibus: ex quibus oculati homines facile con-
iiciunt, quid animi habuerit ille in doctorem, cui debebat om-
nia lubens referre accepta. Confer huc, si vacat, pulcherrimum
Socratis monitum ad filium Lamproclum, matri Xantippæ
contumeliosum, ex 2. ἀπομνημον. Xenophontis. & quædam A-
liani De varia historia exempla, ex lib. 3. cap. vlt. De iis qui ab
ingrata patria malè plexi sunt, & iniuste damnati. Nihil enim
video aptius huic loco illustrando.

lubet.] Permittit, finit: Græcum habet ἀνυχνάσει cogit.

Improbitas nullo, &c.] Idem sonat penè Publianus ille mi-
mus:

Maleuolus semper sua natura vescitur.

Quò refert Adag. Lupus pilum, non animum mutat: & Colu-
brum in sinu fouere: & Aries nutritionis mercedem per-
soluit. Sed mihi multa legenti occurrit oportune illud Theo-
criti Eidyll. τρέψαι καὶ καὶ λύκιδας, δρέψαι καὶ κύνας, ὡς τὴν φάγουσι. ale &
& fœtus lupi, ale canes, vt te absumant. sic autem Scholiastes:
ἐν τρέψαι αὐτὸν καὶ λύκων ἐγένετο καὶ κύνων, ἐπὶ τῇ λέξει αὐτῷ
ὡς καὶ τὸν ἰδὶαξά ἐπὶ ἀχαριστία ὅτι διὰ τοῦτο Σοφράτους, κακῶς
ποιοῦν δὲ τρέψαι κύνων.

Fatu

Fatuitas.

EMBLEMA LXV.

*MIRARI nostro quòd carmine diceris Otus,
 Sit vetus à proavis cùm tibi nomen Otho.
 Aurita est, similes & habet ceu noctua plumas.
 Saltantemque auceps mancipat aptus auem.
 Hinc fatuos capti & faciles, nos dicimus otos:
 Hoc tibi conueniens tu quoque nomen habe.*

HOc dictum est in quempiam temerarium, gloriabundum, & plus quàm par est, auitæ nobilitatis iactatorem, quem Othonem appellat, ab Otide aue fatua & gesticulatrice, captiueque facili, quam Aristoteles noctuæ similem, & circa aures alarum quandam similitudinem habere tradit. Prouerbia-
 Otus ab
 Otide.
 qui.

tur, ac illi maximè, qui verbis sese protelari facilimè sinitur, cuiuslibet sine delectu & prudentia dextram, quod aiunt, iniucientes, ut ex Eustathio Homeri scholiaste didicimus. Otos dici gloriæ vanitatem affectantes, id est *νοβοδῆστος*, quidam eruditi homines adnotarunt. Vide prouerb. Aues quæris.

Otis auis.

Aurita est. Smiles, &c.] Plin. lib. 10. cap. 23. Otis bubone minor est, noctuis maior, auribus plumeis eminentibus, unde & nomen illi, quidam Latine Afionem vocant: imitatrix aliàs auis & parasita, & quodam genere saltatrix. capitur haud difficulter, ut noctuæ, intenta in aliquo circumeunte alto. Idem ferè Athen. Dipnosoph. 9. cap. 14.

Mancipare.

Mancipat.] Manu capit, propriam efficit, & usu capit. Horat. 2. Epistol.

Quædam (si credis consultis) mancipat usus.

Hoc tibi conueniens.] Quasi diceret: Tu te Otum iactas, ut qui originem trahas ab Othone Imperatore magno, cum ingenio sis ad vanitatem composito, ad aucupandam gloriolam pronus: ego vero te Otum ab Otide aue dixerim, quod uti ea gesticulabunda & ad suas laudes assultans facile capitur, sic tu ineptus & gloriosulus conueniens tuis nomen moribus indutū habes.

Oblivio

Oblivio paupertatis parens.

EMBLEMA LXVI.

C V. M. lupus esuriens mandit ceruarius escam,
 Preque fame captum deuorat hinuleum,
 Respiciat sibi foris aliud, vel lumina vertat,
 Presentem oblitus quem tenet ore cibum,
 Queritat incertam (tanta est obliuio) pradam,
 Qui sua neglexit, stulcius aliena petit,

EA est Lupi ceruarij natura, vt quamuis post longa ieiunia repertas agrè carnes mandere cœperit, vbi quid casu repererit, obliuiscatur, & copix presentis immemor, aliud querat, testib. Plin. lib. 8. c. 22. & Solino Polyhist. c. 18. Idem contingit

Lupus ceruarius.

tingit ambitiosis & auaris, qui spe honoris amplioris, aut com-
modi, in quo sit vberior quaestus, neglecta praesenti sorte venā-
tur aliam. Fit tamen saepenumero, vt vtraque frustrentur. Hinc
Sophocles in Thyeste:

— τῶν ἀμνηχάνου δ' ἔρωσ

πυλλὰ δὲ ἰδὺκε τὸ παρόντος ἀμπλακῆν.

Pyrrhus
Epirota.

Id quidem exemplis quàm plurimis confirmari posset: sed vnū
duntaxat ex Iustino subiiciam. Pyrrhus in amplissimo imperij
fastigio collocatus, iam nec eo contentus, Græciæ, Asiæque re-
gna meditabatur: neque illi maior ex imperio quàm ex bello
voluptas erat: nec quisquam Pyrrhum, quā tulisset impetum,
sustinere valuit. Sed vt ad regna deuincēda inuictus habebatur
ita victis acquisitisque celeriter carebat, tātō meliūs studebat
acquirere imperia quàm retinere: quā ob causam collatus
est ab Antigono, lusori imperito, qui cū multa & feliciter ia-
ciat, iis tamen vtendi modum negligat, Plutarch. teste. Fruendū
est itaque rebus praesentibus, & rectē agendo speranda melio-
ra. Est enim animi valde pusilli & angusti, inopiam metuere
plus quàm par est. ideoque iis quæ adsunt, non frui, & alienis
anxiūs inhiare, magnæ stoliditatis argumentum. Ferē enim sit,
vt iuxta prouerb. Duos insequens lepores neutrum capiat: cui-
que illud conueniat.

δυσὶν ἐπιθυμῶσας δδὲ τίρον ἔτυχες,

Ambo concupiscens neutrum assecutus es.

Procopij
locus.

Ascribam locum è Procopij 2. De bello Gothico: refert enim
Bellisarium initio belli scripsisse ad Theudebertum Francorum
Regem (qui cum eo manus conferuit:) Satius est securē sua vt
quisque possideat, quàm dum aliena nimium appetit, de suis
rebus periclitetur. Huic bellē cōuenit quod Seneca refert epist.
73. Solebat Attalus hac imagine vtī: Vidisti aliquando canem
à domino frustra panis aut carnis aperto ore captantem? quic-
quid exceperit, protinus integrum deuorat, & semper ad spem
futuri hiat. Idem nobis euenit: quicquid expectantibus fortu-
na proiicit, id sine vlla voluptate dimittimus, statim ad alterius
rapinam erecti & attentī. Hoc sapienti non euenit: plenus est
etiam, si quid euenit, securē excipit. Huc refert Adag. Praesentē
mulge, quid fugientem insequeris? Multæ sunt affines huic sen-
tentia, vt apud Hesiodum:

ὅπιθ' ὄδ' τὰ ἔτοιμα λιπὼν, ἀνέτοιμα διώκει.

Sallustius in Catilinario, quo loco verba facit de legatis Allo-
brogū, pertractis ad societate nefarij belli, de euentu tamē an-
xiē

xiè dubitantibus: in incerto habuere, quidnã consilij caperent. In altera parte erat æs alienum, studium belli magna merces in spe victoriae: in altera maiores opes, tuta consilia, pro incerta spe, certa præmia. Sed & Pseudolus seruus apud Plautum sic secum loquitur: Certa amittimus, dum incerta petimus, atque hoc euenit in labore, atq; in dolore, vt mors obrepat interim.

Quis sua neglexit, &c.] Non videtur incommodum, si apponam lepidum & facile T, Møri tetrastichon huic Emblemati conuenientissimum:

Os canis implet anas; alium capturus hiabat,

Non capit, at quem iam ceperat, ore fugit.

Sic miser in terra, dum rem captas alienam,

Sæpius & merito perdis, auare, tuam.

Super

Superbia.

EMBLEMA LXVII.

*EN statua statua, & ductum de marmore marmor,
 Se conferre Deis ausa procax Niobe.
 Est vitium muliebri superbia, & arguit oris
 Duritiem, ac sensus, qualis inest lapidi.*

Nubet fa-
 bula.

Figmentum hoc Niobes ob insolentem iactantiam in fa-
 xum rigens transformata, arguit potentiorum quarundam
 mulierum superbiā, elationēque immodicā, qua occa-
 ta ne ipsis quidem superbis subesse se putant: quo fit, ut sui
 mortalitatis immemores, in detestandam *ἀναιδῆσιν* incidant.
 Hoc ergo verborum inuolucro mouentur, ne sese aliū effe-
 rant, & plus quā oporteat, apud alios intumescant, aut e-
 tiam plus sibi tribuant, quā par est. Præterea de numine
 bene

bene sentiendum esse, tacite videtur innuere: quandoquidem non erratur periculosius, neque scelestius quam in numinis cōtemptu. Pindar, Olymp. *Δίπρ' ἔγχε λειδορήσας Διὸς ἔχθρ' αἰσφια, καὶ τὸ κχεχᾶσθαι παρὰ κούρον μοῦναισιν ἐποκρίνει*, nam Diis conuinciari, inquit, odiosa sapientia est, & intēpestiuè gloria, idē est atque insanire. Preclarè monitor ille apud Virgilium.

Discite iustitiam moniti, & non temnere Diuos.

Quò non inconcinnè referam Baptistæ Gyraldi elegiacam protopopœiam in Niobes tumulum:

Este procul leti, cernant mea funera tristes:

Non similis toto maror in orbe fuit.

Bis septem natos peperī bis pignora septem:

Me miseram! Diuū sustulit ira mihi.

Dirigit demum lachrymis, & marmora manant.

Sic mihi mors dolor est, sic mihi vita, dolor.

Discite mortales, quid sit turgescere fastu,

Et quid sit magnos post habuisse Deos.

Propter ἀλαστονείων itaque καὶ μεγαληγορίων magnificos luit impiatus Tantalus, vt Statius cecinit Thebaid. 3. Huc congeram insignem Pindari locum ex Olym. 9. quo sub Cadmi persona monet vnumquemque, vt exemplo Penthei filij, piè & reuenter de Diis sentire discat.

Εἰδ' ἔστιν ὅστις δαίμωνων ὑπερφρονᾷ,

Εἰς τῆ δ' ἀδρῆσας θάνατον ἠγείσθω Διὸς.

Τὸ σαρρυνῶν δὲ καὶ σέβαν τὰ τῶν Διῶν

Κάλλιστον οἰμαί' αὐτῆ καὶ σοφώτατον

Θνητῶν εἴτε χρῆμα, τοῖσι χρημλίους. id est,

Si quis sit qui Deos contemnat, ad huius (nempè Penthei) mortem respiciens, secum animo reputet esse Deos. At verò temperantem esse, & numen diuinum colere, censeo rem esse omnium pulcherrimam, & sapientissimam hominibus, qui huic sese implicant.

[*En statue statue, &c.*] Hoc imitatus ex fenariis his ex 3. Epigram.

Ὁ τύμβος οὗτος ἔνδον οὐκ ἔχει νεκρὸν,

Ὁ νεκρὸς οὗτος ἐντὸς οὐκ ἔχει τάφου,

Ἀλλ' αὐτὸς αὐτῆ νεκρὸς ἐστὶ καὶ τάφος.

id est, *Hoc in sepulchro mortuus non conditur.*

Hoc est cadauer, & sepulchrum von habens,

Sed est idem cadauer & sepulchrum sibi.

Illud simile tit. *αἰς ἠρωίδας lib. 4.*

ἐκ βῶκς μεθ' αὐτῶν λίθον ἐκ δελίδου.
Ζῶντιν πρᾶξιτέλης ἐμπροσθεν εἰργάσατο.

Cæterum id variè accipi figmentum reperio, vt cùm torquetur in præfractæ ceruicis hominem, stupidum, eumque qui sit vel animo vel corpore immotus. Ad id facit quod citatur ex Lucilio, pœta Græco, de quodam saltatore, qui se mouere non posset, ὄρχηστῆς νόβης ἐμπροσθεν ἀρχέτυπον. Orchestes spirans archetypum Niobes:

Niobe.

~ -

Se conferre Deis, &c.] Niobe cùm liberorum numero esset elata, Latonam contempfit, ipsique se præferre nō erubuit, quod ea non nisi duorum, Apollinis & Dianæ mater esset. Itaque indignata Dea, Apollinis & Dianæ sagittis liberos eius omnes curauit interficiendos, ipsamque Nioben sibi cōiuciantem turbine rapuit iuxta Sipylum montem, & in saxum transformauit. Ouid. 6. Metamorph. Rei veritatem, si vacat, ex Palæphati lib. 1. & Pausan. in Arcadic. exquire.

Vitium muliebri superbia.] Sic Sallust. in Iugurthino dicit superbiam communē nobilitatis malum.

Ea est
ἀραροδύ-
σια & fen-
ium vac-
euias.

Arguit oris Duritiem, ac sensus, &c. Lapis in Hieroglyphic. hominē sensus expertem significat: vt pro stupido & alienatæ mētis homine vsurpati certum est: vnde illud Comici, Quid fitis lapis? & primos illos homines rudes & impolitos, nullaque disciplinarum cognitione cicuratos, saxeos appellarunt. Hinc enim Maronis illud: — Quo tempore primum

Deucalion vacuum lapides iactauit in orbem,
Vnde homines nati, durum genus.

Theocritus in Eidylliis Milonē rusticū impolitū planēque rudē appellat fraginē duræ rupis, id est *πίτρας ἀπόνομα ἀπίστου*. Lactantius lib. 1. c. 20. loquens de termino, qui in Capitolio locabatur: Quid de his dicam qui colunt talia? nisi ipsos potissimum lapides, ac stipites esse? Ouid. 5. Metamorph.

— Ad auditas stupuit ceu saxeæ voces,
Attonitæque diu similis fuit. —

Idem 13. Metam. — Duroque simillima saxo
Torpet. — Et in Ariad.

— in saxo frigida sedi,
Quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fuit.

Quo sensu dixerat ante Ouidium Catullus de nuptiis Peleæ, Ariadnen saxeæ effigie fuisse, vt vim doloris exprimere nō posset, neque in vllam vocē erumpere, cùm vidit se à Theseo in litore Naxus insulæ relictam.

Tibullus lib. 2. Eleg. 4.

*O ego, ne possim tales sentire dolores,
Quam mallet in gelidis montibus esse lapis?
Stare vel insans cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vasti tunderet ora maris.*

Ovidius De Ponto:

*Felicem Nioben, quamvis crudelia passam,
Que posuit sensum saxeæ facta malis.*

1. de Ponto, Eleg. 2.

*Fine carent lachrymæ, nisi cum stupor obstitit illis,
Et similis morti pectora torpor habet.*

Et deinde:

Ille ego sum frustra qui lapis esse velim.

Sic impossibilitate ipsa mutata in lapidē Psyche, quamvis præ-
senti corpore sensibus tamen aberrat. Apul. 6. De Afin. aur. quod
autem modò dicebam lapidem pro stupido vsurpari hierogly-
phicè, id ostento planum est quod animum perculit Superbi
Tarquinij, cum à columna lignea repentè lapsus anguis omnes
in fugam vertisset, omninò hoc viso consternatis. Nam porten-
debat is serpens nouum & inexpectatum principem de colum-
na lignea, hoc est stupore, quem diu simularat, proditurum.

R

Impudentia.

EMBLEMA LXVIII.

*Pube tenus mulier succincta latrantibus infra
 Monstrorum catulis Scylla biformis erat.
 Monstra putantur auarities, audacia, raptus:
 At Scylla est, nullus cui sit in ore pudor.*

Scylla in
 monstrum
 marinum
 mutata.

Locus Iu-
 stini de
 Scylla.

Scyllam Phorei filiam Glauci amore captam, Circe quod
 eundem deperiret, sic affecit, ut fontem, in quo Nympha se
 lauare consueuerat, veneficiis & magicis herbis infecerit, cuius
 rei nescia Scylla fontem de more ingressa, inferiores corporis
 sui partes in caninos rictus vidit esse commutatos: quam tanta
 deformitatem horrēs, in mare se præcipitem dedit, & in saxum
 mutata. Poëtis argumentum fabulæ præbuit. Homerus Odyss.
 12. Ouid. 14. Metamor. Iustinus in Trogum 4. fabulæ de Scylla
 & Charybdi materiam Poëtis suggestam ait ob fretum quod in
 Sicilia citato sæuoque impetu fertur, in quo vndarum inter se
 concu-

concurrentium tanta pugna fit, vt aliàs veluti terga dâtes vor-
 ticibus in imum delidere, aliàs quasi victrices in sublime ferri
 videas: nunc hic fremitum feruentis æstus, nunc illic gemitus
 in voragine desidentis audias. Accedit perpetuum Ætnæ mou-
 tis incendiū: hinc latratus auditos: hinc monstri credita simu-
 lacra, dum nauigantes magnis vorticibus pelagi desidentis ex-
 territi, latrare putant vudas, quas sorbētis æstus vorago colli-
 dit. Scyllam fuisse nauem triremem Palæphatus tradit. Sallustius
 saxum putat esse in mari prominens, quod procul visentibus
 muliebrem formam repræsentat, in quod illi fluctus, quoniam
 & luporum eiulatum, & canum latratum videntur imitari, sin-
 xerunt illam pube tenus feris huiusmodi succinctam esse. Alcia-
 tus id appositè transtulit ad impudentiam, quæ tribus potissi-
 mum vitiiis rabidissimis comes esse soleat, auaritiæ, siue rapinæ,
 audaciæ, inuidiæ, quæ sub eleganti aut viri aut mulieris forma
 plerumque latitant. Quid enim non audeat impudens, cui nihil
 non sibi permittit, turpe putat nil? Heraclides Ponticus ait ab
 Homero per Scyllam significari omnis generis impudentiam,
 quæ nõ ab re canibus cingatur, rictibus, audaciâ, rapinâ & auaritia
 refertis. Locum Græcum apponam, ex quo Alciatum puro
 suum Emblemata duxisse: *σούλλου το τὸ πολύμορον αἰετὶ δὲ καὶ
 ἀγέροισι διὸ δὲ κύνας οὐκ ἀλόγως ἐκίσθηται, πρωτομυκτὶς ἀραγῆ, τὸ δὲ
 μὴ καὶ πλοονεξία περιστεύεται.*

Sallustij
locus.Emblema-
tis typus.

Pube tenus mulier, &c.] Duobus in locis Virgilium imitatus
 est: sic enim, — *Pulchro pectore virgo*

Pube tenus. — Et alio loco,

Quid loquar aut Scyllam Nisi, aut quam fama secuta est,

Candida succinctam latrantibus inguina monstros, &c.

Ex quo loco aduertes duas fuisse Scyllas, quas plerūque Poëtæ Duæ Scyl-
 confundunt, vt 6. Fast. Ouid. Lege Nanniu Miscellan. lib. 6. & læ.

Iacob. Bononiensem, Annotationib. quas pauculas scripsit in
 Virgil. & eundem Virgil. in opusc. cui Ciris nomen.

Monstrorum catulis.] Canibus monstrosis. Virgil. dixit:

Ab timidus nautas canibus lacerassè marinus. Et Ouid. 4. Trist.

Esse capus vtero sub virginis. —

Cicero De haruspic. responsis: Quam Scyllam tam eminentibus
 canibus, tamque ieiunis Poëtæ fingendo exprimere potue-
 runt, &c.

ΦΙΛΑΥΤΙΑ.

EMBLEMA LXIX.

Quod nimium tua forma tibi Narcisse placebat,
 In florem, & noti est versa stuporis olus.
 Ingeny est marcor; cladesq; Φιλαυτια, doctos
 Que pessum plures daique, dedūq; viros;
 Qui veterum abiecta methodo, noua dogmata querunt,
 Nilque suas prater tradere phantasias.

Varietiniū
 Tiresiæ de
 Narcisso

Narce her-
 ba.

Tiresias vates tam diu victurum Narcissum prædixit, quã-
 diu à sui conspectu abstineret. At ille propria sortis igna-
 rus, visam in fonte sui vultus imaginem sic deperit, vt sui amo-
 re captus miserè contabuert, & in florem sui nominis commu-
 tatus sit, qui Narce dicitur, & stuporem sonat, quòd Narcissi
 odor caput aggrauet. Plin. lib. 21. capitib. 5. 11. & 29. Notantur
 hoc

hoc figmento, qui à veterum legibus & institutis desciscentes, nouam quandam doctrinæ formam confectantur: tamque sibi placent, vt licet obtusiores reuera sint, quicquid tamen præcipiunt, violentius aliquantum inculcant, neglecta prorsus. & obliterata maiorum via & ratione: eoque deuentum est, vt fidē illam canam, & præscam veterum auctoritatem præ sua opinione nihili ducant: tanta est cæcipientia, stultitia atque peruerfitas. Tales sunt *νισόφροι* quidam impudentissimi; qui nouorum dogmatum persuasione populum incautum inescant, verborumque phaleris sic protelant & peruertunt, vt miserimi homines errore perciti, quasi gustata loto, libenter à Christianæ Reipubl. communione, suo magno malo, desciscant: Tam enim sunt perfrictæ frontis, vt sua dogmata omnium esse certissima verbis scriptisque asserere non veriti, nullam aliam meliorem, aut certiore de religione traditam fuisse sententiam, quam quæ à se suisque tradatur, affirmant. Sicque plurimorum damno & pernicie detestandam *φιλαυτίαν* in rebus diuinis expetitur. Potest & hoc torqueri commodè in imperitos, & *αυθιστος* rerum suarum non æquos admiratores; quibus sanè (vt Comicus ait) nihil vnquam quicquam iniustius: nihil enim rectum putant; nisi quod fecerint: quò fit; vt aliena tam impensè carpendo, suaque plus quam par est, admirandò, ingeniosi flos ab hęc vilo fructu facillimè marcescat. vnde meritò illud repetam quod Alciatus in quadam Oratione dixit: Nullam esse perniciosiorem studiorum calamitatē, quam sui ipsius confidentiam & admirationem, quem morbum Græci *φιλαυτίαν* appellant. Est enim ea lues adulatione deterior, eoque hominem inducit, vt se existimet optimè scire quæ non intelligit; reddique eum negligentem, superbum, otiosum, aliorum contemptorem. Emendatur autem hic error malum non tam oratione quam frequēti auditu & collatione, quæ cum peritioribus, habetur. Quapropter, inquit ille, cauendum ab hac bellua: nullus enim erit veræ sapientiæ capitalior hostis quam qui meliorum præceptorum dogmata flocci facit. Diuinus Plato, quem tanquam raræ alicuius & veræ sapientiæ terrestre oraculum merito docti omnes suspiciunt ac venerantur, lib. 5. De leg. auream planè sententiam pari verborum pondere scriptis mandauit: *πάντων δ' μάλιστα κακόν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἔστιν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἔστιν, ὃ πᾶς αὐτῷ συγγνώμῳ ἔχον ἀπεφυγὼ ἄδολο καὶ μηχανᾶται. τὸτο δ' ἔστιν ὁ λόγος, ὡς εἶδ' αὐτῷ πᾶς αἰσθησῶν ὅτι εἴη καὶ ἄλλοις ἔχει. τὸ δὲν ἐστὶ τοῦτον τὸ δ' ἄλλο-*

Noui doctores reprehenti.

Imperiti
φιλαυτία

Præclarus
Platonis
locus.

φιλαυτία
morbus
maximus.

Θεία γυμνάσιον ἀμαρτημάτων διὰ τὸ σφέδρα ἑαυτῷ φιλίω αἴτιον
ἐκάστω γίνεται ἐκαστοῦ. Quæ singula si diligenter expendamus,
suppetet nobis accommodatum certè & præsens amuletum ad
arcendum, aut minuendum hunc animi errorem, hominibus
quidem gratum, sed tamen exitialem. In primis enim φιλαυτία
non ab re appellat maximum quoddam malum innatū in me-
liore hominis parte, nempe animo: & eo quidem deterius ac
præsentius, quod licet eo plerique morbo correpti sint, non ta-
men vnquam de remedio querendo, aut parti malè affecta ap-
plicando cogitant, vt tandem sani possint euadere. Atqui nulla
exitialis aut damnosior aegritudo est, quàm quæ sui sensum
adimit, ita vt ἀναστροφήν quandam inducat, & tenaciter foueat:
quò fit, vt omni animi contentione & industria in eo malo pe-
riculosissimo propullando est enitendum; & eò maior cura cõ-
ferenda, quò morbus hic (in quo fit fons, & certè principium
aliorum omnium, quæ in animum cadere possunt, vitiorum)
grauiores affert corruptiones, clademque ingenij præsentiorè.
Nulla enim ratione fieri potest, vt qui hac percussus pestè ober-
ret, sanum vel in aliis vel in seipso iudicium retineat, cum se nõ
norit: quandoquidem sit in oculis mentis, infusa caligo tam
densa, tamque spinosa, vt vel apertis oculis nihil videat. Itaque
qui sui capitur amore, non verè sese amare potest, sed fallam
quandam de se opinionem, vt vmbra aliquam, quasi qui in
tenebris palpat, oscitanter occupatur. At verò (vt Plato docet)
seipsum a seipso fallit πάντων χαλεπώτατον, imo vero adiiciam
δεινώτατον καὶ ἀδελιώτατον. Cum enim impostor ipse præstò sem-
per habeatur, nec minimùm quidem abscedat, quo pacto non
esset grauissimum malum, imprimisq̃ue deplorandum. Cæcitas
hæc omnium maximè intollerabilis, cum inscitiam nostram sa-
pientiæ loco habemus, & quanquam omniũ penè rerum igno-
ratione laboremus, tamen nos omnia ingenio assecutos arbi-
tramur. Tolerabile alioqui vitium, si ea tantùm placerent, quæ
ingenij specimina quædam præ se ferunt, aut alia generis eius-
dem: in quibus si tantùm fallimur, nec fallimus, aut si sic falli-
mur, vt in melioribus & peritioribus aurem patientem agnito er-
rore præbeamus, nemo est quin veniale putet. Quotus autem
quisque est, qui placido ferat animo, quòd ipsi næui, & vi-
tia tam impensè nobis placeant, velut amatorem amice, vt ait
Flaccus,

*Turpia decipiunt cecum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant, veluti Balbinum Polypus agnæ.*

Quò

Quò sit, vt vero verius dictum sit à Theocrito (vt id ad nostrum sermonem conuertamus.) — *ἴσῳτι.*

Πολλάνης ὁ πολύφακτος, καὶ κατὰ κακὰ πέφαιτο.

Nimirum id in causa est, quòd, vt ait Varro, Omnes videmus nobis esse belli, festiui, saperda, cum simus *σαπροι*. Ex Aristonymo citatur illud : *ὄσιν ἢ βίῳ μάστιγα βλάπτειν, τὸ ἀνοήτους, ἔστι τὰς πολλὰς διέδαι φρονιμους. ἔτι :* Id in primis est in vita humana noxium, quòd permulti cum se sapere putent, tamen desipiant. Quamobrem nihil deterius aut periculosius, quàm minimum fidere. Certè (vt de me ipse aliquid) sum satis mihi conscius, quàm debili & penè nullo ingenio sim : si quid tamen sit, nunquam vllatenus me profecisse liberè confiteor, quàm cum ignorare me multa, & quidem penè omnia primùm agnouit, tumque meo non minimo sumptu deprehēdi, & apertis, quòd dicitur oculis expertus sum, quàm non sit tutum aliorum iudicio & famæ incumbere. Nā sæpenuerò contingit, vt nos plerique præsentés laudent, vel amore, aut alio quouis affectu ducti, sicque de nobis bene mereri putant, cum sæpius vt de coloribus cæci, sic ij de nostro captu & in literis, aut etiã honestis actionibus profectu sentiant. Interea tamen eorum in sententiam pedibus imus, quòd aiunt, atque importunè falli nos sinimus. Crassam meherclè & supinã credulitatem. Agnouit lubens Socrates de se Physiognomi iudicium talémque à natura fore se palàm fassus est, nisi se Philosophiæ excolendum tradidisset. A qua quidem modestia longè semper absumus, qui ementiros quosdam sapientiæ colores, & imaginaria virtutum ornamenta nobis inesse demiramur : & vt vera credimus absolutaque, quasi quibus ad perfectionem addi nihil possit, ideòque moleste ferimus, si qui, dum nostri mentionem faciunt, nò satis honorificè loquantur, eaque tribuant quæ nos minimè attingunt, vel etiam nullo modo ad nos attinent. Qui morbus vt deploratissimus sanari nisi ægrè potest, nisi tamen aliquando meliore quodam impulsu genio, potius spectemus quid nobis desit quàm quid adsit. Si quid enim adest, cauendum est imprimis ne effluat, aut pretio ampliori quàm par sit, æstimatum vilescat apud alios : si quid deest, quòd sciamus ornamento nobis esse posse & vsui, efficiendum est, vt labore & diligentia comparari à nobis & cõquiri possit. Sed in primis meminisse debemus, subindèque animo repetere, non quantum cæteris excellimus, sed quantum aliis simus inferiores & quàm alioqui deteriores. Illud enim *φιλαυτίας* vitium tam

Assentatio
nis malum.

Socratis
modestia.

Quæ sequitur.
φιλαυτίας.

nobis familiare ac domesticum, sed tamen in primis exitiosum; præterquam quod tumorem, inuidiam, audaciam, & desidi-
am fouet, solet etiam vnâ secum aduehere & alere turpissimam
ignorationem, quam meritiò Sophocles *δυσπίλαστον κακίον* ap-
pellat. Veteribus illud in ore fuit, eum malignos habere vicini-
nos; qui sui laudator fuerit. Idcirco nunquam probata est illa

Astyda
mas hi-
strio.

plus equo pruriens *φιλοτιμία* opinio in Astydamante histrio-
ste, quod suas ipse laudes inscribi vellet statuae quam meruerat.
Non enim populus hominis vorum insolens sibi ferendum ef-
se putauit, quauquam de sua patria bene meriti. At quod penè
mihî; dum ad alia propero, exciderat, Suidas auctor est, Nym-
phas à Narcisso sprete verissimè dixisse:

Ἰλλοὶ αἰτιμίσσοσιν αὐτοῦ σκεπτεῖν φίλῃς.

Sophista.

Quid tam malè audiit Sophistarum nomen, nisi ob effrenatam
illam, & cæcam sui admirationem? Socrates vt eorum impor-
tunitatem frangeret atque eluderet (illi enim nihil se nescire
iactabant impudentius) eòsque contrariis artibus oppugnaret,
nempe honestâ dissimulatione potius, quàm pari verborum
strepitu atque contentione, dicebat hoc vnum se scire, quod
rerum omnium esset inscius. Quod non aiebat, vt falsa de se
loqueretur, apud eos præsertim, quorum familiari consuetudi-
ne utebatur, sed vt affereret ea lubens omnia se nescire, que
tant impudèti frontè sibi arrogabant triuales illi *ματταίωτοι*,
qui sic liberales disciplinas ipsamque Philosophiam ostentan-
do, reuera prostititerent & profanarent: aut potius vt significa-
ret ad veram solidamque sapientiam neminem accedere vn-
quam posse, nisi primum se norit ignorare. Sunt enim quidam
ingeniò tam stolido & lubrico, qui cum nondum primoribus
labiis literas degustarint, falsam tamen sibi scientiæ perualio-
nem induant. Ex quibus alij se *αὐτοδιδάκτους*, alij *πρώτης καὶ
ἰστορίας* efferre non verentur: alij alios quoscumque
conuellunt & impetunt, in quorum vel leuiculis & vehia di-
gnis erratis ingeniosiores, non perperidunt, *ετι μομισοῦσαι αὐ
οσιν ἢ μιμησοῦσαι*: sibi nempe ignoscunt, vt Næuius ille Hota-
tianus; qui seipsum ignorans carpebat alios, seque vehia di-
gnum censebat. Quamobrem audiit ad extremum, stultum &
improbum hunc amorem esse dignumque notati. At quanto in
errore versantur, sibi qui primas nullo robore tribuunt? Agatho-
cles Peripateticus cum apud Demostactem iactaret se solum
& primum esse Dialecticorum, audiuit: Si solus es, qui primus?
si primus, qui solus potes esse? Non est quod repetam literato-

Agatho-
cles Peri-
pateticus
arrogans.

his illius Rhemnij intolerabilem arrogantiam, cum diceret Rhemnius
 vna secum natas, & tandem perituras disciplinas. Nec est quod Palæmon,
 memorem duorum in Philosophia principum notam satis &
 peruulgatam Aristoteles & Ci-
 Aristotelis nempe & Ciceronis; quo- cero
 rum hic tam suæ ipsemet industria & ingenio tribuit, vt nullis φί-
 fere in proteruis laudem propriam concitauerit: ille verò, quod λειτουργία
 non modò suis in eodem Philosophico curriculo certatoribus
 parum fauerit, sed quod contradicendi studio doctorem etiam
 Platonem vexarit, sui nominis celebritatem non parum obsecu-
 rauit. Illi ipsi Philosophi libris quos de contemnenda gloria Philosophi
 scribunt, nomen etiam suum præfigi volunt. Permittatur hoc φίλαστοι.
 ad instigandum studium, & exercendam doctorum homi-
 num industriam: honos enim alit artes, nullusque sui laboris
 præmio & contentionis honestæ laude frustrandus est. At quis
 sanæ mentis eum dixerit, qui sibi plura quam habeat, arroget?
 Narrat Athenæus lib. 12. cap. vltimo, Trasilaum quendam tan- Thrasylaus
 ta insania fuisse percitum, vt quotquot naues in Pyraum ap- infans.
 pellerent, suas esse crederet: eas enim voluptate quadam incre-
 dibili numerabat, aliisque suam fortunam lubens communi-
 cabat, donec frater eius e Sicilia reuersus, hominem medico
 committeret, is vbi respuisset, affirmauit se numquam vixisse
 felicius, quam cum eo mentis errore teneretur, quippè qui in
 tanta voluptate nihil molestiæ sensisset. Perinde se habent φί-
 λειστοι, aut reuera deterius: quandoquidem vt aliis nocumento λειτουργία
 sint, anxie student, tum vel maxime quod honorem alienum si-
 bi audacius arrogat, aut quod aliorum conatum nigro lollig-
 inis succo & mera ærugine conspergant. Olim discipulis mos
 erat, vt proprio etiam Matre reperta ad præceptores referrent.
 Quem morem secutus Plato 2. ad Dionysium Epistola fate-
 tur, quicquid scripserit, non sua, sed Socratis esse. Qui leges Platonis
 primùm tulerunt ad cicurandos mores, aut continendos homi- modeltia.
 num animos, earum inuentionem non sibi, sed alicui numini
 tribuerunt: tum vt diuinitatis nomine, quasi obtento aliquo ve- Legum la-
 lo, plus haberent auctoritatis, tum vt infererent rudiorum ani- tores pri-
 mis leges, vt pulcherrimum Deorum inuentum, sic & vtilissimū, mi.
 à nemine nobi esse violandas, sed toto pectore colendas tuten-
 das, amandas. Sic & priores illi cum referrent omnium artium
 & disciplinarum inuentionem ad primam illam causam, id
 est, præpotentem rerum omnium opificem Deum, Palladem e
 Iouis cerebro natam esse commenti sunt. Quorsum hæc: vt ni-
 mirum intelligamus, quam in omnibus pulcherrima sit mode-

stia, quàmque turpis valdeque perniciofa φιλαυτία. Concludam itaque cum Platone, dicamque eum qui magnus est futurus, maximè decere, neque se, neque sua sic admirari, vt nihil putet exactius, nihil melius: διὸ πάντα αὐθροπον χρη φόνον τι σφόδρα φιλεῖν αὐτὸν, τὸν δ' αὐτὸ βελτίω διώκειν δὲ μηδὲ μίαν αίσχυνὴν ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πρόβδον ποιούμενον. Idcirco est operapretium, vt quisque nimium sui amorem fugiat, meliores insequatur, nullo verecundiæ rubore præpeditus. Sed de his fatis: cætera videamus.

Quòd nimium tua forma tibi, &c.] Huic simile penè est Epigramma pictæ Poëicos Bartholom. Anuli, quòd propter elegantiam ascribam:

*Narcissus liquidis formam speculatus in undis,
Contemnuens alios, arsit amore sui.*

*Tabuit, & sensim venienti in membra stupore,
Ipse sui, factus flos hyacinthus, amans.*

*Hinc fugite (ò iuvenes) fons iste Philautia, seipsum
Stultus vbi, cum se non bene norit, amat.*

Evoque pulcherrimam disputationem ea de re Marfil. Ficini. Orat. 6. cap. 17. in conuiuium Platonicum.

Tua forma tibi Narcisse placebat.] Plutarch. Symposiac. 5. quaestione 7. refert idem accidisse cuidam quem Eutelidam nominat, qui cum se in undis adspectaret, amore sui captus, penè periret dum ita deperiret.

Marcor.

Marcor.] Putredo, caries. Metaphora, pro eo quod est deprauatio.

Cladisque.] Mors & exitium: alia metaphora.

φιλαυτία.] Cæcus amor sui, attolens vacuum plus nimio gloria verticem. Horat. 1. Carmin.

Pessum plures datque dedique.] Pro, pessundat & pessundedit, imelis. pessum, deorsum, quasi sub pedes proiectum. Apul. 5. Nisi eam pessum de tantis opibus deiecero. Plaut. pessum abire. Lucret. 6.

*Multaque præterea ceciderunt mœnia magnis
Motibus in terris, & multis per mare pessum
Subsedere suis pariter cum ciuibus vrbes.*

Methodo.] Docendi ratione.

Phantasia.

Phantasias.] Opiniones. Rerum tamen visiones & imagines *φαντασίας* appellat Fabius lib. 10. cap. 7. & lib. 12. cap. vt vult Cicero, 1. Acad.

Garrulitas.

EMBLEMA LXX.

QVID matutinos Progne mihi garrula somnos
 Rumpis, & obstrepero Daulias ore canis?
 Dignus Epops Tereus, qui maluit ense putare,
 Quam linguam immodicam stirpitus eruere.

Imitatus est Anacreontis Odam ἄς χελιδνία, quæ sic habet:

Τί σοι θέλεις ποιῆσαι,
 Τί σοι λέλυ χελιδνίαν,
 Τὰ τερσὰ σοῦ τὰ κῆφα
 Θέλεις λαβῆν φαλίξω,
 Ἴμᾶλλον ἰσοδοθῆν σοῦ
 Τὴν γλῶσσαν, ἀεὶ Τερσῆς

Character
 huius Em-
 blematis.

Εκείν' ὅ, κ' ἰδὲ γίξω,
 Τίμω καλῶν ὀνειρῶν
 Ὑποδρίαισι φασαίς
 Ἄφ' ἡρπασσας Βάδυλλον,

Quam sic Latiis numeris donauit H. Stephanus.

Quibus loquax, quibus suam
 Te plectam hirundo pennis?
 Virumne vis volucres
 Alas tibi recidam?
 Imam fecimve linguam,
 Tibi quod ille Tereus
 Fecisse fertur olim?
 Nam tu quid ante lucem
 Meas strepens ad aures,
 E somnis beatis
 Mihi rapis Bathyllum?

Eiusdem argumenti est lib. 1. Epigr. Græcor. ἡξα-
 στικὸν γαλλο indignantis; ut apud Lucianum Micylli, quod
 eum importuno suo cantu excitatum, suauissimo somno pri-
 uarit, ideoque malum illi imprecatur. Hic autem hirundinem
 obiurgat somnos matutinos auertentem, suoque importuno
 cantu dormientes abruptentem: idque maximè in eos tor-
 quet, qui odiosa garrulitate rationis inopiam præ se ferre sat
 arguunt, ut Progne abscissa lingua in hirundinem garritu ni-
 mio insignem commutata, eos significet, qui sapientiæ parum,
 loquentiæ multum habent. Et satè vsu venire solet, ut loqua-
 ciores ferè sint quibus est rationis defectus, quam qui prudentia
 & ingenij viribus antestant: cum apud graues & sapientes
 quosque viros silentium commendatissimum, verborumque
 parcimonia grata sit. Extat apud Aristophanem de Cleophon-
 te quodam garrulo dictærium:

Ἐ φ' ὅ δ' ἠ χεῖλ' ἰσὼν ἐπιφρονεῖται θρηνίᾳ χελιδόν.
 Ex cuius labris hirundo Thracia instrepat.

Quò spectat præceptum Pythagoricum, hirundinem sub eo-
 dem tecto ne habeas, quo significatur, abstinentum esse à con-
 suetudine garruli & susurronis: & illud Nicostrati,

Εἰ τὸ σιωπῶς ἢ καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν
 ἢ τὸ φρονεῖν παράσημον, αἰ χελιδόνις
 Ἐλεγχεται ἡμῶν σιφρονεῖσθαι πολὺ.
 Loqui si indefinenter, multaque, & velociter,
 Prudentiam indicaret, utique hirundines

Fortasse quam nos sapere dicantur magis.

Legit plutarch. 8. Symposiac. problem. 7.

Progne garrula.] Adnota hoc loco hirundine garrulitatem si- Hirundo
gari. Pierius Hieroglyph. 22. videtur autem primum hunc ver- quid.
tam ex Martiale mutuatus lib. 14.

Si matutinos facile est tibi rumpere somnos
Licanus in tertio.

Dum non securos liceat mihi rumpere somnos.

Et obstrepero Daulias ore canis?] Daulia, daulis, vel etiam dau- Lucinia,
lus pro lucinia effertur à Poëtis, quòd in vrbe Daulide (que
quondã fuit sub ditione Regis Thracië) in auem sui nominis
transformata dicatur à Poëtis. Ouidius 6. Metamorph. & prou.
Daulia cornix. Videtur autem hic noster Alciatus Prognem cù
Philomela confundere, cuius linguam Tereus abscedit (cùm ei
vin intulisset) non autem Prognæ vxori. Hac de re vide quid
dilectet Cælius Rhodigin. lib. 29. cap. 26. (non defuerunt e-
nim qui Prognem in luciniam cõmutatam fuisse asseruerint)
Iacobus Bononien. & P. Nannius 6. Miscellan. annotation. in
Virg. Non enim video quàm sit necesse quæstionem hanc inter
Grammaticos cõtrouersam dirimere, vt neque yacat cõferre que
legimus apud Thucydidem lib. 2. τῆς συγγεγραμῆς, Pausaniam in
Phocicis. Strabonem lib. 1. ad alia enim progredimur.

Dignus Epops Thereus, &c.] id est, meritò in Vpupam muta- Vpupa.
tus. qui maluerit linguam rescindere, quàm omninò auellere.
Vpupa auis militarem quandam cristã in capite retinet, & qua-
si adhuc filium quæritans, has videtur ingeminare voces, πῆ, πῆ,
id est, vbi, vbi; hinc Epops dicta. De qua Plinius 10. cap. 29:
Alij in accipitrem mutatum Tereum volunt, vt Higinus fabula

45.

Putare.] scindere. metaph. à vitibus.

Inu

Inuidia.

EMBLEMA LXXI.

SQUALLIDA vipereas manducans femina carnes.
 Cuique dolent oculi, quæque suum cor edit,
 Quam macies est pallor habent. spinosaque gestat
 Tela manu: talis pingitur Inuidia.

Pindarus 2. Pyth. sic: — τὰ δόμας
 δεῖ τινος ἰλικόμην
 πειρασάσθην ἵνα τὰ ξύλα ἔλ-
 κωσθῶ ἀπὸ τοῦ ἐξ ἡμῶν πρόσθε καρδίας,
 πρὶν ἴσα φροντίδι μηχανῶμαι αὐτῶν.

Qui facultate alicuius tangitur abundanti, infixit vlcus miserum suo antè animo, quàm quæ secum corde molitur, allequa-

tur. Nullum vitium invidia penè vetustius est, aut homini dā-
 nosius & efferatius: quandoquidem si cum quibuslibet aliis cō-
 feratur, inspiciemus quàm cæca temeritate rapiūtur qui melio-
 ribus invident. Nulla enim alia vitia sunt, quæ non aucupentur
 aut sentiant aliquam voluptatem. Invidus perpetuò mœret ac
 tristatur, coq; grauius afficitur, quo maiori tenetur inuidia, qui
 non secus atque ædes, in quibus ipse sit, conflagret. miserrima
 sanè conditio, sed quæ tâquam felicitatis pedissequa, successus
 videndo prosperos intabescat, vt Naso cecinit. Hæc autem de-
 scriptio perelegans, qua inuidorum tristissima & infelicissima
 vita proponitur: quippè qui virulētis cogitationibus pascantur,
 quæ sibi horribilem perniciem adferant, quique sine cōsilio &
 ratione aliorum rebus opimis marcescant, & aculeis maledicis
 pungant & insectentur, nullum tamen inde commodum repor-
 tatur. Itaque, vt hoc quasi per transfennam, quid ea turpius aut
 miserius, cum vt aliis noxam damnumque inferat, sibi prius, &
 quidē sæpenumerò grauius nocet? Ergo in cæteris iniquissima,
 in hoc tamē æquitatis aliquid habet, quòd eum, in quo est, tan-
 quàm veneno proprio afficit, perdit, absomit, eumque viciscitur
 primum, à quo concepta & educata fuerit, quod habet illud:

ἡ φθὶν ἐστὶ κἀκίστη, ἔχει δὲ τὴν καλὴν ἐν αὐτῇ.

τῆς γὰρ φθονερῶν ἰμεμάρτα καὶ παρθεῖω.

Squallida.] Sordida & inculta. Squallor etiam tristitiæ nota.

Vipereas manducans carnes.] Invidia simile aliquid habet cum
 vipera, quam ferunt non prodire in lucem, nisi arrosis matris
 lateribus: sic liuor eum primum afficit, & quasi enecat in quo
 gignitur. Quòd pertinet illud Ouidij in descriptione Inuidiæ,
 1. Metamorph.

Invidia vt
 vipera.

— *Videt intus edentem*

Vipereas carnes vitiorum alimenta suorum, &c.

Sed alia fortasse ratio commodè reddi potest, vipereas carnes
 edit invidia quòd alienis malis gaudeat, iisque pascatur: (id vi-
 tium Græcis appellatur ἐπιχάρσις κακία) vel id dicitur vt eius
 pernicies ostendatur, quæ enim venenata venenis aluntur ani-
 malia, exitialius venenum habent.

Cuique dolent oculi, &c.] Hinc illud Maronis:

Testatur gemitu graues dolores,

Inspirat, gemit, incutitque dentes,

Sudat frigidus intuens quod odit.

Quaque suum cor edit.] Allusio ad prouerb. Pythagor. Cor ne
 edito: id est, ne curis animum excrucies: vel ad vocabulum
 edito

Cor non
 edendum.

edito : id est ne curis animum excrucies : vel ad vocabulum
cura, quæ quòd cor urat vel edat, dicitur. Cicero 3. Tuscul. ex
Homero illud de Bellerophonte citat ex veterum nescio quo:

Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans

Similes Maronis versus hi,

Vesanos tacite mouet furores.

Intentans animo faces Erinnyis.

Lethalis, Tityque vultur intus

Qui semper lacrat, comestque mentem.

Quò spectat dictum maris Alexandrini, quæ anigmate lusi-
tando aiebat se belluam alere quæ se ipsam absumeret: *δυσίη*
τρέψεν, ὅστις αὐτὸ ἐσθίει id est. quo significabat quorundam
inuidiam qui improbè & ignauè dolerent ob prosperos suorum
laborum successus. Retulit Eustath. 1. Odysl. & Athenæus. Sene-
ca lib. De paupertate: Interdum non licet esse palam miseros,
sed inter ærumnas cor ipsum exedentes. Græci dicunt *δακρυόδα*,
vel *πλοῦς καὶ δάκρυον δάκρυον δάκρυον*, cum grauem & molestim animi fo-
licitudinem significant. Et *δανίδου αἴτη*, noxa animi mor-
dens, ut Homerus Iliad. ultimo.

— *Τὸ μίχως ἐδυσκόλυθ' ἔχαι ἀχέων σὸν ἰδία καρδίην.*

quousque lamentans & mœrens cor tuum exedes?

Quam macies & pallor habent, &c. Sic Ouid.

Pallor in ore sedet macies in corpore toto,

Numquam recta acies, liuent rubigine dentes,

Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno, &c.

& Virgilius.

Pallor, terribilis genas colorat,

Infelix macies recondat ossa.

Spinosaque gestat tela manu.] Hoc referendum est ad acu-

leatam inuidorum maledicentiam. Siquidem.

Effundit mala lingua virus atrum.

& perpetuò carpit quod allequi numquam potest. Ad id refer-
pexit Ouid. cum ait:

Indoluit, baculumque capit, quem spinea tortum

Vincula cingebant.

Pallor in-
pidis

Inuidi ma-
ledicentia.

Luxuria.

EMBLEMA LXXII.

*Eruca capripes redimitus tempora Faunus
 Immodica Veneris symbola certa refert.
 Est eruca salax, indexq; libidinis hircus:
 Et Satyri Nymphas semper amare solent.*

Libidinis symbola ponit ob oculos, nempe Satyrum, qui symbola
 Erucam capite gestet. Eruca quidem (ab vrendo dicta) pro-
 libidinis. uocat ad Venerem, utpote quæ virtutis sit calidissima. Plin. lib.
 19. c. 8. Satyrus autem, siue hircus, luxuriam putidam & olentem satyri li-
 designat. Sunt enim Satyri ad Venerem propensissimi: vnde id libidinosi.
 nominis dictum putant à σατυρῶν, quod virile membrum est. Hoc
 itaque innuit libidinem in affectu ardere maxime, in actu ipso
 fatere & olentem esse, vt quemque ab illicitæ Veneris titilla-
 tionibus subducatur.

Redimitus tempora.] Caput habens cinctum & coronatum. Virgil. in Copa:

— *Graia redimita mitella.*

Quid. 3. amorum eleg. 9.

Flava Ceres tenues spicis redimita capillos.

In 10. Æneid. vbi de Æmonide Phœbi sacerdote:

Insula cui sacra redimebat tempora vitta.

Est eruca salax.] Frequens enim eius esus Venerem stimulat. Ideo antidotum contra amorem præscripturus Ouid. ab eruce vsu cauendum suadet 2. De remedio. Martialis etiam:

Eruca.

— *Venerem reuocans eruca morantem.*

Et appendicibus Virgilianis.

— *Libidinosis incitatus erucis.*

Ibidemque,

— *Salaces nocte tollat erucas.*

Vt & Æmilius Macer in eleganti opusculo De viribus herbarum:

Non modicè mansam Venerem stimulare, vel haustam

Confirmant medici pariter pluresq; poeta.

Loquitur de eruca. Illud tritum vulgo:

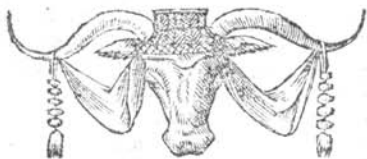
Excitat in Venerem tardos eruca maritos.

Et ex Ouidio etiam illud:

— *Ex horto que venit herba salax.*

Indexq; libidinis hircus.] Teste Pierio Val. Hieroglyph. 10.

Et Satyri Nymphas.] Vide Ælianum libr. 3. De var. hist. & Leon. Thomæum lib. 2. c. 24. Apud Plutarch. in Galba, homines in diem viuentes, & Satyrici, ἰσχυροὶ καὶ ἀστυρῆσαι τοῖς θεοῖς ἀστυρῆσαι, pro libidinosis & luxu diffluentibus accipiuntur. Idem in Pericle: οἱ Σατυροὶ τῆ Διονυσίου θεοῦ ἀστυρῆσαι ἔχουσι τὰ θεοῖς ἀστυρῆσαι τῆ θεοῦ πρὸς θεοῦ. Satyri Baccho sacri erectos habet mutone diuina symbolum potestatis.

Luxuriosorum opes.

EMBLEMA LXXIII.

*Rupibus æreis, s. miniq; crepidine saxi
 Immutes fructus ficus acerba parit:
 Quos corui comedunt, quos deuorat improba cornix,
 Qui nihil humane commoditatis habent:
 Sic fatuorum opibus parasiti & scorta fruuntur,
 Et nulla iustos utilitate iuant.*

HOc ex apophthegmate Diogenis sumptum. Dicebat enim Fons Em-
blematis.
 eos, qui profusè & temerè bona decoquerèt in rebus Ve-
 nereis, conuiujs magnificis, & id genus alijs, arboribus esse si-
 milis in montium cacumine nascentibus, quarum fructus ho-
 minibus essent inutiles, à vulturibus aut coruis deuorandi. Il-
 lud est quod vulgus nostràs crebrò vsurpat, E diuite malo malæ
 opes. Fit enim sæpe, vt amplissimæ possessiones, quæ in pios vsus
 conuerti debuerant, in sumptus inutiles, aut etiam perniciosos

& detestandos prodigantur, nulla habita iusti aut æqui ratione. Sententiam illam argutam Diogenis retulit in Paraphrasi Menodoti orationis ἐπὶ ταῖς τέχνας Galenus, his planè verbis: καλὸν οὐκ ἔστι τὸ Δημοδίου καὶ τὸ Διογένης, ὁ μὲν χρυσᾶ πρόβατα καλῶν τὸς πλοσίου καὶ ἀποδύτης, ὁ δὲ, ταῖς ἐπὶ τῶν κριμῶν συκαῖς ἀπέκασεν αὐτὸ ἐκείνων γὰρ τὸ καρπὸν, οὐκ αὐθροποις, ἀλλὰ κίρκας ἢ κολιδὸν ἰδίῃ τήν τε τὰ χρήματα, ληθὲν μὲν ὄφελος ἔτε τοῖς ἀσέοις, ὁσπερ αὐτὸ ἐπὶ τῶν κολάκων. i. Præclarè itaque Demosthenes & Diogenes, siquidem ille diuites imperitos, nulloq; literarum cultu perpolitos, aureas pecudes appellabat: hic autè eisdem ficibus comparabat; quæ nascuntur in locis præruptis, & ad quæ difficultè accessus est; earum enim arborum fructu non homines, sed coruos & graculos vesci: horum autem hominum bona & reditus non ab honestis hominibus, sed à quibusdam facietis & assentantibus absumi.

Ripibus aërijs. Id est, editissimis, altissimis, eadem metonymia qua superius aërio nido dixit.

Summiq; crepidine saxi.] Videtur hoc hemistichium ex 10. Æneid. imitatus:

Fortè ratis celsi coniuncta crepidine saxi.

Crepido. Editioris autem loci cuiusque extremitas crepido appellatur: estq; ora terræ, quam alluit aqua, ἀρίκρητος arbor dicitur in cacumine aut extremo fructificans.

Ficus acerba.] Caprificum intellige.

Cornix in auspiciata. *Improbæ cornix.*] Id est, inauspicata, quam Virg. sinistram vocat in Eclogis, & improbam i. Georgicon, ut improbus ante ob garrulitatem. Cornicem autem præci inter prodigiosas ante reponebant. Itaque his nominibus improbæ vitæ homines intelligit, ex quibus nulla potest neque gratia, neque commoditas elici.

Parasiti.] Scurræ, & homines qui omnia ventris gratia faciunt. De his in sequentibus commodius.

Scorta.] Meretrices.

Iusti qui. *Iustos.*] Viros bonos. In sacris iusti dicuntur non tantum qui iustitiam, sed & qui virtutes alias omnes colunt: eaque iustitia est, quæ in se virtutem amplectitur omnem, & Plato Dialogo, qui περὶ ἀρετῆς vel περὶ φιλοσοφίας inscribitur, virtutes morales vno iustitiæ nomine complecti videtur.

Tumulus meretricis.

EMBLEMATA LXXIII.

Quis tumulus? cuius urna? Ephyræ est Laidos, ah! non
 Erubuit tantum perdere Parca decus?
 Nulla fuit tum forma, illam iam carpserat atas,
 Iam speculum Veneri cauta dicarat anus.
 Quid sculptus sibi vult aries, quem parte leonâ
 Vnguibus apprehensum posteriore tenet?
 Non aliter captus quod & ipsa teneret amantes:
 Vir gregis est aries, clune tenetur amans:

Laidem tota Græcia celebravit ob insignem venustatem, ad Lais for-
 cuius ædes frequens fuit concursus, ut præter alios cecinit motissima.
 Propertius. Huius monumentum (Pausan. teste 2. Corinthiac.)
 extra urbem Corinthi, in qua ætatem exegerat, celebre visaba-

tur secundum Bellerophonis septum, iuxta Veneris cognomine Melanidos templum, cui pro insigni titulo læna anterioribus arietem complexa pedibus imposita fuisse perhibetur: quo simulacro petulantia & libido meretricis arguebatur. Per arietem, fatuum stolidumque animal, amatorem vesanum intellige, illum quidem à læna partibus posterioribus sculptum detentum, quo rapina meretricia imperiumque in amafios libidine prurientes, & quasi vinculo colligatos exprimitur. Ceterum lænæ nomine meretricem intelligi multis veterum sententiis constat, & maximè sacrorum Bibiutorum locis aliquot. Ezechiel enim Hierosolymam lænam vocat, & Heliachim catulum eius qui in Ægyptum ductus est. Plautus Truculen-

Leena meretricem significat.

*Bonus esse oportet dentibus lenam probam,
Arridere quisquis veniat blandè alloqui, malè corde
Cōsultare, bene loqui lingua: meretricè esse similit̃ sentis concedet, &c.
Huic & conuenit lenarius veteris cuiusdam poetæ:
Ἰσὺ λαίνας ἢ γυναικὸς ἀπίστου.
Par est lænæ & femine crudelitas.*

Retulit Pierius in Leone 1. Hieroglyph. quem etiam lege Ariete libr. 10. in quibus Laidis monumeti huiusce meminit, & Gyrald. Syntagmate 13. hist. Deorum. De Laide plura apud Athenæum c. 20. lib. 13.

Ephyre.

Ephyreæ est Laidos.] Ephyreæ ab Ephyre vrbè Achaïæ, quæ nunc est Corinthus. Propertius lib. 2.

*Non ita complebant Ephyreæ Laidos ædes,
Ad cuius iacuit Græcia tota fores.*

De eius patria concertant plerique, vt Athen.

Abnon crubuit tantum perdere Parca decus?] Nimirum mors nemini parcit. Virgilius in Appendicibus:

*Illam rapit iuuenes prima florente iuuenta,
Non oblita rapit sed tamen illa senes.*

Et Horat. lib. 3. Odar. *Mors & fugacem persequitur virum,*

*Nec parcit imbellis iuuenta
Poplitibus, timidoq; tergo.*

Parca.] Atropos. i. mors ipsa rerum vltima linea.

Actas.] Nempè senilis, qua veniente color & venustas flaccescit. Ouid. 3. Trist. *Ista decens facies longis vitabitur annis,*

Rugæque in antiqua fronte similis erit.

Iniicietque manus formæ damnosa senectus,

Quæ strepitum passim non faciente venit.

Mors nemini vitatur.

Senectute forma deflorescit.

Non speculum Veneri, &c.] Milites, qui per ætatem à bellicis functionibus cessant, dicuntur vulgò arma posuisse: & qui alicui omninò arti renunciaissent, Deo illi qui arti præerat, instrumenta eius artis suspendebant. Horat. 3. Carm. 26.

Veneri
speculura
dicare.

*Vixi puellus nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria.
Nunc arma defectumque bello
Barbyton hic paries habebit.*

Idem 1. epistola ad Mæcenatem:

— *Veniens armis*

Hercules ad postem fixus, latet abditus agro.

Vt alicubi Virgil.

— *hic victor cestus, art' inque repono.*

Loquitur de Entello. Sic scortà, cum ad seniles annos perueniunt, Veneri speculum dicant. Aulonius:

*Lais anus Veneri speculum dico: dignum habeat se
Aeterna eternum forma ministerium.*

*At mihi nullus in hoc usus, quia cernere talem
Qualis sum, nolo: qualis eram, nequeo.*

Ægrè ferunt enim rugas contractas, amissamque formæ gloriâ, quam diu in speculo erant intuitæ. Hinc Ovidianum illud 3. Trist.

Cumque aliquis dicet, fuit hæc formosa, dolebis.

Et speculum mendax esse querere tuum.

Idem ferè auctor de medicamine faciei:

Tempus erit quo vos speculum vidisse pigebit,

Et veniet rugis altera caussa dolor.

Id & attingit ad Ligurinum Flaccus lib. 4.

Dices heu, quoties te speculo videris alterum:

Quæ mens est hodie, cur puero non eadem fuit?

De speculo multa passim leguntur. Amor, vt ait Euripides, *φιλά κατὰ πλῆθος καὶ κίμυς ἐξοδικάτα*, amat specula & crinium rufationem. apud eundem Electra damnat formæ lenocinium vsu quæsitum speculi, in matre Clytemnestra, absente marito Agamemnone:

Ὡς ἐξοδὲν κατὰ πλῆθος πλίκμων ἐξήσκεις κίμυς.

Quæ flauos orbis crinium ad speculum studiosè componebas: Sed & Ouidius, tenerorum doctor amorum, eleg. 14. lib. 1. ad amicam.

Quid malè compositos quereris perisse capillos?

Quid speculum mastia ponis inepta manu?

Vir gregis.

Vir gregis est aries.] Virum gregis appellat arietem, vt primo Transformationum Ouidius:

De grege nunc tibi vir, & de grege natus habendus
Virgilius etiam de Capro:

Vir gregis ipse caper.—

Et in Georgicis:

Quem legere ducem, & pecori dixere maritum.

Vide Macrobi lib. 6. cap. 6.

In amatores meretricum.

EMBLEMA LXXV.

*VILLOSÆ indutus piscator tegmine capræ,
Addidit vt capiti cornua bina suo,
Fallu amatorem stans summo in litore sargum,
In laqueos simi quem gregis ardor agit.*

Capra

Capra refert scortum: similis fit fergus amanti.

Qui miser obsceno captus amore perit.

HOC de fargo pisce, qui si sit à laruato piscatore deceptus, manifestè in eos torquetur, qui cæco turpique amore capti decidunt in obscenam personarum meretrici nassam, mentis errore nescio quo rati pulchrū esse quod pulchrū apparet, vnde conditionem nacti miseram eos diu & multū poenitet. Quod discrimen vt vitari tandem aliquando possit, adhibenda est cautio diligens. Nam, vt nostrates dicitant, Prius nosse opus est, quàm amare, qui enim primò visam statim exardet, leuitatis non minimum præ se fert argumentum. Iudicio siquidem est opus & maturo consilio. Proinde bellè profectò Ouid. De remedio amoris primo, qui vt illicitos excludit eiusmodi ignes, sic honestos probat: ait enim,

Si quis amat quod amare iuuat feliciter ardet,

Gaudeat, & vento nauiget ille suo.

Potro Caprā referre meretricem ex eo patet, quòd moisu pestilenti maximè noceat germina enim peruestigat, quæ audivissimè depascitur: sic meretrix adolescentiæ potissimùm cupida est, nimirum ætas ea est, quæ ob imperitiã facilius decipiat. Vnde non illepidè Nico Attica meretrix αἰξ, id est, Capra cognominata est, quòd Thallum adolescentem, qui in Atticam mei & caricas empturus aduenerat, abligurisset. Huc spectat dictum Architæ Tarentini, ἰδὸν δὲ θαλαρρα κικλῶν, Esca malorum voluptas: qua homines capiuntur, vt hamo pisces. Vide Plinium sub finem cap. 59. lib. 10. Sed tibi factum satis iri puto, si consulas Ælianum De animalib. lib. 1. cap. 23. cuius verba huc conferre non piguit.

φιλοῦσι πῶς τῶν ἀλόγων αἰγας ἰσχυρῶς. ἰαυροῦ πλοῦσι τῆς κίον & υμνομένων ἢ σκια μῖας ἢ δευτέρως ἐν τῇ θαλάσῃ φαῖν. εἶδε ἀσμίως προσπίπτοι καὶ ἀναπνῶσι, ὡς ἰδόμενοι καὶ προσάφασαι τῶν αἰγῶν ποδοῦσιν ἐξαλλόμενοι, καίτοι ἀπᾶντες ἐν τῇ ἀλτῇ τλωάλλως. νηρόμενοι δὲ καὶ ὑπο τοῖς κύμασιν, ἕως τῶν αἰγῶν ἰσχυρῶς ἔχισιν αἰσθῆσιν, καὶ ὑφ' ἰδούης προσπίπτοι ἐπ' αὐτὰς σπῆδουσιν, ἐπ' αὐτὰς εἰς τὰ προσρημένα δυσίρωτες εἰσιν, ἐξ ἧν ποδοῦσιν, ἐκ τούτων ἀλίσκονται. ἀλτῶς γὰρ ἀνὴρ αἰγὸς δεξὸν ἰαυτῶν ποιοαμπιχα σὺν αὐτῶς τοῖς κίρασι δαρείσης αὐτῆς, λαμβάνει δ' ἄρα τὸν ἥλιον κατὰ νότον ἐπιβουδουσι δ' ἠθρατῆς τῇ ἀγρᾷ, αὐτὰ κατὰ πᾶν τῆς θαλάσσης ὑφ' ἧν οἰοῦσιν οἱ προσρημένοι, ἀλλοφίτα αἰγῶν ἰσχυρῶς διαβροχῶνται. ἐκόμενοι δ' οἱ σαργοὶ ὡς ὑπὸ τινὸς ἰγγῶ, τῆς ἰσχυρῆς τῆς προσρημένης, προσπίπτοι καὶ αἰτούνται μὲν τῶν

Sargus
quid.

Quomodo
à turpi a-
more ca-
uendū sit.

Capra me-
rettricem
significat.

Voluptas
malorum
esca.

Locus Æ-
liani, est
typus hu-
ius Embl.

ἀλφίτων, κηλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς δόξης βλεπομένους ὡς αἰγες, αἰρῶται δὲ αὐτῶν πολλοὺς ἀγκίστρῳ συληῶ. Quorum verborum hæc est sententia: Capras fargi admodum amant. Cùm enim umbra quædam apparet earum caprarum quæ secundum littus pascuntur, statim præ læticia gestiunt, & quantum maximè possunt, adnatant: & quanquam salire non possunt, tamen salire nituntur, sed frustra tamen. Capraturum odorem percipiunt, etiam si in fluctibus versentur, quæ causa est ut accedere ad capras in primis affectent. At cùm in suo amore sint ad eò infelici nati fidere, earum causa capiuntur quas tam depereunt. Piscator enim caprina indutus pelle cum cornibus, insidias struit, sole relicto à tergo: atque farinam iure caprino, madefactam in eam deiicit partem maris in qua fargi sunt: quo illicio odoris capti fargi accurrunt, farinam degustant, & maximè detinentur eius pellis caprinæ odore quem sentiunt. Ex his itaque piscator multos valido hamo capit, &c. Ad id argumenti copiosius illustrandum repetenda est pulcherrima Socratis disputatio cum Aristippo 2. Commentariorum Xenophontis, & colloquium eiusdem Socratis cum Theodora, lib. 3. Constat autem hic alludi ad Platonicum hoc, ἡδονὴ δὲ λαχρὸν κακῶν: voluptas malorum esca.

Villose indutus tegmina capræ.] Hoc mutuatus est ex Moreto Virgiliano:

— *& cinctus villose tegmina capræ.*

Simus
grex.

In laqueis simi quem gregis.] Sargus capræ amore detentus, & ementita capræ forma delusus illaqueatur. Simum gregem pro capris dixit, eodem enim epitheto vsus est Poëta 10. Egloca:

Dum tenera attendent simæ virgulta capellæ.

Citantur & hi versiculi Nævij Ægitho:

Tum autem lasciuum Nerei simum pecus

Ludens ad cantum classium lustrat.

Laqueo amorem significari docuit Pierius, & Venerem vinculo. quo sensu Virgil.

Compeditibus Venerem, vinculis constringe Lyæum.

Quid, appositissimè:

Dum cadat in laqueos, captus quoque nuper amator

Se solum thalamos speret habere tuos.

Obsceno captus amore perit.] Imitatus & mutuatus est Ouid. illud Fastor. 2.

— *cæco captus amore furit*

De Sexto Tarquinio loquentis.

Cauendum à meretricibus.

EMBLEMA LXXVI.

SOLE sata Circes tam magna potentia fertur,
 Verterit ut multos in noua monstra viros.
 Testis equum domitor Picus, tum Scylla biformis,
 Atque Ithaci postquam vina bibere sues.
 Indicat illustri meretricem nomine Circe,
 Et rationem animi perdere, quisquis amat.

H Omerus Odysseas ait, socios aliquot Vlyssis, qui missi Vlyssis so-
 ab eo fuerat exploraturi Circeas aedes, virga percussos à cija Circe
 Circe, epotoque pharmaco venefico statim in porcos esse trã- in belluas
 formatos. Quo figmento effingitur meretricis & libidinis fœde transforma
 typus Ea enim suis prestigiis humanas illas cogitationes & na-
 ti.

tura

turales motiones (quæ ἑρμαὶ Græcis dicuntur) in homine tur-
 multuantes vitiat, & mutat in deterius, cum scilicet in naturam
 quasi belluinam abeunt. Per Vlyfsem autem qui nullo venefi-
 cio à pristina forma dimoueri potest, mentē animæ ducem, in-
 telligimus. Quod sic ad veterū mythologorum sensum expres-
 sit vir industria & ingenio nulli penè secundus Erasmus: Quid
 innuit Circes fabula veneficiis homines vertentis in feras, nisi
 eos qui nequaquam ratione ducuntur, id quod hominis est pro-
 prium, sed totos sese dediderunt turpibus affectibus, iam præter
 hominis vocabulum nihil hominis habere, sed ad pecudum de-
 generasse naturam, putà libidine in vrsos, somnolentia ignauia
 que in sues, ferocia in leones, atque ita de consimilibus? Quid
 Vlyfses, qui solus poculo epoto, virgaque monstifica per-
 cussus, non est mutatus, nisi firmum illum & constantem sa-
 pientis habitum, qui nec frangi terroribus, nec vllis affectuum
 illicitis ab honesto potest abduci? Sūt verò qui dicat rei verita-
 tem ex eo esse inspiciendā, quòd Circe meretrix, quos sibi amo-
 re turpi deuinxit, effecisse tandem prædatores, viarum obsessores
 & homicidas, nempe quibus nihil superesse ad vitā miserā
 sustinendam; quæ vitia cum potius ferarum sint quàm hominū,
 rem totam lepido & commodo schemate Homerus, & alij non-
 nulli è veteribus adumbrarunt. Cui sententiæ subscribit Palla-
 das lib. 1. Græcor. epigr. his verbis:

Τὼν κίρκην δ' φημι, καθὼς ἔρηκον ὄμωρθ,

Αὐτ' ἀνδρῶν ποιῶν ἢ σῶας ἢ λύκους,

Τοὺς αὐτῇ προσιόντας ἑταίρα δ' οὔσα παροῦργ,

Τοὺς δελεαδίντας πτωχότατους ἐποίει.

Τῶν δ' ἀνδρῶν πείων ἀποσυνλίσσασα λογισμῶν,

Εἴ τ' ἀπὸ τῶν ἰδίων μηδὲν ἔχοντας ἔτι,

Ἐτρίφου ἔνδον ἔχουσα, δίνω ζῶντων ἀλογίστων.

Ἐμφραν δ' ὡν ἔδυστος πῶν νεότητα φυγῶν.

Οὐχ ἔρμη, φύσας δ' ἰδίας δώρημα λογισμῶν

Εἶχε γυντσίας φάρμακον ἀντίπαλον.

Non, vt Homerus, ait tristi medicamine lectos,

Hospitio Circe reddidit ipsa sues;

Pauperior sed quisquis erat dicepsit ab illa:

Nam meretrix quodam perniciofa fuit.

Exutosque sua prorsus ratione maritos

Formice continuit, non secus atque feras.

Et tamen hanc strenuè delusam spreuit Vlyfses,

Insigni rerum conditione valens.

Socij Vlyf-
 sis qui.

Vlyfses
 quid.

Circe me-
 retrix.

id est,

Mercurioque datam nec fas est credere moly,

Ille sed ingenio reppulit vsque dolum.

Quinetiam nemo non videt eodem recidere Horatij carmina
1. Epistolar.

Sirenium voces & Circe pocula nosti:

Quæ si cum sociis stultus cupidusque bibisset,

Sub domua meretrice fuisset turpis & excors:

Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.

Xenophon 1. ἀπὸ μνημονομαμάτων, Socratem ait in conuiuio, ad quæ non nisi coactus accedebat, parcissimè cibū capere solitū, iocoque vsurpare multis eiusmodi appositis cibis, Circē homines transformasse in fues: ipsum autem Vlyssē mutari nō potuisse consilij Mercurij memorem, & abstinentia ipsummet sua per vtentē. Ad hæc παριργῶς. Non parū illustrabit hoc Emblemata, Plutarchi Dialogus, quo Grillū disputantē facit. Idē ἐν γυμνοῖς παραγγέλμ. sic habet: ἢ διὰ τῶν φαρμάκων, θύρα, ταχὺ μὲν αἶρεθαι καὶ λαμβάνει ῥαδίως τὸν ἰχθὺν ἀθροῦτον δι' ποιεῖ καὶ φαῦλον. ὁ πῶς αἰ φιλτρατινὰ καὶ γουτεῖας ἐπιτεχνώμεθα τοῖς ἀνδράσι καὶ χερσὶ καὶ δὲ ἡ δούησ αὐτῆς, ἰμπλήκτοισ καὶ ἀνιήτοισ καὶ διεφθαμένοις συμ- Præclarus Plutarchi locus. εἶδωιν. ἔδ. γῶ τῶν κερῶν ὠνησαν ἐκασταφάρμακον δύντες, ἔ ἡ ἰχρήσατο πρὸς ἄδην αὐτοῖς ὄσι καὶ ὄνοις γενόμενοι τὸν δ' ὀδυσῆα νῦν ἰχθῦνα καὶ σωῶντα φρονίμως, ὑπερηγάπησαν. id est, Vt pisces quibusdam medicamentis celeriter capiuntur, sed esui tamen fiunt inutiles: ita mulieres, quæ amoris poculis & veneficiis viros captant, voluptate quæ in suam potestatem redigunt, stupidos eos, amentes & deprauatos vitæ socios deinceps habet. Ij enim nihil Circe profuerunt, quos veneficio mutauerat, neque ad ullam rem iis vsa est, cum in canes & asinos degenerassent: Vlyssē autem prudentem virum, prudenterque secum versantem, omninò dilexit.

Exemplum prius eorum qui à Circe in belluas conuersi sunt, absolui. Alterum est Pici equum domitoris. Picum Saturni filium facit Æneid. 7. Virgil. & Ouid. 14. Metamorph. Rex fuit Latij, & ab vxore Circe in auem sui nominis conuersus. Quod fingi creditur, quoniam primus hac aue in auspiciis vsus est, quodque augur fuerit: quod à Seruio est annotatū. Sed id melius, & ad hunc locum opportuniùs referemus ad animi leuitatem & inconstantiam quæ ex turpi amore contrahitur. Tertiū exemplum fuit appositū in Scylla, de qua iam superiùs à nobis dictum satis. Hic tamen speciatim conuertitur ad meretriciam turpitudinem, quæ vt supernè faciem virgineam ostentat, ita

Picus in
auem mu-
tatus.

Scylla.

quæ

quæ ad exitium miseriamque certissimâ præcipites agant, quotquot amore turpi capiuntur. Quæ omnia eò spectât, vt quisque virtutis & honesti studiosos impudicârû mulierum dolos præstigiasque omnes declinet, intelligatque, quod Cicero ait, corporis voluptatem non satis dignam esse hominis præstâtia, eaque vt belluarum propriam contemni ac reiici oportere.

Sole satæ Circes.] Ouid. initio 14. Metamorph.

Circe filia
Solis.

Sole satæ Circes, variarum plena ferarum.] Testis Higinus. Filiam autem Solis habitam propter herbarum scientiam, quæ radiis Solis vim & incrementum capiunt, credibile est. Fabulæ huius meminere Diodor. lib. 4. Plin. variis locis D. Augustin. 18. De ciuitate, cap. 17.

Testis equum domitor Picus. [Sic Virgil.

— ancile gerebat

Picus equum domitor, quem capta cupidine coniunx

Aurea percussim virga, versumque venenis

Fecit auem Circe, sparsitque coloribus alas.

Et rationem animi.] Ideò mythologici Venerem ἀγοδιόω, quasi ἀγροόω, id est stultitiam & mentis priuationem interpretantur. Propius allusit 2. de laudib. Stiliconis Claudianus:

Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper

Corporis arbitriis hebetat caligine sensus,

Membraque Circeis effeminat acrius herbis.

M. Tullius prima Verrina (vt hoc quasi per transfennam) allusit ad hanc poëticam fabulam: Est adhuc id quod vos omnes admirari video, non Verres, sed Q. Mutius. quid enim facere potuit elegantius ad hominum exiltimationem? æquiùs ad leuandam mulieris calamitatem? vehementius ad Quæstoris libidinem coercendam? summè hæc omnia mihi videntur laudanda: sed repente vestigio ex homine, tanquam aliquo Circæo poculo, factus est Verres: redit ad se, atque ad mores suos, &c.

Amu

Amuletum Veneris.

EMBLEMA LXXVII.

INGVINA denique fero suffossam Cypris Adonin,

Lactuce foliis condidit exanimem.

Hinc genitali aruo tantum lactuca resistit,

Quantum eruca salax vix stimulare potest.

Athenæus Dipnosoph. 2. cap. 32. rationem affert, cur dicitur Venus Adonidem ab apro interceptum lactuce foliis occultasse (quod aij tamen de Phaone Lesbio tradidere, ut retulit in historia Poëtarum Lil. Gyraldus) quòd nimirum, qui lactucis assidue vescuntur, hebetiores fiunt, *ἡσυχῆς ἀνθρώπων*, & ad libidinem minus idonei: lactucam enim frigidam esse, iam in superioribus docui ex Plinio. Venus itaq; fingitur emortui Adonidis

Lactuce
vis.

Vicius ratio quid conseruat.

nidis genitalia lactucis recondere, vt moueatur libidinem turpemque voluptatem ciborum moderatorum vſu ſopiandam & reprimendā eſſe. Nihil enim æquē conducit ad motus illicitos cohibendos, quam victus ratio temperata. Ouidius inter alia, quæ de remedio amoris ſcripſit, vt à quibuſdam cibus abſtinentium eſſe monet, ſic quosdam eſſe tutò adhibendos ſuadet, his quidem verbis:

*Ecce cibos etiam (medicina fungar vt omni
Munere) quos fugias, quæ ſve ſequare dabo.
Daunus an Lybicis bulbis tibi miſſus ab oris,
An veniat Megaris, noxius omnis erit.
Nec minus erucas aptum eſt vitare ſalaces,
Et quicquid Veneri corpora noſtra parat:
Vilius ſumas acuentes lumina rutæ,
Et quicquid Veneri corpora noſtra negat.*

Sed & ex nimia ciborum copia turpem amorem excitari Phocylides teſtatur.

*Ὀὐκ ἀγαθὸν πλεονάσων ἐν θυτῶσι τὸ ὄνειρον,
ἢ πολλὰ δὲ τρυφή πρὸς ἀμύτρους ἰλκὰ ἔρωτας.*

Adonis.

Inguina dente fero, &c.] Fabulā Adonidis ab apro interempti Ouid. ſub finem 10. Metamorph. deſcripſit, nec tamen huius myſterij meminit. Hanc attigit & Auguſt. De ciuit. 6. c. 7. totum que illud ad Phyſicem retulit Macrobi. 1. Saturn. cap. 2. 1.

Cypria venus.

Cypriſ.] Venus, ab inſula Cypro ei ſacra, libidini deditiſſima. Polydor. Virgil. lib. 3. cap. 17. De inuentorib. rerum, poſt Iuſtinum Martyrem, Eufeb. Lactant. & alios ſexcentos retulit.

Genitali aruo.] Hic aruum genitale pro virilibus & pudendis poſuit, quòd ſunt generationis inſtrumēta, vt Virgil. 3. Geor.

Aruum genitale.

*Hæc faciunt nimio ne luxu obtuſior vſus
Sit genitali aruo, & ſulcos obliuet inertes.*

Loquendi eandem formulā non eſt aſpernatus Auguſt. libr. 18. cap. 2. 3. De ciuitate Dei: Sed voluntati, inquit, membra illa vt cætera cuncta ſeruirēt: ita genitale aruum vas in hoc opus creatum ſeminaret, vt nunc terram manus, &c. ſic aruum genitale, ἡκπ. Græcis, Latine hortus dicitur.

Lactuca reſiſtit.] Conſule Plinium. Dionyſ. Caſſius libr. 11. De agricult. cap. 13. Coctæ, ait, coitum auertit. Vnde Pythagorici ipſam eunuchum appellant. Martial. 13. palumbes torquatos reprimere Venerem tradit:

*Inguina torquati tardant, hebetantque palumbi:
Non edat hanc volucrem qui volet eſſe ſalax.*

Inuiolabiles telo Cupidinis.

EMBLEMA LXXVIII.

*Ne dirus te vincat amor, neu foemina mentem
 Diripiat magicis artibus ulla tuam:
 Bacchica anis praesto tibi motacilla paretur,
 Quam quadrivariam circuli in orbe loces:
 Ore crucem & cauda, & geminis ut complicit alis,
 Tale amuletum carminis omnis erit,
 Dicitur hoc Veneris signo Pagasens Iason
 Phasiacis ladi non potuisse dolis.*

Artificiale est in Venereos motus, & praestigiarum laqueos
 amuletum; cuius tamen rei fides penes auctores esto. Pin- Motacilla
 datus Ode 4. Pythiorum, auctor est, Motacillam à Venere pri- Iasoni à
 mum è caelo ad homines deportatam, & Iasoni traditam, vt Venere
 tradita.

Medeam alliceret. Hanc autem auiculam aiunt veneficis mulieribus ad incantationes esse perutilem: eam namque accipiunt trocho, & rota quadam alligant, quam in orbem voluunt praestigiatores, & noxia verba immurmurant. Alij, quod exempta viscera interanea orbiculo appendunt, unde prouerbio apud Iynx. Græcos vulgato, Iyngem hi dicantur habere, qui veluti quibusdam praestigijs homines ad amorem pertrahunt. Noster Alciatus ex Homero scholiastis cuiusdam, extulit quod hic octosticho tradit; nimirum ad arcēdas amoris illecebras (quo nullum exirialius aut furiosius praestigium) adhibendam esse motacillam humano stomacho, quæ disponatur inter binos circulos sese quasi interfecantes. Sanè nunquam mihi persuasero virum doctissimum, & rerum multarum cognitione insignem, id aliis communicasse vt rem veram & seriam; & vt crederet tantā esse amatorij philtri vim, vt mentis humanæ libertatem sic cogere, aut torquere vel flectere eo tandem modo posset. Sed tamen profecto non ausim diffiteri, plerāque esse remedia ex bonis auctoribus petenda, quibus effrenata & indomita penè amoris huiusce petulātia cohiberi, aut etiam sopiri queat. At verò quis tam excors erit aut stupidus, qui furorem illum Cupidineum insigni hoc praestigio coërceri posse dixerit, & fascino quodam cupidines mentem occupantes exturbari? Viderint alij, quibus amatoria Ouidiana quandoque placuerint impensius: tamen ipsemet extulit & verius, & quidem salubrius:

Ardet & assuetas Circe tendebat ad arces,

Nec tamen est illis attenuatus amor.

Ergo quisquis opem nostra tibi poscis ab arte,

De me veneficis carminibusque fidem.

Idem loco alio verè & disertè amorem non conciliari magicis artibus docet:

Fallitur Aemonias si quis decurrit ad artes,

Datque quod à teneri fronte reuellit equi.

Non facient vt viuat Amor Medeides herbae,

Mixtaque cum magnis Marsa venena sonis.

Phasias Aesonidem, Circe tenuisset Vlysses,

Si modo seruari carmine posset amor.

Nec data profuerint pallentia philtra puellis:

Philtra nocent animis, vimque furoris habent.

Sit procul omne nefas: vt ameris amabilis esto;

Quod tibi non facies, solāue forma dabit.

Sed miseri homines amore perculsi graui, cum re amara sit

Præstigiū
amoris
præstigio
non pelli-
tur.

sim potiri nequiverunt, ad artes magicas & amatoria pocula perfrugium habuere, res in primis noxias & exitiales. Constat enim Lucretium poetam, Antiochum, Caligulam in furorem verfos sumptis hisce phileris, quemadmodum & Lucullum, aliosque nonnullos. Caterum nullum perinde remedium est efficax ad turpes hosce motus sedandos, quam studio & labori cuiquam honesto sese prorsus dedere: sic enim fiet, ut clauus clauo pellantur. Cum enim perspicuum sit, amorem huc non nisi in animos luxu & otio fractos irrepere, nullo plane modo auelli potest, nisi accedat labor aliquis & anxietas, quae sua molestia innatas amoris maculas oblinat. Ouidius:

Remedia
efficax in
amorem.

Desidiam puer ille sequi solet, odit agentes:

Da vacuae menti, quo teneatur, opus.

Quid si amuletum certius, & profecto salubrius huc apposuerit, nempè ut iuxta D. Pauli consilium, carnem cum vitis crucifigamus: iste erit diuinus & caelestis *amuletus*, qui terrenum illum & in hac corporis compage delitescentem *spiritum*, robore validiore conficiet. Hoc vnum captiuarum animarum amuletum satis erit ad turpia omnia libidinum motuumque genera frangenda.

Bacchica avis praesto tibi motacilla.] Auicula est plumis discoloribus, praelongo collo, lingua exerta, colore vario, motu crebro se circumagens, & ceruicem in orbem flectens: vnde & *σασσανυγίδα* vocant, seu *σασσανυγίς*, aut *νιδδουρον*, ut apud Hesychium, Latinis Motacilla, Gallis *bergeronnette*, aut *ballequene*, à caudae motu, seu cauda tremula. Varro meminit De lingua Latina: Sic Gale-
rita & Motacilla: altera quod in capite habet plumam alata: altera quod semper mouet caudam. Non me tamè fugit, quod pluribus verbis contendat Baptista Pius, Annotat. post. c. 3. Motacillam, & Iyngem pro vna & eadem accipi non debere, idque contra Seruij & Gazae opinionem. Certè *ιγξ*, Iynx, ea est quae Gallicè *turoot*, avis paulò maior fringilla coloris varij: cui col-
lum circumagitur, lingua serpentibus similis, praelonga (qua exerta formicas attrahit, vnde formicula dicta quibusdam Italis) unguis vtrinque bini. Quae autem haec avis sit, repete ex Arist. 2. De hist. animal. & Plin. 11. Lege prouerb. Iynge trahor. Adhaec cur Motacilla dicatur avis Bacchica, rationem auctores non reddunt. Hesychius quidem Bacchum *ιγγίν* cognominatum ait, quia (ni fallor) ad Venerem inflammet immoderatus vini vsus. Fortasse Bacchus *ιγγίν* appellatur, quod vinum homines ad se Iyngis instar alliciat, ac si dicamus, illecebrosum,

vel melius etiam Lynx à Pindaro dicitur *μαινὰς*, non quòd Bacchi sit avis, sed quòd furorem inducat.

Quam quadriradiam.] Pindari est istuc; nam *τετρακνώμονα* eā, de qua hic agitur, auem nominat. i. quadriradiam.

Amuletum.] Remedium aduersus veneficia, malaque medicamenta, ab amoliendo: *ἀποτρῴσιον*, ab *ἀποτρέψω* amoliri, depellere, quod verbum frequens est Plinio.

Pagasa. *Pagaseus Iason.*] Falluntur qui legunt *Pegaseus*. Iason autem dictus est Pagasæus à Pagasà Theſſaliæ vrbe, iuxta quam Argo nauis fabricata: quam etiam Ouid. 7. *Metamorph.* principio Pagasæam puppem nominat. Idem 8.

— *Auctor teli Pagaseus Iason.*

Et Fastorum 1.

Passus idem Tydeus, & idem Pagaseus Iason.

Lucan. 2.

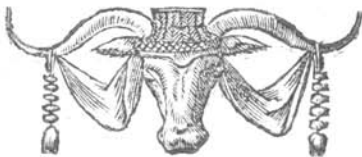
Vt Pagasæa ratis peteret cum Phasidos vndas,

Phasiacis dolis.] Incantamentis Medæ, quæ à Poëtis cognominatur Phasias, à Phasi Colchorum fluuio. Ouidius *De arte:*

———— *Maritum*

Barbara per natos Phasias vltia suos.

Lasciua.

Lasciuia.

EMBLEMATA LXXIX.

Delicias & mollitiem mus creditur albus

Arguere, at ratio non sat aperta mihi est.

quod ex natura salax & multa libido est?

Ornat Romanus an quia pelle nurus?

Sarmaticum murem vocitant plerique Zibellum,

Et celebris suam est unguine muscus Arabs.

PErstringit mollitiem & lasciuem nobilium quaradani matronarum, quæ ad corporis ornatum ostendent raras pelluculas animalculorum, nempe muris aranei, & luri Zibellini (felis libidinosisissimi) & præterea vtantur suffitu musci Arabici. Sanè de muris salacitate multa sunt à plerisque scriptoribus

Ornatus
matronarum
nimius.
Muscus albus.

tradita. Hinc enim illud Martialis:

Nam cum me murem, cum me tua lumina dicas.

Opici mures dicuntur Iuuenali salaces, libidinosi, obscæni, à spelunca quam Græci *πυρ*, id est foramen, cauernam, vt D. Augustin. tradit quæst. in Exod. lib. 2. Sic enim obscænitatis partes per cauernam interdum argui docet Aufonius in epigramatis,

De glubet, fellat, molitur per vtranque cauernam.

Legi Messalinam portentosa libidinis mulierem ab Epicrate dictam esse Myconiam, quasi dixeris murinam. Adhæc nonnulli feminam salacissimam per æluri femina simulacrum figurari dixerunt, propter animalis ingenium: cogunt enim mares ad coitum feminae, ipsæque puniunt, nisi parcant. Cæterum mus-

Muscus
Arabicus.

scum Arabicum circumferunt, non modò matronæ principes, sed & aliæ gradu longè inferiores: tantæque in iis est & cultum, & sultitium varietas, vt ferè ignorent voluptatem quæ inde capi possit, quòd in his assidue versentur, quibus nempe perspectum non est quod Satyricus ait, voluptates ex vsu ratione commendari. Cur autem mulieres sultitu & suauissimis odoribus vtantur, hanc esse causam aiunt, quòd totæ sint veneræ. Itaque Poëta Græci Venerem nusquam loco egredientem fingunt, nisi obflore aliquo exquisitissimo relicto ad suam præsentiam declarandam: adiiciunt præterea sultitus omnes esse salaces. Muliebres ornatus ridet taxatque Lucianus in Amoris, Iuuenalis Satyra 6. & vberimè Plautus in Penulo: item Ælian. 1. De varia historia.

Mollitiem mus creditur albus arguere.] Lege Prouerb. Erasmi. Mus albus: in lasciuum & libidinis immodicæ hominem.

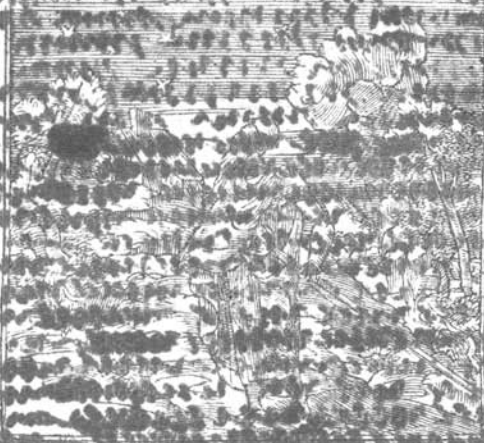
Zibellus.

Nurus] Matronas. nomè specialius pro cõmuni, *συνεπιδοχίαις*. *Sarmaticum murem, &c.*] Zibellus à quibusdam mus Sarmaticus appellatur ad Alciati mentem, quòd è Sarmatiâ aduenit: dicitur & Ælurus, de quo lege capit. 10. lib. 12. Alciati animalium histor. Sed non à mure muscum dici, at potius à vmbilico capreoli censent eruditi homines.

Muscus Arabs.] Dicam obiter, Romanos olim in obsidione Veiorum pellibus tectos hiemare cœpisse; vt est apud Liuium lib. 5. sed hæ pelles rudiore erant, vt seculum vnde fuit, quas nulli alij vsurparent in vrbe. Constat tamen pellicium vsu postea in vestitum irrepisse: quod Seneca testatur in epistolis, quo loco mentionem facit pellicularum vulpii, muriumque, quas Zibellinos atque Armelinos plerique nuncupant: tametsi Zibellini maiores sint, quàm quibus murium nomen conueniat.

Desidia

Deliciae

Quorundam in deliciis vitam suam consumunt, qui non solum ad usum, sed etiam ad delictum vitam suam consumunt.

Quorundam in deliciis vitam suam consumunt, qui non solum ad usum, sed etiam ad delictum vitam suam consumunt. Quorundam in deliciis vitam suam consumunt, qui non solum ad usum, sed etiam ad delictum vitam suam consumunt. Quorundam in deliciis vitam suam consumunt, qui non solum ad usum, sed etiam ad delictum vitam suam consumunt.

[The page contains approximately 35 lines of dense, handwritten text in a cursive script, which is largely illegible due to fading and blurring. The text appears to be a continuous block of writing, possibly a letter or a section of a treatise.]

Desidet.] Cicero proinde in Verrinis dixit per Metaphoram Desidere. ignavis consentanea: Quid sedes Verres? quid spectas? Idem in Pisonem: An potest vlla excusatio esse, non dico male sentienti, sed sedenti, cunctanti, dormienti in maximo Reip. motu consuli: Eodem sensu Hesiod. ait, spem non bonam, virum indigentem tenere, sedentem in taberna, cui victus sufficiens non sit:

Ελπίς α' ον αγαθα κερσηνον αυδα νομισσ,

Η μωρη λροχη, τω μη βι & αβυι & εη.

Sed & Demosthen. 2. Olynth. Atheniensibus succenset, eosque sedere dicit, & Philippi potentiam non attendere. Sic enim: αλλ' εβραε καθ' ημδ α, ουδεν ποινυρις, &c. Desidere in medio, pro ignavi signo superius posuit, in simulacrum Spei:

Cur in doholi tegmine pigra sedes?

Itemque alstra speculari:

Qua Dea tam leto spectans sidera vultu?

Lege Pierium Hieroglyph. lib. 56.

Essæus.] Essæi, Iudæi fuerunt, ab aliis vitæ severitate, ieiuniis Essæi qui. & institutis quibusdam differentes. De iis Philo Iudæus. Eusebius De prepar. euangel. & Philastrius in catalogo hæres.

Accensam contigit igne facem.] Vilus est mihi hic locus inter alios permultos dignus esse qui maiore cura studioque a nobis explicetur. Sed mihi ea de re cogitanti tam multa emultis & variis occurrunt, ut verear ne quis me putet intemperanter abutit studio, aut etiam plerisque otiosus videri. Sed ad rem. Plutarchus 4. Decretorum de anima disputas ex Democrito, ignitum quiddam esse ait ex naturis conctetis mente perceptis, globosas ideas, quæ habeant igneam facultatem, idque corpus esse. Succurrit id Lactantij e 2. cap. 3. Quod si anima ignis est, in cælum debet eniti, sicut ignis, ne extinguatur, hoc est ad

in se realitatem, nisi in caelo est, Hesperium

Iugos est, sed non in caelo.

Semper ab eis.

Hesiodus, & eius interpretes, ab ea opinione non recedunt, cum animi hominem in ignem erlesit, deinde ignem cum mulacro à se connecto appoluit, ut cum multiplicet, ea quoque etiam a malemagnis corolam, quod est ignis. Quod si quis forte purat, eum Hesiodus & interpretis, non a latente in hominibus ignem rem, quilo facilis est relinquitur. Verum & solertia humana, non in illis est, nisi in rebus, quae in opere magno humis de curis, in quibus non est in fine magno aliquo labore vita dedum ostentibus. Contingit ergo eos otiosi ac languidi faciem accensam sub pallio, nullis artibus, aut studiis honestis animum applicantes, nulla sua industria ac diligentia notiones animi exerentes, ut non minus verè quàm rectè in eos id Plautinum conuerti possit,

Summa ingenta in occulto latent.

Ad ea quæ de igni vel ardenti facula iam dicta sunt, adiiicerem lubens quæ Plutarch. disputat. Commentario, An rectè dictum, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ: eo etiam qui est de cupiditate diuitiarum. sed maximè iuuat locus ille Problematum, quo ait, veteres obscenis vsos rationibus, potissimùm in rebus sacris, lucernam corpori animam continentem similem dixisse. Lux enim est, inquit, qui intus est animus, &c. Quòd si qui monachi, ut sunt ex iis quidam boni viri, sed non satis eruditi, dicant id à paganis auctoribus malè detortum, ne videar verbo molestus, quippè qui faulta omnia illius precari non desino, euoluant quæso diligen- ter magni ac sancti viri Chrysofostomi Christianam sententiam, ad illum sacri Euangelij locum, *Luceat lux vestra, &c.* Hunc enim Chrysofostomum iudicem honorarium si admiserint, nihil dico amplius, causa dicta est.

Subtus accensam faciem contegit.] Petitum id è Socratis apophthegmate: ἆρα πῦρ ἱμερώ πορεύεται δὴ διαύρατον, ἆρα εἰς ἄκρην ἀπόστρυμυ καὶ χροῦν: Neque ignem veste nec turpe aliquod delictum tempore occultare possibile est. quò refero adagium. Sub tunica & sinu, de iis quæ occultè fiunt, non palàm & in propatulo: & Manum habere sub pallio, pro eo quod est, languere otio.

Non se, non alios iuuat.] Proinde ex tertio illo genere hominum, quod Hesiodus assignat, Cicero 2. Offic. Quamobrem contemnuntur ij qui nec sibi nec aliis profunt, ut dicitur: in quibus nullus labor, nulla cura, nulla industria est. Lege prouerb. Nec sibi nec aliis vtilis.

Desidiam abiiciendam.

EMBLEMA LXXXI.

*Quisquis iners, abeat, nam in chœnice figere sedem
 Nos prohibent Sarnij dogmata sancta senis.
 Surge igitur, duobusque manus assuesce labori,
 Det tibi dimensos crastina ut hora cibos.*

Adhortatio est ad laborem, sumpto argumento ex par-
 tia Pythagorica, qua præcipiebat chœnici non esse in-
 dendam: cuius explanationem malimus ab ipso Alciato repe-
 tere (cum sit obuius locus) quam ab aliis quibusque tamen
 doctilimis, emendicare, ut sumus initio polliciti. Sic itaque
 ille i. Parergon cap. 17. Sciendum est, inquit, apud Athenienses
 fuisse mensuram tritici, quantum quisque vno die comederet,
 erat ea & maior libra, vocabaturque chœnix, vel *μείζων*, ut in-
 terpres

Chœnici
 non inide
 dum, quâ

terpres Aristophanis ait. pendebat autem earum drachmas eius hoc est septem & viginti uncias Græcas, ut Iulius Pollux, & Nicandri interpres scribit: nostrâ autem mensura sesquilibrium eius chœnicis dimidium drachmarum 75. libra seu libella dicebatur, ut Rhemnius Palæmon ostendit eo carmine:

*Attica non minor est, ter quinque hanc denique drachmis,
Et ter vicenis tradunt expletier vnam.*

Igitur iubet constitutio duas libellas, id est chœnicem victualis substantiæ custoditis præstari: quod etiam olim fieri solitum ostendit Pythagoræ symbolum, *Super chœnicem non esse sedendum*, id est, non debere quenquam præsentem cibo esse contentum.

& Corinthij *χοινοκομέτραι* dicti, quod pluribus seruis abundarent, quibus demensum, seu, ut in Evangelio Lucæ dicitur, *κοινοκομιον* quotidie præstandum erat. Id singulis mensibus erat apud Romanos quaterni modij, ut scribit in Phormione Terentiana Donatus. Hactenus Alciatus. Hoc itaque proverbio docebat Pythagoras, non oportere per inertiam & otium, cibum alienum sectari, sed sua quemque industria debere sibi facultates comparare, quibus vitæ mundiciæ cōsulatur. Proinde meritò Respub. omnis liberaliter instituta segnes & laborum osiores expellit & execratur. Institutum celebre laudatur Atheniensium (profectum illud quidem ab Indis & Ægyptiis) quo inertia & otium iudicio publico damnabantur. Nam singulis annis statoque tempore ciues in iudicio, sistebant, exposituri, quo quæstu, quaque arte viverent. Et Corinthi Periander hunc morē instituit, ut si quē splendidius obsonari animaduertent, exquireret vndē nā sumptus ille suppeteret: si esset vnde illud vitæ genus tueri posset, linebant ut: si facultatū modum non esset, iubebant hominem moderatius vivere: ni dicto esset audiens, multa damnabatur, at si nihil omnino haberet, nihilo minus ita splendide viveret, curabant interfici, quia hunc furē esse, aut prædatorem, aut calumniatorem necesse esset. Ea fuerunt veterum instituta, hi mores: sic enim censebant ignauium & nullius in suavis hominem indignum esse qui vitæ commodis frueretur. Præclara se mihi offert oratio Tiberij in senatu qua respondit M. Hortalo, nobili iuveni, cui inopi Augustus antè succurrerat, ut suum ordinem seruaret: sed postea eum se, suosque liberos, quos multos habebat, sustentare non posset, Tyberium Cæsarem rogavit, uti noua liberalitate iuaretur. Cui sic Tyberius: Si quantum pauperum est, venire huc, & liberis suis pe-

tere pecunias cœperint, singuli numquam exfatiabuntur, Resp. deficiet. deinde, quod si ambitione exhauferimus, per scelera supplendum erit. Dedit tibi, Hortale, Diuus Augustus pecuniam, sed non compellatus, nec ea lege vt semper daretur, languescet alioqui industria, intenderet socordia, si nullus ex se metus, aut spes, aut securi omnes aliena subsidia expectabunt, sibi ignaui, nobis graues, Corn. Tacit. 2. Annal. Refert Sabellicus, apud Florentiam patrio instituto in eos animaduerti, qui otiose & ignauiter in ea ciuitate agunt. Expostulatus enim eorū quispiam, vnde victum sibi compareret, nisi rationem possit explicare qua vitæ probet integritatem, vt sceleris conuictus plectitur, aut vt ciuitati perniciosus eiicitur. Tale profectò debet esse ignaui hominis maléque feriati præmium, *κινῶμεθα ὅτι ἴδοντες ἄξιον*, ait Plato: quo quidem innuit, eum numquam ad summam virtutis laudem peruenturam, qui duram & asperam illius callem numquam fuerit ingressus. Siquidem *ὁ φεύγων μύλλον, ἀλλοτρία φεύγει*, vnde meritò vt studiorum labores sequitur gloria, sic ignauiam contemptus & inopia commitantur.

Sami dogmata sancta.] Pythagoræ symbola oraculorum instar Pythagoræ symbola à priscis celebrata sunt. De his Plutarchus variis locis: quæ symbola certatim à viris doctis exposita sunt. Ex veteribus nominantur Anaximader Milesius iunior, & Polyhistor, Alexander, quorum libris temporis iniuria perierunt. Plutarchus, Athenæus & Laërtius, non perpetua disputatione, sed hinc inde multa explicuerunt. Ex recentioribus Philip, Beroaldus, Erasmus, Phorcinnus & Gregorius Gyraldus in eâ re sedulam operam nauarunt.

Duroque manus assuesce labori.] Verbum hoc, assuesce, frequentatiuum vel naturæ neutrius, pro actiuo malè vsurpari, me, non longè autè, monuit Fornerius. I C. doctissimus vel aliud agens; cui ego, vt in cæteris assentior facilè, malim ergo dicere:

— *Duroque manus compone labori.*

Craftina vt hora.] Id est, dies craftinus: Synecdoche.

In facile à virtute desciscentes.

EMBLEMA LXXXII.

PARVA velut limax spreto Remora impete veni
 Remorumque, raiem sistere sola potest:
 Sic quosdam ingenio & virtute ad sidera vectos
 Detinet in medio tramite caussa leuis.
 Anxia tis veluti est, vel qui meretricius ardor
 Egregijs inuenes seuocat à studijs.

Inconstan-
tes.

Qui sunt ingenio lubrico & inconstanti, mentem suam ab
 honesto quodam instituto vitæ dimoueri facillimè sinunt.
 Sic enim cum damno non leui ceptis rebus abstinere, easque
 penitus deserunt, vel controuersia, aut litis mouendæ trahunt, &
 qui

quasi tendiculis auocati, vel quibusdā ille cebris amasiæ alicuius deliniti. Qua in re, vt in Glauci & Diomedis amorum permutacione, sentiunt tandem suo magno malo quàm periculosum sit, & quidem alienum à recta mente, Philosophiæ septis auocari, vt rei vel leuiculæ, vel etiam flagitiosæ se adiiciant. Id enim refert nauis, quæ temora pisciculo minutissimo sistatur. Mirum sanè & planè incredibile, nisi fidem auctores magni nominis facerent, Hic Remora, impedimentum & obiectam tardationem significari apud veteres asserit Pierius Hieroglyph. 30. Commodissimum habes exemplum ad id illustrandum, in Critia & Alcibiade apud Xenoph. 1. Commentar. hi enim adulescentes magnis naturæ & ingenij conformati doribus, ad res summas nati, leuiculis occationibus non tam deterriti quàm auocati ab officio, sibi suæque Reipub. exitium crearunt. De Echeneide Plutarch. 2. Symposiac. quæstione 7. & 2. Problematon, quæst. 3. non enim commodè possumus citra tædium omnia huc conferre.

Remora
quid.

Parua velut limax, Remora, &c. Testis est Plin. lib. 9. c. 25. Sic Basilii: *ἰχθυὸς ὅταν προιδῆ ταραχὴν ἐξ ἀνέμων, ψηφίδα τινὰ ἐπιπλῶν γυνῶν, ἐπ' αὐτῆς ὥσπερ ἐπ' ἀγνώστου ἐβλαίως σαλθεὶ καταχέουσθαι τῶ βάσει, πρὸς τὸ μὴ ῥάδιως τοῖς κύμασιν ἀποσφραδαῖται. τὸ δ' ἴτεν ἰδόντι οἱ ναυτικοὶ τὸ σημεῖον, ἴσασι τὴν προσδοκίμην ἐπιπλοκὴν κίνησιν τῶν ἀνέμων.* id est, Echinus vbi præsentit ventorum tumultus, calculum quendam & lapillum magnum attripit, in eoque quasi in anchora innititur, ne faciliè impetu fluctuum dimoueat: quod cum nauæ obseruant, prænoscent ventorum & fluctuum agitationem. Cassiodor. meminit epist. 35. lib. 1. Variar. formul. Cardanus De rer. variet. 7. cap. 37. satis cõstare ait hæretem Remoram naues retardare. Et Rõdeletius contendit experimento vidisse triremem, in qua Cardinalis Tyronensis Romam uehebatur, à cursu inhibitam, eaque deprehensam præbuisse conuiuium. Echeneis ab ἰχθῶ & nomine *ναῶς*, quòd naues remoretur. vt Remora Latinè eadem ratione nomen habet.

Locus
Basilij
Magni.

Echeneis.

Impete.] Id est, impetu. Statius. Thebaid.

— *Aurigamque impete vasto,*

Vide Gellium cap. 7. lib. 19.

Ad sidera vectos.] ἀλλοτρία.

In medio tramite.] Pro, in media instituti via, & re infecta,

ἀλλοτρίως.

Ignia

Ignavi.

EMBLEMA LXXXIII.

I G N A V I ardeolam stellarem effingere serui
 Et studia & mores fabula prisca fuit:
 Quae famulum Asteriam volucris sumpsisse figuram
 Est commenta fides sive penes historicos.
 Degener hic veluti qui sedet in aëre falco est,
 Dicitur ab antiquis vaubus ardelio.

A Ntequam veniam ad explicationē huius carminis, lubet paulum exspatiari, non tamen ut omninò volitem, præter casam, quod aiunt, sed ut à thesi ad hypothesim, quod præcipiunt Rhetores, facilius me recipiam. Quia enim id omninotorum est

est in andeliones, eosq; qui multis, variisque studiis eodem tempore animum applicant, quæramus an prouidi sint qui sic se gerant. Primum quidem videmus esse naturam comparatum, vt nemo sit repertus hactenus ingenio adeo felici, naturæq; bonitate præstans, vt pluribus artibus addictus, multum promoueat. Rei enim vnus studium, facultas vna, & negotium aliqui serium, totum hominem requirit: quodq; de cibis medici solent præscribere, itidem in ingeniis prudentes homines diligenter esse cauendum præcipiunt, adeo nullus est ita valenti stomacho, quin sibi permultum noceat, si multiplices & confusa, immoderataque eiborum copia ventriculum saburrare malit, & corpus onustum reddere, quod ait Horatius, quam mediocribus & necessariis epulis valetudini consulere. Sic qui pluribus & variis studiis vno eodemq; tempore ingenium onerat, seipsum quidem ad tempus videtur reficere varietate rerum: sed interea tamen non modo nihil inde lucri capit, sed memoriam obtundit, aciemque ingenij debilitat. Aliquis fortè mihi Catonem Portium obiecerit, quem summum hominem fuisse memorant historiæ, nempe is summus Imperator, summus orator, summusque Iurisconsultus à quibusdam elogio magnifico celebratus. Si tamen conferatur cum quibusdam aliis vel Græcis, vel Romanis qui superiore aut inferiore sæculo floruerunt, longè aliud sentiendum erit: sit enim M. Cato Aquilio Gallo multò inferior, si illius in iure peritiâ cum huius doctrina veniat in certamen. In oratorio munere ac facultate dicendi neque Lucium Crassum, Marcumue Antonium, neque Hortensium, aut Ciceronem superauit. Iam verò in disciplina belli non est cum C. Cæsare comparandus, aut aliis certè multis, quos Resp. Romana olim laudatissimos aluit. Idem iudicium de cæteris, nam & Plato relictis artibus leuioribus, se totum philosophiæ consecrauit: & Demosthenes cum se gloriæ daret, relicta philosophia, in qua non parum profecerat, eloquentiam est amplexatus. Et quidem viri illi magni in id videntur incubuisse, vt vnâ disciplinam sibi ornandam & excolendam proponerent, ad eamque vnâ firmum omne studium reuocarent. Ita qui excellere aliis & antestare, aut aliqua in laude esse völet, procul abesse debet ab illo *πολυμαθίας* immoderato studio, quæ *ἀμαθίᾳ* sapenumero inducit. Statuo itaq; cum Seneca: Certis ingeniis immorari & innutriti oportere: nusquam esse qui vbique est. In peregrinatione agentibus hoc euenire, vt multa hosti iia habeant, nullas amicitias: idè accidat est necesse iis qui nullius ingenio

Ardelionū
studia ta-
xantur.

familiariter se applicant, sed omnia cursim & properanter trāmittunt. Nihil æquè sanitatem impedit, quàm remediorū crebra mutatio. Non cōualescit planta quæ sæpius transfertur, &c. Sed iam satis lusimus. Veniamus ad argumentum Emblematis. Susceptum est in ardeliones, vanosque ostentatores, quo hominum genere nullum aliud impudentius aut inutilius; quandoquidem se omnia tenere, & ad vnguem nosse profiteantur, cum tamen reuera in iis præter iactantiam & importunam loquacitatem inuenias nihil. Sed lubet paucis in eiusmodi Thraſones inuehere, quòd omnia sibi tam temerè vendicent, tam nulla fronte arrogant, vt si cum aliis (quod fit sæpiusculè) rixantur,

*Tot pariter pelues, tot tintinnabula credas
Pulsari.*—

Excursus
in ardelio-
nes.

Quam enim ex omnibus artem aut disciplinam adduxeris in medium, cuius se imperitos non negent? Quid tam recòditum & obscurum in rerum arcanis esse potest, quod illi sua industria, miraque ingenij solertia non sint exactè complexi? Tanta est horum hominum tam malè feriatorum impudentia, tamque insolens proteruita, vt cum oculos, quòd aiunt, cornicum ausi sint configere, uemini debeat esse mirum, si de rebus, quas minimè compertas habent, cōtra omnium sententias & iudicia pronuncient audaciùs, & plus quàm par est, iniquiùs. Tum enim videas eos suam opinionem elato supercilio tueri accuratiùs, sic vt periculum sit, si coneris eos de causa deiicere, ne sua efferata licentia in te impotentius sæuiant quàm velles, acriùs inuchant, suaque Stentorea & vocalissima loquentia te tuasque rationes inuidiosè traducant apud imperitum vulgus, tibi omnem respondendi libertatem eximant. Si verò sit questio de literis quæ ad humanitatem pertinent, quas vel primoribus tantum labris degustarint, aut tibi tacendum, aut si penitus auscultare nolis, colloquendum est rariùs, eoque pacto vt non vsipiam te quicquam refellere posse videre. Si quid de Iurisprudencia fortè dicendum sit, tum bellè suo more excurrent. Nunquam, inquit, veteres exactè disciplinam legum sunt interpretati, aut, Farragines sunt glossematum intolerabiles, aut, Inter se mirabiliter pugnant, aut aliquid aliud eiusmodi. Si de arte medica sermo est, Nunquam tam concinnè, tamque opportunè (si modo fidem illis habeas) Galenus aut Hippocrates. Si de astrorum scientia, quid? Hoc lippis & tonforibus esse notissimum

tissimum contendunt, nempe vt diligenti hac & bene prouida cautione propriam inscitiam tegant. At si ad Theologiae reconditoris arcana deueniendum sit, aperient statim, quid iuris habeant in iis excutiendis: solertes se esse fingent, sudabunt nitendo, neque tamen hilum proficiunt, & abundè fatagent, nihil agent tamè. Nec est quod Philosophiam commemorem. Illi enim nihil nesciunt, qui tam serio per omnem disciplinarum circulum peruolitarunt, vt suo iudicio vel ipse Plato caecutiatur, Aristoteles ineptiat, Cicero garriat, Aquinas deliret, & Peripatetici omnes miserabiliter errent. Adeo sunt in omni disciplinarum genere exercitatissimi, vt, contra Socratis institutum & mentem, hoc tantum sciant, quòd omnia sciant: quin potius hoc tantum nesciant, quòd omnia ignorent. At si tam multa sciant, mirum est maximè, quòd se nesciant. Si enim vel quadam ex parte scirent quid illud sit γυνῶσι σαυτὸν, iam pridem perspexissent sapientiae aditum cuius obuium & patentem esse non posse, nisi cum aliquid se ignorare norit: aut si quid sciat, non oportere eo fastu intumescere, vt nullum alium scire melius posse & absolutius audeat existimare. Sed missos faciamus eiusmodi πολυπραγμονας, vniamulque ad carminis explicatorem. Vereor enim ne vehementius in rei literariae ardeliones inueham, & specialius id conferre videar in Sophistas quosdam iactabundos, nihilque non tentantes: quod quidem tamè in genere video intelligi de iis posse, qui suam operam & studium collocant in variis & multiplicibus vno eodemque tempore tentatis negotiis, quae certè aggredi possunt illi satis audacter & anxie, perficere verò constanter minimè possunt. In vetere quadam fabula inductus erat seruus quidam fatuus, & nihil non fatagens, qui asteriae vel ardeolae stellatae figuram repraesentaret, vt mores & conatus ardelionum exprimeret. Hi quotquot sunt, satis mouent sese: nihil tamen promouent, nihilque agunt, sed tantum fatagunt, idque ad modum adulterini & degeneris falconis, qui sit tantum ceuentis in aëre motus. Talem describit Aratum Martial. 1. & 2. lib. & Afrum 4. Talis est apud Terent. in Eunuch. Thraso, vt etiam Suffenus apud Catullum. Huc refer adagium, Callippides.

Ardeolam stellarem.] Plin. lib. 10. cap. 60. tria facit Ardeolarum Aræeo.
genera, quae sunt Leucon, ab albedine; Asterias, ab astrorum fulgore per similitudinem dicta; & Pellos, quia non ita in altum volat, πάλως enim propè sonat.

Fabula prisca.] Locum hunc, seu Emblematis fontem, malim repetere ex loco Aristotelis, qui est lib. 9. c. 18. De historia animal. ubi meminit huius priscae seu veteris fabulae. Ea avis & Pausania *ἰνυ*, id est, pigra & ignava nominatur.

Ceuere. *Ceuēt.*] Alas agitet, & volare contendat. Ceuere proprie clu-nes mouere, verbum obscenum. Persius Satyra 1.

— *An, Romule, ceues?*

Iuuenais 2.

An te ceuentem, Sexte, verebor? & 9.

Computat & ceuet. ponatur calculus.

Fides sit penes historicos.] Eiusmodi est illud Sallustij è Iugurthino: Ceterum fides eius rei penes auctores erit.

Avaritia.

Auaritia.

EMBLEMA LXXXIIII.

*HE V miser in medijs sitiens stat Tantalus undis,
Et poma esuriens proxima habere nequit.
Nomine mutato de te id dicetur auare,
Qui, quasi non habeas, non frueris quod habes.*

ESt avari hominis *typos*, sumpta ex Petronio Arbitro & Horatio, verbis quibusdam tantum mutatis. Ille enim ita in Satyrico:

Emblema-
tis typos
ex Petro-
nio Arbi-
tro & Ho-
ratus,

*Nec bibit inter aquas, nec poma siccacia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt
Diuitis haec magni facies erit, omnia late
Qui tenet, & siccicoquoquit ore famem.*

Hic vero i. Sermon. Satyra 1,
Tantalus à labris sitiens fugientia captat

*Flumina quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur congestis undique saccis
Indormis inhians, & tanquam parcere sacris
Cogeris, &c.*

Et Cornelius Gallus:

*Quid mihi diuitiæ, quarum si dempseris vsus,
Quamuis largus opum semper egenus ero.
Imò etiam pœna est partus incumbere rebus,
Quas cum possideas, este violare nefas.
Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas
Captat, & appositis abstinet ora cibus.*

Auari cõ-
ditiõ.

Sic enim auari hac in vita suos iam manes patiuntur, quibus quid mali optes nisi vt viuant diu? Macrob. Saturn. 1. Illos, inquit, epulis ante ora positis excruciaci fame, & inedia tabesce- re, significat eos quos magis magisque acquirendi desiderium cogit, presentem copiam non videre, & in affluentia inopes, egestatis mala in vbertate patiuntur, nescientes parta respice- re, dum egent habendis, χρημάτων δ' ὀρέξῃς, ἢ μὴ ἐρῃ: βίβηται κόρη, πινὺν ἰσχυάτην πολλῶν χαλιποτήρη, μέσονος γ' ἐρέξῃς μέσονος ἰ- δέας ποιῶσι, aiebat Bion: id est, Cupiditas habendarum opum, nisi aliqua satietate cohibeatur, extrema pauperiæ longè dete- rior est: maiores enim cupiditates egestatem quoque maio- rem arcessunt. Proinde si quem diuitem efficere voles, (dice- bat Epicurus) μὴ χρίματα προστίθει, τῆς δ' ἐπιθυμίας ἀνέχεο, non est quòd opes augeas, sed tollas cupiditatem. Dissentiunt inter se Poëtæ de causa pœnarum Tantalii, Alij enim ad infe- ros relegatum esse volunt, cuiusque capiti saxum impendere, cuius calum semper extimescat: eaque pœna cruciari, quòd Deorum liberalitate sit vsus intemperantiùs, cum eorum con- uiuiis interesset: vel quòd linguam habuerit incontinentem: vel quòd Pelopem filium membratim dissectum cõctumque cœtui Deorum comedendum apposuerit, vnde in inferis per- petua fame sitiq; torquetur, vel etiam in mediis epulis & aquis famelicus & siti enectus cogatur languescere. Referam huc Maximi Tyrij Platonici verba ex oratione 25. Quid obsecro, continua hominũ cupiditate egentius? Vbi enim semel animus suprà quàm necessarius exigit vsus, voluptatibus indulserit, priorẽ continuò fastidit, nouarum cupiditate detinetur. Et hoc est quòd Tãtali significat ænigma, cõtinuã videlicet voluptua- rij sitim, vt cum oblectationum interdum latices affluant, reced- ant interdũ, propterea cupiditatem refluxus excitetur; quibus

Max. Tyrij
locus.

nam cupiditatibus infestissimus dolor, metus ac perturbatio permixta sint. Nam quidnam homines timere peius solent, quam ne praesens voluptas elabatur? Graeca si quis malit haec sunt: τί γὰρ αὐτῆς πινυσθρον ἀνδρῶς ἐπιθυμοῦντ' ὀλιωκῶς, ἐπεὶ δ' αὖ γὰρ ἀπαξ ψυχὴ γίνεσθαι ἕδων ὑπὲρ τῶν αὐτῆς χρεῖαν, κὸς δ' αὖ τῶν προτέρων ἔχθ' ἡσὶ ἐτίρων ἔρα ἡσὶ τὸ τῶ Ταντάλη ἀνιγμα, τῷ τὸ πῦρ ἀρα, δι' ἧς ὀλιωκῆς ἀνδρῶς φιληδόνος, ἡσὶ ἕδων ἡσὶ νάματα προσίοντα ἡσὶ ἀπίοντα αὐδῆς, ἡσὶ παλιρροῖα ἐπιθυμιῶν, ἡσὶ λωπὴ πικρὰ ταύταις ἀνακηγκίμναι, ἡσὶ ταραχαί, ἡσὶ φόβοι. φοβερὴν μὲν γὰρ παροῦσα ἢ ἕδων μὴ ἀπληθῆ. Clitophō apud Achillem. Statium scriptorem veterem, lib. 2. loquens de amore puerorum, quem Menelaus vehementiorem dixerat muliebri: Quo pacto, ait vehementior? An quia simul atque apparuit, euanescit, nec amanti sui persuendi potestatem facit? sed Tantali poculo similis videtur: Sæpè enim etiam inter bibendum auolat, amansque nihil, quod hauriat, amplius inueniens, abire cogitur, atque etiam id, quod iam haustum est, prius eripitur, quam qui bibit, exaturetur, &c. Apud eundem Achillem eleganter detorquet fabulam Tantali Mellite alloquens Clitophontem, cuius Venerem provocare non poterat: Quamdiu, ait, eorum qui in aliquo sacratio cubant, morem imitabimur? Largam tu quidem aquæ mihi copiam offers: verùm ne hauriam, vetas. Tantone tempore, vt propter fluuium sedeam, sitimque explere non possim? Næ ego Tantali mensæ haud dissimilem totum sortita sum, &c. Lege adag. Tantali pœnæ: & Tantali talenta. Lucian. in Dialogis mortuorum, Horat. i. Epistol. ad Iulium Florum, & Ciceron. vltimum paradoxum.

Achilles
Statius.

Isifer.] Tantalus, quasi ταντάλατ, id est, infelicissimus, Plauto in Cratylo. Apul. lib. de Deo Socratis: solus Tantali vice in suis diuitiis inops, egens, pauper, non quidem fluentium vllum fugitium captat, & fallacis vndæ sitim, &c.

Tantalus
vnde di-
ctus.

Qui quasi.] Vulgatissimum illud, Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet. Marsupiorum ministrum. i. δούλον τῶν βαλυτιῶν, avarum hominem vocat Eunapius Sardinus. talis describitur in Aulularia Plauti Euclio, miserrimus senex, amittendi metu sese perpetuò excrucians. Contrà laudatur à Theocrito Ptolemæus Philadelphus, qui domi suæ non occultaret opes inutiles, vt formicæ solent, quæ aurum penitus egestum in antris asseruare memorantur, vt Solinus & alij quidam tradunt. Huc Horatian. Magna inter opes inops. 3. Carm. 16.

In auaros.

EMBLEMA LXXXV.

SEPTITIVS populos inter ditissimus omnes,
 Arma senex nullus quo magis ampla tenet:
 Defraudans geniūq; suū, mensaq; paratas,
 Nil præter betas durasq; rapa vorat.
 Cui similem dicam hunc inopem quem copia reddi?
 Anne asino? sic est: instar hic eius habet.
 Namque asinus dorso pretiosa obsonia gestat,
 Sed; rubo aut dura carice pauper alit.

Plutarchus libello πρὸς ἀστυνέως meminit negociatoris cuiusdam Chij, qui omnium maximè auarus, tamen multum vini, primæque bonitatis venderet, ipse tamen sibi acidum

dum, vappamque conquitebat. Et fortasse is fuit, à quo cūm profugisset seruus, rogatus quamobrem se ab heri dominio fugitiuus extulisset: Quia, inquit, cūm præstò bona sint, mala tamen quærete solet, quippe qui vinum generosum vendat, tantūmque subacido & vitiatò vitur. Itaque rectè genus id hominum comparatur alicui, qui tērgo gesserit epulas, opiparas, obsoniaque delicatissima, & tamen carduis tæditet. Pierique enim sunt adeò excordes, tamque sui parum memores, vt solo pæne mucido, γάρρα, & larido subrancido se expleant, quamquam opimis possessionibus abundant. In quo sanè vt genium insigniter defraudant, sic & partis ad vsum humanum cōcessis miserabiliter aburuntur. Verba huc apponam. Plutarchi: *ἡσπυρ κί σιμῶσαι τὸ χάριτον ἐν τῆς σαρκίς ἔλλουσιν, ὅτω τὰ κἀκίστα τῶν ἰδίων σωάγαι ἐπὶ σωτέρου, οὐδὲν τι τῶ χι βελτίον γυνίμιν*, ὅς ποδὸν καὶ χρηστὸν οἶνον ἰτροίε πι πρῶσκων, ἰαυτῶ πρὸς τὰν ἀρίστην ἐξί-
πλω ἰσῆται διαγινίμιν οἰκίτης δ' τις ἰσῶτηδὲς ὑφ' ἑτέρου τί πικρὸν τὰ τον διαπίτην καταλείπει, καὶ γὰρ τῶν (ἔφην) παρίτων, κακὸν ἰη-
*τῶντα. καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ χρηστὰ καὶ πῆτιμα τῶν ἰδίων ὑπερβαί-
 νοντες, ἐπὶ τα δυσχερῆ καὶ μοχθηρὰ τρέχουσιν.* Referam Latine, vt poterò: Vt cucurbitulæ pessimum è carne sanguinem eliciunt: sic tu quæque pessima in teipsum confers, nihilo melior illo mercatore Chio, qui cūm magnam vini generosi copiam venderet aliis, sibi vappam & acidum vinum seruabat. Eius itaque famulus rogatus, cur ab hero fugisset: Quia, inquit, cūm ei bona ad sint, malum tamen conquiri. Ei longè multi similes sua-
 uia poculentà transmittunt, & ad molesta prauaque quasi occurrunt. Idem *πῆσι φιλοπλητίας οὐδὲν ἰὸ πάσχων, ὡσπερ εὐδὲ βαλλόντις ξύλα καὶ φρύγανα κατακρημίζων, ἀπὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπνεύων, λουτροῦ δὲ μὴ μετιχων, μὴδὲ ἀλείας, μὴδὲ κατακρί-
 τῶτος.* Nihil capiens inde commodi, veluti balneatoris asinus, qui ligna & sarmenta defert, semper fumo plenus ac fauillis, nunquam autem balnei patticeps, neque temporis, neque muu-
 dicii. Simile est illud ex secundo Epigrammatōn:

Πολλὰς μοι ἰάδας ψήφισε ἀρτεμίδωρ
 καὶ μὴδὲν δαπαροῦν βίβισκε δασύων
 Πολλὰς αἰ χερσὶ τιμῆς καὶ εὐχρηστῶν ἔχουσας
 Πολλὰς ὑπὸ τῶν χερῶν ἰδοῦσι μῖνον.

Hec est,

Vineus vt muli, dum sumptus præcænet omnes,
 Supputat innumeras Artemidorus opes.

Auari asino compari.

Locus Plutarchi.

*Aurum sepè gerunt ingentia pondera dorso
Muli, sed sicum non nisi gramen edunt.*

Ex M. Tullio citari hoc meminit : ferebat hanc quoque iniquitatem Septius, & imbri frumenta in arca corrumpi patiebatur.

Talis Opimius apud Horatium 2. Satyrarum 3.

*Pauper Opimius argenti positi intus & auri,
Qui veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappamque profestis,
Quondam lethargo grandie est oppressus, &c.*

Defraudare genium. *Defraudans geniúmque suum.*] Defraudare genium, est nature denegare quod appetit : cui opponitur, Indulgere genio, animo obsequi. Plaut. in Aulul.

*Perditissimus ego sum omnium in terra,
Nam quid mihi opus vita est, qui tantum auri
Perdidi, quod custodiui sedulo? egomet me fraudavi,
Animúmque meum, geniúmque meum, &c.*

Et Terentius Phormione:

— suum defraudans genium.

Betas duraque rapa.] Synecdoche, pro quibuslibet abiectis eduliis : in quo notanda sordities avarorum.

Inopem quem copia reddit?] Antitheta. Quidium imitatur 3. Metamorph.

Quod cupio, mecum est, inopem me copia fecit.

Séque rubo, aut, &c.] Alludit ad illud: Afrius stramina mauult quàm aurum. Id genus homines à Græcis nominati *κραδισταγοι*, & cumini sectores ab Aristotele, *κνυμινιστριται*, 4. Moral. ad Nicomach.

In aulicos.

EMBLEMA LXXXVI.

VANA Palatinos, quos educat aula clientes
 Dicitur auratis nebere compedibus.

Alusio est ad Diogenis apophthegma: dicebat enim Aristippum (Philosophum aulicum) aureis teneri compedibus, ne posset exire; quod splendidiore Principum vita captus, Philosophicam vitam mentiretur. In quo sensu etiam Seneca dixit, stultum esse compedes suas, quamquam aureas, adamare. Id tamen quam studiosè faciant aulici, nemo est quin videat. Non enim animaduertunt quantum voluptatis & oblectamenti suppediter vivere *λιτῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἐλευθέρῳ ἢ*, nec aliis gnathonum more, aut parasitorum nescio cuius rei gratia, manum deosculari, ridenti arridere, & fœdè palpando quamlibet personam induere. In quibus fa-

Aureæ cō-
 pedes aulicorum.

Etitan

Etirandis quid (obsecro) fidei aut bonæ mentis, quæ honesti ratio esse potest, cum simulationis & perfidia sentinam inexhaustam in animo presentem ubique circumferant? Ea de re copiosius Lucianus, eo scilicet Commentario quod scripsit De iis qui conducti mercede in diuitum familiis viuunt. Apud Plutarc. Theophrastus exprobrat Aristoteli, quod relicta Academia mallet in Philippi aula versari, quod & antè fuerat à Diogene reprehensum, Aristotelem cenare quando Philippo, Diogenem cum Diogeni placeret. Quantum autem pertinet ad nostri distichi materiam, videtur respicere ad M. Catonis lepidam sententiam. Dicebat enim fures priuatorum furtorum in neruo & compedibus ætatem agere, publicos in auro & purpura visendos. Reculit Gellius lib. 11. cap. 18. Huc Auræ compedes: & Leo chordula vincetus.

In sordidos.

EMBLEMA LXXXVII.

QV AE rostro, clystere velut, sibi proluit aluum
 Ibis, Niliacis cognita littoribus,
 Transu opprobrii in nomen: quo Publius hostem
 Naso suum appellat, Battiadesque suam.

ID dicitur in putidos & sorditie quadam insignes, ut qui tur- Homine
 pia, & quæ alioqui silentij fidem requiritur, eructantes ape- impuri &
 riunt, & quæ natura prouida voluit esse tecta, detegunt euul- sordidi.
 gantque: sicque interdum loquuntur, ut quod vulgò dici solet,
 podicem ex ore faciunt. Hos itaque non ab re Ibides dixeris, id
 est, sordidos & ineptulos, indignos inquam, qui in hominum
 albo numerètur, perspecto auis ingenio. Hæ enim rostri adū-
 citate

citare se per eam purgat partem, id est, aluum qua reddi ciborum onera maximè est salubre: itaque clysteris usum primùm dicitur ostendisse. Plinius lib.8.cap.27. & Aristot.9.De naturæ animal. Quamobrem Ovidius & Callimachus suos æmulos & obrectatores hoc nomine insignes esse voluerunt, ut mox subiiciam. κλύστω idem est quod abluo: unde clyster nomen habet.

Callimachus.

Quo Publius hostem Naso, &c.] Callimachus Poëta Cyrenæus Batti filius (hinc Battiades dictus) discipulus Hemocratis Iasæi Grammatici, Apollonium Rhodium, qui se ingratum discipulum præbuerat, diris imprecationibus deuouit, eumque per contemptum Ibim nominauit, quasi auem Ægyptiam & Alexandrinam, siue quod Alexandrinus esset, quamuis Rhodius diceretur, siue quod spurcissimus & impudētissimus. Sic etiam Ovidius Callimachum imitatus, aduersarium quendam suum Ibim appellauit, quod virum Romanum mentiretur: vel quod exulantis Ouidij vxorem turpi amore tactus sollicitaret: multa que ad Augustum deferret, quo diutiùs in exilio Poëta detineretur. Itaque doctum emisit Poëmation in Ibim Naso, in quo non expressit maledici nomen, siue quod inultus maledicat, & prouocatus regerat in eum conuicia, siue quod aliquem nominatim carpere, & ita verbis profcindere lege prohibitum esset. Ovidius eodem opusculo in Ibim:

Ouid.in
Ibim.

Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibim:

Hoc ego deuoueo teque, tuosque modo.

De Ibide, lege quæ scribit Plutarchus, Commen. Vtrum plus rationis insit in terrestribus animantibus quam aquatilibus.

Strabo 17.lib. ἡμῶν τῶν δὲ ἰβῦς πελαργώδης μὴ κατὰ σχῆμα καὶ μέγεθος. διττὴ δὲ πτωχόισι, ἢ μὴ πελαργώδης, ἢ δὲ ὀλυμπευαμένη δ' ἀντὶ τῆς ἀπάσης τριόδου ἐν Αλεξάνδρεια. Suidas meminit huius poëmatis, ἰβῦς, inquit, ὅστις ποίημα ἐπιτηδευόμενον ἐκ ἀσάφειας καὶ λοιδορίας εἰς τινὰ ἰβῦν γεγέμενον ἐχθρὸν τοῦ Καλλιμάχου, ἢ δ' οὐτὶ Ἀπολλωνίου ὁ γράψας τὰ ἀργυροκόπια. At Apollonius non tam doctori suo, quam patrie ingratus, merito nomen id fortitus est, præcipuè cum per ignominiam uocabulum spurcissimæ uolueris, qua refertissima patria fuit quantum auerfabatur, ferre coactus esset.

In diuites publico malo.

EMBLEMA LXXXVIII.

*Anguillas quisquis captat, si limpida verrat
 Flumina, si illimes ausu adire lacus,
 Cassus erit, ludetque operam: multum excitet ergo
 Si creta, & vitreas palmula turbet aquas?
 Diues erit: Sic ips res publica turbida lucro est,
 Qui paoe, arctati legibus, esuriunt.*

ID videtur sumptum ex apólogo quodam Æsopico, de pisca-
 tore aquam verberante, vt fugientes pisces incauté in retia
 prolaberentur. Quam aquarum turbationem cum culparet ali-
 quis, statim huic piscator: At nisi, ait, sic moueatur vnda, me mo-
 ri esurientem est necesse. Quod sanè apertè designat,

πίδαυον θυμαγωγὸι τότε μάλιτα ἐργάζονται. ὅταν τὰς πατρίδας ἐπι-
 τάσιν περιάγωσιν: eos nempe qui Rerum publ. clauum tenent,
 tum vel maxime quaestum facere, cum patria, sua opera, labo-
 rat seditione. Proinde vulgato Adagio ij dicuntur anguilla
 captare, qui priuati quaestus gratia tumultus concitant, eum vi-
 deant publico Reipubl. statu nihil se posse corradere. Itaque
 non mirum, si seditiones enatas esse gaudeant, vel etiam exci-
 tent, quo publicum ciuitatis malum in suum vertant commo-
 dū. Prouerbij vsam ex Aristophanis verbis colligere erit facile.

Anguillas
 qui dicantur
 tur captare.

Ὁ πῶς γὰρ οἱ τὰς ἀχλεις θυμαγωγὸι περιάγουσιν.

Ὁ τῶς μὲν κλίμῃ κατὰ σὴ λαμβάνουσιν ὄδον.

Ἐν δὲ ἀνάτῃ καὶ κατὰ τὴν βορβορον κινῶσιν

Αἰρετοί, καὶ οὐ λαμβάνουσιν ἰσὺ πῶς τὰς ἀχλεις.

Fecisti, vt is qui captat anguillas, facit;

Quieta cum sunt stagna, ventatur nihil.

Sed cœnum vbi omnis illac & hac subuenterit,

Captura magna est: tu quoque vbi perturbaueris

Hanc ciuitatem & inde plurimum capis.

Principum
 quorundā
 sapina.

Hanc artem (heu nimium) callent quidā Principes θυμαγωγῶν,
 qui tyrannico concilio in ciuitatibus diuidia ferunt, quo licen-
 tius mulceant miseram plebeculam. Notissimum est quod ia-
 ctitant magni illi latrones à laqueo immunes, nihil esse vilius
 & opportunius, quam in aqua turbida piscari: Sic viuitur: ea est
 morum deprauatio atque hominum peruersitas, vt qui ipsi sa-
 penumero legum facia tractant, aut certe quibus vt custodibus
 alleruanda & tutanda conceduntur, ipsimet legum solutis &
 perfractis repagulis victitent. Memini quæ aliquando Marius
 aperte libereque factus est. Bello enim contra Cimbrog gesto,
 cum mille Camertes ciuitate donasse, idque quibusdam repre-
 henderetur, vt à legibus patriis alienum, statim ait se inter ar-
 morum strepitus legum præscriptum & quasi vocem audire mi-
 nimè potuisse. Lege prouerb. Anguillas captare, & Pierij Hie-
 roglyph. lib. 29:

Cassius erit, laudetque operam.] Id est, spe excidet, frustra se labo-
 ralle sentiet. Prouebiales metaphora.

Palmula. *Palmula.*] Remi extrema pars, sic dicta eò quòd protensa est
 in modum palmæ. Virg. 5. *Aneid.*

Littus ara, & leuas stringat sine palmula cantes.

Aqua vi
 πῆδ. *Vitreæ aquas.*] Per similitudinem vitreæ dicuntur aquæ, cum
 sunt quieræ, nec turbata. Statius 5. *Siluarum:*—*Vitreæque natam*
Plaudit aquas.—

Sic hęc res publica, &c.] Similitudo erat, cuius hęc est est ἀπίδο-
σις.

Pace.] Pacis tempore.

Arctati legibus.] Elegans metaphora à vinculis aut compedi-
bus, quibus illigati fontes retinentur. Lex, teste Cicerone, vin-
culum est ciuitatis, libertatis fundamentum, fons æquitatis, &c.
Nec sanè aliunde magis florent Respublicæ quàm cum legum
viget auctoritas: quæ institutæ sunt præcipuè, vt earum metu
humana cœrceatur audacia, tutaq; sit inter improbos innocen-
tia, tradit Isidorus auctor non omninò malus. Huc pertinet
quod alicubi dictum est à Demosthene: ὁδὸν ὀφειλὸν πάλαι, ἄντις
μὴ νεύουσι ἐπὶ τῆς ἀδικούντος ἔχουσι.

Lex cur
primùm
lata.

Legis virtus est imperare, vetare, permittere, punire, ait Mo-
destinus. Seneca 95. epist. appellat leges minis mixta præcepta,
constituuntur itaque leges pœna; infirma enim lex est quæ ner-
uos non habet aduersus facinorosos, inquit Demosth. ergo pu-
nit lex ea etiam interdicto quæ non sponte admittuntur flagi-
tia, sed culpa aliqua atque ignorantia: vt lex Aquilia culpam in
damno dato vel leuissimam, l. 31. Si putator, l. 44. ad l. Aquil. D.
Sed ad rem: leges constringunt improbos, aliosq; in officio cõ-
tinent Repub. quieta, nullòquè tentatâ tumultu. Sic M. Tull. pro
Sextio: illum tot iam funeribus Reipubl. exultantem ac tripu-
diantem, legum, si posset, laqueis constringeret. Rebus enim
perturbatis scelerati homines sibi pollicètur impunitatem, qua
nulla maior ad peccadum illecebra. Proinde apud Suetonium,
Iulius Cæsar dictitabat iis quos grauior criminum vel inopiæ
luxuriæue vis irgeret, bello ciuili opus esse.

X

In auaros, vel quibus melior conditio ab
extraneis offertur.

EMBLEMA LXXXIX,

*Delphinus insidens vada caerulea sulcat Arion,
Hocque aures mulcet, frenat & ora sono,
Quam sit auari hominis, non tam mens dira ferarum est:
Quisque viris rapimur, piscibus eripimur.*

Fons Em-
blematis.

* Α' γ' χ' δ' ι.

ID extulit è Græco Βιάννος hexasticho, quod est i. Epigr. sic
autem:

Φάρις δ' τ' ἀνάλοι τυρσαλίδ' * ἰγγυδι δίνας
φορμιτ' ἀν' ἀράτος δῆκου ὑπερβύδιον,
Αὐτίνα μὲν κιδάρα λιγυχηϊ δεξάτο δελφίον
Σύνδρονον, ἐν δὲ βυθῷ ὑπέχ' ἑλισσέμεν' ©,
Μίχρῳ ἐπ' ἰσμὸν ἑκίλας κορίνδιον, ἦρα δ' ἀλάσας,
Ἰσχυὸς ἀνδρῶπων ἔχει δικαιοτέρας.

Sic reddidimus:

Precipitem è naui citharædum aliquando latrones

In vastum pelagi fortè dedere fretum,

Protinus in mediis delphin apparuit undis

Illicio grata dulcis sonæque chelys:

Sefforémque istnum deuexit adusque Corinthi,

Fluctibus & mediis reddidit incolumem.

Hinc patet indomito meliores equore nasci

Pisces, quàm tellus gignat alumna viros.

Historiam, seu (si mauis) fabulam copiosè tractauit Herodotus lib. 1. & post eum Gellius cap. ultimo lib. 16. retulit & Ouidius 2. Fastor. ea est de Arione citharædo, qui arte sua pecuniis par-
tis cum patriam repeteret Corinthum, in piratas incidit, qui nummorum causa consilium ceperunt de eo interficiendo; seruati hi-
quod ubi animaduertisset, impetrata ab eis venia fidibus ceci-
nit; tum statim è prora sese in profundum deiecit: quem subito à delphino excerptum, & dorso Corinthum vsque vectū aiunt.
Alludit ad hanc historiam Propertius, elegia 2. ad Cynthiam, de somnio naufragij:

Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,

Qui puto Arioniam vexerat antè ratem.

Enalum etiam adolescentem in mari à Delphinis seruatum eodem penè quo Ariona modo, retulit in Symposio septem sapientum Plutarch. Itidem narratur de Telemacho puerulo; qui cum fortè in mare decidisset, excipientibus Delphinis, ab imòque retrahentibus, euasit. Ait idem Plutarch. ad finem disputationis, qua inquit, An sit aliquid in brutis rationis. Id autem dicitur, & non iniuria flectitur in crudelem & insatiabilem hominum auaritiam, qui in vitam aliorum non verentur conspire, quò bonis eorum & opibus potiri quoquo modo queant. Hincq; admonemur, mitiores esse feras in hominem quàm ipse homo in hominem sit. Quid verò scelestius aut deterius ea cupiditate habendi, quæ non modò sui facit immemorem, sed etiam sibi & aliis exitialem? Eam itaque rectè Menander appellat *μεγιστον ανδρωποις κακος*; Euripides verissimè,

Ο σης χ' εστι το πλεον εχον πιφνη αυτης,

Ουδεν φρονει διναιεν, ουδεν βουλεται,

Φιλοις τ' αμικτ' εστι και παση πινη.

Et Bion Sophista optinè τὸ φιλαργυριον μητροπονιν πασης κα-
κίας ητις censuit. Cur autem summum malum à quibusdā dicatur
auaritia, in pròptu ratio est, quòd ea vix vnquã sola esse queat: summum
quippè cum perpetuas habeat sibi comites rapinam, periurium, malum.

mendacium, prodicionem, atque etiam parricidium, quod exemplis longè multis perspicuum esse potest: sed vnum ad rem presentem satis erit, quod ex Aristotele protulit Aristonymus: Socios octo latrones de spoliis inter se concertasse, ex quibus quatuor sunt interfecti: deinde quatuor alios rursus eo nomine dimicasse: vnde factum vt duo tantum fuerint superstites, qui etiam cum rixandi finem non facerent, vnus ex omnibus ad extremum incolumis euasit. Sed quid reliqui tandem futurum, si etiam dextra in sinistram armetur? Hæc ille. Cicero pro Quintio: Nullum est officium tam sanctum atque solemne, quod non avaritia comminuere atque violare soleat. Et quidem statim omnis iustitia negligitur, & aliena per iniuriam occupatur, cum pectus avaritia, miseroq; cupidine feruet, ait Horatius.

Vada cærulea.] Mare cæruleum.

Sulcat.] Μεταφορὰ ab aratoribus, pro eo quod est, secat, profcindit, transgreditur.

Frenat & ora sono.] Ab equis translatio in verbo, frenat, pro eo quod est, retinet, sistit, regit.

Viris rapimur, piscibus eripimur.] Id paulò antè carmen Græcum expressit:

Ἡ βᾶ θάλασσα

Ἰχθῦς ἀνθρώπων ἔχει δικαιοτέρας.

Est & eiusdem argumenti 4. Α' ὑδολογ. Epigramma, cuius conclusio eadem cum Alciati versu vltimo,

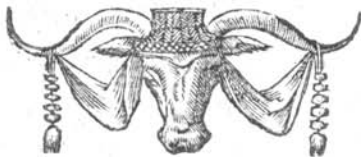
Κτενι: μεθ' ἀνθρώπων, ἰχθύσι σωζι: μεθα.

Cui conuenit Ouidianum illud ex 1. Trist. eleg. 4.

Cumque minor Ioue sit tumidis qui regnat in vndis,

Illum Neptuni, me Iouis ira premit.

Gula.

Gula.

EMBLEMA XC.

CVRCVLONE gruis, tumida vir pingitur aluo,
 Qui Larum, aut manibus gestat Onocrotalum.
 Talis forma fuit Dionysi, & talis Apici,
 Et gula quos celebres deliciofa facit.

HAc eicōne depinguntur lurcones & gulosi seu helluones, Gulosorū
 quorum illis tribuit gruis collum, vt sibi dari postulabat imago.
 Philoxenus: his, vel (etiam si maus) vtrisque ventrem maximè
 prominentem. Expressit autem ventris hæc gulæque mancipia,
 duarum auium maximè furaciam, & gulæ deditarum imagine.
 Larus enim edacissimus est, qui quod totam escam ore deuor-
 ret, locum fecit pro uerbo, Larus hians. Auicula est è mari vi-
 ctum queritans aut lacubus, quæ Gavia Latinis dicitur. Hinc
 Maron, quidam parodus, Chætephonem parasitum compara-

Larus.

Onocrotalus.

uit famelico laro, eo quòd voracissimus esset helluo. *πρῶτον λάρω ὄρνιθι τοικῶς.* Onocrotalus autem olorum similitudinem habet: nec omninò differre videretur Onocrotali & olores, nisi faucibus ipsis inesset alterius vteri genus. Huc enim inexplebile animal congerit, mira vt sit rapacitas, mox perfecta rapina sensim inde in os reddita, in veram aluum ruminatis modo refert. Plin. c. 47. lib. 10. Et hæc bellissima gulosorum insignia.

Martialis vndecimo lib. ——— *Et quàm*

Turpe Rauennatis guttur Onocrotali.

Melanthius.

Melanthij Poëtae tragicæ *εὐφορίας* insignis votum fuisse traditur, vt collū olorum optaret, quo diutius dapum sensu frueretur: vt etiam eius quem superius attigi, qui sibi à Diis volebat impartiri *τρίων ἴχθυον ἢ λαρυγγα πηχ. ων. i.* guttur tres longum cubitos, cuius est mentio apud Gellium 19. c. 2.

Curculio.

Curculione gruis.] Gruis collo. Videtur ex proprio fecisse appellatum: est enim curculio, vermis edacissimus, quasi gurgulio sic dictus, & frumenti sortitus vocabulū; quo nomine sunt etiā notati plerique parafiti, vt ex 2. Miscellan. Nannij discies.

Tumida vtr pinguitur alno.] Id est, *φύσκου*, quasi dicas vētrosum: quo epitheto notatus est Ptolemæus Evergetes, propter abdominis studium. Vt Alexus Pittacum Mitylenæum *φίλονα ἢ γάστραν*, quòd pinguem haberet aqualiculum, appellauit, teste Laërtio. Citatur ab Athenæo ex Euripide, sicuti & à Galeno oratione *ἐπὶ τὰς τέχνας.*

Γνάθου τε δούλου καὶ ὄρνιθι: Abdominis minister, & seruus gula. Huic conuenit Persianum hoc Satyr. 1.

Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet.

Id hominum genus vocantur *πρωγάστρες* Græcè, nempe quæ pingui abdomine venter prominet.

Apicius.

Talis forma fuit Dionysi, &c.] Duos hosce inter gulosos insignes memorat Athenæus lib. 1. c. 3. Dipnosoph. Apicius quidem omnium helluonum maximus gurges, librum etiam edidit De gula irritamenti: non enim satis habuit Principum congrua & Capitolij: vētigal deuorasse. Hunc sibi manus intulisse quidam referunt, cum subductis rationibus ex sextertio milites quod in culinam congesserat, centies tantum superesse sibi cognouisset. Lege Plin. 9. c. 17.

Insigniter gulosi.

Et gula quos celebres, &c.] Vt, præter superius nominatos, Gnaitho Siculus, Publ. Gallonius, Æsopus, Clodius Albinus, Altydamas, Abron, & quamplurimi alij, quorum luxus ex veterum monumentis hinc inde colliges.

Ocni effigies, de iis qui meretricibus donant,
quod in bonos vsus verti debeant.

EMBLEMA XXI.

IMPIGER haud cessat funem contexere sparto,
Humidâque artifici iungere fila manu.
Sed quantum multis vix torquet strennuus horis,
Protinus ignavi ventris asella vorat.
Femina iners animal, facili congesta marito
Lucra rapit, mundum prodigit inque suum.

ID ex Pausaniae Phocicis tractum, enumeratis enim aliquot
statuis Deorum & Heroum Polygnoti manu depictis, post
has virum quendam sedere ait, inscriptionemque indicare
eum esse Ocnum, qui taxat è funco restim vel funem, sed astan-

Charact
Emble
matis.

tem asellam totum quod ille laboriosè texuerit arrodentem. Gnauum & industrium hominè fuisse Ocnium aiunt, qui uxorem sumptuosam & prodigam habuerit, quæ profundere confueuerat quicquid ille operè faciundo per summum laborem quærisset, idque per ambages voluisse Polygnotum designare. Compertum est etiam Ionum vulgò prouerbiū esse, quoties hominem significant ad laborem quidem vehementer propensum, sed nihil inde capientem commodi, Ocnium funiculum torquet. Ita fermè Pausanias. Huius quidem effigie Plutarchus meminit libello *περί οὐδονίας*, & Plin. 35. cap. 11. inter opera, ni fallor, Socratis pictoris. Sic & Propertius 4. Elegiarū:

Ocni funiculum torquere.

*Dignior obliquo funem qui torqueat Ocnio,
Aeternūque tuam pascat asella famem.*

Retulit & commodè 12. Hieroglyphicōn Pierius. lege cap. 81. Miscellan. Politiani.

Impiger.] Diligens, industrius. Virgil. 1. Æneid.

— ille impiger hausit

Spumantem pateram.

Et Ouid. 1. Metamorph.

— patrios adit impiger ortus.

Nomen
Ocni.

Videtur tamen (quod obiter dixerim) adiectiuum hoc differre vel maxime à nomine Ocni, quod propriè ignauum, & qui faciat aliquid grauatè, significat. Dicitur enim *ὄκνος* & *ὄκνοσις*, & ipsa *ὄκνοσις* dicitur *ὄκνος* & *ὄκνοσις*: sed & *ὄκνος*, idem est quod pigrescere. Hæc tamen dictio ad sensum potius attingit: ignauus enim est, nihilque agit, tamen si laboret, qui suas opes malè collocat, easque in vsus minime necessarios erogat.

Sparto.] Genista. sic enim quidam interpretantur. Spartum verò genus est herbæ apud Hispanos frequentissimæ.

Humidaque artificii.] *πυρίσσοσις* testis:

Femina iners animal.] Laborat totis diebus homuncio, speratque ditescere, sed quicquid labore tam improbo partum enascitur, ad ornatum quendam suum transfert prodiga & insolens mulier. vnde verò verius à Iuuenale scriptum Satyr. 6.

Mulier prodiga.

Prodiga non sentit pereuntem femina sensum,

Ac velut exhausta rediuuius pullulet arca

Numus, & è pleno semper tollatur aceruo:

Non vnquam r. putat quanti sua gaudia consistunt.

Mundus muliebris.

Quò pertinet adagium, Mulieris podex, in Chiliad. Adag.

Mundum.] Liuius in oratione Catonis pro lege Oppia conseruanda:

seruanda: Munditiæ, ornatus, & cultus, hæc feminarum insignia sunt, his gaudent & gloriantur, hunc mundum muliebrem appellarunt maiores nostri. Nonius ex Lucilio:

Legauit quidam uxori mundum omne penumque.

Vlpianus noster ait mundo muliebri contineri specula, vnguenta, vasa vnguentaria, & si qua dici similia possunt, distinguitque muliebria ornamenta à mundo muliebri, ac si mulier possit esse munda, nec tamen ornata: vt solet in iis contingere quæ se mundarint lotæ in balneo, neque se ornarint: & contrà, est aliqua ornata, nec tamen mundata. Sed hoc nimium subtiliter à Iurisconsulto; nam apud oratores, poëtas, alióscque terfos auctores, mundo muliebri non ea modò continentur quibus mulier fit mundior, sed etiam quibus ornatio. Val. Max. lib. 9. cap. De luxuria & libidine, memorabile refert exemplum de abrogata lege Oppia quæ lata fuerat olim bello Punico secundo ad coërcendam mulierum luxuriam: sed eas tamen ait excusari mentis imbecillitate, & grauiorum operum negata affectatione, quamobrem omne studium ad curiosorem sui cultum illis permitti.

Prodigit.] Consumit, dissipat; verbum aptissimum ad prodigalitatem notandam.

X 5

Parasitos.

EMBLEMA CXII.

QVOS tibi donamus, fluuiales accipe cancos,
 Munera conueniunt moribus ista tuis.
 His oculi vigiles, & forfice pluribus ordo
 Chelarum armatus, maximaque aluus adest:
 Sic tibi propensus stat pingui abdomine venter,
 Pernicesque pedes, spiculaque apta pedi.
 Cum vagus in triuiis, mensaque sedilibus erras,
 Inque altos mordax scommata falsi iacis.

Apparet hoc susceptum esse in mordacem quendam *νεγι ἀ-*
καλινην τιμωρον scurram, cui symbolicè cancos fluuia-
 les dono dat, parasiticis moribus apprimè respondentes. De-

corum

eorum itaque setuat in eo, quòd rationem habeat personæ cui hæc tribuat: interea que graphicè depingat hominis importuni & obrectantis effrenatam licentiam, qui ad quæstum & ventrè ^{Licentia nimia parasiti.} omnia conferat sua studia, vt aliis, & plerumque etiam præsentibus obloquatur, in quos ei aculetur molesta & acria quædam dicteria. Id autem genus hominum si quando iocandi fines trāsiliant, ita vt è salibus hilari fronte acceptis, & datis ad scomata mordacia se conferant, iam tum fastidio esse non ab re incipiunt: nec enim sapiunt qui iis omnia licere volunt; quandoquidem nihil magis lubricum sit & importunū conuicio, quod quasi melle litum animos ingreditur. Parasitum Luciani & Iuuenal. 3. & 4. Satyr. perlege.

Oculi vigiles.] Aperi: quod refert parasitorum vigilantiam in obseruandis aliorum mensis. Euolue Proverb. ἀλλοτριοφάγοι in Chiliad.

Et forficæ plurimus ordo. &c.] ἀλλογορία ab exercitu. Pedes habent cancri fluuiales ad modum forficis. Forfex sutorum est instrumentum, quo pannum aptant, & in frustra commoda dissecant. Chelæ autem sunt cancrorum brachia, à Græco χελύξ, quod etiam significat vngulam. Huc pertinet Pliniana descriptio cancrorum, quæ est lib. 9. cap. 31.

Stat pingui abdomine venter.] Abdomē, pinguedo est spinæ ad-hærens, in qua sunt renes: tamen à pube ad præcordia fursum versus abdomen peruenire Cornelius Celsus tradit lib. 4. Iuuē.

Abdomen.

—— *Venter adest abdomine tardus.*

Ausonius Eidyllio 9. cui Mosella nomen:

—— *Cui prodiga nutat.*

Aluus, opimatoque fluens abdomine venter.

Certè parasitus dicitur Eustathio γαστριπληξ, quòd abdomini inferuiat.

Cum vagus.] Horat. 1. Epistolar. bellè scurram ita descripsit:

Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret;

Impransus, non qui ciuem dignosceret hoste;

Quelibet in quemuis opprobria fingere seuis;

Pernicies & tempestas, barathrumque macelli.

Scurræ descriptio.

Mensæque sedilibus erras.] Hinc epitheta, τραπιστολιχὸς, quòd mensas illingat, & nidorem è cibus surgentē rabido ore carpat. Hinc δουράπας, aut δουράσπας, quòd foribus alienis insidietur, nèpè qui sueuerit aliena viuere quadra. Prou. Sartag. pernicies.

Scommata salsa.] Epitheti metaphora. De scommatum generibus Macrobius Saturnal. 7. cap. 5.

Paruata

Paruam culinam duobus ganeonibus non
sufficere.

EMBLEMA XCIII.

*In modicis nihil est quod quis lucretur : & unum
Arbustum geminos non alit erithacos.*

Aliud.

*In tenui spes nulla lucri est : vnoque residunt
Arbusto gemina non bene ficedula.*

D *Vobis ganeonibus*] Ganeo, cui vite modus est culina, ut Varro describit, quanquam à M. Tullio sumatur etiam proscortatore qui prostibula & meretriculas affectatur.

Non

Non est multum lucri expectandum ex rebus minimis, in quibus quanquam multum laboris & opera collocetur, tamen E rebus minimis parum lucri. fructus inde parum capitur. At in rerum maiorum administratione utilitas multo confurgit vberior, quamobrem vulgo variis efferuntur modis adagia, vt in tenui statu consorti non esse locum dicamus; qualia sunt ista, Domus vna duos non alit canes, vt nec vnum arbutum duos erithacos. Vno ramo non bene sedent duæ ficedulae; & quod nostrates iocando efferunt, Nostra ianua non sustinet duos mendicos. Falluntur itaque, qui è rebus minutulis amplissimum expectant quæstum, præsertim si sit eodem studio consors, vbi Plerumque res absque inuidia transigi, nisi ægrè, possit.

Et vnum arbutum. Prouerb. est Chiliad. Arbutum vnum non alit duos erithacos. Cedrenus πολυκοιτωνίαν detestans, hanc similitudinem vsurpauit: δύο φασίν, εριθακούς μία λικμη σὺ τρεφεῖ, ὄντι μία χώρα ἀνοδοῦσεται ὑπὸ δύο κυβερνομένη ἀρχηγῶν. Vt vnum arbutum duos erithacos non alit: sic vnum regnum feliciter à duobus principibus administrari non potest. Erithacus Erithacus. auis est quædam solitaria, vt eodem in saltu non temerè nisi vna reperiat, quam Theodorus Gaza nunc Syluiam, nunc Rubeculam nominat: alteram quidem à syluarum desertis, alteram à ruboris indicio, quod ex Græco nomine intelligitur, huius meminit Plin. 10.c.20.

In tenui spes, &c.] Distichon eiusdem argumenti cum superiori, muratis tantum verbis. Alludit autem ad prouerb. Tenuis spes. Vide Chiliad,

Vnoque residunt arbuto] Prouerbiū aliud idem cum superioribus. Ficedula à ficibus edendis nomen habet, cum tamen Ficedula. vuis potius vescatur. Martial. lib. 1.

Cum me ficus alat, cum pascat dulcibus vuis,

Cur potius nomen non dedit vna mihi?

Lege Plin. lib. 10. cap. 29.

Capi

Captiuus ob gulam.

EMBLEMA XCIIII.

Regnatorque penus, mensaque arrosor herilis
 Ostrea mus summis vidi huius labris.
 Quae teneram apponens barbam, falsa ossa momordit:
 Ast ea clauserunt taeta repemè domum,
 Deprensus è tetro tenuerunt carcere furem,
 Semet in obscurum qui dederat tumultum.

Gule si in
 spontanea
 ipsi tenui-
 tutem.

ID videtur propriè in eos esse tortum, qui lautioris victus er-
 go se in domos opulentas feruuliter ingerunt, vnde nihil præ-
 ter damnum, aut etiam interitum consequantur, vel in eos
 quadrabit, qui luxu & gulæ intemperantia mortem præprope-
 rara

ram sibi arcessunt, quicquæ, vt vulgo dicitur Gallico, suum in dentibus tumulum conficiunt. Hi sunt ἀνεπαρκῆς seu impotentes, qui obiectam cupiditatem sectantur, hi sic describuntur à Lucilio, vt citat Nonius Marcellus:

Qui sex menses vitam ducunt, Orco spondent septimum,

Porro gulã in seruitutem pertrahere docet Lucianus de mercede conductis. Itaque huc non incommodè retulero illud Horatii, quanquam fortè aliò recidat:

*— Qui pauperiem fugiens potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternum qui paruo nesciet vti.*

Emblema ex primo Epigrammatôn Græcorum Latinè hic reditum ab Alciato, huc non grauabor apponere.

Παιφίη ἔρως κατὰ δόματα ληροβίη μὲν

ὁ φρίκη ἀδράσας χεῖλοι πιπταμμινον.

Πῶγον δειροίον ἰδῶ ὠδῶξατο σάρκα,

ἀντίκα δ' ἔσφραδεις ἐπλατάγησι δέμη.

Ἄρμιδῶ δ' ἐδύνασιν. ὅδ' ἐν κλειδουῖν ἀφύκτοις

ληροβίη, αὐτοφύρον * τύμβον ἐπισπάσαστο.

* πύτμον
Penus.

Regnatorque penus.] Penus est omne esculentum aut poculentum, sed frequenter metonymicòs pro eo loco in quo asseruatur esculenta quæuis, accipitur, quo de nomine controuersiam repete non penitendam ex Gellio cap. i. lib. 4.

Ostrea hiulca.] Hiantia, vel ostreas hiantes. De ostreis Plinius 32. cap. 6.

Falsa ossa.] Id est, testam ostreae, quam ossa putabat esse.

Domum.] Pro cochlea, vel testa, qua pro domo vitur, idque metonymicòs & catacresticòs.

Deprehensum furem,] In iure est ἐπ' αὐτῷ φέρω.

Tetro tenuerunt carcere furem.] ἀλλήγορία à furibus, qui deprehensi coniciuntur in carcerem.

Tumulum] μεταφορικῶς tumulum dicit, vel à consequenti, quòd perierit forex in Ostreae testa.

In garrulum & gulosum.

EMBLEMA XCV.

*Vox boae torua, praelargo est gutture, rostrum
 Instar habet nasi, multiforisque tuba.
 Deformem rabulam, addiētum ventrique gulaeque
 Signabit, volucer cūm Truo pictus erit.*

Suspicio id tractum ex Clementis Alexandrini 2. Pædagogi cap. 1. cuius hæc verba: τὸν νοῦν ἑγκαταρῶξας τῆ κοιλίᾳ, τῆ ἰχθῦ. το καλουμὲν ὄντι τὰ μάλιστὰ ἰοικὸς. Qui animum in alio defodit, piscei qui asellus dicitur, maximè similis. Hunc ex piscium genere solum habere cor in vētre, ἰν τῆ γαστρί, Athenaus ex Aristotele tradit. quamobrem vocatur ab Epicharmo ἐκτραπέλα γαστρί propter monstrificam ventris naturam. Caterum

Onocrotalus, qui & Truo dicitur, gutturis est amplissimi, & Onocrotalus, quid
 vocis clamosissima, ita vt rudium alii dicas, & nasum habere
 instar tubæ. Sic quidam γαρριμύγοι, vt verbo Aristotelis vtat, referat.
 suo incondito clamore, importunaque garrulitate cælo mare
 conturbare apud quosdam videntur, cum tamen importuna sua
 loquacitate dent sine mente sonum; quippe qui omnia referant
 ad ingluuiem: quibus denique (vt apud nostrates dicitur) vul-
 garo norantur) omnia sunt lingua & podex. Id genus homines,
 quod in dicendo nemini cedere videantur, ab imperita multi-
 tudine plurimi fiunt, quos tamen probi viri doctiq; fastidiunt.

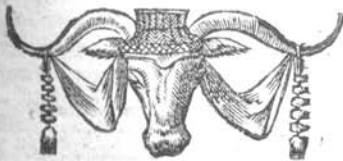
Boat.] Translatio à bobus.

Instar habet nasi.] Festus ad hunc modum: Truo, auis onocro-
 talus, Cæcilius irridens magnitudinem nasi; Prô dij immorta-
 les, vnde prorepsit Truo!

Rabulam.] Rabula, à radendis auribus, vel à rabie, vel à rai, Rabula:
 id est, raucitate. Hominem significat, qui caussam quam defen-
 dit, à iudice contendit extorquere, vt sunt patroni illi triuiales
 & plebeij caussidici: inter quos qui clamosissimus est, putatur
 alios iudicio & doctrinâ excellere. Cicero De oratore: Non
 enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, sed
 doctissimum & perfectissimum quærimus.

Additum ventrique, gulaq;.] Is vnico verbo γλωσσογάστρη, vel
 γλωσσογάστρη appellatur. Iul. Pollux lib: 2.

Y

Doctorem agnomina.

EMBLEMA XCVI.

MORIS vetustis est, aliqua professoribus
 Superadyci cognomina,
 Faciles apertosq; explicans tantum locos,
 Canon vocantur, Curtius.
 Reuoluitur qui eodem, & ueratq; nimis
 Meander, ut Parisius.
 Obscurus & confusus, ut Picus fuit,
 Labyrinthus appellabitur.
 Nimis breuis, multa amputans, ut Claudius,
 Mucronis agnomen feret.
 Qui vel columnas voce rumpit, Parpalus,
 Dicitur Truo est scholasticis.

Contra est vocatus, tenuis esset Albius

Quod voce, vespertilio.

At ultimas mutilans colobotes syllabas,

Hirundo Crassus dicitur.

Qui surdus alijs solus ipse vult loqui,

Vi sturnus in prouerbio est.

Hic bleesus, ille raucus, iste garriens:

Hic sibilat ceu vipera.

Tumultuatur ille rictu & naribus,

Huic lingua terebellam facit.

Singultit alius, atque iussit hesitans.

At conspuat alius, vt psecas.

Quam multa rebus vitia in humanis agunt,

Tam multa surgunt nomina.

Sic est naturâ vel potius consuetudine quadam deprauata comparatum, vt citius vitia quàm virtutes obseruemus, & maximè in iis qui literas profitentur. Quod hic planum facit Alciatus in quibusdam superioris sæculi Iurisconsultis, vel etiâ, quantum conicio, in aliquot alijs, qui suo tempore minùs aptè ius ciuile profiterentur (quorum tamen, vt par erat, nominibus parit) vnde singuli singula in scholis cognomina sunt sortiti, quibus notaretur ingenij vel naturæ proprium & peculiare vitium in legibus enucleandis; vel hoc generalius accipi potest. Homines enim imperiti, vt etiam argutuli quidam auditores, qui nasum rhinocerotis habent, faciliùs quod stultè dixeris reprehendere, quàm quod sapienter tacueris, probare possunt, vt ait 2. de Orat. M. Tullius. Magnum profectò onus est atq; munus, vt ipsemet assenerat disputatione 1. De natura Deorum, suscipere atque profiteri sese, omnibus silentibus, vnum maximis de rebus magno in hominum conuentu audiendum. Adest enim ferè nemo quin acutiùs atq; acriùs vitia in dicente quàm recta videat. Ita quicquid est in quo offenditur, id etiam illa quæ laudanda sunt, obruit: & quoties dicimus, toties de nobis iudicatur. Nec quicquam est tam insigne, nec tam ad diuturnitatem memoriæ stabile, quàm id in quo deliqueris.

Meander.] *Meander flexuosus & sinuosus fluius, quod nominis sapè pro obliquitate sumitur. Huc prouerb. Labyrinthus.*

Meander.

Qui vel columnas voce rumpat.] Huc prouerb. Chiliad. Columnas rumpere.

Truo.] De hac aui in superioribus.

Colobotes.] Mancus & decurratus, *κολοβώ*, comminuo & trunco.

Sturnus.] De hac aui Plin. lib. 10. c. 24. & Volaterranus in Philologia.

Psecas.] Stillicidium vel gutta, aut stilla. Psecas iam olim audiuit Antimachus Lyricus, quòd identidem exspueret, quod & cognomen datum fuit Olympico cuidam, cuius nomen mihi excidit.

Magna hominum in vitiis notandis proseruitas. *Quàm multa rebus, &c.*] At istæ licentia, & deprauata consuetudo reprimenda erat. Siquidem conuitia quæ torqueri solent, ob ea quæ sunt in corpore vel in fortunis hominum vitiosa, proficiscuntur ab animis parum sanis. Proinde Vlysses apud Homerum Therstæ non claudicationem, non gibbum aut caluitiem exprobrat, sed omnino garrindi vitium. Sic Achilles non naturæ vitia insectatur in Agamemnone, sed ea quæ animi maxima, quibus adhiberi modus, & quasi frenum imponi rectæ rationis potest.

Natura.

Natura.

EMBLEMA XCVII.

PANA colunt gentes (naturam hoc dicere rerum est)
 Semicaprumq₃, hominem, semiuirumq₃, Deum.
 Est vir pube tenus, quod nobis insita virtus
 Corde oriens, celsa verticis arce sedet.
 Hinc caper est, quia nos natura in secula propagat
 Concubitu, ut volucres, squamea, bruta, feras.
 Quod commune alijs animantibus, est caper index
 Luxuria, Veneris signaq₃, aperta gerit.
 Cordi alijs sopherian, alijs tribuere cerebro:
 Inferiora modus, nec ratio vlla tenet.

PAn pingebatur, vt multarum diuerfarumque naturarum particeps. Id enim nominis Pan totum vel vniuersum sonat. Itaque Macrobius Saturnal. l. cap. 17. Pan ipse sub hoc habitu quo cernitur, solem se esse prudentioribus permittit intelligi. Hunc Deum Arcades colunt appellantes τὸν τῆς ὕλης κύριον, non sylvarum dominum, sed vniuersæ substantiæ materialis dominatorem, significare volentes; cuius materiæ vis, vniuersorum corporum, seu illa diuina, siue terrena sint, componit essentiam, &c. Alciatus Panos naturam & habitum ad hominem transtulit. Homo enim constat animo diuino, cælesti, immortalis, Angelis & Deo simili: copore verò mortali ex quatuor elementis composito; hac quidem parte belluinam naturam proximè referenti. In animo duæ partes sunt: illa quæ intelligit, meminit, sapit, ratione, iudicio, ingenio vitur ac valet, quæ pars superior nominatur, & proprio nomine Mens, qua verè homines sumus, quæ Deo similes, qua cæteris animalibus excellentiores, & longè superiores: Altera est ex coniunctione corporis, rationis expertis, bruta, fera, atrox, & bestia quàm homini similior: in qua sunt motus illi qui Græcis *πάθη* dicuntur, pars longè inferior & abiectior, qua nimirum à belluis nihil differimus. Homo itaque medium est quidam inter diuinas intelligentias, & bruta animantia, eamque ob causam finxerunt veteres Pana esse Deum, qui superiore parte hominem, inferiore verò caprum referret: vt natura humana hoc inuolucro, & quasi proposito agalmate significaretur, homo enim pro superiore sui parte rationem habet diuinam, & cælestem, inferiore appetitum & libidinem, quibus conuenit cum belluis. Cæterum sunt qui hominis naturam triplicem hic notari velint; diuinam, humanam, & diabolicam: diuinam quidem, qua cum Angelis participat; humanam, qua cum belluis; diabolicam autem, qua quippiam scelestè & deprauatè cogitat & molitur. quod planum etiam facit August. sub finem c. 3. lib. 14. de ciuit. *Pana colunt gentes.*] Consiue Lactant. & D. August. eod. opere de ciuit. libro 18. cap. 17. Phornutum de natura Deorum, & post eum Gyraldum de historia Deorum Syntagm. 15. Non nihil & tibi suppeditauerit Euseb. 3. præpar. Euangelicæ. Seruius ad Eclogas Virgilianas, Pana Deum rusticum ad naturæ similitudinem factum esse scribit. Cuius boni Grammatici sententiam integram ascriberem, si omnino nostro huic argumento responderet.

Est vir pube tenuis.] Alij legunt, Vir tenuis vmbilico est, quam volens,

Pan, Deus.

Pan, homo.

Hominum
natura
triplex.

voles, sequitor lectionem.

Quod nobis infita virtus.] Cicero 1. Tusc. Platonem in Timæo secutus, & Aristotelem in 2. De animo, principatum animi ait esse in capite sicut in arce summa. ira verò & cupiditas locis disclusæ: illa enim in pectore, hæc subter præcordia sedem habere dicitur. Galenus in lib. De placitis Hippocratis & Platonis in cerebro posuit spiritus animales, id est, imaginationem, memoriam, sensum, motum, & intelligentiam: facultatem vitalem in corde, naturalem in iecore, de quo existit nutritio & generatio, quæ tria sunt non partes, sed facultates & vires de unico animo existentes, qui ut seipsum moueat ratiocinando, irascendo & concupiscendo, vitur cerebro, corde & hepate, quæ tria sunt instrumenta sede & loco distincta. Quod itaque Alcæus ait nos habere virtutem corde orientem, & celsa verticis arce sedentem: animum siue eam animi facultatem quæ rationis est intelligit, quæ vitæ principium à corde, mentis verò & intelligentiæ à cerebro habeat: vel fortasse ad veterum quorundam sententiam, qui animi principatum in corde statuebant, ut Empedocles: alij in cerebro, ut Plato & Democritus. Plutarchus De placitis 4. cap. 5.

Animus an
in cerebro,
an in corde.

Celsa verticis arce sedet.] *πρὸς ἄνω* & *ἀλλυγρία* à summo & præstanti Principe in arce summa, ut loco tutiori, sedente.

Hinc caper est, &c.] In superioribus dictum est, hircum libidinis esse symbolum, & concubitu fit generatio. Vide Macrobius cap. 8. Saturn. 1. lib.

Ut volucres, squamea, bruta, feras.] Animalium est diuisio: sunt enim aut aërea, ut volucres aues; qui aquatilia, ut pisces; terrena, ut homines & bruta omnia. Huc confer principium 1. Metam. Ovidianæ.

Animalium
genera.

Cordi alij sopian.] Id est, rationem & mentem, cuius sedem in capite bona Philoſophorum pars, & quidem eorum qui melioris notæ putantur, esse voluere. Lege Opificium Dei Lactantij.

Inferiora modus nec ratio.] Inferiora belluina planè sunt, ut ira & appetitus, quæ tamen superiori animi parti, id est ipsi menti subici debent, nisi enim in motus imperium obtineat ratio, quid inter hominem & belluam putabis interesse?

Ars naturam adiuuans.

EMBLEMA XCVIII.

*Vt sphaera Fortuna, cubo sic insidet Hermes:
 Variis hic variis, casibus illa preest.
 Aduersus vim Fortunæ est ars facta: sed artis
 Cum Fortuna mala est, sapè requirit opem.
 Disce bonas artes igitur studiosa iuuentus,
 Quæ certa secum commoda sortis habent.*

Liberales,
 quàm illi
 berales ar-
 tes sequi fa-
 tius.

Solebant veteres Fortunam ipsam ita effingere, vt mulier es-
 set quæ pilæ insisteret. At Mercurium studiosorum numen
 cum designabant, basim quadratam seu vndique quatuor an-
 gulis nitentem tesseram efficiebant: hoc enim modo firmum
 studiorum & artium liberalium fundamentum statimque ef-
 finge

fingebant, ut quæ nullo Fortunæ impetu possunt concuti. Sic
 Bias ille Prienæus omnia secum se portare prædicabat. Sic Ari-
 stippus Cyrenæus ciuibus suis mandauit, ut eas sibi pararent
 possessiones, quæ naui fracta simul cum possessore possent euar-
 tare. Igitur hi mihi sapientes videntur, qui periculosis artibus
 relictis, togæ studia sequuntur. Hæc ipsemet Alciatus oratione
 quadam Ferrariæ habita. His itaque agalmatis propostis ad-
 monet bonas disciplinas opera diligenti amplectendas esse,
 quibus nimirum fortuitos casus non temerè vel sustinere, vel
 etiam retundere possimus. Quò spectat illud vice Prouerbij
 celebratum, λιμὴν ἀτοχίας ὄσιν ἀνθρώποις τέχνη: sua enim cui-
 que ars pro viatico est. Video carminis huius materiam sum-
 ptam ex Galeni oratione parænetica ad bonas artes, in qua fu-
 sè & oratorio more Fortunæ & Mercurij symbola diuersissima
 explanat. Declaratur id vberimè è Plutarch. commentario
 de exilio. Locum Galeni, vel Menodoti (ut aliis placet) ex ora-
 tione ἐπὶ τὰς τέχνας huc congeessimus in gratiam Philologo-
 γου. πῶς τ' ἔχης μοχθηρίαν ἐμφανίσαι βυθιθύντες οἱ παλαιῖ, γρά-
 φοντες, καὶ πλάττοντες κῶμῳ ἢ μόνον ἐν ἀδύγνωστον κήρυκτον, καί-
 τοι τὸ θ' ἰκανὸν ἦν ἀντίως σύμβουλον. ἀλλὰ καὶ πηδάλιον ἴδουσα ἐν
 χερσὶν ἔχον αὐτῆ, καὶ τοῖν ποδοῖν ἐπίδησον βάσιν σφαιρικὴν, ἐστρεψον
 δὲ καὶ τοῖν ὀφθαλμοῖν, ἵνδ' ἐκνύμωσι διὰ τούτων ἀπάντων τὸ τῆς τύ-
 χης ἄσφατον, ὅσπερ οὖν ἐν νυῖ. χεῖμαζομένη σφοδρῶς, ὡς ἐπικλῆσθαι
 τε τοῖς κύμασι κινδυνώουσαν καὶ βυθιθῆναι, μοχθηρῶς αὐτὴς πράξειον
 ἐπιτρέψας τὰ πηδάλια κνηριότητι τυφλῷ. κατὰ τὸν αὐτὸν οἶμαι
 τρόπον καὶ τῷ βίῳ μεζίνων ναυαγίων περὶ πολλοὺς οἰκίους γιγνομέ-
 νων, ἢ περὶ τὰ σκάφη κατὰ θάλατταν, οὐκ ἐρῶς γνώσκοντες ὄσιν,
 ἐπιτρέπουν ἑαυτὸν ἐν τοιαύταις περιπέσεισι πραγμάτων τυφλῆ δαίμο-
 νι, μηδ' αὐτῆ βεβήως ἐσηριγμένη. ἐμπληκτός τε γὰρ ὄσιν καὶ αἶουσι εἰς
 τοσοῦτον, ὡς πολλὰ κίς τοὺς ἀξιολόγους ἀνδρας περιεχομένη, πλουτί-
 ζειν τοὺς ἀναξίους, ἢ δὲ τούτοις βεβήως, ἀλλ' ἔσον πάλιν ἕτως ἀφαιρέ-
 σαι τὰ δοδίατα. ταύτη τῆ δαίμονι πλῆθος ἀνδρῶν ἀμαθῶν ἐκ ἐλίγον
 ἐπίται, μηδὲ ποτ' ἐν τῷ αὐτῷ μεθούσῃ διὰ τὸ τῆς βάσεως συμτακῶλι-
 σον, ἥ τις αὐτῆ ἀγὼ καὶ φέρει, καὶ κατὰ κρημνῶν ἐπίσιν καὶ θαλάτ-
 τῃς. ἵνδ' αὖ σιωπῶν ἀλλυνται μὴ ἀλλήλοισι, ἐπιόμνοι πάντες αὐτῆ μὲν
 δ' ἀβλαβῆς ἐκ αὐτῆ διεφύχεται καταγλιῶσα τ' ὀλοφουμένηων τε καὶ
 καλύοντων αὐτῆν, ὅτ' ὄσιν ὀφιλ. τὰ μὲν δὲ τῆς ἔργα τοιαύτα.
 τὸν δ' ἔργων, ἅτε λόγον μὲν ἔντα δισπύτω, ἔργατὸν τῆς τέχνης ἀ-
 πάσης δέξασαι πάλιν ἔπος ἐξ ὑποναιτίς τῆς τύχης κηκοσμῆκασιν δὲ
 γράφοντες τε καὶ πλάττοντες. ναίισκ' ὄσιν ὠραῖ, οὐκ ἐπίττεται

Emblema-
tis fons.

ὅτι κομμοτικὸν ἔχον κάλλος, ἀλλ' οὐδὺς ὡςτι σοσιμαίνεσθαι τὴν
 τῆς ψυχῆς ἀρετῆν ἢ αὐτῆ. ὅτι δὲ φαιδρὺς μὴ τὰς εὐφείας, διδορκε δὲ
 δρμὺν, ἡγεῖ ἢ βίασις τὸ πάντων σχημάτων ἰδραϊτάτεντι ἡγεῖ ἀμο
 ταπλῆτότατον ἔχον, τὸν κύβον. ἰδ' ὅτι δὲ ἡγεῖ αὐτὸν τὸν διὸν τούτῳ
 τῷ σχήματι κοσμοῦσι. ἰδοις δ' αὖ τοὺς διασώτας αὐτῆ, φαιδρὸν
 μὲν ὁμοίως τῷ καθηγουμένῳ διῶ, μιμομένους δὲ οὐδὲποτε αὐτὸν,
 ὡσπερ οἱ πῶν τύκω, οὐδ' ἀπολειπόμενως πῶν, οὐδὲ κρηβομένους,
 ἀλλ' ἐπομένους τε ἡγεῖ διὰ πικτὸς ἀπολείοντας τῆς προνοίας αὐ
 τῆ. id est, Cùm veteres declarare vellent fortunæ improbi
 tatem, non satis habuerunt eam pingendo fingendoque spe
 cie muliebri repræsentare (quod tamen erat magnum amen
 tiæ signum) sed & fecerunt, vt manibus clauum prehensum te
 neret, pedibus autem sedem globosam supposuerunt: adhæc
 eam priuarunt oculis: iisq̄ue omnibus fortunæ instabilitatem
 designarunt. At verò quemadmodum, cùm nauis admodum
 fluctuat, ita vt procellis vndique agitata parum abest quin pe
 riclitetur, improbè certè ille prauèque omninò fecerit, si cæ
 co gubernatori clauum commiserit: ita cùm longè p̄iura nau
 fragia, eaque grauiora multis in familiis quàm in mari acci
 dant, profectò amensille fuerit, qui in eiusmodi casibus se
 ipsum Fortunæ, cæcæ Deæ commiserit, ea enim nullam ha
 bet firmitatem & constantiam, stolidam nimirum & expers men
 tis est, quæ sæpenumerò viros honore dignos, & quorum ma
 gna est habenda ratio, prætermittat: locupletet autem indi
 gnos: neque hoc quidē constanti aliquo modo: nam & quæ de
 derit, postea interdum adimit. Hanc autem Deam imperitorum
 hominum multitudo consecratur, numquam in eodem manen
 tem loco, eò quòd basis cui insidet, sit maximè volubilis. quam
 ob causam fertur in loca quædam abrupta & præcipitia, inter
 dum etiam in mare detruditur, in quo vnà omnes obruuntur
 qui fuerint eam secuti: ipsa verò damni expers elabitur, interea
 que securè ridet eos qui conquerantur, & à quibus inuocatur:
 cùm tamen ea tamquam furda nihil auxilij eis præstet. Et qui
 dem fortunæ facta eiusmodi sunt. Nunc verò contemplare,
 quæso, Mercurium sermonis dominum, omnifq̄ue disciplinæ
 opificem, quem contrario prorsus modo exornarunt pictores
 & fictores. Iuuenis est & formosus, formam habens non arcesli
 tam, neque fūco illitam: sed statim vbi apparet, ea quidem for
 ma, virtus animi elucescit: hilaritatem oculis præ se fert, acutè
 intuetur: eius autem sedes, cubus est, omnium figurarum ma
 ximè stabilis, permultumque à casu aliena. Hac etiam figura
 Deum

Fortunæ
 imago.

Mercurius
 qualiter ef
 fecus.

Deum hunc interdum ornant, vt possis intueri eos à quibus colitur, hilari esse vultu, sicuti & dux ipse Deus: cui nunquam succenseant, vt sunt qui fortunam accusant, cum se relictos à tergo contemptosque sentiunt. Qui enim eum consequuntur, per omne vitæ tempus eius prouidentia singulari perfruuntur.

Vt sphaera Fortuna.] Fortunam rotundo lapidi insidentem pinxerunt veteres, quo eius instabilitatem designarent; vt pluribus verbis docet in Circulo Pierius. Lege 3. Diuina. instit. Lactant. & Augustin. in ciuitate Dei 2. 4. & 7. libris potissimum. Hic porrò sphaeram pro quacunque re volubili & rotunda usurpauit.

Fortuna
cur insi-
deat orbi.

Cubo sic insidet Hermes.] Galenus in Oratione quã proximè citauit, ad artes (si modò eius est) ait Mercurium vt orationis parentem, & artium omnium auctorem in aliam effigiem, quàm Fortunæ, effictum esse à veteribus, tum pictoribus, tum statuariis. Iuuenis enim est forma conspicua, non tamen fucatus, sed natiua quadam specie in basi quadrata, quæ firmitatis & stabilitatis nota est, &c. Idem ferè Pierius lib. Hieroglyph. 39.

Hermes.] Herma à Græcis ponitur pro firmamento; ait Festus: Vnde Mercurij nomen inuentoris, vt putabant, firmæ orationis ductum. Hic autem apud Festum (obiter admoneo) firma oratio est pactum seu stipulatio, firmissimum iuris vinculum, vt didicisse me memini ex Guilielmo Fornerio, Antecessore Aurelio doctissimo.

Mercurij
imago.

Disce bonas artes, &c.] Mutuatus id videtur ex Ouidio 1. De arte:

Disce bonas artes, moneo, Romana iuuentus.

In

In iuuentam.

EMBLEMA XCIX.

*NATVS uterque Iouis, tener atque imberbis uterque,
 Quem Latona tulit, quem tulit & Semele,
 Saluete, eterna simul & florete iuuenta,
 Numine sit vestro qua diuturna mihi.
 Tu vino curas, tu victu dilue morbos,
 Vt lento accedat curua senecta pede.*

Duo ad **D**uo sunt, quæ ut corpus bene constitutum, sanum, & inco-
 valetudi- lumen cōseruant, sic & animum ipsū curis expediunt, ni-
 nem con- mirūm certa victus ratio, vinūque moderatē sumptum, vt
 ducentia, cōtrā crapula & vinolentia, vt etiam curæ edaces naturam ho-
 minis

minis labefactant & corrumpunt, ipsamque senectutem accelerant. Hic itaque descriptos videas Apollinem & Bacchum: illum quidem medicinæ principem, qui salubri diæta præcipiat quid quantumque sit in victu sequendum vel fugiendum: hunc verò, qui vino sollicitudines adimat. Marfil. Ficinus lib. De vita cælitus comparanda, duos hosce Deos sic copulat: Fratres certè sunt indiuidique comites Phœbus atque Bacchus: ille quidè nobis duo potissimum adfert, lumen videlicet atque lyram: hic item præcipuè duo, vinum odoremque vini ad spiritum recreandum, quorum vsu quotidiano spiritus ipse tandem Phœbeus euadit & liber. Philosophorum est etiam ea sententia, sed tria tamen esse ad vitam longam, adeoque valetudinem tutandam necessaria constituunt. Primò est frugalitas, temperantia, sobrietas, (quàm modò *diarxou* appellabamus) eam enim esse matrè sanitatis asseuerant artis medicæ professores: eam virtutum omnium domicilium prædicant philosophi omnes; victus enim tenuis hoc efficit, vt in primis valeas bene, ait Flaccus 2. Satyr. Secundò labor & exercitatio corporis moderata, otium enim vires enervat, vt rubigine ferrum exeditur. Bene Ouidius,

Cernis vt ignauum corrumpant otia corpus,

Et vitium capiunt, ni moueantur, aque.

Vtendum exercitationibus modicis, inquit Cato apud M. Tull. tantumque cibi & potionis vtendum, vt reficiantur vires, non opprimantur. Tertiò voluptas animi honesta & oblectatio: cor enim in quo est calor vitalis, facillè molestiis atteritur, vt cõtrà exhilaratur lætitiâ viresque sumit. Qua ratione Arist. 4. de morib. ad Nicomach. risum & iocum ait ad vitam degendam esse necessarium. Democritus vitam beatam in vitæ tranquillitate posuit, & risui lætitiæque operam dabat. Legimus & sapientissimum latorem legum Lycurgum τῷ γέλωτι, id est risui statuam erexisse, eoque Lacedæmonios ad risum & lætitiâ inuitasse, Plutarch. in Lycurgo.

Tenet atque imberbis vterque.] Sic Tibullus Eleg. 4. lib. 1.

Solis æterna est Phæbo Bacchoque iuuentus,

Nam decet intonsus crinis vtrumque deum.

De Baccho & Apolline plura in Syntagmatib. 7. & 8. Gyraldi Deorum historia.

Quem Latona tulit.] Apollo Iouis filius ex Latona in Delo insula vno partu editus vnâ cum Diana, medicinæ vsum primus tradidit. Ouid. 1. Metamorph.

Saluete, &c.] vt illud Homeri Iliad. 9.

χαίριτε κύβητις Διὸς ἄγγελος ἰδὲ καὶ ἀνδρῶν.

verborum hæc formula solemnis fuit in Hymnorum epilogis.

Quem tulit & Semele.] Bacchus ex Semele Iouis filius, vt superius explicatum est in statuam Bacchi.

Numine vestro.] Vestro beneficio.

Tu vino curas.] Horatius:

Curas edaces dissipat Euthius.

& Tibullus 1. Eleg.

Bacchus & agricole magno confecta labore

Pectora, tristitia dissoluenda dedit.

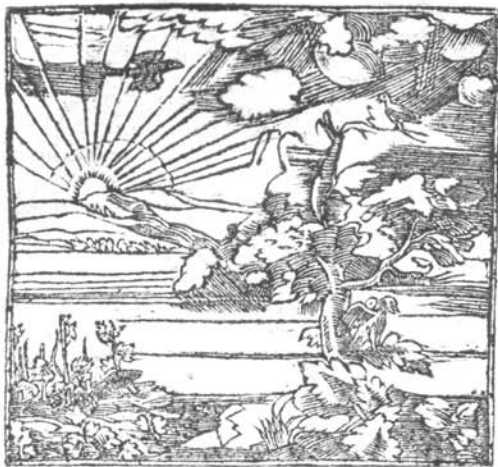
Dilue. Tolle, aufer. μεταφορὰ.

Vt lento accedat, &c.] ἀλλυγορία periphrastica.

In quatuor anni tempora

EMBLEMA C.

*Aduenisse hiemem frīgilla renūciat ales:
Ad nos vere nouo garrula hirundo redit.
Indicat astatem sese expectare cucullus:
Autumno est tantum cernere ficedulas.*

Hoc referendum videtur ad quasque temporum & annorum vicissitudines, vel ad ea quæ suo non alio tempore solent esse tempestiua, quorumque magna vis est, si suo temporum vicissitudo-ri vsu accommodemus. Rectè Ouidius:

*Temporibus medicina valet, data tempore profunt:
Et data non apto tempore vina nocent.*

In hanc temporis quasi cyclicam μεταβολὴν varij varia iusserūt,
quæ

quæ huc non piguerit ascribere, eaque potissimum, quæ maiorem cum hoc Alciati tetraſtico affinitatem habere mihi videtur. Lubens enim prætermitto Horatianam Odam 9. lib. 2. & septimam quarti. Ouid, ad Pisonem:

*Cessat hyems, madidos & siccatur vere capillos:
Vel fugit æstates, æstatum terga laceſcit
Pomifer autumnus, nebulis cessurus & vndis.*

Idem primo De remedio amoris:

*Poma dat autumnus, formosa est meſſibus æſtas,
Ver præbet flores, igne leuatur hyems.*

Et Tristium quarto:

*Vere prius flores, æſtu numerabis aristas,
Poma per autumnum, frigorebusque niues.*

Claudian, de ſene Veronenſi, qui nunquam pedem limine ſuitugurioli extulerat:

*Frugibus alternis, non Conſule computat æuum:
Autumnum pomis, ver ſibi flore notat.*

Idem condit ager ſoles, idemque reducit:

Metiturque ſuo ruſticus orbe diem.

Barthol. Anulus in Poëſi picta, ad hominum magnique mundi perpetuum & æternum curſum ingenioſè traduxit:

*Ver, æſtas, autumnus, hyems, hæc quatuor annis
Sunt tempeſtates orbe volubilibus.*

Quatuor ætates homo ſic habet integer æui,

Qui puer, hinc iuuenis, mox vir, & inde ſenex:

Æterno vt ſimilis mundo reuolutio vitæ

Nos itidem æternos arguat eſſe homines.

Huc prouerb. Ver hyemem ſequitur, & varios locos Hieroglyph. Pierij. Idipſum ait Seneca, Epistoſa quadam ad Lucilium diſcipulum: Nullius rei finis eſt, ſed in orbem nexa ſunt omnia, fugiunt atque ſequuntur. Diem nox præmit, dies in noctem: æſtas in autumnum deſinit: autumnus hyems inſtat, quæ vere cõpescitur: omnia tranſeunt vt reuerantur.

Frigila.] Auis à frigore dicta, vt quibusdam placet: de qua Ariſtor. lib. 8. cap. 3. De hiſt. animal.

Vere nouo garrula hirundo redit.] Ouid Faſtor. 2.

— an veris prænuncia venit hirundo?

Dicitur & à Sappho ἄγγελος, ἀγγελος, ἰμυροζωνος, ἀνδών, veris nuncia blandiloqua luſcinia. Notum eſt adagium, Vna hirundo non facit ver. Lege Pierium lib. 22. Hieroglyph. Huic ſimile adag. Audi Chelidonem, eo quòd hæc auis prænunciet veris aduen

aduentum.

Cuculus.] De quo in superioribus.

Indicat æstatem cuculus.] Tribuitur hoc etiam Hirūdini à Philemone Comico:

Ἡ ῥιζὴ χελιδὼν τὸ δῆρ' ὧ γίνεσθαι, λαλεῖ. Hirundo æstatem nuntiatur, ὦ mulieres, sed Aristophanis interpres Equitibus hoc citat, ἡ ῥιζὴ χελιδὼν τὸ δῆρ' ὧ γίνεσθαι: Noua hirundo veris est initium.

Ficedulas.] De ficedulis etiam alibi.

Scyphus Nestoris.

EMBLEMA CI.

NESTOREVM geminis cratera hunc accipe fundis,
 Quod grauis argenti massa profundit opus.
 Clauiculi ex auro, stant circum quatuor anse:

Z

*Vnam quamque super fulua columba sedet.
Solus eum potuū longæuus tollere Nestor.*

*Maomide doceas quid sibi Musa velit:
Est cælum, scyphus ipse: colorq; argenteus illi,
Aurea sunt cæli sidera clauiculi,
Pleiadas esse putant, quas dixerit ille columbas:
Umbilici gemini magna minorq; fera est,
Hæc Nestor longo sapiens intelligi vsu:
Bella gerunt fortes; callidus astra tenet.*

Nestoris
crater.

H Omerus in Nestore senē eloquentissimo & consultissimo, typum sapientiæ representat: cuius patera geminis fundis, argentea, clauiculis aureis, quatuor ansis, & sub harum quaque sedens columba, cælum & pulcherrimum astrorum ornatum significabat. Nam crater, cui sit color argenteus, clauiculis aureis, cælum refert purissimum, & stellas aurei coloris: columbæ sunt Pleiades: duo umbilici vtraque vrsa. Hoc igitur schemate astronomiam tacite commendabat, quam quidem solus sapiens & apprimè exercitatus, ingenio potest assequi, vt solus Nestor suum poculum manu ferre poterat. De huius artis excellentia plura reperere licet ex Plinio variis locis, sed potissimum cap. 37. libr. 7. Cæterum Homeri interpretes memorant Nestorem, quamquam senex admodum esset, poculum sustulisse, cum cæteri iuniores vix à mensa tollerent. Sic habet Homeri locus:

Ἄλλ' οὐ μὲν μογῶν ἀποκνήσας κερταπίστus,
πλάσσει δὲ Νέστωρ ὃ γέγων ἀμογκτι ἀερίμ. hoc est,
Vix alij plenum poterant sustollere mensa
Poculum; at ipse senex Nestor facile abstulit illud.

De hoc Nestoreo poculo pluribus Athenæus Dipnosophist. 10. cap. 12. sed maxime 13. lib. 12. Quædam non pœnitendę lectionis adnotauit de illo cratere Nestoreo Cornelius Vitellius, Annotationibus in Georgium Merulam.

Quod grauis argenti.] Circumlocutio, qua nimirum Nestoris scyphum commendat à materia.

Fulua columba.] Fuluam, auream interpretor: ne quis ad colorem simpliciter referat. Sex columbæ sunt apud Athenæum, non quatuor dumtaxat, quæ septem dici, sex tamen esse solent, vt Naso cecinit in Fastis. Martialis huc allusit in 8.

Hi duo longæuo censentur Nestore fundi:

Pollice de Pyllo trita columba nitet.

Est cælum.] Tribus distichis sequentibus continetur epiraythion, vel, ut melius dixerim, poculi ἐξήγησις.

Pleiadas esse.] Columbæ repræsentât Pleiadas, numero tamen Pleiades non obseruato. Nam Pleiades septem sunt stellę iuxta Tauri signum, quę Latinè dicuntur Vergilię, quòd veris tempore oriãtur. Lege Ouidium Fastor. 4.

Magna minorq; fera est.] Vrsam maiorem siue Elicen, & minorem siue Cynosurã intelligit, quæ Græcis arcti dicuntur, suntq; Septentrionali polo velut axe quodam nixæ, & arctico circulo clausæ, sicq; dispositæ, vt resupinatæ vtraque caput alterius contegat: cuius autem caput quæ superior est, ad inferioris caudam contendant. De his Ouid, Fastorum 4.

Magna minorq; fera.] Ouidianum hoc 3. eleg. 4. Trist.

Magna minorq; fera —

Longo vsu.] Longa exercitatio & experientia doctrinam parat certissimam, potissimumq; ad disciplinam astronomicã longæ obseruatione opus habent.

Bella gerunt fortes.] Collatio est dissimilium: qui corpore sunt firmo & valenti committunt prælia atque inter se dimicant: sapiens verò rapitur & ducitur ad rerum cælestium cognitionem.

Z z

Quæ supra nos, nihil ad nos.

EMBLEMA CII.

CAUCASIA aeternum pendens in rupe Prometheus
 Diripitur sacri prae petis ungue iecur.
 Et nollet fecisse hominem: figulosq; perosus
 Accensam rapto damnat ab igne facem.
 Roduntur varijs prudentum pectora curis,
 Qui caeli aff. Etant scire, deumque vices.

Promethci
 fatum.

HVius Emblematis inscriptio sumpta est ex dictis Socratis,
 Ἡ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν ἢ πρὸς ἡμῶν, quod adagij vice ponitur à do-
 ctis. Notissima est Promethei fabula, qui cum hominem ex lu-
 to finxisset, & Mineræ opera ignem caelestem surripuisset, ut
 luteam statuam animaret, agrè tulit Iupiter, eumque Mercurij
 ministerio ligari iussit ad Caucasum montem Scythiæ asperum
 & in

& inhabitabilem: aquilamque exhibuit, vel, vt aliis placet, vulturem, qui perpetuò cor exederet, exesumq; renouaretur: Martial. lib. 1.

Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus

Afiduam nimio pectore pruit aeternam, &c.

Macrobius lib. 1. in Somnium Scipionis, huius fabulae mysterium exponit. Per vulturem, siue aquilam, iecur immortale tundentem, nihil aliud intelligunt prisci illi Theologi, inquit, quam tormenta malae conscientiae obnoxia flagitio viscera interiora rimantis, & ipsa vitalia indefessa admissi sceleris admonitione laniantis, semperque curas, si forte requiescere tentarint, excitantis, tanquam fibris renascentibus inhærendo, nec vlla sibi miseratione parentis, lege hac quae se iudice nemo nocens absolvitur, nec de suam potest vitare sententiam. Plato Dialogo De regno, à Prometheo ignem, à Vulcano artes datas hominibus esse tradit. Idem in Protagora, sapientiam à Prometheo surreptam ait, hominibusque communicatam, cuius haec ferè verba sunt: Communem Vulcani & Mineruae officinam, in qua artes excolebantur, etiam ingressus, furatus est Vulcani artem igneam, aliamque Mineruae, qua viuendi facultas obuenerit. Prometheus vatem fuisse ex etymo nominis ostenditur: quid sit enim *πρωμνησια*, & quid *προμηθευσιδαι*, notum est. Is Iouem monuisse fertur ne cum Themide congrediretur. Scholiastes Apollonij Rhodij id figmentum retulit ad historiae fidem. Ait enim ex Agreta nescio quo scriptore rerum Scythicarum, Prometheus cor ideo absumi ab aquila, iuxta poetarum commenta, quod suam regionem fluiui (cui nomen Aquila) frequenti eluione corrumpere. Cum verò Hercules quibusdam fossis fluiui auertisset, ex eo factum, vt diceretur aquilam abegisse, ac Prometheus liberasse. Alij secus tradunt, Prometheus nempe cum praestare non posset incolis Scythicis quibus praerant, ea quae necessaria essent, ob inundationem fluiui Aquilae, in vincula coniectum, neque solutum inde, donec Hercules fluiuium in mare deduxisset. Quaedam sunt apud Aphrodisiensem in problematis, perdocta sanè & ad mythologiam pertinètia. Cicero in Tuscul. Prometheus ait virum quendam perspicacè fuisse, & in rebus arcanis apprimè versatum, quas hominibus communicauerit: huic Iouem iratū, quod veritas in profundo demersa videatur. Iecur autem ab aquila exesum significat sollicitudines & curarum ardores, quibus vel prudentiores irretiantur, quarum vinculis cum se conantur expedire, in alias molestiores recidunt.

Quid per Prometheus causa alligatus.

Fulgentius in Mythologico, non ab aquila Promethei cor, sed à vulture corrodi tradit, idque perbellè interpretatus est: cui videtur assentiri Petronius his hende casyllabis:

Cur vultur iecur vltimum pererrat.

Et pectus trahit, intimasque fibras,

Non est quem tepidi vocant poetae:

Sed cordis mala, linor atque luxus.

Hic autem conuertitur fabula, vel in eos qui diuina Philosophiæ mysteria nescio qua mente subtilius conantur indagare: vel in eos, qui naturali iudicio, fidei Christianæ oracula complecti, vel etiam ipsa arcana diuina (quæ scrutari periculosissimum est, vt quid planè ἀδιώκτων) discutere, deque iis humano sensu aliquid statuere se posse putant: ad quæ certè humani oculi caligant, vt noctuæ ad lumen solis diurnum. Proinde Sapiens Prou. 25. Qui scrutatur maiestatem, opprimetur à gloria. quò etiam spectat illud Euripidis: φρονῖν δὲ θνῦτῶν δὲ χρὴ μέγα. i. Mortale non decet altum sapere. Scitu digna sunt illa Arnobij lib. 2. contra Gent. Quæ nequeunt sciri, nescire nos confitemur, neque ea conquirere aut inuestigare curamus, quæ comprehendere liquidissimum est non posse, quamuis mille per corda suspicio se porrigat atque intendat humana. Et ideò Christus cum mortalium sciret cæcam esse naturam, neque vllam posse comprehendere veritatem, positarum nec ante oculos rerum pro comperto habere, & cognito, quicquid sibi esse suasisset: & prorsus suspicionibus hæsitare, litigiosas serere atque intendere quæstiones: omnia illa nos relinquere & posthabere precipit, neque in res eas quæ sint à nostra procul cognitione dimotæ, infructuosas immittere cognitiones. Et ibidem: Quid est, inquit, vobis vestigare, conquirere, quisnam hominem fecerit? animarum origo quæ sit? quis malorum excogitauerit causas? orbe sit sol amplior, an pedis vnus latitudine metiatur? alieno ex lumine, an propriis luceat fulgoribus luna? quæ neque scire compendium, neque ignorare detrimentum est? Remittite hæc Deo, atque ipsum scire concedite, quid, quare, aut vnde sit. Vestris non est rationibus liberum implicare vos talibus, & tam remotas inutiliter curare res, hæc Arnob. Addam & aliud oraculum Minutij Felicis, Romani olim caussidici, qui in Octauio ita scribit: Quo magis mirum est, nonnullos tædio inuestigandæ penitus veritatis cuilibet opinioni temerè succumbere, quàm in explorando pertinaci diligentia perseuerare. Itaque indignandum omnibus, & indolescendum est,

Præclarus
Arnobij
locus in
futurorum
coniecto-
res.

Minutij
Felicis lo-
cus.

est, audire quosdam, & hos studiorum rudes, literarum profanos, expertes artium etiam sordidarum, certum aliquid de summa rerum ac maiestate decernere, de qua tot omnibus seculis sectarum plurimarum vsque adhuc ipsa Philosophia delibet, nec immerito: cum tantum absit ab exploratione diuina, humana mediocritas, vt neque quæ supra non cælo suspensa sublata sunt, neque quæ infra terram profunda demersa sunt, aut scire sit datum, aut sciscitari permissum, aut scrutari religiosum: beati satis, satisque prudentes iure videamur, si secundum illud vetus Sapientis oraculum, nosmetipsos familiarius noverimus. Idem etiam Minutius paulò post hac de re ita doctè & prudenter: Proinde, ait, si quid sapientiæ vobis aut verecundiæ est, definite cæli plagas & mundi fata & secreta rimari: satis est pro pedibus aspicere, maximè indoctis, impolitis, rudibus, agrestibus: quibus non est datum intelligere ciuilia, multò magis denegatum est differere diuina. Quamquam si philosophandi libido est. Socratem sapientiæ principem, quisquis vestrum tantus est, si potuerit, imitetur. Eius viri, quoties de cælestibus rogabatur, nota responsio est, *QVOD SVPRANOS, NIHIL AD NOS*, quod oraculum idem ipse præsentit, idcirco vniuersis se præpositum: non quòd omnia comperisset, sed quòd nihil se scire didicisset. Ita confessio imperitiæ summa prudentia est. Hoc fonte defluxit Arcesilæ, & multò post Carneadis & Academicorum plurimorum in summis quæstionibus tuta dubitatio: quo genere philosophari, & cautè indocti possunt, & docti gloriòse. Quid Simonidis Melici nonne admiranda omnibus & sectanda cunctatio? qui Simonides cum de eo, quid, & quales arbitraretur Deos, ab Hierone tyranno quaereretur, primò deliberatione diem petiit: postridie biduum prorogauit, mox alterum tantum admonitus adiunxit: postremò cum causas tantæ morè tyrannus inquireret, respondit ille, Quòd sibi quanto inquisitio tardior pergeret, tanto veritas fieret obscurior. Mèa quoque opinione, quæ sunt dubia, vt sunt, relinquenda sunt: nec tot ac tantis viris deliberantibus temerè & audaciter in alteram partè ferenda sententia est, ne aut anilis inducatur superstitio, aut omnis religio destruat. Sic Minutius. Poterit etiam non incommodè torqueri in eos qui Astrologi iudicarij vulgò nuncupantur, quorum animus quantis vagetur erroribus, alij viderint: Vel in quosdam Philosophos, qui quæ abstrusa prorsus, atque abdita Deus esse voluit, scrutati sunt: ac naturam rerum cælestium inuestigarunt, quæ

Simonidis cordatum responsum.

à nobis longè remotæ neque oculis conspici, neque tangi manu, neque comprehendî sensibus possunt; & tamen de illarum omnium ratione sic disputarunt, vt ea quæ asseruerunt, probata & cognita videri voluerint, ait Lactant. in opific. Dei. Fabulam hanc pertractat Hesiod. in opèribus: quam ad rei veritatem explicat in proœmio lib. vltimi naturalis Hist. Plinius, & libro Problem. Alexandr. Aphrodis. Lege Lucianum in Prometheus, Diodorum Sicul. in sexto, Lactant. lib. 2. cap. 2. 11. Huc referenda disputatio nobilis Socratica ex Xenoph. 1. Cõment. initio ferè, & quæ Lactant. in 2. cap. 9. Diuin. Institut. colligit.

Sacri præpetis vngue.] Sacri præpetis, id est, auis diuina: qua in significatione vsurpatur à Virgil. 3. Æneidos:

Et volucrum linguis, & præpetis omnia pennæ.

Præpes.

Præpes autem, vt docet Gell. lib. 6. cap. 6. auis dicitur, quæ opportunè in auguriis præuolat. Blondus præpetes dici ait, quæ se ante auspiciantem ferunt, nam præpetere dicebant anteire: Ouidius Fast. 6.

Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.

Qui cali affectant.] Iophon Bacchus, vt refert in Eclogis Stobæus:

Ἐπίσμαι καὶ τὰ δειοῦσα περιγυῶν
Ὡς μᾶλλον ὄσιν εἶδιναι τὰ τῶν θεῶν
Ζητῆ, τοσοῦτο μᾶλλον ἦσται.

In astrologos.

EMBLEMA CIII.

ICARE, per superos qui raptus est aera, donec
 In mare precipitem cera liquata daret,
 Nunc te cera eadem, feruensq; resuscitat ignis
 Exemplo ut doceas dogmata certa tuo.
 Astrologus caueat quicquam predicere : praeceps
 Nam cadet impostor dum super astra volat.

ID videtur confinxisse ex Graeco Ιουλιανου.
 Ἰκαρι, κηρὸς μὲν σε διώλεισι. νῦν δ' εἰσι κηρῷ
 Ἡ γὰρ γὰρ εἰς μέρφην αὔδις ὁ χαλκοτύπῳ.
 Ἀλλ' ἄγε μὴ π' ἔρα πάλλει κατ' ἠέρα, μὴ τὸ λυτρίεν,
 Ἡ ἑρόδου πίπ' ὄν, ἰκάρουσι τελέωσι.

Emblema-
 tis typus.

Cera tibi vitam prius abstulit Icare, sed nunc

Te cera finxit denuò docta manus.

Immotas liquidum seruato per aera pennas,

Balnea ne fiant nomine clara tuo.

Icari fabulam prolixè satis persecutus est Ouidius octauo Metamorph. & secundo de arte. Meminit & pluribus aliis in locis, totàmque narrationem, si vacat, repete ex Diodoro Siculo, lib.

Astrologo
rū vanitas.

4. Rerum antiquarum, cap. 13. Id autem torquet in Astrologos quosdam falsarios & impostores, qui supra humanum captum conantur aliquid, quæque longissimè absunt ab ingenio humano, vi mentis, & artis experientia se hariolari posse putant. Rectè sanè Isocrates dixit in orat. κατὰ τῶν σοφῶν, τὰ μάλιστα πρό- νόσειν ἐκ ἡμετέρας φύσεως εἶναι. Diogenes cum mente agitaret Philosophorum, virorum politicorum, medicorum, & eius generis aliorum, in hominum societate functiones, dicebat homine nullum aliud sibi videri sapientius aut absolutius. Cum verò contemplaretur astrorum inspectores, diuinatores & coniectores, clarè pronuntiabat nihil esse quod sibi videretur homine stultius & stolidius. At tamen quotus quisque est, qui non hodie plus propè fidei hariolis istis & coniectoris, quàm sacris oraculis habet? quis non ex sua hora suorum euentorum seriem trahi putat, & rectè facta ac vitia sideribus potius & stellarum cursibus, vt vocant, quàm sibi ascribit? At hæc figmenta, vel potius deliria, vir sapiens facillimè declinat, ipsaque popularis multitudo portenta hæc respicere occeperit, si tandem facum agnouerit sibi factum. Hanc coniectorum doctrinam omnem damnat apud Gellium 14. cap. 1. Phauorinus, nam aut aduersa fore dicunt (ait ille) aut prospera, si prospera dicant, & fallant, miser homo frustra timendo fiet, si vera respondeant, eaque prospera non sint, iam inde aliquis miser ex animo erit, antequam è fato fiat, si felicia promittant, eaque sint euentura, tum planè duo erunt incommoda: nam & expectatio spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructum spes iam deflorauerit. Eleganter Actius poëta se nihil credere auguribus dicit, qui aures verbis diuitant alienas, suas vt auro locupletent doinos, nullòque pacto huiusmodi hominibus res futuras præfagientibus esse vtendum. Cicero ad finem 1. de Divinat. Nunc illa testabor, me non sortilegos, neque eos qui quæstus causa hariolentur, ne psychomantia quidem agnoscere.

Non habeo demique nauis Marcum augurem,

Non vicinos aruspices, non de circo Astrologos,

Non

Non Ifiacos coniectores, non interpretes somnium.

Non enim sunt ij aut scientia, aut arte diuini

Sed superstitiosi vates, impudentisque arioli:

Aut inertes, aut insani, aut quibus egestas imperat:

Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam:

Quibus diuitias pollicentur, ab iis drachmam ipsi petunt.

De his diuitiis sibi deducant drachmam, reddant cætera.

Atque hæc quidem ex Ennio. Astrologos & fatidicos eiusmodi qui se Deo plenos simulant, ut Paulus 5. sententiarum loquitur, sed maximè qui alienam mortem prænunciant, non secus quam parricidas execrata est antiquitas omnis: itaque & malefici dicti ob facinorum magnitudinem. Vitellius, ut est apud Xiphilinum, cum diem prædixisset astrologis, quo excederent Italia, hi contra, noctu præscripserunt ei diem quò ei moriendum esset: & intra illum diem mortuus est, Dione teste, fortè non fato, sed propter vaticinium. Ergo cum sæpe aliàs, imperantibus Augusto, Tyberio, Vitellio, interdictum vatibus & mathematicis fuisset, ne vlllo modo de cuiusquam morte prædicerent (quòd id semper habitum sit exempli pessimi: & mortis metus sæpe ipsa morte deterior, aut etiam nonnunquam mortem acceleret) tandem etiam à Domitiano Cæsare Ascle-tario Astrologus viuus comburi iussus, & Largius Proclus capite damnatus est, quia publicè prædixisset quo die imperator supremum vitæ diem clausurus esset. Præclarus sese mihi pridem obtulit Pici Mirandulani locus ex 2. lib. cap. 9. in Astrologos: quem videtur v'surpasse hic noster: Qui Homerum, inquit Picius, allegoricè exponunt, per illam Icarum fabulam, qui fictitiis pennis cælo tenuiore se commitens, in mare præceps datus est, Astrologos aiunt designari, qui pennis temerariæ professionis in cælum se subtollentes, cum de suis cælestibus dogmatibus, quibus sublimari videntur, quid sunt prædicturi, in pelagus ruunt inèdaciorem. Occurrit etiam diuinatoris cuiusdam Angli somnium. Is ex astris prædixerat Henricum septimum Anglorum Regem (qui tum regno præerat) eo anno extinctum iri. Rumor statim ad ipsum delatus est. Iubet itaque hominem ad se vocari: à quo sciscitatus fertur, an ex astris certum aliquid posset præcognosci. Innuit. Sed tunc, inquit Rex eius artis peritus es? sic esse respondit, tum Rex. An certò coniectas me hoc ipso anno moriturum? sic esse ait. Dic ergo mihi, Rex infert, vbi tu futurus es his festis natalitiis (instabat enim natalis Domini dies) nam & hoc fortè te non fugit. Ego ait,

Locus ex
Pico Mi-
randula
in astrolo-
logos.

Angli di-
uinatoris
vana præ-
dictio.

ait, cum meis familiaribus & domesticis lautè me victurum spero. At certè, ait Rex, artis tuæ sum peritior quàm sis ipse: nam scio te futurum in carcere, simulque hominem in vincula cõici iubet. Illic vbi iam satis diuinandi calor refrixisset, cum risu dimissus est. Eiusmodi hominum fatuitatem acerrimè perstringunt Basilius oratione *Ἐπί τῆν ἔξοχὴν*. Euseb. De præparatione Evangelica libro 6. & Picus Mirandula in opere ex professo in nugones eiusmodi edito. Ad finem penè 4. Comment. Xenophon id sub persona Socratis eleganter & copiosè disputat: quò spectant Lactantiana ex c. 3. lib 3. Icarium lapsum Dio Chrysostom. oratione 4. de regno, ad iactantiam principum iuuenilem & populares quas de se concitant opiniones transtulit.

Exemplo vt doceas.] Debemus aliorum periculis fieri cautiore & prudentiores: & maximè istuc est sapere, dum alieno dâno sapimus. Publius Mimus:

Ex vitio alterius sapiens emendat futurum.

Qui

Qui alta contemplantur, cadere,

EMBLEMA CIIII.

*Dum turdos visco, pedica dum fallit alandas,
 Et iacta alti uolam figit arundo gruem,
 Dipsada non prudens auceps pede perculit: ultrix
 Illa mali, emissum virus ab ore iacit.
 Sic obit, extento qui sidera respicit arcu,
 Securus fati quod iacet ante pedes.*

IDex apologo quodam Æsopi de aucupe & vipera. Hic accepto visco & arundinibus exiit aucupatum. Viso turdo in alta sedentem arbore compositis arundinibus sursum spectabat eum cōprehensurus. Verum ignarus viperam dormientem inci

incidit, à qua morsus, iamque præ dolore vitæ agens, dixit, Ah, alium capturus ab alio miserè capior. Huic simile est Epigramma Antipatri Sidonij de Alcimene aucupe, qui cum arcu & funda peteret aves, in altum specularatus, ictus à dipsade interiit. Totum autem carmen est προσορραία:

Ὁ πρῖν ἐγὼ καὶ ψῆρα καὶ ἀρπάκτηρα ἰρύνων
 Σπίγματ' ὕψιπετῆ βιστονίαν γίγανον,
 Πρῖν ἄχρημασῆρ' ἰύσρωφα κῶλα τιταίνων
 Ἀλκιμῆνος πταυῶν ἄργον ἀποδιδέφθ'.
 Καὶ μέ τις δ' τιτῆρα παρὰ σφυρὰ διψὰς ἔχιδνα
 Σαρκί τὸν ἐκ γυῶν πικρὸν ἐνῶσα χέλον
 Ἡελίς χάρωσσε, ἰδ' ὡς τὰ καθ' αἰθῆρα λύσων,
 Τοῦν ποσὶν ἐν ἰθάλω κῶμα κυλιθεύμενον.

Prototy-
 pus Emble-
 matis.

Hoc sic utcumque Latio reddidimus:

Qui sturnum iactis sementibus ante, rapacem
 Archeam altiuiolam, Bisloniamque oruem,
 Extensis manibus, bubuleque id verbere funda
 Alcimenes abigens ipse procul volucres:
 Infligit pedibus serpens tam vulnera dipsas,
 Lethiferoque nigrum virus ab ore vomit.
 Meque dat ipse neci, attentus dum sidera specto.
 Nescius exitij quod foret ante pedes.

Cui conuenit quod de Thalete fertur, qui dum noctu cælum contemplaretur, in scrobem decidit, quod ridens ancilla δίκαια πλάττειν ἔφη, ὡς τὰ παρὰ ποσὶν ἀγνοῦν, τὰ ἐν ἄραυῷ ἐκνόησ'. Id alij tribuunt Anaximeni. Gabrielus in tetrastichis idem scribit, cuius hæc verba:

Ἀστρῶν περισκοπῶν τις ἀστρὸσκοπ' ἔφθ'
 Πιπτῆ λεληθῆς πρὸς σφῆρα, τυχῶν δὲ τις
 Ὁ δειπῆρ' ἔφθ', σινόντι, ταῦτ' ἔφη λέγω,
 Νόον θείσ' ἄνω, βέλτιστε, τὴν γῆν δὲ βλέπεις.

Astrologo-
 rum repre-
 hensio.

Taxantur Astrologi, qui cum cælestia, id est, corporum superiorum inspectionem se confectari putant, ea tamen ignorant que propiùs sunt admota: cumque præsentia ferè ignorent, futurorum scientiam habere se gloriantur. Atqui, quod Pindar. habet Olymp. 12. τῶν μιλλόντων γ' οὐ τιτύφλονται φραδαί, id est, obscuræ sunt admodum & cæcæ futurorum cognitiones. In eos Morus Epigramma hoc lusit lepidum & festiuum:

Saturnus procul est iam olim cæcus, ut aiunt,
 Nec propè discernens à puero lapidem.
 Luna verecundis formosa incedit ocellis.

Nec nisi virginem virgo videre potest.

Jupiter Europam, Martem Venus, & Venerem Mars.

Daphnem Sol, Hersen Mercurius recalit.

Hinc factum, Astrologe est, tua cum capis vxor amantes,

Sidera significant vt nihil inde tibi.

Turdos.] Turdus inter primas à saporis bonitate insignis. Mar- Turdus,
tial. lib. 13.

Inter aues turdus, si quis me indice certet:

Inter quadrupedes gloria prima lepus.

De turdis Plinius libro 10. cap. 42. & 53.

Alaudas.] Galeritas, de quibus Plin. lib. 11. cap. 37.

Gruem.] De gruibus in superioribus satis. Adnotanda synec-
doche, qua posuit speciales quasdam aues pro aliis quibuscun-
que.

Dipsada.] Dipsas, aspidis genus, cuius morsu sitis inducitur:
& Græcè διψα, sitis est. Huius meminit Plin. lib. 23. cap. 8. & lib.
22. cap. 5. Solinus Polyhistor. cap. 30. Lege Lucian. præfatione
De dipsadibus, & Pierium Hieroglyph. 16.

Dipsas ser:
pens.

Securus fati.] Id est, ignarus & incius infortunij, quod sibi
mortem atulit. Sic Lactant. lib. 2. cap. 3. in philosophos: Dum a-
liorum præcipitium vident, non prospexerunt quid ante suos
pedes esset. M. Tullius in 2. De Diuinat. ridens haruspicinam:

Democritus non inscite iugatur, vt phisicus.

Quo genere nihil arrogantius: citatque illud ex nescio quo
poëta.

Quod est ante pedes, nemo spectat; cali scrutantur plagas.

Poten

Potentissimus affectus, Amor.

EMBLEMA CV.

*Aspice ut inuictus vires auriga leonis,
 Expressus gemma pusto vincat Amor?
 Vique manu hac scuticam tenet, hac ut flectit habenas,
 Vique est in pueri plurimus ore decor.
 Diræ lues precul esto: feram qui vincere talem
 Est potius, à nobis temperet ànne manus?*

Fons Em-
bl. ....

ID extulit ex Græco Argentarij, quod ascribam
 Ἰδὺ γὰρ τὴν ἀγυκτονίαν ἀργαρίδων ἰσοτά
 χροῖσι λανθάνει ἀνιχνύοντα λίαν,

Ὅς τῆ μὲν μάστιγα κατ' αὐχένου, ἃ δὲ χαλινὸς

Εὐδύνου, πολλὰ δ' ἀμφιτεθηλι χάρις.

Φρίνω τ' βροτολοιγόν, ἐγὼ καὶ θῆρα δαμάσθωρ

Ἄγριον, δ' εὐλίγων φείσεται ἀμείρων id est.

Quid video in gemma hac? amor est, auriga leoni

Insidet, & frenis ora superba tegit.

Vna manus flagro cedit, moderatur habenas

Alter a: nulla magis signa placere queunt.

Sed metuo immitem puerum, mortalibus agris

Quid faciet, qui sic corda ferina domat?

Huc respexit Iucian. in Deorum Dialogis. Conquerētem enim Venerem apud Cupidinem filium facit & sibi non nihil reformidantem, ne propter scelera quamplurima leonibus tandem obiciatur; cui puer his satisfacit: *θάρα μῆτερ, ἐπι καὶ τοῖς λίσσιω* Luciani
αὐτοῖς ἴδω ξυῶδης ἐμῆ, καὶ πάλλακίς ἰππασίας ἐπι τὰ νῶτα καὶ τῆς κί- locus.
μης λαβῆσθαι ἴνικῶ αὐτὸς, οἱ δὲ σκάνσοι, καὶ τῶ χεῖρα δεχόμενοι εἰς τὸ
σῆμα περιεχόμενοι ἀποδίδω μοι: Confide mater; leonibus
 enim ipsis iam familiaris sum factus, & sæpenumerò cōscendi eorum terga, & apprehendi iubas; equitis more insidens illos agito: illi verò interim mihi caudis adblandiuntur, ac manum infertam ori receptant, lambuntque; deinde mihi reddunt innocuam. Hoc quidem schemate satis ostenditur, quāta sit amoris vis, qui de fortissimis etiā & ferocissimis triumphare soleat. Leonum enim nomine significantur viri graues, & alioqui sanctimonia probratēq; aliqua insignes, Leones autem amore furere norat Plinius 8. historię mundi, c. 16. & Aristot. hist. anima- *Leones*
 liū lib. 6. Sed non possum conniuentibus oculis transilire, quod *qui.*
 scribit Plutarch. in Amatorio: *ἐρῶν ἡμῶν ἀρτι τὸς μὲν εἰς τῶ ἀν-*
δρῶν τῶ ἔλκοντας ἢ ἔρωτα, τοῖς δ' εἰς τῶ γυναικ. νίτιν, ἅπ' ἔρως, καὶ
θῆρον ἀγαθὸν, οὐκ ἰθαύμαζον ἐπ' ἀ τῆλικού τῶ δύναιμιν ἴσχει καὶ τῶ τὸ
πάθ' ὅ, οἷς τῶ προσήκον ἔξελάνειν αὐτὸ παστ' ἀχέθιν, καὶ κολλεῖν ἔσθ' ὅ
τούτων αὐξάνθ' ἔθιν καὶ σιμνωθ' ἔθιν. i. Non sum ductus admiratione à quibusdam vestrum in conclauia virorum, ab aliis in gynæceum trahi amorem, ingens ac diuinum bonum: quādoquidem tanta sit vis, & tantus honor amori exhibitus, ut à quibus omninò expelli debuerat & opprimi, ab iisdem augeatur & prædicetur. Sed hæc videri non satis aperta possunt, nisi exemplis illustrentur. *Alian. 12. Var. hist. narrat de Dioxippo Olympiis victore cum pugilum more Athenas eques introiret, magno populi cōcursu, & alij rerum aliarum quæ in eo essent apparatu, pulchritudine caperentur: ipse medio triumpho cōiectis*

oculis in mulierem quandam formosissimam, ab eius aspectu non potuit abduci: quin etiam vultum sæpe mutabat, vt faciliè appareret eum telis Cupidineis saucium, iam nõ sui fuisse compotem; quamobrem Diogenes Synopenfis ad populum: En, inquit, pugilem vestrum magnum, vt à puella configitur! qual dixisset, turpe esse qui viros vicisset, à muliercula superari. At iocularis iste reprehensor ignorare se fingebat quanta sit amoris vis, quaque efficax pulchritudo formaque decens corporis, quam non temerè Socrates exigui tempotis tyrannidem appellauit: Carneades, regnum quod nullis satellitibus egeat: Plato, naturæ priuilegium. Plutarch. in Hyperide retulit exèplum perquam venustum & memorabile de Phryne, pulcherrima femina, quæ impietatis accusata, defensa est ab Hyperide, oratore certè nobili, qui quòd videret eam iam damnationi proximã, commiseratione vsus, vti quoquo modo iudices flecteret, mulierem produxit in medium, & discissa veste, nuda pectora iudicibus ostendit. Qui mulieris admirati pulchritudinem, eam dimittendam censuerunt, ex quo & oratoris astum, & iudicum inexpectatam misericordiam, ipsiusq; reæ venustatem (id est, τὸ ἀδύνατον τυραννίδος, vt loquitur in Phœnissis Euripides) spectanda proponuntur. Aristotelis memoratur dictum, pulchritudinem omni epistola commendatiorem, i. formam corporis habere maiorem persuadèdi vim quàm quæuis oratio vel epistola: Ex eo itaque cùm aliquis quæretet, cur quæ pulchra essent, tam impensè amarentur; dixit eam esse cæci hominis interrogationem. Mirari enim possit aliquis fuisse cæcum, qui nunquam antea quicquam vidisset, &

Qui nunquam visæ flagraret amore puellæ.

De quo Iuuenalis; nos hæc missa facimus. Proclus omne pulchrum, dicit honestum esse, idemque amabile, eo quòd naturæ diuinæ aliquam imaginem habet; ex quo τὸ καλὸν, à καλῶν quidam deducant, quod est vocare: quia ad se vocet & alliciat hominum animos: quam etiam ob rem credibile est à veteribus, reges eos in primis creatos qui pulchritudine aliis antecellerent. Sic enim Homerus suos heroas à dignitate vultus ipsaque pulchritudine commendat. Achillem omnium pulcherrimum facit: quamuis enim Nireum nominet ex iis qui ad Ilium venissent formosissimum, tamen ei Achillem præfert. Ita Virgilius de suo Ænea:

— Ipse ante alios pulcherrimus omnes
 Infert se socium Æneas, atque agmina iungit.

De Lauro verò, deque Turno sic:

Filius huic iuxta Lausus, quo pulchrior alter

Non fuit excepto Laurentis corpore Turni.

His consentanea maximè sunt quæ disputantur ab Isoerate in Helenæ laudatione: vbi sic pulchritudinem commendat, vt eam esse rem diuinam statuat: ea enim ferè contemnuntur in quibus nulla pulchritudo: contra quæ pulchra sunt suspiciuntur ab omnibus. Imò virtutem non alia de causa censet in precio haberi summisque honoribus affici, quam quòd pulcherrima quædam res sit: denique alia omnia bona inuidiæ sunt exposita: nullus tamen est qui pulchris hominibus inuideat, quos potius admirantur omnes, dignosque honore putant: cumque omnia fortitudo sua dignitate antecedit, à pulchritudine tamen superatur.

Pusio.] Paruus puer, *πυσιον* vocat *πυσιον*. Cic. 1. Tuscul. in lib. *Pusio.*
Platonis, qui inscribitur Menon, Pusionem quendam Socrates interrogat, &c. Idem pro Cælio: Propter nocturnos quosdam inanes metus tecum semper pusio cum maiore sorore cubitavit, Iuuenal. Satyra 6.

— *Pusio dormit, Pusio qui noctu non litigat.*

Scuticum.] Paruum flagellum è loris factum, à Greco *σκούρα*, Scutica, quod est corium. Horat. Sermon, 1. Satyr. 3.

Ne scutica dignum horribili scelere flagello.

Iuuenal. Satyr. 6. — *Rubet ille flagellis.*

Hic scutica.

Plurimus ore decor.] Sic cum effinxit Lucian. in Amore fugituo.

Dura lues.] Epiphonema.

Feram qui vincere talem.] A maiori ad minus.

A a 2

Potentia amoris.

EMBLEMA CVI.

NVDVS Amor viden' ut ridet, placidumq; tnetar?
 Nec faculas, nec quæ cornua flectat, habet:
 Altera sed manuum flores gerit, altera piscem,
 Scilicet ut terra iura det atque mari.

Emblema-
 tis fons.

ID transtulit è Græco Epigrammate:

Γυμνὸς ἔπος δεικνύει γιλαῖα καὶ μέλιχ' ἔσθην,
 οὐ γὰρ ἔχει πύξου καὶ πυρέντρα βέλτη.
 οὐδ' ἐμὰ τλω παλάμῃς κατ' ἔχει δελφίνα καὶ ἀνδρῶν.
 τῆ δὲ γὰρ γαῖαν, τῆ δὲ θάλασσαν ἔχει.

Id est, Nudus Amor blandis recurre' arridet ocellis,
 Non arcus, aut nunc ignea corda gerit.

Nec temerè manibus florem, delphináque tractat:

Illà eienim terris, hoc valet ipse mari.

Legi alicubi Philoſtratum Cupidini roſam conferre. Nam ſicut illa recens mollis eſt, ita Cupido, cui autem, non aliter ac roſe, capilli tribuntur: hic quoque ſpinas pro iaculis geſtat, pro facibus fulgorem; folia pro alis data ſunt: denique utrique tempus, color & mores conueniunt. Delphinus autem hominum amariſſus, maris quietum ſtatum & tranquillitatem oſtendit, iramque & commotionem fluctuum ibi emollitam ſignat, ut docet Pierius in Delphino ſuo Hieroglyph. 27. Id videtur expreſſiſſe apertius in Hippolyto Euripides:

Ο ποικιλὸς πτερὰ ἀμφιβαλὼν
 Ἀκντάτω πτερῶν,
 Ποτατα δ' ἐπὶ γαῖαν δούχων,
 Ἐλάμψεν ἐπὶ πόντον.

hoc eſt:

Ille pennis ornatus variis undique volitans alis velociffimus, volat namque ſuper terram, ſuperque ſonorum & ſalſum mare. Quod ſignificat omnia ſubiici imperio Amoris, qui nudus eſt, propterea quòd hic affectus debet eſſe ſimplex & apertus: ridet, quòd oblectationem præ ſe ferat: blandè aſpicit, ut perſuadeat: nullis armis inſtructus eſt, ut cū eo congredi non reformides. Plura lege apud Athenæum 13. cap. 5. & Platon. in Conuiuiò. *Fax Cupi-*
Nec ſaculas.] Fax Cupidini tribuitur, quòd corda mortalium dinis.
adurat, & animos conficiat,

Amor omnia domat,

Cornua.] Arcū, qui cornutus apparet, cum potiſſimum reſus eſt.

Scilicet ut terræ.] Notiffimum eſt illud ex Eclog. 10. Virgil.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Idem alibi:

Omnia vincit amor: quid enim non vinceret ipſe?

Idem, *Omne adeo genus in terris hominumque ferarumque, &c.*

Scilicet ut terræ iura det, atque mari.] Lucretius initio primi libri:

Alma Venus, hominum, Diuumque aterna voluptas.

Idem eodem:

Quæ mare nauigerum, quæ terras frugiferentis

Concelebras. Et deinde:

— tibi ſuauiſ dædala tellus

Submittit flores: tibi rident æquora ponti.

Ouidius:

Tu ſuperos, ipſumque Iouem, tu numina ponti

Viſta domas, ipſumque regit qui numina terræ,

Tartara quid ceſſant?

Et Propertius:

Hic Deus & terras & maria alta domat.

Qua ratione tradit Pausanias in Corinthiacis apud Sicyonios
existare nobilem Veneris statuam ex ebore, quæ capite gestet
caeli orbem; altera manu teneat, papauerum capita; altera verò
malum: quo significaretur Veneris in animantia omnia poten-
tia, inque ipsos Deos.

Vis amoris.

EMBLEMA CVII.

ALIGERVM fulmen fregit Deus aliger, igne
Dum demonstrat vii est fortior ignis Amor.

EX lib. 4. Epigrammat. Græcorum sumpsit illud:

Ο' πλανὲς τὸν πλανῆν ἰδῶν, ἄγνους κέραιον,
Δεικνύς ἄς κρῆσσορ πῦρ πυρὸς ἔστιν ἔρωσ.

Tanta vis est amoris, ut ipso fulmine concitator sit, & violentior: quippè qui nec ipsi Ioui cedat, què multoties arcu petiisse Amor fulmine super
Poëtæ referunt: quo significatur amore strenuo nihil vehemē- tior.
tius esse neque insuperabilius. Itaque Græcis ἔρωσ παυδαμάτωρ
dicitur. De quo illud est distichon per proloporæiam:

Perfringunt, penetrant, vrunt mea spicula fulmen:

Scilicet hinc nomen est mihi παυδαμάτωρ.

Quidam exstant Euripidis versus apud Stobæum, quibus Amorem Deum omnium potentissimum, facit, hi sunt:

Ἐρωτὰ ὅστις μὴ θεῶν κρῖναι μέγχο,
Καὶ τῶν ἀπάντων δαμῖνων ὑπέρτατην,
Ἡ σκαίος ἔστιν, ἢ καλῶς ἀπειροῦ ὄν,
Ὅν κ' οἶδε τὸν μέγιστον ἀνδρώποισ θεῶν.

Ovidius:

Regnat, & in superos ius habet ille Deos.

Huc facit illud Clemētis è 6. *σρωμάτ. ἔρωτὰ γδ ἢ ἀβρόν μέλιπωμα βρύντα μίτραισ τολυσοθίμοισ ἀείδην. ὃ ἢ ἡγεῖ θεῶν διωάφης, ὃ ἢ ἡγεῖ βροτῶσ δαμάσσης:* Amore cerebro delicatum florentibus plenum coronis: quippè qui & in Deos imperium obtineat, atque homines domet. Huc Augeriani octostichon, sanè lepidum:

Omne olim celum (ut fertur) celum omne ruebat,

Inter se superi dum fera bella gerunt.

Fortis erat Bromius thyrso, Mars ense, tridente

Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

At cum visus Amor fuit in fulgentibus armis,

Nec non accensa lampade pulchra Venus:

Priuatatur thyrso Bromius, Mars ense, tridente

Neptunus, fortis fulmine dextra Iouis.

Sed mirum fuit Ovidij ingenium in eo affectu exprimendo, eiusque vi amplificanda: sic enim 2. Amorum, eleg. 1.

In manibusque Ionem, & cum Ioue fulmen habebam,

Quod bene pro celo mitteret ipse suo.

Clausit amica fores: ego cum Ioue fulmen omisi,

Excidit ingenio Iuppiter ipse meo.

Iuppiter ignoscas: nil me tua tela iuuabunt:

Clausula tuo manus ianua fulmen habet.

Et in secundo eiusdem operis, eleg. 5. ubi conqueritur de amantia, quæ se alteri communicarat, quamque ideo verberibus cedere constituerat.

Lepidum
epigramma
Augeriani. —

Vt faciem vidifontes occidere lacerti:

Defensa est armis nostra puella suis.

*Qui modo saeuus eram, supplex vltroque rogavi,
Oscula ne nobis deteriora daret.*

*Risit: & ex animo dedit oscula, qualia possent
Excutere irato tela trifurca Ioui.*

Lilius Gyrald. hist. Deorum Syntagmate 11. repetit ex Plinio; fuisse in curia Octauiae Cupidinem fulmen tenentem, cuius auctor nesciebatur. Id affirmabatur Alcibiadem fuisse Principem forma in aetate, in cuius clypeo ita erat pictus. Poterit fulmen hoc à Cupidine concussum traduci ad id quod dici solet, Amore plus quam vi effici, quod in quadam Epist. expressit D. Hieronymus: Ingenia quidem, inquit, liberaliter educata facilius verecundia quam metus superat.

Plus amo-
re quam
vi effici.

Fulmen
aligerum,
& aliger
amor,

Aligerum fulmen.] Epitheti metaphora, fulmen cum telo Amoris comparat: sed & fulmen telum vocatur Graecis, vt apud Sophoclem: *ἰγνατόσυνφον βέλθ πατέρ νηγ. οὐδ.*: & Herodotum, *βέλθ ἰγνατόσυνφον οὐδ.* Fulmen aligerum dicitur propter celeritatem, ideoque pictores fulmini tribuunt alas, quod à Ioue immitti crederetur. Virg. 1. Aeneid.

Atque his aligerum dictus affatur Amorem, vt Graecis *ἰγνατόσυνφον*. *Ignis amor.*] Merito amor ignis dicitur. Itaque Virgil. passim, Amorem ignis nomine nuncupat. Sic 3. Georg.

*Omne adèò genus in terris hominumque ferarumque,
In furias ignemque ruunt.*

Idem Aeneid.

— & cæco carpitur igni.

In Eclog. porrò,

At mihi sese offert vltro meus ignis Amyntas.

Ouid. epistola Paridis Helenæ:

— *quis enim celauerit ignem,*

Lumine qui semper proditur ipse suo?

Scriptit & perelegans sanè tetrastichon Ioan. Secundus in Cupidinem, camino insculptum, eadem fermè causa:

Flammiuomo Veneris quisquis fuit illè camino

Qui sculpsit puerum, credite, doctus erat.

Scilicet eterne penes hunc custodia flammæ:

Per quem sopitus non queat esse focus.

Fortior ignis Amor.] Teste Xenophonte, qui ait amorem ipso igni torrentiorem, & feruidiorem: nam ignis tangentem solumurit, & vicina depascitur: amori signis etiam in procul intuentes & longo terrarum tractu. dislutos ardentes suos radios vibrat.

In studiosum captum amore.

EMBLEMA CVIII.

*IMMERSVS studiis, dicundo & iure peritus,
Et, maximus libellio,*

*Helianiran amat, quantum nec Tracius umquam
Princeps sororis pellicem.*

*Pallada cur alio superasti iudice Cypri?
Num sat sub Ida est vincere?*

EX Guicciardino Italo, scriptore historiarum diligenti ac erudito, didici, Epigramma hoc Alciati speciatim scriptum fuisse in Hieronymum Paduanum, doctum quidem hominem, sed qui amatoria etiam tractaret. Quod & generatim traduci potest in quosdam doctrinae gloria celebres, qui amore turpi excæcati videre non possunt, quantum vitæ suæ & famæ detra-

Origo
Emblema-
tis.

hant. Pudet sanè referre doctos homines quamplurimos, sui nominis oblitos, qui hac perculsi non leuiter infania, disciplinarum liberalium (quibus ingenium perficitur, bonique mores inseruntur) cultum natium turpissima Veneris labe infamarunt. Tales fuerunt ad Græcos Callimachus, Sophocles, Philetas, quos secuti proximè Catullus, qui Lesbiam: Tibullus, qui Deliam: Propertius, qui Cynthiam: Naso, qui Corin-
 nam versus mira luxuria celebrarunt. Certamen eiusmodi inter Palladem & Venerem etiam nunc durat, quodque crebro accidat, plerisque etiam viris bonis (qui eo fortasse non tam inuiti hærent) videtur esse ludus. Quo loco referre placet quæ Paulus Iouius, ætatis nostræ historicus excellentissimus, de Augustino Nypho Philosophiæ professore retulit. Susceptis enim liberis & vxore senescente septuagenarius senex, puellæ citra libidinem impotenti amore correptus est vsque ad insaniam, ita vt plerique Philosophum senem atque podagricum ad tibiam modulos saltantem miserabili pudore cõspexerint: vnde illi maturatum vitæ exitum constat. Melius quidem Panætius, qui adolescentulo quærenti an sapiens amaturus esset: De sapiente, inquit, videbimus: mihi & tibi, qui à sapiente longè absumus, non est committendum vt aliquando incidamus in rem tam commotam & impotentem, alteri emancipatam, & vilem sibi. Marcus etiam Tullius mortua coniuge, ab amicis vocatus ad secundas nuptias: Vix possem ego, inquit, eodem modo vxori & sapientiæ studio dare operam. Quo referam illud Chryssippi. Cum enim dixisset quidam sapientem amore non capi, testimonio esse Menedemum, Epicurum, & Alexinum: Hac ego, inquit, ratiocinatione vtar: Si Alexinus ille dissolutus, & Epicurus insensatus, & Menedemus canis ac delirus (sic enim ab Eretrienibus dicebatur) amore capti nõ sunt: nec sapiens quidem eo capietur. Porro videtur hoc Emblemata imitatus esse ex Græco Pauli Silentarij:

Ὅ πρὶν ἀμαλδάκτοισιν ἐνὶ φρεσὶ ἦδὺν ἐν ἤβῃ
 Ὅ ἱστροφόρος παφίης δις μὲν ἀπειπάμην
 Γυνῶροισι βελίεσιν ἀνιμῆατ' ὁ πρὶν ἐρώτων
 Ἀρχὴν αἰσι κλίνω κώπῃ μισσηπόλι.
 Δίξομε καρχαλόωσα, σοφὴν ὅτι παλλάδα νικᾷς
 Νῦν πλείον, ἢ τοπάρ' ἢ μὴ κω ἐρ' ἰσπίρ δυν.

Senex est qui conqueritur se, cum iuuenis esset, telo amoris in-
 violabilem fuisse: ætate autem prouectum amoris iugo cogi.
 Epigramma ferè ita Latine:

*Acer eram vt primis inuicta mente sub annis
Oestriferæ spreni dulcia iura Deæ.*

*Misilibus nec eram diris violandus amorum,
Qui tua nunc canus sub iuga vado Venus.*

*Suscipe ouans, tetrica victa tibi Pallade cessit
Quàm prius Hesperidum munere maior honos.*

Vide num huc referre possis initium Odes vndecimæ Epodi
Horatiani:

Pecti, nihil me sicut antea iuuat

Scribere versiculos amore percussum graui, &c.

Alio sensu ab Ouidio dictum memini elegia tertij Amorum,
qui Tibuli mortem deflet:

*Ecce puer Veneris fert euersamque pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.*

Amorem etiam suis destitutum armis descripsit initio eiusdem
operis amatorij his verbis.

Quis tibi sene puer dedit hoc in carmine iuris?

Pteridum vates, non tua turba sumus.

Quid: si præcipiat flauæ Venus arma Mineruæ?

Ventilet accensus flaua Minerva faces?

Immersus studiis.] Ab aquis translatio.

Libellio] Libellio dicebatur à veteribus, quem nos Ta- Libellio.
bellionem vocamus, Græcè γλαμμιατρὺς dicitur.

Quantum nec Thracius vnquam.] Hac parium collatione tur-
pem amorem significat, qualis fuit in Tereo Thraciæ Rege,
qui Philomelæ iuuenclæ, Progenes vxoris forori, stuprum in-
tulit. Fabulam repete ex Ouidio.

Pallada cur alio.] Hæc apostrophe gratiam addit, eaque taci-
tè significat quàm sint ad libidinè propensi qui ab ea in primis
esse deberent alienissimi.

Cypri.] Cypris, vel Cypria, Veneris cognomen, à Cypro in-
sula, luxui deditissima. Iustin. lib. 18. D. Augustin. Ciuit. lib. 4. cap.
10. aliique plures.

Ida est.] Ida mons editissimus, in quo tres Deæ de pomo au-
reo concertarunt.

Ἀντέρωσ, id est amor virtutis.

EMBLEMA CIX.

Dic ubi sunt incurui arcus? ubi tela, cupido?
 Mollia que s iuuenum figere corda soles.
 Fax ubi tristis? ubi penna? tres unde corollas
 Feri manus? unde aliam tempora cincta gerum?
 Haud mihi vulgari est hospes cum Cypride quicquam,
 Vlla voluptatis nos neque forma tulit.
 Sed puris hominum succendo mentibus ignes
 Disciplina, animos astraque ad alta traho.
 Quattuor aque ipsa texo virtute corollas
 Quarum, qua Sophia est, tempora prima tegit.

Hoc

Hoc decaſtichon tranſlatum reperio ex Græco Mariani ſcholæſtici εις ερωτα εις φρονημων, quod ſic eſt 4. Epigram.

Πησι τόξον ἴκονο παλιν τονουοί τ' ἀπο σίω

Πηγνύθιοι μισάτιω ἐς κραδίω δεισάνε,

Πῶ πτιρά, πῶ λάμπας πολυδάων, ἴς τιδι τριαδῶ

Στιμματα χερσίν ἔχεσ, κρατίδ' ἐπ' ἄλλο φέρε,

Οὐκ ἀπό πωδὸν κρηνη κύπριδ' ὄκ ἀπὸ γαίης

Εἰμί, κρείδλαιοσ ἴκονο, ἴφροσύνησ.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐσ κούδων μισόπων φρένα πυροδὸν ἀνάπτω

Εὐμαθίησ, ψυχὴν δ' ἄραν ἐσασαύγω.

Εἰκ' ἀρετῶν σφάνδρσ πινύθων πλικαδῶν ἀφ' ἐκάσθησ

Τὸσδε φρονη πρώτῳ τῷ σοφίησ σφίμαί.

Effugit Cupidinem ἀτξον ηοῖ ἄσυχόν, sine arcu & sine telis, eru-

dito sanè figmèto dialogístico, quo quidem virtutis omnis dis-

tributionem assignat. Sed primum aduertendum est ex Plato-

ne, in Symposio, duas esse Veneres, & totidem Cupidines: hæc

antiquior & sine matre, cælo nata, quam cælestem Venerẽ vo-

camus: altera iunior, è Ioue & Dione progenita, vulgaris & cõ-

munis appellata. Eadem ratio est Cupidinis vtriusque. Horum

enim alter honestas cupiditates animis ingerit: alter verò affe-

ctus voluptuosos & terrestres inculcat. Prior ille ἀντίηοσ est,

quasi dicas, priori contrarius: qui hominem attollit ad superio-

ra & cælestia contemplanda, omnemque virtutem & honesta-

tem præstat. Hic itaque tres coronas manibus contrectat, vnã

que circumfert in capite: quibus quatuor illæ virtutes (ex qui-

bus omnis honesti fons petitur) designantur. Prior illa corona

caput ambiens (partem quidem Platoni in Timæo omniũ cor-

poris partium diuinissimam, & certè principem) prudentiam

repræsentat: prouidere enim & aliquid prudenter meditari, cõ-

templationis est: tres aliæ, quas manibus continet, Iusticiam,

Fortitudinem, & Temperantiam notant, quæ potissimum in

actione positæ sunt, manus enim actionis sunt organa. Quod

perspicuum est ex primo Officiorum Ciceronis: Qui maximè

perspicit, inquit, quid in re quaque verissimum sit, quique acu-

tissimè & celerrimè potest videre & explicare rationem, is pru-

dentissimus & sapientissimus ritè haberi solet. Quocirca huic

quasi materia quam tractet, & in qua versetur, subiecta est ve-

ritas: reliquis autem tribus virtutibus necessitates proposi-
tæ sunt ad eas res parandâs tuendasque, quibus actio vitæ conti-

netur: quo sanè loco differentem facit virtutem Prudentiam à

reliquis tribus, ea enim posita est in veri inuestigatione & con-

templa

Duo Cupi-
dines & to-
tidem Ve-
neres.

ἀντίηοσ.

Quatuor
coronæ ad
totidem
virtutes
redactæ.

Locus Ci-
ceronis.

Duplex amor quid aliis significet.

templatione, reliquæ sunt actionis. De utroque Amore Plato in Conuiuio, Ficinus Oratione 2. c. 7. & orat. 7. ca. 8. in idem Conuiuium Platonis. Caterùm ἀντίγωτα Proclus interpretatur Amorem diuinum animas à corporibus abstrahentem: qua in significatione hic vsurpatur. Alij duplicem Amorem ideò effectum esse narrant, quòd nullius frugis aut commodi possit esse amor, nisi mutuus sit: qua de re Porphyrius Philosophus hunc adfert Apologum. Cùm inquit, Cupido infans parum coalesceret, Venus Themis Deam consuluit: quæ Veneri respondit, Anterora necessarium esse qui rependat vices, vt sese mutuo iuuent, cui Venus aquiescens, Anterora, quasi Contfacupidinem dicas, genuit: quo vix dum nato, Cupido cœpit adolescere, & procerior euadere. Sed hæc fortasse παρὰ φύσιν. Scio quidem apud Plutarchum in ἐρωτικῶ, duos Amores esse iuxta Ægyptiorum sententiam & Platonicorum, ἐρωτα πάλαιον, καὶ τὸν ἐράδιον, id est, vulgarem, & cælestem amorem: sed quia desleclit aliquantum ab ea quam retuli sententia Mariani, facillè prætereo. Apuleius tres amores facit libello quem De philosophia scripsit (vbi Platonem auctorem appellat) vnum diuinum cum incorrupta mente & virtutis ratione conuenientem: alterum degeneris animi, & corruptissimæ voluptatis: tertium ex utroque permixtum, mediocris ingenij & cupidinis modica. Animas autem fusciores ait impelli corporum cupidine: vitium quod illis propositum est, vt eorum vsura potiantur, atque eiusmodi voluptate & delectatione ardorem suum mulceant. Illas verò facetas & vrbanas esse: animas bonorum deamare, & factū velle vt qui potiantur plurimum bonis artibus, & meliores præstantioresque reddantur. Medias ex utroque constare: nec delectationibus corporis profusè carere, & lepidis animarum ingenjis capi posse. Vt igitur illum amorem deterrimum, inhumanissimum, atque turpem facit, non ex resum natura, sed ægritudine corporis, morboque natum: sic illum diuinum, deorum munere, beneficioque concessum, aspirante cælesti cupidine in animos hominum venire credi. Tertiam speciem amoris, quam mediani dicit, diuini atque terreni proximitate collectum, nexuque & consortio parili copulatum: vtque rationi propinquus est diuinus ille, ita & terrenum turpitudine iunctū esse voluptatis. Hactenus Apul.

Fax amoris

Fax vbi tristis. Tristis, à consequenti: Fax autem Cupidini tribuitur, quod indicarunt Aegyptij sacerdotes, qui per ignem amorem exprimi voluerunt.

Ouid.

Ouid. 2. Amorum, eleg. 9.

Cur tua fax vrit, figit tuus arcus amicos?

Ifidorus non postremi ordinis auctor rationem reddit, quia nonnunquam amor cupiditate impatientius exurat, nonnunquam verò præ satietyte abuolet. Itaque apud Gellium Portius Licinius dixit hominem ob amorem non esse ignitum, sed ipsum ignem. Notum est illud Virgil.

Ceco carpitur igni, & est mollis flamma medullas.

Item: *Vritur infelix Dido.* Vti iam diximus paulò antè.

Vulgari cum Cypride. [Vulgaris illa Venus circa turpès amores versatur: honesta verò ad virtutem & honestatem amplexandam inflammat, & ad rerum cælestium contemplationem animos pertrahit.

Venus vulgaris.

Apuleius apologia 1. pro se ipso dicit item ex Platone geminam esse Venerem, quarum altera vulgaris, quæ sit percita populari amore, non modò humanis animis, sed & pecuinis & ferinis ad libidinem imperitare: Alteram verò cælitè Venerè, quæ prædita sit optimati amore: solis hominibus, & eorum paucis curate: nullis ad turpitudinem stimulis, vel illecebris sectatores suos percellentem, eius enim amore non amorem & lasciuum, sed cõtrà incorruptum & serium pulchritudine honestatis, virtutis amatoribus suis conciliare: & si quando decora corpora commendet, à contumelia eorum procul abstertere. Neque enim quicquam aliud in corporum forma diligendum, quàm quòd admoneat diuinos animos eius pulchritudinis, quam prius veram & sinceram inter deos videre. Qua propter, vt semper, eleganter Afranius hoc scriptum reliquit:

Amabit sapiens, cupient ceteri.

Ea de re multò fusius Lucian. in dialogo, cui nomen *ἔρωτις*, vel *ἔρωτος ἡγετῆρος*, de quo scripsere singulares commentarios quidam recentium, vt Cælius Calcagninus, Augustin. Nyphus cap. 19. 60. 98. de amore, alij plures.

Sed pura hominum.] Effecta pudici amoris, vbi notabis diligenti præparatione opus esse, priusquàm aditum habere possis ad rerum diuinarum & pulcherrimarum speculationem.

Animos astraque:] Hic raptus quomodo fiat, superius docuimus ad Emblemata, cuius inscriptio est, *In Deo letandum.*

A V T

ΑΥΤΕΓΩΣ, Amor virtutis alium Cupi-
dinem superans.

EMBLEMA CX.

Aligerum, aligeroque inimicum pinxit Amori
Arcu arcum, atque ignes igne domans Nemesis.
Vi qua alius fecit, patitur: at hic puer olim
Intrepidus gestans tela, miser lacrymat.
Ter spuit inque sinus imos: res mira, crematur
Igne ignis, furias odit Amoris Amor.

Amor quo
modo ab
Amore su-
perctur.

Triumphus est amoris pudici, qui de Cupidine Venereo
spolia ampla referat. Nemesis igitur ultionis Dea super
bientē Veneris filium voluit ab alio aduersario Cupidine, seu
opposi-

opposito amore vinciri & constringi: quo significatur, turpem amorem, aut noxiam aliquam cupiditatem posse ab honesto quodam affectu & labore non modò imminui, sed & sopiri. Manifesta est itaque allusio ad prouerbum, Clauum clauo pellere, quò pertinet illud Hieronymi ad Rusticum Monachum: Philosophi sæculi solent amorem veterem amore nouo, quasi clauū clauo pellere. Cicero 4. Tusc. Loci denique, inquit, mutatione, tanquam ægroti non conualescentes, sæpè curandus est. Etiam nouo quodam amore veterem amorem tanquam clauū clauo eiiciendum putant. Id mihi in memoriam reuocat C. Valerium Flaccum, qui primùm luxu perditus adolescens temporibus belli Punici secundi, cum captus flamen esset à Licinio Pontifice maximo, quò facilius à vita flagitiosa recederet, ad curam sacrorum & ceremoniarum conuerso animo, quantum prius luxuriæ fuerat exemplum, tantum postea modestiæ & sanctitatis specimen euasit, vt Val. Max. lib. 9. cap. De mutatione morum. Tralatum est hoc carmen ex Epigrammate Græco incerti, quod sic habet:

Πταυῖσσι τῶν ἐρωτῶν ἢ ἀντίον ἐπὶ λασὶ ἔρωτι
 Ἀνὲν ἡμῶν, τὸ ξυτὸ ξυτὸ ἀμεινομένη.
 Ὡς κὲ πᾶσιν τὰ κ' ἐρίξεν, ὃ δὲ θρασύς, ὃ πρὶν ἀταρξῆς
 Δακρυῖαι, πικρῶν γούσα, ἔδην & βελῆων.
 Ἐσβαδὸν τρις κόλπον ἀπέπυσεν, ἃ μέγα δαῖμα,
 Ἐλίξῃ τις πυρὶ πῦρ: ἢ ψᾶτ' ἔρωτ' & ἔρωτ'. id est:
 Pennatum volucris puero atque vltetricia pennis
 Tela Cupidineis opposuit Nemesis:
 Vt quæ commisit, ferret, qui fortis & audax
 Antè, modo expertus spicula amara gemit:
 Terque sinum spuit in medium, prò mira! quis ignem
 Igne vret? flammam sensit Amoris Amor.

Archety-
pus Em-
blematis.

Non est alienum quod Ouidius cecinit i. Amorum, eleg. 1.

Quid si præripiat flauæ Venus arma Mineræ?
 Ventilet accensus flaua Minerva faces?

Et eleg. 8. lib. 3. qua Tibulli mortem deflet:

Ecce puer Veneris fert euersamq; pharetram,
 Et fractos arcus, & sin luce facem.

Pausanias in Eliacis memorat Cupidinem depictum fuisse, qui alteri Cupidini palmam è manibus extorquere niteretur: quo volebant intelligi honestū amorem de amore Venereo victoriam quærere. Ouid. 2. De remed. cum ait:

Alterius vires subtrahit alter Amor.

ἀντίρωτα certè, id est, ἀντιθετον, opposuerunt veteres ἴσως, vt interpretes nonnulli exemplum ita apponant, In Phædra ἴσως, in Hippolyto ἀντίρωτα erat: vt apud Nasonem in Apolline persequente, & Daphne fugiente: cuius Poëtæ versus hi noti:

Deque sagittifera prompsit duo tela pharetra, &c.

Vt quæ alijs fecit patiatur. Adducitur idem à Suida:

Αἰνετάδοι τὰν ἕρξεν, δὴν δ' οἰδέειά γινεῖτο. id est,

Si quis patiatur quæ alijs fecerit, iusta pœna fuerit, & apud Pindari scholiasten 4. Pyth.

οἷάτ' ἀνὴρ ἕρξεν, τοῖον τίλῃ αὐτὸν ἰκάνη. Alicubi & apud Pausaniam; iisdem artibus capietur ille, quibus vsus est, τὰς δ' αὐταῖς πύχνοισιν ἀλώσεται, ἅσπερ ἄν ἕρξεν. Lactantius lib. 1. c. 16. Diuin. institut. de Ioue loquens: An tandem, ait, illi venit in mentem, ab alio expectes alteri quod feceris? & timent ne quis sibi faciat quod ipse Saturno? Boëthius (quid enim verear adducere auctorem tam bonum?) De consolat. 2. Quid autem est, inquit, quod in alium quisquam possit facere, quod sustinere ab alio ipse non possit? Buliridem accepimus necare hospites solitum ab hospite Hercule fuisse mactatum. Regulus plures pœnarum bello captos in vincula coniecerat: sed mox ipse victorum ceteris manus præbuit. Vllamne igitur eius hominis potentiam putas, qui quod ipse in alio potest, ne id in se alter valeat, efficere non possit? hæc ille. Seneca longè antè vsurparat idem verbum, sed alio tamen sensu, epist. 39. Quarum voluptatum impotentia atque insanæ libidini ob hoc vnum possis ignoscere, quod quæ fecere patiuntur. Accommodatius ad hunc locum Cicero 2. de Oratore, alio tamen orationis filo: Vt semenem feceris, ita & metes. Iustitia enim videtur postulare vt qui fecerit alijs iniuriam, ab alijs itidem accipiat iniuriam. Hæc enim lex est talionis vt par pœna reddatur. Virgil. in decimo de Turno qui Pallantem Euandri filiam interfecerat:

Nescia mens hominum facti, sortisque futura,

Et seruare modum rebus sublata secundis:

Turno tempus erit magno cum optauerit emptum

Intactum Pallanta, & cum spolia ista, diemq;

Oderis. Etenim cum Æneas Turnum prostrauisset, illique parcere decreuisset, viso Pallantis balteo, quo se Turpus cinxerat,

— Furis accensus & ira,

Terribilis: Tunc hinc spolijs indute morans:

Eripiant

Æquum
est eum ea
pati quæ
in alios
fecit.

*Eripiare mihi? Pallas te hoc vulnere, Pallas
Immolat, & pœnam scelerato ex sanguine poscit.*

Et Orodes prædixerat in 10. eod. lib. fore, vt eadem pœna breui afficeretur Megentius, quam in ipsũ intulerat.

— non me quicumque es inulto

Victor, nec longum latabere, te quoque fata

Prospectant paria: atque eadem mox arua tenebis.

Glyca Annalibus scribit Adonibezecum viuum captum extremisq; pedum ac manuum partibus mutilatis: Septuaginta, inquit ille rex, reges extremis pedum manuumque partibus truncati, mea sub mensa micas collegerunt. Quemadmodum in illos ego me gessi, ita mihi diuinitus est repensum. Ælius Lamprid. in Alexandro Seuer. Verronium Turinum, ait, fumi venditorem accusari Alexander iussit: probatisq; per testes omnibus, & quibus præsentibus quid accepisset: & quibus audientibus quid promississet, in foro transitorio ad stipitem illum ligari præcepit: & fumo apposito, quem ex stipulis atque humidis lignis fieri iusserat, necauit, præcone dicente: Fumo punitur qui vendidit fumum. Tribellius Pollio in Gallica: Cùm quidam gemmas vitreas pro veris vendidisset eius vxori (Gallienum intelligit) atque illa re prodita vindicari vellet, furripi quasi ad Leonem venditorem iussit. Deinde cauea caponem emittit: miratibusq; cunctis rem tam ridiculam, per Curionem dici iussit: Imposturam fecit, & passus est. Deinde negotiatorem dimisit. Lãpridius in vita Seueri: Clamabatq; sæpius quod à quibusdam siue Iudæis, siue Christianis audierat & tenebat: idq; per præconem cùm aliquem emendaret, dici iubebat: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Nec verò prætermittendum quod narrant sacratæ hist. Ecclesiast. lib. 6. c. 5. & Sozomen. lib. 8. c. 7. Eutropius primus Imperatoris cubicularius, ac primus eunuchus, cùm de nonnullis qui ad Ecclesiam confugerant, vindictã sumere vellet, studiosè in hoc incubuerat, vt lex ab Imperatorib; ferretur, qua vetaretur ne quisquam ad Ecclesias confugeret; quin etiam vt inde abstraherentur qui ad eas iam confugissent. Confestim pœna subsecuta est. Proposita autem hac lege, haud diu postea Eutropius ipse, quod coniugi Imperatoris cõtumeliam intulisset, primus eam legem transgreditur, & ex palatio profugus ad Ecclesiam supplex accurrit. (Verùm Imperator Eutropium abstrahi iussit) pœnasque capite truncatus dedit, & lex quæ lata fuerat, prorsus è publicis commentariis expuncta est, hæc illi.

Quod tibi fieri nolles, alteri ne feceris.

Vide Prouerb. Neoptolemea vltio. Rectè Cassiodorus lib. 9. Variar. epist. 2. Pœna ista peccati est, vt vnusquisque in se recipere possit, quod in alterum proteruus exercuit. Et huc quidem videtur pertinere titulus 2. Pandectarum, Quod quisque iuris in alium statuerit, eodem iure vtatur.

Spuere in
sinum.

Ter spuit inq; sinus.] Irati & abominantis est gestus. Tibullus Elegiar. 2. de sene amatore loquens:

Hunc puer, hunc iuuenis turba circum stetit arcta:

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

Iuuenal. Satyr. 7.

Conspuiturq; sinus veram deprehendere messem

Si libet.

Et apud Theocritum puella rusticum quendam, à quo amabatur, ridens, dum illi deformitatem, graueolentiam, & alia corporis vitia exprobrat, ter in suum sinum despuit: ait enim,

Τρις εἰς ἴδον ἐπ' ἑνὸς κόλπου.

Odit Amoris amor.] Eadem polyptosis apud Ouid. 3. Amor. eleg. 10.

Causa fuit multis nosler amoris amor.

Dulcia

Dulcia quandoque amata fieri:

EMBLEMA CXI;

MATRE procul lieta, paulum secesserat infans
 Lydius: hunc dira sed rapuistis aves.
 Venerat hic ad vos placidas ratus esse volucres,
 Cum nec ita immitis vipera sana foret.
 Quae datus; ah, dulci stimulos pro munere mellis;
 Prôh dolor! heu sine te gratia nulla datur.

Apparet id esse tractum ex Antipatri, atque etiam Bianoris ^{Origo}
 Epigrammatis eiusdem penè argumenti, lib. 1. Antholo- ^{Embi-}
 gia, titulo *εις της αρωσ ηγεις δανυταις*: Sed Antipatri primum
 eiusmodi est:

Τὸ βρέφ' ἐρμώναιτα δι' χρίσασθε μέλισσαι,
 (φειῦ κόνες) ἔρπυσ' ἢν, κυρία μαίμνον.
 Πολλάκι δ' ἐξ ὕμνων ἐσιγμένον ὠλίσατ' αἰ, αἰ,
 Κέντροις οἱ δ' ὀφίων φωλεὰ μεμφέμεθα.
 Φείδω λυσίδι κη καὶ ἀμύντορι, μηδὲ μελίσας
 Αἰνᾶν, μηδὲ κίνας πικρὸν ἴνι πικρῶν.

Bianoris verò sic;

Κοῦρον ἀπο πλανίω ὀπιμάξω ἐρμώναιτα,
 Φαῦ βρέφ' ὡς ἀδίως εἰδετε βουγενίε.
 Ἡ γυνίωσ' ὁ δειλάει' ἐς ὕμνας οἶα μελίσας
 Ἐλθάν, αἰ δ' ἔχου ἦτο χερσέτεραι.
 Ἀντί δ' εἰ θοίνης ἐσιμάξατε φονία κέντρα,
 Ὡ πικρῶν, γλυκῶν ἀντί παδοι χάριτ'.

Nos utcumque ita funus interpretati:

Repentem per humum tenerem Hermonaëta, legentem
 Dulcia mella (nescis bene) pugnastis apes.
 Reddidit eneclum sic vester aculeus, ah ah,
 Serpentes nequeant ut nocuisse magis.
 Luge, Lysidice patri, Amyntori dicito matri:
 Improbe apes, melli cum sit amarities.

Alterum sic:

Errantem in trivio, mollem Hermonaëta puellum
 Iniuste nimium corripuistis apes.
 Vipera quam sit atrox peiores, venit ubi ad vos
 Nescius, infelix esse putabat apes.
 At pro melle graues stimulum pingendo cruentum
 Liquistis: sic sic gratia mellis abit.

Amoris & mel & fel. ut rectissime Plautus ait, & melle & felle est fecundissimus: nam gustu dat dulce, amarum ad satietatem vsque aggerit. Quid enim voluptate blandius? sed eadē quid tristius? Cauendum est itaque, dum oblectamenta magno labore conquirimus, ne sub dulci melle venena lateant. Exēplum præsto est in apibus, quæ mel dulcissimū cōficiunt: eisdem aculeū habent præsentancū, si quis sese propius admouerit. Hinc à Græcis γλυκύπιρ' Amor dicitur; quod significat Euripid. in Hippolyto his verbis:

Amor
 γλυκύπι-
 κρ'.

Τι τὸ δ' ἔστι λεγοῖσιν ἀνθρώποις ἐρᾶν;
 Ἡ δισσὸν ὃ καὶ τῶν τε, ἀλγεινὸν δ' ἄμα. id est,

Quid hoc est quod dicunt homines amare; respondet nutrix: Iucundissimum, ὦ filia: sed idem calamitosissimum. Verba sunt Phædræ ad nutricem, cui suos in Hippolytum amores credit. Huc respexit Catull. ad Mallium;

*Multa satis lusi, non est Dea nescia nostri,
Quae dulcem curis misceat amaritiam.*

Cæterum Epigramma est Meleagri lib. 7. Græcorum Epigrammatum, in quo ex apicula quaerit cur Heliodoræ corpus tangat: Num idèò ut ei nunciet, quòd ipsa amoris dulcem & amarum, stimulum habeat? Putabam pridem id de Amore ab apibus puncto figmentum non incommodè reuocari posse ad id quod Plutarch. scribit (si tamen verè dicendum id esse Plutarchi problema) ab apibus eos pungi citius, qui stupro sese commacularint: quòd id animal sit mundiciæ & elegantiæ perstudiosum, quippè sua: facillè odorentur, nec inmunditiam libidinorum sustineant, citaturque ibidem Theocriti locus, quo continentur Veneris ad Anchisen verba.

Ab apibus citius pungi nescanda polutos libidine.

Paulum secesserat.] Huic figmèto indulgetur. Nam Poëtæ omnes semper Cupidinem Veneri adesse faciunt. Rationem adfert Seruius: Quia, inquit, venerea voluptas sine amore non potest exerceri. Horat. l. Carminum.

Cur Cupido Veneri adiungatur.

*Liberum & Musas Venerimque, & illi
Semper hærentem piterum canebat.*

Plato in Simpos. rationem longiùs repetitam narrat. Vide 3. præpar. Euangel. Eusebij, & Gyrard. Syntagm. 13.

Infans Lydius.] Periphrasis Cupidinis. Lydi populi sunt in regione minoris Asiæ, omni mollitie & voluptate deprauati, qui primi caupones & institores fuerunt, Herod. libro 1. Lege Plin. 3. cap. 5. & 5. c. 29. itèmq; Athenæu Dipsosoph. cap. 4. lib. 12. & Prouerb. Chiliad. Lydus ostium clausit: & Lydus in meridie: & putant nonnulli verbum, ludere, à Lydis duclum.

Lydi mollitie infignes.

Dixæ sed rapuistis apes.] Enallage personæ, per apostrophem. expressit vim verbi ἔλαττε, id est, sustulistis de medio.

Prò dolor, heu sine te.] Alludit ad illud 7. Metamorph.

--- nulla est sincera voluptas,
Sollicitumque aliquid letis interuenit. ---

Plautus in Amphit. *Est in atate hominum (ita Diis placitum). voluptati ut maior comes consequatur.* & Horat. Odar. 2.

--- nil est ab omni parte beatum.

Huc prouerbia; Dulce & amarum: & Ne quære mollia, ne tibi dura contingant: & Fecem bibat qui vinu bibit; itèmq; illud, In apes irruere. Cæterum in eo tandem velim studiosu admonitum: pro eo quod in Græco est, ὁ πικρὸν γλυκῆς ἀπὲρτι πάλαι χάρις, dicit Alciatus, *Prò dolor heu, sine te gratia nulla datur.* nihiùm obscure id quidem, ut omnes vnà mecum sentiant,

Ego verò fateor his verbis (*sic sic gratia mellis abit*) me non affectum esse Græcæ conclusionis leporem, sensus is est, O apes, quæ non minus amara estis quàm mel ipsum dulce. Nam vox *ἀντιπαλοί*, significat vitium æqualium contrarietate, aut æqualitatem virium quæ sunt inter se aduersæ: quasi aperte diceret apum acerbicatem æquare mellis dulcedinem, summumque bonum summo compensari malo.

Ferè simile ex Theocrito.

AD EMBLEMA CXII.

*ALVÈOLIS dum mella legit, percussit amorem
Furacem mala apes, & summis spicula liquit
In digitis: tumido gemit at puer anxius ungue,
Et quati. errabundus humum, Veneriq; dolorem*

Indicat

Indicat, & graviter quaeritur quòd apicula paruum
 Ipsa inferre animal tam noxia vulnera possit.
 Cui ridens Venus, Hanc imitaris tu quoque, dixit,
 Nate, feram, qui das tot noxia vulnera paruum.

Hoc ferè idem cum superiori, nisi quòd còcinnius & lepi-
 dius claudat Theocritus : quem sua lingua loquentem
 audire non pigeat.

Τὸν κλίπταν ποτ' ἔρωτα κακὰ κέντασσιμίλιασ
 Κυρίον ἐν σίμβλων συλλυμένον, ἄκρα δὲ χειρῶν
 Δάκτυλα πᾶσ' ἐπινοφεῖσι δ' ἀλγυι, καὶ χερ' ἐφόσθη,
 Καὶ τὰν γυν' ἐπατάξῃ, καὶ ἀλατο. τᾶ δ' Ἀρροδίτῃ
 Δᾶξεν τὰν ὀδύνασ καὶ μιμνετο, ὅτ' ἴ γε τυτθον
 Θυρίον ἐντὶ μέλιασ καὶ ἄλινα τροχίματα ποιῶ.
 Χ' ἂ μᾶτηρ γιλάσασσασ, τί δ' ἔκισον ἰασὶ μέλιασασ.
 Χ' ὠ τυτθὸσ μνήσασ, τᾶ δὲ τροχίματα ἄλινα ποιῶσ.

Quod sanè ex Anacreonte transcripsit, cuius Ode sic habet,

Ἐρὼσ ποτ' ἐν ρόδοισι
 Κοιμῶμένωσ μελιττῶν
 Οὐκ ἴδην, ἀλλ' ἐ τρώθῃ.
 Τὸν δάκτυλον δὲ δαχτύλῃσ
 Τᾶσ χερῶσ, ὠλέλυξῃ.
 Δραμῶν δὲ καὶ πεπασθῶσ
 Πρὸσ τὴν καλὴν κυθήρωσ,
 Ὀλωλα, μᾶτηρ, ἄπασ,
 Ὀλωλα, κ' ἀποδνήσκω.
 Ὅφισ μ' ἐτυφε μινγῶσ.
 Πτιρωτὸσ, ἄν καλοῦσι
 Μελιττῶν οἱ γεωργοί.
 Ἄ δ' ἄπασ, ἂ τὸ κέντρον
 Πονῶ τὸ τᾶσ μελιττῶσ,
 Πῶσασ, δοκῶσ περὶ σῶσιν
 Ἐρὼσ ὀσείσ σὺ βάλλασ,

hoc est,

Inter rosas Cupido
 Apiculam iacentem
 Non vidit, estque punctus:
 Manumque sauciatus
 Mox emulare cepit.
 Et cursitans volansque
 Ad candidam Cytheren,
 Heu occidi, occidi, inquit,
 Vitamque mater efflo.
 En me minuta serpens
 Pennata vulneravit:
 Apem vocant coloni.
 Tunc illa: Apis si acumen
 Tantum facit dolorem,
 Quantum putas dolere
 Quos tu feris Cupido?

Eidyllion
 Theocri-
 ti.

Anacreō-
 tis Oda.

Carmen Theocriti certatim, ni fallor, à doctis quàm plurimis
 conuersum est.

Quatit humum.] Doloris signum, pedibus terram percutere,
 est & indignantis, & graviter ferentis. Homerus de Iro:

— Ἐν δ' ἄλασ' ὀδύνας
 Δακτυλῶν ποδὶ γᾶσ.

Terram
 pedibus
 quatere.

eamen calcitrationem non esse indignantis, sed moribundi, putat amicus meus Ioan. Frater Lauallensis. Nam Irus ab Ulyſſe grauiſſimo ictu ad terram afflictuſ, eorum more qui animam efflant, apud Homerum terram pulſat pedibus, vt iō. *Aeneid* Virgilianæ:

Sternitur infelix Acron, & calcibus atram

Tundit humum expirans. -----

Ouid. i. *Artis*,

Lydius aequatam ter pede pulſat humum.

Venus a-
mica riſus.

Ridēs Venus.] Poëtæ Græci Venerem appellant *φιλῶμαδον*, id eſt, riſus amicam. Horat. i. *Carminum*:

Sive tu manū Ericynæ ridens.

Tria genera riſus ponuntur à Clemente Alexádrino: *μεδίαμακ*, riſum decorum: *κωλιſμὸν*, meretricium, *κακῶμακ*, procacem & notas referentem libidinis.

Qui das tot noxia vulneta.] Huc ſpectat illud è 3. *Eidyllio* Theocriti:

Νῦν ἔγνω τὸν ἔρωτα, βαρῦν δὲός ἢ ῥαλειάνας

Μασδὸν ἐδὴλαſε, δορυμῶ τε μιν ἔτριφε μάτηρ.

Nunc amorem noui: dirus utique Deus eſt, & quidem leana mammam ſuxit, inque ſaltibus ipſum mater enūtrit. Sed propius eſt quod citatur ex Næuio:

Adelpo Cupido, cūm puſillus ſis, nimis multūm uales.

In

In statuam Amoris.

EMBLEMA CXIII.

Quis sit Amor, plures olim cecinere Poëta,
 Eius qui vario nomine gesta ferunt.
 Conuenit hoc, quod veste caret, quod corpore paruus:
 Tela alasque ferens lumina nulla tener.
 Hæc ora, hic habitusque Dei est. Sed dicere tantos
 Si licet in vates, falsa subesse reor.
 Eccur nudus agat? Divo quasi pallia desint,
 Qui cunctas domuit possidet orbis opes.
 Aut qui quæso niues boreamque euadere nudus
 Alpinum potuit, strictaque prata gelu?

Si puer est, puerumne vocas qui Nestora vincit?
 An nosti Ascræi carmina docta senis?
 Inconstans puer hic, obdurans pectora quæ iam
 Trans adiit, nunquam relinquere sponte potest:
 At pharetras & tela gerit quid inutile pondus?
 An curuare infans cornua dira valet?
 Alas curue tenet quas nescit in athera ferre?
 Inscius in volucrum flectere tela iecur.
 Serpit humi, semperque virum mortalia corda
 Lædit, & haud alas saxeus inde mouet.
 Si cæcus, vittamque gerit, quid tania cæco
 Vtilis est? ideò num minus ille videt?
 Quisve sagittiferum credat qui lumine captus?
 Hic certa, at cæci spicula vana mouet.
 Igneus est, aiunt, versatq; in pectore flammæ.
 Cur age viuuit adhuc? omnia flamma vorat:
 Quinetiam tumidis cur non exinguitur undis
 Naiadum, quoties mollia corda subit?
 At tu ne tantis capiare erroribus, audi:
 Verus quid sit amor, carmina nostra ferent:
 Incundus labor est, lasciuia per otia: signum
 Illius est nigro punica glans clypeo.

Figmentum de Amore vt sibi repugnans & ἀδύνατον partim
 culatim reprehendit, veramque Amoris definitionem ad
 extremum se tradere docet: sub quibus omnibus inuolucris
 graphicè exprimitur amatorum vita miserrima: quæ sigillatim
 omnia explicabimus, si prius Marulli elegantem descriptionem
 subiecerimus:

Descriptio
 Amoris ex
 Marullo.

Quis puer hic? Veneris, plene quæ causâ pharetræ est?
 Non bene prouisus certa quod arma mouet.
 Cur sine veste Deus? simplex puer odit apertum:
 Vnde puer? pueros quod facit ipse senes.
 Quis peninâs humeris dedit? inconstantia, quare
 Nulla Deo frons est? signa inimica fugit:
 Quæ fors eripuit lucem? immoderata libido:

Cur macies? vigilis cura, dolorque facit.
 Quis cecum praeit? ebrietas, sopor, otia, luxus.
 Qui comites? rixae, bella, odia, opprobrium.
 Qui caelo dignati? homines: quae caussa coegit?
 Mitior auctore est credita culpa Deo.
 Heu curuum genus, & veri corda inscua! quo ius
 Fasque, scelus miseri si scelere abluimus?
 Addâ & Augeriani poëtae certè non illepidi eadè de re carmen:
 Angelus inuicta qui cuspide semper oberras,
 Dic mihi, te nudum cur tua mater alit?
 Nudo homines qui nostra petunt delubra, Rubenti
 Cur stant in dextra spicula? trado necem.
 Cur puer es? pueros facio quoscumque sagittis
 Saucio, siue volans ignibus pro meis.
 Ventosas humeris cur fixit Iupiter alas?
 Est quouis lenior flamine quisquis amat.
 Cur tecum facula? quia vinida corda fretumque,
 Et iuga montosa, & scruposa saxa cremo.
 Cacus est? an claro, dic, lumine? cecus amator,
 Non ego luce poli lux mea clara magis.
 Pascere ambrosia, seu nectare? pascor amœnis
 Blanditiis, risu, sedulitate, iocis.
 Cur tibi pulchra parens? quia densos forma calores
 Ingenerat, formæ munere nascor ego.
 Cur maris è fluctu prognata est mater? amator
 Vt mota in falsis fluctuet vnda vadis.
 Dic, tua non vilis domus? an cultissima? nulla
 Tecta colo, hiberno sub Ioue dego miser.
 Dic vbi stas, dum lassâ tuo sunt membra volatu?
 Crede mihi, numquam me leuis ala vehit.

Augeriani
 epigramma
 de Amore.

Sed & nonnulli è veteribus commentitiam istam Cupidinis
 diuinitatem doctè verèque perstrinxerunt, vt Archias poëta,
 οὐχ ἑρως ἀδίκη μέρπων γινῶ, ἀλλ' ἀνόλοστοι,
 ψυχῆς ἀνθρώπων ἐστ' ὁ ἑρως πρόφοσσις.

Non amor est qui afficiat iniuria humanū genus, sed intēperantes: animis enim hominum hanc occasionem præstat amor, quasi diceret sine vilo verborum circuitu: non amor qualis à poëtis celebratur, fictitius ille pufio, lædit homines, sed intemperantia. Refer huc Eidyllion Theocriti 21.

Vario nomine.] Propter diuersa vel adiuncta vel effecta, quæ studiosè in Syntagmatib. Historiæ Deorum explanat Gyraldus.

Conuenit

Conuenit hoc, quod.] absurdum, vt fabulam refutet.

Eccur nudus agat.] Maxima, inquit, est impudentia cum nudū pingere, cum Dij nulla premanur egestate. Ea tamen nuditas importunam & perpetuo vigilantem amantium pertinaciam arguit: vel manifestam eorum insaniam prodit. Sic aliquis ex recentibus:

Nudus A-
mor cui?

Cur te cum nullo corpore velamine monstrat?

Stultitia insani manifesta patescit amantis

Qui cunctas domiti.] Hinc dictus est *κρυφαὶ ἀνὰ τὴν*, vt superiù annotauimus.

Aut qui queso niues.] Nil est quod timeant amantes, dum rebus amatis se posse sperant? sic Plautus sub amatoris persona:

Nullū peri-
culum de-
tractant a-
mores.

Neque vlla mihi obstabit amnis, neque mons, neque adeò mare?

Nec calorem nec frigus metuo, neque ventum neque grandinem

Imbrem perpetiar, laborem sufferam, solem, sitim:

Non concedam, neque conquiescam vsquam, neque noctu neque di-

Prius profecto quam aut amicam, aut mortem inuestigauero.

Tibul. item Eleg. 1.

Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque

Quà libet: infidias non timuisse decet.

Non mihi pigra nocent hibernæ frigora noctis,

Non mihi cum multa decidit imber aqua.

Propert. lib. 3. eleg. 15.

Non tamen est quisquam sacros qui ledat amantes,

Scironis media sic licet ambulet via,

Quisquis amator erit, Scyticis licet ambulet oris,

Nemo adeò, vt noceat, barbarus esse volet.

Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras:

Ipse amor accensas percutit ante faces.

Sæuæ canum rabies morsus auertit hiantes,

Huic generi quouis tempore tuta via est.

Et Seneca in Hippolyto:

Non me per altas ire si iubeas niues,

Pigeat gelatis ingredi Pindi iugis:

Non si per ignes, & infesta agmina,

Cuncter paratis ensibus pectus dare.

Puerumme vocas.] Puer est ob amatorum varietatem & incō-

Purr A-
mor cui?

stantiam qualis inest puero.

Ouidius 1. Amorum, eleg. 10.

*Et puer est, & nudus amor, sine sordibus annos,
Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.*

Molchus de fugitio amore: *ἴσῃ δ' ὁ πάϊς περίσραπος.*

Qui Nestora vincit.] Senem quemque sapientissimum. Hesiodus & Orpheus Poëtae Græci vetustissimi, mortalium & immortalium mentes amore capi & domari tradunt. Ficin. in Plato. Conuiuium. Sed id non est satis, nisi aliquid aliud quæramus. Amor puer pingitur cum Nestore sit antiquior, Hesiodo teste, qui in Theogonia canit, Chaos, Tellurem, Tartara, Amorem Deorum primos exitisse. Verba hæc Hesiodi sunt:

*Ἦ τοι μὲν πρόπις α καὶ γινεῖ, αὐτὰρ ἔπειτα
Γὰρ ἐυρύστερον, πάντων ἰδὲ ἄσφαλις αἰεὶ
Ἀδρακάτων, ἵ ἔχουσι κάρη νιφόντι ἰδύμπη,
Τάρταρα τ' ἠεθόντα μυχῷ χθονὸς ἐυρυδείης,
Ἴδ' ἔρ, ἵς καλλίτ' ἐν ἀθανάτοισι θιόισι.*

Et Orpheus Argonauticis:

Πρῆσβύτατον τε καὶ αὐτοσιλῆ πολύμντιν ἔρωτα.

Ergo, qui Nestora vincit, sic interpretor, qui Nestora vincit ætate, qui sit Nestore annosior, denique qui senior Iapeto, ut ex Luciano meminimus iam supra

Ascræi senis.] Hesiodi, ab Ascræo Bæotiaæ pago in Helicone monte. *Inconstans puer.*] Ad id respexit Ouid. De Arte:

Errat, & in nulla sede moratur amor.

Hic obdurans pectora.] Idem fermè in Hippolyt. Seneca:

Qui blandiendo dulce nutrit malum,

Serò recusat ferre quod subit iugum.

Theophrastus: *ἔρως δὲ ἐστὶν ἀλογίστος τινὸς ἐπιθυμίας ἰπερβολή, ταχέως μὲν ἔχουσα πῶς προσδοῦν, ἑραδίαι δὲ πῶς ἀπέλθωσι: Amor est irrationalis cuiusdam cupidinis excessus, qui velocem habet accessum, tardum autem discessum. Id non possum docere commodius, quàm ex eius arte, qui se egregium doctorem præstitit nature amoris explicandæ: sic enim eleg. 10. li. Amor. 3.*

Luctantur pectusque leue in contraria ducunt:

Hæc amor, hæc odium: sed puto vincet amor.

Odero, si potero: si non, inuitus amabo,

Nec iuga taurus amat: que tamen odit, habet.

Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum,

Et videor noti nescius esse mei.

Quicquid eris, mea semper eris: tu selige tantum,

Me quoque velle, velis, anne coactus amem?

Lincea dum potius, ventisque ferentibus vrar:

Error &
inconstan-
tia Amoris.

Ut quamuis nolim, cogar amare tamen.

Idem eleg. 2. primi:

————— *haeserunt tenues in corde sagittae:*

Et possessa ferus pectora versat Amor.

Et eleg. 18.

————— *tener ausuros grandia frangit amor.*

Sepe mea dixi, tandem discede, puella:

In gremio sedit protinus illa meo.

Sepe pudet, dixi, lacrymis vix illa retentis,

Me miseram cur te, dixit amore pudet?

Implicuitque suos circum mea colla lacertos,

Et quae me perdunt oscula mille dedit.

Vincor: & ingenium sumptis reuocatur ab armis,

Resque domi gestas, & mea bella cano.

Eundem affectum expressit Catullus in Lesbiam:

Odi & amo: quare id faciam fortasse requiris:

Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

Quod idem apud Marullum reperio, sed Musa fusiore:

Odi te, mihi crede, quantacunque es:

Odi confiteor, Camilla, sed quam

Et odi, & magis in dies magisque

Velim odisse: sequi, atque amare cogor:

Sic me amor retrahit tuus, trahitque:

Sic quem seuitia fugas proterua,

Tam rara reuocas decore formae.

At pharetras, &c.] Xenophon idcirco Cupidines sagittarios

Cur pharetratus
Amor?

fingi ait, quod formosi & formosae etiam è longinquo loco vul-

nerent, nimirum oculis ipsis tamquam sagittis eminus in rem

amatam emissis, ἴσως δὲ καὶ οἱ ἐρωτῆται τοῖς ὄφθαλμοῖς διὰ τοῦτο καλεῖσθαι,

ὅτι καὶ πῆρσι οἱ καλοὶ τιτρώσκουσι. Propertius:

Et merito hamatis manus est armata sagittis:

Et pharetra ex humero Gnosia utroque iacet.

Horat. Carm. 2.

Semper ardentes acuens sagittas

Cote cruenta.

Moschus in amore fugituo:

Καὶ χερσῶν περὶ νῶτα φάρητριον, ἐν δὲ δὴ ἐστὶ

τοῖς πικροῖς κάλαμοι, τοῖς πολλὰ κινεῖ ἡμῖ τιτρώσκει.

Fert humeris auream pharetram: intus autem multae cruenta

sagittae, quibus me sauciat. Theocritus, in eidyli, ἴσως δραπέτης, ait

Amori pharetram tribui plenam telis, quia vulneret hominum

animos

animos multis certè modis. Origenes hoc figmentum allegoricòs exponit : ait enim pharetra significari cor, telis cogitationes, arcu, os & labella, quæ habent aliquam cum arcu similitudinem, adeòque ipsa verba & orationem, quibus omnibus dominatur amor; huc facit illud Pindari ex Olimp. 2.

— πολλά μοι π' ἄγκω.-

νῆς ὠκεία βέλη

Ἐνδον ἐντὶ φαρτρᾶς

Φωνᾶντα συνητοῖσιν· ἰς

Διὶ τόπῳ ἑρμηνέων.

Κατ' ἴσιν, id est, multæ mihi sunt sub cubito celeres sagittæ intra pharetram sonantes prudentibus: at apud vulgus indigent interpretibus. Intelligit Pindar. pulchra animi sentia, quibus se fatetur ornatum & excultum, & oratione diserta ad victoriam laudes celebrandas. Sed de his satis.

Alas curvæ tenet. Cicero de Nat. Deor. pennatum Cupidinè Cur afatus vocat, ut Orpheus & Plato in Phædro πτερόντα; idque propter Amór. frequentissimas in eo vicissitudines rerum, ait Pierius in Accipitre. Alexand. Aphrodiseus problem. 87. rationem reddit propter instabilitatem nempe.

Propertius Elegiar. 1.

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,

Nónne putas miras hunc habuisse manus?

Hic primum vidit, sine sensu vivere amantes,

Et leuibus curis magna perire bona.

Idem non frustra ventosas addidit alas,

Fecit & humano corde volare Deum:

Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,

Nostraque non vllis permanet aura locis.

Ovidius initio 2. de Arte:

Magna paro quas possit amor remanere per artes

Dicere, tam vasto peruagus ore puer,

Et leuis est & habet geminas, quibus euolet, alas:

Difficile est illis imposuisse modum.

Secundo Amor. 9. Eleg. sic:

Tu leuis es multoque tuis ventosior alis:

Gaudiâque ambigua dâsque negâsque fide.

alloquitur Cupidinem.

Eubulus apud Athenæum lib. 13. figmentum hoc ridet, cuius senarios propter elegantiam huc conferre non piget:

Τῆς ἂν ἰ γράψας ἢ προτ' ἀνδρῶπων ἄρα,

Ἡ κηροπλάστικος ἱρωδ' ὑπέπιτρον;
 Ος ὕδιν ἰδὲ πλὴν χελιδόνας γράφει,
 Ἀλλ' ἢν ἄπειρ' τῶν τροπῶν τῶν τῶ δ' ἰου.
 Ἔστιν γὰρ ὅτε κῆρος, ὅτε ράδι
 Ἀπ' ἀλλ' ἀγῆναι τῶ φέροντι τὴν νέσον,
 Βαρὺς δὲ νομιδῆ, πῶς ἂν ὕν' ἔχει πτερά;
 Τοῖστο πρᾶγμα, λῆρ' ἀνφ' ἰσεί τις. id est,
 Quis omnium primus virorum pinxit, aut
 Alatum Amorem finxit in cera prius?
 Hirundines solum sciebat pingere:
 Mores nec ille norat, aut mentem Dei.
 Nec est enim leuis, nec est is qui celer
 Morbum ferentis auolet precordijs:
 Grauisque valdè, qui fit ala ut sint ei?
 Nugæ meræ sunt hæc: quis ergo perferat?

Flectere tela iecur.] Iecur, amoris sedes. Horat. i. Epist.

Non ancilla tuum iecur ulceret vlla, puèrue.

Serpit humi.] Repugnantia sunt quibus superuacaneam Amoris ἰδὲνα docet.

Si cæcus.] Amoris cæcitas impeditam hominis rationem ostendit: nec enim modò τυφλὸς, sed & τυφλοποιὸς ἔρω. Theocritu Eidyll. 10. τυφλὸς δ' ἔκ αὐτῆς ὁ πλῆτ', ἀλλὰ κ' ἀφ' ἑρῶν: hoc est, cæcus non solum Plutus, verumetiam delitus Amor. Proper. Eleg. 2.

Ante pedes cæcis lucebat semita nobis:

Scilicet insano nemo in amore videt.

Quid. Epist. — quid deceat non videt vllus amans.

Tæma.] vittarū extremitas, & pro tota vitta sumitur aliquoties: hîc pro panniculo, quo velantur oculi Cupidinis, accipe.

Sagitiferum qui lumine.] Absurdum aliud per collationem dicitur. Cæcus Amor cur. similitium.

Ignem est.] ab effectis, ut iam dictum est.

De amore igneo, aut potius amoris igni, è multis quæ mihi ad alia properanti occurrant, pauca seligam. Antipater Sidonius;

μη κλάειν τ' ἔρωτα δόκει, τι δὲ μβροτι πάσαι,

μηδ' ἐλίγω παύσειν ὕδατι πῦρ ἀπύει.

Κρῆσός ἔρωτος ἀπὸ καύωνι, ἰσβιδῆ δὲ

ὕδρι τέτιν πολλῶν τιπ' τὸ μῆνον πελάγει.

Circumferuntur hæc incerti cuiusdam:

Ἀυτὸ το πῦρ παύσειν δισήμην' ὅτος, ὅ νύκταρ

Τὸν καλὸν ἰμῆρον λύχρον ἀναφλογίσει.

Διὸρ ἀπ' ἡμῶν ψυχῆς ἀνψουσίλας, ἴδουθι γῶ μιν
καὶ ἄβυσθον πολλὴν ἱξάνησι φλόγα.

Quò spectant quæ Aul. Gell. retulit 19. c. 9. ex Ædituo:
Quid faculam præfers phileros, qua nihil opū nobis?
Ibimus, hic lucet pectore flamma satis. &c.

At cur Amor igneus dicatur, ardere autem qui amore corripiuntur, Paulus Silentianus ita:

— ἀντιπεποιθῶ

Ἐὐθὺς ἀποτρῴσῃς κοῦφος ἔρωσ κραδίης.

Οἷστρο δὲ ἀλιπῆσασσ ἰχθυόσιν ἢν τις ἴστρο

Ἄ κριν ἴλη, φλογαίου δύνται ἐντὸς ἔλθ.

Ἐ λπιδιμῆ δὲ λξῆς φρένα μαχλάδι γυνώστρο γῶ

Γῶρ ὁ πορπιξῆ θυμὸν ἰφιλτιμείη.

Tumidis Naiadum.] Naiades aquarum Deæ per quas hic castas Naiades & pudicas puellas matronasque possis intelligere. Quò referendum videtur illud Melcagri:

Δεινὸς ἔρωσ, δεινὸς, τιδὲ τὸ πλεονεχῶν πάλιν ἔστω,

καὶ πάλιν οἰμώστρον, πολλὰ κιν δεινὸς ἔρωσ;

ἢ γῶ ὁ πῶσ τὸ τοιοῦτι γελᾷ καὶ πυνκὰ κικινδῶσ

ἢ δὲ τῶσ, ἢ δ' ἰε πωλοῖ δορα καὶ τρέπεται,

Θαῦμα δὲ μοι, πῶσ ἄρω δὲ γλευκῶιο φανῶσσ

κῦματ, ἰξ ὕγρῶ κῶπρι σὺ, πῶρ τέτοικας. id est,

Seuus Amor? seuus, quid tum, si talia merens

Conquerar? atque iterum talia; seuus Amor?

Nimirum puer hæc conustia ridet, & ipse

Gaudet, & insultat iurgia si qua loquor.

Ast ego demiror, glauco Venus edita ponto

Qui flammam ex vnda progenerasse potes?

Ouidianum hoc conuenit; Amor. Eleg. 5.

Flumina deberent omnes in amore iuuare:

Flumina senserunt ipsa quid esset amor.

At tu ne tantis.] Hactenus refutatio fuit veterum de Amore commentationum, tandemque veram Amoris descriptionem vltimo perstringit disticho.

Incundus labor est, lasciuia.] Libidinis & obscenæ voluptatis sctum significat; cuius schema est malum Punicum in nigra scuti planitie, quæ representant similitudine quadam sexus vtriusque γενικτῆ καὶ μέρια: Punicū quidem dulci sapore, sed amaro cortice, mihi referre potest ἡδουὴν γλευκῶ πικρῶν. Nigra planities cæcitatem & caliginem, quibus implicantur qui turpi-

ter amant. Cæterum vit doctus quispiam ait, hic glande significari partem obscenam genitalium, quam Cornel. Celsus, Arist. & Galenus Balanon appellant, quod glandem significat: est que virilis penis prior pars, quæ Latinis est mentula.

In obliuionem patriæ.

EMBLEMA CXIIII.

I A M D V D V M missa patria, obliuiscq; tuorum,
 Quos tibi seu sanguis, siue parauit amer,
 Romam habitas, nec cura domum subit vllæ reuerti,
 Aeterna taniùm te capit vrbis honos:
 Sic Itachùm premissa manus dulcedine loti
 Liquerat & patriam, liquerat atque ducem.

Minimè

Minimè mihi dubium est, Alciatum id Emblemata cum scriberet, habuisse in manibus Ammianum Marcellinum, & tum ad eum respexisse locum qui est lib. 14. quem integrum apponam, & deinde sententiam explanabo. Verba itaque Ammiani sunt hæc: Illud autem non dubitatur, quòd cum esset aliquando virtutum omnium domicilium Roma, ingeniosos aduenas plerique nobilium, ut Homerici baccharum suauitate Iorophagi, humanitatis multiformibus officiis retentabant. Et hæc quidè ille. In eos qui patriam obliuione delent; in alio quodam solo retenti, & fortuna quadam benigniori relaxati, torquet Alciatus. Notissima est illa Teucris vox apud Ciceronem Tuscul. 5. Patria est ubicumque est bene, tum enim vel maximè patriam ipsamque natale solum tradere solemus obliuioni, cum aliena regio meliorem nobis & lautio rem conditionem proponit. Sed

Typus & fons Emblematis.

Patria est ubicumque bene est.

certe hoc potissimum in eos torquetur, qui cum ad amplum aliquem dignitatis gradum peruenerint, sui suorumque immemores facti, tumidas attollunt vertice cristas, ut iis nihil intolerabilius esse possit, neque asperius, quippe qui nec de parentibus, nec de amicis amplius cogitant: ex quo perspicuum fit; quàm desipiant, quàmque vecordes sint, cum non intelligant leuissimo casu se posse deturbari: quàmque temerarij & instabiles fortunæ fluxus & refluxus. At Oratorem audiamus licet: Si quàm virtutis præstantiam, aut ingenij, aut fortunæ splendorem sumus consecuti, eam nostris impertire est opus, & cum proximis communicemus: ut si parentibus nati simus humili & obscuro loco, si propinquos habeamus imbecilliores, vel animo vel fortuna eorum augeamus opes, eisque honori simus & dignitati: ut in fabulis, qui aliquando propter ignorantiam stirpis & generis in famulatu fuerint: cum cogniti sunt, & aut Deorum aut Regum filij inuenti, retinent tamen charitatem in pastores, quos pates per multos annos esse duxerunt.

Sui & suorum oblitus.

Quos tibi. Duo hic amicorum genera notat; vnum eorum qui sanguinis coniunctione, alterum qui vel vicinitate, vel studij quibusdam paribus, vel commercio aliquo, aut vsu vitæque consuetudine amicitia nobiscum iuncti sunt.

Duo amicorum genera.

Romam habitas. Potest hoc intelligi synecdochicòs, pro quauius vrbe celebri.

Roma, vrbis per excellentiam.

Aeternæ vrbis. Vrbs κατ' ἐξοχήν Roma, ut olim Athenæ ἄστυ, & Alexandria πόλις, quòd cæteris excelleret, quod vidit Magius Miscellan. lib. 4. c. 6. Allusit autem ad præcorum Romano-

Æterna
Roma,

rum opinionem, qui Romam & Romanum imperium semper duraturum credebant. Hinc illud est Iouis apud Virg. Veneri perpetuum imperium pollicentis:

*His ego nec metas rerum, nec tempora pono;
Imperium sine fine dedi.*

Et Aufonius.

Ignota æternæ ne sint tibi tempora Romæ.

Idemque:

Vrbis ab æternæ deductam rege Quirino.

Romanæ
Vrbis elo-
gia.

Sed præter hæc, placet etiam quæ sequuntur addere, philologorum gratia. Ammianus Marcellinus lib. 15. Tamen auctoritate qua potiores æternæ vrbis Episcopi, firmari desiderio nitebatur ardenti. Idem lib. 16. Et vrbis templorum, forûmque Pacis, & Pompeij theatrum, & Odæum, & stadium, aliâque inter hæc decora vrbis æternæ. Idem lib. 19. Difficultatem aduentantis inopiæ frumentorum vrbis verebatur æterna. Idem Ammianus lib. 16. Romani ingressus imperij virtutumque omnium larem: & lib. 17. Si ablatum vno templo miraculum Romæ sacraret, id est, in templo mundi totius, &c. Nec dissimile est quod ait Cassiodorus lib. 1. Variar. epist. 32. Roma mater omnium dignitatum, & epist. 39. Roma eloquentiæ secunda mater, virtutum omnium latissimum templum, &c. Facile hic prætermitto quæ notat Alciatus ipse Commentario de verbor. significat. ad l. 87.

Itacum præmissa manus.] id est, multitudo Ulyssis sociorum quos exploratum miserat in Lothophagorum patriam, præclara hæc certè Romanæ vrbis elogia: & meritò quidem; ea enim tot populorum discordes ferâque linguas, Latini sermonis cōmercio ad colloquia contraxit, ait Plin.

Dulcedine loti.] Polybius, historiæ scriptor ἀξιόπιστος ait in 12. Loton arborem asperam, pumilam, spinosam, frondibus viridâtem rhamno similibus, cuius fructus initio candidis myrtibus non sit dissimilis, mox crescens palmeo colore, magnitudine rotundæ oliuæ, nucleo perpusillo, è quo delicatus exprimitur latex, quo fitis leuatur, sine admixtu aquæ, sed ultra diem decimum non durabilis. Theophrast. 4. lib. de Plantis, scribit Loton parem habere cum pyro magnitudinem, eiusque pomum fabæ similem; quod dum maturescit variat colores vix instar: quo ex fructu memorant integram quendam olim exercitum in Africa, commeatus inopia laborantem fuisse ad dies aliquot refectum. Mitto quæ Quid. 9. Metamorph. Homerus Odyss. 9. ait,

Ulyssis

Vlyffis socios dulci quadam gustata loro, reliqua neglexisse, ac præfenti voluptate delinitos noluisse ad nauim redire, nisi verberibus adaëtos. Ponticus Heraclides ait, ab Homero voluptatem designari per Lotophagorum regionem, quæ voluptas posita esset in ea re perfruenda quæ dulcissima putaretur. Ἰδοὺν μὲν τοῦ λοτοφάγων χωρίον ξένης γιωργῶν ἀπολλυσιως, ἢρ ἰδυσσίους ἰγυρατῶς παρήπλιυσι. Symmach. in epistolis alludit: Ut mihi, ait, quasi apud scopulos hæsisse videaris. Aul. Gell. flexit in eos qui nimium immorentur in dialecticæ gyris & mæandris. Lege prouerb. Lotum gustare. De Lotophagis Strabo lib. 17. Plin. lib. 13. cap. 17. Hanc fabulam plerique conuertunt in voluptuosos, & libidine prurienteis, qui gustato semel dulci blandoque turpium voluptatum veneno, ab eo non ferè abstineant. Lucianus de mercede conductis. Meminit & Dio Chrysost. Orat. 35.

Lothus &
Lotopha-
gi quid.

C c 4

Sirenes:

EMBLEMA. CXV.

ABSQVE alis volucres, & cruribus absque puellas;
 Roſtro absque & pisces, qui tamen ore canunt;
 Quis putat eſſe ullos? iungi hac Natura negavit:
 Sirenes fieri ſed potuiſſe docent.
 Illicium eſt mulier qua in piſcem deſinit atrum?
 Plurima quòd ſecum monſtra libido vehit.
 Aſpectu, verbis, animi candore trahuntur,
 Parthenope, Ligia, Leucoſtaque viri.
 Haſ Muſe explumant, haſ atque illudit Vlyſſes:
 Scilicet eſt doctis cum meretrice nihil.

Elegansest Sirenium mythologia: hæ fuerunt Acheloi fluminis & Calliopes Nymphae filiae, tres nimirum, Parthenope, Ligia & Leucosia. Virginea facie sunt, & in piscem desinunt, alij volucres eas faciunt. Cum littus Siculum incolerent, nautas prætereuntes, caritus & vocis amœnitate pelliciebant, pellectos sopiebant; sopitos demergebant, & postea deuorabant. Vlysses cum illac sibi prætereundum esset,

Sirenes
quæ.

Illeuit cera sociorum callidus aures,

Atque suas vinclis praeiuit ipse manus.

Transiuit scopulos & inhospita littora clasfis:

Ille præcipites desiluere freto.

Sic blandas vocisque notas, & carmina vicit;

Sic tandem exitio monstra canora dedit.

Martialis huc alludit lib. 3. ad Cassianum.

Sirenas hilarem nauigantium poenam,

Blandasque mortes, gaudiumque crudele,

Quas nemo quondam deserebat auditas,

Fallax Vlysses dicitur reliquisse.

Homerus Odyss. u. id pertractat. Meminit & Plato in Phædro.

Virgil. Æneid. 5. & 5. Metamorph. Ouid. Plerique dicuntur Σφ-

ρῆνες, sed altiore sensu, αἱ τῆς ψυχῆς ἐν ἀγῶνι ἢ ἐν μουσικῇ δυνάμεις, vt Suidas: & in sua Repub. Plato, cum de sphaerarum ce-

lestium volubilitate tractaret, singulas Sirenas dicit singulis

orbibus insidere, significat motu sphaerarum cantum numini-

bis exhiberi, nam Siren dea canes Græco intellectu valet. Ma-

crobi. 2. Comment. in somn. Scipionis. Sirenes autem aues fabu-

losas esse putat Plin. lib. 10. cap. 49. cui sanè aduersantur Theo-

dorus Gaza & Trapezuntius, qui Sirenes in mari se vidisse af-

firmant. Reuera meretrices fuere, vt tradunt Seruius & Pala-

phatus, quæ quia transeuntes deducerent ad egestatem, his fi-

ctæ sunt inferre naufragia. Ad hanc fabulam alludens D. Hie-

ronymus, ait in Epistola quadam: Et nos ad patriam festinan-

tes, mortiferos Sirenium cantus surda debemus aure transire,

quò spectat illud Socraticum. δὲ ὅσπερ σερῆνας τὰς ἰδόντας

παρὸ λθάνειν τὴν σπύδοντα τὴν ἀρετὴν ἰδὲν ὅσπερ πατρίδα: Volu-

ptates oportet prætereire tamquam Sirenes eum qui virtutem

vt patriam intueri percipit. Cæterum in Vlyssæ typum sapien-

tiae obseruamus, qui & suos auocat à turbi voluptatum com-

mercio, & ipse sibi eandem legem imponit Cicero 5. De fini-

bus, paulo aliter enarrat, sic enim: Mihi quidem Homerus hu-

iusmodi quidam vidisse videtur in iis qui de Sirenium can-

Quid per
Sirenes
intelligē-
dum.

Vlysses,
sapien-
tiae
imago.

tibus finxerit. Neque enim vocum suauitate videntur, aut notitate quadam, & varietate cantandi reuocare eos solita, qui prateruehebantur: sed quia multa se scire profitebantur, ut homines ad earum saxa discendi cupiditate adhærescerent. Mirum sanè cur hîc Cicerò per Sirenum cantus nil ab Homero significari dicat, quàm discèdi studium, & sciendi voluptatem: cum Vlysses ne Sirenum cantibus caperetur, ligari se voluerit: quod non fecisset, nisi insignem quandam calamitatem & turpitudinem ab eis sibi suisque importatam iri cognouisset. Horatius Epist. 2. de voluptate turpi intellexit:

Sirenum voces, & Circe pocula nosti, &c.

Me non fugit ab aliis variè trahi hâc Sirenum fabulam: ut cum Pausanias in Atticis ait Sophoclè dictum fuisse nouam Sirenè. Siren etiam nominatus Bacchylides: εἰώθασιν ἢ νῦν ἴτι ποιημάτων, καὶ λέγουσι τὸ ἐπαγωγὴν σειρήων εἰκάσαν. Synesius epistola quadam ad Herculanum: ἐγὼ μὲν ὁ δὲ ἄλλο τί τὰς σειρήνας ἐπὶ τῶν ποιητῶν ἠγοῦμαι βλασφημῆσθαι, ἢ ἔτι τῶν μελιχρῶν τῶν φωνῶν ἀπολλύουσι προσαγγέμεναι πῶν πιστεύσαντα. ἢ κούσα δὲ τῶν σόφρων καὶ ἀκηγοροῦντων τὸν μῦθον: Σειρήνας γὰρ αὐτὰς ἀντίθεσθαι τὰς ἀπολλύουσικας ἡδονὰς, αἱ τοὺς ἐξέσταντας καὶ καταγοητευθέντας αὐτῶν τῶν προσκλή, μεταμειρῶν ἀπολλύουσι τί οὐκ ἀπὸ δέουσι λήται Σειρήνας αἰ τῶν σῶν ἐπιστολῶν ἡδοναί. Ego sanè non aliam ob causam existimo Sirenas malè à poëtis acceptas, quàm quòd vocis dulcedine adductos perderent. Audiui à quodam ex sapientibus, qui allegoricè fabulam explicaret, Sirenas obscurè significare voluptates sensum oblectantes, quæ eos perdant qui ipsarum cantui & blanditiis aurem præbuerunt. Quid igitur impedit quominus tuarum epistolarum voluptates sint Sirenes, &c. Horat. 2. Sermon. aliò torfit, nempè ad desidiã:

— vitanda est improba Siren Desidia.

De Sirenum fabula post Platonem quid sentiat Plutarchus, repute ex Sympos. 9. quæstione 14. Aliò torfit & Xenophon 2. ἀπὸ μνημ. Lege Lucianum Commentario de saltatione: & pro uerb. Ceram auribus obdis.

Absque aliis volucres.] Eadem descriptio, qualis fuit in superiori Emblemate de homine anguipede, idque ægnimaticòs. Eo pertinent Ouidiana hæc 5. Metam.

— vobis Acheloides vnde

Pluma pedesque anium, cum virginis ora geratis?

Illicium est mulier.] Ab iliciendo, quòd blanditiis illiciat.

Quæ in piscem.] Absurdum est, quo alludit ad illud Horatij:

— ut turpiter atrum

Mulier,
illicium,]

Desinat in piscem mulier formosa supernè.

per piscem mollities & voluptas plerumque intelligitur. Vide Lucianum de Syria Dea, vbi mulierem supernè in caudam piscis desinentem visam fuisse ait.

Piscis quid allegoricòs.

Plurima quòd secū.] Quāplurimas certè calamitates ex libidine proficisci nemo nescit: tamen eius tres sunt præcipuè illecebræ, siquidè aut visu, aut cantu, aut cōmercio capiuntur, & in turpis amoris pedicas illaqueantur hūmani animi, vt mox dicemus.

Tres ad voluptatem illecebras.

Aspectu.] Visu nascitur amor. Hinc illud Propertij vulgatissimum: *Si nescis, oculi sunt in amore duces.*

Pindarus formam amoris præconem 8. Nemeor. facit:

Vifus, amoris initiū.

Ὡς ἄρα πόντια κάρυξ ἀρροδίτας.

O veneranda pulchritudo, Veneris præco, &c.

Theocritus, *Ὡς ἰδορ, ὡς ἰμάυρη.*

Quod Maro Ecloga 8. sic est æmulatus:

Vt vidi, vt perij, vt me malus abstulit error.

Ouidius item in Epistolist

Tunc ego te vidi, tunc cepi scire quis esses:

Illam fuit mentis prima ruina mea.

Et vidi & perij, nec notis ignibus arsi.

Idem 3. Amorum, eleg. 10. (alloquitur amasiam)

Perque tuos oculos, magni mihi numinis instar,

Perque tuos oculos qui rapuere meos.

Ap. lib. 10. Causa omnis & origo præsentis doloris, & est mede-

la ipsa, & salus vnica, mihi tute ipse es. Ipsū enim tui oculi per

meos oculos ad intima delapsi præcordia, meis medullis acer-

rimum commouent incendium. Plato amoris vulnera radios

esse quosdam ait tenuissimos, qui ex intimo cordis expirant,

vbi vitalis sanguis dulcissimus & calidissimus sedem habet,

viâque sibi per oculos patefacta, subinde per amantis oculos

illapsi ad intimum eius cor penetrant. Lucian. dial. *ἔρωτες: ἔρωτος*

πρῶτον ἔχει βαθμὸν ὀφθαλμοῦ, ἵνα ἕδῃ, καὶ μὴ διασπῆται, ποδῶν προσάγει

ἐφάψασθαι: qua ratione Philostratus δαδούχης amoris oculos

fecit: ὁ κακοὶ δαδούχῃ ἔρωτος, πρῶτοι μὲθ' ἡμῖν το κάλλος ἵπυρ-

σώσασται. Itaque probatur sententia Plautini: ἔρωτα deducen-

tis, ἀπὸ τῆς ὀφθαλμοῦ. lib. 3. De amore. Ex quo illud Propertij:

Cynthia prima suis me incautum cepit ocellis,

Contactum nullis ante cupidinibus.

Absidue crescit spectando cura puellæ,

Ipse alimenta sibi maxima præbet amor.

Seneca de remediis fortuitorū. Non intelligis partem innocen-

Amoris vulnera ex oculis.

tiae esse caecitatem. Hinc oculi adulterium monstrant, hinc incestum: hinc domum quam concupiscat, hinc urbem & mala omnia. Certè oculi sunt irritamenta vitiorum, ducèsque scelerum. Ex Plutarcho refertur illud è Stobæo ἐν λόγῳ καὶ καλλύς: formosos intueri iucundissimum: tangere autem & tractare sine periculo nõ licet. Imò, vt Xenophõ docet, qui ignem tangunt, vruntur duntaxat: formosi verò, quamquam procul distent, incendunt tamen. Est enim visus, incitandi amoris occasio. Græca ita sonant: τὸς καλὸς ὄραν μὲν ἐπιτερπέστατον, ἀψασθαι δὲ καὶ λάβειν οὐκ ἀκίνδων. μᾶλλον δ', ὡς φησὶν ὁ Ξενοφῶν, τὸ μὲν πῦρ τὸς ἀψαμένους καίει μόνον, οἱ δὲ καλοὶ, καὶ τὸς μακρὰν ἰσῶτας ὑφάπτουσιν. ἢ γὰρ ὄψις, λαβὴ τὸ πάθος ἐστὶ.

Verba inflammant ad amorè.

Verbis.] Et verba certè non minorem vim habent ad pellicèdos animos quàm oculi: imò verò maiorem plerumque.

Candore.] Eloquentia compta ornataque, qua vel pertinacissimi, vel etiam maximè refractarij molliri, & in aliam penè formam mutari queunt. Vel candor hìc pro pulchritudine vsurpatur, vt apud Propertium in 1.

Nec Phrygium falsò traxit candore maritum

Auectà externis Hippodamia rotis.

Nisi cādorem referre mauis ad illam Sirenem flexanimam, quam nostri gratiam, animumque purum ac simplicem & verè amabilem dicunt, qualis fuit mulieris cuiusdam Thesalæ gratia, cuius amore ita exarisse Philippum Macedonem aiunt, vt plerique suspicarentur eum amatorio quodam philtro eò adaptum. Quã ob rem Olympias Philippi vxor tantum operæ posuit, vt tandem Thesalam illam prehenderit: quam cum diligenter intuita esset, eius formam certè bonã, verba omnia naturam ingenuam spirantia, præclaram educationem, facebant ergo calumniæ, ait Olympias: tu enim in te philtum habes: non alio fascino capitur Philippus.

Trium Sirenium nomina vnde imposita.

Parthenope.] Trium Sirenium nomina non temerè imposita sunt. *παρθένω* & virginem sonat: Ligia, non à ligando, vt putant nonnulli, neque ab illiciendo, sed à Græco *λιγύειν*, quod canorum sonat: aut *λιγύως*, dulciter, quod ad sermonis & colloquij refertur illicium: Leucosia, à *λευκόν*, album, ab albedine quæ in sui admirationem rapit, mentisque oculos quæsi fascino aliquo decipit. Eâ enim significatur verborum ornatus.

A Musis Sirenas explumari quid.

Has Musæ explumant.] Për Musas intellige literatos, qui cum voluptatibus corporis nihil habent commercij: præcipuum autè libidinis antidotum est literarum studium. Huè placet adii-
cere

cere fabulam Græcorum scholasticum poetice fati vulgarã. Suasit aliquando Iuno Sirenibus, voce & cantus suauitate plus æquo tumescentibus, vt Musas ad canendum prouocarent, & eas vincere niterentur. Musæ conditionem, vbi aliquantum cõ certassent, non recusantes, facili negotio de iis victoriam retulerunt. Nec verò mirum cuiquam videri debet, si tam facile vice- rint. Quis enim suauem & natiuum Musarum modulum cum eo blando quidem, sed fallaci & captioso Sirenium cantu cõpa- ret? Musæ igitur plumas Sirenibus auulserunt, quibus sibi coro- nas confecerunt in victoriæ signum. Mythologi Sirenium voca- bulo, sophistice; Musarum nomine, solidam & expressam sa- pientiam volunt intelligi: plumæ, scripta sunt ridicula eorũ qui adumbrata, non vera sapientia sese ostentant: de quibus docti sapientes que viri facillimè triumphant. Hoc veterum figmen- tum Theodoretus De curandis Græcis affectionibus, statim initio lib. 8. attigit, cum ait ex Pythagoræ sententia, aut eorum certè qui eius vitam scriptis tradiderunt, esse Musas Sirenibus præferendas.

Has atque illudit.] Antidotum est alterum, in Amorem, nimi- Peregrina-
rum peregrinatio. Ouid. 10. Metamorph. tio cõferre
ad amorẽ
declinan-
dum.

Ire libet procul hinc patriæque relinquere fines,

Dum scelus effugiam: retinet malus ardor amantem.

Id verò suadet apertius 1. De remedio:

Tu tantum quamuis firmis retinere vinculis,

I procul, & longas carpere perge vias.

Tempora nec numerata, nec crebre respice Romam:

Sed fuge, tutus adhuc Parthus ab hoste fuga est.

Idem libro 2.

Manat amor tectus, si non ab amante recedas,

Turbaque in hoc omnes ingemosa sumus.

Proximus à tectis ignis defenditur ægrè:

Vtile finitimis abstinuisse locis.

Non facile esuriens posita retinere mensa,

Et multam saliens incitat vnda sitim,

Scilicet est doctis.] Epimythion est: quò referendũ videtur lepi- Amore nõ
dissimum Platonis tetrastichon, vt habet Laërtius: capi musas
quid.

Ἀ κίπρις μύσαισι, κρηάσια τὰν ἀφροδίτῃσιν

Τιμᾶτ, ἢ τὸν ἴσον ὑμῶν ἱεροπλίσσομαι.

Ἐὰ μύσαι ποτὶ κίπριν, ἀρεὶ τῆ σιωμῶλα ταῦτα,

Ἴμῶν δ' ὁ πῖταται τὸ το τὸ παιδάριον. id est.

Hæc venus ad Musas: Venerem exhorrescite Nymphae.

*In vos armatus aut Amor insiliet,
Cui contrà Musa, Verba hæc age dicito Marti:
Aliger huc ad nos non volat ille puer.*

Idem argumentum tractat Lucianus in Dialogis Deorū, quod eò spectat, ut significetur, doctos, & laboriosa studiorum mole pressos, stulto amore non corripi: quod accidere solet iis qui otio sese turpi dedunt, laboremque honestum refugiunt, quod Cicero pro Cælio pluribus verbis extulit: Scitote Iudices, inquit, eas cupiditates, quæ obiiciuntur Cælio, atque hæc studia, de quibus disputo, non facillè in eodem homine esse posse. Fieri enim nō potest, ut animus libidini deditus, amore, desiderio, cupiditate, sæpè nimia copia, inopia etiam nonnunquam impeditus, hoc quicquid est quod nos facimus in dicendo, non modò agendo, verum etiam cogitādo, possit sustinere. An vos aliā causam esse vllam putatis, cur in tantis præmiis eloquentiæ, tāta voluptate dicendi, tanta laude, tanta gloria, tanto honore, tam pauci sint, semperque fuerint, qui in hoc labore versentur? Omittendæ sunt omnes voluptates, relinquenda studia delectationis, ludus, iocus, conuiuium, sermo etiam penè omnium familiarium deferendus; quæ res in hoc genere homines à labore studioque dicendi deterret, non quò aut ingenia deficient, aut doctrina puerilis.

Scilicet est doctis] Carmen Theocriti est ex Eidyllio 9.

Οὐτ' ἔαρ ἰξάπιναις, γλυκερώτερον, ἢ τε μελίσσαις

Ἀνθία, ὅσων ἰμνὸν μῦσαι φίλαι, οὐς ᾗ ἱρῶσαι

Γαδύσιν, τὸς δ' ἴτι ποτὶ δαδίσατο κίρκαι. id est,

Neque ver subitum lenius est, neque apibus

Flores (tā dulces) quā mihi musa chara [sunt.] quos enim aspiciendo

Exhilarant, eos sua potione non poterit fascinare Circe,

Sener

Senex puellam amans.

EMBLEMA CXVI.

*Dum Sophocles (quamvis affecta aetate) puellam
 A questu Archippen ad sua vota trahit,
 Allicit & pretia, tulit agrè insana iuventus
 Ob zelum, & tali carmine utrumque notat:
 Noctua ut in tumultis, super vique cadauera bubo,
 Talis apud Sophoclem nostra puella sedet.*

Vlgo apud nostrates iactatur, vitia quædam esse, quæ Deo
 & Naturæ repugnant, hominibus que valde displicent: ni
 mirum adoloscētis ignavia, inopis superbia, & senis iam capi- Bis pueri
senes.
 laris libido intempestiua, tum enim vel maximè *his πῦδες οἱ*
γέροντες, cum vitiis plusquam iuuenilibus intempestiuè dele-
 ctantur

Senes procul, à voluptatibus corporis.

stantur. Quantò enim quis ætate prouectior est tantò à voluptatum corporis titilationibus remotior esse debet. Cicero in Catone maiore: At non est voluptatum tanta quasi titilatio in senibus, credo, sed ne desideratio quidem. Bene Sophocles, cum ex eo quidam iam confecta ætate quæreret, vtereturne rebus Veneris: Dij meliora, inquit: libèter verò istinc tanquam à domino agresti & furioso profugi, cupidis enim rerù taliù odiosum est & molestum fortasse carere: satiatis verò & expletis iucundius est carere, quàm frui. Idem retulit Plutarch. Commentario *πρὸς φιλοπατίαν*, & Valer. Max, lib. 4. Ad id facit lib. 7. Epigrammat. Græcorum institutum Philodemi poëta: iam senectute cassi, qui fatetur se quondam amori dedisse operã, sicuti & alios, lussisseque cum per tempus liceret: sed tandem canitie admonitum, grauioribus curis & studiis incubuisse. Modò, inquit, reiciatur amor: canus enim adest pro nigro capillus, ætatis iam maturæ nuncius: vbi ludendi tempus esset, lussimus: cum autem non amplius datur, ad meliores curas properemus licet, hætenus ille. Et certè, dum intempestiuos senù quorundam amores, & affectù libidinis huic ætati planè repugnantem aduertimus, facile est colligere, verissimum esse quod ait Plaut.

Senum amor vehemens.

Mercatore: --- *Labant iuuenes, itidem rapiuntur senes.*

Illi se amant: quod amant, amatum volunt atque cognitum.

Illi verò si amare ea ætate ceperint, multo insanunt acrius.

Tibulus Eleg. 2. lib. 1.

Vidi ego qui iuuenem miseros lussisset amores,

Post Veneris vinclis subdere colla senem,

Et sibi blanditias, tremula componere voce,

Et manibus canas fingere velle comas.

Stare nec ante fores puduit, charæuè puellæ

Ancillam medio detinuisse foro.

Hunc puer, hunc iuuenis turba circumstetit arcta,

Despuit in molles & sibi quisque sinus.

Locus est elegans apud Plutarch. lib. contra Coloten, vbi docet senibus Venerem exercendam non esse: Minimè sefellerit, Epicurum voluptates corporis, tanquam Etesias ventos, vbi peruenierint ad suum incrementum, expirare: quod in caussa est vt inquirat, vtrù sapiens ætate decrepita, qui res Veneras nequeat exercere, contactu formosarum, & contrectatione adhuc gaudeat: longè aliter sentiens quàm Sophocles, qui libenter istinc, vt à domino agresti & furioso, se profugisse dicebat. Sed cū ple

rasq; voluptatum istarum senectute exarescere videant, cūmq;

Cytherea canos fit perosa milites,

multo potiùs debebant homines voluptuarij, animi voluptates conquirere, ac velut cibaria quæ non putrescunt, & incorrupta durant. Et ibidem: Obsoleto, intempestiuo, turpi remedio fatetur se vti, cum recordatione pristinarum voluptatum se ipsi recreant: & quia non suppetunt recentes, quibus vti queant, veteribus illis. i. mortuis & pollinctis, alias iam moribundas aut enectas in carne, vt in frigido cinere, mouent aduersante natura, ventilantque paulisper fouendo: quippè qui in animo nullã habeant domesticam voluptatem, dignam libero, conditam hilaritate, hæc ille. Sanè Iuuenalis in descriptione Senectutis ostendit satis, quàm sit aliena Venus à senibus. Cæterum quantum ex historiis deprehendi potest, Sophocles Venereis rebus multum fuit addictus, & iam grandæuus Theorida meretricem deperiit. Idem senex admodum, Archippen adamauit scortum nobile, cuius prior amasus, Smicrines nomine, à quodam rogatus quid ageret Archippe: respondit, Velut noctua tumulo insidet. Athenæus Dipnoloph. lib. 13. c. 22.

Sophocles,
amator senex.

Noctua
tumulo.

Quamuis affecta etate.] Id est, quamquam iam senex esset, Ouidius rectè:

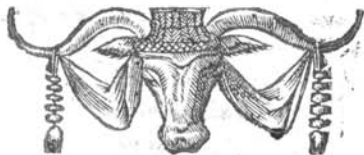
Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Infana iuuentus.] Aut quòd iuuenes à commercio Archippes auocarentur: aut id referas ad pæderastiam, qua notatus est Sophocles: Athenæus cap. 27. lib. 13. & Hieronym. Rhodius in historicis Commentariis meminit.

Ob Zelum.] Zelotypiam.

Super vtq; cadauera bubo.] Senex morti proximus tumulum expectat, itidem mox cadauer futurus.

D d

In colores.

EMBLEMA CXVII.

Index maestitia est pullus color: utimur omnes
 Hoc habitu, tumulis cum damus inferias,
 At sinceri animi, & mentis stola candida pura:
 Hinc sindon sacris linea grata viris.
 Nos sperare docet viridis. Spes dicitur esse
 In viridi. quoties irrita retrò cadit.
 Est cupidis flauus color, est & amantibus aptus,
 Et scortis, & queis spes sua certa fuit.
 At ruber armatos equites exornet amictus,
 Indicet & pueros erubuisse pudor.
 Caruleus nautas, & qui caelestia vates
 Attoniti nimia religione petunt.

*Vilia sunt giluis, nativag, vellere burrhis:
 Qualia lignipedes stragula habere solent.
 Quem cura ingentes cruciant vel zelus amoris,
 Creditur hic fulva non malè veste tegi.
 Quisquis sorte sua contentus, ianthina gester:
 Fortuna equanimis tadia quicq; ferat.
 Ut varia est natura coloribus in gignendis,
 Sic alijs aliud: sed sua cuique placent.*

Colores & eorum differentia non minimum solent animos nostros afficere, ob eamque rem docti & indocti *παιδιμα-
 τα* ea quæ sunt in animis, passim coloribus exprimunt. Horum tamen colorum tot significationes esse possunt, quot sunt hominum affectus & opiniones. Quæ quo ad rationem aliquam propius accedunt, vel naturam rerum expressius declarant, eò pulchriores habentur: ut cum nigrore utimur in mortuorum inferiis, albore ad puritatem animi significandam. Viror, spei nota, ut dictum est in superioribus; avaris, amantibus, & id genus alijs, qui spem pretio non emunt, rufus haud malè convenit. Ruber tum militum, tum puerorum, quos verecundia maximè decet, symbolum esse poterit: ut cæruleus nautarum: giluis & burrhus, vilium, & eorum qui sunt tenuis fortunæ. Meticulosus denique & zelotypis, quod animo sint perturbato, non malè fulvus color tribuitur: ianthinus iis qui sua sorte contenti vivunt. Colorum octo differentias explicat Alciatus initio 2. Parergon.

Coloribus
 exprimuntur
 affectus
 animi.

Colorum
 significa-
 tiones.

Index mæstitiæ pullus.] Nigro vel pullo colore in parentalibus vtuntur; quod ex historia Thesei proditum nobis est. Ille enim interfecto Minotauro cum rediret in patriam, nigroq; velo per imprudentiam vteretur, pater Ægeus hoc signo tanquam lugubri & funesto consternatus, quippè qui filium extinctum esse crederet, se in mare præcipitem dedit. Quem colorem mæstitiæ & doloris notam fuisse significat Ovidius exul, suæ calamitatis memor, librum ab omni ornatu ablegans his verbis:

Nigræ
 symbolū.

*Infelix habitum temporis huius habe.
 Nec te purpureo velent vaccinia sicco:
 Non est conueniens luctibus ille color.
 Nec titulus minio, nec cedro charta notetur:
 Fortuna memorem te decet esse meæ.*

Tumulus cum damnus inferias.] Cum mortuos sepulchro mada-
mus. Inferiæ sacrificia fuere, quæ diis inferis solui dicebantur, &
Inferias facere, est mortuorum animas sacrificiis placare, vel
iusta defunctis persolvere. Virg. in 9.

Absenti ferat inferias, decoretq; sepulchro.

Idem 4. Georg.

Inferias Orphei mittit, lucumque renisit.

Catullus:

Multas per gentes & multa per æquora vectus,

Aduenio miseræ frater ad inferias.

& deinde:

Nunc tamen interea prisco quæ more parentum

Tradita sunt tristes munera ad inferias.

Gladiatorum
prima in-
stitutio.

In luctu
quo habi-
tu Roma-
næ mulie-
res vsæ.

Tradit Seruius morem fuisse in sepulchris virorum fortium
captiuos necari. Quod postquam crudele nimium visum est,
placuit gladiatores ante sepulchra dimicare, qui à bustis bu-
stuarij dicti sunt. Eorum si fortè copia non fuisset, laniantes fœ-
minæ genas suas effundebant sanguinem. De hoc Inferiarum
nomine non nihil Gellius 19. c. 8. Contrà tamen, quod præter-
missum nolim, Plutarchus libro *Quæstionum Romanarum*, quæ-
rit quam ob causam mulieres in luctu vestibus albis vterentur:
quod factum ab iis putat exemplo Magorum, qui aduersus te-
nebras ipsamque Plutonem lucida & illustri veste sese obtegunt:
vtq; defuncti cadauer albo amictu tegitur, sic putant equum esse
amicos ac familiares vestiri. At in luctu vilia maximè cõuenire
putant: quæ autem colore aliquo tincta sunt & suffusa, luxum
arguunt, & superfluarum rerum apparatus. Cum itaque solum
album sincerum sit, minimè mixtum, purum, & tinctura non
imitabili, optimè putant iis conuenire qui sepulturæ commit-
tuntur. Proinde & Socrates scribit, Argis vestes albas in vsu esse
dum lugent, quæ eadem sint aqua elutæ. Sed enim tamen ob-
soleuisse morem idem Plutarchus scribit: nimirum deprauata
consuetudine, viros albas vestes in luctu vsurpasse; quod ferè
colligimus ex iis quæ Paulus Iulius ait, in tit. de Sepulchris & lu-
gendis: Qui luget, abstinere debet à conuiujs, ornamentis & al-
ba veste. Constat enim ex Varrone, de vita Patrum, vti citatur à
Nonio, mulieres in luctu nigrum colorem solemnem habuisse:
Amiculo nigello (inquit ille) capillo demisso sequeretur luctum:
alio loco: Funere ipso pullis pallis amictu. Idè fuisse vsus traditur
apud Græcos ex vltimo Iliados Homericæ, vbi Tethys futuram
filij

filijs Achillis necem deflens velo nigro tecta Iouem adit. Apud Euripidem, Iphigenia matrem Clytemnestram monet, ne commam laniet suam ob mortem: suisque vt renunciet fororibus ne vestibus nigris corpus eam ob rem contegat.

At sinceri animi.] Albedo, puritatis, fidei, castimonie; integritatis, & aliarum generis eiusdem virtutum nota, ideoque religioni accommoda. Cic. 2. de legib. Color albus præcipue decorus Deo est, cum in ceteris, tum maxime in textili. Plutarchus lib. de Iside & Osiride, quærit causam cur Sacerdotes linteis tantum vestibus vterentur. Id quidem factum ait, quod immortalibus Diis omnia pura, mundaque conueniunt. Non enim fas est (ait Plato) pura Deorum numina contaminatis & impuris rebus coli. Itaque cum linum maxime purum fiat, sitque ad eluendum expeditissimum, sacrificiis, & Deum cultoribus præceteris conuenire censuerunt. Pierius 40. Hieroglyph. ineminit, & alij nonnulli. Reperio & vestem candidam, signum fuisse lætitiæ, apud Val. Max. lib. 1. cap. 1. quo loco scribit post Cannensem cladem, qua maior virorum Romanorum pars absorpta fuit, decretum fuisse ne matronæ ultra trigessimam diem luctus extenderent, vt ab iis sacra Cereris peragerentur. Hæ itaque absterfis lacrymis, depositisque doloris insignibus, candidam vestem induerunt. Nec prætermittendus Romanorum mos in honorum petitionibus: qui enim magistratus ambibant, toga candida induti sese commendabant populo: hoc cultu integritatem, probitatemque ex colore omnium purissimo & simplicissimo significantes, seque pecunia minimè vfos qua populum corrumpere: ideò candidati à candore vestis nominati vel simplicitate, puritateque animi potius.

Sindon.] Vestis alba, vel amictus è lino Ægyptiaco.

Viror, spei

Nos sperare.] Spei color est viridis, quod omnia spe duce venient. Vt enim cum virescunt segetes & arbores, ab eis fructum expectamus: fit tamen interdum ea spes irrita, fallax, & nullius omninò frugis. Ouid.

notâ.

Fallitur augurio spes bona sepe suo.

Et Plautus: *Ego scio qui sperauerint, spem decepisse multos.*

Est cupidus flauus.] Auaris, amantibus, & iis qui meretricias artes sectantur, non malè quadrabit color flauus, qui ex albo, rufo & viridi concretus est, qualis est color mellis, auri & aristarum. Auaris quidem, qui spem pretio non emunt, cum sint coloris flauis, ob insatiabilem habendi cupiditatem: Amantibus, ob flauedinem contractam ex amoris affectu, licet interdum

Flauus color, quorū sit.

propter conceptam in animo spem, vireant: Scortis denique, & turpium voluptatum sectatoribus, qui praesentis opinione boni ducuntur.

Ruboris
nota.

At rúber armatos.] Rubor militum est: ardorem enim bellum, cędem & ferocitatem tacite arguit. Apud Pœnos in castris Annibalis rubeam vestem Ducis tabernaculo protētam, ut alii purpuream, indicium fuisse certaminis proditum est, quo viso miles ad pugnam se accingeret. Scribunt Val. Maxim. & Plutarch. Lacedæmonios, non ut vulnerum suorum in bello cruorem dissimularent & occultarent, Phœniceis in prælio tunicis vfos, aut ne ipsis terrorem incuteret: sed ne hostibus fiducia aliquid afferret.

Purpureus
color, sym-
bolum ve-
recundia.

Indicet & pueros.] Purpureus color pudoris indicium. Hinc prætextu Romanos pueros admonebat, verecundiam in dictis factisq; seruandam. Notum est Catonis illud, cum diceret sibi magis placere adolescentes qui rubescerēt, quàm qui palleferent. Et Diogenes verenti cuidam, Confide fili, inquit; hic enim virtutis est color. Claudian. 1. de raptu Proserpinæ: Vbi iuenculam viro iam maturam describit adiuncto pudore:

— *Niveos infecit purpura vultus*

Per liquidas succensa genas.

Ceruleus nautas.] Seruius in 8. Æneid. Cæruleus color maris est, à cuius Deo equum constat esse inuentum. Hunc cæruleum colorem, ut mundi colorem laudat obiter polyhistor Plutarch. 1. de philosophorum decretis, cap. 6. Sed ut est varia hominum mens, aliūque aliorum sensus in colorum vsurpandis symbolis, reperio Agrigentinos tyrannide Phalaridis liberatos, publicè constituisse, nulli cæruleo colore vestitum gestare permetteretur, quod tyranni satellites & corporis eius stipatores eo colore subligaculis fuissent uti soliti.

Byrrhus,
giluus.

Vilia sunt giluis.] Tenuis fortunæ homines decet vilia, ut byrrhum siue rufum, giluum siue melinum: de quibus Gellius cap. ult. lib. 13.

Quem cura.] Meticulosus, zelotypus, & iis qui omnino sunt perturbati, fuluus amictus ex viridi & rufo permixtus potest esse peculiaris.

Lignipedes
qui,

Lignipedes.] Hi sunt restigeri quidam Monachi, qui ex instituto seueriore ligneis calcis vtuntur, aut potius soleis quibusdam è subere vel ligno. Itali vocant Capullinos. Pro veste, pallia cinericia gerunt, eo colore, quo vilia rusticorum saga qui caminos emundant.

Quisquis

Quisquis forte.] Violaceus ad eos pertinet, qui sua contenti forte viuunt, vel etiam fortunæ ludibria pro nihilo ducunt: eos enim affectus violæ & rosæ significare possunt, *ἰα καὶ ῥοσ*.

Vt varia est natura.] Verba sunt ipsius Alciati ex 2. Parerg. ca. 1. Colorum omnes appellationes Latinè expressim ostendere vix quisquam possit, tam enim hac in re varia natura est, ut quod in aliis plerisque accidit, rerum multitudo vocabula superet.

Sed sua cuique placent.] Homerus *ἄλλα παρ' ἄλλοις καλὰ*. Sui enim cuique pulchrum, ait Cic. & sic se res habet, te tua delectant, me mea. Virgil.

Trahit sua quemque voluptas.

Virtuti fortuna comes.

EMBLEMA CXVIII.

*ANGVIBVS implicitis, geminis caduceus alis
Inter Amaltheæ cornua rectus adest.
Pollentes sic mente viros, fandique peritos
Indicat, ut rerum copia multa beet.*

Symbolū
Alciati.

HOc ipsissimum fuisse Alciati symbolum refert Paulus Iovius, lepto eo libro, quem scripsit lingua sua vernacula, De notis armorum & amoris. Quod schema quàm bellè Alciato conuenerit, facilè possunt intelligere, qui eius prudentiam iuris & eloquentiam, qua cæteris excelluit, vnà secum reputant. Id enim studium, eaque facultas effecit, ut magnos honores & honestas opes ad vitæ præsidium sibi compararit. Idem Iovius me docet eodem dialogo, symbolum hoc, VIRTUTI

FOR

FORTUNA COMES, fuisse vsurpatum antè ab Iasone Mairno nobili Iurifconsulto : quo, sua se virtute ac studio, lautam fortunam esse consecutum ostendebat. Sed id Emblema placet ad quoscumque doctos & sapientes homines transferre. His symbolis, virga nempe Mercuriali caduceo, duobus inter se connexis serpentibus, & duplici copiae cornu significatur, homines sapientia & eloquentia præditos, rerum omnium copiam facile consequi. Quò spectat Aristotelicum illud, Diuitem si velit esse posse, qui sapientia fuerit excultus, quod quidem symbola hæc tacite indicant. Nam caduceus disciplinæ, eloquentiæ, sapientiæ, sed & felicitatis notam habet, teste Pietio lib. 1 §. de sacris Ægyptiorum literis. Cornu verò Amaltheæ, rerum omnium abundantia est. Hinc apud Stobæum Hippodamus Thurius ciuitatem bonis legibus constitutam, cornu Amaltheæ appellat: quandoquidem bona ingenia eius beneficio profectum capiant, tum mores, studia, legesque fiant optimæ, item rationes rectæ & equæ, pietas, sanctimonia, reuerentia. Enimuero.

Caduceus.

Amaltheæ
Cornu.

*Quisquis Palladias totis quinquatribus artes
Emit, & Aoni pocula sacra ingi,
Huic nil deesse potest, hunc pleno copia cornu
Imperat Attalica conditione fini.*

Ab hac sententia non multum abscessit Socrates: Τὸ γὰρ Ἀμαλθεῖας κίρας ἔξηγούμην οὕτως. ἔτι γὰρ σύμβολον αὐτῷ μήτις ἢ μαλθεν ἀλλ' ἰργάτης, πάντ' ἔξεν τ' ἀγαθὰ κατὰ μὲν τὴν ἀμαλθείαν, τὰ μὲν μάλθων τὰ τερμίνου, κατὰ δὲ τὸ κίρας τὸ βοὸς ἰργατικωτάτω ἐντὸς τὸν ἰργάτην ἰσημαίνεσθαι βότρυς δὲ ἐν τῷ κίρατι ἔτι καὶ τὰ ἔμια, ἐτι ἐν τῇ γεωργίᾳ πάντα ἐνισθιν ὧν χρῆσθαι ἔχομεν. διὸ καὶ ἔχοντες αὐτὸ εἰσάγουται, ὅτι ἀγαθὸς δαίμων, καὶ ἡ ἀγαθὴ τύχη. Id est, Amaltheæ cornu sic interpretabatur: eum quidem significare qui minimè sit dissolutus, sed operi intentus genus omne boni consecuturum: Per cornu verò bouis, quod animal est laboriosissimum, virum operarium intelligi: Vuas autem & similia in cornu haberi, quia ex agricultura consequimur quæcumque necessaria sunt. Itaque ipsum gestantes inducuntur bonus genius & bona fortuna. In collectaneis ex Philemone de pecunia idem intelligitur.

Quid per
Amaltheæ
cornu ex
Stobæo.Bos, ani-
mal ad la-
borem na-
tum.

*Τὸ τῆς Ἀμαλθείας δοκῆς ἔτι κίρας,
οἷον γράφουσιν οἱ γραφεῖς κίρας βοῦς,
Ἀργυρίων ὅτι τὸ τ' ἰσὸς ἔχει, λίγα
βότρυς τὸ δ' ἂν βούλει, πάντα σσι γινῆσται,*

Φίλοι, βουδοί, μέγ' ἄργυρος, σιωοικίαι.

Putasne Amaltheæ cornu huiusmodi esse,
Quale pictores cornu bouinum depingunt?

Argentum est, quod si habueris, petas

Ab ipso quicquid voles, omnia tibi addentur,

Amici, auxiliares, testes, domuum multitudo.

Amaltheæ istud cornu, præter cæteros, ad felicitatem & fortunæ bona retulit Dio Chrysofom. Orat. i. de fortuna.

Caduceus
Mercurij.

Caduceus.] Virga Mercurij, qua dicitur vsus ad lites & iurgia tollenda, ad somnum inducendum, ad euocandas ex inferis animas, vel etiam immittendas: Homerus Odyss. i.

Ἐλάτο δὲ ῥάβδον, τῆ δ' ἀνδρῶν ἑρμαία δέλεα

Ὡν ἰδίλια, τοὺς δ' αὐτὴ καὶ ἐπύοντες ἰγείρει,

Caduceus autem, à quo caduceatores legati, est κηρύκειον Græcis, cuius verbi meminit Martianus, l. 8. de rerum diuif. Digestis.

Horatius:

Tu piæ lætis animas reponis

Sedibus, virgæque leuem coerces

Aurea turbam superis Deorum

Gratus & imis.

Et Virgilius 4.

Tum virgam capit, has animas ille euocat orco

Pallentes alias sub tristitia tartara mittit,

Dat somnos, adimitque, & lumina morte resignat.

Julianus Imperator epistola quadam ad Iamblichum, Mercurij virgam, ad eloquentiæ vim doctè retulit, οἷτ' Ἐρμού ῥάβδον κινῆς καὶ διγείρεις καὶ δούδοντες, quasi virga Mercurij moues, atque dormientes expergefaxis. Idem post: πρὸς τοὺς Ἐρμού λογίου μαθητῶν, εἰ δὲ βούλει τρέφωμεν ὄντα σε ῥάβδον οὐκ ἐν τῷ καδούδον ποιῶν, ἀλλ' ἐν τῷ κινῆν καὶ διγείρειν μᾶλλον ἰδίλια μιμᾶσθαι. Equum est te, qui sis Mercurij eloquentiæ præfidis discipulus, aut si mauius alumnus, virgam non somni prouocandi gratia tractare, sed illum imitari ad mouendum & excitandum. Hanc Mercurialem virgam κηρύκειον à Græcis appellari dixi, qua legati, fecialisque vsi, prouidè que caduceatores nominati, vt notat Vlpianus interpres Demosthenis, ad orationem cōtra Timocratem: quo loci statuit duplices Cerycas, qui ius idem haberent cum fecialibus, eandemque pænè potestatē, vt belli denunciandi, pacis ineundæ: quos εἰρωδοίκιας, pacis sequestros Dionys. Halicarn. interpretatur. De Serpentibus autem Caduceo implicatis, hæc est Mythographorum narratio.

Serpentes
caduceo
implicati.

Mercurij

Mercurius in Arcadiam iter faciens, duos inter se Dracones acerrimè concertantes offendit, quos interposito baculo statim pacavit: qua de causa ne posterì miraculum ignorarèt, Ægyptij virgam duobus interpositam draconibus Mercurio contecerunt, & Caduceum nominarunt. Baculus hic eloquentiæ typus est: dracones sapientiæ gerunt symbolum. Alij ad pacem referunt, quam plerunque legati siue caduceatores componunt. Huc respexit Isidorus: Mercurius, inquit, virgam tenet quæ serpentes diuidit: nam bellantes & dissidentes interpretum oratione sedantur. Iamblichus in Epistola ad Deuxippum: Reuera Deus quispiam fuit, qui hominibus Dialecticam ostendit, & è cælo demisit: vel, vt quidam dicunt, eloquens Mercurius qui in manibus Dialecticæ symbolum gestat, serpentes scilicet se inuicem respicientes.

Baculus
quid.

Serpentes
dialecticæ
symbolū.

Amaltheæ cornua.] Amalthea capræ nomē fuit, cuius lacte Iupiter est enutritus, Adraustes & Idæ Nympharum ministerio & opera. Cùm verò aliquādo capra cornu, quod habebat amplissimum, in obiecta fregisset arbore, Nympha id sustulit diuersis pomis ac herbis onultum, & ad os ipsius Iouis detulit: cuius beneficij memor iam grandior factus, cornu seruatum Nymphæ, cuius erat capra, dono dedit ea virtute imbutum, vt quicquid appeterent, ex eo cornu protinus exiliret. Alij hoc cornu referunt ab Hercule ereptum fuisse Acheloo sese in varias figuras commutanti. Ouid. 9. Metamorph. & Fastorum 5. Strabo lib. 10. Lactant. lib. 1. cap. 21. Mythologi referunt ad regionem antea sterilem & infecundam, quam labore & industria Hercules feracissimam reddiderit. Nos facultatum & omnium bonorum copiam hic interpretamur, quæ virtutem & liberalem omnem eruditionem consequi iure debeat: quod significat huius Emblematis inscriptio, cuius Cicero meminit in Catone Maiore his verbis: Te Cyre beatum ferunt, quoniam virtuti tuæ fortuna coniuncta est: quæ petita videntur ex Oeconomio Xenophontis. Quò etiam refer Adagium, Virtute duce, comite fortuna, ex Ciceronis Epistolis familiaribus.

Amaltheæ
hiltoria.

Acheloi
cornu.

Pollentes mente.] Exprimat Græcam locutionem *πολύ λογίας*, i. *πολύ μεις*.

Fandique peritos.] Aristot. 1. artis dicendi appellat eos *ἐπιεικῶς* *δυναμένους*.

Copia multa beati.] Beare, est prodesse, inquit Vlpian. l. 49. D. de verb. sign. naturaliter enim bona ex eo dicuntur, quòd beant, hoc est, beatos faciunt.

Fortuna

Fortuna virtutem superans.

EMBLEMA CXIX.

*Cæsareo postquam superatus milite, vidit
 Ciuili undantem sanguine Pharsaliam:
 Iam iam stricturus moribunda in pectora ferrum,
 Audaci hos Brutus protulit ore sonos:
 Infelix virtus! & solis prouida verbis,
 Fortunam in rebus cur sequeris dominam?*

INterfecto Iulio Cæsare à Bruto & Cassio, vt libertatem ciui-
 bus ereptam restituerent, res tamen non cessit vt sperabant.
 Siquidem extincto Cassio in bello ciuili, eum Brutus vidisset se
 superatum iri, quibusdam de fuga suadentibus: Nō certe pedi-
 bus,

bus, inquit, est fugiendum, sed manibus: tandemque arrepto gladio profusus desperans se ipsum confodit, iuuante Stratone Rhetore. Dion in Augusto refert tum versus hos pronunciasse, qui in tragœdia Herculi tribuuntur: *ὠτλήμων ἀρετῆ, λέγῃ ἀρ*

Mors
Marci
Bruti.

ἡδὲ αἰλλως ἐγὼ δὲ σε ὡς ἔργον ἡσποιοῦ, σὺ δ' ἄρα ἐδδλοεις τύχῃ.

Fons Em-
blematis.

hoc est, O misera virtus, quàm tu res eras nugatoria: equidem serio in te exercebar, at tu fortunę inseruiebas. vel sic: O misera virtus, ergo nomen inane eras; ego verò te vt rem solidam exerceui, quamuis interim fortunę seruires. Significabat tunc quidem temporis plus momenti, & virium fortunę quàm virtuti fuisse, virosq; bonos improborum machinis fractos & extinctos. quod Q. Curtius lib. 8. confirmat, cum ait, Quis neget eximiam quoque gloriã sapius fortunę quàm virtutis esse beneficium? Alcibiatus Parergon libro 2. cap. 7. retulit hanc Bruti sententiam, vsurpauitque in Epitaphio à se conscripto de Pyrrhi Anglebermæi Aurelianensis Academiae Iureconsulti morte, his omnino verbis:

*Quis non malignas mortis accusat vices,
Virtute claros quæ viros præceps rapit,
Vinaciores improbos cornu sinens?
En Pyrrhus ille, tot animi illustris bonis,
Latoque clauo est ante præceptus diem:
Frustra putauit esse te virtus Deam,
Quæ fortuitis seruiebas casibus.*

At reuera hæc fuit Bruti, id est hominis pagani, nec verè Philosophi, imò verò desperantis opinio, qui quantum in eo errarit, colligere est facillimum ex scriptis Platoniorum & aliorum, quorum fuit iudicium acrius, & auctoritas maior. Certè non multum ei potest obesse fortuna, qui sibi firmiter in virtute quàm

Desperantis
opinio
quæ.

in fortuna præsidium collocauit. Virtus enim omnia quę in hominem cadere possunt, subtus se habet, eaque despiciens casus contemnit humanos, culpaque omni carens, præter seipsam nihil censet ad se pertinere: vt rectè docet Cicero Tuscul. 5. & Lactant. lib. 3. De falsa sapientia c. 28. Neque verò censendus est fortis, & magno præditus animo, qui vt aliquod damnum, aut alioqui asperam vitæ calamitatē effugiat, vitæ sibi vsura adimit: quod in Cleomene Plutarchus ostēdit. Cum enim post miseram acceptam cladem in bello contra Antigonum, Cleomenes rebus omnibus desperatis admoneretur à Theryclone, vt se interficeret: Generosum verò putas esse, inquit, magnique animi facinus, sibi vitam adimere: quo vno nihil facilius aut promptum

Virtutis
vis.

Fortis non
est qui se-
necat.

Cleome-
nis verba
grauilli-
ma.

magis

magis esse potest? Id verò ignavi hominis & inconfulti maximum argumentum est. Quis enim eum qui simile quidpiam in se receperit, non à sua ipsius ignauia victum esse confitebitur? Minimè est oppetēda mors, vt honestas actiones detrectemus: imò diligenter prouidendum, vt ipsa mors in se generosi quidpiam & honesti habeat: quia cum probro non minimo coniunctum sit, aut viuere, aut mori sui causa velle. Quod si aliquando cogitandum esse videatur (quod numquam tamen permiffum fuit instituto Christiano) id fortasse permittitur, cum nulla spes supersit amplius defendendæ patriæ. Rectè ille quidem, veriùs tamen Poëta:

Rebus in incertis facile est contemnere vitam:

Fortius ille facit, qui miser esse potest.

Huc Martialis in primo ad Decianum quendam:

Nolo virum facili redimit qui sanguine famam:

Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

Idem sic lepidè perstrinxit Fannium:

Hostes cum fugeret, se Fannius ipse peremit:

Dic mihi, non furor est, ne moriari, mori?

Rectè Aristot. 3. de Morib. ad Nicomach. τὸ ἀποδνήσκει φόνουτα πινίας, ἢ ἔρατα, ἢ τιλνυτηρόν, οὐκ ἀνδρείας, ἀλλὰ μᾶλλον δαλοῦ. καλαχία γὰρ τὸ φόνεον τὰ ἐπίπουρα, καὶ ἐν ὅτι καλὸν ἴσμεν, ἀλλὰ φύγων κακόν. Cæsar in 7. de bello Gallico: Animi est ista mollities, inquit, nō virtus inopiam paulisper ferre nō posse, qui dolorem patienter ferant. Idem panè Curtius lib. 5. de Alexandri gestis: Fortium virorum magis est mortem contemnere, quàm odisse vitam, sæpe tædio laboris ad vilitatem sui compelluntur ignavi. At in primis audienda vox Herodiani 9. χρηρ δ' αὐδραγίας γυναικείας τε καὶ σώφρονος δὴχιδαι μὴ ἰπάρχειν τὰ βέλτεστα, φέρου τε τὰ προσσιπλέοντα: Viros generosos atque sapientes decet optima quidem optare, sed ferre quæcunquæ incidunt. Laudata non temerè sapientibus & cōsultis hominibus M. Tullij sententia. qui cū videret fractas omninò & extra spem positas esse Pompeianorum copias, cum Cæsare & Crasso sentire maluit, quàm iis quos vincere se minimè posse sperabat obsistere, aut etiam verbis molestus esse. Nam neque pugnandū sibi arbitrabatur esse tutum aut facile contra tantas opes, neque permanendum in eadem sententia, cōuerfis rebus, ac bonorum voluntatibus immutatis, sed tēporibus assentiendū. Nunquam enim, vt ait ille, præstantibus in gubernanda Repub. viris laudata est in vna sententia perpetua permanfio: sed vt in nauigā-

Ciceronis
dissimulatio post ci
uile bellum
Pōpeianiū
laudatur.

do tempeſtati obſequi, artis eſt, etiamſi portum tenere nequeas: cum verò id poſſis, mutata velificatione aſſequi, ſtultū eſt eum tenere cū periculo curſum quem cœperis, potiùsquam eo cōmutato, quò velis, tandē peruenire: ſic in adminiſtrāda Republ. prudentibus viris propoſitū debet eſſe OTIVM CVM DIGNITATE: & non idem ſemper dicere, ſed idē ſemper ſpectare. Quæ laus Catonis fuit, qui cum eſſet eo ingenio iſque moribus, vt ſeipſū mutare, & (vt Salluſtij verbo vtar) naturam verſare minimē poſſet, nō modò ſuæ Reipub. nihil profuit, ſed etiam valde obſuit. Eum quidē hominem cordatum & fortē & temperatum facilē patior fuiſſe, at non tam prouidū neque tam circumſpectum video in iis, quibus erat in primis ea ætate eoque tempore prouidendum. Vtque ſolis curſus non recto per cælū meatu fertur, ſed obliquo, leni, atque moderato, tamen orbis vniuerſi machinam æquabili temperie calefacit: Ita Principes & magiſtratus ſeſe populi nonnunquam ſtudiis, vt ita dicam, obliquis accommodare debent, vt melius ſit iis cōſultum, quos regi par eſt non ſummo iure, ſed equitatis vario eoque mutabili præſcripto. In quo Cicero, quanquam in cæteris vitæ partibus oculatus, infeliciter lapſus eſt ea quam in M. Antonium inſtituit miſera contentione. Nam quanquam non inuitus fatear illius cauſæ, quam pro libertate ſuſcipiebat, optimam conditionem fuiſſe, non poſſum tamen quin vnā cum Poëta dicam,

Catonis
pettinax
animus im
probat.

Infelix cō-
tentio M.
Tullij in
Antoniu.

Heu nihil inuitis fas quemquam credere Diuis!

Putabat enim ſe Antoniū tam facilē, & eo iure, poſſe de medio tollere, aut certē in ordinem cogere, vt quondam Catilinam, Verrem, & alios facinoroſos. Non videbat, inquam, ſe verſari in Romulidūm fece, & cum alia vita eſſet, aliam eſſe vitam debere, vt non mirum videri debeat, ſi ei fato iniquiſſimo pereūdum fuerit. Sed iam ſatis: ad alia nobis properandum. In eam Bruci mortem ſpontaneam diſputat Seneca De beneficiis 2. c. 20. & vndecimo Epistoſtarum ad Lucilium, 83. epiſt. Et D. Auguſtin. Catonis factū tribuit ignauia: potiùs, quam fortitudini.

Infelix virtus.] Manilius: *Quinetiā infelix virtus, & noxia felix,* quo ſenſu dicitur à Septim. Florente lib. aduerſus Valentiniānos, deſultrix virtus, id eſt inſtabilis & motoria: tantūm quòd deſultricem & deſectricem illam virtutem non vult. Ita Seneca Hercule Oeteo:

*Sine hoſte vincor, quodque me torquet magis
(O miſera virtus) ſummus Alcida dies.*

Huc pertinent Menandri quidam senarij:

Παύσαδι νοῦν ἔχοντες οὐδὲν γὰρ πλείον
 Ἀνθρώπων ὅ νοῦς ἔστιν, ἀλλ' ὁ τῆς τύχης &c.

— ἢ πρόνοια δὴ δυνήτη, καπνός,
 Καὶ φλὺναρ ὅ πάσθητι, κ' οὐ μίμνησθε με
 Ἀποθίσεια νοσηθῆ, λέγουσθην, ἢ πράττομεν,
 Τύχη ἔστιν, ἢ μᾶς δ' ἴσμεν ἐπιγεγραμμένοι.

*Definite mentem habere, nam nil amplius
 Humana mens est, tota fortunæ manet.
 Mortalis autem fumus est prudentia
 Nugæque, non vos pænitebit, credite.
 Quæcunque sentimus, agimus, vel dicimus,
 Fortuna cum det, nos quidem inscripti sumus.*

Solis provida verbis.] In hoc sequebatur quorundam dogma, qui asserēbant, Virtutem nihil aliud esse quàm verba & voces. cuius meminit etiam Plutararchus Comment. De superstitione, ubi hoc quod ante ascripsi ferè, citat ex Poëta quoriam: ἢ τλήμων ἀρετῆ, λέγῃ ἄρα ἢ ἴσα, ἢ γὰρ ἂ' ὡς ἔργον σὲ ἢ σκουο, ἀφείς τὴν πλοτοποιδὸν ἀδινίω νοεὶ τὴν γίνιμον ἀπάσθη ἢ δοῦνς ἀκολασίαν. Idem scriptum tandem reperio (quid enim prætermittam quod sese vitro offert?) in Epitome historiæ Romanæ, quæ L. Flori nomine circumfertur: Quanto est, inquit, efficacior fortuna quàm virtus? & quàm verum est quod moriens effluit, Non in re, sed in verbo tantum esse virtutem; hæc lib. 4. c. 6. Cæterum ad eorum opinionem qui putarēt virtutem, nihil aliud esse quàm verba, Horatius videtur allusisse in Epistolis, cum ait,

— *Virtutem verba putas ut,
 Lucum ligna.*

Paupertatem

Paupertatem summis ingeniis obesse ne
prouehantur.

EMBLEMA CXX.

*D E X T R A tenet lapidem, manus altera sustinet alas:
Ut me pluma leuat, sic graue mergi onus.
Ingenio poteram supera volutare per arces,
Me nisi pauperias inuida deprimeret.*

Adolescentis est ingeniosi prosopopœia, quæ multis aliis communis est, quibus si quid suppeteret ad studiorum progressum, non sanè in minimis haberent, sed absolutam aliquam perfectamque disciplinarum cognitionem seriò contrectarent. At propter summam facultatum inopiam consistunt, perpetuòque in infimo puluere volutari coguntur. Enimuerò vniuersum est illud Iuuenalis:

E c

*Haud facile emergunt quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.*

Idemque:

—cantare sub antro

Pierio thyrsumve potest contingere sana

Paupertas, atque aris inops, quo nocte dieq;

Corpus eget: satur est cum dicit Horatius ohe.

Excursus
in miserā
adulescen-
tum feli-
cissimi in-
genij con-
ditionem.

Sed ne tranquilliam tam oscitanter eam vulgatam & solemnem studioforum penè innumerabilium querelam, qui miserā suam fortunam vitæq; genus inculant: quot quæso iam olim & hoc nostro tempore adolescentum myriades esse constat, in quibus ea sit ingenij dexteritas, ut ad liberalem omnem disciplinam non imbuti, sed ficti à natura esse videantur? At in pulvere cenoq; misero hætere coguntur, & cæm meliores fruges non possint, filiquas asseclantur, imò verò cum grauib; & molestis admodum colluctantur difficultatibus; quia quamquam ingenij mentiq; penè diuinæ pennas expeditas & alacres habeant, nullum tamen aut amicum aut locupletem hominem, vel certe Mæcenatem beneficum nascisci possunt, qui nodum, qui saxum illud egestatis ad eò vrgentis, qui validum fortunæ impedimētum tollat. Quis laboriosum & industrium Cleanthem in historiis laude dignum non censeat, qui noctis magnam partem in aqua hauriendā impendebat, quò sibi victum compararet, interdum verò Chryssippi doctrinæ operam daret? Nam ne longius abeam, nullus nostrum est, cui compertum non sit vbiuis gentium permultos esse studio addictos adolescentes, qui incredibili amore flagrent eas capessendi artes, quibus humanitas & eruditio comparatur. Qui tamen arctiore, nimisq; violenta paupertatis remora sic interdum prohibentur, ut cum iis facultatibus omninò careant, quæ ad hoc iter conficiendum necessariæ sunt, ad artes quasdam sordidas, tanquam in pristinum, fortunæ, ut ita dicam, tyrannide compelluntur: vel si quid spei reliquum sit, non tamen possunt emergere, nisi deuorent infinitas in studio persequendo molestias. Nam aut pædagogicæ onera sustinent (qua conditione, si cum aliis conferatur, nulla alia inferior) aut deterius aliquod subire munus & viliores quasdam partes, imò verò labores indignos literatis hominibus perferre ac pati coguntur. Quæ ingenia certè acuta per se & viuida, sed inopiæ tamen nimis molestiis sopita nimium ac languida si quis liberali animo iacentia excitaret, non dubium est quin longè plures haberemus in rebus Theologicis exerci-

Pædagogi
miseriæ.

tatos

atos, graues profectò & eruditos Iuris vtriusque consultos, fidos & perspicaces Medicos, Doctores longè plures in omni literarum genere, Mathematicos, Physicos, Logicos, Oratores, Poëtas, Grammaticos, ad Reip. non minimum & ornamentum, & adiumentum. Quod cum ita queror, nescio profectò an dicere ausim quæ mihi nunc in mentē veniunt: nempè huic inopiæ diligenter, magnaq; liberalitate fuisse iam olim occursum à nostris maioribus, sapiētibus certè ac piis hominibus, qui tot scholas hac in nostra Parisiensi Academia (vt de cæteris taceā) à fundamentis excitauerunt, legibus & institutis informauerunt, redditibus etiam ac censibus annuis locupletarūt: quas opes rebus primū iis quæ ad Religionem pertinent, & pauperibus alendis, iisque quibus nimis esset arcta supellex, assignari voluerūt. Quæ pia certè & Christianis hominibus digna beneficētia, institutioq; liberalis, miror quàm hodie immutata sit. Hūc enim adolescentum studiosorum & pauperum censum nescio qui scholarchæ malis artibus interdum occupant: ex quo fit, vt quæ iuste conferri debebant in vsus publicos, miserè ab iisdem & iniquè rapiantur: nec iam inopes ij adinuitātur, quos solos participes esse par erat huius munificentiae, sed ignaui quidā ventres impunè sanctos illos redditus depeculentur. Sed de his aliàs fortallè commodiūs. Lapis paupertatis est solum, propter grauitatem & difficultatem ponderis. Citatur à multis hic senarius.

Οὐδὲν πικρῶν βαρύτερον ἢ τὸ πένος:

Nullum pauperie molestius est onus. Dextræ etiam lapis adhærens, refert non incommodè potest ad impedimentum scribendi. Nam præ inopia nihil eloqui potest, vel scriptis mandare adolescens, fortunæ bonis omninò destitutus. Et certè talis futurus erat Virgilius, talisque Horatius, nisi liberalitatem Mæcenatis fuissent experti. Per alas siue pennas, vigorem ingenij & acumen intellige.

Multæ in
Parisiensi
Academia
scholæ.

In Occasionem.

EMBLEMA CXXI.

Διαλογικῶς.

LYSIPPI hoc opus est, Sicyon cui patria tu quis?
 Cuncta domans capti temporis articulus,
 Cur pinnis stas? vsque rotor, talaria plantis
 Cur retines? passim me leuis aura rapit.
 In dextra est tenuis dic unde nouacula? acutum
 Omni acie hoc signum me magis esse docet.
 Cur in fronte coma? occurrens ut premdar. At heus tu
 Dic, cur pars calua est posterior capitis?
 Me semel aipedem si quis permittat abire,
 Ne possim apprenso postmodo crine capi,

*Tali opifex nos arte, tui causa edidit, hospes:
Vigil omnes moneam, pergula aperta tenet.*

Id sumptum è Græco Posidippi Epigrammate; quod sic habet:

Τίς πόθεν ἔπλασεν, σικυώνι θ', ὄνομα δὲ τίς,
 Λύσιππ' θ', σὺ δὲ τίς, κίχρος ὁ παυδαμάτωρ.
 Τίπτε δ' ἐπ' ἄκρα βέβηκα; ἀὶ ἰτροχάω, τί δὲ τερσὸς
 Πρᾶσιν ἐχρᾶς διφυῆς, ἐπ' ἡμ' ἔσωλόμεθ'.
 Χερί δὲ δεξιτ' ῥητίριος ξυρόν, ἀνδράσι δ' ἄγχα
 Ὡς ἀκμῆς πᾶσης ἐξυτέρ' ἔτελειδω.
 Ἡ δὲ κόμη, τί κατ' ὄψιν, ἔσκαυτίᾳ σάσσει λαβείδω.
 Νῆ δ' ἀτ' ἐξόπιθιν πρὸς τί φάλαρα πηλῆς,
 Τὴν γὰρ ἀπᾶξ πλὴν ἴσι παραδριξοτα μπουσίν;
 Οὐτίς ἴθ' ἰμᾶρὸν δράξεται ἐξόπιθιν.
 Τοῖον ὁ τεχνίτης με δέπλασιν ἀνικνὸν ὁμῶν
 Σᾶν, καὶ ἐν προδρόμοις θῆκε διδασκαλίω.

Fors Emblematis.

Erasmus eodem versus paraphrasticôs reddidit: i. musa paulo fusiore, in Prouerb. Nosce tempus. Aufonius in Epigrammatis eodem fermè argumento descripsit occasionem, sed huic comitem fecit metanœam, id est pœnitentiam; qua de re Politianus cap. 49. Miscellan. Retulit & Syntagm. 1. Gyraldus. Admonemur hac icone occasionem, cum sese offerat, statim esse arripiendam: eius enim tanta est opportunitas, ut plerumque ex voluptate tristitiam, ex damno lucrum, ex honesto inhonestum parturiat; & contra: breuiterque rerum naturam permutet. In aggrediendo itaque & conficiendo negotio præcipuum habet momentum, ut non ab re veteres eam donasse diuinitate videantur. Occasionem Cicero definit libris De Inuentione, partem temporis, in se habentem alicuius rei idoneam faciendi aut non faciendi opportunitatem. Eam qui oblatam arripiunt, quisque cum maxime tempus postulat aut dicunt aliquid aut faciunt, rectè illi sapere dicuntur. Quædam enim sunt eius generis, ut quanquam honesta per se & vtilia videri possunt, nisi tamen tempestiuè fiant, planè vilescunt. M. Cicero; Antoniana Cæsaris Octauij virtutem verbis auget, quod opportuno tempore periclitantem Rempub. iuuerit. Sic enim: C. Cæsar adolescens, incredibili ac diuina quadam mente, atque virtute, cum maxime furor arderet Antonij, cumque eius à Brundisio crudelis & pestifer reditus timeretur, nec postulantibus, nec cogitantibus, nec opinantibus quidem nobis (quia fieri

Vis occasionis.

posse non videbatur) firmissimum exercitum inuicto genere veteranorum militum comparauit. Idem oratione pro Pompeio: laudat eum imperatorem, quod praefer omnium spem breui tempore bellum contra piratas susceptum confecerit. Pro Diuini mortales! tantane unius hominis incredibilis ac diuina virtus tam breui tempore lucem Reip. afferri potuit, &c. Et Aeneas Virgilianus Didonem laudat quod sola miseris Troianis opem tulerit, quo tempore maxime opis indigerent.

*O sola infandos Troia miserata labores,
Que nos reliquias Danaum, terreque, marisque
Omnibus exhaustos iam casibus, omnium egenos
Urbe, domo socias.*————

Lysippus.

Lysippi hoc opus.] Lysippus statuarius ex Sicyone vrbis Peloponnesi, multis variisque suae artis monumentis nobilitatus, vt Alexander videretur, ne à quoquam pingeretur, aut sculperetur, praeterquam ab appelle & Lysippo. Horat. Epist. 2.

*Edicto vetuit, ne quis se, praeter Apellem,
Pingeret, aut alius Lysippo duceret aera
Fortis Alexandri vultum simulantia.*————

Idem Plutarch. lib. de Alexandri fortuna. Lege Plin. cap. 7. & 8. lib. 34.

Cuncta domans.] Descriptio est Occasionis: per articulum, punctum & momentum intellige breuissimum. Prouerb. Temporis punctum.

Occasio
volatica.

Cur pennis stas?] Hoc significatur, volaticam esse & fluxam occasionem, idcircoque talaria pedibus, vt Mercurio, ei tribuuntur.

Nouacula
Occasio-

Nouacula.] culter rasorius: quo etiam acutissimum momentum temporis exprimitur.

nis.

Cur in fronte coma?] Alludit ad illud:

Calua Oc-
casio à
tergo.

Fronte capillata, sed post Occasio calua est.

Nam post neglectam occasionem, ea frui non amplius licet: καίτοις recaluaster occipitio à comalibero, capillis in supercilia diffusis olim pingebatur, talémque prius finxit Sicyonius ille plastes Lysippus. Demosthenes Epistolis de Concordia, eandem sententiam Atheniensibus inculcat: τὸν δὲ παρόντα καίτοις ἄριον, ἑλεμνον μὲν ὑμῶν τὰ δεινὰ, ἀμὲν δόξαν καὶ αὐτοῦ γίω καὶ ἑλάνθριω διωάμενον κτίσασθαι, δὲ μόνον ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ἑλλησιν. ἀγνοησάτων δὲ ἢ παρακρουδῆτων, δὲ φάδιον αὐδῆς τὴν αὐτὴν ἀναλαβῆν, ὡς δὲ χρῆναι τίω ἑμυτὸ γκῶμω, ὡς ἔχω περὶ τούτων εἰς μίσην θάνα. Respexit huc Pin-

dar.

dar Pythior. 9. *εἰ δὲ καὶ γὰρ, ὁμοίως πᾶντες ἔχῃ κερύφαλι*: id est, Occasio similiter totius negotij perfectionem in se habet. Athenagoras pro Christianis, *οὐ μὴ γὰρ τὸν ἀεὶ τὸν δια ληγεσιν, οἱ δὲ καὶ πρ.* Cicero 5. Philippica: Minimis momentis maximas inclinationes temporum heri, cum in omni casu Reipubi. tum in bello. Et in 6. Dies affert & hora magnas clades. Horat. primo Epist. ad Bullatium:

*In quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,
Grata sume manu, nec dulcior differ in annum.*

Quid. 1. de Remedio:

*Sed propera, nec te venturas differt in horas:
Qui non est hodie, eras minus apus erit.*

Idem alio loco:

*Temporibus medicina valet: data tempore profunt,
Et data non apto tempore vana nocent.*

Martialis idem:

Non bene distuleris viduas quod posse negari.

Proverb. Premenda occasio: & Capere crines.

Alipedem. Celerem & velocem, quali alas pedibus habentem. Antonius de aratib. animalium, ceruam alipedem dixit.

Tali opifex. Admonet spectatorem imago, docetque cuius rei gratia, & propter quam cautam locata sit in loco vndique patenti, scilicet, ut omnes & quoscumque obuios sui negotij admoneat & doceat.

In subitum terrorem.

EMBLEMA CXXII.

*EFFVS O cernens fugientes agmine turmas,
Quis mea nunc inflat cornua? Faunus ait.*

Origo cer-
tissima
Emblema-
tis.
Pan dux
Bacchi, &
eius inuen-
tum.

EX Poliani auctoris Græci Stratagematôn lib. primo tractû id emblema video : sententiam ita reddere sum conatus: Pan Bacchi dux fuit. Is Pan primus aciem inuenit, quam phalâgem nominauit. Dextrum etiam & sinistrum cornu instituit: quæ causâ fuit cur ei cornua tribuâtur. Primus etiam fuit, qui arte & calliditate hostes interceptit. Cum enim aliquando qui missi fuerant exploratum retulissent hostes in altera syluæ cõcauæ parte castra metari: Pan eo accepto nuncio suis præcepit, vt ingentem clamorem tollerent, quibus ita conclamantibus, locis cauernolis sensus exceptus multò quidem maior exauditus est : quare perculsi metu hostes, statim se in pedes coniecerunt.

tunt. Quo stratagemate cum Pan fuerit vsus, Echo Pani amica esse fingitur: deo que vani nocturnique terrores Panici dicuntur: hæc ferè Polignus. Alij verò ad hunc modum explicant, sed non ita scitè & verè, meo quidem iudicio. Putauit antiquitas Pana pastorum Deum repentinos terrores, & animi consternationes immittere vsque adeò impotètes, vt non ratione modò, verum & mente careant: quemadmodum non raro vsu venire solet in exercitu, cum nulla mouente causa equi atque homines perturbantur. Phornutus Panicòs terrores ait dici de repentinis & sine ratione factis: ita enim nonnumquã greges atque armenta pauere videntur, cum sonitus aliquis vel strepitus surgit in syluis, aut è speluncis, aut ex terra cauernis. De Panico illo tumultu præclarus Plutarchi locus est in M. Antonij vita: quo loco tractat expeditionem Parthicam. Magnus enim metus incessit Antonij milites, ob aurea quædam vasa Mithridati liberaliter ab Antonio data. Hic terror Gallos inuasit, cum Breuno Duce Delphos prædaturi accesserant. Terrores quippè, inquit, nulla certa causa existentes à Pane oriri produntur. Silius lib. 13. Punicorum, scribit hoc terrore Panico Annibalem fuisse percussum, cum ad vrbs mœnia accessisset eam expugnaturus. Apud Suidam Polybius ait: Cum Luna defectum esset passa temporibus Persei, Macedonum Regis, vulgò rumor increbuit, hoc quasi ostento regis mortem significari. Que res effecit, vt Macedones consternarentur, ipsique Romani animos sumerent. Itaque ἀλλοθὶ εἶπε τὸ περιεργόμενον, ἐπιπολιὰ τὸν ἐπὶ πολέμῳ. Id significat Cicero pro Cæcina: Exercitus, inquit, maximi sæpè pulsi fugatique sunt terrore ipso, impetiq; hostium, sine cuiusquam nõ modò morte, sed etiam vulnere. Huc refert prouerb. Panic⁹ casus: & Inanis metus: & Multa belli inania. Diodor. lib. 1. ea de re nonnihil. Quid si quis referat ad eum pauorem, qui omnem sapientiæ vim ex animo expectorat? vt ait ille: vel ad consternationem terrorémque, cui viri etiam fortissimi non possunt esse aliquando pares: non videbitur abhorrere fortasse à mente Alcibi. Rectè siquidem Pindarus.

— φῆλθ' ἀνδραγαθίας
ἢ πᾶσι σὺ ἀλκυονίδων.

Timor virorum domitor fortitudinem animis adimit.

[Effuso agmine.] Disperso exercitu & perturbato.

Faunus.] Pan, cuius cornua credebantur terrorem immittere.

In illaudata laudantes.

EMBLEMA CXXIII.

INGENTES Galatium semermi milite turmas,
 Spem præter trepidus fuderat Antiochus:
 Lucarum cum saeva bouum vis, ira, proboscis,
 Tum primum hostiles corripuisset equos.
 Ergo trophæa locans Elephantis imagine pinxit,
 Insuper & socijs, Occideramus, ait,
 Bellua seruasset ni nos fidissima barrus:
 Vt superasse inuat, sic superasse pudet.

Antiochi
 flagragema
 in Galatas.

Historia hæc refertur à Luciano in Apologia quadam, quæ
 inscribitur Zeuxis siue Antiochus. Cùm non ignoraret
 Antiochus, cui cognomen Soter erat, & corporis viribus & au-
 dacia

elacia instructos esse Galatas, illorumque multitudinem innum-
 merabilem videret, spem valde malignam animo concipiebat
 potiundæ victoriæ, illis tanquam inuictis existentibus. Itaque
 iam de fœdere ineundo pacifque cōditionibus petēdis cogita-
 bat, cum Theodotas vir animi generosi, & instruendæ aciei pe-
 ritus iussit interea Elephantos, quos Antiochus vndecim habe-
 bat, etiam occultissimè tenere, ne ex acie apparētes hōstibus fie-
 rēt conspicui: vbi verò manus essent cōferendæ, & Galatæ aper-
 ta phalange currus immitterent, Elephantum in Galatas fecerunt
 impetū, ipsique equi ferociā Elephantorum nō sustinentes, ses-
 sōres dorso excusserūt. Ad extremū itaq; Antiocho cessit victo-
 ria: deoq; Macedones regē victorē coronabāt, lætūque Pæana
 canebant. Ille tamē effulsis lacrymis dixisse fertur: *αἰσχυνόμεθα,*
ἢ στρατιώται, διότι ἡ σπηραία ἐν ἐνκαίριον τούτοις θηρίοις ἔγενετο,
ὡς ἂν τὸ πᾶν τὸ δειμάτ' ἐπίπληξε τὸς πολέμους, τί αὖ ἡμᾶς ὀ-
μν πρὸς αὐτὸς, ἐπιτί τῷ τροπαίῳ κελύει ἄλλο μὲν, ἐλέφαντα δὲ
μὴν ἐγχελάει: hoc est, Pudore afficimur, inquit o milites, qui-
 bus salus in hisce vndecim stetit belluis, ad eō vt nisi spectacu-
 li nouitas hostium animos terruisset, quid tandem in eos po-
 tuissemus? Itaque trophæum nullum aliud quàm Elephantem
 iussit sculpere. Hoc exemplo belli duces potissimum notantur,
 qui sapissimè honesto vtile anteponunt. Antigonus rogatus,
 quo modo essent hostes aggrediendi, dixit: Aut dolo, aut vi,
 aut apertè, aut insidiis. Sed improbius Lyfander, qui exprobrā-
 ti cuiusdā artes & dolos quibus in præliis vteretur: Si, inquit,
 leonina pellic sufficere nō possit, induēda certè vulpina est. In-
 nuebat quidem ad artes confugiendum esse, si quid virtute para-
 ri non queat. Huic quidem Chilonis aduersatur sentētia, Dam-
 num inquietis præferendum esse turpi lucro: siquidē illud se-
 mel dolemus, hoc semper cum infamia durat. At vt Choræbus
 apud Virgilium, *dolus an virtus quis in hoste requirat?*
 quod nostris temporibus (prō dolor) in quibus virtuti fortuna
 comes esse debuerat, magno nostro malo plusquàm satis est, ex-
 perimur. Quando enim vberior vitiorum copia? quando maior
 auaritiæ patuit sinus? Imperator Ethnicus & Barbarus falsus est
 se superasse hostes non vi, sed dolo, vnde & trophæū iussit eri-
 gi: pleriq; verò Christiani duces (quod grauātè dico) se penum-
 rō dolis & insidiis hostem circumueniunt, idque virtuti bellicæ
 ascribunt: nec est quod apud eos de vincēdi via disputetur, que-
 libet Martis alea vel aperta vel insidiosa committitur: sicque,
Cura quid expediat prior est, quàm quid sit honestum.

Imperato-
 res ipsique
 principes
 sepe hone-
 sto vtile
 præterunt.
 Lyfanderi
 astus.

Excursus
 in fœderū
 & fidei
 violatores
 principes.

Rex Sapor scribens ad Constantinum, apud Ammian. Marcellin. lib. 17. inter alia, tum hoc eleganter: Ideoque Armeniam recuperare cum Mesopotamia debeo, a quo meo composita fraude praereptam. Illud apud nos numquam acceptum fuit, quod asseritis vos exultantes nullo discrimine virtutis ac doli, prosperos omnes laudari debere bellorum euentus. Isocrates in Panathenaeico iniusta bella ita exagitat: *Θαυμάζω δ' ἄτινις τὰς μάχαις καὶ τὰς νίκαις τὰς παρὰ τὸ δίκαιον γινόμενας, μὴ νυμίζουσιν αἰσχρίας ἔτι, καὶ πλεόνησι δῶν μισθὸς, ἢ τὰς ἡττάς τὰς αὖθις κακίας συμβυνοῦσαι, καὶ ταῦτα εἰδότες; ὅτι μεγάλαί δινώμεις; πονηραὶ δ', πολλάνεις γίνονται κατ' ἄλλους ἀνδρῶν σπουδαίων, καὶ κινδυνώσασιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος προαίρουμένων οὐς πολὺ δικαιότερον αὐτοὶ κινδυνώσασιν, ἢ τὸς περὶ τὴν ἀλλοτρίων ἀποδυνήσκων ἰστοίμους ἰδελοῦντας, καὶ τοῖς ξυνοῖς στρατεύμασιν ἐμίοιους ὄντας: ταῦτα γὰρ ὅσον ἐργα πινυρῶν ἀνθρώπων: τὸ δὲ τοῖς χρηστέσι ἐνίοτε χεῖρον ἀγωνίζεσθαι τῷ ἀδίκῳ βουλημένον, δεῖν αὐτοῖς ἀμέλειαν ἔτι φύσασθαι.* i. Miror autē si qui sunt qui praelia & victorias praeter ius & aequum paratas, non esse turpiores, & pluribus plenas esse probis existiment, quam clades sine ignavia acceptas: praesertim cum sciant magnos exercitus, quamuis sceleratos, saepe superiores esse viris honestis qui pro patria pugnare non dubitant: quos laudari multo sit aequius, quam eos qui alienarum opum cupiditate morte oppetere non recusant, conductitiis militibus similes, nam haec facta sunt hominum improborum. Quod verò boni viri nonnumquam infelicius, quam qui student iniuriis inferendis, praelianantur, id Deorum incuriae fortassis est tribuendum.

Galatae
quid.

Galatum.] Galatae siue Gallograeci, populi minoris Asiae Phrygiae & Bithyniae finitimi: de quibus Liuius 8. lib. Decad. 4. & Iustin. lib. 25.

Semermi milite.] Semiarmatis militibus.

Fuderat.] Dissecerat. Liuius lib. 2. Exercitum fudit, fufum persequitur.

Elephantum,
Lucæ bo-
ves.

Lucarum boum.] Elephantorum, qui primum ab Italis visi sunt in Lucanis, ut sentit Plin. lib. 1. cap. 6. & Solinus polihist. ca. 28. itēque Vegetius lib. 3. cap. 26. Varro 6. de lingua Latina: Luca bos, elephas: cur ita dicta sit duobus modis inuenio scriptum: nam in Caij Aelij commentario erat, à Libycis Lucas, & in Virgilij commen. ab Lucanis Lucas, ab eo quod nostri maximam quadrupedem, quam ipsi haberent, vocarent bouem, & cum in Lucanis Pyrrhi bello, primum vidisset apud hostes elephantos, idētidem quadrupedes cornutas (quam quos dentes multi

multi dicunt, (sunt cornua) Lucam bouem appellasse. Si à Libya dictæ sunt Lucæ, pantheræ & leones non Africanæ bestię dicerentur, sed Lucæ: si ab Lucanis dictæ, vrsi cur potius Lucani, quàm Luci dicti, Quare ego potius Lucas ab luce: quòd longè relucebant propter inauratos regios clypeos, quibus eorum tum ornatae erant turres. Vide Prou. Prius locusta Lucam bouem pariet.

Proboscis.] ἀπὸ τῆς προβοσκῆς, quod est antè pascere. Pars est siue corporis porrectio naribus inhærens, qua vititur Elephantus tanquam manu. Plin. cap. 7. lib. 8. Proboscis seu promuscis.

Trophæa.] Trophæum ἀπὸ τῆς τροφῆς, à conuertendo: quòd qui hostes in fugam conuerterat, trophæum merebatur, quod in loco publico conspicuum erat, vt victoriæ signum. hinc illud est Virgilij Vndecimo Æneid. Trophæum vnde.

Mexenti ducis exuuias tibi magne trophæum

Bellipotens aptat vorantes sanguine cristas.

Bellua fœdissima barrus.] Barrus, Elephas est, qui barrire dicitur: inde barritus, talis vox. Appul. Florid. 3. Vt est Taurorum grauis mugitus, Luporum acutus vlulatus, Elephantorum tristis barritus, &c. sed & pro clamore militari vsurpatur. Veget. lib. 3. cap. 18. Clamor, quem barritum vocant, prius non debet attolli, quàm acies vtraque se iunxerit. Corn. Tacitus: Sunt Germanis hæc quoque carmina, quorum relatu, quem barritum vocant, accendunt animos, futuræque pugnae fortunam ipso cātu augurantur. Obiter admoneo, melius hic fortasse legi *fœdissima* quàm *fiedissima* sed in hoc scrupulo tantillo immolari nolim.

Vi superasse iuuat.] Allusio ad illud, Lucrum pudori præstat: & Plauti in Trinummio.

Pol pudere, quàm pigere præstat, totidem literis.

Rectè Theodericus apud Cassiodorum lib. 1. Variar. ad Marcellum Aduocatam fisci: Non quoties, ait, superes, sed quem admodum vincas, inquirimus. Non quæras de potestate nostra, sed potius de iure victoriæ: quando laudabilius à parte fisci perditur, cum iustitia non habetur, &c. Non minùs rectè Claudianus, Honorium admonens, vt non quod liceat, sed id quod deceat in vita priuata & publica spectet:

Non tibi quid liceat, sed quid fecissè decebit occurrat.

Et Iurisconsulti tradunt non modo quod liceat, sed & quod honestum sit, videndum esse, l. semper, De ritu nup. & leg. 197. de verb. sign.

In momentaneam felicitatem.

EMBLEMA CXXIII.

*Acream propter creuisse cucurbita pinum
 Dicitur, & grandi luxuriasse coma?
 Cum ramos complexa, ipsumque egressa cacumen,
 Se prestare aliis credidit arboribus.
 Cui pinus, Nimum brevis est hac gloria: nam te
 Protinus adueniet, qua malè perdet hyems.*

vid. En-
 lina pe-
 6200.

Scribit Guicciardinus Italus scriptor, id Alciati carmē affi-
 xum fuisse ianuae cuiusdam hominis Angli, qui factus infu-
 lentior ob prosperos rerum successus, permultis inuisum se
 praebebat. Idem est apud Petrum Crinitum De hono-
 rifica disciplina lib. 2. ca. 14. Sata est olim, inquit, cucurbita iux-
 ta

ta pinū arborem editissimam : cucurbita verò cū multis plu-
 uuii atque cæli tēperamento creuisset, lasciuire cœpit, & ramu-
 los audacius porrigere, iamque in pinum serpebat, & suas in ra-
 mos frondes audebat inuoluere, prægrandia poma & virescen-
 tia ostentans. Tanto itaque fastu ac insolentia intumuit, vt pinū
 ausa sit aggredi : Et vides, inquit, vt te iam supero, vtque foliis
 & virore præsto? Tum pinus, quæ senili prudentia præstabat, ni-
 hil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed respōdit: Ego
 verò hic multos calores & hyemes, variâsque tēporis calamita-
 tes pertuli, adhuc tamen integra cōsisto: tu ad primos rigores
 minus habebis audacię, cū & frondes concident, & viror om-
 nis aberit. Hoc quidem dicitur in eos, qui ob momentaneam
 quandā felicitatem gloriantur, quique plus habent ostentatio-
 nis & pompæ, quàm facultatū aut virium. Itaque non mirum
 videri debet, si dum se aliis præferunt, magni quę videri volunt,
 se aliis & quidem nasutis hominibus ridendos propinent, &
 tamquam sicci quidam flosculi citissimè exarescant ac desidat,
 Certè apud Onirocritas cucurbita spes inanes præfagit, vt potè
 quæ cūm vētriculosam admodum speciem præ se ferat, multūm-
 que identidē nutrimenti polliceri videatur, illud tamen tenue,
 & nisi cōdimento aliquo iuuetur, egregiè fatuum est, vt refert
 Pierius lib. 58. Eodem planè modo sese habent Thrasones illi,
 fortunæ suæ momentaneæ iactores, vel qui secundis ventis
 plus æquo turgescunt, neque aduertunt seuerissimā illam Ne-
 mesim, quæ de superbis & fastuosis vindictam sumit. Id æpertis
 verbis Pausaniæ, Simonides ab eodem conuiuio lautissimè ex-
 ceptus significauit. Rogatus enim vt quidpiā ex arcanis Philo-
 sophiæ adferret in medium, vidensque Pausaniam rebus suis
 nimium hidere, dixit: Memineris te in tanto rerum successu ho-
 minem esse. At quæ quælet verbi huius vis, quodque pondus, pa-
 rū vidit Pausanias. Itaque cū ipse iam in summo vitæ dīcrici-
 mine constitutus, mortem sibi impēdere intelligeret, exclamasse
 fertur: Quam inani persuasione deceptus eram, qui Cœi ho-
 spitis saluberrimum cōsiliū ad me pertinere non putabam:
 vnde nunc miserè perire cogor. Reclè Philippus Macedo, qui
 ne felicitate nimie se efferrer, ex pueris aulicis vni id muneris
 demandauit, vt summo mane cubiculum ingressus pronuncia-
 ret, ἀνδρα ἢ ἄφιδνα πρὸς, cuius rei faciendæ occasionē fortasse
 dederat Archidamus Agefilai filius, qui cū à Philippo post par-
 tam victoriam ad Cheronæam acerbas & minarum plenas lire-
 ras accepisset, huic respondit: Si metieris ymbram tuam, Phi-
 lippe,

In eos qui
ob prosperos succes-
sus intumescunt.

Cucurbita
quid allegoricè.

Pausanias
insolens.

Philippus
Macedo
ex insolenti moderatus.

lippe, haud quanquā reperies illam factam maiorē, quā erat ante victoriam. Aliud, sed vitæ priuata: apponam exemplum in Mena liberto Pompeij, quem insectatur Horatius Epod. 4. Oda. Hūc populus indignabudus Romanos ludosē primis quatuordecim ordinibus ipectantem, nuper seruum, nec modō saepe vinctum, sed & verberatum Ibericis funibus, durisque cōpedibus perusta latera cruraque habentem; quod etiam grauius est, magni alicuius delicti causa seruilibus affectum flagris: modō repentēque liberum, opulentum, superbum, delicatum, praefectum classi aduersus piratas. Carmen Horatianū quia sit in omnium manibus, facillē pratermitto. Interea tamen ad hunc locū multa obseruari facillē possunt; primū, eos longē arrogantiores esse, qui nuper diuites euaserunt, quā qui in amplo patrimonio educati opes & fortunas acceperunt à maioribus, quod notat Aristot. secundo de arte dicendi. Deinde saepenumero fieri, vt diuitiæ mentem persiringant, vt hominem insolentē reddant: quamobrem noster Flaccus, *Stultitiam patiuntur opes*: & Publij mimus. *Fortuna quē nimium fouet, stultum facit*, vt Cicero de amicitia dicit, nihil quicquam insipientē fortunato intolerabilius; adeō verum est quod multorum est in ore, fortunam non solū ipsam esse cæcam, sed etiam eos quos amplexa sit, cæcos efficere, Sallust. Res secundæ animum etiam sapientum fatigant. Virgil. 10. *Aeneid.*

*Nescit mens hominum fati, fortisque futurae,
Et seruare modum rebus sublata secundis.*

Idem Ouid. 1. *artis*:

Luxuriant animi rebus plerumque secundis.

Adhæc non posse non indignari viros bonos & cordatos alioqui, cum videt abiectos, viles, improbos in altum prouehi, opibus & honoribus augeri, potentiam contēqui, qua tamen indigni sunt, Iuuenalis *satyra prima*:

*Patricios omnes opibus cum prouocet vnus,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat,
Cum pars Nilivæ plebis, cum verna Canopi
Crispinus, Tyrias humero reuocante lacernas
Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat maioris pondera gemmæ,
Difficile est Satyram non scribere. sequitur,
Quid referam quanta siccum iecur ardeat ira, &c.*

Sed in summa, ferè fit vt cum fortuna ita blanditur, capratum veniat: quod subinde debemus meminisse ne opprimamur incauti,

cauti, nam fallacia sunt & caduca quæcunque à fortuna pendent, opes, diuitiæ, honores, clientelæ, magistratus, potentia; affluunt subitò, repentiè dilabuntur, nullo in loco stabili nixa radice consistunt: sed incerto flatu huc atque illuc acta, quos extulerunt in sublime, decursu improviso destitutos miserimè immergunt. Seiani fatum atrocissimum mihi occurrit, sed quia iam alio loco adductum memini, faciliè transilio. Venit in mentem quod Dion retulit de Narcisso quodam liberto Claudij Cæsaris. Cùm expeditionem Britannicã legiones detrectarent, nec duci militiæ Plantio, laudato viro, parere vellent; Narcissus ab Imperatore missus suggestum conscendit, verbaq; facturus pro concione ad milites, prohibitis est omnium acclamationibus, vsurpato etiam in eum diuerbio, Io Saturnalia, quia in Saturnalibus serui herili cultu induti epulari consueuerant. Hoc autem dicterium nonnunquã in eos torquebatur qui suæ conditionis immemores, insolescebant. Non est igitur prudentis ob fortunæ successum intumescere, sed opus habet vt se propriis non externis bonis metiatur. Et quidem rectè præcipere videntur, qui monent, vt quantò superiores sumus, tantò nos summissius geramus: timenda est enim vel maximè fortunæ volubilitas, quæ tantùm constans est in leuitate sua, vt Naso ait.

Aëriam.] Editissimam, altissimam; vt Virgil. in 1. Ecloga:

Nec gemere aëria cessabit turtur ab vlmò.

Et 3. — *Notauit*

Ipse locum aëris quò congesse palumbes.

Aëriam propter.] 1. propè aëriam pinum. Terent. Adelpis: Hic, propter hunc assiste. M. Tul. in Pisonem: Hic vir clarissimus qui propter te sedet, L. Gellius, &c. Ouid. 8. Metamorph.

Propter humum volitat, ponitq; in sepibus oua.

De perdice loquitur.

FF

Ex damno alterius, alterius utilitas.

EMBLEMA CXXV.

DVM seuis ruerent in mutua vulnera telis,
 Ungue leana ferox, dente timendus aper,
 Accurrit vultur spectatum, & prandia captat:
 Gloria victoris, prada futura sua est.

Fons Em-
 blematis.

HOc petium constat è Gabriæ apologis, sic enim est tetra-
 stichon Senariis Iambicis:

Λέων μάχην ἔσχετο πρὸς ποτὶ κύνεσσιν,
 γόνυ δ' αὐθιγὸν ἐσκέπασεν τῶν ἰριῶν,
 βρῶσιν ἢ ὑπὸ γυντὰ ποιῆσαι τάχα.
 εἰ δὲ οἱ δ' ὄρωντες ἔσχεον τῶν ἐλαπίδων.

Quos sic utcumque reddidimus:

In aprum leo certare quandoque ausus est,
 Quos longè spectabant lite nota vultures,

Qui vinceretur vt vorarent:attamen

Iis tandem amicis tota spes prædæ excidit.

Susceptum tamē id videtur speciatim in Principes Christianos, qui cum inter se non longè antè decertarent, Solimannus Turca quasi spectatorem agens, suam non parum ditionem auxit, & in Germaniam irrupit, magna & ingenti totius Reip. Christianæ calamitate & damno. Quod Georgius Sabinus hoc hecaxsticho persecutus est:

Principum
Christia-
norum ri-
xis auctum
est Turci-
cum im-
petium.

Mutua discordes faciebant prælia turdi,

Acris & alitibus pugna duobus erat.

Vidit vt amborum prædæ certamina Nisus,

Vinguibus, & rostro dilaniavit aues.

Sic modo dum faciunt discordes prælia reges,

Turcicus Europæ diripit hostis opes.

Ex quo facilè intelligimus, quantum mali afferat intestinū diffidium non modò ciuitatibus, sed & imperiis tum labefactandis, tum etiam euertendis. Nihil enim ciuili bello periculoserius esse potest, nimirum quòd hosti externo non paruas addat vires. Ciuili bello nihil exitiosius.

Hic ego non incommodè referam ex Iustini 8. historiam nobilem de Philippo Macedone, qui se vulturem præstitit in dissidio duorum Thraciæ regum. Sic enim Iustinus: Fortè euenit vt Philippum fratres duo reges Thraciæ, non contemplatione iustitiæ, sed inuicem metuentes, ne alterius viribus accederet, disceptationum suarum iudicem eligerent. Sed Philippus more ingenij sui, ad iudicium veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu, superuenit, regno vtrumque non iudicis more, sed fraude latronis ac scelere spoliauit. Incidi aliquando in eam, quam de iis belli temporibus Elegiam Christianam scripsit Franc. Franchinus, homo Italus, eamque adicere non putauit alienum, neque ingratum studiosis. Sic ergo:

Gallia cui paret, cui paret Bætica tellus,

Iam conferre manum Marte furente parant:

Tamque animis, & tam concurrunt fortibus armis,

Turbidus vt iamiam sanguine Sabis eat.

Et tamen amborum c. ruicibus imminet hostis

Thracius, in pharetris. acer, & acer equis.

Qui maius nil mente petit, nil voce precatur,

Quàm semel vt pignent hi duo Marte pari.

Sperat enim nostris confractis viribus, omnem

Europam paruo posse labore premi.

Ne, Reges, ne tanta animis discordibus ira,

Ne gerite hostili bella petita prece.

Illius in vires & pectora virtute ferrum,

Sternere qui telis ardet vtrumque suis.

Roma rogat, Paulusque rogat, datque arma, lat aurum

Paulus, & ad tanta premia laudis opem.

Tu Deus, ex alto qui prospicis omnia caelo,

Quique vides, maneat quanta ruina tuos,

Consule militibus sacris, & consule templis;

His ducibus prohibe bella cruenta geri.

Hi pietate graues, duo sunt hi lumina pacis:

Hi duo sunt belli fulmina, magne pater.

Infer te medium, liquidis da nubibus imbres,

Fac rapidum tumidis flumen inundet aquis.

E castris ambosque iube discedere ab armis,

Coge domum armipotens alter & alter eat:

Sæque putet nenter victum, sed iactet vterque

Victorem populus se redisse suis.

'Dente timendus aper.] Sic Martial. lib. 13.

'Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum,

Et Ouid. in Epist.

—— Obliquo dente timendus aper.

Idem loco alio:

Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri,

Martialis;

Fulmineo spumantis apri sum dente petita.

Constat apros cum ira feruent, dentibus vrere, in iisque aliquid igneum contineri, vt testatur Xenophon in Gynegetico.

Prandia captat.] Captare prandia, est hic, ni fallor, prædam expectare; quod explicat sequenti disticho, nisi tamen captare, altiore quendam sensum habeat, vt apud Iureconsultos; apud quos captare proprie dicitur qui dolis & illectamentis quibusdam aucupatur lucrum. Sic hereditatem captare dixit Vlpianus, pro eo quod dicimus, artificiosè niti structisque technis, vt eam præter defuncti voluntatem corrodamus, l. 1. D. si quis aliquem test. Et votum captandæ mortis, ardens ille affectus est quo flagrant iniusti quidam homines, ex morte alterius lucrum sibi pollicentes, vitæque insidias alij parantes, l. de fideicommissio, Cod. de transacti. Martialis hoc verbum ita vsurpauit vt proprie, ita lepide:

*Capto tuam, pudet heu, sed capto, Maxime, cenam:
Tu captas alias : iam sumus ergo pares.*

Idem alio loco:

*Dum me captares mittebas munera nobis:
Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.*

Bonis auspiciis incipiendum.

EMBLEMA CXXVI.

AUSPICIIIS res cepta malis, bene cedere nescit.

Fœlici quæ sunt omine facta, iuuant.

Quidquid agis, mustela tibi si occurrat, omitte:

Signa mala hæc soris bestia prauæ gerit.

Sophoclis illud citatur à Plutarcho, lib. De Poëtis audien-
dis:

Oprima
principia
quid præ-
stent.

Ἐργον δὲ πρῶτος ἢν τις ἀρχῆται καλῶς,
καὶ τὰς τελευτὰς εἰς ἐὸν ἄστος ἔχῃ.
*Quicumque rem recta ratione inceperit,
Bonum illius certò sperabis exitum.*

Ὁὐ γὰρ οἶον τι, ait Polybius, τὸ τελευτῶν τυγχάνειν, καὶ οὐ τῆς ἀρχῆς ἀντισ-
χέουσα: Minimè enim fieri potest, vt finem ritè consequatur,
qui de principio non rectè primùm conieceroit atque cogitarit.
Tantam vim dicunt inesse bonis faustisq̄ue negotiorum susci-
piendorum principiis, vt ea vix bene cadere possint quæ infelix
initium fortiuntur. Et sanè omina diligenter aduertenda esse,
grauis nec pœnitendi auctores censuerunt. Rectè quidem &
prouidè, modò absit superstitiosa illa & inutilis obseruatio, quæ
humanos animos terrore nescio quo afficit & torquet. Nam vt
in re aliqua suscipienda non parum conducit faustum felixq̄ue
principium, quando quidem vel Poëta teste,

Facti dimidium qui bene cœpit habet:

Mustelam
occurrere.

Ita non parum adfert impedimenti, aut etiam incommodi, si vel
malo, vel inerti, aut etiam flagitioso principio negotiũ ordia-
ris: tum enim mustelam. i. omen habere inauspicatum dicimur,
cum flagitij alicuius à nobis perpetrati, necdum expiati purga-
tiq̄; animo obrepit sinistra quædam cogitatio, quæ intimã con-
scientiam verberet atque lancinet: quo fit vt frigidius & igna-
uius rem alioq̄ui magnam auspiceris. Rectè Ajax apud Home-
rum, qui Deos inuocat sese ad arma componens, neque enim
putat sibi felicius rei bene gerendæ auspiciũ capere posse,
quàm ab inuocatione numinis. Cur poëticiũ illud, vt verè Phi-
losophicũ celebratur, ἐκ Διὸς ἀρχόμεθα: & *Ab Ioue principium*

Ajax qua-
lis apud
Homer.

Sacrum
earmen
precatio-
nis.

Muse? Cur Romani suorum consiliorum & Senatus habèdi du-
cebant initium à sacro illo precationis carmine, cuius tam sæ-
pè mentio est apud scriptores? Sed & in delectu militum iidem,
vt legionibus conscribendis, operam dabant, vt qui primus vo-
cicaretur, auspiciatum nomen afferret. Neque verò ad vtramque
confirmandam partem (eorum nempe qui omina & auspicia vel
neglexerint vel obseruarint) multis verbis opus est. Exempla si
quis euoluere velit, petat à Valerio Max. lib. i. c. 4. Non solum,
ait Cic. i. De diuinat. deorum voces Pythagorei obseruarunt,
etiam hominum quæ vocantur omina. Quæ maiores nostri quia
valere cœlebant, idcirco omnibus rebus agendis, **Q V O D B O -**
N V M, F A V S T V M, F E L I X, F O R T V N A T V M Q V E E S -
S E T præfabantur: xebusq̄; diuinis, quæ publicè fierent, vt **F A -**

V E R E N T

VERENT LINGVIS, imperabatur: inque feriis imperadis, vt litibus & iurgiis se abstinere. Itemque in lustranda colonia, ab eo qui eam deduceret: & cum Imperator exercitum, censor populum lustraret, bonis nominibus qui hostias duce- rent, eligebantur. Quod idem in delecta consules obseruant; vt primus miles fiat bono omine. Celebre est quod retulit Cedrenus, Græcus auctor, de Persis, apud quos sollemne fuit de nulla re graui & seria quicquam statuere prius, eamque auspicari, quam oratio & colloquium religiosè haberetur.

Mustela tibi si occurrat. Occursus mustelæ ominosum fuisse tradunt auctores. Vnde nunc etiam apud quasdam nationes infelix habetur omen, si cum paratur venatio, aliquis mustelam nominat: cuius etiam occursus vulgò est inauspicatus habitus. Eadem picta infortunium significabat: animal enim putabatur infauftum esse, maliq; præfagij, iisque maximè, quorum do- mos habitet. Dicitur enim insidiari domesticis animalibus, præsertimque altilibus, easque ad interuentionem vsque perse- qui, ait Pier. li. 13. idemque occursus plerisque religiosum ha- beri dicit. Adhæc in negotiis obeundis vel nomen ipsum, vt po- tè efficaciam contrarium, multos remorari. Lege proterb. Muste- lam habes;

Occursus
mustelæ;

Nihil reliqui.

EMBLEMA CXXVII.

SCILICET hoc deerat post tot mala, denique nostris
 Locusta ut raperent quicquid inesset agris.
 Vidimus innumeras Euro duce tendere turmas,
 Qualia non Atyle, castrave Xerxis erant.
 Haec foenum, milium, farra omnia consumpserunt.
 Spes & in angusto est, stant nisi vota super.

PAulum immorabor in illustranda huius Emblematis epi-
 grapha, antequam veniam ad explicationem carminis. Ni-
 hil reliqui itaque, proverb. olet, ei simile quod usurpavit Ari-
 stides, ἐν λόγῳ περὶ τῆς παραφ' ἑγμάτων. ἔδιν ἔτι ὄν, Nihil am-
 plius. Sed haec oratoris verba, ubi de Nestore: τὸ λεγόμενον δὲ
 τοῦτι, οὐδὲν ἔτι αὐ εἰς τὸτο ὑπὸ γῆρας: iuxta id quod dici solet,
 nihil

nihil amplius existeret præ senio. Cui conuenit illud, Præter plorare nihil: quod Horat. in Satyris, & M. Tullius vsurparunt. Hæc satis, nunc ad carmen.

Desiet horribilē quandam calamitatem, qua fuit effecta In-
 subrū Longobardia circa annum, vt conicere facile est, 1541. Historia
de locu-
stis.
 Eleuata enim nube locustæ ex aëre dicuntur cecidisse, quæ le-
 gumina, herbas, & grana fermè omnia depastæ, induxerunt fa-
 mem, & quorundam desperationem, quòd post tot tantæque
 infortunia nihil esset relictum. Habebant digiti longitudinem,
 turgida capita, ventres obesos, & sanie refertos. Itaque extinctæ
 intolerabili fœtore aërem corruerunt, vt etiam corui, corni-
 ces, accipitres, aliæque aues cadaueribus alioqui inhiantes fer-
 re nequiuert: quod colligimus ex Commentariis eorum qui
 nostri temporis historiam congefferunt. Idemque tradunt, in
 regionibus Poloniae regno finitimis incredibilem fuisse eius-
 modi animalculorum multitudinem: nullas primò alas habuisse,
 sed magnos dedisse saltus: paulo post quatuor adeptas, tan-
 toque numero conuolasse, vt duo miliaria in longum & la-
 tum cubito tenus ita occuparent, vt ipsius quoque splendorem
 Solis à toto illo terræ spatio sua densitate excluderent: vnde
 colligere est facillimum, rebus humi nascentibus damna in-
 numerabilia inde subsecuta esse, quæ ad radices vsque omnia de-
 pastæ essent. Cùm verò succreuissent alæ, erant digiti huma-
 ni magnitudine, tumque in fruges atrocius grassabantur. Cæ-
 terum hæc neque vi, neque industria alia propulsari potuerunt.
 Hoc autem ei simile est, quòd habetur Exod. 10. & apud Io-
 seph. lib. Antiquitatum 2. cap. 13. Locustarum etiam in Africa
 multitudinem prodigij similem fuisse tradit August. in lib. de
 Ciuitate Dei tertio, cap. vltimo, cùm iam populi Romani pro-
 uincia esset. Consumptis enim fructibus & foliis lignorum, in-
 genti nube in mare dicunt esse deiectam: qua mortua, secuta est
 aëris corruptio, quæ tantam aduexit pestilentiam, vt in solo
 Masinissæ regno octingenta hominum millia periisse referan-
 tur, & multo amplius in terris littoribus proximis. hæc ille. De
 Locusta ita scribit D. Ambrosius lib. 5. Hexaëmer. c. 24. Vsque
 ad locustam, ait, quoque gratia diuina penetrauit, quæ cum
 agmine conferto regionis cuiusque occupauerit latitudinem,
 innoxio primùm fertur habitaculo, nec fructus inhospitali in-
 cursione depascitur, nisi diuinæ signum præceptionis accepe-
 rit. Etenim sicut in Exodo legimus, ea quoque cælestis vltio-
 nem offensionis exequitur, piæ ministra vindictæ. Hanc quoque

auis deuorat Seleucis. Si enim Græco hæc auis nuncupatur nomine, data ad remedium malorum, quæ locusta consuevit inferre, cui creator inexplebilem dedit deuorandi naturam, vt infatiabili pastu plagam suam possit extinguere: hæc Ambros. Hertmanus Schedel in Chronic. de damnis ab eodem animalium genere illatis ita cōmeminit: Lotharij Imperatoris tempore, ait, à Carolo Magno tertij, locustæ innumerabiles sex alas habentes & dentes duos lapide duriores in Gallia, veluti nix, terram operuerunt: herbas, segetes & arbores, ac vniuersa viriditatem habentia deuastarunt. Tandem proiectæ in mare, & ad littora in terram eiectæ, secuta est magna putrefactio: & inde mortalitatem magnam, aërem inficientēs, generalēque hominum interitum suscitauerunt. Idem auctor hac de re sic alibi scriptum reliquit: Tempore Caroli Burgundinorum Ducis, filij Philippi optimi, locustæ per Italiam vagatæ, Brixia agrum deuastarunt, cum in Brixiano agro in maxima multitudine aduolarunt: quæ Brixianis & Mantuanis maximum damnum intulerunt. Quibus nisi Ludouici Mātuani Principis sollicitudo obstitisset, fata quoque in tota Lombardia corrosissent. Earum etiam meminere Imperatores in l. 18. C. De loc. & cond. Excepto, aiunt, tempore, quo edaci locustarum pernicie sterilitatis vitium intercessit, sequentis temporis fructus, quos tibi iuxta præteritam consuetudinem deberi constiterit, reddi tibi Prouinciæ Præses iubebit. Locustam depinxit Claudianus in Epigrammat.

Horret apex capitis, medio fera lumina surgunt

Vertice, cognatus dorso durefcit amictus.

Armauit natura cutem, dumique rubentes

Cuspidibus paruis multis acuere rubores.

Arist. 3. Rhetor. ex Stefichoro prouerb. vsurpauit, Cicadæ apud eos humi canent. *οἷον ἔστι λέγοι ἔπιρ Στρησίχορῳ ἐν Λοκροῖς ἔπρω, ὅτι ἂ δ' ὕβρις ἀς ἐναι, ὅπως μὴ ἐι τέτλιγες χαμόδον ἀδυσιν.* vt si quis dicat id quod Stefichorus in Locris extulit, non oportere conuiciari, ne cicadæ humi canant. Voluit poëta vastationem rerum omnium, ruinamque extremam intelligere, adeò vt non ædificia modò, sed ne arbores quidem stantes relinquatur, omniæque solo æquentur, vt cicadæ nihil habeant quo infideant. Hoc inde ductum quòd cicadæ arbutis maximè gaudeant. Exemplum est comminationis, quo significatur cuncta arbuta succisum iri stirpitis ab hostibus, ita vt sic truncatis stipitibus cicadæ necessariò cogantur humi cantillare. Apud

Theocritum, pœlla depastrix alieni patrimonij καλαμαία μέν-
 τρις appellatur, id est locusta, quæ mellem intercipiat. Multa au-
 tem veteribus prodita remedia arcendis locustis, si vacat, lege
 apud Cassium Dionys. de Agricultura lib. 13. cap. 1.

Euro.] Eurus ventus est Orientalis calidus.

Tendere turmas.] Ab exercitu allegoria.

Atyla.] Atyla Princeps ex Scytharum genere, qui post suba-
 ctam Pannoniam, Aquileiam deleuit, & in Germaniam tran-
 siens multa vastauit: eius exercitus armatorum fuit 500000. cui
 dux Romanorum Ætius, & Theodoricus Hispanicorum Go-
 thorum rex fortiter in campis Catalaunicis occurrerunt; vbi
 cominisso prælio 180000. vtrimque cæsa sunt Hunnis victis.
 Paucis verò interiectis annis, Ætius, deinde Valentiniani audita
 cæde rediit infestior, Aquileiæque deleta Romam properabat,
 sed Leonis Pontificis Romani precibus delinitus, dum nouis
 intentus esset nuptiis, vino nimio obrutus, effusa è naribus san-
 guinis copia, est suffocatus.

Xerxis erant.] Xerxes rex Persarum, Darij filius, in Græcos
 dimicaturus, habuit de regno suo septingenta millia: de auxi-
 liis trecenta: rostratas naues mille & ducentas: onerarias, ad
 tria millia: in quibus fuerunt hominum myriades 23. terrestres
 autem exercitus fuerunt centum & septuaginta myriades,
 equitum octo. Claudian. 2. in Rufinum:

Haud aliter Xerxem toto simul orbe secutus

Narratur rapuisse vagos exercitus amnes,

Et telis umbrasse diem, cum classibus iret

Per scopulos, testumque pedes contemneret æquor.

Herodotus lib. 7. Lege Iustinum lib. 2. & Plutarch. initio libri,
 cui Parallela nomen fecit.

Farra omnia.] Rei difficultates; spondiacum fecit: priores edi-
 tiones non, farra omnia, sed, corda omnia, elegantius habebant.
 Corda autem non à voce, cor cordis, sed à cordum cordi, quod
 est secundum fœnum post messionem primam germinans, vt ex
 Plinio liquet cap. 28. lib. 18.

Spes & in angusto est.] Restat desperatio. Videtur Meraphora
 à captiuis.

Siant nisi vota super.] Id est, nil nisi vota supersunt, vt habet
 Ouid. lib. 1. Trist. Elegia 2. Hic enim notanda Tmesis, & Ana-
 strophe.

Malè parta malè dilabuntur.

EMBLEMA CXXVIII.

*Milvus edax, nimia quam nausea torserat esca,
 Hei mihi, mater, ait, viscera ab ore fluunt.
 Illa autem, quid fles? cur hac tua viscera credas,
 Qui rapio vivens sola aliena vomis?*

Emblema-
 tis typus.

Tetraſtichon hoc paucis commutatis mutuatus est ex Ga-
 briae apologo, quod sic habet:

Βὸς φαγὼν παῖς εἰς ἰορτὴν ἔγκρατα,
 Ὁ μοι κίχληγ' ὡς σπλάγχνα, μήτεγ' ἐγκίω.

Ἡ δ' αὖ γελῶσα, μὴ φίβς τειν' ἔφη,

Τῶν σῶν γ' ὄδιν, ἀλλ' ἐμῆς † ἀλλοτρίων. id est,

Puer die festo bouis cum viscera

ἀλλί-
 τειν.

Vorasset, Hei mater, clamat, mea effluunt.

Inestina. at ridens ait, Fili, haud time,

Nam non tua hæc sunt, sola at aliena vomis.

Dicitur in eos, qui quæ raptò & fraude congesserunt, ægrè perdunt, ac si sua essent. Proculdubio nõ abs re dictum est à Chry- In furaces.
& raptores.

ostomo, Pauca malè parta, multa bene comparata perdere : vt

& Plautus (vnde est Emblematis titulus) *Malè parta malè dilabi.*

Hoc si veniret aliquando in mentem iis qui tam impensè ani-

mo secum agitant, vt faciendi lucri rationem conquirant, huc

& illuc pecunias corradant, nec interea vnde habeant curant:

aut certè timerèt, ne amittendi alea fortasse aliquando impotè-

tius cruciarentur: aut ne iustam in se numinis iram prouocarèt:

aut saltem cogitarent, quàm hæc fluxa sint, quàmque fragilia ea

fortunæ bona, quorum habendorum causa tot tantisque curis

distringuntur. Celebratum est iam olim doctorum hominum

uocibus: Diuitem aut iniquum, aut iniqui hæredem; quod di-

ctū esse suspicor in eos tantum, qui quicquid omninò auidè cu-

piunt, iure vel iniuria congerunt. Qui verò fieri potest, vt opum

faculatumque tam expedita facilisque, & penè momentanea,

vt ita loquar, adeptio, conquisitio, possessio, iusta esse & legiti-

ma censerì debeat? Iuuenalis optimè:

—— diues qui fieri vult,

Et citò vult fieri; sed quæ reuerentia legum?

Qui metus aut pudor est vnquam properantis auari?

His itaque violentis & iniquis harpyiis, id est furacibus homi-

nibus, si quid aduersa fortuna detrahat, aut alius quidam casus

eripiat (quod nonnunquam solet accidere) iacturam hanc non

tam molestè ferre debent, quàm certè boni quique & honesti

viri in lucro esse deputarent, benèque cum mortalium rebus

actum esse non tam grauatè dicerent, si quæ iniustè possederūt

iniqui illi captatores, ad veros tandem possessores redirent. Eo

de genere furum sunt plerique forèses rabulæ, atque importu-

ni lycophantæ, & maximè arario publico nonnunquam præfe-

cti, qui æquissima numinis ultione, aduersa reflãte fortuna, ple-

rumque sumptus faciunt, quos nunquam putassent: & sæpe-

numero citius quàm vellent, euomunt quod concoquere non

potuerunt. Id etiam vulgò tritum,

De malè questis non gaudet tertius hæres.

Potrò Cicer. Philipp. 2. vsurpauit hoc Adagium Plautinum,

translulitque in Antonij rapacitatem & ingluuiem, his verbis:

At quàm insolenter statim helluo inualit in eius viri (Pom-

peium

peium intelligit) fortunas, cuius virtute terribilior erat populus Romanus exteris gentibus, iustitia charior? In eius igitur copias cum se subito ingurgitasset, exultabat gaudio, periona de mimo modò egens, repentè diues: sed vt apud Poëtam nescio quem, Malè parata malè dilabuntur, incredibile ac simiportenti est, quonam modo ille tam multa, quàm paucis non dico mensibus, sed diebus effuderit. Fortasse & huc referri potest illud Democriti, *πλῆθος ἀπὸ κακῆς ἐργασίας περιγινόμενον ἐπιφανέστερον τὸ ὄνειδος κίκτηται.* & Hesiodus, mala lucra damnis esse simillima cecinit:

κακὰ κέρδια ἴσα ἄτρεσι.

Contrà laudat, *χρήματα ἄχαρπαντα*, quæque sunt *δέσδετα*. Sed præstat audire Euripidem:

*Ἄδίκως δὲ μὴ κτῶ χρήματ' ἢν βέλῃ πολὺν
Χρόνον μελ' ἀθροῖς ἐμμένειν. τὰ δ' ἀδίκως
Οἰκὸς ἐσθλ' ἔδουτ' ἐκίχθη σποτηρίω.*

id est,

Ne compares iniuste vllas opes, quas velis tibi esse diuturnas quicquid enim iniquè domi cumularis, saluū esse minimè potest. Adhæc non prætermittam (quod attinet ad carminis enarrationem) Miluum in Hieroglyphicis locupletem designare & rapacem: quod in Phædone significat Socrates, cum eos homines qui auaritiæ studuissent, & ad imbecilliorum expilationis & rapinas parati ac semper prompti fuissent, in miluos & lupos conuerti ait. Sed & in sacris Miluus pro prædone ac grassatore accipitur. Pier. lib. 17. Hieroglyph.

Viscera,
diuitiæ.

Quem nausea torserat. Qui præ ingluuie vomebat.
Viscera ab ore fluunt. Viscera sunt diuitiæ: vnde Penelope Ouidiana:

Viscera nostra tue diripiuntur opes.

Et vulgariter dicitur apud nostrates, Eum qui suum perdit, seipsum perdere: vel, Qui censum perdit, perinde videri, ac sensum profundere. Sunt enim *χρήματα ἢ ψυχὴ καὶ ζωὴ βροτοῖς*, vt est in quodam Græco Epigrammate. Cicero pro Quintio: non pecuniam modò, verum etiam hominis propinqui sanguinem utamque eripere conatur,

Semper præsto esse infortunia,

EMBLEMA CXXIX.

Ludebant parili tres olim ætate puellæ
 Sortibus, ad Stygias quæ prior iret aquas.
 At cui iactato malè cesserat alea talo,
 Ridebat fortis ceca puella suæ;
 Cùm subito iacta caput labente est mortua recto,
 Soluit & audacis debita fata ioci:
 “ Rebus in aduersis mala fors non fallitur: ast in
 “ Faustis, nec precibus, nec locus est manui.

A Pologum hunc in primo Epigrammatum Græcorum reperi, de tribus puellis alea iacta inquirentibus, quænam prior

Mala veniunt etiā nō vocata.

prior fato concessura esset: quæ verò sortem iactam viderat bñi mortem portendere, risu neglexit, cum statim tegula in caput lapsa risui finē dedit, quod significat Adagium, Mala vel inuocata veniunt: illudque apud Græcos vulgatū, *δυσμύνοισι τὰ γὰρ δ' ἄ μύλοις παραγίνονται, τὰ δ' ἔτι καὶ μὴ δυσμύνοισι*: hoc est, Mala vel etiam non quærentibus obtingunt, bona vix accedunt etiam quærentibus. Idem respondit Diogenes rogatus, quid de hominum sorte sentiret: Miseram & infortunatam hominum conditionem esse dixit, cum bona quærentibus vix obringant, cadant autem infortunia, non tantum non quæsitæ, sed præter omnem expectationem. Plautus Mostellaria:

— *Vnum hoc scito, nimio celerius*

Ventre quod molestum est, quàm id quod cupide petas.

Græcum Epigramma eiusmodi est, in titulo *εἰς δυσπραγίαν*.

Character emblematis.

Αἱ τρίοιαι περὶ πᾶσις ἐν ἀλλήλοισιν ἔπαυον
 κληῶν, τίς προτιμῆ βέσεται εἰς αἶδω.
 Καὶ τρίς μὴ χειρῶν ἔλαλον κῆρον ἦλθε δὲ πασίων,
 Ἐς μείων, ἢ δ' ἔγχελα κληῶν ὀφελόμενον.
 Ἐκ τέγεσσι δ' ἄρ' ἀελλπτον ἀπωλίδησι πῖσημα.
 Δύμορσσι, εἰς αἶδω δ' ἦλυθον, ὡς ἔλαχον.
 Ἀψὸνδης δὲ κληῶσσι ὅ τω κακῶν, εἰς δὲ τὸ λῶον
 οὔτ' οὐχαι θυητοῖς οὐσυχρῆ, ἔτι χεῖρσσι.

Alex ludo vitæ hominis comparata.

Cæterum Socrates alexæ ludo humanam vitam comparabat, *περὶ ἑαυτῆν ἴσκειν ὁ βίησσι, καὶ δὲ ὡσπερ ψῆφον τινὰ τίθιδωαι τὸ συμβαῖνον. ἢ γὰρ ἐστὶν ἀνυθον ἑαλῶν, ἢ δὲ θείδωαι τὴν ψῆφον*, Alex ludo similis est vita, & quicquid euenit, veluti quandam tessera deponere oportet. Non enim denuò iacere licet, neque tesseram aliter ponere. Cui & conuenit illud Terentij in Adelphis:

Sic in vita est hominum, quasi cum ludas tesseriis:

Si illud quod est maxime opus, iactu non cadit,

Illud quod cecidit sorte, id arte vt corrigas.

Modestia decet vel maxime fortunatos.

Huc fortè non incommode transferes illud Demost. *σπουδαῖον ἐστὶν ἀνδρείπων, ὅττω βελτίστη τῆ παρῆση τύχη χρῶνται, τίτι πλείω τῶ σπαδῆν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχου. ἴδω γὰρ ἔτι φυλατῆσιν νοῖς ἔτω δένον ὡς ἀφύλακτου εἶναι, ἔτι ὀλιγορῶσιν, ἀπροσδέκτου παδῆν.*

id est, Proborum hominum officium est, cum fortuna virtutis maxime prospera, tum summū habere modestiæ studium. Neque enim quicquam tam formidabile, quin vigilatiæ præcaueri, neque vllum malum est, quin oscitantibus euenire possit.

Styx.

Ad Stygias aquas.] Id est, ad mortem, Styx inferorum fluvius,

per quem veteres putabant animas transire post mortem. La-
 ciant. lib. 1. c. 11. Hanc phrasim mutuatus est ex Martiale: Nam
 in primo sic 79. epigr.

Decreuit Stygios festus adire lacus.

Idem 102.

Nec prius ad Stygias famulus descenderat umbras. & dein,

Dixit ad infernas liber iturus aquas.

Mox 105.

Et Stygias equum fuerat patrem isse sub umbras.

Libro etiam 4. 73.

Et iam per Stygias esset iturus aquas.

Denique vndecimo lib. 85.

Qui nondum Stygias descendere querit ad vndas.

Ceca sortis.] Ignara exitij futuri.

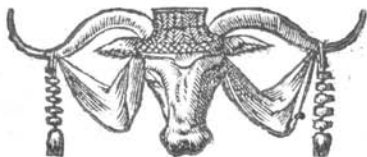
Tecto.] Tegula,

*Rebus in aduersis mala.] Prudens quisque omnia quæ sibi spe-
 randa sunt, non in meliora, sed in peiora constituat : vt si quid
 præter spem accidat, id tanquam lucrum repetet, vt monet Co-
 micus. Quid. 4. De Ponto:*

Tu quoque fac timeas; & quæ tibi leta videntur,

Dum loqueris, fieri tristitia posse puta.

Gg

Remedia in arduo, mala in prono esse.

EMBLEMA CXXX.

ÆTHEREIS postquam deiecit sedibus Aten
 Iupiter, heu, vexat quam mala noxa viros!
 Euolat hæc pedibus celer & pernicious alis,
 Intactumq; nihil casibus esse sinit.
 Ergo Luce proles Iouis, hæc comitantur euntem,
 Sartura quidquid fecerit illa mali.
 Sed quis segnipedes, lusca, lassæq; senecta,
 Nil nisi post longo tempore restitunt.

Titulus
 Emblematis
 vnde
 ductus.

Generalis ea thesis, præfixa Emblematis, ad quascunque hu-
 manas calamitates & incommoda potest accommodari:
 eaque, nisi fallor, paræmia est medicis familiaris. Eam conferre
 placet cum aurea illa Nazarij sententia, ex Panegyrico quem
 Casari Constantino dixit: Facilior, inquit, & multo procliuor:
 lædendi quam commodandi semper est via: vulnerare inte-
 gram,

grū, quàm fauciato mederi: dissipare rapta, quàm diuulsa componere.

Aetherijs.] Homerus Iliad. 1. Aten Deam fingit, mortales variis implicantem angustiis & perturbationibus, eorumq; mentes seducentem, variisq; opinionum monstris afficientem: ad quæ mala sarcienda placandaque Lita Iouis filia opponuntur, quæ tamen non statim possunt instaurare atque componere, quod ab ea motum atque disiectum fuit: sed id longo temporis interuallo fieri ait, ut potè quæ sint lusca, tardis pedibus, & senio confecta. Versus Homericos huc adiiciemus:

Και γὰρ τὴν Λιταίαν εἰσὶ Διὸς κῆραι μεγάλοι,
 Χαλεπὴ τὴν ψυχήν, πικρὰ βλάβος τ' ἐφ' ὀφθαλμοῖς.
 Αἱ γὰρ τὴν ἰσχυροτάτην Διὸς ἀλέγρουσι κήσασιν.
 Ἡ δ' ἄτην διναρήν τε καὶ ἀρτίπυρον, ἄντικα πῶσα
 Πολλὸν ὕπνῳ προθέει, ῥῥά τ' ἄνδρα δὲ τὴν πᾶσσοι ἐπ' αἰῶν
 Βλάβη ἴσῳ ἀνδρῶν τε καὶ δ' ἐξ ἄκρονται ἀπαιῶν.
 Οὐ μὲν τ' αἰδῶσται κῆραι Διὸς ἄκρον ἰδούσας.
 Τὴν δὲ μὲν ἄντικα καὶ ἀ' ἐκλυον ἀνδρῶν ἀπαιῶν.
 Οὐ δὲ κ' ἀντί τ' αὐτῶν, καὶ τὴν στερῶν ἀποσιπῶν,
 Δίωσται δ' ἄρα τ' αὐτῶν Δία κρονίων κήσασιν.
 Τῷ ἄτῳ αὐτῶν ἐπιθεῖται ἰσχυρὰ δὲ ἀπαιῶν.
 Namque Lita soboles magni Iouis, & pede claudo,
 Rugose, obliquo, que oculo, medeantur ut ibi,
 Aten seclentur, celeri peruertitur omnes
 Illa gradu, & passim damnum mortalibus affert.
 Hæc verò acutum sarturæ damna sequuntur,
 Concliantq; suis cultoribus optima semper.
 At si quis relictæ præfraclæ, ac perneget illis,
 Tunc adito Ione patre, precantur, ut sicut Ate
 Huic adsit, prænasq; suo det denique damno.

hoc est,

Eiusdem Ate etiam meminit Iliad. 7. quo loco Iupiter in eam confert, quòd esset deceptus à Iunone: Illam enim ea causa capillis arreptam in terras præcipitem dedit, indixitq; ne vnquam rediret in cælitum cõtubernium. Hoc quidem significatur, aduersa quæque statim & ex improviso impetere, tardè autem recedere: illud enim est quod Galiorum vulgus ait, Mala & ægritudines in equis accedere, sed pedibus & lento gradu recedere. Ate enim noxa est velocissima, quæ propter motum celerem, infortuniorum aleam maximè subitam & improuisam significat. Hanc Christianæ pietatis auctores *κόσφορον*. Luciferum è cælo deturbatum interpretantur, ut maximè Iustinus Philoso-

Res aduersas statim accedere, tardè recedere.

Lucifer è cælo deturbatus.

phus ac martyr, Eusebius Pamphil. Suidas, & Budæus noster ex Bessarione Cardinale lib. 3. in calumniatorem Platonis. Stobæus Elegia *ὑπὲρ δικαιουσύνης* ex Solone hoc distichō retulit, ubi emergentem ē diis noxam facit:

Ἄτη δ' ἐξ αὐτῶν ἀναφαίνεται, ὡς ἐπὶ τῷ ζῆνι
 Πέμψτερον μέλις, ἄλλοτε ἄλλοτε ἔχει. id est.

*Ex illis Ate apparet, quam ubi Iuppiter ipse
 Miserit vlticem, tunc aliam alter habet.*

Litas claudæ & Iulæ cur.

Litas autem Deas claudas interpretantur Mythologi de iis qui precantur, quod genua flectant: quas rugis oblitras esse Poëtae voluit, ad designandam imbecillitatem. Has aiunt esse strabis luminibus, quod cōnuere videantur in quibusdam, sed postremo necessitate ad supplicationes deflecti. Phornutus claudas esse tradit, quod tardē & vix accedant ad eos supplicādos, quos antē affecerint iniuria: rugoīas verō & strabis oculis, quod grauius & ore parum hilari intueantur quos offenderunt, & à quibus veniam deprecantur: Iouis porro filias, quod venerabiles sint, hæc ille. Itaque id transfertur ad illatam cuiuspiam iniuriam, cuius difficulter memoria tollatur ex animo: iniuriarum enim & contumeliarum memoria tardissimē fenescit, vt tere nisi morte deletur. Vel ad id traducetur non omninō male, quod

Locus Cornelij Taciti.

habet Cornel. Tacitus in vita Iulij Agricolaë, soceri sui: Naturā infirmitatis humanæ, inquit, tardiora sunt remedia, quàm mala: & vt corpōra lentē augetur, citō extinguuntur: sic ingenia studiaq; facilius opprefferis, quàm reuocaueris. Sic Seneca Epistola 92. Eligat aliquid noui casus, per quod velut oblitis vires suas ingerat. Quicquid longa series multis laboribus, multa Dei indulgentia fluxit, id vnus dies spargit ac dissipat. Esset aliquod imbecillitatis nostræ solatium rerumq; nostrarum, si tanto tempore repararentur cuncta, quanto finiuntur. Nunc incrementa lentē exeunt: festinatur in damnum: nihil publicè, nihil priuatim stabile est, tumultuantibus causis mala, vnde minimè expectabantur, erumpunt. Huc pertinet Scytharum legari sententia ex Curtio lib. 7. Quid tu? ignoras arbores magnas diu crescere, vna hora extirpari? Ponticus Heraclides disputatione De allegoriis Homericis, eodem penè modo intelligit: quo loco eos arguit imperitiæ, qui Homerum vituperent, qui Litas Iouis filias impiè deformi & mutilo corpore finxerit. His Poëta imaginem expressit eorum qui supplices sunt, qui enim peccarunt, ex conscientie verberē tardiores esse solent: eosq; verentur aggredi quos læserunt, & à quibus veniam impetrare postulat: pudoris

Ponticus Heraclidis allegoria de Ate & Litis.

horis enim sui sunt ipsi continuo memores. Nec verò præsentì animo esse possunt, aut constanter intuentur, vt qui retrò auertant oculorum aciem. Primò itaque supplicum animus nullum præ se latum ruborem admittit, vt qui pallidi sint demisso vultu, misericordiam elicere conantur. Ea ergo cæussa fuit, cur Li-tæ ita fuerint ab Homero depictæ. Contra valida est & pernix Ate; cuius nimirum acris & vehemens stultitia hominum non modò ceruicibus, sed & animis impendat. Nam toto impetu & sine aliqua ratione fertur ad omne flagitium. Is ergo Poëta perinde se gessit, vt qui pictor esset humanorum affectû; quos affectus Deorum nominibus allegoricôs effingere solet. Legè Lucian, in Imaginibus, & Tragopodagra:

Aten. Ate est noxiâ *παρὰ τὴν ἀνάμεικτον*, lædo.

Hæc mala noxiâ;] De nomine noxiæ & noxiæ hæc placet addere è commentario Alciati ad tit. De verb. signific. Noxiâ dixere antiqui, ait, id quod nocet: quapropter culpa, pœna; detrimentum, noxiâ est, vnde & lib. 33. T. Lilius, noxiâ exoluere. i. à pœna capitalis fraudis liberare, accepit. Seruus quoque qui contra legem Aquiliam alicui damnû dedit, noxiâ est. At noxiâ solummodo de maleficio ipso dicitur, nec tam generali significatione accipitur, sicuti noxiâ. Cicero lib. 3. de Legibus, Noxiâ pœna par esto, vt in suo vitio quisque plectatur, vis capite, avaritia multa, honoris cupiditas ignominia. M. Manilius: Quinetiam infelix virtus, & noxiâ felix. Plautus in Bacchid: Sat sit, suspectus sum, cum cateo noxiâ. Quo sensu & in Mostellaria & in Pseudolo visus est; Terentius quoque in Phormione: In re incipiendâ ad defendendam noxiâ, sed & in Eunuchò & Hecyra ad eundem modum. Nec noxiâ eos ascripsisse quisquam dixerit, cum ratio carminis non consentiret: Quæ adducere volui vt palam fieret quàm iniquo iure Iustinianum in Elegantiis suis infectetur Valla, & Seruium Beroaldus; dum adiectiuè tantum stici noxiâ opinentur contra veterum auctoritatem. Hæc ille;

Ex arduis perpetuum nomen.

EMBLEMA CXXXI.

CREDIDERAT platani ramis sua pignora passer,
 Et bene, in sicco visa dracone forent.
 Glutit hic pullos omnes, miseramq; parentem
 Saxeus, & tali dignus ibire necesse.
 Hæc, nisi mentitur Calchas, monumenta laboris
 Sunt longi, cuius fama perennis eat.

P Indar. Olymp. 5. Αἰδ' ἀμψ' ἀπ' αἰθέρος νέβ' & δανά-
 νων μαρτυράς, ἄρισ-
 τὸν ἔγνω κινδύων ἀνεπισημῶν. id est,

Circa virtutes labor sumptuque perpetuò implicantur, ut opus
 difficultate obiectum allequare. Sed propius apud Plutarch.

Bacchi

Bacchilides: πῖπτον γὰρ καὶ δὴ ἐξ ἀρετῶν.

Crediderat platanis.] Cum in Aulide Bæotie portu Græcorum ad Troiam euertendam nauigantium classis aduerso vento detineretur, Calchas augur peritissimus cū cæteris Græcis profectus Agamemnonem docuit, qua ratione Dianam iratam placare, & ex serpentis vel draconis augurio (qui in arborem subrepens nouem passeris pullos vnâ cum matre deglutierat) decimo tandem anno illum captum ire prædixit. Nam pro passeribus annos, pro ægæ tempus intellexit, vt explicat Pierius Hieroglyph. libr. 10. Narratio est apud Homerum Iliad. β. & Cic. 2. de Diuinat. quam eandem reperiri in vita Homeri quæ Plurarchi nomine è quibusdam circumfertur. De Calchantis illo vaticinio facile mihi esset adiciere Ciceronianos versus, quos citat ipse eodem de Diuinatione: sed liber est in omnium manibus. Locus Homeri sic habet:

Τίπῃ δὲ αὐτὸν ἴγναι, δὲ καὶ κερκίοντος ἀχαιῶν,
ἢ μὲν μὴ τὸ δ' ἴφρονι γὰρ μέγα μυστήρα φίος, &c.

Quæ eundem satis feliciter Ouidius est æmulatus Transfor. 12.

— veri pronidus augur,
Thestorides, Vincemus, ait, gaudete Pelasgoi,
Troia cadet: sed erit nostri mora longa laboris,
Atque nonem volucres in belli dixerit annos.

Hoc autem innuit, quòd præclarum sit idem esse arduum, & rebus maximis difficultatem quanquam à natura esse propositum, ait idem M. Tull. Tuscul. 3. Etenim nulla potest esse diuturna gloria, quam labor strenuus & indefessus primum non antecesserit. Quis enim magna coronari contendat Olympia, dulcis sine puluere palmæ? Vulgo tritum id, τὰ καλὰ τὰ δύσκολα. Præclare Xenophon, ἀπομνημ. 2. αἰδία καρτερίας ἐπιμέλειας τῶν καλῶν ἢ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι πλείους, ὡς γασσι οἱ μέγαδοὶ ἀνδρες. λέγει δὲ πρὸς θεὸν ἰσοδοτῶν,

Τὴν μὲν γὰρ κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔσθην ἐλέειθαι
Ρῆιδιος. λέγει μὲν ἔδει, μάλα δ' ἔγγυδι πέλει.
Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωτὰ θεοὶ προπύρειον ἰδουσαν
Ἀθάνητοι, μάχης δὲ καὶ ἔρδιθ' οἰμῶν ἐπ' αὐτῆς,
Καὶ τρυχὸς τὸ πρῶτον. ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἰνηται,
Ρῆιδιον δ' ἠπειτα πάλαι χαλιπῆρι ἰσοδοτῶν.

Μαργαρίται δὲ καὶ ἐπίχαρμῶν ἐν τῷ δευτέρῳ πόνω πολλοῦσιν ἡμῶν ταύται' ἀγαθὰ θεοί. id est, Curæ quidem laboriosæ efficiunt, vt ad pulchra & honesta facinora perueniatur, sicuti virorum optimorum habet adagium. Ait enim Hesiodus.

Historia
ex Home-
ro de va-
ticio Cal-
chantis.

Nullā glo-
riam sine
labore pa-
rari.

Virtus dif-
ficulter pa-
ratur,

*Amplecti vitium cumulatim & sumere promptum est:
 Namque iter id facile est, nec eo vicinius ullum.
 'Dij quoque sudorem virtuti preposuerunt,
 Ad quam longa via est atque ardua, & aspera multum
 Offertur: tamen est ubi ad alta cacumina ventum,
 Fit facilis, primò fuerat que tam ardua virtus.*

Testatur autem Epicharmus, A diis omnia nobis vendi laboribus. Memoria succurrit & illud Clementis Alexandrini Stromat. *ἴσθι τις λόγος τῶν ἀρετῶν ναίειν δυσσεβέσταις ἐνί πέτραις: οὐδὲ μιν θεῶν χάριον ἀγνόν ἀμφοτέρων, οὐδὲ πᾶστων βλαφέαρος ἀνατῶν ἴσθησι,* & *ὣν μὴ δακνύουσι ἰδρῶς ἐνδοθον μίλη, κινεῖ ἐς ἄκρον ἀνδράες:* quorum verborum hæc est sententia: Fama est virtutis domicilium esse in quibusdam rupibus, ad quas difficilis admodum fit ascensus, eamque celerem incolere locum castum. Ea verò non conspicitur quibuscumque hominum oculis: neque unquam ad eam quisquam perueniet, tanquam ad fortitudinis propugnaculum, nisi primum sudore ac labore animum afficiente suam induitriam probarit. Quid enim gloriæ Alexander, quid Epaminondas, quid Themistocles sibi comparassent, nisi laboriosis & molestis expeditionum angustiis arduum virtutis iter sibi conficiendum proposuissent, *ἡ δὲ δύστυχία τὰ βραχέως, ἀλλὰ τλημοσύνη καὶ ἀρετὴ πρὸς τὰ θεῖα χοροῦστων, εἰς τῆς προῆλθε δυνάμεις,* ait in Crasso Plutarch. id est: Non tam fortunæ prosper euentus Romanorum potentiam auxit, quàm egregia virtus, ac summa in laboribus asperisque in rebus tolerantia, aduersis calibus succumbere nescia. Illud etiam mihi succurrit Pindari ex Olymp. sexto: *ἀνιδρωσι δ' ἀρεταὶ ὅτι παρ' ἀνδράσιν ὅτ' ἐν νηοσὶ νοθαὶ τίμω. πολλοὶ δὲ μίμνησται, καλὸν ἔτι ποναῶν.* id est, Virtus periculorum expers neque apud homines, neque mari habetur in pretio: at multi memorant, si quid honesti, laboriosè peractum est. Quid, ut hoc postremò, laudis Cæsar esset consecutus, si facile illi fuisset Britannis inferre bellum? Aut Annibal quantum sibi famæ cumulasset, si dum Italiam adiret, peruias Alpes citra puiuerem & sudorem, ac non magna suorum cæde fecisset? Rectè Naso Tristium 4.

Ardua per præceps gloria vadit iter.

Et propertius 4. Elegiarum:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires:

Non inuat ex facili lecta corona iugo.

Porrò Alciatus id carminis videtur imitatus è Græco incertius cuius

eiusdem Poëtæ , apud quem tamen non est eadem conclusio. cum de hirundine verba faciat, cuius nidum serpens deiecisset & exturbasset, in eoque tandem igni ardenti combustus esset.

[rediderat.] Committerat, nidificauerat.

Sua pignora.] Pullos, vt alibi monuimus, de Ciconiæ nido.

Saxeus.] Fatalis serpens est, necnon perpetuæ belli Troiani Serpens memoriæ per metamorphosim serpentis in perpetuæ duritiei *saxeus.* saxum. sonat etiam saxeus, durum, crudelem, inexorabilem, quiq̃ nulla flecti prece possit. Huc pertinet quod alio loco memini retulisse me de illo angui qui Tarquinij Superbi animum stupefecit, attonitumque reddidit, cum à columna lignea repente lapsus omnes in fugam vertisset, rei miraculo consternatos: nimirum portendebat ille serpens nouum & inexpectatum principem, eundemque ætate florentem Iunium Brutum, de lignea columna, hoc est, stupore, quem diu simulauerat, ne opprimeretur à tyranno, proditurum.

G g 5

Ex literarum studiis immortalitatem acquiri.

EMBLEMA CXXXII.

NEPTUNI tubicen (cuius pars ultima cetum
Acquorecum facies indicat esse Deum)
 Serpentis medio Triton comprehenditur orbe,
Qui caudam incerto mordicus ore tenet.
 Fama viros animo insignes, præclarâque gesta
 Prosequitur, toto mandat & orbe legi.

Typus
 Emblematis.

Triton,
 Deus ma-
 rinus.

Id petium apparet è Macrobio Saturnal. l. c. 8. illud nō omi-
 seim, ait, Tritonas cum bucinis fastigio Saturni ædis super-
 positos, quoniam ab eius commemoratione ad nostram ætatem
 historia elata & quasi vocalis est: antè verò muta, & obscura, &
 incognita: quod testantur caudæ Tritonum humi mersæ &
 absconditæ. Triton marinus Deus, Neptunique filius, & tubi-
 cen schemate serpentis cuculo continetur, quod refertur qui-
 dem

dem ad perpetuam & nunquam intermorituram doctotum
virorum memoriam. Tuba enim famæ & commendationis nota
est, vt quæ ab omnibus exaudiat. Serpens in se reuolutus,
eternitatē designat, vt docet Orus Niliacus in ipso Hieroglyph.
principio. Hoc significat historiam rerū gestarū ab Saturni cō-
memoratione ad nostravīque tēpora, quæ aliàs oblitterata esset,
notā & quasi vocalē extitisse. Nam quæ ante Saturnū gesta sunt,
obscura & incognita in tenebris delituisse: quod ostendunt Tri-
tonum caudæ ad humum inclinatæ, quæque oculos effugiunt.
Id Alciatus ipse Annotationibus in Tacitū sic attigit: Veteres,
inquit, in templorum Saturni ianuis imagunculas Tritonum
statuebant, non aliam ob causam, quàm vt ab eo cōpisse histo-
riam, æternitatemque illis debere Deos ostenderent, quorum
præconio fuissent celebrati. Tibullus idem significat his verbis:

*Quem referent Musa, viuet, dum robora tellus,
Dum cælum stellas, dum vehet annis aquas.*

Quid. 3. Tristium:

*Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis ingenique bonis.*

*En ego, cum patria caream, vobisque, domoque,
Raptaque sint, adimi quæ potuere mihi:*

*Quilibet hanc seuo vitam mihi finiat ense,
Me tamen extincto fama superstes erit.*

Quò spectat Eudamidæ illud, qui rogatus cur Lacedæmonij ad
bellum profecturi Musis sacrificarent, cum nullum cum Marte ^{Spartani}
haberent commercium: Vt, inquit, post præclarè facta, memo- ^{Mulis cur}
ria apud posteros maneat. Et quidē docti, nō solūm viui ac præ- ^{ante bella}
sentes studiosos discendi erudiunt atque docent, sed hoc idem ^{sacrifica-}
etiam post mortem literarum monumentis assequuntur, Cic. 1.

Officiorum. De Tritone plura apud Macrobi. eo quem proxime
citauit loco, & Gyraldum Syntag. 5.

Cetum.] inferiore sui corporis parte piscem refert, superiore
Deum, Plutarc. de Iside commentario ait Amphitritem mino-
resque Deos marinos, Tritonas dici. Eos descripsit vberri- 4.
Argonautic. Appollonius. Mitto quæ in Arcadicis habet Pausa-
nias: sunt enim prolixiora, quàm vt huc attexere habeam ne-
cesse: Virgilius in decimo, vbi de apparatu nautico Mezentij:

*Hunc velut immanis Triton, & cærule concha
Exterruens freta, cui laterum tenuis hispida nanti
Frons hominem præfert, in Pristin desinit alius.
Spumea semifero sub pectore murmurat vnda.*

Tumulus Ioannis Galeacij Vicecomitis, primi
Ducis Mediolanensis.

EMBLEMA CXXXIII.

*Pro tumulo pone Italiam, pone arma, Ducesque.
Et mare, quod geminos mugit adusque sinus.
Adde his Barbariem conantem irrumpere frustra;
Et mercede emptas in fera bella manus.*

* al. & *Anguiger* * est summo sistens in culmine, dicat:
Quis parvis magnam me superimposuit?

Galeacij. **E** Pitaphium est Ioannis Galeacij quem celebrat eo maxime nomine, quod fortissime Turcis in Italiam irrumpere conantibus restiterit, & Remp. suam legum auctoritate composuerit.

fuerit. Huius historiam repete ex Sabellico Ennead. 9. lib. 9. sed maximè Paulum Iouium consule de Ducibus Mediolanè. Videtur autem Alciatus id confixisse ad Græcorum quorundam Epigramatum imitationem, vt est Germanici quoddam lib. 3. quo Themistocles rerum à se gestarum commoratione indicat, quo pacto à Græcis sepeliri velit: alioqui nullum satis magnū & dignum sepulchrum suis virtutibus erigi posse, quò spectat & Larmenionis in Alexandrium, cui pro magnitudine rerum non posse scribi dignum epitaphium, sed Europam & Asiam, quas subiugauit, eius esse sepulchrum tradit. Simile est quod in Hæctoris tumulo fecit Poëta quispiam: in quo Hæctor non vult comparari sepulchro aut tumulo, quippè qui vniuersæ Græciæ restiterit, & cuius amplissimum sepulchrum sit Ilias, Homerus ipse, Græcia, & Achiui fugientes. Eodem modo vt dignum Galeacio tumulus ad perpetuam nominis commédationem extrahatur, ait Alciatus, describendam esse Italiam vniuersam, Duces ipsos, regiones conterminas, & Barbaros toto impetu Italiæ ceruicibus imminentes: postremò constituatur Anguifer, qui symbolum habeat scriptum, ΤΙ ΜΕ ΜΙΚΡΟΙΣ ΤΟΝ ΜΕΤΑΝΕΝΤΙΘΕΤΕ, Sed huc apponam Germanici in Themistoclem epicedium, quod imitatus est, & fermè integrum (vocalibus aliquot duntaxat immutatis) mutuatus est Alciatus, vt videre est:

Vnde petitum Emblemata.

Ἀντί τὰς ἀριστοδοξίας ἑλλαδα, θεοῖς δ' ἐπὶ ταῦτα
 Δόρατα, βαρβαρικῆς σύμβολα κωφθορίας.
 Καὶ τύμβῳ κρηπίδα περιγράφει περιμένον ἄρη
 Καὶ ξί, ξίω. τῶτοι δ' ἅπτε δεμισουλία.
 Στάλα δ' ἂ σκαλαμὶς ἐπιμάεται, ἔργα λίγυσα
 Τὰ μὰ τί με σμικροῖς τ' ἔμεινον ἐντίθειτε.

Character Emblemata.

Meminerimus interea, quòd priori huius libri Emblemate adnotauimus, Anguem siue serpētem stemma esse Ducis Mediolanensis: quòd hoc loco nimis anxie repetere, non video quàm sit necessè. Hoc mihi renocat in memoriã species vndecim honorum qui ab Aristotele statuuntur Rhetoricorum primo, nempe sacrificia, monumenta vel carmine, vel oratione soluta premia certa, luci, superiores in sedendo loci, sepulchra imagines, publicæ epulæ, & quibus vtuntur Barbari, habitus adorantium, & conspectus euitationes, munera quæ apud quasque gentes in precio sunt. De quibus sigilatim aliquid dicere nihil hic necesse habeo. De sepulchris & monumentis agimus, quæ inter honores non paruos poni solemne iam olim fuit: exemplorum varicta

varietate obruor; vnum huc conferam vetus quidem & memorabile Menandro Bactrorum regi, homini mitissimo, in expeditione quadam vita functo, cunctae regni ciuitates, cunctique populi inferias de more, communicum consensu soluerunt. Sed de reliquiis cum diu ceteratum esset, quibus in primis commendarentur, vix tandem inter omnes conuenit, ut aequè partitae singulis distribuereur rata pro parte, nempe quod illius viri monumentum apud omnes pariter cum veneratione existeret, testis est Plutarch. commentario quo ciuilem hominem instituit.

Pone arma.] Pro describe, aut dispone, non placet Fornerio nostro, ut quod à mera lingua Romana deflectat; quanquam Cicero initio 5. Antoniana dixerit: Pacem vult Antonius, arma ponat: hic enim, pro deponat, vsurpari liquet.

Et mare, quod gemiuos mugit.] Italia hinc & illinc mari Siculo & Adriatico clauditur.

Mugit.] A tauris translatio.

Emptus manus.] exercitum mercede conductum.

Paruis magnam.] Antitheton. Apud Caietam in sepulchro marmoreo aeneaque vrna, haec inscripta reperiuntur Scipioni Africano:

*Deuictò Annibale, capta Carthagine, & aucto
Imperio, hos cineres marmore tectus habes,
Cui non Eurspa, non obstitit Africa quondam,
(Respice res hominum) quàm breuis vrna premit!*

Optimus ciuis.

EMBLEMA. CXXXIII.

*Dum iustis patriam Thrasybulus vindicat armis,
 Dumque similtates ponere quernque iubet,
 Concors ordo omnis magni instar muneris, illi
 Palladia feruum frondis habere dedit.
 Cinge comam Thrasybule, geras hunc solus honorem:
 In magna nemo est amulus vrbe tibi.*

Optimi ciuis est Rempub. suam non modo legum metu
 coërcere, sed & omnes omnium animos pacis vinculo
 continere, & omnem rixarum occasionem adimere. Præsto est
 exemplum Thrasybuli. Atheniensibus enim longissima obsi-
 dione

Historia
Thraſybu-
li qui tyrā-
nos expu-
lit.

Lex ἀμνη-
σίας.

dione preſſis à Spartanis, poſt longam famem, & aſſiduam pe-
ſtilentiam, pacem poſtularunt; quam tandem impetrarunt, ea
tamen conditione, vt ciuitas Atheniēſis à triginta Ducibus gu-
bernaretur. Sed temporis ſucceſſu horum tanta tyrannis & lā-
uitia fuit, vt boni quique ciuitatis principes & opulenti, bene-
que nūmari homines exularent: inter quos Thraſybulus vnus
ex præſtantiffimis, cum aliis in exilium abire eſt coactus. Itaque
ille ſuo conſilio, & fociorū ope, tyrannos omnes induſtria ſin-
gulari repulit, patriæque libertatem recepit. Sed vt inter Athe-
niēſes ciues pax ſtabilior eſſet, interpoſita fide publica, Thraſy-
bulus legem ſanxit. De abolendis præteritis iniuriis, quam
ἀμνηſίας nuncij ait: quocirca coronam ciuicā magno totius
ciuitatis applauſu meruit. Hæc lex conformis eſt oraculo Euā-
gelico de iniuriis remittendis & obliuione delendis. Huc Pro-
uerb. Ne malorum memineris. De Thraſybulo Æmilius Pro-
bus in eius vita, Iuſtin. in Trogum lib. 5. & Valer. lib. 4. cap. 1.
Marullus in eam fermè ſententiam ſcripſit Epigramma certè
venuſtum:

Cum fugeret ciuem ciuis deuictus in hoſtem

In patriam ſceleris conſcius ipſe ſui,

Stare viri, Thraſybulus ait, victoria veſtra eſt:

Nec mihi, ſed vobis vicimus, & patriæ.

Dixit, per mediosque ruens enſeſque virōſque,

Parcendum paſſim ciuibus, ingeminat.

Palladiæ fertum. Id eſt, ciuicam coronam, quæ dabatur eiciui,
qui ciuem in bello feruauerat: fiebatque ex oliuæ fronde, aut
querna, interdum ilice. Gell. lib. 5. c. 6. & Plin. lib. 16. cap. 4.

Strenuorum

Strenuorum immortale nomen.

EMBLEMA CXXXV.

ÆACIDÆ tumulum Rhæteo in litore cernis,
 Quem plerumque pedes visuat alba Thetis.
 Obiegitur semper viridi lapis hic amarantho,
 Quod nunquam herois sit moriturus honos.
 Hic Graiū murus, magni nex Hectoris. Haud plus
 Debet Mæonida, quam sibi Mæonides.

Achillis sepulchrum fuisse in Sigæo Troiæ promontorio, Fama nun-
 scriptores tradunt. Id sepulchrum amarantho viridi sem- quam in-
 per ornatum, famam heroum perpetuò virescentem, & apud terrori-
 posteros nunquam intermorum arguit. Rectè Sophocles cura.

in Philocteta *περὶ εὐσείας*, quod idem *περὶ ἀνδρείας* intelligere par est. *ἢ εὐσείας*, inquit, *πῶς σιωπῆσιν βροτοῖς, κἂν ζῶσι, κἂν δάψωσι, οὐκ ἀπόλλυται*, & Pindar. Isthm. 5. non obliterari prolixum laborem virorū ait, οὗτοι τιτύζονται μακρὸς μοχθὸς ἀνδρῶν. Ad hæc tertio Græcorum Epigrāmatum simile reperio in Laërtae tumulum: quod ascribere placuit, quia eodem fermè spectat:

Ψύχῃ καὶ πέτρῳ ἐπὶ πολὺ χρόνῳ, ὅδ' ἐσίδῃς
 Φύδεται, ἀλλ' ἂ μὴ πάντ' ἐλίκε δαπαίνῃ.
 Ως καὶ λαίρταο τε δ' ἠρίου, ὁ σχεδὸν ἀκτῶς
 Βαίον ἀπὸ ψυχρῶν λάβεται ἐξ ὑετῶν.
 Ὅμως μὲν ἠρώσ' αἰὲν ἐν ἔργ' αἰετὰς
 Ἀμβλύθεν αἰὼν (ἢν ἐθέλι) δύνεται. id est,
 Sæva canat tempus, ferro nec tempora parcut,
 Omnia sed mollit tempora longa dies.
 Laërta sic busta terit quoque littora propter
 Aethere de summo defluit imber aquis,
 Immortale sed, heu, nomen delere vetustas
 Herois, Musa vindice, nullo potest.

Apponam & illud argumenti eiusdem:

Τύμβῳ Ἀχιλλῆος ῥηξίνωρ, ἐν ποτ' Ἀχαιοῖ
 Δάμνησεν, Τρώων δέμα καὶ ἑσπερίων.
 Αἰγιαλῶ δ' ἐν ἄστυ, ἵνα σπονάχῃσι θαλάσσης
 Κυθαίνουτο παῖς τῆς ἄλγος θείιδ'. id est,
 Hic positus Graüs tumulus pugnacis Achillis,
 Dardamide cuius membra sepulta timent.
 Adiacet ad litus, pelagi quo murmure natus
 Laudetur Thetidis contumulatus humo.

Amaranthus tumulis appositus.

Typus Emblematis.

Rhæteum.

Cæterum Philostratus ad tumulos exornandos scribit amaranthum usurpatum fuisse, orto à Thessalis initio, qui Achillis sepulchrum eiusmodi coronis redimirent. Vel certè referemus Emblematis huius materiam ad id quod r. Attic. retulit Pausanias de incolis, ni fallor, Salaminis, qui tradunt apud se post Aiadis cladem, florem quendam primum enatum candidum, modicè rubentem, lilio cùm cæteris partibus tum foliis minore, inscriptum iisdem, quibus Hyacinthum, literis.

Rhæteo.] Rhæteum oppidum & promontorium Troiæ. Aiadis sepulchro à Poëtis celebratum, sicut & Sigæum sepulchro Achillis. Videtur iccirco Alciatus abusus vocabulo, estque

Thetis.

Alba Thetis.] Dea maris, quæ quia semper in aquis habitat, pedes albissimos dicitur habere à Poëtis.

Amarantho.] Amaranthus ab ἀ priuante, & μαράνιμαι, tabe- Amaran-
 fio, quòd nunquam siccetur neque marcescat. Plin. lib. 21. c. 8. thus.

Gratum murus.] Id est, Græcorum munimentum & robur: elegans Metaphora, vt apud Maronem, duo fulmina belli Scipiadæ, & Cic. in Paradox. Duo belli propugnacula. Eo sensu Pindarus in Olympiis Hectorem Troiæ columnam appellat, δὲ Ἐκτόρ' ἵστανε Τροίης ἀμύχον, ἀσπράβη κίονα: id est, qui Hectorem subuertit, inexpugnabilem, immobilem columnam, de Achille loquitur: quò referri possunt allegoricòs à Iuuenale dicta in euentis nobiles, qui iactant magnificos generis titulos:

— Miserum est alienæ incumbere famæ,

Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.

Nex Hectoris.] Effectum pro efficiente.

Haud plus debet Mæonidæ.] Tantum Homero debet Achilles (cuius Poëtæ beneficio virtus tam insignis transmissa est posteris) quantum Homerus ipsi Achilli. Nisi enim tam insigne & præclarum virtutis exemplar Homerus sibi nactus esset, fortasse ingenij admirabilis vim non ita exercuisset.

Hh 2

Nobiles & generosi.

EMBLEMA CXXXVI.

AVREA Cecropias nectebat fibula vestes,
 Cui coniuncta tenax dente cicada fuit:
 Calceus Arcadico suberat cui lunula ritu,
 Gestatur patribus mullea Romulidis.
 Indigenas quòd se adsererent, hac signa tulerunt
 Antiqua illustres nobilitate viri.

Qui Gene-
 rosi & qui
 nobiles.

EX eruditis hominibus, iisque maximè qui vetera diligenter
 obseruarunt, aliquando didici, inter Nobiles & Genero-
 sos interesse nonnihil. Aristoteles animalium historiae I. ωγι-
 νος ἐστὶ τὸ ἐξ ἀγαθοῦ γένος, γενναῖον δὲ τὸ μὴ ἐξ ἐλάττωτος τοῖς αὐτοῖς
 φύσει.

generosus. Nobile id est, quod ex eo bono genere profectum est: generosum, quod à sua natura non degenerat. Exemplumque apponit in lupis, quos generosos, & leonibus, quos nobiles esse dicit. Idem penè 2. De arte dicendi, quo loquo ait præclarior esse generosum quàm nobilem dici, nobilis enim maiorum tantum virtute gloriâque nititur: generosus & virtute maiorum & sua commendatur: itaque generosos omnes esse nobiles, sed non contrà, nobiles generosos omnes. Quidam enim nobiles, degenerant à virtute maiorum, & humili ac demisso animo fiunt, atque ad ignaviam socordes delabuntur. Cicero in Bruto, Scipionum stirpem generosam vocat, quod in ea multi excellentes viri fuerint: Offic. 1. Pyrrhum Epirotam, generosum & potentem dicit: vt in defensione Cæliana, Clodiam impudicam mulierem, & nobilem & notam appellat. Idem 2. de Offic. ait Phalaridis præter ceteros nobilitatam crudelitatem, ex quibus apparet nobile, accipi etiam in malam partem: generosum, non nisi in bonam. Cornel. Fronto, nobilem appellat rerum nobilitate, generosum verò cognatione. Eam significationem Cicero in Paradoxis obseruat. Ipse, inquit, libido si petulans fuisset in aliqua generosa virgine ac nobili. Ea de re dissertatio nobilis est euoluenda Phauorini apud Gellium cap. 23. lib. 13. Certè duo hæc tamquam synonyma coniungi certò scio, & interdum etiam confundi. Apud M. Tullium, Roscij Amerini pater, genere & nobilitate sui municipij princeps dicitur. Iuuenal. 7. Satyra.

Felix & sapiens, & nobilis & generosus:

Et Ovidius in Heroidum epistolis:

Si te nobilitas, generosaque nomina tangunt.

Sed, vt vno verbo claudamus, Hi nobiles generaliter appellantur, qui vel familiæ nomine, vel alio tandem modo innouerunt: generosi verò speciatim, qui è nobili genere ortum duxerunt. Apud Athenienses Cicada nobilitatis insigne fuit: aureas enim cicadas crinibus innodabant, vt significarent se indigenas esse & nobiles, id est (vt Græco vtar verbo) *οὐδέχθου-
νας, καὶ γνησίους γένου τῆς πατρίδος καὶ πόλεως*: quod Cicero expressit Oratione pro Flacco. Id verò ridebat Antisthenes, vt refert Laert. lib. 6. aiebāt enim hoc illis esse cum cochleis & testudinibus commune; quippè qui aliunde non commigrassent, hæc nunquam solum mutassent. Hinc ergo *τετλιγοφόροι*, id est,

Cicada, nobilitatis insigne Atheniensibus.

Cicadigeri dicti Athenienses : hæc enim nota indigenas & ingenuos ab aduenis & seruis distinguebat: cuius rei causam nonnulli adferunt, quòd Cicadæ inter alia animalia indigenæ præcipuè videantur, quòd in ea regione, in qua nascuntur, viuunt, emoriantur, reliqua ferè omnia migrent aliò, neque sedem ullam firmam habeant. In quaque autem ciuitate & municipio nobiliores eos agnoscimus, quorum maiores pluribus antè annis in sua patria claruerunt, ait Pierius lib. 26. qua de re Plato nonnihil in Menexeno, Herodotus in Terpsic. Ælianus libr. 4. Variar. histor. c. 22. Scio ego per contemptum dici eos *τιττιοὺς ἀναμέστους* cicadis opertos, gloriosi quidam iactatores, obsolescentiam & nimium vetustis vtentes. Romanos autem, qui nobilitate generis aliis excellere, aiunt lunulas in calceis habuisse, fortasse vt significarent Romani Imperij conditionem, quod sensim creuit, & temporum lapsu decreuit, vt in lunæ hemicyclis fieri solet. Alij putabant signum esse eius habitationis, quæ in luna esse dicitur, & quòd post mortem, animi rursus lunam sub pedibus habebant. Vel superbos homines admonebant rerum humanarum instabilitatis, cuius rei luna sit exemplo, quæ ab obscuro in lumen, inde in obscurum redit. Philostratus de Herode sophista narrat eum fratri de generis sui claritate multa iactanti dixisse: Certè nobilitatem habes in talis. quod significauit Iuuenalis, cum de Fabio loquitur his verbis:

———— & nobilis & generosus

Appositam nigra lunam subtextit alutæ.

Quin & Zonaras auctor Græcus, ait patricios gestasse in vrbe calceos corrigiarum inflexione, & formæ literæ, C, adornatos: quod & Plutarch. retulit in Problemat. Nec quidem prætermittendum, id genus calceorum lunatorum Arcadibus in vsu fuisse, quo à diluio Deucalionis primi ipsi lunam inspexisse nascentem se credidere quòdque putarent vniuersum genus mortaliū aquis obrutum perisse, & à se rursus originem propagationis emanasse, ait præter alios vetustiores Pierius lib. 44. De sacris Ægyptiorum literis. Apollon. Argonautic. 4.

Ἄρκαδες, οἱ καὶ πρῶτε ἑλληναῖνοι ὀνομαζοῦνται.

Strabo 8. Geograp. *δοῦν δὲ παλαιότατα ἴδεναι ἐστὶ τὰ Ἀρκάδων τῶν Ἑλλήνων.* Sic primo Fastorum Ouidius:

Orta prior Luna (de se si creditur ipsi)

A magno tellus Arcadæ nomen habet.

Secundo Fastor. huc respexit Naso:

Lunulæ in calceis Romanorum.

Arcades lunam primi obseruauerunt.

Ante Iouem genitum terras habuisse feruntur

Arcades, & lunæ gens prior illa fuit.

Itaque cum se luna velient antiquiores dici (adeò sui generis antiquitatem iactabant) dicti sunt à Thucydide initio historie *ἡρώων*, id est, ante lunam editi. Plerique ad historiam naturæ referre malunt, quæ lunæ cursum primi obseruarint. *In eminentiam nobilitatis.* Præter has rationes alias refert Plutarch. in Problematis. Sed hæc quorsum attineant, non planè video, nisi ad communem locum retulero de nobilitate, quam sibi longè multi tribuunt, vanis quibusdam schematis & imaginibus maiorum tumidi: quorum arrogantiam intolerabilem quibus maximè verbis incessere debeam, planè non debeo. Quis enim sustineat aliquem tollere cristas, sibi quæ arrogare quidpiam, quod tamen propriè non possideat? Atque genus suum qui laudat, qui quæ extollit animos ob maiorum nobilitatem, & alienum laudat, & falsis nominibus sibi tribuit quod ad se minimè pertineat. Qui proculdubio mihi non videntur absimiles fugitiuis iis qui præ metu cum ad aras se receperint, tam diu latent, in quæ tuto se esse putant, quam diu eo per fugio uti possunt. At cum inde fuerint eruti, quid iis superest quàm certa quædam crux, aut extremum aliquod dispendium? Sic vulgares illi nobiles, qui nihil præter in maiorum nomina crepant, ad quæ sola hærent suis diffusi virtutibus, veræque gloria, quam nullam habent, non sentiunt quàm miseri sint, & quanto in errore versentur. Sed retineamus assentionem cum iis qui nobilitatem in animo generoso sitam esse volunt, & qui pecudum nobilitatem in corpore valido ac vegeto, hominum autem in vitæ morumque bonitate ponunt. Laudatur à Dione Chrysofostomo, Thebanorum optimum & æquissimum institutum, qui eos seruorum numero non habebant, qui per vim & iniuriam belli serui facti essent: Cur ignobiles eos esse vulgari opinione iudicamus, quorum si virtutes æstimentur, si moderatio animi, si prudentia, si sagacitas, alios quos vulgus admiratur, infinitis, ut ita dicam, spatiis anteuertunt? Magnum fuit & plenum æquitatis eorum quos proximè nominavi, iudicium atque consilium, qui solos eos nobiles esse censebant, qui ad virtutem propensi essent: neque tam curiosè, imò verò supersticiosè quærebant, ex quibus orti parentibus essent, de quibus aliquid statuendum videretur. Sic autem vnà secum rationes cõficiant: Antiquitùs ut in animalibus quibusdam mutis, ita & in hominibus idem nomen perdurauit. Nam in canibus, equis, gallis

etiam gallinaceis id facile est aduertere: quia equum si quis animosum & ad cursum idoneum facto periculo norit, non rogat an eius pater sit ex Arcadia, an Thessalia: satis enim esse putat, quod equus animum generosum habeat. Ita cum canis venaticus egregiè ad cursum valere intelligitur, nihil opus est scire an ortum duxerit è Caria, vel Lacedaemone, sed existimatur esse satis, quod generosa illa canis sit. Idem de gallis, deque aliis iudicium: idemque postremò de hominibus sentiendum: ex quibus qui virtutum studiosi sunt, qui iustitiam colunt, qui humanitatis iura, qui religionem obseruant, is reuera generosus est & nobilis, tametsi parentes eiusdem & auos nemo vquam fortasse nouerit. Democritus, magnus imprimis & cautus Philosophus iam olim, vt ait Satyricus;

— materiam risus inuenit, ad omnes
Occursus hominum, & cuius prudentia monstrat
Summos posse viros, & magna exempla daturus
Veruicum in patria, crassoque sub aere nasci.

Quod tortum esse constat in superbos quosdam ementitæ nobilitatis homines, qui orti stirpe Romana ceteros præ se nihili ducebant. Iactent itaque suum genus, qui de parentum virtute nihil habent præter imagines: quos nihilo tamen puto meliores esse quàm equus aliquis nõ re, sed opinione vulgari generosus habitus, quòd frenos aureos, quòd stragula, quòd ornamenta externa omnia exquisitissima circumferat.

Aurea Cecropias.] Vestes Athenienses necebantur fibula aurea, cui cicada circumligabatur.

Arcadico ritu.] Ad morem Arcadum.

Lunula.] Parua luna instar hemicycli.

Indigena.

Indigenas.] Indigena, inde gemitus, nec aliunde natus Græce αὐτόχθον, & ἰχθύρι, cui opponitur aduena.

Oblitus etiam apponere huc quod Demosthenes aduersus Æschinem περὶ παραπροσβείας, quo loco de Atheniensibus & Arcadibus verba facit, μόνοι γὰρ ἀπάντων ὑμεῖς αὐτόχθονες ἴσθ' ἡμεῖς.

Euripidis hæc refert Plutarch. commentario de Exilio:

Ἡ' πρῶτα μὲν λέως αὐτὸν ἐπαυτὸς ἄλλοθεν;

Αὐτόχθονες δ' ἔφην μὲν, αἱ δ' ἄλλαι πόλεις

Πιστῶν ὁμοίως διαφορηθεῖσαι βολαῖς,

Ἄλλαι παρ' ἄλλων εἰσὶν ἰξαγώγιμοι.

Primum nec inquilinus nos populus sumus;

Sed indigenæ, ciues at aliarum urbium

*Sunt comparandi tesseraum iactibus,
Quæ alijs aliæ ciues mittunt identidem.*

Hoc postremo quod mihi alia conquirenti occurrit ex Tzeze
201. Historia 10. Chiliad. vbi cicadas Atheniensium refert ad
eorum nimiam loquacitatem:

Καὶ ὅτι λέλοι τιτ/ιγίς, κατὰ δὴλον τοῖς πᾶσι
οἱ ἀτ/ικαὶ ὁμοίως δὲ πάλιν τῶν μαγνησῶν,
Λάκωνες βραχυλόγοι δὲ τουτοῖς ἀπειραυτίως.

Id est,

Quod cicadae sint loquaces compertum est omnibus,

*Sunt eodem modo Athenienses qui multi sunt & garruli in per-
orando:*

Contra, Lacones paucis vtuntur verbis.

H h 5

Duodecim certamina Herculis.

EMBLEMA CXXXVII.

R O B O R I S inuicti superat facundia laudes:
 Dicta sophistarum, laqueosque resoluit inanes:
 Non furor aut rabies virtute potentior ulla est:
 Continuum ob cursum sapienti opulentia cedit:
 Spernit auaritiam, nec rapto aut faenore gaudet:
 Vincit femineos spoliaturque insignibus actus:
 Expurgat sordes, & cultum mentibus addit:
 Illicitos odit coitus, abigitque nocentes:
 Barbaries ferit atque dat impia denique poenam:
 Vnius virtus collectos dissipat hostes:
 Inuehit in patriam externis bona plurima ab oris:

Docta per ora virum volat, & non interit unquam.

Multos fuisse Hercules tradunt quam plurimi, sed quem **Multi Her-**
Mex Alcmena suscepit Iupiter, potissimum celebrant ob **cules,**
 varia certamina, virtutemque bellicam: cuius duodecim labo-
 res præcipuos (longè enim plures persequitur Diodorus rerum
 Antiquarum lib. 4.) complectuntur alij, quos hîc sequitur Al-
 cianus, quantum ad laborum numerum pertinet, quid per v-
 numquemque laborem sit intelligendum, allegoricôs enar-
 rans. In Collectaneis Græcorum Epigrammatum hoc hexasti-
 chon reperi:

Ὅλιστα τὴν νεμείας θῆρ' ἀπλιτομ, ὠλεσα δ' ὄδρῳ
 καὶ τᾶνρον, κᾶπρον δ' ἀμφτίναξα γίνω.

Ξυστῆρ ἰλκύσασαι, πόλον διομήδους ἔειλον,
 χροῖσα μῆλα κλάσας, γυρνόντω ἔλαβον.

Ἀνγείω ἰδάλω, νεμείας ἐφύγην ἕκτανον ἔδρως.
 κερβερον ἠγαγιμῶ, αὐτὸς ὄλυμπον ἔχω.

Extinxi Nemees monstrum, lernamque peremi,
 Et taurum, cecidit dilaceratus aper.

Baltea arripui, Diomedis equosque cecidi,
 Geryonem stravi, pomaque fulva tuli.

Augiam noui, capta est cerua, atque volucres,
 Cerberus abductus, latus in astra feror.

Sic in appendicibus Virg.

Prima Cleonæi tolerata arumna leonis.

Proxima lernæam ferro & face contudit hydram.

Mox Erymanthem vis tertia percudit aprum.

Aripedis quarto tulit aurea cornua cerui.

Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto.

Threiciam sexto spoliavit Amazona balteo.

Septima in Augiæ stabulis impensa laboris.

Octava expulso numeratur adorea tauro.

In Diomedis victoria nona quadrigis.

Geryone extincto decimam dat Iberia palmam:

Undecimum mala Hesperidum distracta triumpham.

Cerberus extremi suprema est meta laboris.

Heraclidis Pontici disputatio ad Homeri allegorias mirè ad **Locus He-**
 hæc nostram facit explicationem. Verba eius auctoris hæc sunt: **raclidis.**

ἡρακλῆα νομισθῶν οὐκ ἀπὸ σωματικῆς λιωάμειως ἀναχθίντα τοσδ-
 τῶν ἰσχύσαι τοῖς δι' χρόνους, ἀλλ' ἀνῆρ ἔμμερον καὶ σοφίας ἐργασίον
 μῆτις, ἄσπερ εἰ κατὰ βραδείας ἀχλὺν, ἰπιδιδυκῶσ ἰφώτισε πῶ

Duodecim
 labores
 Herculis.

φιλοσοφίῳ, καὶ ἀπαρὶ ὁμολογοῦσι καὶ τῶν οὖν οἱ δοκιμώτατοι. περὶ
 μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἄδλων, ὅποσοι τῆς παρ' Ὀμήρῳ μνήμης ὑστέρη-
 σι, τι δὲ παρακαλεῖν ἐμνησκύνει φιλοτεχνούοντας, ὅτι κάπρον μὲν
 εἶλε πῶ ἐπιπολάζουσαν ἀνδράποισ ἀκολασίαν. κούτα ἢ πῶ ἀκρί-
 τως ἐρῶσασ ἐφ' ἃ μὴ δὲ φορέει. κατ' αὐτὸ δὲ ὁμοῦς ἀλογιστος
 πεδῆσαι, τὸν ὑβριστὴν ταῦρον ἐνμίσθῳ διδόναι. δελίῳ γυμνῶ
 ἐφυγάδουσαν ἐκ τοῦ βίου πῶ κεραιῶν ἔλαφον. καὶ τίς ἀπρῶτος ἐπι-
 μαζμεν ὁ ἄλλ' ἐκμηρόχθηται; διακαθήρατος ὁ αὐτὸς πῶ ἐπι-
 τρέχουσαν ἀηδία. ὄρνεις δὲ τὰς σκουνηνίμους ἑλπίδας, αἱ βοσκυσι
 τὸν βίον ἡμῶν. ἀπεικιδάσι δὲ καὶ πῶ πολύχρω-κόπρον, καὶ πλο-
 κίφαλον ὑδραυλῆτις ὅστω ἐκκοπῆ; πάλιν ἀρχεται βλασφάνειν ὅσπερ αἰ-
 δρεῖαι τινὰ διὰ πύρρος τῆς παρανίσεως ἐξέκοψεν. αὐτὸς γυμνῶ ὁ τοκί-
 φαλλ' ὀδυνῶς ἡλίῳ κέρβει ὁ κόντως αὐτὸς πῶ τομῶν φιλοσοφίας
 ὑπαινίττεται. τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογικόν, τὸ δὲ φυσικόν, τὸ δὲ ἡθικόν
 ὀνομάζεται. ταῦτα δὲ ὅσπερ ἀφ' ἐνὸς ἐπιφευκτάτα τριχῶ κατὰ πῶ κε-
 φαλήν μερίζεται. περὶ δὲ τῶν ἄλλων ὅσπερ ἄπον ἄδλων ἐν σκοτι-
 μῶ δεικνύεται. quorum sententia verborū hæc est: Minimè putan-
 dum est Herculem corporis viribus olim tantum præstare po-
 tuisse: at cum prudens esset, & cælesti sapientia plenus, ceu pro-
 funda caligine demersam Philosophiam illustravit: quæ sen-
 tentiâ eam principum Stoicorum est. De aliis itaque certami-
 nibus Herculis, quæ ab Homero non memorantur, quid at-
 tinet ad ingenij ostentationem multa præter rem verba facere?
 Aprum enim cepit, hoc est versantem inter homines intempe-
 rantiam: & leonem domuit, nempe impetum temerè ruentem
 quò minimè decet. Eadem ratione cum brutam iracundiam
 compescuisset atque frenasset, taurum cornupetam dictus est
 astrinxisse. Expulit etiam & propulsavit è vita metum, quod
 per Cerauniam ceruam ostenditur. Et quoddam etiam certam-
 en, quod nominare non conuenit, idem subiit, repurgata quâ
 prius tenebatur, animi fœditate. Cohibuit & volucres, nem-
 pè spem inanem & ventosam, qua hominum vita ut pluri-
 mum lactatur. Adhæc plurimum fimi expulit, & multis capiti-
 bus hydram superauit, quæ abscissa renasci non desinebat. Hæc
 sicuti αἰδρεῖαι, id est imperitiam aliquam, igni excidit; hoc est
 admonitione. Iam verò Cerberus triceps in lucem pertractus,
 nō malè triplicem philosophandi rationem innuit. Sunt enim
 Philosophiæ partes, eâ quæ rationis est, Logica: quæ naturæ,
 Physiologia: quæ morum, Ethica nominatur: & eæ quidem
 tanquam ex vna ceruice progeneratæ, triplici etiam modo iuxta
 caput

caput distribuuntur. Et hæc quidem de aliis laboribus dicta
 sufficiant. Hactenus, Heraclides, cum quo insigni loco velim
 vnâ conferri quæ disputat Lactantius diuin. Instit. 1. cap. 9. Dionis.
 Cætera enim percensere nihil attinet, nisi maximè ad rem fa- Chryso-
 ciant. Quo in argumento dum animus elaborat, mihi arrisit milocus.
 nobilis disputatio Dionis Chrysofostomi, qui Hercules *ἄδλως*
 seu labores vel arumnas ita celebrat, vt eum ex aduerso athle-
 tis opponat, & Principem fortissimum atque iustissimum faciat.
 Peruigil & tenuis erat, inquit ille, vt leones, neque enim carni-
 bus onustus, vt athleteæ, potuisset Asiam Europamque peragra-
 re. Acute videbat; acute audiebat: neque hyemis aut æstus vim
 curabat, vt à præclaris actionibus reuocaretur. Sordida pelle
 indutus, interdum fame correptus, bonis opem ferebat, impro-
 bos verò aut de medio tollebat, aut in ordinè cogebat. Diome-
 dè enim Thracium deliciis affluentem, & hospites afficientem
 iniuria, suosque subditos miserè seruire cogètem, claua percus-
 sum de medio sustulit. Geryonem boues permultos & multa
 pecuaria possidentem, vt opulètia Principes omnes qui in Oc-
 cidente essent, facillè superaret, sed tamen eundem nimia super-
 bia elatum, vnâ cum fratribus interfecit, eorumque armenta
 corripuit. Idè cum Busirim offenderet certaminibus totos dies
 occupatum, totos dies conuiuia agitatem, sibi vnice placentè,
 quò egregius luctator esset, prostrauit. Amazonum reginæ zo-
 nam soluit, quæ illum fuerat aspernata: quo congressu ostendit,
 se illius forma minimè fuisse superatum, vel mulieris gra-
 tia potuisse vnquam à rebus excellentibus, quas primùm ani-
 mo conceperat, auocari. Ne autem videretur arduis tantùm re-
 bus & gloria dignis operam impendisse, simum iacentem in
 Augiæ stabulis, à multis annis collectum sterquilinum repur-
 gavit. Putabat enim non minus esse sibi aduersus gloriam de-
 certadum, quàm belluâs & homines sceleratos. Hæc penè Dio
 Oratione 8. De virtute. Idè labores Hercules retulit ad purga-
 tionem animi & vitiorū expulsionem, Oratione 5. Sed obiter
 admonéo, plerosque existimare, vt Lucianus (quemadmodū
 postea dicemus) Herculè virum fuisse Gallum, qui tum solerti
 quadam prudentia, tum admirabili eloquètia, qua maximè va-
 lebat, præclara facinora insigni fortitudine sit exantlatus, & in-
 genij dexteritate summas quasque difficultates superarit: quæ
 tamen omnis Græcia quàm plurimum mendax, ad armorum
 gloriam conuertere maluit. Prætermiseram Apuleij *ἠμιμόδιον*,
 quod imprimis ad rem facit, ex 4. Floridorum: Quòd Hercu-
 letu

Hercules.
 vir Gallus.

lem Poëta olim memorant monstra illa immania hominum ac ferarum virtute subegisse, orbemque terræ purgasse: similiter aduersum iracundiam & inuidiam, atque auaritiam ac libidinem, cæteraque animi monstra ac flagitia Philolophus iste Hercules fuit. Eas pestes omnes mentibus exegit, familias purgavit, malitiam perdomuit, semipudus & ipse, & claua insignis, etiam Thebis oriundus, vnde Herculem fuisse memoria extat. Videram ego pridem locum Plutarchi in Problem. quo rationem reddit, cur olim Herculi atque Musis communis ara facta sit: quia nimirum Hercules Euandrum literas docuit, vt à luba memoriæ traditū est: honestū enim & liberale ducebāt, si amici ac propinqui literarū & sapientiæ cognitione perpolirentur.

Leonis Nemeæi cædes quid.

Roboris inuicti.] Huic respondet primum Herculis certamen, quod fuit leonis Nemeæi iuxta Cleonas internecio: quo intelligi datur, facundiam corporis viribus esse præstantiorem. Non enim viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporū res magnæ geruntur, sed consilio, ratione, prudentia, eloquentia. Nec verò aliquid magni momēti vires obire possunt, aut suscipere, nisi consilium & ingenij dexteritas antecesserit. Sunt qui aliter Nemeæi leonis cædem interpretentur, fuerunt enim qui è Lunæ globo decidisse vana persuasione crederent: nam & veteres monstra immania in Lunæ globo putabant nasci. Hunc ergo Leonē inermis Hercules interfecit, vt ait Pisæder: hoc est irā cohibuit ac repressit quæ in fortiū virerū animis maximè regnat.

Hydra Leræa.

Diæta sophistarum.] Secundo labore, hydram, septem capitum belluam, in Lerna palude omnia vastantem pugna perdifficili vicit, & ferro facibusque oppressit: quo arguitur, virum sapientem & facundum, multiplices sophistarum argutias, & elēchos veritatis specie adumbratos, ingenij viribus retundere. Hydra vno capite resecto septem alia repullulabant: quod notat arti sophisticæ captionem. Si enim agas cum sophista, vno argumēto reprehensio, multa alia tibi opponet, teque (ni diligenter caueris) ad absurdum, vel *αδύνατον* adiget. Certamen hoc ad alios vsus conuertunt alij, vt ad diluuium, ad vitia, ad inuidiam, quæ de re prouerbiū est, Lerna malorum: & Hydram fecas. Socrates apud Platonem in Euthydemo fatetur se multò imbecilliorē Hercule, qui pugnare simul non potuit aduersus hydram sophisticam, cui propter vnam sapiētiam pro vno sermōnis capite amputato multa repullulabāt. Adhæc Pieriū li. 16. euolue.

Aper Erymanthæus.

Laqueos.] Paralogismos & captiones. *Non furor aut.*] Tertio, aprum terribilem in Erymantho mōte

Arcadiæ omnia vastantem cepit, & ad Eurystheum, viuum perduxit, quod innuit, virtutem furori & rabiei non cedere, imò longè antecellere. Impetus enim & furor per aprum indicatur, vt docet Pierius Hieroglyph. 9.

Continuum ob cursum.] Quarto, ceruam aëripedem & celerissimam, aurea cornua gestantem interfecit, quod ad sapientem referendum est, cui & ditissimi cedunt & opulentissimi. Notum illud Aristotelis in Politicis, facile esse ditari Philosophis, si velint: quò spectat adagium, Sapiens non eget.

Cerua æripes.

Spernit auaritiam.] Quinta pugna fuit, auium Stymphalidum expulsio, sonitu ahenei cuiusdam instrumenti: quod est lucrum inane, & auaritiam respuere, raptumque omnem putare nefas. Sed quæ potest esse volucrum cum auaritia collatio? Volucres per aërem volitantes, in quo tamen victum comparare nõ possunt, cupidi & auari hominis cogitationem (aliis atque aliis opibus semper inhiantem, qui tamen nec partis bonis vtatur, sed tenuissimo victu genium defraudet, & in quo consistat non habet) satis ostendunt, qui quoniam vel natura deprauata, vel vltimo longo induratus est, ad resipiscentiam aliquando pertrahi potest quibusdam acerrimæ orationis crepitaculis, quibus aut atceatur, aut à proposito, malaque consuetudine dimoueatur. Alij malunt hoc intelligi de scortillis quibusdam & impuris mulierculis, quarum illecebras & insidias detegimus æneo sapientiæ crepitaculo, quod tanquam tuba in aures penetret, vt Bassilius loquitur: vix enim alia fugantur ratione communes illæ pestes adolescentium.

Aues Stymphalides.

Vincit femineos.] Sexto certamine mulieres Amazonas debellauit, earumque reginam Hippolytam cepit, cui cingulum militare abstulit, quod est astutiam muliebrem & dolos, fallaciâque coercere & vafritiei materiam penitus eripere. Amazon hic mulier bellicosa, meretricem refert, quæ vel fortissimum possit deuincere.

Expurgat sordes.] Labore septimo Augiam repurgauit, quod arguit vitiorum errorumque innatorum, vel etiam qui succreuerunt assuetudine quadam longa, ab animo expulsionem. Nil est enim tam horridum tamque sordens, quod eloquentia non possit excoli.

Augiæ purgatio.

Illicitos odit.] Octauo, taurum luctamine domuit: quod est fontes abigere, & omne illicitum facinus scelusque execrari: vel furorem aut truculentiam animi cohibere.

Cum tauro lucta.

Al:

Abigitque nocentes.] Hinc nomen habuit ἀλεξίμανος, nam & ple-
risque dictus est natus ad homines iuuandos.

Diomedes
victus.

Barbaries.] Nono, Diomedem Regem Thraciae crudelissi-
mum, qui sanguine & carnibus humanis equos alere consueue-
rat, perdomuit, & eius exemplo ipsum suis equis dedit pabulum,
quod significat, Herculem eloquentiae & sapientiae viribus bar-
bariem & ferocitatem ab omnibus, quas incolerit, regionibus
submouisse.

Geryon
tricornis
superatus.

Vnius virtus.] Decimo labore Geryonem tricorporem & tri-
cipitem bello expugnauit: id est, collectam, & vnanimem ho-
stium multitudinem sua virtute compressit, indeque & victor
euasit. De Gerione in superioribus satis.

Poma He-
speridum.

Inuehit in patriam.] Vndecimo aurea mala Hesperidum, occi-
so prius dracone peruigili, sustulit, quod est referendum ad il-
lam, qua docti & sapientes homines abundant, insignem rerum
copiam, qua eos sua fortuna vitaeque conditio beat.

Cerberus
triceps.

Docta per ora.] Duodecimo & postremo, Cerberum tricapi-
tum ab inferis tractum ad auras deduxit, quod fortitudinem per
omnia omnium ora volitantem, & immortalem nominis glo-
riam apud posteros semper victuram perspicue significat. Nam,
vt est apud Diodorū, magnos multosque, dum vixit, labores &
pericula sponte adiit Hercules, vt pro suis erga omnes gentes be-
neficiis immortalitate donaretur. Cic. 1. Tusc. Abiit ad Deos
Hercules: nunquam abiisset, nisi cum inter homines esset, eam
sibi viam muniisset. Facile transilio Pindari locum, vt potest lon-
giorem, de Hercule. 1. Nemeorum. Nonnulli hoc traduci ma-
lunt ad auaritiam thesauros in tenebris oclusos asseruantem,
nec in lucem erui permittentem. Ea tamen si a viro gloriae cu-
pido coercetur, & ex animi recessu, in quo locum occuparat,
expellatur, opesque illae conferantur ad vsus hominum, magnum
certe momentum afferunt ad obtinendum nomen: licet enim
vera gloria sita non sit in opibus & facultatibus, ad gloriam ta-
men obtinendam magnum adiumentum adfert.

In no

In nothos.

EMBLEMA CXXXVIII.

HERCVLEOS *spurijs semper celebretis honores:*
Nam vestri princeps ordinis ille fuit.
Nec prius esse Deus potuit, quam sugeret infans
Lac, sibi quod fraudis nescia Iuno dabat.

Eorum qui nati sunt ex iniusto concubitu *miseram* videri cō-
 editio potest; quāquam enim ex nobilibus orti parentibus, Nothi no-
 nobiles tamen dici non possunt, neque in ius hereditatis ac fa- biles.
 milia succedunt, nisi solvantur legibus, & à principibus agnō-
 scantur, quasiq̄ adoptentur (quod vulgò dicimus aduouere)
 tunc enim succedere in familiam possunt, sed naturalem illam
 maculam delere minimè vnquam possunt. Qua de causa Solon
 statuit spurios nihil debere parentibus, à quibus infamiae labem
 accepissent. Sed & Athenienses locum quendam habebant, in

quo spurij seorsum ab ingenuis exerceri essent soliti: eum Cynofargem appellabant: nam contaminari nobilitatem putabant spuriorum consuetudine. Themistocles tamen astuto ingenio vir, adollescentes ingenuos & nobiles sensim primus ad Cynofarges blanditiis allexit, vt tolleretur ea spuriorum & legitimorum differentia Sed ad rem. Rectè quidem & prouidè constitutum à sapientibus fuit, vt parentes vaga vsi Venere, quasi in filiis puniretur; & effrenes homines sancti connubij quasi cancellis vi legum continerentur; vtq; discrimen seruaretur inter legitimos & illegitimos partus. Hi & honorù & bonorum paternorum hæredes iure sunt, eoque admoneri debent paterna virtutis: at illegitimis nihil sæpenumero præter viuere triste relinquatur, adeò vt conqueri possint quòd adeo infelicitè nati malèque accepti sint. Sunt tamen permulti ex iis qui omnia alia ope destituti, omnia sua in seipsis ponunt, suamque industriam excitant. Nemini dubium est qui vel paulùm assueuerit in monumentis veterum, permultos fuisse spurios, qui fortitudine & animi dextèritate legitimis quibusque liberis antecelluerunt, qui que susceperunt audenti magnoque animo, & certè perfecterunt, quæ legitimi ipsi liberi nunquam exequi, nedum attingere potuere. Talis Hercules fuit, ipsiq; omnes Iouis filij, Poëtarum fabulis decantati. Eo de numero fuere Themistocles, Æneas, Theseus, Romulus, sed & ipse Alexander Magnus, totius ferme Orientis domitor: quibus adiiciam Constantinum Magnum, Theodoricum Gothum, Gullielmum Normannum, & alios quamplures; qui nisi hæreditate aliqua paterna freti essent, vix aut nunquam pertingere potuissent tantos rerum successus: vt ipse Hercules, qui ne fieri quidem Deus potuisset. i. immortalè famam non sibi eam comparasset, qua omnium voce prædicatur, nisi mammas Iunonis insciæ suxisset, vt putarunt Thebani, testis est Cælius Rhodigin. lib. 2. c. 21. Non piget huc congerere verba eadem Alciati ex 4. Parergon iuris, c. 3. Apud Græcos scriptum legi Iouem, nato Hercule, quòd spurius esset, nec in Deorum numerum posset admitti, dormienti coniugi suæ Iunoni cum clam supposuisse, & exucto de mammis ab ea lacte, infantem ceu natalibus restitutum, diuinitatis iura acquisuisse. Cuius rei & Higinus meminit, & Arati interpres, & qui Collectanea rei rusticæ Constantino Cæsari inscripsit. Hincq; factum est, vt nothi ad Cynofarges, vbi templum est Hercules, exerceantur, quoniam is Deus illis præest, cuius rei & in Emblematis mentionem fecimus. Idem lib. De singulari certamine, c. 19. Legimus

Nothi no-
biles.

Locus ex
Alciati Pa-
rergo.

Ad Cyno-
farges,
quid.

gimus in historiis Arnulfum, qui primus & ante Othonem ex Gallia in Germaniam Imperij titulum transtulit, ex Caroli Magni pronepotibus spurium fuisse. Fuerunt & in Cypro Reges, fuerunt vbiq; etiam approbatissimi duces, non absimilibus orti natalibus: vt verissimum sit illud Platonis oraculum, Seruos à Regibus. Reges à seruis oriri.

Spurij.] Nothi dicuntur illegitimi, qui incerto patre nati sunt, vel qui nati sunt illegitimo concubitu, l. vulgo quæsit, D. de statu homin. & l. Diui, D. de captiu. Spurij distinguuntur à vulgò conceptis; sunt enim ij quorum pater est incertus, d. l. vulgò, vt qui nascuntur ex vulgari meretrice. Sed & qui patrem quidem certum demonstrare possunt, sed non eum quem habere liceat, veluti qui nati sunt ex concubina, vulgò concepti, at improprie tamen & translatè dicuntur, d. l. vulgò quæsit, & l. Adoptiuus D. de ritu nupt. Olim spurij duabus literis S. P. depingebantur, quali qui sine patre essent, rationes exquirat Plutarch. in Problem.

Nec prius esse.] De Herculis apotheosi Cicero Offic. 3. Plin. lib. 35. c. 11. & Ouid. 11. Metam.

Imparilitas.

EMBLEMA CXXXIX.

V T sublime volans tenuem secat aëra falco,
 Vt pascentur humi graculus, anser, anas:
 Sic summum scandit super aethera Pindarus ingens;
 Sic scit humi tantum serpere Bacchylides.

ID apparet è Pindaro tractum. Sic enim de se ipse in Bacchy-
 lidem, Olymp. 2.

——— σοφός ὁ πολ-
 λὰ εἶδος φύε.
 μαδύντες δὲ, λάθροι
 πηγυλωσάει κέραιες ὡς
 ἄκρωστα γαργύλιον
 Διὸς πρὸς ἄρνιχα δάου.

id est,
 Sapiens

Sapientis multarum rerum gnarus est natura : at discentes pro-
caces inepta loquacitate corui imperfectè admodum garrunt,
aduersus diuinum Iouis alitem. ad quem Scholiastes locum,
ἀπὸ τῆνταὶ δὲ πρὸς τὸν Βακχυλίδην, γέγονε γὰρ αὐτῷ ἀνταγωνιστῆς.
Alius est etiam locus ad finem Nemeorum γ:

— Ἐστὶ δ' αἰντὸς ὠκὸς ἐν πετασσοῖς,
ὅς ἐλατὲν ἄψα τηλόδοτον μεταμάχου,
Δαρσινὸν ἀγροπασίον.

Κρηγίται δὲ κολοῖ ταπεινὰ νέμονται:

id est,

Aquila in auibis velox est, quæ statim corripit procul vesti-
gans pedibus cruentam prædam : ciamosi verò graculi res hu-
miles pascunt. Quibus verbis intelligimus Pindarum se cum
aquila conferre, alios verò, vt Bacchylidem, & alios Bacchylidi
similes nunc cum coruo, nunc cum graculis. Sic Scholiastes:
*ὁμοίω δὲ ταῦτα τάνυσιν εἰς Βακχυλίδην, ὅν γὰρ αὐτοῖς καὶ φόβος πρὸς
ἄλλους. παραβάλλει δ' ἑαυτὸν μὲν αὐτῷ,
καλοῖ δὲ Βακχυλίδην.*

Similitudine docet Alciatus, aliquam semper obseruari facile
in ingeniis inæqualitatem. Sunt enim qui vt falco vel aquila
volatu præstant, id est, qui ingenij viribus cæteris antecellant:
sunt & qui dumtaxat hūmi gradiuntur, vt aues illæ domesti-
cæ, quibus vna est cura vulgatoria tantum confectari. quod
certè referendum est ad debiliora quæque ingenia & minus
virida, quæ tenues cogunt siliquas : quique plura & magis ar-
dua velint, quam possint; cum, vt imperiti pictores, nihil sciant
præterquam simulare cupressum, vt loquitur Flaccus. Primas
tenet inter Lyricos Poëtas Pindarus, Bacchylides inferiora
tantum confectari dicitur. Potest non inconcinè huc referri,
quod in oratore Cicero ait : Si quem aut natura sua, aut illa
præstantis ingenij vis fortè deficiet, aut minus instructus erit
magnarum artium disciplinis, teneat tamen eum cursum quem
poterit. Prima enim sequentem honestum est in secundis ter-
tiusque consistere. Nam in Poëtis non Homero soli locus est
(vt de Græcis loquar) aut Archiloco, aut Sophocli, aut Pin-
daro, sed horum vel secundis, vel etiam infra secundos. Nec
verò Aristotelem in Philosophia deterruit à scribendo ampli-
tudo Platonis : nec ipse Aristoteles admirabili quadam scien-
tia & copia cæterorum studia restrinxit. Reuera tamè suspicor,
id Alciatum traducere voluisse in quosdam legum doctores
sibi nullo modo conferendos, à quibus tamen vel impetere-
tur, vel sugillaretur : vt colligere est ex eius aliquot scriptis.

Ingenio-
rum inæ-
qualitas.

Non om-
nes possunt
tenere pri-
mas.

Huic conuenit illud ex Olymp. 10.

——— Ἐντὶ γὰρ ἄλλας

Ὁ δῶν ἰδὲ παρὰίτιδας.

Μία δ' ἔχ' ἅπαντας ἄμμι τρίψα

Μελέτα —

Viae sunt aliae aliis excellentiores: eadem autem non omnes nos alit exercitatio. Aufonius ad Paulinum:

Si vitulum tauro, vel equum committis onagro,

Si confers fulicas cynis, & aedona parra,

Castaneis corylos aequas, viburna cupressis.

Aquila in nubibus.

Cæterum mihi videtur alluisse Alciatus ad vetus Adagium, Aquila in nubibus: cuius explicationem studiosus ubi euoluerit, non nihil sibi ad huius loci diluciditatem comparabit.

Sublime.] Adiectiuum neutrum pro aduerbio, more Graecorum.

Pindarus imitationi inaccessus.

Pindarus.] Pindarus Lyricorum Poëtarum princeps imitationi inaccessus, ut referunt Horatius lib. 4. Carm. & Macrobius lib. 5. Saturnal. de quo Plinius lib. 7. c. 29.

Humi tantum serpere.] Sic Horatius in Arte:

Serpit humi tutus nimium, timidusq; procellæ.

Humi serpere.

Et 2. Epistol.

——— *Nec sermones ego mallet*

Repentes per humum, —

Hi sunt Pindaro λόγοι χαμαιπνεῖς.

Bacchylides.] Lyricus Poëta, Cous genere, filius Medonis notii Bacchylidæ athletæ, ut ait Suidas. Tres fuisse Ælianus tradidit: hunc primum, alium Atheniensem, tertium Arcadem. Porro mirum videri potest cur hic Bacchylidem adeo eleuet, qui dictus est Siren ob carminis suauitatem: sic enim in Epigrammate ἰ. ἀνθολογίας,

——— Καὶ λάλι σερπῶν

Βακχιδύδη. quod imitatus est Politian. Nutricia,

Nec vulgare canit dulcis ab Iulide Siren

Bacchilydes.

Propterea Lactantius in Phœnice (si tamen est eius poematiō) Iuleas voces pro suauissimis & delicatissimis accepit, vocabulo ab Iulide, Bacchilydis melici patria, ducto.

In desciscentes.

EMBLEMA CXL.

*Q V O D sine egregios turpi maculaueris orsus,
 In noxamquò tuum verteris officium,
 Fecisti, quod capra sui mulctralia lactis
 Cùm ferit, & proprias calce profundi opes.*

CVM quispiam firmè toto ætatis curriculo prudenter probèque sese gesserit, & in extrema senectute vel etiam post præclarè facta, criminis aliquid aut vitij admittit, nec gloriæ debitum sibi præmium expectat, efficit vt capra, quæ mulctram moto pede dispergit, totumque lac emissum, iamque in mulctrali paratum effundit, vnde natum prouerb. Capra Scythia. Eiusmodi sunt qui è felici principio, id est, pueritia bene

& liberaliter instituta, deflectunt ad mores corruptissimos, vitamque deploratissimam, vt Nero, Tyberius, & similes Romae Reipubl. pestes, qui è præclaris initiis semper in peiora processerunt, & vitam omnium infelicissimè clauserunt. His annumerari potest Metellus Pius, qui cætero vitæ tempore continentissimus, ad extremum iam senex in Hispania Consul, foedis indulgit voluptatibus. Idem euenit Hortensio, & Lucullo, & apud Græcos sapientissimo legislatori Soloni, Antiocho magno, Xerxi, & aliis multis: & vt etiam ex historia sacra colligere est, Sauli, Salomoni & Samsoni, qui in peius progressi sunt. Huc adagia referre possum, Auris Bataua: & Primum Aegina optimos pueros alit: & Mandrabuli more res succedit. Exempla verò ex Valeran. Maxim. cap. de Mutatione morum & fortunæ.

Quod sine egregios orsus.] Optimum principium. Lilius lib. 1. Vt orsus tanti operis successus prosperos darent.

In noxamque tuam.] Proverbialis locutio, vt cum officium dicitur in maleficium conuerri.

Multrale. *Multralia.*] Vas in quo mulgetur, quod & multrum, & multrale dicitur. Virgil. in Georgicis:

---implebunt multralia vacce.

Calce.] Extrema pedis parte:

Æmulatio impar.

EMBLEMA CXLI.

ALTI V O L A M miluus comitatur degener harpam,
 Et prada partem sepè cadentis habet,
 Mullum prosequitur, qui spretas sargus ab illo
 Præteritâsq; avidus denorat ore dapes.
 Sic necum Oenocrates agit : at deserta studendum
 Vistur hoc lippo curia tamquam oculo.

A Egè ferebat Alcivus æmulum querâpiam esse sibi syn-
 dromû, eum quidem legum interpretem auditores quos-
 dam malè affectos allicientem, qui quantum poterat, operam
 dabat, ut eius gloriam obscuraret, vel etiam eruditior habere-
 tur : quem tamen ut imitatore ignatum gravius pungat, per-

Emblema
 scriptum
 in quendâ
 obliquo.

Oenocra-
tes.

bella vitur similitudine, ac tum non sibi temperat à conuiciis; nempè eum conficto nomine *εινονκράτης*, quasi dicas, vinipotens aut meripotor: & tandem lippum oculis appellat, quod ad iudicij imperitiam refertur. Quemadmodum, inquit, miluus de gener comitatur harpam altè volantem, vt iis velcatur ciborum reliquiis, quæ ex eius rostro frustulatim concidunt: vt quæ præterierit, arripere queat: eodem modo mecum agit Oenocrates ille, ludi magister bibax, qui relictos à me quoddam auditores excipit: quo iidem vtuntur, tamquam lippo oculo, id est, nullius iudicij doctore, & imperito legum interprete, cui sit Iuris Ciuilis abstrusa scientia penitus incognita. Eum itaque hominem maledicentiæ notat, vinolentiæ, stultæ cuiusdam imitationis & imperitiæ. Hunc fuisse Alexandrinum nomine, Iuris interpretem Alciato infestum non leui coniectura falsus mihi est Germanus Andebertus, Regiis tributis Aureliæ præfectus, cuius viri certè docti & amici non potest non esse mihi gratissima iucundissimaque recordatio, quem scio à permultis eruditissimis hominibus officiosè & honorificè cultum, & cum quo sæpe de literis sermones vltro citroque habui superioribus antea-ctis annis cum Iuri Ciuili operam darem Aureliæ.

Miluus.

Miluus.] Auis rapacissima & gulosissima: de qua Plin. lib. 10. cap. 10. Miluum verò degenerem dixit, vt suo Oenocrati accommodet, quasi extra ordinem doctori, seu potius inerti & imperito leguleio.

Harpa.

Harpam.] Harpa auis voracissima, *ἄπὸ τοῦ ἀπ᾿ ἄλλου*, à diripiendo dicta, de qua Plin. lib. 11. cap. 74.

Mullus

Mullum.] Genus marini piscis & fluuiatilis, qui quòd gemina barba insignitur, barbatulus, barbo, vel barbatus dicitur. Huius mentio est apud Plin. lib. 9. cap. 17. & 32. ca. 11. quomodo differant inter se fluuiatilis & marinus, notent curiosi.

Sargus.

Sargus.] Sargus piscis, de quo iam antè, in mati nascens Ægyptiaco, vt est apud Festum: qui teste Plin. eum quem Lucarium nominant, comitatur: & illo cœnum fodiente, hic excitatum pabulum deuorat. Vnde hominem ex aliis laboribus sibi fructum & gloriam vsurpantem, & alienam, vt dicitur, messem demetentem, qui velint significari, sargum & mullum pingunt. Sequitur enim sargi reliquias mullus, atque vbi ille excitato abierit (fodere enim potest mullus) descendit & pascitur, vt retulit Pierius lib. 10.

Deserta curia.] Ironicôs dictum, pro decuria, vel auditorio deserto.

Lippo oculo.] Ipsemet Alciatus prouerbiale hoc dicendi genero Oculo lippo. interpretatur Pærgôn lib. 6. cap. 12. Vti tamquam lippo oculo, inquit, prouerbialiter dicitur de re qua carere non possumus, cum tamen damnosa nobis sit. Eleganter Plaut. ad seruos improbos traxit, quos quamuis Dominum decipiant, tamen retinet Dominus, & ut potest, eorum opera vitur, cum ut velit non possit. Eius carmen est in Persa:

Ego neque libenter seruo, neque sum hero ex sententia,

Sed quasi lippo oculo me meus herus vitur, manum

Haud abstinere quit tamen, qui imperet mihi.

Sed & apud eundem in Bacchidibus sic senex loquitur.

Lippo ille oculo seruus est simillimus, &c.

Lege Prouerb. Lippo oculo similis.

Curia. De curiæ nomine, si vacat, euolue caput 16. lib. 1. Ge- Curia:
nial. dierum Alexandri Neapolitani: non enim mihi vacat omnes minutias persequi.

Albu

Albutij ad D. Alciatum, suadentis, vt de tumultibus
Italicis se subducatur, & in Gallia profiteatur.

EMBLEMA CXLII.

*Quae dedit hos fructus arbor, caelo aduena nostro,
Veni ab Eoo Persidis axe prius.
Translatu facta est melior, quae noxia quondam
In patria, hic nobis dulcia poma gerit.
Fert folium lingua, fert poma simillima cordi,
Alciate hinc vitam degere disce tuam.
Tu procul à patria in pretio es maiore futurus,
Multum corde sapis, nec minus ore vales.*

Albutius
t.c.

Albutij, cuius hoc Epigramma est, Aurelij Iure confulti
meminit Alciatus ipse libro Prætermisforum 2. Legi apo-
logiam

logiam quandam eius nomine aduersus Petrum Stellam, & Logouallium legum doctores. Hic monet, vt Alciatus à tumultibus & factionibus Italicis sese submoueat, & florentissimam Galliam petat, in qua futurus sit commendatior. Sumit argumenti materiã à pomi Perfici trãslatione, quod in Perfide virulentum fuit, in Italia verò confitum, loci mutatione toxicũ habere desuit. Eodem modo si patriã relinquat, in extera regione admirabilem futurum Alciatam sperat: sicque tacitè alludit ad illud Euangelicum, Non est Propheta sine honore nisi in patria sua. Smile est quod Erasmus in quadam ad Alciatum epistola scribit: Pieratis erat, inquit, quòd patrię tuę potissimum bonum ciuem præstare volueris: sed Deus voluit eruditionem tuã vel in edito lucere pluribus. Nam virtutis splendor nescio quo pacto in sua cuique patria ferè obscurior obringit. Quod aper-
Locus ex Erasmi epistola.
Locus ex Alciati quadam oratione.

Rome Tibur amem, ventosus Tibure Romam.

Etenim non bene compositæ mentis argumētum est, cum quis huc atque illuc vagus discurret, nec quiescere potest. Caterum mihi excusatio est in promptu, notissimũque omnibus est, me, dũ bellicos tumultus subterfugio, tutamque studiis meis sedẽ perquiro, diutissimè esse peregrinatum, Principumque iussionibus huc atque illuc agitatum, certam sedem tenere non potuisse. Idem Oratione Ticinĩ habita sic: Quamplurimi vestrum optimè sciunt, vt belli calamitatibus eiectus, relicta patria trãs Alpes profectus sum: ibi professorio muneri addictus, aliquot annos summa cum gratia moram traxi: quod an illorum humanitati tribuam, an qualibuscunq; nostris studiis, non satis scio. Tria certè magnifica hac in disciplina tribus in celeberrimis gymnasiis mihi cõtigerunt, quæ nescio (quod citra arrogãtiam dictũ sit) an cuiquam alij: primũ vt Auenioni, cum nunquam ad eam diem cathedram ascendissem, stipendium sexcentorum mererer, & ætate longè impar, senioribus tamen æquarer: alterum in Biturigibus, quorum liberalitate magistratus Christianissimi, ipso Rege adiuuante, secundo quàm eò venerã anno duplicatũ mihi est honorarium, & mille ducẽtiq; præstiti

Locus è
Paulo Io-
uio.

Perfica
Fyrus yn-
de.

tertium est, quòd tam à longinquis partib. in patriam ab excel-
lentissimo Duce nostro accersitus, Senatoria dignitate ornatus,
hanc accessione ne quidē cogitans, tantū abest vt petierim, sum
cōsecutus, haētenus ille. Nec verò pratermittā hoc Perfici sym-
bolū à Paulo Iouio explicati in eo Dialogo qui est De notis ar-
morū & amoris, cū inscriptione. *Translata proficit arbor*, ipsiq; Al-
ciato ascribi. Sed & pomum Perficū notā fuisse eius qui in alio
cælo melior sit, tradit Pierius lib. De sacris Ægypt. literis 54.

Qua dedi thos.] Cū Perfæ aliquando in Romanos bellum
gererent, multis in locis Italiae Perfica implantarunt, quæ in
Perfide venenum præsentaneum ferunt. Hac tādē arbore ho-
stes extinctum iri sperabant: sed in Italia mutato solo naturam
etiam mutauit, qua in op̄ione est Columel. vbi refert,

— pomis cū barbarā Perfis

Miserat, vt fama est, patriis armata venenis:

At nunc expositi paruo discrimine lecti,

Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Id non videtur Plinio verisimile lib. 15. cui tamen aduersantur
Galenus, Paulus Ægineta, Plutarchus, & alij.

Martial. 13. Perfica nux.

Vilia maternis fueramus præcoqua ramis,

Nunc in adoptiuus perfica cara sumus,

Translatu facta est melior.] Quasdam arbores mutare naturam
pro regionum varietate, testis est Plutarch. eo libro quem in-
scripsit, De facie quæ apparet in orbe Lunæ.

De perfica
ardore.

Fer saluum lingua.] Plutarch. commentario. De Iside & Ofiri-
de, Perficam arborem Isidi consecratam fuisse scribit, quòd ling-
uæ folium habeat, fructū cordi similem. Eius hæc verba sunt:
τῶν δ' ἐν αἰγύπτῳ φυτῶν μάλιστ' αὐτῆ δειῶ καὶ διηρώδαα λιγυρὶ τοῦ
περσίου, ὅτι καρδία μὲν ὁ καρπὸς αὐτῆς, γλωττῆ δὲ τὸ φύλλον
ἰοικν ἄδιν γδ ὡν αὐθροπὸς ἔχην πίκυκι θεώτερον λέγει, καὶ μάλι-
στα τοῦ περὶ θεῶν, ἄδὲ μάλιστα ῥοπήν ἔχει πρὸς ἀνδραμονίαν διὰ τῆ μι-
νῆς τὸ χρησιμεῖον ἐν ταῦτα κατιόντι παρηγγυῶμαι, ὅσια φρονῶν, ἰ-
σχυμα λιγυρ: De stirpibus Ægyptiis maximè consecratam
Deæ aiunt Perseā: quòd eius fructus cordis, foliū linguæ specie
referat. Nā eorum quæ in hominem cadere possunt, nihil diui-
ni⁹ est oratione, præcipuè verò de Diis: neq; vlla res alia maius
ad felicitatem affert momentum. Itaq; hîc præcipitur ei qui sit
oraculū aditurus, vt sanctè pieque sentiat, & modestè loquatur.

Tu procul à patria. Virgiliana imitatio è 10. Ecloga.

Tu procul à patria (nec sit mihi credere) tantum

Alpinæ, ab, dura niues. —

Princeps subditorum incolumitatem procurans.

EMBLEMA CXLIII.

*Itaque quoties conturbant aequora fratres,
 Tum miseros nautas anchora iacta iuuat:
 Hanc pius erga homines Delphin complectitur, imis
 Tutius ut possit figier illa vadis.
 Quam decet hac memores gestare insignia Reges,
 Anchora quod nautis, se populo esse suo!*

Epigraphe similis mihi videtur sententiæ Marcellini Am-
 miani, qui 29. lib. grauer pronunciauit, Imperium curam
 esse salutis alienæ. Principes enim debent habere perspectum se
 esse minimè natos esse, sed sui populi cōmodo & vtilitati. Pli-
 nius libr. 18. ait, Delphinum futuram tempestatem præfagire.

Quo

Delphin
φ. αὐτῶν ῥω-
π.

Quocirca vt φιλάνθρωπ. si nauem ventis agitata offenderit, tutius vt figuratur, anchorā quasi humano quodam instinctu dirigit. sic Princeps quisque suorum maxime studiosus esse debet, potissimum verò saeuente tempestate & impetu belli, vel etiam infortunio quodam alio impendente, ne Reipub. status possit aliquo modo perturbari, aut etiam comminui. Caterum Delphinum anchorā illigatum pro insigni & stēmate publico gesserunt olim nonnulli Principes & Imperatores laudatissimi, vt Augustus Cæsar, T. Vespasian. Seleucus & Nicanor: nostroque sæculo Ald. Manutius, nobilis apud Venetos typographus: qua de re est elegantissima παραβασίς in Prouer. Festina lente, apud

Delphinus
alligatus
anchoræ.

Erasmum. Nostri etiam tēporibus Gallici Imperij Thalassiar- chus, id est: Admiralius, in signe hoc cir cumfert, vt nuper laudatus ille nostrorum patrum ætate Philippus Chaborius. In scuto

Anchora
Thalassiar-
chi Galli-
ci.

Vlyssis Delphinum depictum fuisse scribit Plutarch, ad finem disputationis, qua quærit, Vtra animalium plus rationis habeant, an terrestria, an aquatilia. Apponam & id Xenophont. è 3. π. μ. μ. vbi facit Socratem disputantem cum Dionysiodoro:

Præclarus
locus Xe-
nophonis.

Quam ob causam, inquit, Homerus appellat Agamemnonem ποιμὴν λαῶν: nisi quod vt pastor suarum ouium curam habere debet, quo habeant quæ sunt ad victum necessaria, sic etiam Principem curare est necesse, quæ populo expediant? Nō enim tantum laudatur Agamemnon vt κρατὶς ἀρχαῖος, sed maxime vt βασιλεὺς ἀγαθός, qui non se modo bene regeret, sed etiam suis felicitatis causa esset. καὶ γὰρ βασιλεὺς αἶψα ταῖς ἀρχαῖς ἐκωτῆ καλῶς ἐπιμελῆται, ἀλλ' ἵνα καὶ οἱ ἐλλείβεροι δια τῆς, ὑπάρχουσι Rex non eligitur vt sui curam habeat, sed vt per ipsum qui eum elegerunt, in felicitate viuant,

Titanus.

[Titanij fratres.] Venti qui Titanes dicuntur, à patre Titano Saturni fratre, Gigātes robustissimi, qui pro ventis vsurpantur à Poëtis, — miseros Epitheton conueniens, vt illud est Lucani, lib. 8. — miseros fallentia nautas

Anchora
quid.

Sidera non sequimur: — Anchora iacta iuuat.] Prouerb. Anchorā sacram soluere. Fuit autem anchora præsidij & salutis typus, Pierius lib. 45. Hierogl. Ad gloriam & felicitatem retulit Pindarus 6. Isthmiorum: Si quis, inquit, hominum sumptu & labore diuinas virtutes exequitur, Deus illi amabilem gloriam præstat, & ἴδῃ πρὸς ἑλπίαν βέλλῃτ' ἀγυρῶν δειότιμ' ἰών: id est, Felicitatis iacit anchorā diuino honore auctus. Quid si huc reuocemus anteu Plutarchi monitum è vita Solōnis: quo loco dicit, Senatu velut anchora

firmari ciuitatem? Memini & Euripidem in Hecuba, Polydorum
 gentis familiae que sua anchoram nominare, *ὅς μόνος αὖτις*
ἄριστος ἔμεινεν: qui iam solus generis superest anchora nostri. Ari-
 stides oratione Panathenaica prima, dicit Græcos omnes vbi
 vitos fuisse in portu quodam duabus nixos anchoris, quasi sic-
 mino fuitos præsidio,

In Senatum boni Principis.

EMBLEMA CXLIIII.

Dialogismus.

EFFIGIES *manibus trunca ante altaria diuim*
Hinc resident, quarum lumine capta prior,
Signa potestatis summa, sanctique Senatus
Thebanis fuerant ista reperta viris.
Cur residenti? quia mente graues decet esse quieta
Iuridicos, animo nec variare leui.
Cur sine sunt manibus? capiant ne xenia, nec se

*Pollicitis flecti muneribusve sinant,
Cecus at est Princeps, quod solis auribus absque
Affectu, constans iussa Senatus agit.*

Fons Em-
blematis.

IDagalma Iudicum Thebanorū è variis auctoribus peti pos-
sile scio. Certè Plutarchus attigit libro De Iside & Osiride:
quod idem Sermonè 44. Stobæus retulit ex eodem Plutarcho,
his verbis: *ἡν ἰσθὰς εὐνὴν εἰσὶν ἀνανεώματα δινάτων ἀγρίων, ἡ δὲ
τὸ ἀρχαῖον μῦθος τοῖς ἄλλοις, ὡς ἀδελφεὺ ἀμαρτῶν δινάτων ἡν
ἀν-ἡν ἰσθὰς εὐνὴν εἰσὶν ἀνανεώματα δινάτων ἀγρίων* id est, Thebis imagines cōspiciuntur Iudicum
manibus carentes: at summi Iudicis imago conuiet oculis: eò
quòd iustitia nec muneribus capi, nec hominum vultu flecti
debeat. Alciatus ipse Oratione quadam in laudem Iuris ciuillis
hæc ait: Chrysiippus Iustitiæ imaginem ita expressit, vt puellari
virginis forma, aspectu vehemènti, luminibus oculorum acer-
rimis conspiceretur, quòd videlicet iudicem incorrupto esse
iudicio, sanctum, leuèrum, contra improbos inexorabilem, vi-
ac maiestate æquitatis, veritatisque terrificum esse oporteat.
Quapropter memoriæ est traditum, magistratum statuas à
Thebanis ita solere formari, vt sine manibus essent: Principum
verò clausis oculis, nimirum eam iustitiæ naturam esse osten-
dentes, vt incorrupta sit, nec pretio precibusve, aut alienæ vlli
voluptati cedat. Non verebor in vsum rapere meum quæ re-
tulit auctor industrias, multæque lectionis, Alexand. ab Ale-
xand. lib. 3. Thebani, inquit, vt incorruptam iustitiam signarent,
nec variari gratia, Iudicum imagines sine manibus, Principis
verò sine oculis in foro proposuere, vt signis ostenderent, Iudi-
ces affectibus capi non oportere, causaque definita damnatos
vndecimuiris pœnis afficiendos tradebant. Certè legibus diui-
nis & humanis iudices à muneribus capiendis abstinere debēt:
iccirco hic truncis manibus pinguntur, quod non prætermisit
Pierius lib. Hieroglyph. 35. Præles ipse captus est oculis, ne af-
fectu quodam moueatur, siquidem, vt ait Cicero Officiorum 3.
neque contra Rem, neque contra iusiurandum ac fidem ami-
ci causa vir bonus faciet, ne si iudex quidem erit de ipso ami-
co. Ponit enim personam amici cum induit iudicis. Nam si om-
nia facienda sint, quæ amici velint, non amicitia tales, sed con-
iurationes putandæ sunt, quocirca non oculis vtatur, sed auri-
bus, ne citò moueatur: & cum ipsi dicenda est sententia, memi-
nerit se Deum habere testem, id est, mentem suam, qua nihil

Locus ex
Alciati
oratione.

Cur sedent
iudices.

ipse dedit homini diuinius. Adhęc omnes sedent, quòd animus eorum debeat esse optimè compositus, nec hinc atque hinc flucti, quod est leuitatis : sedendo etenim & quiescendo sit anima prudens, ait Philosophus. Eustathius ad Iliad. §. notat statuas Minervæ olim omnes sedentis specie fieri solitas. Interdum enim sedere idem est quod consilium capere, vt apud Plautum is qui nimio plus sapere se sedentem asserit. Vulgarumque est illud, Romanus sedendo vincit, id est consultando. Pierius libro 43. Lubens huc referrem quę de iustitię imagine olim à Carneade expressa Gellius adnotavit lib. 14. c. 4. sed quia liber est in omnium manibus, facillè transeo. Velim potius id observari diligenter, quę concisè lib. 14. Histor. var. scripsit Ælian. Olim apud Ægyptios eisdem fuisse iudices, qui sacerdotes erant : quorum Princeps natu proximus in omnes statuendi ius habebat: quem omnium optimum atque æquissimum esse oportebat. Is circa collum imaginem è sapphiro gemma confectam gestabat, quę Veritatis nomine nuncupabatur. Atqui, ait ille, Iudex veritatem non tam in lapide sculptam aut expressam circumferre, quàm in animo mentęque insitam & infixam habere debet.

Cur resident.] Cicero ad finē præmij Dialogi De claris orat. Sed quo, inquit, facilius sermo explicetur, sedentes, si videtur, agamus. Cum idem placuisset illis, tum in propatulo confedimus, hæc ille. Personæ Dialogorum sedere vel dicuntur, vel intelliguntur: Dicuntur quidem in libris Oratoris, in quæst. Acad. in lib. De nat. Deorum, in Phædrō Platónico : Intelliguntur libris De finibus quatuor, in Lælio, in Catone, & multis Platonis Dialogis. Certè M. Tullius videtur semper ambulare, cum Peripateticum agit, vt §. De finib. 1. De diuinat. 1. De legib. aliàs, vt Academicum, vult sedere, quo significet aliquid stabilius disseri. Constat ex veteribus iudices sedere solitos, cum quid statuendum esset. Ita enim Iustinianus in Nouella 8. De iudicibus: Sedebunt autem, ait, hi pedanei iudices continuè & nunc in regia basilica, in quibus & tunc domunculis iudicabit, &c. Idem in Nou. Vt ab illustrib. & qui super eam dignit. Secundum quod, ait, datum est eis super hoc priuilegium, ne cogantur aut sedere cum iudicibus cum iudicant, aut stare rursus tanquam litigantes. Marcianus l. 7. D. Quod met. caus. Confestim autem pro tribunali te sedentem adiit. Sic in l. 2. D. Ad Senat. Tertyll. sedere dicitur Prætor. Confestim autem sic erit accipiendum, vbi primum potuit, id est, Prætoris copiam habuit

Sedere
quid hæ-
beat my-
sterij.Iudices
cur se-
deant.

huic rei sedentis. Et in l. 7. D. De in integ. restit. Confestim autem pro tribunali te sedente adiit. Bonitacius in cap. fin. De sentent. & re iudic. in v. 1. Sententia, ait, quam scriptam edi, à iudice litigatoribus non recitari, vel quam ab ipso stando, non sedendo proferri contingit, nullius penitus est momenti. Gellius lib. 7. De Scipione: Et quodam die, ait, ius in castris sedens dicebat. Plinius lib. 5. Epist. Sedebant iudices, centumviri venerant, obseruabant aduocati silentium longum, &c. Cicero pro Rabir. Accusauit de pecuniis repetundis, iudex sedi. Ad hanc verò rem Piautus in Mostellaria;

Nimio plus sapio sedens.

Affectus
sedati in
iudiciis.

Quia mente grauis.] Huc illa Callistrati verba aptanda, quae habentur l. 19. D. De offic. Praesid. Sed & in cognoscendo, ait, neque exandescere aduersus eos quos maior putat, neque in precibus calamitosorum lacrymari oportet. Id enim non est constantis & recti iudicis, cuius animi motum vultus detegit. haec ille.

Munera
non debet
à iudici-
bus.

Cipiant nexima.] Prohibetur enim 1. & 6. Deuteronomij. Ecclesiast. 42. & Prouerb. 24. multisque aliis in locis. Refert Plinius 8. Epist. Iulium Bassum accusatum repetundarum, quod in Bithynia quaedam munera ab amicis prouincialibus accepisset. Lex enim dona & munera à magistratibus accipi, imò vetit & quid emi vetat, nisi victus quotidiani causa. Hoc tamen addamus licet: Non in totum xeniiis abstinere debet proconsul, (ait Vlpian. in l. 6. de offic. proconsul.) sed modum adiicere: vt neque morose in totum abstinere, neque auarè modum xeniorum excedat, qua de re verba haec sunt Seueri & Antonini: Quantum ad xenia pertinet, audi quid sentimus. Vetus prouerbium est: *ἔτι πάντα, ἔτι πάντοτε, ἔτι παρὰ πάντων.* Nam valde inhumanum est à nemine accipere, sed passim vilissimum est, & per omnia auarissimum, &c. Quae ratione Plin. Epist. 5. ad Seuerianum, ait in causis agendis & exercendis iudiciis non modo pactione, dono, munere, verum etiam xeniiis se semper abstinuisse, vbi rectè subiicit oportere quae sunt inhonestà parumque decora non quasi illicita, sed quasi pudenda vitare. Sic Spartian. tradit Pescennium Nigrum salaria iudicibus è publico dari voluisse, ne cui essent oneri: adiecitque iudicem nec dare debere, nec accipere.

Cacus at est Princeps.] Oculus in Hieroglyph. pro gratia, seu, vt ita dicam, fauore usurpatur, vt tradit lib. 33. Pierius. Non est quod

quod suspicionibus aut coniecturis aliquid vspiam tribuat ipse iudex, nec litigantium verbis hæreat, sed probationibus manifestis veritatem inuestiget. Quod eleganti complexus est monosticho Poëta nescio quis:

Μηδὲ δ. νλω δὲ ἀσπρίν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς:

Ne de lite pronuncies, nisi utramque partem prius audieris: Decretum id dicitur proprie quod causa cognita pronunciat a iudice: nec enim decretum dici potest nisi utraque audita parte. Tertullianus Apologeticò: Respondendi, altercandi que potestas patet, quando nec liceat inauditos & indefensos omnino damnari. Huic contuenit l. i. Cod. de condemn. reis: & veterum consuetudo qui reos nisi auditos condemnabant, quoniam qui auditi non essent, pro indamnatis habebantur; ex Lycurgi legibus; ut tradit Val. Max. cap. de Sapietèr dictis & factis: Trinum id è Solonis Elegiis:

Ἀρχὸν ἀκούε κτὲρ δικίως κ' ἀδίκως.

Magistratum gerens audi & iusta & iniusta.

Quod solis auribus absque Affectu.] Memini legere me, Athenienses iudicia de cædibus habituros, ad Areopagum, Martis vicum, ire noctu solitos: usque qui causas dicerent, affectibus abstinendum fuisse testatur Hocrates Areopagiticò: Nolebant enim iudices miserabiliùm personarum intuitu, vocis que leuocinio, quod magnas ad fleendum, petturbandumque vires habet commoueri. Longè alia Romanorùm consuetudo fuit, qui quocunque modo iudices ad iracundiam vel misericordiam fledebant: quod Cicero facere solet in perorationibus: Celebre est exemplum Sergij Galbæ, qui reus à Libone trib. pleb. accusatus, quod prætor contra fidem Lusitanos quosdam interfecisset, cum nihil haberet quo se purgaret, paruos suos liberos flens commendare cœpit: quo facto ita iudices permotus, ut nihil in eum grauius statuerint. Hanc rationem producenti reorum liberos Fabius libr. 6. capit. 2. memorat, ut & Val. Max. 8. cap. 1. eamque ter vsurpatam memini à M. Tullio, nempe pro Flacco, pro Sylla, pro Sestio. Idem in Planciana sic: Non opibus contendo, non auctoritate, non gratia, sed precibus, sed lachrymis, sed misericordia, mecùmque vos simul miserimus & optimus obtestatur patres: & pro vno filio duo partes deprecatum; pro Fronteio: Tendit ad nos virgo vestalis manus supplices easdem, quas pro vobis Diis immortalibus tendere consuevit: caute ne periculosum superbùmque sit, eius vos obsec-

crationē repudiare, cuius preces si Dij aspernarentur, hæc salua esse non possent. Quibus ex locis intelligimus quàm graues illæ motuum faces admoueat, vt iudicum animos ad lenitatem & misericordiam impellat.

Consiliarij Principum.

EMBLEMA CXLV.

HEROVM genitos, & magnum fertur Achillem
 In stabulis Chron erudisse suis.
 Semiferum doctorem, & semiurum Centaurum,
 Assideat quisquis Regibus, esse decet.
 Est fera dum violat socios, dum proterui hostes:
 Estq; homo, dum simulat se populo esse pium,

CHiron Centaurus Saturni & Philyræ filius (inde Philyrides à Poëtis dictus) superiore sui parte homo, equus inferiore, datus creditur Achilli pædagogus, sub quo disciplinas liberales excepisse tradunt. Vt enim ait Homerus, fecit eum oratorem verborum, factorem verò rerum: id est,

— Ἰδὸς ἄμυναι τὰ δὲ πάντα

Μύθων τε ῥητῶν ἑμείαι, προμηθεύρατε ἔργων.

Ferina in Chirone natura variis modis exponitur è Mythologis: sed hîc notantur maximè Principum Regumque consiliarios: qui ferinam quidem & plusquam belluinam naturam referunt, cum suo principi prava consilia suggerunt, vt populares suos pecuniis emungant, vel suo commodo, Reipubl. procurent incommodum. Speciem humanitatis habent, cum iustitiæ & pietatis imagine populum sibi deuinciunt. Quod ipidem explicatum est ab ipso Alciato lib. 9. Parergôn, cap. 13. his omninò verbis: In Græcis auctoribus annotau, à Chirone Centauro Achillem, aliòsque Regum filios eruditos fuisse fingi, quòd soleant doctores & consultores Principum natura quidem feri esse, & promptum ad asperiora ingenium habere: humanitatem verò in speciem tantum præ se ferre. Idem disputat Machiauellius, auctor Italus (de quo quid ego cum aliis multis in totum sentiam, nihil habeo dicere, nisi quòd existimem cum in ciuibus negotiis alioqui perspicacem, & magni certè ingenij virum, sed in quo tamen parum aut nihil planè fidei esset & veræ religionis, vt eius scripta quardam testantur.) ille itaque ferè sic disserit capit. 18. eius libri, quem de Principe lingua sua edidit. Primum quidem Principi fidem hosti & aliis cum quibus rem habet, seruandam esse dicit, sed ea tamen lege, ne obesse possit. Si quid enim noxæ importatum iri ob fidem datam Princeps metuat, ei suadet ad fraudem & astus esse recurrendum. Doctè perspicuè concertationem omnem legibus vel fraude institui atque perfici: has quidem hominum esse, hanc verò belluarū. Sed quia interdum leges non satis esse firmæ ac stabiles videantur, inclinandum animum ad dolos ille præcipit: Principem enim decere, vt humanã & belluinam naturam præ se ferat. quod à veteribus figmento quodam expressum notat in Achillis educatione, quem è Chirone Centauro institutum tradunt, vt significarent Principem quemcunque hac natura duplici præditum esse debere. È belluis autem duas in primis proponendas, Leonem nempe & Vulpem: illum quidem viribus, hanc astu & vafritie permultum valere illum, vt incau-

Ferina Chironis natura quid.

Machiauellius Italus.

tus est, non rarò se in retia temerè conicere: hanc, quia, non factis virium habeat, fallacis, uti. Quibus argumentis, parum quidem Philosophicis, ne dicam impiis, Principem eum qui res magnas & periculosas aggrediatur, easque turò ad exitum perducere velit, fraude instructissimum esse debere, docet non tam *πλιττωσ κόρυς*, quam *ἄθεσ*.

Huc ferè pertinet Ciceronis illud ex primo libr. Offic. Duobus modis fit iniuria, aut vi, fraude: fraus quali vulpeculae, vi leonis videtur: sed fraus odio digna maiore.

Genitos.] Liberos.

Magni cognomē qui bus tributum.

Magnum Achillem.] Diximus in superioribus, magni cognomen paucis quibusdam, & iis illustribus, tributum esse, ut Alexandro, Pompeio, & aliis. Plutarch. in Pompeio.

Centauri qui.

Semiferum Centaurum.] De Centauris ea mihi minimè repetenda sunt, quæ studiosè tradit Palæphatus eo, quem scripsit, libro De non credendo fabulis. Id dumtaxat è Plinio, lib. 7. cap. 56. Pugnare, inquit, ex equo, Thessalorum inuentum est, qui Centauri appellati sunt, hinc nata fabula, quòd bifformes dicantur, *διγυῖς* ab Hæcrate, inferiori parte referentes equum, superiore hominem. Dicuntur autem Centauri, *κένταυροι*, stimulatores, à *κοντέω*, stimulo. sic enim & *ἵπποκονταίρον*, equorum stimulatores Luciano nominantur, id est, equites, nec modò qui vehuntur equis, sed qui sunt assueti prædis: quales sunt & aulici permulti, & alij quidam reguli, ut & vicani illi præfecti qui apud nos honorifico nomine Gentiles homines appellantur. Aliunde ducit etymon centauri Tzezēs 7. Chiliad. Historia 99. nimirum à *κοντέω καὶ κόρυς*, sed nihil ad hoc nostrum argumentum.

Opulentia tyranni, paupertas subiectorum

EMBLEMA CXLVI.

HUMANI quod splen est corporis, in populi re

Hoc Caesar fiscum dixerat esse suum.

Splene aucto reliqui tabescunt corporis artus.

Fisco aucto arguitur ciuica pauperies,

Similitudine ostendit opulentiam tyranni, causam esse subdi-
 storu inopia. Ut enim in corpore humano si splen sit auctior & eius
 & tumidior, tabem & maciem ceteris partibus inducit. Ratio-
 officium.
 nem adfert Aristot. in problem. Quod splen multam ad se tra-
 hit materiam, que transire in alimentum debebat. Costat enim,
 ait ille, homines pauci splenis pingues effici. Splen autem vi-
 scus est in sinistra animalis parte, succos ad se attrahens crassos
 & melancolicos in hepate genitos. Lienem Latini vocant, de

Traiani
dictum.

quo Galenus lib.4. De usu partium cap. 15. Id verò Traiani Caesaris apophthegma fuit : si quidem fiscum lienem appellabar, quòd eo crescente reliqua membra tabescerent. Magno certe regni & Reipubl. malo Princeps auarus nascitur, cui nimirum census publici, & vectigalia plus æquo placeant. quo fit, ut miserima plebecula cogantur ad egestatem & extremam pauperiem, cum tyrannus in suorum possessione violenter intruit, eorumque peculium depeculatur. Cerratim è doctis illud Tyberij celebratum est : Boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere. Quo damnabat tyrannos illos *δηροκόπους*, qui suis abradunt quicquid possunt, & sic importunius in fiscum suum conuertunt, ut à misera plebecula non pellem modò, sed & carnes ipsas detractas velint. Eandem sententiam, sed aliis verbis expressam ab Alexandro Macedone, literis proditam habemus. Huic enim cum displicerent exactiones, eorumque potissimum qui à subditis ampliore, vectigalium redditus, quam per fortunas hominum liceret, extorquebant, apud suos dicebat, *κηπρὸν μισῶ τὸν ἐκρίβαν ἐπιμένοντα τὰ λάχανα*, Oritorem odi qui radicibus herbas conuellit, atque ab ima stirpe arbores excidit. Artaxerxes Longi manus dicebat, Addere quam auferre magis esse regium : Ptolemæus Lagi filius, Ditare quam ditem esse, còuenientius esse regi. Notum illud, Lucri bonus est odor ex re qualibet. Sed ad illustrationem hæc quæ sequuntur, placuit adicere. Theodoricus scribens ad Marcellum Aduocatum fisci, apud Cassiodor. Variar. lib. 1. Epist. 22. Non quoties superes, ait, sed quemadmodum vincas inquirimus: non quæras de potestate nostra sed de iure victoriæ: quando laudabilius à parte fisci perditur, cum iustitia non habetur. Nam si dominus vincat, oppressionis inuidia est: æquitas verò creditur, si supplicem superare contingat. Et lib. 4. Epist. 37. Crementa fiscalium tributorum iustissimo sunt pensanda iudicio: quia seruiuentium imminutio est huius illationis accessio, quantumque pars illa proficit, tantum se hæc à firmitate subducit. Sed à nobis, qui fisci utilitatem stabili volumus diuturnitate consistere, excludenda est dispendiosa semper enormitas, ne augmento suo tumens summa deficiat, incipiatque magis deesse, quia immaniter visa est accreuisse. Rectè itaque idem Cassiodorus. libro 1. Fit interdum causa mala fisci, ut bonus Princeps esse videatur. Rarò enim (ut eiusdem Cassiodori verbis utar) utrumque sub admiratione perfectum est, ut & fiscus cresceret, & priuata utilitas nulla damna perferret. Et Alciati lib.

Locus
præclarus
è Cassio-
doro.

Lib 1.

Parer

Parergon. 8. c. 6. notanda hæc Pliniana ex Panegyrico ad Traianum. Quæ præcipua tua gloria est, sæpè vincitur fiscus: cuius mala caussa nunquam est, nisi sub bono Principe. Iulius Capitolinus in M. Antonini vita: fisco in caussis compendij numquã abicere fuit. Eutropius & Sextus Aurelius in Constantij, seu Iuliani vita: Pompeia Plotina, incredibile dictu est, quantu auctore gloriam Traiani: cuius procuratores cum calumniis promeritas agitarent, adeo vt vnus ex iis diceretur locupletu quem ita conuenire, Quæ habes? vnde habes? pone quod habes: illa coniugem corripuit, atque increpans, quod gloriæ suæ esset inuictus, talem postea reddidit, vt exactiones improbas detestans, fiscum lienem vocaret, quod eo crescente reliqui artus abesceunt. Et hæc quidem bonorum Principum exempla sunt. Hædenu Alciatus.

Locus ex
Alciati
Parergo.

Fiscum.] Fiscus, receptaculum nummorum est, proprieque principis, l. i. §. hoc interdictum, D. ne quid in loco publ. Res fiscales, ait Vlpian. quasi propriæ & priuatæ principis sunt: à fisco, id est spoitulis, vt apud Asconium 2. Verrina, quæ nummorum receptacula sunt ad maioris summæ pecunias capiendas. Et hoc confiscare deflexum verbum, pro deferre ad fiscum principis. Et apud Sueton. in Augusto confiscata bona, quæ fisco sunt aduicata. Aerarium verò publicum est, populique Romani, quod Plinius Iunior testatur in panegyrico.

Fiscus
quid.

Argumentum ciuica pauperies.] Contãs Imperator Romanus dicebat opes publicas melius à priuatis pluribus haberi, quàm in tantum Principis claustrum reseruari. Nec alienum est ab eo quod ad Nicoclem scripsit Ifoocrates: σημεῖον ἔστιν, inquit, σοι τοῦ κατὰ λαοὺς ἔχειν, καὶ τῆς ἀρχομένης ἑρᾶς ὑπεροτιρος ἢ αἰ σωφρονισμοῦ διὰ τὴν συν ἐπιμελίαν: Argumentum hoc tibi sit imperij rectè honesteque administrati, vbi videris eos, quibus præes, tua diligentia curaque locupletiores & ditiores factos,

Quod

Quod non capit Christus, rapit fiscus.

EMBLEMA CXLVII.

*Exprimit humentes, quas iam madefecerat ante
Spongiolas, cupidi Principis arcta manus.
Preuehit ad summum fures, quos deinde coercet,
Vertat ut in fiscum quæ male parta suum.*

Commen-
tum Prin-
cipum au-
rorum.

PRincipes autari eos publicis & maximis functionibus præficiunt, quos ingeniosos & strenuos esse norunt: qui h ali- quando ad rem plus æquo attentè publica in priuatū transfundant (quales potissimum solent esse qui fisci rationes tractant) ita ut populū & regiones sibi commissas expilent, sæpenumero damnantur capitis, maleque parta bona fisco addicuntur, suntque tanquam spongiæ, quæ pro arbitrio nunc humectantur, aut

presunt. Exempla quampurima sunt in monumentis antiquitatum, sed & in nostris Galliarum annalibus; quae non placet huc adducere, quod perita sunt. Satis autem nunc erit subiicere quod Suetonius de Flauio Vespasiano scripsit: Solus est in quo merito culpatur pecuniae cupiditas, inquit: non enim contentus octavus & amilla sub Galba vectigalia reuocasse, noua & grauiam addidisse: uariationes quoque uel priuato pudendas propalam exercuit. Creditur etiam procuratorum rapacissimum quemque ad ampliora officia ex industria solitus promouere, quod locupletiores mox condemnaret: quibus quidem uulgò pro spongiis dicebatur uti, quod quasi & siccos madefaceret, & exprimeret humentes. Caeterum neminem latere uelim epigraphen huius tetraſtichi tractam esse ex causa xvii. q. 7. cap. Maiores, sic enim scriptum reperio: Maiores nostri ideò copiis omnibus abundabant, quia decimas Deo dabant, & Caesari census reddabant: modò autem quia discessit deuotio Dei, accessit indictio fidei. Nolumus partiri cum Deo decimas, modò autem tollitur totum. Hoc tollit fiscus, quod non capit Christus.

Locus è Pontificis iure.

Principis arcta manus.] Alludit ad illud Ouidianum:

An nescis longas Regibus esse manus?

Prouerbium, Longae Regum manus, fortè non malè, arcta manus sumetur pro auara & rapaci.

Prouchit fures.] i. depeculatores. Furum enim nomen generis est.

Principis

Principis clementia.

EMBLEMA. CXLVIII.

*Vesparum quòd nulla unquam Rex spicula figet,
 Quodque alyis duplo corpore maior erit,
 Arguet imperium clemens, moderataque regna,
 Sanctaeque iudicibus credita iura bonis.*

Vespa pro
 apibus 2-
 busue.

Apum na-
 tura.

Vesparum vocabulū pro apum nomine hic sumi κατὰ φύσιν; docti quidam homines coniciunt. Alij non minus eruditi citra figuram id scribi arguunt. Harum itaque hanc natura est, ut quem sequantur, Principem habeant alius proceriorum, & quasi honore potiorum, qui quamquam imperium et alias habeat, aculeo tamen caret: quod his testatur verbis Basilii homilia 8. in Hexaëmeron: ἔστι κεντρὸν τῆ βασιλείᾳ μάλιστα,

ὅσα ἔχρηται τότε πρὸς ἄμωσαν. νόμοι τινὲς εἰσὶν ἅτοι τῆς φύσεως
 ἁγῆται, ἀργὸς εἶναι πρὸς τιμωρίαν τὸς τῶν μεγίστων δυνάστεων
 ἐκείνωνται. 1. Regi apum aculeus est, sed eo ad ulciscendum
 non vitur. Sunt hæ naturæ leges nō scriptæ, vt quisque maxi-
 ma est potentia præditus, ita tardum ad puniendum esse oportere, hæc Basil. Eadem ferè retulit D. Ambros. Hexaëmer. lib. 5.
 cap. 20. Aelian. historiæ animal. 1. & 5. Dio Chrysoptom. Orat.

de regno, 4. Sed audiamus Principem Stoïcorum Senecam. Sic enim lib. De clementia : Maiorem potestatem non oportet esse noxiam, si ad naturæ legem componitur. Natura enim commēta est regem, quod ex aliis animantibus licet cognoscere, & ex apibus, quarum regi amplissimum cubile est, medioque ac tutissimo loco. Et ibid. Præterea insignis Regi forma est, dissimilique cæteris, tum magnitudine, tum nitore. Hoc tamen maxime distinguitur. Iracundiſsimæ, ac pro corporis captu pugnantissima sunt apes, & aculeos in vulnere relinquunt: Rex ipse sine aculeo est. Noluit illum natura nec sæuum esse, nec ultionē magno constaturam petere, telumque detraxit, & iram eius incantem reliquit. Exemplum hoc magnis Regibus ingens est. Est enim illi mos exercere se in paruis, & ingentium rerum documenta minima agere. Pudeat ab exiguis animalibus non trahere mores, cum tanto hominum moderatior animus esse debeat, quanto vehementius nocet. Vtinā quidem eadem homini lex esset, & ira cum telo suo frangeretur, nec sæpius liceret nocere quàm semel, nec alienis viribus exercere odia, hæc ille. Et hoc optimo Principi symbolum propositum est, vt inter alias virtutes, quibus opus habet ad suæ Reipubl. administrationem, nihil animi moderatione habeat antiquius. Etenim eius aucto-ritas & agendi facultas, etiam si maior sit quàm in aliis, minimè tamen lauire debet, nisi quibus præest, terrificum se præbere. Nam inter virtutes alias, quæ Principem maximè deceant, clementia est. M. Antonius, qui Philosophi cognomen non ab re est consecutus, nihil quicquam esse dicebat, quòd Imperatorē Romanum magis deceret, quàm clementiam: eamque ob causam neque in rebelles suos sauitum voluit. Rectè apud Claudianū Theodosius Honorio filio salubre hoc consiliū ingerit:

Su pœus in primis: nam cum vincamur in omni

Munere, sola Deos æquat clementia nobis.

Quid. 1. de Ponto eleg. 3.

Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox

Quique dolet, quoties cogitur esse ferox.

Clementia
 vera prin-
 cipis vir-
 tus.

Tulij Cæ-
saris cle-
mentia.

Boni pii-
que impe-
ratores.

Compertum est Cæsarem Iulium Deorum numero ascriptum, quòd clemens ac placabilis in eos fuerit, à quibus iniuriâ bel-
lis ciuilibus acceperat. Eadem virtus Augustum consecrauit: Pii
cognomen dedit, aiosque permultos immortalitate donauit. Pii
Pyrrhi Epitoxæ laudatur animi moderatio, qui iuuenes, à qui-
bus inter pocula irrilus erat, & conuiciis impetitus, illæso
abire sinit, cum vnus ex iis respondisset id vini causa conti-
gisse. Celebratur eò plus Augustus Cæsar, cuius gratiâ cum Se-
natus iis adempturus esse ius testandi, qui eum contumeliis &
probris affecissent, non est passus id decerni, vt est apud Sueto-
nium. Eam ipsam patientiam initio imperij finxisse Tiberium,
testis est Cornelius Tacitus. Nam libellos famosos & dicta in
se mordacia dissimulauit, eorumque auctores ad cognitionem
vocari noluit. Vsurpabat enim illud sæpenumerò, In libera
ciuitate liberas etiam linguas esse debere: & si quâdo hæc aper-
ta fenestra esset, nullas aitas in Senatu fore lites, & acculandi
occasiones. Magas Poëta quidam in ludis publicis Philemonem
perstrinxerat. Is cum venisset in Philemonis potestatem, statim
ministro cuidam Philemon præcepit aperta voce, vt male dico
caput gladio amputaret: sed clam, vt nudo ense ceruices attrin-
geret, moxque vt eum illæsum abire sineret, ei que daret nuces,
talos, pilam, & alia quædã ludicra. Quibus ille Princeps aper-
te indicabat, se aculeum quidem habere, sed eo vt minime
velle: deque potentiore maledicere, magis esse puerorû quam
virorum. Eam regiam virtutem vt actionibus aliis permul-
tè heroicis, sic rescripto egregiè probarunt Theodosius, Ar-
cadius, & Honorius, cuius rescripti ad Rufinum hæc formula:
Si opprobrium ex leuitate processerit, negligendum: si ex furo-
re & infania, condolendum: si ab iniuria, remittendum.

Salu-

Salus publica.

EMBLEMA CXLIX.

PHOEBIGENA erectis Epidaurus insidet aris
 Mitis, & immani conditur angue Deus.
 Accurrunt aegri, veniatq; salutarifer orant,
 Annuit, atque ratas efficit ille precor.

Asclepius insignis Medicus, Dianę precibus Hippolytum Ascula-
 pius cur
 Ab equis discerptum in vitam reuocauit: quàm ob rem Iu-
 pier iratus eum fulmine percussit. Post mortem Deus est habi- Deus ha-
 bitus.
 tus, & sub serpentis imagine diuinis honoribus affectus. Adhuc
 tali cultus effigie Romam graui pestilentia laborantem dicitur
 liberalisse, ad quam tandem deductus est à fano sibi sacro, quod
 erat quinque millibus à Epidaurò passuum. Historiam hanc su-
 sius petraçant Valer. Max. c. De mirac. lib. 1. Plin. 24. c. 4. Diuus
 Aug. De ciuit. 3. c. 17. meminit & Lactantius variis locis, ex quo
 notum illud Sereni:

*Qui colis Aegeas, qui Pergama, quique Epidaurum.
 Qui quorundam placida tectus sub pelle draconis
 Tarpeias arces, atque indita templa petisti,
 Depellens tetros praesenti numine morbos.*

Serpens **Hoc** serpentis inuolucro nihil aliud verius & expressius intelli-
 quid. gi datur, quam Seruator noster Christus, verus animarum no-
 strarum Aesculapius, & salutis humanae vindex, qui sub serpen-
 tis figura in deserto à Mose legislatore appensus, omnes om-
 nium morbos & vulnera sanitati restituit, & in cruce tandem

Serpens, **omnes** noxas & crimina expiauit. Ceterum non immerito sa-
 salutis sym- **lutis** noxam serpens sibi videtur vindicasse, à quo nimirum multa
 bolum. in humanum genus remedia proficiunt, qua de re pluribus
 lib. 16. De sacris Aegyptiorum literis Pierius. Aesculapium etiam,
 praeter alios, Medicorum praesidem Plutarch. Sympos. 9. quaest.
 10. tradit. Sed occurrit interea mihi locus è 2. Artemidori lib.

De somniis: qui ait, per Aesculapium in templo erectum, & in
 basi stantem, significari quoddam bonorum praesagium. Qui si
 moueatur, aut accedat, morbum & pestem portendit: tum enim
 maxime hominibus eo Deo est opus. His autem qui aegrotant,
 salutem praedicat. At non videtur omittendum, quod veterum
 monumentis proditum est. In numo Antiochi Soteris, SALVS
 Dea Romanis habita pingebatur forma mulieris, habitu regio
 sedentis pateram tenentis, iuxta quam erat ara, & ad aram in-
 uolutus anguis caput attollens. Plerique nostra aetate viri eru-
 diti coniiciunt ab Alciato hic tacitam esse factam allusionem
 ad Ambrosianum illum anguem, qui Mediolani visitur in mar-
 morea columna erectus ipsa aede D. Ambrosij.

Epidaurus.] Ab vrbe notissima Peloponnesi in sinu Saronico
 ex qua in serpentis imagine Romam adductus creditur. Pro-
 pertius:

*Est Deus extinctum Cressis Epidaurus herbis,
 Restituit patrijs Androgeona focis.*

Lege Ouid. lib. 15. Metamorph.

Annuit, atque ratas.] Ouidium imitatur 1. Fastorum:
Efficiatq; ratas vtraque Diva preces.

Respublica liberata.

EMBLEMA CL.

CÆSARIS exitio, ceu libertate recepta,
 Hæc ducibus Bruiis causa moneta fuit.
 Ensculi in primis, queis pileus insuper astat,
 Qualem missa manu seruitia accipiunt.

Occiso in Senatu Julio Cesare à Bruto, Cassio, & cæteris Numisma
 coniuratis, ij ceu libertate populo restituta, fabricari nu- M Bruti.
 missa voluerunt, in quo sculpti erant duo pugiones adiecto
 pileo. Pugio eadem patratam omninò significabat: pileus verò
 libertatem, vt refert Dion. lib. 47. Vulgare olim prouerbiù fuit,
 Vocare ad pileum; cuius meminit Noctium Atticarum 7. c. 4.
 Gellius & Macrobius 1. Saturnal. Aurelius Victor scribit, mor-

Pileus, si-
gnum li-
bertatis.

tuo Nerone sic cunctas prouincias, omnemque Romam exul-
tasse, vt plebs induta pileis manumissionum, tanquam seuo exē-
pta dominio triumpharet. Compertum habemus libertatis in-
dicium pileum fuisse: vnde & qui serui libertate donabantur,
pileum gestabant raso capite. Longum esset auctores huc ad-
uocare, qui longè multi idem tradiderunt.

Seruitia

Missam manu seruitia.] Serui manumissi, liberi facti, aut libertate
donati. Seruitiorum nomen pro seruis, præter ceteros in Cati-
linario vsurpat Sallustius, & Cicero sæpè.

In vitam humanam.

EMBLEMA CLI.

*PLVS solito humana nunc desle incommoda vita,
Heraclite: scateret pluribus illa malis.*

*Turrisus, si quando aliàs, extolle cachinnum,
Democrite: illa magis ludicra facta fuit.
Interea hac cernens meditor, qua denique tecum
Esne fleam, aut tecum quo modo splene iocer.*

Heraclitus quoties domo egrederetur, ineptias humanas Heraclitū
Herus &
ritus De-
mocriti, fletu solebat excipere, quod omnia illi misera & deploranda viderentur: contra Democritus eadem de causa ridebat, quod humanas actiones ludicras & stultas conspiceret: qui si hodie reuiuiscant, ampliore quidem & vberiorē vel luctus vel risus materiam offendent, quàm vnquam antea, cum omnia in dies deteriora fiant, quando enim vberior victorum copia? quando maior auaritiæ patuit sinus? Verè Horatius:

*Damnosa quid non imminuit dies?
Actus parentum peior auis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosorem.*

Dubium itaque relinquitur, vtrum sequi sit satius, cum sit vtrūque nec planè tutum, nec omninò probatum. Seneca in lib. De tranquillitate vitæ, l. c. 15. opinionem Democriti meliorē fuisse, & ad imitandum accommodatiorem, quàm Heracliti fletū, ait. In qua sententiā fuit etiam Satyra 10. Iuuenalis. Sed præstat audire Philosophum eundem lib. 2. De ira, sic disputantem: Heraclitus, quoties prodierat, & tantum circa se malè viuentium, imò malè pereuntium viderat, flebat: miserabatur omnium qui sibi læti felicisque occurrebant: miti animo, sed nimis imbecillo & ipse inter deplorandos erat. Democritum contra aiunt nunquam sine risu in publico fuisse: adeò nihil illi festiua videbatur eorum quæ seriò gerebantur. Vbi isti hinc iræ locus est? Aut ridenda omnia, aut flenda sunt. Non irascitur sapiens peccantibus, quare? quia scit neminem nasci sapientem, sed fieri: scit paucissimos omni æuo sapientes euadere, quia conditionem humanæ vitæ perspectam habet. Nemo autem sanus naturæ irascitur. Quid enim si mirari velit non in syluestribus domis poma pendere? quid si miretur spineta sentesque non vili aliqua fruge compleri? Nemo irascitur, vbi vitium natura defendit. Placidus itaque sapiens & æquus erroribus, non hostis, sed corrector peccantium, hoc quotidie procedit animo: Multi mihi occurrunt vitio dediti, multi libidinosi, multi ingrati,

*Pulcher
Senecæ
locus,*

multi auari, multi furii ambitionis agitati, Omnia ista tam pro-
pitijs aspiciet, quàm ægros suos medicus. Cæterum Emblemata
sumptum est ex incerti Poëtæ Græci Epigrammate, quod eius-
modi est:

Typus
Emblema-
tis.

Τὸν βίον, ἠράκλειτε πολὺ πλείον ἢ πρὶν ἔσῃς
Δάκρυε, νῦν ἢ βίῳ ἐστ' ἰλιαιότερον.
Τὸν βίον ἄρτι γέλασθ' ἀμύκροισι τὸ πλείον ἢ πρὶν,
Νῦν ὁ βίῳ πάντων ἔσθ' ἰλιαιότερον.
Εἰς ὑμῶν δὲ καὶ αὐτὸς ὄρων τὸ μεταξὺ μισθῶν
Πῶς ἅμα σοὶ κλάσσω, πῶς ἅμα σοὶ γιλάσω.

Heraclitus.

Heraclite.] Heraclitus Philosophus Ephesus, cuius vitam re-
pete ex Laërtij lib. 9.

Extolle cachinnum.] Deride, naso suspende adunco. Cachin-
nus, fictum vocabulum est à sono risus. Est enim risus elatus, &
solutus, Persius 1. Satyra:

Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.

Democri-
tis.

Democrite.] Democritus Abderita fuit; de quo Plinius variis
locis, & lib. 9. Laërtius. Gelatinum fuisse cognominatum ob ri-
sus petulantiam notant veteres plerique. Iuuenalis:

Perpetuo risu pulmonem agitare solebat

Democritus.

Splene iocer.] Abundè rideam. Lien siue splen, sedes est risus.
Persius Satyra

— sum petulanti splene cachinno.

Ære quandoque salutem redimendam.

EMBLEMA CLII.

*Et pedibus segnis, tumida & propeudulus aluo,
 Hac tamen insidias effugit arte fiber.
 Mordicus ipse sibi medicata virilia vellit,
 Atque abiicit, sese gnarus ob illa peti.
 Huius ab exemplo discas non parcere rebus,
 Et, vitam ut redimas, hostibus ara dare.*

A Pologus est Æsopicus de Castore, quem proditum est in
 venatione deprehensum suos sibi testes abscindere, atque Castoris
 seu fibri
 tollertia,
 eos proicere, gnarum se eorum præcipuè causa peti: Idque si-
 gnat, ἐπιτῶν αὐθρόπων αἱ φρόνιμοι ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ὀ-
 ἕκτε λείπον, τῆ χρημάτων πιεῖνται, hoc est, Viros prudentes sine

Aristippi
cautio.

salutis gratia non debere ullam pecuniam rationem habere, id est, non egrè ferendam esse pecunię iacturam. Potissimum verò urgente necessitate non magni est ducendum, nummorum dispendium facere, si modò vitæ hoc pacto, possit consuli. Id Aristippus suo exemplo demonstravit, qui cum in eadem nauis se cum piratis versari cognouisset, suas omnes pecunias de industria in mare proiecit, imprudenter se id fecisse simulans præuiderat enim se ab iis quibuscum nauigabat, spoliatum, & in aquas propter pecuniam præcipitem datum iri. Ut itaque abesset effectus, causam sustulit. Idem Crates Thebanus cum thesaurum sponte perderet, Hinc abite, ait, malæ diuitiæ: satis enim est à me vos demergi, quàm ego à vobis ipse. Simile quid apud Plutarch. traditur de Philoxeno, qui cum opulentissimam hereditatem hæctus esset, & pistiferas aduenarum delicias obseruasset, Per Deos, inquit, me illa non perdent, sed ego illa potius. *μὴ τοὺς θεοὺς ἐμὲ τὰ ὅσα τ' ἀγαθὰ οὐκ ἀποδίδωμι, ἀλλ' ἑγὼ τὰ ὅσα.* Non secus quàm Catullus ille, de quo Satyra 12. Iuuenalis, qui maximo in discrimine tempestatis, partem suarum rerum quibus nauis onerabatur, proiecit in pelagus, quo nauis facta leuior, commodiùs portum appelleret.

*Accidit & nostro similis fortuna Catullo,
Cum plenis fluctu medius foret aluens, & iam
Alternum puppis latus euertentibus undis
Arboris incerta, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cæpit cum ventis, imitatus Castora, qui se
Eunuchum ipse facit, cupiens euadere damno
Testiculorum, adeo medicamentum intelligit inguen.*

Cui potest esse affine Ouidianum illum primo de Remedio

*Vt corpus redimas, ferrum patieris & ignes,
Arula nec sitiens ora lauabis àqua.*

Vt valeas animo, quicquam tolerare negabis:

At pretium pars hæc corpore maius habet.

Huc confer Adagium, Pax redimenda.

Propædulus.] Propter pedum tarditatē, & ventrem pendulum

Mordacius.] *Μόρδαξ*, morsicatum, mordendo. Id tamen Plinius

Contro-
uersum, an
siber tibi
telles ex-
scindat.

negat lib. 32. cap. 3. non enim testes eorum, quæ vocantur Castorea, ab ipsis amputari censet, ex Sextij cuiusdam rei medicæ diligentissimi scriptoris sententia, sed paruos esse substrictoque & adherentes spinæ, nec adimi sine vita animalis possunt. Sic Alianus historiæ animal. lib. 6. cap. 33. ait à Castore causa

ab insequentibus venatoribus, cur tam cupidè petatur, non
 ignorari: circo mordicus ipse premens vsque incumbit ad eli-
 cendos testes, quousque absciderit, & sic eos abiecerit, tam-
 quam homo summa prudentia in latrones incurrens, quæcum-
 que poterat, ad se redimendum exponit. Quòd si posteaquam
 erectus & ex periculo seruatus fuerit, ab insectantibus iterum
 vigeatur, hic sese alleuans, atque quamobrem insequi vterius
 pergere non debeant, causam ostendens, ad reuertendum,
 quod tam ea parte, quam expetunt, careat, venatores inducit.
 Sæpe etiam nunc testiculis præditus, cum à venatorum conspu-
 tu se longissimo cursu remouerit, eam partem desideratam
 in astute comprimit & occultat, vt non habere visus insecta-
 tores fallat, hæc ille ferè. Sed & Apul. lepidissimè in lib. 1. Asin.
 ait, apud quem Socrates quidam loquens de Moroë anu saga,
 Amatorein, ait, suum, quòd in aliam temerasset, vnico verbo
 mutauit in feram Castorem: quòd ea bestia captiuitatis me-
 tuens, se ab insequentibus repræcisione genitalium liberat, vt
 illi quoque simile quod Venerem habuit in aliam, proueniret.
 Sed referam huc historiam nobilem Constantini Manassis ex
 Annal. quòd ad hunc locum faciat: Michaëlus quidem Impe-
 rator audita tyranni ferocia, impetu, defectione, suamet sponte
 throno Imperiali cessit, hoc ipso facto diuinis Christi iussis sa-
 tisfaciens, & erga persecutorem non aliter sese gerens, atque
 castor siue siber facere consuevit. Legimus enim in priscis illis
 monumentis eorum, qui de animalibus scripsere, sibrum ani-
 mal esse, quod in vtroque viuat elemento, & testes habeat ar-
 reendis quibusdam morbis sanè grauibus conducibiles. Quod
 cum plerique venatores norint, animal canibus longè velocis-
 simis insectantur. Huius pugnæ causam cum ipse siber etiam
 cognitam habeat perhibent eum morsu resectos testes abieci-
 re, atque ita currentem saluti suæ consulere: quo facto venato-
 res feram persequi desinant. Sic nimirum Michaëlus quoque
 volens Imperium resignauit Leoni belluinis moribus & indo-
 le ferina prædito, qui oriundus erat ex Armenia, &c. Commo-
 de obtulit sese mihi aliis implicato, & ad alia cogitanti, locus
 ex Amiano Marcelino, ex 17. lib. quo loco fastuosus Rex Sa-
 uor Constantio Imperatori suadebat, vt regni partem vixò ce-
 deret: Postremò, inquit, si morem gerere suadenti volueris re-
 ÷, contemne partem exiguam semper luctificam & cruentam,
 & cetera regas securus: ac prudenter reputans medelaram
 quoque artifices yrere nonnunquam & secare, & partes coz-

Locus
Apulij.

Ex Con-
stantino
Manasse,
historia de
Michaële
Imper.

Ex Amian,
Marcel.

porum amputate, vt reliquis vti liceat integris: hocque bestias
facilitate, quæ cum aduertant cur maximoperè capiantur, illud
propria sponte amittunt, vt viuere deinde possint impauide.
Hæc Ammian. quo manifestè allusum constat ad Castorem.

Medicata,

Medicata] Medicinis apta, vt apud Martialem, medicata po-
cula: medicata vina, apud Columellam lib. 1. cap. 6.

— ad eò medicatum intelligit inguen,

Vt paulò antè Iuuenalis. Has partes Castoris genitales, vocant
medici Castorea, quæ medentur multis morbis, vt vertigini,
tremulis neruorum vitiis, paralyticis, iis qui affecto sunt sto-
macho, ischiadicis, aliisque. Quidam referunt, post genitalium
amputationem, si Castor iterum petatur à venatoribus, erigere
se, & ostendere nihil expectandum ampliùs.

Sese gnarus ob illa peti.] Verba Plinij sunt lib. 8. cap. 30. quod
easdem partes sibi ipsi Pontici amputant fibri, periculo vigen-
te, ob hoc se peti gnari.

Aera.] Pecunias: materia pro materiato.

Vitam vt redimas.] Vt quæ, apud Saluianum, contemptis di-
uitiis vitiis non succubuerunt, auri & argenti cupiditate non
victi, sparsis, quod dicitur, redemerunt crimina nummis.

Cum larvis non luctandum.

EMBLEMA CLIII.

*Aeacida moriens percussu cuspidis Hector,
 Qui toties hostis vicerat ante suos;
 Comprimere haud potuit vocem, insultantibus illis,
 Dum curru & pedibus neclere vincla parant.
 Distrabite ut libium est; sic cassi luce leonis
 Connellunt barbam vel timidi lepores:*

Id sumptum esse liquet ex Homericæ Iliados χ. Græci Hectorem ab Achille iam interfectum circumstantes impetebant, & mortuo insultabant, nec erat quisquam qui extincto vulnus non infligeret. Sic enim Homerus:

Locus
 Hometi,

— ἄλλοι δὲ περιδραμον ἢ εἰς ἀχαιῶν,

οἳ καὶ θήσαντο φῦν καὶ εἰς ἀγῆτων

Ἐκτορ & οὐδ' ἄρα οἱ τίς ἀνονητί γε παρίσθι. hoc est,

At reliqui Græci accurrunt cinguntque cadaver,

Hectoris eximiam speciem formamque stupentes:

Nec tamen astitit exanimis sine vulnere quisquam.

Cæterum videtur distichon Emblematis tertium è quodam incerto auctore petitum, cuius quale est Epigramma:

Βάλλετε νῦν μετὰ πόντων ἕμον δέμας, ὅττι καὶ αὐτῶ

Νεκροῦ σῶμα λίσσεται ἐφ' οὐβίζουσι λαγῶσι.

Quod sonat,

Post mortem, Dani, nostrum configite corpus:

Et lepores audent cæco insultare leoni.

Verba sunt Hectoris à Græcis bigis rapti, quibus timiditatem & μικροψυχίαν ab ingenuis bellatoribus omninò alienam perstringit. Allusum est autem ad proverbia, Iugulare mortuos &

Non male-
dicendum
mortuis.

Mortuo leoni lepores insultant: & Cum larvis luctari. Quibus monemur, ne quid maleficientiæ in vita functos effundamus: aut iis obloquiamur. Quemadmodum enim in bellis maxime ridiculum est & inauditæ cuiusdam feritatis argumentum, si quis prostratos atque iam interemptos feriat, aut quoquo modo afficiat: sic intemperantiæ est, & certè dementiae maxime, mortuos iniuriis probriisque lacerare: ut sunt qui vel libris editis, vel priuatis aut publicis colloquiis priscorum, aut etiam clarorum viroꝝum dogmata reuellunt, & nigro dente lacerant. Laërtius Chilonem ait vetuisse de mortuis male loqui: quòd ignauium videretur eos incessere lingua, qui respondere non possent, ac turpe esset cum vmbꝝ & larvis luctari, nam id est sepultum quodammodo refodere. Philostratus Alianum scitè coërcuit qui accusationem cuiusdam tyranni, sed iam mortui scripserat. Institutum istud tuum laudarem equidem, ait ille, si viuum accusasses, viuentem namque tyrannum incessere, viui esse duco, at mortuo insultare, cuiusvis. τὸ δὲ ἐπὶ τῷ νεκρῷ, πικρὸν. Sic Munatius Plancus cum audisset in se orationes quædam factas ab Afrinio Pollione, quas tamen nollet ante mortem edere, cum mortuis non nisi larvas luctari respondit. Contra Leptinem Demosthenes ait, Nemini mortuo maledicendum esse. Refert Zonaras Annal. 3. cum Eudoxie Heraclij Imperatoris funus efferretur, Epiphaniam filiam quòd spuisset in cadaver, viuam rogo impostam & exustam fuisse.

Lycurgus, qui cadauera hostium nudari vetuerit, re-
 profectò, quippè qui humanitatis memor esset. Vituperatur
 vir alioqui magnus, Alexander Macedonius, qui cada-
 veribus pontis loco vltus dicitur. Et Verris crudelitas à M Tul-
 liano accellitur 7. Verrina, quòd nauarchos innocentes non modò
 priuauisset, sed & eorum cadauera sepelienda non priùs pa-
 reatibus reddidisset, quàm ab eis certam mercedem accepisset.
 Hæc Homer.

Ὀὐκ ἴστω κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν οὐ χετέα ἀδοῦναι
 Non sanctum est viris interfectis insultare.

Virgilius vndecimo.

Quodam cum victis certamen & aethere cassis.

[Qui toties socios, toties perterruit hostes.] Ouidiana est imitatio, ex primo De arte:

Qui toties socios, toties perterruit hostes.

[Dum curris.] Hector ab Achille interemptus, bigis alligatus
 Troiæ mœnia. Virgil. 1. Aeneid.

Tercium Iliacos raptauerat Heclora muro,

Cass luce leonis.] Lumine priuati. Lux pro lumine, & lu- Barbam
 pro vita vsurpatur. vellere.

[Luce leonis.] Alludit ad illud, barbam vellere, quod
 signum est. Persius Satyra 1.

In Cynico barbam petulans Nonaria vellat,

& Horatius primo Sermonum;

Barbam tibi vellunt

Laici pueri.

De

De Mortē & Amore.

EMBLEMA CLIIII.

Errabat socio Mors iun̄cta Cupidine: secum
 Mors pharetras, paruis tela gerebat Amor.
 Diuertere simul, simul una & nocte cubarunt:
 Cæcus Amor, Mors hoc tempore cæca fuit.
 Alter enim alterius malè prouida spicula sumpsit,
 Mors aurata tenet ossæa tela puer.
 Debuit inde senex qui nunc Acheronticus esse,
 Ecce amat, & capiti florea ferta parat.
 Ast ego mutato quia Amor me perculit arcu,
 Deficio, iniiciunt & mihi fata manum.

*Parce puer, Mors signa tenens victricia parce;
Fac ego amem, subeat fac Acheronta senex.*

Viciardinus libello quodam Italico, quo res quasdam memoratu dignas, easque veteres & nouas, tum etiam alibi festiuas & ioculares, exscripsit, hoc carmen ab Alciato fuisse scriptum testatur, quo tempore in Italia vehemens pestilentia ita grassata est, vt permulti iuuenes extremum vitæ diem clauserunt, & senes ferè illasi atque incolumes permanserint. Quod facile mihi probari potest. Sed tamen Emblematis huius materiam video sumptam esse ex antiqua Græcorum fabula, quam Gallicis scriptis mandauit Ioannes Marius. Illustrationem Gallix scriptor sua ætate nobilis. Figmento enim lepido sanè ac festino tradit, cur plerique senes amoris placido succumbant, quibus potius de fato imminente cogitandum erat: contra iuuenes immatura morte decedant, quorum potius fuerat hilarem vitam ducere, & amorem consecrari, habita præsertim ætatis ratione.

Ex Guiciardino detecta Emblematis verissima origo.

Ioan. Marius Belga.

Hoc expressit non inconcinnè aliquis, sed ἀνόνημῳ:

Ferè locum horroris plenum, varique timoris,

Et Mors, & penna præpete venit Amor.

Dum trepidant animis ignita Cupidinis arma,

Mors capit, & Mortis frigida tela puer.

Hinc enata lues nostros irrepit in annos:

Hinc amat ipse senex, hinc perit omnis amans.

Ioachimus Bellatus.

Nec verò pigebit ascribere Ioachimi Bellacij Eppigramma in hanc sententiam, quod in eius tumulis & poematis Latinis aliquando legisse me memini:

Maturunt arma inter se Mors atque Cupido:

Hic falcem gestat, gestat at illa facem.

Assicit hæc animum, corpus sed conficit ille.

Sic moritur iuuenis: sic moribundus amat.

Et secat hic iugulos, oculos excæcat & illa:

Ille vt amare docet, sic iubet iste mori.

Disce hinc, humana quæ sint ludibria vitæ:

Mors thalamum sternit, sternit Amor tumultum.

Tu quoque disce tuas, Natura, inuertere leges:

Si pereunt iuuenes, depereuntque senes.

Mors aurata.] Ab effectis & consequentibus Morti ossæ tela

Ossæ tela mortis. Senex Acheroticus

tribuantur: Cupidini verò aurata, quòd delectet, videantur-

que

que mente captis in aliquo esse pretio. *senex Acheronticus.*
Hunc loquendi modum videtur ex Plauto mutuatus, apu-
quem senex Acheronticus capularem & morti proximum
significat.

Ast ego mutato.] Adolescentis est prosopopeia de Amo-
conquerentis, quòd ab eo mortifero telo sit affectus. Et sanè se-
rè fit, vt immodicus amor in iuuenibus mortè arcessat: quo-
potius imprudentiæ & insanix iuuenili quàm, Cupidinis sagi-
tis ascribendum est.

Hec Acheronta.] Quid Acheron significet, explicat Plutarch.
Consolatione ad Appollonium, & lib. De primo frigido.

In formosam fato præreptam,

EMBLEMA CLV.

*Cur puerum Mors ausa dolis es carpere Amorem,
Tela tua vt iaceret, dum propria esse putat?*

Eiusdem est argumenti cum superiori, quo deflet cuiusdam formosæ virginis immaturum obitum. Increpat itaq; mortem tanquam huius funestissimi mali causam, nimirum quæ Amori dormitanti tela detraxerit; quo effectum est, ut postmodum lethiferis pro blandis lætissq; vteretur. Quod quidem sæpenumerò contingit, vel cum puellæ amore captæ desperantes expirant, mortemque spontaneam aliquando malint, quàm ab aliqua spe incerta ac dubia lactari diutiùs; aut cum corporis aliqua ægitudine, vel causa alia minimè cognita, quo tempore de coniugij negotiis agendum erat, antè mori discant, quàm vivere inceperint. Sic enim amor ille cæcus reuera & impatiēs, imò verò exspes, corripere tela mortis dicitur, cum iuenculæ illæ teneræ & delicatæ aut se falli sentiunt, aut nihil spei fore intelligunt in eo quem ardenti animo concupiuerunt. Memini me aliquando epigramma lusisse in gratiam nobilis cuiusdam adolescentis, qui magno suo dolore amicam, lectissimam primæque nobilitatis iuenculam, præmatura morte sibi ereptam, lugebat: cuius carminis hæc fuit pars quidem:

Puellarum
mors p:æ-
prope. a.

*Ah virgo infelix, quid te Libitina trucidat
Tam cito, formoso digna puella viro?
Invidit thalamo tumultus, quo tempore primas
Coniugij telas ipse parabat Amor.
Sic penetrabilius telum fuit istud Amoris:
Mors aberat, mortem cuspide fecit Amor.
Sic male suadus Amor, Mortis qui spicula dirus
Arripuit, quando lethifer omnis erat.
Sed nil nos questusque iuuant, mollesq; susurri;
Virgo iaces, thalamis aptior vna tuis.
Quàm miserè ante diem Parcarum flamine rapta
Conderis, in tumulto digna puella thoro!*

In mortem præproperam,

EMBLEMA CLVI.

QVI teneras forma allexit, torsitq; puellas,
 Pulchrior & tota nobilis urbe puer,
 Occidit ante diem, nulli magè stendus, Arestii,
 Quàm tibi, cui casto iunctus amore fuit.
 Ergo illi tumulum tanti monumenta doloris
 Astruis, & querulis vocibus astra feris.
 Me sine abis, dilecte? neque amplius ibimus unquam?
 Nec mecum in studijs otia grata tere?
 Sed te terra teget, sed fati, Gorgonis ora,
 Delphinésque tui signa dolenda dabunt.

D Eset amici cuiusdam præmaturum obitum, eumque com-
 mendat à vultus dignitate, nobilitate generis, & amoris
 cum Arestio adolescente æqualitate: huncque Arestium præ cæ-
 teris

teris tanti infortunij luctus debere persequi ait: quippe qui cum eo & studiis, & vitæ necessitudine fuerit maximè coniunctus, necesse tanti luctus, vt benevolentia memoriam superstitem profert hoc cænotaphio, epitaphio, sub quo Delphinum & Gorgone imagines emineant. Delphin quidem $\epsilon\lambda\acute{\alpha}\nu\delta\rho\omega\pi\omicron$, & hominum amasius, hic notam amicitia præfert. Gorgoneum Medusæ caput pro mortis signo apud quosdam vsurpatur, proque stupore & admiratione $\alpha\nu\alpha\acute{\iota}\delta\eta\sigma\iota\omega$ inducente, vt apud Pierium lib. 16. Hieroglyph. diligenter explicatur. Philostratus de Perseote: $\epsilon\delta\mu\alpha\tau\iota\varsigma\ \gamma\omicron\gamma\gamma\epsilon\varsigma\ \epsilon\chi\omega\rho\ \alpha\pi\acute{\omicron}\theta\epsilon\iota\tau\omicron\nu\ \mu\eta\ \epsilon\nu\tau\upsilon\chi\acute{\omicron}\nu\tau\epsilon\varsigma\ \alpha\nu\tau\omega\ \lambda\alpha\iota\ \lambda\acute{\iota}\delta\iota\gamma\mu\alpha\tau\iota\alpha\iota$: Seposito Gorgonis terriculamento, ne homines lapidecerent ipsi occurrentes. Heliodorus historiae Æthiopicæ 4. $\epsilon\delta\epsilon\sigma\pi\iota\tau\omega\ \gamma\omicron\gamma\gamma\epsilon\varsigma\ \theta\iota\alpha\sigma\kappa\mu\epsilon\lambda\acute{\iota}\eta\ \mu\epsilon\gamma\alpha\lambda\acute{\omega}\ \eta\tau\iota\tau\omega\ \alpha\tau\omicron\pi\omega\tau\epsilon\rho\omega\nu\ \epsilon\zeta\upsilon\tau\iota\gamma\epsilon\iota\ \mu\epsilon\gamma\alpha\ \alpha\nu\epsilon\ \epsilon\gamma\gamma\iota\omega$: Illa autem non secus quàm facie conspecta Gorgonis, aut alio terrifico monstro, altum vociferata est.

Nulli more stendus.] Horatianū istuc imitatur è 1. Carminum:

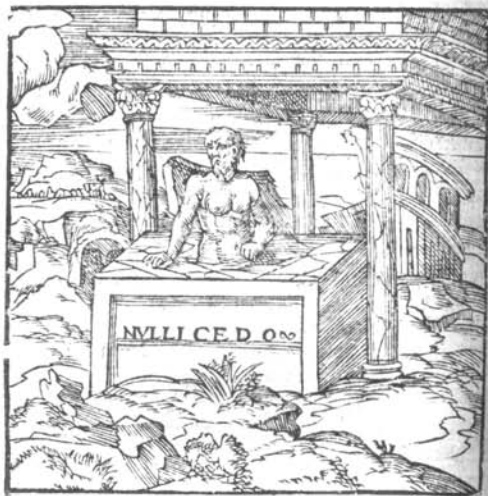
*Multus ille quidem flebilis occidit,
Nulli flebilior quam tibi Virgili.*

M m 2

Terminus.

EMBLEMA CLVII.

QVADRATVM infoditur firmissima tessera saxum,
 Stat circubata super pectore imago tenus,
 Et sese nulli proijctur cedere, talis
 Terminus est, homines qui scopus vnus agit.
 Est immota dies, praefixaq; tempora fati,
 Deq; ferunt primis vltima iudicium.

Mors in-
uitabilis.

Hic Termini pictura nihil vlli concedentis, mortem signi-
 ficat, quæ inuitabilem habet in res quascunque necessi-
 tatem: ad quam cum peruenimus, tum solent hominum qui
 superstites sunt, liberae de nobis esse opiniones atque iudicia.
 Quod enim vltima quæquæ & postremo facta, imò verò inter-
 dum cogitata tam lynceis oculis inspicere soleant, tamque secu-

tæ ac seuerè accipiantur, nostræ partes sunt, ne nostræ parte culpa in conficiendo vitæ huius nostræ cursu aliquid agamus, aut etiam moliamur, ex quo sinistri quidpiam de nobis homines iudicare possint. Quod facillè consequemur, si Terminum, id est, extremum vitæ diem perpetuò, aut quidem sæpe oculos ponamus, qui Terminus cum minimè cedat principibus etiam vitiis, de quibus mortuis tam intrepidè fama pronunciat, quid de nobis infima conditione hominibus existimandum? Quisquam suspicantur his verbis, Erasmi (vt loquuntur) immodestiam modestè carpi (quod coniectaneum an probare debeam, nondum scio) quòd in annulari digito Terminum depictum habuerit cū inscriptione, *N V L L I C E D O*: quasi significaret hoc symbolo in literarum cognitione se nemini cedere. Eam ob rem eum plerique fugillarunt, interque cæteros Caruaialus Franciscanus quadam Apologia in Erasmus: cuius hæc verba malo adscribere quàm aliquid de meo fingere. Malè habet Erasmus, inquit ille, quòd Ecclesiæ doctores & Evangelistæ ad numerum quaternarium sint redacti, quòd videat se non posse inter illos computari, neque credit se illis esse inferiorem, qui nulli cedit: hoc enim elogio sua scripta claudit Erasmus, Cedo nulli. Et, vt nemini fas sit ignorare hanc Erasmi præcipuam insaniam, apponit Dei Termini effigiem cera signatam, qui Deus nec ipsi quidem Ioui cedebat. Nonne hæc Erasmi insolentia omnes eius insolentias superat? Non cedis Erasme Budæo? nō cedis Capioni, Clitoueo, Pico, aut Angelo? Cedo, inquit, nulli. Non cedis Augustino, Ambrosio aut Hieronymo? Cedo nulli. Non Hilario, Cypriano, Lactantio, aut Origeni? nulli. O felix sæculum, cui talis homo datus est! Hactenus Caruaialus: cui vt affectibus plus quàm par erat indulgenti, quædamque animi impotentia debacchanti, animosè satisfecit Erasmus, his planè verbis: Vt doceat me discrucari, quòd non annumerarer quatuor Ecclesiæ doctoribus, profert symbolum annuli mei, in quo est figura Termini: adieci, *Concedo nulli Terminus*. Et est Iambicus dimeter: si inuertas, Throchaicus est totidem pedibus, *Terminus concedo nulli*. At in fusiis Termino habet, *ἡ γὰρ τέλει ἡ μὲν ἄρξ ἔστι*: item Latinè, Mors vltima linea rerum, indicans mortem nulli cedere, meque ipsum admoneo instare supremum vitæ diem, quemadmodum Prudent.

Instat Terminus, & diem

Vicinum sento iam Deus applicat.

Idque scripto quoque vulgato declaravi. Hic itaque Terminus

Qui l'vi-
uendo co-
gitandum.

Terminus
mors.

Erasmi Ter-
minus.
Caruaialus
in Erasmi.

Erasmi re-
sponsio ad
Caruaialu.

dicit omnibus, Concedo nullo, non Erasmus. At me ferociter appellat Pantalabus: Quid ais Erasme? non concedis Clitoveo, non Hilario, non Cypriano, non Budæo, non Nebriffensi, non Thomæ, non Augultino? Si vis ut meo nomine respōdeam, nemini non concedo. Si postulas ut Termini, i. mortis nomine, respondeam, dicam, Non concedo leonibus, non elephantis: non cedo Monarchis & summis Pontificibus: non cessi Prophetis & Apostolis: denique nec ipsi Francisco cessi. Eat nunc, & iacter Termini mei superbiam, hactenus Erasmus. Certè apud auctores colligere est, Terminum sublimitatis & gloriæ symbolum esse, atque etiã disciplinarum cognitionem interdum pro simbolo referre. De Termino plura Ouid. Fast. 2. D. Aug. De ciuit. Dei 4. c. 13. Gyrald. Syntag. 1. Quì enim strenuè decurso spatio in literis profecerit, & ad tranquillum iam vitæ portum applicuerit, vndecumque prudentissimus effectus, neque secundis intumescit insolenter, neque aduersis perturbatur, atque in vtramque fortunam ita se comparat, ut æquum & indomitum ad omnes casus animum præ se ferat. Pierius lib. 3. 8. & 49.

Stat cirrata.] Cirrati, sunt qui capillos habent cirratos, cincinnos calamistratos. Cirrus, ad contorquendos capillos comparatum instrumentum: quali in circum tortus.

Martialis 9. lib. 30.

Nec matutini cirrata caterua magistri.

Perfius Satyra prima:

Ten' cirratorum centum dictata fuisse

Pro nihilo pendis?

Terminus est talis.] Huc ænigma de Termino, apud Gellium lib. 12. c. 6. quod soluit Politianus in Miscell. c. 36.

Est immota dies.] Seneca Epist. Vnus dies de omnibus fert sententiam & Plin. hist. nat. 7. c. 40. Ita est profectò, alius de alio iudicat dies, & tamen supremus de omnibus. Quid enim huc ageram illud Pind. Olymp.

Αμείβαι δ' ἐπίλοιποι

Μαρτυρῆς σφόδρατοι.

Dies posteriores, testes sapientissimi.

Opulenti hæreditas.

EMBLÈMA CLVIII.

*PATROCLVM falsis rapiunt hinc Troes in armis,
 Hinc socij, atque omnis turba Pelasga vetat.
 Obtinet exuias Hæctor, Græcique cadaver,
 Hæc fabella agitur, cum vir optimus obit.
 Maxima rixa oritur, tandem, sed transigit hæres,
 Et coruis aliquid, vulturisque sinit.*

Patrocli sub falsis armis ab Hæctore interfecti, mythologi-
 cè historiam enarrat. Ut enim hoc mortuo Hæctor ipse
 eius exuias sibi retinuit, Græci verò corpus interemptum, vt
 sepulturæ beneficio donaretur, magna pecunia redemerent:
 sic diues postquam supremum vitæ diem clausit, concertatio-

Patroclus
 quid alle-
 goricòs.

nem, rixamque inter hæredes de possessione relinquit. unde vulturij illi, togatæque curiæ hospites, imò verò & ipsi rabulæ forenses partem prædæ aucupantur. Cadaver ipsum humo à sacerdotibus proprietatis ratione mandatum, impensarum aliquid funeris gratia facit. Itaque Patroclus diuitum est typus, qui falsis armis non propriis belligerant: id est, opibus & diuitiis, quæ externa non propria bona sunt. succumbit tandem & prosternitur, quòd eiusmodi præfidiis homo suam metiri felicitatem minimè debeat.

Falsis in armis.] Alludit ad illud Ouidianum:

Sive Menetidem falsis cecidisse sub armis.

Vultures
quid.

Exuias.] Hic exuias pro prædâ quæ hosti detrahitur, usurpat.

Et cornis aliquid.] Testamentorum captatores vulgata trãssatione vultures appellari obseruamus, quòd senibus orbis aut aliis sibi consanguineis, ceu cadaveribus inhient. Hinc illud Martialis:

Cuius vulturis hoc erit cadaver?

Et Seneca in Epistolis: At si hæreditatis causa id facit, vultur est, cadaver expectat. Et Dinarchus apud Plautum in Truculento:

— vide ut iam quasi vulturi triduo

Prius prædiuuant, quo die esurissent.

Illum inhiant omnes. —

Cicero pro Sextio: Exierunt malis omnibus atque execrationibus duo vulturij paludati. Intelligit autem Pisonem & Gabinium, quos inimicos sibi maximè infensos dicit. Apuleio togati vulturij, caussidici & patroni forenses sunt: in qua significatione hic accipi palam est.

Ami

Amicitia etiam post mortem durans.

EMBLEMA CLIX.

ARENTE M senio, nudam quoque frondibus ulmum,

Complexa est viridi vitis opaca coma:

Agnoscatque vices natura, & grata parenti

Officij reddit mutua iura suo.

Exemploque monet, tales nos querere amicos,

Quos neque disjungat fœdere summa dies.

De Græco Antipatri Epigrammate transtulit, cuius carmen est eiusmodi:

Typus Emblematis.

Ἄνω μὲ πλατάνιστον ἔφερ' αἰούουσα καλύπτει

Ἄμπιλον, ὀδυμένη δ' ἀμφιτίθηλα κόμη.

ἢ πρὶν ἡμῶς θαλάσσῳσι ἐνιδρυψασ' ὄροδ' ἀμνῶσι

Βιτρυάσι, ἢ ταύτης οὐκ ἀπιτηλοτέρῳ.

Τοῖσιν μὲν τοῖς ἴππεσιν ἀπὸ τῆς ἰσχυρίας,
ἢ τῆς ἀμείψασθαι καὶ ἕκαστος οἶδε μόνον.

Significatur autē hac vite vlmum vigore iam destitutam comprehendente ac sustinente (à qua nimirum ipsa prius cūm tenera esset , & quasi pubescens incrementi occasionem materiamque sumpserat) amicos nobis esse deligendos, qui nec temporum diuturnitate, nec locorum distantia, sed ne quidem post mortem amare desistant. Illudque est quod Phocion dixit, ut refert Stobæus, *Ἰππῶν δὲ καὶ ἀνδρῶν καὶ τέκνων καὶ φίλων τοὺς κατὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς βίης παραμένοντάς.* Comparandos esse libertos & maritum & amicos, qui ad mortem usque constantes sint. Virgilius in obitum Mæcenatis:

Et decet, & certè vinam tibi semper amicus,

Nec tibi qui moritur, desinit esse tuus.

Ipse ego quicquid ero, cineres interque favillas

Tunc quoque non potero non memor esse tui.

Huius amoris est quidem apud Propertium character. lib. 2. his verbis.

Terra prius falso partu deludet arantes,

Et citius magnos sol agitabit equos,

Quàm possim nostros alio transferre calores,

Huius ero vivus, mortuus huius ero.

Vlmis adiuncta vitis.

Arentem senio.] Vlmis adiungi vites fuisse in more positum,

ut etiam hodie in Italia, notius est quàm ut confirmare necesse habeam. Porro adverte an huc traduci possint Catulli versus in quodam Epithalamio:

Ut vidua in nudo vitis que nascitur arvo,

Numquam se extollit, numquam mitem educat vnam,

Hanc nulli agricola, nulli accollere iuuenti:

At si fortè eadem est vlmò coniuncta marito,

Multi illam agricola, multi accollere iuuenti.

Coma.] Foliis, pampinis.

Vices nature.] Quæ nimirum mutantur in horas, ut è iuvene senex citissimè fiat.

Parenti.] Vlmò, à qua sustentata est, & incrementum cepit.

Horatius:

Et vitam viduas ducit ad arbores.

Idem:

— adulta vitium propagine

Altas maritat populos.

Ouid. 3. de Ponto, Eleg. 8.

*Non hic pampineis amicitur vitibus vlmus:
Nulla premunt ramos pondere poma suos.*

Idem 2. Amor. Eleg. 16.

Vlmus amat vites: vitis non deserit vlmum:

Separor à domina cur ego sepe mea?

Carallos in nuptiis Iulix & Manlij:

Lenta quoniam velut asitas

Vitæ implicat arbores,

Implicabitur in tuum

Complexum, &c.

Claudian. 2. de Raptu:

—hic pampinus induit vlmos.

Mutuum auxilium.

EMBLEMA CLX.

*LORIPEDEM sublatum humeris fert lumine captus:
Et socij hac oculis munera retr. buit.*

Quo.

*Quo caret alteruter, concors sic praestat uterque:
Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.*

Fons Em-
blematis.

Apparet sumptum id esse è Græco: sic enim libr. i. Epigram-
matôn reperi.

Τυφλὸς ἀληπαύων χωλὸν πόδας ἕρταξιν,
Ὁμμασιν ἀλλοτρίοις ἀντιρασιζόμενος.

Ἄμρω δ' ἡμιτιλὸς πρὸς ἑνὸς γύσειν ἡμιόδησας,
Τῶλλιπὶς ἀλλήλοισ ἀντιπαρασχόμενος.

Cæcus claudum humeris gestat: pro munere tanto
Ille oculos claudi mutua dona refert.

Imperfecti ambo coeunt: sed corpus in vnum,
Quodque deest, socio praestat uterque suo.

Et illud eiusdem omninò argumenti, auctore Antiphilo.

Ἄμρω μὲν πυροὶ καὶ ἀλήμονες, ἀλλ' ὁ μὲν, ὄψις,
Ὁ δ' εὐδὴ, θάσσει, ἀλλὰ δ' ἄλλ' ἰπυρεσίη.

Τυφλὸς γὰρ χωλὸιο κατωμάδιον βάρ' ἄρας,
Ἄτραπὸν ὀδὴν ἰοῖς ὀμμασιν ἀκροάτης.

Ἡ μίᾳ δ' ἀμφοτέρωθεν ἕρκει γύσει. ἐν γὰρ ἑκάστῳ
Τῶλλιπὶς, ἀλλήλοισ εἰς ὄλον ἡφασίον. hoc est,

Ambo mendici cæcus, claudusque fuerit,

Alter at alterius sustulit arte malum.

Aitollens humeris claudum, qui luce carebat,

Claudi oculos dubiam tentat inire viam.

Coniunxere simul quod fors utrique negarat:

Natura ambobus sic satis vna fuit.

Sunt & alia duo ad idem spectantia, quæ à doctis certatim con-
uerfa huc non adiicio: sed illud tantum breuius ex Politiano
ascribam, quòd non nihil lepòris habeat:

Τυφλὸς ἄπυρ τ' ἤτις ἀλλήλοισ διδάσκοντες,

Τυφλὸς ὀδυγῆτο νότοφορέτο δ' ἄπυρ.

Ex quo intelligi datur, ad sustentandam subleuandamque hu-
manæ vitæ inopiam, homine hominem indigere: vt enim non
omnis fert omnia nullus, sic quiuis non abundat quibuslibet,
vnde peruulgatas habemus parcemias, Vnus homo, nullus ho-
mo: Manus manū fricat: Multæ manus reddunt onus leuius: &
alia multa generis eiusdem. Existimo quidem hic allusionē esse
quandam ad σωδυσσµὸν, quæ homines quibusdam veteribus
appellati sunt σωδυσσῆνοί, quippè quos natura ita effinxerit
ac formarit, vt gregales essent, & bini agerent. Ex quo & Plato-
ni dicuntur ἴσα πολιτικά, id est, animalia ciuilia, & ad societatem
nata:

Homines
συνδυαστι-
κῶς cur ap-
pellati.

nata:

nata: quandoquidem eo genio sint, ut sola viuere nequeant. Itaque præclare ille, qui humanum ingenium apiculæ comparatur: ut enim illa perire dicitur si sola uiuat, ita natura hominis ea est, ut sine opera mutua & societate vitam traducere nullo modo possit: utque manus manuum lauat, ita homo hominem mutua quadam necessitudine atque ope iuuat. Quis enim artifex tam per se sapiat, tantaque habere facultates putatur, ut non indigeat aliorum artificum auxilio mutuo? Id autem cum a natura prouida omnium matre profectum sit, ut singuli quibusdam rebus ad vitæ præsidium & ornamentum indigeant, quo eas ab aliis mutuo capiant, ut ipsi meminerint aliquod suum officium esse mutuo & vicissim rependendum: certè nullus notum est, quin vel cæci vel loripedis agat partes, ut quæ sit eundem, minimè videat, aut quæ progrediendum ulterius, planè nõ habeat. Quid, cæce, consilij capies, quò te in viam huius vitæ salutis ac molestæ conicias; quid, inquã, homo quantumuis diues ac opulens, consilij capies, ut te possis tandem expedire ex propriis angustiis, quæ non sinunt te ultra progredi, nisi ducatum præstet aliquis oculatus? At, claude, & pedibus casse, quò te properas? imò verò erudite licet ac Musarum alumne, an te loco moraberis, nisi primùm firmis cuiusdam opulenti beneque nominati humeris sustententis? Sed quotus quisque est, cui non perspicuum sit quàm longè lateque pateat officij huius mutui usus. Nullum omninò rerum genus est, quod aut auulsum à cæteris per seipsum constare, aut vim suam atque aternitatem cõseruare possit. Stoici quæ in terris gignuntur, aiunt ad usum hominum creata esse: homines autem hominũ causã genitos, ut ipsi alijs prodesse possent: qua in re necesse est naturã ducẽ operam sequi, & utilitates omnes in mediũ conferre officiorum commutatione, dando, accipiendo, commutando, conducendo, & cæteris eiusdem generis, tum artibus, tum opera, tum facultatibus hominum inter homines societatem deuinciẽdo. Iam verò illa sapientia, ut sapienter ab Oratore dictum, diuinarum atque humanarum rerum scientia est, in qua continetur Deorum & hominum societas quædam & communitas inter ipsos. Quòd cum ita sit, meminerimus ad extremum, quod antè dictum est, vnum hominem pro nemine habendum: vnum inquam nihil ferè, duos simul iunctos permulta facere & consequi posse.

Homines
soli minimè
viuere
possunt.

Auxilium nunquam deficiens.

EMBLEMA CLXI.

*Bina pericla vnis effugi sedulus armis,
 Cum premererque solo, cum premererque salo.
 Incolumem ex acie clypeus me prestiit: idem
 Nauifragum apprensus littora adusque tulit.*

HOc è Græco Iulij Leonidæ Epigrammate expressit Alciphron, in quo Myrtili militis proseropœcia est, scutum fauore celebrantis. Græcum sic habet:

Emblema-
 tis fons.

Εἰν ἑνὶ κινδύνῳ ἴσθρον δύο μυρτιά & ὄπλων,
 Τὸν μὲν ἄριστος ἄσπας, τὸν δ' ἐπινηξάων &.
 Ἀγχιπῆς δὲ ἰδυσι νῆες τρέπων ἄσπιδά δ' ἴσθρον
 Σωθεὶς κινεμένην ὕδατι καὶ πολέμῳ.

Effugi geminum clypeo discrimen in vno

Myrtilus, & pugnans fortiter atque natans,

Arripui clypeum depressa flamme puppi

Fluctibus oppressum, belligerisque viris.

Huc refert & aia eiusdem argumenti Epigrammata lib. I. tit. 65

Myrt. Scutum hoc nusquam in quouis periculo deficiēs, sed

etiam in iis auxilium præstans, quæ videntur alioqui abhorre-

re ab vsu proprio & naturali, typus est amici veri nunquam nõ

suspectas ferentis, vel etiã in iis quæ videtur à sua facultate pe-

ne omninò aliena esse. Hoc etiam potest commodissimè trans-

ferri ad literarum studia nusquam non opportuna, nusquam nõ

inucunda, quibus nimirum non modo ab aduersariorum telis &

hominum injuriis turti sumus, & tanquam opposito clypeo mu-

nimur, sed & eorum ministerio vsuque è mediis vitæ huius flu-

ctibus ad tranquillum otij portum recipimur. Sic enim Myrti-

li clypeum Alciasus ipsemet oratione quadam Ticini habita in-

relexit. Tradunt, inquit, Zenonem Philosophum, cum naufr-

agium fecisset, dixisse, se nunquam felicius nauigasse, quàm cum

rebus amissis vacare Philosophiæ deinde cœpisset. Idè & vsur-

pare ego possum, qui cum in patria otio quondam, nimiaque

tranquillitate ferè marcescerem, atrocitate bellorum demum ex-

citatus peregrinari cœpi, & ad hanc disciplinam confugi, quæ

mibi planè fuit, quod Prouerbio Græco dicitur, Myrtili cly-

peus. Fuit is ingentis animi miles, scuto pugnare solitus, qui

cum ad maritimam expeditionem nauigasset, submersa fortè

navi eidem clypeo innixus in tutum portum delatus est. De

quo hunc in sensum Leonides Poëta scripsit:

Bina pericla vnus effugi Myrtilus armis,

Cum premererque solo, cum premererque salo.

Incolumem ex acie clypeus me præstitit, idem

Naufragum apprensus littus adusque tulit.

Sic mihi hæc egregia professio omni in tempore, omni in for-

tuna auxilio fuit, quod ceu senectuti vestræ viaticum, vt & vos

comparetis, hortor suadeoque. Hæc ille,

Veri ami-
ci typus.

Studia nus-
quam non
opportu-
na.

Zenonis
naufragi ũ.

Myrtili
clypeus.

Gratiæ.

Gratiæ.

EMBLEMA CLXII.

Tres Charites Veneri assistunt, dominamque sequuntur:
 Hincque voluptates, atque alimenta parant.
 Latitiam Euprosyne, speciosum Aglaia nitorem,
 Suadela est Pithus, blandus & ore lepos.
 Cur nuda? mentis quoniam candore venustas
 Constat, & eximia simplicitate placet.
 An quia nil referunt ingrati, atque arcula inanis
 Est Charitum? qui dat munera nudus eget.
 Addita cur nuper pedibus talaria? bis dat
 Qui cuiò dat, minimi gratia tarda preti est.

Implicitis vlnis cur vertitur altera?gratus

Fenerat:huic remanent vna abeunte dua.

Iuppiter ijs genitor,cœli de semine diuus

Omnibus acceptas edidit Eurynome.

Constituitur hic Charitum prosopographia, qualem fermè & pictores & statuarij veteres exprellerūt. Tres sunt equè nudæ, virgines, iuuenes, hilares, & quæ inuicem sibi adhæreāt. Nuda: quidem, quia beneficia non oportet esse fucata; in quibus simplicitas & puritas animi maximè requiritur: Virgines autè & iuuenes, quòd nusquam senescere debeat & intermori accepti beneficij recordatio: Sibi connexæ & adhærentes, quia (vt ait Sophocles) ἡ χάρις χάριυν ἴσπει, quod què debeat esse perpetuum, & quasi continuum beneuolentiæ fœdus. Adhæc pedibus habent alata talaria, quòd tardam gratiam esse nō liceat. Postremò vnam auersam duæ aliæ conspiciunt; quòd pro accepto beneficio duplicem, & quasi cum fenore gratiam rependere debeamus. Has ex Eurynome Iouem suscepisse ferunt, vt affectum eiusmodi non tam humanum quàm diuinum esse intelligas. Huius picturæ Pausanias in Æliacis diuersis locis meminit: & Seneca pluribus agit libro De beneficiis, cap. 3. Porrò huic non grauabor adscribere in Charitum eiconem Epigramma non illepidum, quod etiamnum extare Romæ, testis est Liber Gyraldus Syntag. 8. ascripsit què Alciatus ipsemet cap. vndecimo libri primi Parergon:

Sunt nudæ Charites, mureo de marmore: at illas

Diua columna suis ædibus intus habet.

Par tribus est facies, qualem decet esse sororum:

Par tribus est ætas, par quoque forma tribus,

Grata Thalia tamen geminæ conuersa sorori,

Implicat alternè brachia nexa modis.

Iuppiter est genitor, peperit de semine Cœli

Eunomia, & Veneris turba ministræ fuit.

Inde alitur nudus placida sub matre Cupido,

Inde voluptates, inde alimenta Dei.

Charites.] Ἀρὸ τῆς χάριος, à lætitia, vt Phornutus ait: sed & notissimo Græcorum adagio, τῆς χάριος ἀπὸ τοῦ δω, Gratiis sacrificare, ij iubentur, qui tristes & solliciti sunt.

Veneri assistunt.] Testis est in Æliacis posterioribus Pausanias, & Cælius lib. 2. 8. cap. 18. vt significaretur, quæ voluntas ferret sine pugna, citraquè contentionem vllam, & qui dat, & qui cur.

Descriptio
Charitum
ex adiun-
ctis.
Nudæ
Virgines.

Iunctæ.

Talaria
pedum.
Vnam duæ
aliæ con-
spiciunt.

Cur filia
Iouis &
Eurynomes.

Charites
vnde di-
ctæ.

Gratiæ iū-
cta Veneri

accipit, transigerent.

Euphrosyne.

Latitiam Euphrosyne.] Noratio est nominum. Euphrosyne latitiam sonat, vel quæ hilaritatem facit, *παρὰ τὸ εὐφραίνεσθαι*, lætum reddere.

Aglaiæ.

Aglaiæ.] Splendorem, dignitatem & honestatem sonat, *ἡ ἀγλαΐσμαι καὶ ἀγλαΐζω*, honoro, orno.

Thalia & Suada.

Suada est Pithus.] Thalam intelligit, quæ Suada siue Suadela, persuasionis Dea, & à Græcis *πειθῶ* nominatur. Cicero in Bruto. Vt hominis decus est ingenium, sic ingenij ipsius lumen est eloquentia, quæ virum excellentem præclare tum illi homines florem populi esse dixerunt: Suadæque medulla, *πειθῶ*, quam vocant Græci, cuius effector est orator, hanc Suadam appellavit Ennius. Eius autem Cethægum medullam fuisse vult, ut quod Deam in Periclis labris scripsit Eupolis fessitasse, huius hinc medullam nostrum Oratorem fuisse dixerit, hæc ille, *πειθῶ* verò (ait Suidas) est ἡ *πειρωσις*, cui sacrum nihil aliud quàm oratio, quam etiam Græci *ἡ χαρωγὸν* appellabant; quod animum ducat quò velit. Eo sensu eloquentia flexanima dicitur Ennio.

Arcula

Gratiarum
inanis.

Arcule arcule inanis est Charitum.] Huc referendū videtur quod de Simonide retulit Stobæus: *Σιμωνίδης παρακαλοῦντ' ἐπιγνώμιον ποιῆσαι, καὶ χάριν ἔχειν λέγουσ' ἀργύριον ἢ μὴ δίδουσ' αὐτῷ εἶπεν ὅτ' ἔχω κείνωδες, τὴν μὲν χάριτων, τὴν δ' ἀργυρίου, καὶ πρὸς τὰς χρεῖας, τὴν μὲν τῶν χάριτων κενὴν εὐρίσκω ὅταν ἀνάξω, τὴν δ' χρυσίου μόνω.* Simonides, rogante quodam ut sibi conscriberet encomium, & gratiam se relaturum dicente, argentum autem nõ dante: Duas, inquit, arcas habeo, unam Gratiarum, alteram argenti: & cum necessitas exigit, Gratiarum quidem arcam aperiens, inanem ipsam reperio, alteram verò solam mihi commodam. Sed hoc videri posset illiberale: nam libera & vlrtronea debet esse gratia, non coacta, aut illiberalis. Adde, quod pulchrius & magnificentius est beneficium conferre, quàm affici beneficio. Hinc enim illud Plutarchi: *ἐπίκνησ' τὸ εὐπάσχην, τὸ εὐπῶν δὲ μόνον κάλλιον ἀλλὰ ἡ ἡδίων εἶτε φησὶ. χαρῆς γὰρ ἄδην ὅταν γίνωμι ἔστιν, ἢ εὐχάρις ἀλλὰ σοφὸς ἢν ὁ ταῖς χάρισι τὰ ἐνέματα θηλάσ' ἀγλαΐω, καὶ εὐφροσύνω, καὶ θάλασσαν, τὸ γὰρ ἀγαλλόμενον καὶ τὸ χαρὴν ἐπιτῶ δίδουσι τὴν χάριν, πλεον ἔστι καὶ καθαρότερον, διὸ τὸ πάσχην εὐπάσχοντα πολλάκις, ἀεὶ γὰρ ἀγάλλονται, τῶ εὐμωῶν.* hoc est, Epicurus ait, non modò pulchrius esse beneficio afficere, quàm affici, sed & iucundius. Nam nulla res perinde parit gaudium, ut beneficentia. Sapiebat autem qui indidit Gratiis nomina, Aglaia, Euphrosyne, & Thalia, siquidem exultatio & lætitia in dante

maior

maior est & purior. Itaque multi pudore sæpè suffunduntur, cum beneficium accipiunt: semper autem gaudent, cum beneficium præstant. Non mihi temperare possum, quin addam Ciceronis illud è 2. Offic. Aut opera fit benignè indigentibus, aut pecunia, &c. quamquam in utroque inest gratificandi liberalis voluntas, tamen altera ex arca, altera ex virtute depromitur: largitiõque quæ fit ex re familiari, fontem ipsum benignitatis exhaurit.

Bis dat qui citò dat.] Prouerbiale est ex Publij Mimis:

Bis est gratum, quod opus est vltro si offeras. Itémque.

Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

Bis dat
qui citò
dat.

Vulgarum est etiam in hanc sententiam Luciani distichon:

Ὡκείαι χάριτες γλυκύτεραι, νῦν δὲ βραδύιν,

πᾶσα χάρις κιννι, μηδὲ λεγοίτο χάρις.

Id est, vt Ausonius reddidit:

Gratia quæ tarda est, ingrata est: gratia namque

Cum fieri properat gratia grata magis.

Lege Prouerb. Bis dat qui citò dat.

Vlnu.] Brachiis. Vlna frequentius pro longitudine duorum brachiorum extensorum accipitur.

Remanent vna abeunte dua.] Siquidem referenda gratia nullum officium magis necessarium. Quòd si quædam acceperis vtenda, maiore mensura, si modò possis, reddere iubet Hesiodus, & imitari agros fertiles, qui multo plus reddunt quàm acceperint: Cic. 1. Offic. Grauius dictum à Valerio Max. dandi & accipiendi beneficij commercium (sine quo vix hominum vita consistat) perdit & tollit, quisquis bene merito pacem saltem referre gratiam negligit.

Gratia vt
referenda.

Eurynome.] Eurynomen dictam ait Seneca, quia latè patentis patrimonij sit beneficia diuidere. Alij Eurynomen, quasi latis pascuam, à spatiosis pascuis interpretantur. Alia porrò nomine dicitur Eurydomene, à πὸ τῶ ἐὺρὺ καὶ δίδομαι, abundanter do: aliis Eurymedula, à μέδω, quod rego significat. Hesiodus in Theogonia:

Eurynome.

Τρεῖς δ' οἱ εὐρυνόμην χάριτας τέκε καλλιπαρήσσ.

Huius meminit Homerus Iliad. 18.

In detractores.

EMBLEMA CLXIII.

A V D E N T flagriferi matula, stupidiq; magistri
 Bilem in me impuri pectoris euomere.
 Quia faciam? reddamne vices? sed nonne cicadam
 Ala vna obstreperam corripuisse ferar?
 Quid prod: si muscas operosis pellere stabiis?
 Negligere est satius, perdere quod nequeas.

Epigramma
 id primum
 nominatum
 scriptum
 in Francisco
 Florido.

Vtram scribendi huius Epigrammatis occasionem mutua-
 tus tum è libro, cui Iuris peritorum nomen, auctore incerto. Is ergo cum scripta Zafij enumerauit, hæc que
 sequuntur subiicit: Sanè multum profuit Zafij prudentia Iuris
 atque eximia doctrina, à Francisco Florido sugillata: in quem
 nomine

nomine ipsius Zafij, Budæi, Alciati, & caterorum titulo, In Frâ-
 cturam Olidam accepimus apologeticum, quod sic habet:

Audent flagriferi matula, stupidiq; magistri

Bilem in nos olidi pectoris euomere:

Reddemusne vicem opprobrijs? sed nonne cicadam

Ala vna obstreperam corripere istud erit?

Quod prod. st muscas operosis pellerè flagris?

Negligere est satius, quod nequeas regere.

Homines certè liberaliter instituti contumeliam impotentius
 ferunt quàm sit illata à contempto quodam & inertì conuicia-
 torum: cum quo congregi vel turpe sit, vel indignum putetur, vt
 apud Alian. in 14. Var. hist. Aristides Loctrèsis morsus à mustel-
 la Taretia dixit se dolere vt qui maximè, quòd moreretur à
 bestiola tam contempta ictus: multoquè honestiorem mortem
 fuisse, si id sibi obtigisset ex morsu leonis vel pardalis. Itaque
 acerbius causam mortis, quàm mortem ipsam ferebat. Et qui-
 dam, vt facillè possum conuicere, vnà cum Florido illo, alioqui
 docto homine, sed certè parum verecundo, vt eius scripta te-
 stantur, malè feriat pædotribè & inepti magistrilli Alciato non-
 nihil detraxerant, ad eò solet intabescere inuidia, successus ho-
 minum videndo, vt cum Nasone loquar. Vix enim vt sine fumo
 ignis emicat: sic excellens quædam gloria comitem inuidiam
 vt plurimum habet. Qui vir certè magnus, cum ægrè ferret se
 ab huiusmodi literatoribus & magistrillis importunè traduci,
 scripsit hoc Emblemata, dictante indignationis affectu, quo red-
 ditionem cur pluribus non respondeat: quippè cum existi-
 met cum iis concertare sibi planè indecorum esse, quandoqui-
 dem minorem à maiori prouocari nec iustum nec ingenuū sit.
 Quo in loco notanda est verborum energia vehemens, & Sa-
 tyricæ comparationes, succinctæ quidem, sed acres admodum,
 & quæ plurimum neruorum habeant.

Flagriferi matule.] Per contumeliam flagriferos appellat eius-
 modi icciosos & impudentes obrectatores. Eodem modo Plau-
 tas in Pseudolo dixit: Eo ingenio hi sunt flagritribæ, qui hæc
 habent consilia. Matula porro vas est, in quod vrina excipitur,
 & nonnunquam metaphoricòs vsurpatur pro homine fætido
 & impuro, vt apud Plautum in Persa: Flagriferi.
Matula.

Nunquam ego te tam matulam esse credidi.

Bilem euomere.] Allegoria ab his qui concoquere nequeunt
 certos quosdam cibos præ stomachi debilitate, quod prouerb.
 citatur ex Aristoxeno Musico apud Plutarch. Sympof. 7. c. 8. Bilem.
e. 10. c. 15.

Quid faciam? reddámne vices?] Addubito, an par pari referā. Sic addubitare Ciceronem memini 13. ad Atticum, num sibi contemnenda centumelia fit à sororis Attici filio illata, & dissimulanter concoquenda: vel an sit euomenda semel & aperte bilis omnis acerbitas. Verba eius hæc sunt. Nunc me iuua, mi Attice, cōsilio, *πέτερον δικας τὰ χεῖρα ἢ ψωμ*, id est, vtrum aperte hominem asperner & respuam, ἢ *σπολιάς ἀπάταις*. vt enim Pindaro, sic *χᾶ μούνο*, ἀτρενεύω εἰπέμ. omninò moribus meis illud apertius sed hoc fortasse temporibus. Tu autem quod ipse tibi suaseris idem mihi persuasum putato.

Cicadam
ala corri-
pere.

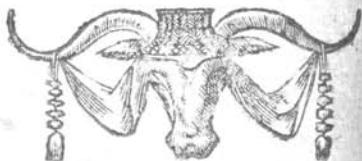
Cicadam ala corripuisse.] Respexit ad Prouerb. Cicadā ala corripuisti. Animalculi hoc genus natura garrulum ala si corripueris, clarius obstrepet: ita si maledico præbeas occasionem odij, non modò non tacebit, sed & importunius effutiet, & omnem bilem euomet.

Mufcas
pellere.

Mufcas
quid alle-
goricè.

Mufcas operosis pellere flabris.] Doctum virum dedecet cum imperitis & inertibus Grammaticulis concertare. Alludit autè ad Prouerb. Mufcas depellere, cui & illud conuenit: Aquila non captat mufcas. Mufca autem in Hieroglyph. impudentiam & improbitatem signat; quòd et si crebrius abigatur, nihilominus redeat. Lege Pierium lib. 6. & Orum lib. 1.

Negligere est satius, &c.] Γυμν. Non est quòd te tam exerceas in eo vel persequendo, vel fugiendo, quod vitare nullo modo possis.

Inanis impetus.

EMBLEMA CLXIII.

LVNAREM noctu, ut speculum, canis inspicit orbem:
 Sæque videns, altum credit inesse canem,
 Et larat: sed frustra agitur vox irrita venis,
 Et peragit cursus surda Diana suos.

Carpit æmulos quosdam imitatores, seu, ut dixerim veriùs, Carpere
 Cobirectores & maledicos, qui cum doctrinæ vberem facilius
 quandam gloriam in magno aliquo & excelso viro conspi- quam imi-
 ciant, conuiciis eum proscindunt citius quam imitantur. Est tari.
 enim illud vulgo notū, πολλὰ μωρῶσα θὰὶ ῥᾶν ἔσιν ἢ μωρῶσα θὰὶ
 in multis Momum agere & reprehendere longè facilius quam
 imitari: ut vero verius mihi Xenophon dixisse videatur 2. Cō-
 mentar. ἐν πᾶσι γὰρ ῥᾶδον ἔστι δὲ ῥᾶν ἔργον, ἢ ὃ δὲ αὐτῆς αἰτίας

Nihil est
quod re-
prehendi
non possit.

Canis or-
bem Lunæ
conspiciens
quid.

Amule-
tum in ob-
treccatio-
nem.

ἔχει χαλεπὸν ὡς ἴτω τί πεινῶσα, ὥστε μηδὲν ἁμαρτῶν χαλεπὸν ἢ καὶ
ἀναμαρτῶτος τί πεινῶντος, μὴ ἀγνώσκει κριτῆ περὶ τοῦ ἴν. Non
facile est, ait, vt reperiri aliquod opus possit, in quo nihil à quo
quam reprehendatur. Est enim arduum ita quicquam perfice-
re, vt nō alicubi pecces. Quòd si etiam sine aliquo errore quid-
quam peragat aliquis, difficile est non pati, aut inuenire aliquē
iniquum iudicem. Sumpta est ὁ μοῖωσις à cane in Lunam latram-
te, suamque ipsius umbram temerè conspicante, sed qui eò plus
aggrè ferat, quòd suo latratu Lunam non deterreri, neque ince-
ptum cursum sistere videat. Eodem prorsus modo exercendi
sunt importuni illi sycophantæ, vt & alienæ famæ captatores,
quos non modò animum despondere, sed in rabiem agi depre-
hendes, cum ab iis qui læsi sunt, habentur contempti, & eoste
sponso aliquo minimè dignentur. Cùm enim hoc vnum in
primis experant, vt eiusmodi aculeis afficiaris, danda tibi est ope-
ra, ne subitus iræ impetus animum à sua sede & statu dimoueat
sed dissimulandum, fingendâque vultus hilaritas, qua præ te fo-
ras, quàm minimi aut nullius planè momenti ea sūt que falso
& temerè in te feruntur. Sic enim fiet, vt tua hac tolerantia, ca-
lumniarum artifices desinant, maledicta & noscant sua: vel im-
potenti quodam dolore percussii rumpantur, quòd obesse illi
non potuerint. Qua de re pluribus apud Plutar. in Commen-
tario, Quomodo quis utilitatem ex inimicis capere queat. Hoc
facit præclarum Senecæ monitum ex 2. De ira: Non in benefi-
ciis honestum est merita meritis repensare, ita iniurias iniuriis:
illic vinci, turpe est: hic vincere, Inhumanum verbum est, &
quidem pro iusto receptum, vltio: & à contumelia non differit,
nisi ordine. Qui dolorem tegerit, tantum excusatius peccat. M.
Catonem in balneo quidam percussit imprudens. quis enim il-
li sciens faceret iniuriam? Postea satisfaciendi Cato: Non me-
mini, inquit, percussum me. Melius putauit non agnoscere,
quàm vindicare. Nihil, inquit, illi post tantam petulantiam ma-
li factum est? Imò multum boni: cœpit Catonem nosse. Magni
animi est iniurias despiciere. Vltionis contumeliosissimū genus
est, non esse visum dignum, ex quo peteretur vltio. Multi leues
iniurias altiùs sibi demisere, dum vindicant. Ille magnus & no-
bilis est, qui more magnæ feræ latratus minorum canum se-
curus obaudit. Audiamus tandem consultorem optimum in
primis iuxtaque lepidissimum Comicum Philemonem:

ἢ δὲ ἴδεν, αὐδὲ μουσιώτιρον

Ἐ νῆ δυνάσται, λαοὶ δὲ γούμνον φέρειν.

Ὁ λαιδορῶν γὰρ, ἂν ἔλαιδορούμεν
 Μὴ προσποιῆται, λαιδορῶν δ' ὁ λαιδορῶν.

Quod ita Latine sonat.

Iucundius nihil est, neque etiã concinnius

Est, quã posse conuiciantem ferre:

Nam qui conuiciatur, eo in quem conuicium iacitur,

Disimulante tacenteque, efficit vt sibi ipse conuicietur:

Censet nullam auribus iucundiozem mulicã, quã tacere alterum, altero conuiciante. cum enim patienti animo, sed & fortiter pectore quis maledicta perferre ac pati potest, efficit ille quidem dissimulando, vt maledicus sibi maledicat, id est suum morbum prodat, vt sibi potius quã alteri noceat. Cãterum hic perbellẽ Canem inuidum & obtrectatorẽ proposuit: canem enim pro inuidiã typo ex veteribus quidã posuerunt, vt etiam pro adulatore & scurrã. Pierius lib. 5. Annotat.

Lunarem orbem.] Lunam. Puto allusum esse ad id quod in Pharmaceutria Theocrit. vbi ait canem terri Heate subterranea: compertum est autem canes vel ferocios terri spectris nocturnis.

Canis.] Canem accipi pro conuiciatore, impudenti & maledico obtrectatore notum est. Apud Homerum, ab Achille agamemnoni incessitur, vt *κυνὸς θυμὸν ἔχον*, qui caninis sit oculis. Ea enim canis natura est, vt eum nihil pudeat. Itaq; Iulius Polux Oculum is habere caninum dicitur, ait, qui nimio plus impudens est. Plautus Menæch. Hecubam ait ex eo appellatam canem, quod in quoscumque intueretur, conuiciatrix & maledica esset. Itaque & M. Tullius Oratione pro Roscio Amerino, alios Oratores clamare ait, non etiam nocere: alios latrare, qui etiam mordere possint. Cur verò canis Diogenes est nuncupatus, nisi quod mordax esset & maledicus? Hinc Cynicorum fluxus appellatio, & vox Homericã *κυνόπις*. Apud Terent. Eunuch. canis os durum, & impudentiam significat. Catullus in quãdam:

———— ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.

Sique videns.] Suam vmbra.

Ventis.] Catullus.

Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factãque

Ventos irrita ferre ad nebulas aërias sinus,

Idem Argonauticis:

Irrita ventose liquens promissa procellæ.

Et ibid. Ariadna de perfidia Thesei conquerens, ait se sperasse

———— optatos hymenæos,

Quae cuncta aëri discerpunt irrita venti.
 Tibulus lib. 3. Eleg. 4. ad finem:

• *Hæc Deus in melius crudelia somnia vertat,*
Et iubeat trepidos irrita ferre Notos.

Surda Diana.] Epitheti μεταφορά. Diana pro Luna apud Poëtas.

Aliquid mali propter vicinum malum.

EMBLEMA CLXV.

RAPTABA TORRENSIS ollas, quarum una metallo,
Altera erat figuli terrea facta manu.
Hanc igitur rogat illa, velit sibi proxima ferri,
Iuncta ut precipites utraque sistat aquas.

Cui lutea, Haud nobis tua sunt commercia cura,

Ne mihi proximitas hac mala multa ferat.

Nam seu te nobis, seu nos tibi confērat unda?

Ipsa ego te fragilis sospite sola terar.

In lignis apologus, quo admonemur cum potentioribus aut improbis societate non esse ineundam: quia si quid in fortunā damniue acciderit, in infirmiore semper reclinari soieat. Apologus Aesopo ascribitur. Titulus Emblematis sumptus est ex Plauti Mercatore, ait enim Lyfimachus: *Nunc ego verum illud verbum esse experior vetus, Aliquid mali esse propter vicinum malum* Pindar. Nem. sid. 3. docet utilitatem maximam adferre vicinum, si sit idem & amicus: contra, si sit inimicus & malus, damnum

Cum quibus non sit ineunda societas.

Πῦμα κικῆς γείτων, δοσόντ' ἀγαθὸς μὲν ὄνειαρ,
ὄν μὲν δὲ ἀπὸδ. ἴτ' ἢ μὴ γείτων κικῆς ἐν.

Vicini boni summa commoditas.

Demosthenes aduersus Calliclem de praedio, nihil molestius esse dicit, quam incidere in vicinum avarum & improbum. τὸ χαλκιστῆριον ἰδὲν, ἢ γείτων & πονυρῶν καὶ κλιωνέκτας τυχεῖν. Quò etiā illud Virgilianum spectat:

Mantua va misera nimium vicina Cremona.

Quo deplorat Mantuanorum infelicitatem, quibus obfuit sola Cremonensium vicinitas, ait Seruius. Idem euenit Chalcedoniis & Byzantinis, itemque Aetolis & Acarnanibus, qui finitimi mutuis armis & dissensionibus sese cōfecerunt. Itaque apud nostros vulgò circumfertur, Ei optimè cedere qui bonum vicinum habebat. Cato senior eos qui praedia empturi essent, ad-monebat, ut praeter ceteris aduerterent ne malum haberent vicinum. Celebratur & Themistoclis apophthegma. Cum quis enim praedium venale haberet, iussit praconem adiicere, ἔτι καὶ ἀγαθὸς ἔχῃ γείτονας. quali longè vendibilius esset vicini commendatione. Apud Plautum pauper Euclio recusat affinitatem cum diuite Megadoro contrahere, his verbis:

Venit hoc in mentem mihi Megadore, te esse hominem diuitem,

Faciolum, me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Nunc si filiam locassim meam tibi, in mentem venit

Te bonum esse, & me esse asellum, vbi tecum coniunctus siem.

Vbi onus nequeam ferre, pariter iaceam ego asinus in luto.

Tu me bos magis haud respicias, notus quasi nunquam siom?

Et te utar iniquiore, & me meus ordo irrideat.

Neutrubi habeam stabile stabulum, si quid diuortij fiat:

Asini me mordicis scindant, boues incurfent cornibus.

Hoc magnum est periculum, ab asinis ad boues transcendere.

Torrens quid. Cæterum hac ficta descriptione rapidus torrens repræsentat humanæ vitæ conditionem torrentis instar fluxam & celeri momento euanescentem. Etenim more fluentis aquæ labuntur tempora, vt cecinit Ouid. Olla ænea diuites opum congerie onustos & graues, terrea verò pauperes significat, eos quidem facile in his vitæ huius turbulentis fluctibus enatantes, & pericula grauiora effugientes. Videtur sanè Apologus ex Ecclesiastici 13. expressus, cum ait Sapiens: Pondus super se tollet qui honestiori communicat. Et ditiori te ne socius fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur. Diues iniuste egit & fremet: pauper autem læsus tacebit. Fabellam sic redditam à Faërno huc adscribam, quò videatur admodum lepida:

Duas trahebat annis ollas, eneam

Vnam, alteram autem fictilem.

Sed abena proprio pregrauata pondere,

Sibi que porro præcauens,

Suadere cepit antecenti fictili,

Coniungi vti vellet sibi,

Quò rapidum aquarum sustinerent impetum

Iunctis vtrimque viribus.

Cui fictilis: Tua mihi, ait, vicinitas

Non admodum placet, soror.

Nam siue te mihi vnda, siue me tibi

Prope adnatantem illiserit,

Vt sospitem te dura præstabit cutis,

Fragilem meam sic conteret.

Sic, Potentiorum semper est vicinitas

Vitanda tenuioribus.

Cardamus noxius vicinis herbis. Magnates enim locupletiores vicinis pauperculis nunquam cesserint, quippè qui eos nō desinant exfugere, dum ad nihilum redegerint, naturam cardami referentes, qui herbarum in propinquo nascentium humorem attrahit, vnde illas arere postea sit necesse. Notandum id Nafonis monitum:

Et quanquam soli possint prodesse potentes,

Non prosunt: potius plurimum obesse solent.

Altera erat figuli, &c.] Id est, erat fictilis. ἀργίππος.

Tua commercia.] Tua consuetudo. Metaphora à mercibus.

In eum qui truculentia suorum perierit.

EMBLEMA CLXVI.

*Delphinem inuitum me in littora compulit aesus,
 Exemplum in fido quant a pericla mari.
 Nam si nec propriis Neptunus parcit ali mnis,
 Quis tutos homines nauibus esse putet?*

TOtum hoc ἀλλογῆσι ᾧς accipe. Delphin enim marinis flu-
 stibus, eiectus consultorem quendam virumque Principē, Delphin
 vel etiā nota aliqua probitatis insignem, à populari turba be- in mari
 neficij loco iniurias, ludibria, mortemque ipsam referētem ar- absorptus
 guit: quales fuisse legimus Socratem, Aristidem, Phocionem, quid.
 Demosthenem, M. Tullium, & alios quamplurimos, qui post
 præciarè facta innumerāsque difficultates, & pericula nomine
 patriæ

patriæ exantlata, honoris & præmiorum vice iniustum exilium duramque mortē perferre coacti sunt. Delphin *ελάνθροναι*, ut qui suis bene consultum velit: Pelagus ipsum, in quo pisces à piscibus afficiantur & absumentur, orbis huius angustias multiplicis & damna innumerabilia refert, nimirum in quo nemo sibi deterius quàm ab homine nocumentum impedere videat. Hoc tetraſtichon video petatum ex 3. Epigram. nempe incertum cuiusdam hexasticho, quod tale est.

Κόμαα α ηαι τρηλὸς μελλόθων ἐπὶ χερσὸν ἔσυραο

Δελφίνα, ξεινὸς ποινὴν ὄραμα τύχης.

Αλλ' ἐπὶ μὲν γαίης, ἰδὼ τὸ πῦρ. (οἱ γὰρ ἰδόντες,

Ἐυθὺς πρὸς τὺ μὲν μ' ἔστειρον ἑσθίει)

Νῦν δὲ, τεύσσα δάλατ' α δῖαίσι τίς παρὰ πέντω

πίσι, ὅς ἂν ἰδίης φείσαστο σωτρησίης.

Id ita reddere sum conatus:

Delphinem palagi rapidus me ad littora fluctus

Ludibrium cunctis, sorte volente, tulit.

Præsidium at pia terra dedit: me namque videntes

Ornarunt tumulo conueniente viri.

Me mare quod genuit, sic sustulit, ergo age ponto

Quanta fides? natos perdi & ipse suos.

Me in littora compulit.] Id vno verbo destituere dicitur, vt me admonet perspicacissimi vir ingenij Fornerius: quin etiam adducit hoc Virgilianum:

Et freta destituent nudos in littore pisces:

Exemplum in fido.] Locus est huic accommodatus in 7. *Contrauerſ.* Senecæ declamat. 1. O maria iustiora iudiciis, ait, o matiores procellæ patre, &c.

Maris pericula.

Nam si nec proprius, &c.] Collatio maioris ad minus. Porro in inter summas difficultates nauigationem posuere veteres, vnde præcepta de fugiendo mari, & terra incolenda. Dixit itaque Aristagoras, ὅτι πῶσα δάλατ' α δάλατ' α, id est, ex æquo periculosum esse mare, licet appellationes habeat varias, cui conuenit illud ex Hecyra Comici:

O fortunate, nescis quid mali præterieris, qui nunquam ingressus es mare!

Quid. 2. Amor. eleg. vndecima:

Nauta sollicitus & ventos horres iniquos,

Et propè tam lethum, quàm propè cernit aquam.

Quòd si concussas Triton exasperet undas,

Quàm tibi sit toto nullus in ore color.

Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα.

In dona hostium.

EMBLEMA LXVII.

*Bellorum cepisse ferunt monumenta vicissim
 Scutiferum Aiace, Hectoraque Iliacum,
 Baltea Priamides, rigidum Telamonius enses,
 Instrumenta sua cepit uterque necis.
 Ensis enim Aiace confecit, at Hectora functum
 Traxere Aemoniis cingula nexa rotis.
 Sic titulo obsequii, que mittunt hostibus hostes
 Munera, venturi praescia fata ferunt.*

Sumptus est hic titulus Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, ex Sophoclis Aiace flagellifero, qui ait se, postquam ab Hectore inimicissimo accepisset enses muneris loco, nihil praeter damnum

atrocissimum à Græcis habuisse. Itaque postquam multis est conquestus, sic postremò infert.

Ἀλλ' ἐστ' ἀληθὴς ἀβροτῶν παρουσία,

Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα κ' ἐν ὀνομα.

Ex hoc loco Scholiastes elicit, ab amicis dona quælibet, vel etiam pretij minimi, boni esse consulenda: ab hostibus verò & inimicis ne pretiosissima quidem expetenda, utpotè perniciofa & noxia. δῶρα enim, ἄδωρα, sunt κακὶ δῶρα, id est, infelicia dona, κακὴν ἀμνηστῆρ. Plautus Milite:

In mala vxore, atque inimico, si quid sumas, sumptum est:

In bono hospite atque amico questus est quod sumitur.

Totum Emblemata ex Græco tractum liquet:

Emblema-
tis chara-
cter,

Πικρὴν ἀλλήλοισ ἐκτοῦ χάριν, ἡδὲ φιλίασπῶ

Αἴας, ἐν πολέμῳ μνημ' ἱπορὸν φιλίης.

Ἐκτοῦ γ' ἑστῆρα λαβὼν, ξίφῳ ἱμπαλι δῶρον.

Τὸ δὲ χάριν δῶρων πείρασάν ἐν δαυάτω

Τὸ ξίφῳ ἢ ἀ' αἰάτα μνημύτα, καὶ πάλις ὠστῆρ

Εἰληνσι πρὶαμ. δὴν διφρα σὺρβύλων.

Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτίνα πῆμιτο δῶρα,

Ἐν χάριτι προφάσει μῶρα ἔχοντα μῶρα.

Subiiciam & breuius Epigramma, eiusdem omninò argumenti

Ἐκτοῦ αἰάτι ξίφῳ ὠπασσ, ἐκτοῦ δ' αἰας

Σωτῆρ', ἀμφοτέρων ἡ χάρις εἰς δάνατῳ.

Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτίνα πῆμιτο δῶρα,

Ἐν χάριτι προφάσει μῶρα ἔχοντα μῶρα.

Aiaci datur ensis ab Hectore, balteus Aiaci

Hectori, utrique suum donum erat exitio.

Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,

Quæ studi specie fata necemque ferunt.

Hectoris & Narratio est apud Homerū Iliad. v. Hector & Aiaci inito inter se fœdere, utro citroque missis donis, de amicitia firmâda statuere, atque Hector Aiaci gladium, Ajax Hectori cingulum militare misit, sed utrique suum munus fuit exitio. Victus enim

Ajax ab Ulyssæ (in contentione armorū Achillis) & cognitis illis quæ per infaniam dixerat & fecerat, eodem gladio seipsum interemit. Hector verò per occasionem cinguli iuxta Ilij muros ab Achille occisus, & ter circum mœnia tractus est. Ex quo perspicuum apparet verissimum esse quod ait Euripid.

κακὸν μὲν ἀνδρὸς δῶρ' ὀνησιν ἐκ ἐχθ.

Nullum iuuamen adferunt dona improbi.

Significat viri mali dona esse inutilia perniciofaq; , quod La-

oon apud Virg. confirmat, cum à Troianis equum dolo relictum nequaquam in urbem recipiendum cenlet, his quidem verbis:

— O miseri, quæ tanta insania, ciues?

Creditis auctos hostes? aut vlla putatis

Dona carere dolis Danaum, &c.

Et deinde,

Quicquid id est, timeo Danaos, & dona ferentes.

Et alibi de Capi sic:

Aut, Capis, & quorum melior sententia menti,

Aut pelago Danaum insidias suspectaque dona,

Præcipitare iubent, subiectisq; vrere flammis.

Huic conuenit monostichon Græcum,

Καίνυτε δῶρον ἰσού τῆς συμίας.

Sæpe nihil interest, inquit Seneca, inter amicorum munera, & hostium vota. Quicquid illi optant accidere, in id horum intempertina indulgentia impellit atque instruit. Bene Horatius:

Nil moror officium quod me grauat.

Scutiferum *Aiacem.*] Ἠέραςπις αἰάας, vt ἡέραςπις ἀδελφῆ, à Poëtis dicitur. De nobili Aiacis scuto alibi iam satis.

Hectoraq; Iliacum.] Troianorum fortissimum.

Baltea Priamides. Baltea, in accusandi casu, quasi à recto Balteus, nullo modo placet, vt neque tolerari in patria Romana potest. id in Alciato nostro peccatum, seu erratum potius, Grammatici nostræ ætatis doctissimi obseruarunt: sicuti & ab Ursino Velio, erudito sanè viro, idē penè admissum notant versu quodam de laboribus Herculis ex Anthologia Græcorum Latinis numeris expresso, sic.

Baltea arripui, Thracisq; armenta cecidi.

Sed quid? in re tam vera manus dare cogimur, verumque fateri quod Fabius ait initio lib. 10. Institut. orat. doctos etiam viros labi aliquando, cum & Ciceroni dormire interdum Demosthenes, Horatio etiã Homerus ipse videatur; summi enim sunt, homines tamen.

Priamides.] Hector Priami filius, patronymic.

Telamonius.] A Telamone, ad differentiam Aiacis Oilei.

Instrumenta sua, &c.] Hectoris enim cadauer balteo circa Patrocli tumulum Achillis iussu tractum est: Ajax gladio sibi ab Hectore donato seipsum confodit.

Aemonis rotis.] Id est, Thessalis, Græcis. Aemonia Thessalia est, ab Aemone filio Deucalionis. Aemonia interdum etiam pro Græcia, σιωτικὸς κῆρς.

A minimis quoque timendum.

EMBLEMA CLXVIII.

BEYLA gerit scarabeus, & hostem pronocat ultro:
 Robore & inferior, consilio superat.
 Nam plumis aquila clam se neque cognitus abdit,
 Hostilem vi nidum summa per astra petat.
 Quaeq; confodians, prohibet spem crescere prolis:
 Hocq; modo illatum dedecus ultus abi.

Musca etiã
 spem
 habet, &
 formica
 bilem.

Εἰ καὶ καὶ ἡμῶν σπλῆνα, ἐνισι καὶ μύρμηκι χεῖρ, ut est in Adagio veteri. Sed & Pindar. Isth. 4.
 Ἔστι δὲ ἀφάνεια τύχης
 καὶ μαρναμένη,
 Πρὶν τελεῖσθαι ἄκρον ἰκέσθαι.
 Τῶνδε γὰρ δίδου τελεῖσθαι,
 καὶ κρέσσον' ἀνδρῶν χερσῶν
 Ἔσφαλλε, τίχη κατὰ μάρψαισι. id est,

Est tamen incertitudo fortunæ vel hominum strenuè pugnantium donec ad summum finem perueniant : his enim qualemcumque vult finem dat fortuna: & meliora interdum deterioribus hominibus premuntur ac supplantantur. Sumptum autem id est ex apologo Æsopi, qui petitus apparet ex perpetua controuersia, quæ naturæ vi quadã intercedit inter Aquilã auium principem, & scarabeum vilissimum insecti genus. Ille enim ut illam sibi ab aquila iniuriã vindicet, cum se viribus haudquam parem esse norit, confugit ad dolos: clam enim se in plumis Aquilæ recondit, ut eo tãdem modo ad nidum Aquilinum perueniat, eaque postmodum absente oua eius omnia confodiat. Cuius fabulæ apud Aristophan. mentio est, sic enim:

Diffidium
Aquilæ &
Scarabei.

Εν τοῖσιν αἰσώπου λόγοις ἔξουριδον,
Μένϙ πειτανῶν εἰς θεὸς ἀφιγμένϙ.
Ἄπιστον εἰπάω μῦθον, ὃ πάτις, πάτις,
Ὅπως κάκιστον ζῶον ἤλθιν εἰς θεὸς.
Ἡ λθιν κατ' ἐχθρῶν αἰτῶ πάλα πῆτι,
Ὡ' ἐκην λινθῶν, κ' ἀντιτιμωρούμενϙ. hoc est,

In fabulis id est repertum Æsopis,
Adiisse Diuos vnicum ex volucribus.
Haud credibilem ais fabulam, pater, pater,
Adiisse Diuos animal obscenum atque olens.
Peruenit olim inquam ob similitatem asperam,
Quæ illi fuit cum Aquilâ, oua voluens illius,
Et expetens pœnas ab hoste mutuas.

Hoc quidem admonemur, hostem, quamuis infimæ fortunæ, Nullus est non esse contemnendum, nec quemquam vel omnium minimus hominum & contemptissimum esse prouocandum, siquidem, ut in Mimis Publius ait,

Inimicum quamuis humilem, docti est metuere.

Æsidiæ illud memoratur, quem cum ficus legentem forex momordisset: O bone Iupiter, inquit, nullum est tam minutum animal, quod sui defendendi, aut periculũ vitandi, cum sit opus, occasiones non perquirat. Eodẽm recidit quod vulgus nostras sæpè usurpat: Cauendum ab iis quibus nihil est quod perdant, ab iis enim citius iniuriam & damnũ acceperis, quàm ab aliis, quibus aliquid est in oculis. Timet enim ut plurimum aliquem prouocare, ne quid vel famæ vel fortunis detrahatur. Homunculi verò illi sortis infimæ, sed dolis & fraude instructissimi, improbi non minùs quàm scarabei, neque minus putidi, neque ab insecti minus, pertinacis ingenij malitia quadam, cum nemini fe-

Description
improborum
quorũdam
renuis
fortunæ
hominum.

rè prodesse queant, magnis tamen viris saepenumero faciunt negotium. Nam territant nigrore (quæ vnâ improbi animi nota;) obstreput stridore (qui nemini non molestus est;) fetore suo commaculant obuios quosque, circumuolitant, hærent, infidiantur, vt non paulò satius sit cum præstantibus aliquando viris similitatem suscipere, quàm hos laceessere turpissimos scabreos, quos pudeat etiam vicisse (quæ enim victoriæ tam pudendæ modestæque spes? quod præmium? qui finis?) quosque nec excutere possis, cum maximè velis, neque confictari cum illis queas, nisi discedas contaminatior. Huc prouerbiū. Scabreus Aquilam quærit. Certè Alexander, quamquam potentissimus, dexteritatem Ptolomæi suspectam habuit, Arrij turbulentiæ, & Pythonis nouarū rerum studium reformidabat, auctor Ælia. sub finem 14. Var. hist.

Summa per astra.] Per aëra summum. Aquilam in editissimis locis nidificare, testis est Plinius, & alij nonnulli.

Spem crescere prolis.] Spem crescendæ prolis. In finit. pro gerundiuo, locutio Græca.

Dedecus.] Iniuriam & damnū.

Obnoxia

Obnoxia infirmitas.

EMBLEMA CLXIX.

PISCICVLOS *Aurata* rapit medio aequore *Jardas*;
 Nisugiant *pauide*, *summa* *marisq;* *petant*.
 Astibi *sunt* *mergis* *fulicisq;* *voracibus* *esca*.
 Eheu *intuta* *manens* *undique* *debilitas!*

UT nullo non loco ditiores, & qui sunt ampliori fortuna, Diuitum
 tutum in praesidium se recipiunt: ita miseri & aliqua parte semper tu-
 infirmi, praecipites in infortunium ruunt, quocumque fugiant, ta itatio,
 eque Scylla, quod dicitur, in Charybdim, decidunt; ut litigato- pauperum
 ribus accidit iis, qui nullis opibus, nullisque amicis fautoribus non item,
 adiuti, a iudice ad iudicem temere frustra que prouocant, non
 minorem ab vno quam ab alio gratiam initari. Sic enim dum
 cadere causa timent, in dispendium nocentius & grauius ut

gravius* vt plurimum veniunt, tamen si iure disceptent, & ex æquo bonoque, nō dolo vel fraude aliqua, de sua in integrum restitutione agitent. Enimvero, quod ait Comicus, pauper dum nihil habet quod offerat in iudicio, non solum non contemnitur, sed etiam aduersus veritatem opprimitur. Ad id illustrandum meo quidem iudicio huc reuocanda erit historia Hippolidis Oratoris, cuius exilium miserum Plutarch. in vita decem Rhetorum describit, M. Varro apud Nonium,

Natura humanis omnia sunt paria.

Qui pote plus vrget, pisces vt sepe minutos

Magnis comest, vt aues enecat accipiter.

De piscium mutua laniena loquitur, idque torquet in intolerabilem potentiorum insolentiam in tenuis fortunæ homines, quos bonis omnibus deglubere solent, miseræque spoliare. Sed huius Emblematis argumentum quodammodo cum Martialis hoc disticho conuenit:

Dente timetur aper, defendunt cornua ceruum:

Imbelles damæ quid nisi præda sumus?

Aurata.

Aurata.] Marinus piscis ab auri colore dictus, quem aiunt omnium timidissimum in maris reflexu sub littoralium arborum radicibus sese occultare solitum, ibique frondium agitatione exterritum facillè capi, quadam velut deditione. Martial. 13.

Non omnis pretium laud. inque Aurata meretur,

Sed cui solus erit concha Lucretia cibus.

Sarda.

Lege Plin. lib. 32. cap. 5. & 11.

Mergus.

Sardas.] Sarda, quæ & Sardinia, piscis exiguus, de quo Plin. eodem 32. cap. vitimo.

Mergis.] Mergus, auis à mergendo dicta: cibum enim in aquis captans se assiduè immergit: de qua Plin. lib. 11. cap. 37. Prouerb. Mergorum instar, de ingluuie inexplebili.

Fulica.

Fulica.] Fulica, siue fulix, auis marina, vel stagnensis, paulò supra columbæ magnitudinem: de qua lib. 18. cap. 35. Plinius.

Vd

Vel post mortem formidolosi.

EMBLEMA CLXX

CAETERA mutescunt, coriūque silēbit ouillum,
 Si confecta lupi tympana pelle sonent.
 Hanc membrana ouium sic exhorrescit, ut hostem
 Exanimis quamuis non ferat exanimem.
 Sic cute detracta Zifcas, in tympana versus,
 Boemos potuit vincere pontifices.

UT nonnulli ob virtutum splendorem, vel etiam morum
 facilitatem, post mortem sui memoriam acceptam poste-
 ris & amabilem relinquunt, sic alij morum ferocitate, & insi-
 gni quadam crudelitate, quamquam pridem extincti sint, sui
 unica memoria terrorem animis incutiunt: ut apud Turcas

Amabiles
 post mortem
 terrorem.

Terrifici
post mor-
tem.
Ioan. Hun-
niades.

Multæ re-
rum caus-
sæ homi-
nibus in-
cognitæ.

Occultæ
proprie-
tates.

Diffidium
luporum
& ouium.

Ioannis Hunniadis ducis fortissimi superstitem famam per-
multum formidabilem extitisse, historiarum monumentis
pròditum: huius enim nomen vsque adeò terrificum fuisse di-
citur, vt nutrices ad sistendum puèrorum vagitum Hunniadem
adesse simularent. Sanè exemplum Ziscæ boëmi memorabile
est ac stupendum, qui etiam post mortem suos hostes insolito
planè modo terrefacere & fugare potuerit. Quod antequàm
explicemus, quædam sunt à nobis prælibanda, vt Epigramma-
tis ipsa *πρότασις* apertior sit: est enim similitudo perelegans.
Multæ quidem in maiestate naturæ recondita latère conceden-
dum est, quæ ingeniosi & sollertes homines nondum satis vi-
dentur excussisse. Quapropter Alexander Aphrodisæus in Pre-
fat. Problem. quæstiones ait quædam esse penitus inexplicabi-
les, soli Deo cognitæ, qui scilicet earum existentie auctòr sit.
Hæ à Medicis occultæ proprietates appellatur: de quibus cum
mentio fit in scholis Medicorum & Philosophorum, festiui
quidam & iocosi homines vulgari scommate, Pòtem aliorum
appellant. Præuè autem nonnulli harum solutiones quædam
propònunt, quæ nec ratione nec probabilitate nituntur. Earum
enim cognitio excedit ingenij humani captum: neque verò
hactenus repertus est, qui causam teneat cur palea succino at-
trahatur, cur ferrum magnete: & neque satis est, si arcanam
quandam vim tam vulgò tritam nobis obrudat. Apponere
possumus exempla in concordia vel discordia multorum ani-
malium, vel etiam animantium, in quibus sentiendi facultas
non est: quibus tamen, quia longum esset, prætermisiss, atting-
am tantum quæ ad hunc longum proprie attinent, quæque
auctores non pœnitendi scriptis mandarunt. Odium luporum
& ouium tam naturale est, vt si lupina pelle tympanum confi-
ciatur oues non longè astantes sonum exhorrescant, ac si lupo
prope gregem consistat. Sunt etiam qui asseuerent harmoniam
nullam vnquam coitutam ex ouis lupique tensis ad concen-
tum visceribus. Adiciunt præterea, si lupina pellis in ouili pè-
deat, oues pauore conterritas omninò pastum negligere: vtque
leonina inficit aliorum animalium pelles, sic ouinam à lupina
exedi & consumi. Quod sanè sit virtute quadam interna & ne-
mini cognita. Quare qui rei tam abstrusæ & inuolutæ ratio-
nem conetur reddere, nihil ceitè adferet, sed, vt Sisyphus ver-
sans saxum, sudabit nitendo, neque tamen proficiet hilum. Ait
itaque Alciatus: Tympanum ex lupino corio confectum si
pulsetur, aliud ex ouillo corio adiacens exhorrescit, vt prope-
modum

modum nullum sonitum edat, tamen si ovis membrana lupum mortuum non sentiat: Eodem modo Zifcas tympanum versus, quibus in vita fuerat in bello formidolosus, post mortem etiam eadem terrori fuit. Sed quid ad hæc? aut unde iste terror ipsissima terroris sublata causa? id idem opinione positum nemo non videt. Seneca 9. Controuers. 5. Cum Polyxene esset abducta, ut ad Achillis tumulum immolaretur, Hecuba dixit,

———— *cuius ipse sepulti*

In genus hoc pugnat.

Poterat hoc contentus esse Scaurus auctor, adiecit tamen.

———— *tumulo quoque sensimus hostem.*

Idem est in declamationib. lib. 4. 5. Et apud Tragicum Senecam Troade, conqueritur Hecuba, quod postuletur ad mortem tumulo Achillis immolanda:

Adhuc Achilles viuit in penas Phrygum:

Adhuc rebellat.

De Achille mortuo loquitur, sed qui tamen adhuc spirare videatur vltionem. Ad eum modum Cicero in Miloniana queritur de curia incensa Clodij busto, quam culpam omnem confert in Clodium quasi post mortem furentem & bacchantem, cum in viuis esset: Excitate, excitare, inquit, eum si potestis ab inferis: frāgetis impetum viui, cuius vix sustinetis furias inferi? Et illud ex eadem oratione: Quid vultu extimuitis? quoniam modo vos ille viuis affecerat, qui mortuus inani conuulsione percussit?

Coriumque silebit.] Corium pro pelle abusiue, quod pelli conuulsio adiaceat.

Membrana.] Superior pellis. Ea & charta pergamena dicitur Membrana quod eius primū vsus Pergami, Eumene regnante, coeperit. na.

Exanimis quāuis, &c.] Licet ovis exanimata non sentiat exanimatum lupum.

Sic cute detracta Zifcas.] Zifca, vel Zifcas, dux bellicosissimus, in Teutones & Boemos diu satis acri Marte confictatus est. Itaque Sigismundus Imperator cum videret Zifcæ cuncta ex animi sententia prosperè succedere, & iam illum esse vnum, ex quo res Boemiarum penderent, clam sibi eum conciliare tentauit. Ille opimis conditionibus ab Imperatore oblati annuens dum se itinere accinxisset, peste tractus expirauit. Ferunt illum cum agrotaret, rogatum quo loco mortuus vellet sepeliri, iussisse cadaveri suo pellem adimi, carnes volucris ac feris obrectari, et pelle tympanum fieri, eoque duce bella geri, indeque arrip-

Zifca vel
Zifcas Bo-
emus.

turos fugam hostes, quum primùm eius tympani sonitum audirent. His adiecit Albertus Crantzius, fecisse amicos quod ille iusserat, & reperisse quod promiserat. Hoc vnum præclare aiunt ab eo factum, quòd sectam Adamitarum deleuerit. Notum est, eum partibus Hussitarum prorsus fauisse: Pragæ loca sacra templaq; deleuisse: in Catholicos, potissimùm sacerdotes: crudelem & implacabilem animum gessisse, idq; Catholicis, quod Assur Iudæis, fuisse. Insignis bellator, quamquam cæcus. Inter laudatissimos Principes, reique bellicæ gloria illustres haberi poterat, nisi quædam flagitia laudem obscurassent. Retulit Æneas Syluius 3. Comment. De reb. gestis Alphonsi, & post eum Cochæus lib. 5. historiæ Hussitarum.

Iusta vindicta.

EMBLEMA CLXXI.

Dum residet Cyclops sinuosi in faucibus antri,
 Hac secum teneras concinit inter oues:
 Pascite vos herbas, sociis ego pascam Achivis,
 Postremumque Vin viscera nostra ferent.
 Auduit hac Itachus, Cyclopaque lumine cassum
 Reddidit, en pœnas ut suus auctor habet?

Vlysses, Troia iam excisa, cum domum repeteret, vi ven-
 torum in Sicilia pulsus, ad Polyphemi sedes appulit. Hic
 Gigas fuit vno oculus, ingentis magnitudinis, feritate implacabi-
 li, qui hospites soleret enecare, eorumque carnibus pro cibo vesci.
 Vlysses itaque cum sociis captus, ubi aduerneret iam aliquot ex
 suis

Polyphemi
 mus?

Vlyffis.
altus.

fuis absumptos à Cyclope de vino Maronio ei dedit: & rogatus ab eodem quod ei nomen esset, *ὄτιν* se vocari Vlyffes asseruit. Gigas naturæ vini nescius, alto iam somno pressus, sui que penitus immemor, ab Vlyffe (cui pollicitus erat, vnum se postremūq; post socios omnes peremptū & voratū iri) oleagino trunco, in oculo, quem vnicum in fronte habebat, acriter læsus est, & eodem effosso consternatus: qui vulneris acerbitate vocem cæpit attollere; vt alios Cyclopa insolito rugitu conuocaret. Quærentibus ab eo, quis vulnus infixisset; & *ὄτιν* (quæ vox Nullum, vel Neminem sonat) dixisset, riserunt, cūmq; velut furentem reliquerunt: Sic enim loquitur apud Euripidem:

ὄτις μὲ ἀπὸ λαιῶν:

Chorus respondet,

οὐκ ἄρ' οὐδέ τις ἠδίκη:

Deinde illud:

ὄτις μὲ τυφοῖ βρέφαρον. καὶ οὐκ ἄρ' εἶ τυφός:

Totum hoc fusiùs apud Homer. *Odysseas* 1. Ouid. 14. *Metam.* Virgil. 3. *Æneid.* Compara festiuum Luciani dialogum *κύκλωπι καὶ ποσειδῶν*. Qua fabula intelligi datur, quod vt breuiter, sic appositè scripsit Hesiodus:

Εἰ αὐτῷ κακὰ τέχνη ἀνὴρ, ἄλλω κακὰ τέχνη.

Ipsum se ledit alium qui ledere querit.

Qui aliis
malum fa-
bricat, sibi
arcessit.

Et, quod est in prouerbio, Ruinam sibi fabricat, aliis qui fabricat. Vel specialius isti eos torqueri poterit *δημιβέρες* tyrannos; & Reipubl: pestes infestissimas; qui diuina tandem ira vitali lumine priuantur, vel ad exitium morte grauius, aut infamiam & maximam capitis diminutionem præcipites ruunt; cū interea quibus potissimum terrori fuerant, rideantur & conuiciis proscindantur. Meminit, sed aliorum, Brodæus *Miscellan.* 2. cap. 7. hoc tandem obiter. Seruius ad 3. *Æneid.* aliò torfit fabulam de exoculato Cyclope. Cyclops, inquit, vir fuit sapientissimus, & ob hoc oculum in capite habuisse dicitur; id est, iuxta cerebrum, quia prudentia plus videbat. Verum Vlyffes eum prudentia superauit, & ob hoc fingitur eum excæcasse. Plutarchus *Aphrothegmaris* refert Oratorem Demadem; Alexandro mortuo, dixisse: Macedonum exercitum Imperatore carentem similem sibi videri Cyclopi excæcato: Non percurrâ Græcorum scholiastum allegorica placita, sed Heraclidis Pontici dumtaxat explicationem ad Homericam *Odysseam*: qui ait Cyclopem nominari affectum ratione priuantem:

Κύκλωψ ὀνόμαζαται ὁ τοὺς λογισμοὺς ὑπολαβῶν.

Cyclops
quid Ser-
uio.

sinuosi in faucibus antri.] Sic Virgil. dixit in 6.

Vestibulum ante ipsum primisque faucibus Orci.

Et hic noster in Emblemate primo:

— sinuosi è faucibus anguis.

Achiuius.] Achiui, ἀχαιοί, Græci: & nonnunquam pro quo-

libet populo ciuili: Horatius:

Achiui.

Quæquid delirant Reges, plectuntur Achiui.

Carull. in Argonaut.

Nam simul ac fessis dederit fors copiam Achiuiis.

Postremumque Vin, &c.] ὄστρακα se postremo voraturum bellè vis:

prædixerat, & ὄστρακα, id est neminem, vorauit: imò ab eo, qui ὄστρα.

quanquam esset ὄστρα, aliquis erat, exoculatus est.

Lumine cassum.] Cæcum Virgil. 2. Aeneid.

*Cassus lu-
mine.*

— Nunc cassum lumine lugent.

Idem.

Nullum cum victis certamen & aethere cassis.

& Lucretius.

Nunc potis est cerni quod cassum lumine fertur,

Ausonius Parentalib.

Saucius extincto corpore cassus eras.

*Sic enim poëta interdum vsurpant lumine cassum, & luce car-
tentè pro mortuo: vt & lumina lucèq; relinquere. Virgil. in 4.*

Quò magis inceptum peragat, lucemque relinquat.

Carullus: Nobis cum semel occidit breuis lux. Lucretius:

Lumina sic etiam Solis bonus Ancu' reliquit.

en pœnas vt suus auctor habet!]

— non est lex iustior vlla,

Quàm neci artifices arte perire sua.

Alludit ad alia quæ sequenti Emblemate consultò adferemus.

Iusta

Iusta ultio.

EMBLEMA CLXXII.

*Raptabat volucres captum pede coruus in auras
 Scorpion, audaci pramia parta gula.
 Ast ille infuso sensim per membra veneno,
 Raptorem in Stygias compulit vltior aquas.
 Orisures digna: alijs qui fata parabat,
 Ipse perit, proprijs succubuitque dolis.*

Simile est apud Aesopum de Coruo cibum quaeritate, & se-
 pentem in aprico dormientem corripiente, a quo lethiferum
 spiculum sentiens, iustam in se ultionem animalculi vilicissi-
 mi sensit: quod idem accidit iis, qui re flagitio parta, suo
 demum magno malo discunt, male parta male disperire. Et
 ferè

scilicet sit, ut, quod vulgò dici solet, captores ipsi capiuntur, raptoreque ab aliis etiam vicissim correpti decidat & illaqueentur: ut cum à beneficiis falsarij, calumniatores, adulteri, & id genus alij, tolluntur è medio, vel cum latrones à prædonibus prehendantur, & spoliantur. Quò spectant adagia, Cornix scorpionum: & Sui ipsius laqueo captus: &, Coruus serpentem. Carmen istum ex Archiæ Græco petitum est, lib. 1. Græcor, Epigram.

Captores sæpe ipsi capiuntur.

Ἐν πίτι παμφαίνοντι μελάντιρ ὁ αἰθέρη νομῶν,
 Σκοπίον ἐκ γαίης οἰδεῖ θορόντα κέραξ.
 Ὅν μαρψῶν ἄρυσσον, ὃ δ' αἰφῶτ' ἐπ' οὐδ' αἶθερ,
 οὐκ ἐβραδύς, ἰνυκντρω πίζαο ἔτοψι βίβει,
 καὶ σῆς μίμ' ἀμύρσιν, ἰδ' ὅσον ἔτυυχον ἐπ' ἄλλα,
 Ἐκ κείνς τλήμων αὐτὸς ἰδέκτο μίρον. id est:
 Scorpium è terra prorepserat, idque vidente
 Coruo, qui celo victitat in liquido,
 Curripuit visum, fugitque: sed hic ut humum ales
 contigerat, telo mox ferit atque necat.
 Ecce tibi, quod in hunc aus insidiosa parabat,
 Inde sibi acciuit ipsa necem misera.

Emblematis typus.

Aus qui fata parabat.] Fuere qui semet eodem illo pugione, quo Cæsarem violauerant, interemerunt. Suetonius in Cæsare. Quod de Cæsare memoriæ traditum est, hoc etiam de Gordiano Cordus euenisse scribit. Nam omnes quicumque illum gladio appetiuerunt, qui nouem fuisse dicuntur, postea interempti Philippis sua manu, suisque gladiis, & iisdem quibus illum percusserant, interiisse dicuntur. Iul. Capitolin. in Gordianis tribus, sub finem. Sallust. in fragment. histor. praua incepta consiliis sunt noxæ. Lucretius lib. 5.

Memorable fatum.

Circumretit enim vis, atque iniuria quæque,
 Atque vnde exorta est, ad eum plerumque reuertit.
 Ouid. 1. De arte:

Falite fallentes: ex magna parte profanum
 Sunt genus: in laqueos quos posuere cadant.

Parera

Parem delinquentis & suavoris culpam esse.

EMBLEMA CLXXIII.

*Præconem lituo perflantem classica, victrix
Captivum in tetro carcere turba tenet.
Queis ille excusat, quod nec sit strenuus armis,
Vltius aut saevo laferit ense latus.
Huic illi. Quin ipse magis timidissime peccas,
Qui clangore alios aris in arma cies.*

Tubicæ in
bello cap-
tus, cur se
excusavit.

EX Aesopi apologo, de tubicine in bello capto, qui se in-
fontem prædicabat quod nullum occidisset, sed neque in-
quenquam gladium distrinxisset, qui mox audiuit: Δια τῆς
ᾧ μᾶλλον τινός ἐστι, ὅτι σὺ μὲν δυνάμει & περιλήμην, τὸς πάντας
πρὶ

μη μάχης ἰσχυροί. Sed idè magis tibi moriendum est, qui cum pugnandi sis expers, alios omnes ad pugnam concitas. Etenim (quod aiunt Iureconsulti.) Qui agunt, & qui assensum præbent, pari supplicio affiendi sunt, & tatis ipse facit qui per aliū facit. Hoc in eos torquetur potissimum, qui oratione & consilio Principes ad suscipienda bella inflammant, cum ipsi pugnam decreverint, nec vlli sese periculo patriæ aut Principis nomine committunt: quibus quidem certè nullus probabilis esse potest consilij tam nefarij prætextus, cum ipsi reuera sint nocentiores, maiusque detrimentum eminus linguâ cæteris adferant, quam qui cominus gladiis decertât. Nulla enim fortè irreperet Martis violentia, nisi antecederet eiusdem committendi persuasio. Vel de iis intelligitur, qui cruore quidem manus non tingunt, ac nihilominus parricidij faciendi consilium suggerunt. Occurrit illud Demosthenis de patre cuiusdam sacerdotis, quem Braurioniam appellat. Is, cum alterum quispiam occideret, impellebat & hortabatur ad id facinus. Palam erat hominè mortuum ne digito quidem ab eo tactum, sed ab occisore dumtaxat, ita vulgò iudicabatur nō teneri cordis. Sed Areopagitarum aliud iudicium fuit, qui censuerunt eum qui suadendo iuisset, eodem obstrictum scelere. Nam constat homines audaciores fieri adhortatione: nec solum manu, sed etiam voce & proclamatione opem & auxilium ferri. Itaq; ille damnatus, & in exilium pulsus est. Aristot. 1. Rhet. argumentum citat quo vsus est orator Leodamas aduersus Callistratum: dicebat enim eum qui consilium dedisset, magis in culpa esse, quàm qui scelus cōmississet: quia scelus admissum non esset, nisi eius auctor & consultor aliquis extitisset. Ciceronis exemplum vnum proferam ex oratione in Pisonem. Quid interfuit inter Catilinam, & eum cui tu senatus auctoritatem, salutem ciuitatis, totam Remp. prouincię premio vendidisti? Quæ enim L. Catilinam conantem consul prohibui, ea Pub. Clodium facientem consules adiuuerunt, voluit ille senatum interficere, vos sustulistis: leges incendere, vos abrogastis: interire patriam, vos adiuuistis. Quid est vobis Cogitatum sine armis? incendere illa coniratorum manus voluit, urbem: vos eius domum, propter quem vrbs incensa nō est. Ac ne illi quidem, si habuissent vestri similem consulem, de vrbs incendio cogitassent. Huc facit M. Quintilian. declamatione 270. Satis ostendit ipsa pœna, inquit, eum teneri qui idem commiserit, quod si occidisset. Neque enim grauius quicquam aduersus eum qui sua manu interfecerit, constituere potuit legum

Agentes & consentientes pari pœna puniendi.

Bellorum suafores.

Locus Demosthenis.

lator, quàm aduersus eum qui causam præstitisset. Ergo & similitudine pœnæ etiam crimen par exigere debetis. Hæc ille. Ceterùm cum hoc nostro Emblemate magis conuenit quod Leodamas, de quo proxime dicebat, eum in maiore culpa esse quàm facinus commiserit, quàm qui consilium dederit, consiliũ enim nullius est momenti, nisi sit qui illud sequatur. Et interitus causam, non interitum spectari oportere, dixit in Miloniana disertus orator. Vlpianus etiam, vt est in l. 1. r. de iniuriis: Non solum is iniuriarum tenetur qui fecit iniuriam, hoc est qui percussit, verùm ille quoque continetur qui dolo fecit, vel qui curauit vt cui mala pugno percuteretur. Eodem recidit l. 15. ad l. Cornel. de sicariis, vbi idem Vlpian. ait, Nihil interesse, occidat quis, an causam mortis præbeat.

Lituus. *Lituo.*] Lituus, genus buccinæ incuruæ. Festus ex Ennio:

Inde loci lituus sonitus effudit acutos.

Et Ouid. 3. Fast.

Iam lituus pugnae signa daturus erat.

Classicum
belli.

Perflantem classica.] Classicum canentem. Classicum canere, signum est dare quo milites pugnare incipiant; cui opponitur. Canere receptui. Virgil. ad finem 2. Georg.

Ne dum etiam audierant inflari classica.

Victrix turma.] Victrices copiarum.

Clangore eris.] Tubæ sonitu. Metonym. in dictione, eris, pro tuba.

Alius

Alius peccat, alius plectitur.

EMBLEMA CLXXIIII.

ARRIPIT *ut lapidem catulus, morsuq; fatigat,*
Nec percussori mutua damna facit:
Sic plerique sinunt veros elabier hosteis,
Et quos nulla grauat noxia, dente petunt.

PLerique sunt, qui cum non possint his noxam inferre à qui- Impoten-
 bus se laesos putant, ut acceptam iniuriam viciscantur, vel cum homi-
 peros, vel famulos, vel etiam, si fieri possit, suorum aduersario- num affe-
 rum amicos adoriuntur, impotenti quidem & iniquo conatu, ^{ctus.}
 qui mos perinde est ac puerulorum, qui subita iracundia per-
 cussi, virgas adurunt quibus plexi sunt. Eiusmodi sunt, qui
 causas adiuuantes vel per se omnino ad agendum ineptas pro

efficientibus imperitè vsurpant, vt Medæ nutritrix, dum culpam conferret in trabes abiernas è nemore Pelio auectas, quibus Argo naus facta esset, in qua Medea cū Iasone aufugisset. Sed vt ad nostros mores sermonem conuertam, omnibus in cōfesso est, quot quantaq; infortunia in dies nobis impendeant, & interdum grauiter vrgeant: quorum causam inconsultò reuicimus in eos fortasse, qui nullo modo sunt in causa, cum potius errores & lapsus nostros agnoscere, & pia sincerâque *mirabile* tot contractas vitiorum sordes eluere deberemus, nec vt canes in lapidem sæuientes, incusare iustissimam supremi & incorrupti iudicis Dei animaduersionem. Id si placet ad iræ iniustitiam conuertere, ynà etiam Senecam audiemus ita disputantem. De ira: iam verò si affectus iræ damnaq; velis intueri, nulla pestis humano generi pluris stetit. Et deinde: Id non est ira, sed quasi ira: sicut puerorum, qui si ceciderunt, terram verberant volunt, & sæpè nesciunt quidem cui irascantur, sed tantum irascuntur sine causa, & sine iniuria, non tamen sine aliqua iniuriæ specie, nec sine aliqua pœnæ cupiditate. Deluduntur itaque imitatione plagarum, & simulatis deprecantium lacrymis pœcantur, & falsa yltione falsus dolor tollitur. Idem Seneca eodem lib. c. 16. iram ostendit ita impotentem esse, vt sæpè infesta patrono, reum damnet: & si veritas oculis appareat, inquit, tamen errorem tuetur, & in malè cœptis honestior illi videtur pertinacia quàm pœnitentia. Apponit exemplū in Pisonem quoddam, qui cum iratus duci eum iussisset, qui ex comiteatu sine commilitone redierat, quasi interfecisset quem nō exhibebat: roganti tempus aliquod ad conquirendum, non dedit. Damnatuſ extra vallum deductus est, & iam ceruicem porrigebat, cum subito ille commilito apparuit, qui occisus videbatur. Tūc centurio supplicio præpositus, condere gladium spiculatorum iubet, damnatum ad Pisonem reducit, redditurus Pisoni innocentiam: nam militi fortuna reddiderat. Ingenti concursu deducitur, cōplexi alter alterum cum magno castrorum gaudio commilitones. Conscendit tribunal furens Piso, ac iubet duci utruque, & eum militem qui non occidit, & eum qui non perierat. Quid hoc indignius? Quia vnus innocens apparuerat, duo peribant. Piso adiecit & tertium. Nam illum centurionem, qui damnatum reduxit, duci iubet: constituti sunt in eodem loco perituri tres ob vnus innocentiam.

Catulus.] Canis.

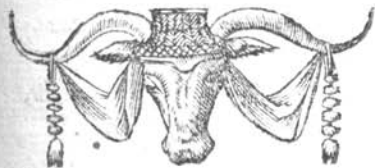
Morsu fatigat.] Mordet.

Insignes
Senecæ
loci.

Mutua damna. Talem iniuriam.
Veni hostes. Ipsissimos aduersarios, à quibus orta est iniuria.
Noxia. Noxia de maleficio dicitur. Noxiam dixere antiqui Noxia.
 quod nocet: & est detrimentum, culpa, pœna. Lege ipsi summet
 dicatum Commentario in tit. De verb. & rer. signific. l. 237.
 eum locum & nos suprà citauimus ad Emblemata, cuius titulus,
Remedia in arduo, mala in prono.
Dante potunt. Iniuriis vel conuictis profcündunt, quod vnum
 amicitia non paruum facinus, quia iniquum est aliquem alie-
 no odio prægrauati, ait Imperator Iustinianus in l. Si quis suo,
 & legis autem, Cod. de inoffic. testam. Et Callistratus l. 26. D. de
 pœnis. Crimen, vel pœna paterna nullam maculam filio infli-
 gere potest, nam vnusquisque ex suo admisso sotti subiicitur,
 nec alieni criminis successor constituitur. Quod si ad vindictã
 publicam id protendere liceat, audiamus Arcadij & Honorij
 rescriptum, ex l. 22. Cod. de pœnis: Sancimus ibi esse pœnam,
 vbi & noxia est. Propinquos, notos familiares procul à calum-
 nia submouemus, quos reos sceleris societas non facit. Nec
 enim societas vel amicitia nefarium crimen admitunt. Pecca-
 ta igitur suos teneant auctores: nec vltcrius progrediatur me-
 ritas, quam reperiatur delictum.

Pp 3

Infani gladius.

EMBLEMA CLXXV.

SE TIGERI medius stabat gregis ensifer Ajax,
 Cade sum credens cadere Tantalidas.
 Hostia sic tanquam sus succedanea pœnas
 Pro Laertiade, pro caueâque dabat.
 Nescit obesse suis furor hostibus: erat ab ictu,
 Consilique impos in sua damnaruit.

Infanz
 pœna. in
 eum læsa
 vnde ma-
 nauit.

HOc quidem arguitur temerarius furentum hominum im-
 petus, qui non aduersariis, sed sibi, maximè nocent, quòd
 ira præcipiti omnia committant, omnémque viam rationi præ-
 cludant: vnde fit, vt, quòd ait Horat.

Vis consilij experti mole ruit sua.

Irenim furentis animi affectus sic hominis animum è sua sede dimouet & exturbat, vt non secus atque Circe altera hominem in belluam ferocissimam transformet: quo fit, qui talem hostem excipiat, non aliter faciat, ac qui sese vnà cum ipsis ædibus incendio perdat: eoque deterior est, quòd ita tumultu, caligine, fumoque cuncta intus errore mētis compleat, vt nec cer-
nere integrum sit, nec eos audire qui volunt opitulari. Id quidem ob oculos posuit Homerus Iliad. f. & Odyss. α. sub persona tum Achillis, cuius iram facit implacabilem, tum Aiæ, quem tanta incescit rabies ob Achillis arma Vlyssi adiudicata, vt in porcorū gregem furibundus insulserit, eoque trucidarit, existimans se Græcorum copias prosternere. Ille itaque cum duos quosdam maximos suos de trabe suspēsos flagris cecidisset, hos esse Agamemnonem & Vlysem putans (quorum alteri vt iudici, alteri vt victori potissimum erat infensus) suis ita suspensis multo cum risu insultauit, addēs conuicia quæcunque bilis legerebat. Postquam autem resipuisset, facti pudore sibi mortem consciuit. qua de re pulcherrima est Sophoclis trægœdia, quæ inscribitur *Αἴας ἠστυλοῦς*. Horatius 2. Sermonum:

Aiæ in
fania.

— *insanus quid etiam Aiæ*
Fecit, cum siraui ferro pecus? abstinuit vim
Vxore & gnato, mala multa precatu Atridis.
k. — *cur Aiæ heros ab Achille secundus*
Putrescit, toties seruatis clarus Atridis,
Gaudeat vt populus Priami, Priamiſque inhumato,
Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?
Mille ouium insanus morti dedit, inelytum Vlyſsem,
Et Menelaum vnà mecum se occidere clamans.

Et deinceps: *Aiæ immeritos dum occidit, desipit, agnos.*

Cornelius Celsus de re medica lib. 3. cap. 18. inter insanie genera illud longè maximum ponit, & longissimum, quod vitam ipsam nō impediatur, idque robusti corporis esse consueſcat. Huius species duas. nam quidā imaginibus, non mente falluntur, qualem insanientem Aiæcem vel Orestem fabulæ ferunt: quidam animo desipiunt, &c. Seneca 2. de Ira, cap. 36. videndum illud quàm multis ira per se nocuerit. Alij nimio feruore rupe-
re venas & sanguinem: supra vires eiatus clamor egeſſit, & luminum suffudit aciem: in oculos vehementius humor egeſtus, & in morbos ægri recidere: nulla celerior ad insaniam via est. Multi itaque continuauerunt iræ furorem: nec quam expulerant mentem, vnquam receperunt. Aiæcem in mortem egit

Locus ex
Cornelio
Celsio.

furor in furorem ira. Mortem liberis, egestatem sibi ruinae domui imprecantur, &c. Hæc Seneca. Ad illustrationem argumenti huius commodè referes, quæ de impatientia & vindictæ appetitione doctè Lactantius disputat lib. 6. Diuin. inst. cap. 18. Historiam pete ex Ouid. Transf. 13. & lege. Prou. Aiakis risus

Setiveri gregis.] Porcorum.

Ensisfer Ajax.] In superioribus Aiace scutiferum, hic ensiferum vocat, ob affectum mortis vltionæ, quæ est consecuta

Græci
Tantalida.

Cæde suum.] Porcorum internecione.

Tantalidas.] Græcos, qui à Tantalò Tantalidæ dicti sũt, eorum enim plerique à Tantalò Iouis ex Plota Nympha filio traxerunt originem. Iupiter Tantalum genuit: Tantalus filium Pelopem habuit: Pelops pater Atrei: Atreus Agamemnonis. Itaque Iupiter fuit Agamemnonis abauus. Id epitheton vsurpat opportunè Ouid. oratione Aiakis, qua heros ille Vlyssis ortum genus à Tantalò, tamquam probrum, obiicit.

Succedanea hostia.

Hostia sic tamquam sus succedanea, &c.] Sues erant tamquàm victimæ, quæ panas luebant pro Græcis iudicibus & Vlyssè. Succedanea autem hostia olim dicebatur, quæ secundo loco fiebat. Si enim primis hostiis libatum nõ fuisse putassent sacrificii, alie hostiæ post primas eductæ cædebantur duæ, quæ prioribus incensis luendi piaculi causâ subdebantur. Gell. lib. 4. c. 6. succedaneas, nõ succedaneas esse dicendũ ait, ob vocabuli cõpositionem.

Pro caueaque.] Cauea, polysemũ est. Hic Iudicium confessum intellige. Est autem Metonymia, pro iudice Agamemnone. Olim Cauea pro subfelliis equitum & populi. Virg. 5. *Ancid.*

Hic totum caueæ confessum ingentis, & ora

Prima patrum magnis salus, clamoribus implet.

Cauea
quid.

Cicero in Lælio: Qui clamores tota cauea nuper hospitis, & amici mei M. Pacuuij in noua fabula?

Nescit obesse, &c.] *γνώμον*. Iracundus & mète captus non iis quos odio prosequitur, sed sibi nocet: non inquam eos quos maxime vellet affici iniuria, sed se ipse lædit & interdum enecat.

Nescit obesse suis furor.] Furor, mètis cæcitas definitur à M. Tullio 4. Tuscul. ea est *μᾶστις* Græcis. In paradoxo contra Clodium exagitur is animi morbus, quo docet omnes stultos furere. Hic est cæcò mentis impetu in omni scelere versari. quæ petulantia sæpè à nimia ira proficitur.

In sua damna ruit.] Seneca Hercule furente:

In se semper armatus furor.

Ibidem, *quodque habet proprium furor*

In seipse feuit.

Pax.

EMBLEMA CLXXVI.

*TERRIGERIS humeris, detis quoque barrus eburni,
 Qui superare ferox Martia bella solet,
 Supposuit nunc colla iugo, stimulisq; subactus,
 Casareos currus ad pia templa vehit.
 Vel fera cognoscit concordēs undique gentes,
 Proiectusq; armis munia pacis obit.*

Elephantorum in bellis vsus olim fuisse celeberrimum, vsus Ele-
 notius est quam vt confirmare opus habeã: vnde apud ple- phanto
 rosque pro belli symbolo reperio, vt hic etiam pro pace, diuer rum in bel-
 saramen ratione & fine: Elephanta enim, qui equis in acie lis.
 terrorem incutiebat, qui sui horrendo spectaculo milites ipsos
 conturbabat, quiq; eburneo dente pugnatum hominum

Elephantus
in trium-
pho.

equos corticipiebat, pace parta, collum iugo supposuit, & Caesaris curram triumphalem ad templum vehit, quasi agnoscens in vitam inter populos concordiam, ideoque ad pacis munia ob- eunda sese subiiciens. Quod sanè intelligi licet de ferocissimis quibusque, & fortissimis belli ducibus, qui truculètos ipsi mo- res, & ferociam bellicam redempta pace deponunt: eoque fit, ut sese postea conuertant ad ea quæ ad religionem, vel publi- cam ciuitatis administrationem pertinent: quæ quondam inter arma vel silebant, vel consopita penèque oppressa misero situ iacebant. Cassiodor. Varia. formul. lib. 3. Epist. 1. populorum fe- rocia corda longa pace mollescunt. Hæc quidem ita enarrari velim, nisi malis Epigrammatis huius literam referri ad Iulij Cæsaris triumphum, de quo Suetonius agit. Ait enim eum as- scendisse capitolum ad lumina quadraginta Elephâtis dextra atque sinistra lychnuchos gestantibus, idque in signum pacis bello partæ. Elephantis etiam Pompeium Magnum triumphaf- se testatur Plinius lib. 8. quod prius India victa Libero patre fa- ctum memoratur, Seneca de Vitæ breuitate cap. 14. ait, Merel- lum victis in Sicilia Pœnis triumphantem, vnum omnium Ro- manorum ante curram centum & viginti captiuos Elefantos deduxisse. Et Capitolinus de Gordiano iuniore: Quadrigæ E- lephantorum Gordiano decretæ sunt, utpotè qui Persas vicif- set, triumpho Persico triumpharet. Cæterum non prætermite- ro Græcum hexastichon φιλιππου, quod hic Alciatus Latine reddit, sed περιγραφήως:

Typus Em-
blematis.

Ὀνκίτι πυργαθείς ὁ φαλαγγόμαχος ἐπὶ δῆρον
Ἄσχετ' ἰγμαίνει πυριόδους Ἐλίφας,
Ἄλλὰ φόβῳ σείλας βαδὺν αὐχένα πρὸς θυγοδέσμονι,
Ἄντυγα διεργουλήϊ καίσαρ' ὄρχοιόν.
Ἐγὼ δ' εἰρήνης ἡεὶ δὴς χάσσει δόρυ καὶ ῥίψας
Ἄρει' ἀνιμίς ἀντανάγει πατήρα.

Locus è
Panegyri-
co Contfã
tini.

Sed præclarus sese locus offert ex Panegyrico, qui Cōstantinō Augusto Constantij filio dictus est, nobisque trãsmisus incerto nomine. Hunc enim locum quia puto gratum fore studiosis re- rum antiquarum, totum ascribam, sic itaque: Quid egeras Im- perator? in quæ nos fata proieceras? nisi te diuina virtus tua vindicasset, quæ hæc est impatientia? aut quò tibi manus nostras, si versã vice pugnas ipse pro nobis? Hæc ego non dicerè Impe- rator, neque ab aliis dicta memorarem, nisi beneficio tuæ leni- tatis tutior esset nostra in verbis, quàm tua in armis audacia. Noua enim quadam varietate naturæ, confusòque virtutum

imperamento, idem es in præliis ferocissimus, & parta securitate micillimus. Cùm enim dato obsessis tempore pœnitendi, Aquileiam quoque de legatis eorum ac supplicibus recepisses, cunctique se tibi dedissent, quod oblidèdo seruaueras, ignouisti omnibus, & vitã quam desperauerant, reddidisti, & quidem iussisti arma deponere, & multo tutius victoris pietate tegerentur. Vt tamen pertinaciæ suæ merita sentirent, corripere eos vincuntique iussisti, non ad supplicium, sed vitam, ne conscientia timore diffugerent, grauitèrque delinquerent, cõseruarique iterum non mererentur, si seruati non fuissent. Sed vnde tanto hominum numero tot vincula, quæ continere militares, & paulò ante armatas manus possent? Stupere milites quid producèdos susceperat, & custodiæ curam abnuere, & prorsus nescire quid facerent. Ipsi etiam, qui tibi in consilio erant, ipse etiam Præfectus hærete, cùm tu diuino monitus instinctu, de gladiis eorũ gemina manibus aptari claustra iussisti, vt seruarent deditos gladij sui, quos non defenderant repugnates. O pulcherrimum, & qui omnium oculis subiici obuiisset, triumphum virtutis & clementiæ tuæ! Cuius enim potentia fuit hostibus arma diripere, eius humanitatis deditos ad impunitatem suis armis alligare, atque etiam vincere. Vt eos ferri illius, quod contra te gesserant, quotidie pœniteret, gladius ille quem in te distrinxerat hostis, infestus, ipse domini sui manus tenuit, & paratus ad cædem, custos factus est ad salutem. Magnus Poëta, dum bellorum toto orbe surgentium discursum apparatusque describit.

Et curua, inquit, rigidum salces constantur in enses.

Triste nimium tempus id, cùm instrumenta cultui pecudum præparata, in cædem hominum verterentur. At nunc rigidi illi mortiferique mucrones in salutaria vincla curuantur, & exarmatum hominem non interimunt, sed coërcent, deditosque hostes gladij sui collisi obtusique tutantur, qui nihil illis prodesse integri acuti que potuerunt. Omnium ergo armorum ministeria ad diuersos effectus arbitrio tuo seruiunt Imperat. tibi vincunt gladij, tibi seruiant, te pugnante ferunt, te ignoscante custodiunt, vt Deus ille mundi creator & dominus eodem fulmine suo nunc tristes, nunc lætos nuncios mitti: ita eadem sub numine tuo tela inimicos, aut supplices tuos, pernicie aut cõseruatione discernunt.

Turrigeris humeris.] Expressit epithetõ *πυργωθης*, turribus oneratus, id est, *πυργωτής*. Lege Plin. 8. Cur autem barrus dicatur, iam explicuimus Emblemate, cuius tit. *In illaudata laudantes.*

Locus hic cum Emblemate, nostro mirè consentiens.

Qui superare ferox, &c.] Explicatius in Græco, ὁ φαλαγγιμάχος ἐπὶ δυνὶ ἄσχετῶ ἱρμαίγῃ, phalangibus pugnans indomitus impetuosè irruit ad pugnam cum phalangibus in acie stans.

Vel fera cognoscit.] De particula, vel quædam Alciat. noster ad l. 96. de verb. sign. §. prædia.

Ex bello pax.

EMBLEMA CLXXVII.

*En galea, intrepidus, quam miles gesserat, & qua
Sæpius hostili sparsa cruore fuit:
Parta pace apibus tenuis concessit in usum
Alveoli, atque fauos grataque mella gerit.
Arma procul iaceant: fas sit tunc sumere bellum,
Quando aliter pacis non potes arte frui.*

Eiusdem materiæ diuersa & contraria possunt esse instrumenta, vt cum ex galea, ense, vel ægide militari conflantur falces aut ligones agricolis idonei, quibus etiam pacis tem-
 Signa redempta pacis,
 pas intelligitur: quod κατὰ προσωπεύου de falce ex ense Mar-
 talis exprimit in Apophoretis:

Pax me certa ducis placidos curuauit in vsus:

Agricolæ nunc sum, militis antè fui.

At Virgil. bellum significans, ait Georg. 1.

Et curuæ rigidum falces curuantur in ensem.

Quid, item Factor. 2.

Plus erat in gladio, quàm curuo laudis aratro.

Idemque alio loco:

Bella diu tenuere viros: erat aptior ensis

Vomere: cedebat taurus arator equo.

Sarcula cessabant, versique in pila ligones,

Factaque de rastris pondere cassis erat.

Et deinde pacem, his sequentibus:

Pax ades, & toto mitis in orbe mane.

Dum desunt hostes, desit quoque caussa triumphis:

Tum ducibus bello gloria maior erit.

Sola gerat miles, quibus arma coerceat arma,

Canteturque fera nisi pompa tuba.

Claudianus de bello Cæsarico huc respexit, signa partæ pacis memorans:

Non iam delectus miser, nec falce per agros

Deposita, iaculum vibrans ignobile messor:

Non tentat clypeum proiectis sumere rastris.

Occurrit & illud Bacchylidis Lyrici Poëtæ, ex Stobæo & Plutarcho: Bacchylidis Lyricis
 venultus
 locus.

Τις δὲ θνατοῖσι σὶνήα μεγάλη

πλεον; Pax magna hominibus affert diuitias.

Et deinde sequitur:

Ἐν δὲ σιδᾶρο δὲ τοῖσι πέρπαξι αἰδᾶν ἀράχσασιν

Ἡστὶ πελοῦται, ἔγχεα τελοχκοτάς

Χιρίαιτ' ἀμφάκεια ἰυρὸς δάμνετα. χαλκίαισιν

οὐκίτι σαλῶ ἰγγωρ κτύπῳ, δὲ συλαταὶ μελίφρωρ ἔπυ

Ἄπὸ βλεφάρων ἀμὸς δὲ δάλπει κίαρ: id est,

At in reuinctis ferro clypeis nigrorum araneorum telæ sunt,
 hastasque cuspidatas, & enses ancipites arugo confumit: arearumque non amplius tubarum clangor, neque subripitur mel-
 litus somnus à palpebris, nostrum qui cor fouet. Huc etiam re-
 feram

feram Eſaiæ varis illud: Contudent, inquit, gladios ſuos in li-
gones aut vomeres, & lanceas haſtaſque ſuas in falces, neque
ultrà aut bellum addiſcens, aut prælio aſſueſcēt. Sic Caſſiodo-
rus in quadam ad Valerianum præf. prætorio epiſtola lib. 12.
Variar. Arripiant ferrum, inquit, ſed ynde agros exculant: ſu-
mant cuspides, boum ſtimulos, non furoris. Quæ ideò addu-
ximus, vt non modò Emblematis *επιγραφῶν*, ſed & duo priora
diſticha, per ſe alioqui clara, explicemus apertius, his enim offē-
dit temporis quandam conuerſionem & viciffitudinem, cum ex
bello pacem arguit ſub galeæ ſymbolo, quæ belli tempore ſa-
pius hoſtium ſanguine tincta, nūc demum pace, in apum alua-
rium cōmutaretur. Eodē fermè modo Marius Moſſa de roſtris
naualibus, cuius carmen propter affinitatē aſcribere non pigeat.

Marij Mol-
ſe lepidum
epigrāma.

*Ferrea roſtra olim preſſis erepta carinis,
Quæ Nil fractas teſtificantur opes,
Ecce apibus paruis pandas præpandimus aulas:
Congeſta redolent, (quis putet?) æra thymo,
Caſaris hæc ingens laus eſt, quo iudice, pacis
lucundos fructus arma inimica ferunt.*

Quāta de-
beat eſſe
cautio in
bellis ſuſci-
piendis.

Porro ab armis diſſuadet, nec ea omninò ſumenda vult, niſi alia
ratione in pace ac quiete viuere nō poſſimus: Rectè Cicero di-
xit temerè in acie verſari, & manū cum hoſte conſtigere, imma-
ne quiddam, & belluarum ſimile: ſed cum tempus neceſſitateque
poſtulat, decertandum manu eſſe, & mortem ſeruituti tuæque
dinique antepoſendam. Certè bellum non tã facile ſuſcipien-
dum, quàm putant quibus, inexpertis potiſſimum, dulce: nec
de vllā re alia magis deliberandum eſt, neque religioſius, con-
ſultandum, aut maturius aliquid ſtatuendum quàm de bello,
cuius alea vt anceps & dubia, & in quo bis peccare non licet, ſed
damnoſa maximè, & omni parte periculofa: quandoquidem
& qui vicit, & qui victus eſt, ſuo damno de ſuo gradu decedit,
ille quidem magno fortè ſui ſuorumque diſpendio victoriã eſt
mercatus: hic, quòd ſpes irrita ceciderit, quàm agrè ferat, quã-
toque dolore contabeſcat, omnibus coniectandum relinquo.
Principes itaque, magnates, aut etiam magiſtratus, nunquam
niſi tanquam inuitabili neceſſitate preſſi, aleam belli moue-
re vel minimū debent, ſed omnibus primū tentatis reme-
diis, ſic ſe gerant, vt de ſuo iure quicquam decedat potius, quàm
ſua auctoritate tale aliquid committatur. Notum eſt illud A-
fricani Scipionis, turpe eſſe in re militari dicere, Non putarẽ,
quòd inemendabilis error ſit, qui violentia Martis committi-

Facillimum est enim arma sumere, at eadem sumpta deponere, non æquè facile. Nec verò vt inficias iuerim belli principum penes Principes esse, sic exitus sanè à diuina prouidentia pendere certò dixerim. Quòd si quisque, vt decet, per se conuiceret, quàm interfit leui de causa bellum mouere, agnosceret quàm periculosus sit Principū ludus, quibus tā parui est momenti clades & strages populi multitudine innumerabilis, ruina, va
 lidaque: sed & indigna locorum permultorum vastitas, solitudo, conflagratio. Valeant itaque quibus tam placet belli fortuna, cuius etiā vel prosperè gesti euentus ipsum pœnitere Principem decet, si modò vel minimum sapiat, aut nisi ab humanitate prorsus abhorreat. Addam etiam & illud (quòd intestina hæc & plus quàm ciuilia bella Gallica nobis tam sèpè tamque diu uolem moueant) nullum regnum, nec vllā Remp. diu manere incolumen potuisse, quæ arma crebrò mouerit. Meminerint quibus dulce bellum est, quoties in extremum discrimen uenerint Athenienses quondā felicissimi & potentissimi, tot tantisque bellis attriti, & postmodum deleti, quorum nempe ciuitas à Peris incēdio perdita, à Laconibus affecta sapissime, ac membris ipsis exuta, à Philippo Alexandri patre fatigata, ab altero Philippo afflicta, à rege Ponti Mitridate cædibus & cruore infecta, à Sylla propemodum concussa & diruta. Quid Lacedæmonij? quamquam diu satis floruisse uisi sunt, idem tamen, quod aliæ florentissime monarchiæ, & oligarchiæ, sunt experti, quarum quidem exitium non ab externis, sed certè intestinis potissimum odiis atque dissidiis est profectum. Nihil illa incerta Roma clarius aut admirabilius, vt quæ.

Principum ludus periculosus.

Atheniensium bella exitiosa.

Lacedæmoniorū bella intestina.

Imperium terris, animos æquauit olympo.

Cuius tamen tantò aliis gloria & præcellens dignitas eminentior fuit, tantò ruina casusque grauior & periculosior. Si verò tanti imperij labefacti causam inuestigemus, bellorum alicui acceptū esse referendum citra negotium iudicabimus. Ea enim Romāna ciuitas primū à Porfena obfessa, à Pyrro terribita, ab Annibale identidem concussa, à Tatio capta, à Brenno expugnata, & Gallis incensa: denique viribus ipsa suis miserè prostrata, & penitus fracta, quid posteris Gothis aut Vandalis reliqui habuit, quod labefactandū aut cōcutiendū daret? Porrò credibile est tantum imperium tam citò non fuisse lapsurum, si primores ipsi, quique Reipubl. clauum tenebant iis tēporibus, in iis quæ patta erant, conseruandis citius elaborassent, quàm alienas tanto impetu & ardore animi prouincias inuasissent,

Romanorum bella.

Breuis catalogus bellorum Romanorum.

Infani

vel in externos, aut etiam seipfos ferrum strinxissent.

Atque fauos grataque mella gerit.] Sic ex pace vbertas, quod dicit in sequenti, vt colligas omnium fructuum prouentum ex pace, contra ex bello vastitatem omnem & calamitatem.

Quò pertinet etymologia Grammaticorum, qui πόλεμον, quasi ἀπὸ τοῦ τὰς πόλεις, ἢ τοὺς πολλοὺς μειοῦν, ἢ ἐλλείν, quòd ciuitates, multosque homines concutiat, perdat, labefactet.

Quando
bellas susci-
pienda.

Fas sit tunc sumere bellum, &c.] Cicero 1. Offic. Suscipienda bella sunt, vt in pace sine iniuria viuatur, & Vegetius lib. 3. cap. 1. Qui desiderat pacem, præparat bellum: qui victoriam cupit, milites imbuat diligenter. Adhæc scripsit Arist. τὸ τὸ πολέμῳ τὴν εἰρήνην ὄντα. Cicero 8. Philipp. Nec ego pacem nolo, sed pacis nomine bellum inuolutum reformido. Quare si pace frui volumus, bellum gerendum est: si bellum amittamus, pacem nunquam fruemur. Calliod. lib. 3. Variar. epist. 1. Tunc vtile solum est ad arma concurrere, cum locum apud aduersarium iustitia non potest inuenire. D. Augustinus Epist. 1. ad Bonifac. in cap. Noli existimare. c. 23. q. 1. Pacem habere voluntatis est: bellum autem debet esse necessitati, vt liberet Deus à necessitate, & conseruet in pace. Non enim pax quæritur vt bellum exerceatur, sed bellum geritur vt pax acquiratur. Esto ergo bellando pacificus, vt eos quos expugnas, ad pacis vnitatem vincendo perducas. Idem can. Apud veros. ead. c. & q. Apud veros Dei cultores, inquit, etiam ipsa bella pacata sunt: quæ nõ cupiditate aut crudelitate, sed pacis studio geruntur, vt mali coercerentur, & boni subleuentur. Aristot. Politic. 7. cap. 9. ait necesse esse arma domi necessario posita in armentario iis qui Reipub. præfunt, tã propter eos qui detrectant imperium, tum propter externos qui iniuriam conantur inferre. Reperio & apud Cornel. Tacitum, latiorẽ fuisse Tiberium imperatorem, quia pacem sapientia firma uislet, quàm si bellum per acies confecisset. Addam hoc postremò, dignũ certè memoria exemplum. Victruius cap. 7. lib. 2. ait veteres Hetruscos quòd ciuibus suis persuaderent, arma inuenisse, vt iis aduersus hostes, non ad ciuilem discordiam uerentur, qui ædem Martis ad campum, & extra urbem, non vt aliorum Deorum, intra mœnia consecrarunt.

Ex pace vbertas.

EMBLEMA CLXXVIII.

GRANDIBVS ex spicis tenues contexe corollas,
 Quas circum alterno palmite vitis eat.
 His compta Alcyones tranquilli in marmoris vnda
 Nidificant, pullos inuolucresq; fouent.
 Latius erit Cereri, Baccho quoque fertilis annus,
 Aequorei si rex alitis instar erit.

Huius carminis fontem lubens repeto è Basilij Magni He-
 xaëmero, quamquam sciam idem apud alios certe vere-
 res legi: sed mihi admodum placet viri huius sanctissimi do-
 ctina & eloquentia. Sic enim ille Oratione 8. in Hexaëmero,

Emblema
 è Basilio
 tractum.

καὶ τὸ ἐπιπέδον τῆς ἐπιπέδου, αὐτὴ παρὰ τὸν αἰὲτα πρῶτον τὸς ἀγία-

λος πέφικεν, ἐπ' αὐτῆς τὰ ὄα τῆς ψάμμου καταδύμενη, καὶ ποσὶ
 κατὰ μέσον του χερσῶνα, ἐτε πολλοῖς κ' βίαιος ἀνίμοις ἢ θάλασσα
 τῆ γῆ προσαράσεται, ἀλλ' ὅμως κομίζονται μὴ πάντες αὐτοί, καὶ
 ζεὶ δὲ κύμα θαλάσσιον, ἐταν ἀλκυὼν ἰπώσει τὰς ἐπ' αὐτῆς ἡμέρας, ἐτε
 σκύταις γ' μίνας ἐκλείψει τὸς νιοτὸς ἐπ' αὐτῆς καὶ τρεῖς αὐτῆ
 χρεῖα, ἀλλὰς ἐπ' αὐτῆς πρὸς τὴν τῶν νιοτῶν αὐξήσει, ἐ μὴ γὰρ
 τῶ μικροτάτῳ ζῳῳ παρῆσχετο, ὅτε καὶ ναυτικὴ πάντες ἴσασι τότε
 ἀλκυονίδας τὰς ἡμέρας ἐνένας προσαγορεύουσι, ταῦτα σοὶ ἐπὶ
 τροπῆν τῆ αὐτῆν παρὰ θεοῦ τὰ πρὸς σωτηρίαν, διὰ τῆς περὶ τὰ ἀλκυ
 τῆ θεοῦ προνοίας νουμοδιότηται, τί οὐκ αὖ γινέσκων τῶν παραδείξων ἐ
 κινουσις κατὰ εἰκὴν γίγονας τῆ θεοῦ: ἐπὶ γὰρ ἐπὶ ἑρῆμῳ ὅτε
 κρᾶς, ἢ μεγάλη καὶ φοβερὰ κατέχεται θάλασσα ἐν μεσῶ σχεπέτῳ
 λυλῶ ἀγρῶ ἐπὶ ταχθεῖσα. Quorum verborum hæc est sententia

Alcyonis
 solertia.

Alcyon avis est, quæ mare accolit: quæ cum sit in maris littora
 parere solita, deponit ova in arena, & media hyeme nidum co-
 ponit; quo maximè tempore ventorum impetu mare tempe-
 stuosum est. Sed tum venti se remittunt, compescitur ipsum ma-
 re, cum Alcyon septem diebus incubat: excludit enim pullos
 totidem, qui cum cibum appetunt, septem alios dies ad pullo-
 rum incrementum minutissimo animali liberalis Deus elargi-
 tur. Omnes itaque qui se mari committunt, id observant, eorum
 dies Alcyonios nominant, Quæ tibi concessa ac tradita sunt à
 diuina providentia, cuius etiam vis eluceſcit in iis animalibus
 quæ rationis expertia sunt, ut te commonefacerent ad ea pe-
 tendam ab eo quæ tibi ad salutem conferrent. Quidam etiam
 quæſo, vel quod fidem excedat alioqui, non est tua paratum
 causa, qui ad Dei factus imaginem sis; cum propter eam tam
 minutam auein vastum illud ac terrificum mare sedetur, &
 hyeme media Dei iussu coerceatur? hæc ille. Naturalem hæc
 historiam accommodat Alciatus ingeniosè ad pacis optimi
 prouentum: cuius pacis laudes ex 53. capite Stobæi adiuicerem
 nisi putarem satis esse ea de re studiosos admonere. Significat
 enim optimi Principis officium in id incumbere penitus debe-
 re, ut populum in suis regionibus & prouinciis necessario prou-
 entu instructis foueat & tutetur, habita primùm ratione tem-
 pestatum, earumq; calamitatum quæ solent in dies accideres: si-
 natque ventos remittere, & tandem procellas ebullientes ho-
 stium conuiescere, ut securius in pace postea uiuatur: idq; Al-
 cyonum more, quæ in medio mari nidum conficiunt admira-
 bili quadam solertia, paulum eminentiore, & per quam angu-
 sto, grandium spongiarum similitudine, qui ferro non possit

Officium
 boni prin-
 cipis.

Alcyonum
 solertia
 in nidifi-
 cando.

intercidi, nee vnde configatur inueniri, tradit Plinius. Quidam ex spinis aculeatis, alij ex spicis segetum & vitium pampinis, cum confectum esse nidum volunt. Fœtificant bruma, qui dies Halcyonides idèò vocantur, totidemq; pòst diebus pariunt: quo tempore mare tranquillum creditur nauigantibus, qui eos dies oblesuant accuratè. Varro De lingua Latina 6. Alcedo Græcè ἄλκυον, hæc hyeme quòd pullos dicitur tranquillo mari face-
re, eos dies Halcyonos appellant. Vnde Pacuuius:

Halcyonis ritu littus peruolgans furor.

Legè Plin. 10. c. 32. Plutarch. quo libro disputat, vtrum animalia prudentiora, terrestriane an aquatilia.

Halcyones.] Halcyones Grammatici rectè deducunt ab ἄλκυος καὶ ἄλκυον, quòd in mari pariant, id est, παρά τὸ ἐν ἄλκυον, & τὸ ἄλκυον, marina spuma qua nidum congerunt Halcyones, ait Dioscorides in 5. c. 136. Theophrast. lib. 1. c. 8. περί ἀλίων φυτῶν. Dies sereni quibus Alcedo fœtificat, à re ipsa nomen inuenere ἄλκυονος καὶ ἄλκυονιδος, dicuntur & Aristoteli αἱ ἐὸδίζουσι ἡμέρας, Hist. animal. 5. c. 8.

Comptæ.] Ornatae, suauis, gratæ, vel ad nidum, vel ad tranquillitatem refer. Plutarch. dixit alicubi bonam valetudinem idem esse voluptatibus, quod cæli tranquillitatem Halcyonibus, quoniam eis concedit vt tutò & securè incubent.

Tranquilli marmoris.] Id est, in marmoreo vel saxeo scopulo, quòd aqua marina alluit: vel potius marmor pro mari pellucète & æqualiter strato accipitur.

Inuolucres.] Nondum apti ad volatum, impuberes.

Letus erit Cereri, Baccho quoque.] Proventus & vbertas erit annonæ maxima. Annona ponitur inter res eas quæ ciuitati maximè necessariæ sunt: cui diligenter esse prouidendum Principibus & Magistratibus sapientes monent, ne victus annuus ciuitati desit. Noti sunt populares Romæ tumultus ob annonæ dearitatem, itaque frumentum sæpe aduehebatur ex Africa, Sardinia, Sicilia: quas tres prouincias, tria Rom. populi frumentaria subsidia Cicero appellat in ea quæ est pro lege Manilia, idem quarta Verrina, Siciliam nominat cellam penariam Reip. nutricem Romanæ plebis. Et præfectus annonæ creabatur, qui frumentum vndique coëmendandum curaret, & in urbem aduectū iusto pretio venire iuberet.

Æquorei si Rex alitis instar erit.] Si sese habeat in suos Princeps quilibet ac Alcedo marina in pullos. Est enim Principis virtus maxima non modò nosse, sed & tutari suos. Quod quamquam

Inuolu-
cres.

Dionis
Chrysolto-
mi præ-
clarus lo-
cus.

perspicuum sit omnibus, illustrandæ tamen huius pulcherrime
sententiæ causa, repetam graue sanè & cordatam Dionis Chry-
solstomi disputationem de regno, qua Regum officium & con-
ditionem ponit ob oculos. Sic ergo primum: Principem conti-
nuis laboribus & vigiliis intentum esse decet. Nam in nauili-
cet vectoribus absque cura plerumque desidere, & ne aspicere
quidem marinos fluctus, imò verò neque scire, quod aiunt,
vbinam terrarum sint. Sic enim permulti hoc modo Pontum
securi traiciunt, tales ludunt, canunt, conuiuantur totos dies, &
tempestate ipsa vndique imminente inuoluti expectant euen-
tum: alij oppressi altissimo somno non antè surgunt, quam ad
portum appulerunt. At gubernatori necesse est mare ipsum cõ-
tinuò obseruare, aërem cœlumque intueri, ad terram aspicere:
neque ignorare quæ in fundo sunt, nisi velit allidere ad scopu-
los qui in aquis lateant. Neque verò ille vnus noctu dormit aliis
altè stertentibus: interdum autem si breuem somnum aliquando
suffuretur, tamen dubius hæret, neque præsentis animo id facit,
vt sæpè suos adhortetur aut contrahenda vela, aut clauum si-
stendum, aut quidpiam tentandum aliud, vt etiam inter dor-
miendum nihilo segnius officium faciat, cum aliis impune som-
num capere liceat. Eadem ratio est expeditionum: militum quis-
que sui dumtaxat curam sustinet. At ducis minus longè maius
est atque difficilius, nempe vt omnes & singuli bene armati
sint, habeantque vestium satis; nec modò vt illis ciborum satis
sit, sed & vt equi diligenter instructi sint. Quod si secus videat
quàm par sit, maiore tristitia ille afficitur, quàm si quibus imple-
met indigeret: quippe qui suorum salutem non minoris estimet
quàm suam ipsius. Et quidem reliqua pulchra reuera sunt: sed
hæc hæctenus satis.

Doctos doctis obloqui nefas esse.

EMBLEMA CLXXIX.

QV I D rapis heu Progne vocalem seuâ cicadam,
 Pignoribusque tuis fercula diraparais?
 Stridula stridentem, vernam verna, hospita ledis
 Hospitam, & aligeram penniger ales auem?
 Ergo, abise hanc prædam: nam musica pectora summum est
 Alterum ab alterius dente perire nefas.

ET hoc ἄδελον ex i. Græcorum Epigrammatōn traxit, sic Charactes
 Enim habet Græcus: Emblematis.

Ἄττι κίρα, μιλιθραπτε, λάλ & λάδον α' πάξασα
 Τετλιγαπλανοις δαῖτα φέρεσι τικισιν.
 Τῶν λάδων, ἀκαλόβια α. τὴν δὲ πτεροῦ, ἀπτεροῦ α.

Τὸν ξένον, ἀξέβητα, χρίνον ἠαρινά.

οὐχὶ τὰχὺ ρίψῃς, οὐ γὰρ δέμις, οὐδὲ δικαίον

Ὅ λυθ' ὕμνοπόλοισ ὕμνοπόλοισ φέμασι.

Rixæ & Increpat hirundinem, quæ cicadam ad pastum corripere, quo
 contentio- orationis inuolucro doctos mutuò sese prouocantes arguit: hi
 nes à stu- enim rixis & contentionibus ferè fit, vt nullum aliud pernicio-
 diofis alie- sius malum suboriri possit. Si quo conuicio docti ab ignaris &
 nã. rerum insciis impetantur, non debet haberi nouum aut inso-
 lens, cum vt plurimum audax esse soleat ignorantia, qua nulli
 aliud malum aut intractabilius aut difficilius. At cum doctus
 doctum, & Christianum Christianus iniuriis, contumeliis, cla-
 mosis disputationibus, vel etiam famosis libellis impetit, quod
 bonis literis & Reipubl. malum atrocius aut exitialis esse po-
 test? quæ clades, imò quod naufragium præsentius, cum in me-
 diis fluctibus irato mari concertorio nascitur inter nauis do-
 ctiores, aut etiam gubernatores ipsos, à quibus eorum qui sunt
 in eadem nauì, vel vita, vel mors pendeat? Nullum certè male-
 rius accidere detrimentum societati humanæ potest, quam er-
 diti eruditos (à quibus certè pendere debet popularis multitu-
 do, vt eorum ductu sese in officio contineat) nigro depre con-
 uellunt: quo fit interdum, vt diutiùs altereando veritatem op-
 primant. Num verò absurdum & odiosum maximè omnibus
 videri debet, eos, quos par est inter se omninò conuenire, ma-
 tuisq; officiis animos inuicem sibi deuincere, nimirum quod
 iisdem sacris initiati ad vtilitatem communem liberales disci-
 plinas excolere ex officio decet, quas tanquam communi quo-
 dam vinculo, & quasi cognatione inter se contineri nemo ne-
 seit: nonne, inquam, prorsus ridiculum est, eos sese mutuis iniu-
 riis proscindere, in vitam morèsq; debacchari, & falsis crimi-
 nationibus æmulos onerare, qui alios coërcendi ius habent
 quoties aliqua vel leui occasione rixantur & decertant? Que
 sanè contumeliæ eò nocentiores sunt, quò in plures deriuantur:
 ex iis enim non minimum famæ detrahitur eorum potissi-
 mum, qui, vt loquitur Horatius, hoc succo lolliginis, & ærugi-
 ne mera tinguntur. Non inuitus quidem fatebor in concer-
 tationibus eiusmodi quædam certè, nec obscura ingeniorum
 videri specimina, id tamen generis eiusdem semper iudicium
 non tam laboriosæ quàm periculosæ plenum opus alex, in quo
 sæpenumerò vbi quis commendationem nominis aucupatur,
 nescio quo fato famæ iacturam ruit. Certè vt hoc adiciam, ne-
 minem vnquam fuisse credo, qui maledictis & cõuitiis in aliu
 iactis

Nullus è
 maledictis
 famam ca-
 ptat.

lactis honestiorem famam mercari vnquam potuerit. Quæ porro cæcitas in hisce decertationibus ad iudicem confugere omnium corruptissimum & iniquissimum, nempe turbam popularum? cum dubium non sit, quàm non videat, quàmque cæcuiat, vt aduerrere nequeat.

Aedibus in propriis quæ recta aut praua gerantur?

Itaque quæ fieri possit, vt sano mentis oculo quæ captum excutunt suum, intueatur? Id quidem (quod tamen grauatè dicam) temporibus nostris exulceratissimis sæpenumero vidimus, non modò in iis disciplinis quæ ad humanitatem pertinent, sed & in diuinis omnino scriptis, atque pietatis Christianæ oraculis: quorum auctoritati apud quamplurimos non parum detractum est, quòd de iis importunè & intempestiuè doctores plerisque digladiari viderint. Ex quibus mutuis dissidiis nihil certe rei literariæ fructus, aut ornamenti accessit, sed de pietate & bonis moribus non minimum decessit, dum non est qui velit ingenio cedere. Sit aliqua inter studiosos contentio, sed ablit, à inaledictis, à contumeliis, à rixis: & vt sunt expertes inuidentiæ Musarum fores, quemadmodum ex veteribus plerique dixerunt, sic ne admittant quidem iurgia, vel animorum distractionem aliquam inducant. Scitè Chrysippus: Qui statim currit, inquit, contendere & eniti debet quàm maximè possit, vt vincat; at eum quo certet, aut supplantare, aut manu depellere nulla ratione debet: sic tota animi contentione licet ex literis indefesso cursu splendorem, & nominis celebritatem aucupari, sed socij aut riuales cursum dolo quodam malo remorari, aut eius mores impetere, vel etiam doctrinam (nisi prorsus mala sit) mordaci aceto conspergere, quò vel defuitat, vel habeatur contemptui, non modò hominis est dissoluti & inuidi, sed & animi pusilli & planè illiberalis.

Progne.] Hirundo, de qua dicta est supra.

Vocalem. Canoram, ἀλάλορον.

Pignoriibus. Pullis.

Stridula stridentem, &c.] In Græcò eadem sunt πικρὴ ἄλαλος.

Nam τὴν ἀλάλον ἀλάλοισα reddit, stridula stridentem: ἀρνὸν λαγνὰ, vernam vernam, id est, vere cantillantem: τὸν ξενὸν ἀξενὰ, hospitam hospita: vtrâque enim non abhorret, ab hominum hospitibus. altera enim prope lares patrios nidificat, altera vel in hortulis nostris exauditur. τὴν ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῆς ἀλαλῆς, aligeram aligera, aliger ales. Permultum illustrabit hoc Emblemata quæst. 7. Sympos. 8. Plutar. quæ est de nota seu symbolo Pytha-

Hirundo
carniuora,

gorico, quo hirundinem hospitem recipi vetabat Samius ille senex. Carnem depasci solet hirundo, inquit, venaturque sacras illas Musis canoras cicadas *σχοροάγος γ' ὅτιν' ἢ χαλιδίαν καὶ μάλιστα τὰς τέτλιγας ἰερὰς μουσικούς ὄντας ἀπακτίνουσι ἢ στᾶται.* vide reliqua.

Abice.] Abice, Sincope.

Nam musica pectora, &c.] Græcus dixit *ὑμνοπίλους*, id est, canentes, stridorem emittentes cicadas. Musica autem pectora dixit interpretes, quia plerique docent, omnes aues canoras dici

Musarum volucres. Cicadas verò ob cantum Apollini sacras esse volunt, iuxta Aristophan. Scholiasten *ἢ νηθελοὶ τέτλιγες μουσικοί ὄντες ἀνάκεινται τῷ ἀπέλλωνι.* & Troianos oratores cicadis comparavit Homerus Iliad. γ. Cæterum hic *γνώμη* est,

Periculosa tempora quando maximè. qua innuit absurdum esse, & fermè impium, eiusdem ordinis viros sese mutuò conficere. tum enim vel maximè periculosa esse tempora ferunt, quibus lupo lupinam est: & quamquam, ut loquitur Iustin. lib. 16. assiduum inter pares discordia malum sit, tamen id locum habere non debet inter doctos, & studiosos Musarum cultores, inter quos una & constans animorum consensus & concordia necessaria est. Huc facit Themistius, oratione quadam, quo loco ait Musas inter se numquam rixari, sed optimè illis cum Apolline convenire: ita etiam poëtas minimè à poëtis debere dissidere. Græcè ita, *ἢ αἱ Μοῦσαι ἰννα σὺν χαρμῆναισιν ἀλλήλαις ἢ τῷ Ἀπέλλωνι, ἢ οὐδὲ μίαν αὐτῶν ἀγαπᾶται πρὸς τὰς ἄλλας ὅτι μὴ μίαν σοφίαν ἔχει, μηδὲ αὐτὴ μίαν προέχεται οἱ ποιηταί.* Huc Prouerb. Canina viclitans, Cynocephalum oppugnans.

Elo

Eloquentia fortitudine præstantior.

EMBLEMA CLXXX.

ARCV M leua tenet, rigidam fert dextera clauam,
 Contegit & Nemees corpora nuda leo.
 Herculis hac igitur facies? non conuenit illud
 Quod vetus, & sento tempora cana gerit.
 Quid quod lingua illi lembus traiecta catenis?
 Queis fissa facileis allicit aure viros?
 Anne quod Aleiden lingua, non robore Galli
 Præstantem populis iura dedisse ferunt?
 Cedunt arma toga, & quamuis durissima corda
 Eloquio pollens ad sua vota trahit.

Typus
Emblematis ex Lu-
ciani Her-
cule.

Quid Her-
cules ille
Gallicus.

Galli vete-
res sapien-
tiae Graeca
periti.

HÆC ἀδελφάντογραφία. Herculis expressa est Luciani qua-
dam præfatione, qua ostendit Celtas, id est Gallos, olim
Herculem ὄγμιον nominasse, eumque eloquentiæ sapientiæque,
Deum existimasse: apud quos ira effingebatur, ut senex, calvus
& rugosus, inculto capite & glabro, cuiusmodi seniores nautas
marinos videmus: adhæc leonino tergo indutus, dextera cla-
uam tenēs, arcum sinistra, pharetram ex humero pendulam ha-
bens: confertissimam quandam hominum multitudinem tra-
hens catenulis ex auro & electro tenuissimis, linguæ suæ extre-
mitate perforata infertis, eamque non inuitā, sed vltro sequen-
tem, imò etiam hilares omnes, nec vilo modo, resistentes, ut
huic assentiri videas, ducentē se Deum laudibus efferentes. In
nihil aliud indicabat, quàm Herculem eloquentia & fortitudi-
ne præstantem, dissipatos olim Gallos & efferatos, ad iusti-
tiam, & mitiorem vitam viuæ vitibus eloquentiæ reduxisse: cu-
ius facti tam insignis historiam mendax Græcia figmentis est
persecuta, & ad armorum stupenda facinora postea conuertit,
atque ad suum Herculem Iouis ex Alcmena filium retulit:
quod Herculi Gallo diuinæ cuiusdam naturæ viro propter sa-
gacitatem, prudentiam singularem, & admirabilem eloquen-
tiam peculiare fuit. Putant nonnulli ex philologis, nec leuibus
sanè coniecturis asserunt, Gallos veteres tum eloquentiæ, tum
linguæ Græcæ fuisse perstudiosos. Ioan. Annius in Berosum (ni-
si me nomen Berosi fallit) de regibus Babylonæ, tradit Gra-
cos à Gallis literas habuisse: apud quos quàm domestica fue-
rit eloquentia, pluribus contendit Budæus noster 1. De asse, &
maximè Commentariis in Pandectas ad l. 1. De ser. u. corrupt. §.
Quod ait prætor. Quin audiamus ipsum Lucianum sua lo-
quentem lingua: τὸν ἥρακλῆα οἱ κελτοὶ ὄγμιον ὀνομάσουσι καὶ
τῆ ἐπιχωρίῳ. το ἤ ἄδ⊕ τῷ θεῷ πάντων ἀλλόκοτον γράσουσι. γίνωνται
αὐτοῖς ἐς τὸ ἐσχωτόν, πολλοὺς ἀκοιθῶς, ὁ σαλοῖται τῶν τεχνῶν, ἔχει
τὸ δερμα, καὶ διακεκασμένον⊕ ἐς τὸ μελαέτατον, οἷοὶ εἰσὶν ἰθα-
λαττοῦργοι γέροντες, ἀλλὰ καὶ τοιούτ⊕ ἄν, ἔχει ὁ μὲς τῶ ἐκυλῶ τῆ
ἥρακλῆους καὶ γῶ τῶ διφδέρων ἐν ἡπείῳ, τῶ τῷ λέοντος, καὶ τῆ ῥίπατι
ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ ἡ γωνυτὴν παρήρτηται, καὶ τὸ τέξιν ἰντιταμῖν
ἀριτερά προδένουσι, καὶ ὅπως ἥρακλῆς ἔσθι. καὶ τοι τὸ παραδίξεται
οὐδέπω ἐφλω τῆς ἀκόν⊕. ὁ γῶ δὲ γέρον ἥρακλῆς ἐκῶν⊕ ἀνδρῶν
παμπλῶ τιπλῶδ⊕ ἔλκει, ἐκ τῶν ἄτων ἀπῶτας διδμένονσι. δι-
μῆ δὲ εἰσὶν οἱ, σαρκαὶ λιπῆαι, χρυσῶν καὶ ἡλεκτρον ἀργασμένα ἐ-
μοι ἐπιπῶται τῆς κελτιστοῖς, καὶ ἔμοις ἀφ' ὅτως ἀσθενῶν ἀγέμνοι, ἐτι
δραο

ἡμῶν ἐλλάνσι, διωόμενοι ἀν ἰμαρῶς, ἔτι ὅπως ἀντιτείνουσιν, ἢ
 ταπεινὴν ἀντιρῶσσι πρὸς τὸ ἰκνώτιον τ' ἀγωγῆς ἐξυπτιάζουσι, ἀλ-
 λ' αἱ εἰρηνοῦται, ἢ γιγνόμετις, ἢ τὸν ἀγοντα ἰπαινεύτις, ἰπειγὸ-
 φη ἀπακτις, καὶ τῷ φθάσει ἐφθίλιν τ' δισμὸν ἐπιχαλῶντις, ἰοκίοντις
 ἐπιδιτομῶσι, ἐλυθῆσονται ὃ δὲ πάντων ἀτοπώτατον εἶναι μοι ἰδι-
 οῦται κίονση καὶ τὸτο εἰπεῖν ὃ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος, ὅδον ἐξάψει τὰς
 εἰρήαι τὰς τῶν δισμῶν ἀρχαίς, ἀτι τῆς δεξιᾶς μὲν ἤδη τὸ ῥέπαλον, τῆς
 αὐτῆς τὸ τόξον ἔχουσις, τρυπήσας τοῦ θεοῦ πῶ γλώττω ἀκροῦ, ἐξ
 αὐτῆς ἰκαμῶν αὐτὸς ἐπίσει, καὶ ἐπίστραπταί γε εἰς τὸς ἀγο-
 αῖσι μεθῶν. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ εἰρήην ὄρων καὶ θαυμά-
 ζω, καὶ ἀπορῶν καὶ ἀγανακτῶν. κελτὸς δὲ τίς παρῆσας οὐκ ἀπαί-
 κησται ἢ μιτρά, ὡς ἰδείξον, ἀκριβῶς ἠλλάδα φωνῶν ἀφῆσ, φι-
 λησ, οἴμαι, τὰ ἐπιχῶσις ἐγὼ σοι, ἔφη, ἄξενι λύσω τ' γραφῆς τὸ
 ἰκαμ. πάνν γὰρ ταρὰ τ' ἐμῶν ἰοικας πρὸς αὐτῶν. τὸν λόγον ἡ-
 μῶν κελτὸς ὃχ ἄσπερ ὑμᾶς οἱ ἠλλῶσις, ἐρμῆν ἰομῆδα εἶναι, ἀλ-
 λ' ἡμαλλῶντ' ἠκάζουσι, ὅτι παραπολύ τὸ ἐρμῆ ἰσχυρότερον εὐ-
 τῆ, ἢ δὲ γερὸν πεποιῖται, μὴ θαυμάσῃς. μὲν γὰρ ὁ λόγος ἐν
 γρηγοῖσι ἐπιτῆν ἐπιδόκνουσιν πῶ ἀχμῶν εἴγε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιη-
 τὰ διγῆσι ἔτι αἱ μὲν τῶν ὀπλοτέρων φῆνις κέρειδον ται τὸ ἦ γῆ-
 μῆς τίλοξαι τῶν νέων σοφώτερον. ὅτι γιτοί καὶ τὸ νίσος ὑ-
 πὸ ἀπῆρῆ ἐκ τ' γλώττης τὸ μῆλι, καὶ οἱ ἀγορῆ ται τῶν τρέων
 πῶ ἴα τὴν κερῆσις ἐν ἀφῆσις, δύανθῆ τινὰ λείρια γὰ καλέεται
 ἀμῆνημα, τὰ ἀνθῆ. ὡσεῖ εἰ τῶν ἔτων ἰκδεδιμῶν τὸς ἀνδρῶσις
 ἀτι πῶ γλώττω ὃ γέρων οὐτ' ἠρακλῆς, ὃ λόγος ἔλκει, μὴ δὲ
 ἴτι θαυμάσῃς, εἰδὼς πῶ τῶν ἔτων καὶ γλώττης συγγενῶν. ὃ
 ἴφῃσι εἰς αὐτῶν, εἰ ταυτῆ τιτρυπταί μῆνημα γοῶ, ἔφη, καὶ νομι-
 κῶν τινῶν ἰαμῆων, πῶ * ἡμῶν μαθῶν. τοῖς γὰρ λάλοισ ἐξ ἄκρου * αἱ ὑμῶς
 ἐ γλώττω πῶσις ὅσι τιτρυπημῶν. τὸ δ' ὅλον, καὶ αὐτῶν ἡμῶς τ'
 ἠρακλῆ λέγων τὰ πάντα ἠγῆμῆδα ἐξιγῆσασθαι, σοφον γενόμενον,
 καὶ τῆσθι ἢ πῶτα βιάσασθαι. καὶ τὰ γέβηλ αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσιν
 οἴμαι, ἐξῆς καὶ ἰστοχοί, καὶ τα χῆς καὶ τὰς ψυχὰς τιτρώσειν-
 ται, πῶντα γοῦν τὰ ἴση ἢ ὑμῶς φατὶ εἶναι. hoc est: Herculem
 Galli Ogmion lingua propria nominant, eius autem Dei simu-
 lacrum monstrosum & absurdum repræsentant. Apud eos senex
 est, inculta glabraque canitie, obrugata cute, & nigro admodū
 colore, ut marinos nautas esse compertum habemus: atq; eius-
 modi cum sit, tamen Herculis cultum gerit. Amictus enim est
 tergo leonis, dextera clauam tenet, pharetram humeris apta-
 tam, sinistra protensum arcum præterdit, denique omni ex par-
 te

te Hercules est. Verum quod in imagine admirandum maxime mihi visum est, senex ille Hercules confertissimam quandam hominum multitudinem trahit, omnes auribus vinctos. Vincula sunt tenues quaedam catenulae auro electrove fabrefactae, spirulis collaribus pulcherrimis similes. At hi certe tam exilibus vinculis ducti, ne de fuga quidem cogitant, tamen si facile possint: nec omnino resistant, aut pedibus in diuersum renituntur quasi resupinantes, sed hilares laetique suum ductorem laudant, sponte festinantes omnes, ut studio praueinendi laxa etiam vincula relinquunt, perinde ac tristes futuri, si eiusmodi vinculis eximantur. Quod autem absurdissimum mihi visum est, non pigebit referre. Cum enim pictori reliquum iam nihil esset, vnde catenarum extremitates innecteret, dextera nempe claua ferenda occupata, sinistra vero arcu tenendo, summam Dei linguam perterebratam esse voluit, ex eaque religatis catenis eos trahi fecit: ipse nimirum ad eos qui ducebantur, se conuertendo arridebat. Haec ego quidem cum diu consistendo essem contem-

Gallus
Hercules
philosophus, linguarum Graecae gnarus.
Hercules
apud Gallos, orationis numerus.
Senectus
eloquentior.
al. exerere.
Homines
vincti auribus.
Herculis
eloquentia.

platus, admirabundus, haesitans & indignans; Gallus quispiam qui tum forte aderat, haud quidem ignarus rerum nostrarum, ut qui linguam Graecam exacte doctus esset, Philosophus, ut opinor, ex iis qui in Gallica sunt regione: Ego tibi, hospes, inquit, picturae huius explicabo rationem: videris enim non nihil hac in re conturbari. Nos itaque Galli sermonem & orationem, ut vos Graeci, dicimus esse Mercurium, sed Herculi eam tribuimus, non quod hic Mercurio longe robustior fuerit. Quod autem senex fingatur, non est quod mirere. Solet enim eloquentia in senectute demum suum omnem vigorem ostendere, si modo vera sunt quae Poetae vestri dixerunt: iuniorum mentes instabiles & volucres esse; senectutem autem doctius scire dicere, quam iuuentus ipsa possit. Hinc certe ex Nestoris lingua fluere mel a vobis dicitur, & Troianorum Oratores & floridae quaedam vocem emittunt, id est, lirioessam: nam liria, quantum conueniunt, vocantur flores. Proinde quod auribus homines ad linguam vinctos trahit senex ille Hercules, id est sermo, non est quod mireris, cum scias linguarum auriumque esse cognationem. Neque vero ad contumeliam illius hoc dicitur: memini enim, ait, iam bos quosdam comicos a vestris didicisse: loquacibus extrema in parte omnibus lingua est pertusa. Caeterum opinamur Herculem oratione omnia perfecisse, virum quidem sapientem, qui persuadendo facundia quamplurima subegerit: siquidem ex

catena ipsius acutos, certos, celeres, & animas fauciantes sermo-
nes interpretamur: hinc enim pennata verba vos etiã dicitatis.
In hac Lucian. Nolim equidẽ trãsilire quod Seruius 6. Aeneid.
annotat ad illud.

Tartareum ille manu custodem in vincla petiit.

Quo loco ait, Herculem à prudentioribus mente magis quàm
corpore fortẽ habitum, adeò vt duodecim eius labores ad ali-
quod excellens virtutum opus referendi esse videantur. Huc
pertinet, quod de Porphyrio eloquenti homine dixit Eunapius
Sardianus libro De vita sapientum, quo loco sumit catenam
Mercurij, pro facundi & disertu hominis lingua, his planè ver-
bis: ἡ πορφύριος ὡσπερ ἑρμαικῆτις σείρα καὶ πρὸς ἀνδρώπῃς ἐπι-
κόλληται διὰ ποικίλης παιδείας πάντα ἐς τὸ ἐγγύωσον καὶ κατὰ
ἐπισημαίνει. Porphyrius, vt catena quædam Mercurialis ad
homines tracta, produxit omnia clarè pureque variæ doctrinæ
genera.

Artem leua tenet, &c.] Idem omninò cultus eademque figura
Herculis illius, quem Poëtæ Græci leonis exuuiò, claua &
alijs armis instructum faciunt.

Contigit & Nemees.] In insula Nemea leonem occidit Her-
cules, cuius pellem aiunt vice thoracis induisse, eo autem indu-
mento eum fuisse vsurum, & talem fingi, vt homines, antiqui cul-
tus admonerentur, ait Festus lib. 14. Sed hæc parerga.

Leo Ne-
meus ab
Hercule
occisus.

Non conuenit illud, &c.] Huius absurdi & ἀπορήματ & causam
Luciano repete.

Tempora cana] Caput canum. effecta senij.

Cedant arma togæ, &c.] Hemistichium Ciceronianum, quo se
Orator ipse δημοτικὸς, pacis semper fuisse studiosum declara-
uit. Versus hic:

Cedant arma togæ, concedat laurea lingue,

A permultis obtrektoribus reprehensus est, quo nomine Ci-
cero laborauit inuidia. Sed apologia hæc fuit Oratoris ex ora-
tione contra Pisonem: Non ulla tibi, inquit, Piso, nocuit inui-
dia, sed versus tui. Nimis magna pœna, te Consule, constituta
est, siue malo Poëtæ, siue libero. Scripsisti enim versus, *Cedant*
arma togæ. Quid tum? hæc res tibi fluctus illos excitauit. At hoc
nusquam opinor scriptum fuisse in illo elogio, quod, te Con-
sule, in sepulchro Reipubl. incisum est, Velius, iubeatis, vt, quòd
M. Cicero versum fecerit; sed quòd vindicarit. Verumtamen
quoniam te non Aristarchum, sed Phalarim Grammaticum ha-
bemus, qui non notam apponas ad malum versum, sed Poëtam
Græco

Versus
Ciceronis
à multis re-
prehensus.
Locus ex
oratione
in Pisonẽ.

Græco illo Poëta: probabit genus ipsum, & agnoscet, neque te nihil sapere mirabitur. At in illo altero, inquit, hæres, *Concedat laurea laudi*. Imò meherculè habeo tibi gratiam. Hærerè enim nisi tu me expedisses. Nam cum tu timidus ac tremens tuis iracuracissimis manibus detractam è cruentis fascibus lauream in portam Esquilinam abiecisti, non modò amplissimæ, sed etiam minimæ laudi laurem concessisse. Atque ista ratione hoc tamen intelligi, scelerate, vis, Pompeium inimicum mihi isto versu esse factum: vt, si versus mihi nocuerit, ab eo quem is versus offenderit, videatur mihi perniciës esse quæsitæ. Omitto, nihil istum versum pertinuisse ad illum: non fuisse meum, quem quantum potuissim, multis sæpè orationibus scriptisque decora- rasset, hunc vno violare versu. Sic Cicero, Hic autem *ἡρώδης* est, & *ἡπεξήγησεν τῆς προσωπογραφίας*, nimirum quòd Hercules hic noster (& Orator quisque insignis) non quidè viribus corporis, sed eloquentiæ laude auditores trahat quò velit. Id Ca- ro locis quam plurimis confirmat. Nam & Orpheum aiunt co- tharæ dulcisonæ modulo feras & saxa mouisse: quod est referen- dum ad vim eloquentiæ, quam Euripides reginam, & *ἑξάντην* flexanimam appellauit. Lege Valer. Max. 8. cap. 9. & 10.

Facit

Facundia difficilis.

EMBLEMA CLXXI.

Antidotum Aëæ medicata in pocula Circes

Mercurium hoc Ithaco fama dedisse fuit.

Moly vocant: id vix radice euellitur atra,

Purpureus sed flos, lactis & instar habet,

Eloqui candor facundiaque allicit omnes:

Sed multi res est tanta laboris opus.

Homerus Odyss. x. moly herbam à mercurio Vlyssi datam ait, tanquam amuletum præsentissimum aduersus omnia veneficia, plerique despectunt *παρὰ τὸ μολύβη τὰς νόσους*, à secundandis morbis, quod tradit Apuleius, libello De viribus herbarum, cap. 48. Herbam hanc nigræ radice, sed floris lactei, & inuentu difficillimam facit: cuius etiam mentio est apud Plin. lib. 25. cap. 5. Sic autem habet Homerus.

Π' ἴψῳ μὲν μέλαν ἴσκι, γάλακτι δ' ἄκελον ἄνθος,
 Μῶλυ δὲ μὴν καλέσσι θεοί, χαλιπὸν δὲ τ' ἔργωσεν,
 Ἀνδράσι γ' ὄνητοισι, θεοὶ δὲ τε πάντα δύναιται.

Id figmentum non rarò intelligitur de virtute, omnique eruditione, ad quam primus aditus arduus est ac sudoris plenus, se-
 suauiſſimus omnium fructus. τὰ γὰρ χαλιπὸν τὰ καλὰ, vt habet
 vetus adagium. Hic autem eloquentiam primò quidem abſtru-
 ſam & difficilem, deinde multo labore & diligentia partam, iu-
 cundiffimos adferre fructus, hominesque ſui candore allicere
 intelligitur.

Antidotum] Remedium, ex, ἀντί ηγεῖ δίδωμι. datur enim contra
 venenum.

Aeæa Circes.] Virgil. 3. Aeneid.

Inferni que lacus, Aeæaque inſula Circes.

Sed multi res eſt tanta laboris opus.] Cicero 1. de Orat. Hoc ſuffi-
 mè & eloquentiffimè docet. Quis non iure miretur, inquit, ex
 omni ætatum memoria, vt temporum, ſic & ciuitatum tam exi-
 guum oratorum numerum inueniri? Sed nimirum maius eſt
 hoc quiddam, quàm homines opinantur, &c. Vult autem M.
 Tullius eloquentiam omnium difficillimam videri, quia con-
 ſtet rerum pulcherrimarum ſcientia; compoſitione apta verbo-
 rum; motuum cognitione; iocorum & facietiarum eruditione;
 ſubtilitate reſpondendi & laceſſendi; vrbaneſſate; hitoria; pru-
 dentia iuris, actione, memoria. Eandem difficultatem eloquen-
 tia ipſemet aliis locis, ſed in ea maximè pro Cælio: An vos alia
 cauſam eſſe vllam putatis, cur in tantis præmiis eloquentia
 tam pauci ſint ſemperque fuerint qui in hoc labore verſentur?
 Omittendæ ſunt omnes voluptates: relinquenda ſtudia dele-
 ctationis; ludus, iocus, conuiuium, ſermo etiam penè omnium
 familiarum deferendus, quæ res in hoc genere homines à la-
 bore ſtudioque dicendi deterret.

Antiquissima quæque commenticia.

EMBLEMA CLXXXII.

P A L L E N Æ E senex cui forma est histrica, Proteus.
 Qui modo membra viri fers, modo membra feri:
 Dic age, quæ species ratio te vertit in omnes,
 Nulla sit ut vario certa figura tibi?
 Signa vetustatis, prime cui & profero seculi,
 De quo quisque suo somniat arbitrio.

C O nvertit Protei *πρωτοππος* fabulam in scriptores quosdam
 rhapsodos, & rerum antiquissimarum, quæque extra om-
 nium memoriam positæ sunt, narrationem e variis & sæpè pu-
 gnantibus inter se petitam concinnantes: qui eam sibi nō con-

Scriptores
 rhapsodi
 taxantur,

ueniant, & pro arbitrio somnient de rebus à se remotissimis, & ingenij humani captum excedentibus, pro germana naturalique rerum veritate tenebras quasdam fabularum offundunt, & portentosam historiarum formam è variis petitam, seu, vt dixeris verius, indigestam quandam mistamque, nullaque penè sit parte coherentem farraginem nobis obtrudunt, vt reuera Proteum quendam in eiusmodi descriptionibus ostendant. Quod

Arnobij
locus.

antequam doceam apertius, referam Arnobij verba ex lib. 1. contra Gentes: Falsitatis, ait, arguitis res nostras: & nos vestras arguimus falsitatis. Sed antiquiora, inquitis, nostra sunt, ac per hoc fidei & veritatis plenissima: quasi verò errorum non antiquitas plenissima mater sit, & non ipsa pepererit res eas, quæ turpissimas Dij notas ignominiosas concinnauerunt in fabulis. Ante millia enim annorum decem non potuerunt falsa & audiri, & crediti: aut non simillimum veri est, fidem vicinis & finitimis, quam spatiorum inesse longinquitate distantibus? Testibus enim hæc, illa opinionibus asseruntur: & procliuus multo est, minus esse in recentibus fictionis, quam in antiqua obscuritate submotis, &c. Gentes enim pleræque & nationes ignaræ vetustatis, & veræ perpetuæque seriei temporum, fabulosa quasdam origines coninxerunt: vt Thessali, qui ex lapidibus ortum suum repetebant: Arcades Luna se antiquiores existimabant: Athenienses *αὐτόχθονας* esse se cum ostenderent, gloriabantur suum genus, Ionica gente, quæ originem habuit à Iapheth Noëi filio, vetustius, ideoque celebrius. Fuit is Proteus marinus Deus, vaticinij peritissimus, in quamlibet formam se mirabiliter transmutans: nam fiebat

— aper, modo saxum, & cum vellet, arbor;

inquit Horatius. *Quin.* & Virgil. *4. Georg.*

— fiet subito sus horridus, atraq; tigris,

Squamosusq; draco, & fulua cernice leona,

Aut arcem flammæ sonitum dabit, atque ita vincis

Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibit.

Aristophanes
de Empusa.

Talem descripsit Empusam Aristophan. in *Ranis*:

Καὶ μὲν ἔρω νῦν τὴ διαθήσειν μέγα.

Ποῖον τί, δεινόν. παντόδαπον γούν γίγνεται.

Τότε μὲν βοῶς, νυκτὶ δ' ἔρως, τότε δ' αὐγυων

Ὡς παροῦσα τίς ποῦ ἔστ', φερ' ἐπ' αὐγυωνίῳ,

Ἄλλ' οὐκ ἔτ' αὐγυωνίῳ σῖν, ἀλλ' ἴδην κούρη.

Atqui profecto maximam video feram.

Qualem? nonam, quæ in cuncta mutatur statim.

*Nunc mula, nunc bos, fitq; rursus femina
Valde venusta, ubi est? ad eam me confero,
Sed rursus illa haud mulier, at iam fit canis.*

Plato in Eurhymemo Proteum ait Ægyptiū fuisse sophistā, qui prestigiis quibusdam incautos falleret. Diodor. Siculus, in 2. ait consuetudinem regibus Ægypti traditam, Græcis causam huiusmodi transmutationis præbuisse, nam regibus Ægyptiis mos erat leonis, tauri, vel draconis priorem partem ferre in capite, principatus insignia: quandoque verò arborē, aliquando ignē, nonnunquam redolentia supra caput unguenta, & aquas: hæc enim spectabant adornatum, tum stuporem ac superstitionem: quandam insipientibus iniiciebant. Alij sunt qui hanc transformationem conuertant ad variarum disciplinarum peritiam. Interpretes Arati Proteum φυσικῶς aërem esse dicit, ideoq; apud Homerum, in ignem atque aquam conuerti. At Platonicus exponentes illud Orphei de Proteo,

— πόντου κληιδῆς ἔχοντα: volunt Proteum eam esse materiam, à qua formæ defluant. Claves enim ponti, generationem Heraclidis esse volunt. Certè Ponticus Heraclides sub Protei fabula informem rerum materiam à Poëtis συμβολικῶς significari solius. Cuius verba huc referam vel obiter, ἢ δ' ἡ πολυπρόσωπῳ εἰς ἀπὸ τοῦ αἰθέρου πρῶτος μεταμόρφωσις ποικιλικὴ ἢ θεράσει μὲν διαιθεσίαν, εἰ μὲν τὸ οὐρανίω ψυχῇ τὰς οὐρανίους ἐκείνου τελετὰς ἐκτελεσῆσαι, τὸν οὖν προμυθῶρα τῶν ὄλων ὑφίσταται γενέσιν, ἀφ' ἧς τὸ πᾶν ἔξωθεν, εἰς οὐδὲν βλέπειν, ἢ κει κατὰ σῆμα, παλαιὸν γὰρ ἔσαν πετιχρήνοι, καὶ οὐκ ἀτύπωτον ἢ ὑπόλοιπον ἦν, οὐδὲ ποικιλίαις κερματῶσιν εἰς τελεῖον ἤκουσσε μορφῆς, οὐτε γὰρ γὰρ τῶν ὄλων ἔστι κέντρον ἐπιπέδου βεβαῖον, οὐτε οὐρανὸς περὶ τὸν αἰθέρου φορὰν ἰδρυμένη ἢ κληιδῆς, πάντα δ' ἦν ἀνυκλῆς κρημιά κρημιά κατὰ σῆμα σιγῇ, ἢ πλεονεξία ἢ κρημνίης ὑπὸ ἀμορφῆς ἀγία, πρὶν ἢ δημιουργὸς ἀπάστων καὶ κοσμοδύναμις ἀρχὴ σωτήριον ἐκλύσασα τῷ βίῳ τύπῳ, τὸν κόσμον ἀπὸ τοῦ τῷ κόσμῳ διαιθεσίαν μὲν οὐρανὸν γῆς, ἐχώριζε δὲ τὸν ὑπεροὐρανίαν τῆς τῆς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τῶν ὄλων ἔξωθεν ἢ γενέσιν τάξιν τῶν ἰδίων μορφῶν ἰνομίζετο, τῶν δὲ προμυθῶν κερματῶν ὁ δὲ κληιδῆς οὐδὲν διακρίσεως περὶ τὸν ἀμορφῶν ὑπὸ πρῶτος δὲ δυνατῶν εἰδοδία διακρίσεως ἢ κληιδῆς ἢ κληιδῆς γινώσκου θεοδία τῶν πρὶν ἢ φύσις ὁ πρῶτος, εἰς πολλὰς ἐκκεντῶν μορφῶν ὑπὸ τῆς προνοίας διακλατῶν μὲν.

ἢ τοι μὲν πρῶτα λαὸν γένετ' ἠυγίαι,
Αὐτὰρ ἔπειτα δράκων, ἢ κάβαλις, ἢ δὲ μέγας σὺς.
Γίνετο δ' ὑγίαι ὄδωρ, ἢ δινδρῶν ὑφ' ἐπιπέδου.

Διὰ μὲν οὖν τῆς λέοντος ἑμπύρου ζώου, τὸν αἰθέρρα δακτοῖ, δράκων δ' ἔστιν ἡ γῆ, τὸ γὰρ αὐτόχθων αὐτῷ καὶ γυνεὺς, οὐδὲν ἄλλο πλὴν τῶτο σημαίνει, δ' ὕδρον γεμῖν ἄπυρρὸν αὐξωνόμωρον, καὶ τὴν ἀπὸ γῆς ὄρμησιν μετασίειν ἀπὸ λαμβάνον, συμβολικῶς εἶπεν αἶρα. τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ αἰσφραλισσιν ὄν προλὼξαστο δάδωσιν ἐκ τῆς φαιροτίτου παρίσπειν ὀπίων, γυνεὶ δ' ὕγρον ὕδωρ, ὡς ὅτε δὲ λογὸν τὴν μὲν ἄμορρον ὕδωρ πρωτὴν καλῶσαι, τὴν δ' εἰδωλοπλατήσαστο ἑκάστα πρόνοιαν, εἰδὲ δ' αἰετὶ ἀμφοῖν δὲ πᾶν διακριθῆναι, αἰετὸν δὲ σιωπῆ καὶ προστακτικὰ τῶν ὅλων σχεδὸν ναι, πιδανῶς δὲ καὶ τὴν νῆσον, ἐν ἧ ταῦτα διπλασιν, φάρων ἰνὴμασιν, ἐπειδὴ περὶ τῆς φήσασιν, τὸ γυνεῖσαι, ἢ τὴν γῆν ἀφάρωτον, ὁ καλλιμαχὸς εἶπε τὴν ἄγρον, ἀφάρωτ' ὅτι γυνῆ, φυσικῶς οὖν τὸν ἀπάντων πατέρα χερὶν ἀνέμασιν φάρων, ἐκ τῆς γυνίμου προσκοροίας, ὁ μάλιστα ἀνὸν λατο σημήνας, Pontici Heraclidis locū ex interpretatione Gesneri apponam, ne studiosos nostra paraphrasi remoremur. Narratur multiformis, in quacunquē res voluisset, Protei mutatio: quæ omnia Poëtica & monstrosæ fabulæ videntur, nisi quis diuina Homeri mysteria, veluti sacra, mēte cælesti tractet. Etenim hac fabula primigeniam vniuersi originem constituit, qua omnes mundi partes confirmatæ, illam quam nunc videmus, speciem effecerunt. Erat enim olim mundus informis & cœnolus, nondum discretis rerum notis integritatem suæ formæ adeptus. Nam neque dum tellus centrum suum pro fundamento rerum omnium stabilierat, neque cœli perpetuus motus certa sede voluebatur; sed omnia sine solis vsu immota, tristiq; silentio depressa languebāt: aliud extabat nihil, quàm informis diffusæ materiæ segnities, antequàm principium illud, à quo producta & constituta sunt omnia, salubrem vitæ modum deproptus. Nam neque dum tellus centrum suum pro fundamento rerum omnium stabilierat, neque cœli perpetuus motus certa sede voluebatur; sed omnia sine solis vsu immota, tristiq; silentio depressa languebāt: aliud extabat nihil, quàm informis diffusæ materiæ segnities, antequàm principium illud, à quo producta & constituta sunt omnia, salubrem vitæ modum deproptus. Nam neque dum tellus centrum suum pro fundamento rerum omnium stabilierat, neque cœli perpetuus motus certa sede voluebatur; sed omnia sine solis vsu immota, tristiq; silentio depressa languebāt: aliud extabat nihil, quàm informis diffusæ materiæ segnities, antequàm principium illud, à quo producta & constituta sunt omnia, salubrem vitæ modum deproptus.

Fidonia
filia Pro-
tei.

*Principio est visus speciem subisse leonis,
Mox aper inde draco fieri, fera pardalis inde.*

In latices etiam se vertat, & arbore formam

Mutat in priscam ramis ac frondibus alta.

Per leonem, animal igneum, ætherem indicat. Draco tellus est, ut potè indigena & è terra natus. Arbor autem quævis cum augetur, & à terra semper in sublime natiuo motu feratur, symbolum aëris est. Aquam verò ut clariùs ænigmatis vim demonstraret, suo nomine manifestò vocat, inquiens.

In latices etiam se vertit.

Proinde conuenit informem materiam Proteum appellari, Eidotheam verò prouidentiam, quæ singulis formam effigiemque suam addidit, & vniuersam molem ab utrisque discretam in continuas sibi & perficientes mundum partes diuisam esse. Probabiliter verò & insulam, in qua hæc facta sunt, Pharū appellauit. Nam φησαι, generare significat: & Callimachus sterilem terram, αφερτον dixit, αφάρτω & οιδον γυναι, i. ceu mulier steriliis. Itaque naturaliter locum parentem rerum omnium, nuncupauit Pharam, per vocis etymologiam à fecunditate ductam, quid sibi vellet insinuans. Hæc Heracl. Ponticus. Clemēs Alex. Pædagog.

3. c. 1. retulit Proteum ad cupiditatem animi humani in varias sese mutatam formas, plus quàm olim Proteus, inquit, marinus demon, &c. Iulianus Epistola quadam ad Iamblichū de sapientia quodam, qui suam eruditionem tegeret, intelligi maluit, προτι μὲν δὲ τὸ ἀγνόησιον φασὶ ποιμίλαις μερφαῖς ἑαυτὸν ἐξαλλάττειν, ἵνα διδόντα μὴ λάθῃ τοῖς διομιλοῖσι, ὡς λέω σφῶδες, ἐμφήνας, ἐγὼ δὲ ἐπιερῶντα σφῶδες πρωταῖς, γυοῖ & πολλὰ τῶν ὄντων γινώσκων, ὡς ὁ μὴ & λέγῃ, τῆς μὲν ὄν ἡδε φύσεως αὐτὸν ἐπαυῶ, τῆς γυνόμενης δὲ οὐκ ἀγνομαῖ, ἵνα μὴ φιλαυδρῶπου τινὲς, ἀλλ' ἀπατεῶν & ἔργον ἐποίῃ, κρύπτων ἵνα μὴ χροῖσιμ & ἀνδρῶποισιν. i. Aiunt Proteum illum Ægyptium se in varias formas commutasse, quasi qui vereretur ne per imprudentiam hominibus requirentibus sapientem se esse demonstraret. Si autem verum est eum fuisse sapientem, & ut qui multa animo perceperit (ut præter ceteros Homerus testatur) scientiæ quidem nomine laudari mihi potest, ob ingenium erò minimè. Nō enim viri boni, & liberaliter instituti, sed impostoris improbi partes agebat, cum ita se fingeret occultando, ne hominibus prodesse posset. Basilii Magni oratione πρὸς τὸν, ad inconstantē fugam conuertit, φησὶ τὴν οὐκ, inquit, τῶ σωφρονιστικῶν πρὸς διδασκαλίαν ἢ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκίμοτα παρασκευασάν, ἢ μὴ τῶ ἱερῶν λόγων ἀγνομαῖ ποιῶσαι τὸ βίον, ἢ σὶ μὲν πάσιν ἀνδρῶποι ἀντιλέγειν, μὲν ἀδιδέξιν, ἢ κινδυνώσιν ὅτι τῆ καλοῦ δέν, μὲν δὲ ἀγνομαῖ τῶν ἱερῶν γινωσκόμενων παρασκευασάν, ἢ γὰρ μὴ οὕτως ἔχοντα σὶ τῶ

Leo quid.
Draco
quid.
Arbor
quid.
Aqua.

Proteus,
materia in
formis.

Clement.
Alexand.
locus.

Iamblichi
locus.

Αἰγυπλίῳ σοφιστῆ φήσομεν ἀπολείπειν, ὡς φησὶν Ἰγνίτι, ἢ Θηρίῳ, ἀπὸ
 τε βούλοιτο, ἢ πύρ, ἢ ὕδωρ, ἢ πάντα σχήματα. Quorum verborum
 hic est sensus: Cauendum igitur sapienti homini ne ad opinio-
 nem viuat, & ad ea quæ populo placent, sed rectam rationē, vi-
 τε ducem, referat. Si ergo se omnibus opponere, si malè audiri
 si periclitari oportuerit pro honesto, nec vlla vnquam ratione
 abducatur à vera sentētia. Quod ni ita fecerit, quid ni dicemus
 eum similem esse Sophistæ illi Ægyptio, qui modò in arborem,
 modò in feram, aliquando in ignem & alium quempiam habu-
 tum sese transformabat? Sed iam satis, imò verò plus satis. Alij
 ad alia referunt, vt Isacius Commentariis in Lycophronē. Certe
 vt id postremò, quæ antiqua sunt, & extra hominū memoriam
 aut certè coniecturam posita, quæ in quædam παλαιὰ, non male
 Proteum Pallænæum referunt: de quo varij varia ἡγεῖ παλαιὰ ἢ
 ποιμένα referunt. Plerique vatem faciunt, alij Oratorem, vel So-
 phistam, quidam saltatorem: alij marinū Deum: sunt & qui eum
 regem aut tyrannum fuisse velint. Sed hæc tam varias & pro-
 digiosas opiniones recensere nihil hîc aliud mihi videretur,
 quam Proteum quendam hîc effingere. Si qui Proteum deniq;
 ad πρώτων ὄλων reuocant, sentiunt cum Heraclide: si qui proba-
 bilem historiam, cum Diodoro lib. 2. Quò pertinet ad agium
 Pallænæa tunica: & Proteo mutabilior.

Proteus
 Busris.

Pallænæe senex.] Valer. Probus Proteum facit Ægyptium, quem
 propter insignem quandam crudelitatem Busrim nominatum
 ait; et si Virgil. Pallænæū faciat. Pallænæ autem vrbs est Thraciæ
 Poëta sic:

*Hic nunc Æmæthiæ portus, patriamque reuifit,
 Pallenen.*

Ad eam enim reuersus fertur, ob scelera filiorum Telegoni &
 Polygoni ab Hercule postea occisorum.

Forma histrica.] Varia & multiplex, qualis histrionum, qui pro
 rei, quam fingunt, varietate varium cultum assumunt.

Insigni

Insignia Poëtarum.

EMBLEMA CLXXXIII.

GENTILES clypeos sunt qui in Iouis alite gestant,
 Sunt quibus aut serpens, aut leo, signa ferunt:
 Dira sed hæc vatum fugiant animalia ceras,
 Doctæque sustineat stemmata pulcher olor.
 Hic Phæbo sacer, & nostræ regionis alumnus:
 Rex, olim, veteres servat adhuc titulos.

CONFERT insignia Poëtarum cum aliis stemmatis & symbo- Insignia
 lis gentilitiis, ceu not' in vor'is'ip' ngè àvri'drou. Sunt enim varia qui
 qui Aquilam circumferant, sunt qui Vulturè, alij Draconem, notent.
 & alia eiusdem generis, quibus animorum diritas, inmani- Insignia
 tas, rapacitas apertè declaratur. At Poëtis olor est candidus, Poëtarum
 cyncus,

Phæbo sacer, quique Regi quondam nomen dedit, animi puritatem repræsentat, qualis in Poëta sacro debet esse, qui suos omnes labores ad Phæbum literarum Præsidem, & vt loquuntur Græci, *μουσαγωγὴν* referre debet, vt cantus dulcedine posteritatem sibi deuinciat, nec minus in admirationem rapiat, a cycni paulò ante mortem cantio, de qua illud Martialis:

Dulcia defecta modulatur carmina lingua

Cantator cycnus funeris ipse sui.

Locus Platonis de cycno ante mortem canente.

Nec minus hoc Socratis ex Platonis Phædone: *ὅς ἴσκει τῶν κύνων δοῦν ὡς ἀσθετέρας ἢ ἡμῶν ἀπὸ τῶν μαντικῶν. οἱ ἐπειδὴν ἀδύναται εἶναι δὲ αὐτοὺς ἀπερδαίναν ἀδύνατες, καὶ ἐν τῷ πρῶτῳ χρόνῳ τῆς βίης πλεῖστα καὶ μάλα κατὰ ἀδύνατον γρηγοροῦσι, ὅτι μάλα σοὶ παρά τινος ἀπίστωται, οὐκ ἐστὶν εἰς δὲ ἕρπαιες:* hoc est, Vt apparet, ad diuinandum videor vobis esse cycnis deterior: Illi quidem quando se breui morituros agnoscunt, tum magis admodum, & quidem dulcius modulantur quàm antea consueuerint, & quòd ad Deum, cuius erant famuli, tunc sint migraturi congratulantur. Hic non me mouet, quòd Ælianus i. *πικρὸν, 174.* & Plin. capit. 23. libr. 10. negant cycnum canere: id enim discerete non est nostri instituti, sed certè obiter adnotabo Ægyptios, cum musicum senem significarent, cycnum pinxisse: quòd, inquit Orus, senescens concentum edat suauissimum. Quin & Pierius hac aui Poëtam, animi candorem, & Apollinem designari scribit: quem lege li. 23. Artemidorus, vt postremo id adnotem, lib. 2. de Somniis, Cycno virum ait musicum significari, atque adeò musicam ipsam: occulta is detegit, coloris ratione, &c.

Qui negant cycnum ante mortem canere.

Cycnus quid significet.

Gentiles clypeos, &c.] Videtur esse hypallage, pro, Alitem Iouis in clypeis, &c.

Ceras.] Imagines cera expressas. Iuuenal. Satyr. 8.

Tota licet veteres exornes vndique cere

Atria, &c.

De maiorum imaginibus cereis memini me quædam scripsisse ad Orationem Syllanam M. Tullij: itaque hic nihil repetam.

Cycnus Phæbo sacer.

Hic Phæbo sacer.] Id testatur his verbis Plato: *ἀλλ' ἀπὸ ἡμῶν τῶ ἀπέλλων ὄντες, μαντικοῖσι εἰσι, καὶ προοδότες τὰ ἐν ἀδύνατον ἀγαθὰ, ἀδύνατοι καὶ τέρπονται ἐν αἰσῶ τῶν ἡμεῶν διαφροῦνται, ἢ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ:* Quia Phæbo sacri sunt, vt arbitror, diuinatione præditi præfagiunt alterius vitæ bona, adeoque cantant alacrius, gestiuntque ea die, quem superiori tempore. Poëta *μουσῶν ἑρμῆδες* dicuntur Theocrito: vt & Latini Poëte

cycnos

cycnos pro pœtis accipere non rarò solent, vt in Eclogis Virg.

Cantantes sublima serent ad sidera cycni.

Qua ratione Pindarum, Dircaum cycnum appellat Horatius, quo sensu Iulciniam Musarum, ἀνδρα μουσῶν Palamedem Euripides dixit. sed hæc obiter. Non verebor Octauij Cleophili, qui ad Ouidianam venam proximè accessit, lepidos ea de re versus apponere, è lib. de Pœtarum cœtu:

Interea nivos liquidum prope flumen olores

Audio caelestes edere voce sonos.

Hanc volucrem Phubo fertur sacrasse vetustas,

Quòd referat cantus Delphice magne tuos.

Candida fama viget nullo violabilis æuo,

Nec mors huic nigras inuicit atra manus.

Tu famam vates candorem rere volucrum,

Atque ideò vates concinit inter auis.

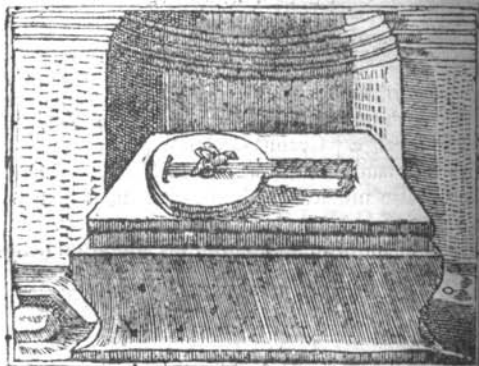
Rex olim veteres, &c.] Cycnus Ligurum Rex, in Gallia transalpina, Musicæ laude clarus: qui cū decessisset, ab Apolline in sui nominis auem mutatus creditur, ait Pausanias in Atticis. Aliam causam 2. Metamorph. Ouid. adfert. Cycnumque alterum Neptuni filium, in auem sui nominis mutatum facit, eius operis 12.

Cycni regis historia.

Musiam Diis curæ esse.

EMBLEMA CLXXXIIII.

LOCRENSIS posuit tibi Delphice Phœbe cicadam
 Eunomus hanc, palma signa decora sua.
 Certabat plectro Sparthyn commissus in hostem,
 Et percussa sonum pollice fila dabant.
 Trita fides rauco cœpit cum stridere bombo,
 Legitimum harmonias & vitiare melos:
 Tum citharæ argutus suavis sese intulit ales,
 Quæ fractam impletet voce cicada fidem:
 Quæq; allecta, soni ad legem descendit ab altis
 Salibus, ut nobis garrula ferret opem.

*Ergo tuæ ut firmus stet honos, ô sancte, cicadæ,
Pro cubara hic fidicen æneus ipsa sedet.*

[D Strabo Geograph. 6. pertractat, ctius huc verba referam:

Ἰδάννυτι δ' ἀνδρείας ἐν τοῖς Λοκροῖς δυνόμας τῶ κιδαρῶδου, τέτλιγα
αιτῶ κιδάρῳ καθύμνον ἔχων φησὶ δὲ τίμαις πύθωις ποτὶ ἀγ-
ωνιστοῖς τότεν τὴ καὶ ἀρίστου ἀρηγῖνον ἐρίου παρὶ τῶ κλέος τὸν
μὲν δὲ ἀρίστου δαῖδα τὴ δελφῶν ἑαυτῶ συμπράττειν. ἰερὸς γὰρ ἔ-
σται τῶ δίου τὸς προγόνος αὐτῶ, καὶ πῶ ἀπεικίαν ἐνδίδει ἰσάλλου. τῶ
ἔσθιμος φησὶν αὐτῶ ἀρχῶν μὲν μετῆναι ἐκείνους αὐτοῖς τῶν παρὲ
φύλλῳ ἀγωνισμάτων, παρ' οἷς καὶ οἱ τέτλιγες εἰσι ἀφηνου, τὰ σφαιρο-
γυπατα τῶν ζῶων, ὁμοῖς σφαιροκίμῳ, μὲν ἔστιν τὸν ἀρίστου καὶ ἐν
ἰσπίδι πῶ νικῶν ἔχου νικῆσαι μὴ τοῖ τὸν δυνόμον καὶ ἀναχθῆναι πῶ
καθῆσθαι ἐκείνῳ ἐν τῇ πατρίδι, ἐπεὶ κατὰ τὸν ἀγῶνα μίας τῆ χορ-
δῶν ἰσάλλου, ἐπιστάς τέτλιξ ἐκ πληρώσει τὸν φθόγγον. id est, Ostē-
ditur apud Locros Eunomi citharædi statua, quæ insipientem
citharæ cicadam habet. Scribit autem Timæus, aliquando in
Pythiorum certamine illum unâ cum Aristonæ Rhegino venisse
in contentionem, vter præmium fortiretur. Aristonem fufis
precibus Delphorum ciues rogasse, vt sibi adessent, maiores
enim suos ipsi Deo Apollini consecratos, & à Delphis Rhegiū
missam coloniam norat. Eunomum autem dixisse illis, nūquam
de musica ad eorum primordio certamina fuisse, cūm qui-
dem apud eos cicadæ cunctorum animalium cantu suauissi-
mæ omninò sonum non haberent. Nihilominus Aristonem
spe victoriæ ad laudem assequendam strenuum: Eunomum ta-
men victorem declaratum, statuum, quam diximus, in patria
collocasse. Cūm enim inter certandum chorda una fracta de-
fecisset, cicada superuolans adfuit, quæ supplementum vocis
faceret. Haftenus Strabo. Certè hoc Epigramma Latio dona-
tum, & aliquot versibus ab Alciato coërcitum, legere est in se-
ctione quarta Græcorum Epigram. titulo εἰς κιδαρῶδου, quod
huc ascribam.

Fons Em-
blematis.

Statua Eu-
nomi.

Typus Em-
blematis.

Εὐνόμον, ὃ πολλόν, σὺ μὴ οἶδ' ἄ μὲ πῶς ποτ' ἐνίκων
Σπάρτην ὃ Λοκρὸς ἔγω, πύθοιο μῆνις δ' ἔργον.
Αἰέλον ἐν κιδάρῳ νόμον ἰκρενον. ἐν δὲ μισίνου
ἠδ' ἄ μοι, χορδῶν πλῆκτρον ἀπειρήμασθον.
Καί μοι φθόγγον ἑτοῖμον ἐπαίνου καίρες ἀπήτης,
Εἰς ἀκοῆς ῥυθμῶν τῶν τρεῖς ἡκίμων.
Καὶ τις ἀπ' αὐτομάτω κιδάρῳ ἐπὶ πῆχυν ἀναστῆς
Τέτλιξ ἐκ πληροῦ τῶν τρεῖς ἀρμονίους.
Νῆρα γὰρ ἔστιν κρονον ὃ δ' ἰσάλλου δὲ μιλίμου

Καρδίας, πᾶν τούτω γῆρω ἐκκράμεδα.

Πρὸς γὰρ ἰμῶν μάλ' ἐταν ὁ μισσαμβεινὸς οὐρσιον ἴδεις,

Τῆνο τὸ προμνησκὴν φθίγμα μεθ' ἠμοισατο.

Καὶ μὴν ὁ καρδίγγυτο, σὺν ἀψύχαις τε καὶ νυκταῖς,

Τῷ μεταβάλλομινῳ συμμῆτι πῆλ' ἰδρῶ.

Τούνηκα συμφῶνῶν μὴν ἰγὼ χάριν, ὃς δὲ τυπυδαῖς

Κάλκιθ', ἀμιτιρας ἴζεθ' ὑπὲρ κιδάρας.

Musicae
magna
vis,

Miminit huius historiae Clemēs Alexandrinus initio statim orationis, qua Gētes hortatur ad pietatem. Eius narrationis ἱστορίῃσιν continet ἐπιγραφή, nimirum Musicam Diis esse curam quod & significat Homerus Iliad. 1. cum induxit Deos citharas videntes post contentionem de Achille. quod & certè non modò paganorum scripta testantur, vt maximè libri sacri continent, quanta fuerit lege diuina Musicae commédatio, vt 1. Reg. 16. & apud Regium Psalterem variis in locis. Consule & D. August. de Ciuit. Dei 17. cap. 14. Scripsit Plutarch. elegans de Musica cōmentarium, cuius vires attingit posteriore de fortuna & virtute Alexandri, & de cohibenda iracundia. Athen. item 12. cap. 4. & 14. cap. 11. Sed & Musicae pulchra laudatio est apud Cassiod. lib. Variar. 2. Epist. 40. Quantum autem ad hunc locum attinget, repete Prouerb. Achantia cicada: & Chordae vice: & ad fractam canere, in Chiliad. Erasim. Sed si quis plura volet, ad illustrationem huius Emblem. cōduxerit fortasse legere Plutarchi tractatum de Animae procreatione, ad finem. Sed vide num huc conciliare possis Strabonis illud ex lib. 16. *ὅτι μὴ γὰρ ἀγαθὰ καὶ τέτα, τοὺς ἀνθρώπους μάλιστα μαμῶσαι τοὺς θεοὺς, τὰς διαιτησῶσιν. ἄμεινον δ' ἀλλογοῖται, τὰν οὐδαμῶν ὀσι. τοῖς τινὲς τι χαίρει, καὶ τὸ ἰορτάζειν, καὶ τὸ φιλοσοφῆν, καὶ μουσικῶν ἀπ' ἰαδαί:* Rectè quidem dictum est, mortales tum maximè Deos imitari, quando benefici sunt rectius verò quis dixerit, cum beati fuerint. quod ipsum est gaudere, festos dies agere, & philosophari, & musicam attingere. Sed nimis fortasse verbose haectenus. Nos ne otiosi omninò in hac explicatione simus, quatuor potissimum ex hac historia certè nobili colligimus.

1. Primum quidem apud veteres Musicam in magna laude habitam fuisse, & eius usum in magnis quibusque conuentibus, conuiujs, sacrificijs profectum.

2. Deinde veteres illos, quāquam vera Dei cognitione destitutos, putasse tamen quaedam esse numina, quorum operi in rebus aduersis se sperabant impetraturos. vt quae hominū multae variaeque cōditiones essent, sic peculiare esse Deos, credidisse.

Locus
Strabonis
additus
ex inie-
ctura,

3. Tertiò, iis qui temeraria quadam proteruia contenderent, & suis æqualibus debitam omnem laudem eripere cōnarētur, spem numero malè cedere: iis verò qui modestè de se sentirent, Deum vltro frequenter occurrere, adeò præter omnium spem de fortioribus victores euadant.

4. Quarto & postremò, prodigia quædam & quasi arcanorum tuorum recessus, Deum in rebus penè omninò desperatis ostēdere: vnde memoria sempiterna transmeet ad posteros.

Delphice Phæbe.] A Delphis Phocidis ciuitate Phæbus Delphicus dicitur est, in qua nimirum oraculū fuit toto orbe celeberrimum.

Plectro.] Instrumento, quo fides plectuntur & percutiuntur. *Martialis:*

Exornent docilem garrula plectra lyram.

In hostem Spartyn.] In aduersarium Spartanum, id est, Aristonem Spartyn, Græcus accusatiuus. Græcum epigramma, vt habet vulgati codices, secutus, Alciatus, in errorem potuit impingere. Quod eo dico, quia vox, *σπάρτιν* videri suspecta, non temerè potest, sic legendum putat Nicolaus Gulonius, literarum Græcarum professor Regius *πατρίδ' ἰ λουκρὸς ἐγώ*, &c. pro eo quod diceremus, *κατὰ τὴν πατρίδα ἰ λουκρὸς*. sic enim recta erit carminis sententia, Eunomus enim Locrensis erat, non Spartanus, nisi fortè putet aliquis *σπάρτιν*, esse agnomen quoddā vel cognomen, quod nescio an probare debeam.

Trita fides.] Rupta.

Stridere.] diuisionare.

Bombo.] Sono.

Argentans suauis ales.] Cicada suauiter canens.

Descendit ad legem somi.] Aptauit sese ad instrumenti musici concentum.

Ab altis saltibus.] A syluis, & relictis nemoribus, in quibus potissimum frequentia est cicadarum.

O sancte.] Phæbe.

Tua cicada.] Tibi sacre, de quo supra.

Pro cithara hic fidicen.] Ne tanti miraculi memoria temporis vetustate deleteretur, citharam Apollini cum cicada ænea infidēte consecrauit Eunomus. Ad finem huius Emblematis, Græci epigrammatis particulam postremam ita corrigit Gulonius meus, *τῶν τε ἀσμφόρον μὲν ἔχω χάριν*. quæ lectio, vt facilior, mihi probatur.

Litera

Litera occidit, spiritus viuificat.

EMBLEMA CLXXXV.

*Vipereos Cadmus dentes vt credidit aruis,
 Senit & Aonio semina dira solo:
 Terrigenum clypeata cohors exorta virorum est,
 Hostili inter se qui cecidere manu.
 Euasere quibus monitu Tritonidos armis
 Abiectis data pax, dextraque iuncta fuit.
 Primus Agenorides elementa, notasque magistris
 Tradidit, iis suauem iunxit & harmoniam.
 Quorum discipulos contraria plurima vexant,
 Non nisi Palladia qui dirimuntur ope.*

E Pimythion est elegantissimum, quo literatorum æmulationem, quæ sæpenumero rixarum plena esse solet, permultas vnà secum aduehere difficultates, & contentionum tricas arguit. Id quia non minus varium quàm ingeniosum sit, haud ego quidem possum vel paucis verbis soluere, vel vno, quod vnà secum reduceret, Apollinis oraculum dicitur adisse, vt quid sibi esset agendum, certò nosset, eumque respòsum habuisse, vt indomitæ bouis ductum sequutus, ibi tandem sisset, sedemque figeret, quo loco illa procumberet. Itaque oraculo paruit, Thebas Bœotias condidit, Harmoniam Martis ex Vere filiam diduxit vxorem. Draconem Castalij fontis custodem Marti sacrum interfecit, cuius dentibus (suasu Palladis) humo, vt fata quædam mandatis, armatorum militum legiones prodire, quæ se mutuò confecerunt: demptis quinque reliquis, in Palladis consilio fœdus & pacè inierunt: quibus ita tandem conciliatis, & quasi aliquo certo fœdere sociatis, auxilium Caditulerunt in Thebis instaurandis. Ex quo factum, vt post aliquantū temporis in numerosum populum excreuerint, totamq; Græciam suo genere & præclare gestis cõplerint. Sed de fabula plus satis. Historiam fusius 3. Transformationū Ouid. est pertractatus. Sati dentes labore Cadmi, literæ sunt per totam Græciam primùm sparsæ, quas ille ingeniosus & industrius admodum artifex Græcis ipsis primus tradidit. Quod omninò vel de sermone literarum monumentis comprehenso, vel de contentionibus hominū literatorum est accipiendum. Draconem primùm *παρὰ τὸ δειγνιδάει*, id est, acutissimè videre, nominatū aliàs admonuimus: quo sapientiam intelligimus, & disciplinarum circulum literarum contèrum monumētis. Nemo enim est qui nesciat liberalem omnem doctrinam sermone vt plurimùm & scriptis quacunque lingua communicati. At ea liberalis cognitio sermone communicatur & scriptis. Sermonem quidem à ferendis verbis esse dictum Grammatici nos admonēt, qui sermo qua parte literis continetur, sedecim primùm characterum notis constabat, tot enim Draconis esse dentes asseuerant, qui naturæ arcana inuestigarunt: & ij quidem characteres non modò parum inter se consentiunt, sed & seipos mutuò quasi tollunt:

Cadmi historia.

Sati dentes quid.

Dracon vn-
de dictus,
& quid si-
gnificet.

Sermo vn-
de dicatur.

Haltæ, gladij quid.

Invidia literarum.

Bartholomæus Anulus.

id est, coalescere, aut significare quicquam non possunt, nisi quinque vocales adfuerint, quarum ope ac beneficio redeunt in gratiam, id est, articulatam orationem faciunt. Armatorum haltas & gladios possumus transferre ad accētuum vel spirituum sedes siue notas: quæ non nisi Palladis, id est, intelligentiæ beneficio, bene inter se cōponi & conciliari queunt. Vel hæ armatorum copiæ ex iis dentibus ortæ, studiosorum quorundam factiones ostendunt, qui liuore quodam, & æmulatione grauiore moti, sibi mutuam inferunt internecionem, dum scriptis vitro citroque editis, vel etiam verborum concertationibus, id est, *νομομαχίας* rixantur, suorum *συνδρομῶν* & eorum qui versantur in eodem circo laboribus detrahunt, eorumque doctrinam importunius vellicant. Vidit pius quàm satis est eius exempla nostra aras, quæ vt politiozem concinniozemque non modo artium, sed totius philologiæ tradendæ viâ ac rationem summo Dei beneficio restitutâ habuit; sic certè plura, & quidē nocentiora eò monstra parturiit, sic vt vero verius dictum sit, Vbi mel, ibi fel: & Vbi vber, ibi tuber succrescere. Porro numerus perexiguus à Minerua sapientiæ Præside in gratiam redire iussus, & qui tandem in infinitum numerum excreuerit, studiosorum conditionem notat, qui cū se mutuò iuuant, vberimum doctrinæ prouentum referunt: sed quàm pauci sint qui animi candore & ingenuè id faciant, nō est meum hoc loco dicere. Hanc fabulâ ingeniosè & lepidè traducit Anulus in typographos Lugdunenses, refertque dentes serpentis ad sedecim literas, quæ tot primū fuerunt Cadmi tempore: ex quibus cōsonas sese interficere ait, quòd nihil virium habeant si singule spectentur: quinque vocales, quæ per se vocem faciunt, quæ quæ aliis soni vim communicant, referre quinque milites, qui mutuò in pacem conspirarunt, postremò typographum elementorum, typos, quasi Cadmum serpentis dentes disseminare, quibus barbari ad vitæ cultum & humanitatem perueniant. Catmen Anuli hoc est:

*Cui iaculum, iaculoque animus præstantior omni,
Atque leoninum vis erat exuuium:
Cadmus Agenorides præstans facundia, & armis,
Vt iaculum penetrans, vt leo magnanimus,
Vexit in Europam literas Phœnicibus ortas,
In quibus humane circulus est Sophia:
Quarum quinque (aliis se collidentibus vitro)*

Plena vocales integritate manent.

Ac terrestribus has animis inuenit, & artes:

Ciuites homines fecit & ex rudibus.

Fictus ob hoc vigilis dentes sparsisse draconis,

Exq; satis natos dentibus esse viros:

Qui se occiderunt per mutua vulnera tantum

Post reliquos casos, quinque sup' restitibus.

Ex quibus est hominum post multiplicata propago,

Qui primi Thebas incoluere nonas.

Huius ad archetypum, literas qui spargit in vrbe,

Quæ nomen, vires, stemma, leq;us habet,

Quique libris homines sapientes perficit: an non

lure par: posui dicere chalcographus?

Semino serpentis dentes in pelle leonis,

Hoc est Lugduni, qui Leo Gallicus est.

Vipereos dentes, & c. Totam hanc narrationem Ouid. retulit 3.

Metamorph. Lege Plin. lib. 7. c. 56. Solin. c. 13. Vipereos autem

dentes dixit, pro serpentinis, *αποδοχινος*, speciei pro genere.

Meminit Corn. Tacit. lib. vndecimo Annal. Alluuit Plutarch. ad

fabulam Cadmi qua dicitur serpentis dentes profeminasse, initio

disputationis, Cur oracula dare Pythia desierit. Sed fortat-

se conduxerit studiosos euoluere Sympolicon 9. eiusdem,

quæst. 3. & 4. quo loco quæritur cur A, literarum prima sit acce-

pta. Alio flexit hanc fabulam Dio Chrysof. orat. 23. quem con-

sule, si vacat.

Credidit arnis. Mandauit solo.

Aonio solo. In Græcia. Aonia dicta Græcis, ab Aone Neptuni

filio, rege Bæotiae.

Momtu Tritonidos. Suasu Palladis. Ouidius.

Et sua recit huius momtu Tritonidos arma.

Agenorides. Cadmus Agenoris filius. Hinc fabulae materiam

sumplerunt Poetae, quod Cadmus literas Græcas à Phœnicia

acceptas in Græciam detulerit, ut iam à nobis dictum est.

Dicta septem sapientum.

EMBLEMA CLXXXVI.

HÆC habent, septem sapientum effingere dicta,
 Atque ea picturis qui celebrare velis.
 Optimus in rebus modus est, Cleobulus ut inquit:
 Hoc trutina examen, siue libella docet.
 Noscere se Chilon Spartanus quemque iubebat:
 Hoc speculum in manibus, vitraq; sumpta dabunt.
 Quod Periander ait, frena adde, Corinthius, ire:
 Pulegium ad motum naribus efficiet.
 Pittacus, at ne quid, dixit, nimis, hæc eadem aiunt,
 Contractu qui gub ore liquefaciunt.
 Respexisse Solon finem iubet, ultimus agris
 Te n. n. h. e. n. e. g. r. e. c. i. s. s. e. n. y. s. e. l. e. n. i.

Hec quàm vera Bias, Est copia magna malorum:

Musimoni insideat effice Sardus eques.

Ne pras esto, Thales dixit, sic illita visco

In laqueos sociam parra, meropsque trahit.

Septem sapientum tanta fuit apud priscos auctoritas, vt propter vitæ integritatem & sententiarum quarundam paucis verbis comprehensarum pondus & grauitatem, soli omniũ copulã dicerentur. Vitæ quidem instituto & moribus ab aliis differrebant, & seriis quibusdam sententiis & apophthegmatis aliorum mores informabant. D. Augustinus De ciuitate 8. & 18. eos ait claruisse post Poëtas Theologos, & vitæ genere laudabilia quædam hominibus præstitisse, nullumque monumentum, quod ad literas attinet, posteris reliquisse, nisi quod Solon quaedam leges Atheniensibus dederit, Thales verò Physicus suorum dogmatum libros relinquerit. Horum apophthegmata per multi doctè copioseque sermonibus illustrarunt. In Græcorum Epigrammatôn collectaneis octostichon extat de septem horum sententiis insignioribus, & de cuiusque nomine & patria, quod hic propter concinnitatem ascribere non grauabor. Adde quod eadem ipsæ sint, quas Alciatus illustrat symbolis, vt Emblematis naturæ & decoro inseruiat:

Septem
Græcæ
sapientes
quæ.

Ἐπὶ τὰ σφῶν ἰσθῶ κατ' ἑπ' ὁ πόλις, ἄνομα, φανὴ.
Μετρον μέτρον, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ τὸν δῖον ἄπυ, ἄριστον.
Χίλων δ' ἐν κείνῃ Λακεδαιμόνι, γυνῶδι σισυροῦ.
Ὅς δὲ νότον δὲν ἐκείνῃ, ἴσθῃ πρᾶξιν, περιεῖρατο.
Πιττακὸς δ' ἔδεν ἄγχι, σέλιον γυνὸν ἐν μετράδων.
Τερμα δ' ἔρην βίαιον, σόλων ἰσθῶν ἐν ἀθῆναις.
Τὸς πλείους κακίους δὲ φίλος ἀνὴρ ἐν πρῶτον.
Ἐγγύθῃ φάσιν δὲ δαδὸς μετρίσι ἢ ἴσθῃ.
Nomina, diela, vrbes septem canimus sapientum.
Optima mensura est, Cleobulus Lindius inquit.
Te cognosce ipsum, Lacedæmonis incolæ Chilon.
Quique Corinthius est, iram rege, ait Periander:
Pittacus at, ne quid nimis, efficitur Mityleus.
Aiticius hinc Solon, vitæ, inquit, respice finem.
Non spondere, Thales Milesius vtile censet.
Plena malorum cuncta, Bias canit vrbe Priene.

Apud Ausonium plenius eadem apophthegmata Græcè &

Latine repetes, apud quem etiam ludum eorum sapientum videre est. Cetera percurramus.

Cleobulus. *Cleobulus.*] Hic ex Pindo urbe Rhodi insulae, patre Euagora, in Aegypto didicit. Dicebat, cauendas esse inimicorum insidias, & amicorum inuidiam. Eius vitam lege apud Laert. lib. 1. Huius insigne dictum fuit *ἄριτον μέτρον*, Optima mensura; vel, Optimus modus. Ad quod *συμβολικῶς* designandum, trutina siue lanx adhibetur: ea enim quaeque ponderantur. Idem habet Hesiod. 1. ἔργων.

Chilon. *Chilon.*] Lacedaemonius fuit Ephorus, qui magistratus a tribunatu plebis Romani non multum differebat. Fuit pauciloquus, in sermone concisus, quod ei fuit patrium. Hinc enim Laconismus. Elogio proditum est, septem aliorum fuisse sapientissimum. Eius insigne apophthegma, *γνώθι σεαυτὸν*, quod per speculum intelligitur. Plura Laert. lib. 1. Plin. lib. 7. c. 32. & Erasmi in Adag. Nosce teipsum. Sententiam hanc tribuit Aesopo Plutarch. ad finem Symposij septem sapientum. Sed quid speculum cum sui cognitione? Inuenta sunt specula, inquit Seneca 1. quaestionum naturalium, c. 17. ut homo se ipse nosceret. Multa ex hoc consecuta: primo, sui notitia, deinde & ad quaedam consilium: formosus, ut vitaret infamiam: deformis, ut sciret redimendum esse virtutibus quicquid corpori deesset: iuuenis, ut flore aetatis admoneretur, illud tempus esse discendi, & fortia audendi: senex, ut indecora canis deponeret, & de morte aliquid cogitaret. At hoc rerum natura facultatem nobis dedit nosmetipsos videndi. Haec ille.

Periander. *Periander.*] Hunc aiunt tyrannum fuisse immodica quadam iracundia, qui que civitatem auro spoliavit, & incestus non nominandos perpetravit, unde plerique negant hunc fuisse unum e septem sapientibus, sed alterum quendam nomine Periandriam Ambraciae natum. Dictum celebre *Iram colibendam*: quod freno ori admoto intelligi datur apud quosdam scriptores. Sed hic pulegium adhibetur, quod per inferiores partes bilem purgat, & admotum naribus medetur lipothymiae. Vide Plin. 10. c. 4. & lib. 26. c. 9.

Pittacus. *Pittacus.*] Hiradio patre Thraece natus, vir amans libertatis, iustissimus & fortissimus. Huius egregium dictum, *μὴ δὲν ἄγασαι*, & *γνώθι νεπέαν*: quorum altero mediocritatem, altero tempus esse cognoscendum, id est, temporis habendam esse rationem admonere. Symbolum autem prioris est gith, nigerrimum semen optimumque, excitatissimi odoris, quo minimo sumpto

ptō in cibis dat saporis gratiam: largiùs autem, venenam exhibet. Plerique suspicantur esse minutulum piper, quod poyretum nostri vocant; & pharmacopœ Nigellam Romanam. Plin. lib. 20. cap. 17: Malanthion & melaspermon nominat, de cuius ibidem viribus satis, & lib. 19. cap. 8.

Solon.] In Salamine insula natus, quæ iuris erat Atheniensium, parentibus nobilissimis ortus, leges Draconis sanguine, non atramento scriptas mirigauit, aliis promulgatis certè mitioribus toto orbe celebratis. Nullum ante mortem beatum dicendum, sed expectandum vitæ finem dicebat; quod Ouid. 3. Transformat. rerulit his verbis:

— scilicet vltimã scriper

Expectanda dies homini, dici que beatus

Ante obitum nemo, suprema que funera debet.

Id Termini figurâ refert; cuius effigie rationem suprâ iam satis expressimus:

Bias.] Hic Prienis vrbe Ioniæ natus; cuius insigne dictum à plurimis celebratum: *Omnia mea mecum porto*: & illud nostrum, *ὅτι πάντων κἀκὸς*, quo taxabat vitiorum inter homines omni parte scærentium multitudinem: quod figuratur per Sardum hominem musimoni insidentem. Musimones, asini, muli, aut equi breues, vt inquit Nonius, vt de Lucilius:

Pretium einit qui vendit equum musimonomem.

Sardi autem deprauati & nefarii sunt habitus. Notatur itaque rerum malarum copia sub duobus hisce, quibus abundat Sardinia. Lege Plinium 8. cap. 49. De Biante Laer. Valer. Max. lib. 7. & Gell. lib. 5.

Thales.] Nobilissimâ ortus familia Mileti, Geometriæ & Astrologiæ peritissimus. Inter eiusdem graues sententias est ea, qua monebat sponsonem non esse faciendam, *ἰγγύα παρὰ δ' ἄτῃ*, qui enim se vadem statui, sibi seruitutem, alteri libertatem parat. Clemens Alexandrinus 6. Stromatum, Sponsonem esse noxæ filiam dicit (ex Thalete) sponsonis verò multam: id est, *ἰγγύα ἄτας θυγάτηρ, ἰγγύας δὲ ζαμία*. Symbolum est parra vel merops, quæ pedibus aut visco captæ confocias attrahunt. Tales enim sunt debitores, qui vt sese explicent irretitos, alios quos possunt fideiussores aucupantur. Parra quidem auis inauspicata, quæ galerita vel alaunda dicitur: Plinius 11. cap. 37. Merops, quod apes comedat, apiastra, idem lib. 10:

Submouendam ignorantiam.

EMBLEMA CLXXXVII.

Quid monstrū id? Sphinx est. Cur candida virginis ora,
 Et volucrum pennas, crura leonis habet?
 Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia: tanti
 Scilicet est triplex causa & origo mali.
 Sunt quos ingenium lenet, sunt quos blanda voluptas,
 Sunt & quos faciunt corda superba rudes.
 At quibus est nouum, quid Delphica littera possit,
 Precipitis monstri guttura dira secant.
 Namque vir ipse bipesque tripesque & quadrupes idem est,
 Primag; prudentis laurea, nosse virum.

VT minùs prouectis aliquantisper consulam, paulò altius repetam carminis huius argumentum ex sententia Diodori Siculi, Sophoclis & Strabonis. Oedipus Colonæus, inquit, Agenoris ex Labdaco nepos & Iocastæ filius: què pater cum ex oraculo futurum cognouisset, vt à filio vita priuaretur, Oedipum recens natum pastori dedit interficiendum. Ille suspensum traiecta vestì per vtrumque pedem reliquit in Cythereone. Sed Melibæus pastor regius, tū fortè misericordia motus, ad Regem suum Polybum detulit: qui cum liberis careret, pro filio curauit educandum, & à timore pedum Oedipum nominauit, ἀπὸ τοῦ δὲ ποδῶν πιδας. Cum adoleuisset iam corpore robustus & animo forti, sui generis ignarus, Apollinis oraculum de patre consuluit: à quo responsum habuit se parricidam futurum, & suæ matris maritum. Itaque Corinthū repetere noluit, viamque ingressus qua Thebas proficisceretur, obuium parentem (à quo, quòd non cessisset, scepro fuerat percussus) interfecit. Regio Thebana tunc temporis infestata erat cladibus, & latrocinis Sphingis. Monstrum id erat ore virgineo, quòd captis & in præcipitium adductis ænigma solebat proponere, eòque qui id nescirent dissoluere, de saxis præcipites dabat. Hoc vero tale fuisse traditur ænigma: *Quod animal esset & quadrupes. & bipes, & tripes.* Quòd Ausonius Eidyllio decimoquinto, vbi de ternario numero bellè complexus est his verbis?

*Qui bipes & quadrupes foret, & tripes, omnia solus,
Terruit Aomam volueris, leo, virgo triformis,
Sphinx volueris pennis, pedibus fera, fronte puella.*

Creon Thebanorum Imperator eam ob causam edictum per vniuersam Græciam promulgari iussit, estque pollicitus, vt qui Sphingis ænigma dissolueret, suam illi sororem daret vxorem. qua fama excitatus Oedipus, ad montem Sphintium profectus, ænigma soluit, deque humanæ vitæ partibus interpretatus est. Homo enim quadrupes in ians, propter corporis imbecillitatem: ætate incunte, bipes: senex autem tripes, quòd sæpius vtendum baculo sit ea ætate, quæ aliquid vietum habet & caducum. Soluta ergo problemate Sphinx doloris impatientia se ex edito monte præcipitem dedit. Hanc fabulam variis modis à scriptoribus traditam reperi. Sphingis ortum habet Hesiod. in Theogonia: suntque qui asserant Sphingem esse ex genere simiarum, vt, Diodorus. At Albertus Magnus 22. De animalibus & Solinus capit. 30. Polyhist. simias esse volunt. Alia Plin. scribit libro 8. capit. 21. & 11. cap. 72. & 35. cap. 12.

- ex quibus locis petendam esse veram Sphingis descriptionem plerique censent. Sabellic. principio Ennead. 7. libro 1. credit Sphingē perniciosum quendam hominem fuisse qui sua calliditate multos peremerit. Sed hæc missa faciamus, & ad mythologicam tractationē veniamus. Sphinx triformis (vt potè quæ puellari forma sit ; plumis recta vt avis , & leoninis pedibus) ignorantiam arguit, in editissimo huius vitæ monte ; & quasi theatro locatam, infinitam hominum multitudinem sua feritate opprimere nō alia de causa, nisi quòd sese non agnoscat, id est, se homines esse ignorent. Triplex autem monstri forma refertur ad res primarias causas efficientes ignorantia. Nam virginea facies voluptatem repræsentat, sedamque libidinem, quæ hominem ita excæcat & afficit, vt eum ab humanitate degenerem in belluinam fermè naturam cōmutet, quo fit vt ab omni verâ disciplina rectaque institutione penitus abhorreat.
- Pluma Sphingis. Plumæ volucres, quibus totum corpus occupatur ; & quasi obsidetur, leuitatem & inconstantiam animi satis aperte declarant, quæ quidem cum rationis principatum, vel naturæ, vel consuetudinis vitio præripuit & occupauit, quid in homine reliqui est ; quod firmum aut constans esse vel videri possit? Ceterum pedes, quales sunt leonis, indicant superbiam arrogantiæque, quæ cum falsam de rebus opinionem habeat, seque scire putet quod nescit, non mirum est si turpiter impingat ; & longissimè absit à perfectâ rerum cognitione. Prima itaque ignorantia causa est ingenij leuitas, vel temeritas, quæ quid maximè se deceat, non videt. Altera est corporis voluptas, primo quidem aspectu blandiens, sed aspertrima, tristisque, postquam gustaueris : De qua sic antè,

—————meretricius ardor

Egregius iuuenes senocat à studiis.

- Superbia. Tertia causa omnium perniciosissima, & ad nocendum imprimis efficax, est animi elatio & arrogantis : de qua, quia iam in superioribus, verbum non amplius addam.

Sphinx, ignorantis symbolum. *Hanc faciem assumpsit verum ignorantia.*] Quia hinc Sphinx adhibetur pro typo ignorantia, id certè primò videtur esse tractum ex tabula Cebetis Thebani : cuius ipsissima verba huc traduco ad maiorem fidem : *ἴσιν ἢ ἔξηγησις ἰοικῆα τῷ τῆς σφίγγος αἰνύματι, δὲ κείνη προβάλλεται τοῖς ἀνθρώποις. εἰ μὲν δὲ αὐτὸ σωῖν τις, ἰσχύσειτο. ἄλλο μὲν σωῖν, ἀπόλλυτο ἐπὶ τῆς σφίγγος. ἰσχύσει δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἔξηγησις ταύτης. ἢ γὰρ ἀποροσύν τοῖς ἀνθρώποις σφίγγος ὄν. αἰνίστηται ἢ καὶ ταύτης ἀγαθὸν, τί κακόν, τί οὐτ' ἀγα-*

διδοῦτε κένεν θένιν ἐν τῷ βίῳ ταύτ' οὐν ἰαὺ μὴ τις σωίη, ἀπόλλυτο
 ταύτ' αὐτῆς οὐκ εἰσάπαξ, ὅσπερ ὁ ἕσθ' τῆς σφίγγος καταβρωθεὶς
 ἀπιδύσκειν, ἀλλὰ κατὰ μίσην ἐν ἐλῶ τῷ βίῳ κατασφείγεται, καδὰ
 τῆς εἰ ἐπὶ τηκορία παραδιδόμενοι αὐτὸ δὲ τις γνώ, ἀνάπαλιβ ἢ μὲν
 κερσύνη ἀπόλλυται, αὐτὴ ἢ γνύσεται, καὶ μακάρη & καὶ ἀνδραίμων
 γίγνεται ἐν παντὶ τῷ βίῳ, id est: Hæc expositio eius anigmatis,
 quod à Sphinge proponebatur hominibus. Qui enim illud in-
 tellexerat, salutem quidem consequebatur, qui verò minimè,
 in exitium incidebat. Eo modo se habet ea explicatio. Sphinx
 enim ex hominibus insipientia. Hæc autem proponit quid
 bonum, quid malum, quid neque bonum, quid neque ma-
 lum sit in vita. Quæ si quis minus intellexerit, ab eo interimi-
 tur: neque id semel, sicut is qui depastus à Sphinge moriebatur,
 sed per omnem vitam paulatim absumeretur, vt qui perpetuis
 suppliciis addicti sunt: contra verò si quis agnouerit, occisa tã-
 dem insipientia, salutem ipse consequitur, & beatus & felix
 per totum vitæ curriculum euadit. hæc illi. Cæterum (quod no-
 tum prætermisim Clemens Alexand. 5. Stromat. Sphingem re-
 tulit ob ingenij sollertiam, & robur corporis, ob humanam faci-
 em & leoninum corpus. Attigit Elian. de historia animal. lib.
 2. cap. 7. Retulit ad iustitiam Dio Chrysoptom. Orat. 10. sub fi-
 nem & torquet ad sophistarum genus.

At quibus est notum &c.] Plato Carnide, & Plutarck. v. Nolle seip-
 nis locis tradunt ascriptum fuisse pro foribus templi Apollinis sum quant
 Delphici, literis aureis, Γ Ν Ω Θ Ι Σ Ε Α Υ Τ Ο Ν, id est, N O - vim habet.
 S C E T E I P S V M, in quo omnis sapientiæ heruos esse sitos
 permulti auctores tradiderunt: quod Alcibiadi apud platonē Dia-
 logo de Natura hominis, omnium difficilimum videtur, eius-
 que difficultatis rationem explicat Anton. Zimara lib. Proble-
 matôn. Hanc sententiam diuino beneficio in terram ad homi-
 nes delapsam plerique existimarunt, vt Iuuen. Sat. 11. cuius qui-
 dem diuini præcepti vires, vt copiosè, sic & eruditè tractat M.
 Tullius de Legibus 1. Qui seipsum nouit, inquit, primum se
 aliquid habere sentiet diuinum, tantoque munere Deorum
 semper dignum aliquid & faciet & sentiet: & cum seipse per-
 spexerit, totumque tentarit, intelliget quemadmodum natura
 subornatus in vitam venerit, quantaque instrumenta habeat ad
 obtinendam, adipiscendamque sapientiam: quemadmodum
 principio rerum omnium, quasi adumbratas intelligentias ani-
 mo ac mente conceperit, quibus illustratus, sapientia duce, bo-
 num virum, & ob eam ipsam causam cernat se beatum fore.

Nam cum animus cognitis perceptisque virtutibus, à corporis obsequio indulgentiaque discesserit, voluptatémque, sicut labem aliquam dedecoris opprefferit, omnémque mortis dolorisque timorem effugerit, societatemque carnis eiecerit, tum omnibus se naturam coniunctum duxerit, cultumque Deorum puram religionem susceperit, & exacuerit illam ut oculorum sic ingenij aciem ad bona eligenda, & reiicienda contrariaque virtus ex providendo est appellata prudentia: quid eo dici aut cogitari poterit beatius? Idémque cum caelum, terras, maria rerumque omnium naturam perspexerit, eaque vnde generata, quò recurrant, quando, quomodo obitura, quid in his mortale & caducum; quid diuinum aeternumque sit, viderit, ipsamque ea moderantem & regentem penè prehenderit, seque non vnus circumdatum mœnibus popularem alicuius definiti loci, sed ciuem totius mundi, quasi vrbs vnus agnouerit, in hac ille magnificentia rerum, atque in hoc conspectu, & cognitione naturæ, Dij immortales, cum se noscet (quod Apollo præcepit Pythias) quam contemnet, quam despiciet, quam pro nihilo putabit ea quæ vulgò dicuntur amplissima! Atque hæc omnia quasi sepiemento aliquo vallabit, differendi ratione, veri & falsi iudicandi scientia, & arte quadam intelligendi, quid quamque rem sequatur, & quid sit cuique contrarium. Idem Cicero in Tuscul. Est illud vel maximum, ait, animo ipso animum videre: & nimirum hanc habet vim præceptum Apollinis; quo monet, ut se quisque noscat: non enim, credo, id præcipit, ut membra nostra aut staturam, figuramve noscamus: neque hos corpora sumus: neque ego tibi hæc dicens, corpori tuo dico. Cum igitur, Nosce te, hoc dicit, Nosce animum tuum. Nam corpus quidem quasi vas est, aut aliquod animi receptaculum: ab animo tuo quicquid agitur, id agitur à te. Hunc igitur nosse, nisi diuinum esset, non esset hoc acrioris cuiusdam animi præceptum, sic ut tributum Deo sit, hoc est seipsum posse cognoscere: & hæc hæctenus Cicero. Apollo apud Ouidium 2. Artis de suo templo:

*Est ibi diuersum fama celebrata per orbem
Littera, cognoscit quæ sibi quemque iubet.*

Ausonius eidyllio 4.

*Quamquam difficile est se noscere. γινῶσθαι σεαυτῶν,
Quam prope re legimus, tam cito negligimus.*

Hanc porro sententiam Thaletis esse vult Laërt. lib. 1. Chilonis verò Plinius lib. 7. cap. 32. Lege Platon. in Amatoribus, Srobæ

sermonem περί τῆ γυνῶδι σιωπῆς. Macrob. 1. Saturn. cap. 6. Adagium, Nosce te, multosque alios qui auream hanc cælestemque gnomen scriptis commendarunt, & quantum habeat in mortalium rebus momenti, explicuerunt.

Delphica littera] Sententia Delphica perbellè declaratur à Xenophonte 4. Comment. sub persona Socratis. Platonis istuc mihi occurrit e Philæbo: τῆς πάσης πονηρίας ἔστι τὸν κατῆν πάθος, ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἐν διδασκαλίᾳ γραμματέων. τὸ γυνῶδι σιωπῆς, ἢ Σόφρονας.

Præcipitis montis.] Ignorantiæ, quæ est reuera θνητῶν ἀλλοτριῶν, ἢ τοῦ πλάσσαν κακῶν, vt loquitur Sophocles περί ἀμαθίας. Præcipitis montis, id est deiectionis, deturbati, ruentis. Vel montium præceps, idem est atque periculosum, eo quòd in præcipitiis saxorum vel montium pericula maiora esse putentur.

Namque vir ipse bipesque, &c.] Tres hic notantur ætatis humanæ partes, infantia, virilis ætas, & senectus. Alij aliter distribuant: sed non est instituti nostri cuncta persequi.

Primæque prudentis laurea.] Primus sapientiæ gradus à veteribus celebratissimus, S E I P S V M N O S S E, vltimus N O S S E D E V M, vt rectè piæque monuerunt quidam Philosophi Christiani.

Laurea.] Victoria, gloria Martialis 7. lib. 4.

— venit laurea multa licet.

Idem in secundo dixerat, initio ferè:

Que datur ex Dacis laurea, tota tua est.

Ausonius Eidyllio 9.

Hæc profugatis venit modo laurea belli.

Nosce virum.] Oraculum id, γυνῶδι σιωπῆς, præter cæteros explicat Plutarch. libello De discrimine adulatoris & amici: quo loco ait, Deum sequi, & seipsum nosse, salutis esse summam. Et Clemens Alexandr. statim initio 3. lib. cui Pædagogo nomen indidit, pulcherrimam & maximam disciplinarum omnium ait esse, seipsum nosse: quia qui seipsum norit, Deum cognoscit, &c. vide reliqua. Nemo insipientium (inquit Dio Chrysof. 4. Orat. de regno) seipsum nouit. Neque enim id Apollo præcepisset in primis, nisi cuique difficillimum visum esset. Nonne putas inter morbos nullum magis perniciosum insipientiæ? eumque qui sit insipiens, sibi ipsi nocentissimum? aut etiam plurimorum causam malorum aliis esse?

Men

Mentem, non formam, plus pollere.

EMBLEMA CLXXXVIIII.

*Ingred̄sa vulpēs in Choragi pergulam,
Fabre expol̄itum inuenit humanum caput;
Sic eleganter fabricatum, ut spiritus
Solūm deesset, ceteris v̄uisceret.
Id illa cūm sumpsisset in manus, ait,
O quale caput est? sed cerebrum non habet.*

Forma ni-
hil, si sola
forma est.

ID ex Aesopi apologo de vulpe & capitis humani simulacro,
quod cūm offenderet, artem quidem & vultus efficti lauda-
uit elegātiā, sed nihil esse duxit, quia cerebro careret: quod
torquetur πρὸς ἀνδρὰς μεγαλοπρεπῆς μὴ τῷ σώματι, κατὰ δὲ
ψυχῆν ἀλογίστε. vel in quosdā formosulos & elegantiore cultu
ado

oleſcētes, cætera verò prorsus obtuſos nulliusque frugis qui
 re nihil aliud circumferunt, quàm quod dici ſolet, In aurea
 gina gladium plumbeum, vnde conqueſtus eſt neſcio quis
 eorum his quidem verbis:

Πολλοῖσι θνητῶν ἢ μὲν ὄψις θυγατρὸς,

ἢ νῦς δ' ἐν αὐτῇ θυγατρὸς οὐρίσκειται. id eſt,

Multis mortalium aſpectus liberalis:

Mens autem in ſe ignobilis deprehenditur.

rectè admonuit Thales laborandum non eſſe in facie exornā-
 ta, ſed potiùs in actionibus & ſtudiis honeſtis pulchritudinem
 quærendam. Lubens apponerem exemplum Nirei ex Ho-
 mero Iliad. γ. qui. κάλλις ἄνῃρ ὑπὸ Ἰλίου πλῆθον, eorum qui
 ad Ilium venerunt formoſiſſimus: ſed, vt ille ſubiicit, ἀλαπαδ-
 ῶν ἄνῃρ ἄνῃρ ἄνῃρ, imbellis erat, & in cæteris inutilis: cuius ſemel dumta-
 m Homerus meminit in nauium catalogo; vt perſpicuè oſten-
 det eam corporis formam ad res excellentes, & quæ laude
 dignæ ſunt minimè idoneam. Eſt itaque operæ pretium, iuxta

Nireus for-
 moſiſſi-
 mus.

Socratis præclarum monitum, quemque virtutis & honeſti ſtu-
 dium πλὴν ἑαυτῶν μορφῶν ἐν κατόπτρῳ διαſάμβρον, εἰ μὴ καλὸς
 ἄνῃρ ἴσῃν ἀσκηῆσαι, τοιαύτῳ εἶναι καὶ τὴν ψυχὴν, ἀτοπον ἢ γησά-
 νον ἐν καλῷ σώματι ψυχὴν ἀισχρῶν δίκην, εἰ δ' ἀισχρὸς αὐτῷ φαί-
 νεται τὴν τῶ σώματι ἴδειν ἄνας, τοσῶδε μᾶλλον ἐπιμειληθῆναι τῷ
 ἄνῃρι. id eſt: ſuam ipſius formam in ſpeculo debere conſpicere,

Socratis
 dictum ſa-
 piens.

vt ſi forma bona ſibi videatur, exerceat eam vnà cum animo, &
 faciat quæ forma digna ſunt: vt putet admodum abſurdum eſſe
 in pulchro corpore animum deformem continere: quòd ſi de-
 formis ſit in iis quæ corporis ſunt, eo magis curandum ſibi ni-
 tendumque, vt pulchritudinem animi conſequatur. Cæterum
 Philoſophi permulti animæ ſedem in cerebro, tanquam in ar-
 ce ſumma poſuere: vnde vecordes & inſipidi vulgò dicuntur
 cerebro vacui. Iuuenal. Satyr. 14.

Cum facies peiora ſenex, vacuumque cerebro

lampridem caput hoc ventosa cucurbita querat?

Prouerb. Caput vacuum cerebro. Apologum ita ſcitè redditum
 huic apponam:

Mimi ingreſſa domum vulpes dum ſingula rerum

Viſendi ſtudio, ſcænæ inſtrumenta reuoluit,

Formoſi laruam ſimulacrum repperit oris:

Inque manu ſumens, animoque & lumine luſtrans,

O quam inſigne caput, ſpecie quàm, dixit, honeſta,

Sed rationis inops, caſſoque informe cerebro.

Sordet honos forma, nisi cui sapientia iuncta est.

Fabrè.] Id est, affabrè, ingeniosè, artificio quodam singulari.

ἔκαστος ἀλέως.

O quale caput est, sed cerebrum non habet.] ὦ καλὴ κεφαλὴ, ἐλλείπει κεφάλου ἢ κέρας. Græcè lepidius.

Diues indoctus.

EMBLEMA CLXXXIX.

Tranam aquas residens pretioso in vellere Phrygi,
Ec flavam impavidus per mare scandit ouem.
Et quid id est? vir sensu hebeti, sed diuite gaza,
Coniugis aut serui quem regit arbitrium.

Ve pertinet Diogenis apophtegma, cum diceret indoctum diuitem, arietem esse in aureo vellere, & Socratis, qui generis homines aurea mancipia, & equos argento circumdatus appellabat. Hic vero notatur potissimum locupletes illi, cum sint hebeti & obtuso prorsus ingenio, dicuntur tractanturque pro vxorum arbitrio, vt eorum negotia e famulorum manu regulaque pendeant: nec secus ac infantes anniculi e nutris amplexu, illi quid loquantur, quidque statuant, non habent quod illos animus & rationis copia deficiat. In quos hoc aduice torqueri solet:

Aries in aureo vellere.

Ποτὴν μὲν πλοστῆντι ὄχι ψυχὴν δὲ πίνυσι,
 ἢ τοῖς κλυδωνίμοις πλοσσι, σοὶ δὲ πίνυσι.

Enopiontis locus 4. Comment. satis esse potest ad id Emblematis illustrandum: nempe ἐπι αὐθροπιοὶ δόλοι δι' ἀγνοίαν, κἂν πλοσσι, quæ Socratis disputatio est cum Euthydemo. Vt autem fabulam attingam, ille noueræ insidias vnâ cū Helle forogians visus est per mare vehi ab ariete velleris aurei. Aiunt enim ei nauē fuisse paratam fugienti, cuius insigne aries erat.

Serui homines ob imperitiâ.

[Enopion in vellere.] De aureo vellere Ouid. 7. Metamorph. & Iuuenius in Trogum lib. 42. Sunt qui aurei velleris pellem interperantur fuisse librum quendam veterum more in pelle conscribitur, in quo auri conficiendi scientia traderetur: cuiusmodi librus cum Diocletianus summa diligentia perquisiuisset apud

Aureum vellus.

Egyptios (qui huius periculisimi cenlebantur) omnes flamma consumpsisse fertur, ne diuitiis ita cōparatis Aegyptij Romanis terre bellum auderent, atque ex eo tēpore artē hanc publico Caesaris edicto semper habitā fuisse flagitiosam. Sed dum alios perosque auctores voluo, occurrit id quod de aureo vellere plurimi referunt, ex Suida potissimum, explicantque, vti iam admonui de arte, quam χρυσίαν Græci appellant. Alij verò magis hoc intelligi magnam auri vim, quæ apud Colchos esset, à mancipibus quibusdam viris cōgestam. At verò Colchica regio propter vicinitatem Caucaſi montis, auro abundabat, vel teste Strabone, qui scribit multos fontes ex Caucaſo manare, scaturientes arena aurea, tam tenui, vt oculorum aciem effugiat, eamque colligi ab incolis, pellibus quibusdam lanosis in aquā mactis. Hinc enim suspicari possumus locum esse fabulæ datū, pelles enim, subidente in iis arena, speciem aurei velleris prætererunt. Locum Strabonis ex 10. lib. huc transferre non potest, κατὰ τὰ τοῖς δι' ἀγνοίας καὶ χρυσίαν κατὰ φύσιν τὴν χρυσίαν, ἢ ποτὴν χρυσίαν ὅτι αὐτὸν τὸν βαρβάρου γένους καταπιπτόμ-

μίχες, καὶ μαλλωταῖς δισραῖς ἀφ' οὗ μιν διῆσθαι καὶ τὸ χρυσίον
 λαὸν δισραῖς. Meminit Corn. Tacit. 6. Annalium.

Sensu hebeti.] Qualis est ovis, animalis stolidi & insipientis
 prorsus, unde illud, *προβάτις βίον ἦν, & πρόβατον ἴδθ.* Pictor
 lib. 10.

Coniugis aut serui quem regit arbitrium.] Is aptè dicitur à Co-
 ρῖς *γῶαι κυρατοῦ κύνθ, καὶ δουλοκρατοῦ μὲνθ.*

In fidem uxoriam,

EMBLEMATA CXI.

*Ecce puella, viro qua dextra iungitur: ecce
 Vi sedet, vi catulus lusuat ante pedes,
 Hac fidei est species: Veneris quam si educat ardor,*

Malorum in leua non malè ramus erit.

Poma etenim Veneris sunt, sic Scheneïda vicit Hippomenes, petijt sic Galatea virum.

Vo sunt quæ matrimonio iunctis maximè cõueniunt, idque stabiliunt, & communi vinculo ligant, nimirum fides & amor. Huius quidem symbolum, canis fidelissimum animal: illius autem pomus vel malus frugifera. Coniugium, siquidè copula, quæ fit mutua corporum coniunctione, fide constantiaq; fouetur imprimis atque conseruatur. Porro autem Veneri consecrata, cui nimirum aureum Hesperidum fuit adiudicatum: & earum beneficio Atalãtam vicit Hippomenes, & Galatea suum amatum malo petiit. Huc pertinet Epigramma Platonis ex Laërtio:

Τὸ μίλω βάλλω σε, σὺ δ' εἰ μὴ ἔχῃσα φίλῃς μί, &c.

Malo ego te ferio; cape, si me diligis, illud.

Dextra iungitur.] Dextra, fidei symbolum, vti superius explicauimus.

Catulus.] Canis, catellus, qui etiam fidei notam representat. Siquidem Socrates per canem iurat, cum obsequium & fidem putat præstandam iis qui rerum habenas in ciuitatibus tenent. Et in C. Mamilij numo, qui aliquando S. C. præfectus est limitibus metandis, est canis allatrans, qui notat fidem esse præstandam ei qui eiusmodi operæ præficitur. Pierius in Cane, vel lib. 5.

In leua.] Parte sinistra.

Sic Scheneïda vicit Hippomenes.] Atalanta Schenei filia suis prociis certamen cursus proponebat, ea lege vt eum qui vinceretur confoderet. Hippomenes, qui eam deperibat, Veneris arte, cursum cum puella instituit, & primò in præcurrentem, pomum vnum aureum, deinde alterum, & tandem tertium iecit: quare capta pomorum tam rara pulchritudine, antequam cursum Hippomenes, & puellam viceret. Ouid. 10. Metamorph.

Petiit sic Galatea virum.] Galatea Nympa marina Polyphemo adamata, de qua 13. Metamorph. Ouid. Sed hoc intelligerem potius de ea quam 3. Ecloga Maro celebrat:

Malo me Galatea petit lasciuia puella.

Lege Prouerb. Malis ferire.

Malum,
Veneri fa-
crum.

Canis, fidei
nota.

Hippome-
nes vicit
Atalãtam.

Galatea.

Reuerentiam in matrimonio requiri.

EMBLEMA CXCI.

CUM fuit in Venerem, pelagi se in litore sistit
 Vipera, & ab stomacho dira venena vomit;
 Muranamq; ciens ingentia sibila tollit,
 At simul amplexus appetit illa viri,
 Maxima debetur thalamo reuerentia: coniux
 Alternum debet coniugi & obsequium.

Hec inquit, quanta in matrimonio requiratur puritas & reuerentia. Si enim eam obseruent instinctu aliquo naturae anima a ratione carentia. pudeat homines in hoc esse deteriores. Basilius Magnus in Hexaëmeron Oratione 7, ita ferme ex anguis & muræna congressu, quales coniugum mores esse debeant, ostendit. Vipera, infestissimū animal eorum quæ serpunt, inquit, cum marina muræna cōgreditur, sibiloq; se adesse significans,

ficans,

ficans, ex profundo eam ad concubitus euocat: hæc autem morem gerit, & cum venenata bestia copulatur. Quorsum hæc spectat oratio? vt intelligamus, si duris & feris moribus sit vir, eam esse vxori ferendum, nec coniugium vlla ex causa dirimendum. Obiurgator est, at vir: vinolentus, at naturæ lege coniunctus: durus & morosus, at iam membrum tuum est, atque omnium præstantissimum. Audiatur etiam vir monitionem, quæ ad ipsum pertinet. Vipera virus euomit, reuerentia coniugij: tu animi inclementiam & inhumanitatem, conjugalem copulam reueritus, non depones? An aliam etiam nobis vtilitatem adfert vipera exemplum, quod adulterium quoddam est naturæ viperae atque murænae concubitus? Discant igitur ij qui in aliena coniugia inuadunt, cuiusmodi bestia sint similes. Hæc ferè Basil. Græca si quis malit, propter viri tanti auctoritatem huc placet adiicere, ἰχιδνα τὸ χαλεπώτατον τῶν ἑρπετῶν πρὸς γάμον ἀπατᾷ τῆς θαλασσίας μυραίνης, ἢ συριγμῶ τῶν παρρούσιαν σημήναται, ἰκιοαλιᾷται αὐτῶν ἐν τῶν βυθῶν πρὸς γαμικῶν συμπλοκῶν. ἢ δὲ πακοῦς ἢ ἰνοῦται τῶ ἰοδόλω; τί βούλεται μὲν ὁ λόγος, ὅτι καὶ τραχὺς ἰκίον ἀγριος τὸ ἦθος ὁ σύνδικος, ἀνάγκη φέρει τῶν ἰμοῖσθα, ἢ ἰκμοῖσθα προφάσειως κατὰ ἰχιδνα τῶν ἰνοσιν διασπᾶν. πλήκτες; ἀλλ' αἰετὰ παροῖν; ἀλλ' ἠνωμῶν κατὰ τῶν φύσιν. τραχὺς ἢ δυσκρίστος; ἀλλὰ μὲν ἢ δὲ σὺν, ἢ μιλῶν τὸ τιμιώτατον, ἀκουῖτω δὲ ἢ ὁ ἀνκρτῆς προσκρούσας αὐτῶν παραινέσειως, ἢ ἰχιδνα τῶν ἰκίον ἐξίμῃ αἰδομῶν τὸν γαμῶν. σὺ τὸ τῆς ψυχῆς ἀπλῶς ἢ ἀπ' ἀνδρῶν οὐκ ἀποτίθεισαι αἰδοῖ τῶν ἰνοσίν. ἢ τὰ χατῆς ἰχιδνας ὑπόδραγμα ἢ ἰτέρως ἡμῖν χρησιμεύει, ἢ ἰμοῖσθα τις ἔστι τῆς φύσιν ἢ τῆς ἰχιδνας ἢ μυραίνης ἐπιπλοκῆ; δι- ἰχιδνάτωσιν οὐδὲν οἱ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιβλάδοντες γάμοις, ποταπῶν ἰερπετῶν παραπλήσιον. De matrimonij cultu D. Paulus 1. Corinth. 7. & Lactant. 6. Diuin. institut. 23.

Fons Emblematis.

Cum furt in Venerem.] Dum coitum appetit.

Vipera.] A vi pariendo dicta, vt Græcis Echidna, παρὰ τῆς μὴ ἰχιδνα ἰαντῆ τῶν γυνῶν ἀγριος θανάτω. Refert enim Herodotus in Thalia, quod in concubitu mas in os fæminæ caput inserit: at illa post rem peractam illud præcidit, mox paritura disrumpitur: nec nisi effractis lateribus erumpunt nati quos paritura est. Nā non ova, vt plerique serpentes, sed catulos fermè viginti parere dicitur. Ergo nō nisi parentum cede fætus in lucem prodeunt. Ferūt autem ita cauillè naturam, ne tam noxij animalis species supra modum augeteretur. Ait enim Solinus viperam insanabili esse morfu, eiusq; venenum, vt vult Albertus, apprimè calidum est, ideoque magis noxium. Lege Plin. lib. 10. c. 62.

Viperæ partus & fætus qualis.

Murænamq; ciet.] De Muræna Plinius lib.9. quo nomine Lampetram intelligi pridem existimaram, secutus quorundam opinionem: à qua me facile reuocat Ioan. Frater vir exacti iudicii, amicus meus: siquidem Lampetra, muræna fluuiatilis appellatur, sed propter similitudinem quam habet cum Pliniana muræna, non quòd eadem specie dici debeat: nemo enim vnquam in dubium reuocauit quin mas esset in Lampetrarum genere; & cum fœminis non difficilius & rarius capi. Is vero captus, nunquam visus est dentes habere extra os. Itaque id intelligendum de murænis carniuoris, præsertim cum Plinius cap. 29. lib. eiùdem 9. tradat in murænis documentum sæuitiæ Vediũ Polionem Romanum inuenisse, qui viuariis murænarum damnata mancipia immergeret, ac si ad id terrarum feræ non sufficerent. Quod Lampetræ non potest accommodari. Cæterum fabulam hanc, seu historiam mauiis, de muræna & serpentis concubitu, lepide & copiosè retulit Oppianus 1. Halicuticôn, Ælian. 1. de animalib. c. 50. & 9. vlt. Verba hæc Pliniana è 31. c. 1. Licinius Macer, murænas tantum fœminæi sexus esse tradit, & concipere è serpentibus, ob id sibilo à piscatoribus tanquã serpentibus euocari & capi. Quam ipse sententiam refutarat ante lib. 9. his verbis: Muræna quocunque tempore parit, cum cæteri pisces statò tempore pariant. In sicco littore elapsas vulgus coitu serpentium impleri putat, Aristoteles Myrinum marem appellat qui generat: discrimen esse quòd Muræna varia & infirma sit; Myrinus vnicolor & robustus, dentesque extra os habeat.

Maxima debetur thalamo reuerentia.] Imitatus est Iuuenal. illud è Satyr. 14.

Maxima debetur puero reuerentia, si quid

Turpe paras. ———

Comux: Alternum debet, &c.] Idipsum est quod ait D. Paulus: Vxori vir debitum reddat, & vxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: itémque vir sui corporis potestatem non habet, sed vxor.

In fœcunditatem sibiipſi damnosam.

EMBLEMA CXCII.

LVDIBRIVM pueris lapides iacentibus, hoc mē
 Intrinſo poſuit ruſtica cura nucem:
 Qualaceris ramis, perſtrictog, ardua libro,
 Centum fundis per latus omne petor.
 Quid ſterili poſſet contingere turpius? heu,
 Infelix, fructus in mea damna fero!

Proſopocria eſt nucis arboris, de pueris & viatoribus con-
 querentis, quod vndique lapidibus obruatur, propter vbe-
 rem ſuarum nucum prouentum: vnde colligit noxæ & diſpen-
 ditio ſibi fertilitatem eſſe. Quod certè transfertur in parentes,
 qui liberos habent vſque adeo perditos & proſtigatos, vt dam-
 nam atrociffimū & infamiam iis acceſſant, à quibus ſunt mol-

Mollius
educati li-
beri dam-
num parē-
tibus ar-
cessunt.
Locus è
Nuce Ovi-
diana.

liter educati. Tales sunt quos vitæ improbitate, vel crimine alio quo insignes censura corripit, aut coërcet magistratus, non sine parentum dolore incredibili. Ea enim vox est sub persona matris apud Ovidium:

*Nunc vterus vitio est, quæ vult formosa videri,
Raraq; in hoc ævo est quæ velit esse parens,
Certè ego si nunquam peperissem, tutior essem:
Ista Clytemnestra digna querela fuit.*

Itémque:

*Fructus obest, & speris nocet, nocet esse feracem,
Quæq; fuit multis, hæc mihi præda malo.*

Alciati Emblemata tractum apparet è Græco Antipatri, aut, vt alij volunt, Stratonis, ex quo etiam pulcherrima Ovidij Elegia de Nuce videtur sumpta, sic enim habet Græcus:

Typus Em-
blematis.

*Εἰς δὲ τὸν κερύλω με παρερχομένους ἐφύττοντο
Πασι δὲ θελήτου πάγγινον ἀνθοχίης.
Γαῦτας δ' αἰερίμνας τε ἢ δὲ θαλάσσης ὀροδάμνου,
Κίελασμαι, πυνκινᾶς χίμασι βαλλομένη.
Δένδρισιν ἀνκάρποις οὐδὲν πλέον, ἢ γ' ἔγνωτε
Δυο δάμνον ἐπ' ἐμὸν ὄβριον ἐκαστὰ φέρου.*

Præter Alciati versionem, hæc mihi quondam non penitenda occurrebat:

*Quid me quisque petit, cur in me destinat ictum?
Hei mihi, quod fuerim tam propè iuncta viæ!
Sunt mihi rami omnes, sunt & viridantia fracta
Germina, tam crebris obruta missilibus.
Quid mihi profuerit, quod sim sæcunda, parensque?
Me miseram! fructus in mea damna tuli.*

Quædam huc commodè transferri possunt è Collectan. Stobæi Sermon. 74.

Rustica cura.] Rusticus laboriosus, vt Horat. 2. Carn. dixit.

Iuuenimq; prodis publica cura.

Ardua.] Altissima, ingens.

Perstricto libro.] Rupto & scisto cortice. Librū vsurpat in primaria significatione. Vide Calliodorum lib. vndecimo, epist. 38. Variarum.

Fundus.] Instrumentis ad lapides eiaculandos.

Petor.] Dilapidor.

Amor filiorum.

EMBLEMA CXCIII.

ANTE diem vernam boreali cana palumbes
 Frigore nidificat, precoqua & oua fouet:
 Mollius & pulli ut iaceant, sibi vellicat alas,
 Quaeis nuda hiberno deficit ipsa gelu.
 Ecquid Colchi putet, vel te Progne improba? mortem
 Cum volucris propriae prolis amore subit?

Hoc susceptum est in quosdam ferreas & abhorrerentes ab
 omni humanitate matres quae fetus enecant, aut etiam Marrum
quarun-
dam in fax-
tus imple-
tas.
 incuria perire sinunt: quas certè tanti flagitij vel eò magis pu-
 dere deceret cum quae rationis expertia sunt, id numquam ad-
 mittant: certumque sit ex iis aliqua, & ut veriùs dixerim, præ-
 ter admodum pauca, ferè omnia, tanta cura paruulos educare

& tutari, vt se non foueant accuratiùs. Nemò est profectò qui nefciat tantam non esse belluarum feritatem, vt quorundam hominum, qui sua pignora relinquere non verentur, aut etiam perdere non exhorrent, quæ communis omnium parentis instinctus & pietas seruare iubet, iisdemque curare quæ ad vitam sustentandam necessaria sunt. Quibus itaque verbis, aut quibus, quæso; diris deuouebimus eiusmodi flagitium, non dicam parentum; sed carnificum inopiissimorum, qui naturæ ius vel etiam honesti repagulum præcipuum dissoluerunt, quibus in animum cadere potuit tam infandum scelus, tantumque flagitium, vt vitam innocentibus adimant, non dicam ignotis aut exteris, sed iis qui quasi sui corporis membra sint, imò reuera expressissima, non imita aut adumbrata, vt sic dixerim, simulacra? Id fortè fit, vt famæ consulatur, & ne ob hanc labem culpamque teterrimam apud eos, quibuscum viuunt, ruborem contrahant. Sed tamen

Summum credo nefas animam præferre pudori,

Et propter vitam viuendi perdere causas.

Etenim quæ hæc vita esse potest, quæ assiduò sibi malè conscia nocte dieque suum portet in pectore testem? Tantum vero abest vt immanitas ea in belluis deprehendatur, quæ etiam pueros à matribus aut relictos, aut eiectos, vberibus interdum aluerint, & pro viribus immunes à damno fecerint, cuius rei testes habemus historias tum Græcorum, tum Romanorum. Hic autem exemplum proponit palumbis, quæ sauiente frigore nidificans, & partum emittens, sibi plumas haud grauat ut uellere, vt paruuli molliùs incubent: quo fit vt ipsa sæpè marce gelu contabescat. Sulpicius Seuerus ait: lege diuina qui partum non deformatum mulieri excusserit, extremo supplicio puniendum. Quid igitur mulier, quæ audet partum elidere, quæ sua ipsius viscera (horrendum dictu factuque impium) euiscerat? Succurrit ad hanc rem grauissimum Tertulliani testimonium: Cum nobis homicidium semel interdictum sit, etiam conceptum vtero, dum adhuc sanguis in hominem delibatur, dissoluere non licet. Homicidij festinatio est, prohiberi nasci nec refert natam quis animam eripiat, an nascentium disturbet. Homo est & qui est futurus: & fructus hominis iam in semine est. Qua ratione mulier quædam Milesia quòd medicamenti partum abegisset, damnata est capitis: quanquam enim eum qui nondum esset homo, expulisset, sustulerat tamen spem patientis, memoriam nominis, subsidium generis, heredem familiæ,

Palumbes
se ad fo-
uendos faci-
tus explu-
mat.

Sulpicij
Seueri lo-
cus.

Tertullia-
ni locus.

designatumque ciuem Reipub. vt Cicero in Cluentiana. Quidius alicubi detestatur facinus idem matrum, quæ in suos terribus ita crudeles sunt, vt vel abortiuos, vel etiam recens eductos, vita priuent. Sic enim ait:

Quæ prima instituit teneros auellere fetus,
Militia fuerat digna perire sua.
Si mos antiquis placuisset matribus idem,
Gens hominum vitio deperitura fuit.
Quid plenam fraudas vitam crescentibus viuis,
Pomæque crudelis vellis acerba manu?
Sponte fluent matura sua: sine crescere nata:
Est pretium parue non leue vita more.
Vestra quid effoditis subiectis viscera talis,
Et nondum natus dira venena datis?
Colchida dispersam puerorum sanguine culpam,
Atque sua cæsum matre queruntur Ilym.
Dicite quis Tereus, quis vos irritet Iason
Figere sollicita corpora vestra manu?
Hæc neque in Armenijs tigres fecere latebris,
Perdere nec factus ausa leæna suos.

Terentium ex Antipatri Græco translaturum est Alciati hoc hexametrum:

Χειρῶν αἰσθητικῶν παλιωμένα τιτὰς ὄρνιθας,
Τέκνους ὀνύχας ἀμφέχει πτερυγίας,
Μίσθον μὴ οὐράνιον κρῦθ' ἀλλ' ἴσον ἢ γ' ἱμαῖον
Αἰθέρ' οὐρανίων ἀντιπαλ' ὑψέων.
Πρέσβη καὶ μύθεα κατ' αἶθ' αἰθερῶν
Μητιρες, ὀρνίθων ἔργα διδάσκουσαι.

Ceterum quanta sit, eaque naturalis in liberos sororum paratum, doctè Xenophon disputat. 2. Commentar. in colloquio Socratis cum filio Lamprocleo, & Plutarch. περί φιλοσοφίας. Euripidis citatur illud.

Ἄπασιν ἀνθρώποισιν ἡ ψυχὴ, τέκνα.
Cunctis hominibus liberi sunt, anima.

Philostratus hæc: ζώοισιν ἡ ψυχὴ, τέκνα: animalibus liberi sunt, anima instar. Is affectus à M. Tullio in epistolis ad Attic. nominatur ἡ σοφὴ φυσικὴ πρὸς τὰ τέκνα.

Ante diem vernam.] Palumbes post solstitium parere Plinius docet lib. 10. cap. 35.

Boreali frigore.] Sciuente Aquilone, qui frigidissimus est.

Colchi.] Ἀπὸ σοφῆν ad Medeam, quæ liberos, quos ex Ia-

Præclarus
Quidij lo-
cus in ma-
tres con-
sultò abor-
tientes, aut
fœtum ene-
cantes.

Typus Em-
blematis.

fone susceperat, interfecit, vt priùs annotauimus.

Progne.] Hęc Itym filium ex Tereo trucidauit, & patri comēdandum apposuit. De vtraque Iuuenal. Sat. 6.

*Credamus Tragicis quicquid de Colchide torua
Dicitur & Progne.*

Pietas filiorum in parentes.

EMBLEMA CXCIIII.

*P*ER medios hosteis patria cūm ferret ab igne
AENEAS humeris dulce parentis onus:
Parcite, dicebat: vobis sene adorea raptō
Nulla erit, erepto sed patre summa mihi.

HOe etiam extuli è Græco auctoris innominati, quod tale

Est: Ε'κ πυρός Ἰλιακοῦ, δροράτων μίσησιν ἢ πασσῶν ἤρας

Ἀνάσσειον παῖδι ἔαρ & πατέρα.

Ἐκλαγὴ δ' ἀργείοις μὴ ψαύειτε, μικρὸν ἴσ' ἄρην

Κέρδ' & ἰγυραλί' & τῷ δὲ φέρουσι, μίγχα.

Sic conatus sum aliquando reddere:

Sustulit Aeneas Graium per tela, per ignes

Inualidi sanctum quando parentis onus,

Parcite ei, dixit: nihil hoc è Marte Iucelli,

At mihi, sublato gloria summa patre.

Cum quo Epigrammate non inuitus conferre velim lepidum

Actij Sinceri, Itali Poëtæ reuera politi & elegātis carmen, quod

in gemmam scripsit è Sinuessæ ruinis erutam: qua in gemma

sculptus Aeneas Anchisen partem & Ascanium humeris sustol-

lens conspiciebatur. Id est eiusmodi:

Hac mihi quæ roseos iussit sordere hyacinthos,

Et nitet articulis vnica gemma meis:

Cuius in exiguo ductor stat Troicus vrbe,

Anchisesque senex, Ascaniusque puer.

Quis credat veteres inter neglecta ruinas,

Et vili latuit semisepulta solo.

Tu tamen obrueras, nec te Sinuessa pudebat

Hoc decus, heu, terris oculuisse tuis!

Scilicet Aeneam, natumque patrémque gerentem,

Ignibus ereptos obrueresque Deos?

Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit,

Nec te tam turpi dedecorare nota.

Et dubitem Belgasque feros, rigidosque Britamos

Hac comite ignotos & penetrare sinus?

Hæc est Iliacos pietas spectanda per ignes,

Cum verita est profugos ledere flamma Deos.

Aeneas potissimum commendatur ob summam in patrem An-

chisen pietatem, Illo enim expugnato, & iam iam conflagrante,

ille cunctis aliis facile neglectis, Deos penates abduxit, & patrè

humeris è media flamma sustulit. quod hostes Græci cum vi-

dissent, moti pietate tam insigni, ei quod sibi dari postulabat,

concessère, & abeundi quò vellet, facultatem non intercluse-

re, fatentes illi quidem hostilitatis remitti iura, & mansuetudi-

nè esse adhibendã, aduersus eos potissimum qui ita verecundè

se in Deos & parentes gerant. Refert Alian. 3. ποικίλι. 1. 508. Hoc

certè monemur, quãta obseruantia quantoq; amore debeamus

afficere

Typus
Emblematis.

Epigramma
Sannazarij.

Aeneæ
pietas.

afficere parentes, à quibus secundum Deum usuram vitae communis accepimus. Sunt enim parentes viae quaedam veraeque imagines communis omnium parentis Dei; ἀγάλματα τῶ πατρῶν πατρός Διός; teste Proclo: dixitque Hierocles τοὺς γονεῖς εἶναι τοὺς δευτέρους καὶ ἐπιγείους τινὰς θεοῦ; Stobaeus retulit ser. 77. neque ullus est, qui Deum rectè colere & obseruare potest, qui in parentes fuerit impius. Platonis non malè quadrabre oraculum hoc loco, sic enim 11. Leg. Cuius pater matèrve, aut horum parentes senio confecti, quasi thesaurus aliquis, domi iacent, is putet numquam aliud sibi tale simulacrum vel magis efficax domi affuturū; si rectè, vt decet, ab eo colatur.

Locus Platonis, de pietate filiorum in parentes.

Pulcher Senecæ locus.

Id est, πατήρ ἢ υἱὸς τῶ θεοῦ μήτηρ, ἢ τῶτων πατέρες ἢ μητέρες ἐν οἴκῳ κινῶνται καὶ μηδὲν ἀπειρηκότες γῆρα, μηδέας διαβουδῆτω πῶτι ἀγαθὰ αὐτῶν τοῖστων ἐφέσιον οἴσημα ἐν οἴκῳ ἔχων μᾶλλον κύβητι ἐπιθεῖν, ἢ εἰσὶν δὲ κατὰ τρέπον γε ὁρθῶς αὐτὸ δεραπύει ὁ νικητὴς. Sed hæc etiam Senecæ addamus 3. De beneficiis, quòd ad argumentum faciant. Hoc agite, optimi iuvenes, proposita est inter parentes ac liberos honesta contentio. Sumite modò animum qualem decet, & deficere nolite, vt vincatis optates. Nec defunt tam pulchro certamini duces, qui ad similia vos cohortentur, ac per vestigia sua ire ad victoriam sapè iam partam ex parentibus iubeant. Vicit Æneas patrem ipse, cuius infantia leue tutumque gestamen, grauem senio, per media hostiū agmina, & per cadentis circa se vrbs ruinas ferens, cum complexus sacra ac penates Deos religiosus senex non simplici vadentem sarcina premeret; tulit illum per ignes: & quid non pietas potest? Lege Val. Max. 5. cap. 4.

Per medios hosteis.] per medias Græcorum militum copias.

Patriæ.] Ilij:

Ab igne.] Incendio, prouerbiū sapit, quo vsus Aristides in Appelle genethliaco: ἐκ μέσου, φασιν, πυρὸς τὸν ἀνδρῶσ' ἑνὲ μέδιῳ, quòd dicitur, incendio seruare virum, pro eo quòd est, & maximo periculo liberare.

Dulce parentis onus.] Sic ferè Ouid. 2. Fast.

Deque viri collo dulce pependit onus.

De Lucretia loquitur Catullus ad Manlium:

Ingratum tremuli tolle parentis onus.

Adorea.] Glòria, victoria bellica. Horat. 4. Carm. Ode 4.

Qui primus alma risit adorea.

Adorea, quid.

Plinius cap. 3. lib. 18. Gloriam ipsam à farris honore adorea appellat

appellabant, quia gloriosum cum putabant veteres, qui farris
 copia abundaret, vt tradit Fest. Pompeius. Ammian. Marcell. 20
 Laborum factorumque vehens adorea celsas. Sidonius Appol-
 linar. Epist. 7. Posset triumphalibus adoreis familiae tuae defati-
 gari. Apuleius Asini aurei 3. Iam & ipse possum mihi primam
 vitam virtutis adoream numerare. & 7. Vt, quod aiunt, domi
 forisque fortibus factis adorea plenè gloriarer. Mamertinus
 Panegyrico: Cùm honorem meum adoreis militaribus cumu-
 laret. Claudian. de laudib. Stiliconis in fine:

Hæc omnes veterum renocauit adorea laurus.

Rapto, erepto.] Obserua discrimen significationis inter sim-
 plex & compositum, vt illud est in superioribus:

Viris rapimur, piscibus eripimur.

Mulie

Mulieris famam, non formam, vulgatam
esse oportere.

EMBLEMA CXCIV.

*Alma Venus, quanam hæc facies? quid denotat illa
Testudo, molli quam pede Diua premis?
Me sic effinxit Phidias, sexumque referri
Femineum nostra iussit ab effigie:
Quodque manere domi, & tacitas decet esse puellas,
Supposuit pedibus talia signa meis.*

Emblema.

Plutarchi hæc sunt ex eo quem De mulierum virtutibus li-
bello scripsit : περί ἀρετῆς γυναικῶν, ἡ τῆς αὐτῆς τῆς θε-
κνιδίης γυναικῶς ἐχομένη ἡ μὲν γὰρ, ἥς ἂν ἐλάχιστον ἢ παρὰ τῆς
ἰσότητος

αἰψοῦς πῖρι ἢ ἐπαῖνος λόγῳ, ἀρίστῳ ἀποφαίνεται, καὶ ἀπὸ
 τοῦ ὄνομα καὶ τὸ ὄνομα τ' ἀγαθῶς γνωαῖκὸς οἰόμενος δὲν κατὰ κλη-
 τὴν ὄνομα καὶ ἀνιδροφου. ἡμῶν δὲ κομψότερος μὲν ὁ Γοργίας φαίνεται,
 οὐδὲν μὴ τὸ εἶδ' ὅτι, ἀλλὰ τὸ δόξαν εἶναι πολλοῖς γνώομεν τῆς
 κομψότητος. Longè aliter ego de mulierum virtute sentio quàm
 Thucydides, Is enim eam in primis laudandam esse mulierem
 vult, de qua vel minimus aut in bonam aut in malam partem
 mor. Etenim censet optimè vt corpus, ita & famam sapientis
 feminae domi esse inclusam, neque in publicum exire debere.
 Mihi hac in parte concinnior videtur Gorgias, qui mulieris
 non formam, sed famam vult multis esse notam. Hæc Plutarch.
 Aristotel in Oeconomicis, nec vestium elegantiam nitorem-
 que, nec auri pretium aut magnitudinem tantum habere mo-
 menti ad mulieris commendationem ait, quantum modestia
 valeat & probati mores. Hinc illud Propertij matronas veteres
 laudantis:

Locus Ari-
stotelis.

Non illis studium vulgò conquirere amantes:

Illis ampla satis forma, pudicitia.

Egyptiis mulieribus calceis vti non fuit patrij moris, quo do-
 mite continere quodammodo cogerentur. Et Valerius Maxi-
 mus testis est quosdam suas vxores repudiasse, quòd cum aliis
 essent collocatæ. Itaque Phidias Eliensibus Venerem finxit,
 quæ pedibus testudinem premeret: idque innuebat matrem fa-
 milias à domesticis parietibus nusquam oportere discedere,
 vtpotè cuius omne munus intra domesticos parietes contineat-
 uramque tacitam, vel certè pauciloquam esse debere. Quod
 rectè in Heraclidis admonuit Euripides;

Γνωαῖκὴ γὰρ σιγὴ τε καὶ τὸ σωφρονεῖν
 κάλλιπτον, εἴσο δ' ἡσυχον μίνην δέμων.

Id quidem & in connubialibus præceptis Plutarchus docuit, &
 alij permulti qui de œconomia & officio matris, familiàs scri-
 pserunt. Sed illud Propertij subinde occurrit:

Felix Admeti coniux, & lectus Plysiss,

Et quæcumque viri femina limen amat.

Sic Maro 2. Georg. *Castâ pudicitiam seruat domus.* Olim putabant
 non satis dignum matris familiàs nomine, si in publico versaretur:
 quamobrem Constantinus I. Nemo, Cod. de off. diuer. iud.
 vetuit ne mater familias in publicum protraheretur, nepe ob vere-
 cundiam sexus, l. 2. §. 1. Cod. de his qui ven. etat. imp. Sed & mulie-
 res viroꝝ cœtibus immisceri nõ cõuenit, ait Bonifacius. in c. mu-
 lieres, De iudiciis, in 6. Succurrit exemplum nobile & graue im-
 primis

primis Sulpitij Galli, qui vxorem dimisit, quòd eam aperto capite foris versatam cognouerat. Lex enim, inquit, tibi meos tantum præfinit oculos, quibus formam tuam approbes. His decoris instrumenta compara, his esto speciosa, horum te certiori crede notitiæ. Vltior tui conspectus superuacua irritatione accersitus, in suspitione & crimine subhæreat necesse est. Val. Max. lib. 6. cap. De seueritate. Quantum autem attinet ad mulieris silētium, Epicharmus aiebat sermonis parcitatem in muliere probitatis esse argumentū: Nicostratus, castitatis pignus: Democritus, ornamentum pulcherrimum. Illudque Sophoclis prouerbiale celebratur à doctis,

Silentium
mulierem
decere.

ἤσυχον ἢ σιωπὴν ἢ ἄφωνον.

Contrà verò, vt est apud Euripidem, quæ apud viros tacere non possunt, sese dedecore aspergunt. Silentium vxoris, ego neque suspectum habeo, neque timeo (ait declam. 280. Quintilian. / decet hoc matronalem pudorem: & si ducta fuerit ad magistratum, hoc illam maximè facturam arbitror, vt taceat. Hoc etiam agalma Phidiæ eodem penè modo Emblemate lepido expressit Hadrian. Iunius, rarissimum Gallia Belgicæ decus:

Testudo premitur pede, clauem dextra reuertat,

Vacat obstruendo dentium septo altera.

Nec vaga discursset comux, neu futilis esto,

Ipsamque cura opum tuendarum addeceat.

Columellæ
locus.

Idem annotauit Pierius 28. lib. Hieroglyph. Multa sunt apud Plutarch. libello De præceptis quibus coniuges instituuntur. Interea tamen non transfiliam id Columellæ è proemio 12. De re rustica: Cum & operam & diligentiam ea quæ proposuimus desiderarent, nec exigua cura foris acquireretur, quæ domi custodiri oporteret, iure à natura cõparata est mulieris ad domesticam diligentiam, viri autem ad exercitationem forensis & extraneam. Itaque viro calores & frigora perpetiendæ: tum etiam itinera & labores, pacis ac belli, id est rusticationis & militariæ stipendiorum, distribuit. Mulieri deinceps, quòd omnibus his rebus eam fecerat inhabilem, domestica negotia curanda tradidit. Et quoniam hunc sexum custodiæ & diligentia assignauerat, idcirco timidiorē reddidit quàm virilem. Nam metus plurimum confert ad diligentiam custodiendi.

Testudo.

Testudo.] At regendo, vel quòd testa recta sit, ait Varro. Hanc *ἡσυχίαν*, id est, domiportam appellat Hesiodus 2. *ἡσυχίαν*. Cicero. 2. De diuinatione, ex Pacuio citat hoc ænigmaticum:

Sanguine cassa, domiporta, terrigena traditur,

Quadræ

*Quadrupes, tardigrada, agrestis, humilis, aspera,
Capite breui, ceruice anguina, aspectu truci,
Eviscerata, inanima, cum animali sono.*

Aenigma
de testu-
dine.

Et alius quispiam alludens ad nostrum Emblemam:

*Tardigrada, herbigrada, domiporta, & sanguine cassa,
Sub pedibus Veneris Coeus quam pixit Apelles.*

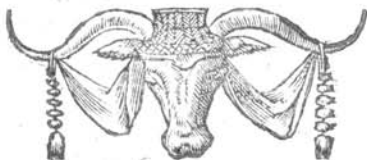
Phidias.] A Plinio nominatur artifex nūquam satis laudatus, Phidias, excellens statuarius: cuius opera præstantissima repete ex Plin. cap. 8. lib. 34. & cap. 5. lib. 36.

Sexumq; refertur fœmineum.] Venus pro vxore, amica, & matre familias alicubi reperitur. Virgil. 3. Æclog.

Parta meæ Veneri sunt munera.

Macrob. etiam Satur. 1. pro generandi facultate accipit, vt apud Pompeium Festum, Cypris vel Cypria Venus, quia parientibus præsideat, quòd Græcè *κόειν* parere sit. Venus, vocabulum polysemū.

V r

In Pudoris statuam.

EMBLEMA CXCVI.

PENELOPE desponsa sequi cupiebat Ulysssem,
 Ni secus Icarius mallet habere pater.
 Ille Ithacam, hic offert Sparten. manet anxia virgo.
 Hinc pater, inde viri mutuus urget amor.
 Ergo sedens velat vultus, obnubit ocellos;
 Ista verecundi signa pudoris erant.
 Quois sibi prelatum Icarius cognouit Ulysssem,
 Hocq; pudori aram schemate constituit.

Fons Em-
blematis.

ID sumptum est ex Pausaniae 3. qui Laconica inscribitur, ubi
 agit de Pudoris simulacro, quod Icarij patris Penelopes do-
 num fuisse ferunt. Graeciq; historiam de hac re huiusmodi con-
 scribere,

scripsere. Cùm Icarus ab Vlyſſe fruſtrà contēdiſſet, vt Lacedæ-
mone habitare mallet, id demùm filiaꝝ perſuadere conatus eſt.
cumq; acriùs inſtaret, ne ſe deſereret, Vlyſſes inſlit vt ea ſponte
ſequeretur quem vellet, aut cum patre, ſi grauaretur, Lacedæ-
mona rediret. Penelope obteſta facie, nihil quicquam reſpōde-
bat. Quare pater, intellecta filiaꝝ ſententia, eam dimiſit, & in fa-
ſti monumentum eo loco Pudoris ſimulacrum erexit, quod in
Iaconia ſpectabatur. Cuius meminit Gyraldus Syntagm. 1. hi-
ſtorix Deorum. Id quidem arguit, mulierem debere magnam
parentibus gratiam & pietatem, ſed maritum præ cæteris ſequi
& obſeruare: quod & ſacræ literæ præcipiunt; ſiquidem homo
relinquat patrē & matrem, & vxori adhæreareſt neceſſe, ſintq;
duo in carne vna. Videturque huc referendum quadam ex par-
te, quod Ouidiana Penelope ad Vlyſſem ſcribere fingitur his
verbis:

*Me pater Icarus viduo diſcedere lecto
Cogit, & immenſas increpat uſque moras.
Increpet uſque licet, tua ſim, tua dicar oportet:
Penelope contux ſemper Vlyſſis ero.
Ille tamen pietate mea, precibusque pudicis
Frangitur, & vires temperat ipſe ſuas.*

qui fortè diſſimile non eſt quod ſcripſit Euſtathius interpres
Homeri: *ἄλλο γυναικὶα λέγεται ὁ ἀνὴρ, ἐχέσθαι δὲ ἢ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ.* Sed
huc maximè pertinent illa Quintil. declam. 2 59. Virgo ad pa-
trem, nupta ad maritum pertinet. Eiùſdem ſtatux mentione eſt
apud Lucianum in Imaginibus.

Ithacam.] Vlyſſis patriam, inſulam in mari Ionio, vnde ipſe Ithaca:
Ithacus & Ithaceniſis cognominatur à Poëtis.

Sparten.] Id eſt, Lacedæmonem, ex qua fuit Icarus pater Pe-
nelopes.

Virgo.] Penelope, quod vocabulum non ita ſtriçtè accipitur, vt Virgo pro
ſomniant plerique. Lege Vallam lib. 6. & apud Iuriſconſultos, muliere
virgo pro fœmina viri potète accipitur, vt l. Mulieris D. de verb. quauis.
ſign.

Obnubit ocellos.] Hoc ſimpliciter referri poſſe videtur ad vere-
cundiam pudicę mulieris, quæ recta viros non aſpiciat, ſed cùm
loqui neceſſe habet, demittat: qualis apud poëtam Dido *κατὰ
τὸ πρῶτον*, lib. 1.

Tum breuiter Dido vultum demiffa proſatur.

Et in 3. de Andromache.

Deiecit vultum, & demiffa voce locuta eſt.

Vnde dictum olim, pudorem in oculis esse, ait Arist. 2. De arte dicendi. Sed coniectio nostrum hunc non temerè verbo obnubit, usum fuisse, vt alluderet ad veterem nuptiarum ritum: dictæ enim nuptiæ sunt à nuptu, hoc est opertione; nubere est velo regere; mulier enim nupta, id est obuoluta, & tecta velamine ducebatur in viri domum. Sic Neptunus, ait Varro, dictus est quòd terras & mare obnubat, vt cælum nubes. Id probant apud Festum Pomp. Cælius & Ciutius, quòd nubētis caput flammeo obuolueretur.

Hoc schemate.] Hac figura, hoc cultu vel habitu, hac imagine, σχήμα, παρὰ τὸ ἔχειν, σχήματι. Schema, habitum, colorem, figuram Rhetoricam, & alia permulta significat.

Nupta contagioso.

EMBLEMA CXCVII.

*Dii meliora pijs, Mezentii, cur age sic me
Compellas? emptus quod tibi dote gener,*

Gallica

*Gallica quem scabies, dira & mentagra perurit:
 Hoc est quidnam aliud, dic mihi saue pater,
 Corpora corporibus quam iungere mortua viuis,
 Efferaque Etrusci facta nouare ducis?*

CONQUERITUR hic puella ingenua de patre perquam diffi- Puellæ
querela de
patre in-
humano:
 cili & inhumano, qui eam locauerat viro cuidam turpi-
 ter inquinato ac miserè fœtenti, mentagra, morbo Gallico &
 alia similis lue consumpto. Quod facinus illi simillimum esse
 dicit, quod fuit olim sollemne ac familiare *μίστρον* Me-
 nentio Tyrrenorum Regi, Deorum & hominum contempto-
 rumque crudelitate omni & inaudita ferocitate solebat viua cor-
 pora mortuis colligare, vt fœtore & intolerabili tabe sensim
 animâ infeliciter exhalarent. Perinde sese habent crudeles illi
 patres, qui suas filias egregia forma, integras, & bona valetudi-
 ne, matrimonio (à quo dissolui postea nefas) copulare non hor-
 rent hominibus lepra & podagrâ confectis, & sapius Neapo-
 litana scabie corruptis, iis quidem viuis cadaueribus, qui mor-
 tuis eo quique peiores, quod eorum fœtor & cruciatus ad vi-
 uam usque, & interdum etiam diuturnæ finem maneat: illorum
 verò celerius animum debilitando enecet. Eiusmodi coniu-
 gium tam impar vt eruditè, ita & festiuè depinxit Erasimus in
 Dialogo, cui titulus est *ἄγαμ & γάμ*: ex quo placet huic trans- Erasmi lo-
cus è dia-
logo, cuius
titulus,
Cōiugium
impar,
 ferre quæ ad rem faciant. Sic autem primum nobilem puellam
 describit. G A. Quid ego tibi depingam puellam non incogni-
 tam, quamquam plurimum gratiæ addidit ornatus natiuo de-
 cori? Mi Petroni, dixisses Deam quampiam esse: nihil illam
 non decebat. Interim nobis prodit beatus ille sponsus, trunco
 naso, alteram trahens tibiam, sed minus feliciter quàm Suiferi
 solent, manibus scabris, habitu graui, oculis languidis, capite
 obuincto: sanies & è naribus & ex auribus fuebat. Alij digitos
 habent anulatos, ille etiam in femore gestat anulos. P E. Quid
 parentibus accidit vt talem filiam tali portento committerent?
 G A. Nescio, nisi quòd hodie plerisque videtur adempta mens:
 P E. Fortasse prædiues est. G A. Est affatim, sed ære alieno. P E.
 Si puella veneno sustulisset ambos auos & auias, quod grauius
 supplicium de illa sumi poterat? Si minxisset in patrios cine-
 res, satis pœnarum datura fuerat tali monstro vel osculum da-
 re coacta. Mihi sanè factum hoc crudelius esse videtur, quàm si
 illam nudam obiecissent Vrsis, aut Leonibus, aut Crocodilis.

Nam aut feræ pepercissent tam insigni formæ, aut subita mors finisset cruciatum: mihi planè videtur hoc factum Mezentio dignum, qui *mortua*, ut inquit Maro,

8. Æneid.

— iungebat corpora viuis,

Componens manibusque manus, atque oribus ora.

Quamquam nec Mezentius, ni fallor, tam inhumanus erat, ut tam amabilem puellam cadaueri iungeret. Nec vllum cadauer est, cui non iungi malis quàm tam putido cadaueri. Siquidem hoc ipsum quod spirat, merum venenum est: quod loquitur, est peffis: quod contingit, mors est, hæc ille. Huc refer etiam Prouerbum, Malè coniugati.

Dij meliora püs.] Optandi formula per aposiopesis, sumptum id ex 3. Georg. Virgil.

Dij meliora püs, errorumque hostibus illum,

Dij melio
ra.

Græci sic efferunt, *ἴξω κακόν*, Malum foras: & *δὴ γὰρ μεῖο ἄφες*, apud Lucianum. Cicero Antoniana 8. Dij meliora: id enim ipsum agimus, ne quis posthac eiusmodi quicquam possit polliceri. Quid. Epist. Helenes:

Dij melius similis non fuit ille tui.

Idem 15. Metamorph.

— *procul, o procul omnia, dixit,*

Talia Dij pellant.

Et Epistola Laodameiæ Protefilao:

Dij, precor, à nobis omen remouete sinistrum.

Amorum 2. Eleg. 10. idem:

Hostibus eueniat vita seuera meis:

Hostibus eueniat vacuo dormire cubili.

Et 3. eiusd. operis:

Eueniat nostris hostibus ille pudor.

Tibullus 3.

Dij meliora ferant, nec sint insomnia vera.

Liuius lib. 9. Oratione Postumij (qui Consul sub iugum missus ad Caudinas furcas, dissuadebat fœdus à se ictum cum Samnitibus) Quid tandem? si spondidimus urbem hanc relicturam populum Roman. si incēsurum, si sub regibus futurum? Dij meliora. Quæ loquendi formula plena est affectus & energiæ, ut facile apparet ex iis, quos modò citavi, locis.

- *Emptus quod tibi dote gener.*] *Emptus gener*, ut apud Virgil. 1. Georg.

Teque sibi generum Thetys emat omnibus vndis:

In quo allusum ad matrimonij speciem, quæ veteribus coëm-

no dicebatur; de qua Cicero in Topic. & Seruius. Quintilian.
declam. 257. Securus sis pater: petiti sumus: empti sumus.

Gallica quem scabies.] Morbus hic Neapoli allatus, nondum
suum nomen vnicum est sortitus: nominatur interdum Indicus,
quandoque Gallicus, quandoque Neapolitana aut Hispanica
scabies: ea est superbissima, quæ nec lepræ, nec elephantiasi, nec
lichenibus, nec podagræ, nec mentagræ cedat, si res veniat in
certamen. Hanc luem ex Indis profectam tradunt auctores,
cum qua in illa Hispaniensi India infantes nascuntur. Alij aliò
referunt: sed certò constat in istas regiones inuectam non mul-
to abhinc tempore; nimirum ignota fuit ante gloriosam, sed
vanam felicem expeditionem Neapolitanam sub Carolo 8,
Gallorum Rege.

Mentagra.] Morbus est à mento sic dictus. Nam à mento
per faciem collum, pectus & manus, sædo & insolito quodam
furfure dilatatur. Plinius cap. 1. lib. 26. Grauiissimum, inquit, ex
his lichenas appellauere Græco nomine, Latine, quoniam à
mento ferè oriebatur, ioculari primum lasciuia, vt est procax
natura multorum in alienis miseris, mox & vsurpato vocabu-
lo, mentagram occupantem in multis totos vbiq; vultus,
oculis tantum immunibus, descendentem verò in colla pectus
que ac manus sædo cutis furfare.

Etrusci Ducis.] Mezentij Regis Etruriæ, quæ regio est Italiæ
mari Tyrreno adiacens.

ARBORES.

Cupressus.

EMBLEMA CXCVIII.

INDICAT effigies meta, nomenque cupressi
Tractandos parili conditione suos.

Aliud.

FVNESTA est arbor, procerum monumenta Cupressus,
Quale apium plebis, comere fronde solet.

Aliud.

PVLCRA coma est, pulchro digestaeque ordine frondes:
Sed fructus nullos hac coma pulchra gerit.

Indicat.] Multi Cyparissum vocatam aiunt διὰ τὸ νέειν καὶ
 πρῆξις καὶ ἀδύς τε καὶ καί ποῦς, à fructuum æqualitate, pa
 que ramorum quos producit. Si quidem Cupressus ab ra-
 ad summitatem recto stipite cõsurgit, suaque brachia om-
 pari æqualitate in coniformam ad fastigium protèdit. Hoc
 idem admoneri potest Magistratus & Princeps, vt in Rep.
 prouinciis sibi subiectis æqualitatem seruēt atque tueantur.
 minerit etiam optimus quisque paterfamilias suorū libero-
 æquam habere procuratiõnem, cum sint omnes æquē le-
 mini. quod tamen in plerisque nostræ Galliæ prouinciis iure
 non obseruari palàm est. Cassius Dionys. lib. 11. c. 5. Cu-
 pressi duplex nomen habet: & Charites, hoc est Gratiæ appel-
 latur ad delectationem: Cupressi verò, siue (vt Græci rectius
 appellant) Cyparissi, quòd ferè pariles gestent & producant tū
 mos, tum fructus. Ambrosius Serm. 4. in Psal. 118. de Cupresso
 uba faciens: (quid enim me pudeat auctorem tam pium &
 lectum huc aduocare?) Genus hoc arboris, ait, numquam a-
 mit viriditatem suam hyeme. Iuxta ver & æstatem comã pa-
 ra, nec diuerso colore mutatur. Solam hanc arborem ventus
 numquam honore despoliat: sola numquam vetere exuitur
 metu, aut nouo flore vescitur. Sic Apostolica quoque gratia
 deficit defectum, sed vetustate sui floret. Ceterum quòd hic scri-
 Alciatus de æqualitate, quæ patribus in liberos obseruanda
 Illustrari non minimum possunt his Ambrosij eiusdem ver-
 in Hexaem. lib. 5. c. 18. Quis docuit nisi homo, filios abdic-
 quis reperit tam immitia patrum iura? quis inter naturæ fra-
 ternæ consortia fratres impares fecit? Vnius diuitiis filij diuer-
 si forte ceduntur. Alius totius paternæ sortis adeptione inun-
 datur, alius opulētæ hæreditatis patriæ deplorat exhaustã atq;
 inopem portionem. Nunquid natura diuisit merita filiorum?
 Ex pari omnibus tribuit, quod ad nascendi atque viuendi pos-
 sine habere substantiam. Ista vos docent non discernere patri-
 monio, quos titulo germanitatis æquastis. Etenim quibus dedi-
 tis cõmuniter esse quod nati sunt, non debetur his, vt id com-
 muniter habeant, quod à natura substituti sunt inuidere, &c.

Cupressus
 vnde no-
 minatus,
 & eius na-
 tura.

Locus D.
 Ambrosij.

Metæ.] Metæ strues in acutum tendens, Græcis κῆρυξ. Virg. Metæ.

Hic viridem Æneæ frondent ex ilice metam

Constituit.

Idem alibi, Aërias quercus, & coniferas cyparissos appellat.
 Citat & istuc ex Ennio, Nonius:

Capitibus mutantes pinos, cælosque Cupressos.

Cupressum autem à Cyparisso puero nomen habuisse, eò quidem Telephi filio, ab Apolline adamato, & in arborem sui nominis commutato, fabulatur Ovidius in 10.

Cupressus
adhibita
funeribus.

Funesta est.] Cupressus Diti sacra, ideòque pro signo funebri ad domos posita. Plin. lib. 16. cap. 33. Hæc enim procerum magnatumque, sicuti Apium plebeiorum, sepulcris imponebatur, quòd putredinem auertere crederetur: quorum utrumque simili propemodum folio, colore, odore, facultate naturaque sit. Sunt autem qui ramos cupressinos ante defunctorum ædes poni solitos velint, ne quis per imprudentiam ingressurus pollueretur. In funeribus autem adhibebatur quòd semel excisa nunquam renascatur: vel ut humanum corpus ab anima & animo iam relictum diutius seruetur, atque incorruptum remaneret. Varro putat hunc morem inductum, ne cadauerum odor nares offenderet, interea dum vterentur. Vide Cupressum Pierij, id est lib. 52.

Funesta.] Funeribus destinata, vel pro mortis signo adhibita: Ideò enim Horatius Cupressos appellat funebres O de 5. Epod. ut Virgil. in 6. ferales. sic enim ait:

————— cui frondibus atris

Intexunt latera, & ferales ante cupressos.

Idem 3. Æneid.

————— stant manibus aræ

Ceruleis mæstæ vittis, atræque cupresso,

Et non plebeios luctus testata cupressus.

Ovid. 3. Tristium, Elegia 13.

Funeris ara mihi ferale cincta cupressu conuenit.

Claudian. 2. de Raptu Proserp.

Quercus amica Ioui, tumulos tectura cupressus.

Comere.] Ornare. hinc comptum dicimus ornatum.

Comere fronde.] Hoc *καταφρονεω*. Propriè Plautus: Dum poliuntur, dum comuntur, annus est. Claudian. in laude Serenæ

Non illo nitidos vnquam bellante capillos

Comere.

Leosthenis
in Athenien-
ses dictum.

Pulcra coma, &c.] Huc refer dictum Phocionis in Leosthenem Oratorem multis & magnificis promissis Athenienses ad bellum concitantem: eius enim orationem cupressis esse similem aiebat, quæ cum pulchræ sint & proceræ, nullum tamen fructum referant. Dicitur autem in eos, qui cum membris sint elegantibus & apprimè comptis, nullius tamen frugis sunt, neque suis alicui commodo esse possunt. Refer huc Adag. Cyparissi fructus.

Quercus.

EMBLEMA CXCIX.

*Grata Ioui est quercus, qui nos seruatque fouetque:
Seruanti cinem querna corona datur.*

Aliud.

*GLANDE aluit veteres, sola nunc proficit umbra:
Sic quoque sic arbor officiosa Iouis.*

*Grata Ioui, &c.] Quercus Ioui sacra, qui Deus habebatur Quercus
Opr. Max. in ea enim reddebat oracula in Dodona sylua. Vir-
sacra Ioui,
gilius 2. Georgic.*

— memorumque Ioui quæ maxima frondæ
Esculus, atque habitæ Grauis oracula quercus.

Claudian. de raptu.

Quercus amica Ioui. —

Huius autem glandibus prisca vescebantur ante frumētī vsū:
fiebatur etiam ex fronde querna ciuica corona quam ciuis ciuis, a
quo seruatus esset in prælio; tanquam vitæ testem, salutisque
perceptæ monumentum dabat. Fiebatur etiam ex illice: quod ge-
nus superiori non admodum dissimile est. Gellius cap. 6. lib. 5.
& plin. cap. 4. 16.

Seruanti ciuem.] Lucian. in primo.

Seruati ciuis referentem præmia quercum.

Glande aluit veteres.] Veteribus quernæ glandes victum præ-
buere: nunc verò arbor ipsa sola vmbra prodest. quod conueni-
potest ad veterem illam legem populo Iudaico à Mose propo-
sitam, qua æterni patris filius & seruator noster CHRISTVS
expectabatur: cuius quidem spei fidem certissimam cum nobis
Christianis dederit, possumus atque prisca illi subinde repetere,
ἀλις ἐρπύς, reperta tandem, vel potius cuique nostrum gra-
tis concessa fruge omnium optima diuinissimæque, quam ab
Euangelio decerpimus. In eam sententiam Iusi aliquando
Epigrammat:

Glande patres aluit quercus, fagisque vetustos:
Sed modo non cibus est, proficit vmbra tamen.
Glandibus antiquis tantum fuit vsa vetustas.
Frugibus inuentis vtimur. at quid id est?
Tradidit in sacro quæcumque volumine Moses,
Glans erat, & veterum pabula prisca patrum.
At largitor opum fruges inuenit IESVS,
Et missa palea plurima grana dedit.
Vmbra licet nobis lex sit veteris atque Propheta:
Sed noua lex CHRISTI verior esto cibus.

Glandes;
veterum
cibi.

Salix:

EMBLEMA CC.

*Quod frugisperdam salicem vocitarit Homerus,
Clitoris homines moribus adsimilat.*

Homerus Odyss. κ. salicem ὠλισίκαρον, ut etiam Theophrastus 3. De plantis, cap. 2. & 2. cap. 13. De causis, ὠλισίκαρον γινῶσθαι appellat, quod semen ocysimè amittat, antequam omninò maturitatem sentiat, ut enarrat Plin. 16. cap. 29. Ideoque hydropotarum potest esse symbolum, quò referes illud: Aquam habens nihil boni parias. Sic autem Homerus, μακρὰν αἰγυροίη καὶ ἰτέα ὠλισίκαροι. Retulit idem ex Homero Plotæus Serm. 100. ex Porphyrio, qui cum Plinio sentit, salicis fructum cum vino propinatum, sterilitatem inferre, genitali semen extinguere, ac libidinis impetum marcore afficere. Salix semē amittit. Hierius Hieroglyph. 52. idem omninò, & alia quædam de salice notavit: ut Ælianus de hist. animal. 4. cap. 22.

Clitorij moribus.] Qui vino non vtuntur. Plin. enim 31. cap. 2. Clitorium lacum Arcadiae aquam tali virtute imbutam habere dicit, vt qui ex ea biberint, vinum aspernentur. Ouid. 15. Metamorph.

*Clitorio quicumque sitim de fonte lenauit,
Vina fugit, gaudetque meris abstemius vndis.*

Clitorius
lacus ab-
stemios
reddit.

Itaque homines clitorij moribus appellamus abstemios. Minieram quidem, κλειτοριάζειν, obscenum verbum, idem esse ac τὰ τῶν γυναικῶν αἰδέσια ψηλαφίσεισθαι ἢ τούτων καθεύδειν, muliebria contrectare. nam κλειτορις, vt traditur ab Helychio, est τοῦ γυναικείου αἰδέσιου ἢ ἐποδερμῆς (mendosè ἐποδερμῆς, vt legitur in vulgatis Helychij exemplaribus) καὶ νόμφη, καὶ μή-τῃ, καὶ κλειτορις, caruncula quaedam mulculosa in media parte τῶν αἰδέσιων γυναικῶν. Itaque qui immoderatus muliebria contrectant, dicuntur κλειτοριάζειν, nempe non tam ὠλισιγορπεῖ, vt falaces, quàm τὸ σπ.γμα διαφθάρωντες, qui Venere licentius abutuntur, prouideque ad generandam inepti fiunt. Quem ego germanum puto huius distichi sensum: nō vt accipit iactabundus nescio quis & impudens plagiarium, qui bonam partem huius meae commentationis sibi ante annos aliquot audacter & impunè vindicaret. Is, vt sibi videretur ingeniosior. κλειτοριάζειν verbum ad venerem masculam retulit, Erasmi auctoritate ductus: sed in eo tamen dubius est Erasmus, neque id perspicue asserit, vt qui dumtaxat suum coniectaneum afferat.

Abies.

EMBLEMA CC.

*Apta fretis abies in montibus editur altis:
Est & in aduersis maxima commoditas.*

[Plinius c. 10. lib. 16. In montibus editissimis nascitur abies,
cecu maria fugerit, quod hic transfertur in eos, qui vt am-
tiosorem mercedem consequantur, pericula subire non refugiunt.

*Abies in montibus.] Sic Maro 7. Ecloga:
Fraxinus in syluis pulcherrima. pinus in hortis,
Populus in fluuiis, abies in montibus altis.
Idem 2. Aeneid.*

Abies.

—etiam ardua palma

Nascitur, & casus abies visura marinos.

Et Claudianus:

Apta fretis abies, bellis accommoda cornus.

*In aduersis.] Locis contrariis: dum enim abiete fit nauis in
aquis fluctuans, videtur locum habere sibi contrarium. Sic Pli-
nius, Abies nauigiis expetita, situs in excelsis montium, ceu
maria*

maria fugerit, nec forma alia: materies verò præcipua trabibus, & plurimis vitæ operibus. Non piget Ambrosij ea de re huc sententiam è 3. Hexaëmeron cap. 11. adicere: Abies, inquit, non contenta terrenis radicibus atque aërio vertice, etiã casus maritimos tuto subitura remigio: nec solùm ventis, sed etiam fluctibus certatura processit.

Picea.

EMBLEMA CCII.

*At picea emittat nullos quòd stirpe stolones,
Illius est index, qui sine prole perit.*

Picea. **P**icea, quæ nullos emittit è sua stirpe stolones, hominem arguit, qui sine liberis vitam agat. De hac arbore satis multa Plin. lib. 16. cap. 10.

Stolo. Stolones. Stolo, virgulta est ex arborum radicibus, aut trunco producta.

Cotonea.

EMBLEMA CCIII.

ΡΟΜΑ nouis tribui debere Cydonia nuptis,
 Dicitur antiquus constituisse Solon.
 Grato ori & stomacho cum sint, ut & halitus illis
 Sit suavis, blandus manet & ore lepos.

Plutarchus in γαμικῶς παραγγελμασιν ita scribit: ὁ σέλιον Cotonea
 κούριον κατὰ τὴν νόμον τῶν νόμων συγκρατῶν ἀνιῶσαι μῦλον κυ- cur nouis
 & ἢ φωνῆς χάριν ἀνιῶσαι ὡς ἴσμεν, ὅτι δὲ τὸ ἀπὸ σέμα- nuptis ede-
 sponfam cum sponfo concubituram, prius edere malum coto-
 neum: innuens ea re, primam quæ ore & voce initur, gratiam
 tradit. De Cotoneis Plin. 15. c. 11. & 17. de eorū sapore & odore
 eiusdem lib. c. 28.

Hedera.

EMBLEMA CCIIII.

*Haudquaquam arefcens hedera eft arbufcula, Ciffa
 Quae puero, Bacchum dona dediffe ferunt:
 Errabunda, procax, auratis fulua corymbis,
 Exterius viridis, cetera pallor habet.
 Hinc aptis vates cingunt fua tempora fertis:
 Palleftunt ftudijs, laus diuturna viret.*

Baccho fa-
 cra hede-
 ra.

Ciffus, hi-
 ftorio Bac-
 chi.

PIndarus in Olympiis, Bacchum *νεοσφόμεν*. i. hedereum, vel hederaceum aut hederigeram appellat, quod ei hedera dicata fit. Tradunt autem nonnulli Ciffum adolescentem Liberti paris hiftrionem faluatoremque fuiffe: qui cum Deo praefente Thyafos exerceret, in quendam terrae hiatum cafu lapfus interit. Tellus autem cum gratificari Baccho vellet, florem produxit adolefcenti cognomine. Legitur quidem primo Epigrammaton;

Κίττω μὲν δέντρον ἀγάλλεται, αἰγυίδι δὲ ζῆος.
Bacchus amat hederas, & Iuppiter ægide gaudet.

Retulit autem in Atticis Pausanias *κίττω δέντρον* Bacchum appellatum, quod in ea Atticæ regionis parte, i. Acharnis, primum hedera visa sit: quo loco statuae etiam sunt hedereæ. Sed & Homerus in hymnis *κίττω δέντρον*, i. hedericômam vocat. Probus Grammaticus ait, in Cytherone sacra Liberi patris arcana ritio quoque anno celebrari solita. Liber autem cum Musis & Apolline esse perhibebatur, idcircoque ex hederæ eius fronde Poetas coronari. Porro dicata est ei hedera, quod ut ea semper viveat, sic ille semper iuuenis; ut diximus initio: quanquam plebique referant ad ea festa seu corollas, quas post expeditionem Troicam circumtulisse Bacchus dicitur, Plinio teste lib. 16. c. 4. unde & Dionysiaca hedera dicta est, & Bacchica Ouid. Fastor. 6.

Bacche racemiferos hedera redimite capillos.

Item alibi corymbiferum cum nominat. Plutarchus tamen Sym- Locus Plu-
tarchi.
 poliac. 3. sectione 2. Hederam dicit à Baccho sumptam, non ut auxiliu esset aduersus ebrietatem, aut ut vino aduersam, quippe qui Methymnæum, à methy, quod vinum sonat, sese appellari voluit: sed ut vini si vino vero destituti, hordeaceo potu pro vino utuntur, & è malis aut palmulis quædam sibi vina conficiunt: ita qui hieme desideraret coronam viteam, quod tunc temporis vitem nudam vidit, & foliis carentem, ob similitudinem quandam, hederam est amplexus. Non possum conueniens oculis subticere quod didici ex Poëtis Græcis, & eorundem scholiastis, nempe vates appellari *δευροφάγοις*, id est, lauros, vel lauro velcentes, aut laurum edentes: quod respexit Lucretialis quadam Satyra, quo loco dixit,

—Laurumq; momordit.

Poëtis autem hederas decretas esse, cum Pierio, & aliis quibus- Poëtæ
& vates
δευροφά-
γοι.
 dam doctioribus crediderim, ut vnâ cum lauro permiscerentur, non tam ut perpetuus vtriusque viror, qui diuturna eorû scripta representaret, in causa fuit, quam ut ostenderetur eos, qui digni hederis euassissent, laureamq; meruissent, & arte & ingenio excelluisse. Siquidem per laurum intelligebant insitam quadam ingenij vim ac venæ fecunditatem, Apollinis radiis vberem atque locupletem: per hederam verò artem & industriam perui- Digni he-
deris.
Lauro,
quid intel-
ligebant
veteres.
Hedera
quid.
 gili labore partam. Huius quidem rei indicium est, quod hedera suapte natura sic tam imbecilla, ut semper reperere necesse haberet, nisi vel muro, vel plantæ, aut saxi hæeret, & pertinax conatus sese attolleret, ut tandem paulatim irrepens victrix eua-

dat. Est autem operæpretium, utroque (arte scilicet & ingenio) si quis velit aliis antecellere; quandoquidem mediocribus esse Poëtis, non hominibus, non diis, non concessere columnæ, ut habet ille, Sed & istuc aduertendum,

— *Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os
Magna sonaturum, des nominis huius honorem.*

Et, — *Ego quod studium sine diuite vena
Nec rude quid possit video ingenium, alterius sic
Alter a poscit opem res, & coniurat amice.*

Procax.] Donat. ad Hecyram Terent. procax petacem significat, procari enim nihil aliud est quam impudenter & importunè petere, ait Nonius. Hinc procacitas, seu procacia, ut in l. s. traditio. C. de action. emp.

Hedera
nigra.

Exterius viridis.] Intelligit hederam nigram quæ florem croccum habet, pulla folia, Id est hederæ nigræ folia parte altera virescunt, altera pallefcunt, Ne quid ad hæc requiras, consule Plinium lib. 16. c. 34.

Hedera
poëtis fa-
vora.

Hinc aptis.] Horatius 1. Carminum:
*Me doctarum hederæ præmia frontium
Dys miscent superis.*

Idem in Epistol.

Prima feres hederæ victricis præmia. —

Virgilius in Eclogis;

Pastores hederæ crescentem ornate Poëtam.

Quod ridet in Satyrarum vestibulo Persius ait enim,

*Helicomidasq; pallidamq; Pirenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces.*

Fama do-
ctorum.

Pallefcunt vndique.] Sicuti errabunda tenaxque hederæ sensim altum conscendit, exterius virescens, in cæteris pallida, & aureos corymbos ex se producit: ita Poëta suis laboribus humo pedetentim sese efferunt: & quamquam assiduo studio pallidi sint, fama tamen ex scriptis & ingenio concitata semper virent, quippe qui aureos eruditionis & doctrinæ fructus parturiant.

Ilex.

EMBLEMA CCV.

VRITIE nimia quòd sese rumperet Ilex,
 Symbola ciuilibs seditionis habet.

Vtuatus est huius distichi argumentum ex Aristot. Rhetoric. lib. 3. Pericles, inquit ille, Bæotios ilicibus esse similes dixit, vt enim ilices sese vicissim frangunt: ita Bæotios inter se periculiari. Græcè ita: *ή εις Βοιωτῶς, ετι ὁμοιωτοῖς πρινοῖς, τούτοι γὰρ αὐτῶν κατὰ φύσιν ἐσθαι, ή τῶς Βοιωτῶς πρὸς ἀλλήλους μάχονται.*

Seditiosi duræq; ceruicis homines, quos citius frangas quàm Ilex, nota
 factas aut corrigas, suo magno malo efficiunt quod illex, cuius seditione-
 dura durities est, vt nō nisi magna difficultate profcindi queat, rum.
 nisi etiam per se fatiscat & diffindatur. Proterui enim, quibus
 seditio & turbatus Reipublicæ status cordi est, cum nunquam
 possint cum aliis conuenire, sæpenumero à reliquo ciuitatis
 corpore quasi agmine facto, discedunt: & tandem cum nonni-
 lali dissentiant à sua factione, facillimè corripuntur, suorumq;
 flagitiorum pœnas luunt. Naturam huius arboris repete ex Pli-
 nijs 16. c. 8.

Malus Medica.

EMBLEMA CCVI.

*AUREA sumi Veneris poma haec: iucundus amator
Indicat, est Graecis sic γλυκυπικρος amor.*

Citrus, A-
moris sym-
bolum.

Amor
γλυκυπι-
κρος.

Medica malus, quæ & Citrus, & apud nostros ob aliquantulum cum auro similitudinem nomen reperit, non inconcinne amoris potest esse nota. Est enim coloris aurei, dulcis quidem & austeri nonnihil saporis habet, sed amari corticis: ita turpis voluptas primo blandiens aspectu, tota videtur aurea, sed ubi gustu dulce dedit, amarum ad satietatem usque aggerit, quod γλυκυπικρος nomen indicat. Plato itaque, ut scribit Marsilius in Symposium, amorem rem amarum vocat, nec certe iniuria, quia moritur quisquis amat. Hunc & Orpheus γλυκυπικρον, id est, dulce amarum nominat, quippe cum amor mors voluntaria sit. Ut mors est, amara res est, ut voluntaria, dulcis. moritur autem quisquis amat. Hæc Mars. Ficinus.

Iucundus amator.] Paronomasia elegans, quam lepide usurpavit aliquis è recentibus ita:

Non amor antiquo fuerat, sed amaror ab eis

Dicendus, cum sit semper amarus amor.

γλυκύτης & amor] Sic Musæus:

ἢ δὲ καὶ γλυκύτηρον ἰδέξαστο κέντρον ἐρώτων.

Itam & dulcem amarum acceperat aculeum amorum.

Et apud Hephæstionem Sappho ait:

Ἐρως γλυκύτηρον ἀμάχανον ἔργιστον,

Amor dulci amara aus inexplugnabilis.

Voluptas eadem ratione γλυκύθυμία dicitur. Huc Proverbium;

Amaro dulce mistum. De amore qui γλυκύτης & appellatur Plu-

tachus 5. Sympos. Proverb. 7.

Buxus:

EMBLEMA CCVII.

PERPETVO viridis, crispoque cacumine buxus,

Vnde est disparibus fistula facta modis,

*Deliciis apta est teneris & amantibus arbor:
Pallor inest illi, pallet & omnis amans.*

Amantiū
conditio
per buxū
repræsen-
tata.

BVxus quorundam amantium vitam & conditionem refert. Ut enim est fronde semper viridi & pallida, ex cuius etiam ligno fistulae optimae conficiuntur: ita interno quodam vigore & vernantis ætatis affectu viuunt quicumque se amori dedunt, pallorem tamen contrahunt, huic affectui peculiarem, quod singulis penè momenti reformident, ne spe concepta cadant, vel turpem quam sibi fingunt, repulsam patiantur. At quidem nihilominus hilarem præ se, vultum ferunt, vt blandum & festiuum sermonem, semperque aliquid cantuum, aut legunt taciti, aut meditantur studio, vel etiam scribunt aut recitant ad pellendos ex animo marores, aut exprimenda ea quæ ipsi concipiunt.

Crispæque cacumine buxus.] Huic proximum illud Claudiani 2. de Raptu:

———— *hic denso crispata cacumine buxus,*

Disparibus fistula.] Virg. 2. Ecloga:

Est mihi disparibus septem compacta cicutis

Fistula. —

Ouid. 8. Metamorph.

———— *sic rustica quondam*

Fistula disparibus paulatim surgit auenis.

Idem loco alio de tibia buxea:

Longaque multiformi delectat tibia buxi.

Deliciens teneris.] Amoris blandis, & aliquando turpibus voluptatibus. Ouidius se tenerorum lusorem amorum vocat.

Pallor inest illi.] Martial. 12. lib. 32.

Et non recenti pallidus magis buxo.

Amantes
pallidicur.

Pallet & omnis amans.] Cur amantes palleant, rationem aperit Ficin. Commenta. in Platonis Coniuium. In Priaperis,

Vix aridior puella passis,

Buxo pallidior, nouaque cera.

Ouid. 2. Metamorph.

———— *cui protinus intima frigus*

Ossa receperunt, buxoque similitimus ora

Pallor obit.

Et 4. Metamorph.

----- *oraque buxo*

Pallidiora gerens exhorruit.

Idem in amatoriis:

Palleat

Palleat omnis amans: color hic est aptus amanti.

Marullus de amasio quodam:

~~maurata~~ *maurata pallidior statua.*

Horat. 3. Carm. 10.

Nec tinctus viola pallor amantium.

Ambrosius lib. 3, in Hexaëmeron cap. 13. hæc de Buxo: Buxus Locus D.
 elementorum apicibus utilis exprimentis: leui materia vsu Ambrosij.
 manus puerilis in format. vnde ait Scriptura: Scribe in buxo, si-
 mul vt admoneat te ipsa materia quæ semper viret, nec vnquã
 pallis exiit suis; ne vnquam spei tuæ dissimulatione nuderis,
 sed semper tibi per fidem germinet spes salutis. Apuleius 1. De
 Asino aur. Eumque auidè esitantem aspiciens, aliquanto infe-
 re macie atque pallore buxco deficientem video. Idem lib.
 At ille modicum commoratus, refert sese buxantiq; pallo-
 re trepidus, mira super conseruo suo renuntiat. Claudiani il-
 lud non est alienum à pallore amantium, qui de nuptiis Hono-
 & Margratus amantium pallor. Et Naso 4. Metamorph.

~~-----~~ *Palles: facit hunc amor ipse colorem.*

EMBLEMA CCVIII.

*Vr properans foliis præmittis Amygdale flores?
 Odi papillas præcoci ingenij.*

Floret prima omnium Amygdala mense Ianuario, Martis Pueri præ-
 verò pomum maturat. Plin. 25. cap. 16. quod torquetur in il- coci iuge-
 lud ingeniorum velut præcox genus, quod non temerè vn- nio.
 quam peruenit ad frugem, ait Fab. lib. 1. cap. 3. Sunt enim pueri,
 qui statim primòque omnia discant, memoritèrque teneant,
 qui tamen quanto ætate fiunt proeuctiores, tanto minus com-
 plectuntur, ita vt ad solidam eruditionem vix aliquando per-
 ueniant. Eam ob rem vulgò penè apud omnes creditum, eos,
 quibus sit ingenium tam præcox & præmaturum, aut insanòs
 fore, aut non diu victuros. Proinde Actius apud Gell. lib. 13. cap.
 2. ait, in iuuenibus ingeniis itidem sibi placere, vt in pomis im-
 maturis acerbitas ipsa placet; ea enim demũ maturefcere (ma-
 turitas enim tempestiuam adfert suauitatem) reliqua ante tẽ-
 pus putrescere. Id quidem obseruatum maximè fuisse in Her-
 mogene tradunt, cui vix dum pubescenti tam admirabilem in-
 genij & memoriæ vim fuisse dicunt, vt annos natus octodecim
 ætatem Rhetoricam conscripserit, quæ ab omnibus admodum

De Her-
 mogene
 Rhetore
 mirum.

commendatur:quem etiam declamantem aliquando Musonius Philosophus grauiſſimus audire non refugit, quemadmodum nec Imperator. At cum annum quartū & viceſimum atigiſſet, mente laſus dicitur, omniumque penè rerū oblitus nulla euidenti cauſſa. Præclara Lyſia: vox oratoris, cū diceret ſe nolle cōſcribere quæ feſtinatio præcipitaſſet, *δὲ ὕλομαι ἐγωγι συντάττειν ἰσπινυμθία*, quod tortum apparet in eos qui nimium præcipitante ſtylo edunt, ſeu potius euomunt quæ nondum bellè concoxerunt. Non minus lepidè Syneſius cū diceret eos qui ſibi in ſtylo indulgerent, cæca & ſubuentanea parere: nec enim incubando fouere orationem eos quibus neceſſe eſt vomere: fieri namque ſtylum euanidum & *ἰξίτηλον*: qui non congrua temporis mora dictionem elimat: nam quod in fœtu immaturo ſolet accidere, abortit; eoque fieri ſolet, vt abortus eiufmodi nihil pariat quod ſi vitale, integrum, diuturnum. Philoſtratus tradit in Sophiſtis, cū M. Antoninus fama excitus Ariſtidis Smyrnæi, audire ipſum diſſerentem vellet, dixiſſe: Hodie proponito, & cras audito; neque enim ſumus è numero vomentium, ſed exacta cura elaborantium. id eſt, *τίμιρον πρόβαλι, καὶ αἰθρον ἀκρῶ, οὐ γὰρ ἴσμεν τῶν ἰσμέτων, ἀλλὰ τῶν ἀμαθιοῦτων*. Huc ſpectant adagia, Ante barbam doces ſenes: & Odi puerulos præcoci ſapientia, cuius poſtremi meminit Apul. 2. orat. pro ſe, ſed aliò torquet.

Cur properans.] Properare aliud eſt quàm feſtinare, ait Nonius: qui enim vnum quodque maturè tranſigit, iſ properat; qui multa ſimul incipit, neque perficit, iſ feſtinat. Sic omnino Cato, oratione De ſuis virtutibus, & apud Gell. legimus, lib. 16. cap. 14.

Præcociſ.] De huius vocabuli inflexione Gell. 10. cap. 11.

Amygdalus.

Morus.

EMBLEMA CCIX.

SENIOR at morus nunquam nisi frigore lapsō
Germinat: & sapiens nomina falsa gerit.

Morus unde dicta sit.

Morus quasi $\mu\omicron\rho\varsigma$ quibusdam dicitur, quòd nigra sit: alij à mora, id est, tarditate deriuant, quòd arborum postrema floreāt. Nonnulli $\mu\omicron\rho\varsigma$ $\alpha\nu\tau\iota\pi\pi\epsilon\sigma\omega$, Morum quasi $\mu\omicron\rho\varsigma$ appellatam existimant, id est, stultam, cum prae ceteris prudentissima esse videatur. Sic enim Plin. lib. 16. ca. 25. Nouissima, inquit, urbanarum germinat, nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum: sed cum cœpit, in tantum vniuersa germinatio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum strepitu. Hæc Plinius. Ea itaque prudentiæ gerit symbolum, ait Pierius lib. 52. quòd ne aëris iniuria lædatur, tempestiuam & commodam occasionem prætolari videatur. Nam vbi primùm leniores & mitiores aliquantum auræ spirauere, erumpunt germina, & flores exsnuant magna interdum strage ob temporis inconstantiam. Ne autem pruina lædi possit, quem hostem sibi perniciosum agnoscit, non antè germinat quàm frigus penitus lapsum fuerit.

Prudentia
symbolis,
morus.

rit, atque ad amœnissima adulti veris tempora peruentum, omnino sit. Ita vir prudens grauiora negotia, & consilia omnia consultò prorogat: neque ante tempus sese effert, sed maturam occasionem citra noxam & periculum expectat. Huc facit pro-
uerbium. Maturior moro.

Laurus.

EMBLEMA. CCX.

*PRAESCIA venturae laurus fert signa salutis:
Subdita puluillo somnia vera facit.*

A Phthonius Rhetor Laurum vaticinij symbolum esse pro-
didit: iccirco veteres *μυρτινον φυρον* Laurum dixere, & A-
pollini diuinationis Deo sacrã putarunt. Si enim strepitu quo-
dam in igne crepuisset, felicitatem portendebat. Adhæc puluil-
lo supposita dormientium, somniorum veritatem cõciliare pu-
tatur, vt libris magicis proditum accepimus. Et quidem olim in
maleficiis amatoris incendi laurus, & aliqua religione in ignem
coniici solebat, tanquam amantium querimonias repræsentãs.

Laurus,
vaticinij
nota. *ex
delum
antiqui-
tate*

Adag.

Adag. Clamofior lauro ardente : quod videtur, significaffe his verbis Tibullus, *Laurus ubi bona figna dedit, gaudeto coloni*. fi verò tacita conflagraffet, habebatur inaufpicatiffimū, vt ipfenact ait:

Et tacet extincto laurus adufta foci.

Plerique hinc *δαφνλω* dictam putant, à *δα* intensiua particula, & *φωνω*, quod est cāno & voto: quòd in igne fonitum & crepitum edat : vt latini à la, particula, quam etiā dicunt habere vim intendendi, & vro, vt fignificatione conueniat, non voce. Huc pertinet ex Lucilio illud à Macrobio citatum libro fexto Saturn. cap. 4.

*Nec res vlla magis quàm Phœbi Delphica laurus
Terribili fonitu flamma crepitante crematur?*

Præcia venturæ.] Sic videtur legendum potius,

Præcia venturi laurus, fert figna falutis:

Vt apud Claudian. 2. de raptu Proferp.

— *Venturi præcia laurus.*

Fluctuat. —

Aliud.

Debetur Carlo Superatis laurea Pœnis:

Victrices ornent talia ferta comas.

Carolo V. victoriam Thunis referenti laurea corona debetur, quam triumphantes antiquitus geftabant. Plinius 15. cap. vii. idemque miras lauri virtutes lib. 23. cap. 8. Urbem eam ab imperatore Carlo expugnatam anno 1535. ereptam Barbaroffa, fuoque regi tandem reftitutam à patribus non ita dudum accepimus, qua de victoria libri edui circumferuntur.

Pœnis.] Pœni fuere Carthaginienfes : quo nomine Thunos Pœni. intelligit, vel Thunentes, qui eam regionem incolunt, in qua Thuni. olim Carthago fuit, vt fcriptores quidam tradunt, quorum in numero eft Pacchimerius: qui tamen erroris cōvincitur ab aliis quibufdam studiosis antiquitatum. Ea enim vrbs Ptolemæo eft *τύνητον*: Straboni *τύνις*, vt Tunicente oppidum Plinio,

Popu

Populus alba.

EMBLEMA CCXIII,

HERCVLEOS *crines bicolor quòd populus ornet,*
Temporis alternat noxque diesque vices.

Populum albam Herculi sacram Plinius tradit c. 1. lib. 12. & lib. 16. cap. 23. Hæc quòd sit folio semper tremulo, supernè candicanti, & inferiori parte viridi, temporis motum continuū in diem clarum, & obscuram noctem distribuū representat. Sic autem Plinius: Populus alia alba, alia nigra, alia quæ Libyca appellatur, minima folio, ac nigerrima, fungisque enascentibus laudatissima. Alba folio bicolor, supernè cādicans, inferiori parte viridi, Hæc albam populum Herculi indigeni sacram, idē Plin. scribit, & Virgil. Ecloga 7.

Populus Alcide gratissima, vitis Iaccho.

Adhæc Lilius Gyraldus Syntagm. 17. hist. Deorum, hos Virgiana auctoritate reprehendit, qui tradunt eos sola lauro coronati

nati

nari solitos, qui ad aram maximam Herculi sacra facerent. Sic enim Virgil. in 8.

----- *Herculeæ bicolor cum populus umbra
Velaustque comas, folisque innexa pependit.*

Et paulò pòst.

Populeis adsunt euincti tempora ramis.

Populus
arbor, tem-
poris sym-
bolum.

Hoc quidem vidit diligentissimè Pierius lib. 52. qui populo arbore tempus significari ait, quòd sit bicoloribus foliis, quippe quæ diem ac noctem referre videatur. Quinetiam hæc habet populus commune cum tempore, quòd eius folia post solstitiū circumaguntur, nec vllò argumento certius intelligitur sidus confectum. Sunt quidem pleræque arbores, quæ duorum colorum folia habeant, vt sunt oleæ, salices, cītri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera densior atque coloratior habeatur. In populo verò alba præsertim, cādor vna ex parte penè niueus ac cerussatus, ex altera porracei folij instar viridissimus, Eius arboris coronam gestasse Herculem narant, cum ad inferos descendit, eamque partem quæ foris esset conspicua, fuligine tetri chātis obscuratam, quæ condebatur interius, sudore ablutam cādidiorē euasisse. Secus habet Pausanias. Sed omnes hæc opiniones sigillatim recensere vt non est animus, sic non video quàm sit necesse.

FINIS.

NOTÆ
POSTERIORES
AD ALCIATI
EMBLEMATÀ.

PER CLAVDIVM MINOEM.

Δευτέρα φροντίδες.

Editio vltima.

I
N
V
I
R
T
V
T
E

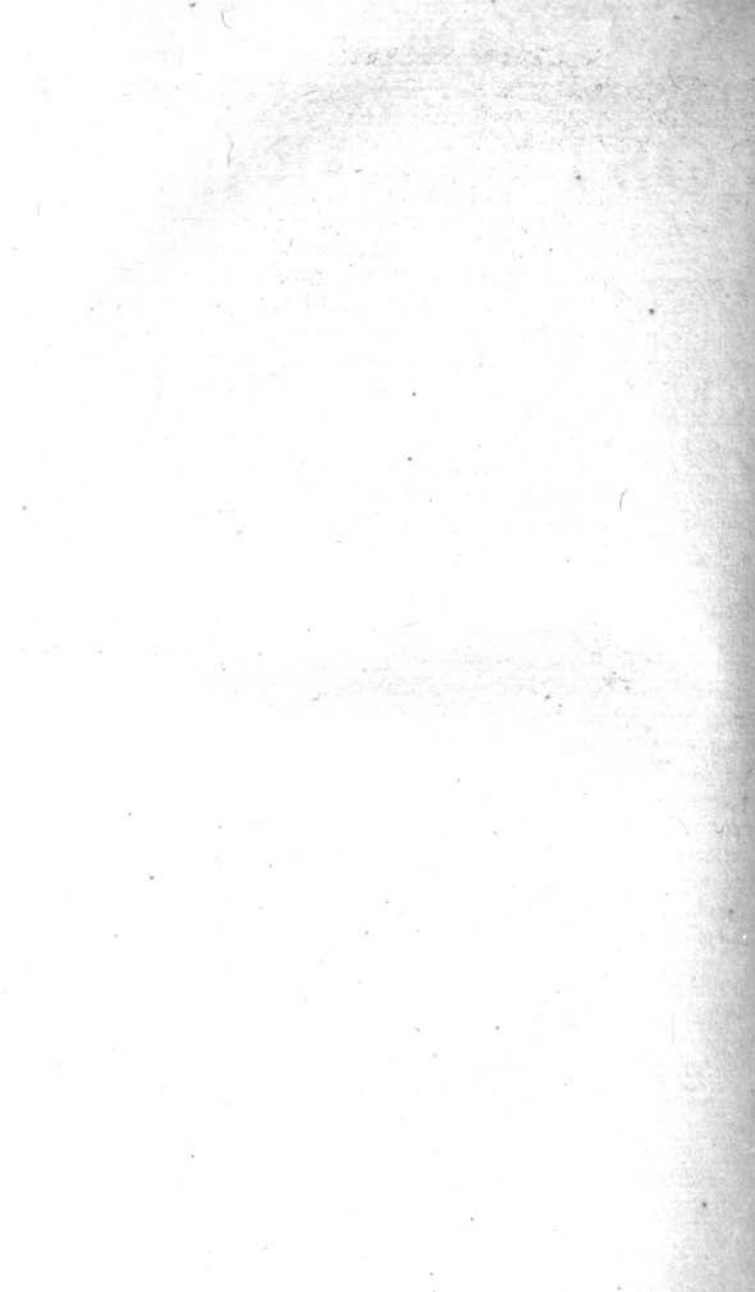

E
T
F
O
R
T
V
N
A.

L V G D V N I,
APVD HÆREDES GVLIELMI
R O V I L L I I.

M. D. C.

IN PRÆFATIONEM AD
PEVTINGERV M.

Emblemata cudimus.] Elegans à fabris ἀλλυγορία, significatque se horis genialibus hæc lepida carmina conscripisse. Sunt autem ἐμβλήματα Emblema quid. (id enim placet addere) ornamenta exemplilia quæ ad placitum vasis argenteis aureisque tolli, & reponi possunt, qualia sunt sigilla, rerumque & fosculorum simulacra affabrè colata vel depicta. Sic itaque accipitur id nominis à M. Cicerone primùm, deinde Vlpiano. Ex libris enim Iurisperitorum didicimus nihil aliud emblemata esse, in l. cum aurum 19. §. Idem Celsus; & l. Pediculis argenteis §. 1. Dig. de auro, argento, mundo, legatis. Ea vox cum peregrina esset, & Romanis auribus non satis nota, Tiberio Cæsari minimè placuit, ut principi qui linguam patriam externæ præferret. Quamquam enim, ait Suetonius, Græco sermone promptus esset, non est tamen nisi opportunè vsus, abstinuit enim, sed in Senatu maximè, adeò quidem ut monopolium nominaturus, veniam priùs postularit, quòd sibi verbo peregrino utendum esset; atque etiam in quodam decreto Patrum, cum ἐμβλήματα recitaretur, vocem commutandam censuerit, & pro peregrina Romanam requirendam, aut si non reperiretur, vel pluribus, & per ambitum verborum rem enunciandam. † Sed * Idem Dion in epitome, fol. 80. retinemus Emblematis vocabulum, ut vsu iam receptum, dignumque Romana ciuitate; est enim venustum & elegans, imò significantissimum, & ad hanc inuentionis materiam appositissimum.

Ipse dabo vati carthæcea munera vates.

Velim hæc addi ad postremum præfationis scholion, in quo de muneribus, quæ commodè & decenter viris dignis offerri debeant: non enim cuilibet rectè & opportunè datur quidlibet. Sic Martialis in septimo:

Diuitibus poteris Musas, elegisque sonantes

Mittere: pauperibus munera pexa data,

Itémque illud ex septimo,

Muneribus cupiat si quis contendere teçum,

Audeat hic etiam, Castrice carminibus.

Et id quidem mihi reuocat in mentem distichon Latinum La-
fcaris, doctissimi hominis, ad Iouianum Pontanum:

*Versiculos Pontane, tibi sic munera Baccho,
Libamus Bacchi sic Cereris Cereri.*

AD EMBLEMA I.

DE anguis augurio Cornelius Tacitus libro vndecimo, sic:
Sedente Claudio Circensibus ludis, cum pueri nobiles
equis ludicrum Troiaë inirent, interque eos Britannicus, Impe-
ratore genitus, & L. Domitius adoptione mox in imperium &
cognomen Neronis adscitus, fauor plebis acrior in Domi-
tium, loco praesagij acceptus est: vulgabatürque assuisse infantie
eius dracones in modum custodum, fabulosa & externis mira-
culis affimulata, nam ipse haudquaquam sui detractor, vnam
omnino anguem in cubiculo vitam narrare solitus est. Virgilius
non temere scripsit anguem exisse e tumulo Anchisis: veteres
enim, vt est apud Plutarchum in Cleomene, serpentes tribuerunt
heroibus: cuius rei rationem non vnam multi afferunt. Sic enim
poëta lib. 5. quo loco Aeneas patri iusta facit:

Salue sancte parens, iterum saluete recepti

Ne quicquam cineres, &c. Et deinde.

Dixerat hæc, adytis cum lubricus anguis ab imis,

Septem ingens gyros, septena volumina traxit,

Amplexus placide tumulum. Vide reliqua.

Pallas de capite orta Iouis.] Nolim mihi fore molestum lecto-
rem si Isacij Tzetis rationes adiunxero; cuius hæc ferme sen-
tentia ex iis commentariis quos studiosè conscripsit in Cassan-
dram Lycophronis: Tritonia Pallas dicta quod in Trito Lybiae
fluuio nata creditur: vel quod tertio mensis die orta: ideo enim
tertia dies Mineruæ sacra est Athenis: vel quod *ἡ τῆς τριτῆς*,
id est, Iouis capite progenita *τρίτω* enim Bæotum lingua, caput
nominatur; vel quod eadem cum Luna sit, quæ apparet tertio
quoque à coitu die vel quod eadem sit cum anima, quæ tres
partes habet: *πιδυμίαν, δόμην, ἢ λογισμὸν*: vel quod eadem cum
prudentia sit: aut ex Democriti sententia, quod hæc tria præ-
sidentur ab anima, bene consulere, rectè iudicare, iustè agere, id
est, *ἐβουλεύειν, ἐκρίνειν, καὶ ἐπιτάττειν.*

Pallas Tri-
tonia.

AD EMBLEMA 2.

N*Am vetus hoc Gallica lingua sonat.]* Hic de lingua vetere De vetere
Gallica iubens aliquid disquirerem, si aut eruditorum Gallicalin-
hominum non satis inter sese consentientium opiniones ali- gua opi-
quid haberent firmiter: aut nisi vetera certaque monimēta niones va-
nos in hac rerum caligine & ignorantia deficerēt. Nihil enim riaz.
ea de re certi possumus pronuciare, nisi primum constiterit
non modò quæ lingua vetus, sed etiam qui veteres, & quo se-
culo maximè sint intelligendi. Alij enim fuere qui vixerūt antè
tempora Iulij Cæsaris, qui primus de re Gallica scriptis aliquid
mandavit; quique veterum Druidarum ætatibus & postea flo-
ruerunt: alij veteres Galli qui sub Imperatoribus Romanis ser-
uile aliquod passu iugum, alij qui sub prioribus regibus, vt ve-
tustiores prætermittam, Clodouæo primo, Carolo Magno &
aliis: quibus temporibus credibile est non eandem fuisse Gal-
lorum linguam vernaculam, qualis hodie celebratur. Qua in re
perquirenda, mihi quidē certè videntur ociosæ disputationes
quorūdam, qui vetustos Gallos lingua Græca vsos esse, vt penè
familiari & domestica, contendere ausint. Alij sunt in ea hèresi
vt putent linguam veterum Gallorum eandem fuisse quæ est
hodie Sutenium seu Heluetiorum: plerique etiam à Germa-
nis volunt Francos oriundum, & linguam veterum Francorum
eandem atque Germanorum quæ est hodie in vsu existimant
popularē fuisse. At qui volunt ingeniosiores videri Celtas illos
veteres eodem modò loquutos asserunt, atque nunc Armori-
cos Britones: alij etiam, vt sua cuiusque est opinio, coniciunt
eam linguam, quæ nunc à Gallis Provincialibus, vsurpatur, ve-
terem extitisse. Sed nescio quo modo, si sit standum ab vna ex
his opinionibus quæ putatur similior vero, nos commodè pos-
simus extricare. Quis enim hac de re certi aliquid pronuciarit
in tanta præsertim rerum omnium confusione, populorum ac
gentium migratione, multitudine coloniarum, principalium,
rerūque publicarum mutatione? Quis nescit centum, aut eò
minus annorum spatio linguas non secus quàm res alias, vt var-
riè traducuntur, aut vsurpantur, omninò vel non minima parte
commutari? De lingua Latina exemplum insigne proferrem in
mediū, nisi putarē satis esse notum iis qui veteres libros euo-
luerunt, lōgè puriorem & deliciaiorem fuisse seculo Varronis,
Ciceronis, Augusti, quàm fuerit ætate Catonis superioris, & tē-

poribus primi Belli Punici. Sed dico linguam Gallicam quæ erat in vſu temporibus Caroli Magni nobis hæctenus inauditam planeque incognitam: deſunt enim vti iam dixi vetera monumenta quibus id probemus, etiamque adiicio eam quæ vulgaris erat aureo D. Lodoici principatu vſque adeo horridam & incultam fuiſſe, vt ſi cùm noſtra hodierna conferatur nihilo plus vna altera differat quam hodie differt vulgaris Pariſinorum ſermo à Britonum oratione populari. De Gallorū quidem vetere lingua corrupta conſtat, ſed vbinam Gallorum ſermo ſeruatus, & apud quos fuerit, nondum liquet. nam Galli ſermonem Gallicum dedidicerunt, cum non ſolū Romanæ leges, ſed & legiones in Gallia conſtitutæ Gallos Romana vti lingua cogere, vt facile ſit intelligere à Romano foro ipſaque Romana militia Gallicam linguā à maioribus illis vſurpatam penè omninò fuiſſe abolitam. Sed vt vetera prætermittam, cui poteſt eſſe dubium, quin præſcū Gallorum idioma aut non parum fuerit immutatum, aut etiam adeo corruptum, vt primam ſui faciem amiſerit quo tempore Franci à Germania irrumpentes in Gallias tranſitum fecerunt, & à quibus non impetrabant ſedes, Gallos partim expuliſſe, partim etiam ſibi ſubiectiſſe? At noſtra lingua, vt ſe hodie habet, quanquam locuples & abundans, habet tamen permultas voces quæ à Græcis flexæ, non temerè videri poſſunt, habet etiam non paucas Germanicas, & Latinas, ex quo tamen non ſequitur maiores noſtros promiſcūe vel Græcè vel Germanicè aut Latinè ſciſſe. Quid igitur hac in re ſtatuum nondum video, vt promptum mihi ſit quid habeam refellere, quid autem certius adducere, debeam nondum habeam. Vide quid apud Senec. conſol. ad Album cap. 8.

AD EMBLEMA. 4.

G Anymedei raptus ſigmentum non Iouis habere flagitium docui, ſed hitoriam à qua poſſint ad Dei cultum homines inflammari. Laudaui meos auctores, certè *ἄξιόνους*, Xenophontem nempe & Euaſthium Homericum interpretem. Sanè noſtri non temerè hieroglyphicum aquilæ D. Ioanni tribuere, vt eius in diuinis rebus acumen longè perſpicax & oculatum vt ita dicam, oſtenderent. Vt enim aquila quaſi acula,

D. Ioanni
aquilæ hic
roglyphi-
cum cur
tributum.

ad acumine dicta est 3. & Homero teste, αἰτὸς ἐξέτατον δεινὴν
 ἢ πρὸς αὐτῶν πρὸς δεινῶν : sic Diuus ille oculorum acie in al-
 tissimæ diuinitatis recessum directa præ aliis omnibus δεινῶν
 arcana vidit, qua Ebionitarum nefandam hæresim pestun-
 dedit, & præpetibus pennis euolauit, deque ipso rerum diuina-
 rum nido pellucas illas gemmas est mutuatus, quæ postea
 oculis hominum caligantibus, veram certamque claritatem af-
 ferant. Sed hæc me cohibeo, quod id esse videam Theologorum
 pensum. Historia Ganymedis recenserur à Suida : sed nihil ad
 nostrum propositum ea narratio.

AD EMBLEMA. 5.

Serpens inter significationes alias turpium voluptatum, &
 mollium illecebrarum notam esse dicimus aliunde. Inte-
 rea, quandoquidem Alciatus noster in môstro tam informi ef-
 figiando primùm hæserit, uti rem nouam & insolentem, planè-
 que stupendam expressurus, nescio an huc cōferre aulim Lybi-
 cam illam fabulam, quam Chryostomus Dion retulit oratio-
 ne 5. sed cum nihil sit in narrando periclii, non pariar studiosos
 ea defraudari. Ait igitur esse in Lybia ferarū genus, ex premi-
 scuo belluarum diuersi generis coitu, sæuum admodum & fe-
 rox circa Syrtis impiis versari. Monstri faciem esse muliebricæ
 corpore certè formoso, papillis tumentibus, toto pectore ac
 ceruice pulcherrima, cutis colore admodum nitido, reliquis
 partibus corporis horridis, & squammarum scabritie asperis,
 infernè demum in longum anguem desinentibus. Feras esse
 omnium velocissimas ait, ut nemo sit ad eò alacer, qui earum
 insultus effugerit. Animalia cætera quotquot nactæ fuerint,
 per vim assequuntur, tandèmq; opprimunt vnum hominem
 modò blanditiis adoriri, & præstigijs implicare. Cætera Dion.
 At quia superiore commentario conatus sum inuentionem car-
 minis Alciatini expiscari, sicuti feci passim, ex quodam auctore
 vetere, addo & hoc, apud Ælium lib. 9. de Var. hist. antiquis-
 simum quendam virum in Ausonia fuisse olim, nomine Ma-
 rem, cuius anterior facies hominis esset, posterior equi: Græcis
 est ἰπποκίτης: causam autem naturæ duplices in id confert,
 quòd primus equum ascenderit.

Sic olim Cecrops.] Tzezes in Castandram Lycophonis, Ce-

Loc^o Chry-
 tostomi
 Dionis de
 monstro
 quodam
 Lybiæ.

Cecropa
 biformis.

cropem ait biformem nominatum, quòd ex draconis dentibus egressus sit: vel quòd duorum hominum magnitudinis esset: vel duarum linguarum peritus, Ægyptiacæ nimirum & Græcæ: aut, ut est in fabulis, quòd superiores hominis partes, inferiores autem draconis habuerit: quòd quidem ἀλλυγοῦσος Demosthenes interpretatus dixit, illum robore similem draconi fuisse, homini mente. Existimat tamen idem Tzetzes eum optimum regem exitisse, quippe qui hominum ferocitatem omnem de medio sustulerit: vel quòd primus mulieres, quæ more ferarum coibant promiscuè, ad certa coniugia reuocavit, sicque nefandos concubitus & belluinos aboleuit.

Pedit, eructauit.] Duo verba posita κατ' ἀντιθεσιν: atqui anguem pedit homo, nouè & insolenter dictum, ob monstri quòd proponit insolentiam: ita hominem eructauit anguis, ut rem prodigiosam quoquo modo effingeret. Eructare, nihil aliud est quàm efferre & egerere: quo sensu, dixit Catullus:

In pede stans fixo carmina ruclat hians.

Et Lucilius apud Horatium, ducentos versus stans pede in uno ruclabat.

Gigantes terra mater protulit.] Virgil. in Opusculo de Ætna:

His natura sua est alio tenuis, ima per orbem

Squammeus in tortos sinuat vestigia serpens.

Gigantes
anguipedes.

Multa de Gigantum ortu & pugnis Diodorus libr. 4. & 5. Anguinei & anguipedes vocantur à Poëtis: quòd mihi reuocat in memoriam veteres statuas, quibus Gigantum formæ obtortis cruribus conspiciebantur: quòsque Lampridius retulit in comòdo: eum nempe quos obtortis cruribus esset vbicunque nactus, sagittis ex libidine solitum configere, eosque draconteos appellitare.

AD EMBLEMA 8.

Emblematis
fons.

Huius Emblematis character mihi videtur penè sumptus à Suida, ex quo didicimus Hermas esse Mercurij quoddam statuas: quo loco adducit Meneclum quendam, siue Callistratem in opere de Atheniensibus, à varia porticu adusque regiam statuas esse, quæ Hermæ dicuntur: vnde locum id accepisse non inis ait, quia multæ ibi & à priuatis & à magistratibus dicatæ essent, ex quibus quidam Hermæ Hipparchei, ab

Hermæ
statuar.

Hip

Parcho Pisistrati dicebantur: fuisseque Hermas saxæas in
 vestibulis & in fanis. Addit deinde ἑρμαίων, primitias
 ad statuas Mercuriales, quæ in viis collocabantur à viato-
 ribus: itémque acervos lapidum Mercurio sacros in obscuris
 locis, quæque non ita cogniti essent peregrè euntibus. Inter
 Homeri ἑρμαίων vocat, lapidum congeriem ad Odyss. β.
 ἑρμαίων σαρκεύ Epigrammaticus: & ἑρμαίων λόφον Hesychius.
 Conuenos congeriei siue cumuli lapidum, virorum fortium
 tumulis solitus fuisse conferri, testis est Pausanias. Strabo: πα-
 ρα τὸν ἑρμαίων δὲ δὴν ὁ δὸν τῶ ἰδὸν ἑκατέρωθεν πολλαχοῦ ὡσπερ ἑρμαία
 ἐπιτίθειτο τρυγγύλον. Reperio & huiusmodi Hermas im-
 munitas solitas fuisse tumulis, ad propagandam defunctorum
 memoriam. M. Tullius 6. ad Atticum, Hermæ tui pentelici
 in capitibus æneis, de quibus scripsisti, iam nunc admodum
 decantant. Sed gymnasiis solitas fuisse consecrari Hermathe-
 na id est statuas Mercurij & Mineruæ iunctas, idem alibi si-
 gnificat Cicero: Quod ad me, inquit, de Hermathena scribis,
 mihi gratum est, ornamentum Academiae proprium meæ,
 quod & Hermes commune omnium, & Minerva singulare in-
 signe eius gymnasij.

Hermathe-
na.

AD EMBLEMA II.

— *Digitóque silentia signet,*

[*Et sese Pharium vertat in Harpocratem.*] Satis iam multa nos
 haectenus ea de re, sed nondum tamen satis, si studioforum
 desiderio volumus obsecundare. Addamus itaque nonnulla li-
 cet Harpocratis sigillum in annulis solitum gestari à quibus-
 dam ex veteribus, testes sunt longè multi, suumque auctorem
 laudant Plinium: in causa autem fuisse putant, vti silentij fides
 indicaretur. Qua ratione Alexandrum Magnum existimo cum
 epistolam quandam matris Olympiadis, conuitis plenam ad-
 versus Antipatri nomen, vnà cum Hephestione legeret, tra-
 ctum è digito anulum, ori illius appressit tacitè quidem &
 amicè, sed re ipsa tamen silentium imperans. Quod mihi vl-
 terò reuocat in memoriam Titi Liuij imaginem à Patavinis su-
 pra Prætorij fores positam; habet enim ori appressum digi-
 tum: cuius gestus causas multi multas afferunt, sed qui ex

Harpocra-
tis sigillus
in annulis.

T. Liuij
imago.

aliis doctiores videri possunt, coniiiciunt id ea confictum ratione, quòd is scribendo adeò multa sit complexus, vt scriptoribus aliis silentium videatur indixisse. Sed id ego quidem malim ad singularem hominis tum sapientiam, tum modestiam conuètere, vt qui multa scribendo, longè pura in hominum animos cogitanda infuderit, deque Romana origine ea non minus prudenter, quàm scitè & verecundè tradiderit, quæ sine fabularum permissione dici nequaquam poterant: vel quæ si litterarum monumentis credita exiissent, non parum de dignitate & admiratione huius imperij, deque nomine populi rerum Domini detraxissent. Attingimus nonnulla de Angerona, cuius effigies ore fuit obsignato apud Romanos, vt silendum innueret, cuius tutela vrbs esset, quòdque illi proprium nomen: ea nimirum superstitione capti, ne Dii tutelares sacris quibusdam auocarentur. Et ea certè causa necatum Valerium Soranum legimus, quòd arcanum istud fuisse propalare ausus. Nullus enim est in litteris adeò mediocriter versatus, quin sciat ex veterù scriptis, Romanæ vrbs duo fuisse nomina, vnum apertum & vulgare Roma, à *ῥώμη*, puella Troiana, vel à fortitudine, aut etiam à Romo, quem Romulum postea dixerunt: alterum verò ignotum, sacris abditum, vel paucissimis cognitum, id nomen fuisse Anthusam didici Plinius, sic libro 3. capite 5. Cuius nomen alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habebatur. Iam verò quia Romani essent silentij tenacissimi, vt ebantur prima huius verbi littera S, quæ tricliniorum foribus superponi erat solita, nimirum vt conuiuis silentium indiceretur, & ne fidos inter amicos esset, qui dicta foràs eliminaret, vt Flaccus ad Torquatum cauet, Sed hæc hæcenus.

Angerona.

Romæ vr-
bis nomi-
na duo,
immo ve-
rò tria Po-
litian. 1.
Epist. 2. de
origine ci-
uit. Floren-
tiæ.

AD EMBLEMA II.

Consilium,
res sacra.

EX Platonis Theage citavi illud, Consilium, rem esse sacram, id est, *σύμβολον, ἱερὸν εἶναι χρέμα*; cui conuenit quod affertur è Menandri *γνώμῃς*: *ἱερὸν ἀληθῶς ἔστιν ἡ συμβουλία*. Reperitur & in Xenophonte, ἡ λεγόμενη ἱερά συμβουλία.

Ad locupletandum verò pulcherrimum thema de vulgandis

dis

principum arcanis succurrunt ex Cornelio Tacito loci duo
 nes: primus est initio ferè Annalium, vbi de nouo Tiberij
 principatu agit, cuius tacito iussu cæsus est Posthumius Agrip-
 centurionis cuiusdam ministerio. Nuncianti enim centu-
 tu, vt mos militiæ, factum esse quod imperasset, neque im-
 esse sese, & rationem facti reddendam apud senatum respõ-
 Quod postquam Sallustius Chrispus particeps secretorum
 imperit, metuens ne reus subderetur, iuxta periculoso, ficta
 vera promeret, monuit Liuiam, ne arcana demus, ne con-
 amicorum, ministeria militum vulgarentur, neue Tibe-
 vim principatus resolveret, cuncta ad senatum vocando: "
 conditionem esse imperandi, vt non aliter ratio constet; "
 in suæ reddantur. Sed & lib. 2. vb. de ficticio. Agrippa (is "
 Agrippæ seruus, Clemens nomine, qui Augusti audita Tiberij
 te, se pro domino gessit, varioque apud multos rumore cautus ani-
 so, Agrippæ nomen mentitus) is vinctus ad Tyberium do- mus.
 trahitur: & percontanti Imperatori, commodo Agrippa fa-
 s esset? fertur respondisse: quomodo tu Cæsar. vt ederet so-
 s, subigi non potuit: nec Tiberius de eo supplicium sumere
 am aulus, in secreta palatij parte iussit interfici, corpusque
 m auferri.

Arcana de
 mus impe-
 ratorij non
 detegenda.

Tiberij
 cautus ani-
 mus.

AD EMBLEMA 13.

Veron. in Caligula: Quo magis nullius non boni exempli
 fautor videretur, mulieri libertinæ octingenta donauit, quod
 cruciata grauissimis tormentis de scelere patroni reticuisset.
 Quas ob res inter reliquos honores decretus est ei clypeus
 reus, quem quotannis certo die collegia sacerdotum in ca-
 colium ferrent, Senatu prosequente, nobilibusque pueris ac
 bellis, carmine modulato, laudes virtutum eius canentibus.
 Aud Ammianū Marcellin. lib. 14. non tã nobilis, quàm cruen-
 narratur quæstio de iis crudelissimè agitata, qui in Con-
 antium nouas res moliri accusabantur. Inter cæteros emicuit
 Eusebii quidam nobilis, qui ita euisceratus est, vt cruciatibus
 membra deessent, implorans cælo iustitiam, toruum renidens
 indato pectore, mansit immobilis: nec se inculcare, nec quen-
 nam alium passus: & tandem nec confessus, nec confutatus,
 um abiecto consorte penam est morte multatus, ducebatur
 in tre

Honos tri-
 butus liber-
 tinæ in tor-
 mentis fide.

Eusebii
 cuiusdam
 conitans
 animus in
 tormentis.

intrepidus temporum iniquitati insultans, imitatus Zenonem illum veterem Stoicum, qui ut mentiretur quaedam, laceratus diutiùs, auulsam sedibus linguam suam cum cruento sputamine in oculos interrogantis Cyprij regis impegit, hæc Ammii. Cornelius verò tacitus lib. 15. Annal. quo loci de tormentis eorum agit, qui in Neronem putabantur coniurasse, de muliere quadam imperterriti & infracti animi sic: Interim Nero recordatus Volusij Proculi iudicio Epicharim atineri, ratusque muliebri corpus impar dolori, tormentis dilacerati iubet. At illam non verba, non ignes, non ira eò acrius torquentium ne à femina spernerentur, peruicere quin obiecta denegare. Postero die cum ad eosdem cruciatus retraheretur, gestamque sellæ, nam dissolutis membris nequibat insistere, vinclo fasciæ, quam pectori detraxerat, in modum laquei ad arcum sellæ restricto, indidit ceruicem, & corporis pondere connisa, tenent iam spiritum expressit. Clariore exemplo Libertina mulier in tanta necessitate alienos ac propè ignotos protegendo, cum ingenui & viri & equites Rom. senatoresque intacti tormentis carissima quæque suorum pignorum proderent.

Mulier infracti animi in tormentis.

AD EMBLEMA 14.

Statis de Chimæra hucusque, nisi me Lycophronis interpretis ut aliquid addere reuocaret. Ille itaque Pegasus pro equo fabuloso agnoscit, totiusque fabulæ seriem tractat eodem pene quo cæteri modò; sed subdit *ἀλλυγοῖσιν πῖον τῆς ποικίλης γένεως*, quæ ad nostrum hoc propositum nihil attinet. Addeat nunquam fuisse Pegasus equum: quia nullus se vnquam vidisse alatum equum sit testatus; at quia vir egregius Pegasus nauim conscendit, cuius alæ vela essent, locum factum esse fabulæ. Ad hæc Chimæram pro muliere ponit filiam Amisodan, Lyciæ præsidis, cuius fratres duo, Leo & Draco, qui cum Lycis ingressus occupassent, viatores; aliosque multos trucidassent. Quod autem concordēs essent, & vnâ in aliorum perniciem conspirantes, triëpipitem belluam illos plerique nominarunt, ut quia periti bello essent & insigni corporis præditi robore, ignem expirantem dixerunt. Hos Bellerophon vicit, iniecto faucibus plumbo, id est seruitutis freno. In priori parte Leo pugnabat, Draco in posteriore, at in medio Chimæra, eo quod esset infirmior: Alij ad hunc pene modum: Chimæram (vbi colitur

Pegasus equo alato nequid

Bellerophon Chimæram vicit.

ligitur

ex Homero) gentem fuisse bellicosam, quam Leoni esse
 nem dicebant. Hæ fuerunt Amazones, quæ à facie pugna-
 vaide strenuè & generosè, quas poëta cum Chimæra hoc
 capra confert, quia per præcipitia incederent caprarum in
 dum, & in præruptis locis habitarent.

AD EMBLEMA 15.

[*Emplorum idcirco ponitur ante fores*) Eruditè nõ minus quàm
 diligenter in suo copiæ cornu Pierius, leonis faciem illam
 prima visa est Ezechieli, initiandorum sacrorum admoni-
 nem nobis oblatam fuisse tradit: eamque à primis visam,
 à vita principum soleat totius populi consensus legem
 statuere. Ponuntur itaque ad valvas templorum, vel post-
 sustinendis, vel Hypethyris, aliquando etiam pronais lo-
 rum, vt Deum venerari primò meminerimus. Addit etiam in
 Taruisinæ cathedralis draconem alatum vnguibus leo-
 duorum comprimi: draconem retorto collo leonis pectus
 mordere: cuius emblematis eam esse sententiam docet: pra-
 quidem cogitationem cor incessere: fortem animum eam
 elidere: à læua leonem suo pectori subiicere appre-
 sum leuculum: generosum quippe animû seipsum vincere.

Leonis
 imago in
 valuis tem-
 plorum.

AD EMBLEMA 16.

Inter legendum sese obtulerunt exempla quædam illustria
 de credulitate, ex Ammiano Marcellino, primum quidem
 14. de Constantio sic habet. Arelate hyemem agens Con-
 stantius post theatrales ludos atque Circenses ambizioso edi-
 apparatu, ad diem v 1. Id. Octob. qui imperij eius annum
 cesimum terminabat, insolentia pondera grauius librans, si
 quid dubium deserebatur aut falsum, pro liquido accipiens &
 comperto, inter alia excarnificatum Geruntium Magnentianæ
 comitem partis exulari mærore multauit. Vtque ægrum cor-
 us quassari etiam leuibus solet offensis, ita animus eius an-
 gustus & tener, quicquid increpuisset, ad salutis suæ dispendiũ
 ultimum factum aut cogitatum, insontium cædibus fecit vi-
 ctorianam

Constan-
 tius credu-
 lus.

Para rex
Armenius
à Valente
oppressus.

etoriam luctuosam, & cæter. Idem libro 30. ubi narrat quibus do-
lis interceptus & oppressus est Para rex Armeniorum Valen-
tis iussu: qui quod accepisset eum sibi infestum, malique arti-
bus quibus facere & moliri, agenti in Armenia Traiano, rem-
que militarem curanti arcans litteris mandauit ut regem eum
quoquo modo de medio tolleret. Itaque illecebrois regem
Param insidiis primùm ambiit, ei Valentis litteras egregie in
eum voluntatis testes ostendit, modò sese conuiuã ei præbuit,
ad vltimum composita fraude ad prandium verecundius inui-
tauit. Qui nihil metuens mali, venit, concessoque loco honora-
tore discubuit. Cumque apponeretur exquisita cupedia, &
ædes pulsu neruorum, & articulado statilique sonitu resultanti-
am vino incalescente, ipso conuiuij domino, per simulatione
naturalis cuiusdam vrgentis egresso, gladium districtum inten-
rans, toruo lumine ferociens quidam immittitur barbarus,
asper, ex his quos Supras appellant, confossurus iuuenem, ne
exilire posset etiam tum præpeditum. Quo viso regulus forte
prominens vltra torum, expedito dolo allurgens, ut vitã omni
ratione defenderet, perforato pectore deformis procubuit vi-
ctima, ictibus multiplicatis fêdè concisa. Hocque figmento ne-
fariè decepta crudelitate inter epulas quæ reuerendæ sunt vel
in Euxino ponto, hospitali numine cõtueniente, peregrinus cruce-
niuarum horrore maximo disperforum. Libro verò vltimo, qui
est 31. de Valente. Illud ferri non poterat, quod cum legibus
lites omnes quæstiones committere veteres vellet, destinanti-
que velut lectis iudicibus negocia spectanda mandabat, nihil
agi contra libidinem suam patiebatur. iniuriosus alias & tra-
cundus, & criminantibus sine differentia veri vel falsi facili-
mè patens, que vitiorum labes etiam in his priuatis quodidua-
nitque rationibus impendio est formidanda. Seneca epistol.
3. non minus esse vitiosum credere omnibus, quàm nemini dis-
putat, eodem cum Hesiodi carmine sensu, *πίστευε νηὶ ἀμίκτου*
ἐπιστάν ἀνδράσιν. Si aliquem amicum putas esse, cui non tantum
habeas fidei, quàm tibi, vehementer erras, & verè amicizie
vim nondum tenes. Tu, omnia cum amico delibera, sed de ipso
priùs. Post amicitiam credendum est, ante amicitiam iudican-
dum. Diu cogita an tibi in amicitiam aliquis recipiendus sit:
cùm fieri placuerit, toto illum admitte pectore: tamque audè-
ter cum illo loquere, ac tecum. Quid est cur me coram illo non
putem solum? Quidam quæ tantum amicis committenda sunt,
obutit.

Valentis
omnia cre-
dulitas.

Seneca lo-
cus de cre-
dulitate.

quibus narratur, & in quolibet aures quicquid illos vrit, exorant: quidam etiam rursus charissimorum conscientiam re-
 mident, & si possent, nec sibi quidem credituri, interius pre-
 ceptat omne secretum, neutrum faciendum est. Vtrumque enim
 est, & omnibus credere & nulli. Citatur de credulitate
 de Menandri

Ὁ πρῶτος τὰς γυνῶνων δὲ πρὶν ἀνοῦσαι σαφῶς,

Ἄντ' ὅς πυνκρὸς ἐστὶ, πιστεύσας κακῶς.

Quicumque damnat, remque non planè audijt,

Est improbus vir, idèò quòd credit malè.

illud:

Μὴ πάντα πειρῶ πᾶσι πιστεύειν ἄλλ',

Credenda cunctis esse cuncta ne putes.

AD EMBLEMA 17.

Nescio an commodè huc conferam verba Senecæ, quæ mi-
 hi quidem certè videntur non aliena à Pythagoreis, de
 rebus in commentatione nostra hæctenus. Magnam vitæ par-
 tem elabi nihil agentibus: maiorem malè agentibus: totam,
 ad agentibus. Certè Annianus dissertationum Epicteti libro,
 sic est interpretatus his pene verbis, πῆ παρ' ἑβλῶ, vbi omisi
 modulationem: Quid reprehendi? num vt ingenuus? num vt ge-
 gerosus? Si quid autem eiusmodi deprehenderit, se ipsum in-
 terpat & obiurgat. Quid tua interfuit ista loqui? An mentiri
 non licebat? Philosophi enim asserunt, nihil prohibere quomi-
 nus mendacium efferatur. Tu itaque si nihil cures aliud, nisi vt
 recte de rebus iudices, vbi manè surrexeris, ita tecum loquere:
 Quid mihi deest ad tollendas animi perturbationes, quid ad
 tranquillitatem animi obtinendam?

[Quod didicisse gruum volitantum.] Quod de anseribus, Marcel-
 linus scribit, rostra sua lapillis occludere, Taurum mōtem aqui-
 lis abundantem, quas maximè timent, de gruibus malunt alij
 nostrum non est de hac lite pronunciare, vt qui anseres nun-
 quam ad passionem duxerimus, neque gruum ordines ita cu-
 nosè inspexerimus.

AD EMBLEMA 19.

Huius Emblematis character ductus videtur ex mimis aliquot vetustis, in quibus est Mineruæ simulachrum cum ingenti umbone sub qua est Noctua. Sunt & alij, quidam mimi, in quibus expressum est Palladis galeatum caput, à cuius altera parte noctua innititur prostrato carchesio: iuxta quadrigam cum Victoria, laurea circumducta cum baccis.

Garrula quo cornix.] Reiecta est cornix à Pallade, sicuti à Grecis accepimus, quod meditationum sit infesta peruvigilio, & mentis agitationem interpellet sua garrulitate, cuius ipsa signum gerit. Sic enim Græci *κρόσειν* dicunt de garrulis, ut cornicari Persius in Satyris. Sed & reperio cornicem in Palladis manu apud Peloponnesios vsitatum Hieroglyphicum, longe secus quàm Athenis, vbi cornices ad arcem Palladis, non aduolabant: cuius rei causam non à fabulis, sed ab ipsa natura petit Lucretius.

AD EMBLEMA 20.

Telum,
pro signo
velocita-
tis.

Telum seu sagittam pro signo velocitatis poni, non est recens itaque Armenij sagittam tigrim vocant per quandam verbi translationem, nam velocissimum animal tigris, & fluuius rapidissimus nominis eiusdem, qui ex Armenia defluit in Mesopotamiam.

Maturare.

De verbo, maturandi, quædam adduximus quantum quidam ad nostras notas videbantur conducere. Obiter istuc ex dialogo de Oratorib. qui tribuitur Tacito: Maturare huius libri editionem festino, ut dimissa priore cura nouæ cogitationi toto incumbam pectore. quo ex loco constat, verbum maturare, non semper ita striete sumi, ut à Gellio, Macrobio, aliis. Sed de verbo satis, nunc exempla à nobis prætermissa, resumamus. Tacitus in 2. historiar. vbi de Muciano agit, quem penè impetij socium habuit Vespasianus, maturitatem perbellè describit, & quidem paucis: Mucianus cum expedita manu, non lento in-
aere, ne contari videretur, neque tamen properans, gliscere
salamam ipso spatio sinebat, gnarus modicas vires sibi, & ma-
iora

Maturitas
Muciani.

ora credi de absentibus. Idem historicus lib. 4. eiusdem operis in duobus principibus confert cum maturitate, vel tardatione potius, celeritatem nimiam & præcipitem ad hunc modum: Dominianus, Mucianusque accingebatur dispari animo: ille spe ac uenta properus: hic moras nectens, queis flagrantem retinebat, ne ferocia ætatis, & prauis impulsoribus si exercitum inuasisset, paci belloque male consuleret.

Cunctationis pulcer est apud Ammianum locus initio 16. ubi Cunctatio. de Constantio: hinc & deinde nec itinera, nec flumina transire, posse sine insidiis putans, erat prouidus & cunctator; quod præcipuum bonum in magnis ductoribus, opem ferre solet exercitibus & salutem. Sic idem lib. 29. de Theodosia foileri duce sub Valente Imp. Diutius agens, ut antiquus ille cunctator, pro negotio consultabat, commentis potius & prudentia, quam periculosis congressibus, hostem pugnacem & impenetrabilem actu telorum, si fors copiam dedisset, oppressurus. Non mihi tempero quin exemplum nobile adiungam ex eodem historico, de duobus qui sub Gratiano Cesare ducibus meruerint, quos lubens ego confero cum Fabio Maximo, & Minutio, sic etiam Ammian. 31. lib. Nannieno negotium dedit virtutis fontem duci. Ei Mallobandem iunxit pari potestate collegam domesticorum comitem, regemque Francorum, virum bellicosum & fortem. Nannieno igitur secum reputante fortunæ casus uersatiles, ideoque cunctandum esse censente, Mallobandes autem pugnandi cupiditate raptatus, ut consueuerat ire in hostem, differendi impatiens angebatur.

AD EMBLEMA 22.

Typus Emblematis huius mihi ductus videtur ex Atticis Emblema-
tis ty pus. Pausaniæ lib. 1. ubi memorat simulachrum Mineruæ fuisse olim Athenis talari veste, cuius pectus obtegeret Medusæ caput eburneum, cum victoria cubitorum quatuor, & hasta in manu: ad pedes fuisse clypeum appositum: iuxtaque hastam obuolutum draconem.

Innuptas opus asseruare puellas.] Non est arx, neque possessio Difficilis
fæminæ
custodia. illa quæ tam difficulter asseruetur, quam fæmina, ait Alexis Comicus.

οὐκ ἔστιν ἔτε τᾶχος, οὔτε χρήματα,
οὔτ' ἄλλο δυσφύλακτον οὐδὲν ὡς γυνή.

Tibullus eleganter huius custodiae difficultatem expressit.

Hæc fecere malas, hinc clauem ianua sensit,

Et cepit custos liminis esse canis:

Sed precium si grande seras, custodia victa est,

Nec prohibent claues, & canis ipse tacet.

Quod mihi reuocat in memoriam Apollodori lepidos senarios quibus ait occludi fores præpagulis, sed nequaquam fabrum ianuam adeò clausam ac munitam reddidisse, quin ad eam pateat aditus feli & adultero. Eius poetæ hæc verba:

καὶ κλείει δ' ἠδύρα μοχλοῖς, ἀλλ' οὐδ' αἶς

Τετραὺν ἔχουρο οὕτως ἐπίνοιον δύραρ,

Δι' ἧς γαλῆν ἢ μοιχῆς οὐκ εἰσέρχεται.

AD EMBLEMA 23.

De diis
σίωνωσις
id est, eo-
dem tem-
plo cultis.

HIS quæ dixi de Diis σίωνωσις, velim adiungi argutam sanè & eruditam non minùs Ciceronis optationem ex 12. ad Attic. De Cæsare vicino scripseram ad te, quia cognoueram ex tuis litteris; eum σίωνωσιν Quirino mâlo, quàm Saluti. Tulliana hæc verba teneo, quibusuis non facilia intellectu: sententiã verò ænigmaticam interpretor. Optat itaque Cæsarem Iulium (qui extincto Pompeio Reip. veterem faciem immutat) Quirini σίωνωσιν, non tam vt eodem templo, iisdemque aris colatur Cæsar, atque Quirinus, quàm vt similiter pereat, deque medio tollatur Cæsar, quemadmodum olim Romulus ad captæ paludem aduocata concione. Virgilius Deos communes appellat eodem sensu, in vndecimo Æneidos:

In medioq; focos, & Dÿs communibus aras.

Exempla quædam attuli in superioribus, quibus adiungo quod nunc mihi occurrit, apud Ægyptenses Amorem atque fortunam eodem in delubro coli solitos, nempe ad eorum significandam mutabilitatem. Scribit Hesiodus in Helicone idem fuisse templum Musarum & Cupidinis, quod iis scilicet Amor comparatur. Et Phornutus ait Mercurium ducem Gratiarum cùmque iis adiungi, quod ratione quâdam gratificari oportet, non temerè, & in primis merentibus & dignis, nam qui est indignus, ad retributionem pigrior est & negligens.

Huic vsus olimi debitus.] Palladi oleam esse dicatam ex veterum commentariis didici: eandem castitati sacram, quæque humanis vsibus non pollueretur, imò quæ Deorum templis non accenderetur nisi consultò. Inter Græcos auctores plerique asse-

Olea Mi-
neruæ sa-
cra.

uerant

uerant oliuam ab impudicis confitam aut nō crescere, aut fructum non ferre, qua opinione imbuti, à castis tantum & virginibus inferi debere putant.

AD EMBLEMA 25.

Nostro quòd abusus munere.] Vini effecta quædam mala quidem adduximus, cum superiore commentatione adiūgo. Menandri celebratur illud: ὁ πολὺς ἀκρατὸς μίση' ἀναγκάζει φρονεῖν. Immoderatum metuin nos parum sapere cogit. Plato 2. legum, censet optimum fore, si quemadmodum Carthagenenses olim, miles in castris nunquam vinum gustet, sed toto expeditionis tempore aquam bibat: seruis nunquam permittatur; magistratus abstemij fiant, quandiu munere publico funguntur: iudices, iis que rebus præfunt publicis, vinum omninò non attingant, quo tempore causis & negotiis vacant. Ex Eripho Comico citantur hæc,

Quibus
vinum pro
hibitum.

Ἀέγος γὰρ ἐστ' ἀρχαῖοι, καὶ κακῶς ἔχωρ.

Οἶνον λέγουσι τοῖς γέρονται, ὃ πάταγ,

Πάθειν χορδαῖεν οὐ θέλοντας.

Innuat, iuxta verus verbum, certè verum, tantam esse vini vim vt senes vel nolentes saltare faciat.

Sumit cornua.] Cur Bacchus cornutus, deque primo vsu poculorum, qui è cornibus erant, quædam attigimus. Certè apud Xenophontem legimus Græcos non nisi corneis vsos poculis, & Nicandri interpretes non ignorarunt, cum nondum apud gentes vasa excogitata essent. Noster hic suo more, ad mores & philosophiam referre, quàm ad historiam maluit. Sumere verò cornua, pro insolenter se gerere & arrogantem se præbere, præter alios Ammian. Marcellinus vsurpauit initio lib. 20. vbi de Lupicino, quem Iulianus miserat ad Britannos tumultuantes: supercilia erigentem, vt cornua, inquit, &c.

Corneis vsi
poculis ve-
teres.

Sumere
cornua.

Hinc sapit hinc.] Apud Euripidem Bacchi verba sunt interitum minitantis Pentheo, à quo se contemni senserat: Agnosce Dionysum filium Iouis, qui si eius auctoritatem spectes, Deus est vehementissimus: idemque hominibus mitissimus: id est, γνῶσται δὲ τὸν Διὸς Διόνυσον, ἐς πέρουιν ἐν δεδαί διὸς δαύτρα-
τῶ, ἀνδρόποισι δ' ἠπιότατ. quod dictum est pro moribus vtentiū: qui enim sapiunt, eo moderatè vtuntur: qui se-
cus, furorem Bacchi suo non leui malo experiuntur. Et id

Modus vi-
ni, eiusque

explicant duo verba, *χάρμα ἢ ἄχθος*, ex versu Theocriti à nobis adducto : quorum prioris à Marone vis explicatur ad finem 1. *Aeneid.* vbi dicitur, *Latitiae Bacchus dator*, vt Hesiod. 2. *Operu*, *δάρμα Διονύσου πολυγυθίου* : Horatius. Ode 14. 2.

— *mero*

Tinget pauimentum superbo

Pontificum potiore cœnis.

Tristi autem homini & mæsto Plautus bibendum monet, vt bilem diluat, & M. Tullius 3. disputatione Tuscul. calicem nulli impigendum esse dicit nescio cui, vt plorate desinat. Hæc quidem de altero verbo, *χάρμα* : alterum verò *ἄχθος* nempe dicitur de anxietate animi deque mæstitia, est enim compertum eos qui meraco vtuntur, fieri melancholicos, & obliuiosos, atque interdum furiosos. Virgilius:

*Bacchus & ad culpam causas dedit, ille furentes
Centaurus leto domuit, Rhœcimque, Pholimque
Et magno Hyleum Labyrinthis craterem minantem.*

Mercurio non vino, sed lacte sacrificabatur.

Qui vino abstinuerunt.

Cæterum quod vinum linguam impediatur, balbutiẽmque inducat, Romæ olim Mercurio non vino, sed lacte sacrificabatur, quo volebant intelligere ipsam faciendã quasi lacteam dulcedinem minimẽque impeditam: quod ipsum vbiuis, sed in vico quem sobrium nuncupabant fieri solemne fuit.

Sed nunc me doceas.] Per multi è veteribus vino in totum abstinuerunt, sed in primis Ægyptij sacerdotes, qui indẽ reges fuerunt. Reperio tamen vfos fuisse vino in deorum cæremoniis vt tradit Hecataeus, non rem quidem gratam Diis cælestibus oblaturis, sed gigantum cruorem, qui in Deos pugnaissent propinaturi, sibi enim persuaserant vitẽ ex fulõ in terram gigantum sanguine primum pullulasse, vnde & amentiam & furorẽ inesse vino credebant. Primum Psammeticus Rex Ægyptius mensis vinum adhibuit, sed certa mensura. Quo pertinet illud Hesiodi, *τρὶς ὕδατος προχέει, τέτταρτον ἕξει οἶνον.*

Tres miscet aquæ partes, sit quarta Lyai.

Tigrides cur Bacchi currui iungatur.

Hac ego putem rationẽ Tigrides Bacchi currui iunctas à veteribus, vt indicarent moderatum vini vsum ferocientis animi seuitiam cohibere. Sic enim Zeno Citticus hilarior in conuiuio factus, quàm vt eius natura ferret, seuera illa quidem & philosophica, eius rei causam querentibus dixit, Lupinum quãquam amarum, aqua tamen maceratum dulcescere. Sed placet Eubuli comici legem coniualem huc apponere: hic loquitur Bacchus vt *συμμοισιάρχεις*:

Τρεῖς γὰρ μένοις κρατῆρας ἑγκραυνύω
 Τοῖς ἐν φρονούσι τον μὲν ὑγιείας ἔνα
 Οὐν πρῶτον ἰκπινοῦσι, τὸν δὲ δεύτερον.
 Ἐρῶτος, ἰδονῆς τε, τὸ τρίτον δ' ὕπνου.
 Οὐν εἰσπόντες δὲ σόφοι κικληκλίσι
 Οἶμα δὲ βραδείφοις ὁ δὲ τεταρτος οὐκίτι
 Ἡμετερος ἐστ' ἀλλ' ὕβρειος, ὁ δὲ πέμπτος, βοῆς.
 Ἐκτος δὲ μανίας ὥστε ἢ βάλκειν ποιῆν.
 Πόλυν γὰρ εἰς ἐν μικρὸν ἀγγεῖον χυθῆς
 Ὑποσκιδίσει ῥᾶσ' αὖ τοῖς πεπωκότας.

*Tres solum ego calices viris sapientibus
 Propino, sanitatis unum quem ebibunt
 Primum: est amoris & voluptatis dehinc:
 At tertium somni, quem ut hauserint viri
 Nomen qui habent prudentum, in edes illico
 Suas redibunt: non enim quartus calix
 Noster, sed est proteruis, clamoris est
 Quintus: furoris sextus & pugnas ciet.
 In paruum enim vas quando largum infunditur
 Supplantat ipsum sepe potorem merum.*

Ultra alacer sed mox ebrius, inde furit.] Historiarum monimētis
 roditum accepimus Cleomenem Spartanum apud Scythas
 vino in insaniam versum, quod cum eis voluisset contendere
 largiore vini portione. Huc referrem proverbiū, Nemo cātat
 sobrius, nisi esset omnium in ore, viniq̄ue eius tenerēt vel medi-
 doctriter eruditi. Certē ut quæ supra sunt à me adnotata hoc
 qualicumque auctario locupletem, reperio Thracibus in more
 positum fuisse in conuiuīis præliari, seque inuicem vulneribus
 deformare, teste Marcellino Ammiano. Quæ vero adduximus
 de Thrace Lycurgo lumen capient ab epigrammatario Græco
 anonymo: cuius hoc carmen, ex lib. I. ἀνθολογίας.

Thracum
mos bar-
barus.

Thrax Ly-
curgus vi-
tes secuit,

Τῆς ποτ' ἀκιδέσως οἶνοσ τὸν ῥῶνον ἡμερα καβάκχου
 Ἀνὴρ ἀμπελίνου κλήματος ἐξίταλιν.
 Χάλιμα δὲ σφραδῆς, χαμάδις βάλκει, ἡς αὐ' ὀδίταις
 Εἰν ἡσοι κλίσις ἡμιδαῖς σὺβάλορ.
 Εἰν δὲ δῖονσος ἀνάσσει δὲ δια Λυκοῦργω
 Ὅτι μιν κίφου κίφου ἰσθίσαν σφρασιδῶν.
 Τῶν δὲ γὰρ τὸ τάχα τις δια πωματος ἢ πρεσ ἀοιδῶ
 ἡλυθεν, γοερὸν κίθε δὲ ἰσχελῶσιν.

Querit poëta qua ratione quis ad eò inconsideratè vnam vim
 alticem immaturam Bacchi ex vitis palmite absciderit: labia

autem constrictus (sic enim quæ sunt immatura , sunt eadem acerba proindeq; labra hebetant, & constringunt) humi proiecit, adeo vt esset viatoribus semicomestum putamen. Imprecatur itaq; illi Dionysum hostem, sicuti olim fuit Lycurgo , quod ipsam crescentem extinxerit lætitiā : (is est Lycurgus Thrac, qui quod vites abscindi curasset, dicitur à Baccho hostili odio persecutus, vt est apud Higinum:) Nam hunc fortè per polum, aut ad cantum venisset, aut curæ luctuosæ solutionem habuisset. Si quis carmine idem malit, huc appono:

Quis temerè hanc vnam tenero de corpore matris

Ausurus vana est dissecuisse manus:

Semesamque via media proiecit, acerbis

Quod tristi sensu strinxerint ora sapor?

Infestus sit Bacchus ei, velut ante Lycurgo,

Vt qui nascentem sustulit Amphrosynem.

Hanc qui libasset quondam, vel ludere versu,

Vel poterat cura soluere corda graui.

Cui poëtæ non bene sano respondit vir multiscius Pierius Valerianus, hoc limato hexasticho:

Καὶν ὁ ἀριστύσας ἢ ἐνοτρήσον ἑμφρανα μισῶν,

Ὡς βάλε τὸ σκῆλαρον ἡμιδαῖς Χαμάδις.

Χλῆματα τ' ἱξίταμιν ἡδλοῖς θλασσοῖς ἀπὸ ρίψης,

Ὡς τῶ ἀξιδόμιναν ἰσβισιν ἀφροσύνας,

Τούδε τις ἐνοθαρῆς διὰ πώματ' ἢ πρὸς ἄρνα

Ἡλυθ' αὐτὸν ἢ αὐτῆ τάχα λελυθε πρίπωρ.

Macte animis quisquis vinum hoc iminite perosus,

Allisit putri vile putamen humo,

Ramosque & plantam totam ab radice recidit,

Atque ita gliscentem sustulit Aphrosynem.

Namque aliquis poto hoc vino grauis isset ad arma,

Aut decoris poterat non meminisse sui.

Huc pertinet historia quam Hyginus retulit de Icario à pastoribus interfecto , qui vinum sibi à Baccho datum cum iisdem dedisset , eoque facti ebrij concidissent , & sibi venenum propinatum fuisse putassent ; eum fistibus interfecerunt. Repertio apud Tranquillum in Domitiano , edixisse Imperatorem ne quis in Italia nouellaret : quod enim summam quandam vini vbertatem, frumenti verò inopiam videret, existimans nimio vinearum studio arua negligi, cohibuit nimiam hominum circa vites vel curam, vel libidinem. Iussit etiam vineta in provinciis succidi , relicta ibi plurimum parte dimidia. Et hæc ferè ille.

... Sed Philostratus in Appollonij vita, causam eam disertè
 tradit quam supra posui, nimium eduli causam eam fuisse quod
 in Asia præcipue homines vino nimium indulgentes seditio-
 nes excitarent.

AD EMBLEMA 16.

DE Glaucò quædam commentatus est ad Cassandram Ly-
 cophronis Isacius Grammaticus, iis omnino similia quæ
 præsertim sunt à nobis allata. Quia verò ad finem huius Emblematis
 ingenuè sum factus hæere me in verbo Polydes, nescio an
 mihi videor nactus huius scrupuli tollendi rationem, perlecto
 Isaci commentario, quo loco ait Glaucò vitam restitutam à
 Polyido vate (in cuius vocis locum, suffecit Polybidem Alcia-
 vate nisi me coniectura fallit). Glaucus, inquit ille, murem per-
 cussit, cum cecidisset in cadum melle plenum, exanimatus
 est. Huic vitam restitutam ferunt à vate quodam Polyido, Ce-
 rami filio, qui eum casum antè prædixerat. Nam cum Minos si-
 lum quæreret, accepit oraculum, id intellecturum se, & ei vi-
 tam ademptam restitutum iri ab eo qui diceret, cui similis es-
 set vacca Minois, quæ in agris pascebatur. Dixit Polyidus illam
 similem esse rubi fructui. Quo dato responso, Minois vate de-
 cecit, & vbinam Glaucus esset coëgit dicere: ille vaticinandi
 arte dixit in cado suffocatum. Hoc itaque reperto mortuo, in-
 clusus est Polyidus vna cum Glaucò, vt ei vitam restitueret.
 Carterùm viso dracone ad cadaver Glauci accedente, vitæ tæ-
 dio Polyidus in eum irruit, vt ab eo interfici se pateretur, sed
 contrà euenit, nam casu illum percussit exanimavit. Sed sta-
 tim draco alius accessit, & herbam quandam admouit draconi
 mortuo, cuius herbæ vi, illum excitavit. Id diligenter Polyidus
 obseruavit, herbæque eadem arrepta & mortuo Glaucò admo-
 ra, illum viuis restituit. Idem narratur à Clearcho Solensi Vita-
 rum septimo libro.

Glaucò vt-
 ra restituta
 à Polyido
 vate.

AD EMBLEMA 27.

Continet & cubitum.] Cubitus hic ingeniosè accipi non in si-
 gnificatione primatiæ, pro cubito manus, sed pro vna, sex
 cubitus pro men-
 sura.

palmorum mēſura, tum primū animaduerti, cum aliud agens
 incidi in Iulium Pollucem qui pro eodem accipi πῆχυς ἢ ἰσχυρὸς
 ἢ ἰσχυρὸς, i. cubitum & vnam. Non patiar hīc de differentiis vna-
 rum, & cubitorum apud auctores controuerſis aliquid commi-
 ſceri, ſed ad rem dico πῆχυς à ſimilitudine cubiti, cum ad re-
 ctos angulos brachium ſectitur, accipi pro inſtrumēto Archi-
 tectorum, quòd ex regulis duabus ad angulum rectū coagmen-
 tatis, conficitur, γυόμενα Græci nominant, vt Latini normam.
 Quam eſſe veriſſimam carminis Græci (ἡ νόμισις πῆχυς κατ' ἔχον)
 & huius noſtri Emblematis ſententiam philologi omnes fa-
 cilè indicabunt. Cæterū qui cubitum duobus conſtare pal-
 mis dicunt, digitos omninò quatuor & viginti commemorant.
 dicunt enim cubiti ſpatium id eſſe quod ab extremis vnguibus
 in medium brachij angulum portenſum eſt, illud quidem ſe-
 ſquipedale. Pictores cubitum quartam corporis humani par-
 tem volunt eſſe. Didici etiam ab Architectis regium cubitum
 (id mēſuræ nomen) maiorem communi tribus digitis.

Ne malè quid facias.] Huc Menander facit,

Αἰσχρὸν δὲ μὲν εἶναι τὸ ἀρετῆς, μὲν δὲ μὲν εἶναι.

Idem,

Ἐργὸν πρὸς τὸν ἄλλον ἔχει ἡ δόξα τοῦ ἔχει.

Ait nihil faciendum, nempe diſcendum quod turpe fiet : neque
 occupandum manum in factis improbis.

AD EMBLEMA 28.

Historiam de armis Achillis lubens è Quinto Calabro, qui
 Paralipomena ſcripſit ad Homericam Iliada, mutuatus
 eſſem, niſi me aliò properantem breuitas reuocata eſſet. Sen-
 tentiam verò Alciatini carminis cum hoc Menandri monofli-
 cho comparo.

Omnia tē-
 pus aperit.

Ἄγει δὲ πρὸς τὸν ἀληθεῖν χρόνον.

Tempus in lucem tandem veritatem trahit.

Viri excel-
 lentes nul-
 lo in hono-
 re quandiu
 vixerunt,
 habiti.

Sed occurrit interea Senecæ cordatus ſermo ex Epift. 80. Vbi
 de virtute, quæ ſuos honores ſuumque pretium non obtinet,
 niſi apud poſteros diſputat: Quandiu, inquit, videbatur, furete
 Democritus: vix recepit Sociatem fama? Quandiu Catonem
 ciuitas ignorauit, reſpuit, nec intellexerit, niſi cum perdidit.
 Rutilij innocentiæ, ac virtus lateret, niſi accepiffet iniuriā: dum
 violatur, effulſit. Numquid non ſorti ſuæ gratias agit, & exi-
 lium

am suum complexus est? De his loquor, quos illustravit for-
 ma, dum vexat. Quam multorum profectus in notitiam eua-
 re post ipsos? quam multos fama non excepit, sed eruit? Nulla
 omnis latet, & latuisse non ipsius est damnum. veniet qui con-
 tam & seculi sui malignitate compressam dies publicet, pau-
 natus est qui populum ætatis suæ cogitat. Multa annorum
 illa, multa populorum superuenient. Ad illa respice, etiam
 omnibus tecum viuentibus silentium liuor indixerit, venient
 si sine offensa, sine gratia iudicent. Et hæc quidem Senecæ
 ma de veritate iniuria vel ignauia hominum quodam occlu-
 tempore, sed tandem tamen suum decus obtinente. De iu-
 ma verò numinis certissima initio lib. 1. in Rufinum Claudi-
 us, quo loco prouidentiam diuinam fatetur ex eo quod tan-
 tem Rufinus sceleris pœnas dignissimas tulisset: Cic. pro Sex-
 ta: hunc ego nedum repudiarem? qui ita florens fuit, vt ve-
 tar, ne quis nre studio gloriæ putet idcirco exisse, vt ita redi-
 em. Vid. comment. Manutij fol. 139. b.

*Absulit hunc tandem Rufini pena tumultum,
 Absoluitque Deos, tam non ad culmina rerum
 huius creuisse queor: tolluntur in altum
 lapsu grauiore ruant.*

AD EMBLEMA 29.

Pigraphen huius Emblematis, etiam ferocissimos doma- Typus
 ti, videtur mutuatus Alciatus è primo Annalium Corne- Emblematis.
 Taciti, vbi facta Augusti præclara paucis complectitur, de-
 mutatione Reipub. Rom. agit:posito Trium-viri nomine,
 onisulem se ferens: vbi militem donis, populum annona, cun-
 os ocij dulcedine pellexit: insurgere paulatim, munia senatus,
 agistratum legum in se trahere, nullo aduersante: cum fero-
 tumi per acies, aut proscriptione cecidissent.

Iniunxitque Leones.] Præter ea quæ de iunctis Leonibus addu-
 sunt à nobis superiore commentario, legimus apud Plutar-
 um hanc pompam non fuisse tum primùm ab Antonio vsur-
 am: constat enim iam olim Annoni Duci Carthaginensium
 le cessisse, quod Leone pro iumento vsus fuerit ad ferendas
 etnas, pulsūque in exilium eo nomine, quia id tyranni-
 ma portendere videretur. Quod obiter mihi reuocat in me-

Annon
 Leone
 vsus pro
 iumento.

Bacchi cur-
rus tra-
ctus à tigris-
bus.

Leones ma-
gnæ Deæ
currum ve-
hentes.

moriâ hieroglyphicum EMOLLITAE FEROCIAE vbi Bacchus curru trahitur à tigris: cuius animalis effigies indomitam & efferatam læuitiam arguit; sed ad rem. In Antiochi mimo videre est Leonem ferè humi procumbentem, & superuolantem noctuam: quo significatur vires cedere sapientiæ. Leo enim roboris habet hieroglyphicum: noctua verò Mineruæ. Referrem & Leones subiici magnæ Deæ vehiculo fuisse solitos, eòsque solis trahere currum, sed hæc non sunt huius classis. Certè in Faustinae veteri mimo Cybele turrata fellæ Leoninæ insidet, quæ orbem intra manum & genu teneat, cum inscriptione, MATRIMAGNÆ. Reperio apud Herodianum in vita Scueri, Iulianum Elefantos quos habebat ad pompam institutos, conatum assuefacere vt fessorem paterentur: quod & ab aliis tentatum non rarò accepimus. Sed de Antonij Leonibus iam satis, si tamen admonuero id ostentum à Cicerone ipsemet præmissum, Epistolis ad Attic. Tu Antonij Leones pertimescas, caue: nihil est illo homine iucundius, &c.

AD EMBLEMA 30.

NOscopulus περι σχεδῶν: πέλαιργός, ἴωον, ἀφ' οὗ ἀντιπυλαργό-
σι, ἐπὶ τῶν ἐπιταρμίνων Χάρις, ἐφ' ᾧ δὴ ἐπαδοῦ, καὶ ἀντι-
δοῦτων, διὰ τὴν τῶν πέλαιργῶν πρὸς τοὺς ἐαυτῶν πατέρας, διγυμ-
σκουσι, κηδεμονίαν καὶ ἀντιδοσιν τῆς γεννήσεως αὐτῶν καὶ ἀνατροφῆς.

AD EMBLEMA 31.

Ignis & a-
qua inthu-
ribulo &
phiala.

APud Ægyptios per ignem, & aquam, vt quæ continen-
tur turibulo & phiala, maculas, labesque deterfas elutasque
optimè didicimus significari. Apud quasdam gætes suffitio erat
in vsu, qua qui prolequebantur funus, quia polluti haberentur,
aqua sparsi solebant ignem supergredi, vt qui sibi persuaderent
purgationem ita fieri. In aqua puritatem hanc intellexit Catu-
lus, cum ait:

Aut quilibet qui puriter lauit dentes.

Puras atque habuisse manus,] Verba Iustini quæ integra re-
periuntur in primo Codicis, titulo de mandatis principum, huc

ad

liberibam, digna quidem illa quæ litteris aureis passim con-
 ferrentur: Δαίτῳ ἡμῶν σε καθαρός παραλαμβάνειν τα πῶ ἀρχῶν, καὶ καὶ ἀπάσης χάρις, πρὸς τῶν ἄλλων ἀπάντων καθαρός φυλάττειν χάρις.
 ὅτι καὶ ἡμῶν καὶ τῶ νόμῳ τὰς χάρις, καὶ μηδένος ἀπίσθαι κέρδους,
 καὶ μίσην, μῆτι ἐλάτῳ, ἀλλ' ἀρκίῶσαι μόνοις τῶς παρὰ τῶ
 ἡμεῖς σοι χοριγῶν μῆτις. ἢ διὰ τι σωτῆ διὰ τι τῶν περὶ σε καθα-
 ροῦ τῶς παρὰ τοῦ θεοῦ φυλάττειν τὸ δίκαιον. Oportet igitur te pu-
 bulscipientem hoc administrationis minus, procul ab om-
 ni largitione, præ aliis omnibus mundas seruare Deo nobis-
 que & legi manus, nullumque lucrum contingere, neque ma-
 nus neque minus, neque captiosum quiddam contra subiectos
 facere negociando, sed contentum esse solis à fisco tibi mini-
 stratis, & tam per te, quam per eos qui circa te sunt, purum
 seruare ius, Suetonius in Tito ait, Pontificatum ma-
 ximum ideò se professus accipere, vt puras seruaret manus, fi-
 dem præstitit.

AD EMBLEMA 32.

Bene nummati.] Horatius 1. epist.

At bene nummatum decorat suadela, Venusque.

Cicero 2. in Rullum: non minus bene nummatus, quàm egre-
 giè capillatus. Ammian. Marcellin. lib. 14. Si ad aliquem bene
 nummatum, tumentemque oculis honestus aduena salutatum
 introiris.

AD EMBLEMA 33.

Antipatri extat epigramma certè nobile in Platonis, di-
 uini hominis tumulum, cuius animam ad sepulchrum è
 celo allapsam in speciem aquilæ dicit:

Ἄετι, τῶν τῆ βίβηκας ἵπερ τὸ φρον, ἢ τινός, εἰπέ
 Ἄστῆρ ἔννευτα δῖον δίκου ἀποσκοπίης,
 Ψυχῆς εἰμι πλάτων, ἀπὸ πλάτωνος εἰς ἄλκυον
 Ἐἰκὼν, σῶμα λέγει γηγενῆς ἀτδὶς ἔχει

Cur aquila ad tumulum hunc volitas dic: nunquid ab astris

Hic habitare Deum fortè aliquem intuisa es?

*Imò anima extincti sum diua Platonis, Olympum
Quæ colo, sed corpus terrigenum Attica habet.*

AD EMBLEMA 34.

ET nimium felix sepe timenda fuit.] Alexidis hoc laudatur:

Καὶ δύτυχῆτις, ἡ δὲ δαίμων, προσδῆκῶν

Ἄ εἰ τι δεῖ, ἡγεῖ μὴ τι πῖσθῆεν τύχη.

Fortuna quamuis sit tibi prosperrima

Semper aliquid timeto, diffidens ei.

Illicitis absque tenere manus] Anacharsis Scytha eo gestu reper-
tus est apud Solonem dormiens, vt altera manu pudenda, alte-
ra os obsignaret, continentia & silentij signa exprimens. Duo
enim sunt in homine membra, quæ non nisi admodum difficul-
ter edomari possunt, lingua nempe & genitalia. Itaque quod
Anacharsis toto ætatis suæ tempore belium voluptatibus indi-
xerit, statuis eius inscriptum fuisse legimus, *γλώσσῃς ἡγεῖ χερσῖν,
ἡ δὲ αἰ δάκτυλῳ κρύπτει*. Quare cum sacerdotes Ægyptij frænum li-
bidinibus imponendum esse suaderent, viri genitale manu co-
hibitum & repressum pingebant. Referrem quæ de Alexædi
Macedonis continentia ab historicis memorantur, qui nuptam
mulierem attingere, neque Darij filias captiuas videre sustinuit
sed hæc sunt in ore omnium.

Conti-
nentia ge-
nitus.

Sic se continet à grauidis.] Huc pertinet egregium Aristotelis
verbum *ἀτιμαχία* de tauro dictum, qui seorsum à vaccarum
consortio & grege pascitur, id est, abarmentatur. Quæ lauda-
tur hic continentia, fuit in Druso, qui se vxori seruauit inte-
grum, quandiu versatus est in expeditione Germanica. Et Pe-
llicenus Niger ignarus rei Venereæ fuisse dicitur, nisi quædam
liberis procreandis impenderetur. Claudian. 2. de laudibus Sti-
liconis quo loci laudat pudicitiam Theodosij:

Hinc fuit vt primos in coniuge disceret ignes,

Ordinæque virum non luxuriante iuuenta,

Sed cum lege thori casto cum fœdere vellet.

Ἄ τιμα-
χία.

AD EMBLEMA 35.

Flavius Vopiscus in Saturnino de Gallia nescio quid tale
scripsit: Saturninus, ait ille, oriundus fuit Gallis ex gente
omnium

animum inquietissimis & auida semper vel faciendi principis
auxilij.

Obtrudere palpum] Grauiſſimam offeſam tulit Veſpaſianus,
ad Neroni cantanti aut diſcederet aut obdormiſceret, vt eſt
quod Sueton. in Veſpaſiano.

Regia quam morem.] Tacitus lib. i. Hiſtoriarum, in oratione
ſua Piſonem Licinianum adoptantis : Irrumpet adulatione Adulatio
aditiuæ peſſimum veri affectus venenum. Suadere principi in aulis
ad oportet, multi laboris. Hæc ille. Marcellinus verò Am- principum
manus paſſim de aſſentatoribus Conſtantij Imperatoris, Iulia-
virtuti laudique detrahentibus, ſed maximè ad finem lib. 16.
ſcribit : His tot ac talibus proſpero peractis euentu, in pa-
tro Conſtantij quidam Iulianum culpantes, vt princeps ipſe Adulatores
lectaretur, Victorium ſiue Victorinum ideò nominabant, Conſtantij.
ad verecundè referens quoties imperaret, ſuperatos iudi-
cat ſæpe Germanos. Interque exaggerationem inanium lau-
am, oſtentionemque apertè luculentium, inflabant ex uſu
peratorem ſuoſte ingenio nimium, quicquid per omnem
ære ambitum agebatur, felicibus auſpiciis eius aſſignantes.
ocirca magniloquentia elatus adulatorum, tunc & deinde
ictis propoſitis, arroganter ſatis multa mentiebatur, ſe ſolum
in geſtis non aſſuiſſet, & dimicaſſe & viciſſe, & ſupplices re-
gentium erexiſſe aliquoties ſcribens : & ſi, verbi gratia, eo
gente tunc in Italia dux quidam egiſſet fortiter contra Per-
& cæt.

AD EMBLEMA 36.

Huius Emblematis primarius typus mihi videtur, niſi con- Emblema-
iectura fallor, petitus è Quintio auctore Græco, qui edi- tis proto-
tum quendam locum & admodum aſperum, difficilèmq; aſ- typus.
ſenſu tradit, cuius in ſummitate palma conſurgat, illicque
virtus inſideat, nimirum ex montis aſperitate varios & diffi-
ciles labores: ex palma verò temporis diuturnitatem intelligens.
Nullus enim eſt qui virtutem aliquam poſſit aſſequi niſi multis
laboribus diuque perpeſſis. At temporis diuturnitas nullo ſigno
figurari melius poteſt, quàm id quod anni & menſis habetur
ſymbolum. Huc facit illud Quintiliani : Deſinit in aduerſa niti
qui peruenit ad ſummum, ſcandenti circa ima, labor eſt.

Mentis

Patientiæ
constantiæ
que præ-
mium.

Mentis qui constantis erit.] Seneca 2. de ira: Mille sunt in quibus
pertinacia omne impedimentum transcendat, ostenditque ni-
hil esse difficile, cuius sibi ipsa mens patientiam indixerit. Et
deinde: Nos non aduocabimus patientiam, quas tantum præ-
mium expectat?

AD EMBLEMA 37.

Typus Em-
blematis.

Cornelius Tacitus extremo de moribus Germanorum
Fennos ita describit, Fennis mera feritas, fœda pauper-
tas: non arma, non equi, non penates. Victui herba, vesti-
tui pelles, cubile humus. Sola in sagittis spes, quas inopia
ferri ossibus asperant. Idemque venatus viros pariter ac femi-
nas alit. Passim enim comitantur, partemque præda perunt.
Nec aliud infantibus ferarum imbriumque suffugium, quam
vt in aliquo ramorum nexu contegantur. Huc redeunt iuue-
nes, hoc lenum receptaculum. Id beatus arbitrantur, quam in-
gemere agris, il laborare domibus, suas alienasque fortunas spe
metuque versare. Securi aduersus homines, securi aduersus
Deos. Hæc Tacit. Quibus ex verbis facile colligo ab Alciati
sumptum emblematis exemplar. Eadem penè descriptio exat
accollarum ad Nilum apud Ammian. Marcell. lib. 14. non longè
à principio.

Vrere, ver-
bum.

Vitis perpetuo gelu.] Locus Pompeij Festi, vbi pruinam deriuat
a perurendo, quia virgulta & fruges perurat, suppeditauit etiam
mihi, curæ, verbum, quod à cor vrendo deflectunt, & illud En-
nianum:

— *Curamue leuaffo,*
Que nunc te coquit. —

Ammianus Marcellinus initio ferè libri 17. accipit vt hic
noster: Et quoniam aëris vrente sæuitia, cum discriminibus vli-
timis laborabatur. At *υραγοποιος* sæpe reperias, vt apud poë-
tam, aliòsque non rarò: qualia sunt hæc.

— *Vritur infelix Dido, totaque vagatur*
Vrbe furens. — & *Vrit atrox Iuno.*

Suetonius in Tiberio: Vrebant insuper anxiam mentem
varia vndique conuicia. Seneca epist. 3. Quidam obuiis nar-
rans, & in quilibet aures, quicquid illos vrit, exonerant.
Marcellinus libro 20. perfugæ vrebant Iuliani virtutes, quas
per

per ora gentium diuersarum fama celebrior effundebat. Idem ad finem eiusdem libri Super his vrebat eius anxiam mentem quod velut patefacta ianua diuitis domus, irritus propositi reuerteretur, loquitur de Constantio ab expeditione Persica incassum reuertente. Lib. 2 2. vbi de Iuliano bellum in Persas meditante: vrebatur bellandi gemino desiderio.

AD EMBLEMA 39.

Cum iis quæ adduxi è Cornelio Tacito locis velim addi hæc ex eodem lib. 2. histor. Cæturionem Sisenem, dextras concordia insignia, Syriaci exercitus nomine ad Prætoria-
 nos ferentem, variis artibus aggressus est. Dextras hinc pro
 quodam vsitato fidei symbolo depicto in auro, argentoue aut
 alio quouis metallo accipi non repugno, quo sensu hinc locus
 Taciti sumitur libro historiarum primo, vbi de initio
 principatus Vitellij: Miserat (ait) ciuitas Lingonum vetere in-
 tituto dona legionibus, dextras hospitij insigne. In permultis
 veteribus numis duæ manus iunctæ ostenduntur, additis inscrip-
 tiones, FIDES EXERCITVVM: nonnumquam etiam,
 FIDES ROMANORVM.

Fortasse huc pertinet illud Pythagoræ, Ne cuius dextram porrexeris, ne scilicet quempiam temere in interiorum nostram amicitiam admittamus. Et verò poëta nullius antiquitatis ignarus, Ex dextra fidesque, ait nimirum fædus concordiam per dextram significari. Viderat hoc longè antè Xenophon lib. 1. de institutione Cyri. *καὶ Ὑρκανίου, οἷς τοὺς ὄρνους καὶ τὰς δεξιὰς ἔδωκε, ἐπεδύσω.* Scholiastes Aristophanis hunc morem attingit, *ἔθος ἔστι πύθειν καὶ σπυρίνου βιβύαις τὰς δεξιὰς δίδιναι ἀλλήλοις.* Mos ille solemnissimus olim fuit apud Parthos, vt qui dextris complexis, tamquam diis præsentibus & arbitris, pacta sancirent. Idem Medi obseruerunt & Persæ, qui dextræ fideique pignore confirmabant, si quid ratum esse velent. Id vno verbo Græci eleganter dicunt, *δεξιῶσθαι.*

AD EMBLEMA 41.

Imperato-
ris & mili-
tis muera.

DE consilio deque viribus ad res maximas vnà gerendas coniunctis, adduxi nonnulla, sed addo isthæc ex declamatione Quintilianii 3 17. Inter præcipuas vires est, Imperatorem non pugnare aliquando. Sic extrahitur hostis: sic imperus subitos partis aduersæ mora frangit: sic interclusos commeatibus, in deditiōe venire, fame cogimus. Itaque herclè legimus militem robustum, legimus iuuenem: Imperatorem facimus senem. In illis enim vis corporum, & manus sola spectatur: in his, consilium, & ratio, quæ bona precedentis ætatis, in locum virium subeunt. Ipsum præterea nomen Imperatoris satis significat, non exigere, manum ipsius. Imperator enim debet præcipere.

AD EMBLEMA 42.

Mare pro
tumultu.

O *Cæanus quamvis.*] Obseruavi non rarò apud auctores literatos, vitæ huius nostræ perturbationes, tumultus, clades, marinis fluctibus comparari, vt apud Græcos & Latinos sæpe, in sacris verò libris sæpissimè. Sic poëta,

Dilunio ex illo tot vasta per æquora vecti.

Idem nubem belli dixit alio quodam loco. Si quis autem causam requirat cur aqua pro vehementioribus ætumnis accipiantur, prompta ratio est, quia pericula, casusque reliqui corpus soleant ex una parte aliqua labefactare: sed aqua vniuerso statim circumfusa corpori, ipsum obruit, eique sese tuendi consilium omne adimit.

AD EMBLEMA 43.

DE eo regum cōuentu quem attigi supra, existit epigramma Iani Lascaris quod sese mihi alia atque alia lectuanti vltro se obtulit.

Nam

Num Martis castra, an Veneris tentoria fulgent
 Argento atque auro? ast ære micant proceres.
 Et Marti grata & Veneri, Venus aurea: ferrum
 Mors amat: in precio est tempore quodque suo.
 Littora ad Oceani summi cum coniuge vterque
 Conueniunt Reges, Regia tecla vides:
 Conueniant alacres ad publica commoda: Tures
 Europæ excedent finibus atque Asia.
 Eximij Heroum, Lædaea vt sydera nautæ,
 Vos seruatores terræ fretumque colit.

AD EMBLEMA 44.

Bonus Euentus.] Legi de veteri numismate Imperatoris Titi, Boni Euentus imago.
 vbi quoddam simulachrū fuit, BONI EVENTVS AV-
 VSTI, dextra paterā, sinistra papauerā tenens, vt apud Plin.
 Et in Seueri numo eadem boni Euentus spectatur effigies, fi-
 gura stolata, stante, dextra pateram cum frugibus, sinistra spi-
 cam & papauer tenente,
 Quid manibus mortis tela refracta geris?] Ammian. Marcell. libr. Spes etiam
 1. quo loci de bello planè cruento & misero aduersus Germa- in mori-
 nos agit: Et cum omnia caesorum corporibus opplerentur, ia- bundis.
 cebant inter eos quidam semianimes spem vitæ inaniter viur-
 pando. Ita planè Tibullus:

*Lam mala finissem letho, sed credula vitam
 Spes fouet, & melius cras fore semper ait.*
 Apollodorus Comicus huc respexit, cum ait non oportere ani-
 mum abiicere eum cui aliquid aduersi ceciderit, sed semper ex-
 spectandum esse melius.

Οὐδέποτε ἀθυμῶν ἢ κενῶς πράσσουσα δὴ,
 Ἀνδρῶν, τὰ βέλτερον δὲ προσδιδῶν ἄν.

AD EMBLEMA 45.

IN varijs Cassiodori formulis multa sunt quibus hic locus cō- Incepta
 imodè potest exornari. Alacriter, ait, incumbendum est in- cōstanter
 choatis, cum iam exspectatur aliquid quo nos perfecisse gau- pericieu-
 deamus, spes enim efficiendi laboris tædium adimit; magnū- da.
 que illicitum & incitamentum, si nobis persuadeamus id per- "
"

fectum iri quod percipimus. Idem 8. lib. Natura ipsa boni adhibita perseverantia præliatur : qua minus est si quæ laude digna iudicantur incipiamus, quàm quod consultò est inceptum persequamur.

AD EMBLEMA 52.

De Actæone varia.

Quod narratur de Actæone in ceruum transformato, sunt qui fabulam putant, plerique historiam malunt, auctore maxime Plinio, qui Actæonem & Cippum cornutos editos memorat. Quin & Maximius Tyrius à veris canibus Actæonem laceratum fuisse dicit apud Corinthios, huiusque facinoris auctores Bacchiadas appellat. Ad quod apud Homerum legitur, Dianam per montium errantem iuga telis delectari, capras & ceruos fugaces venando persequi, sunt qui referant ad fabulam Actæonis : alij veterum sicuti philosophiam, sagittas eas quæ ceruum assequuntur, solares radios indicare videntur *ἡλιόραυται*, quorum nepe radiorum re percussu, cornua ipsa pro conditione loci, ubi luna est, & apparent & obducuntur. Sed hoc in carmine Alciati illustrando, placet mythologia quam acceptam ferunt Anaximeni : nimirum quod Actæon periculis quæ multa venando pertulerat tandem expensis, ætate iam affecta timidior factus, in ceruum dicatur mutatus, cumque canes nihilo secius aleret, suam omne peculium absumpsit, hincque à canibus laceratum. Sed de his plus satis. Maluit Alciatus, & quidem ingeniosè torquere in eos qui latrones furisque recipiunt: aut etiam (ut verbis utar Marcellini de depravatis Romani populi moribus agentis lib. 14.) qui familiarium agmina, tanquam prædatorios globos post terga trahunt, ne Sannione quidem domi relicto, ut ait Comicus.

AD EMBLEMA 53.

Chamæleontem non solo vesci aëre.

Quæ de Chamæleonte adducta sunt à nobis ex Plinio, non probantur omnibus, & iis quidem eruditis. Linguam enim hoc animal (inquiunt) sesquipalmum longam habet, quam porro in insecta, quibus maxime vescitur, exerit ac vibrat:

brat: cuiusque mucore scarabeos, locustas, formicas, muscas
ad se adducit: fatentur tamen ad multos menses famem tole-
re.

AD EMBLEMA 54.

Utm epigrapha huius Emblematis conuenit illud Senecæ
de beneficiis 4.c. 27. Quomodo malè filiaè consulit, qui il-
lum contumelioso & sæpe repudiato collocauit: quomodo ma-
gister familias habebitur, qui negociorum gestorum dam-
noso patrimonij sui curâ mandauerit: quomodo dementissimè
relinquitur qui tutorem filio reliquerit pupillorum spoliatorem:
sic pessimè beneficia dare dicitur quicumque ingratos elegit in
suis peritura conferat.

Non fidè-
dū ei qui
fidem fre-
gerit.

AD EMBLEMA 56.

[*Alique rotis fortuna, &c.*] Extat exemplum longè pulcher-
rum apud Ammianum, historiarū lib. 26. de Cilice quo-
dam Procopio, qui vana quadam modus ambitione desciuit ab
Imperatore Valentiniano: inò verò imperium mercatus, im-
peratorque appellatus leni paucorum susurro illectorum pre-
cio, deinde tumultuariis succlamationibus plebis, multos ad
suam factionem cōcitauit, plurimas strages edidit. Sed tandem
victus post fœdam suorum defectionem, captusque Imperatori
offertur reticens atque defixus: statimque abscissa ceruice di-
scordiarum ciuiliū gliscentes turbines sepeliuit, ad veteris
Perpennæ exemplum, qui post Sertorium inter epulas obtrun-
cium dominatione paulisper potitus, è frutectis sub quibus
lancebat extractus, oblatusque Pompeio, eius iussu est inter-
fectus.

Miserri-
mus Pro-
copij Cili-
cis casus.

[*Post magnam humani generis.*] Seneca epist. 95. Multi inueniun-
tur qui ignem inferant vrbibus, qui inexpugnabilia seculis, &
per aliquot ætates tuta prosternant, qui æquum arcibus agge-
rem atollant, & muros in miram altitudinem adductos arieti-
bus ac machinis quassent. Multi sunt qui ante se agant agni-
na, & tergis hostium graues instent, & ad mare magnum per-
fusa cæde gentium veniant.

Misera
principum
quorundā
ambitioso-
rum for-
tuna.

Sed hi quoque vt vincerent hostem, cupiditate victi sunt. Nemo illis venientibus resistit, sed nec ipsi ambitioni crudelitati- que resisterant. Tunc enim alios agere visi sunt, agebantur.

Alexāder. Agebat infelicem Alexandrum furor aliena deuastandi, & ad
Pompeius. ignota mittebat. Nec Cneo quidem Pōpeio extrema inire bel-
la, aut domestica virtus, aut ratio suadebat, sed infanus amor
falsæ magnitudinis, modò in Hispaniam & arma Sertoriana,
modò ad colligendos piratas ac maria pacanda vadebat. Hæ
prætexebantur causæ ad continuandam potentiam. Quid C.
Cæsar. Cæsarem in sua fata pariter ac publica immisit? gloria, & ambi-
Marius. bitio, & nullus supra ceteros eminendi modus. Quidni C. Ma-
rium semel consulē (vnum enim consulatum accepit, ceteros
rapuit) cum Teutonicos, Cimbrósque concederet, cum Iugur-
tham per Africæ deserta sequeretur, tot pericula puras appetisse
virtutis instinctu? Marius exercitum, Marium ducebat ambi-
tio. Ideòq; cum multis fuerunt mali, pestiferam illam vim, qua
plerisque nocuerunt, ipsi quoque senserunt. Et hæc quidem Se-
neca. Cæterum nolim hoc loco prætermitti, Phaëtonem hic
scitè ab Alciato comparari cum ambiciosi & improuidis prin-
cipibus, vt tacitè alluderet, meo quidem iudicio, ad Tiberij de
Caligulæ dictum, quod enim sagacissimus senex Tiberius na-
turam adolescentes Caij Caligulæ sæuam atque probrosam nõ
poterat inhibere, aliquoties prædicabat exitio suo, omniumque
Caium viuere: & se natricem (serpentis id genus est) populo
Rom. Phaëtonem orbi terrarum educare,

Cum Phae-
ronte prin-
cipes ambi-
tiosi cõ-
parati.

AD EMBLEMA 58.

In eos qui supra vires quoquam audent,

E Pigraha hæc respicit ad illud Hesiodi ex 1. ἔργον:

Ἄφρον δ' οὐκ ἐπιλοὶ πρὸς κρῶνας ἀντιφρῖζειν

Νῆκε δὲ σφρῖται, πρὸς τ' ἀσχεῖν ἄλγιστα πάσχει.

Insipientis ait esse cum potentioribus velle congredi: qui eum
ita se gerit, longè abest à victoria, & adhæc damna patitur
atrocia.

AD

AD EMBLEMA 59.

Tο τὴν ἀδύνατον, ἀδρὲς οὐ σοφῶν : Conari quod fieri non potest non pertinet ad sapientem. Helenæ verba sunt ad Menelaum apud Euripidem. Nullâ, sapientiâ inquit, Seneca epistola vndecima, naturalia corporis aut animi ponuntur vitia: quicquid infixum & ingenitum est, leuiter arte non vincitur. Quædam nec disciplina nec vsus vnquam excutit, sed natura vim suam exercet, & illos vitij sui etiam robustissimos admonet. Hæc vt dixi, nulla sapientia abigit, alioqui haberet rerû naturam sub imperio sui, si omnia eraderet vitia. Quæcunque attribuit conditio nascendi, & corporis temperatura, cum multum se diutque animus composuerit, hærebant. Nihil horum vitari potest non magis quàm accersiti.

Vitia naturalia vix facile tolli.

AD EMBLEMA 60.

Quo tempore vites &c.] Cum loco Horatiano supra citato à nobis, & Pliniano, coniungo illud Aufonij consentaneum in Mosella,

----- Inde viator.

Riparum subiecta terens, hinc nauita labens.

Probra canunt seris cultoribus.

AD EMBLEMA 63.

Quo stimulante iras concipit.] De leonis iracundo animo ter-
sunt hi Lucretij versus : Leonis ira

----- Calidi plus est illis quibus acria corda

Iracundâque mens facile effervescent in ira,

Quo genere in primis vis est violenta leonum,

Pectora qui fremitu rumpant plerunque gementes,

Nec capere irarum suetus in pectore possunt.

Horatius quo loco verba facit de excandescencia peritè dixit, Promethea infani leonis vim stomacho apposuisse nostro.

Furias excitat indomitas.] Philæmon Comicus:

Μαυόμεθα πάντες ὁπίσσω ὄργυζόμεθα.

Τὸ ᾧ κατασχέτην ἐπὶ τῆς ὄργης πίετος.

Et Cicero Tuscul. 4. An quicquam est similis insanix quam ira? quam bene Ennius iram initium dixit insanix. Et furiarum tædas ardentis dixit in Paradoxis aduersus Clodium.

AD EMBLEMATA 66.

A *Φαίς τὰ φανερὰ, μὴ δῖον τ' ἀφανῆ*, vt è Menandro citatur.

AD EMBLEMATA 71.

Inuidi rebus à Iuliano gestis impensè detrahebūt apud Constantium.

AD finem huius placet addi exemplum insigne inuidiæ maledicentiæ ex Ammiano lib. 17. quo loco narrat quantum apud Constantium Augustum detraxerint assentatores rebus præclare à Iuliano gestis: Omnes qui plus poterant in palatio adulandi professores rectè consulta, prosperèque facta vertebant in risum, talia sine modo strepentes insulsè, in odium venit cum victoriis suis capella, non homo: vt hirsutum Iulianū carpentes, eūque talpam loquacem nominantes, & purpuratam simiam, & litterionem Græcum: & his congruentia plurima, atque vernacula principi resonantes, audire hæc taliaq; gestienti, virtutes eius obruere verbis impudentibus conabantur, vt segnem incessentes, & timidum, & umbratilem, gesta q; secus verbis comptioribus exornantem: quod non tunc primitus accidit. Namque vt solet amplissima gloria obiecta esse semper inuidiæ, legimus in veteres quoque magnificos Duces vitia criminâque (etiâ inueniri non poterant) finxisse malignitatem spectatissimis actibus eorum offensam: vt Cimonem Milciadis filium infimalatum incesti, qui propè Eurymedonta Pamphylia flumen Persarum populam deleuit innumerum, coëgitq; gentem insolentia regis elatam, obsecrare suppliciter pacem: Æmilianum itidem Scipionē, vt somniculosum, & mulorum incusari maleuolentia, cuius impenetrabili vigilantia obstinate in perniciē Romæ duæ sunt potentissimæ vrbes excisæ. Nec o etiam in Pompeium obtrectatores iniqui multa scrutates, cum nihil vnde vituperari deberet, inueniretur, duo hæc obseruauerūt ludibriosa & irrita, quod genuino quodâ more caput digito vno scalpebat: quodq; aliquâ diu tegedi vlcis causa deformis,

nis, fasciola candida crus colligabat: quotum alterum facti-
 ure vt dissolutum: alterum vt nouarum rerum cupidum asse-
 rebant, nihil interese oblatrantes argumento subfrigido, quam
 carrem corporis redimeret regie maiestatis insigni, in eum vi-
 tum, quo nec fortior, nec cautior quisquam patrie fuit, vt
 documenta preclara testantur.

AD EMBLEMA 72.

[*Index libidinis hircus.*] Hinc puto torquendum Aristotelis ver-
 bum *ἡρκαλισμός*, quod nonnulli vertunt, hircualire, id est
 in morem hircorum salacium clunes mouere & lasciuire quan-
 quam ab hircino odore faculento alij trahant. Non possum
 transilire quod retulit Pausanias de simulachro Veneris hircu
 confidentis: ad significandam nimirum coitus insanam petulan-
 tiam. Idem Atticis, narrat historiam de Satyris, eorumque li-
 bidine valde prodigiosam: quam se ait accepisse ab Euphemo
 Care. Is cum nauigaret in Italiam vi ventorum pulsus ad exti-
 mum mare, quod nauigari non solear, perlatus est. Insulae ibi
 multe sunt ac deserte, quarum incolae sunt agrestes homines.
 In insulae nominantur Satyriae, in quibus homines rubicundi,
 qui caudas in medio dorso habeant, equinis non multo mino-
 res. Qui statim ubi senserunt novos venisse hospites, ad nau-
 gium, quasi facto impetu, accurrerunt, nullamque vocem edi-
 derunt, sed mulieribus vna aduectis manus iniecerunt. Nautae
 metu perculsi, barbaram mulierem in insulam proiecerunt.
 Eam Satyri non solum qua parte naturae consuetudo permit-
 tit, sed & toto corpore libidinosè violarunt.

Historia
 prodigio-
 sa de Sa-
 tyris.

AD EMBLEMA 74.

[*Vir gregis est aries.*] Hanc loquendi formam vsurparunt au-
 ctiores certe graues, vt missum faciam Ciceronem, qui
 Orationem in Pisonem, admissarium pro homine immoderate
 libidinis dixit. Papinianus enim de admissario Tauro,

----- *stabilique maritus.*

Et Saluianus in 7. de Prouidentia: Hi verè vt emissarii equi.

non ad paucas tantum, sed penè ad omnes vernulas suas, id est ad greges proprios irruebant, & in morem eorum pecudum, qui mariti gregum appellantur, feruidæ libidinis de bacchatione grassantes, in quancumque eos primam fœminam ardens impudicitia furor traxerat, irruebant.

AD EMBLEMA 76.

ET rationem animi perdere quisquis amat.] Simile est istud Menandri:

Ἄλλ' ὁ τὰν ἰσθῶρα νοῦν ἔχειν τίς ἀξιοῖ,
 Πᾶσα τί τι τὸ ἀνόητον οὐτος ἐψέταις
 Carere amantes mente si quis non putat,
 Quos esse potius mentis expertes putet?

AD EMBLEMA 87.

Emblema-
tis exem-
plar.

EX vno Pythagorico symbolo Emblemata duo finxit Alciatus: nam desiderare in modico, & in chœnice figere sedem, idem sonat, sed variè tamen accommodatur. Iam verò quædam licet paucula, sunt hîc adiicienda, non indigna cognitu. Docemur eo symbolo non debere nos in vitæ nostræ sportulis ita spem collocare, vt sede in eis statura totum ætatis tempus ociosè traducamus, sed aliquam ineamus rationem, vt nostra industria victum comparemus, neque semper ab aliorum ope pendeamus, vt supra satis. In diuinis autem literis modius hieroglyphicum est doctrinæ Iudaicæ, veritatis lumen sub eo recondentes, sicuti explicat Hilarius in Matthæum.

AD EMBLEMA 88.

Iugum,
pro legum
symbolo.

ARælati legibus.] Cum superioribus isthæc adiungo: arctatos legibus pro iis qui legum nexibus, & quasi iugo continentur. Nam & iugum, legum symbolum fuisse interpretes quidam rerum sacrarum docent. Rectè apud Virgil. in 1. Æneid.

legisque

legisque viris, & moenia ponet.

Enim legibus parent, similitudine quadam colla subdere
videntur: ut subire iugum inferiores, qui potentiorum
sunt imperiis.

AD EMBLEMA 89.

[*Viris rapimur, piscibus eripimur.*] Cornel. Tacitus 3. hist. dixit,
Valenti mare tutius, quam littera, aut vrbes.

AD EMBLEMA 91.

[*Femina, iners animal.*] Menander sic:

Γυνὴ τὸ σιωπῶλον ἐστὶ δαπανηρὸν φύσει:

Mulier natura est omnino sumptuosa.

Γυνὴ πολυτελής ἐστὶ χλιδερὴ, ὡς ἡ

ἑλὴ τὸ λαβένθρον ἐστὶ ἐνδύεται.

Idem,

es est per molesta sumptuosa femina quæ non finit maritum
arbitrio suo vivere. Huc spectat Hesiod. comparatio fucorum
cum muliere, in Theogonia, quam lubens transilio, ut ad alia
veniam.

AD EMBLEMA 92.

Non est mihi dubium quin, cum auctor hic suum carmen
nuderet, vel memoriæ adiutus thesauro, egregiam Taciti Scurræ de-
descriptionem sibi tanquam archetypum fingeret. Sic enim ille scrip-
tio. 5. Annal. vbi de Neronis lasciuia amplissimè: Vatinius inter
fœdissima eius aulæ ostenta fuit, furrinæ tabernæ alumnus, cor-
pore detorbo, facetiis scurrilibus: primo in contumelias assum-
ptus: deinde optimi cuiusque criminatione eousque valuit, ut
gratia, pecunia, vi nocendi etiam malis præemineret.

AD EMBLEMA 95.

[*Rabulam.*] Ranæ vox, rauca, inquit Festus, parùmque liqui-
da, proximè canum latratum sonans: vnde caufidicus pu-
Rabula quis & vnde.

gnaciter loquens, rabuja. Nostri vernacula lingua numquam nisi cōtumeliosè chicanos appellāt rabulas, forte à verbo Græco *μιχάειν*, corripere, offendere inuentum aliquod comparare ad decipiendum, malim tamen à voce *σιμανί*, Siculorum enim gens querula, & controuersa natura.

AD EMBLEMA 98.

Globo cur
fortuna in-
fidet.

Spheræ seu rotulæ fortuna insidet ad eius instabilitatem significandam. Et quidem quæ primum fortuna dicebatur, à vortendo digammi mox mutatione in F. literam affinem, fortuna vocitata est: cuius nimirum præcipua vis est summa imis commiscere, rerumque inducere mutationem.

Aduersus vim fortuna est ars facta.

Διμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη.

Ars hominibus est infelicitatis portus nempe sua cuique ars pro viatico est. Item illud,

Τύχη τέχνην ἀρχήσας, οὐ τέχνη τύχην.

AD EMBLEMA 100.

Quatuor
temporum
symbola.

Temporum anni quatuor alia esse apud alios symbola nemo nescit, ut veris, cista florum, quia vere cuncta florescunt. Cista vero spicis referta ætatem refert, ut est apud Eusebium. Et copię cornu vis & pomis plenum autumnus est index: sicuti mensa apud ignem parata hyemem significat.

Aduenisse hyemet.] Apud Hesiodum cornix habetur pro hyemis hieroglyphico:

Μὴ τοι ἐφείσομαι κρήνη λακίρυξ κρήνη.

Vere nono.] Hirundines plures à mari conuolantes verni temporis indicium esse docent auctores. Sed ciconiam reperio etiam Veris esse notam. Ea enim adueniente hyeme migrat in regiones calidiores, vere nos inuisit. Sed & nonnulli addidere in ætatis pictura, quia constat esse ex erraticis æstatis. Adhæc Miluius eiusdem temporis verni ponitur indicium, quia verno primum tempore incipit apparere, certumque sit eius nuntium. Ei aui nomen *κτινω* ab aduentu, quod magno rusticorum & pauperum desiderio expectatus accedat.

AD EMBLEMA 104.

Figit arundo.] Pro sagitta hinc arundo sumitur: ob usum enim quem sagittis conficiendis præbent arundines hæc pro illis accipi palam est.

AD EMBLEMA 105.

DE Hercule scribitur ab Ouidio:

Quem non mille feræ, quem non Stheneleius hostis,

Non potuit luno vincere, vincit amor.

Scuticam tenet.] Scutica quid sit, fortè non omnibus notum. Scutica Scutica
σκούτα & pellis est, unde scutica quia fiat è corio siue pelle: hinc scuta quia pellibus operata. Sed habeo penes me libellum membrana descriptum, in quo, præter alia quædam, commentarius est nunquam quod sciam, editus in Satyras Persij; scuticam ergo sic definit innominatus ille: Scutica erat quædam corrigia, habens in summitate nodos quosdam in modum fabæ: de qua Terentius: Hæc faba cudetur in me. hæc ille: huc ego prouerbium refero: Vnica scutica impellit omnes, Chiliad. 2. Cent. 10. Prouerb. 65.

AD EMBLEMA 106.

A pud Euripidem Hippolyto, nutrix Phædræ heram alloquitur, eique amorem suadet, in quo si quid sit vitij, culpam omnem in Venerem confert,

Φύσις δ' αὐτῆς, ἣ δ' ἐν θαλάσῳ

κλύδωνι κέπρις, πάντα δὲ ἐν ταύτῃ ἐστίν.

Viuit per æthera: estque in marino æstu Venus: omnia verò ex eo nata sunt.

Altera sed manu flores gerit.] Τὸ αὐτὸ & καὶ τὸ ῥόδον, promiscuè Rosa Vene
ri dicata.

poni, apud poëtas solemne est. Sed non est hic prætermittendum lepidum Ausonij Epigramma: (quod iandiu tribui Virgilio cœptum, inter eius appêdices etiam nunc legitur) de Rosa:

Vidi Pestano gaudere rosaria cultu

Ex oriente nouo rosida Lucifero.

deinde,

Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum

Sideris & floris nam domina vna Venus.

Forfan

*Forſan & vnus odor, ſed celiſior ille per auras
 Diffſatur, ſpirat proximus iſte magis.
 Communis Paphiæ Dea ſideris, & dea ſloris
 Præcipit vnius muricis eſſe habitum.*

Certè Philoſophi quidam odorem roſæ & colorem à Venere ſtella proficiſci exiſtimarunt, quare poëta Venerem ſemper ore loqui roſeo dicit. *

AD EMBLEMA. 107.

Amor omnium do-
 mitor.

A Nacreon: Ο' δὲ καὶ θεῶν διωάσης,
 Ο' δὲ καὶ βροτῶν δαμάξεις.

Menander: Διοποιῶν ἔρωτος ἐνδὲν ἰσχύει πλῆων
 Ο' υἱὸς αὐτῶν ὁ κρατῶν ἐν οὐρανῶ θεῶν
 Χεῖρ, ἀλλ' ἐκείνῳ πάντ' ἀναγκασθεὶς ποιεῖ.

Dicit nihil amore potentius, vt neque ipſe Iuppitet, qui in caelo diis aliis imperet, ab amore coactus ei obſequatur. In Troadibus Euripidis Helena factum ſuum excuſans apud Menelaum maritum, confert omnem culpam in Venerem à qua coacta ſit, his verbis:

Τὸν θεῶν κέλευξε, καὶ Διὸς κρείσσων γένου,
 Ο' εἴ τι μὴ ἄλλων δαυμένων ἔχει κρατὸς
 Κείνου δὲ δούλος εἶμι. id eſt:

Obiurga Deam: & ſias Ioue potentior, qui aliis diis imperat, huius quidem (Veneris nempe) ſeruus eſt.

AD EMBLEMA 108.

ἀφροδίτη
 Venus vn-
 de dicta.

Q Via de turpis amoris quibuſdam affectis nonnihil attrigi, iſſique maximè quibus eruditi plerique, & qui ſapientiam proſtentur, argui nonnunquam ſolent, nescio an huc rectè au-
 deam coniiicere τῆς ἀφροδίτης, id eſt veneris, ἔτυμον, quam παρὰ τὸ ἀφραίνεσθαι à deſipiendo non ineptè quidam deſlectunt, quod confirmat Euripides quo loco ait, τὰ μωρὰ πάντ' ἐστ' ἀφροδίτης ἔρωτος: hominum eſſe ſtultitias quæcunque veneris cauſa ſiant. Et Cytheream, veneris nomen Grammatici deſlectunt παρὰ καὶ αὐτῶν τ' ἔρωτα, τούτῃσι κρύπτειν αἰχρὸν μίξιν: quia vt inquit Cicero I. de Officiis, qui ad voluptatem corporis paulò ſunt propenſiores quamuis ea capiantur, occultant & diſſimulant tamen appetitum propter verecundiam.

AD EMBLEMA. III.

Quidas tot noxia vulnera.] Athenæus lib. 13. cap. 4. dipnosop
enumerat bella propter mulieres excitata.

AD EMBLEMA. III.

E Cur nudus agat?] Nudus pingitur amor, quia hic affectus **Cur nudus
amoris.**
regi & dissimulari non potest: Ouid. in epistolis:

Sed male dissimulo: quis enim celauerit ignem,

Lumine qui semper proditur ipse suo? &

Qua licet & possum, luctor celare furorem:

Sed tamen apparet d. simulatus amor.

Quo sensu dixit Antiphanes Comicus duo esse que regi occul-
tari non possunt, amorem nempe & vinolentiam, quod si
quis temerè neget, statim arguitur mendacij. Et ea imprimis
causa factum putò vt obiter dicam, qua Bacchus in statu om-
nibus pingatur nudus, sicuti supra docuimus,

Flectere corda iecur.] Philosophi libidinis vim & sedem præ- **Iecur, se-
des libidi-
nis.**
quam in iecore putant contineri, quod Lactantius in Opifi-
nio Dei tradidit. Sic etiam Mathematicum professores censent à

iecere iecur ipsum regi: qua ratione sedem amoris, poëta iecur
agnoscunt, Cupidinemque iecur sagittis appetentem vice-
tatemque suis queruntur carminibus.

Tænia cæco utilis est.] Verrius Flaccus scribit tænia esse la- **Tænia.**
tam honorati capitis ornamentum. Ennianum citatur illud:

Volans de cælo cum corona & tænis.

Incundus labor est, lasciua per ocia.] Labor opponitur ocio: duo- **Amor ex
ocio, & idè
laborem
creare di-
citur.**
que hæc simul, eodemque tempore & eodem modo possunt in
eodem hære subiecto, vt loquuntur philosophi vnde illa sunt
de amore vulgò etiam nota, ex ocio amorem nasci, ipsumque

ociosum esse: sed amatores ipsos laboriosam & ærumnarum
vitam trahere. Vnde illa Ouidiana: *Ocia si tollas, &c.*
Tam Venus ocia amat, quia facilè solet amor irreperere in malè
operatos & desides animos, quique ferè nulli honesto labori
operam. At vbi sunt amoris correpti vincitque laqueis,
demum sentiunt sese laboriosam vitam agere. Ex quo hæc
poëta.

Militat

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido.

Item. — *Amor edit inertes, &*

Militiae species amor est, discedite segnes.

Glans pro
mentula.

Cæterum quod primo commentario monui, glandem accipi pro mentula, obscæno nempe significato, confirmo Arcadum epitheto, qui *ἐαλωσφάγοι* dicitur, ob luxus nimios & obscænam Venerem legibus vetitam. Et id quidem symbolum glandis in nigra clypei planicie mihi suggerit eiusdem sensus Hieroglyphicum. Veteres pingebant Venerem myrto coronatam. Myrtus pudendi muliebris significatum habet. Iulius Pol lux Onomastico carunculam esse dicit intra muliebre pudendum lasciuo quodam motu nonnunquam subsaltantem. Hinc iocus apud Aristophanem, ubi chorus senum ait, ensẽ posthac se in myrti ramo gestaturum. Quæ de re fabula hæc à Græcis circumfertur: Faunus Hecaten filiam sollicitavit ad stuprũ: quem cum auerfaretur petulantem, ille virga myrtea fertur eam primum verberasse, deinde vini tormẽtum adhibuisse, mox in anguem conuersam spiris totam implicuisse, atque ita pudicitiam virginis rapuisse. qua fabula virga myrtea, nequitia est imaginatio, vinum mentis hilaritas, at angues multiplices modi voluptatis repræsentant. Innuit hoc pœta,

— *Quos durus amor crudeli tabe peredit*

Secreti celant calles, & myrtea circum

Sylua tegit.

Punica glans clypeo.] Etiam clypei nomen, latens & arcanum habet significatum clypeum quidem à *κλύειν*, dici, volunt, quod cluere, i. e. morem gerere significat: vel eo quod clepat, & celet totum corpus, ut notat Sosipater Charisius: vel *γλόπιεν*, eo quod imago & facies cuiusque redderetur: quas tamen originationes aliqui trahunt ad obscænum sensum, de quo hic aliquid aperte dicere me pudor vetat. Vide Godestat ad veget. fol. 129.

AD EMBLEMA II4.

A Pud Euripidem Iphigenia, verba Menelai Agamemnoni mores mutatos obiicientis ob imperium & honorem ei delatum.

Ἄνδρα οὐ χρεῖον

Τὸν ἀγαθὸν, πρῶτοντα μὲν ἄλλα

Τὸν τρέπουσ' ἄνδρα.

Ἀλλὰ καὶ βίβαν εἶναι τότε μάλιτα τοῖς φίλοις,
 κριν' ὠφελεῖν μάλιτα δωατὸς ἴσιν ἰτυχῶν.

Virum bonum non decet, auctum rebus prosperis mores commutare: sed stabilem esse tunc amicis, cum iuuare maximè potest, felix existens.

Æternæ tantum te cepit vrbs amor.] Epitheton id vrbs æternæ, Vrbs æterna, Romæ. mirum quàm sæpe vsurpatur in historiis Marcellini, nam præter locos à me in superioribus adductos commentariis, placet & alios quosdam sublegere. Sic enim idem Ammian. lib. 21. In locum Tertulij Maximum vrbi præfecit æternæ. Et 13. iisdem locis legatos ad se missos ab vrbe æterna. Item 25. Tyberis interfecans vrbem æternam. At 26. Aphronianus regens vrbem æternam. Initio 28. sæuiens per vrbem æternam vrebatur cuncta bellona. Eodem: per hæc & alia quæ decolorabant speciẽ vrbs æternæ, deinde post: Funera deplorauit vrbs æterna. Quod eloquium certè magnificum ne cui videatur omnino ridiculum, hæc confero nummum veterem, in quo Romæ simulacrũ est insede cum ancili, & inscriptione, ROMÆ ÆTERNITAS. quidem ipsum Romæ nomen, nationes nonnullæ ex partia linguæ significatione æternitatem interpretantur. Plutarc. libro de fortuna Romanorum, fortunam ait Tyberi traiecto, alis positus, exutis talaribus, abiecta instabili pila, ita Romam ingressum: quod iudicium esset eam ibi constanter permanfuram, neque in posterum aliò non abuolaturam Teneo tamen memoria quid de ea vrbs æternitate iam olim sensere Octauius Augustus, qui, vt Plutarc. retulit apopthegmatis, cum obseruaret resonem ita magnificè ædes excitantem, vt propter materiae similitudinem quam adhibebat, videretur cum æternitate pacisci, aut ædificium nunquam interiturum cogitare, sic dixit: Pisonem ita ædificare quasi Roma foret æterna. Non repetam miseram Romæ deflagrationem sub Genferico barbaro principe, namque sædè attritum fuerit id imperium sub Athalarico & Odoacre, id enim commodiùs ex Paulo Diacono & Orosio mutandum est.

AD EMBLEMA II5.

Sirenas semiuolucres appellat Lycophron in Cassandra, alij semiferas vertunt, quo loco Isacius meminit victoriæ Musarum;

rum, quæ se alis Sirenum coronarunt. Putat tamen fuisse portentosas, earumque fabulam trahit ad allegoriam, dicit enim nomine Sirenum τὰς ἡδονὰς intelligi: & scorta eas fuisse quæ lepore suo nauigantes retinerent, tradit idem ex Plinio minore.

Sirenes
quid.

Aspectu.] Huc pertinent illa Hecubæ ad Menelaum verba ex Euripide Troadib. quo loco ei suadet vt Helenã de medio tollat.

Ὁρῶν δὲ πῶ δὲ φεῦγε, μή σ' ἔδη πῶδω

Ἄτρεῖ γὰρ ὄμματ' ἀνδρῶν, ἔξαιρέ ποδεις,

Πίμπρησι δ' ἰκούς, ὃ δ' ἔχει κολύματα.

Cernere hanc fuge, ne te trahat sui desiderio: capit enim virorum oculos, ciuitates delet, accendit ædes, sic enim habet mulcimenta.

AD EMBLEMA 116.

Hec pertinet illud Menandri.

Γερῶν ἐραστικὸς, ἐσχάτῃ κακῇ τύχῃ.

Senex amator summum est fortunæ malum.

AD EMBLEMA 117. In colores.

DE coloribus iterum quedam, sed obiter, vt in mentem veniunt, placet addere, quo emblematis ratio omnis fiat illustrior, Plato itaque in Timæo dicit colorem, splendorem esse quendam defluentem sigillatim de corporibus, & talibus quibusdam partibus, quæ sunt aptæ ad oculorum sensum. Colorum autem sunt pene innumerabiles differentia, sed de notioribus, iisque maximè quas Alciatus hic attingit, agimus: primum: que de colore pullo, luctibus & funeribus accommodato, cum obseruamus esse terræ colorem, quæ magna sui parte pulla est: quodque mortuis iniiciatur, instituto maiorum, qui iusta persoluunt mortuis, induuntur pullis palliis, terræ nimirum colore: indeque nominantur plerisque atrati pullati. Nam pullum sæpenumero cum atro confunditur: sic enim mors atra dicitur, eò quod cadauer extincto calore vitali, & exhaustis spiribus

Color pul-
lus.

Color pullæ
velles in
funeribus.
Mors atra
atr.

ritibus

nibus atrum relinquitur. At differt ater à nigro, quoniam om- Ater à ni-
nis ater niger est: at non omnis niger, ater est, ater enim horro- gro differt.
ris aliquid habet, estque visu tristis & iniucundus, proindéque
lugentibus peculiaris, at niger non item: est enim nonnunquam
lepidus & venustus.

Color Albus purissimus, quæcirca pro sincero capitur, cum Albus.
transfertur ad animum, cum eo confundunt Candidum: iude Candidus.
Candor animi pro simplicitate puritatéque non rarò accipitur.
Itaque apud omnes ferè nationes mos inoleuit, ut ad Dei cul-
tum indumentis Albis ut plurimum utantur. Quo refero illud è
Saty. 2. Persij:

— *Negato*

Iuppiter hæc illi quamvis te albata rogavit.

Et flamen Ioui sacra faciens albatu erat, aibóque pileo uteba- Flamen Iou-
tur. Magi etiam Persæ putabant Deum non delectari nisi in al- uiz alba-
bis vestibus, fuit & Vestalium suffibulum vestimentum album, tus.
prætextum, quadrangulum, oblongum. Itémque serui accepta Vestales
libertate albis vestibus vsi memorantur, uti liquet ex Septimio albata.
Florente. Denique fuit iste color modestiæ signum, ut purpura Serui ma-
ambitionis, sublimisq; animi & elati. Huic illud Alexandri de numilli.
Antipatro, quem quidem ob modestiam commendabat: foris Album &
Albo pallio vitur, inquit rex, intus autè totus purpureus, no- purpureū
tabat simulatam hominis ambitiosi, & summa appetentis parsi- quid.
moniam.

Color viridis, herbarum color est, & auis psittaci, & lapilli, Viridis.
quem smaragdum nominant, huic coloris similis est Prasinus, Pratina fa-
qui nomen Prasinæ factioni dedit. Appellatur hic color etiam ctio.
cæruleus, ut à Græcis glaucus, vnde Pallas γλαυκῶπις, à veteri-
bus Latinis cælia, quasi cælia, à colore cæli, ait Nigidius.

Flauum, alij venetum, vulgò blauum appellant, colorem il- Flauus.
lum quidem à factione Circensi nobilitatum. Quidam eundem Factio Ve-
esse ac cæruleum volunt, quem Græci κρόκον, nonnulli Lazurion. sed inter hos magnum discrimen. Flauie familiæ nomen
dedit flaua cæsaries. Lucanus 10. belli Pharsalici, familia.

— *Tam flauos gerit altera crines*

Vt nullas Cæsar Rhemi se dicat in armis,

Tam rutilas vidisse comas.

Loquitur de Cleopatrarè pedissequis. Sic Iuuenal. 13. Saty.

Cerulea quis stupuit Germani lumina flauam

Cæsariem, & madido torquentem cornua cirro.

Achilles
flava co-
ma, & Me-
nelaus. Legi alicubi flavam Achillis comam, caloris & iracundiæ fuisse
argumentum : quoniam ij ferè sint ξανδοχέλοι, id est, flauabile
laborantes, & ad iram propensiores qui crines flauos habent.
Sed tamen flauum fuisse Menelaum memorant, virum quidem
mitem, proindeque mollem bellatorem.

Rubeus. Rubeus, ex animantium sanguine, & quo lana inficitur, cro-
cus, vnde coccineæ vestes. i. purpureæ, vestis autem rubicunda
erat pugnae acie iue committendæ apud Romanos symbolum,
vt Plutarc. testatur multis locis.

Cæruleus. De cæruleo nihil ampliùs, quàm à cælo denominari, nostri
colorem cælestem dicunt, non quod cælum particeps sit colo-
ris alicuius, sed quia ita nobis appareat. Proinde sacerdotes Ægy-
ptij Deum veste indutum cærulea, quia præcipua eius in cælo
sedes, effingebant. Non referam quæ notantur à Plutarcho de
colore Isis & Tiphonis cæruleo, hæc enim ἀπροσδιόνυσα.
**Isis & Ti-
phon cæ-
rulei.** Hinc colorem cæruleum ἀλουργόν à colore maris, ἀπὸ τῆς ἀλῆς,
dici volunt, vt enim cælum cæruleum, sic mare cæruleum di-
cunt poëtae. Cærulei coloris vestis nominatur etiam cymatilis,
quia nomen ab vndis trahit. Ouidius.

Hic vndis imitatur, habet quoque nomen ab vndis.

Cymatilis. Κύμα enim fluctum sonat. Apud Plautum vestis cymatilis, est
vndulata, nos camelorum vocamus.

**Canus co-
lor isque
natiuus.** Candido colori proximus est, quem canum nominant : qui
color est albi nigriq; particeps. Græcis λευκόφατος, qualis est ca-
pillorū & barbæ in senibus, vnde canicies appellata. Is natiuus
color est, vt qui non inficitur, sed ex ipsâ ouis lana ita capitur.

Cinericus. Quia verò cineri penè similes est, cinericus, inde vestes cine-
riciæ, quales Franciscanorum sodalium, huic colori proximus

Rufus. est rufus, quem penè refert gilvus, seu helvus sic nominatus, à
vini genere quod colorè habet inter rufum albūque, rullum
barbari appellant, aut russeum: alij saginatum quasi sanguinatū,
qui sit cruentato similis. Est & ille qui dicitur impluuiatus pul-
lo similis, sic nominatus quasi fumato stillicidio implutus. Sunt

**Impluui-
atus.** qui volunt suatum esse, à stillicidio factum fumoso in albo pan-
no, & is color est peculiaris monachis, quos Minimos appelli-
tant, Parisini Bonos homines, eo fortasse sensu quo aurei homi-
nes seculi aurei ob morum vitæque simplicitatem, quam ipsi
profitentur : vestis enim natiui coloris minimæque infecti, vitæ
innocentis & ab omni alienæ luxu index est. Tum autem pri-
mum cepit hominum exundare luxuriæ, cum natiuas lanas
ceperunt ad cultum tingere.

Fuluus,

Fuluus, est color cœli & stëllarum : qua ratione sydera fulua dixit Tibullus. Sed hîc existimo intelligi maximè Rauum colorem, qui obtusus est quodammodo atque obscuratus. Gellius cap. 20. lib. 2. ex Frontone docet fuluum videri de rufo atque viridi mixtum, & in aliis plus viroris, in aliis plus habere ruffi. Vide apud eundem reliqua.

Ianthinus qui & violaceus, ex quo Tirianthinus, è purpura factus & viola, vt nomen indicat, hinc vestis Ianthina Martial. in 2. Coccina famosæ donas & ianthina mœchæ, significat vestimenti genus infecti purpura violacea, quo de colore perdoctè Baysius c. 3. de re vestiaria.

Vt varia est natura coloribus in gignendis.] Vt sunt colores in infinita penè varietate, sic eorum nomina varia diuersaque: sicuti ab herbis seu floribus, hiacynthinus, violaceus, roseus, papaueratus, malachinus: à plantis, phœniceus, buxeus, prasinus, à virentis porri folio: à locis, Tyrius, Puniceus, Indicus: ab animalibus, vt ceruinus, mustellinus, colorinus, coracinus: ab aqua, aquilus, neque albus neque niger, ait Festus: Cæterum quia nihil absque luce possumus intueri, varièque ipsa mutetur lux, non est mirum si cum luce variant ipsi colores. Ea de re nonnulla Cælius Rhodig. antiquar. lectio. 17. lib. cap. 7.

AD EMBLEMA 118.

Socratis sententiam de cornu Amaltheæ volo ita restitui τὸ γὰρ τῆς Αμαλθείας κέρατ ἐφυγούμην τοιαύτης τινὸς ἀναφορᾶς ἔξισσεν. Amaltheæ cornu explicans eò referri volebat, vt esset symbolum quo designaretur is qui minimè dissolutus esset, sed intentus operi, genus omne boni consecuturum. Vocabulum enim Amaltheæ loco μὴ μάλδων, hoc est non dissoluti poni: per cornu verò, bonis, &c.

AD EMBLEMA 119.

IN eos qui sibiipsis violentas manus afferunt lōgè plura peti possunt ex refertissimo tum sapiētum, tum historiarū scriptorū

Locus He-
gesippi. lib.
3. c. 17.

Ioseph no-
bilis adhor-
tatio ad
Iudæos ne
sibi ipsis
manus in-
ferant.

penu. sed prætermisiss aliis ferè omnibus succurrit nobilibz apud
Hegesippum disputatio, quo loco Iudæi obsidione pressi à Ti-
to Vespasiano, extra omnem spem coniecti mucrones iamiam
in se parant, aliòsque ad simile adhortantur facinus. A qua sen-
tentia eos conatur reuocare Iosephus, multis iisque validis ra-
tionibus. Quis enim, ait, animam suam nollit ex ipso mortis
corpore, si liceat, exfolui? At soluere non licet, nisi ei qui liga-
uerit. Iuncta est anima corpori, naturæ quodam quasi vinculo.
Quis naturæ auctor nisi præponens Deus? Ecquis hoc animæ
& corporis contubernium à Deo informatum interciderere aut
dissociare audeat? Si quis seruus manibus suis imposta vincu-
la, ita volente & iubente Domino, non expectato eius arbitrio
detraxerit, is damnabitur, vt qui Dominum iniuria certè gra-
ui affecerit. Nos verò Dçi possessio sumus, ipsique seruitium
debemus: itaque vt serui expectemus imperia: vt vincti, nos in
vinculis contineamus, vt fideles, depositum fide omni & reli-
gione asseruemus. Nō est reculandum vitæ istius munus quod
à Deo nobis est permissum ac concessum, nec refugiendum
istud profectò caeleste ac diuinum naturæ donum. Species est
contumelia, si quis aspernetur ac reiiciat quod ab homine vel
offertur, vel dono datur: quanta cura seruare debemus quod à
Deo gratis accepimus? Eius enim munere ac dono viuimus &
spiramus: ipsius ergo debet esse vt simus, quamdiu volet. Siqui-
dem vtrumque ad ingratum hominem pertinet, & citius vita
cedere quam volet, & diutius velle vitam producere quam vo-
let qui vitæ auctor est. Optarunt permulti viri pij ex hoc cor-
pore quasi è quodam carcere & vinculis excedere: nullus tamen
ex iis vnquam fuit qui sibi necem inferret. Quod si quid
est in morte lucri, furti est instar præripere quod expectatur.

Si viuere bonum est, sacrilegium est, vitam amittere antequam
reposcatur. Si gloriosum est in bello, multò gloriosus est pro
patria mortē oppetere. Malo hostium latrocinio perire, quam
meo. Latrocinium meum est si mihi manus intulero violentas:
si hostes, beneficium erit. Vtque hanc mihi necem facilius per-
suadentis, ministras vestras manus pollicemini. Sed neque meo
ipsius, neque vestro scelere perire volo. Nonnulli ex vobis as-
ferunt suauē esse pro libertate mori: sed dico perinde esse suauē
pro libertate viuere. Timidus est & qui mori detrectat cum
oportet, & qui mori cupit, cum non oporteat. Nam quis ne-
scit esse muliebrem ne moriari mori velle? Constat enim ali-
quando ysauenisse vt percussè metu mulieres, cum sibi aliquod
immi

imminere periculum præsentirent, sese de cedito loco dedisse præcipites. Reuera qui sunt animi angusti & pusilli, quidquid timendum putant, horrent, ipsamque mortis metum perferre non possunt. At vir fortis, qui non metuit ea quæ instant, quæque futura sunt cogitat, non trepidat. Quid causæ est cur damnatur qui seipsum interfecerit? quia nihil est adeo alienum à naturæ legibus. Nullum est ex animalibus brutis quod non consentiat inter se mutua quædam cõcordia. Naturæ lex omnibus insita, vitæ tutari, & à sui abhorrere interitu admonet. Informèleri laqueû homines inuenerunt, feræ quanquã immites nesciunt. Quod si quis dicat ferarum morsus pro armis esse, dentesque vt gladios & sicas videri: quis, inquam, aliquando vidit belluam vel adeo ferocem quæ membrum sibi secuerit, seque vitæ muneribus priuarit? Nobis quid amicus vita, quid tam inimicum quam mors? Denique qui vitam alterius ope consiliõve tutatus erit, defensor est: qui vitam alteri tollere conatur, insidiator est. Si ergo necem tam miseram tamque ab omni non dicant humanitate, sed vniuersa natura alienam censemus execrabilem, quid causæ est cur ipsi nobis inferre volumus? Itre insectemur cum gubernatorem, qui commissam sibi nauem factis illideret, vel eam quomodo ad naufragium faciendum perforaret: nos à Deo nobis nostri corporis gubernationem ferro excindemus, & voluntario naufragio addicemus? Sed obiicitur mihi cita mors cum peruenero in hostium manus, hoc si ita est futurum, quid faciam lucri, si quod ab hoste metuo, hoc mihi ipse inferam? fieri enim potest vt desequiat hostilis ira. Id non aliter se habet ac si quis gubernator metu tempestatis, quam præuiderit, nauem fluctibus obruendam curet. An verò quod supplicia grauiora sit exacturus hostis, ideò putatis anteuertendum: an quia fortis & intrepidi animi censetis argumentum mortem sibi consciscere? Sed ita se gerere imbecillitatis potius habendum est suffugium, non trophæum virtutis. Sit igitur apud nos cõstitutum, id neque esse fortitudinis, nec habere aliquod momentum utilitatis. Quid enim adiungam, violare depositi religionem? Deus thesaurum dedit optimam, inclusum illud quidem in hoc fictili vase, idque custodiendum dedit pro arbitrio tempestiue repetiturus. Nunquid in vtroque crimen, vel abicere depositum non reposcenti qui dederit, vel negare reposcenti? Pœna infamiæ est si quis homini depositum non reddiderit: quanto magis violare Dei depositum? Anima in corpore depositum est, quam vt inutilem nobis remittimus, atque do-

mo pellimus, corpusque ipsum sui gratia spoliamus atque in terram resolvimus. Cur hinc exeundi præceptum non expectamus? Miles non discedit à castris, nisi accepta tessera: seruus imperio Domini retinetur: sin aliter fecerint, alter desertor, alter fugitiuus est. Qui seruus herum fugerit pœnæ est obnoxius, quâquam improbum fugerit. Nos cum optimum omnium fugiemus, possumus non astringi impietatis flagitio: hæc ille longè præclare & conditè, vt nihil apud Platonem vel sapientes alios eruditius. Vide Lactant. lib. 3. c. 18. & 23. initio.

AD EMBLEMA 121.

Acutum omni acie hoc signum, &c.] Mutationem repentè afferre occasionem Menandri docet monostichon.

Τάχι δ' ὁ καιρὸς μεταρρεῖ τὰ πράγματα.

Cuncta domans.] Voluit exprimere Græcum epitheton, *πανδαιμάτωρ ὁ καιρὸς*, rebus enim permultis causam & initium dat occasio, vt etiam quæ potentem è paupere faciat, ait Menander,

Πολλῶν δ' καιρὸς γίγνεται παρ' αὐτίϑ, Et,

Καιροῦ τυχὸν καὶ πτωχὸς ἰσχυρὸς μέγα.

Fortuna
pilæ in-
sistens cum
nouacula.

Imo & strenuos facit qui non erant.

In dextra est tenuis dic unde nouacula.] Fuit & fortunæ simulachrum pilæ insistens cum nouacula, cum nauali clauo, & copia cornu nouacula significat felicitatis amputationem: pila eius volubilitatem, clauus, vitæ nostræ cursum sub eius ditione: cornu copiarum, bonorum largitionem.

Pergula.] Plin. 35. de Apelle: perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus. Lactant. 1. c. 22. ex Lucio.

Pergula pictorum veri nihil, omnia ficta.

AD EMBLEMA 123.

Stratage-
ma Mega-
rensiū.

CVM hoc Antiochi stratagemate, coniungo historiam certè nobilem de Megarensiū, qui afflicti ab Antipatro ad exitium vsque, illèque vteretur Elephantis, excogitarunt porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in Elephantorum gregem immisos, quo factò Elephantis statim in fugam coniecti

coniecti victoriam Megarensibus reliquerunt. Et quidem nulum animal est æquè inuisum Elephanto atque porcus, adeò ut eius præsentiam nullo perferri modo possit, atque cum primum audit grunitum, fugam elephas arripiat. Caterùm veteres in bellis multum fuisse vsos Elephantis facillè est videre apud auctores rerum antiquarum. Ammianus Marcellin. lib. 19. Lux nobis aduenit mæstissima, Persarum manipulos formidatos ostentans, adiectis Elephatorum agminibus, quorum stridore, immanitatèque corporum nihil humanæ mentes terribilius cernunt: Idem eodem lib. Vbi de pompis funebribus filij Regis Chionitarum Grumbatis, in obsidione Amidæ urbis baliſta perfossi: Occidentali portæ, inquit, oppositi sunt Segestani, acerrimi omnium bellatores, cum quibus elata in arduum specie Elephantorum agmina, rugosis horrenda corporibus, leuiter incedebant armatis onusta, vltra omnem diritatem tetri spectaculi formidanda. Idem lib. 25. vbi de Iuliani in Parthos expeditione: Post hos Elephantorum fulgentium formidandam speciem & truculentos hiatus vix mentes pauidæ perferebant: ad quorum stridorem, odorèmq; & insuetum aspectum magis equi terrebantur: quibus insidentes magistri, manubritas cultros dexteris manibus illigatos gestant, acceptæ apud Nisebin memores cladis, etsi ferociens animal vires exsuperasset regentis, ne reuersum per suos, ut tunc acciderat, collisam sterneret plebem, vertebram quæ caput à ceruice disternat, ictu maximo terebrabant.

Barrus.] Ammian. sic lib. 16. Cornuti & Braccati vsu præliorum diurno firmati excipiunt eos, iam gesturientes barritum ciere vel maximum: qui clamor ipso seruore certaminum à tenui susurro exorians paulatimque adoleſcens, ritu extollitur fluctuum cæutibus illisorum. Idem lib. 26. de Procopio agēs imperium fædè ac miserè mercato: pro terrifico fremitu, quem barbari dicunt barritum, nuncupatum imperatorem stipatūmq; de more consentientes in vnum, reducerunt ad castra. Lib. vero 31. sic: Et Romani quidem voce vndique Martia concinentes, à minore solita ad maiorem protolli, quam gentilitate appellant barritum, vires validas erigebant.

AD EMBLEMATA 124.

Τὴν μεγάλην δύναμιν τοῦ τυχεροῦ ἔχει φόβον,
καὶ τὸ πᾶν λαμπρὸν οὐκ ἀπὸ δυνάμεως κερῶν,

Bbb 4

Fortunæ
varietas.

Οὐδ' ἀσφαλὲς πᾶν ὄψος ἐν θνητῷ γένει,
 Ὁ πρὶ τρεῖσιν ἢ κρόνος τις ἢ φθόνος,
 Ἐπ' αὖ ἐπ' αἴρον τις τῆ καλῶς πρώτιστον ἄραμα.

Ait Apollodorus Comicus. Sic verò Latine,

*Habent per ampla dona fortune metum,
 Periculoque non carent prelustria:
 Nec vlla celsa tuta sunt mortalibus,
 Quae euertere vel tempus solet
 Felicitatis culmen ubi quis attigit.*

Eodem spectant verba Hecubæ ad Vlysssem ex Euripide.

Οὐχ ἄν τοὺς ἐντυχέοντας, αὐ δὲ δὸνῶν πρᾶξεν ἀδῶ
 Κ' ἄγῶ γ' ἦν ποτὶ, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἐμ' ἴτι,
 Τὸν πᾶντα δ' ἰδὲν, ἡμαρ ἢ μ' ἀφείλετο.

Non decet felices exultimare se felices semper fore. Ego enim
 eram quondam, nunc non sum amplius: cunctas sed opes dies
 vnica mihi abstulit. Citatur illud Menandri,

Ὡς εὐνίλως πρὶ τούτων αἰ λαμπραὶ τύχαι:
 Quam facile cadunt qui secunda fortuna vtuntur.

AD EMBLEMA 126.

Equus in
 ingressu iti-
 neris ce-
 spitans.

LEgi alicubi equum in ingressu itineris cespitantem, aut
 prioribus lapsam pedibus, pro inauspicato signo à veteri-
 bus accipi solitum fuisse. Cum enim Sulpicius Galba in pro-
 uinciam exiens, ad portam ipsam Canterium suum cecidisse
 animaduertisset: Rideo, inquit, Canterie, te iam lapsum esse,
 cum tam longum iterus iter, vix ingressus laberis. Quæ histo-
 ria prouerbio locum dedit, in eos qui animo deficiunt ipso
 statim negocij principio. Multæ sunt eiusdem argumenti apud
 M. Tullium historiæ libris de diuinatione.

AD EMBLEMA 127.

Locus Gre-
 gorij Tu-
 ron. de lo-
 custis.

DE locustarum depastione ferè quid simile narrat Grego-
 rius Turonensis historiæ Franciæ lib. 6. cap. 33. sub regno
 Childeberti prouinciam Carpitaneam grauitèr à locustis fuisse
 vastatam, vt non arbor, neque vitis, neque sylua, aut frutex,
 vel

vel quicquam viride remaneret quod non lo-
 car, ut cap. 44. locustæ de Campania provinciæ
 que corroserant annos progressæ, quasi publi-
 gerem, ad aliam provinciã huic vicinã se-
 rum spatia extendebantur in centum quinquaginta
 gaudinis: latitudo verò in centum milibus ter-

[*Castra Xerxis.*] De Xerxis exercitu, si mauius habet
 Tzetzi Lycophronis interpreti, hæc habet: Num-
 erus Xerxis erat, quingentæ myriades: naues mille ducentæ
 triginta: quadringentis talentis opus erat exercitui in
 diebus.

AD EMBLEMA 128.

E Pigrapha huius è Plauto petita, refert illud Menandri,
 κέρδη πονηρὰ ζημίω ἀεὶ φέρετ. & illud,

Τὰ δ' αἰχρὰ κέρδη συμφορὰς πολλὰς ἔχει.

Quo sensu apte dixit Euripides, τὰ εἰς ὁμοῦς ἀδίως εἰσίντα οὐκ
 εἰν σωτήρια. Hoc malum esse maximũ dicit Menander,
 inia qui aliena volunt undique corradere, spe sua excidunt, &
 plim periclitantur: nam contrã quã sperabant, bonis alio-
 tum sua tandem adiiciunt, eaque admittunt. Comici hæc
 verba sunt:

Πλουσίαια μάλιστα ἀνδρόποιε κακόν,

Οἱ γὰρ διελύττε προλαβὼν τὰ τῶν πύλας,

Ἀποτυχέουσιν πολλὰς κερδομένους.

Τὰ δ' ἰδίᾳ προτιθίασιν τοῖς ἄλλοις.

Refert Corn. Tacitus i. historiarum grande gaudium Roma-
 nos inuasisse, quod ij tam pauperes forent quibus donasset Ne-
 ro, quã quibus abstulisset. Sed audiamus longè graue & cor-
 datum Plauti monitum. Sic enim Rudente:

O Gripe Gripe, in etate hominum plurimæ

Funt transfennæ vbi decipiuntur dolis.

Atque edepol in eas plerumque esca imponitur:

Quam si quis avidus poscit escam auariter,

Decipitur in transfenna auaritia sua.

Ille qui consultè, atque astutè cauet,

Diutinè ei vti benè licet partum benè.

[*Viscera ab ore fluunt.*] Notus est ex Syllana defensione M. Cic.

NOTAE AD ALCIATI

tanto amore suas possessiones amplexi tenent,
 & diuelli citius & distrahi posse videantur. Am-
 ellin. lib. 17. Dum nullus obliteret, &c. ex bar-
 tus alimenta congesta sunt.

AD EMBLEMA 133.

Vm his quæ antea dicta sunt ad tumulû Galeatij, deque
 inscriptione illa magnifica, *Quis paruis magnum me super im-
 mure?* Velim annecti quæ mihi nunc occurrunt ex aliis certè
 non pœnitendis auctoribus. Sic igitur Horatius Æpod. Oda. 9.

---- *Affricano, cui semper Carthaginem
 Virtus sepulchrum condidit.*

Velleius Paterculus de Carthagine: Eam urbem inuisam Ro-
 mano nomini Pub. Scipio funditus sustulit, fecitq; suæ virtutis
 monumētum. Sed interea dum hæc meditor, nescio quo modo
 mihi præ cæteris placet Martialis sanè argutum & lepidum de
 Pompeio & filiis cenotaphium:

*Pompeios iuuenes Asia, atque Europa, sed ipsum
 Terra tegit Libyes, si tamen vlla tegit.
 Quid mirum toto si spargitur orbe? iacere
 Viso non poterat tanta ruina loco.*

Dion Nicæus in Adriano: postquam venit in Græciam specta-
 uit mysteria, cùmque per Iudæam in Ægyptum venisset paren-
 tauit Pompeio, de quo hunc versum fertur dixisse,

*Τῷ νεκρῷ ἐπιθούρι πύση σπαδῆς ἐπέτατο τόμβου,
 Οἶσα ἰρι μεγά τεννὶ quàm clausa sepulchro.*

AD EMBLEMA 135.

E Vripid. Hercule furente:

*Γενναίων ἀρεταὶ πόνοισιν
 Τοῖς θανάτοισιν ἀγαθμαί.*

Fortium laborum virtutes mortuis etiam decus existunt.

Hic Graisum mirus.] Scribit Hyginus exclamasse Achillem
 cum bigis illigatum Hectorem raptaret: Troiam expugnauit.
 In apendicibus Virgilianis hoc legitur:

Defensor

EMBLEM. POSTERIORES

Defensor patriæ iuuenum fortissimus Hector,
 Qui murus miseris ciuibus alter erat,
 Occubuit telo violenti victus Achilles:

Occubuerunt simul spesque decusque Phrygum.

scribitur Ælian. duodecimo var. hist. Epaminondas
 mortifero vulnere in pugna Mantinensi, delatus
 fuisse acciri Daiphantum, ut eum ducem sibi moriturum
 quem cum in acie cecidisse retulissent, rursus lo-
 cari imperasse, quem etiam interfectum cum dicerent, nihil
 aliud habuisse, quam ut suaderet pacem cum hostibus esse
 faciendam, nullo iam duce Thebanis superstite. In Euripidis
 Hecuba, sic loquitur umbra Polydori, *ἰπεί δὲ προΐαθ' Ἐκτορὸς τ-*
ἠείδατο ψυχὴν, πατρώαθ' ἑστία κατ' ἰσνάσθη: ubi Troia, & Hectoris
 animus periit, & patrij lares diruti sunt.

AD EMBLEMA. 136.

Quæ de arcadibus adduximus lumen capient ex iis quæ
 apud Tzetzem legimus in Cassadram. Ideo natos dici
 Arcadas ante Lunam, quia nutrentur ante Lunæ coitum, co-
 quendo glandes in igne. Vel *προϊλλωσι* dicti, *παρὰ τὸ προϊεῖν*
 quod est afficere iniuria. Apud alios verò pro stultis habentur,
 quia putent se Luna priores esse. Sed sic se habet ratio, Annum,
 menses, æquinoctia, & his similia omnia quæ sunt artis Astro-
 logicæ rex Arcadum, siue Atlas fuerit, siue Pœnus, à Luna sup-
 putans adinuenit, postea Thales.

Arcades
 cur dicti
 Luna anti-
 quiores.

AD EMBLEMA 137.

De cicadigeris Atheniensibus, deque Romanorum crepi-
 dis Lunatis superiore cōmentario quæ dicenda videban-
 tur, attulimus. Non erit autem alienum ab huius carminis ar-
 gumento, de iure imaginum quædam subiicere, est enim res
 non indigna cognitu, neque certè iniucunda studiosis. Fuerunt
 ergo imagines insignium viroꝝ simulchra ad oris similitudi-
 nem: artificiose ficta, coloribus & pigmentis adumbratum cor-
 pus referentia, eaque in domus parte aliqua celebriore posita,
 ligneoque armario inclusa. Licuit autem non omnibus habere
 imagines, sed iis tantum qui curules magistratus gessissent
 eaque valebant ad memoriam posteritatemque prodan-
 dam: & ut iis quasi insigniis nobiles ab ignobilibus distin-
 guerentur.

Ius imagi-
 num apud
 Romanos.

Vidi multa
 apud ipsum
 t. Electorū
 cap. 29.

NOTAE AD ALCIATI

cero oratione 2. contra Rullum. Est hoc in motes, institutoque maiorum, ut ii qui beneficio familiae suae consecuti sunt, eam primam habent, quae gratiam beneficii vestri cum suorum habent. Item in Verrem actione postrema, Ob eam sollicitudinem fructus illos datos, antiquioris sententiae dicendae locum, togam praetextam, scellamque imaginum ad memoriam posteritatemque prodessent. Quod ideo dicitur a Cicerone, quia tunc aedilis erat, & quaestura iam perfunctus, nempe ius hoc imaginum non tam nobilitatis & generis, quam virtutis insigne fuit, quanquam & generis etiam esset. Qui enim familiae imagines & generi suo consequebantur, non dubium est quin & nobilitatem afferrent: at nescit quid maius & excellentius fuit, posse uti imaginibus. In oratione vero Syllana sic: Ipse, si erit vestro iudicio liberatus, quae habet ornamenta, quae solatia reliquae vitae, quibus latari & perfrui possit? Domus erit, credo, exornata: aperientur maiorum imagines, ipse ornatum ac vestitum recuperabit. Omnia iudices haec amissa sunt, omnia generis, nominis honoris insignia atque ornamenta, unius iudicij calamitate occiderunt. Hoc dicit Cicero, quia Publius Sylla conuictus ambitus cum P. Anthonio ius imaginum perdidit, non ut cenferi desineret inter nobiles, sed ut eius mortui imago cum maiorum imaginibus non portaretur, nec horum imaginibus eius ornaretur. Ad id ostendendum multo apertius, adduco in medium Plinij & Polybij auctoritatem certe locuplerem. Plinius enim cap. 2. lib. 3. Apud maiores, imagines in atrijs erant quae spectarentur, non signa externorum artificum, nec aera, aut marmora. Expressi cera vultus singulis disponebantur armariis, ut essent imagines quae comitarentur gentilicia funera: semperque defuncto aliquo, totus aderat familiae eius, qui unquam fuerat populus: Polybius vero lib. 6. scribit Romanos festis diebus, apertis armariis imagines exornasse: cumque ex domesticis mortuus esset aliquis, eas in funere extulisse, addito reliquo corporis trunco, ut magnitudine quam simillimae apparent. Ius autem illud imaginum non sic transibat ad posteros, ut iis uti omnes & singuli possent: id enim usurpabatur ab iis duntaxat, qui simile ius adepti erant. Asseruabantur autem domi, & in gentilicio funere efferebantur, ad exemplum rerum egregie gestarum. Occurrit Valerij Maximi dictum praeterea, lib. 5. cap. 8. ubi de

EMBLEM. POSTERIORES.

Manlio Torquato Iurisc. agit: Videbat se in
 esse, in quo illius Imperiosi Torquati seu
 imago posita erat: prudentissimoque viro suo
 maiorum cum titulis suis, idcirco in prima a
 solere, vt eorum virtutes posteris non solum leg
 mirarentur. M. Tullius Pisonem vellicat quoc
 honores errore hominum, commendatione fumo
 ginum. fumosas imagines appellat bene antiquas, quib
 onuntur subitæ imagines apud Plin. lib. 8. Epistol. pro recent
 & nuper nata nobilitate, aut certè non diu durata. Et hæc
 quidem hæctenus de imaginibus, quarum vsus fuisse tum pri
 mum antiquatum puto, cum Imperatores in Christi familiam
 transferunt, relictis superiorum temporum deliramentis, ob
 metum nempe superstitiosi cultus idolatriæ, quæ non minùs
 facillè insinuari potuit ea imaginum approbatione, quam olim
 Deorum & simulachrorum inducta persuasio. Loco itaque
 imaginum nobiles & generosi vt cœperunt stemmatis genti
 tatis, de quibus passim diximus.

AD EMBLEMA. 138.

Q *Vam suggeret infans lac.*] Historiam hæc bis reperi in Isacij
 Tzetis cōmentario ad Lycophronis Cassandram, huic
 traque refero acceprum Emblematis characterem: cuius ego
 quidem vim ac sententiam longe antè perspexeram, sed aucto
 rem tamen satis idoneum laudare nondum poteram.

Emblema
 tis huius
 typus.

AD EMBLEMA 142.

P Lin. lib. 17. cap. 10. vbi agit de arboribus quæ auulsione
 nascuntur: Omnia eã nō statim moris est in sua locari, sed
 prius nutrici dari, atque in seminariis adolescere, iterumque
 migrare. Qui transitus mirum in modum mitigat etiam sylue
 stres, siue arborum quoque, vt hominum natura, nouitatis ac
 peregrinationis auida est: siue discedentes virus relinquunt,
 manuescuntque in tractatu, ceu feræ, dum radici auellitur
 planta.

ia in precio. Apud Euripidem Hercule furento,

δ' ὅππ

ἴσσοι, μάρτυρ' αὐτὸν λάβοι πάροισιν.

inuè quid agens testem habeas patriam. Verba
his ad Lycum, quibus docet magnorum Her-
cestes esse gentes exteras.

AD EMBLEMA 146.

Valérintia-
ni auaritia
nimia.

Themisto-
clis animo
modera-
tus.

Romani
continue-
rūt manus
à bonis pro-
scriptorū,
ciuili bel-
li tempore.

AD illustrandum hoc tyrannicæ rapacitatis argumentum pulcher sese mihi locus offert ex Ammiano Marcellino, vbi sæuitiam auaram Valentiniani exagitat. *Auiditas plus habēdi, inquit, sine honesti prauique differentia, & indagādi questus variis per alienæ vitæ naufragia, exundauit in hoc principe.* Flagrantius adolescens: quàm quidem prætendentes Imperatorem Aurelianum purgare tentabant, id affirmando, quod vt ille post Galenum, & lamentabiles Reipub. casus exinanito ærario, torrentis ritu ferebatur in diuites: ita hic quoque post præcinctus Parthici clades magnitudine indigens impensarum vt militi supplementa suppeterent, & impendium, crudelitati cupiditatem opes nimias congerendi miscebat: dissimulans scire quod sunt aliqua quæ ferri non oporteat, etiamsi licet: Themistoclis illius dissimilis, qui cùm post pugnam, agminaque deleta Persarum, licenter obambulans armillas aureas vidisset humi proiectas, & torquem: Tolle, inquit, hæc (ad comitem quandam propè astantem) tu qui Themistocles non es: non quodlibet probans in duce magnanimo lucrum. Huius exempla continentia in Romanis exuberant ducibus: quibus omisiss, quoniam non sunt perfectæ virtutis indicia (nec enim aliena non rapere laudis est) vnum ex multis constans innocentia vulgi veteris specimen ponam. Cùm proscriptorum locupletes domos diripiendas Romanæ plebi Marius dedisset & Cinna, vulgi rudes animi & humana soliti respectare, alienis laboribus pepercerunt: vt nullus egens reperiretur aut infimus, qui de ciuili luctu fructum contrectare pateretur sibi concessum. Hætenus Ammian. Apud Cassiodorum epistola est Theodorici Gothorum regis ad senatum vrb. Rom. qua Venantium laudat honore donatum Comitium, moxque Præfectum prætorio, qui sic principis fisco consuluit, vt nihil priuatis videretur officif.

se. Senfimms auctas illationes, inquit, vos ad
tis. Ita vtrumque magnæ fuit admirationis,
zet, & priuata vtilitas nulla damna perferret.

AD EMBLEMA 148.

O Ccurrunt insignia exempla clementiæ apud *Sarabianum*,
quæ quia longè plura sunt, hæc duntaxat ex *Vespasiano*: *Vespasiani*
Ottenlarum, inimicitiarumque minimè memor, executorue, *cleuicus*
Vrellij, hostis sui filiam splendidissimè maritauit, dotauitque *animus, &*
etiam & instruxit, &cæt. Non temerè quis insons punitus re- *Titi filij.*
peritur, nisi absente eo & ignaro, aut certè inuito atque dece-
pto. *Heluidium Priscum*, quamuis relegatum primò, deinde &
interfici iustum, magni æstimauit seruare quoquo modo missis
qui percussores reuocarent: & seruasset: nisi iam periisse falso
nunciatum esset. Cæterùm neque cæde cuiusquam vnquam læ-
tatus, iustis suppliciis illacrymauit etiam, & ingemuit. Idem in
Tuo sic: Pontificatum maximum ideò se professus accipere, vt
paras seruaret manus, fidem præstitit: nec auctor posthac cuius-
quam necis, nec conscius, quamuis interdum vlciscendi causa
non deesset: sed periturum se potiùs, quàm perditurum adiu-
rans, &c. *Ammianus* verò *Marcell*, ad finem 21. lib. cum aliis
comparans Imperatorem *Constantium*, ait immanitatem facile
superasse *Calligulæ*, *Domitiani*, *Commodi* & id vnum egisse
maximè, vt quanquam seuiusimus esset, iustus tamen vellet &
clemens æstimari, quique ex minimis causis malorum conge-
ries excitabat, dissimilia *Marci illius*, principis verecundi, qui
cum ad Imperiale culmen in *Syria* *Cassus* surrexisset, epistola-
rum falcem ab eo ad conscios missum perlatore capto sibi ob-
latum, illico signatum exuri præcepit, agens adhuc in *Illyrico*,
ne insidiatoribus cognitis inuitus habere quosdam posset of-
fensas. Vtque rectè quidam sentientes arbitrantur, virtus
erat potius iudicium magnæ, imperio eundem comitantium
sine cruore cessisse, quàm vindicasse tam inclementer: vt *Tul-
lius* quoque docet, crudelitatis increpans *Cæsarem* in qua-
dam ad *Nepotem* epistola. Neque enim quicquam aliud
est felicitas, inquit, nisi honestarum rerum prosperitas. Vel
vt alio modo definiam? Felicitas est fortuna, adiutrix consilio-
rum bonorum: quibus qui non vitur, felix nullo pacto esse
potest.

Felicitas
quid.

Ergo

s, impiisque consiliis quibus Caesar usus erat
 felicitas : feliciorque meo iudicio Camillus
 temporibus iisdem Manlius, etiam si, id quod
 potuisse. Id Ephesus quoque Heraclitus af-
 ab inertibus & ignavis, euentus variante for-
 aliquoties viros fuisse praestantes, illud verò
 praecipuas laudes, cum potestas in gradu, velut
 missa nocendi, saeuendique cupiditate & ira-
 scendi, in arce victoris animi trophaeum crexit gloriosum
 hactenus Ammian. Addam etiam ex eiusdem 30. lib. vitupera-
 tionem sanè acerrimā Valentiniani Imperatoris: Nonnunquam
 etiam clementiae speciem praese tulit, cum esset in acerbiterem
 naturae calore propensior, oblitus profecto quod regenti impe-
 rium omnia nimia, velut praerupti scopuli, sunt demittenda. Nec
 enim usque reperitur miti coërtitione contentus, sed aliquo-
 ties quaestiones multiplicari iussisse cruentas, post interroga-
 tiones funestas nonnullis adusque discrimina vitae vexatis. Et
 ita erat effusior ad nocendum, vt nullum aliquando damna-
 torum capitis eriperet morte subscriptionis elogio leui, cum id
 etiam principes interdum fecerint saeuissimi. Atqui potuit ex-
 pla multa contueri maiorum & imitari peregrina, atque inter-
 na humanitatis & pietatis, quas sapientes consanguineas vir-
 tutes esse definiunt: quibus haec poni sufficet. Artaxerxes Per-
 farum ille rex potèntissimus, quem Machrochira membri viuis
 longitudo commemorauit, suppliciorum varietates, quas na-
 tio semper cruda exercuit, leuitate genuina castigans, uaras ad
 vicem capitum quibusdam noxiis amputabat: & ne secaret au-
 res more regio pro delictis, ex galeris fila pendentia praecide-
 bat: quae temperantia morum ita tolerabilem cum fecit & ve-
 recundum, vt aduidentibus cunctis multos & mirabiles actus
 impleret Graecis scriptoribus celebratos. Praenestino Praetore,
 qui bello quodam Samnitico properare iussus ad praesidium
 venerat, legnitus, ad crimen diluendum exhibito, Papirius Cur-
 sor ea tempestate dictator, securem per lictorem expediri, ho-
 mineque abiecta se purgandi fiducia stupefacto, visum propè
 fruticem iussit abscidi: hocque ioci genere castigatum cum
 absoluit, non ideo contemptus, vt ad resistendum aptus Ale-
 xandro magno, si calcasset Italiam aestimatus. Haec forsitan Va-
 lentinianus ignorans, minimeque reputans afflictis solatia sta-
 tus semper esse lenitudinem principum, poenas per ignes au-
 gebat & gladios: quod vltimum in aduersis rebus remedium

Valentiniani
 truculē-
 tia.

Artaxerxis
 animi mo-
 deratus.

pietas reperit maiorum, vt Iſocratis membra pulchritudo cuius vox eſt perpetua docentis, ignoſci debet interdum armis ſuperato rectori, quàm iuſtum quid ſit ignoſcere unde motum exiſtimo Tullium præclare pronuncialſe, cum defenderet Oppium: Etenim multum poſſe ad ſalutem alterius, honori multis parum potuiſſe ad exilium, probro nemini fuit. Et hæc ille hæc tenus, tantò quidem libentius in eo ſermone certe præclare exſpaciatus, quàm ægrè commemoraret multorum principum Romanorum nimiam ſæuitiam ad ſua uſque tempora impunè graſſantem. Quia verò de conuiitiis & probris in principes non nihil diximus in prima noſtra commentatione, placet attingere nonnulla ex Tacito quæ ad id faciunt, ſic enim ille oratione Cremutij Cordi apud Imperatorem Tiberium accuſati, quod editis Annalibus, laudatòque M. Bruto, C. Caſſium vltimū Romanorum dixiſſet. Marci Ciceronis libro, inquit ille, quo Catonem cælo æquauit, quid aliud dictator Caſar quàm reſcripta oratione, velut apud iudices, reſpondit? Antonij epiſtolæ, Bruti conciones, falſa quidem in Auguſtum probra, ſed multa cum acerbitate habent: Carmina Bibaculi & Catulli reſerta cõtumeliis Caſarum leguntur, ſed ipſe D. Iulius, ipſe D. Auguſtus & tulere iſta, & reliquere, haud facile dixerim moderatione magis, an ſapientia, namque ſpreta exoleſcunt: ſi irāſcare, agnita videntur.

Locus Taciti de Tiberio conuiſſa non curante.

Seueri numus.

Nos multa ex Seneca tranſilienda ducimus, tot enim penitentia & decreta leguntur apud eundem, quot verba. Satis habemus hunc commentarium claudere oraculo Imperiali. Nihil tam peculiare eſſe Imperatoriæ maieltati, quàm humanitatem, per quam ſolum Dei ſeruatur imitatio, i. Imperialis, Cod. de Nuptiis. Nec arbitror aliam fuiſſe mentem Seueri, qui numo quodam ſuo ſimulacrum mulieris leoni exporrecto inſidentis, altera manu haſtam terræ affixam tenentis, altera fulmen abiicientis, oſtentauit vt clementiam inſinaret, nam & eius id inſcriptio declarat, **INDVLGENTIA AVG. IN. C. A. R.**

AD EMBLEMA 150.

Supplet exempla quam multa de pilei uſu & geſtatione, & huc quidem pertinent numi veteres quamplurimi in

Pileus in
numis.

quibus est pileus cum inscriptione, LIBERTAS, vt in numis Tiberij, est enim effigies hominis dextera pileum tenentis, laena expansa, cum inscriptione, LIBERTAS AVGVSTA: lógum esset & alia eiusdem generis numismata percurrere. In Ser. Galbae numo simulachrum est cum iaculo & pileo, inscriptio verò, LIBERTAS PVBLICA. Castores etiam Dioscuri scuros fuisse pileatos legimus, quo habitu fuisse Lacones eos volunt, hi enim pileo instituto pugnabant pileati, vt animum in barbaros & tyrannos indomitum significatione libertatis ostenderent. Eadem fortè causa Græci illi qui nostrorum patrum temporibus tyrannidem Turcicam fugientes in Italiam se receperunt, ingenuam suam libertatem & priscam nobilitatem pilei sui gestatione professi sunt. Quid enim memorem pilei celebrem lauream iamdiu in scholis non tenere usurpatam.

Dioscuri
pileati.

AD EMBLEMA 153.

De iis qui
sæuiunt in
homines
mortuos.

IN eos qui sæuiunt in humana cadauera locus est Platonis longè pulcherrimus §. de Repub. ἀνελούδιον δὲ οὐ δεκτὴ καὶ φιλοχρημάτων, νεκρὸν σὺλάν, καὶ γυναικείας καὶ μικρῆς διαουίας, τοὺς πολέμιον νομίζῃν ἐν τῷ σῶμα τῷ τεθνεώτος ἀποπύλαιον τῷ ἰχθῦος, ἀλλὰ πότῳ δὲ ὡς ἰπολιμαί, ἢ ἢ τι διάφορον δρᾶν τοῖς † τῶτο πρῶτον τῶν νεκρῶν, ἢ τοῖς λίθοις οἷς ἀνβληθῶσι χαλιπαίνουσι, τῷ βάλαντι οὐκ ἀπὸ μύλων, οὐ δὲ μικρὸν, ἰσηϊατίον ἄρα τὰς νεκροσυλίας, καὶ τὰς τῶν ἀναίρεσιων διαουλίους. Nónne videtur illiberale, & animi planè sordidi, muliebris ac pusilli, cadauer spoliare, & mortui corpus hostem putare, cum hostis ipse abierit eo relicto quo pugnabat? Quid putas eos qui ita se gerunt differre à canibus in iactos lapides sæuiantibus, eo qui iecerit prætermisso? Nihil differunt profecto. Itaque ab eiusmodi prædatione abstinendum est, obsunt enim victoriæ. Cui quodammodo congruit quod in formula quadam Comitium priuatorum non minus argutè, quàm piè inculcat Cassiodorus lib. 6. variorum: Defunctorum sacram quietem æquabilia iura tuæ conscientiæ commiserunt ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret: ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma consumptos, scelerata perscrutatione detegeret, ne corpus

Locus Cas
siodori.

corpus quod semel reliquerat molestias mundanas, & humanas
 iterum pateretur insidias. Nam & si cadauera furta non sen-
 tiat, ab omni pietate alienus esse dignoscitur, qui aliquid mor-
 tuis abrogasse monstratur.

Sic casti luce leonis.] Si quem præstantem dignitate & opibus
 hominem aduersa fortuna præcipitem dederit, in hunc passim
 omnes insiliunt, quem nimirum non iam tunc mordere posse
 putant, quo pertinet iactatum vulgò, ligna quiuis colligit ab-
 scisso arbore, id est, *δρυς πεισθόνος πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται.*

AD EMBLEMA 156.

Delphinesq; tui.] Pro amoris nota hîc delphinem poni ad-
 monui, supra dico adhæc à veteribus quibusdam delphi-
 nem Cupidini iunctum, pro amoris firmitate *ἱερογλυφικῶς* ex-
 plicari solitum.

AD EMBLEMA 157.

Cum annotationes hæc meas in Alciatum relegerẽ, męq;
 multa transmisisse non tam dolerem, quàm nonnulla alia
 prætermissa conquererer, casu incidit in manus meas Iulij Sca-
 ligeri, acuti philosophi oratio in Erasmus, qua eum acutè trãs-
 fixit, vt hominem qui Ciceronis luminibus voluerit obstruere,
 quò sua vnus scripta legerentur. Certè video à Ciceronianis
 omnibus, qui paulò antè nostram ætatem non parua sui laude
 Tullianam eloquentiam æmulati sunt, non alia causa vnum
 Ciceronem in Latinæ linguæ Capitolium inducere, conatos
 esse quàm vt Erasmanum inde terminum eiicerent. Et is po-
 test videri fons ipsissimus Alciatini Emblematis, nisi me mea
 coniectura fallit.

AD EMBLEMA 159.

Verè amās
semper
amat.

EXemplo; monet, &c.] Euripid. appositè Troadib. ait cum non rectè amantis centeri nomine qui non semper amet.

ὄν ἐστ' ἰρασνός, ὅστις οὐκ ἀείφεται.

Sed quia epigramma Græcum Antipatri de amica loquitur, quam nos vxorem possumus intelligere, lubens hic adiungi velim Menandri sententiam, qua vbi matrimonij incommoda enumerauit, commoda etiam subiungit, sed iis maxime verbis.

Ἀτύχῳ ὅτι συμπάρμεινεν, ἀποτάνοντα δὲ

Ἐδάψε, περισσεύειν οὐκ ἔσται.

In rebus aduersis comes est, mortuum verò sepelit.

AD EMBLEMA 162.

AD locupletandam huius Emblematis commentationem, multa sunt apud Senecam de beneficiis passim, sed in primis c. 3. libri prioris. Cum hoc coniunge nobilem Lactantij disputationem, de vero cultu, cap. vndecimo. singula enim excubere non vacat.

AD EMBLEMA 162.

AD EMBLEMA 163.

M(Atula.) Et matula Iuuenali, toulla, σακφίον, Græcis: Festo verò & Varioni, matellio.

Musce im-
probitas.

Muscas peller.] Inter Deorum prælia Homerus pertinacem muscæ improbitatem proposuit, vbi ferox hostis insultat hosti, neque quietem dat vilam, donec vulnus inflixerit. Sic enim.

Καὶ δὲ μίγς δάροσ' ἐνὶ θυμῷ δεινῶν ἐνὶ κίβρ',

Ἥ τ' ἐν ἰργασίῳ μάλ' ἀπαγ' ἕδος ἀνδρῶν ἐθέσσω

Ἴσχυρὰ δὲ δάκρυον.

Cynicorū
impuden-
tia.

Huc conferem aliquid non inuitus de secta Cynicorum, quorum impudentia non toleranda mandata est omnium scriptis. Malim ex eo Emblematis argumento elicere id quod legitur apud Plinium iuniorem, Recta ingenia debilitari verecundia, peruersa confirmari audaciâ. etenim vsuuenire solet vt quo quis imperitior est, sit eò iactantior & sui confidentior. Merito igitur viro forti est odiosa musca, & sapienti atque prouido temeritas.

temeritas. Quæ ratione Hercules de suo sacello muscas dicitur abegisse.

Operosis flabris.] Flabellum, muscarium dicitur Martiali, quo muscæ abiguntur, *μυσοέβη*, Græcè.

AD EMBLEMA 164.

Cum iis quæ de cane diximus, iungenda hæc ex Stetoni] Vespasiano: Demetrium Cynicum in itinere obuium sibi post dominationem, ac neque assurgere, neque salutare se dignantem, oblatrantem etiam nescio quid, satis habuit, canem appellare.

AD EMBLEMA 165.

Quarum una metallo, altera terrea.] Duplex hominum fors & conditio, diuitum nempe & pauperum totidem expressa symbolis quò ferè pertinet illud Ausonij.

*Fercula gemmatis cum poneret horrida vasis,
Et misceret opes pauperiemq; simul.*

AD EMBLEMA 166.

In fido mari.] Infidum mare, *ἀνιγγυος θάλασσα*, in Græco epigramm. i. cum qua nulla spòsio aut fides potest intercedere.

AD EMBLEMA 170.

Vel post mortem formidolosi.] Suetonius: Tiberij morte ita lætatus est populus, ut ad primum nuncium discurretes pars Tiberium in Tyberim clamitaret; pars terram matrè Deòsque manes orarent, ne mortuo sedem ullam, nisi inter impios darent, &c. Cum senatusconsultum actum esset, ut pœna damnatorum in decimum semper diem differretur, fortè accidit, ut quorundam supplicij dies is esset, quò nunciatum de Tiberio erat. Hos implorantes hominum fidem, quia absente adhuc Caio, nemo extabat qui adiri interpellariq; posset, custodies

Iudicium
de tyrânis
post mor-
tem.

ne quid aduersus constitutum facerent, strangulauerunt, abieceruntque in Gemonias. Creuit igitur inuidia: quasi etiam post mortem, tyranni saeuiria permanente.

AD EMBLEMA 171.

D *Vn residet Cyclops.*] Fusissimè hanc historiam narrat Isacius Tzerzes in Lycophronè, quam ne huc traducam, me prolixitas reuocat.

Postremùmque Vtin viscera nostra ferent.] Non parui beneficii loco habitum, vt qui prior interficeretur: exemplum apud Corn. Tacitum primo historiarum, vbi Othonis facta crudelia percenset. Titus Vinius, inquit, ad hoc tantum maiori fratri praelatus est, vt prior occideretur.

AD EMBLEMA 172.

Dolosi do-
lo capu.

A *Lis qui fata parabat ipse periit.*] Corn. Tacitus 6. Annal. vbi de multis ob amicitiam inita cum Seiano periclitantibus, iustèque damnatis: quò lætus acceptum, sua exempla in consules recidisse. Seneca Epist. 95. Ideòque cum multis fuerunt mali (loquitur de Alexandro. Cn. Pompeio, C. Mario) pestifera illi vim, qua pleriq; nocuerant, ipsi quoque sentiant. Claudian.

Quàm bene dispositum terris, vt dignus iniqui:

Consilij fructus primis auctoribus instet.

Chori verba sunt apud Euripid. de lyco interfecto ab Hercule.

--- ἀντ' ἀποινα δ' ἐκτινον

τέλμα, δίδου γέ τιν' δεδραμένων δίκω.

Talionem persoluens sustine, dans pœnam ob patrata scelera.

AD EMBLEMA 173.

IN nefarios belli cōsultores & publicos regnorum incendiarios hoc esse tortum diximus. Ad id Ciceronianum illud pertinet in Lælio: Improbis est pœna statuenda: nec minor ij qui secuti erūt alterū, quàm iis qui ipsi fuerint impietatis duces.

Lituo.] Horat. de bello ciuili

----- iam litus strepunt.

Amnian. Marcell. 31. libro: Cúmque arma ex latere omni con-
cuterentur, & tela lituósque Bellona luctuosos inflarer.

AD EMBLEMA 174.

A *Ripit vt lapidem catulus.*] Fons emblematis è Pacuio
sicuti à Nonio Marcello citatur: Nam canis quando est
percutta lapide, non tam illum appetit qui se icit, quàm illum
cum ipsum lapidem quo ea ipsa icta est, perit. Comparatio ea-
dem est apud Platonem de Republ. 5. quo loco in eos agit qui
seruiunt in humana cadauera: ἢ δὲν τι διάφορον ἔργον τοὺς σῦτος
καίνοται τὴν κνωῶν, αἰ τοῖς λίθοις οἷς αὐὲ βληθῶσι χαλεπαίνουσι
ἢ βαλλόντι οὐκ ἀπὸ μὲναι. Non differre dicit eos à canibus,
qui seruiunt in iactos lapides, cum verò qui iecerit prætermi-
tere.

Mutua damna facit.] Reprehenditur Alciatus ineptæ latini-
tatis è quodam, qui se suo iudicio, pro docto venditat, quod
damnum facere non dicamus. Sed imperitus nugator non le-
gerat hunc M. Tulij locum 5. act. in Verrem. Quid si doce-
o, iudices, eos qui quadraginta millia modium lucri faciunt,
damnum facturos fuisse, si tua iniquitas sit, vt ex cohorte Recu-
peratores non intercederent?

Id dictum
passive nõ
accuset

AD EMBLEMA 175.

R Ecce monuit Menander:
Plescere hostes, sed absque tuo damno.
Ἐχθρὰς ἀμύνου μὴ πὶ τῆ σσωτοῦ βλάβῃ.

AD EMBLEMA 178.

E *Xpace vbertas.*] Inscriptio consentit cum hoc Euripidis,
Supplicibus (vbi pacis commoda multa percensentur à
pacone. Theseum mouente ne bellum moueat in Thebanos.)
Pacis com-
menda,

Ὅσῳ τι πολίμον κρέσσον εἰσλήνθησθε τοῖς,

ἢ πρῶτα μὴ μούσαισι προσφιλισταίτη,

Πρωῖσι δ' ἐχθρὰ, τέπειτα δ' ὀνπαδία,
 Χαίρει δὲ πλούτῳ τούτ' ἀφαιτεοὶ παῖσι
 Πολέμοις ἀναίρουμ' ὄσα, καὶ τὸν ἥσωνα
 Δουλοῦμ' ἄσίδροι, ἄνδρα καὶ πέλας πέλινα.

Quanto bello potior pax hominum generi? primum quidem ea Musis gratissima: truciariibus inimica: delectatur felice sobole, ad hæc diuitiis abundat. Hæc tamen nos improbi contemnimus, bellaque vltro suscipimus, & minus fortem subigimus viri virum, & ciuitas ciuitatem. Citantur & isti Menandri senarij:

Εἰρήνη γὰρ γόνυ κἀν πέτρας τρέφει καλῶς,
 Πόλεμος δὲ δένδρον ἀείδω κακῶς ἔφυ.

Alit columnam pax vel in saxis bene:

At bellum in ipso noxium campo quoque.

Latius erit Cæteri. Huc quodammodo refertur quod quidam Alcyonem pro iustitij forensis hieroglyphico ponunt. Qua ratione à Plauto dicitur, Alcyones esse iuxta forum: id enim commodi intelligitur de intermissis fori procellis & turbinibus: quò aliufit Horatius, cùm dicit, se mersari ciuilibus vndis: ita dies alcyoniæ nominantur in quibus fora conticescunt.

AD EMBLEMA 180.

An Galli
 veteres
 Græcæ
 linguæ pe-
 riti.

SVperior ille locus quem adduximus ex Luciano de Hercule philosopho Gallo, rerum Græcarum perito, non est alienus ab eo quod legitur apud auctores haud quaquam aspernandos, nempe Gallos fuisse *φιλελλήνους*, hoc est, vt ego interpretor, Græcæ non modò linguæ, sed & doctrinæ peritos: idque primùm ex C. Cæsare confirmant primatim publicæque Græcis literis vsos olim Gallos: & in castris Heluetiorum tabulas repertas Græcis elementis conscriptas. Massilienses quidem loquutos Græcè, Strabo Geographus primi nominis testatur, quò tempore incorrupta esset minimèque confusa Phocensium colonia. Nec verò prætermittunt Druidas illos veteres religionis Gallicæ antistites quos iisdem fuisse disciplinis imbutos atque sophos Græciæ, memorant. Imò etiam coniecturis quibusdam non inanibus asseuerant disciplinam Semnothecorum, Druidarum, Bardorum, Saronidarum, vetustissimorum in Gallia doctrinæ omnis liberalis professorum multis ante seculis apud Gallos floruisse, quàm Cadmus è Phœnicia ve-

nisset

nisset in Græciam; quam ad rem probandam citant Aristotelem in Magico, qui ait philosophiam à Celtarum Semnotheis duxisse initium; & Galliam fuisse magistram Græciæ. Longum esset per censere quàm doctis & eloquentissimis hominibus iam olim Gallia multisque seculis abundarit: hoc vnum adicio nullum numen maiore quondam religione cultum apud Gallos, quam Pitho fuerit quæ Suada siue Suadela est Romanis, illa vna non temerè dicta Ennio flexanima, id est *ψυχή*. Colligimus etiam ex vetustioribus litterarum monumentis, priscos Gallos doctrinæ & facundiæ gloria fuisse insignes, eos inquam qui florere temporibus priorum Galliæ principum, Samothis, Magi, Saronis, Bardi, Longonis, Celtis, Herculis, Galatis, Albonij, Lugdi, Belgij: ij enim memorantur inter eos qui legibus & moribus populum Gallicum excoluerunt. Et id quidem de Gallorum veterum cultu & disciplina eo est ignotius, quò à paucioribus traditum fuit, quia vel nihil aut parum admodum posteris reliquerunt maiores illi Galli, aut quia suam doctrinam non scriptis, sed per manus consultò tradi voluerunt.

AD EMBLEMA 193.

Gentiles clypeos sunt qui in Ionis alite.] Ut Pertinax, Antoninus Pius, Iustinianæa familia, Herculiani iuniores, qui sub magistro militum Præsentiali militabant, Herculiani seniores id est Illyricæ legio, & Iouiani, alia legio: & quibus hæc sub Maximiano, illa sub Diocletiano meruit, alii que multi.

Sunt quibus aut serpens.] De quo symbolo satis primo diximus Emblemate.

Aut Leo.] In Antonini mimo facies Leonis horridè iubata conspicitur in morem histricis concitata. Traianus verò fortitudinem ita voluit exprimi, vt claua Leonino capiti insideret. Quò etiam spectat imago fortitudinis in C. Publicij mimo. Leo enim cernitur suffocatus claua à pedibus strata, phatrea cum sagittis anteposita. Nota est historia Lyfimachi, qui coniectus ab Alexandro in claustrum ferocientis Leonis, belliam quanquam maximè terrificam strangulauit; quæ res admirationi fuit ipsi Alexandro, deditque ansam pictoribus id in clypeis & tabulis exprimendi. Prætermitto alia multa quæ

Aquila in
stemmate.

Leo in
stemmate.

Symbole
debent
apta re-
bus esse.

passim leguntur apud auctores.

Dira sed hæc vatium fugiant.] Signa hæc ἄφωνα, symbola, notæ rerum hieroglyphica debent hominum moribus, quibus tribuuntur, aut etiam rebus, quarum causa pinguntur, vel finguntur, conuenire. Quæ enim mitia sunt & quæta non debent terrificis & truculentis speciebus representari. Et quidem rectè colligit Ælian. lib. 12. & 14. histor. variæ nullum neque pictorem aut statuarium ausum fuisse Musas iouis filias efformare falsis & alienis imaginibus: neque opificem fuisse repertum hactenus ad eò rationis expertem qui eas armatas expresserit. Nempe veteres illi scitè voluerunt ostendere vitam eam quæ studiis liberalibus impenditur facilem, pacatam, & alienam ab omni Martis strepitu esse debere. Sic poetis, quorum omnis vita est in ocio litterario, rectè tribuitur olor pro symbolo: Sed hæc satis.

Vfus ima-
ginum.

Ceras.] De veterum imaginibus cereis: hæc addi placet; quam supra memini me ea de re nonnihil adnotasse. Vfus imaginum nobilitatis insigne fuit: quo honore donabantur olim qui aliquo gesto magistratu, suam virtutem Reipubl. probassent: quod quidem ius non ita transibat ad posteros, vt eo ipsi possent vti: nec qui familiæ suæ imaginem inferuerat, aliud efficiebat, quàm vt in suo funere & suorum gentilium sua imago efferretur: quemadmodum hodie apud nos consuetudo inualuit insignia militaria præferendi, feretroque & sepulchris affigendi, sed eorum imprimis qui aut nobilitate donati, aut splendore generis, aut munere aliquo insignes extiterunt. Eiusmodi autem veterum imagines cera, aut ære, seu etiam ligno, saxoue efformabantur. Prudentius in Symmachum lib. 1. ad eum morem alluit:

*Quamuis illustres meritis, & sanguine clari
Præmia virtutum titulis & honoribus aucti
Ardua retulerint, fastorumque, arce potiti
Annales proprio signarint nomine chartas,
Atque inter veteres cera numerentur & ære.*

Appianus lib. 2. bell. ciuil. Vbi agit de funere Iulij Cæsaris, ait à Marco Antonio quasi lymphato vestem à pectore abscissam, eaque accinctum, manuum dexteritate lectum sub tētorio posuisse, Et deinde: Sic furente turba, cum ad manus se accingeret, quendam ex castris lecto imaginem eius extulisse cera fabricatam. Hic mos de cereis imaginibus in pompa funebri latis, pridem exoleuit apud eos qui nomen Christianæ religioni de

dederunt ob aliquam non ferendam superstitionis & idolomania opinionem : inque eius locum ordinis ornamenta restituta.

AD EMBLEMA 185.

QUanquam satis multa de feminatis à Cadmo dētibus adduxerim, vt nihil sit quod studiosos remorari posse videatur, quia tamen iam ab instituta hac commentatione mihi proposuerim nullam illustrandi Alciati materiam prætermittere, adiucio hęc quod apud Isacium legi, ad hunc fermè sensum: Cadmus cum draconem Martis interfecisset, aquam ad filiam portantes, euulsos illius dentes seminavit: ex quibus procreati sunt armati viri: & à quibus aiunt Thebanos suum genus duxisse, quæ tamen fabulosa esse constant. Palæphatus Stoicus (frigidè quidem sed tamen allegoricè) tradit Cadmum è Phœnicia venientem, dentes Elephantum habuisse, quibus humo mandatis, suppetias illi aduersus fratrem tulerunt. Sed Androton historicus scribit, Cadmum cum quibusdam Palantibus venisse Thebas. Existimat tamen idem Isacius, draconem illum prædonem fuisse, vel præfectum quandam, infidiatumque sacra facienti Cadmo, & aliquot ex suis sociis sustulisse: Deinde Cadmum instructis militum ordinibus eundem draconem & draconis socios interfecisse: quos dentes nominat, eo quod mordaces essent: ex iis autem multos fudit, alios sibi affinitate iunxit. Hęc ille. Cornelius Tacitus, vti alio loco admonuimus, lib. vndecimo annalium meminit Cadmi vt literarum inuentoris apud Græcos.

Mythologia de feminatis à Cadmo dētibus.

AD EMBLEMA 187.

Quid Delphica littera possit.] Philæmon Comicus ait hanc sententiam non temere laudem habuisse, in Delphis maximam.

Τὸ γυνῶδι σαυτὸν, οὐ μάλιστα εἰ ἰδῷ δῆτε
Τὸ ῥῆμα τοῦτο δέξαι ἐν Δελφοῖς ἔχει.

Laurea.] Martialis in 8.

Non minor ista tua laurea pacis erit.

Item septimo libro:

— inuidet

— inuidet hosti

Roma suo, veniat laurea multa licet.

In secundo verò,

Quæ datur ex Dacis laurea tota tua est.

AD EMBLEMA. 188.

Locus mor-
dax Cice-
ronis in P.
Clodium.

Cicero in Oratione, quæ non extat, in Clodium & Curio-
nem credo postquam tibi speculum allatum est, longè te
à puleris abesse sensisti. Iocatur Tullius in Clodij formam, &
ad cognomen familiæ Pulchrorum alludit. Eos proditum est
fuisse prudentes, sobrios, continentes, modestos, rei que publi-
cæ suo tempore perstudiosos, à quibus longè aberat Clodius.
Sed quia de forma corporis nonnulla attulimus, huc conferte
placet dictum Iuliani Imperatoris, quod vt memorabile lau-
» datur à Marcellino lib. 25. historiarum: Turpe esse sapienti cura
» habeat animum, captare laudes ex corpore.

AD EMBLEMA. 189.

Locus Ta-
citi de Phry-
xi ariete.

Phryxi meminit Annal. 6. Tacitus, Parthi ferunt se Theis-
lis ortos, qua tempestate Iason post auetam Medeam,
genitòsque ex ea labores inaniem mox regiam Æte, vacuòsque
Colchos reperunt. Multaque de nomine eius, & oraculum
Phryxi celebrant. Nec quisquam ariete sacrificauerit, credito
venisse Phryxū: siue id animal seu naus insigne fuit. Fabulam
de Phryxo deque Helle copiosè narrat Isacius Tzetzes in Ly-
cophonem.

AD EMBLEMA. 189.

Iulius Sila-
nus, aurea
pecus.

Cvm Diogenis apophthegma, de quo ante, consentit illud
C. Cæsaris, quod à Corn. Tacito memoratur lib. 13. Annal.
Iulium Silanum auream pecudem appellabat C. Cæsar ob se-
gnitiam, vel vácordiam potius. Certè ovis in hieroglyphi-
cis tum felicitatem, tum stultitiam arguit: felicitatem quidem
ex oue portendi Etrusca disciplina olim docuit. Maro diui-
tias ostentans suas ait.

Mille meæ Siculis errant in montibus agnæ.

idemque felicitatem aurei seculi sub Augusto reuiuifcentis attingens:

Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti &c.

At de stultitia hæc pauca: Accius in somniis posuit ouilem factum in Tarquinium Superbum concitatum, tanto impetu irruentem ut regem solo prosterneret: quod Brutum indicabat, quem rex ille hebetem, & quasi pecudem existimabat. Fabius etiam Maximus, cum prima ætate communi hominum iudicio pararetur hebetior, Ouiculæ cognomine appellatus est.

Coniugis quem regit arbitrium. Philiæmon Comicus rectissime scripsit vxoris probæ partes esse, ut se non superiorem marito putet, sed dicto audientem, adiungit enim magnum esse malum si mulier viro dominetur eumque superet. Ita ille.

Mulieris
probæ partes,

Ἄ γὰρ ἴς γυωκινὸς ἔστιν, ὡς Νινὸς γέρετι,

Μὴ κρείττον' ἔχει πᾶνδρός, ἀλλ' ἰσχυρόν.

Γυωκὶ δὲ γινώσκ' αὐδὲ γὰρ κείνον ἔστιν μίγα.

AD EMBLEMA 193.

C Ic. 2. de Oratore: Ferae patus suos diligunt, & nos in liberos nostros ut debemus indulgentia. Item 5. Tuscul. Be-
stia pro suo partu ita propugnant, ut vulnera excipiant, nullos impetus, nullos casus reformident. Is vehementissimus in filios amor, potissimum in Pelecano, aue Ægyptia, celebratur, quæ se neci potius dedere solet, quam paruuli capiantur. Ea igitur viatores fallit, eosque transuersos seducit: femora etiam vellit, ut excusso sanguine filij pascantur aliquandiu. Imò in ardentem ignem se coniecit, seque torrerit citius in rapida flamma sustinet, quam ut suos fetus se superstiti sibi abripi patiat. In Pandectis iuris ciuilibus animaduertimus id esse verum quod natura omnium parens singulis nostrum animis inseuit, pro affectu parentes magis torqueri in persona liberorum, l. 8. Quod metus causa. Ad id nobile est Arfinoes exemplum, quæ à Ptolemeo fratre insidiis & fraude decepta, cum esset conspici-
cata immisos percussores in filios impuberes, complexa eos ad se fugientes, ea parte qua vulnera filiis intendebantur diu corpus suum cadendum opposuit, multisque ita vulneribus acceptis, eorum saluti consulere non potuit, sed vna cum iis est miser

φιλοστογία.

Pellicani
auis pietas
in suos.

Arfinoes
mira in li-
beros pie-
tas.

miserrimè confossa. Legimus in expeditione Cyri minoris apud Xenophontem lib. 4. à puero quodam, Dracontio nomine, per imprudentiam puerum interemptum fuisse, quamobrem in exilium pulsus quanquam puer & imprudens. Sed iudices non tam quidem iniuriam, quæ non potest esse sine animo nocendi, quàm parentum incuriam in filio vindicauerunt.

AD EMBLEMA 194.

S Vb Vitellij nefarij hominis principatu mirū dictu accidit, & non postremæ pietatis exemplum. Iulius Mansuetus ex Hispania rapaci legioni additus, impuberem filium domi liquerat. Is mox adultus inter Septimanos à Galba conscriptus, oblatum forte patrem vulnere stratum, dum semianimem scrutatur, agnitus, agnoscentisque, & ex sanguinem amplexus, voce flebili precabatur patris manes, neue se vt parricidam aduersarentur: publicum id facinus: & vnum militem, quoram ciuiliū armorum partem: simul atollere corpus, aperire humum, supremum erga parentem officio fungi: Aduertere proximi, deinde plures, hinc per omnem aciem miraculum, & questus, & sæuissimi belli execratio. Hæc Tacit. lib. 3. historiar.

Exemplum
pietatis filij
in patrem.

Quo loco dixi parentes esse nobis debere instar Dei quædam viuas imagines addi hoc è Græco monosticho velim,

Ἐπὶ μεγίστοις τοῖς φρονούσιν οἱ γονεῖς.

Parentes sunt instar deorum certè maximorum apud prudentes.

Adorea] Marcellin. lib. 25. historiar. Catilina claras gloriarum adreas sempiternis maculis obumbravit.

AD EMBLEMA 195.

Pudicæ mulieris officium.

P Lutarchus in præceptis cōnubialibus, ait, mulieres à Luna oportere diuersas esse, quæ quo à Sole spectatur remotior, eo apparet esse clarior: eadem cum Sole, nullum habere videtur lumen. Nam vxor modesta & sapiens præsentem tantum viro à cæteris conspici, eodem absente, domi se debet continere. Porro didicimus ex veterum historiis mulieres olim, testudineas

seas imagines gestare solitas, quas veneri consecrarent. Apud
 Egyptios tanta fuit pudicitiae muliebris cura, vt patrio institu-
 tu calceorum vsus eisset interdictus muliebris, ne tam saepe pa-
 lam conspiceretur, sed tanquam testitudines in sua coclea ma-
 nere cogerentur. Ex quo intelligimus non postremam, fuisse
 matronarum laudem si domo non nisi necessario excederent,
 operaque muliebria tractarent. Legi epitaphium quoddam ve-
 tus pudicæ cuiusdam matronæ, Rom. quod ita se habet:

Aegyptiæ
 mulieres.

Pudicæ ma-
 tronæ epi-
 taphium.

*Hospes quod dico, paulum est, asta, ac pellege.
 Heic est sepulchrum baud pulchrum pulchræ feminae,
 Nomen parentes nominarunt Claudiam,
 Suom mareitom corde dilexit souo.
 Gnatos douos creauit, horunc' alterum
 In terra linqvit, alium sub terra locat:
 Sermone lepido, tum autem incessu commodo:
 Domum seruauit, lanam fecit, dixi, abei.*

Quæ postrema verba mihi in memoriam reuocant veterum
 morem, quo nouam nuptam in pelle lanata iubebant confide-
 re, quo gestu polliceti videbantur marito se adductas ad præ-
 bandam lanificii operam. Sed & hodie in plerisque locis Italiae
 postero die quàm mulier est ingressa mariti domum, illi è ge-
 niali thoro prodeunti manè propinqui obuiam veniunt, eique
 offerunt fulum, colum, lanam, acum, forcicem, omneque vas
 domesticum vt cuique promptum est, quò admoneatur of-
 ficij mulieris, seque non ad delicias, sed ad ea curanda quæ do-
 mi necessaria sunt & accommoda vocari statim intelligat.

Veterum
 ritus.

Anton. Parentalib. in Æmilia Ærnia matre.

Morigere vxoris virtus cui contigit omnis:

Fama pudicitiae, lanificæque manus,

Coniugii que fides, &c.

Item in Veria Liceria.

Huius si probitas, si forma & fama, fidesque.

Morigere vxoris, lanificaque manus.

De Lucre-
 tia Ouid.
 2. Pastor.

AD EMBLEMA 196.

V *Elat vultus.*] huc pertinet nummus vetustus in cuius in-
 scriptione legitur, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG.
 cuius in altera parte dea sedet velo faciem operta, indice digi-
 to dextre admoto ad iugulum, cuius inscriptio PVDICITIA.

In

Velum vir-
ginum, pu-
doris arma-
tura.

In alio quodam Herennia: figillum muliebri sedens cum com-
to in lanam vnam iacente, dextra velum obducit ante faciem:
huius inscriptio, PVDICITIA AVG. Præclare Septimius
Florens qui non solum velum virginum & mulierum, armatu-
ram pudoris appellat, verecundiæ vallum: sexus fœminei mu-
rum, qui nec suos emittat oculos, nec admittat alienos, verum
etiam modum præscribit ad quem veli huius forma produci
debeat. Sic enim ille: Quantum resoluti crines occupare pos-
sunt, tanta est velaminis regio, vt ceruices quoque ambiantur,
& quæ sequuntur. Adducit exemplum Arabiæ fœminarum quæ
non caput, sed faciem quoque ita totam tegunt, vt vno oculo
liberato, contentæ sint dimidiam frui lucem, quàm totam fa-
ciem prostituere, mauult enim fœmina videre quàm videri.

AD EMBLEMA 197.

AD huius Emblematis sententiam puto spectare illud Se-
necæ ex 4. de beneficiis cap. 27. Malè consulit ille filia,
qui illam contumelioso, & sæpe repudiato collocauit.

AD EMBLEMA 198.

IN ARBO-
RES.

F *Vnesta est arbor.*] Reperio etiam pinum & myrtum pro mor-
tis symbolis accipi solitas à veteribus, pinus, quia semel
excisa numquam reuiuiscit, aut etiam repullulascit. Myrtus
etiam funesta, cuius foliis Thebani utebantur ad tumulum Io-
lay herois maximi, vt scribunt scholiastæ Græci.

AD EMBLEMA 199.

Pinus &
myrt⁹, pro
mortis sym-
bolis.

S *Seruati ciuem.*] Corn. Tacit. 12. Annal. M. Ostorius seruati ci-
uis decus meruit. Et in 15. 8i singulis manipularibus præci-
pua seruati ciuis corona Imperatoria manu tribueretur, quod
illud & quantum decus, vbi par eorum numerus adipisceretur,
qui attulissent salutem, & qui accepissent? Sed quia fortè nota
omnibus

omnibus non sunt quæ & quanta tribui solita essent iis qui ciuicam meruissent, adiciere placet. Ea primùm corona utebantur in spectaculis: induenti assurgi etiam à Senatu moris erat, & senatui proximus erat assignatus locus. Ipsi munerum vacatio, patriq; & auo paterno dabatur, quod filium Reip. salutarem genuissent. At ne temerè daretur leges latæ sunt arctiores, nēpe ut ciuis qui seruatus esset, seruatum se esse fateretur: testes enim adhiberi nihil proderat; neque si aliquem alium, quàm Romanum ciuem seruasset, quamuis Regem.

Ciuica
donati
qui.

Is igitur honos quia in maximis esset, eum affectarunt Principes Romani, non probi modo, sed & scelerati, adeoque suis numismatis exprimi curarunt. Ut enim de iis taceam quibus merito is tributus honos fuit, in Cai Caligulæ numo ciuica cum glandibus spectatur, cum literis his S. P. Q. R. P P. O B C I V E S S E R V A T O S Numus verò Galbæ Imperatoris ciuicam habet cum inscriptione S. P. Q. R. O B C. S. Eadem in Vitellij Germanici, in cuius medio hæ literæ, S. P. Q. R. O B C I V. S E R. In numo aureo & aliis quibusdam ciuica etiam Neroni ex S C. dedicata.

AD EMBLEMA 204.

Errabunda, procax. Ideoque Plutarchus amorē hederæ confert: *δενός τῆν ἐρώς, ὡς πῆρ ὁ κιστῆς, αὐτὴν ἐκ πάσης ἀναδύσασαι πρὸς ἅσιν.* Ea est amoris vis, ut non secus atque hederæ, valeat se applicare, arrepta omni occasione.

Amor hederæ comparatus.

AD EMBLEMA 208.

DE Hermogene, cuius antè memini, hoc iactatum olim ἐν *Ἑρμογενίᾳ* Hermogenis elogio sunt qui laudatum adolecentis ingenium putent, sunt etiam qui non probatum omninò suspicentur: & quidem, ut est apud Menandrum, *ὁ παρ' ἡλικίᾳ νοῖς, μῖσθ' ἐξεργάσεται,* Mens præcox odiosa.

D d d

AD EMBLEMA 211.

Tunetum
vrbs.

Quia fortè Tunetum, de qua nonnihil iam antè diximus, vel vt alij nominant Tunitium, digna monumentis litterarum ciuitas est, addo quæ sequuntur in studiosorum gratiam. Tunetum itaque Scipionis ætate tumulus erat editior, vnde ille spectauit Carthaginenses ad classem Romanam exurendam accinctos. Post excisam Carthaginem, eam incoluerunt pulsi à Romanis patriæque carere coacti: quam ob causam amplificata illa fuit adeò vt noua Carthago diceretur. Apuleius eam nominat Augustam amplissimam & honorificentissimam. In ea fuere viri literatissimi, & gymnasium celebre, in quo proficetur se contendisse diuus Augustinus. Aberat olim à Carthagine duodecim fermè passuum milibus. Locus tum arte, tum natura suapte tutus & qui à Carthagine conspici, & præbere conspectum tum ad urbem, tum ad circumfusum mare vrbi posset.

GRÆCO

GRÆCORVM EPIGRAMMATVM,
SENTENTIARVM, VERSVVM HE-
mistichiorum quæ passim occurrunt in iis ad
Alciati Emblemata commentariis, E X P L I -
C A T I O A D V E R B V M.

EPIGRAMMA D. GVLONII,
LINGVÆ GRÆCÆ REGII
Professõris, ad verbum ferè.

NOVEM annos magni Iovis fuit Minos auditor
Gnosfi rex, vt Homerus ait;
A quo prudentiam edoctus, & valdè prudens consilium
Subiectis sanctas Cretensibus sanxit leges.
Hunc verò nostrum Minoem Musæ educarunt, & eadem
Dederunt ei sacrum ramum edere,
Atque potare fontis Heliconij diuinam aquam,
Qua satiatus sortem diuinam retulit.
Ileiq; siue oratorum enthymemata declarat,
Aureo ex ore latices limpidi manant:
Seu veterum monumenta sonat virorum [i. historias enarrat veteres]
Non iuuenilis, sed mens senilis sapit:
Siue explanat occultorum ænigmata verborum,
Vates veritatis Oedipum sperat.
Emissa scripta in hæc Alciati artificiosa Emblemata
Intrepide meum testantur sermonem [i. fatentur esse vera qua dico.]
Ad Embl. 23.

Ἐπίτι σοι, ξυὼν, ἡγεὶ Παλλάδι, &c.
Dic, quid tibi commune [est] cum Pallade? nam ei iacula,
Et bella, tibi verò placent computationes.
Ne temerè ò hospes de Dÿs talia scruters,
Sed scito quibus [ego nominibus] similis Deæ huic sim.
Etenim mihi bellorum amica [est] gloria: hoc scit omnis mihi
Orientalis domitus Indus ab Oceano.
Ac certè hominum genus domis ornatumus, illa quidem oliuâ,
Ego autem dulcibus racemis vitis.
Quinetiam nec mater [mea] propter me dolores partus perpeffa est:
Sed solus ego quidem femur paternum, illa verò caput.
Ad Embl. 24.

Παλλάδι & εἰμὶ φυτόν, &c.

Palladis ego planta, Bromij cur me affligitis rami?

Tollite racemos: virgo ego non sum ebria.

Ad Embl. 25. in statuam Bacchi.

Αἱ Νύμφαι Ἰ Βάκχου, &c.

Nymphæ Bacchum, cum ex igni profilyt infans,

Abluerunt, in cinere nuper volutatum.

Ideo cum Nymphis Bromius suavis si verò ipsum prohibeas

Misceri, capies ignem utique ardentem.

Ad idem Embl.

Οὐ γὰρ οἶνον, &c. Non enim vinum hoc, neque Bacchus facit, sed immoderatus potus, & vltra quàm decet, & satis est. Cæterum si quis immoderatè bibat, hilarior quidem & iucundior fieri solet.

Ad idem Embl.

Βάκχου μέτρον ἀρίστον, &c.

Vini mensura optima quæ non nimia, neque minima:

Est enim vel doloris caussa, vel insanæ.

Gaudet admixtus tribus Nymphis quartus ipse,

Tunc enim thalamis, iugalibus amoribus promptissimus.

At si multus spiret, evertet quidem amores,

Mergeturq; somno vicino morti.

Ad Embl. 27.

Ἡ Νέμεισις προκίερα, &c.

Nemesis præmonet & cubito & freno,

Neque immoderatum quid agendum, neque effrenatè loquendum,

Ἡ Νέμεισις πῆχυν, &c.

Nemesis [ego] cubitum contineo: cuius [rei] caussa? dices:

Omnibus mandatum annuncio, nihil præter modum agendum,

Ad Embl. 28.

Ἀσπίδ' Ἀχιλλῆος, &c.

Clypeum, qui Hectoris sanguinem biberat

Laërtiades, Græcorum obtinuit iniquo iudicio:

Naufrago [Ulyssi] autem mare detraxit, & ad tumultum

Aiacis natantem deiecit, non ad Ithacam.

Κατὰ Ποσειδάων, &c.

Recte Neptunus iudicium tulit melius quàm Minerva,

Et iudicium Græcorum odiosum [iniquum] ostendit mare.

Scutum in littoribus clamat, & monumentum agit

Ipsam te vocans ò Ajax dignum scuto bellatorem,

Exsurge ò fili Telamonis, habes scutum Acacida.

Ad Embl.

Ὅρνι Διὸς κρονοῖδ' αὖ, &c.

*Avis Iouis Saturnij, nuncia quam ob causam stas
Ferox, super magni tumulo Aristomenis?
Nuncio hominibus, quod quantum hic praestantissima
Volucrum sum, tantum hic semideorum [fuit.]
Pauide quidem pauidis assidebunt columbae,
Nos autem interritis viris delectamur.*

Ζῆτις κρονοῖδ' αὖ, &c.

*Jupiter Saturnius fecit iustius & melius
Virorum Heroum, diuinum genus, qui apellantur
Semidei.* —

Ad Embl. 42.

Ὅν δ' ἦν Ὀκεανὸς, &c.

*Non si Oceanus omnem inundationem excitarit,
Romae vel tantillum labefactabit robur, donec manebit
Caesaris dextra ad imperandum strenua.
Sic & sacra Iouis quercus firmiter radicibus
Stant, ex foliis autem ea quae sunt arida decutiunt venti.*

Ad Embl. 48.

Ἄδ' ἰγὼ ἀτλάμω, &c.

*Illae ego misera Virtus huic assideo
Aiacis tumulo, dilaceratis crimibus
Animum dolore magno saucia, quod Gracis
Fallaciarum machinatrix fraus, res praestantior me indicata est.*

Ad Embl. 51

Σῆμα τὶ δεῖ Ἀρχιλόχου, &c.

*Sepulchrum hoc Archilochi littoreum, qui quondam amarum
Musam serpentina primus tinxit bile.
Qui cruentavit Heliconam mansuetum, nouit [id] Lycambes
Lugenstrium nexus filiarum.
Sensim verò transi, viator, ne forte huius
Moueris tumulo fucos insidentes.*

Ad Embl. 54.

Ἄϊον ὄλυν κήσους, &c.

*Terram omnem insulasque peruolitans, tu hirundo,
Medeae in picta tabula pullos alis.
Speras autem pullis implumbus fidem tuis haec seruaturam
Colchidem, quae neque propriis pepercit liberis?*

Ad Embl. 64.

Τὸν λόνον ἐξιδίωμ, &c.

Lupum proprijs vberibus nutrio inuita,
 Sed [ad id] me cogit pastoris imprudentia:
 Qui vbi creuerit ex me, contra me rursus fera erit:
 Gratia mutare naturam non potest.

Ad Embl. 66.

Τῶν ἀμυχάνων, &c.

Impossibilem cupido multos fecit re praesente frustrari.

Ad Embl. 67.

Ὁ τύμβος ἄστως, &c.

Sepulchrum hoc non habet intus mortuum,
 Mortuus hic extra non habet tumulum,
 Sed ipse sui mortuus est & tumulus.

Ad Embl. 70.

Τί σοι διδασκώ, &c.

Quid tibi vis, faciam
 Quid tibi, loquax hirundo?
 Pennas tuas leues
 Vis abreptas forfice refecem?
 Aut potius internam hanc
 Linguam, vt Tereus
 Ille, demetam?
 Quid mihi gratos somnos
 Matutinis vocibus
 Eripuisti Bathyllum?

Ad Embl. 71.

Ὁ φθὸν & ἔρις, &c.

Inuidia est malum habet autem aliquid boni in se:
 Tabefacit enim inuidorum oculos & cor.

Ad Embl. 76.

Τὴν Κίρκην οὐ φησὶ, &c.

Circen non dico, vt dixit Homerus,
 Pro viris fecisse aut sues, aut lipos.
 Ad ipsam diuertentes, meretrix cum esset vasia,
 Hamo inescatos pauperrimos effecit.
 Et humanam vbi praedata esset rationem,
 Dein [fecit] vt nihil haberent amplius.
 Alcebat intus habens instar animalium expertum rationis,
 Prudens autem cum esset Vlysses inuentutem vitans,
 Non [iam] Mercury [quam] naturae propriae donum, rationem
 Habebat, incantationis remedium contrarium.

Ad Embl. 85.

Πολλὰς μυριάδας, &c.

Multas myriadas computat Artemidorus,
 Et nihil impendens viuit vitam mulorum,
 Qui saepe auri pretiosum onus habentes,
 Multum super dorso fenum edunt solum.

Ad Embl. 89.

Φῆρις ὅτ' ἐν ἑλίωι, &c.

Fures quando marini Tyrrenum prope vorticem,
 Citharædum de nauis posuerunt gurgite mergendum,
 Statim eum cum cithara arguta suscepit delphin
 Sessorem: ex profundo autem enatauit emergens,
 Usque ad Isthmum appulit Corinthium. certè mare
 Pisces hominibus tum habuit equiores.

Ad Embl. 89.

Ὅστις ᾖ ἐπὶ τῷ, &c.

Quisquis ambitiosum & auarum ingenium habet,
 Nihil sapit iuste neque vult,
 Difficilisque amicis est toti ciuitati.

Ad Emble. 94.

Παμφάγος ἰρπυσῆς, &c.

Omnivorus, repensque per ades heluimus
 Ostreum conspicatus labris patens,
 Barba madida spurcam momordit carnem,
 Statim verò testacea crepuit domus,
 Aprata [i. clausa] cruciatibus: at mus in claustris inenitabilibus
 Captus sui interfectorem tumulum contraxit.

Ad Embl. 103.

Ἰκάρη, κερὸς κερῶν, &c.

Icare, cera quidem te perdidit, nunc verò te cera
 Reuocat in formam rursus statuaris.
 Sed agendum, ne pennas tolle per aerem, ne lauacrum
 Ex aere cadens, Icarium facias.

Ad Embl. 104.

Ὅπρην ἰγὼ καὶ φῆρα, &c.

Qui prius ego & sturnum & rapacem arcens
 A semine altiuolantem & Bistoniam gruem,
 E corio funde tortilia brachia intendens
 Alcimenes [ego] volucrum arcebam procul multitudinem,
 Et me quedam vulneratrix iuxta talos dipsas vipera
 Cuius [meae] è mandibulis amaram immittens bilem,

Sole [me] priuarit [i. me interfecit] ecce vt athera spectans
Pedibus non videbam malum obuolutum [i. proximum.]

Ad Embl. 105.

Αὐτὰρ τὸν ἀγυκτηρ, &c.

Contemplor inuitabilem in sigillo celato Amorem,
Manibus leoninum qui moderetur robur.

Qui hac quidem manu flagellum ad ceruicem, illa verò frenos
Dirigit: multa autem circumflorete gratta.

Horresco homicidam, nam qui etiam feram domet
Atroce, neque imbecillibus ignoscet hominibus.

Ad Embl. 106.

Νυμὸς ἔρως δὲ τοῦτο, &c.

Nudus Amor ob id ridet & placidus est,

Quia non habet arcum neque ignita tela,
Haud sanè frustra manibus tenet delphinum florem;
Hac enim terræ, illa verò mari imperat.

Ad Embl. 107.

Ὅπλων τὸν πλῆγε, &c.

Alatus alatum intuitus perfringit fulmen,

Ostendens quod fortior ignis fulmine sit Amor.

Ad Embl. 108.

Ἡὲ πρὶν ἀμείλιχά κτεοισί, &c.

Qui prius duris in præcordiis iucundam in pubertate
Oestrifera Paphiæ legem recusauit,

Membruioris telis imperuius qui prius eram amoribus
Collum tibi inclino, ô Venus [ego] semicænis,

Suscipe me lætabunda sapientem quia Pallada vincit
Nunc magis, quàm olim pomo ex Hesperidum.

Ad Embl. 109.

Πῶσσι τὸ ξυ, &c.

Vbi tibi arcus ille reflexus, vbi à te

Transfixæ medium in cor sagittæ?

Vbi pennæ? vlli fax tristis? ad quid tres

Coronæ manibus tenes, in capite aliam fers?

Non [ego sum natus] à vulgari, hospes, Cypride, neque à terræ
Sum maternali genitus voluptate:

Sed ego in puris hominum mentibus ignem accendo

Honeste doctrina, mentem verò in cælum induco:

Ex virtutibus autem coronas quatuor neclo, quarum ab vnaquaque
Easque ferens, primâ quæ est sapientiæ coronor.

Ad Embl. 110.

πτανῶ πτανῶν ἰγοῦσα, &c.

Pennato pennatum Amorem contrarium finxit Amori
Nemesis, arcu arcum vlciscens.
Vt quæ mala fecit, patiatur: audax verò qui prius (☿) intrepidus
Lacrymat, amara vbi sensit tela:
In imum ter sinum conspuit, quàm valde mirum,
Accendet quis igni ignem, attingit Amorem Amor.

Ad Embl. 111.

Τὸ βῆσι φῶ ἰρμῶν αὐτᾶ, &c.

Recens natum Hermonactem occidistis, apes,
(Ah canes) reptilem, fauos inquirentem
Sæpe ex vestris punctum perimitis ah ah
Aculeis, quæ serpentum latibula spernitis
Dic Lycicide ☿ Amyntori [parentibus tuis] neque apes
Laudare debes, etenim illis amarum inest mel.

Ad idem Embl.

Κόρην ἀποπλανῆν, &c.

Puerum aberrantem ☿ adhuc lactantem Hermonactem
Ah, infantem, vt iniuste percussistis, ô bouigenæ [apes]
Ignorabat miser ad vos, sicuti ad apes
Cum venisset: vos autem viperis eratis peiores.
Pròque comestione [mellis] impressistis rubros aculeos,
O [vos] diræ, dulci aduersariæ estis gratiæ [i. non minus amara
quam mel dulce est.]

Ad Embl. 112.

Τῶ αὐλιπῶν ποτ' ἐπιότα, &c.

Furem olim Cupidinem noxia punxit Apis
Fauos ex alucaribus prædantem, extremos autem marmur
Digitos omnes confixit: at ille dolebat, manibúsque timebat,
Et terram percutiens exiliit, atque Veneri
Ostendit dolorem; ☿ questus est quòd tam exilis
Bestiola [cum] esset apis tanta vulnera infingeret.
Mater verò ridens: Quid, inquit, an non tu similis es apibus,
Et cum tam paruus sis, tamen vulnera tanta facis?

Ad idem Emble.

Ἄψος ποτ' ἐν ῥόδοισι, &c.

Amor aliquando in rosis	Perij ☿ morior.
lacentem apem	Serpens me percussit
Non vidit, ☿ vulneratus est:	Alatus, quem vocant
Inque digitis morsus	Apem rustici:
Mansit, eulauit.	Illa autem dixit, si aculeis

* Hirtres
versus de-
bent legi
pag. præce-
denti ante
Perij.

* *Currens itaque & volitans* [tam] *lædit apicula,*
* *Ad pulcræm Venerem,* *Quantum puias dolent,*
* *Perymater, inquit.* *Amor, quos tu feris?*

Ad idem Embl.

Σὺν δ' ἤλασ' ὁλόντας, &c. simul autem excussit dentes calcitrans
pede teriam. Ad Embl. 113.

Δίψος ἔρως, ἄγνος, &c.

Sæuus Amor, sæuus, quid verò amplius? si rursus dixerò,
Et rursum, plorans sepe, sæuus Amor.

At enim puer hic ridet, & sepe vituperatus
Gaudet, si autem dixerò contumelias, inde insultat.

Mirum autem mihi, quomodo utique, è glauco vbi apparuisti
Fluctu, ex humido, Cypri, tu ignem peperisti.

Ad Emblem. 115.

Ἀ' Κύπρις μύσασσι, &c.

Venus Musis [hic ait] ὁ puellulæ Venerem
Honorate, aut Amorem in vos armabo.

At Muse ad Cyprum: Marti stulta hæc blateramenta [i. iaciantur
Martem, qui sepe ab Amore correptus est:] [hæc in

In nos autem non volat iste hic puerulus.

Ad Embl. 113.

Τίς πόθον ὁ πλάγης, &c.

Quis vnde plasles? Syconius. nomen verò quod?

Lysippus, tu verò quis? Occasio omnia domans.

Cur vero summis pedum vnguibus, incedis? semper rotor quid verò
alis

Pedibus habes bifòrmes? volito leuis.

Manu dextra quid fers nouaculam? hominibus documentum,
Quòd acie omni acutior sum.

Coma verò quid versus faciem? vt præueniente capiat.

Per Iouem, posteriores partes [capitis] ad quid caluæ sunt?

Nam semel pennis currentem me pedibus

Nullus deinceps expetensprehendet à tergo.

Talem me artifex effinxit vestri gratia,

O hospes, & in vestibulis posuit adhortamentum.

Ad idem Embl.

Τὴν δ' ἀρὲντα κερὲν, &c. Cum autem videam hanc nunc esse
occasionem, quæ si recta consilia caperetis, simul & salutem
& libertatem possit comparare, non modo vobis, sed & aliis
omnibus Græcis: sin erraueritis deceptiue fueritis, non facile
eamdem occasionem recuperati: existimaui quam de his ha-
berem

berem sententiam, in medium esse proferendam.

Ad Embl. 125.

Λίον μάχην ἔσυσσι, &c.

Leo pugnam aliquando instituit in aprum,

Vultures autem ex alto loco observabant certam [vt pabulum eum qui
vinceretur facerent statim [sibi]

Amicos autem cum viderent [eos esse factos] exciderunt spe.

Ad Embl. 128.

Βίβρα φρυγῶν, &c.

Bovis puer cum edisset die festo viscera,

Hei mei, gemebat, quia intestina mater emitto:

Illa autem ridens, ne time fili, inquit,

Tuorum enim nihil, at vomis alienum.

Ad Embl. 129.

Αἱ τρεῖς αἰ ποτὶ, &c.

Tres quondam puella vna ludebant

Sorte, quae prima itura esset ad inferos.

Et tres quidem e manibus emiserunt talum: venit autem ex omnibus

Ad vnam: ridebat autem sortem debitam.

E tecto vero inopinatus lubrico lapsu ruit casus,

Infortunata in Orcum descendit, vt erat sortita.

Non fallax [est] fors cui malum [imminet:] ad bonum autem

Neque preces mortalibus [sunt] perita iaculandi, neque manus.

Ad Embl. 130.

Καὶ τὸ τιλιταί, &c.

Etenim Lita [i. Preces] sunt Iouis filiae magnae,

Claudeque rugoseque strabaeque oculis,

Haec & post Noxam currant euntes:

Noxa verò robustaque & pedibus integris: idè omnes

Longè praecurrit, anteuertit autem omnem per terram

Laedens homines: haec medentur tandem

Qui certè venerabitur filias Iouis propius accedentes,

Hunc valde iuuant, & exaudiunt precantem:

Qui autem abnegarit & proterue recusarit,

Precantur quidem haec Iouem Saturnium euntes,

Hunc vt Noxa simul sequatur, quò laesus luat.

Ad Embl. 133.

Αἰ ὑτὶ τὰ φηλιθεῖο, &c.

Pro sepulcro lapideo pone Graeciam, pone adhaec

Hastias barbarici symbola naufragy:

Et tumuli [in] apice circumscribe Persicum Martem,

Et Xerxem: in illis humo conde Themistoclem,
 Columna verò Salamis superimponatur, gesta referens
 Hac mea: quid verò paruis magnum impositis?

Ad Embl. 135.

Ψύχαι καὶ πέτραν, &c.

Cauat & petram longum tempus, neque ferro
 Parcit, sed vnà omnia perdit consumptione.
 Sic etiam Laerte tumulus, qui prope litus
 Pauulum abest, frigidis liquitur à pluuijs:
 Nomen quidem heroũs semper floreus: non enim carmine
 Obscurare æuum, etiamsi velit potest.

Ad Embl. 137.

Ὡλεσα καὶ νεμέας, &c.

Peremi Nemeæ feram terribilem, peremi & Hydram,
 Et taurum, apri circumcussi maxillam.
 Cingulum detraxi, pullum equinum Diomedis sustuli,
 Aurea mala postquam fregi Geryonem cepi.
 Augeam noui [i. repurgavi] cerna non effugit: interfeci aues
 [Stymphalidas]
 Cerberum extraxi, ipse Olympum habeo.

Ad Embl. 151.

Τοὶ βίον, ἠγάθειτε, &c.

Vitam, Heraclite multò plus quàm cum viueres
 Desle, nunc enim vita est miserabilior.
 Vitam nunc ride Democrite, plus quàm antea,
 Nunc enim vita est omnium maiore risu digna.
 In vos autem & ego contemplans, interea cogito
 Quomodo simul tecum lugeam, quando vnà tecum rideam.

Ad Embl. 153.

Ἄλλοι δὲ περιδραμον, &c.

— alij autem accurrerunt filij Achiuorum,
 Qui & admirati sunt staturam & formam spectabilem
 Hectoris: neque ei quis sine vulnere stetit.

Ad Embl. 159.

Ἄνω με πλατάνων, &c.

Aridam me platanum irrepens tegit
 Vitis, externà autem circumuirescens coma.
 Quæ prius meis virentibus alens ramis
 Racemos, hac ipsa eram non minus frondosa.
 Talem quidem certè posthac constituat [sibi] quisque amicam,
 Quæ rependere mortuo norit sola.

Ad Embl. 160.

Τυφλὸς ἀληθείων, &c.

*Cæcus errans claudum pede sustulit**Oculis alienis mutuum accipiens:**Ambo quidem imperfecti ad vniuersam naturam aptati sunt,**Defectum inuicem retribuentes [i. accommodantes, seu præbentes operas mutuas.]*

Ad idem Embl.

Ἄμφω μὴν πηροί, &c.

*Ambo quidem mutili & erronei, sed alter quidem oculis,**Alter verò ingressu: alterius autem alter subministratio [erat] i.**alter alteri seruebat,**Cæcus enim claudi super humerale onus tollens**Viam alienis oculis, summis pedibus ibat.**Vna verò virisque sufficiebat natura: in vnoquoque enim**Defectum inuicem ad totum mutuata est.*

Ad idem.

Τυφλὸς ἄπυς, &c.

*Cæcus pedibusque mancus erant sibi inuicem ministrantes:**[Cæcus per viam deducebatur [à claudio] dorso ferebatur pedibus mancus.]*

Ad Embl. 161.

Εἰς ἰὼν κινδύνης, &c.

*Vni pericula duo effugi [ego] Mirtilus armis,**Vnum quidem fortissime dimicando, alterum verò natando.**Argestes [ventus] quando subiit nauis carinam, clypeum habuit**Seruatus destinatum aquis & pugne.*

Ad Embl. 165.

Πῆμα κακὸς γείτωρ, &c.

*Detrimentum [est] malus vicinus, quantum bonus est magnum commodum:**Neque bos perierit, nisi vicinus malus adsit.*

Ad Embl. 166.

Κύματα καὶ τρικύβητος, &c.

*Fluctus & aspera tempestas ad terram traxerunt**Delphinem, externe commune spectaculum fortunæ.**Sed in terra misericordie locus [reperitus est] nam videntes.**Statim ad tumulum me coronarunt πυ [viri:]**Nunc verò quod [me] genuit mare perdidit. quæ tandem ponto,**Fides, qui neque propriis parcat alumnis!*

Ad

Ad Embl. 167.

Γίγρην ἀλλήλοισι, &c.

Acerbam inter se Hector gratiam atque scutifer
Aiax ex bello pignus dederunt amicitiae.

Hector enim cingulum cum accepisset, ensēque vicissim dedisset,
Hanc quidem gratiam, donum experti sunt in morte.

Gladius interfecit Aiacem insania correptum, & rursus cingulum
Traxit Priamiden bigis raptatum.

Sic ab hostibus mortem vltro afferentia mittuntur dona,
[Quae] sub gratia prae-textu fatalem mortem contineant.
Ad idem.

Εἴ κ' ἄνωρ ἄνωρτι, &c.

Hector Aiaci ensē obtulit: Hectori autem Aiax
Cingulum, ambobus donum [fuit] vna mors.

Ad Embl. 172.

Εἴ ν' π' τὶ πεμφαίνοντι, &c.

Aliquando conspicuo in aethere nigrior se vibrans
Scorpius è terra vidit exilientem coruus.

Quem correpturus irruit, at ille [scorpius] eius qui irruisset, ad so-
lum,

Non tardus multum aculeata pedem percussit sagitta.
Et vita eum priuauit, ecce quantum [quisque] fecerit in alium,
Ex illo miser ipse accepit necem.

Ad Embl. 176.

δὴ ἴτι πυργωδεῖς, &c.

Non iam turritus, phalangibus pugnans in certamine
Indomitus irruit candentes habens dentes elephas:

Sed metu contrahens humilem ceruicem ad lora subiugia
Curruum trahit Caesaris diuini.

Novit autem pacis etiam fera gratiam, instrumentis deiectis
Martis, equitatis vicissim vehit patrem.

Ad Embl. 179.

Α' ῥβ' ἰ κ' ῥα, &c.

O Attica decenti forma, cantu nutrita [cur] vocalis vocalem diuipies
Cicadam, peunatis in pradam fers pullis?

Garrulam garrula, & volucrem plumis praedita,
Hospitam hospita, vernam vernae?

Non cita conflicteris: non enim fas, neque iustum [est]
Perdere canoros canoro ore [i. vt animalia canora deglutiant &
absument ea qua sunt ore vocali & canoro.]

Ad

Ad Embl. 181.

ῥίζη μὴ μέλαινα, &c.

Radix quidem nigra erat: lacti similis flos:

Moly autem ipsum vocant Dii, difficile verò [est] effodere

Viris mortalibus: Dii autem omnia possunt.

Ad Embl. 184.

Ἐὐνομίον ὦ πᾶλλον, &c.

Eunomium, ὃ Ἀπόλλω, tu quidem nosti me, quando vincebam

Patria Locrensis ego interrogantibus autem dicam.

Aeolium in cithara modum resonabam: at in medio

Cantus, mihi chordam plectrum suspendit [i. fregit]

Et mihi sonum verum [i. paratum] quando occasio postulabat,

Ad aures numerorum non verè reddebat.

Atque [tunc] quaedam vltro citharæ ad cubitum [sive, iugum]

exurgens

Cicada complebat veram harmoniam.

Nervos enim pulsabam, quando septimæ curam haberem

Chorde, huius voce utebamur.

Ad meum enim cantum meridiana è montibus cantatrix

Illum pastoriciu[m] sonum accommodavit.

Et quidem cum sonaret, vna tum inanimatis nervis

Mutato simul congruebat sono.

Huius rei causa congruam habeo gratiam: sic autem formata [i. ex-

Aere, nostra sedet super cithara.

(pressa cicada)]

Ad Embl. 192.

Ἐὐνοσίλω κατόλω, &c.

Via iunctam nucem me prætereuntibus seuerunt

Pueris ludibrium, lapidum iaculatricis peritia [qua nempe petitur

scopus id enim sonat ἐν σοχίᾳ]

Omnes autem ramos & virentes surculos

Fracta sum, crebris lapidibus dum petor.

Plantarum frugiferarum nihilo melior est condicio: nam ego quidem

Misera, in mei noxam, fructum retuli.

Ad Embl. 193.

Ἐξ ημερίαις νιζάδων, &c.

Hibernis niuib[us] conspersa, cicur auis,

Pullis cubitorias circumfundit plumas,

Donec ipsam aerium frigus peremerit, si quidem permansit

Aeris reluctatrix celestium imbrium.

Procne & Medea, cum pudore pudeat vos,

Matres, animum affectus addiscentes.

Ad

Ἐκ πυρὸς Ἰλιακοῦ, &c.

Ex incendio Iliaco, telorum per medium eripuit heros

Aeneas pium filio pondus, patrem.

Acclamabat autem Argivus ne tangite, exiguum ad Martem

Lucrum senex. at [mihi] ferenti, magnum.

AD calcem huius Commentarij, admonitum esse volui philologum me de industria priorē illa editione, quam tamquam fetum abortivum parturieram superioribus antea actis annis, transfiliisse vnum Emblemata, cuius argumentum mihi displiceret, ipsaque sententia: tum quod mihi non faceret ad stomachum, tum etiam quia non videbatur castis auribus committenda, censebatur indigna quae mea explicatione illustraretur. Ne tamen studiosos omnino defraudem qui me vrgent & certē cogunt, ut si nolim enarrare pluribus, quod ingenuē ac liberē me fateor ignorare, saltem ipsum fontem detegam Emblematis, id quidem certē ea velim cautione factum, ne quis offendantur. Epigrapha seu titulus carminis sic habet, *Aduersus naturam peccantes: carmen verō ita.*

Turpe quidem dictu, sed & est res improba factu,

Excipiat si quis chœnice ventris onus.

Mensuram legisque modum hoc excedere sancta est,

Quale sit incesto pollui adulterio.

Video allusum fuisse ad Pythagoræ dictum, audio id torqueri in nefandum aliquod flagitium, idque comparatione ostendi, sed hæc satis. Cæterum id apparet esse tractum ex Heliodoro. De insomniis eius hæc verba: ἰδοξί τις εἰς χοίνικα χίσειν, ἰάλα ἀδελφῆ ἑαυτῷ μινύμεν & μέτρον γὰρ ἡ χοίνιξ, τὸ δὲ μέτρον, νόμος ἐστί. τροπον οὖν τίνα παρνομέω, παρὰ τὰ νομοισμένα κοινῆ τῶν ἑλλήσιν πράττων. Hæc Latinè ita sonant: Quispiam sibi visus est in chœnicem aluū exonerare, cōniuctus de eo quod cum sorore cubitasset, damnatus est: mensura enim est chœnix: at quidem mensura legi similis est, quodam itaque modo legem transgressus erat, qui nimirum admisisset aliquid præter leges toti Græciæ communes.

FINIS.

AD ALCIATI EMBLE-
MATA LAVDATIO, VICE
præfationis ad Emblematum
explanationem:

*Habita Lutetie in regia Burgundionum schola, 9,
Kalend. Maias, 1576.*

HTSI, AVDITORES optimi, non est meæ
consuetudinis, quo tempore ad aliquem egre-
gium scriptorem explicandum aggredior, ini-
tium meæ professionis tam anxie rationem
reddere, cur hunc potius quàm illum sumam
in manus; propterea quòd studiosis omnibus
meam industriam & consilium in officio meo persoluendo,
reque literaria iuuanda probatum iri confidam: tamen in hoc
auctore certè nobili & acuto, sed recenti nimis fortasse, vt mi-
hi obiicitur, caussa proponenda est, cur hunc enarrandum pu-
blicè, meisque commentariis illustrandum instituerim, ne
quid à me temerè & inconsultò factum esse videatur. Sunt
enim nonnulli, non quidem mali & improbi, neque alieni à
literarum meliorum vsu & dignitate, qui dicant me non fa-
cere satis constanter, qui nescio quo animo intermissis anti-
quis auctoribus, & iis à quibus solida puraque doctrina peti-
tur, mutato priore consilio; ad recentiore[m] istum diuertam:
ac si prisca illi sapientes, & iam longa seculorum diuturnitate
probatum mihi non satis arriderent. Ergo, Auditores, de me
nihil possum excellens aut magnificum polliceri: sed ausim
tamen dicere me non ita esse plumbeum, vt pulchram & vti-
lem veterem hominum doctrinam tam parui faciam, qui nul-
lis vnquam laboribus & vigiliis peperci, vt ex eorum quasi
pomæriis & fertilibus agris, studiorum aliquem fructum tan-
dem aliquando demererem. Quia tamen ab incunte atate

cognitionem rerum & antiquitatis (nedum verborum flosculos, in quibus alij permulti aetatem exigunt) mihi primum comparandam esse duxi, operæpretium me facturum putavi, si per varias melioris notæ scriptorum areas, libero & quieto animo exspatiarer: nulloque auctore insalutato, qui aliquid selectioris doctrinæ habere videretur, copiam quandam vberem rerum, quæ cognitione dignissimæ sunt, mihi compararem, & è meliorum maximèque locupletum, primæque dignitatis hominum Græcorum & Latinorum fontibus meos hortos irrigarem. In quo negotio conficiendo nunquam in animum induxi meum, vt veteres potius quam vetera consecraret, atque ita quorundam religioni me addicerem, vt nullo iudicio in cuiusdam magistri verba iurarem. Et multis tamen quosdam delibandos, non omninò deuorandos esse iudicavi, & ex his ea subiegentia vidi, quæ ad studiorum liberio-rem progressum facerent: non modò vt qui lacunas ædium complent, quibus vnum studium est vt ea quæ sunt hiulca obturent, sed vt locupletes lautique homines, qui cum habeant quod est satis, & quibus vita ipsa carere tam facile non potest, abundant etiam innumerabili eaque varia rerum copia, quippe qui ex magno aceruo quidpiam sumere putent esse multò iucundius. Quod cum dicere apud vos instituo, scio certè quàm facilius sit ea de re initium præfandi reperire quàm exitum: tamen ne videamur in immensum tela iaculari, & de rebus quæ ad institutum hoc nostrum studium non pertineant, longum & odiosum proœmium texere, meam omnem orationem in duo capita conferam: quorum primo, de Alciato quæ dicenda hoc tempore arbitror: altero verò de meoipsum studio atque consilio pauca dicturus, quæso diligenter attendite.

S T A T I M vbi primum ex pueris excessit Andreas Alciatus, atque eas disciplinas cœpit imbibere, quibus tenella ætas ad humanitatem solet informari, ad ius ciuile animum applicauit, primum quidem Mediolani (nam ibi natus est loco nobili, & celebri vrbe & copiosa, doctis que hominibus affluent) naturæ bonitate celeriter omnibus antecellere ingenij gloria visus est. Erat Italia his temporibus plena liberalium artium, in qua nempe studia omnia, quibus ingenij cultus capitur, mirificè tum colebantur. Itaque cum Alciati iam fama in aperto esset, ad quamcunque se Academiam nobilem conferre vellet, sic eius aduentus celebrabatur, vt famam ingenij expectatio hominis, expectationem ipsius aduentus admiratio-
que

que superaret. Quapropter hunc magna laude & summa omnium oblectatione apud se doctorem habuere Bononienſes, Ferrarienſes Ticiniſque, cuiſque ampliffimis præmiis donauerunt: & omnes quotquot in Europa de ingeniis aliquid iudicare poterant, cognitione atque hoſpitio dignum exiſtimarunt. Hac tanta nominis celebritate cum eſſet etiam exteris notus, patriam primùm ſibi chariſſimam armis & factionibus oppreſſam ad tempus deſerere cogitauit, & Auenione moras trahere maluit: quo loco proſtitendi munus ſibi demandatum, ſtipendio ſexcentorum ornatus, magna ſua laude ſuſtinuit. Deinde à Biturigum magiſtratibus accitus, ipſo etiam Rege Chriſtianiffimo procurante, ſecundo quàm eò venerat anno, duplicatum habuit honorarium, & mille ducētis eſt donatus. Fuit illis temporibus iucundus Antonio à Prato Galliarum Nomophylaci, Ioanni Seluæ principi Senatus ampliffimo, multiſque legationibus in primis illuſtri ac nobili: cultus tum à Budæo, tum ab Eraſmo, quorum alterum rariffimum Franciæ lumen non iniuriâ poſſumus appellare; alterum, literatorum huius temporis in Germania primum: adamatùs à Bembo, Cardinale doctriſque laude commendatiſſimo: cultus denique ab omnibus iis qui virtutem & literarum gloriam adamabant: quos omnes, quamdiu vixit, deuinctos ſibi conſuetudine tenuit. Sed conſectò tam longo itinere, à ſuo tandem Principe reuocatus (ferè ſit enim vt ipſa virtus in proprio & naturali ſolo non niſi ſerò admodum cognita, ad extremum excipiat, excepta reſciatur, reſectà præmiis exornetur) à ſuo, inquam, Principe in patriam reuocatus, poſt ancipites variòſque caſus & labores nomine publico exantlatos, in ordinem Senatorum honorificè cooptatus eſt, quam acceſſionem, vt ipſe affirmabat, ne quidē cogitans, honore omni maximo dignus, impetrauit. Eam verò præſtantis ingenij & eruditionis famam permultum auxit libris editis, quibus & ſuæ ætatis hominibus & poſteris conſulere ſibi propoſuerat. Et quidem intelligebat eos qui verè docti eſſent, non ſolum cum viui ſunt ac præſentes, ſtudioſos diſcendi erudire atque docere, ſed hoc idem etiam poſt mortem monumentis literarum aſſequi. In quo ſuam fidem & ſtadium tam mirificè probauit, vt nullus hodie ſit eleganti & polita cognitione tinctus, quin huius ingenium ſuſcipiat. Neque proſectò hac parte video, quàm ſit æquum opinionem ſequi vel Marci Antonij Oratoris, aut Caij Lucilij,

tametsi doctus & vrbanus à M. Tullio nominetur : Alter enim cur suas orationes edi noller , probabilem rationem reddere solitus , id à se ita fieri dicebat , vt si fortasse quædam minimè aliis placerent, inficiari posset: alter verò, quæ scriberet, neque à doctis, neque ab imperitis legi velle : quod illi melius quam se, hi autem nihil intelligerent. At quia fronte aliquis nostrum artificii huic tam laborioso succensere ausit, quis candido animo scripta non exceperit, quæ & doctis iucunda, & indoctis profutura sunt? Neque enim existimandum nobis est veriora illa & simpliciora censenda, quæ viua voce dicuntur, quæque simulari, fingique possunt, quàm quæ omnium subiecta oculis, quasi ad publicum quoddam examen proponuntur. Et hæc quidem, Auditores humaniss. necessariò primùm dicenda videbantur, ne quis fortè putaret, me illotis, quod dicitur, manibus aggredi auctorem velle tam lepidum tamque tersum & egregie doctum, eumque studiosis adolescentibus proponere, nisi iustam aut certè probabilem consilij mei rationem primùm redderem. Occurrunt enim viri non imperiti quidem & ignari rerum, satisne constanter facere videar, qui relictis, aut certè sepositis iis auctoribus, qui prisco & meliore seculo flourerunt, vnum è recentioribus assumam potiùs, & ad eum explanandum aggrediar, cum alios pœnè innumerabiles, eosque maximè quos posteritas communi consensu approbavit, explicare hoc tempore, pro mea consuetudine & ex officio, debeam. Ego verò, A V D I T. non sum is, qui veteres, vt iam dixi potius quàm vetera eaque præclara vnquam probarim : ac si antiquam & recoctam doctrinã, temporum ratione citiùs, quàm dignitate & vsu æstimarem. Quis enim tam alienus est à recta ratione & iudicio, qui hominum ætatibus, non autem suo pretio aliquid æstimandum, magnique ducendum putet? Sed eò prolapsa est hominum inuidia & cæca opinio, vt noua penè omnia, quamquam sapientum iudicio præstantissima, non modò fastidiant, sed etiam apertè damnent. quod idem suo seculo non temerè videtur ille conquestus:

*Esse qui d hoc dicam (inquit) visis quòd fama negatur,
Et sua quòd rarus secula Lector amat?
Hi sunt inuidia nimirum, Regule, mores,
Præferat antiquos semper vt illa nouis.*

Quæ quamquam nos interdum moueant, retinenda tamen est cum rectè sentientibus perpetua consensus, vt numquam iniquis imperitorum quorundam opinionibus nos abduci patiamur. Quis enim Ennium vel Pacuuium Virgilio, quis Lucano Andronicum Liuium, quis M. Tullij orationibus omni dicendi lepore ac copia tinctis forenses & horridas actiones M. Caronis senioris anteponat? Equidem scio quàm non facilè se nouitas apud quosdam insinuet, vt honorificum aliquem locum obtineat: aded

--- nos nostraque limidus odit,

--- & nisi quæ terris semota, susque

Temporibus defuncta videt, fastidit & odit:

Non quòd rectius in ea re iudicium adhibeat, neque quòd eo modo literarum dignitatem augeri velit, sed quia non nisi egrè patiatur se vltimo haberi loco, si res in certamen veniat: & industriam excitare se nihilo plus posse speret. At id quàm ab æquo & bono, quàm à recta ratione alienum!

Si enim tam Græcis nouitas inuisa fuisset

Quàm nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet

Quod legeret, tereretq; viritim publicus vsus?

Quàm multi multa possint obiicere, vltro mihi in mentem veniunt: ex iis enim morosi quidam & tetrici castigatores, quæcunque se vetustate commendant, ea penè sola & in primis omni honore habenda putant, nouis auctoritatem omnem fidemque detrahunt. In quo vt sibi mirè placent, ita Plautinam cautionem in pergulis, in conuiujs, in balneis, penèque dixerim medio ipso foro personant:

Qui vtuntur, inquit illi, vino vetere, sapientes puto,

Et qui libenter veteres spectant fabulas:

Antiqua enim opera & verba cum vobis placent,

Nam nunc noua quæ prodeunt comædiæ,

Multò sunt nequiores quàm numi noui.

Agnosco inquam ego Comici verba, teneo mentem, ni fallor: non tamen boni illi viri mihi vnquam persuaserint id in omne scripti genus esse torquendum, quod de solis fabulis Poëta ille perspicuè & apertè pronunciauit. Quibus nimium seueris iudicijs vt non minus grauem quàm argutum opponam testem, Lyricorum Principem Pindarum, quæso, audiant: *ἀνεπαλαίου μιν οἶνον, ἄδιδάδ' ὕμνων νεωτέρων.* Vinum vetus laudandum esse vult: at etiam recentiore flores hymnorum suam etiam laudem mereri grauitè ac verè testatur. Ita quidem do-

Œtrinam veterem ac eruditam nullus non laudat : quis tamen
 floridas , vt ita dicam , recentium quorundam hominum scri-
 ptiones , & quasi tenellas nouasque Musarum corollas labore
 ac studio concinnatas non aliquo putabit honore dignas , non
 etiam debita sua laude ornandas existimabit ? Vultis itaque
 vno verbo dicam quid sentio , Auditores , non possum facilius
 quam Plinij iunioris arguta sanè & opportuna sententia : Sum
 ex iis qui mirer antiquos , inquit ille , non tamen ita vt ingenia
 nostrorum temporum despiciam : neque enim in gignendis
 optimis laesa est & quasi effeta natura. Sit ergo recens Alciatus,
 dum tamen antiquam eius doctrinam esse constet. Quid enim
 excellentem illam , & eruditorum omnium calculis probatam
 prudentium Iuris , quid eloquentiam , qua aliis præstitit , in me-
 dium addueam ? Sic enim iam olim non temerè didicimus
 hanc pulcherrimam Iuris dicendi facultatem reuera πολυμα-
 θία esse , & multiplicem atque vberem rerum optimarum
 penèque innumerabilium cognitionem , veram profectò &
 in actione positam , non umbratilem quandam & in puluere
 latentem decertationem , sed in omnium oculis ac luce posi-
 tam sapientiam. Quid loquar de Alciati admirabili dicendi pe-
 ritia , deque literariis monumentis ab eo æditis , quæ omnia non
 augeri verbis , nedum illustrari posse certò scio ? Quanquam
 enim quidam è veteribus eleganter & acutè dixerit , facillimum
 esse laudare solem , cum vbique præsto & semper esse possint
 laudationum argumenta penè innumerabilia : Ita cum diffici-
 le non sit hominem commendare , in quo tot egregiæ animi
 dotes eluceant : mihi tamen verendum est , ne quis obiciat il-
 lud olim à Phaurino nobili philosopho vsurparum , Vituperari
 satius esse , quam remissè laudari. Adde quòd si mihi aliquan-
 do statuendum esset , vt Alciatum quadam insigni meritaque
 laudatione exornarem , putarem equidem non alio eloquendi
 genere mihi opus esse , quam eo quo celebritatem nominis Al-
 ciatus est consecutus : vt qui olim ad laudandum commodè
 Pindarum , non alia quam Pindari lyra sibi opus esse censebat.
 Quamobrem si certò teneam , numquam , aut rarò admodum ,
 parem gloriam esse in dicente vel scribente , atque in eo cuius
 laudes oratione celebrantur : tamen rei difficultate nullo mo-
 do deterritus , non possum quin pro ingenij mei tenuitate Al-
 ciatum commendem : quod ipsum tamen cum pro tantilla mea
 facultate vix consequor , vt certe cuperem , huius meæ vocis tes-
 tes aduocabo potentissimas & nobilissimas in Europa gentes ,

à quibus raram & exactam Doctōris huius ornatissimi eruditionem probatam fuisse à patribus accepimus. Primum, testis est Italia, bonorum ingeniorum parens, quæ hunc Ferrariæ, Bononiæ, Ticini, summa omnium admiratione de suggestu fulminantem, ius civile magno applausu parique auditorum concursu & frequentia docentem audiuit. Testis Gallia, quæ cum Biturigibus per quinquennium aluit regiis allectum stipendiis. Testis Germania, quæ præ cæteris semper industrios & solertes homines habuit: quorum opera factum, ut literarum cultus & exercitatio, pridem extincta Gothorum incurfionibus, cœperit hac tandem mundi senectute reuiuiscere. Testes extræ nationes omnes, in quibus tamen est aliqua humanitas atque institutio liberalis: quæ omnes vno ore, vnoque consensu Alciatum excipiunt: ambabus, quod aiunt, vnus amplexantur, adamant, exornant. Et certè ea fuit egregij hominis suadela, ut etiam populos immanitate barbaros, multitudine innumerabiles, sic etiam exteros absentes demulserit, ut mirer hoc penè vno Italo iuris studium fuisse diuinitus excitatum. Quæ cum dico, non est quod vestrum quispiam expectet à me, ut nobiles huius nostræ ætatis Iuris doctores inter se conferam: neque enim id meum est: & quamquam mihi permissum ac concessum esse videretur, tamen scio in primis id & permolestum & odiosum iis, qui sese postponi aliis non tam facile ferunt, quique vel ingenio, quod ait ille, cedere nolunt. in quo si putarem eos ne verbo quidem mihi fore molestos, tamen ut verè & ingenuè fatear,

--- Non meus audeo

Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.

Sed quid immoror in iis quæ omnibus eruditis hominibus probata esse confido? Enimuerò, Auditores, non est mihi animus calculum adicere meum ad eas disputationes, quas magna sua laude scripsit Alciatus ad Ius illustrandum: de Emblematarum libello nunc temporis habeo dicere: de eo inquam libello, qui, ut vident omnes, perexiguus est, si molem scripti consideremus: at magnus certè & locuples & ornatus, si pretiū, si dignitatem, si officinam rerum omnium selectissimarum, quæque studio & cognitione omninò dignæ sunt, egregiè instructam: si, ut vno dicam verbo, bonorum mare aduertamus. Ausim equidem affirmare, nihil omninò esse quod philologi alioqui morosi in eo desiderēt: sunt enim non pauci, qui lōgio-

res verborum ambitus, qui prodigiosas, vt sic dicam, foliorum & paginarum amplitudines, qui prolixâ in doctrina farraginem non temerè fastidiunt. Quis enim tam patienti animo eam librorum molem euoluerit? an tantum nobis relictum est temporis, an otij, an vitæ denique: quam tamen breuissimam esse datam nemo non conqueritur, vt ad alia etiam præclara, & in quibus plus vtilitatis esse intelligimus, non primo quoque tempore properemus? Rectè Callimachus ille Grammaticus, & iure quidem dicebat, magnum esse malum: vt intelligamus homines insigni reuera magnoque damno mulctari, quibus libri tam multi atque ampli euoluendi proponuntur. At vt permulti sunt qui prolixitatem auersentur, sic profectò alij quidam nominari hoc loco possunt non illiterati, nō inertes, neque postremo in numero ponendi, qui similitudinem, satietatis matrem, vt cramben bis malè recoctam planè refugiant. Quid enim de iis loquar, qui agrè admodum ferunt sibi quasi onus quoddam grauissimum impositum humeris, vt è multis multa cōquirant, & non nisi labore indefesso molestoque studia persequantur? Sunt etiam permulti auctores qui manibus teruntur, in quibus singulis non nisi fortasse singulas virtutes reperire est: adeò nihil ab omni parte beatum, aut omnibus absolutum perfectumque numeris reperiri à nobis potest. Scio alios quosdam doctos & vtilis esse libros, è quibus res memoria dignas exprimimus: alios qui verborum puritatem & elegantiam doceant: alios denique qui nonnunquam vtile dulci permisceant. Nihil dico de iis qui nihil nisi spinas habēt, aut iis qui propter obscurum dicendi genus, aut insperfas opiniones, erroneas pium & cordatum Lectorem sæpenumerò à legendo reuocant. Quis verò in hac Emblematum officina, & quasi locuplete rerum optimarum penu breuitatem nō laudetur? quis varietatem rerum iucundissimam, & exactam pulcramque copiam non amplectetur? quis multiplicem vnus libelluli thesaurum exigua mole comprehensum, non putabit excolendum, & nocturna diurnaque manu versandum? Vt enim de prima illa virtute, qua breuis est, primo loco: certè Homerus ingeniorū virex, quos egregios & sapientes viros effingit, eosdē etiā in dicendo parcos esse dicit: quantumque mea mens diuturna lectione repetere potest, & veterem historiam recordatur, non agrè reperio, quamdiu manserunt incorrupti hominum mores, sermonem fuisse parcissimum & breuissimum. Quod iis perspicere facillimum erit, qui priorum temporum auctores cum iis qui

qui posterius successerunt, vñà conferre volent: vt Orpheum, Linum, & alios cum Homero, cum Hesiodo: Socratem, Platonem cum Chryippo: cum Galeno Hippocratem. Veterum enim sapientum fuere sententiæ perbreues, quasi decreta quædam & placita, vt illa celebrata omnibus Pythagoræ symbola. Socratis, & aliorum quorundam sapienter & argutè, doctè grauitèrque responsa, quæ hodie circumferuntur, quibus quid eruditius, neruosius, quid admirabilius? Nihil dico de Solonis legibus Atheniensium, Lycurgi Spartanorum: nihil de duodecim Tabulis, quibus mira breuitate contractis tam diu Romani vsi sunt, vt non videam quid amplius posteris accesserit, cum Philosophia primùm loquax esse cœpit: vt ad rem Poëtæ illud hoc loco exclamare lubent,

-- laudato ingentia rura,   Exiguum colito.--

Prætermiseram Epictetum, in quem permulta confertur laus, quòd duobus verbis *ἐπιχρὺν καὶ ἀπὸ χρὺν* vniuersam Philosophiam complexus est. Quod tamen ita nolim seuerè accipi, vt omnino exulare velim dicendi copiam, non vtilem modò, sed etiam necessariam: at vt vestrum quisque intelligat Alciatum sua illa breuitate concinnum & gratum omnibus non iniuria videri. Iam verò quis breuem illam & argutam priscæ doctrinæ syluam non pluris habendam dicet, quàm immanes scriptorum quorundam paginas, quæ mihi perinde videntur ac cibi nescio qui, ex quibus alimenti minimum, reliquiarum multò plus, vt in cochleis & testudinum genere capitur? Sed pergamus quæso ad varietatem illam qua se commendat, qua in deliciis habetur, qua studiosos pascit animos, qua eruditam cogitationem suspensam tenet. Quod cum meditor vñà mecum, existimo eos ineptos esse minimèque diligentes, qui semper idem aut legunt, idèmq; semper canunt, neque varietate rerum, quam nobis natura ipsa commendauit, ingenium perpoliant. Quid enim morer Senecæ acuti hominis, vitæ tamen instituto planè Stoici, monitum consiliùmque grauiissimum, quo non obscurè variam lectionem, vt alienam à studiis insectatur? Reuera hic magni nominis Philosophus non sine iudicio videtur suam ea de re sententiam dixisse: sed nos naturæ certissimum quoddam præscriptum sequimur, eique paremus: quo nomine nullus est, opinor, qui nobis molestus esse debeat. Nam quocumque oculorum aciem flectamus, quancumque in partem sese mens humana recipiat, multiplex & varium non tam numero, quàm infinitate distinctum deprehendemus. Planta-

rum enim, florum', herbarum magna eaque admirabilis est in omni genere varietas : tam diuersa animalum facies, ea colorum certè innumerabilium distinctio. Imò verò terram ipsam videmus hac parte montibus eminentem, illa lacunosam, fontium quadam perennitate, fluminum, lacuum, vastoque Oceano irriguam, & certè à terra seceram, ut ipsa sui maximè omnibus vbique spectaculum præbere videatur. Cuius naturæ tam sapientis & prouidæ sollertiam, homines ingenio maxime, & arte feliciter æmulati sunt, iis præcipuè rebus quæ literarum monumentis continentur. Etenim rectissime putarunt ingenium humanum non esse ita sterile & infecundum, & quasi cancellis circumclusum, ut sua vi non continere posset ea omnia, quæ abundans & opulenta natura. educere voluisset. Ne tamen vos morer pluribus, Auditores, si conferre libeat hunc tantillum libellum cum aliis longè plurimis : & si maturè iudicium adhibere par sit : quis non capietur admiratione vbi obseruauerit, in eo vno innumerabiles opes contineri, quæ non nisi magna difficultate summoque studio in permultis aliis commodè obseruari possint ? Ut enim id aliqua parte reuocem quasi ad calculos, in Alciano puram, tersam, & antiquam dictionem nullus, ut opinor, deliderabit : acumen logicum non abest à præclara illa fabrica & inuentione rerum tam multarum : non iudicium & ordo, quo res tam variè colligerentur : non historia rerum permultarum : non philosophia morum & naturæ, quæ tota in omnibus Emblematis occupatur, ut quæadmodum in Homero plerique veterum dixerunt esse disciplinarum omnium officinam quandam locupletem : ita in Alcianum liberrimè concurrunt, quæ hominis eruditi & ingeniosi laudatam aliquam ideam possint effingere. Quæ certè omnia non idèdè à me dicuntur, ut aliquis veltrùm putet me tam libera & aperta laudatione meos qualescumque in hunc auctorem labores venditare cupere : quod profectò quàm alienum sit à meo sensu, facile quiuis intelliget, si verecundum animum meum, si meæ vitæ rationem, si minimum penèque nullum studiorum progressum viderit. Neque verò is sum qui Alciani, viri certè maximi, dignitatem rarâque doctrinam cum mea tenuitate conferre audeam : Ille enim vir *ποδὶς πορὴ ἡγεὶ ποδομαθῆς* iocando liberè relaxandoque animum, Emblemata omni sale & lepore Attico tincta effudit : nos industria, studio, cogitatione, sensu denique omni nullum non lapidem mouemus, ut si pro dignitate non possumus ad vmbilicum perducere quæ cogitamus, saltem tamen admiratione quadam rapti, coniecta-

nea nostra qualiacumque potius, quam seriae doctrinae fructum aliquem proponamus. Ille, uti se res offerebat (quando maxime à Juris professione honestam & liberam cessationem impetrabat) in medio suo otio negotium literarium consecutus, rem quidem pulcherrimam, dignamque omni regio apparatu, eruditorum hominum oculis spectandam propoluit: ego verò, ut libelli huius gustum aliquem meo arbitrato perciperem, innumerabiles penè auctores Græcos & Latinos aliqua, quod certè audeo dicere, diligentia & voluptate animi deuoravi, eamque continuam operam in perquirendo fixi atque locavi, ut qui Sisyphus versat saxum, sudans nitendo, sed nescio tamen an hilum profecerim. Et hæc mea certè mens, ea cogitatio, id iudicium, Auditores, ut cum ea de re apud vos tam liberè verba faciam, possim adolescentiæ lapsum deprecari. Fateor enim nescio quo ætatis feruore ante annos septem contulisse & sublegisse me in libelli quandam formam aliquas minutias; quas cum amicis aliquot meis ostendissem, mihi auctores fuerunt, ut de iis edendis tum primùm cogitarè; & in publicam edi lucem paterer. Id certè; ne quid ego dissimulem, mihi tum valde placuit, ut qui meorum studiorum aliquod vel minimum specimen non agrè ferrem studiosis esse consecratum: ad eamque rem citiùs quam licebat, neque tam maturè, ut oportebat, ad Christophorum Plantinum, ciuem Antuerpiensem, Regium Typographum, scripserunt amici meo nomine, ut quemadmodum is ipse mihi coram pro sua facilitate primùm hic Lutatia pollicitus erat: deinde per literas idem non inuitus confirmarat, libellus prælo committeretur: quod tamen, vbi exemplar ad eum misissem, penè omnino ἀπόγραφον, & reuera κακὴν ἔργον, diuturna & molesta negotiorum mole auocatus, tam citò præstare non potuit, ut ipse constituerat. Sed ea tandem edita scholia, immatura penè omninò; neque digna satis quæ hoc tempore, tam eruditis hominibus abundanti, lucem ferrent: tamen excepta cum applausu à studiosis, mihi animos ad-mouerunt, ut quæ inculta parùmque tersa esse scirem, sumpto quodam ocio libero corrigere. Meæ itaque partes sunt, ut cum mihi tam gratos eruditorum hominum animos expertus sim, qui pro eo labore, alioqui tenui, gratias mihi non semel habuerunt de castiganda illa editione cogitem: tum ut respondeam hominum de me bene meritorum expectationi, tum ut adolescentium studia quacumque tandem ratione iutare pergam. Quod negotium citiùs confecissem, & alacri studio maturassem.

turassem, nisi professionis meæ continua cura & laboriosa contentio, in qua cessatori esse non licet, me penè omninò à subseciuis studiis abstraxisset: nisi inquam me toto iam sexennio inexercuisset. Neque verò tam facile est ei qui nostræ huius professionis munus sustineat, animum ad res tam varias & multiplices applicare: quem certè magnum & arduum laborem si qui tam facilem esse putant, vehementer admodum errant. Nullius enim planè animus est vel adeò rectè à natura informatus, vt hoc quicquid est quod facere debemus ex officio, qui non modò agendo, verum etiam cogitando possit sustinere. An vos aliam causam esse villam putatis, cur in tanto honore quo maximè artes aluntur, tam pauci reperti sunt hæctenus, qui in hac profitenti laboriosa contentione pro dignitate versati sint? Nō est longè repetenda ratio: sunt enim omittebdæ voluptates, prætermittenda studia delectationis: ludus, iocus, conuiuia, confabulationes omnium penè familiarium deferendæ. Quæ res vt plurimùm ardua & difficilis, in hoc genere homines à labore honestoque conatu studiorum humanitatis auocat, & interdum omninò abstrahit. Non longè abiero, dicamque hoc tempore quod tacitus nullò modo prætermittere possum: nostra hæc professio longè grauior est, magisque serua, quàm suspicari vnquam aut percipere possunt qui dolium hoc numquam volutarunt. Nulla siquidem ars est digna hominis liberaliter educati studio, cuius non aliqua cognitione oporteat tinctum eum esse, qui minus hoc aliqua laude & hominum approbatione sustinere meditetur. In quo ego docendi munere obeundo quantò magis in dies prouchor, tãtò etiam magis intelligo quàm absim à perfectione summorū operum, huiusque professionis dignitate: vt quantum videar plerisque nunc extra laboris aleam positus aliqua mea industria & exercitatione, imò verò hominū eruditorū approbatione, tamè haud dubiè fateri cogar, me fundamenta quæ cogito, nondū bene iecisse. Et hæc quidem quanquã verissima esse constet, scio tamen quàm imperitis & parū cautis adolescentibus arrideant potius exoterica potius quàm acroamatica: quàm placeant, non solertes & industrij, non laboriosi & ingenuosi doctores, sed clamosi quidam & importuni ardeliones, vt etiam fumorum venditores, qui audacia quadam impudenti & intolerabili, iuuentutem sibi deuinciunt, eoque nomine literarum gloriam insigni quodam fastu complere non videntur. Quid enim nos, nos inquam laboriosi & industrij, non vbi cumque

que fæci scholasticæ probamur? quia factum omnem præcludimus: quia malumus studere vtilitati audiētium quàm voluntati: non pendemus ab aura populari: huic multorum capitum belluæ non obsequimur, & hinc illæ lacrymæ, Auditores, vt nemini mirum sit, cum etiam Iupiter ipse, vt est in adagio vetere, ne quidem placere omnibus possit. Sed vna tamen optimè factorum cōscientia, & doctorum quorundam hominum de nostris studiis grauissimo iudicio sustentamur atque animum colligimus: quamquam nihil sit quod me poenitere debeat, vt eorum hominum qui euentu metiuntur omnia, fortunam incusare velim. Licet enim minimè gloriari possim, vt ille *Cui mille Siculis errabant in montibus agnæ*: neque cantare audeam quæ:

---- *solitus si quando armenta vocaret*

Amphion Dirceus in Actæo Aracyntho.

Tamen mea ipse sorte contentus, si fas est, si licet, Auditores, dicam ingenuè:

Non sum adeò informis: nuper me in littore vidi

Cum placidum ventis staret mare, namque ego Daphnim

Cantando metuam, si numquam fallit imago.

Sed iam nimis multa de me: in qua nimirum commemoratione vereor ne quis existimet me meas merces alienis nominibus velle cariùs vendere, quod si facio, mei planè sum immemor, vt qui nasutis hominibus me ridendum propinem. At ne patiar vos hinc satiatos discedere, nève aberrem à scopo, quem mihi primùm proposueram, vtque vno quasi falce complectar quæ hætenus à me dicta sunt, quæso, studiosi Adolescentes (vos enim iam alloquor, in quorum gratiam nostri hi labores instituti sunt) quæso inquam, nostri huius auctoris antiquam doctrinam diligenter obseruemus & exosculemur: peritiam iuris admiremur: eloquentiam conlectemur, succinctum dicendi genus eodem cum doctis hominibus consensu approbemus: varietatè certè grauissimam iucundissimamq; veneremur: cuius singulas eâsque admirabiles virtutes si penitus intuemur, thesaurum habemus nullo auro nullisque geminis conferendum: multoque magis admirabilem, si eius vnus selectissimas doctrinæ gemmas cum aliorum vel certè permultorum flosculis comparemus. In quo Emblematum libello mea qualicumque commentatione illustrando, non puto me omninò malè bonas horas collocasse: quamquam id dictum nolim, vt cornicibus, quod aiunt, constringam oculos, aut me apud vos efferà impensius, quod neque vestra de me expectatio, neque meus pudor quàm

quam putaretur. Sed hoc vnum contendo: excusetur quæso (id enim mihi non semel deprecandum) excusetur inquam nimius adolescentiæ meæ feruor, qui libellum quæsi è nido implumem vt ita loquar, & vt immaturum fortum emitti permiserim: excusetur denique nimia fortasse tarditas, quæ effecit vt nondum satis mihi facere potuerim, neque supremam admouere manum in eo diligenter emendando, eò quòd continuum mearum prælectionum pensum ab eo quod tandiu mihi proposueram, me diutius auocarit. Sic enim mihi firmo quodam animi proposito statui, vt quandiu mihi liberè ac quietè versari hac in Academia licuerit, efficiam vt qui eruditus hominibus rationem mei otij constare velim. Quid enim verear apud vos meas hic fateri delicias? **A D O L E S C E N T E S** optimi.

Musa noster amor Permesides.

In quarum stadio quamquam molesto & ærumnarum pleno, honesto tamen & laudabili, sic me contineo, singulari Dei beneficio, vt nullus vnquam fuerit adolescens, qui me toto iam sexennio profitentem de suggestu audierit, cui tamen modestia commendata sit, cui honesti cultus, cui denique humanitatis literæ, qui idem mihi ex animo non fuerit obsecutus. Nihil moror aliorum studia & labores certè multos sollicitudinum plenos, per me licet, oblectentur alij cæcis quibusdam cupiditatibus: alij fori iurgia consecretentur: hi rei militari, aut mercaturæ faciundæ totos sese dedant: alij lucris inhient, & optima sacerdotia vel prece vel pretio, si possint, aucupari non desinant:

*Me verò primum dulces ante omnia Musæ,
Quarum sacra sero ardenti percussus amore,
Accipiant, cælique vias & sidera monstrent.*

D I X I.

EMBLEMATVM INDEX
IN LOCOS COMMVNES AD
STVDIOSORVM COMMODO-
ditatem digestorum.

*Numerus ad Emblematis cuiusque refer-
tur ordinem.*

Insignia ducatus Mediola- nenlis. <i>Emblema.</i>	1	In deprehensum.	21
Mediolanum.	2	Custodiendas virgines.	22
Numquam procrastinandū.	3	Vino prudentiam augeri.	23
DEVS siue RELIGIO.		Prudentes vino abstinent.	24
In Deo lætandum.	4	In statuam Bacchi.	25
Sapientia humana stultitia est,		Gramen.	26
Apud Deum.	5	IUSTITIA.	
Ficta Religio.	6	Nec verbo, nec facto quem-	
Non tibi, sed religioni.	7	quam lædendum.	27
Quà dij vocant eundem.	8	Tandem, tandem iustitia ob-	
VIRTUTES,		tinet,	28
FIDES.		Etiam ferocissimos domari.	29
Fidei symbolum.	9	Gratian referendam.	30
Fœdera.	10	Abstinencia à muneribus ca-	
Silentium.	11	piundis.	31
Non vulganda consilia.	12	Bonis à diuitibus nihil timen-	
Nè quæstioni quidem ceden-		dum.	32
dum.	13	FORTITUDO.	
PRVDENTIA.		Signa fortium.	33
Consilio & virtute Chimæram		<i>Ανεχέ ηγε ἀπιχέ.</i>	34
superari, hoc est, fortiores &		In adulari nescientem.	35
deceptores.	14	Obdurandum aduersus virgen-	
Vigilantia & custodia.	15	tia.	36
<i>Νήρη, ηγε μίμνησ' ἀπιστεν, χρ-</i>		Omnia mea mecum porto.	37
<i>θρα, &c.</i>	16	CONCORDIA.	
<i>Γῆ παρῖθω, τί δ' ἔριξεν; τί μοι</i>		Concordiæ symbolum.	38
<i>δεν ἀκίπιδιθης;</i>	17	Concordia.	39
Prudentes.	18	Concordia insuperabilis.	40
Prudens magis quàm loquax.	19	Vnum nihil, duos plurimum	
Maturandum.	20	posse.	41
		Firmissima conuelli non posse.	

S P E S.		Cauendum à meretricibus.	76
Spes proxima.	43	Amuletum Veneris.	79
In simulacrum Spei.	44	Inuiolabiles telo Cupidinis.	78
In dies meliora.	45	Lasciuia	79
Illicitum nihil sperandum.	46	D E S I D I A.	
Pudicitia.	47	Desidia.	80
V I T I A.		Desidiam abiiciendam.	81
P E R F I D I A.		In facile à virtute desciscen-	
In victoriam dolo partam.	48	tes:	82
In fraudulentos.	49	Ignauis.	83
Dolus in suos.	50	A V A R I T I A.	
Maledicentia.	51	Auaritia.	84
In receptatores ficariorum.	52	In auaros.	85
In adultores.	53	In aulicos.	86
Ei qui semel sua prodegerit, a-		In fordidos.	87
liena credi non oportere,	54	In diuites publico malo.	88
S T V L T I T I A.		In auaros vel quibus melior	
Temeritas.	55	conditio ab extraneis of-	
In temerarios.	56	fertur.	89
Furor & rabies.	57	G U L A.	
In eos qui supra vires quidquã		Gula.	90
audent.	58	Ocni effigies.	91
Impossibile.	59	In parasitos.	92
Cuculi.	60	Paruam culinam duobus ga-	
Vespertilio.	61	neonibus non sufficere.	93
Aliud.	62	Captius ob gulam.	94
Ira.	63	In garrulum & gulosum.	95
In eum qui sibi ipsi damnnum		Doctorum agnomina.	96
apparat.	64	N A T V R A.	
Fatuitas.	65	Natura.	97
Obliuio, paupertatis parens.	66	Ars naturam adiuuans.	98
S V P E R B I A.		In iuuentam.	99
Superbia.	254 67	In quatuor anni tempora.	100
Impudentia.	68	A S T R O L O G I A.	
<i>φιλανθρία</i> .	69	Scyphus Nestoris.	101
Garrulitas.	70	Quæ supra nos, nihil ad nos.	
Inuidia.	71	102.	
L V X V R I A.		In Astrologos.	103
Luxuria.	72	Qui alta contemplantur, ca-	
Luxuriosorum opes.	73	edere.	104
Tumulus meretricis.	74	A M O R.	
In amatores meretricum.	75	Potentissimus affectus, amor.	
		105.	

INDEX RERVM ET VERBORVM QVÆ HIS

COMMENTARIIS
continentur.

Quæ his notis,***.sunt insignita,ex præfatione excerpta sunt.

A Bdomen.	331	Affectus sedati in iudicibus.	516
Abies apta fretis.	687	A fronte & à tergo.	92
Abstemius.	111	Agamemnon.	201
Abitinientia. 145.157.à muneribus		ambitiosus.	226
capiundis.	146	eius clypei symbolum.	229
Abitinentiæ officia.	157	Agathocles peripateticus arrogans.	264
Acheloi cornu.	427	Agentes & consentientes pari per-	
Achillis scutum ad sepulchrû Aia-		na puniendi.	593
cis delatum.	133	Agelilai cordatum consilium.	61
de Achillis armis contentio.	134	Aglaia.	562
Achillis arma malè Vlyssi adiudi-		Aiacis & Vlyssis contentio.	133
cata.	599	Aiacis insania.	599
Achilles vt tractarit Hæctoris cada-		Aiacis tumulus.	201
uer.	541	Aiax qualis apud Homerum.	434
Achillis sepulchrum.	481	Aiax se interfecit.	599
Achiui.	589	Alauda in gramine nidificat.	116
Aætæon in ceruum mutatus.	214	Alboris significationes.	421
Aætæones venatores.	ibid.	Albutius iuriconsultus.	508
Adonis ab apro interemptus.	288	Albutij ad Alciatum.	ibid.
Adonis lactuæ foliis occultat ⁹ .	287	Alcæa cauda leonis.	245
Adorea,quid.	668	Alce fera septentrionalis.	30
Aduersas res statim accedere, tardè		Alciati symbolum.424.Epigramma	
recedere.	467	in detractorem.	505
Adulator vt Chamæleon.	218	in pædotribas.	564
Adulatorum mores.	218. & seq.	Alciati laus in aliena patria.	509
Ægyptiorum <i>εργαλφια</i> . 3.2.2		eius Emblemata philologis omni-	
Ægyptij quid per leonem designa-		bus probata.	15
bant.79.81 quid per sequentè.	22	Alciaræ gentis insignia.	30
Ællo harpyia.	151	Alciarus ius civile professus in Gal-	
Æluri feminæ fallacitas.	294	lia 19 quid responderit,sciscitan-	
Æneæ pietas.	667	tibus qua methodo in studiorum	
Ænigmatum lex.	5.68	cursu esset vitendum.	88
Ænigma de testudine.	673	Alcibiades assentator.	218
Æschylus bibax.	109	Alcimenes auceps.	366
Æsculapius cur Deus habitus.	529	Alcyonis solertia.610. in nidifican-	
sub forma serpentis cultus.	ibid.	do.	ibid.
Ætates tres.	651	Alex ludo vita hominis cõparata.	
Æthiops non albescit.	235	Aleuadæ Thestali. 180. (264	
Æthiopem dealbare.	ibid.	Alexand. Magno acceptum Emble-	
Affectus moderandi.	222		

INDEX RERVM

ma 31. pellæus iuuenis.	24	Amoris honesti agalma.	381
eius præclarus ortus.	ibid.	Amoris cælestis effeða.	ibid.
mater Olympias.	22	Amor turpis vt pellatur.	384
filii Iouis Ammonis.	ibid.	Amoris natura.	390
eius apophthegma.	31	Amoris mel & fel.	ibid.
summa celeritas in bellis.	ibid.	Amor γλυκύπικρῶς.	ibid.
Piratæ ad Alex. responsum.	172	Amoris statua.	395
insatiabilis.	226	Amor aliger.	376
Ira deditus : nã ira percitus ami-		Amor cur nudus.	398
cum interfecit.	244	puer ibid. inconstans.	399
Alius peccat, alius pleðitur.	595	pharetratus & sagittifer. 400. ala-	
Amabiles post mortem.	583	tus. 401 pennatus. ibid. cæcus. 402	
Amaltheæ corau.	425	τηφλὸς καὶ τυφλοπιδῆς. ibid.	
historia.	427	& 396 igneus.	403
quid per Amaltheæ coñnu intel-		Amoris scutu & symbolum. 395. 694	
ligendum.	425	Amorem tribus rebus induci.	411
Amantes buxo similes.	696	Amoris vulnera ex oculis.	ibid.
Amantes cur pallescant.	ibid.	ad Amorem inflammant verba &	
Amaranthus.	483	cantus.	412
tunnulis appositus.	482	Amoris antidotum.	413
Amalidis fatum.	173	Amor callus & pudicus.	56
Amator, vt aries, stolidu animal.	278	Amor laqueos vndique tendit.	304
Amatores meretricum.	280	Amor sui, pessimus.	260
Amatores nullum periculum detre-		in Amãdo defectus & consiliu.	282
ctant.	290	in Amorem turpem, amuletum siue	
Ambages.	141	remedium effica.	291
Amens.	66	Amor vt inhiberi & sopiri possit.	
Amicorum duo genera.	405	291	
Amici qui diligendi.	554	quomodo ab amore superetur. 384	
Amici veri typus.	559	ab amore turpi quomodo cauend-	
Ἀμνηστία lex.	480	dum.	281
Amor effectus potentissimus.	368	plus amore quã vi effici.	376
Amor in gemma sculptus.	369	Amphisbænæ serpentes.	25
Amor leonum domitor.	ibid.	Amuletum in obtrectationem.	568
Amor nudus, ridens, nullis armis		Amygdalus.	699
instructus.	372	ἀμυσθία & sensu vacuitas.	
Amori fax tributa.	373. & 382	Anas prodit anates. 208. &c. (256	
Amoris potentia.	372	Anchora quid.	512
Amoris vis.	374	Anchora delphino iuncta.	ibid.
Amor πνευματικῶν, omnia do-		Anchora Thalassiarchi Gallici. ib.	
mat.	373	ἀνιχον καὶ ἀπιχον.	156
fulmine superior.	375	Angerona silentii Dea.	63
Amor ignis.	374	Angli diuinatores vana prædictio.	
Amore captus studiosus.	377	363	
Amore non capi Musas quid.	413	Anguilla lubrica.	103
Amor sine arcu & telis.	380	Anguillas qui dicantur captare.	320
Amores duo.	381	in aqua turbida piscari.	ibid.
Amor duplex qd aliis significet.	382	Anguis quid significabat.	23

ET VERBORVM.

sinuosus.	24	Arbustum vnum non alit duos erithacos.	332
Anguis Ambrosian ⁹ Mediolani.	530	Arcades lunam primi obseruarunt.	486
Animalium genera.	343	Archilochus poeta maledicus.	211
quorundam solertia.	126	Arcula Gratiarum inanis.	562
Animi contemplatio quæ.	36	Ardea.	307
Animi amor Diis gratus.	ibid.	Ardeliones.	306
Animi puritas Deo gratissima.	38	Ardelionum studia taxantur.	ibid.
343		& 307	
Animus ab externis minimè pendens.	168	Ardeola stellaris.	ibid.
Animus vt auriga.	222	Ariadne à Theseo relicta, à Baccho rapta.	117
Animi sedes.	343	Aries vir gregis.	280
Anni quatuor tempora.	351	Aries in aureo vellere.	655
A virtus, amor virtutis.	381	Arion citharædus à delphino feruatus.	323
Anteuorta & postuorta.	93	Aristides iustus.	230
Αντιέντρα, virago.	73	Aristippi cautio.	536
Antiochi Soteris in Galatas strata-gema.	442	Aristomenes Messænius.	153
Αντιπικρατία.	144	Aristotelis φιλαυτία.	265
Antiquissima quæq; cõmentitia.	625	ingratus in Platonem.	247
M. Antonij facinus.	138	Arrogantes.	264
Antonius tyrannus & pestis suæ patriæ.	139	Ars naturam adiuuans.	344
Aper Erymantheus.	494	Ars sua cuique pro viatico.	345
Apes citius pungunt nefanda pollutos libidine.	391	Arum genitale.	288
Apicis gulosus.	326	Asini encomium per Cornelium Agrippam.	50
Apollo & Bacchus cur iisdem aris iuncti.	349	Asinus portans mylteria.	48
Apum natura.	526	Asinus quid in Hieroglyph.	50
Aqua.	629	Assentationis malum.	263
Aquæ vitæ.	320	Astrologi iudicarij.	366
Aqualis & malluuium.	146	in Astrologos.	361
Aquilæ cognomè habuit Pyrrh ⁹ .	155	Astrologorum error & cæcitas.	362
Aquila, auium regina & Iouis ministra.	38	Astydamas, hiltro.	264
Aquila in nubibus.	502	de Ara & Liris, Pontici Heraclidis allegoria.	468
fortitudinis nota.	553	Ate Homericæ.	467
pro stemmate Imperatoris.	ibid.	Athenarum laus.	43
insigne Romanorum.	154	Athenæ doctæ.	42
Aquilæ omen.	155	Athenæ sub Mineræ tutela.	97
præstantia.	ibid.	Athenæ vnde nominatæ.	96
Aquilæ sacræ aues quibus.	ibid.	Athenienses αυτ. χθονις.	485
Aquilæ & scarabei dissidium.	599	Athenientum insigne, cicada.	ibid.
Aquilino naso homines.	155	bella periculosa.	667
Arabum allentatio.	218	Athei.	41
Arbor, quid.	627	Αθεϊων hominum vituperatio.	ibid.

INDEX R E R V M

Atyla.	459	Bella principum Christianorū quam peruersa.	451	
Auaritia summum malum.	324	Bellaria.	165	
Auaritiæ quanta perniciēs.	323	Bellerophon.	76	
Auarus Tantalus.	311	vnde dictus.	77	
Auari conditio.	310	Belli comes festinatio.	31	
Auari alino comparati.	313	Belli Troiani augurium.	471	
in Auaros	312. & 312	Bellorum suafores.	593	
Auarorum principū commētū.	524	ex Bello pax.	604	
Audentes quid supra vires.	231	Bellum ciuile.	176	
Augiæ purgatio.	495	nihil exitiosus.	451	
Augustinus Niphus senex philosophus, amore captus.	378	Bellū non faciliē suscipiendum.	606	
Augusti Cæsaris dictum.	101	quando bellum suscipiendū.	608	
Augusti mater Actia qd somniarit.	24	in Bellis suscipiendis quanta debeat esse cautio.	606	
Auium industria naturalis.	125	Beneuolentia ciuium , firmissima custodia.	60. & 61	
Aulicorum seruitus miserima.	316	Biantis apophthegma.	168	
Aurata, piscis.	582	Bias.	645	
Auxilium mutuum.	555	Bilem euomere.	565	
Auxilium nunquam deficiens.	558	Bilis duplex.	245	
B		Bis dat, qui citò dat.	563	
de Bacchi ortu fabula ad qd.	120	Bis pueri, senes.	415	
Bacchi statua.	115	Biturigum in igne vetuex	27. 28. 29	
Bacchi nuda simulachra cur.	119. & 120	in Biturigum Academia professus est Alcibiades.	29	
Bacchi nutrices Nymphæ.	120	Biturix Galliæ ciuitas.	ibid.	
Bacchi mater Semele.	110	Bonieuentus simulachrum.	194	
Bacchus & Pallas cur Ioue patre nati.	110. cur eadē ara locatur.	109	Boni prius Imperatores.	528
Bacchus pater vnde dictus.	110	Bonis auspiciis incipiendum.	493	
Bacchus Bromius dictus.	114	Bos animal ad laborem natum.	425	
Bacchus cur iuuenis.	117	Botrus, βοτρυς.	115	
cur ei adiunctum tympanum ibid.		Βουκίριος ἢ δινίριος Bacchus.	118	
nudus, cornutus, rubeus, igneus.	118. & 119	Boues Lucæ.	444	
Bacchus infusus femori patris quid.	120	Bromius Bacchus.	114	
Bacchus Liber pater.	116	M. Bruti numisma.	531	
Bacchus Lyæus.	169	Brutus & Callius.	428	
Bacchus κισσοφίη.	690	Brutus seipsum occidit.	429	
Bacchus Nymphis temperatus.	120	Bustum.	154	
Bacchylides lyricus.	605	Buxus.	695	
Baculus, quid.	427	Byrthus, giluis.	422	
Barbam vellere.	541	C		
Barrius & barrire.	445	Cachinus.	534	
Bartholomæus Anulus viri eruditus pictæ possessos auctor.	640	Cadmi historia.	639	
Batrachus Callimachus.	318	Cadmus dentes draconis vt semicaduceus.	425 (narit. ibid.)	
		Caduceus Mercurij.	426	
		Caduceo implicati serpentes.	ibid.	
		Cæcus		

ET VERBORVM.

Cæcus claudum humeris gestat. 555	Celeritas nimia fugienda. 99
Cæcitat. animi maxima. 262	Celeritatis & diligentia. laus. 32
Cæsar. interfectores. 428	Centauri, qui. 520
Cæsar occisus à Bruto. ibid.	Cerberus triceps. 496
Cæsar imitatus Alexandrum. 31	Cerua aëripes. 495
Cæsar occisus in senatu. 138. & 139	Ceuere, verbum obscenum. 508
Cæsar. Borgiæ insolentia. 198	Chærephon appellatus Vespertilio & Noctua, cur. 238
Καυδὸς recaluaster. 438	Chamæleon. 217. & 2
Calais & Zetes Argonautæ. 150	Chamæleon. natura. ibid.
Calchas augur prætantissimus. 471	Charites vnde dictæ. 61
Callimachus poëta. 318	nudæ virgines, iuētæ pedibus habent alata talaria: vnam duæ aliæ conspiciunt. ibid.
Cancer fluuiales. 330	cur filia Iouis & Eurynomes ibid.
Canis quid in Hieroglyph. 569	Chilon. 443 & 644
Canis, fidei nota. 657	Chimæra victa à Bellerophonte. 77
Canis ad Lunam allatrans. 567	Chimæra quale monstrū & qd. ibid.
Canis orbē Lunę cōspiciens qd. 568	Chimæra cur triformis. ibid.
Canis, pro inuido. 569	Chiron Centaurus, Achillis institutor. 519
Capra lupi catulum lactans. 246	Chironis natura ferina, quid. ibid.
Capra metetricem significat. 281	Chænici non infidendum, quid. 299
Capra Scyria. 505	Chonardus Peutinger Augustanus, eiusque laus. 16
Captatores sæpe ipsi capiuntur. 591	Christianorum principū rixis auctū est Turcicum imperium. 451
Caput egregium, sed cerebrum non habens. 653	Cicada nobilitatis Atheniensium insigne. 485
Cardam ^o noxius vicinis herbis. 572	Cicada garrula. 566
Carneadis apophthegma. 161	Cicadam ala corripere. ibid.
Caroli Burgundiæ ducis fatum. 227	Cicero ab amicis ad secundas nuptias sollicitatus, philosophiæ & amori simul operam se dare non posse dixit. 373
Caroli Qu. Imp. symbolum, v l r e r i v s. 196	Cicero sua emendare veritus nō est * 12. si qui dies ad rusticandum darentur, ad eorum numerū accommodabat quæ scribebat. * 45
Carolus Magnus vt factus Augustus. 172	Cicero à M. Antonio interfecus. 137. & 138
Carpere facilius quàm imitari. 567	Princeps eloquentiæ. 139
Caruatalus in Eralium. 549	φίλων. 265
Callus lumine. 589	Ciceronis versus à multis reprehensus. 621
Castor & Pollux. 189	Ciceronis infelix contentio in Antonium. 431
Castor & Pollux qd allegoricè. 188	Ciceronis dissimulatio post civile
Castor siue fiber sibi testes abscondit. 535	
Castoris seu fibri solertia. ibid.	
Catōnis pertinax animus improba- Cauca, quid. 600 (tur. 331)	
Causa occulta. 200	
Causæ rerum multæ hominibus incognitæ. 584	
Cecrops <i>δῆμος</i> cur dicta. 40	
biformis. ibid.	
Cecrops idolatriæ inuentor. 42	
Cecrops rex Atticæ. ibid.	
Celæno harpya. 151	

INDEX RERVM.

bellum Pompeianū laudatur.	430	Consilij sui conscium nolebat esse aliquem Metellus.	69
Ciconiæ nidus.	142.	Consilio & virtute superari fortiores & deceptores.	71
effigies in sceptris.	144	Consilium viribus coniunctum.	181
Circe venetica & meretrix.	284	Consultor, res sacra.	69
Circe filia Solis.	286	Cor ne edito.	271
eius fabulæ quid signif.	ibid.	Corinthij <i>χαιρινομίτρα</i> .	300
Cillus, histrio Bacchi.	690	Cornicum concordia.	171
Ciuili bello nihil exitiosus.	491	Cornicum & vlularum dissidium.	98
Classicum belli.	594	Cornicis vox, <i>cras, cras.</i>	193
Clauum clauo pellere.	385	Cornix quid.	173
Clementia vera principis virtus.	163	Cornix inauspicata.	276
Cleobulus.	644	Cornua Amaltheæ.	425
Cleomenis verba grauissima.	429	Cornua audaciam significant.	118
Clitoris moribus homines.	686	Cornutus Bacchus.	ibid.
Clitorius lac ⁹ abstemios reddit. ibi.		Corona ciuica.	684
Clypeus Myrtili.	559	de coronis quæ statuis deorum appendebantur.	53
Clytū interfecit Alexāder iratus.	244	Coruus à scorpione ictus.	590
<i>κ. κκυ</i> , cuculus.	227	Cotonea iussa comedi, à Solone, no uis nuptis.	989
Color viridis.	122	Credulitas fugienda.	85
albus.	219	Crepido.	276
Color niger, albus, viridis, flauus, rubeus, purpureus, cęruleus, &c.	220.	Cuculi.	236. & 237
& 419. &c.		Cuculi nomen quibustribuendum.	236
in colores.	419	Cucurbita quid allegoricè.	447
Colorum significationes.	418	Cucurbita audacior ad pini ramos.	ibid.
Coloribus exprimitur affectus animi.	ibid.	Cui non credendum.	222
Columina figuum timidorum.	154	Culina parua duobus ganeonibus non sufficit.	332
Commentaria in Alciati Emblemata scribendi, quod fuerit institutum & consilium Minoi. * & ** &c.		Culpa reiecta in infontes.	605
Comparatio Reip. cum nauis ventis agitata.	188	Cupido cur Veneri adiungatur.	391
Compedes aureæ aulicorum.	315	Cupidinis fax.	373
Concordia vnde dicta.	60	Cupidines duo, & totidem Veneres.	381. vide Amor.
Concordiæ vis.	177	Cupressus vnde nominatus.	681
Concordiæ symbolum.	271	Cupressus symbolum funerum.	682
Concordia per lyram designabatur.	61	eius natura.	681
Concordiam vt suasisit Heraclitus.	86	Curculio.	316
Concordiam ciuium, principes curare debent.	171	Curia.	507
Concordia insuperabilis.	177	Cyclops quid Seruio.	588
Conscientiæ malæ tormenta.	357	quid Heraclidi.	ibid.
Consilia non vulganda.	68	Cynus Phœbo sacer.	612
cur occultanda in belis.	ibid.	quid significet.	ibid.
Contilij & fortitudinis vis.	75		

ET VERBORVM!

de Cyeno ante mortem canēte Platonis locus.	ibid.	Diomedes victus.	406
qui negent cyncum ante mortē canere.	ibid.	Diomedis & Vlyſſis effigies iſnētꝝ, quid.	131
Cyni regis hiftoria.	633	Dione Veneris mater.	381
ad Cynofarges quid.	499	Dionyſius nepos & gulofus.	325 320
Cypria Venus.	288	Dipſas ſerpens.	367
D			
D ædalus faber ingenioſiſſimus.		Diſcordia Dea.	174
71		Diſſidium aquilæ & ſcarabei.	579
Damnum præferendum turpi lucro		luporum & ouium.	584
443		Diues indoctus.	654
ex Damno alterius, alterius utilitas.		Diues, aut iniquus, aut iniqui hæres.	
450		451	
<i>Δάμνη</i> vnde dicta	702	Diuites publico malo.	319
Defraudare genium.	314	Diuitum ſemper tuta ſtatio, pauperum non item.	580
Dei arcana non opus eſt ſerutari	361	Diuinatoris Angli vana prædictio.	
Dei oculum nemo fallit.	146	363	
in Deo lærandum.	33	Doctorem virorum diſſidia.	614
Delphinus anchoræ alligatus.	512	Doctorem agnomina.	338
hominū amariſſ ⁹ <i>φιλαυδῆμωνος</i> .		certamen.	640
512. & 547.		fama.	692
in mari abſorptus quid.	573	Doctos doctis obloqui nefas.	615
Demarati ſapiens reſponſum	64	Dolus an vitius quis in hoſte requiratur.	443
Democritus riſor humanæ ſtultitię.		Dolus in ſuos.	208
533. 534		Dolus malus, quid.	206
Deprehenſus interceptus eſt.	102	Dona hoſtium, non dona.	575
Deſcriptio improborum quorumdā tenuis fortunæ hominum,	581	Draco, quid.	629
Deſidere.	257	vnde dictus.	105. & 639
Deſidere in modio.	ibid.	Draco peruiſil.	105
Deſidiam abiiciendam.	299	Dracones & <i>Viułæ Falladi</i> conſecratur.	106
Deſperantis opinio quæ.	419	Dulcia quandoque amara fieri.	389
Deſponderē animum.	200	<i>Δυκολὰ τὰ καλὰ.</i>	471
Deucalion ſeruatus gruū beneficio.		E	
90		E Cheneis.	303
De ⁹ omnia vel rectiſſima nouit.	129	<i>Ἐχθρῶν ἀδωγὰ δῶρα.</i>	575
Dextra fidei ſymbolum.	57. & 175	Fido: heras, filia Protei.	628
Dextram iungere.	ibid.	<i>Ἐῖς ἀνὴρ, εἰδὸς ἀνὴρ.</i>	182
Dialecticæ ſymbolum! ſerpentes.	427	Elementa quatuor, totidem Deorū nominibus intellecta.	34
Dicta ſeptem ſapientum.	642	Elephanti, Lucæ boues dicti.	444
Digni heredis.	691	Elephanti ad uſum bellorum.	601
Dij meliora.	678	Elephantus in triumpho.	602
Dij qua vocant eundem.	52	Elephas pictus in trophæo ab Antiocho.	443
qui Dij veteribus habiti.	108	Eloquentia fortitudine præſtatur.	
Dij multi iſdem aris poſiti.	109	E ff 4.	
Diligentia omnia perſeci.	32		
Diomedes.	283		

INDEX RERVM

tior.	619	Exempla eorum qui descuerunt à virtute.	504
Epidius.	190.192	F	
Emblema quid & unde dicatur. 13.14		F Ab. Max corona ciuica donatus	
quid differat à gnomo, parabola, & ænigmate.	ibid.	124. & 125	
ἔμβλημα potest esse ἄφρονος. 14		cunctior appellatus.	116
Emblemata cur inuenta.	ibid.	Fab. Quintil. sua ipse correxit errata.	**4
Emblemata quamquam varia, tamé ad tres ordines reuocari possunt.	ibid.	Facem accensam tegere quid.	297
Emblemata qui scripserint.	** 3	Facundia difficilis.	623
Emblemata non Alciati laus.	* 14	Fama doctorum.	692
Emblema non dignitas.	* 15	Fama numquam intermoritura.	481
Emblematum quorundam primi interpretes.	* 15	Fatiscere. 199.	Fatuitas. 149
in Emblematis quid requiratur. 14		Fatum memorabile.	591
Fuiti.	21	Fauces.	24
Epaminonda laus.	64	Felices qui.	37
Ephyre.	278	Felicitas momentanea.	446
Epicharm ^o poeta & philosophus. 84		Femina, iners animal.	193
Epictetus.	154.158	Ferocillimos etiam domari.	137
epictet ^o doctrina & lucerna.	ibid.	Ferocitatis signa.	229
Epictet ^o , vitæ futuræ cōceptores. 40		Fibri solertia.	535
Epidaurius serpens.	33	an Fiber sibi testes excindat, con- trouersum.	536
Epigramma Augeriani de amore. 375. & 398. Sannazarij.	667	Ficedula.	333
Episcopi duo munera & officia. 78		Fidendum quatenus vel diffiden- dum.	24
Equi solis.	228	Fidēs non habenda ei qui fidē vio- larit.	221
Equitandi peritia qua ratione in principibus esset debet.	160	Fides vxoria.	656
Equus oescit adulari.	163	Fides in dextris 55. Fides quid.	56
Erasmi Terminus.	549	Fidei ancipitis homines.	241
Erasmi responsio ad Caruaialum. ibid.		Fidei fallacis homines vt retinendi. 103	
Eriihacus auis.	333	Fidei symbolum dextra. 57. & 175	
Errores eorum qui literas addiscunt		Fidiculæ vel fides.	75
Fruca.	274.	Fidij simulacrum.	56
Filæi iudæi.	295	Fidius qui & Pitius Deus.	ibid.
Euentus bonus.	194	Firmissima constelli non posse.	184
Eunomi Lœcrensis & Aristonis cer- tamen.	635	Fiscus quid	523
Euphrosyne.	562	Fiscus rapit, quod christus nō capit.	
Eurynome, mater Gratiarum.	563	Flagriferi.	565 5524
Excursus in scelerum & fidei vio- lutores principes.	443	Flauus color quorum sit.	421
Excursus in miseram adolescentum felicissimi ingenij cōditionē. 434		Foderia.	58
		Fostex.	351
		Forma nihil, si sola forma est.	652
		Forma deflorescit senectute.	278
		Formosa fato præcepta.	544
		Fortis non est qui se necat.	429
		For	

ET VERBORVM.

Fortium symbolum.	153	Germanicę septem Primates seu Ele-	
Fortuna comes Virtuti.	424	ctores.	172
Fortuna cur infideat tibi.	347	Germanorum Principum victorię	
Fortuna momentanea.	425	de Turcis.	185
Fortuna virtutem superans.	428	Geryon vnde dictus.	178
Fortuna: descriptio.	344	cur triceps & tricorpor.	ibid.
imago.	346	Geryon tricorpor superatus.	496
rota.	225	Gestus boni viri æquę magnã vim	
Fraudulenti.	204	habet oratio.	86
Frigilla.	351	Gigantes qui, & vnde dicti.	43
Fruendum præsentibus.	252	Gladiatorum prima institutio.	420
Fugax tandem deprehensus.	102	Glaudes, veterum cibi.	684
Fulica piscis.	582	Glaucus Deus factus, comeso gra-	
Fulmen aligerum.	376	mine.	126
Fuluio male cessit ob detectũ prin-		Γλαυξ ἰπτατο.	96
cipis arcænum.	69	Gloriã nullã sine labore parari.	471
in Furaces & raptos.	461	Γλασσογάσηρ.	337
Furor & rabies.	229	Γλυκύπικρος Amor. 390. & 694	
in Futurorum coniectores.	358	Gnollia seu Gnollis Ariadne.	117
		Gnollus.	71
G		Γνώδι σικυτιν.	649
Alata qui.	444	Gorgoneum Medusæ caput.	547
Galatę viventi ab Antiocho.	443	Gorgonis caput in clypeo.	105
Galatea.	657	Græci Tantalidæ.	600
Galea in vsum aluearis.	105	Gramen tugelæ, præsidij & salutis	
Galeatij: tumulus & gesta.	476	symbolum.	124
Galli veteres, sapientiæ Græcæ peri-		Gramen cur Saturno & Marti sa-	
ti.	620	crum.	127
Gallica scabies.	679	in gramine nidificat alauda.	126
Gallica lingua vetus.	29	Graminea corona quæ & obsidio-	
Gallus Hercules philosophus, linguę		nalis.	ibid.
Græcæ peritus.	620	Gratia referenda.	142, 563
Gallus cur sacris turrib. statuat. 79		Gratiæ earũque descriptio.	560
Gallus vigilantie symbolum.	78	cur Veneri iunctæ.	561
& 79.		Gratiarum arcula inanis.	562
Ganeones & decoctores.	332	Grex simus.	282
Γάννησθαι μέδισι, quid.	38	Grus cum lapillo depictus pruden-	
Ganymedes cur raptus à Ioue.	36	tiæ symbolum.	90
Ganymedis fabula variè accepta. ib.		Gruum sagacitas.	ib.
Ganymedis nomen vnde.	38	Gruum beneficio Deucalion serua-	
quid per Ganymedem intelliga-		Gula.	325 (tus. ibi.
mũs.	36	Gula in seruitutem pertrahit.	335
Garrire.	210	Gulosi insigniores.	326
Garrulitas.	267	ob gulam capti.	334
Garruli odiosa opportunitas.	268	Guloforum imago.	325
in Garrulum & Gulosum.	336		
Γαστριπληξ.	331	H	
Γαστριμαργοι.	337	Alcyon, vide Alcyon.	
Generosi & nobiles qui.	484	Hannibal.	126

INDEX RERVM

Halieutica lyræ forma.	61	amore captus.	377
Harmonia vnde dicta.	62	Hipocomon.	163
Harmonia in repub.	ibid.	Hippocrates sua emendare nõ erubuit.	274
Harpa.	506	Hippomenes vicit Atalantam.	657
Harpocrates silentij Deus.	65	Hircus libidinis symbolum.	342
Harpocrates Serapidi præpositus.	67	Hirundo	351
Harpocratem reddere & facere quid.	66	Hirundo, quid.	269
Harpya, quid.	150	Hirundo carniuora.	615
Harpuyæ quot & vnde dictæ.	ibid.	Hirundo nidificans ad statuam Medæ.	220
cur pluinis præditæ & volucres.	ibid.	Hirundinem sub eodẽ tecto non habent.	268
cur tres.	151	Historiarum scriptores rapsodi.	625
nomina Harpyiarum quem sensum habeant.	ibid.	Hodius & Hegemonius cur dictus Mercurius.	51
Haste, gladij quid.	640	Homerus Mæonius cur.	38
Hector ab Achille cæsus.	539	taciturnos, prudentes facit.	64
Hectoris & Aiæcis sædus.	579	Hominis descriptio, eiusque natura triplex.	342
Hedera, quid.	691	Hominis partes duæ.	ibid.
Hedera nigra.	692	Homines vinciti auribus.	620
Hedera Baccho sacra & poetis.	690 & 692	Homines <i>ουδυναριστοι</i> cur appellati.	556
Hedui & Augustodunenses, olim Romanorum fratres appellati.	29	Homines soli minimè viuere possunt.	557
Hedusorum schema.	82	Homines impuri & sordidi.	317
Henricus septimus, Angliæ rex.	163	Hominum lapsus triplex.	89
Heracitus desseuit populi stultitiã.	533 534.	Homo, Dei imago.	41
Heracitus concordiam vt suaserit.	86	homo qua maximè re à mutis animalibus differt.	ibid.
Herculis labores.	491	honoris imago.	55
Hercules vt vicit Geryonem.	497	ex honoris & Reuerentiæ cõiugio Maiestas nata.	57
Hercules maximus animo & corpore.	232	honos.	56
Hercules nothus.	497. 498	honos, Deus.	ibid.
Herculis Ogmij statua.	617. 618	horatij scholiastæ, Acro & Porphyrio.	274
Hercules vir Gallus.	493	hostia succedanea.	600
quid Hercules ille Gallicus.	493. & 618	hostium dona, non dona, sed potius.	576
Hercules apud Gallos, orationi & eloquentiæ numen.	620	hugo Capenus.	172
Herculem Pigmæi adoriantur.	232.	numi serpere.	502
Hercules multi,	491	numum pedibus quatere.	395
Hereditas opulenti.	551	hunnadiis ducis fortissimi, apud Turcas terrificum nomen.	184
Hermæ Mercurij figuræ.	52	hunnorum descriptio.	168
Hesiodus Aferæus.	153	hydra ternæa.	494
Hieroglyphica Aegyptiorum.	322	hydra sophistica.	ibid.
Hieronymus Paduanus, vir eruditus,			

ET VERBORVM.

I

Ianus biceps & cur.	93	Insignia poetarum, cycnus.	631
Ianus idem qui Noeus.	ibid.	Inuestis.	144
Iason Pagafæus.	292	Invidia.	270
Ibis avis.	317	eius effecta, & adiuncta.	271
Icari fabula.	361	Invidia literatorum.	640
Ἰχθυὶν Nemesis.	132	Inuidi maledicentia.	272
Ἰερογλυφικὰ Ægyptiorum.	3.22	pallor.	ibid.
Ignauī.	304	Inuolucres.	611
Ignauī & otiosi à ciuitatib. eiecti	300	Ioachimus Bellaius.	543
Ignorantia <i>δυσπίλασθον κακίαν.</i>		Ioan. Hunniades.	584
264		Ioan. Marius Belgæ.	543
Ignorantia submouenda.	646	Iocus intempestiuus.	54
Ignorantiæ causæ primariæ.	648	Iphicrates.	74
Heæ, nota seditiosorum.	693	Ira.	243
Imperatores ipsique principes sæpe		Ira cohibenda.	244
honesto vtile præferunt.	443	Ira percitus Alexander amicū in-	
Imperatoris virtutes.	31	terfecit.	244
Imperiti <i>φίλαυτοι.</i>	261	Irati descriptio.	ibi.
Impossibile.	224	Isis Dea.	50
Impotentium hominū affectus.	695	Isoocratis in compositione nimia di-	
Improbi nō hēctūtur obsequiis.	246	ligentia.	* 12
Impudentia.	258	Ithaca.	675
Incestus.	200	Iudæorum ritus in manibus abluē-	
Inconstantes.	302	dis.	146
Indigena.	428	Iudices abstineant à muneribus.	516
In eos qui ob prosperos successus		Iudices cur sedent.	515
intumescunt.	447	Iudicis æquilissimi symbolum.	146
In eum qui sibi ipsi damnū appa-		officium.	ibid.
rat.	246	virtutes.	147
In eum qui truculentia suorum pe-		Iudicium in ratione.	130
rierit.	573	Iugum, quid.	141
Inferiæ.	420	Iulij Cæsaris celeritas.	31
Infirmas obnoxia periculis.	581	clementia.	528
Infortunia semper præsto.	463	triumphus.	602
Ingenij leuitas.	648	Iupiter quid.	37
Ingeniorum inæqualitas.	501	Iupiter, Pistius, Sanctus, Sagus.	56
Ingrati.	247	cur Ammon ab arena dictus.	25
Ingratitudo summum vitium.	ibid.	Saturnius.	153
Innocentia mētis Deo gratissima.	38	Iurisperiti veteres artem suam vul-	
Infantiæ pœna in eū lapsa vnde ma-		gatam esse noluerunt.	34
nauit.	198	Ius dicere.	147
Insigne Biturigum veruex.	27	Iusti qui.	276
Insigne Eduorum fus.	ibid.	Iustitia tandem obtinet.	133
Insigne Mediolani.	ibid.	Iustitia in voluntate.	130
Insignia Ducatus Mediol.	20. & 21	Iustitia premitur, nō opprimitur.	134
Insignia varia quid noceant.	631	Iustitiæ imago.	513 514
Insignia gentilitia.	24	Iustitiæ nomine quid Plato intelli-	
		gat.	276
		Iynx, qui & motacilla.	290
			Labra

INDEX RERVM.

L

L Abra vnde dicta.	66	Leostenis in Athenienses dictū	681
Labyrinth ⁹ Minorauri.	68. & 69	Lex cur primum lata.	121
Lacedæmoniorū bella intestina.	607	Lex <i>ἀμυντικής</i> .	480
Lactucæ folia.	287	Lex in mente.	130
vis.	ibid.	Libellio.	379
Lactucarum vsus.	288	Liberales quàm illiberales artes se-	
Lais formosissima.	277	qui fatius.	344
Laidis meretricis sepulcrum.	ibid.	Liberi, pignora.	144
Lanugo.	117	Liberi molliùs educati damnum pa-	
Lapis infusæ Cycladicæ integrī		rentibus arcessunt.	662
natant.	177	Liberorum amor.	663
Lapis in Hieroglyphicis, quid.	257	Libidinis symbola.	273
Lapis, paupertatis symbolum.	435	Libidine nefāda pollutos, ab apibus	
Laurus.	325	citius pungi.	391
cum Larvis non luctandum.	539	Libidinosi Sairyri.	273
Lasciuia.	294	Lien quid, & eius officium.	521
Latex.	47	Lignipedes.	422
Latrones magni à laqueo immunes		Lingua effrenata stultitię symbolū.	
320		64	
in Laudantes illaudata.	442	Litæ Homericæ.	467
Laurus & hedera poëtis tribuendæ.		claudæ & lusæ cur.	468
691		Litera occidit, spiritus viuificat.	638
Laurus vaticiniis apta.	701	ex Literarum studiis immortalitas.	
Laurus victoriæ signum.	ibid.	474	
Lauro quid intelligebāt veteres.	691	Lituus	394
Leæna meretricem significat.	278	Locustæ in Insubriam lapsæ.	457
Leçnē meretricis patiētia in tormē-		Loquaciōres qui.	268
tis.	72	Lotus & lotophagi quid.	407
Legum inuentio ad Deos relata.	265	Lucæ boues, elephanti.	444
Legum latōres primi.	ibid.	Lucifer è cælo deturbatus.	466
Lembus.	61	Lucro turpi damnum præferendū.	
Lentigo.	207	443	
Leodegarius Agathocroni ⁹ , vir pius		Lunulę in calceis Romanorum	486
& doctus.	*14	Lupata.	163
Leo quid.	79. 81. 141. & 629	Lupi ceruarij obliuio.	251
Leo custodię symbolum & vigilan-		Luscinia.	269
tix.	79	Luxuria.	275
terroris symbolum.	230	Luxuriosorum opes.	275
Leo flagellās cauda catulos, qd.	243	Lydi mollitię insignes.	391
Leo Nemē ⁹ ab Hercule occisus	621	Lydius infans Amor.	ibid.
eius cædes, quid.	494	Lyra seu testudo.	61
Leones, qui.	369	Lyra inuentio.	ibid.
Leones amore furere.	ibid.	Lyra quid in Hieroglyphicis.	59
Leonis imago ad sacra claustra cur.		Lyfandri altus.	448
79		Lyfippus statuarius.	430
Leonis irati signa.	243		
Leonini pedes.	648		

M

M Acciauelus Italus.	519
Magni cognomen quibus tri-	
burum.	

ET - VERBORVM.

butum.	510	Mentagra.	679
Mæander.	340	Mentē, nō formam plus pollere.	652
Maiestas ex Honoris & Reuerentiæ coniugio.	57	in Mente lex.	130
Maledicentia.	211	Mercurij caduceus.	426
Malignitatis notæ quibusdam ani- malibus.	205	efficacia.	52
Malluium.	146	Mercurius interpres Deorum, ser- monis Deus.	51
Malè parata, malè dilabuntur.	460	viatorum numen.	51. & 52
Mala vel non vocata veniunt.	464	idèd Hódius & Hegemonius di- cus.	51
Mala in equis accedere, pedibus ve- rò & lento gradu recedere.	467	Mercurij imago.	347
Mala nomina	240	Mercurij in manibus quid lyra sta- tueretur.	61
Malum Veneri sacrum.	657	Mercurij inuentum lyra.	ibid.
Malus medica.	694	Mercurij geminus, cuiusque simula- crum.	182
Mancipare.	250	Mercurij descriptio.	344
Manus oculata quid.	84	Mercurius qualiter effectus.	346
Manus abluerè quid olim.	146	Meretricis tumulus.	277
Marci Bruti mors.	429	Meretricum amatores.	279
Marcot.	266	à Meretricibus cauendum.	283
Maris pericula.	574	Mergus, piscis.	582
Matrimonio reuerentia requiritur.	658	Mesalina libidinofissima.	294
Matrum quarundam in fetus impie- tas.	663	Metelli Macedonici sapiès dictū.	69
in Matres consultò aborientes aut fœtum enecantes.	ibid. & c.	Mezentius crudeliss.	677
Matronarum ornatus nimius.	293	Michaelus Imperatòr.	227
Matronæ Rom. vinum non attinge- bant.	113	suamet spòte throno imperiali ses- sit.	537
Matulæ.	565	Miluus.	506
Maturandum, & maturicas quæ vir- tus.	99. 101. 102	Mineides.	239
Maximinus Iunior.	24	Minerua armifera.	96
Medea Colchica.	221	virgo.	106
μῆδον ἄγων, celebrata sententia.	* 12	Minerua cur amata è Iouis cerebro prosilijt	26. 67
μῆδον ἀναβαλλόμεν.	31	Minerua & Pallas vnde dicuntur.	26
Medicata.	538	Minerua inuisa nil suscipiendum.	52
Mediolanensis ducatus insignia.	27.	Mineruæ cur sacra Noctua.	95. 96. & 97
& 28		Mineruæ Deæ panoplia.	105
Mediolanum vt extructum & à qui- bus, & vnde nominatum	28	Mineruæ rami implacati viri.	113
Megabizus reprehesus à Zeuxide.	64	Mineruæ cur sacra olea.	111
Melanthius poeta, eiusque votū.	326	Mineruæ statuæ draco cur apposi- tus.	104. 1105
Membrana.	585	à Minimis quoque timendum.	578
Menciai breuiloquentia & oratio cordata.	64	Minois consilium in his commen- tariis.	* 15
		Minotaurus.	71
		minotauri effigies signis militarib.	68

INDEX RERVM

Modestia decet vel maximè fortunatos.	464	Musimones.	645
Moly herba quid designet data Mercurio.	623	Mustelæ occurfus.	455
Monstra hominum, sycophantæ.	77	Myrtili clypeus.	259
Monstri descriptio prodigiosa.	40	Mysteria vnde appellata:	50
Morbus Neapolitanus & lues Hispanica.	679	N	
Mores vel animum mutare difficile.	234	Naiades aquarum Deæ.	403
Morus.	700	Narce herba.	260
Mors nemini parit nec vitatur.	278 & 548	Narcissi metamorphosis.	ibid.
Mors & Amor mutant tela.	542	Natura.	341
Mortis tela fracta.	192	Naturam ducem optimam sequendam.	32
osteæ.	543	Nemesis seu Rhamnusa Dea vltionis.	129.131
in Mortem præproperam: post Mortem formidolosi.	583	eius imago.	ibid.
Mortuis non maledicendum.	540	Nemesis in imaginatione.	130
Motacilla quæ auis.	291	Nestor eloquês eiusque oratio qualis.	64
Motacilla à Venere Iasoni tradita.	290	eius sapientia.	354
ex Motacilla fieri amuletum ad Venerem inhibendam.	ibid.	Nestoris crater.	ibid.
Muldræle.	504	Nicæi colloquij tempus.	187
Mulier parèti virû præferre dèt.	675	Nigroris symbolum.	419
Mulier, illicium.	410	Nil est quod reprehendi non possit.	568
Mulieris famam non formam vulgaram esse debere.	670	Nihil præcastinandum.	30
Mulieres sushitu vtentes.	294	Nihil tam durum quod frangi non possit.	138
Mulieres superbæ.	254	Nihil reliqui.	456
Mulierum mollities in cultu.	293	Niobe.	256
Mullus.	506	eius fabula metamorphosis & sepulchrum.	254
Mundus muliebris.	323	Nireus formosissimus.	653
Munera opportunè personis vt mittenda.	19	<i>νήφι ηχι μίμνησ' & πινθήν.</i>	82
Munera nõ debèt capi à Iudicib.	516	Nobilitatis armorum iactator Otho.	250
Mus albus.	293	in Nobilitatem ementitam.	487
Muris salacitas.	ibid.	Nocturæ prudentiæ symbolum.	96
Muscas pellere.	566	cur Athenarum symbolum.	ibid.
Musca quid allegoricè.	ibid.	Mineræ cur sacra, reiecta cornice.	57
Musca etiam splenem habet & formicabilem.	578	Noctua tumulo.	416
Museus Arabicus.	294	Nola seu tintinabulum.	81
Musæ Sirenas explumant.	412	Non es Deus aselle, sed Deû fers.	49
Musarum volucres.	616	Nosse seipsum quã vim habeat.	649
Musicam Diis curæ esse.	634	Nothi & spurij quidã celebres.	498
Musicæ magna vis.	636	Noui doctores reprehensi.	261
		Noxia.	597
		Nullus est paruus hostis.	579
		Null' è maledictis famã captat.	614
		de	

ET VERBORVM.

de Numine bene sentiendum.	254	Pagasa & Pagasæus Iason.	291
Nupta contagioso.	276	Paleutrio.	210
D			
Obliti sui & suorum.	405	παλιυτεια.	ibid.
Obluio, paupertatis pars.	251	Palla.	192
Obscura obscuris descripta.	41	cur Palladis simulacrum draconē premeret.	104
Obsidionalis corona.	125	Palladi consecrantur dracones & vlulæ.	106
Obstruere luminibus, quid.	149	cur Pallas cum Marte dissideat.	34
Occasio calua à tergo.	438	quere reliqua in Minerua.	
volatica.	ibid.	Pallium.	105
Occasionis vis,	437	Pallor intuidi.	272
nouaculæ.	438	Palma.	165
Oceanus pater quid allegoricè.	186	Palmae natura.	ibid.
Oeni effigies.	327	Victoriae signum.	ibid.
Oeni funiculum torquere.	328	vnde prouerb. Palm am ferre. ibi.	
ὄνει & ἡλιόκνητος, quid.	ibid.	Palmula.	320
Oculata manus.	82.84	Palpum obrudere.	162
Oculi ad amorem conciliandum il- lices.	412	Palumbes se ad fouendos fetus ex- plumat.	664
Oculo uti lippo.	507	Pan seu Faunus.	440
Oculus in Hieroglyph. quid.	518	Pan, Deus.	342
Ocyperè Harpyia.	151	homo.	ibid.
Oedipi vita & fatum.	647	Pan dux Bacchi, & eius inuentum.	
Oenocrates.	606	440	
ὄιν & vnde dicatur,	118	Panici tumultus ac terrores.	441
Olea quid, Mineruæ sacra.	111	Pandoræ pyxis.	193
Olla ænea quid.	527	in Parasitos.	330
Olla terrea quid.	ibid.	Parasiti licentia nimia.	331
Ollæ amicitia.	227	Parentibus quantum debeamus.	142
Omnia mea mecum porto.	167	Parentibus damnum arcessunt mol- lius educati liberi.	662
Onocratalus.	326	in Parisiensi Academia multæ scho- læ.	435
quid referat.	337	Parma, quid.	18
ὄν & ἄγων μυσθία.	50	παρτιν & vnde.	106
Opulenti hæreditas.	551	Passeris pullos deglutiit serpens an- te bellum Troianum.	471
Ornatus matronarum nimius.	293	Pastoris ecclesiastici duo munera.	72
Oscen.	193	Patientia.	157
Ostrea tela mortis.	543	Patientia quorundam in tormen- tis.	72. & 73
Otho ab Otide.	249	Patientia quid doceat.	157. & 166
Otis auis.	250	Patres, Seniores.	126
ὄτει qui.	249	Patriæ obliuio.	404
Otium fugiendum virginibus.	105	Patria est, vbi cumque est bene	405
Otus fatuus.	250	Patroclus occisus, eiusq; exuuiæ.	551
Ouidius in Ibin.	318	Patroclus quid allegoricè.	ibid.
ὄυτις.	589		
P			
ex P Ace vbertas.	609		
Pacis redemptæ signa.	605		
Pædagogus miser.	424		

INDEX RERVM

Pauli Iouij Dialogus de symbolis armorum & amoris.	424	Philosophi.	40
Paupertas vbique tuta.	168	Philosophi veteres quæ mōstra. ibi.	ibid.
Paupertas grauissimum onus.	433	eorum nugacitas.	ibid.
Paupertatem obesse ingeniosis ibid.		Philosophi cæci.	240
Paufanias insolēs rebus secūdis.	447	φιλαστοι.	265
Pax.	601	Philosophorum cum poëtis cōparatio.	35
Pedere & eructare obscena verba.	42	Philoxenus gulosus.	325
Pegasus equus alatus.	76	Phineus ab Harpyiis infestatus.	150
Pegasus quid allegoricè.	77	Phœbus Delphicus.	637
πειθο.	562	Phryxi aureum vellus.	655
Pellæus Alexander.	23	Picca.	688
Pellex.	207	nullos stolones emittit.	ibid.
Πεμματα bellaria.	165	Picus in auem mutatus.	285
Penelope sequi Vlyssēm maluit, quā patrem.	675	Pietas in parentes.	142 & 666
Peniculus vel penicillus.	192	Pietas ciconiæ.	142
Penus.	335	Pignora carissima, liberi.	144 145
Peplum.	45. 47	Pilatus Iudex iniquissimus.	147
Peregrinatio confert ad amorem declinandum.	413	Pileus, libertatis insigne.	532
Periander.	644	Pindarus imitationi inaccessus.	502
Periculosa tēpora qñ maximè.	616	Pipinus vt creatus rex Francorum.	172
cur Persica arbor Iliidi cōsecrata.	510	Piscari in aqua turbida.	322
Persicum pomum in Perside virulētum.	ibid.	Piscis allegoricè mollitiem & voluptatem signat.	411
est nota eius qui in alio cælo sit melior.	ibid.	Πίστις καὶ πίστος.	56
Pestis patriæ.	140	Pitracus.	644
Petrasus quid.	18	πῆ παρήθημ, τὶδ' ἰξεῖα, &c.	87
Phaeton decidens è plaustro pater-Phalanx.	71 (no 225)	Platonis modestia.	265
φαντασία phantasia.	266	Plebis cōcordia principi necessaria.	171
Pharisæi.	47	Pleiades.	355
Phidias statuarius.	104. & 673	Poculum aureum.	46
φιλαστία morbus maxim⁹.	262	Pœni.	126. & 702
& quanta inde pernicies.	ibid.	Poësis tota ænigmatis plena.	34
quæ sequatur φιλαστίαν.	263	Poëtę quem ad finem figmentis vsi sunt.	ibid.
Philippus Macedo ex insolenti moderatus.	447	Poëtę & vates δαφνοφάγοι.	69 I
eius scrinium.	ibid.	an Poëtę philosophis posteriores	35
Philipides comicus.	69	Poëtę nomine, re philosophi.	ibid.
φιλομείδης Venus.	394	Poëtę se vulgo facilius accommodant.	ibid.
Philomela vt mutata in auem.	269	Poëtarum insignia.	631
Philosophia vetus qualis.	35. & 36	Poëtās quid' spernunt, imperiti & ἄμωσοι.	35. 36
Philosophia Epicæti duobus comprehensa verbis.	156	Poëtica figmenta tribus explicari modis.	34

ET VERBORVM.

Poëtica eadem ac philosophia.	36	Prometheus.	356
Poëtica laus & vis.	35	Promethei fatum.	ibid.
Poëticæ allegoriæ ratio.	34	quid per Prometheum Caucaſo	
Pollux & Caſtor.	189	alligatum.	357
Polybides vnde dictus Glaucus.	127	Proprietates occultæ.	584
Polyphemus.	587	Proteus, materia informis.	629
ab Vlyſſe excæcatus.	588	Proteus Buſiris.	630
Poma Heſperidum.	496	Proteus multiformis.	625
Popilius Lænas Ciceronis occiſor.		Protogenis nimium ſtudium.	12
138		Prudens magis quàm loquax.	95
Popularis rebellio vnde ſæpe.	161	Prudentes pauciloqui.	64
Populus lenitate retinendus.	ibid.	Prudentes vino abſinent.	112
Popularis conſenſus, regum ſtabilitas.	172	Prudentiæ nota.	93 & 94
Populi conſenſu Reges primi.	ibid.	Prudentis officium.	93
Populus alba, arbor, ſymbolum temporis.	704	Pſeudochriſtiani.	47
Porci natura.	195	Pſeudophi.	46
Porphyriſionis auis natura mira.	199	Pudicitia.	199
Præcidere.	193	Pudoris itatua.	673
Præpes auis.	360	Puellarum mors præpropere.	545
Præſtigium amoris præſtigio non pellitur.	290	Puelle quærela de parte inhumano.	677
Praxiteles.	116	Pulegium ſobrietatis nota.	86
Princeps ignarus, iniquo equiſoni comparatus.	161	Puræ manus.	147
Princeps iuſtus ex philoſophia.	173	Purpura vnde.	47
Principem decet clementia.	165	Purpureus color, ſymbolum verecundiz.	422
Principes fatui & temerarij.	225	Puſio.	371
ab aſſentatoribus perſiti.	162	Pygmæi qui.	232
Principia optima quid præſtēt.	454	Pygmæi Hercule adoriuntur.	ibid.
Principis incolumitas ſubditorum, procuratio.	511	Pyrrhus Æpirota.	252
Principis boni ſenatus.	513	Pyrrhus, Aquila dictus.	155
Principis clementia.	527	Pyrrhus comparatus inepto luſori.	252
Principis boni ſignum.	522	Pythagoras.	91
Principis optimi officium.	610	Pythagoræ aurea carmina.	89
Principis optima cuſtodia quæ.	61	ſymbola.	301
Principium ludus periculofus.	607	Pythagoreorum ſilentium.	64
Principium conſilarij quales.	513		
Principium præfecti ac miniſtri.	49		
Principium quorundam rapinæ.	320		
Proboſcis ſeu promuſcis.	445		
Prodiga mulier.	328		
Prodigi.	216		
Proditorum mores & fraudes.	208		
Proditores ancipitis fidei.	241		
Prognos fabula.	666		

Q.

Quædam nulla arte corrigi poſſunt.

Quæ ſequuntur *φιλανθρωπία*.

Quæ ſupra nos, nihil ad nos.

Quercus annofa ventis non excutitur.

Quercus quid in Hieroglyphicis.

ibid.

INDEX RERVM

Quercus grata & sacra Ioui.	683	Roma vrbs per excellentiam.	405
vetus veterum cibus.	ibid.	æterna.	406
Quæstioni ne quid cedendum.	72	Romam semper duraturam crede-	
Qui aliis malum fabricat, sibi arces-		bant veteres.	406
lit.	588	Romanæ vrbs elogium.	ibid.
Qui alta contemplantur cadere.	365	Romanæ mulieres in lectu quo ha-	
Quid viuendo cogitandum.	549	bitu vsæ.	410
Quod tibi fieri nolles, alteri ne fece-		Romanorum in calceis lunulæ.	486
ris.	387	Romanorum bellorum breuis cata-	
		logus.	607
R		Romulus vino semper vsus parcif-	
Rabula.	337	simo.	113
Rapto & fraude viuentes.	461	Roscius adhuc infans serpentis am-	
in Ratione iudicium.	130	plexu circumplexus.	13
à Rebus minimis parum lucri.	333	Ruboris nota.	412
Reges primi, populorum consensu.			
172		S	
Regis optimi typus.	93	Sabini præfigurantur sacrosanctâ	
Regna magna, magna latrocinia.	172	τρίαδα.	56
Regum in sceptris ciconiæ effigies		Sacerdotes honore affiendi.	48
& cur.	144	Sacrum carmen precationis.	454
Reip. cum lyra comparatio.	59	Salix frugiperda.	685
Reip. Romanæ concordia.	83	Salus publica.	529
Religio homini propria.	44	Salus ære redimenda.	535
Religio falsa & ficta.	45 & 46	Sanctus Erius & Semipater.	56
Religionis expertes philosophi.	40	Sanna.	94
in Religione summum hominis bo-		Sapiens an amaturus sit.	378
num.	41	ditescere potest si velit.	425
Religionem cum sapientia coniun-		Sapientes pauciloqui.	96
gendam.	44	septem Sapientes Græciæ qui.	643
Religioni debetur honos.	49	Sapientum septem Græciæ auctori-	
Respub. Christiana cum nauis com-		tas.	ibid.
paratur.	188	Sapientia humana cur stultitia dica-	
Ramnusia vindex.	191	tur.	39. & 44
Rhea vitam præfert.	34	ad Sapientiam primus gradus.	651
Remedia in arduo, mala in prono.		Sapientiæ imago, Vlysses.	410
468		Sarda piscis.	582
Remedium efficax in amore.	291	Sardi.	645
Rhemnius Palæmon.	300	Sargus piscis.	506
Remora seu Echeneis quid.	101. &	Sargus quid.	281
303		vi decipiatur.	280
Rex seu Princeps iustus ex consensu		caprarum amasius.	281
populi.	172	Sartaginis perniciosus parasiti.	331
aut Regem aut fatuum nasci.	217	Sati dentes, quid.	639
Rhœtæum.	482	Saturnus.	34
Rixæ & contentiones à studiis		mentem diuinam præfert.	ibid.
alienæ.	614	Satyrus seu Faunus.	273
Roma suis ipsa viribus ruit.	176	Satyrus libidinosus.	ibid.
Roma, terra Martia.	ibid.	Scarabeus aquilam querit.	579

ET VERBORVM.

Sceptri regni Hieroglyphicum.	173	commendatissimum.	69
Sciluri factum.	177	Silentium mulierem decere.	672
Scipionis cordata vox.	161	Simonidis cordatum respōsum.	358
Scriptor maledicus	211	Simplicitas puerilis Deo grata.	38
Scriptores rapsodi taxantur.	625	Simus grex.	282
Scurra Philippi Macedonis.	218	Sirenes quæ, & quid iis significetur.	408 409
Scurræ descriptio.	331	Sirenas à Musis explumari, quid.	412
Scutica.	371	Sirenum trium nomina vnde imposita.	ibid.
Scutum.	105	Sistrum Isis sacris adhibitum.	119
Scylla quid 258 & 285 biformis. ib.		Sobrietas animi robur.	84
Scylla in monstrum marinum mutata.	258	Sobrietatis præceptum & laus.	83
Scyllæ duæ.	259	Societas cum quibus sit in eūda	576
Sedere.	47	Socrates sapientissimus.	264
quid habeat mysterij.	515	eius modestia.	263
cur Iudices fideant.	ib.	eius dictum sapiens.	653
Sedere in dolio vel modio.	190. &	Solis equi.	228
Semidei, qui.	154. (193. & 298	Solimanus Turcus.	185
Senatores, patres.	126	Solon.	645
Senectus eloquentior.	620	Solonis lex de nō admittendis neutris in seditione.	241
Senenses bello Italico, &c.	241	Sonipes.	163
Senes bis pueri.	415	Sophistæ.	264
Senes procul à voluptatibus corporis.	416	Sophocles, senex amasius.	417
Senex puellam amans.	415	Spartani Musis cur ante bella sacrificarent.	475
Senex Acheronticus.	543	Spectare sidera, quid.	191
Senum amor vehemens.	416	Speculum Veneri dicere.	279
Serapidis simulacro præpositus Harpocrates.	66	Spei effecta & descriptio.	191
Sermo vnde dicatur.	639	Spes Dexæ, eiusque simulacrum. ibid.	
Serpēs seu draco in saxū mutat ⁹	473	Spes viridi veste induta.	192
Serpens cultus olim quid.	530	Spes vigilantium somnium.	194
Salutis symbolum.	ibid.	Spes & Nemelis eodem in altari	197
quid per Serpentem Ægyptij designabant.	22	<i>σπευδὲ βραδύως</i> , Augusti Cæsaris dictum.	108
quid per Serpentem qui caudam mordicus tenear.	ibid.	Sphingis descriptio.	684
Serpentes quosdam ore parere.	25	in Sphinge virginis facies.	ibid.
Serpentes, dialecticæ symbolū.	427	Sphingis plumæ.	ibid.
Serta.	52	Sphinx ignorationis symbolum. ib.	
Serui homines ob imperitiam.	655	Splen quid.	521
Seruitia.	532	Splen seu lien vbi augetur, tabida alia membra facit.	522
Seruius Grammaticus nō omnibus satisfecit suis in Virgilium commentariis.	26	Spuere in sinum.	388
Seuerus Imp.	23	Statua Eunomi.	635
Sicariorum receptatores.	213	Stellio.	204
à Signatis cauendum, prouerb.	205	Stellionibus malum medicamentum fieri.	ibid.
Silentium, eius vis, &c.	63, & 64	Stellionatus crimen.	305

INDEX RERVM

Stemma quid.	24	Testudo.	672.
Stemmata gentilitia.	ibid.	φειδοικ, domiporta	ib.
Stragula.	169	de Testudine ænigma.	673
Studia nusquam nõ opportuna.	559	Thales.	645
Studiosus amore captus.	377	Thales irrisus ab ancilla.	366
Studiosos amore non capi.	414	Thalia quæ & Suada siue Suadela.	562
Studioli deterrentur laborum diffi-		à Thebanis quomodo iustitia re-	
cultatibus.	165	præsentata.	513
Stulti principes.	225	Thecla D. Pauli discipula martyr	29
Scimphalides aues.	495	Thersites Homericus.	64
Styx.	464	Thersitis oratio qualis.	ibid.
Suada siue Suadela quæ & Thalia.		Thetis.	483
562		Thrafsybuli factum prudens.	480
Superbia.	254.648	Thrafsybulus tyrannorum expulsor.	ibid.
Succedanea hostia.	600	Thrafsyla° infan° vt ad se redierit.	265
Sui & suorum obliti.	405	Timendum à minimis.	578
Sycophantæ, hominum môstra.	77	Tiberius Cæsar.	24. 69
συμβουλ, ἐξόν χρηµα.	69	Titanes.	512
σύν τε δ' ὑπερχερον.	182	Torrens quid.	572
de Symbolis & notis earumque vsu.		Torulus quid.	46
		Traiani dictum.	522.
		Trames.	54
Symbola ἀφωνα.	86	Τριὰς sancta Sabinis præfigu-	
T		rata.	50
Tantalus vnde dictus.	311	Tritogenia dicta Pallas.	105
auari imago.	ibid.	Triton Deus marinus, Neptuni tu-	
Tarditas nimia vitanda.	99	bicen.	474
Taurus patientissimum & abstinen-		Tritonij imagines.	ibid.
tissimum animal.	157	Troiani belli augurium.	471
Tauri symbolum.	ibid.	Trophæum vnde.	445
Tauri symbolo quid significetur.	158	Tubicen in bello captus cur se excu-	
cum Tauro lucta.	495	M. Tullij laus.	140 (cufarit. 592)
Techna.	71	Tumulus.	53
Telum velocitatis nota.	101	Tumulus meretricis.	277
Temeritas.	225	Turcarum exercitus ad Viennâ Au-	
in Temerarios.	ibid.	strasiæ fufus.	185
Tempellua.	352	Turdus.	367
Temperantiæ symbola.	113	Turpia verba decet rem turpem.	24
Temporum vicissitudo.	351	Tympanū cur adiunctū Baccho.	117
Tereus, Thraciæ rex.	379	luxuriæ instrumentum.	ibid.
Terminus Deus.	548	Tyrannus quis.	172
& Terminus Erasini symbolum	549	Tyranni Thrysi clades & mors in-	
Terminus mors.	ibid.	signis.	172. & 173
Terrifici post mortem.	584	Tyranni opulentiā, paupertas sub-	
Terror subitus.	440	ditorum.	511
Territorum captatores vultu-			
res dicti.	552		

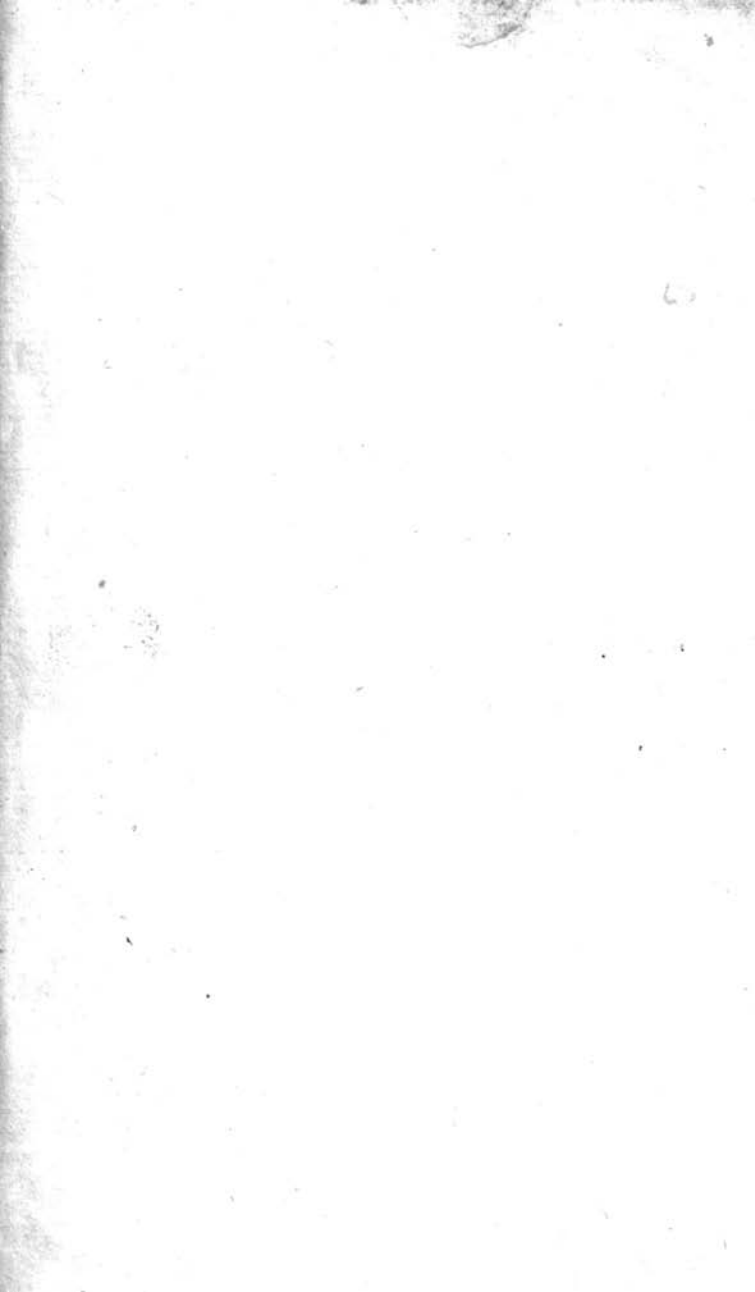

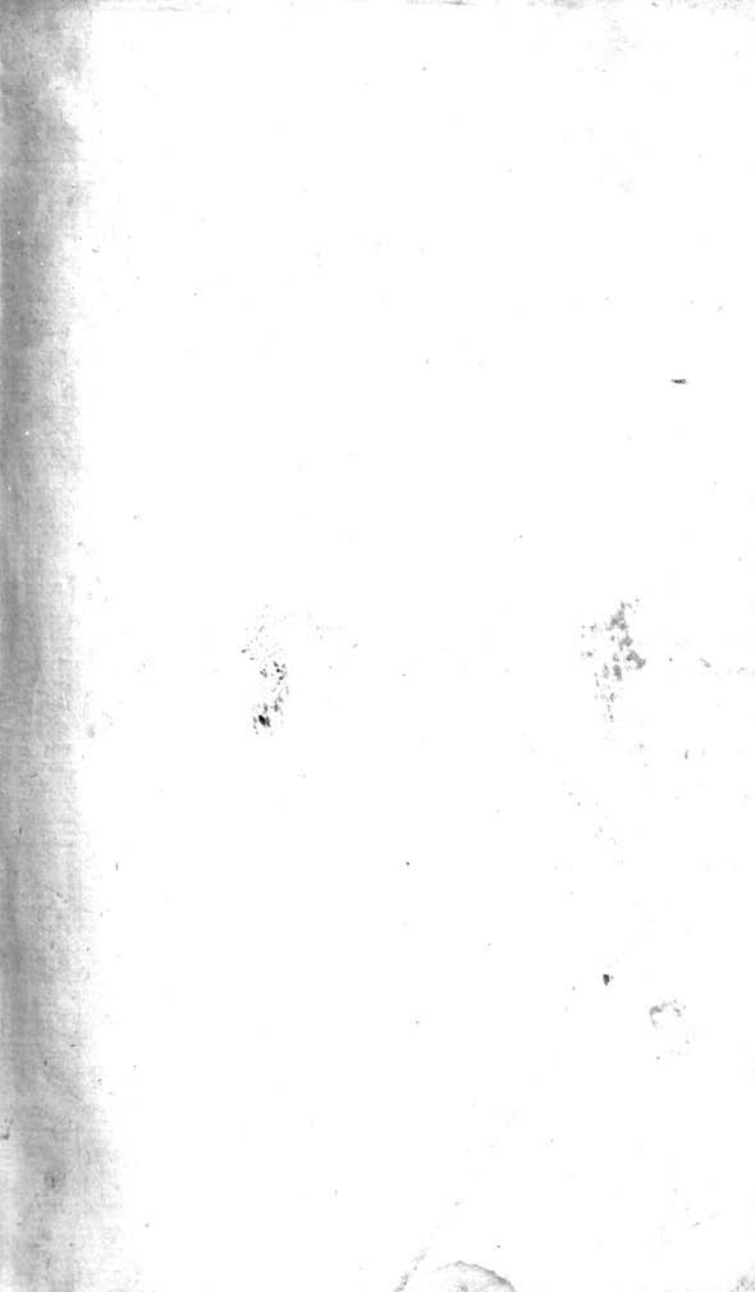
V Afer.	44	Vindicta iusta.	587
V ad Valetudinem duo conducē- tia.	348	Vini incommoda.	116
Vaticiniū Tiresiæ de Narcisso.	260	vsus.	118. & 119
Vellus aureum.	655	Vini diluendi prima institutio.	120
Venandi studium multos opibus spoliavit.	215	Vini modice sumpti utilitas.	118
Vehatores, Aetæones.	214	Vini temperans Romulus.	113
Venatores otiosi.	215	Vino prudentia augetur.	108
Veneres duæ.	381	eius vires.	109
Veneri poma consecrata.	657	Vino prudentes abstinent.	152
Veneri speculum dicere.	279	Vino sapientiam obumbrari. ibid.	
Veneris amuletum.	287	quomodo vtendum.	122. 7
Venus vocabulum polysemum.	673	Vino vsi apud Locros, nisi medico iubente, morte affecti.	113
Venus vulgaris.	383	Vinum acuit ingenium.	112
Venus cur amoris iuncta.	391	Vinum non attingebant Romanæ matronæ.	113
amica risus.	394	quibus vinum interdicebatur. ib.	
nata mari.	ibid.	Vinum insanire facit sanos.	127
Phidiæ testudinem præmens.	670	Vinum cur <i>οἶνον</i> Græcè.	118
Veneficia & incantationes nihil pos- sunt.	284	Vinum quatenus Plato laudet.	109
Vento viuere, prouerb.	219	Violaceus color.	423
Verba inflammant ad amorem.	412.	Viperæ partus & fetus qualis.	659
Veritas, mater fidei.	56	Viperæ cum murena cōgressus.	660
Veritas Dea quomodo picta.	57	Virago, <i>αὐτίκην</i> .	73
nuda cur.	ibid.	Vir gregis.	280
Veritas, & ius, premitur, non oppri- mitur.	134	Virgines custodiendas.	104
Veritatis magna vis.	ibid.	Virginum custodia.	106
Vertipelles.	241	Virgo, pro muliere quauis.	673
Vespæ Archilochi tumulo.	211	Viror, spei nota.	421
Vespæ pro apibus abusiue.	526	Virtus ad Aiacis tumulum deflexus.	201
Vespæ obtrectatores.	212	Virtus difficulter paratur.	471
Vespasiani astus & avaritia.	525	Virtus solis prouida verbis.	428
Vespertilio.	238	Virtus, verba & voces.	432
Vespertilio qui vocatus.	ibid.	à Virtute facile desciscere.	302
Vespertilionis descriptio.	240	Virtutem vitia imitantur.	46
Vespertilionis nomen in quos qua- drer.	ibid.	Virtutem lugere quid.	202
Veterum industria.	215	Virtuti fortuna comes.	424
Viatorum numen Mercurius.	51	Virtutis efficacia.	429
Viatores homines hac in via.	54	Virtutes quatuor amoris honesti obiecta.	381. 382
Vicinus malus.	570	Viscera diuitiæ.	462
Vicini boni summa cōmoditas.	571	Visus, amoris initium.	411
Victoria dolo parata.	201	Vita humana peregrinatio.	54
Victus ratio moderata, quid confe- rat.	288	Vita humana miserissima.	533
		alex comparata.	464
		Vitæ humanæ lapsus in tribus.	87. 88
		89	

INDEX RERVM ET VERBORVM.

Vites vlmis adiunctæ.	554	voluptas corporis.	648
Vitia potius quàm virtutes obseruari.	339	Voluptas, malorum esca.	281
quæ Vitia maximè perniciofa.	47	ad voluptatem tres illecebræ.	411
Vltio iusta.	590	Vpupa.	269
Vlulæ & Dracones Palladi consecrantur.	106	in Vpupam Tereus transformatus.	ibid.
Vlularum & cornicum dissidiû.	98	vrceolus & malluuium intumulo Iudicis, quid.	145
Vlyffes.	183	vrceus.	147
Vlyffes quid.	284	vrere.	169
Vlyffes Polyphemum Cyclopem vt exæcauit.	588	vrfa maior & minor.	355
moly herbam accepit à Mercurio.	623	Vtis <i>ſURTIS</i> .	589
cum Aiace contendit de armis Achillis.	134	vultures qui.	552
restitit poculis Circeæ.	284. & 285	vxoria fides.	660
sapientiæ imago.	410		X
Vlyffis oratio vehemens.	64	Xerxes.	459
altus.	588		Z
Vlyffis & Diomedis effigies iunctæ quid.	181	Zelotipus.	206
Vlyffis focij, qui.	284	Zenalis.	183
à Circe in belluas transformati.	283	Zeno senex inter pocula taciturnus.	65
vngaria occupata à Turcis.	185	Zenonis naufragium.	559
vnus nihil, duos plurimum posse.	180	Zethes & Calais Argonautæ.	150
vnus vir, nullus vir.	182	ad quid relata nomina.	151
in voluntate iustitia.	130	Zibellus.	294
		Zifca seu Zifcas, Boemus.	585

FINIS.

¶ Ad quintū dicendā, q̄ ista p̄positio, Oē scitū
à Deo necesse est esse, est duplex. Pōt. n. esse de di-
cto, & sic est cōposita, & est vera, q̄ hoc dictū est
necessariū, s. scitum a Deo est verū. Vel pōt esse de
re, & sic est diuisa, & falsa, hanc. n. rē quæ ponit sci-
ta a Deo, non est necesse fieri, q̄ cōtingenter fit. Et
similiter cōclusio duplex est. Huius aut̄ distinctio-
nis rō est, q̄ pōt istud sumi s̄m cōditionem q̄ sub-
iacet diuine sc̄iæ, & hoc est s̄m qđ hēt esse determi-
natū in actu, & sic necessitatē hēt. Vel pōt ista res su-
mi sine vlla conditione, & sic nō est necessariū, q̄
pōt considerari prout est in causis suis antequā sit
in actu, & ibi nō hēt necessitatem, nec ibi tm̄ est sci-
ta a Deo futura esse, nō. n. sc̄it Deus effectum cōtin-
gentem esse determinatum in sua causa, quia esset
falsa sc̄ia, cum in causa sua non sit determinatus.

¶ Ad sextum dicēdū, q̄ ad hoc argm̄ quidam sic
r̄ndent, & dnt̄ q̄ hoc antecedens, s. esse p̄scitum a
Deo, est necessarium, nec tm̄ cōsequens est necessa-
rium, quia illa regula intelligit̄ tm̄ in illis conditio-
nalibus in quibus antecedens est cā consequentis.
Sed q̄ regula illa non probat̄ à Philosopho ex rō-
ne causalitatis, sed ex rōne consequentiæ (s̄m quā

tum est, & sic p̄destinatio certa non erit.

¶ Prterea, Greg. in Mor. dicit, q̄ aliis cadētibus,
in eorum locum alij succedunt. Sed locus glor. &
non potest dici eorum, nisi quia est ei p̄destina-
tus, ergo idem quod prius.

¶ Item in Psalm. dicitur: Delcantur de libro vi-
50 tæ, & cum iustis non scribantur. Sed non potest de
leri de libro, nisi quod ibi scriptum est. Cum ergo
p̄destinatio sit liber uitæ, uidetur quòd aliquis à
p̄destinatione possit deficere, & ita certitudinē
non habebit.

¶ Amplius, Eorum, quæ non sunt determinata
nec in se, nec in causis suis non potest esse certitu-
do. Sed motus liberi arb. (quod est causa ad vtrum-
libet) non sunt determinati nec in se, nec in causis
suis antequam sint. Cum igitur effectus p̄destina-
tionis expleatur motibus liberi arb. qui sunt ope-
60 ra meritoria, sequitur quòd p̄destinatio nullam
certitudinem habeat.

¶ In contrarium est authoritas D. Augustini in Cap. 13.
libro de Correptione, & gratia dicentis: Certus
est numerus electorum, qui non potest minui, nec
augeri.

¶ Pr̄-

¶ Ad quartum dicens, qd cōtingēs futurum, (vt motus liberi arbi.) quamuis non sit determinatū in causa sua, est tamē determinatum in esse suo, s̄m quod est in actu. Et sic subiacet certitudini p̄scentię, sicut supra dictum est de futuris contingētib; in p̄cedenti capite.

C A P. V I.

Primum p̄destinatio necessitatem imponat.

D Einde inuestigandum est, vtrū p̄destinatio necessitatem imponat. Et v̄ qd sic, qñcunque eñ aliqua cā est tantę virtutis ad producendū effectum, qd impediri non pōt, necessitatē & coactionē inducit. Sed p̄destinatio (que est causa salutis hominum) voluntatē Dei nominat, que impediri nō pōt. Vnde d̄ Hefter 13. Non est qui tuę possit resistere voluntati. Ergo p̄destinatio necessitatē imponit. Cui rei v̄ attestari Apof. Rom. 9. dices, Cuius vult miseretur, & quem vult indurat. Et Pl. oīa quecumque voluit Dominus, fecit.

¶ P̄terea. Nulla uolūtas ligata, vel impedita ad eliciendū propriū actum, est libera sed coacta. Sed voluntas humana n̄ p̄destinationē ligat & impedit ad eliciendum actum proprium, qd est velle; vt

non ingere, & obduratio causa non existit.

¶ Rñdeo dicēdū ad primā gōnē, qd licet p̄destinatio certitudinē habeat, non tñ illa certitudo necessitatē saluandis imponit, sicut. n. supra dictum est in primo c. P̄destinatio in suo intellectu includit p̄scentiam, voluntatē & providentiam. Providētia autē quāuis sit oīum, (vt dictū est) non tñ oīa necessario eueniunt, sed s̄m conditionē proximarū causarū, quarū naturas, & ordinē providentia nō destruit, sed conseruat. P̄scentia ē non imponit necessitatē rebus, nec inquatū est cā, cum sit cā prima cuius conditionem effectus non sequitur, sed causā proximā. Nec inquantum certitudinem, & determinationem habet, qa illa certitudo diuinę p̄scentię attestatē non s̄m qd res est in suis causis (in qbus est) vt possibile futurum tñ) sed s̄m qd habet esse determinatū in actu, prout est p̄s, & non futura, vt supra expofitum est c. 4. Voluntās ēt cū sit cā vniuersalis & prima oīum rerū, nō excludit oēs, p̄ximas causas rerum. Nec hoc est ex insufficiētia voluntatis, sed ex ordine sapientię ipsius, q̄ effectus mediantibus alijs causis prouenire disposuit, vt sic ēt causā dignitas creature cōicaretur. Vnde diuine uolūtatıs efficiētia exigit, vt non solum sit quod Deus

ad primū
& secūdu.

Ea sit, certa est, & infallibilis. Et iō non solum numerus prædestinatorum Deo certissimus est (licet incertus sit nobis) sed et numerus reproborū. Sciēdum tñ est, qđ fm factum præsentis iustitiæ, quidā habentes gratiam, perdit eam, dum in peccata labuntur, & eis cadentibus, in eorum locum alij admittuntur, dum opera ipso: cum in charitate facta, quæ sibi, & alijs proderant (fm, qđ charitas oīa mērita sanctorum cōia facit) ipsis peccātib; eis prodesse desunt ad eterne vite meritum, eorum aut factus in illis manet, qui in gratia perseverat. Nō tā ita, qđ eadem grā numero qđ in vno erat, ipso peccante, in aliū trāsmittet. Vnde fm factū pñtis iustitię, nūquā ecclesia desituit existētib; in grā, quia qđuidā peccātib; in grām alij à Dño aduocatur. Et totū est certissimum apud Deum, vñ Apoc. 3. sup. illo verbo. Tene qđ habes, & c. dicit glo. cum sit Deo certus numerus suorum siquis labatur, alius mīa in locum eius subinducitur, sicut per superbiā Iudeorum gentilitas subintravit.

¶ Et per hoc patet resposō ad primū, & secundū argumentum.

V. supra
ad certū. ¶ Ad tertiu dicens, qđ p̄destinatio dī liber vite

fm qđ in eo dī aliqd scribit, non solum quātum ad pñtem iustitiā, sed et quantum ad futurā gloriā, & sic nullo modo pōt dici aliqs deleri. Ideo libro Vīg. Sed illud, qđ est ibi scriptum quantū ad pñtem iustitiā tñ, dī deleri, non mutatione facta ex parte libri, vt in eo aliqd fuerit, qđ postmodum non sit,

Deus est qđ opat in nobis, & vult, & p̄terea p̄ voluntate, sua, vt dicit Intellectus. Ergo talis creat vnusquisque qualem vult Deus, cum nihil sit nisi quod Deus vult. Ad idem ostendendum dicit id quod dicitur Ioa. 6. Nemo potest venire ad patrem nisi Pater, qui misit eum, traxerit eum.

¶ Vltimus vī, qđ Deus sit cā reprobationis, & executionis, sicut est cā p̄destinationis, & eodem modo reprobatis necessitatem imponat.

¶ Primò per id qđ dicit Apost. 2. Cor. 4. Deus huius seculi excecavit mētes infidelium, & vna gl. expone huius de Deo vero. Ergo ipse est cā executionis. ¶ Ad idem est quod dicitur Rom. 9. Cuius vult miseretur, & quem vult indurat.

¶ Amplius, fm Philosophū in posteriorib; si affirmatio est cā affirmationis, & negatio est cā negationis. Et velle diuinū est cā, qđ ipse habeat gratiā, ga. si ipse De⁹ vult. Ergo vī, qđ non velle Dei, sit cā, quare ipse gratiā nō habeat. Sed hoc est obduratio. Ergo ex parte Dei accipienda est cā obduratonis.

¶ Præterea, Sicut dicit Philosophus in secōdo Physico. id qđ per sui presentiam est cā salutis nauis. Sic gubernator; per sui absentiam est cā periculi. Sed Deus per sui presentiam in aia est cā gratiæ. Ergo per sui absentiam est cā obduratonis.

¶ Sed contra, Nullus iuste culpatur vel laudatur punis, vel remunerat de eo, qđ ipsi necessitatem, & conditionem ingerit, & cuius causa in ipso non est. Sed homo iuste laudat vel culpatur. punis vel re-

